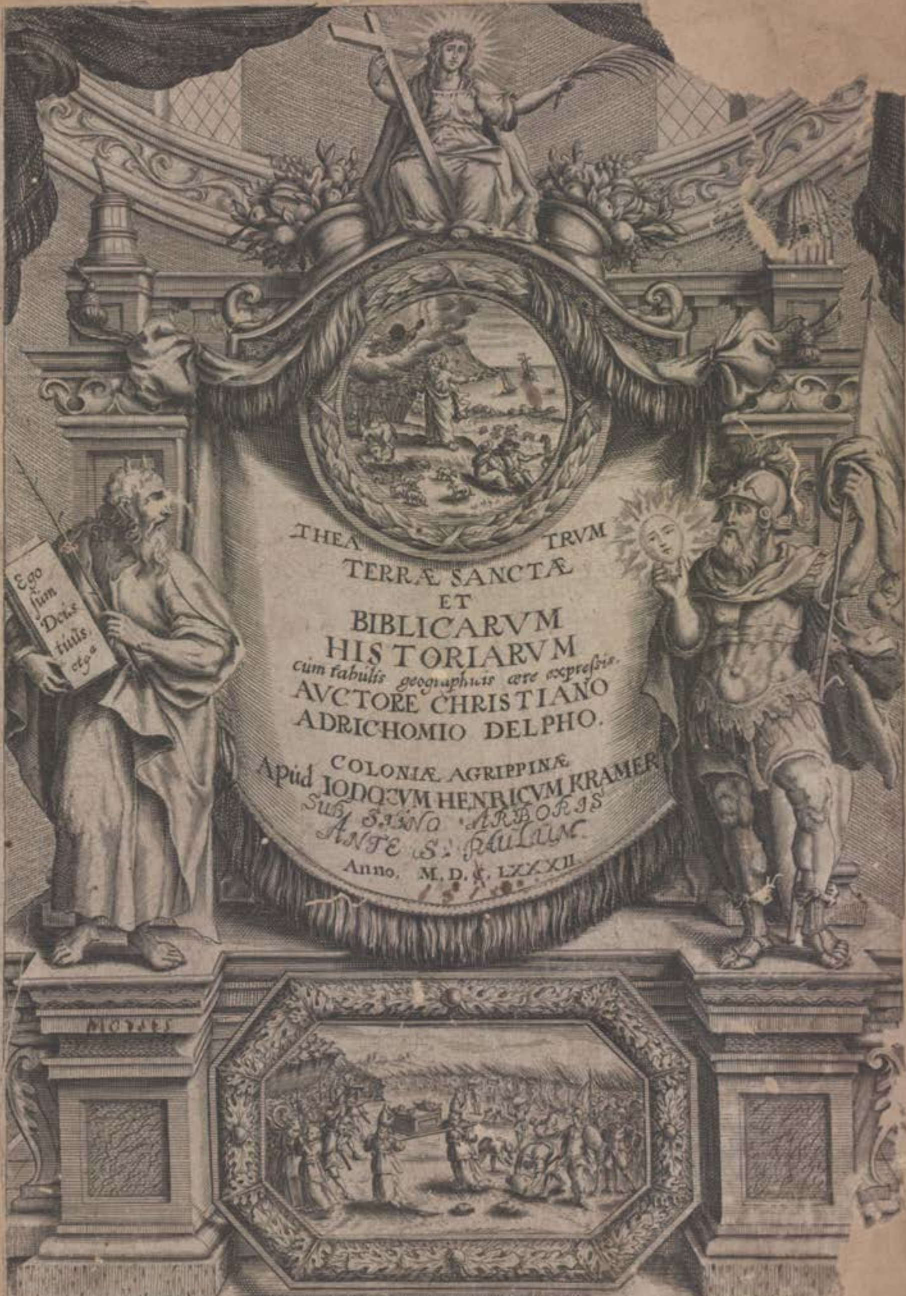
00063215

BOMBAY BRANCH
OF THE
ROYAL ASIATIC SOCIETY.
TOWN HALL, BOMBAY.

Digitized with financial assistance from
Observer Research Foundation
on 17 May, 2019

0
220.95
Adr/The
63215.

00063215

ux-a-1
~~2 a 30~~
ux-a-1
63215

CHRISTIANUS ADRI. CHOMIVS CHRISTIANO ET PIO LECTORI.

TERRA promiſsionis, quàm Sacr. Biblia & Ioſephus à Chanaan filio Cham, qui cum ſuis filiis hanc olim inhabitabat, terram Chanaam ſive Chananæam vocant, Ttolomæus autem, aliaque coſmographi Palæſtinam ; & vulgò Terram Sanctam appellant, regio eſt nobiliſsima Syriæ, in umbilico orbis conſtituta, quæ ab Oriente Syriam & Arabiam, à Meridie deſertum Pharan & Ægyptum, ab Occidente mare magnum ſeu mediterraneum, a Septentrione verò *L*ibanum montem pro finibus habet. Eius longitudo ab Aquilone à civitate Dan ad radicem montis Libani ſita [quæ poſtea Cæſarea Philippi & Paneas dicta eſt] verſus meridiem porrigitur, & uſque ad Berſabeæ civitatem in tribu Simeonis contra deſertum magnum ſitam plus minus ſexaginta ſeptem conficit miliaria, quæ ſingula unius horæ itinere commenſuranda ſunt. Hoc autem diligens Lector attendat, me, ex omnibus ſecutum eſſe maximè Brocardum, ideoque nemini temerè ferendum eſſe iudicium, cum Hieronymi & aliorum miliaria plurimum ab hac ratione diſtent, quæ tamen ipſa à quovis paullò accuratiore ad huius noſtræ deſcriptionis conſonantiam redigi facilè poſſunt. Quantuli enim ingenii eſt, horæ ſpacium, ad quævis minima; mediocria, maxima miliaria accommodare? Longitudo igitur hæc erit, ſi oculatis, & quidem diligentiſsimis teſtibus credendum eſt. Latitudo verò quæ ab Occidente à mari magno in Orientem ad Iordanem uſq; ſumenda eſt, quibuſdam ſedecim, quibuſdã octodecim miliaria complectitur. Quod autem D. Hieron. in epiſt. ad Dardanum, regionem hanc, à Dan uſque Berſabee 60. milium in longum ſpacio tendi, ab Ioppe autem uſque Bethlehem quadraginta ſex milia eſſe, atque Idumæos à meridianâ plaga 75. ab Hieroſolymis millibus ſeparatos ſcribat, Italica hic, ut & in aliis ſuis locis Hebraicis, miliaria intelligit, quorum ferè tria unius horæ miliare abſolvunt. Ob ſingularem autem cæli temperiem, aëris ſalubritatem, ſoli ubertatem, pecorum, avium, piſcium, frumenti, vini, olei, ſaccari, balſami, ficuum, malorum granatorum, herbarum, florum, frugum omnis generis copiam, Dei ore, lacte & melle fluere, ſæpenumerò dicta eſt, ut partim propter hæc, partim propter inſignium montium, camporum, fontium, fluviorum, nemorum, vrbium, caſtellorum, pagorum & hominũ frequentiam, ob rerum deniq; omnium abundantiam, ceu paradiſus Domini, ac figura cæli reliquas ſub cælo mundi partes longè excellere dicenda ſit. Quapropter non immeritò à Deo præ cæteris totius orbis regionibus fuit electa, quæ patri fidei noſtræ Abrahamo, & ſemini eius promitteretur, atque eiectis inde Chananæis in typum cæleſtis patriæ unico & electo Dei populo poſsidenda traderetur. Et prætérquam, quod Patriarcharum fuerit colonia, Prophetarum ſedes & domus, quis eius valebit exprimere dignitatem, quod Deum Opt. Max. & à Prophetis promiſſum Salvatorem, in carne naſcentem exceperit, natum aluerit, cum hominibus converſantem portaverit, quod ſedenti ſolium, oranti ſcabellum, dormienti culcitra & cervical fuerit., Quid quod ſola anguſtiarum eius arbitra, divinis eius lachrymis, & ſanguineo ſudore rigari, & auguſtiſsimis quinque vulnerum fontibus ſanctificari meruit. Magna ſunt hæc, at maius longè, quod, quem vivum ſemper portaverat, mortuum ſo-

viſceribus triduo amplexari, & vivum hominibus reſtituere, denique & Angelis glorioſum triumphatorem reddere datum ſit. Non eſt, quod Apoſtolos memorem, qui hic, ceu in Evangelicæ prædicationis theatro ſtupenda miraculorum virtute innumeram languentium multitudinem optatæ & incorruptæ ſanitati reſtituerunt, atque nulla vi & potentia prædìti, ſupra tria hominum millia uno die, imò una hora, & alias infinita Iudæorum millia ſub ſuave Chriſti iugum divini duntaxat verbi prædicationis gratia pertraxerunt. Et quis enumerandis aliis ſufficiat? Hæc nonne vel ſola fateri nos cogunt, ut olim area manente ſicca ſolum Gedeonis vellus cœleſti rore maduit, ita toto terrarum orbe deſerto hanc ſolam regionem omni gratiarum benedictione excelluiſſe? Floruerunt quidem, & vel maximè, Perſiæ, Ægypti, Græciæ, & Italiæ populi, ſed neſcio, an quiſquam ſit, qui rebus ipſis verè æſtimatis, aliam ullam regionem huic comparandam putet. Non iam loquor de rebus divinis, quæ ſine controverſia gentis Iudaicæ propria ſunt & hæreditaria, ſed de iis omnibus, quæ in hac vita ſplendoris aliquid, utilitatis, aut neceſſitatis habent, quæ ipſa, quoniam & ſtatim, & toto poſtea libro demonſtraturi ſumus, ad cauſſas ſuſcepti huius operis tranſeamus.

Iud. 6.

Videlicet, cùm omnes tam novi, quàm veteris Teſtamenti libri, locorum huius terræ, quæ & re & nomine ſancta eſt, iugem ac penè perpetuam celebrent memoriam, quorum abſque oculari intuitu, aut ſaltem topographica imagine, nulla poteſt eſſe cognitio: nam teſte Hieronymo, quomodo Græcorum hiſtorias magis intelligunt, qui Athenas viderint, & tertium Virgilii librum, qui à Troade per Leucatem & Acroceraunia ad Siciliam, & inde ad oſtia Tyberis navigaverint, ita ſanctam ſcripturam lucidiùs intuebitur, qui Iudæam oculis contemplatus ſit, & antiquarum urbium memorias, locorumque vel eadem vocabula, vel mutata cognoverit, unde & ipſi Hieronymo vel ob hoc ſolum curæ fuit, cum eruditiſſimis Hebræorum hunc ſubire laborem, ut totam hanc circumiret provinciam, quam univerſæ Chriſti Eccleſiæ ſonant. Si vir ille ſummi ingenii antiquitatum, hiſtoriæ tum Eccleſiaſticæ tum profanæ peritiſſimus, qui inuſitata memoria & incredibili diligentia, poſt Scripturæ Sacræ & tot linguarum cognitionem, omnes omnium auctorum libros evolverat, & perceperat, tamen ſibi penè repueraſcendum exiſtimavit, ut huius terræ limites, veſtigia, valles, rudera, augendæ pietati & parandæ doctrinæ præſens contemplaretur, quid nobis ſtatuendum eſt? nolo dicere, qui ſimus in comparatione illius viri, cui parem tot ſæcula non habuerunt.

Epiſt. ad Damin. & 13.

Referunt hiſtorici Sultanum quendam Ægypti, cùm bellum à Chriſtianorum populo expectaret, abuſque Alexandria non ſine ſummis periculis in Italiam contendiſſe, & ibi maiore etiam metu, necubi deprehenderetur, noſtrorum apparatum, ſtudia, vires, conſilia, ſumma arte & audacia conſideraſſe, atque ea una peregrinatione tantum fiduciæ concepiſſe, ut de victoria non dubitaret, neque eum ſpes fefellit, nam cùm noſtri eo contendiſſent, paucis omninò menſibus eiecti, pulſi & victi ſunt. Maiorum noſtrorum memoria Carolus V. cùm in media Germania Saxones & Lantgravii arma ſuſtineret, iuſſit ſibi à Coſmographis & locorum illorum peritiſſimis accuratiſſimam tabulam fieri, in qua montes, valles, itinera, urbes, &c. depicta cùm quotidie oculis ſubiiceret, ipſos tandem Germanos Germaniæ poſſeſſione depulſos, Imperio ſubiecit: neque arbitror expectare quemquam ut hæc pluribus comprobemus, quoniam ſatis conſtet, quemadmodum ſine locorum cognitione victoria ex

Bizarius

hoſte

hoſte parari non poteſt, ita neque ad Bibliorum cognitionem ſine harum rerum co-gnitione quiſquam perveniet, quorum tamen lectio, meditatio, ſcientia, ſuccum nobis, alimentum, & robur præſtat ad vitam æternam. Idcirco, ad Dei T. Opt. Max. gloriam & clariorem Sac. Scripturæ intelligentiam, ex intimis eiuſdem Scripturæ viſceribus & medullis, ex probatiſſimis quibuſque Auctoribus, ex Ioſepho, Hieronymo, Egeſippo, Plinio, Ptolomæo, Strabone, Brocardo, Breidenbachio, Saligniaco, & multis aliis, qui hanc terram inhabitarunt, perluſtrarunt, ac oppidatim ſunt dimenſi, verum & germanum eius ſitum, ſicut ſummè floruit, maxima cum induſtria, ac diuturna diligentique triginta annorum labore geographicè delineavi, obſervata ubique iuſta, quoad fieri potuit, locorum ſymmetria & commenſuratione.

Et quidem inter reliquos diligentiſſimus & exactiſſimus terræ huius perluſtrator & deſcriptor, ut iam dixi, Viſus eſt Brocardus, qui quoniam eam oculis, eo maximè fine, & [quantum apparet] incredibili quadam diligentia adventorum rationem exigit, eum ferè ſemper ſecutus ſum, quod perſuaſiſſimum haberem, non fuiſſe unquam qui voluerit magis, aut verò etiam potuerit meliùs, perfectam & ſimplicem quandam ad huius rei cognitionem viam ſternere. Neque pudet me imitari, qui ſciam hoc optimum quemque & facere, neque ſanè aliter poſſe, quoniam ſcilicet nihil dictum eſt, quod non ſit dictum prius. Nam cuius ſtuporis ſit, ſi vel ea ipſa loca iam viſitaſſem, & quanta poſſem diligentia perſcrutatus fuiſſem, ob hoc quicquam mihi præ cæteris vendicarem, aut novam quandam indignam & ridiculam commentationem ex meo cerebro conſtituerem, quæ à veterum ſententia & rationibus οὐκ διά παντῶν diſcreparet. *Brocardus*

Igitur doctiſſimos & diligentiſſimos viros ſecuti ſumus, eorum ſæpè verba, ſæpiùs ſententias bona fide retulimus, multa interim de noſtro, ut cuivis patet, adiecimus: nolo hic labores noſtros metiri, metiti ſumus terram illam, & ſatis ſuperque ſudatum eſt. Et quod te imprimis tenere velim, Candide Lector, cavi ſemper ab aſſeveratione, niſi graves authores haberem; nam in tam vaſto opere [quod ſanè pro foliorum multitudine æſtimari nolim, ſed pro rerum pondere & gravitate, probè mihi conſcius, quantum in eo ſumptuum, moleſtiarum, laborum exantlarim] ſæpè ſuſpiciones ſequimur, pugnantes, aut diſſidentes aliarum ſententias referimus, aut certè ut ab aliis relata ſunt, bona fide ponimus, non alia ratione, mi Lector, niſi ut ex hac collatione veritas tibi illuceſcat, & doctioribus quibuſque occaſio detur ex his quaſi dubiis quibuſdam ad plenam aliquando & perfectiſſimam rerum illarum cognitionem penetrandi: ſed de his quæ doctrinæ ſunt & ingenii iam ſatis, quod potiſſimum hoc opere quæſivi, pietas fuit, & ut fomenta pararem ſanctiſſimis quibuſque & diviniſſimis cogitationibus. Refert Beatus Hieronymus, Paulam ægram & fatiſcentem, tanto tamen ardore ſingula paſſionis Dominicæ veſtigia, Apoſtolorum, Martyrum, & Vet. Teſtamenti Patrum, tum ipſius B. Virginis percurriſſe, in eorum contemplatione tanto gaudio perfuſam, tanta ſuavitate delinitam, ut illos quaſi coram oculis cernere & complecti videretur, an non hoc idem nobis hic planè integrum eſt, longè minori moleſtia, ſumptu minimo, utilitate incomparabili, ſive ſtudiorum fructum quæras, ſive meditationis materiam & pietatis. Utrumque te ſequi velim, magis tamen hoc, ad hoc enim nati ſumus, ut meditatione paſſionis & meritorum Chriſti, Chriſto commoriamur, & in æternum vivamus. Quem ego *In Epitaph Paulæ.*

tam

tam præclarum finem & mihi ex hoc labore precor, & ſpero, & aliis, ut adipiſcantur, omni opere & conatu laborandum eſt. Scilicet hæc Terra illius Promiſſionis figura eſt, quam in cœlis expectamus: eò ſi huius cognitio non refertur, doctrinæ fortaſſis aliquid, fructus nihil habet. Sed iam ad Palæſtinæ noſtræ deſcriptionem redeamus.

Nomina. De nomine iam ante diximus, ſed quoniam inter ipſa nomina quædam poliſema ſunt, de iis iam dicamus. Eſt igitur notatu dignum, quod quemadmodum nomen generis tribuitur ſpeciei, ita & hic fiat, niſi quis malit potius è contrario. Nam Cananæam putarim propriè & primitùs eam partem fuiſſe, quæ diſtinguitur à Pherezæis, Iebuſæis & cæt. poſtea verò totam eam terram id nomen indigitaſſe: De Palæſtina certiùs dici poteſt, fuiſſe terram Philiſtiim, ſive Philiſtinorum, quorum frequens mentio eſt in libris Regum, & omninò paucis tribubus, Iuda ſcilicet, Dan, & Simeon concludebantur. Tertium nomen Judæa erit, nam quod dicitur, Promiſſionis & Sancta terra, rectiſſimè quidem iam & veriſſimè ſemper dictum fuit, ſed præter quam, quod in Sacr. Scriptura eorum mentio non ita fit neſcio quomodo mihi videntur potiùs myſteria eſſe, & Prophetiæ rationem habere quam nominis. Igitur Judæa quæ maximè communis eſt huius terræ ſignificatio, aut pro tota terra Sancta accipitur, quam Palæſtinam appellari iam diximus, aut pro eiuſdem terræ parte tertia, Judæa in ſpecie dicta, & tunc complectitur duas potentiſſimas tribus Juda & Beniamin, quæ itidem duæ ſub uno Judæ, aut etiam aliquando Beniamin nomine intelliguntur. Et quidem Judæa in hoc ſenſu dicitur ad diſtinctionem Samariæ & Galileæ, in quas tres partes ab Auctoribus eam terram dividi videmus. Quod ſi ita eſt, neceſſarium eſt, ut ſub Juda etiam Simeon & Dan comprehendantur, cogente videlicet ratione diviſionis, & ipſa hiſtoriæ conſequentia, qua traditur Simeon & Dan portiones ex Juda accepiſſe, atque ideo etiam ſeperatas veteri nomine cenſeri. Igitur tota Judæa quæ eſt intra Jordanem, erit vel Galilæa, vel Samaria, vel in ſpecie Judæa. Neque tamen ignoramus hanc diviſionem poſteriorem eſſe illa quæ ſequitur, ſed eò nos traxit nominis etymologia, & alioqui in Novo Teſtamento hæc uſitatior eſt, ut ſequens in Veteri. Et ſanè B. Hieronymus docet, quod apud hiſtoricos Judæa ad Palæſtinam, Samaria verò & Galilæa ad Phœnicem referatur. Quod quidem, ſi ratio loci & propinquitatis habeatur, veriſſimum eſt, nam & hoc dici poteſt propter multas in iis locis gentilium urbes, Tyrum, Sidonem, &c. perpetua bella, victorias, ſciſma demum ipſum Iſraelis à Juda, hoc commodè defendi poſſe. Igitur quid Judæa ſit, & quomodo à reliquis partibus ſecernatur, ad hunc modum à nobis explicatum ſit: nam quod ad fertilitatem & cultum attinet, multum alias partes excelluit, propter ipſam Sacerdotii & regni Metropolim, fidei conſtantiam, promiſſiones de Chriſto &c. quæ omnibus in promptu ſunt: de Samaria & Galilæa ſpeciatim ſuo loco agemus.

Cananæa. Palæſtina. Judæa. Hieron. in Loc. Act. Samaria. Galilæa.

Tribus. Sequitur altera diviſio & ut paulò acutiùs diſtinguamus, origine prima illa, quam vocant duodecim tribus. Sed utcumque ſit, non tam poteſt accommodari terræ, quam ipſi populo, qui iuxta tribus diviſus fuit, priuſquam illam terram introiſſet. Nam Ruben, Gad, & dimidia Manaſſe non funiculis, ſed toto Jordane diſtinguuntur à reliquis, & quod potiſſimum eſt, dimidia Manaſſe, quæque pro ſe, non video, cui tribui

tribui cedant; & cum funiculo nullo modo coniungi poſſint, propter Jordanem medium, qui pro funiculo eſt, & illud intervallum, quod ab hac dimidia ad illam eſt, tum etiam propter præproperam earum duarum & ſemis tribuum à reliqua Judæa diſtractionem, fit omninò, ut hæc neque tum ſtatim primo ingreſſu, neque etiam poſtea ita præcisè intelligi poſſit, niſi ſimpliciter ad populum abſque ullo reſpectu ad terram ipſam referatur, eſſent enim tribus tredecim, aut novem. Sed hæc latiùs perſequi, plus fortaſſis argutiarum quàm fructus adferat. Igitur populariter agendo, erit hæc maximè uſitata diviſio iuxta duodecim tribus ſeu ſortes, quas uſurpavit Joſue iuxta præſcriptum Dei. Quod ut rectè intelligamus, accipimus duodecim filios *Ioſue 13. Deuter. 7.*
Jacob, demptis mox Levi & Joſeph, quorum locum, ut duodenarius impleatur, Ephraim, & Manaſſe duo Joſeph filii ſupplebunt. Quod an benedictionis rationem habeat in Joſeph; an non, quandoquidem ipſe excluſus eſt, iam nihil intereſt: certè in Levi benedictio fuit: habuit enim propriam & ſingularem rationem, extra hanc ſortium computationem. Conſtitutis ad hunc modum tribubus duodecim, diviſio iure ſtatim obtinuit, non item effectu, & certè nunquam plenè præſcriptas ſortes tribus obtinuere. Sunt igitur in intellectu ſemper tribus duodecim, & duæ Manaſſes intelligentur quaſi ſubdiviſio, ita nihil obſtabit, quo minus hanc rationem quibuſvis temporibus intelligamus. Nam Joſue ſemel diviſit in duodecim partes, & iterum Manaſſen in duas, quod nihil impedit diviſionem primam: diviſit, dico, occiſis triginta & uno regibus, ac deletis ſeptem terræ Chanaan gentibus, Amorais nempe, Gergeſæis, Jebuſæis, Chananæis, Æthæis, Evæis, & Pherezæis, quam terræ diviſionem ita, ut ab Ioſue facta eſt, funiculo diſtributionis ſeparavi atque ſeiunxi, & omnes ac ſingulas urbes, caſtra, pagos, vicos, montes, fontes, fluvios, ſylvas, cæteraque huius S. Terræ loca, quorum in Bibliis, Ioſepho, Hieronymo, aliiſque fit mentio, ſuo quæque loco collocavi. Neque tamen, quia omnia ea loca diligentiſſimè à me obſervata & notata ſunt, quæ apud probatos inveniri potuerunt Auctores, exiſtimare quis debet, non plures fuiſſe huius regionis civitates, & vicos, aliaque loca, quàm in tabula delineata ſunt; cùm longè plures extitiſſe etiam ipſi auctores, quibus uſi ſumus, licet non nominent, ſatis inſinuent. Nam Iſrae- *Ioſ. 15. 16. 17. 18. 19.*
litarum dux Ioſue, ut ex ipſius libro ſatis patet, in ſortium diviſione eas tantùm deſcribit civitates, quæ limites erant, & tribuum termini: mediarum autem, quæ multò plures erant, nullam fecit mentionem. Idem teſtatur, quod ſingulæ civitates certos ſub ſe habebant pagos, vicos, & villas; & Michæas Propheta Bethle- *Michæ. 5.*
hem in millibus Iuda fuiſſe ſcribit. Neque enim alia in toto orbe regio eſt aut provincia, quæ tam parvo ſpacio, tam egregia, magna, & multa complectatur oppida, caſtra, pagos, quod ut uno ſemel exemplo comprobemus, adferamus in mediũ regias civitates. Fuerunt in *Aſer*, Achſaph, Sidon, Tirus. *Beniamin*: Bethel, Gabaa, Ie- *Civitates*
ruſalem, Jericho. *Dan*: Accaron, Geth, Lachis. *Ephraim*: Gazer, Samaria, Saron, Ta- *regiæ.*
phua. *Gad*: Rabba. *Iſachar*: Aphec. *Iuda*: Arad, Bezec, Eglon, Hebron, Lebna, Maceda, Odolla, Taphua. *Manaſſe* 1: Dor, Galgal, Iezrael, Mageddo, Tanac, Tarſe. *Manaſſe* 2: Aſtaroth, Damaſcus, Edrai, Geſſur, Machati, Soba, Theman. *Neptalim*: Aſor, Cedes, Emath. *Ruben*: Eſeben, Madian, Petra. *Simeon*: Dabir, Gerara. *Zabulon*: Ieconam, Semeron. Vides in tantillo ſpatio quantum numerum regiarum civita-

tum;

tum? quarum pauciſſimæ fuerunt, quas non ille populus occuparit, occiſis vel eie-
ctis earum Regibus. Adiiciemus eod.m ordine civitates Epiſcopales, erit enim
hoc cum magno fructu lectoris, & ita meliùs introſpici poterit huius terræ præſtan-
Vrbes Epiſcopales tia. Conſtituti autem ſunt his locis Archiepiſcopi, Epiſcopi, Suffraganei, quorum
omnium plenior explicatio è noſtris deſcriptionibus peti debet, nos uno nomine
omnes Epiſcopos, & urbes Epiſcopales dicimus. *In Aſer* Ptolomais, Sarepta, Sidon,
Tyrus. *Beniamin*: Ieruſalem, Iericho. *Dan*: Azotus, Iamnia, Ioppe. *Ephraim*: Lidda,
Sichem. *Gad*: Arcer, Rabba. *Iſachar*: Caiphas. *Iuda*: Bethlehem, Emaus, Hebron.
Manaſſe: Antipatris, Bethſan, Cæſarea, Dor. *Manaſſe* 2. Adrach, Boſra, Damaſcus.
Neptalim. Cæſarea Philippi, Cedes Neptalim, Neptalim. *Ruben*: Petra. *Simeon*: Aſca-
Ioſeph. 14. *antiq.* 11. lon, Gaza. *Zabulon*: Legio, Nazareth, Sephoris, Tabor, Tiberias. Docet etiam Io-
Curiæ. ſephus Iudæam habuiſſe quinque curias, quas in quinque locis conſtituerit Gabi-
Maſſ. in Chron. nius Præfectus Romanorum militum, cùm attribuiſſet ſingulis, ſingulas metropo-
les. Hieroſolymam, Gadaram, Amathunta, Hierichum, & Sepphorim Galilææ.
Toparch. Enumerat etiam undecim Toparchias Idem Joſephus, quaſi dicas totidem præfe-
cturas, hoc ordine: Hieroſolyma, Lebna, Acrabata, Thanna, Lidda, Ammaus,
Pella, Idumæa, Engadda, Herodium, Hiericus. Urbes Refugii, & Levitarum ſuo lo-
co in Levi exprimemus. Erant & Judææ partes quædam, ut Gamalitica, Gaulani-
tis, Batanæa & Trachonitis erant, quæ finitimis præerant, ut Jamnia & Joppe. E-
Satrapiæ. rant Satrapiæ Philiſtinorum quinque, Accaron, Aſcalon, Azotus, Gaza, Geth, &
Decapolis longè celeberrimæ Decapoleos urbes: Aſor, Betſaida, Bethſan, Cæſarea Philippi,
Capharnaum, Cedes Neptalim, Corozaim, Jotopata, Sephet, Tiberias, & de divi-
ſione quidem totius & partium hactenus. Igitur annotata à me loca omnia inſcri-
pſi novis & veteribus nominibus, miliaria collocavi quæ una hora commodè con-
fici poſſunt, ut ea quaſi generali quadam ratione ad omnes alias hæc noſtra de-
ſcriptio aptari poſſit. Urbes hac ferè nota depinxi: caſtra hoc modo :pa-
gos aut vicos tali :de quibus autem incertum eſt, civitateſne, an pagi, vel caſtra fue-
rint, hoc modo ſignavi. Porrò quod in generali totius Palæſtinæ tabula propter
ſpatii anguſtiam fieri non potuit: præclariora quælibet loca ut cuivis inſpicienti ſta-
tim eſſent obvia, in ſingulis ſingularum tribuum tabulis ſuis notis inſignivi: Urbes
regias regio diademate, mitrâ Epiſcopales, aſteriſco Leviticas, ſigno Crucis civita-
tes refugii. Curias autem & Toparchias ſuis capitalibus C. & T. litteris diſtinxi.
Satrapias denique & civitates Decapoleos ſui numeri notæ, illas quidem V. has X.
demonſtrant. Noverit etiam lector ſi quando al. fl. m. n. o. p. occurrant, legendum
eſſe; aliàs, fluvius, mons, nunc, olim, poſt. Advertat porrò deſertum illud ampliſſi-
mum in quo filii Iſrael duce Moyſe ex Ægypto in promiſſionis terram tranſeuntes
annis quadraginta morati ſunt, cum itinere, manſionibus eorum, & parte Ægypti
ſimul & finitimas circumquaque regiones ne iſtius ſolitudinis ac regionum ampli-
tudine tabula ſupra modum excreſceret anguſtior ſpacio, minorique figura, quam
huius tabulæ proportio exigebat delineatum eſſe. Urbes exteras, quæ tabulæ com-
modè adiici potuerunt, adiecimus circumquaque. Loca verò, quorum origo, nomi-
num varietas, & formæ, tabulæ inſeri commodè non poterant, geſtorum etiam me-
morabilium maximeq; inſignium epitomen ſeorſim in hoc commentario dilucida
brevitate conſcripſi, appoſito cuique loco ſuo nomine, ac literarum, cyfrarumque
nume-

numero, qui in qualibet tribu locum deſignatum indicent, quos ob hoc adiecimus, ut eſſent paragraphi quidam, Indici videlicet, & memoriæ lectoris plurimum conducturi, tum vel maximè ad intelligendas hiſtorias & loca illa, quibus in charta aſſignantur, Quin etiam ut fides dictis habeatur, loca originalia, unde hæc deſumpta ſunt, in margine plerumque adſcripſi. Diſtributum eſt totum opus in partes tres, neque putavi alio methodo in harum rerum traditione utendum, quam ſimpliciſſima, non tantum doctis, ſed omnibus omninò, qui aliquem modo ſcientiæ geſtum habeant, apertiſſima. Prima pars complectitur Tribus omnes, hoc ordine. cum deſerto Pharan: Aſer, Beniamin, Dan, Ephraim, Gad, Iſachar, Iuda, Levi, Manaſſe *1*. Manaſſe *2*. Neptalim, Pharan deſertum, Ruben, Simeon, Zabulon. Habebunt tabulam generalem, reliquæ omnes etiam ſpeciales, præterquam Levi. Secunda pars complectitur deſcriptionem Ieroſolymæ, cum Tabula, Tertia habebit Miſcellanea quædam locorum. Sequetur poſtremum index eorum Auctorum, quibus uſi ſumus. Atque ita, Lector optime ſi his lectis & intellectis iterum te ad Biblia conferas, videbis multa, impedita antea obſcura, invia, apertiſſima tibi eſſe, & quaſi manu ad cognitionem eorum omnium deduceris, collatis videlicet tabulis noſtris ad ipſam deſcriptionem, quæ tibi per ordinem Alphabeticum, vel per numeros ſtatim aperitur, ne uſquam labi vel errare poſſis, ut hæc ocularis inſpectio loco multorum & magnorum commentariorum tibi eſſe debeat. Tu verò ſi hic maxima diligentia, fide, ſtudio, ſumptibus, & laboribus immenſis nihil peperci, ut tibi ſatisfacerem, & quod poſſum cum paupercula in gazophilacio Chriſti deponerem, memento mei in præcibus tuis apud Dominum, & mihi pro tot ſudoribus & vigiliis, quietem & gloriam tribuat in cælis. Amen.

Notæ & virgulæ, quas paſſim hoc libro videre eſt, loca indicant à prima huius libri editione differentia.

EPIGRAMMA AVTORIS in Palæſtinam.

Melle fluit terra hæc promiſſa, & lacte redundat:
Aſt ea quæ ſurſum eſt, nectare & ambroſiâ.

IN THEATRUM TERRÆ SANCTÆ, CARMEN IORDANI LOVFFII, I.C.

SI vacat à curis aliquot, gravioribus, horis,
Hoc videas preſens munere lætus opus.
Omne tulit punctum commiſcens utile dulci,
Ipſius ut m elior lectio teſtis erit.
Si veteris juſtare juvet ſecreta Moyſi,
His Velut indicibus multa retecta patent.
Nam ſacra quæ celebrant monumenta, ut flumina, montes
Vrbes hic oculis omnia nuda tuis.
Et Pharaonis iter, Iudæ per ſicca phalanges,
Singula ſunt poſitis hic manifeſta notis.
Hic arces Solymæ, montis juga ſancta Sionis,
Scandere ne pigeat quo licet illa pede.
Hic etiam quæ Diva parens Montana petivit,
Quasque alias legitur nobilitaſſe vias.
Hic Venerere lubens etiam veſtigia Chriſti,
Illius & roſeo ſparſa cruore loca,
Sed numerum vincunt ſtricti mage carminis uſum,
Quæ ſubit errantem dum reVocaret ovem.
His tamen accepta recreantur luce tabellis,
Quæ præeunt inſtar lampadis, atq; ducis.
Ipſaq; nos Veterum ſtimulant exempla fideles,
Quoſq; monet Chriſti nominis altus honor:
Vertere & in melius fugientes temporis horas
Atq; pares caſtis moribus eſſe viris.
Sin ſecus & noſtras maculemus ſordibus oras,
Lucida nec poterunt numina ferre diu.
Noſtis ut Hebræos gentem magis omnibus unã,
Ipſe pater quondam foverit æthereus.
Fit comes, alloquitur, ſua per miracula firmat,
Pandit eis imi pectoris alta ſui.
Protegit, exornat templo rituq; ſacrorum,
Et facit, hæc ſumma eſt, omnibus eſſe ſuper
Hos tamen ingratos nimium, nimiumq; rebelles,
Deſerit, & gentes ad ſua dona vocat.
Queis ſubitó Gratias, Aſięq; repleverat urbes,
Munera fortunans ſancta, favore Deus.
Quiſquis enim certat propria feritate ſubacta
Barbara manſueto ſubdere colla jugo.
Rurſus ubi pereunt honor & reverentia divum
Hic & opus fidei, faſque piumque jacet:
Peſtifer irato ſubmiſſus munere Mahum,
Quod ſupereſt recte, viribus, arte, petit.
Pellitur ad gelidas Europæ denique fines
Alma fides, aliquo tempore culta ſatis.
Poſt dolor invadens proceres alioſq; Veternus
Fecit ut incultum ſeverit hoſtis agrum.
Nec mora letiferis ſe prodit fertile ramis
Infelix lolium, tritica ſana necans.
Impia ſacrilego moveat quæ ſecta furore,
Fas & jura prement, quid refricaſſe juvat
Exigit innocuos, terraſq; latronibus implet,
Se ſocians paribus, ſceptra Iovemq; quatit.
Fit jocus heu veterũ peſſundare dogmata ritus
Senſa patrum, ſummo cuncta ſacrata Deo.
Hæc igitur ſecum recolens & fata priorum,
Corripitur juſto mens niſi læva metu.
Haud poterit mergi fateor tua, Petre, carina,
Nec tamen eſt ſtabili ſola refixa loco,
Aſt modo nos fido placemus pectore numen,
Illius haud fuerit debilitata manus.
Quin ſolet afflictos, etiam commiſſa luentes
Robore de cęlo ſæpè iuvare. Vale

Index eorum quæ hoc volumine continentur.

Præfatio in Palæſthinam,

Deſcriptio Terræ Sanctæ juxta duodecim Tribus Iſrael, cum deſerto Pharan, omnia ordine alphabetico, adiectis tabulis geographicis, univerſali videlicet totius Terræ Sanctæ, & ſingularum tribuum particularibus, ac deſerti quoque Pharan.

Deſcriptio urbis Hieroſolymæ, cum ſua quoque tabula topographica.

Miſcellanea quædam locorum

Chronicon generale quidem, ſed breviſſimum ad noſtra uſque tempora.

Chronicon alterum, utriuſque Teſtamenti hiſtorias, ab ipſo mundi initio per Patriarchas, Iudices, Reges, Prophetas, Macchabæos, D. N. IESVM CHRISTVM, *& Apoſtolos deductum ad mortem uſque D. Joannis Evangeliſtæ. Apoſtolorum ultimi, annotatis ubique diligentiſſimè temporum rationibus*

Catalogus Auctorum, quibus auctor in toto opere uſus eſt.

Index denique univerſalis verborum & rerum memorabilium.

TRIBVS ASER
id est, portio illa Terræ Sanctæ, quæ Tribui Aser in diuisione regionis attributa fuit.
TRIBVS ASER.
Terra Chabul. 82
Planicies Libani. 64
PHOE NICI AE PARS. 63
Terra Maſpha. 30
MARE SYRIACVM ET PHOENICVM 63
MARE MAGNVM
Miliaria vnius horæ
1 2 3 4 5 6

TERRÆ PROMISSIONIS, ET SINGVLARVM TRIBVVM, LOCORVM,

ac finitimarum regionum ejus, inſigniorumque rerum ibidem geſtarum ſuccincta & accurata deſcriptio: opera & induſtria *CHRISTIANI ADRICHOMII* Delphi ex ſacræ Scripturæ medulla, ipſisque antiquitatibus eruta, & in lucem prolata. per omnia cyfrarum numeris ſuæ nunc editæ, & ad vivum expreſſæ topographicæ delineationi conformis ac reſpondens.

A.

Tribus Aſer & confinia ejus.

1.

ASER, octavus filius *Iacob*, qui & Iſraël, filii *Iſaac*, filij patriarchæ *Abraham*, natus ex *Zelpha* ancilla *Liæ* uxoris ejus, ſemen *Abrahæ* in Ægypto ita multiplicavit, ut de ejus tribu, exceptis parvulis & mulieribus, ad montem *Sinai* numerati & inventi ſint à 20. anno & ſuprà, viri ad pugnam apti quadraginta millia & mille quingenti. Quibus omnibus juxta Dei ſententiam in deſerto mortuis, eorum filij, viri bellatores numero quinquaginta tria millia quadringenti terram promiſſionis ingreſſi, in ſortium diviſione citra *Iordanem* ad mare magnum eam, quam in topographica noſtra tabula delineatam ac funiculo protractam vides, terræ acceperunt poſſeſſionem: totam occupantes regionem à *Sidone* magna uſque ad *Carmelum* maris, quæ in longitudine viginti miliariorum continet ſpatium: in latitudine verò à mari magno tum uſque *Aſor*, tum uſque *Naaſon*, per novem miliariorum ſpatium extenditur. Terra hujus tribus pinguiſſima eſt, ac vino, oleo, & præſertim optimo tritico fœcundiſſima: in qua Prophetia hæc benedictionis *Iacob* ſecundum literam impleta eſt: *Aſer pinguis panis eius, & præbebit delitias Regibus*.

[*Gen. 30.* — *Num. 1.* — *Num. 14. 26.* — *Ioſ. 19.* — *Iudic. 1.* — *Ioſ. 1. anc. 5. Broc. iti. 7.* — *Gen. 49.*]

Loci tribus Aſer.

2.

ABDON civitas tribus *Aſer*, quæ cum ſuburbanis ſuis, Leuitis ſeparata eſt. de qua *Ioſue 21. 1. Paral. 6. Hieronym. tomo 3. de locis Hebraicis, litera A.*

3.

ABRAN, aliàs *Acram* ſive *Achran*, civitas in tribu *Aſer*. *Ioſ. 19. Hieron. in loc. Hebr. lit. A.*

4.

ACHSAPH, quæ aliàs *Axab*, ſive *Axaph*, *Hieronymo Acſap* dicitur, regalis & potens urbs in tribu *Aſer*: cujus rex contra *Ioſue* ad aquas *Merom* pugnans, occiſus eſt. *Ioſ. 11. 12. 19. Hieron. de loc. Heb. lit. A.*

5.

ACZIBA, quæ & *Achazib*, *Hieronymo Achziph*. maritima & robuſta urbs tribus *Aſer*, quam filij *Aſer* initiò expugnare non potuerunt. Hæc, teſte *Hieronymo*, poſtea *Ecdippa* vocata eſt, ſita in nono miliario *Ptolemaidis*, pergentibus *Tyrum*, cujus etiam *Ptolemæus* meminit, & *Ioſephus*, qui eam *Ecdippon* nominat.

[*Ioſ. 19. Iudic. 1. Hier. de loc. Hebr. lit. A. Ptolem. Ioſ. 1. bell. 11.*]

6.

ADONIS fluvius, qui ex Libano monte profluit, contra Aquilonem tribus à civitate *Beryto*, & totidem contra Auſtrum à *Biblo* miliaribus mare magnum ingreditur. Nomen *Adonis* ſortitus, ab *Adonide Bibliorum & Cypriorum regis filio*, quem ob formæ excellentiam *Venus* in delitiis habuit. Quo, dum in nemore venatur, primo ætatis flore apri dente ſub inguine percuſſo & occiſo, quotannis à Gentilibus in menſe *Iunio* tum in *Biblo Phœniciæ urbe*, in qua & templum habuit, tum alibi gentium, ſolenni ritu anniverſaria occiſionis ejus dies ingenti planctu celebrabatur. quo die, ſi *Luciano* credimus, fluvius hic inſtar ſanguinis rubeſcebat. Idem fluvius Chriſtianorum tempore *Canis* vocatus eſt, ad quem Hieroſolymitanum regnum ac Patriarchatus terminabantur; & *Antiochenus Patriarchatus & Comitatus Tripolitanus* incipiebant. In hujus fluvii oſtio excelſi, aſperi & prærupti attolluntur montes, qui *Climax*, id eſt, gradatio ſive aſcenſio vocantur. penes quos *Lycus* fluvius in mare prorumpit. Hi cùm iter facientibus juxta mare aditum negarent, Imperator *Antonius* difficultatem iſtam tollere cupiens, montes incidi juſſit, ac anguſtam inter montes viam aperuit. quod epigramma in ea exciſione, hoc modo inſculptum indicat: *Imper. Caſ.*

[*Plin. 5. nat. hiſt. 20. Ptol.* — *Ezech. 8. Hier. ibid.* — *Tyr. belli ſacri lib. 14. c. 3. 13. & lib. 14. c. 14. & l. 16. c. 29. Vitriac. c. 33. 34. Brocard. 1. Dom. Mart. Niger geograph. Aparit. 4.*]

ptum indicat : *Imper. Caeſ. Antoninus pius, felix, ſemper Aug. Brit. Max. Parth. Max. German. Max. Pont. Max. montibus imminentibus Lico flumini caeſis, viam dilatavit per Antonianam, ſuam.* Quæ quidem via ob anguſtiam & imminentes montes periculoſiſſima ac pene impervia eſt, ut pauciſſimi viri facili negotio numeroſo exercitui hic tranſitum impedire poſſent. Nam latitudinis vix habet cubitos duos, at longitudinis ſtadia quatuor. Nomen hiſce anguſtiis à *Cane* fluvio, cui tranſitum præbet, à quibuſdam *Paſſus Canis* inditum eſt ab aliis verò ob frequentes paganorum Chriſtianis hunc tranſitum prohibentium excurſiones, *Paſſus pagani* dicitur. Quem Chriſtianorum exercitus aliquoties non ſine ingenti periculo tranſiit.

7.

ALAB, aliàs *Alabab*, *Hieronymo Chalab*, urbs valida. De hac etiam cultores priſtinos tribus *Aſer* primis annis expellere non potuit. *Iudic. 1. Hieron. in loc. Heb. lit. C.*

8.

ALBVM promontorium, ubi inter prominentes montes & æſtuoſum mare arctus & periculoſus tranſitus eſt. *Tyr. 7. bel. ſac. 22. Bonavent. Marcat. Scell.*

9.

ALCATH, aliàs *Elcath*, & *Elcath*, *Hieronymo Elebath*, civitas, quæ cum ſuburbanis ſuis de tribu *Aſer* data eſt Levitis. *Ioſ. 19. 21. Hieron. de loc. Hebr. lit. E.*

10.

AMAAD, Hieronymo *Ameth*, civitas tribus *Aſer. Ioſ. 19. Hieron. in loc. Hebr. lit. A.*

11.

AMMA, *Hieronymos Amna*, civitas fortis *Aſer. Ioſ. 19. Hieron. de loc. Heb. lit. A.*

12.

AMON, ſeu *Hamon* civitas in tribu *Aſer. Ioſ. 19. Hieron. de loc. Heb. lit. A.*

13.

ANIEL, aliàs *Anet*, in tribu *Aſer. Hieron. de loc. Hebr. lit. A. & B.*

14.

ANTILIBANVS mons fœcundus, & optimis vineis abundans, ad Orientem à *Sidone* uno miliario diſtat. Qui verſus Auſtrum à fluvio *Eleuthero* ſumens initium, & contra Aquilonem ultra *Tripolim* ad ciuitatem *Arcbis* uſque vergens, triginta miliariorum ſpatium abſolvit. Nec à mari magno ultra duo miliaria recedit, niſi iuxta *Tripolim*, ubi ferè tribus ab eo miliaribus ſeiungitur. In quibuſdam autem locis mari tam propinquus eſt, ut ipſum contingat, & ab eo alludatur *Broc. itin. 1. Breid. ibid.*

15.

APHEC, aliàs *Afeg*, munita urbs fortis *Aſer*: cuius etiam habitatores priſtinos Aſeritæ initio delere non potuerunt. *Ioſ. 19. Iud. 1. Hieron. de loc. Heb. lit. A.*

16.

AQuæ *Maſerephot*, aliàs *Maſſerephoth*, Hieronymo *Maſerephothmaim*. Salinæ ſunt iuxta mare magnum, ubi tempore excreſcentis & inundantis maris, aqua in alveos quoſdam fluit: & aut ſolis feruore, aut igne in ſal excoquitur. Ad has uſque aquas filii Iſraël duce *Ioſue* perſecuti ſunt *Cananæos*.

Ioſ. 11. & 13. Hieron. in l. Heb. lit. M. Liran. Ioſ. 11.

17.

BAALGAD, aliàs *Baalgath*, mons. item & urbs in Campo Libani ſub monte *Hermon* ſita, fortaſſis mons hic erit, cuius ſub nomine *Abalaib* meminit *Hieron. in loc. Heb. Ioſ. 11. 12. 13. Bonav. Bened. in interpret. nom. Hebr. Mercat.*

18.

BACA vicus, unde *Galilæa* ſuperior incipit: terramque *Tyriorum* dirimit. *Ioſe. 2. bell. 2.*

19.

BATHNE, in tribu *Aſer. Hieron. de loc. Hebr. lit. B.*

20.

BEDRA municipium, ſitum in Territorio, *Acon.* quod cum ſuis agris *Balduinus I. rex Ieruſalem* Bethleemitico Epiſcopo cum hæreditario iure dono dedit. *Tyr. 11. bell. ſac. 12.*

21.

BELFORT, aliàs *Belciſort & Belloſort*, à ſua pulchritudine ſimul ac fortitudine, ut æſtimo, nomen habens. munitiſſimum eſt caſtum militiæ templi juxta *Herma* ad *Eleutherum* fluvium in montanis ſitum. quod cùm *Saladinus* Ægypti, Damaſci, totiusque Syriæ Rex obſideret, adveniente valido Chriſtianorum exercitu, ſoluta obſidione, cum eis confligens, multis ex ſuis occiſis, terga dare compulſus eſt *Tyr. 21. bell. ſacr. 29. Herold. contin. bell. ſacr. lib. 2. cap. 4. Vitriac. cap. 95. Breid. itin. 1.*

22.

BELVS, aliàs *Belem*, fluvius exiguus, ſed profundus, quem & *Pagidam* vocant, duobus à *Ptolemaide* ſtadijs diſtat. Qui è proximis montibus ſcaturiens, rotundam quandam centum cubitorum præterlabitur vallem, admiratione digniſſimam, *Plinio* Cendeviam paludem appellatam: ubi primo compertum fuiſſe vitrum, idem autor ſcribit; vitream enim

Ioſe. 2. bell. 9. Plin. lib. 5. 19. Tyr. bell. ſacr. lib. 13. & 13. c. 1. & lib. 10. c. 14. Vitriac. c. 23.

habet arenam, ex qua igne liqueſacta vitrum conflatur. quam cùm exhauſerint multæ naves pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, convehunt illuc de circumiacentium montium ſuperciliis arenam iſtam, uriquè communem: locus autem mirabili quadam natura tum ipſam arenam, tum alia quoque, quæ ſuſceperit metalla, in vitrum ſtatim mutat. Mirabilius quoque illud videtur, quod jam converſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo convertitur. meminit huius fluminis etiam *Tacitus*.

23

BESARA, oppidum in Ptolemaidis ſitum confiniis, quod vigeſimo à *Gaba* ſtadio abeſt. *Ioſephus in vita ſua.*

24.

BETHDAGON, Civitas in tribu *Aſer*. *Ioſ.* 19.

25

BETHEBEM, vicus in octavo miliario Ptolemaidis contra Orientem. *Hieron. de loc. Hebr. lit. B.*

26.

BETHEMEC, aliis *Bethemeth*, civitas ſortis *Aſer* in valle ſita, unde & nomen habet. *Ioſ.* 19. *Hieron. in loc. Hebr. lit B.*

27.

BETHEN, ſive *Beten*, civitas in tribu Aſer. *Ioſ.* 19.

28.

CABVL, Hieronymo *Chabul*. civitas, quæ tribus *Aſer* terminus eſt. *Ioſ.* 19. *Hier. in loc. Hebr. lit. C.*

29.

CADES, quam Ioſephus *Cedaſam*, aliis *Cedeſſam* nominat, vrbs eſt Tyriorum agro & regioni Galilææ propinqua. ubi Ionathas Machabæus Demetrii principes, validumque exercitum debellavit. *Machab.* 11. *Ioſeph.* 13. *ant.* 8. & 2. *bell.* 19.

30

CAMPVS *Maſphe*. Hucuſque *Ioſue* Cananæos perſecutus eſt. *Ioſ.* 11.

31.

Ioſ. 19. *Hier. in loc. Hebr. lit. C.* **CANA** ſive *Chana* maior, civitas eſt in tribu *Aſer*. Eſt quippe, inquit *Hieronymus*, & altera Cana, quæ minor appellatur, ubi Chriſtus aquam mutavit in vinum. ad cuius diſtinctionem maior hæc dicitur: Hinc erat mulier illa Cananæa, *Syrophœniſſa* genere, cuius filiam Dominus à dæmonio liberavit. Sunt tamen qui Cananæam dictam putant, quod ex poſteritate *Chanaan* ſuperſtes eſſet. *Matth.* 15. *Mar.* 7.

32

CASTRVM *Lamberti*, ſive *Lamperti* verſus Aquilonem à Ptolemaide quatuor, contra Auſtrum vero à Sandalio caſtro tribus diſtans miliaribus, ſub monte *Saron* iuxta mare ſitum, vineis, hortis, aquis, atque fluminibus abundat. *Broc. itiner.* 3. *Breid. ibid.*

33

CASTRVM novum, Chriſtianorum præſidium in montanis, quæ Tyrenſi urbi ab Oriente adiacent, ſitum. in quo nobilis Baro *Hemfredus de Torone*, Hieroſolymitani regni Conſtabularius, qui id ædificaverat, vita functus eſt. Poſt cuius mortem ſequenti ſtatim menſe *Saladinus* rex prædictum caſtrum obſedit, crebriſque inſultibus & denſo ſagittarum nimbo præſidiarios caſtri milites fatigavit. Quo in opere cùm unus ex intimis eius ſagitta occideretur, eius morte conſternatus, ſoluta obſidione diſceſſit. *Tyr. belli ſa. lib.* 21. *cap.* 27. & *lib.* 22. *cap.* 5. & 24.

34.

CASTRVM Regium, quondam dominorum Teutonicorum. quod contra Vulturnum à Caſtro indi tribus, contra Africum autem à tabernaculo *Aber Cinei* quatuor miliaribus in valle ſitum optimis quibuſque fructibus abundabat. *Broc. Itiner.* 3. *Breid. ibid.*

35.

CHALI civitas, quæ tribus *Aſer* terminus eſt. *Ioſ.* 19.

36.

CYDOESSA. in ſuperiori parte civitatis Giſcalæ mediterraneus & validiſſimus eſt Tyriorum vicus, Galilæis ſemper exoſus. ubi *Titus* cùm Giſcalam obſideret, caſtra poſuit. *Ioſe.* 4. *bell.* 4.

37.

ELEVTHERVS fluvius, qui ex Libano monte in *Iturea* prorumpit, & per regionem *Emath & Roob*, atque Galilæam gentium fluens, Velanam urbem ac caſtrum *Belciforti* alluit: tandemque iuxta civitatem *Horma*, tribus ferè à Tyro Aquilonem verſus, duobus autem à Sarepta contra Auſtrum miliaribus, mari magno miſcetur. Hic fluvius teſtudinibus abundat. de quo *Plinius* ſic ſcribit: *Teſtudines Phœnicio mari ultro veniunt ſtatuto tempore anni in amnem Eleutherum effuſa multitudine*. Ad hunc uſque fluvium *Ionathas Machabæus* Ptolomæi Philometora *Broc. iti.* 1. *Breid. ibid.* *Poſtell.* *Tyr.* 7. *bel. ſacr.* 23 *&* 11. *bel. ſacr.* 9. *Plin. Lib* 9.

metora Ægypti regem comitatus eſt. Per eundem fluvium Demetrii principes ac milites à facie Ionathæ in Amathite regione caſtrametantis, ſibi timentes, incenſis noctu caſtris clam fugam ceperunt. Hujus fluvii *Ioſephus*, *Plinius*, *Ptolemæus*, aliique aliquoties mentionem faciunt.

1. Mach. ab. 11. & 12. Ioſ. 13. ant. 7. & 8. Item, 15. ant. 4. & 1. bell. 13.

38.

ELMELECH, alias *Elmelech*, Hieronymo *Almelech* civitas in tribu *Aſer. Ioſ. 19. Hieron. de loc. Hebr. lit. A.*

39.

ENOCH ſive *Henoch*, Ioſepho *Enoſo*, alias *Henochia* dicta, civitas omnium in toto Orbe prima, quam *Cain* in Libano monte ædificavit, muriſque communivit atque ex nomine *Enoch* ſeu *Henoch* primogeniti ſui, *Enoch* vocavit. *Geneſ. 4. Ioſe. 1. ant. 4. Poſtell.* Enos al. cuius etiamnum maxima & ingentis molis fundamenta videri ait *Io. Fetechien. apud. Nauel.*

40.

GABALA, mediterranea urbs Galilææ, quam Herodes Aſcalonita inſtauravit. *Ioſe. 13. ant. 21. & 15. ant. 10. Ptolem.*

41.

GABARAGANA, & *Gadare*, oppida iuxta Giſcalam, quorum populi *Gabaraganei*, & *Gadareni* dicti, una cum Tyriis, collectis validis copiis irruentes, civitatem Giſcalam expugnaverunt: qua incenſa atque diruta, domum ſe receperunt. *Ioſephus in vita ſua.*

42.

GEORGIAS. Georgii caſtrum, in quo ipſe natus eſt, à Ptolemaide directè contra Orientem quatuor miliaribus, à Naaſon autem verſus Occidentem quatuor miliaribus, in valle pingui tribus *Aſer*, in montanis ſitum. *Breid. itin. 4. Bonavent. Mercat.*

43.

GISCALA, Galilææ civitas firmis portis & muris munita, ac populo frequens, patria ſeditioſi illius ac nequitia nobiliſſimi Ioannis Leviæ filii. Quam Veſpaſiani tempore primò (ut & ſupra memini) vicini populi *Gadareni*, *Gabaraganei*, & *Tyrii* expugnaverũt, incenderũt, atque diruerunt. Quæ Ioſephi fortiſſimi ducis Galilææ, & poſtea hiſtoriographi, juſſu per prædictum Ioannem Leviæ filium inſtaurata ac mœnibus cincta: propter rebellionem ab ejuſdem Ioſephi militibus eſt direpta. Eadem poſtea à Tito Cæſare per deditionem capta eſt. Huius civitatis frequens in Ioſepho fit mentio. *Ioſe. in vita ſua, & 2. bell. 25. 26. 27. & 4. bell. 1. 4. &c.*

44.

HACOC, quæ aliis *Hucoc*, *Hucac*, *Acoc*, *Acuc*, & *Aſach* dicitur, civitas eſt Levitarum in tribu *Aſer. 1. Paral. 6.*

45.

HELBA, Hieronymo *Elba*, civitas fortis *Aſer*, de qua tribus *Aſer* accolas priſtinos expellere nequivit. *Iudic. 1. Hieron. in loc. Hebr. lit. E.*

46.

HELHACER, præſidium in territorio Sidonenſi ſitum quod à quibuſdam prædonibus occupatum, cùm anno reparatæ ſalutis mileſimo centeſimo vigeſimo octavo *Guaremundus Patriarcha Hieroſolymitanus* obſideret, contracta ægritudine, Sidonem deportatus, obiit. *Tyr. 13. bell. ſacr. 25.*

47.

HERMON mons, Hieronymo *Aermon*, ad cuius radices in terra *Maſpha* *Euai* ſive *Hevæi*, aliàs *Avi* habitabant quorum regionem Ioſue obtinuit. *Ioſ. 11. & 13. Iudic. 3. Hieron. in loc. Hebr. lit. A.*

48.

HETHALON urbs, quæ terræ promiſſionis ad Septentrionem terminus eſt. *Ezech. 47. 48.*

49.

HORMA. Civitas in tribu *Aſer* iuxta Eleutherum fluvium in colle ſita, *Ioſ. 19. Breid. itin. 1.*

50.

HOSA, ſeu *Oſa*, civitas in tribu *Aſer. Ioſ. 19. Hier. de loc. Hebr. lit. O.*

51.

IEPTAEL, ſive *Iephthahel*, Vallis, & torrens, qui fluit contra Ieconam: atque tribuum *Aſer* & Zabulonis terminus eſt. *Ioſ. 19. Hieron. in loc. Hebr.*

52.

INDI, ſeu *Indin*, caſtellum fratrum Teutonicorum, verſus Vulturnum à Ptolomaide quatuor, contra Africum autem à Caſtro regio tribus miliaribus, in montanis [illegible] ſitum. *Broc. itin. 3. Breid. ibid.*

53.

LABANATH Civitas, quæ tribus *Aſer* terminus eſt. *Ioſe. 19. Hieronym. de loc. Hebr.*

54.

MAARA Sidoniorum, latinè ſpelunca Sidoniorum, cuius in libro *Ioſue* fit mentio: quæ poſtea cavea Tyri dicta eſt ſpelunca eſt inexpugnabilis, atque Chriſtianorum municipium in Sidonienſi territorio ſitum, quod anno poſt natum Chriſtum milleſimo

ſimo centeſimo ſexageſimo ſeptimo præſidiarii milites pecunia corrupti Saracenis tradiderunt. *Tyr. 19. bell. ſacr. 11.*

55.

MARE magnum, ſic dictum, quod cæteris terræ promiſſionis maribus amplius ac ſpatioſius ſit, diverſa habet nomina. Nam & mare Mediterraneum, item noviſſimum, atque Occidentale appellatur. Mediterraneum quidem, quòd per medias terras diffunditur, atque Aegyptum ab Aſia minore, & Africam à noſtra Europa ſeparet. Noviſſimum, reſpectu maris mortui dicitur, quod ad Orientem Iudææ ſitum, primum vocatur. Occidentale verò, quòd Palæſtinæ regio ita ſita ſit, ut hoc mare in Occidentis plaga habeat: nam totum Occidentale latus eius alluit. Quapropter & *D. Hieronym.* admonet, mare hoc in ſcriptura ſacra ſemper pro occidente poni. Præter dicta, & alia plura, ſecundum regiones quas alluit, ſortitur vocabula. Quidam etiam volunt per *Tharſin* nonnunquam mare hoc ſignificari, apud *Ionam Prophetam*, & *Pſal. ſeptuageſimo primo.*

Huius maris talis eſt natura, ut fluxu & refluxu parum creſcat aut decreſcat: cùm Oceanus locis quibuſdam ſurgat ad octonos cubitos, præſertim apud Septentrionales. Aquæ eius ſalſæ ſunt: ac piſcibus abundant. Illic enim reptilia, quorum non eſt numerus, animalia puſilla cum magnis, draco, cete, & plurimæ ſpecies, imò (*ut Hieronymus ait*) genera piſcium multitudinis nimiæ ubi tanta ſolet piſcium capi multitudo, ut non ſolùm finitimis, verùm etiam remotis urbibus uberrimas & inauditas præſtet commoditates.

56.

MEMNONIS ſepulcrum, quod prope *Belum* fluvium, & *Cendeviam* paludem ſitum eſt. *Ioſ. 2. bell. 9.*

57.

MEROTH, terminus ſuperioris Galilææ verſus Occidentem. *Ioſe. 3. bell. 2.*

58.

MESSAL, quæ & *Maſal*, & *Maſan* dicitur, civitas in tribu *Aſer* juxta Carmelum ad mare, ſeparata Levitis. *Ioſe. 19. 21. 1. Par. 6. Hieron. in loc. Heb.*

59.

MONS fortis, aliis mons feret, caſtrum fratrum Teutonicorum, verſus Boream à Ptolemaide quatuor, contra Africum verò à caſtro Thoron totidem miliaribus diſtans. *Broc. itin. 2. Breid. ibid.*

60.

MONTES excelſi, qui Tyrenſi urbi ab Oriente adjacent, in quibus dominus caſtri *Thoron* ſive *Thorono*, magnas & ampliſſimas habebat poſſeſſiones. *Tyr. 13. bell. ſac. 13. & 17. bell. ſ. 14. & 22. bell. ſac. 24. Vitriac. cap. 43.*

61.

NEHIEL, ſive *Nehiel* civitas, quæ terminus eſt tribus Aſer. *Ioſ. 19.*

62.

OOLI civitas in tribu *Aſer*, *Hieron. de locis Hebr.*

63.

PHOENICIA, ſive *Phœnice & Phœnix*, incita Syriæ regio eſt, tam in ſacris litteris, quàm apud hiſtoricos celebris. quæ ab Aquilone à Valamo fluvio ſumit initium, & in longitudine verſus Auſtrum ultra Carmelum montem uſque Caſtrum peregrinorum juxta *Doram* civitatem extenditur, in latitudine verò à mari magno Orientem verſus ultra Libanum montem uſque Damaſcum porrigitur. Magnæ & egregiæ in hac provincia ſunt civitates: nempe *Tyrus, Ptolemais, Sidon, Paneas, Berytus, Biblus, Sarepta, Tripolis, Antaradus, Archis*, & multæ aliæ. Teſtatur *D. Hieronymus*, quòd apud Hiſtoricos etiam Galilæa & Samaria ad Phœnicen pertineant. Quin & mare Phœniceum ab ea nomen habet. Ipſa verò, ut Phœnicia diceretur, à Phœnice rege Agenoris filio nomen ſortita eſt. qui cùm Cadmo fratre de Thebis Ægypti in hanc regionem profectus, ei primus imperavit; Tyrumquè inſtaurans, eam hujus provinciæ conſtituit metropolim. Idem excellenti ingenii acumine primus Phœnicibus Græcas quaſdam tradidit literas, artemque ſcribendi docuit. Præterea vermiculum inſtituit, unde & color ille Phœniceus dictus eſt. qui poſtea una mutata litera, dicitur puniceus, id eſt, purpureus vel rubeus. qui ex inciſorum conchyliorum colligitur cruore, quo lanæ, panni, & veſtes in Tyro tinguntur. Huius Phœnicis frater Cadmus fraterni æmulus ingenii, ut ipſe quoque ſibi æternum nomen pararet, quas frater Phœnicibus literas tradiderat, è Phœnicia in Græciam detulit. Vnde Ioſephus Phœnices Græcas literas inveniſſe ſcribit. Quod & *Lucanus* deſignans, dicit:

Gen. 10. 1. Eſd. 2. 1. Mach. 5. Act. 11. 15. 21. Ioſ. 15. An. 12. Tyr. 12. bel. ſ. 17. Vitr. cap. 96. Bro. in præfat deſcri. lo. terra ſa. & itine. 1. Breid. ibi. Hier. in lo. act. Apoſ. lit. 1. Plin. l. 5. c. 12. Euſeb. in Chronic. tempore Ioſ. Ducis Iſra. Tyr. 13. bell. ſ. 1. Vitri. c. 43.

Phœnices primi (famæ ſi creditur) auſi
Manſuram rudibus vocem ſignare figuris.

Lucan. l. 3.

64.

PLANICIES Libani, ſive campus Libani ſubter montem Hermon *Ioſ. 11. c.*

65.

PONS *Beli* fluvii quem, cùm eo loco qui inter Ptolemaidem & pontem interjacet, anno Chriſti milleſimo centeſimo nonageſimo, in eiuſdem urbis obſidione Fredericus Frederici Suevi Imperatoris filius, cum Germanis defendendum ſuſcepit. Venetis & Genuenſibus ad Ptolemaidis Orientem, Flandris autem, Hollandis, & Friſiis ad eius Septentrionem, ſtationem habentibus. *Herold. contin. bell. ſacr. lib. 2. cap. 7.*

66.

Hieron. to. 3. epiſt. 27. ad Euſtoc. & to. 3. in loc. Heb. lit. A. & in loc. Act. Apoſt. lit. P. Cotov. in Amos c. 1. Brocard. itin. 1. & 6. 2. Broc. itin. 1. Iudic. 1. Broc. itin. 1. Broid. ibid.

PTOLEMAIS, aliis Ptolemaida, à *Ptolemeo* quodam Aegypti rege ſic dicta, quæ prius *Accho* ſeu *Aco*, & *Cod* ſive *Coth* appellabatur; *Plinio* quoque Colonia Claudii dicitur, nunc autem *Acon* & *Accon* vocitatur, maritima & celebris *Phœnices* vrbs eſt. verius Septentrionem à monte Carmelo quatuor, verſus Meridiem à Caſtro Lamberti totidem, à Hieroſolima vero triginta ſex miliaribus diſtans.

Hæc in diſtributione terræ tribui *Aſer* ſorte aſſignata, nunquam ab *Aſeritis* aut filiis *Iſrael* fuit poſſeſſa: q priſtinos habitatores ejus expellere nequiverunt. Inſignis enim & munitiſſima vrbs eſt, mirabilibus cincta muris & antemuralibus, portis, turribus, foſſis, & caſtris fortiſſimis triangularem in modum clypei habens formam, cuius duo latera mari magno iunguntur, tertium vero planciem terræ reſpicit. Nam ab Oriente magnus atque planus latitudinis duorum miliariorum civitati adiacet Campus, fontibus irriguus, fertilis valde, & ab optimis paſcuis, agris, vineis, amœniſſimiſque hortis, ex quibus diverſi generis habentur fructus, commendatus. Hic olim *Fulco* Hieroſolymorum rex, dum leporem venatur, à ſupinanti equo ruens, oppreſſus eſt.

Ioſe. 2. bell. 9. Tyr. bell. ſacr. lib. 7. & 22. & li. 16. c. 26. & l. 11. c. 27. Vitri. c. 91.

Huic planiciei ad Orientem continui ſuccedunt montes, per ſexaginta ſtadia ab vrbe diſparati, ſed ad Galilæam pertinentes. Ex quib. fluvius quidam ſcaturit, qui agros, campos, & hortos irrigando fœcundans, atque vrbem ipſam præterfluens, tandem à mari abſorbetur. Ab Auſtro commodiſſimus atque multarum navium capax portus eſt: qui partim intra vrbis mœnia, partim inter littus, & mare ſitus, navibus tutam & tranquillam ſtationem, civitati verò maximum lucrum præbet. In cuius medio inſignis turris eſt, quæ quod *Beelzebub* olim fanum celeberrimum fuerit, Turris Muſcarum vocatur, quam etiam pharum fuiſſe Heroldi videtur eſſe opinio, quòd nempe eius uſus fuerit, tempore nocturno, navium curſui ad prænuncianda vada ignes oſtendere. Huius vrbis frequens in *Machabæorum* libris fit mentio in qua *Ionathas Machabæus* purpura indutus, latus regis Alexandri ſponſi in nuptiarum ſolennitate clauſit. Eandem poſtea ingreſſus, perfidè ac proditorie à Ptolemenſibus captus eſt: atque mille Iudæi, qui cum eo intraverant, gladio interfecti in hac vrbe *Paulus Apoſtolus* à Tyro veniens, unam diem apud fratres egit.

Monachus Florentinus Acconēſis epiſc. l. de recuperata Ptolemaide. Herold. con. bell. ſacr. lib. 2. c. 7. 9. & l. 4. cap. 14. 1. Mach. 5. 10. 11. 12. 13. 2. Mach. 13. Act. 21.

Cùm à Chriſtianis Ptolemais poſſidebatur, Epiſcopali ſede, quæ Tyrenſi Archiepiſcopo ſuberat, clarebat. Cuius Epiſcopatus titulum etiamnum uſurpat, qui vices gerit Epiſcopi civitatis Monaſterienſis in Weſtphalia. Inſigne hic fuit templum *S. Crucis*, & alterum *S. Sabbæ*, atque hoſpitale dominorum Teutonicorum. Nec non munitiſſima caſtra & turres, inter quas illa, quam maledictam appellant, excellebat. Aedes tum publicæ, tum privatæ, magnificæ atque pulcherrimæ.

Tyr. bell. ſacr. lib. 10. cap. 26. & li. 12. c. 17. & li. 13. c. 1. & li. 14. cap. 12. 13. 14. Herold. contin. bel. ſac. l. 4. c. 11. & 12.

Hanc civitatem anno à nativitate Domini ſexcenteſimo trigeſimo ſexto Saraceni duce *Haumare* Chriſtianis eripuerunt. Eandem anno Domini milleſimo centeſimo quarto Chriſtiani duce *Balduino* primo, Hieroſolymorum rege, Genuenſium claſſe ſeptuaginta navium roſtratarum, quæ vulgò galeæ vocantur, adiuti, terra marique per dies viginti continuos oppugnando, expugnaverunt. Genuenſibus autem pro data opera, tertia reddituum pars, quæ ex maritimo vectigali in portu Ptolemaidenſi colligeretur, in civitate verò Eccleſia, & in vico quodam plena iuriſdictio in perpetuum conceſſa eſt: & iuxta ſingulorum merita poſſeſſiones & domicilia à Rege aſſignata ſunt.

Tyr. 10. bel. ſac. 28. Vitriac. c. 31.

Deinde anno Chriſti milleſimo centeſimo octuageſimo ſeptimo Ptolemais à Saracenis duce Saladino Ægypti & Syriæ rege recepta eſt. Rurſum anno ſalutis milleſimo centeſimo nonageſimo primo à *Philippo Adeodato* Francorum, & *Richardo* Anglorum Regibus tertio obſidionis anno eſt recuperata, & à Chriſtianis centum annis poſſeſſa fuit.

Poſtremò autem anno Domini ſupra mille ducentos nonageſimo primo à centum quinquaginta millibus Saracenorum violenter expugnata, incenſa, ac funditus ita everſa eſt, ut ne quidem ullum urbis monumentum relictum fuerit; ſed ruinarum materie ac ruderibus expurgato loco, ad arandum & ſerendum ager commodus fuit. Poſtea per Ægyptios Saracenos reſtaurata, & à quindecim millibus Turcarum diu obſidione cincta, expugnari non potuit. Tandem verò longo poſt tempore, anno nimirum Domini milleſimo quingenteſimo decimo ſeptimo in Turcarum Imperatoris poteſtatem redacta, eius nunc acerbiſſimum ſervitutis iugum experitur.

Vitriac. c. 91. & 99. Herold. continuat. bell. ſacr. l. 1. c. 7. & l. 2. c. 11. & l. 5. c. 6. 7. & l. 6. c. 7. & 10.

67.

PVTEVS aquarum viventium, cuius in Canticis *Salomonis* fit mentio, iuxta viam quæ *Tyrum* ducit, ſitus, egregius eſt & admirabilis: atque verſus Aquilonem à Sareptæ caſtro paulò amplius quam miliari, verſus Auſtrum verò à *Tyro* parvo miliario diſtat. Quamvis autem ſingulariter, puteus, dicatur, ſunt tamen quatuor fontes quadrati, quorum ille qui præcipuus eſt, in unoquoque quadrati latere, quadraginta; reliqui verò vigintiquinque cubitos habent. Omnes muris fortiſſimis, ac duriſſimis lapidibus inſolubili opere obfirmatis, concluſi. Vnde varii deducuntur aquæductus & rivi, qui totam Tyri planiciem, omneſque eius hortos irrigant & fœcundant. Diſtant hi fontes à mari magno paulo amplius quàm arcus iacere poteſt: in quo [illegible] ſpatio ſex molas agunt, & deinde ſe mari miſcent.

Cant. 4. Tyr. 7. bell. ſacr. 12. & 13 [illegible] 1. Broid. ibid. [illegible] c. 10.

68.

RAMA in tribu Aſer. *Hieron. de loc. Heb. lit. R.*

69.

ROOB, ſive *Rohob*, Hebraicè *Rechob* & *Bethrechob* dicta, potens urbs eſt tribus *Aſer*, Levitis cum ſuis ſuburbanis ad inhabitandum data, à qua & circumiacens terra, quæ Cæſaream Philippi uſque extenditur, *Regio Roob* nominatur.

Ioſ. 19. 21. Iudic. 1. 1. Par. 6. Iudic. 18. 2. Reg. 10.

Miſſi à *Moyſe* de *Cadeſbarne* duodecim exploratores terræ Iſraëli promiſſæ perluſtrandi gratia, totam in longum peragrati *Paleſtinam*, in hanc uſque regionem progreſſi fuiſſe leguntur.

Num. 13. Hiero. in loc. Heb. lit. R.

70.

SANDALIVM, munitiſſimum caſtrum, quondam ab *Alexandro* magno, Macedonum rege, cùm *Tyrum* oppugnaret, in iſthmo & littore maris iuxta limpidum & ſalubrem fontem ædificatum: quod à ſuo nomine *Alexandrium* vocauit. Vulgus verò, qui Arabicè *Alexandrum Scandarum*, & *Alexandrium Scandarium* dicit, euphoniæ cauſa r in l conversa, id *Scandalium*, alii autem corrupto prorſus vocabulo, *Sandalide* & *Landaleon* vocarunt. Situm verò eſt in agro peramœno, fontibusq; ac rivulis irriguo, frumento, paſcuis, ficetis, & olivetis, omniſque generis fructibus feraci, à caſtro Lamberti & monte *Saron* verſus Aquilonem tribus; à Puteo autem aquarum viventium verſus Auſtrum paulò ampliùs quàm uno milliari diſtans. Anno Chriſti milleſimo centeſimo decimo ſeptimo idem hoc caſtrum Hieroſolymorum rex *Balduinus* primus, cùm & ipſe *Tyrum* expugnare vellet, collapſum inſtauravit; ac quibuſdam è ſuis nobilibus, qui ab eius appellatione nomen nomen ſuum nobilitarunt, poſſidendum defendendumque tradidit.

Tyr. 11. bell. ſacr. 30. & 13. bel. ſ. 5. c. 13. & 18. bell. ſ. 11. Vitri. c. 20. & 43. Broc. itin. 1. Breid. ib.

71.

SAREPTA Sidoniorum civitas, cuius ruinæ, quæ adhuc cernuntur, antiquam eius magnificentiam teſtantur, Hebraicè *Sarphath* dicta, à ſilva iuxta eam exiſtente nomen habere ſcribitur. Sita eſt quaſi media inter *Tyrum* & *Sidonem*, in via puplica, non procul à littore maris, & ab *Eleuthero* fluvio verſus Aquilonem duobus; à *Sidone* autem verſus Auſtrum totidem miliaribus diſtat. A generoſo vino hæc civitas à poëtis commendata eſt, unde *Sidonius*:

Vina mihi non ſunt Gazetica, Chia, Falerna,
Quæque Sareptano palmite miſſa bibas.

Hic quondam Divinus vates *Elias* apud mulierem viduam hoſpitio exceptus, eſuriens à paupercula paſtus eſt; eſurientemq; cum filio pavit: cuius hydriæ farina prophetæ beneficio non deficiebat; & lecythi oleum non minuebatur. Idem & filium eius paulò poſt mortuum, in cœnaculo, ubi ipſe manebat (q etiamnum oſtenditur) oratione ſua vitæ reſtituit, de quo tradunt Hebræi quod fuerit *Ionas* Propheta, quem à cete deglutitum, tertio die Deus liberavit. Cùm *Sarepta* à Chriſtianis incolebatur, Epiſcopali ſede nobilitata, (cuius titulo nunc Tornacenſes ſuffraganei utuntur) Tyrenſi archiepiſcopo ſubiecta erat. Hanc hodie *Saphet* vocari perſuaſus eſt *Poſtellus*.

Lir. in 3. Reg. 17. Ioſ. 8. an. 13. Hieron. Hebr. lit. S. Tyr. 7. bell. ſacr. 22. Vitr. cap. 44. Fretel. Bro. itin. 1. Breid. ibid. Herold. 2. contin. ſ. bell. ſacr. 17. 3. Reg. 17. Luc. 4. Hie. praf. in Ionam Proph. Auguſt. de mirab. ſacr. ſcripturæ lib. 2. cap. 17. Tyr. 14. bel. ſa. 12. & 14.

Porrò in *Abdiæ* prophetia ſecundum ſpiritualem intelligentiam, *Sareptam* pro Gallia ſeu Francia, & *Boſphorum* pro Hiſpania ſumenda eſſe, *Rabbi Salomon*, & *Rabbi David*, *Liranus*, *Paguinus*, aliique teſtantur. Chriſti enim ſalus à Chananæa uſque in Galliam, Hiſpaniam, & Germaniam tranſmigravit, totumque per Orbem divulgata eſt.

Abdiæ 1. Lira. ibid. Pag. in lib. interpreta. nomin. Hebraic. Ie. Bened. Parif. ibid.

72.

HOC loco ante Auſtralem *Sareptæ* portam, *Elias* olim ad Sareptanam viduam duo ligna colligentem venit, & cum ea locutus eſt, ubi poſtea Chriſtiani ſacram ædiculam cum turri erexerunt. Quam *Hieronymi* ætate Paula nobilis vidua Romana, cùm ſacra Palæſtinæ loca peragraret, ingreſſa, Dominum Salvatorem, ut idem Doctor teſtatur, in ea adoravit.

Breid. ibi. 3. Reg. 17. Vitri. ac. cap. 44. Hier. to. 1. epi. 27. in epitaph. Paula.

73.

SARON mons, aquis, fluminibus, hortis & vineis abundans, juxta caſtrum Lamberti non longè mari ſitus eſt: atque verſus Aquilonem à Ptolomaide quatuor, verſus Auſtrum verò à Sandalio caſtro tribus miliaribus diſtat. cuius iuga uſque ad caſtrum Indi ſe extendunt. *Broc. itin. 1. & 5. Breid. ibid.* *Iſa. 33. 35.*

74.

SCALA Tyriorum. Mons eſt altiſſimus, qui verſus Septentrionem à Ptolemaide ſtadiis centum abeſt. *Ioſe. 2. bell. 9.*

75.

SCOPVLI, qui inter *Sidonem* & *Sareptam* ſunt *Tyr. 7. bell. ſacr. 13.*

76.

SIDA maritimus Phœnicæ vicus, qui viginti ſtadiis à Tyriorum urbe diſtat, ex quo *Zoſimas* vir Sanctus & Prophetiæ dono & miraculis illuſtris, oriundus; in monaſtico tugurio, quod ad vicum hunc ſitum, à Cæſarea Palæſtinæ ſtadiis prope quingentis diſtabat, ſolitariam degit vitam. *Nicephor. Hiſt. Eccleſ. lib. 17. c. 4.*

77.

SIDON, corruptè *Sydon*, perantiqua, opulenta, & celebris, Phœnices urbs atque inſigne emporium, cuius magnitudinem etiamnum ipſe eius ruinæ docent. Chananæorum olim ad Aquilonem reſpiciens terminus fuit, poſtea verò regionis Iudææ.

Quam *Sidon* primogenitus undecim filiorum *Chanaan* iuxta Libani montis ortum condidit, eique nomen dedit, à quo in præſentem

Ioſ. 11. Hier. in lo. Heb. lit. S. in loc. a Apoſt. lit. S. Gen. 10. Hier. ib. Ioſ. 1. 13.

tem fere diem *Sidon* vocata eſt: nunc vero *Said* vocari *Niger* & *Poſtellus* teſtantur. Alii à piſcium ubertate, *Sidona* appellatam ſcribunt: nam piſcem Phœnices ſidon vocant.

Iuſt. hiſt. lib. 18.

Commodiſſimum hæc civitas ſitum habet, diſtans enim à *Sarepta* verſus Aquilonem duobus, contra Auſtrum à *Beryto* quinque, & verſus Occidentem ab *Antilibano* monte, uno; à Cæſarea autem Philippi undecim miliaribus, ab Occidente mari magno alluitur, tutoque ac tranquillo portu ditatur, atque ab Oriente magnus & fertilis illi adjacet campus, qui aquarum fluentis fœcundus, optimis vineis, cannis mellis, fructiferis arboribus, ſilvis & pratis abundans, multam civibus præſtat commoditatem.

Broc. lib. 1. Breid. ibi. Vitri. ac. c. 27. & 44. Ioſ. 5. an. 7. Tyr. 7. bel. ſacr. 22. Sal. to 9. cap. 10.

Ipſa verò urbs aëre ſaluberrimo fruens, ſolida in rupe ſuper littus maris in longum ædificata, ab Aquilone in Auſtrum tendit. cujus utrumque cornu duobus caſtris natura & arte validis munitur. Quorum unum ad urbis Aquilonem in rupe & corde maris ſitum quondam à dominis *Teutonicis* defendebatur. Alterum verſus Auſtrum firmo in colle extructum à *Templariis* cuſtodiebatur. Præter quæ & aliud caſtrum in meditullio civitatis conſtitutum erat. Incolarum plerique vitri & purpuræ artificio vivunt: atque olim in cædendis Libani montis lignis & lapidibus præſtabant, quorum opera tam Judæorum rex *Salomon*, quàm Dux *Zorobabel* in templi ædificatione uſi ſunt.

Hier. in lo. ad. A. poſt. lit. S. 2. Reg. 5. 3. Reg. 5. 1. Par. 14. 2. & 2. Par. 2. 1. Eſd. 3. Ioſ. 8. ant. 1. & 11. ant. 11. Ioſ. 19. Iudic. 1. Hier. in lo. Heb. lit. S.

Quamvis urbs hæc olim in ſortem tribus *Aſer* ceciderit, *Aſeritæ* tamen eam nunquam poſſederunt, quòd ejus incolas expellere non valuerunt. Vnde *Sidonij* ad Chriſti uſque tempora in gentium permanentes errore, *Baal* & *Aſtaroth* Deos, & *Aſtarten* Deam coluerunt, Quam & glorioſus Judæorum rex *Salomon* gentilium uxorum ſuarum inſtinctu adoravit, & à Deo reprobatus eſt. Iſraëlitarum quoque rex *Achab*, cùm *Ethbaal* regis Sidôniorum filiam *Iezabel* duxiſſet uxorem, per eam ſeductus, & ipſe idôlum *Baal* coluit: ſuisque ſceleribus Dominum Deum *Iſraël* irritavit ſuper omnes reges qui fuerant ante eũ. Quamobrẽ propter incolarum ſcelera, prout Divinus ſermo per *Ieremiam, Ezechielem,* & *Ioëlem* prædixerat, *Sidon* primùm à *Nabuchodonoſor* Babyloniorum rege capta, & fame ac peſtilentia, gladioque conſumpta eſt. & deinde ab *Alexandro magno* Macedonum rege expugnata.

Hierem. in 6. in Oſee 8. 3. Reg. 11. 4. Reg. 23. 3. Reg. 16. Ierem. 47 Ezech. 28. Ioel. 3. Hieron. in Ezech. 28. Io. 11. an. 8. & Curtius de geſtis Alex. li. 4.

At verò licet in idololatria nati, cùm materno lacte idolotriam ſuxiſſent, ipſis tamen Judæis, qui in verò Dei cultu tanto tempore per *Moyſen* & prophetas edocti erant, ad recipiendum JESV Chriſti Evangelium longè fuiſſe paratiores, ipſe Dominus his verbis teſtatus eſt: *Væ tibi Chorozaim, væ tibi Bethſaida: quia ſi in Tyro & Sydône factæ eſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vobis, olim in cilicio & cinere pænitentiam egiſſent. Veruntamen dico vobis: Tyro & Sidôni remiſſius erit in die judicij, quàm vobis.* Vnde & idem ipſe Salvator Judaicam infidelitatem pertæſus, & veluti præſagium quoddam edens Evangelij à Iudæis ad gentes transferendi, *Tyri* & *Sydonis* confinia ſua præſentia viſitare dignatus eſt.

Marc. 3. Luc. 6. Matt. 11. Luc. 10. Matt. 15. Marc. 7.

Atque *Sidonios* ſtatim poſt Chriſti aſcenſionem Chriſtianam fidem obviis ulnis recepiſſe inde argumentum duci poteſt, quòd *Iulius* cohortis Auguſtæ centurio, cùm *Paulum Apoſtolum* vinctum Romam abducens *Sidonem* appuliſſet, eum humaniter tractare volens, ad amicos, quos in civitate habebat, ire, & curam ſui agere permiſit. Nam quòd multis ſæculis in Chriſtiana religione floruerit, & Epiſcopali ſede, quæ Tyrenſi Archiepiſcopo ſubjecta erat, fuerit dotata, hiſtoriographôrum autoritate cuivis ſatis notum eſt. Porrò titulum Epiſcopalem ab hac civitate nunc gerit Suffraganeus Archiepiſcopi Moguntini. Cum anno à Chriſti nativitate ſexcenteſimo trigeſimo ſexto *Sidon* in Saracenorum manus perveniſſet, Hieroſolymorum Rex *Balduinus* primus anno Chriſtianæ ſalutis milleſimo centeſimo undecimo inſtructa Danorum & Norvegiorum (qui ſacra loca viſitandi gratia apud *Ioppen* appulſi erant) navium claſſe civitatem mari cingens, ac ſuo exercitu terra obſidione vallans, eam menſe Decembri cæpit, ac captam cuidam ex magnatum ſuorum numero, *Euſtachio* videlicet *Germer* iure hæreditario poſſidendam donavit. Danos autem & Norvegios pro navata belli opera præter victum nihil exigentes, donarijs honoravit.

Act. 27. Tyr. 14. bell. 12. Tyr. 11. bel. ſacr. 14. Vitriac. c. 27.

Anno verò partus virginei milleſimo ducenteſimo quinquageſimo Chriſtianiſſimus Gallorum Rex *D. Ludovicus* cum pietatis cauſa quadriennio in Palæſtina hæreret, collapſam *Sidônem* reſtauravit, ac ex Chriſtianis præſidiario militi tuendam tradidit. Cujus ſanctiſſimi regis eximia pietas in eo plus ſatis eluxit, quòd cùm ad inſtaurandam *Sidônem* iter faciens juxta viam aliquot Chriſtianorum inſepulta ac jam putrida cadavera offendiſſet, licet eorum graviſſimum fœtorem Rex ferre vix poſſet, propriis tamen ſuis manibus ea ſepelivit.

Herold. 4 cont. bell. ſacr. 8.

Denique anno à nativitate Chriſti milleſimo ducenteſimo octuageſimo nono à Saracenis *Sidon* hæc capta, etiamnum à Turcis poſſidetur.

Herold. 5 cont. bell. ſacr. 4.

78.

HOC loco ante Orientalem *Sidonis* portam, in via, quæ verſus *Ituræam* & *Cæſaream* Philippi ducit, mulier *Cananæa* pro filia ſua dæmoniaca Dominum orans, quod poſtulavit impetravit. Vbi poſtea à Chriſtianis ſacellum extructum eſt.

Matt. 15. Marc. 7. Breid. itin. 1. Sal. tom. 9. cap. 16.

79.

SILVA pinea, *Berythenſium* civitati vicina, quæ Chriſtianis eandem oppugnantibus urbem, ad componendum ſcalas, ligneas turres, arietes, & alias quaslibet rei bellicæ machinas, copioſam & idoneam præſtabat materiam. *Tyr. 11. bel. ſacr. 13.*

80. SION

80.

SIOR, ſive *Sior*, alias *Sytor*. civitas in tribu *Aſer. Ioſ.* 19. *Hieron. de loc. Heb. lit. S.*

81.

SYROPHOENICIA, ea regionis *Phœniciæ* pars eſt, quæ ad *Boream* Libani montis ſita, *Syriæ* potiori coniungitur atque ob huiuſmodi confinium, voce compoſita *Syrophœnicia* dicitur; & habitatores eius, *Syrophœnices.* Ex hac provincia mulier illa *Cananæa* oriunda fuit: quæ in Evangelio *Syrophœniſſa* genere fuiſſe ſcribitur.

Janſen. comment. in concor. Evangel. cap. 64. Marc. 7.

82.

TERRA *Chabul*, ſive *Cabul*, *Ioſepho*, *Chabalon*, *Chabelon*, *Chabulon*, & *Zabulon* dicta, regio eſt *Galilææ* gentium, *Tyriorum* finibus vicina. Cujus viginti civitates non procul à *Tyro* diſſitas *Tyriorum* regi *Hiram Salomon* gratitudinis ergò dono dedit, quod magnam auri vim, maiorem argenti, & de Libano monte ligni lapidiſque copioſam materiam in templi atque palatii ædificium contuliſſet, quæ cum perluſtraſſet regi *Hiram*, ob hoc quod graminis plenæ erant (ut inquit *Hieronymus*) diſplicuiſſent, *Salomoni* renunciavit ſibi civitates ibus non eſſe, appellavitque eas terram *Chabul*, quæ vox, *Ioſepho* teſte, id quod diſplicet, *Phœnicum* lingua ſignificat. Hebraicè verò, ut ait Rabbi *Salomon*, & plures alii, tenacitatem ſonat: terra quippe agri illius pinguis, argilloſa & uliginoſa erat, atque ambulantium pedibus facile adherens. *Salomon* autem ſpretas ab *Hiram* reſtauravit civitates, & Iſraelitis inhabitandas dedit. 3. *Reg.* 9. *Ioſeph.* 8. *antiq.* 5. & *cont. Apion. Hierony. in loc. Hebr.* & *Amos* 1. *Liran.* 3. *Reg.* 9. 2 *Paral.* 8. & *ibi Hieron.*

83.

THORON, aliàs *Toronum*, corruptè *Choron*, amplum & nobile caſtrum eſt, naturali ſitu & artificio munitiſſimum, quod in montanis tribus *Aſer*, quæ *Tyro* ab oriente adiacent, ſitum: verſus *Boream* à caſtro Montis fortis quatuor, contra *Africum* à civitate *Aſer*, totidem; verſus *Eurum* verò à *Tyro*, ſeptem miliaribus diſtat. Aedificatum autē eſt anno nati Salvatoris milleſimo centeſimo ſeptimo, cum *Tyrenſium* civitas adhuc à Saracenis detineretur, ad frequentes eorum cohibendum eruptiones, à nobili & magnifico viro *Hugone de ſancto Aldemaro*, urbis *Tyberiadis* domino in monte excelſo admodum & cacuminato, in loco cui nomen priſcum *Tyberim* erat. Vnde ex inopinato prædictis civibus crebras intulit moleſtias: ac circumiacentem regionem ab hoſtiũ incurſu defendit.

Tyr. bell. ſacr. lib. 11. cap. 5. & lib. 11. cap. & lib. 17. c. 14. & lib. 21. cap. 27. 28. & libr. 22. cap. 2. 24. 28. Vitriac. cap. 45. & 95. Brocard. itin. 2. Breid. ibid.

Eſt autem caſtrum hoc inter *Tyberiadem*, *Tyrum*, & *Cæſaream Philippi* quaſi in medio conſtitutum, & cum grata aëris temperie, ſolum habet opimum, vineis & arborib. prorſus conveniens: ſed & frugibus & agriculturæ commodiſſimum.

Ab hoc caſtro domini de *Torono* hæreditario iure nomen ſuum & nobilitatem trahebant: atque in eiſdem montanis fœcundas habebant poſſeſſiones. In inſigni eiuſdem caſtri eccleſia, quæ beatæ Dei genitrici & ſemper virgini ſacra erat, præclarus & potens Baro *Hemfredus de Torono*, *Balduini tertii Hieroſolymorum regis conſtabularius*, *regiæque militiæ præfectus* qui in caſtro novo obierat, debita magnifi[c]entia ſepultus eſt. Ibidem & *Guido Hieroſolymitanus* rex cum *Ptolemaidā* à Saracenis occupatam triennio obſideret, ſedē habuit. Iuxta idem caſtrum poſtea Romanorum Imperator *Henricus ſextus* cum ſuis Germanis caſtra metatus fuit.

Vitriac. cap. 98. & 100. Herold contin. bel. ſacr. lib. 2. ca. 4. 5. 13. & 17.

84.

TYRUS, qui Hebræo Syroque ſermone *Sor*, *Zor*, *Tſor*, vel *Tzor* appellatur, *Gellio* & aliis *Sarra*, vulgari autem vocabulo hodie Sur dicitur: urbs omnium, quas *Phœnicia* habet, maxima & munitiſſima eſt, ac univerſæ *Phœnices* metropolis, domina maris, totiuſque Orbis emporium, quod propter negotiationem, opulentiam, ac populi frequētiam, necdum in profanis, verū & in ſacris literis longe eſt celeberrimum. Diſtat verſus *Aquilonem* à Puteo aquarum viventium paruo miliari, contra *Auſtrum* ab *Eleutbero* fluvio tribus, contra *Occidentem* verò à civitate *Aſor*, novem miliaribus. Secundum *Hieronymum* autem à *Cæſarea Philippi* vigeſimo propè miliario & à *Tiberiade* quaſi trigeſimo diſtare ſcribitur.

Hieron. in Ezech. 26. Ioſ. 19. Brocard. itin. 1. & 7. Breid. itin. 1. Hieron. in loc. Hebr. lit. T.

Aedificata autem eſt circuli inſtar in rotūdam formam ſuper rupem duriſſimam ac quondam, prout in Græcis Latiniſque & barbaris hiſtoriis legimus, inſula fuit: quę nullum habens de terra acceſſum præalto mari, juxta *Q. Curtium* quatuor ſtadiis, *Plinio* autem & *D. Hieronymo* ſeptingentis paſſibus à continente diviſa, tota marinis fluctibus undique ambiebatur. quamobrem in corde (hoc eſt, in medio) maris ſitam eſſe ſcribit *Ezechiel*. Sed opera primum *Nabuchodonoſor Chaldæorum regis*, deinde *Macedonum regis Alexandri magni*, ut melius expugnaretur, multis in brevi freto aggeribus conjectis, continenti ab Oriente adjuncta, ex inſula facta eſt peninſula, qualis etiamnum cernitur. Verùm is à terra aditus, cuius latitudo jactu lapidis æſtimatur, poſtea quadruplici muro, eoque fortiſſimo & alto, ac viginti quinque pedes ſpiſſo clauſus eſt. atque ſolidiſſima inſuper porta, & quæ propugnaculi loco erant, duodecim fortiſſimis miræque altitudinis turribus ſibi penè contiguis conſeptus eſt. Cui tam forti ædificio ab *Auſtro* Arx adhęret in rupe & capite maris ſita, inexpugnabilibus propugnaculis & turribus munitiſſima, egregiiſque palatiis ornata. Ex parte maritima per circuitum urbs tota duplici muro ac robuſtiſſimis portis, & miſſę altitudinis turribus æqua inter ſe proportione diſtantibus cincta eſt, inter quas ea quę portæ civitatis Orientali imminet, ſicut & quæ viridis dicitur, necnon & illa quę turris *Tanariæ* vocatur, prę cæteris eminebat

Tyr. bel. ſacr. 5. 3. al. tom. 9. cap. 18. Q. Curtius de reb. geſtis Alexander Magn. li. 4. poſt initiū. Plin. lib. 5. cap. 19. Hieron. ubi ſupra et in Iſa. 23. & Ezech. 26. & 27. Ezech. 27. 28.

Tyr. bell. ſacr. lib. 12. c. 6. et. 3. 13 ca. 1. 18. & lib. 19. 1. Brocard. iti. 1. Breid. ibid.

Hieron in Ezech. 26. & 27. A Septentrionali vrbis parte præſtantiſſimus iuxta ac tutiſſimus intra çivitatis mœnia Portus eſt, geminas inter turres concluſus: qui navibus de alto venientibus tranquillam præbet ſtationem. *Ioſe. 8. ant. 5 & 9. aut 11. Tyr. 13. bel. ſacr 3.* Regio vrbi adiacens, quæ in *Auſtrum* tribus, in *Septentrionem* verò totidem miliaribus protenditur; atque in latitudine alibi duobus, alibi tribus miliaribus metitur, pinguis eſt glebæ, atque ab inſigni ubertate & amœnitate commendata, multam præſtat incolis commoditatem. Limpidiſſimo enim fluvio, & *Puteï aquarum viventium* rivis, aliorumque plurimorum fontium aquis irrigua & fœcunda, hortis, variique generis arboribus ac frugibus ſcatet; atque cannarum mellis, unde ſaccarum colligitur, copiam habet.

Ipſa autem urbs magnificis columnis Pyramidibuſque marmoreis, nec non tam privatis, quam publicis ædificiis intrinſecus admirabilis fuit. vnde & hęc eius de ſua magnificentia apud *Prophetam* gloriabunda vox eſt: *Ezech. 27* *Perfecti decoris ego ſum, & in corde maris ſita.* Cujus quidem priſtinæ iſtius gloriæ etiamnum plurima viſuntur veſtigia.

Hieron. in loc. hlt. A poſt. lit. T. Plin 5. nat. hiſt. 19. Omnis urbis huius nobilitat, *Hierony.* & *Plinio* teſtibus, conchylio atque purpura conſtat. Nam incolarum plerique ex rubro marinorum inciſorum muricum ſive conchyliorum ſucco, qui & oſtrum dicitur, nobili artificio purpureos pannos ac veſtes conficiunt, vnde & præſtantiſſimus iſtius generis color etiam hodie urbis trahens nomen, *purpura Tyria* & *Sarrana* vocatur. *Virg. 4. Aeneid.*

Tyrioque ardebat murice læna. Idem:

Vt gemma bibat, & Sarrano dormiat oſtro.

Et Germanica noſtra lingua purpureus pannus *Scarlaken*, quaſi *Sarlaken* vocitatur. *Arabes* enim, ſeu *Syros*, apud quos nomen hoc originem ſumit, pro *San*, *Scan*: & ſimili modo pro *Sar*, *Scar* pronunciare: item colorem hunc à regione etiam *Phœniceum*, atque una mutata litera *puniceum* vocari, ſupra, cum *Sandalium* & *Phœniciam* deſcriberemus, indicavimus. *Sub num. 65. & 70.* Quia verò purpurę color, colorum omnium nobiliſſimus & ſplendidiſſimus eſt, hinc purpura antiquitus Cęſarum, Regum, & Romanorum magiſtratuum inſigne erat. unde & *Ionathas Machabæus* ab *Alexandro rege Syriæ*, regio munere corona & purpurea ſtola donatus eſt, qua in feſtivitatibus & nuptiis induebatur. *1. Machab 10.* Et *Chriſtus Salvator noſter*, quod ſe Regem confiteretur, purpurea chlamyde rex illuſus eſt. *Math. 27. Marc. 15. Ioan. 19.* Hinc & *Agryppina Colonia* Romanæ Reipub. & filia & & ęmula, ſuos conſules in ſolennitatibus purpureo habitu honorat. Præter purpurę artificium, in cædendis Libani montis lignis & lapidibus *Tyrii* quoque excellebant: atque in re & pugna navali peritiſſimi & maris maximè gnari erant. quorum opera, ſicut ſacra Scriptura teſtatur, Iudæorum Rex *Salomon* non in templi ſolū ſtructura, ſed & in indicis, pro adferendo auro navigationibus uſus eſt. *3. Reg. 9. 2. Par. 8.*

Præterea, quod ad magnum huius urbis ſplendorem facit, in *Tyrum* velut in mercatorum omnium commune quoddam receptaculum, ex omni orbis parte continua navium claſſe precioſiſſimę quęque merces convehebantur: in celeberrimis ac quotidianis eius nundinis in longe diſſitas mundi partes diſtrahendæ. Nam, quod præſentia tempora etiamnum probant, omnium propemodum gentium in illa exercebantur commercia: cuius magnificas negotiationes *Ezechiel Propheta* lato ſermone deſcribit. *Ezech. 27. Hieron. ibi & in Iſai. 23.* ſecundum cuius deſcriptionē *Venetorum, Pariſienſium* & *Antverpienſium* mercatus cum *Tyriorum* collatus, ne comparari quidem poteſt. *Adamus ſ. bene in Iſai. 23.* His negotiationibus *Tyrus* divitiis luxurioſa, civium multitudine, ac rerum omnium abundantia gaudebat: eiuſque plateæ puerorum ac puellarum caterva, iuvenum ac virginum luſibus perſtrepebant. Hæc de *Tyri* ſitu & ædificiis dicta ſufficiant, cuius ſi munitionem ſpectes, arx magis quàm urbs dicenda eſt: ſi negotiationem, mundi totius forum eſt: ſi magnificentiam & gloriam, regia quadam maieſtate fulgens, velut Regina inter cæteras urbes eminet: ſi opes denique, faſtum, & luxum attendas, orbis potius quàm urbis nomen meretur.

Quod verò ad *Tyri* originem attinet, certum eſt iuxta veterum traditiones atque *Beroſum*, quod *Tyras* ſeptimus filiorum *Iaphet* paulo poſt diluvium eam condiderit; illique à ſuo ſumptum vocabulo nomen indiderit. *Geneſ. 10. Beroſ. Tyr. 13. bel. ſacr. 1. Iren. cap. 1. Brocd. ibid Sal. 10. 9. cap. 10. Iſai. 23. Euſeb. in Chron. Ioſeph. 8. ant. 3. Iuſtin. hiſt lib. 18.* atque hinc *Tyrus* ab *Iſaia* à diebus priſtinis conditionis ſuæ antiquitate gloriata fuiſſe deſcribitur. Tempore *Ioſue Iſraelitarum ducis* à *Phœnice* rege, ut & ſupra memini, inſtaurata, *Phœniciæ* meruit fieri metropolis. Quod autem *Ioſephus* ducentis quadraginta annis antequam *Salomonis* templum extrueretur, hoc eſt, ſub *Gedeone* iudice *Iſrael*; *Iuſtinus* verò ante annum Troianæ cladis, id eſt, ſeptennio ante *Samſonis iudicis* tempora, *Tyrum* à *Sidoniis* conditam ſcribunt, id potius de eius reſtauratione atque renouatione intelligendum eſſe reor. *Bened. in 1. Par. 14. & Iſa. 23. Iſa. 23. Hier. in ibi. Plin lib. 5. c. 19. Ioſeph. lib. 1. con. Apion.* ideoque duntaxat filia & colonia *Sydonis* appellatur. ſicut viciſſim potens illa *Africæ* urbs & Romani æmula Imperii *Carthago* à *Tyriis* condita, *Tiriorum* eſt colonia. unde illud *Virgilii*.

Vrbs antiqua fuit, Tyrii tenuere coloni.

Ideoque & *Carthaginenſe* regnum à *Tyriis* ſive *Phœnicibus Punicum*, quaſi *Phœnicum* nominatum fuit.

In Iſraëlitica terræ promiſſionis diviſione *Ioſ. 19.* *Tyrus* ſorte ducta tribui quidem *Aſer* obvenit: verùm quia *Aſaritæ* habitatores eius expellere non potuerunt, eam filii *Iſrael* nunquam poſſederunt. Quamobrem *Tyrii* ad Evangelii uſque promulgationem in gentili perſeverantes errore, *Iouem*, *Saturnum*, *Aſtarten*, & *Herculem* (cuius numini urbem dedicaverant) pro diis adoraverunt. *Hercules Tyriorum præſes. Ioſeph. 8. ant. 5. & lib. 1. con. Apion* eorumque rex *Hiram* pro deorum ſuorum honore auream *Tyri* in *Iovis* delubro dedicavit columnam, idque aureis donariis exornavit. Idemque maiores ſuos religione in deos prælucere cupiens, *Herculi* & *Aſtartæ*, antiqua demolitus, nova templa condidit, ac *Herculi* inſuper ſtatuam erexit, ſacerdotiaque ac ſacerdotes inſtituit. ex

quo

quorum numero poſtea *Ithobalus* Aſtartæ ſa-
cerdos *Phelleten Tyri Regem* peremit. Ad hos e-
tiam *Tyriorum* venerandum deos Iudęorum
pſeudopontifex *Iaſon*, cum quinquennalis a-
2. Mac 4. gon ſive certamen *Tyri* celebraretur, ab *Hie-*
roſolymis trecentas argenti didrachmas, in ſa-
crificium *Herculis* erogandas *Tyrum* miſiſſe, in
Machabæorum libris ſcribitur.

3. Reg. 9. Amos 1. Hiere ibi 2. Reg 5. 3. Reg 5. 1 Par. 14 & 22. 2. Pa. 2. 8. 9. Ioſe. 7. ant. 3. & 8. ant. 2. & 3. Reg. 9. 2. Par. 8. Ioſeph. 8. ant 2. & lib. 1. cont. Apion. 1.
Quamvis autem *Tyrii* proprium olim ha-
buerint Regem, qui gentium idololatriæ erat
implicatus, atque à Iudaica religione alienus,
cum Regibus tamen *Iuda* amicitiam, ſocieta-
tem, & fraternitatis fœdus ſemper habuiſſe le-
guntur: atque hinc *Tyrii* Iudæorum dici fratres
meruerunt. Qua de cauſa prædictus *Tyriorum*
Rex Hiram, Iudæorum non ſolum amicus,
ſed & benefactor, *Davidi*, eiuſque filio *Salo-*
moni in palatiorum & Templi ædificationem
artifices, & de monte Libano ligna cedrina
ratibus per mare in *Ioppen* uſque tranſmiſit. In
cuius compenſationem cum *Salomon* frumen-
to, vino, oleo, ac viginti oppidis *Galilææ* non
procul à *Tyro* diſſitis donavit. Vt taceam
quod literis, nec non ænigmatibus explican-
dis, multiſque donariis ultro citroque, miſsis
ſeſe mutuo honoraverint.

Quæ *Tyri & Hieroſolimæ* inter ſe amicitia in
perpetuum firma duravit. Nam & Iudæo-
1. Eſdr. 3. rum duci *Zorobabeli* ad templi inſtaurationem
cedrinam materiam à *Tyriis* miſſam: & *Neemiæ*
2. Eſdr. 13. tempore *Tyrios* Hieroſolymis habitaſſe, ibique
vendidiſſe piſces, aliaque exercuiſſe merci-
monia in *Eſdra* legimus.

Verùm cum *Tyri* Rex gloria elatus in tan-
Ezech. 28. tam cordis veniſſet ſuperbiam, ut *Propheta* te-
ſte diceret: *Deus ego ſum, & in cathedra Dei ſedi*
in corde maris: ac populus propter opum abun-
dantiam in nulla non ſcelera difflueret; Do-
Iſa 23. minus exercituum, qui iuſtus peccatorum vin-
Ierem. 47. dex eſt, per *Prophetas* ſuos *Iſaiam*, *Ieremiam*,
Ezech. 29. 27. 28. *Ezechielem*, *Ioelem*, *Amos*, & *Zachariam*, incly-
Ioel. 3. Amos 1. tam & inexpugnabilem hanc urbem ab exte-
Zach. 9. ris Regibus, qui Divinæ iuſtitię forent execu-
tores, obſidendam, enſe igneque vaſtandam,
ac funditus deſtruendam, atque ſeptuaginta
annis deſolatum iri prædixit.

Quam, ut in publicis Phænicum hiſtoria-
Ioſe. 9. ant. rum, quę in archivis *Tyri* diligentisſimè ſer-
15. et lib. 1. con. Apion vabantur, annalibus ſcriptum invenitur, pri-
Tyr. 13. bel. mò *Salmanaſar Aſſyriorum Rex* cum ſexaginta
ſacr. 4. navibus, in quibus oct ingenti erant remiges,
mari obſedit, qua claſſe à duodecim Tyriorũ
navibus devicta, & quingentis ex ea captivis
abductis, *Rex Aſſirius* cuſtodes ad *Tyri* fluvi-
Hieron. in um & aquæ ductus diſpoſuit, qui aquari *Tyrios*
Iſai. 23. & prohiberent. quod cum per continuos quin-
Ezech. 26 que annos fieret, *Tyrii* quò aquam, haberent
27. 28. & humanis vſib. neceſſariam, puteos fodere, at-
29. & in Amos. 1. que inde haurire coacti ſunt.
Ioſeph. 10. Deinde potentisſimus *Babylonis rex regum*
ant. 11. *Nabuchodonoſor*, poſt excidium *Hieroſolymita-*
Tyr. 13. bel. *num* cum magnis equorum, curruum, equi-
ſacr. 4. tum & peditum copiis *Tyrum*, iuxta novam
Ioſephi ex Græco tranſlationem, tredecim an-
nis obſedit. At cùm arietes, vineas, aliaſque
bellicas machinas, eo quod mari cincta eſſet,
muris non poſſet admovere, infinitam exerci-
tus multitudinem iuſſit ſaxa & aggeres com-
portare, & impleto quod inter civitatem &
continentem maris, imò anguſtisſimi freti e-
rat medium, vicinum ſitus inſulę fecit conti-
nuum. Quod cum *Tyrii* iam iamque vide-
rent perfectum, & percusſione arietum mu-
rorum fundamenta quaterentur, quidquid
precioſum in auro argento, veſtibuſque, &
varia ſupellectili nobilitas & potentiores qui-
que cives habebant, impoſitum navibus in *Cy-*
prum, *Carthaginem*, & ad alias tenus *Ægæique*
maris inſulas avexerunt, urbem fermè vacu-
am relinquentes. Itaque *Tyrus* milleſimo
ſeptingenteſimo penè à fundatione ſua an-
no à *Babylonis* capta, ac Rege populoque
occiſis, direpta, combuſta, & tota ad ſolum
uſque ita everſa eſt ut ſeptuaginta annis de-
ſolata in deraſ urbis planicie piſcatores re-
tia ſua expanderint ac ſiccaverint. Quia verò
Nabuchodonoſor in *Tyri* expugnatione cum ſuo
exercitu maxima *Deo optimo max.* fideli ate ac
ſervitute ſervierat, eiuſque contra *Tyrum* im- Ezech 29.
pleverat voluntatem ita ut gentium lapi- Hiero. ibi.
des, & cophinos terræ omne caput d calva-
tum & omnis humerus depilatus fuerit nec
tamen capta urbe vel ipſe, vel exercitus eius
quicquam opere ſuo dignum invenerat in Ezech 29.
Tyro. Idcirco iuxta *Ezechielis* vaticinium deci- & 32.
mo ſexto poſt deſtructionem *Ieruſalem* anno Ioſeph 10.
pro mercede laboris eius dedit ei Deus regnũ ant. 11.
Aegypti, atque exercitui eius in prædam uni-
verſas tradidit opes Aegypti. Vnde intelligi-
mus, inquit *Hieron.* etiam ethnicos ſi quid bo- Hieron in Ezech. 29.
ni fecerint, non abſque mercede Dei iudicio Hieron. in
prętereri. Nam licet bona in ſtatu peccati fa- Iſai. 23 &
cta, remuneratione ęternæ gloriæ non ſint Ezech 26.
digna, ſæpe tamen ea temporali aliquo com- 27. 28. 29.
penſat Deus. Q. Curtius de rebus ge

Cæterum poſt ſeptuagintà deſolationis ſtis Alexand
annos *Tyrus* iterum ædificata, & in antiquum magni lib.
ſtatum reſtituta, ducentis fermè annis floruit. 4. paulo poſt principium. & Ioſeph
Deinde per Magnum illum *Alexandrinum Ma-* 1. ant. 8.
cedonum regem ſeptem menſibus oppugnata Tyr. 13 bel.
fuit, & tandem expugnata. Qui & ipſe (vetuſto ſacr. 4.
Nabuchodonoſoris opere iam vel maris illuvie, Diodorus
vel *Tyriorum* induſtria deſtructo) ad urbis ex- in vita Alexandri,
pugnationem à multis hominum millibus in- anno 4.
genti undique ſaxorum (quæ *Tyrus* vetus prę- Hieron. in
bebat) arborum cum ingentibus ramis, ag- loc. Act. Apoſt. lit. T.
gerumque congerie comportata, maris vo- Plin lib. 5.
raginem opplevit, ac urbem denuo ab ortu cap. 19. Io.
continenti contiguam reddidit, quam formã Bened. in
in hodiernum uſque diem retinet. Eza. 26. Tyr. 13. bel.

Poſthanc expugnationem *Tyrus* in priſtino ſacr. 7. Vl-
flore & errore ad *Christi* uſque tempora annis pianus in
plusquam trecentis ac deinde ſub ſuavi *Chri-* Digeſtis,
ſti iugo ſexcentis circiter annis florentisſima Tit de Cenſ.
claruit. ac fœderis, quod tunc cum Romanis Tyr. 13 bel. ſacr. 1.
totius orbis dominis fecierat obſervantisſima,
ob egregiam in rempublicam Imperiumque
Romanum, fidem (ut hinc oriundus vir legum
peritisſimus *Vlpianus* teſtatur) Italici iuris pri-
vilegio atque immunitate ab Imperatoribus
dotata fuit.

Porrò licet Tyrii, ſicut Sidonii, in idolorum cultura ac vitiis à cunabulis fuerint enutriti & educati, eos tamen ipſis Iudæis, qui præter naturæ & Moyſi legem, Chriſti etiam prædicationẽ audierant, & miracula conſpexerant, ad recipiendam Evangelii gratiam fuiſſe paratiores, [Marc. 3. Luc. 6. Matt. 11. Luc. 10.] hinc liquet, quod copioſam Tyriorum & Sidoniorum turbam Chriſtum prædicantem ſecutam fuiſſe Evangelium doceat. Cui & iſtud Chriſti accedit teſtimonium; Si in Tyro & Sidone facta fuiſſent ſigna, quæ in Chorozaim & Bethſaida: quod in ſacco & cinere ſcelerum ſuorum pœnitentiam egiſſent. [Matt. 15. Marc. 7.] Quam animi promptitudinem ipſorum fines viſitans, ſua præſentia probaſſe videtur.

Chriſti autem Evangelio per Apoſtolicam prædicationem iam mundo coruſcante Tyrios promptis animis Chriſtianę lucis veritatem ſtatim fuiſſe amplexos, vel ex diſcipulis, hoc eſt, Chriſtianis illis deprehendere eſt, qui Paulum Apoſtolum ex Aſia Hieroſolymam petentem [Act. 21.] ac Tyrum appulſum ſeptem diebus apud ſe retinuerunt: atque Divino ſpiritu de perſecutione, quæ in ipſum Hieroſolymis movenda erat, edocti, diſſuaſerunt ei, ne Hieroſolymam proficiſceretur. Quorum ſanè ardentiſſima fides in hoc ſe manifeſtavit, quod omnes unà cum uxoribus & liberis abeuntem Paulum extra civitatem uſque ad littus deducentes, ibi nequaquam ſuam religionem pudendam duxerunt. [Hieron. in epiſt. 27. ad Euſtoch.] poſitis enim in littore genibus omnes ſimul oraverunt. deinde Paulo cum ſuis Ptolemaidem naviganti ultimum vale precati ſunt.

Sicut autem ipſi in littoris arena intrepidè Chriſtianam religionem confeſſi ſunt, ita & eorũm poſteri in media eiuſdem civitatis arena, cum in aliis Chriſtianorum perſecutionibus tum maximè in graviſſima illa, quæ ſub Diocletiano & Maximiniano Imperatoribus facta eſt, fortiſſimos ſe Chriſti exhibentes confeſſores illuſtri martyrio & Chriſti nomen glorificaverunt, & urbem, hanc ſuo effuſo ſanguine ſacrarunt. [Euſeb. li. 8. hiſt. eccl. cap. 7. Niceph. l. 7. hiſt. eccl. cap. 7.] Nam, ut Euſebius Cæſareæ Paleſtinæ epiſcopus, qui præſens ſuis oculis ea dum Tyri gererentur ſe ſpectaſſe teſtatur, in Eccleſiaſtica ſua hiſtoria fusè deſcribit, plurimi Chriſti cultores flagris per omne corpus prius lacerati, nudi multis inſpectantibus in medio arenæ loco leonibus, urſis, pardis, apris quoque, ſed & tauris, aliiſque immani ſimis feris expoſiti ſũt. At feræ carnibus humanis veſci ſolitę, & longa famæ efferatæ, ſtridore & impetu multo è repagulis in ſtadium, imò in Chriſtianos prorumpentes, ubi eis appropinquaverunt, derepentè tanquam Divina quadam vi repulſæ, à piis Deoque charis hominibus retrò reſilierunt. Quas dum ferro & igni, variaque arte & incitamentis ad maiorem feritatem & furorem inſtigarent, ipſos primùm ſuos inſtigatores, deinde ob eſtos ſibi alios verè crimi[n]oſos incredibili velocitate diſcerpſerunt: Dei autem cultores (quorum multi adhuc impuberes erant) qui in medio carnificinæ nudis corporibus læto & hilari vultu, extenſis ad cælum palmis & oculis, ac mente toti cum Deo converſabantur, ſępè religioſè quodam modo circumiverunt, attingere verò non ſunt auſæ. Cæterum cum feris his adductis, aliæ multò ſæviores in Chriſti athletas emitterentur, atque ipſæ quoque Dei virtute repreſſę, nihil moleſtię ſtrenuis Chriſti martyribus inferrent, ad extremũ homines, qui ſoli immanitate belluas crudelitate feras, atroc[i]tate beſtias ſuperabant, in ſacroſanctos athletas miſſi, ferro crudeliter omnes jugularunt eorumque corpora marinis fluctibus ſepulcri loco mandaverunt.

Cùm itaque perſecutores illi hoc modo truculenti animi in chriſtiani ovilis gregem omnem ſævitiæ expleſſent libidinem, andem in ipſos quoque duces atque paſtores eorum impius animus exarſit. inter quos illuſtriſſimus iuxta ac ſanctiſſimus Tyri Epiſcopus Tyrannio, tyrannico martyrio martyrum choris ſociatus eſt. [Euſeb. hiſt. eccl. l. 8. ca. 14. aliàs 21. Niceph. 7. hiſ. eccl. 16.]

Cùm enim chriſtiana religio iam altiores radices agere inciperet, Tyrus ſicut opum magnitudine, ſic etiam pietate cęteris excellens, Archiepiſcopali cathedra (cuius poſt Patriarcham Hieroſolymitanum proxima erat dignitas) nobilitata fuit. Cuius diœceſis olim à Valania fluvio uſque ad caſtrum peregrinorũ civitati Doræ conterminum patebat. atque ſubiectarum quatuordecim civitatum ſibi ſubiectos habebat vicarios Epiſcopos, quos ſuffraganeos vocant. Caiphæ nempe, quæ & Porphyria dicitur, Ptolemaidis ſive Acconis, Sareptæ, Sidonis, Paneadis, quæ eſt Cæſarea Philippi, Beryti ſeu Baruti, Biblii, Botrii, Tripolis, Orthoſiæ, Arcbis, Aradi, Antaradi ſive Tortoſæ, & Maracleæ. [Tyr. bell. ſacr. lib. 18 ca. 17. & li. 13. c. 2. 23 & lib. 14. cap. 12.]

Sed, proh dolor, cum Tyrus annis plus minus ſexcentis, ut dixi, in ſalutari Chriſti cultu floruiſſet, tandem anno partus virginei ſexcenteſimo trigeſimo ſexto unà cum aliis Paleſtinę civitatibus in Saracenorum poteſtatẽ lapſa, annis quadringentis octuaginta octo infidelitatis iugum paſſa eſt.

Quam Balduinus primus Hieroſolymorum Rex anno ab incarnatione Domini milleſimo centeſimo duodecimo, ex infidelium manibus extorquere ſatagens, eam tam navium claſſe, quam peditum ac equitum copiis terra marique continuis penè aſſultibus, & murorum ac turrium quaſſatione, telorumque imbre plus quatuor menſibus oppugnavit, ſed incolis animosè civitatem defendentibus, obſidionem ſolvere coactus eſt. [Tyr. 11. bel ſacr. 17.]

Anno verò Chriſtianę ſalutis milleſimo centeſimo vigeſimo quarto, Patriarcha Hieroſolymitanus Guaremundus Balduini ſecundi Hieroſolymorum regis à Saracenis capti obiens vicem, cæterique Chriſtiani principes, ſimul & Venetiarum dux Dominus Michaelis, unà cum inſtructiſſima Venetorum claſſe terra mariſque acerrimè hanc urbem impugnantes, quinto obſidionis menſe cives extrema fame preſſos compulerunt, ut vita & bonis ſaluis civitatem noſtris dederent.

Itaque Tyrus Chriſtianæ reſtituta libertati,

in

in tres claſſes diſtincta fuit, quarum duæ *Regi Hieroſolymitano*, tertia verò iure icti fœderis *Venetis* ceſſit. rurſumque Archiepiſcopali ſede decorata, centum ſexaginta quinque annis claruit. cuius Archiepiſcopalis iuriſdictio tantum à *Cane* fluvio uſque Caſtrum peregrinorum extendebatur, atque infra ſcriptis præerat Epiſcopatibus. *Capitenſi*, ſeu *Porphirienſi*, *Ptolomaidenſi* ſive *Aconenſi*, *Sareptano*, *Sidonienſi*, *Paneadenſi*, quæ & *Cæſarea Philippi*, & *Berytinenſi*, ſeu *Barutenſi*. Cæteros enim qui olim illi paruerant, *Antiochenus Patriarcha*, eò quod eorum civitates diu ante *Tyrum* expugnatæ erant, in ſuam poteſtatē receptos retinuit.

Tyr. li. 14. bel. ſacr. c. 13 & 14. Broc. itin. 1. Breid. ibi.

Anno deinde poſt *Chriſtum* natum milleſimo centeſimo octuageſimo octavo, *Saladinus* capta iam Hieroſolyma, ac univerſa Palæſtina in ſuam poteſtatem redacta, *Tyrum* ſola reſtabat, Alexandrina claſſe, innumerabilique exercitu acerrimè oppugnavit. At Chriſtiani non tantum ſtrenuè urbem defenderunt, verum etiam incendiaria ſcapha in hoſtes miſſa totam eorum claſſem combuſſerunt: atque urbe erumpentes, barbarum victum, caſtriſque exutum, in fugam verterunt.

Herold. contin. bel. ſacr. lib. 1. cap. 2. Vitriac. cap. 9.

Biennio poſt hanc victoriam Imperatoris *Friderici Barbaroſſæ* Suevi corpus (qui tum in recuperatione Palæſtinæ dum fuſos inſequitur hoſtes, in flumine, quod traiicere volebat, ab equo lapſus, ac armorum onere oppreſſus, paulò poſt inter manus ſuorum mortuus erat) *Tyri* in cathedrali eccleſia celeberrimis exequiis, omniumque luctu ſepultum eſt. Vbi & illuſtre *Origenis* ſepultum (qui ante annos nongentos quadraginta *Tyri* mortuus erat) in eccleſia ſancti ſepulchri inſigni titulo in marmorea columna auro gemmiſque ornato, etiam tum viſebatur.

Herol. cont. bel. ſacr. lib. 2. ca. 6 & 7.

Hieron. to. 2 ep. 11. ad Pammac. & Ocean. Ty. 19. bel. ſacr. 1. Brei. iti. 1.

Poſtremò anno reparatę ſalutis ſupra milleſimum ducenteſimum octuageſimo nono, *Tyrus* à Saracenis Aegyptiorum claſſe ac terreſtribus copiis mari terraque tertium iam menſem oppugnata, per deditionem (tali lege ut Chriſtiani cum rebus, quas iumentis aut navigiis poſſent auferre, omnes incolumes abirent,) in Saracenorum manus devenit, atque etiamnum à Turcis poſſidetur.

Sal. tom. 9 cap. 10. Herold. 5. cont. bell. ſacr. 4.

85.

HOc loco ab Orientali *Tyri* porta quàm procul arcus bis iacere poteſt, magnus in medio arenę quidam oſtenditur lapis, ſuper quem *Chriſtum* ſtetiſſe ac prædicaſſe aſſerunt: ubi etiam mulier quædam extollens vocem de turba, Domino dixiſſet; *Beatus venter qui te portavit: & ubera quæ ſuxiſti.* Qui quidem lapis ob honorem Domini nunquam arena ſeu pulvere aut nive tegi dicitur: quamvis aſſiduo penè ventorum afflatu arena ibi agitetur.

Luc. 11. Broc. iti. 1. Breid. ibid. *Fretel. Sal. tom. 9. cap. 10.*

86.

TYRVS antiqua Græcè *Palætyrus* dicta urbs eſt triginta ſtadiis à prædicta *Tyro* diſtans *Ioſ. 9. ant. 15 Strabo, Mercat. Ortel.*

87.

VALLIS *Aſer*, quæ in ſorte tribus *Aſer* ſita, etiam Vallis pinguis dicitur, quinto ab Orientali *Ptolemaidis* parte milliario ſumit initium; & verſus Orientem vergens civitatem *Sephet* ab Auſtro præterit: ac ſe ulterius uſque ad mare *Galilææ* extendens, plus decem in longitudine miliaria complectitur. Eſt autem agri huius ſolum pinguiſſimum iuxta ac fœcundū, vini ac tritici delicatiſſimi feraciſſimum, ut & meritò Vallis dicatur, ac tota tribus in ea benedictionis *Iacob* virtutem (ſi literam ſpectes) experta putetur. Nunc à *S. Georgii* caſtro, quod in ea ſitum eſt, *Vallis Sancti Georgii* appellatur. *Broc. itin. 4. Breid. itin 3. & 4.*

Geneſ. 49.

88.

VIA *Ituree*, qua à *Sidone* in *Ituream*, & inde ad *Cæſaream Philippi* iter eſt *Brei. itin.*

89.

VIA *Sidonis*, quę à *Sidone* per *Sareptam* Tyrum ducit. *Hieron. de loc. Hebr. lit. S. in dictione Sarepta.*

90.

VIA *Tyri*. quæ à *Tyro* *Ptolemaidem* tendit, *Hieron. de loc. Hebr. lit. A. in dictione Achziph. Brocardus itiner. 1. Breid. ibidem.*

91.

HOC loco, qui ab incolis *Cappadocia* appellatur, non longè à *Beryto* memorant inclytum *Chriſti* militem *D. Georgium* Regis filiam ab immaniſſimo dracone aſſeruiſſe, eamque mactata bellua, parenti reſtituiſſe. In cuius rei memoriam ibidem eccleſia poſtmodum fuit ędificata: quę nunc vetuſtate exeſa ſqualenſque iacet, *Ludovic Roman. Patric. navigatio. lib. 1. c. 3. Breid. itin. 5.*

B.

Tribus Beniamin.

1.

Gen. 31. Num. 1. Num. 26. Rom. 11. Philip. 3. Ioſ. 18. BENIAMIN duodecimus filiorum *Iacob*, ex *Rachel* uxore ſic generationem ſuam auxit, ut de tribu eius iuxta montem *Sinai* recenſiti & inventi ſint à XX. annis & ſupra viri bello apti triginta quinque millia, & quadringenti, quibus omnibus in deſerto mortuis, eorum filii XLV. millia ſexcenti terram *Chanaan* ingreſſi in diviſione terræ Sanctæ obtinuerunt partem citra *Iordanem* in meditullio ſitam. huius tribus lõgitudo & latitudo eſt omnium anguſtiſſima, ſed bonitate telluris compenſans brevitatem. *Sig.*

2.

Hieron. in loc. Hebr. Ioſ. 15. & 18. ABENBOEN. à filio *Ruben* ſic appellatus, eſt terminus filiorum Iudę. iacet in valle contra Orientem in via regia de *Adomin*, magnus in modum Clibani, & videtur eſſe marmor. *Breidenb. itin.* 6.

3.

ACANTHOLAVLONA. hic primò caſtra poſuit *Tytus* obſeſſurus *Ieroſolymam.* *Ioſe.* 6. *bel.* 2.

4.

Ioſ. 7. 15. Iſai. 65. Oſee 2. Bre. itin. 6. ACHOR vallis. Hic lapidatus eſt *Achan* ſacrilegus propter furtum anathematis. eſt ad ſeptentrionem *Iericho*, & uſque hodie à regionis accolis ſic nominatur. quidam putant vallem *Achor*, ab *Achan*, qui lapidatus ibi eſt, ita nuncupatam. *Hierony. in locis Hebr. lit. A.* & *E.* quod ex nominis etymo videtur: eſt enim vallis turbarũ, ſi ex Hebræo interpreteris, quod ille furto turbaſſet populum Iſraël. *VVeiſſemb.*

5.

ADDAR civitas fortis *Beniamin.* *Hier. in loc. Hebr.*

6.

Ioſ. 15. & 18. Hier. in epitap. Paulæ. Broc. iti. 6. Breid. ibid. Luc. 10. Breiden. In lo. Heb. Saling. 10. 9. cap. 4. ADOMIN. locus ſanguinarius, frequentibus homicidiis & latrociniis infamis etiam poſterioribus temporibus, & rem & nomen retinuit; Mons, & portio montium Engaddi. *Sig.* aſpectu terribilis, & valdè periculoſus, quemque ſine conductu nemo temerè tranſeat. Eo loci homo ille, qui de *Ieruſalem* in *Iericho* tendebat, curatus eſt à Samaritano cum incidiſſet in latrones, ab iiſque vulneratus eſſet, quod etiamnum multis contingit. Diſtat à *Iericho* contra Occidentem quatuor leucis. Quondam villula, nunc caſtrum, ut *Breid.* & *Brocard* ut *Hieron.* ruinæ in ſorte tribus *Iudæ* græcè ἀνάβασις πυῤῥῶν, i. aſcenſus rubentium, propter ſanguinem, qui ibi à latronibus funditur. *Hebr. Maledomim* eſt confinium tribus *Iudæ* & *Beniamin.* ubi & caſtellum militum ſitum ob auxilia viatorum. videtur hic caverna profunda, ſuper quam olim erectum fuit ædificium.

7.

AFFARA ſive *Aphara*, civitas tribus *Beniamin.* *Ioſ.* 18.

8.

AGER robuſtorum ubi duodecim ex parte *Iſboſet*, & totidem ex parte Davidis mutuis ictibus conciderunt; unde & nomen loco inditum, eſt in *Gabaon*, 2. *Reg.* 2.

9.

ALMACH cum ſuburbanis ſuis, civitas data Levitis de tribu *Beniamin.* 1. *Par.* 6.

10.

ALMON civitas cum ſuburbanis ſuis data filiis *Aaron.* *Ioſ.* 21. *Hieron. in loc. Hebraic.*

11.

ALTARE teſtimonii, quod prçaltum filii *Ruben, Gad* & dimidia tribus *Manaſſe* in teſtimonium legis Moſaicæ ſuper ripa *Iordanis* in tribu *Beniamin* exſtruxerunt, iuxta locum *Geliloth*, qui *Hieron Galioth* eſt, ubi noſter textus tumulos *Iordanis* habet. *Ioſ. 22. Hier. in lo. Hebr.*

12.

AMAENIAM. in tribu *Beniamin.* *Hieron. in loc. Hebr.*

13.

AMMONI civitas *Beniamin.* ita Benedictus in *interp. nom. Heb.* ex 2. *Reg.* 23.

14.

AMOSA civitas filiorum *Beniamin.* *Ioſ.* 18. *Hieronymo in locis Amſa.*

15.

ANANIA civitas 2. *Eſdræ* 11. *ita Bened in nom.*

16.

ANATHOT, maximè celebris natali *Ieremiæ Prophetæ*, ubi & agrum emit à patruele ſuo. Sacerdotibus ſeparata civitas in tertio ab Aelia milliario, eſt non longè à *Rama Beniamin* viculus Sacerdotum modicus, ut *auctor eſt Breibenbach.* Turrim *Anathoth* nominat *Hieron. in Ierem. cap.* 32. quæ ipſius tempore appellata ſit *Ieremiæ*, ante dicta *Hamameel* patruelis, à quo agrum emerat *Ieremias.* *Ioſ. 21. 1. Par. 6.*

17.

ANIM in tribu Beniamin. *Hieronymus in loc.*

18.

APHIN *Hieron. in locis*

19. APHRA

TRIBVS EPHRAIM, BENIAMIN, ET. DAN.
PARS MARIS MORTVI
GAD.
TRIBVS
EPHRA
IM.
SA MARIA.
TRI BVS BEN IA MIN
TRI BVS DAN.
SEPHELA REGIO CAMPESTRIS.
Campeſtria Saronæ Regionis fertiliſsima.
PALESTINI
PHILISTEIM PHILISTÆI
Milliaria
Gophnitica Toparchia
Montana Ephraim
Pars Acrabatenæ Topar chi

19.

APHRA, qui tempore *Hieron.* vicus erat, *vide in locis.*

20.

ARATH. villa ad Occidentem *AEliæ. Hieron in locis.*

21.

ARBI, patria *Pharai*, unius ex fortibus David 2. *Reg.* 23.

22.

ARIM, in *Beniamin.* 1. *Eſd.* 2. *Hieron de locis.* An idem hic cum eo loco, qui poſt *Aſem*, ut alii *Harem?*

23.

ASOR. 2. *Eſdræ* 11.

24.

ATAROTH, *ADDAR* civitas tribus *Beniamin.* ſunt autẽ duę haud procul ab *Aelia Ioſ.* 18. *Hieron.* in loc.

25.

AVIM civitas. *Ioſ.* 18.

26.

AZMOTH. 1. *Eſdr.* 2. alii *Azmaueth.* 2. *Eſdr.* 7. dicitur *Beth-azmoth.*

27.

BAALTHAMAR vicus, ubi filii *Iſrael* adverſus tribum *Beniamin* certamen inière. ætate *Hieronymi* appellabatur *Bethamari. Iud,* 20. *Hieron. in loc. Hebr.*

28.

2. Reg. 3. 16 17. & 19. & 1. Reg. 2. Brocard Breid. BAHVRIM oppidum & caſtrum ſatis pulcrum in monte alto ſitum. Hucuſque *Phaltiel* flens proſecutus eſt *Michol* uxorem ſuam, cum reduceretur ad Davidem, atque inde in patriam *Gallim* conceſſit trans *Iordanem.* Hic etiam Semei lapidibus impetebat & maledicebat Davidem, fugientem à facie *Abſolon.* Eſt ſita ab *Adomim* una leuca contra Occidentem, ut *autor Brocardus*, & ad borealem partem montis Oliveti.

29.

BALILOTH in tribu *Beniamin. Hier. in locis*

30.

BENIAMIN, nomen loci 3. *Reg.* 4.

31.

BEROMI, aliàs *Baurami* civitas. 2. *Reg.* 23. & 1. *Paral.* 11.

32

BEROTH urbs olim *Heueorũ* poſtea tribus *Beniamin* occupata à Davide, qui inde tulit æris vim magnam, ad vſum templi. Inde *Berothitæ.* 2. *Reg.* 23. 1. *Paral.* 11. 1. *Eſd.* 2. Ioſ. 9. Ioſ. 18 2. Reg. 4.

33.

BETHAGLA nunc, qui olim *Areaatad*, locus trans *Iordanem*, ubi *Ioſeph* & filii *Iſrael* reliqui planxerunt *Iacob* patrem ſuum quando eum tulerunt de *AEgypto.* vnde etiam *Bethagla*, hoc eſt, locus gyri dictus eſt, eò quod ibi more plangentium circumierunt in funere *Iacob.* Hoc loco monachi græci nunc habitant ex ordine *D. Baſilii*, quorum cœnobium diſtat à *Iordane* duobus miliaribus, autor *Salig niac. tom.* 9. *cap.* 5. quos tamen ibi quondam fuiſſe refert *Breid.* Gen 50. Ioſ 15. & 18. Hier. in lo. Hebr. Brocard. Breid.

34.

BETHAIM iſt in tribu *Beniamin* iuxta *Gai* & *Bethel* contra *Machmas*, licet plerique eandem putent eſſe *Bethel. Hieron. in loc. Hebr.*

35.

BETHALLA. *Hieron. in loc. Hebr.*

36.

BETHALON. pro qua *Symmachus* interpretatur in campeſtribus. *Hieron. in loc.*

37.

BETHAN, meminit *Hieron. in loc,*

38.

BETHARABA civitas. *Ioſ.* 15. & 18.

39.

BETHASAN, vicus uſque hodie permanens, ait B. *Hieron. in locis*, ad *Aelian.* pertinens in decimo quinto ab ea miliario.

40.

BETHAVEN, civitas alia à *Bethel*, ubi caſtra metati ſunt. *Philiſtæi* contra *Saul.* 1. *Reg* 13. confunditur à pleriſque cum *Bethel*, de quo videndus *Hieronymus in loc.* Iuxta hanc ſaltus, ubi *Ionathas* cum mel comediſſet, quod voto vetuerat Pater, zelo *Saulis* pene periit 1. *Reg.* 14. Deſcribitur etiam ſolitudo *Bethauen*; fortè quod urbs ipſa adiacenti deſerto vel ſaltui nomen dederit. Oſe 4.

41.

BETHBESSE vicus in deſerto ſitus. *Ioſepho Bethalaga*, quem mœnibus & turribus munivit *Ionathas Machabæus*, aut, ut in *Machabæ.* legimus, diruta eius extruxit & firmavit. 1. Mach. 9. Ioſeph. Antiq. 1.

42. BE-

42.

Iſ. 18. Gen. 12. 28. & 48. Hieron. in loc. Hebr. Brocard. Breiden. Gen. 35. 3. Reg. 13. Ioſeph. 8. Antiq. 9. Ioſ. 12.

BETHEL urbs in alto monte ſita, quæ prius *Luza* vocata fuit, diſtat una leuca ab *Hai* contra Aquilonem. Hic *Iacob* cùm fugiens à facie fratris ſui pergeret in *Meſopotamiam*, ſuppoſito capiti lapide humi dormiit ſubdio, & vidit in ſomnis ſcalam de terra uſque ad cælos extenſam, & Angelos Dei aſcendentes & deſcendentes per eam, ac Deum deſuper ſcalæ innixum, promiſſa ipſi ſancientem, ſibique benedicentem. unde experrectus loco *Bethel*, id eſt domus Dei, nomen impoſuit, ipſumque lapidem erexit in titulum; ubi tempore Hieronymi Eccleſia erat ædificata, ipſeque lapis etiamnum iuxta *Bethel* oſtenditur, unà cũ ſepulcro *Deboræ* nutricis *Rebeccæ*, quæ ibidem ſepulta eſt ſub quercu ſeu ilice fletus. Hanc civitatem *Ioſue* expugnavit, ciuſque regem occidit. Attributa tribui *Beniamin* ab *Ephraim* proditione capta eſt. Frequentabatur cauſa orationis. At poſteaquam *Ieroboam* rex Iſrael poſuit in ea unum ex vitulis aureis pro Deo ab Iſraelitis, hoc eſt à decem tribubus adorandum, ex eo tempore urbs ipſa vocata dicitur *Bethaven*, hoc eſt domus idoli; cuius deſtructionem prophetat *Amos ca.* 3. & quidem altare maximo zelo optimi regis *Ioſiæ* in partes comminutum eſt. Eſt autem hodie villa in ſiniſtra parte viæ de *Neapoli* pergentibus *Aeliam*, ut *autor eſt in locis Hebr.* Hieron. & in commentariis ſuper *Oſee*.

(3. Reg. 12. & 14. — 4. Reg. 23.)

43.

Ioſ. 16. 18. 1. Reg. 13. Cant. 2. 4. Reg. 23. 4. Reg. 2.

BETHEL ſeu *Bether* montes ſunt fœcundi, nemoroſi & arborib. conſiti, gramine & herbis aromaticis pleni, & ideo cervi, capreæ & hinnuli illorum cacumina frequentant, de quibus in canticis. Pulverem combuſtorum idolorum iubet deferri in *Bethel Ioſias*. Aſcendenti *Bethel Helizeo* illudentes pueri XLII. lacerati ab urſis ſunt.

44.

BETHERA, *Bithera Nicephoro*; urbs munitiſſima, non ita longè diſtans ab Hieroſolymis, quam Romani occuparunt, fame & ſiti obſeſſis intus perduellibus ad extremam neceſſitatem adactis, ſub *Aelio Adriano*. *Euſ. 4. hiſt. Eccl. 6. Nicep. 3. hiſt. Eccleſ. 24.*

45.

Ioſ. 10. 16. 18. 3. Reg. 13. 1. Paral. 7. 3. Reg. 9. 2. Paral. 8. 1. Mach. 7. Brocard. Breiden.

BETHORON inferior, civitas ædificata à *Sara* filia *Ephraim*, quam *Solomon* reſtauravit.

46.

IVXTA *Bethoron* via, qua *Ceſtius* dux Romanus duxit exercitum; eſtque à *Lydda* euntib9 *Ieruſalem*. ibi multæ rupes & valles, ut *ex Ioſ. colligere eſt 2. Belli ca. 23. & 24.*

47.

BOON. *Hieron. in loc. Hebr.*

48.

BOROOTH. *Hieron. in loc. Heb.*

49.

BOSES & Sene petræ ſeu rupes contrariis frontibus ſeſe inſpicientes. Hic *Ionathas* proſtravit Philiſtæos 1. *Reg.* 14.

50.

CAMPESTRIA deſerti 2. *Reg.* 15. & 17. per hanc ſolitudinem cum fugeret *Sedecias* rex *Iuda*, comprehenſus eſt à *Caldæis*, cum aſſecuti illum eſſent in planitie *Iericho* 4. *Reg.* 25.

51.

CAMPESTRIA *Iericho*, terminantur in *Segor*. *Deuter.* 34. *vide infra in Iericho.*

52.

CAPHIRA, quæ & *Caprara Hieronymo Cephira*, vicus, ut alii civitas, pertinens ad civitatem *Gabaon* *Ioſ.* 9. & 18. *Eſd. 1. cap.* 2. 2. *Eſdræ* 7.

53.

CARIATH vicus *Hieronymo*, qui ſub *Gabaon* metropoli fuit, *in locis*.

54.

CARNEA viculus in nono ab *Aelia* miliario *Hieron. in locis.*

55.

CHASLON villa pergrandis in finibus *Aeliæ Hieron. in loc. Hebr.*

56.

CHEPHRI, in tribu *Beniamin*. *Hieron. in locis*

57.

CHVZICA caſa fuit monachi *Ioannis*, ſita ad torrentem in parte Septentrionali viæ publicæ, quæ Hieroſolymis egreſſos *Hierichuntem* defert. *Niceph. 17. hiſt. Eccle. ca.* 4.

58.

CLAVTOMON, *Hieronymo Clauthmon*, locus flentium. *Iud.* 2. à planctu nomen accepit. *Hieron. in loc.*

59.

COLLIS AQVÆDVCTVS Hebr. & Hieron. dictus *Anima*, *Ioſepho* autem *Mathon*, ex adverſo vallis *Giah*, iuxta *Gabaon*, ubi *Aſael* frater *Ioab.* confoſſus fuit ab *Abner*. 2. Reg. 2. Hieron. in locis.

60.

CYPRVS, caſtellum natura tutum, ab *Herode* conditum & egregiè communitum pulcris & amœnis domiciliis inſtructum, quod de nomine matris ſuæ ita appellavit. *Ioſ. 1. belli* 16. & 2. belli 20.

61.

EDOMIA, in tribu *Beniamin*, ubi tempore *Hier.* oſtendebatur villa *Eduma in loc.*

62.

ENSEMES, id eſt, fons Solis. *Ios.* 15. & 18.

63. FONS-

63.

Brocard. i. tiner. 6. Breiden. 4. Reg. 2. Ioſep le 5. bell. 4.

FONS *Eliſæi*, ſcaturiens è pede montis *Quarentanæ*, fluvium generat uberrimum, & amœniſſimum: cuius aquas inſalubres ante & amaras, ad preces civium *Iericho*, lagenam fictilem ſalis plenam, ait Ioſephus, in profluentem aquam mittens, ſanavit & ſaluberrimas fecit *Eliſæus*. Illius aquas *Archelaus* toparcha Herodis filius diduxit in rivos plures, ad irrigationem campi, pratorum, palmarum, cannarum mellis, & hortorum *Iericho*. Illius aquæ fluunt, ait *Brocardus*, iuxta locum *Galgale*, & illico in tantum ſuccreſcunt, ut impellant magna molendina, ſed poſtea in rivos ſecretæ hortos & prata irrigant, uſque *Iericho* & infra, & ibi tandem influit in *Iordanem*, permeat planiciem longam quidem ſtadiis ſeptuaginta, latam verò viginti, ut *Ioſephus* narrat 5. *bell. Iud. cap.* 4 ubi plura de huius fontis virtute & efficacia. Prope hunc fontem arbores creſcunt inſtar prunorum, ſpinoſæ tamen, in quibus flores naſcuntur, quos roſas *Hierocontinas* vulgus appellat, mirandi effectus. Nocte enim natalicia noſtri Salvatoris paulatim hiant, atque inde ſe recludunt, licet ſiccæ ſint & aridæ in teſtimonium virginei partus, ut credere licet *Salig. tom. 9. ca. 6.*

64.

1. Reg. 20. Hieron in loc. Heb. lit. E. & L.

LAPIS *Ezel*, quem *Hieronymus* alibi *Lamatbara* nominat, pro quo *Aquila* interpretatur, ad ſignũ *Symmachus*, ad condictũ, Vocatur etiam ab *Hieronymo Ergab*. dicitur lapis *Ezel* à viatoribus, ſeu deambulatione: diſtat à *Ieruſalem* 150. ſtadiis, & ab *Iordane* ſtadiis 60. ut *Ioſeph autor* 5. *ant*. 4. Hic latuit *David*, expectans reſponſum *Ionathæ*: atque in eum locum ſagittas direxit *Ionathas*, militaribus iaculis ſe exercens, *Saul* patris animum *Davidi* indicavit, oſculatuſque poſt fœdus initum flens flentem dimiſit.

65.

Hieron. in loc. Hebr. Ioſ 18. & 21. 1. Paral. 6. 4. Reg. 23. 1. Eſd. 5. Iſai 10. 2. Eſd. 7. 11. 12. Iud 19. 20 21. 1. Reg 10. 11. 14. Brocard. Breiden. 2. Reg. 21.

GABAA, quæ *Gaba*, *Gabae*, *Gabatha*, *Gabe*, *Gabee* & *Geba*, civitas Levitarum & poſtea *Saul* regia. Hic uxor Levitæ nimio concubitu necata eſt: propter quod ſcelus tota tribus *Beniamin*, inſurgente in vindictam toto populo Iſraelitico ab ſtirpe pene interiit, ſexcentis duntaxat reliquis. Hic natus eſt & habitavit *Saul*, primus rex *Iſrael*, unde & *Gabaa Saul* aliquando appellatur. ibidem poſtea à *Davide* ſepultus eſt. Hanc reædificavit *Aſa* rex *Iuda* 3. *Reg.* 15. 2. *Par.* 16.

66

MONS iuxta *Gabaa* contra viam publicam ubi ſeptem filii *Saul* crucifixi ſunt, permittente *Davide* 2. *Reg.* 21.

67.

Ioſ 24. Hieron in locis & in Epitaph. Paula.

GABAATH, quæ & *Gabaad*, & aliàs *Gebeth*, civitas *Phinees* filii *Eleazari*, in tribu *Beniamin*. in qua ſepultus eſt ipſe pontifex *Eleazar*, filius *Aaron*, primi Pontificis, cuius ſepulcrum etiamnum tempore *Hieronymi* venerabantur Chriſtiani. Hinc *Gabaathites*. 2. *Reg.* 23. 1. *Par.* 12. & *Iſai.* 10.

68.

GABAON, metropolis olim & regia urbs *Hevæorum*, qui orti ab *Hevæo* filio *Chanaan* diſtat ab *Ieruſalem* ſtadiis plus minus quinquaginta in monte ſito ſita, ut autor eſt *Broc.* unde & ibi dicitur fuiſſe excelſum maximum. Habuit ſub ſe civitates *Caphira*, *Beroth* & *Cariathiarim*: poſt verò attributa eſt filiis *Aaron*, Levitis. Nunc verò ait *Hie.* oſtenditur villa eodem nomine in 4. miliario *Bethelis*, contra Orientalem plagam iuxta *Rama* & *Remmon*, ubi *Salomon* obtulit victimas. Huius incolæ *Gabaonitæ* induti veſtibus tritis & vetuſtatem præ ſe ferentibus, in dolo ſupplices ad *Ioſue* venerunt in *Galgala*, & calliſè fœdus inierunt: deprehenſa fraude in aquarios & lignarios templi perpetuò mancipati ſunt, dicti *Natinæi*, id eſt dati vel donati ad ſerviendum templo, quos cum *Saul* poſtea delere voluiſſet, ob hoc tota terra tribus annis fame afflicta eſt. Hic *Solomon* in tabernaculo *Moyſi* (erat quippe hic tabernaculum 1. *Par.* 16. 21. & 2. *Par.* 1) immolatis ſuper altare æneum mille hoſtiis ſapientiam à Deo petiit, & impetravit.

Io. 9. 10. 11. 18. & 21. Gen. 10. 17. Ioſeph 7. Antiq 11. & 2. bell. 23. 24. Brocard. Breid. Hier. in loc. Hebr. Ierem 18. 1. Parol 9. 12. 16. 1. Eſd 7. 2. Reg 21. 3. Reg. 3 9. & alibi.

69.

FONS iuxta *Gabaon*, & aquæ multæ. *Ieri.* 41. erat & Lapis grandis in *Gabaon*; ubi *Ioab* occidit *Amaſam* 2. *Reg.* 20. 21. & Montes iuxta *Gabaon* & *Bithoron* *Ioſeph* 2. *bell. Iud.* 24.

70.

FONS & piſcina *Gabaon*. Hic duodecim pueri ex parte *David*, & totidem ex parte *Iſboſeth* pugnaverunt, & mutuis ictibus ad unum ſe confecerunt: unde loco nomen inditum *Ager robuſtorum*. 2. *Reg.* 2. *ut ſupra dictum eſt*.

71.

GALGALA, quæ & *Gilgal*, *Galgal*, & *Galgalis*, *Hieronymo Golgol*, civitas inclita diſtat, à *Iordane* ſtadiis quinquaginta, à *Iericho* ſtadiis decem. Hic tranſito *Iordane* caſtra poſuerunt filii *Iſrael*, ibique *Ioſue* ſecundo circumcidit cultro omnes maſculos in deſerto natos, celebravit Paſcha, & deficiente manna, primum comederunt de fructibus terræ promiſſionis. Hoc eodem loco tabernaculum teſtimonii fixum multo tempore fuit. & *Saul* coram arca Domini & *Samuele* ſecundo vnctus eſt in regem. Locus inſignis memoria lapidũ quos de alueo *Iordanis* translatos ibi ſtatuerunt *Iſraelitæ Hieronymi* ætate oſtendebatur locus deſertus in ſecundo *Ierichus* miliario ab illius regionis mortalibus miro cultu habitus; *Saligniaci* tempore vix pagus erat. Sed & iuxta *Bethel* quidam aliam *Galgalam* ſuſpicantur.

Ioſ. 4. 5. & 15. Brocard Breid. Hieron in loc. Oſee 9. 2. Eſdr. 12. Amos 4. & 5. Ioſeph 5. Antiq. 1. 1. Re 7. 10. 11. 13. 15. & alibi. To. 9 ca 5. Hieron in loc. Heb.

72.

GISCALIS oppidum *Iudææ*, patria S. *Pauli Apoſtoli*, quo à Romanis capto cum parentibus ſuis *Tharſum Ciliciæ* commigravit. *Hieron in catal. Script. Eccl.* in commentariis *ſuper Epiſtolam ad Philemonem*.

73.

GRANATUS malus arbor, ſub qua morabatur *Saul* cum ſexcentis viris, iuxta *Gabaa*. 1. *Reg*. 14.

74.

HADID civitas, 2. *Eſdræ* 11.

75.

HAI, quæ & *Chai*, & *Ioſepho Ada* vel *Aina*, *Hieronimo Agai, & Ai*, civitas quondam pulcerrima & in montanis, ut ait *Breid*. capta à *Ioſue* ſuccenſa, Rege ſuſpenſo, & cæſo populo. In *Iſaia Aiath* appellatur (ut *notat Benedictus*) per quam *Sennacherib*. rex tranſiit oppugnaturus Ieruſalem, *Iſai* 10. fit eiuſdem mentio *Ierem*. 49. 1. *Eſdr*. 2. 2. *Eſdr*. 7. Eius, *Hieronymi* tempore, vix paruæ ruinæ reſidebant, & locus tantummodo monſtrabatur, eſt ad Occidentalem plagam *Bethelis*, non multum ab ea diſtans.

Ioſeph 5. *antiq. Iudaic*. 1. *Breidenb*. *Hieron. in lib. Hebr*. *Ioſ*. 7. 8. & 12. *Benedi. in indice Bibliorum*. *Hieron. in loc. Hebr*.

76.

DESERTUM Hai *Ioſ*. 8. *cap. Ioſeph* 5. *antiqui Iudaic*. 1.

77.

HELAM civitas. 1. *Eſd*. 2. 2. *Eſd*. 7.

78.

HELEPH civitas. *Ioſ*. 18.

79.

HEMONA civitas. *Ioſ*. 18.

80.

IAREPHEL, civitas in tribu *Beniamin Ioſ*. 18. *Hieronymo in loc. Hebr*. Ierphel eſt. *Benedictus ponit in Manaſſe*.

81.

IERICHO, urbs olim magna, populoſa, quæ & *Oza Ioſepho*, & *Ptolemæo Hiericus*, una ex undecim toparchiis Iudææ, & forte ultima in ordine ſita in regione campeſtri & pinguiſſima. ibi balſamum provenit, nuſquam alibi; abundat roſetis, cannis mellis, palmetis, unde & civitas palmarum appellata eſt. Cùm muris eſſet firmiſſimis, quos nec ferrum, nec aries pene traret, *Ioſue* dux populi Iudaici illam cum arca circumiit, & ſacerdotalium clangore tubarum muris corruentibus ingreſſus, ferro ac flamma eam ſubvertit, regem ſuſpendit, eiuſque reædificatori maledixit: quam cũ poſt annos aliquot *Abiel* de *Bethel* ex tribu *Ephraim* reſtitueret, dum fundamenta ponit moritur primogenitus, ac deinde eius filii alii, ut in ipſa portarum conſtitutione moreretur ultimus. Diſtat ſecundum *Ioſe*. ab Hieronymis CL. ſtadiis, à Iordane L. X. procul ab *Aelia m. p*. XXXIIII. à Iordane plus minus VII. communis limes tribuum *Ephraim* & Beniamin, ager undique circundatus montib. in theatri formam, vergentibus in convallem *Iordanem* verſus. *Sieg*. Campus *Iericho* terminatur in *Segor*. In hac urbe hoſpitatus eſt, & habitavit *Heliſæus*. Ibidem *Chriſtus* Zacheum è ſycomoro vocavit apparet arborem adhuc monſtrari ſolitam ætate *Hieronymi*. Contra *Iericho* Chriſtus illuminavit cæcos. Erat ibi amphiteatrum, & aula regia; curia item, ut *Ioſephus autor eſt* 14. *Anti*. 10. Tempore obſidii Ieroſolymitani deſtructa à *Veſpaſiano*: reſtaurata poſtmodum ab *Adriano*, quę tertia eſt, & tempore *Hier*. perdurabat, cum utriuſque urbis veſtigia oſtenderentur. *Salig*. unam ſuo tempore turrim ſuperfuiſſe narrat *Breid*. vix octo domos, & villæ veſtigia, monimentis ſacrorum penitus deletis. Fuit Eccleſiaſticæ ditionis & patrimonii, & habuit epiſcopen ſuffraganeam, ut *autor eſt VVilh. Tyr*.

Ioſe. 15. *antiq*. 5. & 5. *bell*. 4. 4. *Reg*. 2. *Eccleſ*. 24. *Deute*. 34. *Iud*. 1. 3. 2. *Par*. 28. *Ioſ*. 6. *Ioſeph* 3. *bell*. 2. 3. *Reg*. 10. *Ioſeph* 5. *bell*. 4. *Salig. tom*. 9. *cap*. 1. *Deute*. 34. 4. *Reg*. 2. *Luca* 19. *Hieron. in Epiſt. Paula*, & *in loc. Hebr*. *Math*. 20. *Ioſeph*. 17. *ant*. 11. & 1. *bel*. 21. *et* 17. *ant*. 3. 19. & 14. *ant* 7. *Num*. 22. *Ioſ*. 2. *Deut*. 34. *Tom*. 9 *c*. 1. *Brocard*. 11. *bell*. 13. & 14. *bell*. 32.

82

CAMPESTRIA *Iericho*. in his *Sedecias* rex Iuda captus à Chaldæorum exercitu, in *Reblatam* ad *Nabuchodonoſor* regem perductus eſt. Notat hanc planiciem *Salg*. quæ inter *Iericho* & *Iordanem* lata 10. milliarib. longa 20. ſit. Putaverim hæc campeſtria non alia eſſe à deſerto, cuius meminit *Iere*. c. 52. nam c. 39. eundem locum vocat campum ſolitudinis, erat & circumiacens regio montoſa, unde & montes circa Iericho *Ioſe*. 5. *bell*. 12. 13. celebrantur & apud hiſtoricos *Roſe Hiericho*, *de quib. ſupra ex Saligniaco diximus in Fons Heliſæi*.

Deute. 34. *Ioſ*. 15. 4. *Reg*. 25. *Ierem*. 39. 1. *Mac*. 16. *Tom*. 9 *c*. 1.

83

HIC ad *Eliæ* & *Heliſæi* imperium ſtantibus ex utraque parte aquis, iter unda præbuit. 4. *Reg*. 2 *Vitriac. cap*. 53.

84.

HIC *Chriſtus* cæco mendico viſum reſtituit *Lucæ* 18.

85.

HIC *Chriſtus* duos cæcos illuminavit. *Matth* 20. *Marci* 11.

86.

LOD civitas quam ædificavit *Samad* & villas eius. 1. *Par*. 8. 2. *Eſdr*. 11.

87.

LODADID ſive *Lodhadid*. civitas 1. *Eſd*. 2

88.

MASPHA, quæ & *Maſphat* & *Maſepha*, & *Meſphe*, civitas in monte conſpicua & quoniam alibi in *Iuda*, alibi in *Beniamin* ponitur, fortaſſis videatur in confinio utriuſque trib. ponenda. Erat ibi olim arca teſtamenti, eoque conveniebat ad orationem populus Iſrael, nam & *Samuelis* erat ibi iudicii locus. Hanc ædificiis munivit *Aſa* rex Iuda, inque ea poſt deſtructionem Ieruſalem habitavit *Godolias* dux & *Ieremias Propheta*. Dicit illam in tribu Iuda poſitam *Hieronymus*, apud quam habitaverit *Iephte* contra *Cariathiarim*.

Ioſ. 15. & 18. *Iud*. 20. 21. *Ioſeph*. 6. *antiq*. 2. *Hieron. in loc. Hebr*. 1. *Reg*. 7. 10. 22. 1. *Mach*. 3. 4. *Reg*. 25. *Ierem*. 40. 41. 2. *Eſdr*. 3. 2. *Para* 16

89.

MEGBIS civitas. 1. *Eſdræ* 2.

90.

MONS diaboli, diſtat duobus miliaribus à *Quarentana*. eſt à latere *Bethel* & *Hai* auſtrali: in eum deductus fuit à Satana *Chriſtus*, cum oſtenderet & ad promitteret illi omnia regna mundi, ſi procidens adoraret ſe.

Matth. 4. *Luca* 4. *Breidenb*. *Salig. tom*. 9. *cap*. 7.

91. NEBO

91.

NEBO civitas. 1. *Eſdr.* 2. & 2. *Eſdra* 7.

92.

Tom. 10. *cap.* 6.

NEPHOA fons. *Ioſ.* 15. & 18. meminit etiam *Salignıacus*, apud quam via ſit montoſa.

93.

1. *Reg.* 21. 22. *Iſai* 10. 1. *Eſdr.* 11. *Brocard. Breidenb. Tyr.* 14. *be-ſa.* 8.

NOBE, quę & *Nob* & *Gob*, urbs in via, quæ ducit *Dioſpolim* & *Ramatham*, *ſita*, conſpici ex ea poterat *Hieruſalem*, ut *autor eſt in comment. ſuper Iſaiam Hieron.* Sacerdôtum civitas. Ibi *David* ab *Abimelech* ſacerdote accepit gladium *Goliath*, & comedit panes propoſitionis: ea propter *Saul* occidit 85 ſacerdotes *Nobe*, cives omnes, etiam mulieres, pueros & beſtias trucidavit, civitatemque evertit funditus. *Breidenba.* refert *Bethnopolim* nunc dici, *Wilhelm. Tyrius Betteniable*, fortaſſis rectius poneretur in tribu *Ephraim*.

94.

OFFORA, aut *Ophora* civitas *Ioſ.* 18.

95.

OFNI, ſive *Ophni* civitas *Ioſ.* 18.

96.

ONO civitas in campo ſita & valle artificũ, & hanc ædificavit *Samad*, & villas eius 1. *Paral.* 8. 1. *Eſdr.* 2. 2. *Eſdr.* 7. 11.

97.

2. *Reg.* 12. 16. 1. *Mac.* 15. *Breidenb. Brocard. Vitriac. c.* 53. & 55. *Matth.* 4. *Marc.* 1.

QVARENTANA deſertum inter *Ieruſalem* & *Iericho*, incipit iuxta *Anathot*, & extenditur ſupra *Galgala*, uſque ad deſertum *Thecuæ* & *Engaddi* iuxta mare mortuum. Hic cõmoratus eſt S. *Ioan. Baptiſta*, inibique in eius memoriam extructa fuit Eccleſia & monaſterium, quod Græci monachi inhabitabant, ſed temporibus *Breidenbac.* erat deſolatum. Ibi venientem ad ſe, ut baptizaretur, Chriſtum digito demonſtravit *Ioannes*: *Ecce Agnus Dei.* In hoc *Chriſtus* ieiunavit 40. diebus & noctibus, agens & habitans cum beſtiis.

98.

Matth. 4. *Brocard. Breidenb. Salig. to.* 9. *cap.* 6.

QVARENTANA mons altus & aſcenſu difficilis, in quo tentatus primũ eſt Dominus à Satana. In huius montis cacumine ſacellum eſt ruinoſum, jejunio & oratione *Chriſti* venerabile.

99.

Geneſ. 35. *in loc. Heb.*

QVERCVS fletus, eſt ad radices *Bethel*, ubi *Debora* eſt ſepulta nutrix *Rebeccæ*. *Hieronimo* Balanus eſt.

100.

Hieron. in loc. Heb. Brocard. Breidenb. Ioſ. 18. *Iud.* 4. 19.

RAMA nobilis civitas in monte ſita, civitas *Saulis* vocatur ab *Hieronymo*. Sunt eiuſdem nominis plures in aliis tribubus, ut ait *Breid.* Reædificavit illam *Baaſa* rex Iſrael, ut exitum & introitum clauderet tribui *Iuda*, & inde infeſtaret Iudæos. De hac creditur dictum illud *Ieremiæ*: *Vox in Rama audita eſt*, &c. Hodie villa eſt, ait *Brocardus*, ſita ad ſiniſtram montis ducentis in *Ieruſalem*, diſtatque ab ea ſtadiis quadringentis, ut tradit *Ioſephus*.

1. *Reg.* 22. 1. *Reg.* 31. 2. *Par.* 16. 2. *Eſdr.* 11. *Iſai* 10. *Ierem.* 40. *Oſee* 5. *Ioſeph.* 8. *anti.* 12.

101.

Geneſ. 35. & 48. 1. *Reg.* 10. & 13. *Ierem.* 31. & *ibid. Hieron. Breidenb. Salig. tom.* 10. *cap.* 2. *Hieron. in loc. Hebr. Paſch. die* 212.

SEPVLCRVM *Rachel*, ubi in partu *Beniamin* obiit *Rachel* uxor *Iacobi*, quo loci monumentum hoc cum pulcra piramide erexit *Iacob* in titulum, ſicut & ſancta ſcriptura, & titulus adhuc teſtantur. & eſt ſub quercu. Superpoſuerat ſuper tumbam *Rachaelis* duodecim lapides pro numero filiorum Iſraël, qui temporibus *Breidenbachii* ibi erant. Inveniuntur iuxta ſepulcrum lapilli quidam omnino nigri, quos colligunt peregrini: dicuntur enim conducere mulieribus ad faciliorem partum. Eſt in quinto miliario ab *Hieruſalem*, in eo loco, qui à ſeptuaginta vocatur hippodromus.

102.

Ioſ. 15. & 18. 2. *Reg.* 5. & 23. 1. *Par.* 11. & 14. *Iſai* 17. *Ioſeph.* 7. *ant.* 4.

VALLIS *Raphaim*, id eſt Gigantium, ampliſſima & potentiſſima iuxta Ieruſalem incipiens in Septentrione, & verſus Auſtrum longè latèque ſe extendens, optimi tritici, vini, olei, frugumque omnium feraciſſima: in qua *David* Philiſtæos bis invadentes, fudit & profligavit.

103.

REOEM civitas. *Ioſ.* 18.

104.

Ioſeph. 5. *antiq.* 6. *Iud.* 20. & 21. *Hieron. in loc. Heb. Benedic. in interpret. nominum Hebraic.*

REMMON, Ioſeph. *Roob* vocat, petra & urbs diſtat, à *Ieruſalem* 15. miliaribus non longè à *Gabaa* contra Orientem in qua continuerunt ſe ſexcenti viri in exterminio tribus *Beniamin*, ex quibus tota reparata eſt.

105.

SABARIM. in monte, ubi cæſi ſunt Iſraelitæ poſt anathema. *Ioſ.* 7.

106.

Hieron. in loc. Hebr.

SALEM. villa oſtendebatur ætate *Hieronymi* iuxta *Æliam* contra occidentalem plagam, quam tamen illam vult eſſe *Ioſephus* ubi regnavit *Melchiſedec*, poſt Ieroſolyma.

107.

SAMARAIM civitas *Ioſ.* 18.

108.

SELA civitas. *Ioſ.* 18. *Hier. in loc. Heb.*

109.

SEMRI in tribu *Beniamin*. *Hieron. in loc. Hebr.*

110.

SENAA civitas 1. *Eſd.* 2. & 2. *Eſd.* 7.

111.

In lo. Heb. 1. *Reg.* 14.

SENE *Hieronymo Senna*, petra ſeu rupes, ubi *Ionathas* proſtravit Philiſtæos.

112.

Geneſ. 35. SEPULCRUM *Deboræ* nutricis *Rebeccæ*, ſub Quercu fletus, ſupra.

113.

4. Reg. 2. SILVA iuxta *Bethel*, ex qua immiſſi à Deo urſi, devorarunt pueros 42 qui illudebant *Eliſæo* Prophetæ.

114.

SOLITUDO *Bethauen*. Hic *Abraham* primò tetendit tabernacula. *Gen.* 12.

115.

THEREBINTHUS medio miliario ab *Ieruſalem*, ſub qua quieſcere ſolebat beata Virgo, ut author eſt *Salignac. tom.* 10. c. 2. nominatur & in regnorum libris Therebinthus iuxta *Bethel* 3. *Reg* 13. ubi requieſcebat vir Dei, qui maledixerat *Ieroboam* ſacrificanti idolis.

116.

THARELA civitas. *Ioſ.* 18.

117.

Ioſ. 1. & 4. TRANSITUS *Iſrael*. quò loci per ſiccum *Iordanis* alueum, aquis à dextra ingredientium conſiſtentibus, cùm quæ à ſiniſtris erant, in mare mortuum omnes defluxiſſent, latiſſima via, magno Dei miraculo, in terram Promiſſionis tranſierunt Iſraelitæ. Vbi & duodecim lapides, de fundo ſublatos, ſtatuerunt in memoriam ſiccati *Iordanis*(ad quos reſpexiſſe videtur *Ioan. Baptiſta*, cum diceret: Potens eſt Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios *Abrahæ*) cùm etiam totidem alios in Iordanis alueo poſuiſſent mox aquis inuolutos. Locus, ubi lapides ſtatuerunt, dicebatur *Galgala*, ut refert *Hier*.

Vitriac. cap. 53. In loc. Hebr.

118.

VALLIS *Caſis* civitas. *Ioſ.* 18.

119.

Gen. 35. & 48. Paſch. 231. VIA BETHLEHEM, amœna eſt valde, vineis, roſis, herbis odoriferis & aromatibus conſita.

120.

Paſ. d. 234. AD duas leucas de *Ieruſalem*, inter *Emaus* & *Ieruſalem*, eſt caſtrum ad S. Crucem appellatum, quod Græci monachi inhabitant: in quo iuxta majus altare, ait *Salignacus*, arbor quædam dicitur ſtetiſſe, de cuius ligno crux Chriſti facta fuerit. Eſt cœnobium munitiſſimum propter incurſus infeſtantium Arabum.

Breid. 25. Iulii. Salignac. to. 10. c. 4.

121.

Matt. 3. to. 9. cap. 6. Breiden. Iulii. HIC *Chriſtus* à *Ioanne* baptizatus eſt. qui locus ruinoſo ædificio nunc inſignis eſt, atque ibidem peregrini in memoriam baptiſmi filii Dei, ſeſe abluere ſolent, cum oratione ad Deum, ut pro ſua ille miſericordia & *Chriſti* meritis peccatorum omnium ſordes abſtergat & eluat. Atque hic poſtea ſacellum extructum eſt in honorem *Ioan. Baptiſtæ*. Alii contra *Salim* volunt baptizatum Dominum; quibus contradicit ſolemnitas Eccleſiæ.

Broc. iti. 6. Brei. iti. 6. Niceph. 8. hiſt. Eccleſ. cap. 10.

122.

HIC *Ioſue* contra quinque reges *Amorræorum* dimicans, iuxta *Aialon* & *Gabaon* civitates finitimas, imperavit Soli & Lunæ, quæ ad eius vocem ſubſtiterunt immoti, exaudiente domino, *Ioſ.* 10.

123.

VIA *Iericho*, quę ducit *Ieruſalem* per montana iter 12. miliarium, quantum apparet ex *Breidenbac*, per montana. *Salignacus* dicit iter eſſe difficillimum, & lapidioſum. quo loci incidit in latrones vir ille, cuius in Evangelio Chriſtus meminit *Lucæ*. 10.

Salig. tom. 8. cap. 5. Brocard. Breid.

D.

Tribus Dan.

I.

DAN quintus Iacobi Patriarchæ ex *Bala* ancilla *Rachel* uxoris ſuæ filius, ita progeniem ſuam amplavit, ut de tribu eius ad montem *Sinai* numerati ſint viri bellatores LXII. millia, ſeptingenti, quibus omnibus in deſerto mortuis eorum filii LXIV. millia quadringenti terram promiſſam ingreſſi pro hæreditate & poſſeſſione ſua cis *Iordanem* de terra tribui *Iuda* prius aſſignata ad mare magnum poſſeſſionem conſecuti ſunt. Quamobrem non te movebit Lector, ſi quandoque invenias in hac tribu, vel etiam in tribu *Simeonis*, quæ prius tribui *Iuda* fuerant aſſignata. facta enim prima terræ citra *Iordanem* diviſione tribui *Iuda* & filiis *Ioſeph*, miſit *Ioſue* viros, qui reliquam terram luſtrarent, & deſcriptam pro reſiduis tribubus in VII. partes dividerent. at ubi comperit non ſufficere, his duabus tribubus *Dan* & *Simeoni* aſſignatæ & datæ ſunt partes in medio poſſeſſionis filiorum Iuda. *Ioſ.* 18. 19.

Gen. 30. Num. 1. Num. 6. Ioſ. Ioſ. 18. 19.

2.

ACCARON, quę & *Acharon*, & *Achron*, & *Acron*, urbs inclita, una de quinque ſatrapiis Philiſtinorum, & habebat Regulum. expugnata fuit à *Iuda*, in eaque cæſis ducentis Philiſtæis eorum præputia *David* attulit *Sauli* in dotem pro nuptiis *Michol* filiæ ſuæ. In hac urbe pro Deo colebatur idolum *Beelzebub*, quod cum ſuper ægritudine ſua conſuluiſſet *Ochoſias* rex Iſrael, ab *Elia* mortis prænuncium accepit; eſtque frequens urbis hujus in ſcriptura mentio *Breidenbach*. ait modicum ſuis temporibus fuiſſe Caſale, retento tamen anti-

Ioſ. 15. 19. Iud. 1. 1. Reg. 5. 6. 7. 17. 18. 4. Reg. 1. Ierem. 25. Amos. 1. Sophon. 2. Zach. 10. Breid. Brocard.

antiquo nomine. Dicit eam verius in tribu *Iuda* poni *Hieronymus*, eique tribui decretam, non tamen poſſeſſam, quia habitatores priſtinos nequivit expellere. Alii putant *Accaron* turrem *Stratonis*, poſtea nuncupatam *Cæſaream*. Plinius vocat *Appolloniam* à *Veſpaſiano* Colonia dicta eſt, ut annotat *Benedictus*. Sed & uſque hodie grandis Iudæorum vicus *Accaron* inter *Azotum* & *Lamniam* in Orientem reſpiciens prope mare *Accaron* non longè ab *Azoto* ſitam ait *Vuriat*.

Hier. in lo. Hebr. Vuriat. cap. 41.

3.

ADIADA urbs, in monte ſita, quam portis & muris exædificatam munivit in *Sephela* Simon Machabæus. 1. *Machab.* 12. non longè diſſita ab *Eleutheropoli*.

4.

Salig. to. 10 cap. 4. Hier. in lo. Heb. & in Epitaph. Paulæ, & Epiſt. ad Paulin. Actor. 8.

FONS Aethiopis eſt in medio itinere, quo itur ab *Hieruſalem* in *Gaza* contra *Bethſuram* 20. ab urbe lapide ad radices montis ebulliens & eadem qua gignitur, ſorbetur humo, in quo *Philippus Apoſtolus* Eunuchum Aethiopem baptizavit, qui dum in curru veteris inſtrumentum relegeret, fontem reperit Evangelii.

5.

Ioſ. 21. Iud. 1. 35. 2. Par. 11. 28. 1. Reg. 14. Ioſ. 10. 19. Hieron. in Epita. Paulæ, & in lo. Hebr. 1. Par. 8.

AIALON, quæ & *Abialon* & *Hailon* urbs ſeparata Levitis, quam munivit *Roboam*, ceperunt Philiſtęi. Eſt & *Aialon*, iuxta quam orante *Ioſue* luna ſtetit. Eſt & hodie vicus alius haud procul à *Nicopoli*. Fuit & altera civitas *Aialon*, ut *Iudicum* 12. ex Hebraico notat *Benedictus*.

6.

ARECHON civitas. *Ioſ.* 19.

7.

Ioſ. 11. 15. 1. Reg. 5. 6. 2. Par. 26. Eſdr. 4. 13. Ioſ. 13. Iud. 10. 16.

AZOTUS, quę & *Aſdod*, urbs inſignis potentiſſima, & ex præcipuis quinque Philiſtęorum urbibus. in qua habitabant *Enachim* gigantes, quos *Ioſue* capta urbe delere nequivit, diſtat ab *Aſcalone* CC. ſtadiis. In hac urbe celeberrimum erat templum. *Dagon* idoli Philiſtinorum, quod habebat caput quaſi piſcis, & ſub forma piſcis colebatur, iuxta quod cum arca Domini à Philiſtæis collocata fuiſſet, Idolum ſemel atque iterum concidit, capite, manibuſque truncatis. Huius in ſcriptura ſæpe fit mentio. Hanc *Sargon* rex Aſſyriorum, miſſo duce exercitus ſui *Tharſam* expugnatam tenuit. Iuxta *Azotum* occiſus eſt *Iudas Machabeus* à Bacchide & Alcimo principibus militię Demetrij Regis. eamque captam *Ionathas Machabeus* incendit, & quæ erant in circuitu civitates, quo impetu *Beth-Dagon*, 1. templum *Dagon*, & omnes qui fugerant in illud concremavit. Iuxta eandem vicit *Apollonium*. In hac *Philippus* à ſpiritu raptus & collocatus prædicavit Chriſtũ: & eſt uſque hodie, ait *Hieron.* non ignobile municipium, ut *Breide.* ait, villula. Erant *Azotii* populi in terra *Chanaan*. Poſt habuit Epiſcopum, qui nunc eſt ſuffraganeus Trevirenſis. Habuit & propinqua montana, unde Mons *Azoti*, 1. *Mach.* 9. 19. nominatur & torrens iuxta *Azotum* *Ioſeph* 13. *Antiq.* 6. Turres in agro *Azoti* 1. *Machab.* 16. Via iuxta *Azotum* 1. *Machab.* 11.

1. Reg. 5. Ierem. 25. Amos. 1. 4. Soph. 2. Zach. 9. Iſai. 20. & ibi Hier. 1. Mach. 9. 10. 11. Actor. 8. Hier. in lo. Hebr. Brocard. Ioſ. 11. Vvilh. Ty. 4. bel. c. 12.

8.

In lo. Heb. 3. Reg. 9. 2. Par. 8. 9.

BAALATH, quæ & *Baalad*, fortè & *Baleth* Hieronymo. urbs firmiſſima, quam munivit & reſtituit *Solomon*.

9.

BALA mons vel promontorium, *Ioſ.* 16.

10.

BANE civitas. *Ioſ.* 19.

11.

BARACH civitas, *Ioſ.* 19. uſque hodie prope *Azotum* Barecca viculus appellatur. *Hieron. in loc. Hebr.*

12.

6. Antiq. 2. 1. Reg. 7.

BECHCHAR urbs vel locus in agro *Bethſames*. huc uſque (*Ioſephus* Correos vocat) filii Iſrael à *Maſpha* perſecuti ſunt, & percuſſerunt Philiſtęos. ubi & *Samuel* erexit lapidem victorię, vocans eum lapidem adiutorii, quod eò uſque auxiliatus eſſet Dominus.

13.

Iud. 9. Hieron. in loc. Heb.

BERA urbs, in qua habitavit *Ioathan*, cùm fugiſſet à facie *Abimelech*. vicus, ait *Hieronymus*. diſtans ab *Eleutheropoli* octo millibus ad Aquilonem.

14.

Ioſ. 15. 21. Brocard. Breidenb. 1. Iudic.

BETHSAMES, *Bethſemes* & *Bethſemis*, i. domus Solis, dicebatur *Iuda*, ad differentiam *Bethſames*, quę in tribu *Neptalim* eſt, cum revera eſſet in tribu *Dan*. Vult *Benedictus* Theologus tres fuiſſe huius cognomines, in *Neptalim*, *Iuda* & *Iſachar*. Hieronymus ponit quintam in tribu *Beniamin*, niſi pro hac ipſa accipiamus. Fuit autem urbs hæc ſacerdotalis ad tribum *Iuda* pertinens, in ſorte *Dan*. quæ poſtea Levitis eſt aſſignata. Vſque hodie oſtenditur, ait *Hieron.* de Eleutheropoli pergentibus Nicopolim in decimo miliario contra Orientalem plagam. In huius agrum reduxerunt duę vaccæ arcam Domini de *Accaron*, quam cum *Bethſamitæ* curioſis oculis inſpexiſſent, divinitus percuſſi ſunt, & occiſi ſunt ſeniores 70. & quinquaginta millia plebis. unde *Abel magnum* vocata eſt, quæ antea *Bethſamis* vocabatur, propter magnum luctum ſuper *Bethſamitas* ibi occiſos à Domino. Quantum apparet ex aliis, fuit hæc civitas propinquior *Ieroſolymæ*.

1. Reg. 6. Hier. quæſt. Hebr. in 1. Reg. 2. Reg. 4. & alibi.

15. CA-

15.

In lo. Heb. CAPHARSORECH. *Sorech*, ait *Hier.* nomen torrentis eſt. ſed & uſque hodie ad Septentrionalem plagam *Eleuteropoleos* vicus oſtenditur nomine *Capharſorech*. iuxta villam *Saraa*, *unde fuit Sampſon.*

16.

Hier in l. Hebr. CAPHERDAGO, grandis vicus inter *Dioſpolim* & *Iamniam* demonſtratur.

17

Ioſ. 9. 15. 18 Iudic. 18. Breiden Brocarda. CARIATHIARIM. i. urbs ſilvarum, quæ & *Cariathbaal*, & *Bala*, *Baala*, interdũ *Baal*, & *Pharaſim*, & conjunctim *Baalpharaſim* Hieronymo etiam *Iarim*. Eſt de *Ieruſalem* ad quatuor miliaria & dimidium contra Occidentem euntibus *Dioſpolim*. Hiero. ait miliario uno. Vrbs prius *Gabaonitarũ*, poſtea tribus *Iudæ* in ſorte *Dan*; eſtque terminus tribus *Iudæ*, & *Beniamin*, ſita in colle. In hac manſit arca Domini, annis 20. in domo *Aminadab*, quæ erat in *Gabaa*, id eſt, in excelſo, donec à *Davide* transferretur Hieroſolymam. De hac fuit *Zacharias F.* Ioiada, quem occiderunt inter tēplum & altare. De hac fuit *Vrias* propheta, quem interfecit *Ioachim* rex in Ieruſalem.

1. Reg. 6. 7 2. Reg. 6. 1. Para. 15 2. Paral. 1. Matth. 23 Ierem. 26.

18.

2. Mac. 12 & ibi Benedict. CASPIN, ſeu *Caſphin*, civitas pontibus & muris munita, quam cepit *Iudas Machabæus*, & tot eius habitatores occidit, ut adiacens ſtagnum, duorum ſtadiorum latitudinis, ſanguine interfectorum fluere videretur. videtur diſtare à *Iamnia* contra Orientalem plagam ſtadiis plus minus novem.

19.

Iudic. 18. CASTRA *Dan*, locus eſt poſt tergum *Cariathiarim*, ubi ſexcenti viri de cognatione *Dan*. pernoctarunt.

20.

CHESLON, prius *Iudæ*, in qua tamen tribu ponitur ab *Hieronymo in loc. Heb. & Bened.*

21.

ELTECE, & *Elteco*, & *Eltecon*, urbs Levitarum, antea Iuda. Ioſ. 15. 18. 19. 21.

22.

ERECCON terminus tribus *Dan* iuxta *Ioppen. Hier. in loc. Hebr.*

23.

Ioſ. 15. 19. Iud. 13. 16. 18. 1. Paral. 2 ESTHAOL, quæ & *Aſtaol*, civitas prius aſſignata *Iudæ*, poſtea data tribui *Dan*, ſita in campeſtribus; iuxta quam natus & ſepultus eſt *Samſon*. Permanet & uſque hodie villula *Aſto* inter *Azotum* & *Aſcalonem*.

24.

FATVRA villa iuxta Eleutheropolim euntibus Gazam. *Hier. in loc. Heb.*

25.

GABATHON, quæ & *Gebbethon*, *Gibbeton* & *Iebton*, urbs Levitarum in tribu *Dan*, poſtea occupata à Philiſtæis, quam recuperare volentes reges *Iſrael* obſederunt. Ioſ. 19. 21. 3. Reg. 15. 16 Hieron. in loc. Heb.

26.

GALLIM vicus *Accaron*. Hieron. *de loc. Hebr.*

27.

GEBNEEL, & *Iebneel* civitas. Ioſ. 15.

28.

GEDOR, quæ & *Gador*, civitas tribus *Iuda* in ſorte *Dan*, ſita ad Orientem vallis in terra paſcuali & uberrima. Hanc tempore *Ezechiæ* Regis occupaverunt *Simeonitæ*, pulſis inde quibuſdam Chananæis, quod terra hæc aptiſſima eſſet gregibus, quibus *Simeonitæ* abundabant. Poſtea hæc civitas vocata eſt *Cedro*, quã ædificiis munivit *Cendebæus* dux Antiochi adverſus Iudæos, iuxta quam & devictus eſt à Machabæis. Ioſ. 15. 1 Paral. 4. & ibid. Bened. & 12. 1. Mac. 15. 16.

29.

GETH urbs regia, ſita in colle, una ex V. principalibus Philiſtinorum, quondam immanium gigantum alumna. de qua fuit *Goliath* à *Davide* occiſus; & alii, quorum nonnullos *David* expulit. Ab hac urbe propriè incipit terra Philiſtinorum. Eſt in 14. miliario ab *Eleutheropoli* euntibus *Dioſpolim*, de *Ioppe* quatuor leucis, non longè à mari ſita. Hanc urbem *David* diripuit, *Roboam* inſtauravit, *Azaël* rex *Syriæ* expugnavit, *Ozias* murum eius deſtruxit. ætate *Hieronymi* vocabatur *Diocæſarea*. Aliàs *Anthedon*, & *Agrippia* dicitur; nunc *Zaph*, vel *Ibelis*, *Hibelis*, *Ybilyn*, & cæt. appellatur à *Gulielmo Tyrio* in libris de bello ſacro. Habuit tum comitem ſuum, ut idem autor eſt 21 *lib. cap.* 18. Quod *Anthedon* cum *Geth* confunditur à *Volaterrano*, putat nulla ratione factum *VVeiſſenb.* Fit item alterius *Geth* mentio 4. *Reg.* 14. quàm γίττας vocant Græci, in *Opher*, patria *Ionæ*, ubi & ſepultus fertur; vicus exiguus & ignobilis iuxta Sephorim. *VVeiſſenb.* Ioſ. 11. 19. 1. Reg. 5. 6. 7. 17. 27. 2. Reg. 1. 6.

30.

GETHREMMON, aliàs *Iethremmon*. civitas Levitarum. eſt autem nunc villa prægrandis in 12. miliario Dioſpoleos pergentibus ad eam de Eleutheropoli. Ioſ. 19. 21. Hieron. in loc. Heb.

31.

HAIRSEMES, aliàs *Heirſemes*, civitas Solis. Ioſ. 19.

32.

HELON civitas, Ioſ. 19.

33. IAM.

33.

IAMNIA, quę & Iabnia, civitas maritima, ſita in campeſtribus. *Breiden.* portum fuiſſe putat, quem *Iudas Machabeus* captum ſuccendit cum navibus, ita ut flamma ex *Ieroſolymis* conſpiceretur ab ſtadiis 240. Huius murum deſtruxit *Ozias*. Neque longe ab *Iamnia* pugnavit *Iudas* cum Arabibus Numerat *Iamniam* inter Toparchias *Ioſephus*, namque finitimis præfuiſſe dicit. Docet etiam *VVil. Tyr.* habuiſſe illam poſterioribus temporibus epiſcopatum, qui fuerit ſub metropoli Cæſarea. *Ioſeph.* hanc terminum facit *Danitice* tribus, ex confinio *Iudæ* ad meridiem, vnde quoſdam ductos opinor, quod eandem *Iabneel* dicerent, quæ eodem fere loco recenſetur à *Ioſue*, ſed in tribu *Iuda*, eſt & alia *Iabneel* in tribu Nephtali *VVeiſſenb.*

2. Machab. 12. 1. Mac. 4, 5. 10 13. 2. Par. 26. 2. bel. 4. & 3. bel. 1. VVil. Tyr. 14. bel. cap. 12.

34.

IARIM, quod interpretatur ſaltus vel ſilva Mons. inter *Cariathiarim* & montem *Baal* ſita eſt ſilva, à qua urbs & mons nomen habẽt, unde mons *Iarim* dicitur. Ioſ. 15.

35.

IELON in tribu *Dan. Hieronym. in loc. Hebra.*

36.

IERICON in tribu *Dan. Hierony. in loc. Hebr.*

37.

AQVÆ Iercon, aliàs *Meiaiarcom.*, civitas iuxta aquas. *Ioſ.* 19.

38.

IETHELA civitas *Ioſ.* 19.

39.

IOPPE, quæ & Iapho, & Iaſpha dicitur. i, pulcritudo aut decor, urbs antiquiſſima à *Iaphet* filio *Noe* ante diluvium condita, ſita ad mare in edito promontorio, littore ſaxoſo, alto & arduo, adeò, ut *Hieroſolyma* conſpici poſſit. *VVeiß.* arce ac mœnibus munita valde. Eſt portus *Ieroſolymæ* & *Iudææ* totius, ad quem ligna & lapides pro templi ſtructura de Libano ratibus transferebantur, atque hinc terreno itinere curribus pervehebantur Ieroſolymã. Portus autem importuoſiſſimus eſt, ob id ad excurſus pyraticos commodus: in quem uſum Machabæorum tempore ſæpe eſt occupatus. Hic *Ionas* navem intravit, cum fugeret à facie Domini in *Tarſis*, hoc eſt *Ciliciam*. Hanc Machabæi ſæpe occuparunt & munierunt. In hac *D. Petrus* Tabitam à morte ſuſcitavit: hic hoſpitatus apud *Simonem Coriarium* (cuius domus erat ſub rupe poſita iuxta mare, quo loci poſtea ſacellum *S. Petro* conſtitutum eſt) recepit viros de Cæſarea, à *Cornelio* centurione ad Angeli monitum eo transmiſſos. In huius littore monſtrantur ſaxa, ad quæ catenis religata fuiſſe dicitur *Andromeda*, devoranda à belua marina, niſi *Perſeus* illam liberaſſet. Hæc brevi tempore à Romanis bis capta, interfectis multis civium millibus, incenſa & funditus exciſa. Fuerat ex toparchiis una & finitimis urbibus præerat. Cinxit eam anno 1250. *Ludovicus* Frãcorum rex turribus & muris. Tampore *Hieronymi* vocabatur *Iapho*, nunc *Ieffa* appellatur, inque eam peregrini primum applicant. Chriſtianis Palæſtinam occupantibus à principio ſtatum adhæſit habuit & ſuffraganeum Epiſcopum, & Comitem. iuxta *Ioppen* 200. Iudæi à *Ioppitis* ſubmerſi ſunt 2. *Mach.* 12.

Ioſ. 19. 2. Paral. 2. 1. Eſd. 3. Num. 21. Ioſ. 2. Paral. 2. Eſd. 3. Eſd. 5. Iona 1. & ibi Hieron. 1. Mac. 10. 11. 17. 14. 2. Mac. 12. Acts 9. 10. Hieron. in epitap. Paulæ & ad Euſt. & in Iona 1. & de loc. Heb. de Actis lib. 1. Ioſe. 2. bell. 21 & 3. bell. 15. & 2. Hieron. in loc. Hebr. Salig. 10. 6. cap. 2. Brocard. Breiden. VVilh. Ty. 10. bel. 7. 12. 21. 14. bel. 12. 14. bel. 15. 18. & 17. bel. ultimo, & alib. 4. tom. 8. Brocard. Vitria. ca. 22. 58. 99. 100.

40.

IVD. civitas *Ioſ.* 19. *Hieron. in loc. Hebr.*

41.

LAchis, urbs fortiſſima & munita tribus *Iudæ*, in ſorte *Dan Breid.* ponit illam in tribu *Beniamin*. *Hieronymus in Iuda*. Huius regem occidit *Ioſue*, urbemque cepit; quam *Roboam* cum pleriſque aliis munivit muro circumdatam. in hac occiſus eſt rex *Amaſias* eamque obſedit & cepit *Sennacherib*. rex Aſſyriorum temporibus *Ezechiæ* regis *Iuda*. Eſt nunc villa, ait *Hieron.* in ſeptimo miliario ab Eleutheropoli euntibus *Daromam*. diſtat de *Cariathiarim* ad duas leucas contra Occidentem.

Ioſ. 10. 15. 11. 4. Reg. 14. 18. 19. 2. Par. 11. 25. 32. 1. Eſdr. 5. Iſa. 36. Ierem. 34. Mich. 1. Brocard. Breidan. in loc. He.

42.

LAPIS adiutorii, per anticipationem 1. *Reg* 4. 5. ita dictus, poſt. n. à *Samuele* id loco nomen inditum eſt, ut patet 1. *Reg.* 7. locus in agro *Bethcar*, de quo ſupra non longe à *Maſphat*, Hieronymo dictus *Abenezer* quo loci cum caſtra haberent Iſraelitæ, profligati à Philiſtæis, arcam teſtamenti adferri voluerant, tanquam tutiores futuri Deo præſente, ſed mox & ipſi cęſi & arca capta eſt. Atqui cùm ab ea clade reſpiraſſent, magna victoria ad preces *Samuelis* potiti in *Maſpha*, hucuſque Philiſtæum hoſtem perſecuti, priſtini doloris mèmoria novo hoc & grato nomine obliterata eſt. Eſt inter *Aeliam* & *Aſcalonem* contra villã *Bethſamis*, ut proinde ſitus eius prope *Bethſames* civitatem conſtituendus videatur; niſi, quod potius videtur, *Bethſamis* coniungenda ſit huic lapidi,

1. Reg. 4. 1. 7. Hieron in loc Heb. in Abenezer

43.

LECHI, id eſt, maxilla, quæ & *Ramath Lechi*, hoc eſt elevatio maxillę. Hic *Samſon* maxilla aſini occidit mille Philiſtęos: unde & loco nomen impoſuit, quod & in hodiernum uſque durat.

Iud. 15. Ioſ. 5. Antiq. 10.

44.

MODIM, mons & civitas ſita in monte *Iuda*, ex qua orti ſunt *Machabæi Principes fortiſſimi*: quo loci eorum memorabilis ſepultura ex marmore polito & candido oſtenditur ſeptem pyramydes marmoreę prææltę ex quadrata mole ſurgentes, tantæ altitudinis, ut ſint etiam navigantibus in mari conſpicuæ, quæ durant ad noſtra uſque tempora.

1. Mach. 2. 9. 13. 16. 2. Mach. 5. 10. 13. Ioſeph. 13. Antiq. 11. Brocard. Breiden.

deſcribi-

Hieron. in loc. Hebr. Salig. tom. 10. cap. 6. describitur in scripturis, Campus iuxta *Modim* 1. *Mach.* 16. & Desertum iuxta *Modim*, & speluncæ, ubi occisi mille Iudæi 1. *Mach.* 2. & montes iuxta *Modim*. 1. *Mach.* 2.

45.

Nu. 13. 12. Deute. 1. Brocard. Breid. Salig. tom. 10. cap. 4. Vitriac. cap. 83.

NEHEL ESCOL, hoc est torrens & vallis botri. Hic abscideruut botrum miræ magnitudinis exploratores, quos miserat *Moyses*, quē in testimonium terræ fertilissimæ in vecte duo viri portabant in *Cadesbarne*; quemadmodum de malis quoque granatis & ficis loci illius. distat hinc rivus *Sorec*. medio miliario.

46.

Hieron. in quæst. in Gen. in Isa. 2. & 4. Amos 1. Ezech. 16. Genes. 10. 21. 26. 1. Par. 17. & alibi Ioseph. 1. Antiq. 12. Wilh. Ty. 13. 2. Brocard. & Breide. in descr. præfat. Num. 13. Ios. 4. In Iud. 3. 2. Reg. 8. in lo. Heb. de altis Apost.

PHILISTIIM, *Philistæi*, *Philistini*, corruptè *Palæstim*, à 70. interpretibus & *Sulpitio* græcè semper *Allophyli*, hoc est, alienigenę vocantur. ro im *Chasluim*, quemadmodum interpres noster habet, appellari. à *Mesraim* filio *Cham* progeniti, regionem inferiorem ad mare mediterraneum, quæ rectius *Philistina* seu *Philistæa* dicitur, à Castro peregrinorum, seu *Dor* aut *Cæsarea Palæstinæ*, vel turre *Stratonis* usque ad *Gazam* aut torrentem Ægypti possederunt. Inter quos erant *Enacim*, hoc est, gigantes fortissimi. Habuerunt aliquando reges quinque, ut *Liranus* docet, dominatique sunt Israeli, eumque sibi fecerunt tributarium plusquam centum quinquaginta annis: quos coercuit *Samson* & *Samuel*; *David* autem iugum tributi abstulit, fecitque eos sibi tributarios. Eorum multa mentio est in libris historicis veteris Testam. Notat *B. Hier.* apud historicos *Iudæam* referri ad *Palæstinam* *Galilæam* vero & *Samariam* ad *Phœnicem*.

Iud. 15. Hieron. in epit. Paul.

47.

FONS *Sampson*. Hic sitienti *Sampsoni* produxit Deus fontem aquę è dente molari maxillæ asini, unde locus nomen retinuit, & ostendebatur.

48.

Iud. 16.

SEPULCRUM *Sampsonis*, inter *Saraa* & *Esthol*, ubi etiam sepulcrum patris eius *Manue*.

49.

Ios. 15. 19. Iud. 13. 16. 18. 1. Pa. 2. & 2. Par. 11. et 2. Esdr. 11. Hieron. in loc. Hebr.

SARAA, quæ & *Sara* & *Sarea*, ut alii *Sarga* civitas in planicie posita, patria *Samsonis* *Hieronymi* ætate vicus erat in finibus Eleutheropoleos, contra Septentrionem pergentibus *Nicopolim*, quasi in decimo miliario, in tribu *Dan*. sive *Iuda*.

50.

SACHRONA civitas. *Ios.* 15 fortè eadem quam *Hieronymus* collocat in tribu *Iuda*.

51.

SARAIM, & *Saarim* *Sarim* civitas. *Ios.* 15. 1. *Reg.* 17.

52.

SARARA civitas pergentibus *Edom*. *Hier. in loc. Hebr.*

53.

SEIR mons, tertius eius nominis iuxta *Cariathiarim*, in finibus *Azoti* & *Ascalonis*, adscriptus tribui *Iudæ* in distributione terrę. Habitatores loci illius, quemadmodum alii posteri *Esau* ab *Edom* Idumæi dicti sunt. *Ios.* 15. *Breid. itin.* 4.

54.

SELAB. *Hieron. in loc. Hebr.*

55.

SELEBIN civitas *Ios.* 19. Sehalbin Iud. 1.

56.

1. Mac. 12. Hieron. in loc. Hebr. Breidenb.

SEPHELA regio campestris, fructifera & amœna iuxta Eleutheropolim extendens se ab *Emaunt* usque ad *Rhinocorutam* & mare. In hac *Simon Machabæus* *Adiadem* urbem condidit. Usque hodie, ait *Hier.* omnis illa regio campestris, & plana iuxta Eleutheropolim *Sephela* dicitur.

57.

Hieron. in Isa. 5. & Mich. 1. Brocard. Breidenb. Pag. in Eu. Iud. 16.

SOREC, *Soreth Zored.*, torrens, huius vineę & vites erant electę & optimæ, faciebant fructus pulcherrimos, uberes & perpetuos; quorum uvæ non habebant acinum, ut testantur Hebræi. vinum eius loci rubens, delicatissimum, vinum *Cos*, id est, optimi odoris coloris & saporis. Hic habitavit *Dalila*, quā adamavit *Samson*. In hoc rivo narrat baptizatum à *Philippo* Eunuchum *Breidenb.* intersecat autem *Dan* & *Simeon* tribus distat à *Nebelescol* medio miliari.

58.

Genes. 18. Ios. 15. 19. [illegible]

THAMNA, *Thamnas*, *Thamnata*, & *Thēna*; est in via inter *Ptolemaidam* & *Gazam*, & eadem via progrediendo venitur in *Acaron* & *Geth*. Hic oves suas totondit *Iudas*. Civitas Philistinorum, iuxta quam *Sampson* discerpsit, & laceravit leonem; atque inibi duxit uxorem ex Philistæis, quam ceperunt Philistæi. munita est postea hæc urbs à *Bacchide*.

59.

[illegible]

TORRENS fluvius terræ *Philistiim*, ortus è Iudææ montanis, fluit per vallem *Therebinthi*, alluens *Modin*. apud *Sechrona* effunditur. Est autem inter *Azotum* & *Ioppen*; quò loci cum insidias *Ionathæ* Iudæisque posuisset *Apollonius*, deprehensis iis longè latèque profligatus est. Ex hoc eodem Torrente elegit sibi quinque limpidissimos lapides *David*; quibus in pastoralem peram repositis, progressus est in *Monomachiam* contra *Goliath* *Gethæum*. Apud hunc Torrentem fusus à Machabæis Cendebæus est. 1. *Machab.* 16.

60.

ZANOE civitas. *Ios.* 15. fortè in *Iuda* ponetur rectius.

61.

ZARED iuxta *Sorec*. & *Caphasorec*. ut *Adric.* in charta *Europæ* & *Palæstinæ*

TRI-

E.

Tribus Ephraim.

I.

Geneſ.41. EPHRAIM *ſecundus Ioſeph*
48. *filius*, adoptatus in numerum
1.Paral.6 filiorum *Iacob*, (habuit enim
Ioſeph. 3. duplicem funiculum *Ioſeph*,
antiq. 11. ut filii ejus duo *Manaſſes* &
Ezec. 47. *Ephraim* duas in terra Pro-
& ibi Lir.
Numer. 1. miſſionis tribus obtinerent) ita ſemen *Abrahæ*
Num. 26. multiplicavit, ut de tribu ejus ad montem *Si-*
nai inventi ſint, virorum, qui geſtandis armis
Ioſ. 16. eſſent idonei, 40. millia, quingenti, quibus om-
1.Par.7.12. nibus, excepto *Ieſue*, in deſerto mortuis, eorum
Hieron.in filij 32. millia, quingenti terram promiſſionis
Iere.31 & ingreſſi, pro patre *Ioſepho* citra *Iordanem* poſſeſ-
in Gen.49 ſionem ſortiti ſunt. Erat tribus hæc valdè
Deute.33. montoſa, & propter divitiarum magnitudinē,
& ibidem,
Iſai.7.& 9 & terræ fertilitatem affluebat, atque ætate et-
Oſe 5. iam *Hieronymi* quaſi luxuriabat. Et quia ma-
Pſalm.59. xima erat, & inſtar lapidis durioris invicta, a-
& 108. liquoties decem tribus *Iſrael* dictæ ſunt *Ephra-*
2.Par.25. *im*, & ſumitur pro decem tribubus, ſive regno
Iſrael.

2.

ADARA villa in finibus *Dioſpoleos*, juxta *Thamniticam regionem*, quæ à *Thamna* villa uſque hodie ſic vocatur. *Hieronym. in loc. Heb.* eſt & civitas tribus *Ephraim*, eodem teſte.

3.

ADARSA. Græcè *Adaſa*, civitas, juxta quam *Iudas Machabæus* cum tribus millibus proſtravit *Nicanorem*. 1. *Machab.* 7.

4.

ADITHA villa juxta *Dioſpolim*. *Hieron. in loc. Hebr.*

5.

1.Mac.13. ADDUS civitas, ſita in monte: unde pa-
Ioſeph. 13. tebat longe proſpectus in ſubjectum cam-
antiq. 9. pum. In hac caſtra metatus eſt *Simon Machabæus* contra *Tryphonem*.

6.

Hieron. in ÆNAN, e finibus *Thamnam*, locus nunc
loc. Hebr. deſertus, & proximus *Thamnæ* vico grandi, qui ſitus eſt inter *Aeliam* & *Dioſpolim*. Eſt & fons in ſupradicto *Aenan* loco, unde & *Aenan*, id eſt, fontis nomen accepit, in quo ſtans idolum maxima illius loci veneratione colitur. Porrò *Hebræi* ſignificant *Aenan* non locum, ſed bivium ſignificare.

7.

AGABA, alias *Gabatha*, caſtellum, quod *Ariſtobulus* occupavit. *Ioſep.* 13. *ant.* 24.

8.

Ioſeph. 3. ANVATH, vicus, qui etiam *Borceos* ap-
bell. 2. pellatur, limes ac terminus *Samariæ*, & *Iudææ* à Septentrione: eſt & *Anua villa*, *Hier.*

9.

AORABI terminus *Iudææ provinciæ*, reſpiciens ad Orientem Judæ. *Hieron. in loc. Hebr.*

10.

APHÆCI, turris munita, cui vici circumpoſiti. *Ioſeph.* 2. *bell.* 23.

11.

APHERIMA, vel *Affererema*, civitas cum præfectura, quam *Samaritis* ademptam, *Iudææ* attribuit rex Demetrius. 1. Mac. 11. *Ioſeph.* 13. *antiq.* 7.

12.

APOLLONIA urbs, *Ioſeph.* 13. *ant.* 23. & 1. *bell.* 6.

13.

ARCHELAIS vicus, quem *Archelaus Herodis filius rex Iudææ* condidit, & à ſe denominavit, conſitus eſt plurimis palmetis, quorum fructus eſt præſtantiſſimus. *Ioſeph* 17. *ant.* 19. & 18. *antiq.* 4.

14.

ARCHIATAROTH civitas. *Ioſ.* 16.

15.

ARVIR, villa in monte ſita eſt hodie, ubi Hieron in
quondam dimicavit *Iepte*, viceſimo ab *Æ-* loc. Heb.
lia lapide ad Septentrionem.

16.

VALLIS *Arundineti*, ſeu *Arundinetum*; Ioſ.16.17.
ſic dictum, quia ibi creſcunt arundines in copia, quò fortè & in *Pſal.* reſpicit *David* In- Pſalm.67.
crepa feras arundinis.

17.

ARIM villa juxta Dioſpolim, quæ tempore *Hieron.* appellabatur *Betariph*. *Hieron. in loc. Hebr.*

18.

ASA, & *Aza*, id eſt, cumulus, civitas. 1. *Par.* 7.

19.

ASOR, 2. *Eſdr.* 11.

20.

ATAROTH civitas in tribu *Ephraim*, *Hieron. in loc. Hebr.*

21.

ATAROTH-ADDAR civitas *Ioſ.* 16 Hieronymi ætate *Atarus* dicebatur. *In loc. Hebr.*

22.

BAALASOR locus eſt juxta *Ephraim*, 2.Reg.13.
ubi *Abſolon* oves tondebantur; quò evoca- Hieron. in
tos regis filios fratres ſuos magnoperè pertur- loc. Hebr.
bavit, occiſo Ammon, ob ſtuprum *Thamar* ſororis ſuæ.

23.

Iud. 8. 9.

BAALBERITH. Hic filij *Iſrael* extruxerunt fanum *Baal*, ibique jurārunt, & fœdus inierunt cum *Baal*, ut eſſet ipſorum Deus.

24.

Hieron. in loc. Hebr. 4. Reg. 4.

BALSALISA. *Bethſaliſa*, civitas ſita in planicie in finib. *Dioſpoleos*, quindecim ab ea miliaribus diſtans contra Septentrionem in *regione Thamnitica*; unde venit homo cum muneribus ad *Eliſæum Prophetam*.

25.

BENITH, conſtructa à Samaritanis civitas. *Hieron. in loc. Hebr.*

26.

BETHAVEN urbs. 1. *Reg.* 13.

27.

Brocard. Breidenb.

BETHEL *mons, de Samaria*, ad duas leucas contra Auſtrum, juxta viam, quæ ducit *Sichem*, in monte alto ad dexteram eſt, in quo *Ieroboam* filius *Naboth* poſuit unum de vitulis aureis, quibus peccare fecit *Iſrael*. Eſt & *Bethel* urbs. *Iud.* 21.

28.

BETHOANNABA, ſive *Bethannaba*, aliàs *Bethoanabal*, quæ quarto, ut alij, octavo miliario diſtat à *Dioſpoli*. *Hieronym. in loc. Hebr.*

29.

Ioſ. 16. 18. 21. 1. *Par.* 6. 7. 3. Reg. 9. 2. *Paral.* 8. 1. Mach. 3. 7. 9. & 4.

BETHORON ſuperior, civitas *Levitarum*, quam *Sara filia Ephraim* ædificavit. *Solomon* reparavit & munivit. Eſt hujus in ſcripturis multa mentio. In deſcenſu *Bethoron* percuſſit Judas Machabæus *Senon*: proſtravit, *Lyſiam*.

30.

CAINSARIM, ſive *Campſarim*. *Hieron. in loc. Hebr.*

31.

CANA in tribu *Ephraim*. *Hieron. in loc. Hebr.*

32.

3. Reg. 17. Brocard. Breidenb. Niceph. 8. hiſt. Eccle 30.

CARITH *torrens*. Hic manſit *Elias* tempore ſiccitatis, & corvi afferebant ei quotidie panem & carnes manè & veſpere, bibebatque de torrente, atque eo loci *Helena* Conſtantini mater poſtea Eccleſiam erexit.

33.

CIBSAIM, aliàs *Iebſan*, civitas Levitarum. *Ioſ.* 21.

34.

DAN, mons ſuper viam quæ ducit *Samaria* in *Sichem*, altior *Bethel*, ut *Sichem* ſita ſit inter duos iſtos montes. Quo loco quidam volunt alterum illum vitulum aureum poſitum à *Ieroboam*; quod tamen aliter videtur habere *Hieronymus*.

35.

DEBORÆ palma. Hic *Debora prophetiſſa* judicabat *Iſraelem*, & mittebat *Barac* ad pugnandum contra *Siſaram* in *monte Thabor*, eſt verſus *Rama*, quæ & *Silo*.

Iud. 4. Brocard. Breidenb.

36.

DOCH, Joſepho *Dagon*, arx ſupra *Hiericho*, in edito monte, amœniſſimo proſpectu. Hic *Ptolomæus* doloſe convivio exceptum occidit *Simonem Machabæum*. Ex hoc loco in omnes partes longiſſime videri poteſt. Patet videlicet tota terra *Galaad*, & duæ cum dimidia tribu: terra *Eſebon*, & montana *Moab*: mons *Abarim* & *Phaſga*, & *Nebo*: deſcenditur hinc in campeſtria *Iordanis*: & ſunt loca plana uſque in *Iericho*, & ultra per totum deſcenſum *Iordanis*, uſque ad mare ſalinarum. Montes etiam *Abarym*, & *Phegor*, & *Phaſga*, & *Nebo*, ſunt directè contra locum iſtum ultra *Iordanem*.

Ioſ. 13. ant. 15. & 1. bell. 2. 1. Mach. 6 & 16. Brocard. Breidenb.

37.

EDUMA villa in Acrabatena. *Hiero. in loc. Hebr.*

38.

EMON, ſive *Ennon*, oppidum benè munitum, amœno loco ſitum, & abundans optimis terræ naſcentibus: diſtat à *Sichem* Jordanem verſus quatuor leucis.

Brocard. Breidenb.

39.

EPHRAIM mons, ſive montes & montana *Ephraim*, frequentes habitatoribus: multa de his mentio in ſcripturis, quantum colligere licet, habuerunt in longitudine miliaria novem.

40.

EPHREM. *Effrem*, Hebraicè & Græcè *Ephraim*, municipium erat tempore *Ioſephi*, ſubactum à *Veſpaſiano*: tempore *Hieronymi* vicus erat in quinto miliario *Bethelis* reſpiciens ad Orientem.

41.

EPHRON, Hieronymi ætate dicebatur *Ephræa*, civitas, quam *Iſraeli* bello eripuit *Abia* rex *Iuda*: poſtea vicus magnus contra Septentrionem in viceſimo ab *Ælia* miliario. Et quidem *B. Hieronymus in loc. Hebr. lit. E.* refert, quod *Ioan.* 11. legimus, Dominum noſtrum abiiſſe juxta deſertum in civitatem, quæ dicitur *Ephrem*, ubi Græcè ἐφραιμ, ad *Ephron* referri; quod fortaſſis non ita videatur, niſi hæ urbes confundantur.

2. Par. 13. 15. 17.

42.

TERRA *Ethim*, in qua *Luza* ædificatur *Iud.* 1.

43.

FANUM Baal. *Iud.* 8. 9.

44.

Iof. 24. *Iud.* 2. *Hie. in loc Hebr.*

GAAS mons, in cujus Septentrionali plaga ſepultus eſt *Ioſue*: & uſque hodie, juxta vicum T*hamnam*, ſepulcrum ejus inſigne monſtratur: eſt & torrens. 2. *Reg.* 23. 1. *Par.* 11.

45.

Deut. 11. 27. & 28. *Ioſ.* 8. *Brocard. Breidenb. Ioſeph.* 4. *ant. ultim.*

GARIZIM, Mons totius *Samariæ* altiſſimus, creſcit autem ad dexteram partem fontis *Iacob* mons, habens duo capita, quorum alteri *Garizim*, alteri *Hebal* nomen inditum eſt. Hic, ad imperium *Moyſi*, poſt *Iordanis* tranſitum, *Ioſue*, ædificato altari lapideo, obtulit holocauſta Deo, inſcripſit decalogum lapidibus, & coram arca per ſacerdotes promulgavit in *Garizim* legem obſervantibus benedictiones conferendas: in *Hebal* vero tranſgredientibus maledictiones infligendas, populo omni reſpondente *Amen*. Et quod in hoc monte ſex potiſſimæ tribus conſtitiſſent, præcipua quadam veneratione à poſteris frequentabatur cauſſa ſacrificij & orationis. In *Garizim* Joathan Sichimitis maledixit. Tempore autem *Alexandri Macedonis*, Manaſſes frater *Iaddi* pontificis Judæorum, ab altari pulſus, eo quod alienigenam duxiſſet uxorem, nempe filiam *Sanabellet* ducis *Samariæ*; ſoceri auxilio ædificavit in monte *Garizim* templum ad inſtar *templi Ieroſolymitani*, ejuſque primum pontificem egit: idque *Samaritani* frequentabant cauſſa ſacrificij & orationis, & præferebant *templo Hieroſolymitano*. Poſt ab *Antiocho Epiphane* poſita eſt ibi ſtatua *Iovis hoſpitalis*. Temporibus *Breidenbachij* oſtendebatur ibidem phanum antiquiſſimum *Iovis Olympici* hoſpitale. *Hircanus* vero, poſt mortem *Antiochi Pij*, templum cum *Chuteorum* gente evertit; quæ deſolatio incidit in annum CC. à die quo fuerat conditum. Vult tamen hoc templum perduraſſe *Breidenbachius* uſque ad bellum, quod cum Romanis populus Judæorum inijt. Reſpexit ad hunc montem Samaritana: Patres noſtri in hoc monte adoraverunt, & vos dicitis, quia *Hieroſolymis* eſt locus, ubi adorari oportet. In hunc montem cum Samaritanorum ſeditioſi confugiſſent, nequicquam offerente ſecuritatem Cereali, tandem occiſi ſunt.

Iudic. 9. *Ioſeph.* 11. *ant.* 7. & 8. *Ioſeph.* 13. *ant.* 4. & 13. 7. & 12. 1. 2. *Mach.* 6. *Ioſeph.* 13. *antiq.* 17. *Ioan.* 4. *Ioſ.* 3. *bell. Iud. ca.* 12.

46.

Ioſ. 10. 12. 16. 21. *Iudic.* 1. 1. *Par.* 6. 7. 14. 20. 1. *Reg.* 5. 1. *Mach.* 7. *Ioſeph.* 5. *ant.* 3. 3. *Reg.* 9. *Brocard. Ioſeph.* 8. *Antiq.* 6. *Hieron. in loc. Hebr.*

GAZER, quæ & *Gazera*, & *Gazara*, *Gezer*, & quemadmodum apparet, *Cadera*, ſita in extrema & protenſa longitudine tribus *Ephraim*, urbs cujus regem occidit *Ioſue*, urbe expugnata, eaque Levitis aſſignata. Hanc poſtea *Pharao* rex Ægypti bello aggreſſus expugnavit, & occiſis ad unum habitatoribus diruit: deinde filiæ ſuæ *Salomoni* nuptæ in dotem dedit: quam *Salomon*, quod eſſet naturâ munita, & ad bella opportuna, denuò exædificavit: ætate *Hieronymi* villa erat, in quarto miliario *Nicopoleos* contra Septentrionem.

47.

GEBA villa. *Hieron. in loc. Hebr.*

48.

GETHREMMON, civitas Levitarum, 1. *Paral.* 6.

49.

Hier. de loc. Hebr. lit. A. *Ioſeph.* 14. *Antiq.* 10. & 3. *bell.* 2. 9. 2. *bell.* 25. & 3. *bell.* 2. & *alibi.*

GOFNA, quæ & *Gophna*, & *Gophne*, & Guphnenſis regio, & Gophnitica toparchia, una ex undecim in ordine ſecunda, urbs præclara: quam *Hieronymus* miratur à quibuſdam in tribu *Iuda* poni.

50.

Pſalm. 82.

HEBAL, qui & *Ebal*, & *Gebal*, contrarius monti *Garizim*: in quo ſteterunt aliæ ſex tribus, cavernoſus eſt & voraginoſus, & qui ſæpe terræ motum patiatur. ſupra in *Garizim*.

51.

HELON cum ſuburbanis, civitas Levitarum. 1. *Par.* 6. alij Ajalon habent.

52.

Ioſeph. 8. *antiq.* 7.

HETTAN, alias *Itham*, prædium, diſtans ab *Hieroſolymis* duobus ſchœnis, hoc eſt, ſtadijs 120. hortis & inductis fontibus amœnum ſimul & opulentum: quo rex *Salomon* animi cauſſa proficiſci ſæpe conſueverat, regio curru vectus, & amictus veſte candida, proceris armatiſque ſatellibus currum ſtipantibus. forte ea erit, quam poſtea civitatem extruxit *Roboam*; & vocatur *Etham*. 2. *Par.* 11.

53.

Ioſeph. 13. *antiq.* 23. & 16. *ant.* 1. & 1. *bel.* 6. 14. 21.

HYRCANIA, vel *Hyrcanium*, caſtellum fortiſſimum, ab *Herode* rege conſtructum, aut potius reſtitutum: meminit enim *Ioſephus* hujus caſtelli in *Alexandra*.

54.

Ioan. 4. *Hiero. in Epitaph. Paulæ. Breidenb. Brocard.*

FONS Iacob, ad hunc puteum *Ieſus* fatigatus ſedens, cum muliere Samaritana locutus eſt, de aqua viva, & adorando Deo in ſpiritu & veritate. quo loco *Hieronymi* tempore Eccleſia exſtructa erat & fabricata, erat ad radices montis *Garizim*.

55.

Ioſ. 16. 4. *Reg.* 15. *Hieron. in loc. Heb.*

IANOE, urbs in regione *Acrabatene*: hanc cepit rex Aſſyriorum. *Hieronymus* vocat *Ianon*: & ait etiam ſuo tempore vicum oſtendi ſolitum, in duodecimo lapide *Neapoleos*, contra Orientem.

56.

JEBSAN, civitas Levitarum. *Ioſ.* 21.

57.

IECHMAAN, civitas Levitarum. 1. *Paral.* 6. quidam ponunt in *Zabulon*.

58.

IEFLETI, vel *Iephleti*, civitas, terminus filiorum Joſeph. *Ioſ.* 16. *Benedictus.*

59.

Ioan. 4. Gen. 48. Ioſ. 24. Brocard. Breidenb. Hieron. in quæſtion. Hebr. in Geneſim.

PRÆDIUM *Ioſeph*, quod dedit *Iacob* filio ſuo *Ioſeph*, ſupra fratres ſuos: eſtque ager, amœnus & fertilis, in quo oſſa *Ioſeph*, ex Ægypto allata, ſepulta ſunt: cujus mauſoleum ibi etiamnum ætate *Hieronymi* cernebatur.

60.

Matt. 10. Hieron. in Iſai. 28.

ISCARIOT vicus, in quo natus eſt *Iudas* Apoſtolorum duodecimus, *Chriſti* proditor; unde dictus eſt *Iſcariotes*.

61.

Brocard. Breidenb.

LEBNA, vel *Lebna*, & *Lemna*, caſtrum valdè pulchrum, & in itinere, euntibus *Hieroſolymam*, de *Sichem* quatuor leucis ad dexteram, dicitur & Lebona. *Iud.* 21.

62.

LEPROSORIUM Samariæ. 4. Reg. 7.

63.

LEVITÆ domus, in latere montis Ephraim. *Iud.* 19.

64.

1. Mac. 11 & alibi. Ioſ. 16. Actor. 9. Ioſeph. 10 antiq. 8. 2. bell. 23. & 3. bell. 2 & 5. bel. 4 Paſc. itin. 177. VVilh. Ty 7 bel ſac. 2. Breid. 9. Iuly. Salig. tom 6. cap. 4. Cap. 57. In Abdiam, & in Ionam. VVilh. Ty li. 10. c. 22. & 12. 25. & 14. 12. Ioſ. 16.

LIDDA, *Lyda*, & *Lydda*, tempore *Hieronymi* Dioſpolis, hoc eſt *Iovis civitas*, appellata eſt: cujus frequens mentio apud *Ioſephum* eſt & *Hieronymum*: una ex undecim *Iudæa* toparchijs, ordine quinta. In hac urbe ſanavit *Aeneam* paralyticum *Petrus Apoſtolus*. Joſephus dicit vicum fuiſſe inſtar urbis amplum: poſtea civitatem exuſtam à *Ceſtio* Romani exercitus duce. In hac uſque hodie, ait *Guil. Tyrius*, egregij martyris *Georgij* glorioſum ſepulcrum oſtenditur, in quo, ſecundum exteriorem hominem, in Deo creditur conquieſcere: ad cujus honorem *Iuſtinianus* Eccleſiam, multo ſtudio & devotione prompta, ædificari præceperat. Erat enim in eadem urbe decollatus etiam *S. Georgius*, unde etiam nunc ad *S. Georgium* dicitur, ut teſtis eſt *Vitriacus*: Hieronymus verò illam *Tigrida* appellari ait. Cum à Chriſtianis habitaretur, Epiſcopali diademate erat inſignita, ſed ſuffraganea. Alij hanc civitatem faciunt propinquiorem *Gaſeræ*, ſupra *Nebo* ſcilicet.

65.

Hieron. in loc. Hebr. Iud. 1.

LUZA civitas, quæ cecidit in ſortem filiorum *Joſeph*, juxta *Sichem*, in tertio lapide *Neapoleos*.

Hieron. in loc. Hebr.

Luza, civitas alia à priore, quam veteris *Luza* proditor condidit juxta *Bethel*, in terra *Ethim* ſive *Cethim*

66.

1. Reg. 13. 14. 1. Mach. 9. Brocard. Breidenb. [...]Mach. 9. [...] 2.

MACHMAS, *Magmas*, & *Megmas*, civitas magna ſatis, cujus multa in ſcripturis mentio, terminus tribus *Ephraim*, contra Auſtrum. In hac *Jonathas Machabæus* habitavit, atque hic *B. Maria* percepit puerum *Jeſum* non eſſe in comitatu, ſed remanſiſſe in *Hieruſalem*: quamobrem regreſſa eſt in *Hieruſalem*, ad quærendum eum. Uſque hodie ait *Hieron.* oſtenditur vicus grandis in finibus *Æliæ*, antiquum nomen retinens, novem ab ea miliaribus diſtans, juxta villam *Rama*. Nunc *Byra* dicitur: & eſt in Dominio fratrum militiæ templi, ut *Brocar.* & *Breid.* tradunt. In lo. Heb.

67.

MAGDALSENNA, hoc eſt, turris *Senna*. oſtendebatur uſque tempora *Hieronymi* villa in ſeptimo lapide *Hiericus*, contra Septentrionalem plagam. Hieron. in loc. Hebr. Iul. S.

68.

MELLO civitas. Hujus cives unà cum Sichimitis conſtituerunt *Abimelech* ſibi in Regem: ædificavit hanc poſtea *Salomon*, quæ cauſſa extitit rebellionis *Ieroboam* filio *Nabat*. Iud. 9. 3. Reg. 9. 11

69.

NAARATHA, *Naaratha*, *Naarath*, *Naara*, civitas, terminus *Ephraim*: nunc *Naarath*, eſt villa Judæorum, in quinto miliario *Jerichus*. Ioſ. 16. Hieron. in loc. Hebr.

70.

NAIOTH, locus eſt in *Ramatha*, ſive *Rama*, tribus *Benjamin*, diſtans ſex miliaribus ab *Hieruſalem* ad Septentrionem, verſus *Bethel*: ubi *David* & *Samuel* manſerunt: qu[...] *Saul* veniens, cum alijs ſimul prophetavit [...] de proverbium: *Num & Saul inter Prophet*[...] 1. Reg. 19. 18. & ibi Benadi[...]

71.

NEAPOLIS, quæ dicebatur ab indige[...] Nabortha. *Joſeph* 5. *bell. Iud.* 4. *vide Sich*[...]

72.

NORAN, *Nooran*, nomen loci. 1. *Paral.* [...]

73.

OZENSARA urbs, quam condidit *S*[...] filia Ephraim, 1. *Paral.* 7.

74.

PETRA *Oreb*, ſic nominata, quod *Oreb* prin[...]ceps *Madianitarum*, à tribu *Ephraim*, circ[...] illam interfectus ſit.

75.

PHANUEL, vel *Fanuel*, civitas juxta S[...]chem. 3. *Reg.* 12.

76.

PHARATON, civitas in monte *Amalec*: unde fuit *Abdon* judex populi *Iſraël*, inq; ea habitavit. dicta etiam *Phara* eſt, hinc *Pharatonites*. Iud. 12. 2. Reg. 23. 1. Paral. 11. 27. Ioſeph. 13. antiq. 1.

77.

PHASELU, *Phaſelum*, *Phaſellum*, oppidum in deſcenſu montis *Ephraim*, ſitum in campo palmetis conſito: quod *Herodes ſenior Aſcalonita*, in honorem *Phaſeli* fratris ſui, à *Parthis* necati, condidit, atque ita nominavit: à *Breidenb.* Zephet dicitur. eſt poſitum eo loci ubi torrens *Carith* deſcendit de monte. Ioſeph. 16 antiq. 5. et 17. 10. & 1 bell. 16. & alibi. Brocard. Breidenb.

78. QUER-

78.

[Geneſ. 35. Ioſ. 41. Iud. 9. Hier. in lib. Hebr. quæſtionum]

QUERCUS *Sichem*, ſeu *Sichimorum*, quæ & *Therebinthus*. Sub hac abſcondit *Jacob* idola ſuorum: ſub hac lapidem prægrandem erexit *Joſue* in teſtimonium fœderis *Iſraël* cum Deo: ibidem *Abimelech* conſtitutus eſt rex ſuper *Iſrael*. Quercus hæc uſque tempora *Hieronymi* oſtendebatur in ſuburbano rure *Neapoleos*, prope ſepulcrum *Joſeph*.

79.

[Brocard. Breidenb. Salig. tom. 6. cap. 3. VVil. 17. 21.]

RAMATHA, *Ramatha*, *Ramathaim*, & *Arimathæa*, ſive *Arimathia*; poſt & *Rama*, & *Ramula* dicta eſt. Civitas ſeparata Levitis, ſita in *Sophim*, monte *Ephraim*, unde & *Ramatha Sophim* dicitur: eſtque confinium tribuum *Ephraim*, *Benjamin*, & *Dan*, pro qua aliqui *Iudam* ponunt: qui etiam pertinuiſſe illam contendunt ad tres tribus, ſitam tamen in monte *Ephraim*: poſtea villa fuit *Rama*. Sed ſciendum eſt multas ejus nominis villas fuiſſe: Prima juxta *Thecuam* in via *Hebron*; ſecunda in *Neptalim*, proxima caſtro *Sephet*; tertia juxta *Sephorim*; quarta in *Silo*; quinta juxta *Gabaa*: quæ omnes in montibus: interpretatur enim *Rama* excelſum. [1. Reg. 25] In hac *Saul* cum *Samuele* cibum ſumpſit, & unctus eſt in Regem. Erat natalis *Samuelis*, ubi & habitavit, & ſepultus eſt: cujus oſſa longo poſt tempore de *Judæa* tranſlata ſunt in *Thraciam*. [Hier. adverſ. Vigilantium.] Verba ſuper ea re *Hieronymi* ſunt: Sacrilegus dicendus eſt *Auguſtus Arcadius* (probat autem inductione *B. Hieronymus*, recte coli reliquias, quas proſcindebat *Vigilantius*) qui oſſa *B. Samuelis* longo poſt tempore de *Judæa* tranſtulit in *Thraciam*? Omnes Epiſcopi non ſolum ſacrilegi, ſed & fatui judicandi, qui rem viliſſimam & Cineres diſſolutos in ſerico & vaſe aureo portaverunt? ſtulti omnium Eccleſiarum populi, qui occurrerunt ſanctis reliquijs, & tanta lætitia, quaſi præſentem viventemque prophetam cernerent, ſuſceperunt: ut de *Palæſtina* uſque *Chalcedonem* jungerentur populorum examina, & in *Chriſti* laudem una voce reſonarent, &c. [1. Reg. 1. & cat. 1. Mac. 11. Matt. 27. Marc. 15. Luc. 10. 19. 23.] De hac oriundus fuit nobilis ille decurio, qui ſepelivit Dominum: eſtque hujus frequens in ſcripturis mentio. Præfectus fuit urbi, cum Chriſtiani terram ſanctam occupaviſſent, Epiſcopus quidam ex genere Normannorum, qui ſimul & *Liddæ*, & *Ramulæ* erat Epiſcopus: [VVil. Ty. 7. bel. ſ. 22. 10. bell. 17. 21. bell. 21] hujus tamen vetus nomen ignorare ſe ſcribit *Wilhelmus*, adeoque illam priſcis ſæculis incognitam fuiſſe, ut quam teſtibus illorum temporum hiſtorijs. [1. Reg. 9. Breidenb. 2. Iudi.] *Arabes* Mahumeti ſectatores primum exædificarint. Erat autem ſita in campeſtribus, quam cum vacuam reperiſſet *Iuelinus Armenius*, ſuccendit: deſcribitur & fons juxta *Ramatha*, ſalubris aquæ.

80.

[Iudic. 9. Hieron. in loc. Hebr. lit. R.]

RUMA, hoc eſt, excelſa, Hebraicè *Aruma*, Hieronymo *Arima*, civitas ubi ſedit *Abimelech*. Eſt autem in finibus *Dioſpoleos*, & a plerisque *Arimathia* nunc dicitur, ab alijs *Remphtis*

81.

[Ioſ. 11. 2. Par. 13. 4. Reg. 6. Ioſeph. 8. antiq. 12. 5. bell. 4. 6. bel. 1. 5. bell. 2.]

SAMARIA, metropolis, munitiſſima, regalis & pulcherrima decem tribuum, quæ appellantur *Iſrael* regnum: vocatur etiam Samaritis, *Marcone*, *Ellenias*, *Marion*, & poſtea in honorem Cæſaris Auguſti, ab *Herode* rege Σεβάστη, hoc eſt *Auguſta* appellata eſt, diſtat ab *Hieruſalem* diei itinere. Weiſſ. Sita eſt in regione uberrima, a qua & tota illa regio *Samaria* nomen accepit: ab *Amri* rege *Iſrael* in *Semeron* montis vertice ædificata eſt: quam *Samaream* [3. Reg. 16. Ioſeph. 8. antiq. 12. Iſai. 28. Brocard. Breidenb.] vocavit, ait *Ioſephus*, a *Samaro* de quo montem emerat in cujus vertice ſita eſt: quam cinxerat admirabili ædificiorum ſuperbia in modum coronæ; & proſpectum exhibebat amœniſſimum, & quaqua verſus longiſſimum: uſque *Ramatha*, *Ioppen*, *Antipatridem*, *Cæſaream* *Paleſtinæ*, *mare magnum*, *Carmelum*, & *uſque Ptolemaidem*: per totum quoque montem *Ephraim*. Abundabat fontibus, hortis, olivetis, & omnibus hujus mundi bonis: eaque deinceps Reges *Iſrael* pro ſede regni uſi ſunt. cuius incredibilis magnificentia brevibus explicari non poteſt, cum inſignes ſuperbiſſimorum ædificiorum ruinæ priſcam urbis magnificentiam non obſcure demonſtrent. neque enim alia urbs tota Palæſtina ruinas oſtentat æque memorabiles: ſed jam tota ceſſit hortis & olitoribus, quod *Achas* rex cogitabat de vinea *Nabath*. In monte ait *Brocardus*, videntur adhuc columnæ marmoreæ, quæ ſuſtentabant regia illa ædificia, palatia & deambulatoria: quin & per totum montis circuitum viſuntur ſtantes hujuſcemodi columnæ, quæ plateарū ſuſtinebant teſtudines. [4. Reg. 6.] Temporibus *Ioram* regis fuit hic fames tanta, cum obſideretur à *Benadad* rege *Syriæ* donec venundaretur caput aſini octoginta argenteis, & quarta pars cabi ſtercoris columbarum quinque argenteis; cum etiam filijs ſuis veſcerentur: tandem mirabiliter liberata prophetante *Helizeo*. [Ioſeph. 13. Antiq. 17] Poſtea *Hircanus* Iudæorum Pontifex, cum urbem foſſa & duplici muro cinxiſſet per LXXX. ſtadia; tandem per filios expugnatam, ſolo adæquavit: [Ioſeph. 15. antiq. 10. & 1. bel. 2. 16. Hie. in loc. Hebr. & Act.] quam *Herodes* Antipatri filius Rex à fundamentis inſtaurans, firmiſſimo muro per viginti ſtadia circumdedit, & in ejus medio templum maxima ſeſquiſtadij magnitudine, modis omnibus ornatiſſimum *Auguſto Cæſari* dedicavit, civitate ipſa ab eodē denominata. In hac ſepulti ſunt *Eliſæus* & *Abdias* prophetæ atque ipſe (quo major inter natos mulierum non fuit) *Ioannes Baptiſta*, qui ad vocem adulteræ in carcere decollatus eſt. [Hieron. in Epitaph. Paulæ. & in Abdiam & Mich. 1 Marci, 6.] Ad quorum ſepulcra, cum huc perveniſſet *Paula*, multis intremuit conſternata mirabilibus; namque cernebat varijs dæmones rugire cruciatibus, & ante ſepulcra Sanctorum ululare homines more luporum, vocibus latrare canum, fremere leonum, ſibilare ſerpentum, mugire taurorum. Alios rotare caput, & poſt tergum terram vertice tangere, ſuſpenſiſque pede fœminis veſtes defluere in faciem. Fuit ibi Ec-

 bi Ec-

VVilh. Ty 14. bell. 12. & 8. 1.

bi Eccleſia quondam in honorem *B. Ioannis*, cum ſepulcro, quod de marmore fuerat factum ad inſtar ſepulcri Dominici; ſed hanc *Saraceni* ſibi uſurpaverunt, ut & aliam Cathedralem Suffraganeam, quam in ſupercilio montis poſitam Græci monachi inhabitabant, è quibus perbenignè fuit exceptus *Brocardus*.

82.

Vitriac. c. 84.

FONS *Samariæ*: qui dicitur alternis coloribus quater in anno variari, viridi ſcilicet, ſanguineo, turbido & limpido, mira & grata viciſſitudine inſpicientium oculos delectans: Fit etiam *piſcinæ Samariæ* mentio in libris *Regum*; ubi occiſi *Achab* currus &c. ablutus eſt.

3. Reg. 22

83.

3. Reg. 16. 4. Reg. 13

MONTES *Samariæ*, in quibus vineæ. 2. *Reg* 20. *Hiere*. 31. *Am*. 3. deſcribitur & lucus *Samariæ*, & turris domus regiæ in *Samaria*, juxta *Argob*, *Arie*, ubi *Phaceia* regem *Iſrael* occidit *Phacee* filius *Romelæ* dux ejus.

4. Reg. 15.

84.

SAMIR, *Sanir*, civitas in montanis *Ephraim*. *Iud*. 10. eſt & vicus *Sanim*. *Hie. in loc. Heb.*

85.

SAPHONI, *Aphoni*, unde fuit *Zabdias*. 1. *Paral*. 27.

86.

SAREDA, patria *Ieroboam*. 3. *Reg*. 11.

87.

Ioſ. 12. Iſai. 33. 35. 1. Par. 7. Hieron. in Iſai. 65. 1. Paral. 5. 27. Bened. in indice Bibliorum. Act. 9.

SARON, *Sarona*, & *Laſaron*, græcè *Aſſaron*, mons, & urbs egregia; quam cepit *Ioſue*, rege illius interfecto. Regio eſt campeſtris, pinguis & fertiliſſima, ſaginandis pecoribus perquàm apta, ideoque ibi paſcebantur regis animalia. extendit ſe ſe à *Cæſarea Paleſtinæ*, & pertingit uſque ad *Ioppe*. Hæc teſte *Hieronymo*, juxta ſoli qualitatem *Petro* prædicante fidei continuò fructus germinavit.

88.

Hieron. in loc. Hebr. Brocard. Breidenb.

SELABA, grandis vicus in finibus *Sebaſte*. *Hieron. in loc. Hebr.*

89.

Saibout in Iſai 13. VVilh. Ty 10. 20.

SEMERON, *Sameron*, mons, ad quem *Abia* rex *Iuda* vicit *Ieroboam*, 3. *Reg*. 16. 1. *Paral*. 13.

90.

Iud. 9. Pſalm. 67. 87. Hieron. in loc. Hebr.

SELMON, mons eſt in *Ephraim*, juxta *Sichem*, umbroſus & caliginoſus, mons Dei, mons pinguis; quem conſcendit *Abimelech* adverſus *Sichimam* dimicans.

91.

1. Par. 13. & ibidlic. Ioſeph. 11. antiq. 8. Ioan. 4.

SICHEM, quæ & *Sichima*, & *Sichimi*, *Ephron*; tempore *Chriſti* corruptè dicebatur *Sichar*; poſtremò reſtaurata vocata eſt *Neapolis*, hoc eſt, nova civitas; quam & *Mabortam* ab indigenis appellatam ſcribit *Ioſephus*: *Plinius Marmortham*. *Sieg*. nunc verò dicitur *Peloſa* ſive *Napoloſa*, ut quidam annotant: urbs refugij, & Levitarum, metropolis *Samariæ*, ſita in monte *Ephraim*, amœnitate & delitijs abundans: quam ſitã inter duos montes novam putat eſſe *Breidenbachius*, cum vetus *Sichem* ipſius judicio fuerit ad ſiniſtram fontis *Iacob*; cujus ſcilicet ſuo tempore plurimæ adhuc reliquiæ oſtendebantur, quæ diſtat ab hac *Neapoli* quantum bis jacit arcus. Hanc incoluerunt *Abraham* & *Iacob Patriarchæ*, eſtque primum à *Simeone* & *Levi*, ob ſtuprum *Dinæ* ſorori illatum, vaſtata: Secundò ab *Abimelech* ita ſubverſa, ut ſeminaverit in ea ſalem: reædificavit eam poſt *Ieroboam*: poſtremum everſa à *Bezzeuge* Damaſcenorum procuratore; cum urbem immunitam muro & antemuralibus, etiam vallo carentem aggreſſus fuiſſet, vix pauci reſidui in præſidium, quod in medio civitatis erat, à cæde & incendijs elapſi ſunt. Habuit Epiſcopum ſuffraganeum; ſed *Vitriacus* negat, & pertinuiſſe vult immediate ad Abbatem Dominici ſepulcri. Vult in valle ſitam fuiſſe, & montes undique pro muris habuiſſe *Sieg*.

Hier. quæ in Gen. 48 & in Oſ. 6. Plin. lib. 5 cap. 13. Ioſeph. Bell. 4. 5. Geneſ. Brocar. Breidēb. Ioſ. 20. 21. 1. Par. 6. Gene. 12. Gen. 34. 49. VVil. Ty 2. bel. ſac. Iud. 9. Pſal. 107. Actor. 7. 3. Reg. 12. VVilh. Ty. 14. bel. ſac 27. 14. 12 & 17. bel. 14. Fretel. Vitriac. c. 58.

92.

QUERCUS *Sichem*, græcè *Balanus*: ſub qua *Rebeccæ* nutrix ſepulta eſt; nominatur & Turris Sichem. *Iud*. 9.

Hieron. in loc. Hebr. Fretell.

93.

SILO, mons altiſſimus omnium in circuitu *Jeruſalem*, atque adeò ſupereminet univerſis terræ ſanctæ montibus: eſt autem in decimo miliario *Neapoleos*, in regione *Acrabatena*. Eſtq; ejuſdem nominis urbs *Silo* in eodem monte poſita: ubi longo tempore arca Dei fuit repoſita, cum tabernaculo fœderis, quod fecerat in deſerto *Moyſes*; ibique manſit annis plurimis uſque dum ceperunt [illegible] *Philiſtæi*: unde crebro populi *Iſraël* conv[illegible] eo in loco celebratæ, atq; ſacrificij & [illegible] gratia frequentabatur uſque ad temp[illegible]*muelis*. Poſt ob peccata *Iſraël* civitas deſtr[illegible]; in *Silo* altare dirutum hodieq; monſtr[illegible] nunc ad *ſanctum Samuelem* dicitur: addun[illegible]*dus* & *Breidenbach*. etiam *Rama* nomin[illegible]

Ioſ. 19. Iud. 2. Hieron. in loc. Heb. Paſe. 159. Ioſ. 18. Ioſeph. 5. antiq. 1. Iud. 18. 10 1. Reg. 1. 3 1. 4 & 14 3. Reg. 2. 11. 12. Fretell. Hieron. 7. & 26. Hieron. in Epitaph. Paulæ.

94.

SOPHIM mons. 1. *Reg*. 1. *Hier. in loc. Hebr.*

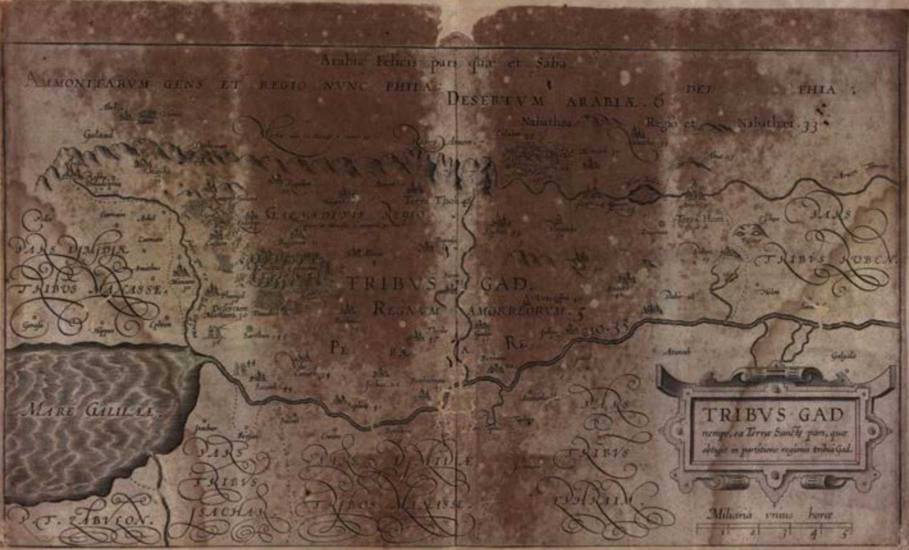
95.

TAPHUA, urbs potens, quam expugnavit *Joſue*, rege illius interfecto. *Joſ*. 12. 16. 17.

96.

THAMNATHSARA, *Thamnathſare*, & *Thamna*, *Thamnata*, ſub Romano imperio dicta eſt *Thamnatica* ſeu *Thamnitica*; una ex undecim Judææ Toparchijs, ordine quarta, regio, præfectura, & urbs maxima, ſita

Ioſ. 19. 24 Iud. 2. Ioſeph. 5. antiq. 4. 3 bell. 2. & 5. bel. 4. & 2. bel. 25.

TRIBVS GAD
nempe, ea Terræ Sanctæ pars, quæ obtigit in partitione regionis tribui Gad.
Miliaria vnius horæ
1 2 3 4 5
Arabiæ Felicis pars quæ et Saba
AMMONITARVM GENS ET REGIO NVNC PHILA-
DESERTVM ARABIÆ. 6
Nabathæa Regio et Nabathæi. 33
TRIBVS GAD.
REGNVM AMORREORVM. 5
PARS DIMIDIÆ TRIBVS MANASSE.
PARS TRIBVS RVBEN.
MARE GALILÆÆ.
TRIBVS ZABVLON.
PARS TRIBVS ISACHAR.
TRIBVS EPHRAIM.

Benedict. Iud. 1. Hierom. in loc. Hebr. lib. A.G.T & in epi. Paule.

ſita in montanis *Ephraim*, data eſt ab Iſrae'itis *Joſue* duci hæreditaria, qui in ea habitavit, & ſepultus eſt à ſeptentrion li parte montis *Gaas*; ubi uſque ætatem *Hieronymi* ſepulcrum ejus inſigne oſtendebatur, & venerabantur omnes: ſuper quod figurâm ſolis deſcripſerant, eò quod ſolem ſtare feciſſet: eſtque hujus frequens apud *Hieronymum* et *Joſephum* mentio.

97.

THANATHSELO, Hieronymo *Thenath*, villa. *Joſ.* 16. *Hieronym. de loc.* Hebr. videtur urbs fuiſſe in decimo miliario *Neapoleos* contra Orientem deſcendentibus *Jordanem*.

98.

VIA de *Silo* in Sichem. *Jud.* 21.

99.

VIA a *Sichem* Jeruſalem. *Brocard.* ubi *Chriſtus* ſedens ad puteum, petivit aquam à Samaritana *Breidenb. eod.*

G.

Tribus Gad, & finitima eius.

I.

Geneſ. 30. Num. 1. Nu 31.26 Ioſ. 13.

GAD ſeptimus *Jacobi* ex *Lia* filius, ex *Zelpha* ancilla *Liæ* uxoris ſuæ, ſic familiam ſuam auxit, ut de tribu ejus juxta montem *Sinai* recenſiti & inventi ſint viri ad pugnam apti XLV. millia & DCL. quibus omnibus in deſerto mortuis, eorum filij XL. millia & D. ultra *Jordanem* pro poſſeſſione acceperunt mediam uberemque terram regni *Amorrhæorum*, concedente *Moyſe*: qui tandem, cùm relicto Deo patrum ſuorum, cum idolis fornicarentur, ſuſcitavit Deus *Iſrael* ſpiritum *Phul* regis Aſſyriorum, & ſpiritum *Theglathphalaſar* regis *Aſſur*, & abſtulit & *Gad*, & *Ruben*, & dimidiam tribum *Manaſſe*, & abduxit eos in *Aſſyriam*. Tribus *Gad*, nullam partem lacus *Genezareth* videtur poſſediſſe: influit enim in *Jordanem*, infra lacum *Jaboc* torrens, auctore *Joſepho*, qui limes eſt tribus *Gad* à Septentrione, ita tamen, ut proxima lacui ſit illa influxio. *VVeiſſ.*

1. Par. 5. Ioſeph. 4. ant. cap. 7.

2.

Hieron. in loc. Hebr. Bened. in indice Bibliorum.

ABEL, *Hierony.* tempore *Abela* dicebatur, civitas *Ammonitarum*, cernitur adhuc, ait idem in ſeptimo lapide *Philadelphia* villa *Abela* vineis conſita; eſt videlicet illa, ubi dimicavit *Jephte* in terra filiorum *Ammon*. Eſt ejuſdem nominis alia in duodecimo *Gaderis* miliario; & tertia in *Phœnice* inter *Damaſcum* & *Paneadem*, fortè eadem erit, quæ *Abila* dicitur.

3.

AHIE, *Achalgai*, è regione *Arcopoleos*. Hiero. *in loc.* Hebr.

4.

ALIMIS civitas Galaad. 1. *Machab.* 5.

5.

AMORRHÆORUM regnum & regio: orti ſunt autem *Amorrhæi* ab *Amorrhæo* filio *Chanaan*; fines eorum de *Arnon* uſque *Jeboch*, & de ſolitudine uſque ad *Jordanem*: quorum rege cum omni populo ab Iſraelitis interfecto, filij *Gad* poſſederunt civitates, & terram eorum, & regionem paſcuis uberrimam, videlicet omnes civitates *Galaad*, partem dimidiam terræ filiorum *Ammon*, & reliquam partem regni *Seon* regis Eſebon.

Geneſ. 10. 14. 15. Nu. 21. 32 Deuter. 3. Ioſ. 13. Iud. 11.

6.

DESERTUM *Arabiæ* ad Orientem *Gad* & *Ruben*. 1. *Par.* 5. *Iſai.* 16. 1. *Machab.* 5.

7.

ARNON civitas, ubi erant excelſa, in *Moab*, eſt & *Arnon* rupes quædam in ſublime porrecta, in finibus *Amorrhæorum*, inter *Moab* & *Agarenos*; in cujus vertice torrens per abrupta deſcendens in mare mortuum fluit. *Zieglerus* putat cuniculis abſorberi ante influxum, eſt igitur & ejuſdem nominis torrens *Arnon*, qui oritur è montibus & rupibus Ar[illegible], atque inde fluit per totum *deſertum*, M[illegible] *dem* diſterminans & *Ammonitida*[illegible] ſe ſe exonerat & labitur in mare m[illegible]n regio utrinque adjacens tota eſt [illegible]fera. Fluvium hunc mirac[illegible]is ve[illegible] tranſierunt Iſraelitæ, profligato, qui o[illegible], rege *Sehon*.

Num. 21. Iſai. 16. [illegible] 48. [illegible] Num. 21. Deuter. 2. [illegible] Iſai. 16. Ioſeph. 4. antiq. 4. Hieron. in loc. Hebr. Bened. in Iud. 11.

8.

ARNONAS, locus qu[illegible] etiam hodie dictus, & oſ[illegible] lis iſtius regionis in valle prær[illegible], ſatis horribilis & periculoſus, qu[illegible]am ſpelunca; & extenditur ad ſe[illegible] *Areopoleos*, in quo & militum ex omni parte præſidia diſtributa plenum ſang[illegible] & [illegible]ormidinis teſtantur ingreſſum.

Hieron. in loc. Hebr.

9.

AROER, qu[illegible], & *Arnon*; *Moab*, & *Rabbath-Moa*[illegible] hoc eſt, grandis *Moab* dicitur, urbs antiq[illegible]ens, & *Moabitarum* præcipua, ſita ſu[illegible]pam torrentis *Arnon*, in confinio M[illegible]n, *Amorrhæorum* & *Ammonitarum* [illegible] media, glorio[illegible], & muris vali[illegible]ta; poſſeſſa olim [illegible] gente veterri[illegible]jm, & poſtea [illegible] à filiis *Loth*, i[illegible] *Moabitis*, cum p[illegible] colas ſubverti[illegible] ide & eorum [illegible] lis facta, do[illegible] *th* nuncup[illegible] m [illegible]tea

Num. 21. 22. 32. Deut. 2. 3. 4. Ioſ. 12. 13. [illegible] 15. 16 [illegible] 46. [illegible] 8.

Hujus mentio fit in multis ſcripturæ locis. Brocar. in præfat. Iudic. 11. Iſai. 29. Hieron. in epi. Paulæ Iſai. 29 & ibi Hiero. Amos 2. Ezech. 43. Hiero. in Iſai. 15. & in vita Hilarion.

poſtea *Seon* rex *Amorrhæorum* illis jure belli tulit, quo ab Iſraelitis interfecto, filij *Gad* urbem hanc poſſederunt, & reſtaurarunt: atque ab hoc loco præclara victoria filios *Ammon* proſtravit *Iephte*. Hanc quidam putant eſſe *Ariel*, quod *Ariel*, ſive ἄρεως, hoc eſt, Martis idolum tempore *Hieron.* adhuc ibi coleretur: unde & *Areopolim* dictam. *Hieron.* verò *Ariel* apud *Iſaiam* allegoricè *Jeruſalem*, ſive templum ſignificare cenſet; in *Ezechiele* verò altare holocauſti denotare. Hujus urbis muri in infantia *Hieronymi* nocte terræ motu corruerunt, poſt mortem *Iuliani*; quando totius orbis litora tranſgreſſa ſunt & exundarunt maria, nunc *Petra* dicitur, ait *Brocardus*, & eſt metropolis *Arabiæ ſecundæ*. Habuit poſtea ſedem epiſcopalem, & ſub ſe epiſcopatus duodecim.

10.

BARASA, civitas *Galaad* munita, & magna, quam vi expugnavit *Iudas Machabæus*, & cæſis ad unum puberibus, igne concremavit. 1. *Machab.* 5. *Ioſeph.* 12. *antiq.* 12. cui *Boſor* dicitur, & *Bethſura*.

11.

BASCAMA, oppidum regionis *Galaad*, in quo *Ionathas* occiſus eſt à *Triphone*. 1. *Machab.* 13. *Ioſeph.* 13. *antiq.* 9.

12.

BETHARA, quam in expeditione belli occupavit *Gedeon*. *Iud.* 7. *Hier. in loc. Heb.*

13.

BETHNEMRA, civitas munita. *Num.* 32. *Ioſ.* 13.

14.

BETHONIM, & *Bethanim* civitas *Ioſ.* 13

15.

CASBON, civitas *Galaad*, quam *Iudas Machabæus* expugnavit. 1. *Mach.* 5.

16.

DABIR, civitas ſuper Jordanem. *Ioſ.* 13. alij *Debir* vocant, civitatem *Amorrhæorum*.

17.

DAMNABA, villæ ejus nominis duæ tempore *Hieronymi*. *in lo. Hebr.*

18.

1. Mach. 5. & ibi Ben.

DATHEMAN, caſtrum, ut alij oppidum, in monte vel regione *Galaad*, inter *Boſor* & *Maſpha*; ubi *Iudas Machabæus* obſeſſos *Iudæos* liberavit, & ſparſa late victoria, etiam *Ammonitarum* octo millia proſtravit.

19.

DIBON, quæ & *Dimon*, urbs magna & [illegible] quæ cùm prius fuiſſet filiorum *Moab*, & poſt eam *Seon* rex *Amorrhæorum* belli jure tenuiſſet, eo pulſo à filijs *Iſrael* capta, & tribui *Gad* attributa eſt. Fontes habet jugiter emanantes, & propter latices tacitè fluentes, & agros irriguos, *Iſaias* prophetavit, in vaſtatione *Moab* juxta *Dibon* tot occidendos, ut ipſa etiam flumina ſanguinem interfectorum inundatura ſint. Prophetavit contra hanc & *Hieremias*. Fuit etiam *Dibon* nomen excelſi *Moabitarum*, ubi colebantur idola, ut *Benedictus* annotat, tempore *Hieronymi* villa erat prægrandis juxta *Arnonem*.

Iſai. 15. & ibi Hiero: quemadmodumque in lo. Heb

Ierem 48.

20.

SALTUS *Ephraim*; campus erat, poſt tergum habens ſylvam. Hic cum exercitu *David* patris ſui prælium commiſit *Abſolon*, in quo cæſa ſunt Iſraelitarum millia viginti, ſuſpenſo, dum fugit, inter cœlum & terram *Abſolon*, atque ita crinibus hærens à *Ioab* transfixus eſt. Erant autem in ſaltu beſtiæ ferociſſimæ, à quibus, tradentibus Hebræis, & referente Hieronymo, plures quàm gladio in acie perierunt; quod nimirum divinæ ultionis certiſſimum fuit argumentum.

2. Reg. 18. & ibi Hie Ioſeph. 7. antiq. 10.

21.

GADDI, quæ & *Gadi*, eiſdem conſonantibus & punctis, civitas tribus *Gad*. 2. *Reg.* 23. 1. *Paral.* 11. 12. eſt & *Gaddi* mons, *Eccleſ.* 24. pro quo ibi *Cades*.

22.

HAM, ſive *Hom*, lacus, in quo olim habitaverunt *Zuzim*, vel *Zozim*, hoc eſt, viri robuſti horrendique gigantes, quos *Chodorlahomor*, alijque tres Reges Aſſyriorum, cùm contra *Sodomitas* huc traducerent exercitum, interfecerunt. Hujus loci, ut notat *Beatus Hieronymus in Hebr. textu Geneſ.* 14. fit mentio: nam ſeptuaginta interpretes, quos latina vulgata editio ſecuta eſt, *Bahem* legerunt, he pro heth poſito, pro quo dixerunt ἅμα αὐτοῖς, hoc eſt, in eis. *Hieron. quæſt. in Geneſ. Pagnin. Gen.* 14. & *Benedictus*.

23.

IABOC, *Ieboc*, Joſepho *Iobacchus*, torrens ortus ex montibus *Arabiæ*, urbem *Rabba* irrigans, regionemque *Ammonitarum* terminans, profluit in *Iordanem*. Fluit inter *Ammam*, hoc eſt, *Philadelphiam* & *Geraſam*, in quarto miliario ejus, & ultra procedens, *Iordani* fluvio commiſcetur. Hoc torrente tranſmiſſo, *Iacob* luctatus eſt cum Angelo. Videtur & hic torrens eſſe, quem transfretans cum ſuis *Iudas*, maximo prælio profligavit *Timotheum*.

Geneſ. 32. Num. 21. Deut. 2. 3. Ioſue 12. Iudi. 11. & ibi Bened. 1. Mach. 5 Hieron. in loc. Hebr.

24.

IAZER, quæ & *Iezer*, urbs quondam *Amorrhæorum*, in decimo lapide *Philadelphiæ* ad ſolis occaſum trans *Iordanem*; quæ fuit termi-

Num. 21. 32. Ioſ. 13. 21. ubi tamen quidam monent legendū Laſa

1. Par. 6. 9 26. 1. Reg. 24 Hieron. in loc. Hebr. Iſai. 16. Ierem. 48

terminus tribus *Gad*, extenditurque uſque *Aroer*: fuit autem ſeparata Levitis, & diſtat ab *Eſebon* quindecim millibus; è qua magnum flumen erumpens à *Iordane* ſuſcipitur. Ager ei adjacens ad paſtum animalium erat uberrimus: de hac propheta runt *Ieremias* & *Iſaias*.

25.

Hieron. in loc. Hebr.

FLUMEN *Iazer*, è rupibus juxta *Iazer* erumpens, à *Iordane* ſuſcipitur, & quoniam mentio maris *Iazer* fit apud *Iſaiam* & *Hieremiam*, locis ſupra citatis poſſumus eo nomine intelligere flumen hoc. Eſt enim hoc idiotiſmi Hebraici, quo omnis aquarum congregatio, ſive *ſalſa*, ſive *dulces* illæ ſint, mare nuncupatur, ut alibi notat *Beatus Hieronymus*.

Hieron. in Gen. ca. 1.

26.

IECBAA, aliàs *Ieghas*, civitas munita, reſtaurata à filijs *Gad*, ultra quam *Gedeon* proſtravit relliquias exercitus *Sebee* & *Salmana*. *Num.* 32. *Iud.* 8.

27.

Ioſeph. 18. antiq. 3. & 20 ant. 11 & 2. bel. 8 11. 1. & 5 Bell. 3. 4.

IULIAS, oppidum in *Peraea* regione, prius *Betaramphtha*, *Betharamtha*, *Bethanarea*, vel, ut quidam volunt, *Betharan* dictum; quod *Herodes Tetrarcha* ædificijs communiens, nomine mutato *Iuliada* ab uxore *Tiberij Cæſaris* appellavit: ager ejus habitatur vicis quatuordecim.

28.

LODABAR: *Hieronymus* videtur diſtinguere inter *Lodabar* & *Ladabar*. Hinc enim fuiſſe oriundum *Machir*, ibi educatum *Miphiboſeth*, cujus dominus *Davidis* exercitui cibaria & neceſſaria donavit. 2. *Reg.* 9. 17. Joſepho *Labatham* dicitur 7. *antiq.* 5. *Hieron. in loc. Hebr.*

29.

MAGETH, magna & munita civitas *Galaad*. 1. *Mach.* 5.

30.

Ioſeph. 7. antiq. 9. Ioſue 13. 21. 1. Par. 6. 2. Reg. 2. 17. 19. 3. Reg. 4. Hier. quæ. Hebr. in Gen. & 2. Reg. 1.

MANAIM, Hebraicè *Mahanaim*, id eſt, caſtra. Hic *Iacob* obvios habuit Angelos Dei, unde & loco nomen impoſuit: ubi poſteà extructa eſt urbs, ejus regionis munitiſſima & pulcherrima, ſeparata Levitis. Eſt autem terminus tribus *Gad*, in regione *Galaaditide*. In hac regnavit *Isboſeth* filius *Saul*: & cum fugeret à facie *Abſolon* hic manebat *David*: deſcribitur alibi deſertum *Manaim*, in quo caſtra metatus fuit exercitus *Davidis*. 2. *Reg.* 17.

31.

Ioſ. 11. 13. Iud. 11.

MASPHA, *Maſphe*, & *Maſphat*, inclyta Levitarum urbs. In hac urbe habitavit *Iepte*, ac ibidem ſex annis *Iſraëlem* judicavit. Qui cum vir fortiſſimus, atque ſtrenuus admodum pugnator eſſet, rogatu primatum *Galaad* principatum ſuſcipere dighatus eſt, & ſe *Ammonitis*, qui terram *Galaad* vaſtabant, opponere. Facturus autem in hoſtes expeditionem, temere magis quàm prudenter votum vovit Domino, ſi victoriam largiretur, in holocauſtum ſe oblaturum eſſe ei, quicquid à victoria reverțenti e domo ſua primum occurreret: congreſſus itaque cum *Ammonitis*, victor evaſit, ac viginti eorum civitates obtinuit; cumq; triumphabundus in *Maſpha* ad domum ſuam reverteretur, cum tympanis & choris læta Patri occurrit filia unigenita. Quâ viſâ, mox eum voti pœnituit, & ſcidit veſtimenta ſua, dicens: *Heu me, filia mi, decepiſti me, & ipſa decepta es.* Illa vero ubi votum Patris intellexiſſet, in victimam ſe ipſa obtulit æquo animo: hoc ſolum rogans, ut in montibus *Galaad*, duobus menſibus, cum æqualibus ſuis daretur ſibi virginitatem ſuam deplorare: obtinuit facilè, quod petebat: quod tempus cùm expiraſſet, reverſa ad Patrem, oblata eſt in holocauſtum neque legitimum, neque Deo gratum. Atque inde mos in *Iſraël* inolevit, ut filiæ *Iſraël* quotannis convenirent, & in montibus *Galaad*, filiam *Iephte* quatuor diebus deplangerent. Ad hanc profugus *David*, venit cum viris quadraginta ad Regem *Moab*, expugnata fuit poſt à *Iuda Machabæo*.

Ioſeph. 5. antiq. 12. 1. Reg. 22. 1. Mac. 5.

32.

MENNITH, urbs *Ammonitarum*, ubi *Iephte* prœliatus eſt. *Iud.* 11. *Hieron. in loc. Hebr.*

33.

NABATHA, urbs condita à *Nabaioth* primogenito *Iſmaëlis*: à quo & omnis regio, ab *Euphrate* ad uſque mare rubrum uſque hodie *Nabathæa* & *Nabathena*, (quæ pars *Arabiæ* dicitur, frugum inops, plena pecorum) ejuſque populi incolæ *Nabathai*, ſive *Nabuthai*, vel *Tubianai Arabes* appellantur; quorum gentes ſunt duodecim.

Gene. 52. Iſai. 60. 1. Mac. 5. 9 Hie. quæ. in Gen. & in Iſai. 60 Ioſ. antiq. 11 & 12. ant. 12. & 13 ant. 18. Ioſeph. 14. ant. 4. 5. 6 & 1. bel. 6 11. & 6. bell. 12.

34.

NOBE, olim *Canath*, civitas. 1. *Reg.* 22. *Num* 32. *Iud.* 8. quidam ponunt in *Manaſſe*.

35.

PERAEA, regio & toparchia, ſita trans fluvium, unde & *tranſamna*, longitudo ejus eſt à *Pella* uſque ad *Macherunta*; latitudo verò à *Philadelphia*, *Arabia*, *Silbonitide*, uſq; ad *Jordanem*. Ejus ſanè mollities & ingenium fructuoſum: campos habet cum varijs arboribus conſitos, tum maximè olivetis, vineis & palmetis excultos, irrigatur autem abundè montanis torrentibus. & fontibus aquæ perennis, quoties illi *Syrio* æſtuante defecerint. Hujus regionis *Herodes* ſenior filium ſuum *Herodem*, ſimul ac *Galilææ* tetrarcham, teſtamento conſtituit. Apud *Wilhelmum Tyrium* appellatur ſemper regio trans *Jordanem*.

Ioſeph. 11 antiq 3. et 17. ant. 10 & 17. ant 17. & 18. antiq. 14. & 2. bel. 4. & 5. bel. 1. & 5. bell. 2. & alibi Plin. 5. nat. hiſt. 14 Will. Tyr. 14. bel. 15. et 17. bel. 2

E 36. P HA-

36.

PHANUEL, locus contra torrentem *Iaboc*, in finibus *Amorrhaeorum*. Hic *Iacob*, qui poſt *Iſraël*, tota nocte luctans eſt cum angelo, viditq; Deum facie ad faciem, læſo nervo femoris: atq; inde loco nomen indidit, ubi poſtea ejuſdem nominis eſt ædificata civitas, quæ cum *Gedeonis* exercitui panes negaſſet, *Gedeon* turrim *Phanuel* ſubvertit, habitatores occidit: quam poſtea *Ieroboam* ædificijs reparavit. Oſtendebatur tempore *Brocardi* locus *Phanuel* ultra *Iordanem* ad Orientalem plagam. Inter *Phanuel* & *Socoth*, *Eſau* occurrit *Iacob*, qui placatus muneribus fratri reconciliatus eſt. *Gen.* 33.

Gen. 32. et ibi Hiero. Iud. 8. 3. Reg. 12.

37.

RABBA, quæ & *Rabbath*, filiorum *Ammon*, ob magnitudinē ſic appellata, dicta & *Ammon*, *Amman*, & *urbs aquarum*, quod *Iaboc* torrens eam circumfluat: poſtremum *Philadelphia*, urbs potens, regia, & metropolis terrę *Ammonitarum*: in qua olim habitaverunt *Zomzommim*, Hebr. *Zanzommim*, hoc eſt ſcelere turpitudineq; infames, qui & *Raphaim* gigantes, gens antiqua; quos interfecerunt *filij Lot Ammonitæ*, generati ex *Lot* & filia ejus juniore, atq; horum habitationem ſibi vendicârunt: erat autem urbs hæc ſedes ipſius regis *Ammonitarum*: unde & regio ipſa *Ammonitis* ſive *Ammanitis* vocata eſt. Urbem hanc expugnavit Og rex *Baſan* gigas; in qua monſtratur lectus ejus ferreus, longitudinis novem, latitudinis [illegible] cubitorum. Poſtea obſedit hanc *Ioab*, [illegible] in ejus oppugnatione *Vrias*, fidiſſimus *Davidis* militum, ſcelere ipſius Regis perijt; expugnavit demum ipſe *David*, tollenſq; aureum diadema *Melchom idoli Ammonitarum*, precioſis gemmis & lapidibus ornatum capiti ſuo impoſuit, urbem deſtruxit, populum trucidavit, reliquaſq; *Ammonitarum* urbes omnes, regionem, gentemq; exſcidit. Poſtremum à *Ptolomæo Philadelpho* rege Ægypti, urbs & regio ſubjugata eſt, & *Philadelphia* nuncupata, hactenus nomen retinet. Habuit temporibus Chriſtianorum Metropolitanum Epiſcopum, qui habebat ſub ſe Epiſcopos duodecim.

Hieron. in loc. Hebr. in Ammo. & in Sop. 2. Deut. 2. Genes. 19. Hieron. in Ezech. 21. & 21. & Amos. 1. & 2. Bened. in Ierem. 49. Iud. 11. Neem. 24. 1. Mach. 4. 5. Iudic. 10. Ioſeph. 4. antiq. 4. 11. antiq. 5. Deut. 3. 2. Reg. 11. 12. 23. Hieron. in 1. Par. 20. Iere. 49. Ioſeph. 20. antiq. 1. et 3. bel. 2. VVil. Ty. 14. bell. ſac. 12.

38.

RAMOTH *Galaad*, urbs Levitarum ſacerdotalis, atque refugij pro homicidis, quam *Ioſephus* Arimanum, aliàs *Arimnam* vocat: hanc reges Syriæ jure belli ceperunt: quam cum *Achab* rex *Iſraël* cum *Ioſaphat* rege *Juda* recipere volens obſediſſet, ictu ſagittæ, ut Propheta Dei *Michæas* prophetaverat, perijt: *Joſaphat* ægrè Dei auxilio elapſus evaſit: atq; hic unctus eſt *Jehu* in Regem *Iſraël*. Tempore *Hieronymi* vicus erat in decimoquinto miliario *Philadelphia* contra Orientem.

Deut. 4. Ioſ. 13. 20. 21. 1. Par. 6. Ioſeph. 14. antiq. 5. 3. Reg. 4. 22. 2. Par. 18. 22. 4. Reg. 8. 9. Hieron. in loc. Hebr.

39.

ROGELIM, oppidum *Bercellai* amici *David*, qui cibaria tulit fugienti *Davidi* à facie Abſolon: 2. *Reg.* 17. 19. *Hiero. in loc. Hebr.*

40.

ROTH, civitas munita, hebraice eſt *Atharoth*, & jungitur aliquando ſequenti dictioni *Sophan*, *Ataroth-Sophan*. *Num.* 32. & ibi *Benedict.*

41.

SAPHON, civitas ſuper Jordanem. *Ioſ.* 13.

42.

SARON urbs, in qua filij *Gad* habitarunt. 1. *Par.* 5. 7.

43.

SARTHAN, quæ & *Sardacha*. *Ioſ.* 3. 3. *Reg.* 7. 2. *Par.* 4.

44.

SOCOTH, *Hieron.* Sacoth, Græcè *Scenæ* hoc eſt tabernacula. Hic cum rediret ex Meſopotamia *Jacob* patriarcha fratri ſuo *Eſau* reconciliatus eſt, defixis hoc loco tentorijs, ideoque hoc nomen impoſuit. Ubi poſtea ejuſdem nominis civitas condita eſt, munitiſſima & optima: cujus ſeptuaginta ſeptem ſeniores *Gedeon* ſpinis contrivit, occiſis civibus, quod panes ſibi negaſſent, cum *Madian* & *Amelec* perſequeretur: civitas duravit uſque ad tempora *Hieronymi*.

Gen. 33. et ibi Hiero. & Liran. Ioſeph. 1. antiq. 17. Ioſ. 13. Iud. 8. Hieron. in loc. Hebr. in Scena.

45.

SOPHAN, munita civitas: in hebræo eſt *Ataroth-Sophan*, ut fortè non niſi *Roth* ſit. Vide ſupra dictione *Roth*.

46.

TERRA *Thob*, ad hanc fugit, hicque habitavit *Jephte*. *Iud.* 11.

47.

THESBA, ſive *Thesbe*, civitas regionis *Galaad*, illuſtrata maxime natali *Eliæ Propheta*, unde & *Thesbites* vocatur.

3. Reg. 17. Ioſeph. 8. Antiq. 13. Hieron. in loc. Hebr.

48.

HOC loco, Angelo Domini ſtricto gladio in via ſtante, Aſina voce humana loquens, *Balaam* ariolum increpavit. *Num.* 22.

49.

VETEZOBRA, aliàs *Bethezob*, quod interpretatur domus hyſſopi, vicus trans *Jordanem*, unde erat *Maria Iudæa*, quæ in obſidione *Hieroſolymitana*, urgente fame, proprium filium occidit, coxit, comedit. *Ioſeph.* 7. *bell.* 8. *Euſeb.* 3. *hiſtor. Eccleſ.* 6.

TRIBVS ZABVLON, ISACHAR .ET. DIMIDIA MANASSE
altera, hoc eſt, illæ Terræ Sanctæ regiones, quas iſtæ tribus in diſtribuendo poſſidendas acceperunt.
MARE GALILÆÆ. Genereth. et Tiberiadis: quod et ſtagnum Geneſareth. 50
PARS TRIBVS GAD.
TRIBVS ZABVLON.
TRIBVS ISACHAR
DIMIDIA TRIBVS MANASSE.
SAMARIA. 53
Campus magnus Esdrelon: et Mageddo et Planicies Galilææ
Terra Naal 45
Pherezæi
Raphaim. 51
PALÆSTINI
PHOENICIA
Miliaria vnius horæ
PARS MARIS MAGNI

I.

Tribus Iſſachar.

I.

Gen. 30. Num. 1. 26 Geneſ. 49 & ibi Hier Ios. 19.

ISACHAR *nonus Iacob* ex *Lia* filius ſic progeniem ſuam ampliavit,ut de tribu ejus ad montem *Sinai* numerati & inventi ſint viri bello apti quinquaginta quatuor millia quadringenti;quibus omnibus in deſerto mortuis, eorum filij, ſexaginta quatuor millia & trecenti in terra promiſſionis,juxtam prophetiam *Jacob*,citra *Jordanem* optimam & pulcerrimam poſſederunt regionim in *Galilaa*.

2.

ABES, alias *Æmes* quidam corrupte habent *Hames*, civitas *Ioſ.* 19. *Hieron. in loc. Hebr.*

3.

ACHASELVTH,civitas in tribu *Iſſachar* *Hieron in loc. Hbra.*

4.

AGAD, ſita ad radices montis *Hermon*. *Hieron in loc. Hebr.*

5.

ANAARATH, alias *Naaroth*, civitas. *Ioſ.* 19.forte hæc *Anerith, Hieron. in loc Hebr.*

6.

ANEM,civitas Levitarum,cum ſuburbanis ſuis. 1 *Paral.* 6.

7.

Ioſ. 12. 13. 1. Reg. 4 et 29. APHEC,quæ & *Aphеca*, urbs;cujus Regem *Ioſue* occidit, in hac *Philiſtei* poſuerunt caſtra, pugnaturi contra *Iſraël*, poſtea contra *Saul*:ibidem etiam *Syri* pugnaverunt contra 3. Reg. 20. *Achab* regem *Iſrael*, quando dixerunt: Dij montium ſunt Dij eorum, pugnemus contra eos in vallibus aut campeſtribus,& obtinebimus eos:ubi & *Benadad* rex *Syria* victus eſt. 4. Reg. 13. *Brocardus* & *Breidenbachius* notant,ejus civitatis ruinas tum adhuc oſtenſas fuiſſe *itin.* 6. eſt in campo magno,non procul à *Gelboë*,ad orientem monti *Carmeli*,quinque milibus à *Tabor*,ut notat *Benedictus*.

8.

APHRAIM civitas.*Ioſ.* 19.

9.

ARABA villa.*Hieron. de loc. Heb.*

10

ARAD fons,apud quem *Gedeon* caſtra metatus eſt. *Iud.* 7.

11.

ARBELA,civitas valida,juxta quam in firmiſſimis montibus præruptæ erant ſpeluncæ:in quibus habitantes latrones, *Herodes* rex magno labore expugnavit.Hanc inter cæteras urbes munivit *Ioſephus*. Ioſeph. 14. antiq. 14. 15. et 1. bel 11. & in vita ſua. Hiero. de loc. Hebr. Strab. l. 16

12

BELLIFORT,caſtrum pulchrum & forte à Chriſtianis extructum, fuit fratrum hoſpitalis S. Joannis. *Breid.* ſitum,ubi *Ciſon* torrens intrat mare *Galilaa*,*eod. auctore.*

13.

BETHPHESES civitas, *Ioſ.* 19.

14.

LVCVS juxta *Bethſan*,in quo tredecim Judæorum millia à *Scytopolitanis* perfidioſè interfecta ſunt. *Ioſep.* 2. *bel.* 19. & *in vita ſua*, & 7. *bell.* 28.

15.

BETHSEMES civitas. *Ioſ.* 19. & *ib. Liran. Bene. Iud.* 1. eſt in pede extremo *Carmeli*. *Auctor Breidenbach.*

16.

CAIN mons,ſon & caſtrum in pede extremo montis *Carmeli*.Hic *Lamech* ſenectute cæcutiens fratricidam *Cain* ignoranter pro beſtia ſagitta occidit. *Gen.* 4. *Broca. iti.* 6. & *Breidenb. Paſchal. itin.* 178.

17.

CAIPHAS,à Tyrio Porſina dicitur,& Porphyria, urbs maritima, ad Carmeli montis radices parte aquilonari ſita, extructa à Caipha pontifice,& nominata;qui ejus erat Dominus.Habuit Chriſtianorum temporibus Epiſcopen ſuffraganeam. Vvit. Ty. 9. bell 14 & 10. be. 6 & 10. & 13. bell. 1. & 14. bell. 11. & 12. Brocard Breidenb. Vitriac. cap. 22. Iudith. 1. 47.

18.

CAMPVS *Magnus*,qui & campus *Mageddo*,& campus *Eſdrelon*,& planicies *Galilaæ*: ſed illa,ut quidam ait,nomina nunc in oblivionem abierunt, vocaturque campus *Saba*,à quodam caſtello quod *Saba* nuncupatur,habet in longitudine decem milliaria, in latitudine verò ad mare *Galilaæ* & *Iordanem* uſque extenditur.gleba ejus optima eſt,fertilis ſupra modum in frumento, vino & oleo; atque adeo rebus omnibus affluit,ut qui ſuis oculis aliquãdo conſpexerunt,affirment ſeſe nihil unquam perfectius,& in quod natura æquè omnia ſua contuliſſet,aſpexiſſe.In hoc campo *Ioſias* rex *Iuda*,à ſagittarijs *Nechao* regis Ægypti vulneratus interijt: & in his *Siſara*, & omnis exercitus ejus, *Barac* vincente,proſtratus eſt. Brocard. Breidenb. 4. Reg. 23 2. Reg. 35. 3. Eſdr. 1. 1. Mach. 12 Zach. 12.

19.

CARMELVS maris,qui hebraicè dicitur *Carmel* ſive *Charmel*,mons excelſus valde, & nemoroſus,nobiliſſimis vineis,oleis,arbuſtis fructiferis arboribus,herbiſque odoriferis abũdans ut ob ſummam rerum omnium copiam fertilitati & abundantiæ in ſcriptura comparetur, Ioſ. 19. Hieron in Isai. 16 et 29. & Ierem. 2. & 5. Ioſ. 1. bel. 4 & 14. antiq. 22.

tur. Abeſt à *Ptolemaide* ſtadijs centum [vi-
ginti, ut *Ioſephus* tradit. Incolebatur à colo-
3. Reg. 18 nis multis; ejuſque paſſim multa fit mentio in Prophetis. In hoc monte *Elias Propheta* coram rege *Achab*, & octingentis quinquaginta pſeudoprophetis *Baal*, cum illi nequicquam cultris ſe dilaniantes, idolo immolarent, ipſe Deum verum igne cælitus demiſſo experimento comprobavit, ibique flexis genibus geſtu admirabili orans, poſt trium & ſemis annorũ ſiccitatem pluviam à Deo impetravit, locus igne conſumptus, inquit *Ioſephus*, hactenus ibi perdurat. In hoc monte in pede montis Orientali, *ait auctor itinerarij Ghiſtele*, ſpelunca eſt & fons, ubi habitabant *Elias* & *Heliſæus* & *filij Prophetarum*, poſtea habitaverunt ibi *fratres Carmelitæ*, unde & originem & nomen habent, fuit etiam ſaltus in *Carmelo*, ut colligitur 4. *Reg.* 19. *Iſai.* 37. *Mich.* 7.

Ioſe. 3. bel. 2. & 8. antiq. 13. 4. Re. 2. 4. Brocard. Breidenb. Salig. tom. 10. cap. 6.

20.

HIC ad torrentem majorem, qui contra Occidentem labitur, *Propheta Elias* 450. Prophetas *Baal*, quos divinæ juſtitiæ zelo accenſus in monte *Carmelo* comprehenderat ab Iſraëlitico populo adjutus, omnes occidit, eorumque cadavera in torrentem projecit. 3. *Reg.* 18. *Bro. in præf. & iti.* 1. & 6. & *Breid. ib.*

21.

CARMELUM promontorium, ubi S. Helena Eccleſiam conſtruxit. *Niceph.* 8. *hiſt.* 30.

22.

CASALOTH civitas. *Ioſ.* 19.

23.

CEDES, civitas Levitarum. 1. *Paral.* 6.

24.

CESION, alias *Ceſien*, *Ciſion*, civitas Levitarum. *Ioſ.* 19. 21.

25.

DABERETH, *Dabrath*, *Ioſepho Dabarita*, & *Dasbath*, inclita refugij ubs & Levitarum ſita in confinio tribus *Zabulon* & *Iſachar*, quam *Ciſon* torrens intermeat

Ioſ. 19. 21. 1. Par. 6. Ioſeph. 2. bell. 16. & in vita

26.

ENADDA, ſive *Enhadda*, civitas. *Ioſ.* 19.

27.

ENDOR civitas, ſita in monte *Hermonio*, in hac *Saul* Rex couſuluit *Pythoniſſam*, quæ ſuſcitavit illi *Samuelem Prophetam*. Hujus mentio fit in *Pſal. Diſperierunt in Endor, facti ſunt ut ſtercus terræ*. Eſt & hodie, ait *Hieronymus*, grandis vicus *Ændor* juxta montem *Tabor*; eſt & torrens *Endor*.

1. Reg. 28. Pſal. 82. Hieron. in loc. Hebr.

28.

HIC *Abrahæ* à cæde hoſtium revertenti, & liberato *Lot* fratris ſui filio, occurrit *Melchiſedec* cum pane & vino: ubi adhuc menſa *Melchiſedec* oſtenditur. *Gen.* 14. *Brocard. Breid. Fertel.*, *Salign. tom.* 9. *cap.* 8.

Niceph. 8. hiſt. ec. 30

29.

ENGANNIM, civitas Levitarum *Ioſ.* 19. 21. nunc eſt vicus juxta *Bethel*. *Hieron. in loc. Hebr.*

30.

ESDRELON, civitas in campo magno: à qua ipſe campus nomen habet. *Iudith.* 1. 4. 7

31.

FONS *Iezraël*. Niger Geograph. Aſiæ com. 4. poſtea fuit dictus *Tubania*, juxta hunc *Saul* caſtra poſuit, pugnaturus contra Philiſtæos. 1. *Reg.* 29 & 1. *Reg.* 31. Meminit ejus etiam *VVil. Tyr.* & *Breidenb.*

32.

GELBOE mons, ſive montes; in quibus *Saul* caſtrametatus eſt contra *Philiſtæos*, ibique cum *Ionatha* filio ſuo occiſus eſt: quamobrem imprecatus eſt ijs montibus *David*, ut nec pluvia, nec imber, nec ros deſcenderet ſuper montes illos. Extendunt ſe montes illi ab Occidente à *Iezrael* uſque ad *Iordanem* per undecim leucas. Narrat igitur *Breidenbachius*, montes illos in multis locis eſſe petroſos, aridos, ſteriles. Sunt, qui volunt civitatem eſſe prope montes, quæ diceretur *Gelboe* à qua ipſi montes nomen acceperint. Eſt & *Gelbus* vicus grandis, ſitus in monte, *Gelboe* ut *Hieron.* auctor eſt.

Brocard. Breidenb. 1. Reg. 15. 28. 31. 2. Re. 1. 21 1. Par. 9. 10 Fratr. Patriar. Cap. 54. Bened. in indice Bibliæ. In lo. He.

33.

HIC *Saul* & armiger ejus irruerunt ſuper gladios ſuos. 1. *Reg.* 31.

34.

HERMON mons major, ita ad differentiã minoris: ob pingvis roris abundantiã, & ipſam ſoli fœcunditatem, paſcebantur ibi animalia & pecora, quæ *Ieroſolymis* in templo offerebantur, & immolabantur Domino. Extenditur mons ille in longitudine quatuor ferè leucis, contra mare *Galilææ*, ubi *Iordanis* ex mari *Galilææ* egreditur.

Pſ. 88. 13. Brocard. Breidenb. Hieron. in vita Paul. Benedict. in indice Bibliorum

35.

HERMONIUM, mons eſt non proprius & diſtinctus ab alio, ſed jugum quoddam humile, ſeu tumor quidam, à monte *Hermon*, contra montem *Tabor* procedens. *Pſal.* 41. *Brocar. itin.* 5.

36.

HERMON minor, alius à majore, in cujus latere aquilonari eſt civitas. *Naim. Brocard. itin.* 5. *Breidenb. ibid.*

37.

IARAMOTH, quæ & *Iermoth*, urbs ſeparata Levitis. *Ioſ.* 21. *Hier. in loc. Hebr.*

38. Val-

38.

Joſ. 17. Oſee. 1. Iudic. 6. 7. 1. Reg. 31. 3. Reg. 20.

VALLIS *Iezrael*, lata duobus miliaribus, quæ & planicies *Galilææ*. In valle hac ſeu planicie intermedia magni & multi habiti ſunt conflictus. Hic enim pugnavit *Gedeon* contra *Madianitas*; & *Saul* contra *Philiſtæos*. Item *Achab* contra *Syros*: & poſtea *Tartari* ibi confli-xerunt contra *Saracenos*. *Brocard. itin.* 6. *&* *Breidenb.*

39.

Brocard. Breidenb.

VIA in Jezrahel. Hæc via tendebat & ducebat à monte *Carmelo* in Jezrael, per quam iverunt *Achab &* Elias. 3. *Reg.* 18.

40.

MAGDIEL, parvus viculus in quinto miliario *Doræ* pergentibus *Ptolemaidam*. Hieron. *in loc.* Hebr.

41.

ISACHAR civitas, 3. *Reg.* 4. *Benedictus in Indice.*

42.

MERRVS aliàs *Marrus*, vicus in duodecimo miliario urbis *Sebaſte*, juxta *Dothaim*. *Hieron. in loc. Hebr.*

43.

MESRA, caſtrum eſt in pede montis *Hermon*. *Brocard itin.* 6. *& Breidenb.*

44.

VINEA *Naboth*, pro qua occiſus & lapidatus eſt à Jezabel, oſtendebatur adhuc tempore *Breid. & Brocard.* 3. *Reg.* 21. 4. *Reg* 9. ante introitum urbis Jezrahel. *Brocard. itin* 9. *& Breidenb.*

45.

NAID, ſive *Naida*, terra in qua *Cain* cum ſua uxore habitavit. *Hieron. in loc. Heb.* Joſeph 1. *antiq.* 4. nominat civitatem *Naida*, quam condiderit *Cain*. *Benedict. in indice Bibliorum.*

46.

Hieron. in Epitaph. Paulæ & alibi, & in locis Hebr. Brocard. itin. 5. & Breidenb. Luc. 7.

NAIM, Græce *Nain*, decora & pulchra civitas, quam torrens *Ciſon* alluit, ſita eſt in latere Aquilonari montis *Hermon* minoris; in ſecundo miliario montis *Tabor*, contra meridiem, non longe ab *Endor*: ante cujus portam *Chriſtus* filium viduæ vnicum à morte ſuſcitavit, permanſit civitas uſque ad tempora *Hieronymi.*

47.

Brocard. in præfat. ter ſancta & itin. 7 & ibidem Breidenb. Wilh. l. 10 bel. ſac. 26.

CASTRUM peregrinorum, quondam inſula in corde maris ſita, dicta *Petra inciſa*, in qua Chriſtiani milites munitionem poſtea extruxerunt, iis muris & antemuralibus cinctã, ut inexpugnabilis videretur. Videtur alio loco ponere *Wilhelmus*, quantum ex ejus deſcriptione colligere eſt: conſentit tamen ſententiæ noſtræ ille, qui continuavit hiſtoriam belli ſacri. 3. cont. & Vitr. c. 42

48.

RABBOTH, civitas *Joſ.* 19.

49.

RAMETH civitas. *Joſ.* 19.

50.

RAMOTH, urbs Levitarum; habuit & ſuburbana, 1. *Paral.* 6.

51.

RETHOM in tribu *Iſachar*. *Hieron. in loc. Hebr.*

52.

ROOBA vicus Levitarum, uſque ætatem *Hieronymi* perduravit, in quarto lapide Scytopoleos. *Hieron in loc.* Hebr.

53.

SABA, aliàs *Faba*, caſtellum; à quo Campus magnus nunc dicitur *campus Sabe*; non multum diſtat ab *Aphec*. *Brocard. itin.* 6. *& ibid. Breidenb.*

54.

SALUMIAS, vicus in octavo lapide à *Scytopoli*, in campo. *Hieron. in loc. Hebr.*

55.

SEESIMA, ſive *Sebeſima*, aliàs *Seſeima*, ſive *Seſenna*. Hieronymo *Saſima*, civitas terminus *Iſachar*. *Ioſ* 19. *Hieronymus in loc. Hebr.*

56.

SEON aliàs *Senon*, civitas, hodieque oſtenditur villa juxta montem *Tabor*. *Hieron. in loc. Hebr*

57.

SUNA, quæ & *Sunam*, & *Sunem*, eadem dicta, & *Sula*, civitas eſt ad latus auſtrale montis *Hermon*, diſtans à *Bethſan* vndecim miliariorum itinere: unde *Sunamitis* & *Sulamitis*. Hic caſtrametati ſunt *Philiſtæi* contra *Saul* quãdo *Saul* venit in *Gelboe*. Patria fuit hæc *Abiſag* *Sunamitis* puellæ ſpecioſiſſimæ, quæ ſenem ac ſeptuagenarium regem *David* celefecit, dormiens in ſinu ejus uxor & virgo. Hinc dicta eſt *Sulaminitis Cant.* 6. 7. Hanc *Eliſæus* frequenter tranſibat, iter faciens de *Carmelo* ad *Iordanem*, *Galgala* vel *Iericho*, ubi & hoſpitabatur apud *mulierem Sunamitidem*, cui à Deo filium impetravit, quem poſtea mortuum ſuſcitavit. 4. *Reg* 4. Oſtenditur & uſque hodie, ait *Hieronym.* vicus nomine *Sulem* in quinto miliario *Tabor. in loc. Hebr.*

Joſ. 19. Brocard. itin. 6. & ibi Breid. 1. Reg. 28. 1. Par. 28. 1. Para. 10 3. Reg. 1. 2

58.

TARICHEA, ſive *Tarichea*, Suetonius in Tito *Tarrachiam* apellat: urbs munitiſſi-

Joſeph. 14 antiq. 13.

& 1. bel. 6. & 2. bel. 12. 13. 16. 17. & in vita sua.

nitiſſima,ſita ſub monte in littorre maris *Galilææ*:diſtat à *Tiberiade* triginta ſtadiorum itinere,vel itinere unius noctis,quantum ex *Ioſepho* colligere eſt,quam *Ioſephus hiſtoricus*,cum commiſſa ſibi eſſet utriuſque *Galilææ* adminiſtratio, muro cinxit validiſſimo;cujus cives implebant numerum quadraginta millium. Hanc primo cepit *Caſſius*,& tria,vel,ut alij habent, triginta Iudæorum millia captivorum abduxit.Erat in hac urbe circus,ubi congregatis adverſum ſe inimicis,& mortem minitantibus,cum tantum non igne perijſſet,mirabili ſtratagemate populi animos ſibi conciliavit *Ioſephus*.Poſt à *Veſpaſiano* & Romanis,maximo labore expugnata, cum qui urbe incolebant,etiam navali prælio Romanis ſeſe obiecilſent,in lacu *Geneſar* perierunt miſerabili morte,quam urbe cum maximam advenarum copiam cepiſſet, ſenes cum imbellibus occidit,juvenes partim ad Iſtmon *Neroni* tranſmiſit,partim vendidit.

Ioſeph. 3. bel. 16. 17. 19.

59.

VIA vallis.Per hanc ſæpe faciebat iter *Eliſæus*,erat enim planior via eunti in *Iericho* ubi cum filijs Prophetarum morabatur ad *Iordanem*,vadens de *Carmelo* per *Sunam* in *Bethſan* & inde per campeſtria *Iordanis* aduſque *Galgala* ideo 4. *Reg.* 4. dicitur,quod cum vellet ire ad *Iordanem*, oportebat eum tranſire per *Sunam*. *Breidenb. itin.* 6.

90.

HIC *Naaman*,princeps militiæ Regis Syriæ, lepra infectus,*Eliſæi Prophetæ* mandato ſeptem vicibus in *Iordane* lavit & mundatus eſt: quæ,quod munus à *Naaman* accepiſſet,clam *Eliſæo Giezi* & ſemini ejus adhæſit in ſempiternum. 4. *Reg.* 5.

ADMONITIO
In typos Tribus Judæ.

QVONIAM tribus Iuda multitudine pagorum,civitatum,&c. multum omnes alias excelluit, ne infinitis numeris & locis lectoris memoriam, & judicium obturbaremus, omiſſis villis & pagis, niſi quæ inſignem aliquam ſui denominationem exhibebant,ſolas urbes & loca inſigniora exprimi fecimus. Et quoniam numeri,quos ſingulis locis præſcripſimus,& Indici ſerviunt & tabulæ hic ſi continuum accipimus,Indici ſoli ſervient,ſi interruptum,(quod quidem & alioqui nihil intererat) etiam tabulæ. Neque enim deſcriptionem noſtram tabulæ accommodavimus,ſed ad lumen aliquod rerum narrationi fænerandum, nobis ſubſervire voluimus. Hoc volui lector ne neſcius eſſes.

I.

Tribus Iuda.

1.

IVDAS quartus Iacob ex Lia uxore filius,ita ſemen *Abrahæ* multiplicavit,ut de tribu ejus ad montē *Sinai* numerati & inventi ſunt viri ad pugnam apti ſeptuaginta quatuor millia, & ſexcenti ; quibus omnibus, excepto *Caleb*, in deſerto mortuis, ſeptuaginta ſex millia, quingenti, abſque mulieribus & parvulis, valida manu ingreſſi terram promiſſionis,in fortium diviſione citra *Iordanem* primam, optimam atque ampliſſimam hujus terræ ſanctæ obtinuerunt poſſeſſionem. Ex hac tribu *David Solomon*,ac alij reges *Iuda* ipſeq; *Chriſtus* orti ſunt cumque tribus hæc fortiſſima eſſet,vnde & leoni comparatur, bellicoſiſſimis viris pollens, & crebro adverſarios ſuperans,in omnibus tribubus tenuit principatum: & idcirco interdum civitates,quæ in alijs tribubus ſitæ ſunt, tribus *Iudæ* eſſe ſcribuntur,ut *Socoth*, *Cariathiarim*, *Lachis*, *Bethſames*, *Sicelec*, *Berſabee*, &c. quin & tribus *Dan* & *Simeon* in medio *Iuda* habitaſſe ſcriptura docet,& in ejus funiculo nuncupatur.Porrò cum *David* numeraret populum,inventi ſunt de *Iuda* quingenta millia pugnatorum.Cæterum quia poſt *Salomonis* mortem decem tribus *Iſrael* defecerunt à *Roboam* ad *Ieroboam Ephrataum*, exinde duæ tribus *Iuda* ſcillicet & *Benjamin* quæ ſemini *Davidis* adhæſerunt, nunc domus *David*, nunc regnum *Juda*, *Jeruſalem* aut *Benjamin*, in ſcripturis, potiſſimum à Prophetis nuncupantur: ſicuti reliquæ decem tribus, quæ à legitimo rege & religione defecerant, ad cultum vitulorum, regnum *Iſrael* domus *Iacob* & *Ioſeph*, *Ephraim*, *regnum Samariæ* *Jezraël* *Bethel*, *Bethaven* appellantur. Et in omnibus quidem Prophetis, inquit *Hieronymus*, duæ tribus,quæ appellantur *Iuda*, Ecclesiæ Catholicæ perſonam poſſident, quæ ſub ſtirpe *David* regnabant; decem autem tribus referuntur ad hæreticos, quorum multitudo maxima eſt.

Gen. 29. Num. 34. Ioſ. 15. 1. Par. 4. Ezech. 47. Num. 1. & 26. Ioſ. 15. 1. Paral. 5. Gen. 49. Deut. 33. Hieron. in loc. Hebr. lit. B. 2. Reg. 24. 3. Reg. 12. Hieron. in Oſee. ca. 1.

2.

AASAR in tribu *Juda*: nunc verò vicus grandis oſtenditur eo nomine pergentibus Aſcalonem de Azoto. *Hieronym. de loc. Hebr.*

3.

ACCAIN[?] civitas. *Joſ.* 15.

4.

COLLIS *Achillæ*: caſtrum natura, ſimul & arte munitiſſimum, ad dexteram deſerti *Ziph*: in quo aliquoties latitavit *David*, fugiens à facie *Saul*: in cujus rupis vertice, viginti ſtadijs alto, primus *Jonathas* Pontifex caſtellum ædificavit, natura inacceſſum, & appellavit *Maſſa-*

1. Reg. 23. 26. Ioſeph. 14. antiq. 20. 21. 23. 24. & alibi.

TRIBVS IVDA
PARS TRIBVS RVBE
Milliaria unius horæ
Mare mortuum
PENTAPOLIS.202
TRI
BVS
IV
DA
EDOM
IDVMÆA
Seir Montes
Terra Gosen
Ceni Regio 79
Daroma exterior. 93
PARS TRIBVS SIMEONIS.
TRIBVS DA
BENIA
MIN
Jerusalem

Maſſadam; quod poſtea *Herodes* Magnus, ſpacio ſeptem ſtadiorum, muro firmo cinxit, & viginti ſeptem turribus prææltis, regiaque cum quatuor turribus excelſis communivit; atque in incertum belli eventum, commeatu centum annorum, & omnigenûm armorũ apparatu, qui centum millibus armandorum hominum ſufficeret, inſtruxit. Caſtellum hoc ab *Antiocho* obſeſſum poſtea eſt, *Herodis* familia aquæ penuriâ laborante: quod cum ſicarij quidam per dolum occupaſſent, à Romanis tandem obſeſſi, ſingulari immanitate mutuis vulneribus ſeſe invicem contrucidârunt: juxta montem hunc, ut quidam annotant, fons naſcitur.

Breidenb. itin. 6.

5.

ACHZIB, civitas *Joſ.* 15. & *Mich.* 1. *in Hebræo.*

6.

ADADA, civitas, *Joſ.* 15.

7.

SPELUNCA *Adam*. In hujus rupis ſpelunca tradunt *Adam* & *Evam* multo tempore, centum videlicet annis luxiſſe *Abelem* filium ſuum interfectum: in qua viſuntur lecti eorum ſaxei, habentes in longitudine triginta pedes: ſed & fons in ſpelunca ſcaturit, de quo bibiſſe creduntur primi parentes noſtri. *Brocardus & Breidenbach. itin. 8. Salignis. tom.* 10. *cap.* 5.

8.

ADAR, quæ & *Daran*, civitas, ut alij, villa. *Num.* 34. *Joſ.* 15.

9.

ADARA, juxta deſertum in tribu *Iuda Hieron. in loc.* Hebr.

10.

ADASA, aliàs *Adeſa*, civitas. *Joſ.* 15. *Hieron. de loc. Hebr.* eſt & vicus juxta quem *Judas Machabæus* occubuit. *Joſeph.* 1. *bell.* 1.

11.

ADITHAIM, civitas. *Joſ.* 15.

12.

ADURAM, civitas, quam *Roboam* munivit ædificijs. 2. *Paral.* 11.

13.

AGLIPH, in tribu *Juda. Hieronymus, in loc.* Hebr.

14.

AHOL, civitas unde *Ahohites*. 1. *Para.* 11. 27.

15.

ALUL, aliàs *Halhul*, civitas. *Joſ.* 15. uſque ætatem *Hieronymi*, *Alula* villula erat. *Hieron. in loc.* Hebr.

16.

AMAM, quæ & *Aman*: unde *Amanitis* uxor *Roboam* 3. *Reg.* 14. *civitas. Joſ.* 15.

17.

AMONA, urbs, juxta quam *Gog* ſepelietur. in valle viatorum, ad Orientem maris mortui. *Ezech.* 39. *Hieron. ibid.*

18.

ANAB, civitas in monte ſita. *Joſ.* 11. 15. nunc uſque vicus eſt in finibus *Eleuteroboleos*. *Hieron.*

19.

ANEA, villa grandis, cujus habitatores *Hieronymi* ætate omnes erant Chriſtiani. *in loc. Hebr.*

20.

ANEM locus. *Hier. in loc. Hebr.*

21.

ANIM civitas. *Joſ.* 15.

22.

AORABI, terminus Iudææ ad Orientem. *Hieron. de loc. Hebr.*

23.

APADNO, locus eſt juxta *Emaus*. Hic *Antichriſtus* cum multitudine magna figet tabernaculum ſuum *Dan.* 11. *Hier. ibid.*

24.

APHECA, *Afeca*, civitas. *Joſ.* 15.

25.

ARAB, civitas. *Joſ.* 15.

26.

ARAD, quæ & *Arath*, *Hered*, *Hadar*, *Heder*. urbs Chananæorum quondam celebris & regia; contra cujus Regem cùm *Iſraelitæ* primùm infœliciter pugnaſſent, poſtmodum ſe voto Deo obligarunt, & interfecto rege, ſubverſis urbibus, nomen illius *Horma* appellarunt, hoc eſt *Anathema*. Hoc loco filij *Cinei*, cognati *Moyſi*, cùm aſcendiſſent de civitate palmarum, delegerunt ſibi ſedem ad habitandum. Eſt autem terminus *Iudæ*; ad meridiem: usque ad ætatem *Hieronymi* oſtendebatur villa.

Nu. 21. 33. *Joſ.* 12. *Iud.* 1. 1. *Par.* 1. 8. *Ezech.* 7. *Hieron. in loc. Hebr.*

27.

ARBELA, terminus *Iudæ* ortum ſolis aſpiciens. *Hieron. in loc.* Hebr.

28.

ARBORES pulcherrimæ ſub *Engaddi* ad mare mortuum, pulcherrima ferentes in ſpeciem poma & uvas, ſed cùm decerpuntur intus cinere & favilla plena, in fumum diſſolvuntur, fœtoremque exhalant teterrimum. Quo reſpiciebat in Cantico *Moyſes*: de vinea *Sodomorum* vinea eorum, & de ſuburbaris

Deut. 32. *Sapien* 10. *Ioſeph.* 5. *bell.* 5. *Brocard. itin.* 6 & *Breidenb. Vitr.* c. 53.

Gomorrha

LIBRARY

Gomorrhæ. Uva eorum uva fellis, & botrus amariſſimus.

29.

TUMULUS *Archelai*, regis *Iudææ*, qui ſemitæ ad cellulam S. *Hieronymi*, e via publica divertentis principium eſt. Ibi enim vir ſanctiſſimus habitavit. *Hieron. in lo. Heb. dict. Bethlehem.*

30.

AREBBA, civitas *Ioſ.* 15.

31.

ARITH, ſaltus eſt ubi manſit *David* cùm fugiſſet a facie *Saul* Regis. 1. *Reg.* 22. & eſt villa *Arith* nomine ad Occidentem *Aeliæ*, ait *B. Hieron. in loc. Hebr.*

32.

ASAN, civitas. *Ioſ.* 15. *vide in Simeon*

33.

ASARENAM, terminus *Iudæ* ad Septentrionem. *Hieron. in loc. Heb.*

34.

ASCENSUS *Scorpionis*, Hebraicè *Acrabbim*, mons à Scorpionibus dictus, qui abundant in eo loco, urbe deſuper ædificata, à quo *Acrabatenam civitatem dictam* putat *Hieronymus* in *Abdia ca.* 1. atq; eam eſſe quam *Arabathenen* vocet *liber Machabæorum*, quam invaſit Iudas Machabæus. 1. *Mac.* 5. *Ioſeph.* 12. *antiq.* 11. Eſt in limite tribus Iudæ meridionali, atque adeò totius terræ promiſſæ proximus mari mortuo, in montibus *Seir*. Hinc Iuda terminus aliquantiſper ab Auſtro in Boream flectitur, mox rurſus in Auſtrum declinans ad *Sin* deſertum magnum *VVeiſſenb.*

35.

ASEMONA, civitas. *Num.* 34. *Ioſ.* 15. dividit Ægyptum & ſortem tribus *Iudæ*. *Hieron. in loc. Hebr.*

36.

ASENA, civitas, *Ioſ.* 15. fortè in tribu *Dan* ponenda, ut colligitur ex *Hier. in lo. He.*

37.

ASOR, civitas. *Ioſ.* 15. erat & *Hieronymi* ætate villa. *Hieron. in lo. Hebr*

38.

ASORNOBA, alias *Aſor-noua*, ad diſtinctionem veteris, civitas. *Ioſ.* 15. *Hiero. in loc. Heb*

39.

ASPHAR, lacus, juxta hunc conſedit *Ionathas* cum ſuis, cùm occiſo præclariſſimo duce *Iuda Machabæo*, hortante populo ſuſcepiſſet principatum, & fugeret à facie *Bachidis* quem cognoverat inſidiari vitæ ſuæ. 1. *Mach.* 9.

40.

ASSERNAI, vel *Aſernai*, terminus Iudæ. *Hieron. in loc. Hebr.*

41.

ASSIMA, oppidum, quod ædificaverunt hi, qui ad terram *Iuda* venerant de *Emath* *Hieron. in loc. Hebr.*

42.

ASTEMEC, vicus. *Hie. in loc. Heb.*

43.

ATHER. *Hier. in loc. Heb.*

44.

ATHACH. civitas, in hujus locis commoratus fuit *David* cum ſuis in perſecutione *Saul*; quamobrem ad eos miſit portionem de præda *David*, cum reduxiſſet captivos in *Siceleg*, latè cæſis & deprædatis hoſtibus. 1. *Reg.* 3. *Hieron. in loc. Heb.*

45.

ATHMATA civitas. *Ioſ.* 6.

46.

AZADADA, confinium *Iudæ*, reſpiciens ad Aquilonem. *Hieron. in loc. Heb.*

47.

AZECHA, quæ & *Azeca*, urbs fortiſſima. *Ioſ.* 10. 15.
Hic Deus de cælo lapides pluens, *Amorrhæos* divinæ juſtitiæ vindicta abſumpſit; atque 1. *Reg.* 17
huc uſque perſecutus eſt quinq; Philiſtinorum 2. *Par.* 11.
Reges *Joſue*, quam & cepit, cum liberaſſet *Ga-* *Ierem.* 34.
baonitas. Hic *Philiſtæi* aliquando contra *Iſraël* 2. *Eſdr.* 11
caſtra metati ſunt, reparata poſtea fuit à *Robo-* *Brocar.* &
am rege Juda *Salomonis filio*: tandem à *Nabu-* *Breidenb.*
chodonoſor rege Babylonis debellata, & expu- *itiner.* 7.
gnata.

48.

BALAM. *Hieron. in loc. Hebr.*

49.

BALOTH, civitas. *Joſ.* 15.

50.

BASCATH. Hieronymo *Baſechad*, & *Baſecat*, urbs antiqua. *Joſ.* 15. 4. *Reg.* 22. *Hier. in loc. Hebr.*

51.

VALLIS benedictionis, ſic dicta, quod in 2. *Par.* 20.
ea Judæis Domino benedicentibus *Moa-* *Breidenb. itin.* 6.
bitæ, *Ammonitæ*, & *Idumæi* in ſemetipſos verſi, ſe mutuo occiderunt: atque hoc loco *Joſaphat* rex *Juda* pugnavit contra *Idumæos*, & filios *Ammon*, & vicit eos.

52.

BESARAN: ad quem locum *David* prædæ partem miſit. *Hieron. in loc. Hebr.*

53.

BETHACARA, *Bethacarem*, urbs in monte poſita. *Jerem.* 6. 2. *Eſdr.* 3. *Hieron. in Jerem.* 6.

54.

BETHANOTH, Hieronymo *Bathaloth*, civitas. *Ioſ.* 15. *Hiero. in loc. Heb.*

55.

BETHARABA, civitas in deſerto. *Ioſ.* 15. & eſt nomen civitatis in tribu *Benjamin*. *Ioſ.* 18.

56.

BETHDAGON, civitas, *Ioſ.* 15. 1. *Mach.* 10.

57.

BETHENNIM, villa circa *Terebinthum*. *Hieron. in loc. Hebr.*

58.

Gen. 35. 48. 1. Par. 2. 4. Ruth. 1. 2. 4. Hier. in Pſalm. 131. in epitaph. Paulæ, & epiſtol. ad Euſtoc. & in Amos. 1. & 1. Par. 2.

BETHLEHEM, quod eſt, domus panis, propter eum panem, qui ibi de cælo deſcendit, quæ & *Lehem*, ſeu *Lahem*, & *Euphrata* ſic dicta ab uxore *Caleb*, cui nomen *Euphrata*, ut quidam annotarunt, à qua & circumjacens regio nomen habet: ſita eſt in monte mediocriter alto, ſitu ipſo arcto & oblongo: ingreſſus eſt ab Occidente in declivi loco. Eſt autem in plaga meridiana, ſex milliarijs ab *Hieroſolyma* diſtans, quemadmodum teſtatur *Severus Sulpicius*, qui eam oram ipſe inviſit, & ſex menſibus egit cum ſanctiſſimo viro *B. Hieronymo*.

Terra ſubjecta, rerum omnium copia multum præſtat, vini potiſſimum, ut comparandum non ſit, quod ex alijs *Paleſtinæ* locis adfertur. Iter verò, quod *Jeroſolyma* euntibus *Bethlehem* eſt, uſq; adeo ſui amœnitate, arboribus, hortis, odoratis herbis raniſcuntes delectat, ut ſi ad tam præclaram naturæ faciem, cæleſtis aliqua & digna Chriſtiano meditatio accedat, non jam in terris eſſe ſibi videantur, ſed in paradyſo *Chriſti* nativitatem & incunabula præſentibus oculis contueri. Neque verò auctor humanæ ſalutis, ullis hujus mundi delitijs opus habebat, ut qui cum carne noſtra etiam miſerias humanæ vitæ ipſo ſtatim primordio pauper & inops ſuſcepiſſet; ſed profectò non poterat non venerari Creatorem ſuũ creatura, ut quem bos & bruta animantia cognoviſſent, læta etiam, ridens & geſtiens terra quoquo modo veneraretur. *Paſch. die 233. & 234.* Erat alioqui locus ipſe monumentis multorum illuſtrium virorum celebratus. Fuit enim *Abeſſan* viro præclariſſimo, & Judici hæc patria, cujus numeroſa ſoboles audienti miraculum videatur: habuit filios triginta, filias totidem, quas omnes cum nuptum dediſſet, a ſe quaſi abdicatas juſſit in nomen & familiam maritorum tranſire; filijs verò ſuis cum parem conditionem quæſiviſſet, illos apud ſeſe omnes domi ſuæ detinuit; atq; ita non populo tantum Iſraelitico reſponſorum & ſententiarum æquitate, ſed ſuæ etiam familiæ providentiſſimè conſuluit, vir prudentiſſimus, & tandem mortuus eò loci ſepultus eſt. *Iud. 12.* Fuit *Elimelech* hinc oriundus, qui urgente fame cum *Noemi* uxore ſua in terra *Moabitide* peregrinatus eſt; qui cùm ibi moriens filios poſt ſe reliquiſſet, quorum alteri conjux *Ruth* contigit, quæ marito mortuo ſingulari fide cum ſocru, relictâ patriâ, maritalem domum repetijt, ubi cum conſanguineo ſui mariti *Booz* nupſiſſet, homini virtutis & auctoritatis maximæ, diu non fuit, cum concepit & peperit filium, cui nomen *Obed*, patrem *Iſai*, ex quo poſtea natus eſt *David*: atque ita *Bethlehem* totius regiæ & *Davidicæ* ſtirpis ſeminarium fuit, & communis patria: cum par eſſet, quæ Regem cælorum editura erat, jam ante ſe probare tot heroibus: ut tandem vel hominũ judicio, digna hæc patria cenſeretur, quæ extremo virtutis opere edito, aliquid ſupra heroas & homines omnes ipſum Dei filiũ mundo exhiberet adorandum. *Ruth. 1.* *Ruth. 4.* Fuit igitur hic domus & familia venerandi ſenis *Iſai*, quem ſanctificatum cum filijs ſuis, quo tempore eò venerat mandato Dei *Samuel*, ad ſacrificium evocavit, & mirante patre & fratribus, *Davidem* minimum omnium in Regem unxit populo Iſraelitico: qui quod ibi natus eſſet & educatus, civitas *David* ſæpè appellatur: cujus videlicet etiam monumentum fortè cenotaphium ibi oſtenditur, quemadmodum & *Jeſſe* patris *David*. *1. Reg. 16.* *Hieron. in loc Hebr. & in Michæam. 5.* Extruxit & reparavit urbem hanc *Roboam*, cum ſucceſſiſſet in imperio *Salomoni* patri ſuo. *2. Par. 11.* Sed deficiente jam ſynagoga, & poſt alienos Deos abeuntibus, qui populo ſucceſſione vel authoritate præſidebant, cùm reliquis civitatibus vaſtitas aut exitium Prophetarum vocibus denunciaretur, de *Bethlehem* illa fuerunt Micheæ: *Et tu Bethlehem Ephrata, parvulus es in millibus Juda, ex te mihi egredietur, qui ſit dominator in Iſraël*; quod à Scribis Judæorum & Sacerdotibus utique perceptum erat, cùm turbatus *Herodes* ſuper quæſitione Magorum congregatis populi ſapientiſſimis ſollicitè quæreret: ubi *Chriſtus* naſceretur: at illi dixerunt: *in Bethlehem Juda; ſic enim ſcriptum eſt per Prophetam: Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda; ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Iſraël.* *Mich. 6. Sigon de Rep. Heb. lib. 7. ca. 7. Canus de loc. Theol. lib. 2. c. 14. Matth. 2. Ioan. 7.*

Factum eſt igitur cum jubente *Cæſare Auguſto* deſcriberetur orbis terrarum, eunte omni populo, ut profiteretur quiſque in civitate ſua, aſcendit & *Ioſeph à Galilæa, de Nazareth in Iudæam*, in civitatem *David*, quæ vocatur *Bethlehem*, eò quod eſſet de domo & familia *David*, ut profiteretur cum *Maria* deſponſata ſibi uxore prægnante. *Luc. 2.* Factum eſt autem cùm eſſent ibi, impleti ſunt dies ut pareret. Erat autem, ut viri doctiſſimi ſcribunt, in extremitate hujus urbis Orientali rupes quædam, non multum à muro diſſita, in qua, pro more terræ illius, locus pro ſtabulo erat. *Brocard. itiner. 6. Breidenb.* In ſtabulo ipſo exciſum erat præſepe ex ipſa ſcilicet rupe: neque laborandum nobis eſt, quod alij in ſpelunca hæc contigiſſe dicant; videtur enim ad ſimilitudinem veritatis eſſe propenſius, aut rupem hanc exciſam fuiſſe, aut ſaltem non ſupra rupem conſtitutam domum fuiſſe, ſed ea parte, quà declinabat & in valle: audiamus jam quid addat Evangeliſta: *Et peperit*, inquit, *fili-*

um ſuum primogenitum:vera igitur mater *Maria*,quæ peperit,& concepit non ex patre *Ioſepho*,non virgo ex virgine,quod impoſſibile eſt, ſed antequam convenirent,inventa eſt in utero habens de *Spiritu Sancto* : peperit filium ſuum filium hominis,totum *Chriſtum*, Deum videlicet & hominem , filium primogenitum; genitum,natura & ab æterno in eadem cum patre ſubſtantia , ut nos in optionem Patri filios,ſibi fratres aſſumeret:primogenitum, non quod ulla ſecunda hic genitura cogitanda ſit,quod ſuſpicari ſcelus, dicere blaſphemia eſt:definit enim ſermo Dei : *omne quod aperit vulvam primogenitum eſt*.competit hoc nomen ei,ante quem nullus eſt,nam ille primus:recte igitur & unigenitus & primogenitus.Et,inquit, pannis eum involvit & reclinavit eum in præſepio,quia non erat ei locus in diverſorio. O fœlix puerpera , ubi obſtetrix , ubi gerula , ubi nutrix, ubi dolores,gemitus, ſuſpiria ? nulli hic lecti, ſtrata, pulvinaria, quò laſſa, feſſū corpus deijcias,quò virgo,puella regia,tenera,delicata accubes?ſed non tu virgo in *Adam* deliquiſti, non te terræ lex aſtringit , ſed paradyſi gloria colluſtrat : eadem es nutrix & obſtetrix,mater & puerpera:accepis filiū ſanctiſſimis manibus tuis,quem veniſſe ſaluti tuæ & tuorum omnium,quos nova in *Chriſto* mater pepereras,angelo revelante confidebas:ſciebas quem ferres in ulnis tuis, quem ab æterno Patris gremio in caſtiſſimum uterum tuum deſcedentem tot menſibus alueras,quem expectatum Patribus, prædictum Prophetis,*Ioanni* in utero cognitum,in redemptionem dabas omnium animarum:neque perhorruiſti involvere pannis non utiq; quæſitis,vel ab uſq; Ægipto advectis,ſed quos locus humillimus , & ipſa pæne natura ſuppeditabat:ſentiebas altiſſimum hoc providentiæ conſiliū, & quæ non deſinebas eſſe mater, deſieras miſereri Virgo fortiſſima: neq; enim exiſtimabas tibi ſolatiū in terris eſſe quærendum , ſed cum Angelis collætandū,qui ſuprà & circum te concinentes, canticis & laudibus perſonabant,& tibi Matri, Filio, Deo Patri gloria in excelſis decantabant. Ait enim ad paſtores Angelus : *Ecce evangelizo vobis gaudium magnum,quod erit omni populo quia natus eſt vobis hodie Salvator,qui eſt Chriſtus Dominus in civitate David,& hoc vobis ſignum: Invenietis infantem pannis involutum & poſitum in præſepio.* Et ſubitò facta eſt cum Angelo multitudo militiæ cæleſtis,laudantium Deum,& dicentium: *Gloria in altiſſimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Et factū eſt,ut diſceſſerunt ab eis Angeli in cælū;paſtores loquebantur ad invicem. Tranſeamus uſq; *Bethlehem*.Et venerunt feſtinantes , & invenerunt *Mariam* & *Ioſeph*,& *infantem* poſitū in præſepio. Videntes autem cognoverunt de verbo,quod dictū eſt illis de puero hoc.Et omnes,qui audierant,mirati ſunt , & de his quæ dicta ſunt à paſtoribus ad ipſos.*Maria* autem conſervabat omnia verba hæc ,conferens in corde ſuo,&c.Poſtea eodem loco *Chriſtus* circumciſus , quem paulò poſt venientes ab Oriente Magi , cum ſuper Salvatoris nativitate,trepidante *Herode* , quæſiſſent *Hieroſolymis* duce ſtella,cum ſtetiſſet ſupra,ubi erat puer,adorantes,

Aurum,thus,myrrham,regique,hominique,Deoque,
Dona ferunt. quod paulò apertius in carmine de Epiphania Prudentius:

O ſola magnarum urbium
Maior Bethlehem,cui contigit
Ducem ſalutis cælitus
Incorporatum gignere.
Quam ſtella, quæ ſolis rotam
Vincit decore,ac lumine,
Veniſſe terris nunciat
Cum carne terreſtri Deum.
Videre poſtquam illum Magi,
Eoa promunt munera,
Stratique votis offerunt
Thus, myrrham, & aurum regium.
Regem Deumque annunciant
Theſaurum, & fragrans odor
Thuris Sabæi, ac myrrheus
Pulvis , ſepulcrum prædocet.

Atque hæc quidem ita fuerunt. Poſterioribus temporibus, cum Romanorum *Imperator Adrianus* Iudæam Romanis legibus ſubjugaſſet, quemadmodum & alia loca quæ chriſtiani ſingulari cultu proſequebantur , ita & hoc ſacratiſſimum antrum immani ſcelere contaminavit.Verba *Hieronymi* ſunt:Ab Adriani temporibus uſque ad imperium Conſtantini , per annos circiter 180. in loco reſurrectionis ſimulacrum *Iovis*,in crucis rupe ſtatua ex marmore *Veneris*,à gentibus poſita colebatur , exiſtimantibus perſecutionis autorib. quod tollerent nobis fidem reſurrectionis & crucis ſi loca ſancta per idola polluiſſent. *Bethlehem* nūc noſtram & auguſtiſſimum orbis locum,de quo *Pſalmiſta* canit: Veritas de terra orta eſt , lucus inumbrabat *Thammus*,id eſt *Adonidis* ,& in ſpecu ubi quondā *Chriſtus* parvulus vagijt,Veneris amaſius plangebatur. Sed non paſſa ſcandalum hoc pijſſima *Conſtantini* mater *Helena*, Deiparæ partum eximijs monimentis exornare , & ſacrum illud antrum varij cujuſque generis inſignibus illuſtrare ſtuduit. Imperator autem paulò poſt regalibus ornamentis eundem locum honorare,& monimentis ex auro & argento,varijſque aulæis matris ſuæ munificentiam adaugere cæpit. Erat autem Eccleſia conſtructa ſuper ipſum ſpecum, unde ſalus mundo emerſit,& ſuper ipſum præſepe,in quo *Agnus Dei* reclinatus eſt,erectū altare,ut *Chriſtus* in ſacrificio ad placandum eius iram ibi Deo offerretur,unde ille pro ſalute hominum primùm mundo illuxit. Conſtruxit ibi poſtea *Paula* monaſteria quatuor, & diverſas,pro diverſis peregrinis,juxta viam poſuit manſiones. Monaſterium unum viri incolebant , reliqua tria virgines,erant hæc monaſteria ad Eccleſiæ ſuper ipſum ſpecū conſtructæ,latus, ad eamq; die tantum Dominico virgines,unumquodq; agmen propriā matrem ſequens, accedebant:

Left margin: *Matth. 1.* (beside "ro habens de Spiritu Sancto") · *Num. 18.* (beside "eſt:definit enim ſermo Dei")

Right margin: *Hieron. epiſt. ad Marcell.* · *Matth. 8* · *Iuvencus presbyter citatur ab Hieron. in comment. ſuper Mat.* · *Hieron. epiſtol. ad Paulinum.* · *Euſeb. in vita Conſtant. lib. 3. cap. 42.* · *Socrat. 1. hiſtor. Eccleſ. 13.* · *Sozom. 2. hiſt. Eccl. 1. cap.* · *Niceph. 8. hiſt. Eccleſ. 30.* · *Hieron. in epiſt. contra errores Ioann. Epiſc. Hieroſol.*

à viris autem adeò ſeparatæ vivebant, ut ne ſpadonibus quidem ad eas liceret accedere, & præ parietum altitudine nullus furtivus ad eas aditus eſſet. Reliqua late *Hieronymus* in epitaphio *Paulæ* proſequitur. Neq; longe hinc poſita erat cellula, in qua *Hieron.* manſit, in diverticulo, quò ibatur ad tumulum *Archelai Regis*. Videbantur quoq; tempore *Brocardi* indicia quædam monaſterij, in quo lectus & ſepulcrum *D. Hieron.* peregrinis oſtenditur. Ubi & *Euſebij* ſepulcrum oſtendi ajunt, utriuſque tamen corpora tranſlata eſſe Romam. Obijt etiam hic *Paula* ex nobiliſſimis Romanorum *Cornelijs* & *Gracchis* orta, cùm viginti annis vixiſſet in cœnobijs à ſe inſtitutis; Cui tale Epitaphium poſuit *Hieronymus*.

Hiero. de loc. Heb.

Salig. tom. 10. cap. 3.

TITULUS SEPULCRI.

Scipio quam genuit, Paulæ fudere parentes,
Gracchorum ſoboles, Agamemnonis inclyta proles,
Hoc jacet in tumulo, Paulam dixere priores:
Euſtochii genitrix: Romani prima ſenatus,
Pauperiem Chriſti & Bethlehemitica rura ſecuta.

In fronte ſpeluncæ.

Aſpicis anguſtum præciſa rupe ſepulcrum?
Hoſpitium Paulæ eſt, cæleſtia regna tenentis.
Fratrem, cognatos, Romam, patriamque relinquens,
Divitias, ſobolem, Bethlehemitico conditur antro.
Hic præſepe tuum Chriſte atque hic myſtica Magi
Munera portantes, hominique Deoque dedere.

VVil. Ty. 11. bel. ſac. cap. 12. & 12. bel, 13. & 15. bell. 16. & 17. bell. 2.

Chriſtianorum tempore, cùm Epiſcopum continuiſſent *Jeroſolymis*, Balduinus Godofredi frater, primus Epiſcopum in *Bethlehem*, petito ſuper hoc Romæ à Paſchali II. diplomate, ordinari fecit, atq; huic quidem Eccleſiæ eam quæ *Aſcalonæ* eſt, parochiali jure ſubjugavit, atque alia multa oppida, villas, prædia epiſcopo ejus loci, & ſucceſſoribus firmiter tenere & poſſidere perpetua auctoritate conceſſit, cùm antea duntaxat Priorem habuiſſet. Videtur autem non ſimplex hujus loci fuiſſe Epiſcopus, quemadmodum ex *Tyrio* etiam conſtat.

VVilh. Ty 19. bell. 25

Salig. tom. 10. cap. 3. Paſchaſ. it n. 133. & 234. Broc. ord. itin. 6. Breid. ...

Erat autem Archiepiſcopalis ſedes templum illud magnum, quod primitus ab *Helena* Conſtantini matre conſtructum eſſe ſupradiximus cujus quidem ædificij ea magnificentia eſt, ſplendor & elegantia, ut quod huic compares toto terrarum orbe non invenias. Videlicet eſt excelſum cumprimis, & ampliſſimum, cujus tota ſuperior concameratio, quatuor ex marmore columnarum ordinibus; quarum non modò multitudo miraculum, ſed etiam magnitudo admirationem excitat. Habet enim ordo quilibet quinquaginta columnas, ſingulari artificio & ſumptu, cùm vel ipſa materia ſui precio cujuſvis æſtimationem vincat. Super ipſas columnas navis Eccleſiæ oſtenditur opere vermiculato, quæ omnes veteris teſtamenti exhibet hiſtorias, ab exordio mundi uſque ad *Chriſti* ortum mirando artificio & colorum varietate diſtincta. Parietes, tabulis ex alabaſtro precioſiſſimis, ſunt incruſtati, quarum ea opulentia eſt & pulchritudo, ut ipſe aliquando *Sultanus*, harum forma & precio, ſacratiſſimo templo manus ſacrilegas admoverit, jubens latomis, ut è parietibus leviter ſubmoverent, & pro palatio ſuo in *Babyloniam* tranſportarent: ſed illi ut acceſſerunt tabulas amoturi, ex ſolido pariete miræ magnitudinis ſerpens prodijt, & primam tabulam momordit, ſtatimque crepuit, & in hunc modum reliquæ morſæ à ſerpente crepuerunt numero quadraginta. Quo viſo Sultanus timens ultricem Dei iram juſſum revocavit, & de templo exijt turbatus & plenus formidine, ſimulq; ſerpens diſparuit. Viſuntur etiamnum ſerpentis ibi veſtigia & fiſſuræ tabularum; quam hiſtoriam relatam ait in annales ſcriptorum *Salignia*c. adeò ut Turcæ etiam & Saraceni reverenter hoc templum frequentent. Pavimentum hujus templi totum ſtratum eſt de marmore, ſed & ipſa concameratio eſt ex marmore: teſtudines, & colore & pulchritudine admirandæ. In ſuperiore templi hujus parte verſus Orientem altare erectũ eſt, eo loco, ubi Magi relictis dromedarijs, cum muneribus *Jeſum* Dei filium adoraverunt. Ad locum autem dulciſſimæ nativitatis, deſcenditur ab Eccleſia in capellam decem gradibus, locum vel ipſo cœlo auguſtiorem, æterna memoria omnibus fidelibus honorandum: in quo, medio noctis ſilentio, Virgo ſacroſancto partu gravida, caſtis viſceribus & illibato pudore edidit Salvatorem, tenellum infantulum in commune exponens duûm animalium medio: hic locus tegitur menſa marmorea & candida, in qua & ſacrum peragitur, & qui eò veniunt peregrini, oſculo devotionem conteſtantur. Cæterùm lapidis illa pars, ſuper quã *Chriſtus* dicitur natus, & præſepis pars, in quam fuit reclinatus, non veſtiuntur marmore, ſed nudæ patent, ut erant tempore nativitatis. Lapis, in quem reclinavit *Maria*, & cui flexis genibus inſedit, ſimilitudinem ſtellæ habet. Eſt autem tota hæc capella ſumptuoſo opere ex marmore & auro exornata. Et de præſepio quidem, ait *Hier*, in quo Dominus infantulus vagijt, tacendum potius eſt, quàm infimo ſermone honorandum: dicitur tamen tranſlatum poſtea Romam, & in templo *Mariæ Majoris* aſſervari. Neq; longè à templo locus eſt Circumciſionis, neq; procul inde cripta adhæret, locus olim ſtudiorum *S. Hieron. ait Salig.* Cripta quoque viſitatur ad Auſtrum, in qua multa Innocentium corpora fuerunt congeſta: extruxerat autem & ijſdem templum *B. Helena*, ut ex *Euſebio* & *Nicephoro*. In exitu templi ad Aquilonem, ambitus eſt clauſtri monachorum, quod *Minores* ex ordine *D. Franciſci* inhabitant. Ad Orientem quantum eſt jactus lapidis, monumenta viſuntur *Paulæ* & *Euſtochij*. In Eccleſia Fratrum eſt ſacellum *S. Catharinæ*, quo primùm inducuntur peregrini. Atque hoc quidem pacto *Bethlehem* nobis deſcripta ſit, olim inclyta, nunc parva & raro habitatore, vix centum continens domos humiles. Eſt & altera ejuſdem nominis *Bethlehem* in *Ga-*

Vitriac. ca. 57. 59. Fretellus Paſchaſ. itin. 143.

lilæa, ut teſtatur Hieronymus *in commentar. ſuper Matth. 2. cap.* Ad cujus diſtinctionem hæc appellatur *Bethlehem Judæ.*

59.

2. Reg. 23. 1. Par. 11. Brocard. itin. 6. Breidenb. ibid. Salig. tom 10. cap. 5.

CISTERNA *Bethlehem*, fons juxta portam *Bethlehem* aquæ perennis. Legimus in *libris Regum*, quod cum ſitiſſet has aquas exiſtens in præſidio *David*, obſideret autem ſtatio *Philiſtinorum Bethlehem*, tres fortiſſimi militum per media obſiſtentium caſtra ad fontem irruperunt, & hauſtas inde aquas *Davidi* attulerunt: at ille noluit bibere, ſed libavit eam Domino, dicens: *Propitius ſit mihi Dominus ne faciam hoc, num ſanguinem hominum iſtorum, qui profecti ſunt, & animarum periculum bibam?*

60.

1. Reg. 17. Hieron. epiſtol. ad Dardanũ. Virgilius.

DESERTUM *Bethlehem*, ſolitudo erat vaſtiſſima, in qua leones erant, urſi aliæq; feræ; tempore *Hieronymi* plena erant omnia ferocium barbarorum, de quibus dicitur: contra faciem omnium tuorum fratrum habitabis, & quorum facit Poeta eloquentiſſimus mentionem. *lateq; vagantes Barcas*, ab oppido *Barcea*, quod in ſolitudine ſitum eſt, quos nunc corrupto ſermone Afri *Baricianos* vocant.

61.

Ioſ. 15. Ioſeph. 13. antiq. 9. 1. Par. 2. Brocard. itin. 7. Breidenb. eod.

BETHSUR, *Bethſora*, *Bethſor*, vocat & Joſephus *Beſſeron*, Hieronymi ætate *Bethſoron*, oppidum, vel, ut alij, præſidium & caſtrum totius *Iudææ* munitiſſimum, & quoniam erat undique circumvallatum montibus, ab eo nomen accepit: interpretatur enim *Bethſur*, domus rupis, petræ aut fortitudinis. Impoſitum erat clauſtris montium ad vallem *Raphaim*, diſtans uno miliario à *Ieruſalem*, ſita ſuper viam publica, quæ à *Ieruſalem* ducit *Gazam*, ut quidam volunt. Firmavit locum hunc ædificijs *Roboam* rex Judæ, & iterum *Iudas Machabæus*: Lyſias oppugnavit: *Antiochus Eupator* deditione cepit per fraudem: *Ionathas* Machabæus recepit. Apud hoc caſtellum *Reges Syriæ*, cùm vim Judæis intentarent, ſæpe cæſi & profligati ſunt. Ipſe poſtremum *Simon Machabæus* occupatum contra omnes hoſtium irruptiones, fortiſſimè communivit præſidijs. Erat tempore *Hieronymi* fons ad radices *Bethſur*, qui ab eadem, qua gignebatur humo ſorbebatur; in quo fonte quidam putant Eunuchum Candacis reginæ à *Philippo* baptizatum, atq; inde nomen accepiſſe *Fons Æthiopis.*

2. Par. 11. 2. Eſdr. 3. 1. Mac. 4. 6. 9. 10. 11. 14. 2. Mach. 11. 13. Hieron. in loc. Heb.

62.

BETHSUR villa in tribu *Iuda*, mille paſſibus diſtans ab Eleutheropoli. *Hieron. in loc. Hebr.*

63.

BETAPHUA civitas. *Ioſ.* 15. eſt & vicus trans *Raphaim*, millibus quatuordecim, euntibus Ægyptum, qui eſt terminus Palæſtinæ. *Hieron. in loc. Hebr.*

64.

BETHZACARA, civitas & præſidium *Judæ Machabæi* contra *Antiochum*; ubi refulſit ſol in clypeos aureos, & reſplenduerunt montes ab eis, & fortitudo gentium diſſipata eſt. 1 *Machab.* 6. *Joſeph. 12. antiq. 14. & 1. bel. Judaic.* 1. *Breide. itin.* 6.

65.

BEZEC urbs regia, in qua regnavit *Adonibezec*, cui capto filij *Iuda* detruncarunt ſummitates manuum & pedum, atque juſtiſſimo judicio, qui in ſeptuaginta reges eandem ſævitiam exercuiſſet. Hic quoq; *Saul* congregavit & recenſuit exercitum, urbi *Jabes Galaad* ſuppetias laturus. Creſcebat hic vinum optimum, quo melius tota *Palæſtina* non inveniebatur. *Brocard. itin.* 6. *Breid. ibid.*

Iud. 1. 1. Reg. 11.

66.

PUTEI bituminis, qui erant in agro *Sodomorum* ante ſubverſionem & judicium Dei, mox vero *Sodomis* deletis, lacus ibi, quem à ſcatenti bitumine *Aſphaltitem* dixere, repentè extitit. Sed, *ait Brocard.* de quo legimus in *Geneſi*: Vallis ſylveſtris habebat multos puteos bituminis: hi putei uſque in hodiernum diem cernuntur in littore ejus, habentes ſinguli pyramides erectas, id quod meis oculis vidi.

Gen. 14. Ioſeph. 1. antiq. 17. Brocard. itin. 6.

67.

AGER *Boos*, ubi cum ſpicas legeret *Ruth*, quæ pro lege Moſaica relinquebantur in agris ſublegendæ, tandem à *Booz* in uxorem ducitur, ad excitandum ſemen cognato *Maalon*: eo etiam loco dicitur *David* leonem interfeciſſe & urſum. *Breid.* 15. *Iulij. Ruth.* 2.

68.

CABSEEL, *Capſeel*, quæ & *Gabſeel*, civitas. 2. *Eſdræ* 11. *Ioſ.* 15. qua fuit patria *Banania* viri fortiſſimi, & magnorum operum, qui poſtmodum rege *Solomone* Imperator fuit totius exercitus Iſraelitici. 2. *Reg.* 23. 1. *Para.* 11. & *alibi.*

69.

CÆNA, id eſt, nova, locus agri *Ziphæi*, ubi *Ionathas Davidem* inviſit & confortavit. *Ioſeph.* 6. *antiq.* 13.

70.

MONUMENTUM *Caleb*, quod adhuc ætate *Hieronymi* monſtrabatur. *Hieronym. in vita Paulæ.*

71.

CAMPI Silvæ. *Pſal.* 131. *Hier. in epitap. Paulæ*

72.

CAPHARBARUCHA, id eſt, villa benedictionis, ſita in monte, quem ad locum uſque *Abraham* proſecutus & comitatus eſt duos Angelos euntes *Sodomam*, ad ſubvertendas urbes, quæ contra Deum tantopere deliquiſſent; quo loco etiam benedictionem à recedentibus accepiſſe videtur; atque inde poſtridie mane intuitus eſt fumantes *Sodomam* & *Gomorrham*, cùm ſuper eas ira furoris Domini deſcendiſſet. Videtur hic poſtea extructa fuiſſe civitas. Aſcendit etiam huc piiſſima *Paula*, & quoniam latè inde patebat in omnem partem

Gen. 18. 19. Hieron. in epitaph. Paulæ.

partem conſpectus, cùm aſpexiſſet ſpeluncam *Lot*, verſa in lacrymas, virgines ſocias admonebat: Cavendum eſſe vinum, in quo eſt luxuria, cujus opus ſunt *Moabitæ* & *Ammonitæ*.

73.

CARIATHAA, Hebraicè *Carcaa*, civitas. *Ioſ.* 15.

74.

CARIOTH civitas. *Ioſ.* 15. *Ierem.* 48.

75.

Breidenb. itin. 6. Fretell. Salig. tom. 10. cap. 4.

SEPULCRUM *S. Carioth Abbatis*, cum ſuis monachis, qui omnes eo ad cælos migrante pariter migraverunt: & fuit quondam magnus concurſus ad eum locum.

76.

Hieron. in Amos. ca. 1. Brocar & Breidenb. itin. 4. 1. Reg. 15. 1. Reg. 25. 2. Par. 26. VVil. Ty. 10. bell. ſa. 20.

CARMELUS mons, hebraicè *Carmel*, ſeu *Charmel*, mons inſignis, fertilis in paſcuis, fructibus & herbis, ferax vini delicatiſſimi. In hoc *Saul*, victoria potitus de *Amalecitis*, fornicem erexit triumphalem. Habitabat hic *Nabal*, qui repulit nuncios *Davidis*, cujus uxor *Abigail Davidem*, ob id offenſum, & diriſſima quæq; minitantem, muneribus & oratione placavit, quæ ipſa, paulò poſt, mortuo *Nabal*, nupſit *Davidi*: erant in hoc monte vineæ Regis *Oſiæ*. Eſt autem mons hic alius ab illo, quem in *Iſachar* deſcripſimus: quod quoniam apertum eſt, hic relinquimus. Hunc ſibi & exercitui ſuo montem aliquando delegit *Amalricus* Balduini frater, Rex & ſucceſſor in *regno Ieroſolymitano*, propter aquarum commoditatem: erat enim ibi vetus & ingentis magnitudinis piſcina, quæ ad uſum univerſi exercitus aquarum miniſtrabat copias.

77.

CEDES civitas. *Ioſ.* 15.

78.

Ioſ. 15. 1. Reg. 23. 1. Par. 4. 5. 2. Eſd. 4. Hiero. in loc. Heb. Lu. C. E. G.

CEILA civitas, ubi abſconditus aliquandiu fuit *David*: à qua & tota illa provincia nomen accepit, quam liberavit ab obſidione Philiſtinorum *David*, ibique ad tempus ſedit: juxta quam, tempore adhuc Hieronymi, oſtendebatur ſepulcrum *Abacuc*, & nunc eſt villula *Ceila* ad orientalem plagam *Eleutheropoleos*: poſtea dicta eſt *Echela*; diſtat ab *Hebron* octo miliaribus in ſeptimo ab *Eleutheropoli*.

79.

CENI regio Philiſtinorum, in cujus locis *David* aliquando commoratus fuerat, ideoque ejus urbibus miſit partem prædæ. 1. *Reg.* 27. 30. *Hieron. in loc. Hebr.*

80.

CESIL civitas. *Ioſ.* 15.

81.

CETHLIS civitas *Ioſ.* 15.

82.

CHAMOAN, villula juxta *Bethlehem*. *Hieron. in loc. Hebr.*

83.

CHAPHTIS in tribu *Iuda*. *Hieron. in loc. Hebr.*

84.

Ioſ. 15. Hieron. in loc. Hebr.

CHARMEL, alias *Chermel*, civitas, in qua habitabat *Nabal*; tempore *Hieronymi* nominabatur *Carmelia*, ubi & Romanum præſidium erat poſitum.

85.

Iſa. 29. 39. Gen. 38.

CHAZEI, alias *Chezib*, ſive *Ghezib*, ubi geminos *Iudæ* filios *Thamar* edidit: oſtendebatur autem ætate *Hieronymi* locus deſertus, juxta *Odollam*, in finibus *Eleutheropoleos*. *Hier. in loc. Hebr.*

86.

CHEBBON civitas *Ioſ.* 15.

87.

CINA civitas *Ioſ.* 15.

88.

CINAEI à *Ceni*, qui & *Jethro*, ſocero *Moyſis*, duxerunt originem; habitarunt in medio regionis *Amalec* & *Madian*, quibus pepercit *Saul* in excidio *Amalec*. *Ge.* 15. *Nu.* 24. *Iud.* 1. 1. *Reg.* 15. 1. *Par.* 2. *Ioſe.* 6. *ant.* 8.

89.

DAHIVA, ſive *Dahiud*, in tribu *Iuda*. *Hieron. in loc. Hebr.*

90.

Gen. 2. Ioſeph. 1. antiq. 2. Broc. itl. 6. Breidenb. Salign. to. 10. cap. 5.

AGER *Damaſcenus*: hic aſſerunt *Adam* à Deo plaſmatum, & hinc tranſlatum in paradiſum terreſtrem, atque inde rurſus ejectum peccato, quo ſe & nos omnes perdidit, huc relatum. Diſtat autem ſpacio quantum arcus jacit ab *Ebron*; ager uſque adeo fertilis & ſpecioſus, ut aliqui paradiſum terreſtrem intelligi hic debere crediderint. Habet terram rubram & mirè tractabilem, quam Saraceni deferunt in *Ægyptum*, *Indiam*, *Æthiopiam*, carè vendentes. Ferunt autem foveas revoluto anno adimpleri, habeturq; fama conſtanti terram hanc talis eſſe virtutis, ut eam geſtantibus nulla incommoda noceant, unde & aliqui abutuntur in varias ſuperſtitiones.

91.

Brocard. itin. 6. Breid. eod. Salig. tom. 10. cap. 5. Gen. 4.

HIC locus oſtenditur ubi *Cain Abel* fratrem ſuum occidit, iratus, quod inſpexiſſet Dominus ſuper ſacrificio *Abel*. Videtur autem *Hieronymus* alibi voluiſſe hoc in campo juxta *Damaſcum* fuiſſe factum: ſed hæc

communior ſententia, cui accedit verſiculus:

Hieron. in Threnos, & alibi.

Abel loquitur:

Sacrum pingue dabo, macrum non ſacrificabo.

Cain:

Sacrificabo macrum, non dabo pingue ſacrum.

Sunt etiam autores, *Enoch* hoc loco tranſlatum à Deo fuiſſe.

92.

DANNA civitas, aliàs *Edenna. Ioſ.* 15.

93.

DAROMA, interior & exterior: utriuſq; mentionem ſæpe facit *Hieronymus in loc. Heb.*

94.

DEBERA oppidum. *Ioſ.* 15.

95.

DEDAN, in tribu *Iuda. Hieron. in loc. Hebr. vide in Pharan.*

96.

DELEAN civitas. *Ioſ.* 15

97.

DIMONA civitas. *Ioſ.* 15.

98.

PETRA diviſionis, petra eſt in deſerto *Maon*, rupes maxima: in qua *David* cum ſuis à *Saulo* & exercitu ejus in modum coronæ cinctus, ob ſubitam & inexpectatam Phyliſtinorum irruptionem liberatus eſt. 1. *Reg.* 23.

99.

DOMMIN, quæ & Pheſdommin, & Apheſdommin. 1. *Reg.* 17. 1. *Para.* 11. *Hieron. in loc. Heb. lit. A.*

100.

Gē. 23. 49 SPELUNCA duplex. Speluncam hanc
Ioſ. 14. cum agro & arboribus emit *Abraham* à fi-
Salign. to. 10. cap. 5. lijs *Heth*, quadrigentis ſiclis argenti. In qua ſe-
Ioſeph 1. pulti ſunt *Adam* & *Eva*, *Abraham* & *Sara*, *Iſaac* &
bell. Iud. 7 *Rebecca*, *Iacob* & *Lia*: Mauſoleum adhuc tem-
Hieron. in loc. Hebr. poribus *Ioſephi* & *Hieronymi* monſtrabatur,
lit. A. peroptimo marmore fabricatū. Circa ſpelun-
Broc. iti. 6. cam hanc Sarraceni ædificarunt munitionem
Breid. eod. firmiſſimam, cùm ante fuiſſet Eccleſia Cathedralis, *ut autor eſt Breidenbachius.*

101.

HIC fertur *Ioannes Baptiſta*, cùm puer eſſet, manſiſſe in deſerto.

102.

EBEZINTHIA, in tribu *Iuda. Hieron. in loc. Hebr.*

103.

ECHELA, villa in ſeptimo ab *Eleutheropoli* miliario, ubi abſconditus fuit *David*, juxta quam ſepulcrum *Abacuc* oſtenditur. *Hieron. in loc. Hebr.*

104.

EDER civitas *Ioſ.* 15.

105.

EDER in tribu *Iuda Hieronymus in loc. Hebr.*

106.

EDOM hebraicè, quam Græca ſeptuaginta interpretum, & Latina tranſlatio *Idumæam* vocant, e litera in i mutata: dicitur etiam *Ædom*, *Seir*, *Duma*, *Gobolitis*, & hebraicè *Adumith* & *Adoma*, quod cū ſignificet rubens, fuiſſetq; proprium nomen *Eſau*, poſt in regionem ipſius ditionis eſt derivatum, quod Græci in mollius deflexerunt, *Idumæam* dicendo.

Regio eſt undequaque munita faſtigijs montium, & in ſciſſuris petrarum ſita: nomen, ut jam diximus, accepit ab *Eſau*, qui cum ſuis poſteris hanc inhabitavit, quapropter nonnunquam regio *Eſau* nuncupatur: unde & una ex undecim *Iudææ* Toparchijs, ordine octava. Ponit autem duplicem Idumæam *Ioſephus* ſuperiorē & inferiorem. Superiorem elegit tribus *Iuda*, quæ in longum extenditur uſq; ad *Hieroſolymam*, latitudine verò uſq; ad paludem *Sodomæ* (lacum *Aſphaltitem* dicit) conſtituta eſt: in hac ſorte civitates erant *Aſcalon* & *Gaza* quam alio nomine appellabant *Paleſtinam*. Altera vero Idumæa, quam inferiorem diximus, ceſſit *Simeonis* tribui, & hæc eſt circa *Ægyptum* & *Arabiæ* montem.

Genes. 36. Hiero. in Amos 1. Iſai 21. Ioſeph. 2. antiq. 1. & 5. an. 1. Hier. in Abd. 1. & Ezec. 25. Ierem. 49. & ibi Liranus. Iosu. 11. 34 3. Reg. 11. 2. Reg. 8. 4. Reg. 8 1. Reg. 21. Ioſeph. 3. bell. 2. 5. ant. 3. & 5. bell. 6. 7

Ab hujus regionis Rege cùm Moyſes petijſſet tranſitum, & permegaſſet, filij *Iſrael* juſſu Dei à conſanguineorum bello abſtinentes, terram hanc montemque *Seir* longo tempore circumierunt: ſed illos, poſtea *Saul* expugnavit, & in ſervitutem redegit *David*, qui ipſi tamen tempore *Ioram* defecerunt, & de collo jugum ſervitutis abjecerunt, donec ab *Hircano* victi, etiam Iudaiſmū ſuſceperunt. *Hircanus* enim cū *Idumæorum* urbes omnes cepiſſet, idola eorum confregiſſet, tandem omnibus edixit, ut circumciderentur, niſi mallent è proprijs ſedibus pelli: at illi amore patriæ admiſerunt & circumciſionem, & reliquam juxta Iudaicos ritus vivendi formulam, atque ex eo primum tempore inter Iudæos cenſeri cœpti ſunt. Sunt auctores in ſpecubus eos habitatiunculas habuiſſe, & propter nimios calores ſolis, ſubterraneis tugurijs uſos. Ætate vero *Hieronymi* regio hæc *Gabalena*, & *Gebalena* dicebatur, cujus nominis frequens eſt apud *Hieronym.* mentio, cùm tamen *Gebal Pſa.* 82. ſit nomen civitatis *Syriæ*, quæ nunc *Gibel* dicitur, *teſte Volaterrano.*

Num. 20. Deut. 2. 3. Broc. iti. 6 Breid. eod 1. Reg. 14 2. Reg. 8. 4. Reg. 8. Ioſeph. 13. antiq. 16.

107. EGLON

107.

EGLON civitas, cujus regem *Dabir* cum evocaſſet in auxilium contra *Ioſue* & *Iſraelitas* Adoniſedec rex Hieruſalem, & profligati eſſent magno prælio, ſtante ad vocem *Ioſue* ſole, quinque vero Reges ſe abſcondiſſent in ſpelunca urbis *Maceda*, juſſit eos ibi cuſtodiri, poſtea cæſis omnibus, eduxit quinque reges, & ſuſpendit ſuper quinque ſtipites, & fuerunt ſuſpenſi uſque ad veſperum. *Ioſ.* 10. 12. 15. Eſt autem nunc villa prægrandis in duodecimo lapide Eleutheropoleos. *Hieron. in loc. Heb.*

108.

ELEUTHEROPOLIS, hoc eſt, libera civitas, floruit tempore *Hieronymi*, & ab ea tanquam a famoſiori multorum locorum diſtantias metitur, ut patet *in lib. de loc. Heb.* ubi & regionem nominat *Eleutheropolitanam*, nec tamen errore vel imprudentia caruit. *Hieron.* qui hujus urbis ſitum, à qua reliquarum dimenſiones deducit, omiſerit: neque injuria arguit *Zieglerus*, quemadmodum & in Legione.

109.

ELTHEI, in tribu *Juda. Hieron. in loc. Hebr.*

110.

ELOLATH, in tribu *Juda. Hieron. in loc.* Hebr

111.

ELUL, in tribu *Juda*, forte erit *Alul. Hieron. in loc. Hebr.*

112.

Ioſeph. 5. bell. Iud. Salig. tom. 10. cap. 6. 1. Mac. 3. 4. 9. Fretell. pag. 120. V. Itin. c. 63. Luc. 24. Marci 16.

EMAUS, quæ & *Emmaus*, *Ammaus*, & *Ammaum*, caſtellum & civitas inſignis, una ex undecim toparchijs ordine ſexta. Hanc aliqui collocant in tribu *Dan*. Apud hanc urbem *Iudas Machabæus* fugavit exercitum *Antiochi*. Diſtat ab *Hieroſolymis* itinere ſeſqui horæ, trium vero horarum & dimidiæ, ut *Siglerus* ait. Fuit patria *Cleophæ*. Nobilitatus locus hic fuit miraculo *Chriſti*, quem in caſtello hoc diſcipuli duo cognoverunt, poſt reſurrectionem, in fractione panis. Sed & aliud miraculum, quod quemadmodum & alia multa, ait *Sozomenus*, ſolis indigenis per traditionem fuit cognitum. Eſt, ait, urbs Palæſtinæ, quæ jam *Nicopolis* dicitur, cujus quidem ut pagi (ſic enim jam tum fuit) divinus Evangeliorum liber facit mentionem, eamque *Emaus* appellat. At Romani, capta *Hieroſolyma*, & parta contra Judæos victoria, *Emaus Nicopolim* appellarunt. Ante hanc urbem propter trivium (in quo *Chriſtus* poſt reſurrectionem à mortuis cum *Cleopha* incedens, ſimulabat ſe ad alterum pagum prope contendere) eſt fons quidam ſalutaris, in quo non homines modo, qui ægrotant, loti curantur, verum etiam alia animalia, quæ varijs morbis laborant: Nam ferunt *Chriſtum* cũ diſcipulis quodam tempore è via ad fontem illum divertiſſe, inque eo laviſſe pedes, & ex eo tempore aquam vim morbis medendi habuiſſe. Dicitur à quibuſdam ipſe *Chriſtus Cleophæ* domũ in Eccleſiam dedicaſſe. Refert in Chronicis *Euſebius*, anno Chriſti 131. *Nicopolim* terræ motu concidiſſe: fuerat & jam olim bello Judaico juſſu *Vari* exuſta; pro cujus inſtauratione *Iulius Africanus*, Eccleſiaſticus ſcriptor temporum, legationem ſuſcepit, anno Chriſti biscenteſimo vigeſimo & quarto, ſub Imperatore *M. Aurelio Antonio*, qui *Macrino* ſucceſſerat. Habuit temporibus Chriſtianorum, cum occupaſſent terram ſanctam, Epiſcopum, qui erat ſub metropolitano Cæſarienſi.

Sozo. hiſt. Eccle. 5. c. 20. hiſtor. Tripar. 6. cap. 42. Niceph. 10. hiſt. eccle. 31. VVilh. Tyr. 7. bel. ſa. 24. Ioſeph. 17 antiq. 16. & 2 del. 1. Hieron. in Epitaph. Paulæ. & in catalo. Script. Eccleſ. & in loc. Hebr. Brocard. iti. 6. & 7. Breid. eod. VVilh. Ty. 14. bel. ſa. 12.

113.

HIC *Iudas Machabæus* tribus millibus Judæorum contrivit *Georgiam*, & quadraginta ſeptem millia gentium bellatorum Antiochi Epiphanis. 1. *Mach.* 3. 4.

114.

ENADDA, villa, uſque hodie oſtenditur in decimo miliario pergentibus *Aeliam*, ut *Hieron. autor eſt, in loc.* Hebr.

115.

ENAIM, civitas. *Ioſ.* 15.

116.

Gene. 14. & ibi Hi. Ioſ. 15. 2. Par. 20. Ezec. 47. Brocard. itin. 6. Breid. eod.

ENGADDI, quæ & Engadda *Ioſepho*, prius dicta *Aſaſonthamar*, id eſt, urbs palmarum, eo quod floreret palmis & balſamis. Inhabitarunt quondam *Amorrhæi* hanc urbem, quos interfecit *Chedorlahomor*, juxta eremum *Cades*. Sita eſt in montibus, quorum horrida ſane & admiranda diſpoſitio eſt: nam cum altiſſimi ſint, & ipſæ rupes præruptæ promineant, & quaſi ruinam minentur, ita tranſeuntes perturbant, dum ſibi quiſque timet, ne in ſe & ſubjectas valles concidant. Ager olim egregius, gratiſſimum ſpirans odorem multitudine arbuſtorum, & aliarum odoriferarum herbarum, maximè balſami, quæ eo loci ubertim naſcuntur. Sunt autem balſama arbuſculæ, uni omnium terrarum *Iudææ* quondam conceſſæ, quas vineas Engaddi *Solomon* in Canticis nominat; quarum frutices ſi acuto vitro, lapide, oſſeiſve cultellis incidantur, ſtillant ſuccum precioſiſſimum, eximiæ ſuavitatis, quem opobalſamum vocant, præferturque omnibus odoribus. Hunc hortum ſeu vineas balſami, tempore *Herodis Magni* Cleopatra Ægypti regina, concedente *Antonio*, vel amatore, vel marito, invidens tantam fælicitatem *Herodi*, tranſtulit in Ægyptum, ubi irrogatur à fonte parvo, uberrime tamen fluente; in quo fama eſt ſæpè lotum à *B. Virgine* puerum *Ieſum*, adeoq; ex eo potum ſibi & ſponſæ ſuæ ſanctum *Ioſeph* paraviſſe, cùm in Ægypto eſſet, atq; ideò ab incolis in veneratione & cultu haberi maximo. Sunt tamen adhuc ſurculi quidam balſamorũ in monte *Engaddi*, ſed nullius cultus, nullius proventus: videlicet hoc eſt juſtitiæ Dei juſtiſſimum judicium, qui ſeſe ulciſcitur de peccatoribus & perſequentibus nomen ſuum, ut quoniam *Herodes* olim balſami poſſeſſor, puerum *Ieſum* perſequebatur, *Ieſus* fugiens in Ægyptum, poſt ſe traxit balſami hortum. Eſt autem hortus hic in Ægypto ſitus, inter *Heliopolim* & *Babylonem*, habens in longitudine duos

Cant. 1. Ioſeph. 1. bell. 13. Brocard. itin. 6. & in deſcrip. Ægypt. Breidenb. ibid. & die 6. Oct. Salig. tom. 10 cap. 6. Fretell. Viriac. cap. 15.

duos jactus arcus, in latitudine unum, terræ ferè albæ. Nos, cum ibi eſſemus, *ait Saliguiens*, in menſe Septembri, balſami lignum humile erat palmi ſcilicet & dimidij in altitudine, folia habens parva ut ruta, albiora tamen: meſſis balſami talis eſt: Decerpitur folium ex ſtipite contra ſolem, moxque gutta lucida & mire fragrans ſcaturit ex ruptura, & hic balſami precioſiſſimus liquor vitreis vaſis colligitur: minime fluxurus, niſi ad ortum ſolis fiat ruptura. Fonticulus autem *Ieſu* parvulus eſt, non ſufficiens irrigationi totius horti: quare Saraceni alium foderunt juxta illum puteum, ex quo quatuor boves aquam protrahunt per rotam, ſperantes ex vicinitate fontis *Ieſu* aquam fore ſalubrem: at longe aliter res evenit, donec miſſis canalibus, aquam putei ducerent in fontem *Ieſu*, quo facto largiter & ſalubriter ex aquis mixtis rigatur balſimi hortus. Mirum dictu: veruntamen à meridie Sabbathi uſque ad auroram diei Lunæ boves nullo verbere impelli poſſunt, ut in protrahenda aqua laborent; quod eſt fidei noſtræ teſtimonium celebre. Sed & Saraceni hic ſe & pue os ſuos lavant, non ut baptizentur, ſed ut corporum ſuorum fœtorem naturalem evadant. Hactenus ille. Fuit *Engaddi* una ex præcipuis *Iudææ* urbibus una, ſcilicet toparchiarum ordine nona: diſtans ab *Hieroſolyma* ſtadijs trecentis, *vt*
Ioſeph. 3. Bell. 3. *Ioſephus autor eſt*. Atque etiamnum oſtenditur,
Hieron in loc.Heb. *authore* Hieronymo, vicus prægrandis Iudæorum *Engaddi* juxta mare mortuum.

117.

DESERTVM *Engaddi*, hic *David* aliquando latuit, cùm à *Saul* hoſtili animo ad mortem inquireretur. 1. *Reg*. 24. *Brocard. itin.6. Breid. eod.*

118.

ENGALLIM, vt quidam, vicus, vt alij volunt, urbs in principio maris mortui, ubi ſcilicet *Iordanis* influit in mare. Atque ex hoc loco tendebant retia ſua piſcatores ad ſiccandum uſque *Engaddi*. *Ezech*. 47. *& ibi* Hieronymus

119.

ENGANNIM civitas. *Ioſ*. 15. nunc vicus eſt juxta *Bethel. Hieron. in loc. Hebr.*

120.

EPHRON mons, in quo erant urbes & vici *Ioſ*. 15. civitas in tribu *Iuda*, vt Hieron. *docet in loc*. Hebr. fuit etiam filius *Seor* eo nomine, *Geneſ*. 23. à quo civitas nomen accepit. 2. *Paral*. 13. *Math*. 5.

121.

EREB, in tribu *Iuda*. Hieronymus *in loc*. Hebr.

122.

ESAAN civitas. *Ioſ*. 15.

123.

ESAU, in tribu *Juda*. Hieronymus *in loc. Heb.*

124.

ESNA, ut Hieronymus *Aſna*, civitas. *Joſ*. 15.

125.

ESRON, ſive *Eſrom*, *Heſrom*, dicitur etiam *Aſor*, civitas juxta Eremum. *Ioſ*. 15. *Benedict. in Aſor in indice*. Hieronymus *in loc*. Hebraic.

126.

ESTHEMO, quæ & *Eſthamo*, *&* *Eſthemoa*, *Iſtemo*, *Iſtimon*, inclyta ſacerdotum urbs *Ioſ*. 15. 21. 1. *Reg*. 30. *Par*. 4. 6. nunc autem oſtenditur prægrandis vicus Judæorum in *Daruma*, qui locus ad *Eleutheropoleos* pertinet regionem. *Hieron. in loc.* Heb.

127.

ETAM, quæ & *Aetham*, & *Ethan*, petra firma, munita valde: ubi *Samſon* aliquando *Iud*. 15.
habitavit in ſpelunca juxta torrentem: in qua 2. *Par*. 11.
ædificata eſt civitas poſtea, quam *Roboam* rex *Iuda* communivit ædificijs.

128.

ETH, ſive *Heth*, locus in regione *Hebronis*, Gen. 10. 15
quem *Ethæi*, ſeu *Hethæi* populi, ab *Ethæo*, 23. 26. 27.
ſive *Hethæo* filio *Chanaan* orti, incoluerunt: à Exod. [illegible]
quibus *Abraham* ſpeluncam duplicem emit. 1. Reg. 11
Ex hoc etiam loco *Vrias* vir *Berſabeæ*, fuit ori- 21.
undus, qui *Ethæus*, ſive Hethæus teſte *Hierony*- 4. Reg. 7.
mo vocitatus eſt. [illegible] Par. 11. & alibi.

129.

ETHER, civitas. *Ioſ*. 15.

130.

ETNA, in tribu *Iuda*. Hieronym. *in loc*. *Hebraic.*

131.

EVIN, in tribu *Iuda*. Hieronymus *in loc.* Hebr.

132.

GABAA, civitas. *Ioſ*. 15. nunc viculus contra Orientalem plagam *Darama*. *Hieron. in loc.* Hebr.

133.

GABAATHA, villa in duodecimo milliario *Eleutheropoleos*, ubi etiamdum ætate Hieronymi ſepulcrum *Abacuc* oſtendebatur. *Hieron. in loc. Hebr.*

134.

GABATHA, oppidum juxta *Bethlehem* in *Juda*: eſt & viculus contra Orientalem

talem plagam *Daroma* Hieronymus *in loc. Hebr.*

135.

GADDA, olim civitas, ætate autem *Hieronymi* villa in extremis finibus *Daroma*, contra orientem, imminens mari mortuo. *Ioſ.* 15. *Hieron. in loc. Heb.*

136.

Ioſ. 12.15.
GADER, quæ & *Gedra*; habuit Regem priuſquam terram promiſſam ingrederentur Iſraelitæ, quem interfecit *Ioſue*, ut autor eſt *Hieronymus*. Fuit hæc patria *Balanan*, qui in diebus regis *Davidis* præpoſitus erat ſuper oliveta & ficeta, quæ erant in campeſtribus.
1. *Par.* 27.

137.

GADDERA, in tribu *Juda*, nunc appellatur villa ad regionem civitatis Ælienſis nomine *Gadera*, circa Terebinthum. *Hieron. in loc. Hebr.*

138.

GEDEROTHAIM, aliàs *Giderothaim* civitas. *Ioſ.* 15.

139.

GIDEROTH, quæ & *Gaderoth*, urbs *Juda*, ut alij volunt *Dan*, quam ceperunt Philiſtijm. *Ioſ.* 15. 1. *Paral.* 12. 2. *Paral.* 28.

140.

GILO, quæ & *Gelo*, civitas: ex hac civitate fuit *Achitophel*, conſiliarius *Davidis*, cujus conſilium, quaſi ſi cui Deus loqueretur; qui cum à *David* ad *Abſolonem* defeciſſet, precabatur ſanctiſſimus Rex: Deus diſſipet conſilium *Achitophel*: quod quidem ita evenit: nam cum ſpreto, quod dederat ipſe, conſilio, aliorum ſententia ſediſſet animo *Abſolonis*, abijt, & compoſitis rebus ſuis ſuſpendit ſe in Gilo. *Ioſ.* 15. 2. *Reg.* 15. 17. 23.

141.

GISON, in tribu *Juda*. *Hieronymus in loc. Hebr.*

142.

GOMORRHA, una ex quinque civitatibus *Sodomorum*, quas Dominus in baculo virtutis & juſtitiæ ſuæ perſecutus eſt, & extinxit. *Gen.* 19.

143.

GOSEN, Hieronymo *Goſon*; à qua & circumjacens plaga terra *Goſen* appellatur: expugnavit & hanc Ioſue. *Ioſ.* 10. 11. 15, *Hieron. in loc. Hebr.*

144.

Breidenb. itin. 6. Paſc dier 234. *Gene.* 35.
TURRIS gregis, hebraicè *Ader*, ſive *Eder*, campus eſt uberrimus, paſcuis & grandibus olivis refertus; diſtat paſſibus ferè mille à *Bethlehem*, ubi *Iacob patriarcha* fixit tabernaculum, & pavit greges ſuos: ibique eo habitante *Ruben* Patris thorum violavit. Atque hoc ipſo in loco paſtores, ut prædixerat *Propheta Michaas*, nocte vigilantes ſuper gregem ſuum, viderunt & audierunt Angelos canentes: *Gloria in excelſis Deo*: ubi poſtea templum erectum eſt SS. Angelorum à *B. Helena*. Atque adeo ſacellum hic erectum eſt in tantæ rei memoriam medio in agro.

Hieron. in loc. Hebr. et epiſtol. ad Euſtoc. Mich. 4. *Luc.* 2. *Niceph.* 8. *hiſt. Ec.* 30. *Sahg. tom* 10. *cap.* 2.

145.

HEBRON, ſive *Chebron*, prius dicebatur *Arbee*, (corruptè autem in Græcis codicibus ſcribitur *Arboe*) & *Mambre*, & *Cariatharbe*, hoc eſt, civitas quatuor virorum, eo quod quatuor Patriarchæ *Adam*, *Abraham*, *Iſaac*, & *Iacob* ibi habitaverunt, & ſepulti ſunt: licet quidam ſuſpicentur *Adam* conditum eſſe in *monte Calvariæ*: dicitur aliquando etiam convallis *Mambre*, ut *Benedictus* annotavit: urbs fuit antiquiſſima urbium terræ *Chanaan*; ſeptem enim annis ante *Tanim* Ægypti urbem condita eſt, ſita in monte *Hebron*. Regia olim & metropolis *Philiſtinorum*, & habitaculum erat *Enachim*, hoc eſt gigantum; quibus à *Caleb* expugnatis & deletis, urbs pro tutiſſimo aſylo aſſignata eſt fugitivis, & data Levitis cum ſuburbano duorum millium cubitorum; reliquum ejus urbis, agri, villæ, dono datum eſt ipſi victori *Caleb*. Erant autem gigantes illi ſtatura & ſpecie cæteris mortalibus diſpares, viſu ſimul & auditu horribiles, quorum adhuc oſtenduntur ſimulacra, vel reliquiæ ibi, ait *Joſephus*, qualia vix credant, qui non viderunt ipſi. Poſtea ab uno filiorum *Caleb* ſortita eſt vocabulum, factaque eſt urbs primaria tribus Judæ; & poſtea ſedes regni *David*, qui regnavit in ea annis ſeptem. Quin & *Abſolon* in *Hebron* votum ſe voviſſe mentiendo dixit, id eſt, orationem facturum in loco, quo requieſcunt *Abraham*, *Iſaac*, & *Iacob*: facta autem hic cum *Achitophel* & multis alijs conjuratione, regnum Patris invaſit. Cùm à Chriſtianis poſſideretur, erat inſignita Epiſcopali ſede, cum Latini terram Sanctam occupaviſſent; nam Græcorum tempore duntaxat prioratus fuit. Quam prærogativam meruit intuitu ſervorum Dei, *Abraham*, *Iſaac*, & *Iacob*: habuerat & jam antea templum ornatiſſimum, ab *Helena*, Conſtantini filij inſtinctu, conſtructum. Hodie autem præter magnas & admirabiles ruinas nihil ibi cernitur: ſed ſpacio quantum ter jacit arcus, Auſtrum verſus, declinando tamen paululum verſus Orientem, eſt *Hebron* nova extructa, in loco videlicet ſpeluncæ duplicis; quæ cum olim habuiſſet Eccleſiam cathedralem, ut diximus, nunc in ſpurciſſimos Turcarum ritus redacta eſt. Hujus Epiſcopatus titulum uſurpat ſibi nunc ſuffraganeus Epiſcopi Trajectenſis.

Gen. 13. 35. 1. *Par.* 3. 1. *Mach.* 5. *Ioſ.* 14. 15. *Hieronim. in epitaph Paulæ. & in quæſt Hebr. in Gen. & in loc. Hebr. Ioſeph.* 3. *bell.* 7. *VVil. Ty* 10. *bel. ſ.* 8. *Num.* 13. *Ioſ.* 20. 21. *Ioſeph.* 5. *Antiq.* 5.

1. *Reg.* 2. 3. 2. *Reg.* 15. *et ibi Hie.*

VVilh. Ty 20. *bel. ſacri* 3. *Niceph.* 8. *hiſt. Eccleſ.* 30. *Brocard. itin.* 6. *Breid. eod Fretell. Vitriac. cap.* 57.

146.

MONTANA Hebron. *Ioſ.* 11.

147.

PISCINA Hebron. 2. *Reg.* 4.

148.

Ioſeph. 14 antiq. 22, & 15 ant. 12. & 17. antiq. 2.11 & 3. bel. 2 & alibi. Brocar & Breidenb. itin. 6.

HERODIUM, caſtrum in primis memorabile, natura ſimul & arte munitum; quod *Herodes Magnus*, poſt quam regno potitus eſt, in eo loco, ubi olim Iudæos vicerat magnificè rotundis turribus exædificavit. Diſtat ab *Hieroſolymis* ſexaginta ſtadijs: locus ipſe ita ſe habet, co lis eſt leniter acclivis, attollens ſe in manufactam altitudinem, habens mammæ ſpecie circumferentiam: eſtque diſtinctus teretibus turribus, aſcenſu perarduo per ducentos gradus marmoreos aſcendebatur. Intus autem diverſoria regia magnis impenſis ſtructa, tam ad firmitatem, quam ad pulchritudinem, & in pede collis habitationes ſpectatu digniſſimæ; tum propter alia, tum propter aquæductus egregios, magno ſumptu è longinquo perductos. Circumjacens planicies ædificijs referta eſt ad juſtæ urbis magnitudinē, cui collis ille vice arcis imminet: atque ita inſtructum de ſuo nomine vocavit *Herodium*: fuitq; ex vndecim Toparchijs Iudææ ordine decimus. In Ieroſolymorum expugnatione occupabatur à latronibus, quod tandem *Lucilius Baſſus* deditione cepit.

Ioſeph. 3. bell 2. & 5 bell. 8. & 7 bell. 4. 25.

149.

HEROMITH, villa in *Daroma*. *Hieron. in loc. Hebr.*

150.

HOLON, quæ & *Helon* urbs Levitarum, de tribu Iuda vel *Simeonis* Levitis data. *Ioſ. 15. 21. 1. Paral. 6.*

151.

IAGVR civitas. *Ioſ.* 15. *Hieronymus in loc. Hebr.*

152.

JAMVEL, in tribu *Iuda*: erat uſque ætatem *Hieronymi* oppidum Paleſtinæ, Hiero. *in loc. Hebraic.*

153.

JANVM civitas. *Ioſ.* 15. Hieronymus *in loc.* Hebra.

154.

IARDAN, vicus adjacens Arabum finibus: ubi meridiana Judææ pars terminatur. *Ioſeph. 3. bell. 2.*

155.

JECDAAN in tribu *Iuda*, Hieron. *in loc.* Hebr.

156.

IECTEL, civitas in tribu *Iuda*. *Ioſ.* 15. quidam *Simeonis* eſſe dicunt ex *Ioſ.* 21. Euſebio *Petra*, Syris verò *Rekem dicitur*.

157.

IECTHEEL petra, ex qua *Amaſias* præcipitavit decem millia Idumæorum. 4. *Reg.* 14. eſt & *Iethoel* nomen petræ in Regnorum libris, ut ait *Hieronymus*, & interpretatur acredinem dentium, *Liranus*. *Vide infra* 203. & 211. *2. Par. 25.*

158.

JEDNA in ſexto ab Eleutheropoli lapide pergentibus *Chebron*. *Hieronymus in loc. Hebraic.*

159.

IEPTA civitas *Ioſ.* 15.

160.

JERIMOTH, quæ & Ierimuth *Hieronymo Iarimuth*, apud Hebræos *Iarmuth*, urbs potens: cujus Rex, cum alijs quatuor regibus pugnans contra *Ioſue*, captus & occiſus eſt. ipſam autem civitatem ſubverit *Ioſue*. diſtat ab Eleutheropoli quarto lapide *Hieronym. in loc Hebr.*

Ioſ. 10. 12. 15. 2. Eſdr. 11. Hier. in loc. Hebr.

161.

IERMVS in tribu *Iuda*: erat autem uſque tempora *Hieronymi* villa *Iermucha* in decimo ab Eleutheropoli miliario aſcendentibus Æliam. *Hieron. in loc.* Hebr.

162.

JERVET ſolitudo. 2. *Paral.* 20.

163.

JETHABA, urbs antiqua Iudææ. *Hieron. in loc. Hebr.*

164.

IETHAEL in tribu *Iuda*. *Hieron. in loc. Hebr.*

165.

IETHAN, *Ieta*, hoc eſt, declinans vel extendens, civitas ſacerdotalis, hodieque vicus eſt prægrandis in decimo octavo ab Eleutheropoli ad Auſtralem partem in *Daroma*, & notant viri doctiſſimi eandem hanc eſſe videri, quæ infra *Iota* appellatur, licet plerique diverſum ſentiant.

Ioſ. 21. Hier. in loc. Heb.

166.

JETER, quæ & *Ietter*, excellens Levitarum civitas, ad quam *David* miſit munera: inde *Iethræus* & *Iethrites*: tempore *Hieronymi* dicebatur *Iethira*, villa prægrandis in interiore *Daroma*, juxta *Malathan*, in viceſimo miliario *Eleutheropoleos*, habitatoreſque ejus omnes tum Chriſtiani erant. *Hieronymus in loc.* Hebraic.

Ioſ. 15. 21. 1. Par. 6. 1. Reg. 30. & 2. Reg. 23.

167.

IETHAN civitas. *Ioſ.* 15.

168.

IETTAN, in tribu Juda. *Hieron. in loc.* Hebraic.

169. IEZ.

169.

[*Ioſ.* 15. 17. 19. *Iudic.* 6. 1. *Reg.* 25. 27. 30. 2. *Reg.* 2. 3. 17. 3. *Reg.* 21. *Hieronym.* 1. *Par.* 4. et in *quæſt.* & *loc. Heb.*]

JEZRAEL, alia ab illa, de qua alibi diximus, quæ & *Iezraeli* civitas: nomen accepit à *Iezraeli* filio *Ephrata*, aut *Etham*; in qua habitabat *Naboth*, ut Hieronymus vult. Ex hac fuit *Achinoam* uxor *Davidis*, mater *Amnon*, qui primogenitus erat Davidis, occiſus poſtea ab Abſolon, quod ſtuprum intuliſſet ſorori ſuæ *Thamar*. Fuit etiam hæc patria fortiſſimi viri *Amaſa*, principis militiæ *Abſolon*.

170.

JOTA, alias *Leche*, hebraicè *Iutah*, hoc eſt, declinans, vel extendens, civitas *Ioſ.* 15. data Levitis, ſi vera eſt quorundam ſententia; de qua in *Iethan* diximus.

171.

IUCADAM civitas. *Ioſ.* 15.

172.

DESERTUM *Iuda.* *Iud.* 1.

173.

DESERTUM Iudææ. *Pſalm.* 62. 1. *Reg.* 22. Ubi Joannes Baptiſta prædicavit pœnitentiam. *Matt.* 3.

174.

[2. *Par.* 28. *Luc.* 1. *Ioſeph.* 12. *antiq.* 1. et 3. *bell.* 1. *Philo.* ... 14. *bel. Iud.* ... *Hieron. in Daniele.* *Breidenb.*]

MONTANA *Iudææ*; incipiunt conſurgere juxta *Emaus*, & terminantur unius diei itinere ab *Hebron*. Sunt in iis urbes.

175.

EABOTH, in tribu Iuda. *Hieron. in loc. Hebr.*

176.

[*Ioſ.* 10. 12. 11. 21. 4. *Reg.* 8. 18. 19. 23. 24. 1. *Par.* 6. 2. *Par.* 21. *Iſai.* 37. 30. *Ierem.* 52.]

LEBNA, quæ & *Lebna*, & *Labana*, urbs Levitarum fortis & munita, non longè à *Lachis* diſſita. Habuerat priſcis temporibus Regem, quo interfecto, *Ioſue* etiam ipſam expugnavit. Poſtquam ad Monarchiam deveniſſet ſtatus Judæorum, propter impietatem Regis *Ioram* filij *Ioſaphat*, defecit ab eo *Lebna*, tandem obſeſſa fuit à *Sennacherib* rege Aſſyriorum. Nunc villa eſt in regione Eleutheropolitana, quæ appellatur *Lobna*, de qua ſcribit *Iſaias*, ut author *Hieronymus*. Quidam hanc ponunt in tribu *Dan*.

177.

LEEMAS civitas. *Ioſ.* 15. 1. *Paral.* 20.

178.

[*Ioſ.* 15. 18. *Brocard. itin.* 6. *Breid. eod.*]

LINGUA maris mortui. Hic *Iordanis* egreditur mare mortuum, ſed paulò poſt ſubterraneis & ſecretis quibuſdam meatibus, terra abſorbetur, atq; inde in marium aliquod evolvitur: hæc ita ſe accepiſſe a Saracenis refert *Brocardus*; atque alij eadem teſtantur.

179.

[*Gen.* 19. *Hier. in Epitaph. Paulæ & alibi.*]

SPELUNCA *Lot*; in qua inebriatus ille cum duabus filijs ſuis concubuit: quarum ſenior peperit *Moab*, patrem *Moabitarum*; junior autem *Ammon*, patrem *Ammonitarum*. Apparet ſpeluncam adhuc oſtendi ſolitam ætate *Hieronymi*.

180.

MACEDA civitas, quam cepit *Ioſue*, cum liberaſſet *Madianitas*, ejuſq; Regem & habitatores omnes interfecit: eſt in octavo miliario *Eleutheropoleos*, contra ſolis ortum. [*Ioſ.* 10. 12. 15. *Brocard. itin.* 7. *Breid. eod* *Hieron. in loc. Hebr.*]

181.

SPELUNCA *Maceda*. In hac ſe abſconderunt quinq; Reges *Amorrhæorum*, cum cæſo ab *Ioſue* exercitu, etiam ipſi fugam capeſſiſſent. Sed deprehenſi, clauſo ad momentum ſpeluncæ lapide, ne quiſquam fugientium evaderet, tandem eductos inde, ſuſpendit ab arbore, ex ſingulis ſtipitibus ſingulos. [*Ioſ.* 10. *Broc. iti.* 7 *Breidenb. eod.*]

182.

MAGDALGAD, hoc eſt, turris fælicitatis, civitas, *Ioſ.* 15.

183.

CONVALLIS *Mambre*, quæ & vallis *Hebron*, fertilis & amœna valdè; in qua habitabat *Abraham* in tabernaculo: ubi & tres Angelos hoſpitio ſuſcepit, pedes eorum lavit, & ſub ilice ſive quercu *Mambre* miniſtravit ad menſam; vidit autem tres, & unum adoravit, quod nimirum ſummæ & tremendæ Trinitatis admirabile myſterium eſt: vidit, ait *Hieronymus*, diem *Chriſti*, & lætatus eſt. Arbor autem ipſa, quam & *Terebinthum* vocat Hieronymus, duravit uſq; ad Imperium Conſtantini junioris, & ætatem Hieronymi: monſtrabatur autem pervetus, & annos magnitudine indicans. Cumq; à Chriſtianis tunc ibidem Eccleſia eſſet ædificata, à cunctis in circumitu gentibus *Terebinthus* illa, velut inſigni quodam nomine conſervata, ſuperſtitiosè colebatur, eò quod *Abraham* ſub ea quondam Angelos accepiſſet hoſpitio. Enimverò *B. Helena*, Conſtantini filij inſtinctu, ad arborem *Mambre*, quæ nunc *Terebinthus* dicitur, quindecim ſtadijs meridiem verſus vicinam habens *Hebron*; à *Ieroſolymis* autem abeſt ducenta circiter & quinquaginta ſtadia; ubi vera certaq; fama eſt, unà cum Angelis contra *Sodomam* euntibus, & Filium Dei hoſpitio acceptum eſſe ab *Abraham*, ab eoq; *Iſaaci* procreationem annunciatam; maximũ ornatiſſimumq; templum erexit: intellexerat enim Conſtantinus veteres Græcæ ſuperſtitionis aras ſub ea conſtruxiſſe, Græcis ſacrificijs iſthic operatos eſſe, vinum libaſſe, thura adoleviſſe, bovem, hircum & gallum ſacrificaſſe, lucernas oleo infuſo appoſuiſſe, placentas obtuliſſe: quoſdam etiam nummos & varij generis unguenta in vicinum puteum conjeciſſe, ita ut rerum conjectarum ingenti copia aqua inutilis ſit reddita, quod ſane *Conſtantini* uxoris mater cum forte iſtuc tranſiret, viſum, genero ipſi renunciavit: animadverterat enim æſtivo tempore, loci incolas, longinquiores etiam *Palæſthinos*, *Phœnices*, & *Arabes*, annuas ferias in ea regione peragere. Et conventus celebri- [*Gen.* 13. 18. 24. 25. 35. 37. 49. 50. *Brocard. itiner.* 6. *Breid. eod.* *Salig. tom.* 10. *cap.* 5. *Vitriac. c.* 85. *Hieron. in epi. Paulæ & quæſt. heb. & in loc. Heb.* *Niceph.* 8. *hiſt. Eccl.* 30.]

G 2 taſque

taſque ea grata fuerat omnibus: Iudæis quidem quod patriarcham, generiſque ſui principem jactaret *Abrahamum*. Græcis verò propter Angelorum in eum locum adventum; Chriſtianis porrò, quod à Deo dilecto illi id prædictum fuerat, quod multis poſtea ſæculis de virgine futurum fuerat. Quare *Conſtantinus* cognita, Epiſcopis Palæſtinis vitio vertebat, imprimiſque *Euſebium Pamphili* perſtringebat, quod ſic tam ſanctū locum deſpexiſſent. Itaque Epiſcopis Phœniciæ mandavit, ut ex ipſis fundamentis aræ everterentur, ſimulacra igne comburerentur, ac templum ibi tantæ antiquitatis nomini conveniens extrueretur, in quo divinum numen Eccleſiæ recepto ritu coleretur, locuſque de cætero à contaminatione omni liber eſſet. Quòd ſi quis deinceps ejuſmodi quicquam facere deprehenſus eſſet, eum gravi multatum iri pœna conſtituit. Atque imperata hæc ad rem collata, legitimum conſecuta ſunt exitum. Adſcripſimus totum hunc locum ex *Nicephoro*; nimis enim delicati ſunt qui his legendis oleum & operam abſumi clamant. Intelligimus illud *Hieronymi*, quod ſupra poſueramus: *Vidit diem Chriſti Abraham*: quod ſcrupulum illi moveat, cui ignotum ſit Græcos τὸ unum, quem dicitur adoraſſe, intellexiſſe *Chriſtum*, qui tum *Abrahæ* apparuerit; Angelos verò illos fuiſſe, qui poſtea *Sodomam* ſubverterint, ideoque horum ſententiam ut fere facit, ſequitur *Hieronymus*; cùm Latini plerique, per tres, tres Perſonas; per unum, unum Deum intelligant. Oſtenditur adhuc hodie *ait Salignlacus*, ilex illa ante oſtium tabernaculi *Abrahæ*: nam licet antiqua ilex aruerit, tamen ex ejus radice alia pullulavit, cujus folia paulò majora ſunt folijs lentiſci, fructus ut quercuū.

184.

Ioſ. 15. Hieron. in loc. Heb.

MAON, civitas in campeſtribus, ſita eſt ad dexteram *Ieſimon*, contra ſolis ortum *Daroma*. Notant autem *Benedictus & Xantes Pagnius* Theologi *Iud.* 10. *Maon* eſſe ubi nos legimus *Chanaan*.

185.

1. Reg. 23. 24. 25. Brocard. itin. 6. Breid. eod.

DESERTVM *Maon*, nemoroſum & plenum faucibus & cavernis; in quo erant campeſtria & petra diviſionis: eſt confine deſerto *Carmeli*, & deſerto *Pharan*. Hunc locum *David* diu incoluit, atque hic tanquam in abdito deliteſcebat.

186.

Num. 34. Ioſ. 3. Zach. 14. Ezech. 47 & ubi. Hie 4. Eſd. 5. Hieron. in Ioel, Zach & alibi. Geneſ. 14 & ibid. Hieron.

MARE *mortuum*, dictum & *mare ſalſum*, *ſalis*, & *ſalinarum*; Araba, quod Latinè ſolitudinis ſeu deſerti; item mare primum, Orientale, Sodomiticum, & lacus Aſphaltitis, hoc eſt bituminis; olim Vallis ſylveſtris, amæna nemora ſignificans, delitijs & fertilitate laudatiſſima, Iordaneque medio irrigua, ideoque paradiſo Domini comparabatur, quo tempore quinq; *Sodomorum* Reges magno prælio ab *Aſſirijs* ſuperati ſunt, capto etiam *Lot* filio fratris *Abrahæ*; qui eam ſibi terram, uti fertiliſſimam, non multo ante delegerat. Sed hujus priſtinam felicitatem *Iericho* & *Engaddi* patrio balſamo, cannisque mellis oſtentant. Sed ait Dominus ad *Abraham*: Clamor *Sodomorum* & *Gomorrhæorum* multiplicatus eſt, & peccatum eorum aggravatum eſt nimis. Deſcendam, & videbo utrum clamorem, qui venit ad me opere compleverint. Neque valuit tot ſceleribus condonandis deprecatio viri juſtiſſimi toties repetita: jam enim & ipſe verecundabatur, ſtupebat ad illam Dei clementiam, quod in quinque maximis urbibus nec decem quidem juſti invenirentur. Igitur tentant in Angelis, quod in bruta admiſerant, & demiſſo cælitus igne, in teſtimonium cæleſtis juſtitiæ & exemplum poſterorum, conflagrarunt urbes quatuor regiæ; quarum nomina *Sodoma*, *Gomorrha*, *Adama*, *Seboim*: unde & *Pentapolis* nomen acceperunt. Quod nomen videtur habuiſſe; nam *Segor*, quæ quinta fuit, non eſt ſubverſa. Subverſus autem lacus ille igne & ſulphure, factus eſt locus peſtilens & horribilis, cujus latitudo eſt quinque, ut alij volunt ſex milliariorum, longitudo autem iter habet quatuor aut quinque dierum: *Ioſephus* verò dicit ejus longitudinem eſſe quingentorum octoginta ſtadiorum, ad *Zoara* uſque Arabiæ: latitudo verò eſt centū quinquaginta ſtadiorum. Eſt enim ipſe quidem ſalſus & ſterilis, nimia verò levitate etiam quæ graviſſima ſunt, in eo fluitant: demergi autem in profundum ne de induſtria quis facile poteſt. Denique *Veſpaſianus*, qui ejus viſendi cauſſa illuc venerat, juſſit quoſdam natandi inſcios, vinctos poſt terga manibus, in altum projici, & evenit omnibus tamquam vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Eſt adhuc mirabilis coloris mutatio, quæ ter in dies ſingulos ſuperficiem vertit, & ſolis radijs variata reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper undam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, ad naves trahunt, & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt, ſed quaſi religata ſcapha pendet à cumulo, donec menſtruo mulieris atq; urina prœluatur: eſt autem utile, non modo ad compaginem navium, ſed ad corporum etiam curationem multis remedijs admiſcetur. Deniq; adhuc in lacu divini relliquias ignis & oppidorum videre licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres, qui colore quidem ſunt edulibus ſimiles, ſed carpentium manibus in fumum diſſolvuntur. Aquæ ſunt ſpiſſæ, ſordidæ, fœtidæ, amariſſimæ, & ſupra alias marinas ſalſæ, in quo quod vivit nihil reperiri queat, atq; inde mortuum nominatur. Quia ſi *Iordanis* illuc influens piſces rapuerit, cum augetur imbribus, ſtatim moriuntur, & pinguibus aquis ſupernatant, nihilque vivum in eo ſubmergitur. Bitumen ipſum, unde *Aſphaltites*, ex imo fundo ebullit, quod

Geneſ. 13. Ioſeph. 5. bell. 4. Geneſ. 18. Gen. 19. Deut. 29. Sapien 10. Salig. tom. 3. cap. 4. VVit. 19. 14. bel. 4. & alij. Brocard. itin. 6. Breid. ub. eod. Ioſeph. 5. bell. Iud. 5. Fratr. Vitriac. cap. 53. Hiero. in Ezec. 47. Ioſeph. lib cont. Apionem. Paſchal. tom. 170.

quod vento agitante concretum & littori appulſum in magna colligitur quantitate: reſolvitur menſtruo fitque ex eo venenum. Lacus ipſe etiamnum in modum camini infernalis perpetuis exaſtuat vaporibus, quorum halitu littora & montes utrinque adquinque miliaria ſterilia ſqualent.

(Naviga. lib. 1. c. 10) Scribit *Lodovicus Romanus*: aſtrui poſſe, tres eſſe urbes, quæ ſingulæ in clivo ſingulorum montium ſint poſitæ, & circiter altitudinem trium vel quatuor cubitorum adhuc viſitur neſcio quid inſtar ſangvinis, quaſi exprimat rubicantem cerum humo admixtam: tota circum regio aquarum præſertim expers eſt.

187.

MARESA, quæ & *Mareſia*, urbs inclyta, patria fuit, ut quidam aiunt, Prophetæ Michex. *Ioſ.* 15. 1. *Par.* 2. 4. 2. *Par.* 11. 14. 20. 2. *Machab.* 12. *Mich.* 1.

188.

HIC *Aſa* Æthiopum Regem *Zaram* cum decies centenis millibus Æthiopum debellavit, & perſecutus eſt uſque *Gerara*, eamq; cepit. 2. *Mach.* 12.

189.

MARETH, civitas. *Ioſ.* 15.

190.

MASEPHA civitas. *Ioſ.* 15.

191.

MEDDIN, civitas in deſerto. *Ioſ.* 15.

192.

SEPULCRUM *Michea*, ubi tempore *Hieronymi* erat Eccleſia. *Hieron, in Ephita. Paulæ, & in loc. Hebr.*

193.

(Ierem. 26. Mich. 1. Hieron. in Epitaph. Paulæ & loc. Hebr.) MORASTHI, vicus juxta *Eleutheropolim*, ad Orientem ejus, in quo natus fuit *Micheas*, unde *Moraſthites* nominatur. Ibi oſtendebatur ſepulcrum *Michea*, ut jam diximus.

194.

MECHANUM, *Hieronymi* tempore villa aſcendentibus de Eleutheropoli *Æliam* in octavo lapide. *Hieron. de loc. Hebr. lit. B.*

195.

NAAMA, aliàs *Neama*, civitas pulchra & decora. *Ioſ.* 15

196.

NEBSAN, Hieronymo *Nepſam*, civitas. *Ioſ.* 15. *Hieron. in loc. Hebr.*

197.

NESIB civitas. *Ioſ.* 15. Hieronymi tempore vocabatur *Naſib*, in ſeptimo miliagio *Eleutheropoleos* pergentibus *Chebron*. *Hieron. in loc. Hebr.*

198.

NETOPHATI, quæ & *Netupha*, & *Netuphati*, civitas, unde *Netophatites*, 2. *Reg.* 23. *& alibi.*

199

(Gen. 38. Ioſ. 12. 15. 1. Par. 11. 2. Par. 11. Mich. 1. 1. Eſdr. 11. 1. Mac. 12. Hier. in loc. Hebr.) ODOLLA. *Odollam*, quæ & *Adullam*, Hieronymo *Adullam*, urbs antiqua, magna & regia, cujus regem *Ioſue* occidit: hanc poſtea ædificiis munivit *Ionathas*: atque in hac Sabbatum egit *Iudas Machabæus*, eſt, ait *Hieronymus*, uſque hodie vicus parvus ad Orientem *Eleutheropoleos*.

200.

PETRA, juxta ſpeluncam *Odollam*. 1. *Paralip.* 11.

201.

(1. Reg. 22. 2. Reg. 23. 1. Par. 11.) SPELUNCA *Odollam*, in ipſa *Petra* fuit, locus natura tutus & munitus, in quam cùm *David* fugiſſet à facie *Saul*, ibique multos anguſtia & ære alieno oppreſſos ad ſe confugientes ſuſciperet, factus eſt princeps quadringentorum virorum. Habuit eundem uſum ſpelunca hæc tempore Chriſtianorum. Nam Turci cũ ea loca populabundi deveniſſent, fugarunt habitatores vicinorum locorum, & ſeſe, cum uxoribus, liberis, armentis & gregibus huc contulerunt. (VVil. Ty. 15. bell. ſ. 6)

202.

(Hieron. in Epitaph. Paulæ. Salig. tom. 9. cap. 6.) PENTAPOLIS, regio quinque civitatum; nempe *Sodoma*, *Gomorrha*, *Adama*, *Seboim*, & *Segor*; quarum quatuor primas Deus cœleſti igne perdidit *Segor* autem precibus *Lot* ſervata poſt *Lot* abceſſum everſa eſt, *Geneſ.* 19. *Nauc. par.* 1. *Chron.*

203.

PETRA, ab aſcenſu Scorpionis terminus *Amorrhai*. *Iud.* 1. *vide infra* 211.

204.

RABBA, urbs in tribu *Iuda*. *Ierem.* 49.

205.

(Hieron. in Matth. 2.) RAMA, villa in excelſo colle poſita, juxta *Thecuam*, in via qua itur in Hebron; ex qua videri poterat *Iordanis*, mons *Abarim*, mare mortuum, *Arabia*, mons *Sier*, & totum litus maris magni à *Ioppe* uſque *Gazam*. Erant autem plures hujus nominis villæ, omneſque in colle poſitæ: *Rama* enim excelſum interpretatur. *Brocard. itin.* 6. *Breid. ibid.*

206

REBBO, villa in finibus Eleutheropoleos ad ſolis ortum. Hieron. de loc. Heb.

207.

RUMA, aliàs *Roma*, Hebræis & *Hieronymo Duma* vocatur; urbs grandis & patria uxoris *Ioacim* regis *Iuda*, *Ioſ.* 15. 4. *Reg.* 23. *Hieron. in loc. Hebr. lit.* D.

208.

MONASTERIVM *S. Sabbæ Abbatis* eſt ad *Auſtrum Herodij*, inter *Herodium* & *Thecuam*, ubi præfuit quatuordecim millibus monachorum annis tredecim: *Breidenbach* collocat inter mare mortuum & Iericho. 15. *Iulij & 19.*

209.

SACHACA, aliàs *Sacha* vel *Schatha* civitas. *Ioſ.* 15.

210.

SALINÆ, id eſt, foſſæ ſeu paluſtra, in quibus aqua maris calore ſolis decoquebatur, & fiebat ſal. *Ezech.* 47. 1. *Mach.* 10. 11.

211.

2. *Reg.* 8. **V**ALLIS ſalinarum, ſeu ſalis, Hebraicè
Pſal. 58. 59 *Gemela*, aliàs *Mela* dicta: in qua *David* per-
1. *Para.* 18 cuſſit octodecim millia *Idumæorum* & rediens
2. *Para.* 25 erexit ſibi fornacem triumphalem. Ibidem &
4 *Reg.* 14. *Ioab* duodecim millia delevit, & *Amaſias* de-
Hieron. in *cem vel viginti Idumæorum millia*, atque alia
Gen 14 *in* decem millia præcipitavit de rupe, & petra *Ie-*
loc. Heb in *ctheel*, quæ videtur eadem eſſe, quam ſupra
2. *Reg.* 8 & poſuimus, 203. 157.
1. *Par.* 18.

212.

CIVITAS ſalis, urbs. *Ioſ.* 15.

213.

SAMA, aliàs *Samra*, & *Same*, civitas. *Ioſ.* 15.

214.

SAMIR civitas, ſita in monte. *Ioſ.* 15.

215.

SANAN civitas. *Ioſ.* 15. *Hieronymo Senam* eſt.

216.

SEPHATA, & *Saphata*, vallis juxta *Mareſa* ubi *Aſa* rex maximo prælio profligavit Æthiopes, ut ſupra notavimus, 188. 2. *Para.* 14. *Ioſeph.* 8. *antiq.* *Iud.* 12.

217.

SPELVNCA *Saul.* in hac David cum ſuis latitans, abſcidit oram pallij *Saul* inibi ventrem exonerantis. 1. *Reg.* 22. 24. *Pſal.* 141.

218.

Gen 14. 19
Iſa. 15. **S**EGOR, urbs parvula, prius *Bala*, ſive *Ba-*
Ierem. 48. *le*, *Bela*, Hebraicè *Saliſſa*, Latinè vitula con-
Hieron. in ternans, vitioſè conſternans vocabatur, quod
Epitaph. ſcilicet tertio terræ motu abſorpta ſit & pro-
Paulæ, in ſtrata; *Syriacè* nunc *Zoar*, *Zoara*, & *Soar*, *Seo-*
quæſt. & *ra* dicitur: nunc *Balezona* vocatur, ut *Hiero-*
loc. Hebr *nymus* in *Oſee* autor eſt. Sola hæc ex quinque
Broc iti. 7 urbibus *Pentapoleos* precibus *Lot* de incen-
Breid. eod. dio ſervata eſt. Apud eam gignitur balſamum,
VVil. Ty. & poma palmarum antiquæ ubertatis indicia.
10. *bel.* 8.
Vitr. c. 53.
Geneſ. 19.

Uſque ætatem *Hieronymi* adhuc habitatori- *Tyr.* 21.
bus proprijs frequentabatur, eratq; in ea poſi- *bell.* 30.
tum Romanorum militum præſidium; vulga- *Vit. c.* 53.
ri autem appellatione tum † *Palmer* diceba- † *al. Pan-*
tur: de *Iericho* quinque leucis diſtat, poſita ſub *ner.*
monte Engaddi.

219.

SEIR mons, & provincia in montibus ſita. *Gen.* 14. 36
In hoc olim habitarunt *Horræi gigantes*, qui *Deut.* 2.
& *Chotræi* dicuntur, iiſdem conſonantibus & 1. *Para.* 4.
punctis: quibus expulſis atque deletis, *Eſau* *Iſa.* 21.
cum ſuis poſteris montem hunc poſſedit & in- *Brocard.*
habitavit: à cujus nomine *Seir*, eo quod pilo- *itin.* 4. & 6.
ſus & hiſpidus eſſet, etiam mons ipſe, & mon- *Breid. eod.*
tis regio nomen accepit. Unde & aliquoties *Mediæv.*
mons *Eſau* appellatur: à quo & ipſa urbs poſt- *et ibi Hier.*
ea ſortita eſt vocabulum. Nominatur & *Seir* *Malachi.*
deſertum à *Breidenbachio*.

220.

SILEI, in tribu *Iuda*. *Hieron. in loc. Hebr.*

221.

SEPHATA vallis: *vide ſupra* 216.

222.

SIN, vel *Zin*, oppidum, quod & *Senna*, & *Sina* vocatur, eſtq; terminus *Iuda* verſus Septentrionem in ſeptimo lapide à Iericho. *Num.* 34. *Ioſ.* 15. *Hieron. in loc. Hebr.*

223.

SIOR, civitas in tribu Iuda. *Ioſ.* 15. *Hieron. in loc. Hebr.*

224.

SIRA, *Syra*, Hieronymo *Seira*, puteus, vel ciſterna, diſtat ab *Hieroſolymis* ſtadijs viginti: unde revocatum *Abner* principem militiæ *Iſrael*, ſcelerate interfecit Joab. 2. *Reg.* 3. & *ibi Liran.* *Joſeph.* 7. *antiq.* 7. *Hieron. in loc. Hebr.* Eſt & *Idumææ* civitas *Seira*, quam etiam cepit Joſue. 4. *Reg.* *Hieron. in loc. Hebr.*

225.

SIS, clivus eminens, per quem cum aſcendiſ- 2. *Par.* 20.
ſent filij *Seir* & *Ammon*, magno miraculo à *Ioſeph* 9.
Joſaphat rege *Juda* profligati ſunt. *antiq.* 1.

226.

SOCHO, quæ & *Sochot Judæ*, & quidem *Ioſ.* 15.
aliquoties depravate legitur *Socoth*, urbs *Broc. iti.* 7
ſita in campo, inter quam & *Azecham* caſtra *Breidenb.*
metati ſunt *Philiſtæi* contra *Saulem*, ubi *Goliath* *eod.*
de *Geth* cum diu inſultaſſet exercitui Dei vi- 1. *Reg.* 17.
ventis, tandem à *Davide* proſternitur quam 19.
cum *Roboam* muniviſſet ædificijs tandem ce- 2. *Para.* 11
perunt *Philiſtæi*. Diſtat ab *Azecha* & *Maceda* 1. *Par.* 18.
tribus leucis contra Orientem non longe à *Nobe*. Ait autem *Hieronymus* etiam hodie oſtendi viculos duos pergentibus *Æliam* de Eleutheropoli, in nono milliario viæ publi-

publicæ, unus in monte, alter in campo ſitus, qui *Sochoth* appellantur. Et quidem viculum hunc, qui *Socho* dicitur, Samaritani, qui de Babylone profecti ſunt, dicuntur condidiſſe. *Hieron. in loc. Hebr.*

227.

1. Par. 4. 37. 4. Par. 4. 22. 3. Reg. 4. 7. Hieron. in loc. Hebr. SOCHO, & *Socoth*, ubi depravate legitur *Sochot*, civitas in monte ſita; ſunt enim duæ in tribu *Iuda*, hujus aut ejuſdem aut ſimilis ferè nominis civitates, altera in campo, altera in monte. *Ioſ.* 15. Nominatur etiam ciſterna in *Socoth*. 1. *Reg.* 19.

228.

SODOMA, prima *Pentapoleos* civitas: de qua ſupra diximus in deſcriptione maris mortui. 186.

229.

SPELUNCA deſerti, ſic dicta quod reſpiceret ſolitudinem, quo cùm veniſſet *Ioſaphat* cum ſuis, vidit *Seir filios* & *Ammon* mutuis vulneribus concidiſſe. 2. *Par.* 20.

230.

Gen. 19. Sapien. 10. Luc. 17. Ioſeph. 1. antiq. 11. Broc. itiner. Breid. ibid. Salign. to. 9. cap. 6. STATUA ſalis, in quam uxor *Lot* reſpiciens eſt converſa, incredibilis animæ ſtans memoria. Teſtatur *Ioſephus* ſe ſuo adhuc tempore ſtatuam hanc vidiſſe, quin & hactenus manet & extat, ſi *Brocardo*, ſi *Breidenbachio*, ſi *Saligniaco* oculatis teſtibus credendum eſt, qui poſitam dicunt inter Engaddi, & mare mortuum.

231.

TALEM, in tribu *Iuda*; forte **Telem** eſt. *Hieron. in loc. Hebr.*

232.

Hieron. in loc. Hebr. Ioſ. 12. 15. 17. 19. TAPHUA, *Tapphua*, Hieronymo *Taffu*, civitas *Iuda*, quam expugnavit *Ioſue*; rege illius interfecto. Fuit data filijs *Salphaad*, ſed illa in *Manaſſe* poni debuit. Alij ponunt in *Dan*.

233.

TELEM civitas. *Ioſ.* 15.

234.

TESAN, in tribu *Iuda*. Hieronym. *in loc. Hebr.*

235.

1. Reg. 17. Brocard. itiner. 7. Breid. eod. VALLIS, *Terebinthi*. Hic puer *David* in funda & lapide proſtravit *Goliath* gigantem: ajebat enim exprobranti *Gethæo*: *Tu venis ad me cum gladio, & haſta, & clypeo; ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum, Dei agminum Iſraël, quibus exprobraſti hodie, & dabit te Dominus in manu mea, & percutiam te, & auferam caput tuum à te.* & cum appropinquaret *Philiſtæus*, feſtinavit *David*, & occurrit ad pugnam ex adverſo. Et miſit manum ſuam in peram, tulitque unum lapidem & fundâ jecit, & circumducens percuſſit eum in fronte. Et infixus eſt lapis in fronte ejus, & cecidit in faciem ſuam ſuper terram. Prævaluitque *David* adverſus *Philiſtæum* in funda & lapide, percuſſumque interfecit. Cumque gladium non haberet in manu *David*, cucurrit, & ſtetit ſuper Philiſtæum, & tulit gladium ejus, & eduxit eum de vagina ſua, præciditq; caput ejus.

236.

THECUA, quæ & *Thecua*, civitas in monte ſita: unde *Thecuites*, & *Thuitis*, & *Thecuenis*: uberrimis abundat paſcuis; diſtat a *Bethlehem* milliaribus duobus. Patria fuit mulieris iſtius, quæ, inſinuante & inſtruente *Joab*, reconciliavit per ambages *Davidem* filio *Abſolon*. Hanc *Roboam* munivit ædificijs. De hac fuit *Amos* paſtor & Propheta, qui in *Bethel* prophetans contra *Iſraëlem* vecte per tempora transfixus, hic ex dolore vulneris expiraſſe traditur: cujus ſepulcrum ibi adhuc oſtendebatur ætate *Hieronymi*. Ait *Tyrius* etiam fuiſſe domicilium *Prophetæ Abacuc*. Eſt autem nunc *Thecua* vicus, ait *Hieronymus* in nono ab *Ælia* miliario contra meridionalem plagam. Broc. itil. 6. Breid. eod. 2. Eſdr. 3. 2. Reg. 14. 23. 1. Par. 4. 11. 27. 2. Para. 11. 20. Fretell. Ierem. 6. Amos 1. Hieron. in Ierem. 6. Amos. & in lo. Heb. VVilh. Ty. 8. bell. ſac. 1. & 15. bell. 6. & 26.

xi mill ab Jeruſalem

237.

DESERTUM *Thecuæ* lata vaſtitate; in quo verſabantur leones & feræ. 2. Par. 20. 1. Mac. 9. Hieron. in proœm. & 1. c. Amos

238.

THELLA, vicus grandis Judæorum, ætate *Hieronymi*, quaſi in decimo ſexto miliario *Eleutheropoleos* contra Orientalem plagam *in loc. Hebr.*

239.

TINA, in tribu Juda. *Hieronym. in loc. Hebr.*

240.

TORRENS contra ſolitudinem *Jeruel*, juxta quem *Moab*, *Ammon*, & *Seir* perierunt a facie Joſaphat. 2. *Reg.* 20.

241.

VIA ex *Hebron* in *Gazam*. *Saligni. tom.* 10. *cap.* 5.

242.

VIA regia, quâ itur in *Hebron*. *Brocard. itin.* 6. *Breidenb. eod.*

243.

DOMUS *Zachariæ* ſacerdotis; quæ erat miliario uno ab *Emaus*, juxta montana; & quoniam hiſtoria hæc longè pulcherrima eſt, ponemus illam ſenſibus & verbis *Nicephori*: Itaque ait, cum in *Nazareth* ab *Archangelo Gabriele* lætum accepiſſet nuncium, dicente: *Ave, gratia plena, Dominus tecum*, & ſimul cum ea ipſa voce intranſibiliter æternum & ante ſæculare Dei Verbum deſcendit, & conditionem Luc. 1. Broc. itin. 7 Breid. eod. Niceph. hiſt. Eccl. 1. cap. 8.

nem naturamque noſtram inenarrabili, naturamque ſuperante modo ſubijt, ſupra mentis intelligentiæque noſtræ captum, maſſæ & fermento humano mixtum atque temperatum: & Angelus quidem ſalutatione, legationeque functus ab ea diſceſſit: ipſa verò feſtinabunda ad oram montanam conceſſit, ſimul & fœtum præter opinionem ſibi ab Angelo denunciatum conſiderans, & id quod de ſe accidiſſet, cognoſcere feſtinans: præterea ut cognatam ſuam *Elizabeth* ſalutaret & alloqueretur; quæ & ipſa, præter ætatem in ſextum jam menſem *Ioannem* in vtero gravida geſtabat. Putabat denique illam quod provectioris eſſet ætatis, novi quicquam ſibi dicturam, annunciaturamque eſſe, de nova fœtus ſui conceptione. Adit itaque eam & ſalutat. Infans autem, ſextum jam implens menſem, ſuaviter ſubſilit, & exultat: famuluſque in utero concluſus, Domino qui & ipſe in utero geſtabatur, debitum adorationis honorem ſanctius dicat, & ore materno quaſi munio ſumpto, ſupra naturæ captum vaticinatur, matrem eam Domini vocans, ſimulque inter mulieres benedictam: nec minus ventris fructũ, qui ab ea geſtabatur, ad quem ſcilicet nihil virilis ſeminis eſſet collatum, benedictum. Inde porro & ipſa, id quod propoſuerat quæſieratque conſecuta, divino ſubſerviens ſpiritui, inani gloria & arrogantia quàm longiſſimè ſemota, cum ſe ipſam beatam prædicat, tum id quod futurum eſſet, apertiſſimè prænunciat. Cùm autem in moribus eſſet, ut virgines, cum partus jam parturienti, & gravidæ mulieri immineret, ſecederent: tertium cùm ea verſata menſem, quod jam ex immenſa illa conſternationis atque admirationis addubitatione, magis magiſque aliquid remitteret, domum ſuam revertitur; &c. Domus illa adhuc habitabatur in pago tempore *Saligniaci*, quam reverenter ſalutare conſueverant peregrinantes: Ibique natus eſt *Ioannes Baptiſta*, circumciſus, & in ſpelunca abſconditus, ne cum pueris Bethlehemiticis ab Herode occideretur. Iuxta hanc fons eſt *B. Virginis*, ex quo illa ipſa aquam haurire conſueverat, cùm maneret apud *Elizabeth* qui inde fluit ad mare magnum. In ſuperiore ejuſdem domus loco, quondã, fuit eccleſia, hodie penitus deſtructa: fuerat autem fundata eo loco, quo *Zacharias* repletus *Spiritu Sancto* prophetavit: *Benedictus Dominus Deus Iſrael, &c.*

Salig. tom. 10. cap. 4.

Paſch. d. 234.

Breidenb. 15. Iulii.

244.

ZANOE, quæ & *Zonoa*, aliàs *Azone*, civitas; eſt autem & alia ejuſdem nominis in tribu *Dan. Ioſ. 15. 1. Paralip. 4. 2. Eſdræ 5. 11.*

245.

ZANNOHUA, in tribu *Iuda*, uſque hodie in finibus *Eleutheropoleos* Æliam pergentibus villa *Zanua* nuncupatur. *Hieron. in loc. Hebr.*

246.

ZIPH, urbs in monte nemoroſo & opaco ſita, dumis & arboribus infructuoſis conſito, quæ nomen magno dedit deſerto. Hujus cives *Ziphæi*, profecti ad *Saul* in *Gabaa*, indicaverunt *Davidem* apud ſe latitare in deſerto *Ziph*. Roboam hanc urbem reparavit. Sunt autem duæ hujus nominis civitates in tribu *Iuda*, quarum altera, ut jam diximus, nomen dedit mammæ ſolitudini. Vſque hodie, inquit *Hieronymus, in loc. Hebr.* vicus oſtenditur in *Darema*, in finibus *Eleutheropoleos*, ubi *David* fuit abſconditus.

Ioſ. 15. 1. Reg. 23. 14. 1. Paral. 11. Salian. & Brocard. Itin. 2. Breidenb. ... deſcript. mont. Iſrael.

247.

ZIPH, mons ſqualidus, caligans ſive nebuloſus. Iuxta *Ziph*, in quo ſedit *David* prope *Chermelam*, quæ in ſcripturis ſanctis *Carmelus* appellatur, vicus hodie Iudæorum oſtenditur. Vnus etiam de poſteris *David* dictus eſt *Ziph*. *Hieron. in loc. Hebr.*

248.

DESERTUM *Ziph*, nemoroſum, ſaltuoſum, feris & ibicibus pervium, antris & ſpeluncis plenum, & plurimum cavernoſum; in quibus *David* vagabundus & fugitivus à facie *Saul* ſæpe latitavit, ſeſeque abſcondit.

1. Reg. 23. 24. Brocar. & Breidenb. itin. 4.

249.

SYLVA *Ziph* in qua *Jonatas Saulis filius*, & *David*, fœdus amicitiæ renovarunt. 1. *Regum*. 23.

250.

HIC *Judas Machabæus* Gorgiæ exercitum proſtravit, atque hinc miſit *Ieroſolymam* decem millia drachmas argenti, ut pro Judæis in prælio occiſis offerrent ſacrificium. 2. *Machabaor.* 12.

L. TRI-

L.

Tribus Levi.

I.

Gen. 29. Num. 3. LEVI, *tertius filius Patriarchæ Iacob* ex *Lia* uxore ejus, genus ſuum ita propagavit, ut cum inter cæteras tribus *Iſraël* progenies ipſius a *Moyſe* & *Aarone* apud montem *Sinai* recenſeretur, ſoli mares, illiq́ duntaxat quotquot unum menſem nati erant, ac majores, fuerant viginti duo millia.

Exod. 32. Qui paulò antequam recenſerentur, majorem præ reliquis filijs Iſrael, Dei habuerunt zelum. Nam cum alij vitulum aureum in idolum erexiſſent, & adoraſſent, ſoli hi a *Moyſe* ſteterunt, ac adorati vituli peccatum vindicaverunt, ſtrictoque gladio omnia Iſraelitarum caſtra tranſeuntes, ex idololatris tria hominum millia occiderunt, neque fratri, aut proximo vel amico parcentes. Quos tum *Moyſes* ſic allocutus eſt: Conſecraſtis, inquit, manus veſtras hodie Domino, unuſquiſque in filio, & in fratre ſuo, ut detur vobis benedictio.

Num. 3. Deut. 18. Quæ cauſa fuiſſe videtur, ob quam Dominus Deus omnes Levitas, & eorum poſteros jure perpetuo, ut *Numerorum tertio* ſcriptum eſt, ex cunctis tribubus Iſraël ſpecialiter ſibi aſciverit, & pro primogenitis Hebræorum, quos ſibi jam tum deſtinarat, cum primigenas Ægyptiorum percuſſiſſet, in ſuos aſſumpſerit, & ſolenni ritu in ſacerdotes, alioſq; ſacrorum miniſtros initiari, ſibiq; conſecrari præceperit.

2.

Gene. 4. LEGIMUS tamen, priuſquam orta eſſet Levitarum progenies, aliquos ſemper ſacerdotis munere functos fuiſſe: in primis enim *Adami* primi parentis filij *Cain* & *Abel*, in *Geneſeos libro* primi ſacrificium Deo feciſſe ſcribuntur. Cæterum id eos nullis ſacris initiatos, neque ſacerdotali auctoritate, ſed naturali quadam pietate feciſſe putat *Polydorus Vergilius, de inventione rerum libro primo, cap. quinto & libro quarto, cap. 5.*

Hier. tom 3. epiſtol. 24. ad Evag. & in Gen. ca. 14. & 27. At de primogenitis ex ſtirpe *Patriarchæ Noë*, refert clariſſimis verbis *D. Hieronymus* ex traditione Hebræorum, in epiſtola ad *Evagrium*, & in opuſculo quæſtionum vel traditionum Hebraicarum, quod omnes uſque ad illud tempus, quo *Aaron* in ſacerdotium eligeretur, fuerint Pontifices ſive Sacerdotes, & functi ſint ſacerdotum officio, quodque habuerint veſtimentum ſacerdotale, quo induti, Deo victimas immolabant. Ex ſacra autem ſcriptura conſtat, non ſolum *Noëmum*, ſed & *Melchiſedecum*, (quem, ut idem auctor ſcribit, tradunt Hebræi eſſe *Sem* primum filium *Noë*,) item & *Abrahamum*, *Iſaacum*, *Iacobum*, atque *Prophetam Iob*, & altaria erexiſſe, & holocauſta Domino obtuliſſe.

Porrò ſacerdotalia hæc munera, ut idem *Hieronymus* auctor eſt, primogenita fuerunt, quæ *Eſau Iſaaci primogenitus*, cum à venatione laſſus & famelicus ex agro domum rediret, pro rufa lentis pulte *Iacobo* fratri ſuo ſimoniacè vendidit. Quam gulæ impatientiam lachrimis emendare non potuit. Gen. 25. Hier. tom 2. lib. 2. ad verſ. Iovin.

Idem quoque *Hieronymus* teſtatur & *Ruben Iacobi primogenitum*, quod voluptatis impetu incitatus patris ſui thorum aſcendiſſet ac maculaſſet, pœnam ex peccato luiſſe, atque hæreditatem, quæ primogenitis jure nativitatis debebatur, ſacerdotium ſcilicet perdidiſſe. Hierom. in Gen. 49.

3.

MOYSES itaque præcipiente Domino tribum *Levi* profanis officijs eximens, fratrem ſuum natu majorem *Aaronem*, qui pronepos *Levi* erat, per ſeptem dies ſolennibus cæremonijs, ſicut Dominus præſcripſerat, ſummo ſacerdotio ſanctificavit. Quem primò ad altare Deo obtulit; deinde aqua lavit; tum Pontificalibus induit veſtibus; inde capiti oleum ſanctum infudit; demum ſacrificio præcipuo facto conſecravit, ejuſque ſanguine altare & veſtes aſperſit: atque his ritibus eum ſummum ac maximum Hebræorum Pontificem conſtituit. Hic, quod unus dignitate inter omnes ſacerdotes excelleret, in ſacris libris non ſolum ſacerdos, ſed etiam Sacerdos primus, Sacerdos magnus, Sacerdotum princeps, & Græcè ἀρχιερεὺς, Latino autem more Pontifex nuncupatur. Levit. 8. Num. 3. Eccli. 45. 4. Reg. 12. 7. Ioan. 11. Actor. 23.

Summo Pontifice creato, *Moyſes* eodem ferè ritu etiam *Aaronis* filios Deo mox offerens, eoſdem aqua lavit, lineis tunicis veſtivit, ſacro oleo unxit, & in ſacerdotes conſecravit, varijſque oblationibus ſanctificavit. Levit. 8.

Ex quo tempore lege ſancitum eſt, ut ipſi ſoli ac eorum poſteri deinceps in tabernaculi & templi miniſterio Deo Optimo Maximo ſervirent, ac ſacrificijs faciundis, precibus, & religioni ritè procurandæ invigilarent. Divina etenim lege mortis pœnam irrogante cautum fuit, ut ne quis in Hebræorum Republica Divinum Pontificatum, vel ſacerdotium gereret, aut rem ſacram faceret, niſi Levitico genere ortus foret. Qui autem propria auctoritate, ſeu potius temeritate hoc attentare præſumpſerunt, non quidem conſueto, ſed inſolenti mortis genere interierunt. Aut enim terra dehiſcente vivi in infernum deſcenderunt, aut ſubita morte percuſſi, in veſtigio exſpiraverunt, aut fœdiſſima lepra puniti ſunt. Num. 3. Num. 16. Ioſeph. 7. antiq. 4. 2. Par. 26. Ioſeph. 9. antiq. 11.

4.

CVM autem Levitæ hi, qui cum *Aarone* & filijs ejus prope montem *Sinai* ad rem Divinam peragendam à *Moyſe* creati erant unà cum cæteris incredulis juxta Dei ſententiam (*Num.* 26.) ad unum omnes in deſerto obijſſent, inventi ſunt eorum filij cum denuò Iſraelitarum capita à *Moyſe* & *Eleazaro Aaronis filio*, (qui in patris ſui vita defuncti locum ſuffectus erat) in campeſtribus *Moab* cenſerentur, viginti tria millia. (*Nu.* 18. 35. *Deut.* 18. *Ioſ.* 13. 14. 21. *Ioſeph.* 3. *antiq.* 13. & 4. *antiq.* 3.) Qui repromiſſionis terram ingreſſi, ex Dei mandato unà cum cæteris contribulibus ſuis ſortem ac propriam terræ poſſeſſionem non acceperunt: ſed in locum *Levi*, inter capita tribuum ſucceſſit, ac Leviticæ tribus jus & poſſeſſionis hæreditatem accepit, ejus ex fratre nepos *Manaſſe Ioſephi filius*, qui ab avo ſuo *Iacob* in filium adoptatus erat.

5.

SACERDOTIBUS autem & Levitis Dominus Deus *Iſraël*, ipſe erat ſors, pars & hæreditas; qui eos ſummis honoribus ac præmijs decoravit. Ipſos enim ſibi ſacros, rebusq; Divinis, non agrorum cultui dicatos, in celſo dignitatis conſtituit, atque alijs quibuſque auctoritate præcellere voluit. In eis ſe ab omnibus honorari: ab eorum duntaxat ore, quæ ad (*Malac.* 2.) Deum, ejuſque legem ſpectant, inquiri; eos à militia, à ſæcularibus officijs, à publico cenſu immunes ſtatuit.

Præterea, ut à ſolicitudine comparandi victum, aliaque quæ ad vitam ſuſtentandam neceſſaria ſunt, liberi. Divino cultui ac ſacræ legi jugiter meditandæ poſſent vacare; neque aut nimia copia inſoleſcentes, negligentius ſacra tractarent, aut inopia preſſi, mendicando forent contemptibiles; complacitum ipſi fuit, ut de competenti ac ſufficienti tum habitatione, tum ſuſtentatione illis eſſet proviſum.

6.

(*Num.* 35.) HANC ob cauſam per *Moyſen* filijs *Iſraël* mandavit, ut ſparſim in medio ſingulorum tribuum, quadraginta octo bonæ & præcipuæ (*Ioſeph.* 4. *antiq.* 3.) urbes ipſis ad habitandum ſeligerentur; unà cum ſuburbanis, agro ſcilicet mœnibus ipſarum contiguo, uſque ad mille paſſus, ſive duo cubitorum millia per circuitum, ad paſcenda jumenta & pecora eorum.

Et inſuper oblationes & ſacrificia, quæ à pijs & gratis hominibus Deo offerebantur; tum etiam primogenita, hoc eſt, primitivos pecorum animaliumque fœtus; ac primitias omnium (*Ioſ.* 13.) frugum è terra, arbore, aut vite naſcentium, primitias quoque tonſuræ ovium, atque primitias panum novæ meſſis: poſtremo & decimas annuorum fructuum, à toto populo in Sacerdotum ſimul ac Levitarum uſum conferendas ſtatuit. Atq; hi jure perpetuo Leviticæ tribus ſolennes reditus fuére, quibus honeſtè & commodè ſine ipſorum labore ſuſtentabantur.

7.

PRÆTER has quadraginta octo urbes, quæ primum Dei mandato Levitis aſſignatæ, & poſt ſubactam armis ac Dei favore *Chananæam*, à *Ioſue*, ac primatibus *Iſraël* ipſis ſeparatæ fuerunt (*Ioſ.* 21.), videntur ipſis poſtea cum ipſorum multiplicaretur numerus, etiam aliæ aliquot civitates acceſſiſſe. Atque omnes, quotquot aut Sacerdotum, aut Levitarum fuiſſe, in ſacris litteris comperimus, hæ ſunt.

In tribu Aſer, *Abdon, Alcath, Hacoc, Meſſal, & Roob.* (*Ioſ.* 21. 1. *Par.* 6.)

In tribu Benjamin. *Almath, Almon, Anathot Bethphage, Gabaa, Gabaan & Nobe.*

In tribu Dan. *Aialon, Bethſames, Elthece, Gabathon, Gethremmon.*

In tribu Ephraim, *Bethoron, Gazer, Gethremmon, Helon,* Jecman, *Sichem.*

In tribu Gad. *Iazer, Mahanaim, Maſpha, Ramoth, Galaad.*

Jeruſalem totius promiſſæ terræ metropolis; ac Pontificis maximi ſedes.

In tribu Iſachar, *Anem, Cedes, Ceſion, Dabereth, Engannim, Iaramoth, Ramoth, Rooba.*

In tribu Iuda, *Eſtemo, Hebron, Holon, Iethan, Ieter, Lebna.*

In tribu Manaſſe intra Jordanem, *Aner, Balaam, Gethremmon, Thanach.*

In tribu Manaſſe ultra Jordanem, *Aſtaroth, Boſra, Gaulon.*

In tribu Neptalim. *Amothdor, Cariathaim, Carthan, Cedes, Hamon.*

In tribu Ruben, *Boſor, Cademoth, Eſebon, Iaſa, Mephat, Miſor.*

In tribu Simeon, *Aen, Aſan, Dabir.*

In tribu Zabulon *Cartha, Damna, Iecanam, Naalol, Remmon, Tabor.*

8.

EX his omnibus, ſex in confugij præſidia ſeu (*Ioſeph.* 4. *Antiq.* 5.) aſyla Divinitus deſtinatæ ſunt, quo illi tantum, qui citra inimicitiam, nec ſponte, ſed præter voluntatem homicidium commiſiſſent, ne ab occiſi proximi aut cognato in vindictâ effuſi ſangvinis occiderentur, confugere, ac in judicio facti ſui cauſam dicere, ibique tutò manere poſſent. Talibus exilij tempus ſtatutum erat, tantiſper dum Pontifex viveret ſub quo homicidium acciderat. Poſt cujus obitum redire in patriam liberum eis fuit. Exilij verò tempore licebat cuivis è cognatis interempti homicidam impunè occidere, duntaxat extra urbem refugij deprehenſum: idque jus Deus ſolis cognatis eſſe voluit, alijs non item. Quorum tria intra Jordanem erant: nempe, *Cedes Neptalim*: in tribu Neptalim; *Hebron*: in tribu Juda, *Sichem*: in tribu Ephraim Totidem etiam trans Jordanem; videlicet, *Boſor*: in tribu Ruben, *Gaulon*, in dimidia tribu Manaſſe; *Ramoth Galaad*, in tribu Gad, quæ ſolæ hoc genus exulibus refugium & habitationem præbebant.

9.

VT Sacerdotes ac Levitæ paſſim per univerſas Iſraëlitarum tribus diſperſi, potius quàm ſimul in una tribu habitabant: ſic contra ſummo pontificj ac primarijs ſacerdotibus non alibi quàm in loco quem elegerat Dominus, hoc eſt non niſi in metropolitana promiſſæ terræ urbe *Hieroſolyma* reſidere licuit, cujus variæ ſunt cauſæ.

Primum, ut Divinæ religionis lux à ſupremo Antiſtite cum principibus Sacerdotum in celſo Iudaici imperij apice ſeu arce reſidente, tanquam ab ipſo capite efficacius in omnium ſalutem per totum Iſraeliticæ gentis corpus ſe effunderet.

Deut. 17.

Secundò, ut certus & definitus aliquis eſſet locus, ad quem in gravioribus & ambigvis Divinæ legis ac patriæ religionis cauſis & quæſtionibus, omnes undecunque, prout Deus ſtatuerat, aſcendere, & à Pontifice maximo, ceu Dei vicario, totiuſque religionis capite, cujus dignitas in indigno hærede non deficiebat, judici veritatem ac ſententiam quærere & impetrare poſſent.

Tertiò, ut cuncti intelligerent, dum Sacerdotes & Levitæ in cunctis paſſim tribubus habitarent, Dei cultum & religionem, non unam tantum tribum, ſed ad omnes & ſingulas Iſraeliticas tribus æquè pertinere.

Matth. 5.

Quartò, ut Sacerdotes & Levitæ, quos Deus conſtituerat, ut eo tempore eſſent quaſi ſal terræ & lux mundi, nequaquam occultè in angulo, aut ſub modio degerent, ſed paſſim in medio ſingularum tribuum, ac in pulcherrimis terræ oppidis habitarent, quæ pleraque in monte ſita erant; quò commodius tum ſanctiſſimæ vitæ exemplo, tum ſalutaribus doctrinis & pijs admonitionibus populum omnem à ſæculis hujus corruptionibus, obſcuriſque tenebris liberarent; ac Dei cognitione illuminarent, cultuque pietatis condirent, ut denique omnes aut ſanctos, aut ſaltem minus malos redderent.

Liran. in Ioſ. 21.

Sunt qui & quintam cauſam proferunt, ne ſcilicet una tribus, vel duæ, aut plures, eorum ſuſtentatione nimis gravarentur. Nam & à gentibus illud ſemper obſervatum fuit, ut Sacerdotes & illi qui publica religionis obibant munera, non ſolum à publico cenſu & ſervili opere eſſent liberi: verum, ut etiam, aut à populo, aut à regionis vel civitatum quæſtoribus communibus Reipublicæ impenſis ſuſtentarentur. Sicut de Ægyptiorum ſacerdotibus *in Geneſi* ſcriptum eſt, quod terram & poſſeſſiones à Rege accipiebant, & tempore famis non fuerint compulſi ea vendere, ſed ex publicis horreis præbita à Rege eis fuiſſe alimenta & ſtatuta cibaria. Præterea cum univerſa *Ægyptus* neceſſitate famis ex eo tempore adacta fuerit, ut quintam frugum partem in ſingulis annos Regibus ſolveret, ſola ſacerdotum terra ab hoc bnere exempta fuit.

Gen. 47.

Quæ ſacerdotum immunitas etiam nunc apud Barbaros Saracenos tam religioſè obſervatur, ut eam non ſuis duntaxat Mahometis ſacrificulis, ſed & peregrinis Chriſtianis tum clericis, tum religioſis violare ſummum crimen ducant. Scribit enim *Bernhardus de Breidenbach Moguntinæ Eccleſiæ Decanus, & Camerarius*, cum anno Chriſtianæ ſalutis milleſimo quadringenteſimo octuageſimo tertio poſt inviſam *Hieroſolymam* & montem *Sinai* una cum alijs peregrinis *Alexandriam Ægypti metropolim* intraret, à portarum cuſtodibus omnes itineris ſui comites, nempe *D. Ioannem Comitem de Solms, D. Philippum de Bicken*, alioſque nobiles pariter ac ignobiles veſtibus per ordinem fuiſſe exutos, & curioſè perluſtratos ac quemque pro pedagio, ut aiunt, ſecundum valorem rei cujusque decimum ſolviſſe nummum, exceptis duntaxat clericis ac religioſis, qui ab omni telonio immunes tranſire permiſſi ſunt.

Pereg. die 24. Octob.

Sed ad inſtitutum revertamur, & in quam copioſam familiam Levitica tribus creverit & ut in claſſes viginti quatuor diſtributa ſit oſtendamus.

10.

PIISSIMVS Hebræorum Rex *David* quadrageſimo regni ſui anno ſenex & plenus dierum Dei cultum augere cupiens, accitis *Hieroſolymam* omnibus ditionis ſuæ Sacerdotibus ac Levitis, ijſque recenſitis; eorum duntaxat qui trigeſimum annum exceſſerant, triginta octo virorum reperit millia. Quos ne ſimul in ſacris templi miniſterijs aſſiduè occuparentur, in viginti quatuor claſſes ſive vices ſorte diviſit, atque eis nomen impoſuit ab eo, qui tum illius familiæ principatum gerebat. Nomina autem principum, à quibus claſſes nomen acceperunt, hæc atque hoc ordine *vigeſimo quarto primi Paralipomenon capite* ſcribuntur.

1. Par. 23. 24. 25. 26. Ioſeph. 7. anti. 15. & libr. 1. contra Apion. fol. 840.

1. Par. 24.

1. *Ioiarib.*	13. *Hoppa.*
2. *Iedeie.*	14. *Iſbaab.*
3. *Harim.*	15. *Belga.*
4. *Seorim.*	16. *Emmer*
5. *Melchia.*	17. *Ezir.*
6. *Maiman.*	18. *Aphſes.*
7. *Accos*	19. *Pheteia.*
8. *Abia.*	20. *Jezecel.*
9. *Jeſu.*	21. *Iachin.*
10. *Sechenia.*	22. *Gamul.*
11. *Eliaſib.*	23. *Dalaiau.*
12. *Iacim.*	24. *Maaziau.*

Hac ſortitione facta, conſtituit Rex ut ſingulæ claſſes ſingulis hebdomadibus à Sabbato uſque Sabbatum per ſuas quiſque vices in templo miniſtrarent, atque ab uxoribus, liberis, cæteriſque rebus profanis ſeparati, interdiu noctuque in ſuo quiſque officio ſum-

ma cum reverentia circa cultum Divini numinis verſarentur, alij quidem thuris incenſum adolerent, alij animalia in holocauſtum immolarent, quidam Pſalmos, quos Divino afflatus ſpiritu in hoc compoſuerat, viva voce Deo cantarent, nonnulli citharis, pſalterijs, nablis, ſiſtris, lyris, cymbalis, tubis, alijsque diverſi generis organis ac inſtrumentis muſicis à ſe in hoc præparatis, Divinas laudes reſonarent, aliqui ſancta vaſa, & ſacras arculas cuſtodirent, reliqui januas & portas templi obſervarent, omnes autem uno animo uni Deo inſervirent.

11.

QVÆ quidem conſtitutio uſque in *Chriſti* tempora duravit. Quod ex Evangelio S. Luc. 1 *Lucæ* haud obſcurum eſt, ubi legimus: *Fuit in diebus Herodis regis Iudææ Sacerdos quidam no-* 1.Par. 24 *mine Zacharias, de vice Abia, quæ ſorte per Davidem ducta, exivit ordine octaua.* Ac paucis interjectis *factum eſt, inquit, cum ſacerdotio fungeretur Zacharias in ordine vicis ſuæ ante Deum, ſecundum conſuetudinem ſacerdotij ſorte exijt ut incenſum poneret, ingreſſus in templum Domini.*

Ioſeph. lib. 2 cont. Apion. *Ioſephus* ſecundo contra *Apionem* libro ſcribit, etiam ſua ætate fuiſſe has vigintiquatuor ſacerdotū claſſes, ac ſingulas plus quàm quinque millia hominum habuiſſe. Quem numerum repoſui ex citatione diligentiſſimi antiquitatis ſcrutatoris *Caroli Sigonij*, in *libro* de *Re-* Sigon. de rep. Hebr. lib. 5. ca. 2 *publica Hebræorum*. Nam quod *Ioſephus* ex *editione Frobeniana* ſimiliter & ex recentiori *editione Francofortiana* habeat tribus quatuor ſacerdotum, ſcriptorum aut impreſſorum incuriæ, qui dictionem (viginti) omiſerunt, aſſcribendum cenſeo: & legendum eſſe tribus viginti quatuor, ſive, ut *Sigonius* citat, claſſes viginti quatuor ſacerdotum.

12.

CÆTERVM licet Levitarum ordo in *Ioſephi* uſque tempora duraverit; ſacrificium tamē, quod ipſos uſque ad excidium urbis *Ieruſalem*, quod anno *Chriſti* ſeptuageſimo contigit, juxta Moſaicam legem obtuliſſe ſcribit, legitime offere non potuerunt: Nam ut Daniel. 9. *Daniel* multo ante fuerat vaticinatus, *Chriſtus* occiſo, populi qui eum negaverat, jam defecerat, hoſtia & ſacrificium. Vetuſtatem enim novitas, umbram fugarat veritas, noctem lux eliminarat, ac pro lege, quæ per *Moyſen* data, futuro- Hebr. 10. rum bonorum umbram tantum, non ipſam faciem exhibuerat, gratia & veritas per *Ieſum Chriſtum* facta erat. De cujus Sacerdotio & ſa- Ioann. 1. crificio, quia *Melchiſedeci* & *Aaronis* ſacerdotio ſucceſſit, & in hac, quam deſcribimus, terra peractum & inſtitutum eſt, appoſitè admodum quædam hoc loco ſubijcienda veniunt: ut hinc videamus quantum inter veteris inſtrumenti figuras, & novi teſtamenti veritatem; inter umbram & corpus, inter *legem* & *Evangelium* inter *Melchiſedeci* & *Aaronis* ſeu Levitici generis, & perfectiſſimum *Chriſti* Sacerdotium interſit. Ac præcipua animi pietate contemplemur, quanta perfectione Iudæorum ſynagogam Catholica excellat Eccleſia, cui datum eſt, id reipſa habere, quod priſcis patribus, naturæ & Moſaicæ legis tempore ſignis 1.Cor. 10. tantum & figuris fuerat adumbratum. Vt Dionys. de Eccl. Hier. parti. c. 1. meritò à *Divino Dionyſio* dictum ſit, Eccleſiam noſtram inter ſynagógam & ſupremam *Ieruſalem* eſſe mediam, ac propterea utriuſque participem. Quippe cui etiamnum in terra militanti ex *Chriſti* majeſtate, tanta acceſſerit dignitas, eaque gloriæ amplitudo, ut inter eam, & cæleſtem beatitudinem, unus tantum gradus intereſſe videatur. Hoc enim nobis cum cælitibus commune eſt, ut utrique *Chriſtū* Deum & hominem præſentem habeamus: ſed quo uno gradu ab ijs diſtamus, illi præſentes beata viſione perfruuntur: nos præſentem, & tamen ab oculorum ſenſu remotum, ſacrorum myſteriorum admirabili integumento ſe occultantem, firma & conſtanti fide veneramur. Sed ut hæc clariora fiant, paulò altius rem repetamus.

13.

CVM Regius ille Propheta *David*, ſpiritu in æthereos ſuetus ire meatus, *Ieſu Chriſti* Dei & hominis, & primi novi teſtamenti Pontificis ſummum & æternum contempla- Pſal. 109. Hebr. 7. retur Sacerdotium, *Pſalmo centeſimo & nono* hoc modo de Pontifice noſtro ſcripſit: *Iuravit Dominus, & non pœnitebit eum. tu es ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedec.* Quod, ſicut & cætera eiuſdem Pſalmi, non de alio quam de *Chriſto* eum locutum eſſe, ipſe Salvator luculentiſſimè olim probavit. Qui *Hieroſolymæ* in templo docens, ac Math. 22 Marci. 12. Luc. 20. Phariſæos, qui inſtar coronæ ipſum cingebant interrogans, cujuſnam *Chriſtus* eſſet filius? reſpondentibus, quod *Davidis*: aperte iſtis Pſalmi verbis declaravit, ſe quidem ſecundum humanam naturam filium eſſe *Davidis*, ſed ſecundum Divinitatem Dei eſſe filium, dum ait: Quomodo ergo *David* in ſpiritu vocat eum Dominum? ipſe enim in Spiritu *ſancto in* Pſal. 109. *libro Pſalmorum* dicit: *Dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum.*

14.

HIS accedit Dei patris auctoritas, qui ut de *Chriſti* perſona dignitate, & ampliſſima ejus poteſtate nullus dubitandi nobis relinqueretur locus, locis & temporibus diverſis palam è cælo id teſtatum eſſe voluit.

Primò enim cùm in Iudæa *Chriſtus* anno ætatis ſuæ triceſimo multis corā adſtantibus Iudæis a *Ioanne Baptiſta* in *Iordane* baptizaretur, aperti ſunt cæli, & *Spiritus ſanctus* ſpecie columbæ cælitus in baptizati verticem deſcendit: ipſeque Deus Pater voce de cælis intonans, dixit: *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Math. 3. Marc. 1. Luc. 3.

Secun-

Matth. 17. Marc. 9. Luc. 9. 2. Petr. 1. Secundò in *Galilæa* ætatis ſuæ anno triceſimo tertio cum ſuper montem *Tabor* coram *Moyſe, Elia*, & tribus Apoſtolis, *Petro*, Iacobo *&* *Ioanne* glorioſè in Divinam quandam formã transfiguraretur, lucida nubes cælitùs eos obumbravit, & vox de nube facta eſt dicens: *Hic eſt filius meus chariſſimus, in quo mihi bene complacui ipſum audite.*

Tertiò in *Regia urbe* Hieroſolyma, quam trigeſimo quarto anno ætatis ſuæ mirabili cum *Ioan. 12.* pompa ingreſſus, dum in templi atrio, quod gentium vocabatur, coram quibuſdam gentibus ipſum videre deſiderantibus oraret, Pater clarifica nomen tuum: Venit vox de cælo, dicens: *Et clarificavi, & iterum clarificabo.* Quæ vox ita audientium corda perculit, ut alij dicerent tonitruum eſſe factum, alij autem Angelum ei locutum eſſe. Quibus Ieſus reſpondit, *Non propter me hæc vox venit ſed propter vos.*

15.

HAC itaque auctoritate, qualis nulli alteri hominum unquam obtigit, commendatus *Chriſtus*, cum jam toto triennio & tribus menſibus haud aliter quam verus Evangelicæ veritatis Doctor paſſim in varijs *Iudæa* ac *Galilææ* locis, Iſraëlitas omnes æternæ ſalutis viam docuiſſet, ſuamque doctrinam infinitis confirmaſſet miraculis: clariſſimè ſe tandem etiam novæ legis verum Pontificem declarare voluit. Qui quemadmodum non *Matth. 5.* venerat ſicut de ſe ipſe teſtatur, ut ſua doctrina Moſaicam legem aut Prophetas deſtrueret: ſed potius ut ea perfectioribus (quia nihil *Hebr. 7.* ad perfectum adduxit lex) adimpleret mandatis, atque in Evangelium omnibus numeris perfectum mutaret: ita etiam infirmum & imperfectum veteris legis Sacerdotium ac ſacrificium nequaquam abolevit, ſed in multò melius atq; excellentiùs renovavit: & ad ſummam perfectionem adduxit.

16.

Hebr. 9. AARON enim, cæteriq; prioris legis Sacerdotes, ovium, boum, taurorum, hircorum, aliorumque brutorum pecorum carnes in altari holocauſti materiali igne cremantes obtulerunt; & thuris ſuffimenta & odores in altari thymiamatis incendentes adoleverunt; & per hircorum aut vitulorum cruorem introierunt Sancta Sanctorum. *Chriſtus* verò novi & longe excellentioris teſtamenti Pontifex, Sacerdos ipſe, & immaculatus agnus ac hoſtia, nobiliſſimum ſuum corpus, quod ſanctiſſima anima vivum, ac glorioſa æternaque *1. Cor. 5.* Divinitate unitum erat, extra *Hieroſolymam* in *monte Calvariæ*, ipſo meridie feſti Paſchæ cunctis ſpectantibus in ara Crucis pro totius Mundi redemptione, charitatis igne in holo*Hebr. 9.* cauſtum ac pacificam ſuaviſſimi odoris victimam Deo Patri immolavit. Et per proprium ſanguinem, non in manu facta Sancta, ſed in ipſum Cælum introivit, quod ab initio Mundi annis fermè quater mille ſemper fuerat occluſum: ubi in conſpectu Divinæ Majeſtatis apparens, Deum nobis placavit, ac credentibus omnibus cæli clauſtra reſeravit, æternitatiſque aditum aperuit.

17.

POTERAT quidem pijſſimus hic Pontifex, vel minima corporis pœna, aut unicæ ſanguinis guttulæ effuſione univerſum genus humanum ab æterna damnatione vendicare, atque in ſempiternam beatitudinem aſſerere. Verum, ut copioſa apud eum eſſet re- *Pſal. 129.* demptio, ex incomprehenſibili dilectione, *Ioan. 15.* qua major nulla eſſe poteſt, humanam naturam, quam ut homines Deos faceret, de virgine aſſumpſerat, totam hominibus conferre ad ſalutem voluit. Quod abundiſſimè præſtitit, *Iſa. 53.* cum tribus horis vivus de cruce pendens, totum corpus ſuum, adeoq; ſingula ſua membra, ignominioſiſſimis atrociſſimiſq; tormentis dilaniata, pro noſtra reconciliatione in ho- *Deut. 21. Gala. 3. Phil. 2. Thren. 1.* locauſti hoſtiam Deo Patri obtulit: ac ſanguinem univerſum per quinque ſanctiſſimos auguſtiſſimoſq; vulnerum fontes, innumeroſq; alios rivulos, ad extremam uſque cordis ſui *Ioan. 19.* guttam, unà cum vita nobis profudit, ut inſtar veri Pellicani omnes ſibi obtemperantes vivi- *Pſal. 101.* ficaret, ſanctitate imbueret, atque Divinitatis ſuæ faceret participes.

18.

HOC itaque modo Maximus futurorum bonorum Pontifex noſter *Chriſtus* Ieſus, pro æterna humani generis redemptione & ſalute ſemel in ara Crucis ſeipſum totum cru- *Ioan. 19.* ente, hoc eſt, cum cruciatibus & ſanguinis profuſione morte intercedente in ſanctum & immaculatum ſacrificium Deo Patri immolavit: & omnia antiquæ legis ſacrificia, uno *Hebr. 10.* Crucis ſacrificio complevit, unaque oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos. Qui cum etiam verus & æternus Dei Pa- *Pſal. 109.* tris Sacerdos eſſet ſecundum ordinem *Melchiſedec*, ſemel quoque in noviſſima ante ſuam paſſionem cæna, ſeipſum incruente, id eſt, ſine pœnis & cruoris effuſione obtulit. Ac ſicut *Aaronis* & cruentum *Moſaicæ legis* ſacerdotium conſummans, pro pecudibus, eorumq; cruore, ſuum corpus & ſanguinem obtulit: ita oblationem *Melchiſedec*, quæ ex materiali pa- *Genes. 14.* ne & vino conſtabat, in Evangelicum novæque legis perfectiſſimum ac longè digniſſimum Sacerdotium atq; ſacrificium commutavit. Panem namque triticeum & azymum in manus ſuas ſumens, in ſuum corpus, & vinum vitis, in ſuum ſanguinem Divina benedictione & certis verbis convertit. Qua de re S.S. Evangeliſtæ *Matthæus, Marcus*, & *Lucas* *Matt. 26. Marc. 14. Luc. 22. 1. Cor. 11.* atque *D. Paulus Apoſtolus* concorditer & luculentis verbis teſtantur, quod Dominus *Ieſus* primo azymorum die, poſtquam *Hieroſolymis* in Cœnaculo unà cum duodecim Diſcipulis *Ioan. 13.* ſuis juxta veteris legis præſcriptum typici Agni Paſchalis cœnam celebraſſet, atque in

humi-

humilitatis exemplum, ſimul ac puritatis myſterium, eorum pedes laviſſet, ſtatim ab hac lotione menſæ rurſum accumbens, typo veritatem conjunxerit, & ab umbra ad corpus tranſierit.

Accepit, inquiunt, panem, & gratias egit, benedixit, fregit, deditque Diſcipulis ſuis, dicens: *Accipite & comedite. Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem.* Similiter accipiens & calicem poſtquam cœnavit, gratias egit, & dedit illis, dicens: *Bibite ex hoc omnes. Hic eſt enim ſanguis meus novi teſtamenti, qui pro vobis & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum. Hoc facite, quotieſcunque bibetis, in meam commemorationem.*

19.

PORRO quod ad Sacerdotium ſecundùm ordinem *Melchiſedec* attinet, duo potiſſimum hic diligentius conſideranda ſunt, cur illud *Chriſto* tribuatur. Primum, quod genealogia ejùs, initium & vitæ finis à Sacra ſcriptura non referantur, & tanquam, ut ait Apo- [Hebr. 7.] ſtolus ἀπάτωρ ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος hoc eſt, ſine patre, ſine matre, ſine genealogia, neq; initiũ dierum neq; finem habens, veluti æternus deſcribitur. Qua in re divinitatis Chriſti æternitas manifeſtiſſimè deſignaturi quam olim [Iſa. 53.] Divinus Vates admirans, exclamavit: *Generationem ejus quis enarrabit?* Nam ſi naturam Divinam ſpectes, in cœlis ſine matre; ſi naturam humanam, in terris natus eſt ſine patre.

[Hebr. 5. & 8.] Alterum verò eſt, quod *Melchiſedec* Sacerdos fuerit Dei altiſſimi. Cujus, ut *D. Paulus* ait, [Gen. 14. Hebr. 7.] hoc munus eſt, ut offerat dona, munera, & ſacrificia. Quod *Melchiſedec* præſtitiſſe legitur, dùm *Patriarchæ Abrahamo* à cæde Regum & hoſtium revertenti occurrens, pro parta victoria panem & vinum Deo obtulit, *Abrahamo* benedixit, ipſumque ac ſervos ejus eodem pane & vino refecit. Quod beneficium *Abraham* aliquo modo compenſare cupiens, de omnibus, quæ ab hoſtibus tulerat, ei decimas dedit. Quo in munere *Melchiſedec* præclarum *Chriſti* typum prætulit, ejuſq; perfectiſſimum illud expreſſit Sacerdotium, quo in extrema cœna functus eſt, dum primò quidem ſub ſpeciebus panis & vini corpus & ſanguinem Deo Patri obtulit, ac deinde oblata Diſcipulis, & ijs qui *Abrahæ* fidem imitantur, & vitiis, cum quibus quotidiana nobis pugna eſt, ſuperiores fiunt, in cibum & potum dedit. Hac de re luculentiſſimè ſcripſit ſanctiſſimus ſimul & [Cypr. l. 2. epiſt. 3. ad Cæcilium] doctiſſimus Epiſcopus & martyr *D. Cyprian.* cui Divina revelatione (ut ipſemet teſtatur) ſuper his erudiri contigit. Verba ejus hæc ſunt: *Deo inſpirante & mandante admonitos nos ſcias, ut in calice offerendo Dominica traditio ſervetur, neque aliud fiat à nobis, quàm quod pro nobis Dominus prior fecit.*

In Sacerdote *Melchiſedec* ſacrificij Dominici ſacramentum præfiguratum videmus, ſecundum quod Scriptura Divina teſtatur & dicit. Et *Melchiſedec* Rex Salem protulit panem & vinum. [Genes. 14.] Fuit autem Sacerdos Dei ſummi, & benedixit *Abraham*. Quod autem *Melchiſedec* typum *Chriſti* portaret, declarat *Spiritus ſanctus* in Pſalmis, ex perſona Patris ad Filium dicens: *Ante luciferum generavi te. Iuravit Dominus, & non pœnitebit eum, tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem* Melchiſedec. [Pſal. 109.] Qui ordo utique hic eſt de ſacrificio illo veniens, & inde deſcendens, quod *Melchiſedec* Sacerdos Dei ſummi fuit, quod panem & vinum obtulit, quod *Abraham* benedixit. Nam quis magis Sacerdos DEI ſummi, quàm Dominus noſter *Ieſus Chriſtus*, qui ſacrificium Deo Patri obtulit? Et obtulit hoc idem quod *Melchiſedec* obtulerat, id eſt, panem & vinum, ſuum ſcilicet corpus & ſanguinem. Et circa *Abraham* benedictio illa præcedens, ad noſtrum populum pertinebat. Nam ſi A*braham* [Gala. 3.] Deo credidit, & deputatum eſt ei ad juſtitiam: utiquè quiſquis Deo credit, & fide vivit, juſtus invenitur, & jam pridem in A*braham* fideli benedictus, & juſtificatus oſtenditur.

Ut ergo in *Geneſi* per *Melchiſedec* Sacerdotem benedictio circa *Abraham* poſſit ritè celebrari, præcedit ante imago ſacrificij, in pane & vino ſcilicet conſtituta. Quam rem perficiens & adimplens Dominus, panem & calicem mixtum vino obtulit; & qui eſt plenitudo, veritatem præfiguratæ imaginis adimplevit.

Si in ſacrificio quod *Chriſtus* eſt, non niſi *Chriſtus* ſequendus eſt, utique id nos obaudire & facere oportet, quod *Chriſtus* fecit, & quod faciendum eſſe mandavit, cùm ipſe in Evangelio ſuo dicat: *Si feceritis quod mando vobis, jam non dico vos ſervos, ſed amicos.* [Ioan. 15.] Et quod *Chriſtus* debeat ſolus audiri, Pater etiam de cælo conteſtatur dicens: *Hic eſt filius meus dilectiſſimus, in quo benè ſenſi, ipſum audite.* [Matth. 17] Quare ſi *Ieſus Chriſtus* Dominus & Deus noſter ipſe eſt ſummus Sacerdos Dei Patris, & ſacrificium Deo Patri ipſe primus obtulit, & hoc fieri in ſui commemorationem præcepit: utique ille Sacerdos *vice Chriſti* verè fungitur, qui id quod *Chriſtus* fecit, imitatur. Et ſacrificium verum & plenum tunc offert in Eccleſia Deo Patri, ſi ſic incipiat offerre ſecundum quod ipſum *Chriſtum* videat obtuliſſe. Nam ſi ſacerdotes *Dei* & *Chriſti* ſumus, non invenio quem magis ſequi quàm *Deum* & *Chriſtum* debeamus. Hæc compendiò ex *Cypriano* deſcripſimus, quibuſdam brevitatis cauſa omiſſis, quæ ad præſentem materiam nobis non ita neceſſaria erant.

20.

NEQVE tantùm *Chriſtus* ex figura Sacerdotij & oblationis *Melchiſedeci* in cœna corpus & ſanguinem ſuum obtuliſſe comprobatur: ſed idem etiam feciſſe convincitur ex typo & ritu oblationis & ſacrificij Agni Paſchalis, qui illuſtrè quoq; hujus ſacramenti ty-

pum

Exod. 11. Levit. 17. Num. 9. Marc. 14. prum præ ſe ferebat. Nam ut Agnus Paſchalis ab univerſa multitudine filiorum *Iſrael* primò debebat in ſacrificium Domino immolari, deinde comedi; ita *Chriſtus* poſt typici Agni celebrationem typum perfectiſſime peragens, ut ſigno res ſignata, figuræ veritas, & umbræ corpus per omnia correſponderet, ſe ipſum agno illo typico tanto tempore prædicatum, primum Deo Patri immolavit, ac deinde ſeipſum Diſcipulis ſuis comedendum præbuit.

De qua quæſtione clare etiam tractant, *D. Ambroſius Epiſcopus* Mediolanenſis, *de initiandis cap.6.& de ſacram. lib.4.c.3. Ioannes Chryſoſtomus patriarcha Conſtantinopolitanus ſuper 2. epiſt. ad Timot. hom. 2.& hom. de aſcendente Ieſu in templum.* Hieron. *Stridonenſis Presbyter, epiſt. 26. & ſuper illud Matt. Cœnantibus illis. Auguſtin. Hipponenſ. Epiſcop. epiſt. 95.& 16. de civitate Dei c.22.& 17.c.17.& in pſal. 37. & 106. Euſebius Epiſcopus Cæſareæ Paleſtinæ, li.5. demonſtra. cap.3. Euſebius Emiſſenus ſerm. 5. de Paſcha. Epiphanius hæreſi 55. & Iſidorus, de patribus veteris Teſtamenti. & Conſilium Tridentinum ſeſſione 22.cap.1.* qui, ut cæteros tum veteres, tum recentiores prætercam, Salvatorem noſtrum cum ſacroſancta & auguſtiſſima Euchariſtiæ myſteria inſtitueret, verum & proprium ſacrificium Deo Patri obtuliſſe concordi ſtilo ſcribentes, hoc tenuerunt, quod ubique, quod ſemper Catholica Eccleſia tenendum eſſe docuit.

21.

D. Tho. 2. 2. q. 85. ar. 3. ad 3. Melch. Canus de loc. Theo. l. 12. HÆC quæ ex figuris prolata ſunt, ſacrificij ratio confirmat. Duobus quippe modis aliquid Deo offerimus, aut enim ſimplici donatione ſine ulla mutatione rei quæ donatur, res offertur: ut cum denarij, panes, fructus, ſegetes, carnes, aliave vina Deo donantur, aut alio modo res offertur cum non ſolum Deo donatur ſed etiam ad Dei honorem mutatur, aut in totum conſumitur, ſicut olim agnus Paſchalis, aliaq; animalia, & thus ſignificandi gratia, ad Divinum cultum occidebantur, immolabantur, & incenſione conſumebantur. Prior oblatio, quæ ſine ſui immutatione ſimplex eſt rei donatio, oblatio tantum eſt. Poſterior verò in qua res quæ offertur non tantùm donatur, ſed bono & recto ejus uſu ad Dei honorem tráſmutatur aut conſumitur, propriè ſacrificium eſt. Primi generis oblatione, quæ ſine mutatione fit, olim *Samuel* à matre ſua; & poſtea 1. Reg. 1. Luc. 2. *Chriſtus* à parentib. in templo oblati ſunt Domino. Secundi generis oblatione, quæ etiam ſacrificium eſt, *Chriſtus* immolavit ſe Deo; in Cruce cruentè; & in cœna ſub panis vinique ſpeciebus incruente, facta videlicet tranſmutatione ſubſtantiæ panis in corpus ſuum, & ſubſtantiæ vini in ſagvinem ſuum, dicendo poſtquam accepiſſet panem. *Hoc eſt corpus meum.* ſimiliter poſtquam accepiſſet vinum, *Hic eſt ſangvis meus.* His verbis ſignificans non quidem id quod præerat, antequám ea proferret, ſed quod factum erat, cum ea protuliſſet *Chriſtus* enim Deus omnipotens & verax, qui neq; mentiri poteſt, nec fallere vult, quo modò ſine mendacio dixit, hoc eſſe corpus ſuum, quod panis fuerat, niſi dicendo hoc ipſum feciſſe credamus, quod verbis tam apertis ſignificabat. Itane dicendo faciebat quod dixit: *Vade filius tuus vivit.* Item, *Mulier, ecce filius tuus,* & diſcipulo: *ecce mater tua,* & dicendo non fecit quod dixit, hoc eſt corpus meum: hic eſt ſanguis meus? An vero eſt ulla tanta vis ingenij, quæ huic tam claræ luci tenebras poſſet offundere? Taceo quod ut in re tam ſeria omnem parabolam, tropum, aliamve figuram, ſimul & dubitandi, aut Divina verba contorquendi, aut falsè interpretandi locum excluderet, non tantum dixit; *Hoc eſt corpus meum;* ſed addidit etiam, *quod pro vobis tradetur:* illud idem ſcilicet, quod pro veſtra redemptione jam jam in cruce tradendum eſt ad mortem. Item cùm dixit: *Hic eſt ſanguis meus novi teſtamenti;* addidit, *qui pro vobis & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum.* Ioan. 4. Ioan. 19.

22.

VERISSIMA igitur eſt, & ab omnibus recipienda univerſalis Eccleſiæ fides, quam à *Spiritu ſancto* tam perſpicuis *Chriſti* verbis edocta, tanquam columna & firmamentum veritatis ubiq; terrarum nulla non ætate conſtanter confeſſa eſt, & in plurimis concilijs totius mundi ſuffragio ſtabilivit, Salvatorem noſtrũ ſub panis viniq; accidentibus (ne aut edentibus moveretur horror, aut incredulis riſus, aut mitibus & humilibus fidei ſubtraheretur meritum) verè & realiter idem ipſum corpus ſuum nobis teſtamento donaſſe, ac in ſacramento reliquiſſe, quod olim, non exangue, nõ inanime, non vacuum Divinitate; ſed quod ſaucium cruentumq; pro nobis in Cruce immolavit, quodq; nunc ſedet ad dexterã Patris. 1. Tim. 3.

Primum quidem, ut perenne quoddam nobis eſſet excellentiſſimi amoris ac tam amaræ & beatæ paſſionis mortiſq; ſuæ monumentum quo incomparabile Redemptionis noſtræ beneficium non ſine uberrimo fructu in finem uſque ſæculi recoleremus; & ad laudandum Deum, ac tam fidelem Redemptorem redamandum permoveremur. Pſal. 110. Luc. 22. 1. Cor. 11.

Secundò, ut pro varijs veteris legis ſacrificijs, unicum haberemus & juge gratiſſimi odoris ſacrificium, quo cruenta illa oblatio ſemel in cruce peracta, incruentè in Eccleſia oblata quotidie Deo Patri repræſentaretur. Quæ ob Divinam Chriſti dignitatem ac infinita ejus merita, ad debitum Deo cultum, quem latriam vocant, exhibendum; ad auguſtiſſimam ejus Majeſtatem dignâ gloriâ celebrandam; ad gratias immortales pro acceptis beneficijs immortali Deo rependendas; ad Divinum numen nobis placandum, ac bonorum quæ vel in præſenti vel futuro ſæculo optanda ſunt, vota conſequenda; ac denique pro peccatorum ac pœnæ remiſſione tam vivis

quàm

quàm defunctis, qui necdum ab omni pœna [Matt. 17.] abſoluti ſunt, conſequenda, longe foret & acceptiſſima & ſufficientiſſima. [Chryſ. ho. 3. ad Phil. & ho. 69. ad pop. Antioch.] Nam ſicut *Chriſtus* in cruce etiam pro mortuis mortuus eſt: ita juxta Apoſtolicam traditionem defunctis hujus ſacrificij virtus minimè eſt auferenda.

Tertiò donata ſunt nobis hæc tremenda corporis & ſanguinis *Chriſti* myſteria in ſpiritualem ac ſalutarem animæ cibum & potum, quo [Ambro. de ſacram. li. 4. cap 6.] in præſenti hujus vitæ peregrinatione non tantum expiemur ac purgemur ab occultis, & oblitis, & à levioribus ſive quotidianis peccatis, ſed & à capitalibus ſive mortalibus præſervemur, [Cyrill. catechę. myſtag. 4.] atque ut in ſpirituali vita alamur, conſervemur, & cæleſtium chariſmatum abundantia impinguemur, ut denique ipſi capiti *Chriſto*, ac corpori ejus myſtico, quæ eſt omnium ſanctorum ſocietas, arctiſſima fidei, ſpei, & charitatis connexione uniamur, & concorporemur ut ita dicam, & conſanguinei *Chriſti* effecti, in eo maneamus, & ipſe in nobis.

Poſtremò, futuræ gloriæ, perpetuæq; fælicitatis pignus & arrabo eſt, quo fructus meritorum Chriſti facti participes, in hac lacrymarum [Sap. 16.] valle cæleſtium delitiarum prælibatione reficiamur, ut etiam hîc guſtare & videre poſſimus quàm ſuavis ſit Dominus, qui in omni [Pſalm. 22] Satanæ, carnis, & Mundi tribulatione, & mortis anguſtia, hoc cæleſti manna nos confortat [3. Reg. 19.] ac conſolatur. Et quemadmodum olim *Eliam* ſub cineritio pane recreavit ad ingrediendum in montem Dei *Oreb*: ita longè meliori cibo nos vegetans, ad montem traducit cæleſtem, [2 Pet. 1.] ubi juxta beatum *Petrum* Divinæ effecti conſortes naturæ, in beato illo gaudio cum beatis beatè vivamus in æternum. Hæc de *Ieſu Chriſti* Pontificis maximi ſummo Sacerdotio & ſacrificio, quod in cruce peractum, & in cœna inſtitutum eſt, dicta ſufficiant. Nunc declaremus illud perpetuum eſſe ac ne ipſo quidem in cœlum ſublato, è terris eſſe ablatum.

23.

SICVT Salvator noſter quando convocatis duodecim Diſcipulis ſuis præcepit dicens: [Math. 10] In viam gentium ne abieritis, & in civitates Samaritanorum ne intraveritis: ſed potius ad [Marci, 6.] oves domus *Iſraël*. Euntes autem prædicate, dicentes: Quia appropinquavit regnum cælorum. [Luc. 9.] Infirmos curate, mortuos ſuſcitate, leproſos mundate, dæmones eijcite, ijs verbis fecit eos verè Apoſtolos, atque Iſraëlitici populi Doctores, dans illis auctoritatem prædicandi regnum Dei, & poteſtatem ægrotos curandi, mortuos ſuſcitandi, leproſus mundandi, & dæmones eijciendi, ſed in Iſraëlitica duntaxat terrá, unde & bini per pagos circumeuntes, ubique prædicabant, dæmonia eijciebant, infirmos oleo ungebant & ſanabant. Et quemadmodum cùm poſt reſurrectionem ſuam locutus eſt eis, dicens: *Data eſt mihi omnis poteſtas* [Matt. 28. Marc. 16.] *in cælo & in terra*. Euntes ergo in mundum vniverſum, docete omnes gentes, & prædicate Evangelium omni creaturæ, baptizantes eos in nomine *Patris*, & *Filii*, & *Spiritus Sancti*: docentes eos ſervare omnia quæcunque mandavi vobis, non ſolum Iſraëlitici populi, ſed totius mundi Apoſtolos ac Doctores conſtituit, dans eis auctoritatem & præcipiens, ut jam præceptum novum, quod novo vocabulo nominavit Evangelium, hoc eſt, bonum & lætum æternæ ſalutis nuncium, prædicarent, id eſt præconum more puplicè promulgarent, non tantum Iſraëlitis in *Iudæa* & *Galilæa*, & Samaritanis, ſed omnibus ubique orbis terrarum, quotquot hominis vocabulo cenſentur, ut omnibus offeretur, quod Divinitus pro omnium ſalute donatum erat.

Ita quando in die Paſchæ Apoſtolis ſuis dixit: *Sicut miſit me pater, & ego mitto vos*, ac tum inſufflans in eos addidit: *Accipite Spiritum* [Ioan. 21.] *ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta ſunt*. Item alias: *Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo: & quæcunque* [Matt. 18.] *ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælo*. Deniq; cum in extrema cœna, poſtquam panē [Luc. 22.] & vinum in ſuum corpus & ſanguinem conſe- [1. Cor. 11.] craſſet, dixit eis: *Hoc facite in meam commemorationem*, his verbis conſecravit & ordinavit eos novi teſtamenti Sacerdotes, atque tam ipſis, quam legitimis eorum in ſacerdotio ſucceſſoribus, omnem quam in hac parte habebat (licet Divinam prorſus, & quæ humanam & Angelicam excederet naturam) donavit auctoritatem, ut Dei in terra vicarij quæcunq; pœnitentium quorumlibet peccata remitterent: & faciendo quod in cœna fecerat, panem in ſuum corpus, & vinum in ſuum ſanguinem conſecrarent, Deo offerrent, frangerent, ſumerent, alijſq; ſumenda adminiſtrarent. Et hæc præcipua atque unica pene profertur ratio, quod Deipara virgo, aliæq; fœminei ſexus tū virgines, tū matres licet ſanctiſſimæ, ad ſacratiſſimam hanc cœnam admiſſæ non fuerint. Quamvis enim ſanctiſſima Dei mater ad participationem tanti myſterij maxime eſſet idonea, quippe quæ ſola digna reperta fuit, ut Deum virginalis uteri anguſtia novem menſibus contineret, eumq; in terris nutriret atq; educaret, attamen ad munus Sacerdotale, quod hic *Chriſtus* inſtituere cupiebat, ſolum maſculinus humani generis ſexus, adeoq; *ſolitum* temporis Apoſtoli, homines rudes & piſcatores, præ ſanctiſſimis illis mulieribus, imo Angelis, ſoli idonei habiti fuerunt.

24.

PORRO hujus ſacerdotij poteſtas aptiſſimè expreſſa eſt Græco verbo, ποιεῖτε, ſive Latino, Facite. Nam quemadmodum in lingua Hebraica verbum עשה aſa, ſive haſah, & Græca ποιεῖν, δρᾷν, & ἐργάζεσθαι, ita & in Latina facere & operari, tum in Sacris, tū in profanis literis ſæpiſſimè pro ſacrificare & offerre uſurpantur. Imprimis *Exodi capite* 10. ubi nos legi- [Exod. 10.] mus: Hoſtias quoque & holocauſta dabis nobis

bis, quæ offeramus Domino Deo noſtro: pro offeramus. Hebraice eſt *aſinu*, id eſt *faciemus*, [*Levit.* 15.] pro ſacrificabimus. Deinde *Levit. cap.* 15. Sumet duos turtures aut duos pullos columbæ, dabitque eos Sacerdoti: qui faciet unum pro [*Levit.* 23. Num. 6.] peccato, & alterum in holocauſtum. *Ibid. c.* 23. Facietis & hircum pro peccato. Item *Num. c.* 6. Offert duos turtures vel duos pullos columbæ Sacerdoti, faciatque Sacerdos unum pro [Num. 8.] peccato, & alterum in holocauſtum. Et *cap.* 8. Levitæ ponent manus ſuas ſuper capita boum, è quibus unum facies pro peccato, & alterum [*Iudic.* 13.] in holocauſtum. Præterea *Iudic. c.* 13. Obſecro te, inquit pater Samſonis ad ignotum ſibi Angelum, ut acquieſcas precibus meis, & faciamus tibi hedum de capris. Cui reſpondet Angelus. Si vis holocauſtum facere, offer illud [3. *Reg.* 18.] Domino. Adhæc *lib.* 3. *Reg. c.* 18. dixit *Elias* prophetis *Baal*: Ego faciam bovem. Eligite vobis bovem unum, & facite primi. Qui cum tuliſſent bovem, fecerunt: & invocabant nomen *Baal* à mane uſq; meridiem dicentes: *Baal* exaudi nos. Apud *Ezech. quoq; c.* 43. Dominus [*Ezech.* 43.] ritus ſacrificij præcipiens: Septem diebus, inquit, facietis hircum pro peccato quotidie in die octava facient Sacerdotes ſuper altare holocauſta veſtra. Et *c.* 45. Ipſe faciet pro pecca- [*Ezec.* 45.] to ſacrificium, &c. Ruſus *ca.* 46. Et facient ſa- [*Ezech.* 46.] cerdotes holocauſtum eius, &c. Quibus locis LXX Interpretes (quorum tranſlationem Evangeliſtæ & Apoſtol. crebro ſecuti ſunt) fere ποιεῖν id eſt, facere, pro ſacrificare poſuerunt. Habemus & præclaram hujus rei in novo teſtamento auctoritatem. Nam cum B. Marcus dicat: Primo die azymorum, quando Paſcha [*Marc.* 14. *Matt.* 26.] (θύουσι) immolabant: *Chriſtus in Matth.* primo azymorum die dicit. Apud te (ποιῶ) facio Paſcha cum diſcipulis meis. Atq; *D. Paul. epiſt.* 1. [1. *Cor.* 9.] *ad Cor. c.* 9. οὐκ οἴδατε, inquit, ὅτι τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, &c. An neſcitis, quòd ij, qui ſacra operantur, de ſacrificio vivunt? Inter profanos verò auctores primus Athenæus occurrit, qui *lib* 14. ſuo idiomate ſcribit οἱ παλαιοὶ τὸ θύειν δρᾶν ὠνόμαζον id eſt, Veteres ſacrificare, facere nominaverunt. Huic ſe Romani adjungunt, qui in eadem ſignificatione verbo, facere, & operari, uſi ſunt. *Nonius* ſiquidem vetuſtiſſimus Latinæ linguæ auctor, ait: *Operari eſt religioſe & cum ſumma veneratione ſacrificijs litare & convivari.* Et Plautus in Aulul. *O fides mulſi congialem tibi faciam fideliam.* Et nuoq; ſummus Latinus poeta *Virgilius in palem.*

Cùm faciam vitula pro frugibus, ipſe vento,

tanquam dicat, inquit *Macrob. l.* 3. *c.* 2. *Saturn.* cùm vitula rem divinam fecero, veni ad ſacrũ convivium. Similiter & *Iuvenal. Satyr.* 9.

Pro populo faciens quantum Lauſella bibebat.

Idem Satyra duodecima.

Et matutinis operatur feſta lucernis.

[*Pro Mur.*] Sed & Latinæ eloquentiæ princeps *Cicero*: Nolite, inquit, à ſacris *Iunonis* ſoſpite, cui omnes Conſules facere neceſſe eſt, domeſticum, & ſuum Conſulem avellere. *Pomponius* denique: Ad Veneris profectus eſt mane vetulus, votum ut ſolveret, ibi nunc operatus eſt. Poſſemus idem ſexcentis alijs teſtimonijs probare: ſed hæc ſatis ſunt ei, qui manifeſte veritati non volet refragari.

25.

APOSTOLI itaque poſt *Chriſti* in cælos aſcenſum accepto *Spiritu San.* non ſo- [*Pſalm.* 18. *Marci* 16.] lum ex Salvatoris præcepto Doctorum obiêrunt munus, Evangelium ubivis gentium prædicando, idq; miraculis confirmando: verum Sacerdotum quoq; functi ſunt officio, atque Dominicam cœnam, noviq; teſtamenti novũ ſacrificiũ celebraverunt. Quod Hebraica voce *Miſſa*, quaſi ſpontanea oblatio vocatũ fuit. *Nam* 16. *lib. Deut. c.* ubi latina noſtra transla- [*Deut.* 16.] tio habet, oblationem ſpontaneam, Hebraicus text. habet *Miſſah*, quod Hebræis propriè oblationem ſignificat, quæ ex optima, ſpontanea ac libera voluntate oblata, poſtea cum lætitia comedebatur. A Græcis autem ſacra hæc actio λειτουργία *Liturgia* appellatur, quod nomen in ea ſignificatione, qua munus illud publicum ſignificat, quo in ſacrificijs peragendis Sacerdotes funguntur, ſæpius legitur, tum in veteri inſtrumento, ut *Numer c.* 4. 8. & 18. *Deuter. c.* 18. [*Num.* 4. 8.] *Iſai.* 61. tum & in novo *Luc. c.* 1. *Epiſt. D. Pauli* [*Deut.* 18. *Iſai.* 16.] *ad Philipp. cap.* 2. *ad Hebr. c.* 8. 9. & 10. &c. Quod [*Luc.* 1.] vero ad Latinos attinet, accipiêtes ab Hebræis [*Philip.* 2. *Heb.* 8. 9. 10.] ſacrificium, acceperunt & ab Hebræis *Miſſæ* vocabulum, quod etiamnum una cum alijs multis Hebraicis verbis retinent, ut ſunt: *Paſcha*, *Ieſus*, *Maria*, *Ioannes*, *Alleluja*, *Satan*, *Amen*, & id genus alia. Quæ apud Eccleſiaſticos in uſu manent, partim propter latentem vocum energiam, & naturalem vim, quæ alio quovis idiomate, optimè exprimi non poteſt: partim ad celebrandam memoriam, quod ſalus à Judæis [*Ioann.* 4.] ſeu Hebræis, ad nos manaverit. Ita *Chriſti* ſacri- [a *Phil.* 8.] ficium *Miſſam* vocarunt primi Romani Pontifi- [*Paſſus eſt an. Chriſti* 77.] ces & martyres in conſtitutionibus ſuis, a *Clemens* Apoſtolorum *Petri* & *Pauli* in Evange- [b *ann.* 117] lico negotio Coadjutor, b *Alexander*, c *Teleſ-* [c *ann.* 138.] *phorus* & d *Higinus*. Item *B. Ignatius Ioan. Apo-* [d *an.* 142.] *ſtoli diſcipulus*, & *Antiochenæ Eccleſiæ tertius poſt Petrum Apoſt. Epiſcopus & martyr, in epiſt. ad Smirnenſes. D. Ambroſius epiſt.* 33. *ad Marcellinam ſororem ſuam.* Item hiſtoria tripartita *lib.* 3. *c.* 11. & *lib.* 4. *cap.* 13. & *lib.* 10. *cap.* 23. *Et Innocentius epiſt.* 1. *ad Rufum.*

26.

SED ut hæc Miſſa faciamus, declaremus Apoſtolos mox poſt acceptum *Spiritum S.* Miſſæ ſeu Liturgiæ celebraſſe ſacrificium, atq; fideles tum temporis quotidie corpori & ſanguini Dominico communicaſſe. Patet hoc imprimis apertè ex *Actuum Apoſt. cap.* 2. *circa* [*Act.* 2.] *fin.* ubi ſic legitur: Erant autem perſeverantes in doctrina Apoſtolorum, & communicatione, & fractione panis, & orationibus. Et pau-

cis interjectis: Quotidie, quoq; perdurantes unanimiter in templo, & frangentes circa domos (velut Græci habent, per ſingulas domos) panem ſumebant, cibum cum exultatione & ſimplicitate cordis, collaudantes Deũ. *Item c.* 20. Una autem Sabbati (hoc eſt, primo die Sabbatorum, qui ob *Chriſti* reſurrectionem tempore Apoſtolorum dictus eſt dies Dominicus) cum conveniſſemus, inquit *B. Lucas*, ad frangendum panem: Et clariſſime *Act. c.* 13. circa principium; λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ id eſt, interprete *Eraſmo* & *Pagnino*. Quum autẽ illi ſacrificarent Domino, haud dubie quin myſticum panis & vini ſacrificium, de quo in mandatis acceperant. *Hoc facite &c.* De quo illuſtris Presbyterorum & Diaconorũ *Achaiæ*, (ſcrv. Rom) extat auctoritas, quæ in martyrio *D. Andreæ*, cujus oculati teſtes fuerunt, hanc *D. Andreæ* ſcriptam reliquerunt confeſſionem: Ego omnipotenti Deo, qui unus & verus eſt, immolo quotidie, non taurorum carnes, nec hircorum ſanguinem, ſed immaculatum agnum in altari: cujus carnem poſteaquam omnis populus credentium manducaverit, agnus qui ſacrificatus eſt integer perſeverat & vivus. Accedit his *D. Paulus*, qui non ſolum hoc novi teſtamenti ſacrificium in primitiva Eccleſia fuiſſe, ſed & ſe illud celebrare ſolitum eſſe nõ obſcure (1. Cor. 10.) ſignificat, cum ad *Corinthios* ſcribens, ait: *Propter quod chariſſimi mihi, fugite ab idolorum cultura. Vt prudentibus loquor: vos ipſi judicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio ſanguinis Chriſti eſt? & panis quem frangimus, nonne participatio Corporis* Domini *eſt? Quoniam unus panis, & unum corpus multi ſumus, omnes qui de uno pane, & de uno calice participamus. Videte Iſraëlem ſecundum carnem Nonne qui edunt hoſtias participes ſunt altaris. Quid ergo? dico quod idolis immolatum, ſit aliquid? aut quod idolum ſit aliquid? Non dico hoc. Sed quod ea quæ immolant Gentes Dæmonijs immolant, & non Deo. Nolo autem vos ſocios & conſortes fieri dæmoniorum. Non poteſtis calicem Domini bibere, & calicem Dæmoniorum: non poteſtis menſæ Domini participes eſſe, & menſæ Dæmoniorum.* (Con. Trid. ſeſſ. 22. c. 1.) Sicut enim per Dæmoniorum menſam, altare intelligendum eſt, in quo Gentiles ex Diaboli voluntate, qui pro Deo coli ambiebat, carnes & cibos primò in ſacrificium dæmonibus immolabãt, & poſtea in eorum honorem comedebant: ita etiã (ut quod *Apoſt.* proponit probabili argumentatione concludatur) menſa Domini, nihil aliud, niſi altare in quo ſacrificium Domino fiebat, ſignificare poteſt. De (Hebr. 13.) quo idem Apoſt. *in ep. ad Hebr.* dicit: *Habemus altare, de quo edere non habent poteſtatem, qui tabernaculo deſerviunt*, id eſt, qui necdum cõverſi ad fidem, adhuc in Iudaiſmo legem obſervant. Cum igitur manifeſtè *Apoſt.* declaret ſua ætate in Eccleſia fuiſſe altare ſanctum: fuit (Hebr. 5. 1.) & ſacrificium ſanctum: nam altare & ſacerdos vi ſua ad ſacrificium ſic referuntur, ut non poſſit eſſe altare & ſacerdotium, niſi propter ſacrificium. Argumentum autem, quo participatio menſæ idolorum *Corinthijs* vitanda eſſe docetur, *Apoſt.* hoc ferè modo inſtituit. Quemadmodum Judæi, qui de oblatis ſacrificiis edunt, participes ſunt altaris, hoc eſt, ſacrificij in altari oblati: & ſicut Chriſtiani, qui de uno pane corporis *Chriſti*, & de uno calice ſanguinis ejus, in altari Eccleſiæ ſanctificatis & oblatis comedunt, communionem habent cum *Chriſto*, ipſique uniuntur & incorporantur, ita illi, qui idolothita, hoc eſt, carnes aut eſcas idolis ac dæmonibus immolatas comedunt, participationem habent cum dæmone, illiq; conjunguntur, & per conſequens, à Deo ſeparantur.

27.

CÆTERVM cum *Miſſæ ſacrificium* jam inde *Spiritus S.* miſſione ab *Apoſ.* in Eccleſia celebratum eſſe, & per continuã ſucceſſionem in Eccleſia manſiſſe declaramus: neminem movere debet, quod poſterioribus temporibus majori apparatu, & graviori cæremoniarum majeſtate id peractum eſſe inveniat. Cum n. *Chriſtus Dominus* nihil de ordine Dominicã cœnã celebrandi mandaverit, penes *Apoſ.* eorũq; ſucceſſores (quibus regendi eccleſiã auctoritas tradita eſt) poteſtas fuit ea, quæ nõ dico ad ſacrificij ſubſtantiam, ſed ad ejus majeſtatem, cultum ac venerationem pertinent, cũ tempore magis ac magis excolere & promovere. Sicut ipſe *Apoſt.* ſatis indicat, cum *Corinthios* circa Dominicæ cœnæ celebrationem errãtes, ejuſq; dignitatem, quod inſtitutorem, & ejus effectũ ſpectat, nõ attendentes, ac propter indignam tanti ſacramenti ſumptionem graviter arguens, eoſdem his de rebus inſtruit, inter alia dicens: *Quotieſcunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis: mortem Domini* (1. Cor. 10.) *annunciabitis, donec veniat. Itaque quicunque manducaverit panem, & biberit calicem Domini indignè: reus erit corporis & ſanguinis Domini. Probet autem ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indignè: judicium ſibi manducat & bibit non dijudicans Corpus Domini. Idem inter vos, multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Quod ſi noſmetipſos dijudicaremus, non utique judicaremur. Dum judicamur autem, à Domino corripimur, ut non cum hoc Mundo damnemur. Itaque fratres mei, cum convenitis ad manducandum, invicem expectate. Si quis eſurit, domi manducat: ut non in judicium conveniatis. Cætera autem, cum venero, diſponam.* His enim verbis apertè *Apoſt.* indicat, ſe noluiſſe omnia ſacræ hujus Euchariſtiæ myſteria ſcriptis mandare: ſed aliqua reſervaſſe, quæ præſens præſentibus enucleatius perfectiuſque indicaret ac traderet. *D. Auguſt.* tractans hunc *Pauli* locum *epiſt.* (Aug. epiſt. 118. ad Ian. c. 6) 118. dicit Salvatorem ideo non præcepiſſe quo ordine cœna ſumeretur, ut Apoſtolis, per

quos

quos Eccleſias diſpoſiturus erat, ſervaret hunc locum. Quare quòd tum Apoſtoli, tum illi, qui eis in ſacerdotio ſucceſſerunt Pontifices, circa celebrationem hujus ſacrificij, orationes, gratiarum actiones, lectiones, ritus & cæremonias quaſdam ordinaverint, eo omnia ſpectant, ut tanti ſacrificij majeſtas magis eluceat, utque mentes fidelium per viſibilia pietatis & religionis ſigna, ad ſalutarium redemptionis noſtræ myſteriorum contemplationem excitentur. Neque viliora propterea quis ea exiſtimet, quia non ab ipſo *Chriſto* ſunt inſtituta, cum nõ minus ratum ſit, ut D. *Cypr.* ait, quod dictante *Spiritu S.* Apoſt. tradiderunt, quam quod *Chriſtus* ipſe tradidit, & in ſui commemorationem fieri præcepit. Et ſi quid tota, inquit *Auguſtinus*, per orbem frequentat Eccleſia, hoc quin ita faciendum ſit diſputare, inſolentiſſimæ inſaniæ eſt.

Cyp. ſerm. de ablut. pedum.

Aug. epiſt. 118.

28.

SED ut hæc quæ de novi teſtamenti ſacrificio quod unicum omnibus veteris teſtamẽti ſacrificijs ſucceſſit, concludamus,glorioſa ejus memoria, quæ apud *Malach.* eſt, coronidis loco aptè hic inſerenda occurrit. Dominus itaque ad hoc novi teſtamenti ſacrificium, de quo nobis ſermo eſt, reſpiciens, apertè prædicit omnia veteris inſtituti ſacrificia, oblationes, ac holocauſtomata reprobanda eſſe, ac aliam longè oblationem in eorum locum ſubſtituendam; quæ non in Judæa duntaxat inter feces Iſrael, ſed in omni Orbis terrarum loco inter gentium multitudinem nomini ſuo offeretur. Verba Prophetæ ſic habent: *Non eſt mihi volũtas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Ab ortu enim Solis uſq; ad Occaſum, magnum eſt nomen meum in Gentibus, & in omni loco ſacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum eſt nomen meum in Gentibus, dicit Dominus exercituum.* Nec eſt quod quis divinum hoc oraculũ hæretica perverſitate ad ſacrificium laudis, orationis, aut cordis contriti referat, cùm illud ſacrificium non poſſit dici ſuccedere ſacrificijs veteris teſtamenti: tum quia ipſum etiam in veteri teſtamento fuit: tum quia iſta oblatio non eſt omni loco munda, cùm frequenter & ſanctis Deum orantibus irrepant mentis evagationes, quæ aliquo ſaltem vel levi nevo cordis ſacrificium offuſcant. Auguſtiſſimum vero ac puriſſimũ Euchariſtiæ ſacrificium, ſolum nulla offerentium indignitate aut malitia inquinari poteſt: atq; illud ipſum Deo gratiſſimum, jugiter in toto terrarum Orbe in omni loco inter Gentes ſacrificatur. De quo prædictam Prophetiam Cath. Eccleſiæ DD. omnes, qui hunc locum tractaverunt à naſcentis Eccleſiæ exordio uſq; in hodiernum diem interpretati ſunt.

Malach. 1.

Iren. lib. 4. c. 32. 33. 34. Hier. Malach. 1. Aug. de ci vit. 18. c. 35. & 10. c. 23. & in pſal. 106. Mart. epiſt. ad Burde. Con. Trid. ſeſſ. 22. c. 1.

29.

OSTENSO quod Chriſtus pro veteris teſtamenti ſacrificijs novum ſacrificiũ inſtituerit, & quod pro abolito *ſacerdotio Aaronico* ſacerdotium ſecundum ordinem *Melchiſedec* induxerit; jam nõ abs re erit declarare, quod ſacerdotium illud non tantum Apoſtolorũ tempore penes Apoſtolos fuerit; ſed ab ipſis ad nos huc uſq; in Eccleſia perſeverare. Quod ut ordinatè faciamus, notandum duplicis generis in Catholica Eccleſia eſſe Sacerdotes, majores nimirum & minores. Majores, Apoſtoli ſunt, eorumque ſucceſſores, dignitate præ cæteris præeminẽtes, qui ſeu legati à *Chriſto* miſſi ſunt, & Græcè ἀρχιερεῖς, hoc eſt, primarij Sacerdotes; & ἐπίσκοποι, Epiſcopi, i. e. ſpeculatores ſeu inſpectores, nominantur, quod illorũ præcipuè munus ſit gregis ſibi commiſſi ſaluti providere. Latinè autem Pontifices & Antiſtites dicũtur. Pontifices quidem, vel à poſſe & facere, ut *Q. Scævola* apud *Varronem* dicit: vel, ut ipſe *Varro* ſcribit, à ponte. A Pontificibus enim pons Sublicius eſt factus primum, & reſtitutus ſæpè. Antiſtites verò dicuntur ab eo quod dignitate omnes anteſtant & excellunt.

Varro de lingua lat. lib. 4. Dion Halicar. li. 2.

Minores Græcè ἱερεῖς, tanquam ſacri & ſacris operantes; & πρεσβύτεροι, Presbyteri, hoc eſt, ſeniores vocantur: à ſeniorum dignitate, quod ſenectutis, quæ homini prudentiam adferre ſolet, digni ſint honore. Dignitatis enim non ætatis nomen eſt. Unde *D. Paul. ad Tim.* ætate quidem adoleſcentem, ſed dignitate Presbyterum ita ſcribit: *Nemo adoleſcentiam tuam contemnat. Et, qui benè præſunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur.* Latini hos à ſacris Sacerdotes nuncupant: Deo enim ad ſacrificia facienda dicati ſunt.

Iſai. 66. Neem. 11. Iudic. 5. 1. Tim. 4. 1. Tim. 5. Varro ubi ſupra.

30

QVOD ad majores Sacerdotes attinet cõſtat in primis ex Sa. Scriptura, Apoſtolos (qui ut *B. Paul.* ait, pro *Chriſto* legatione fungebantur) nonnullos ordinaſſe, quos etiam ad Apoſtolicã & Epiſcopalem dignitatem aſſumpſerunt. Nam, ut in actibus Apoſtolorũ ſcribitur ſtatim poſt *Chriſti* aſcenſionẽ, in *Iudæ* proditoris locum hortatu *B. Petri* qui ſacri illius Apoſtolici collegij primatum gerebat, fuſis ad Deum precibus, *Matthiam* ſorte ſuffecerunt. Atq; poſtea *Spiritus Sancti* mandato, per orationes & manuum impoſitionem *Paulum*, & *Barnabam* gentium conſtituerunt Apoſtolos.

2. Cor. 5. Act. 1. Act. 13.

Paulus verò *Timotheum* ordinavit Epiſcopum, unde ei ſcribens dicit: *Noli negligere gratiam, quæ in te eſt: quæ data eſt tibi per* Prophe*tiam cum impoſitione manuum* Presbyteri. Et poſtea: *Propter quam cauſam admoneo te, ut reſuſcites gratiam* Dei *quæ eſt in te per impoſitionẽ manuum mearum.* Eidem ait, *Manus cito nemini impoſueris, quod propriè Epiſcoporum eſt.* Quod vero ad minores Sacerdotes ſpectat, habemus quod *Paulus* & *Barnabas* peragrantes Aſiã minorem, conſtituerunt per ſingulas Eccleſias Presbyteros. Et *Titus* ad præſcriptum *Pauli* in Creta inſula, quæ quod centum urbibus clara eſſet, à Græcis ἑκατόμπολις *Hecatompolis* appellatur, oppidatim Presbyteros conſtituit. Quod ex ipſius *Pauli* literis eidem *Tito* miſſis liquet, cum ait: *Hujus rei gratia reliqui te Cretæ, ut ea quæ deſunt, corrigas, & conſtituas per civitates* Preſ-

1. Tim. 4. 1. Tim. 1. 1. Tim. 5. Act. 14. Tit. 1.

byteros, ſicut & ego diſpoſui tibi. Quo tamen loco etiam de Epiſcopis ſermo eſt. Hæc de Apoſtolorum temporibus ſufficiant. Supereſt nunc ut idem de poſterioribus temporibus probemus, quod ex Pontificum Romanorum ſerie faciendum eſſet. Sed cum id prolixioris operis ſit, & ab inſtituto noſtro alienum, ſtudioſum lectorem remittimus ad *Opta. Mileuita. Damaſum Pap. D. Auguſt. Euſeb. Pamphil. Barth. Platin. Onuphr. Panvin.* alioſq; Eccl. Scriptores apud quos ex omni antiquitate exactiſſime notatum inveniet, partim Rom. Pon. continuam ac perpetuam ſucceſſionem, partim quot ſinguli creaverint per diverſa loca Epiſcopos, quot Sacerdotes, quot Diaconos. Deprehendentq; quã ſolenne ſemper fuerit omnib⁹ orthodoxæ fidei cultorib⁹, ut nemo in christiana Rep. Epiſcopatum vel ſacerdotium gereret, aut rem divinam faceret, niſi qui vel à *Chriſti* vicarijs Apoſtolis, vel ab eorum ſucceſſoribus Epiſcopis, legitimo ritu ſacris ordinibus eſſet initiatus.

Lib. 2. ad Parmenianum, paulo poſt initium. In Pontifical. Epiſt 165. to. 2. p. 751. in hiſtor. Eccl.

31.

SED fuerunt hæretici, qui cùm viderent, quod reclamantibus tam multis & varijs hiſtoricis veritatis nuncijs, ſucceſſionem ſacerdotum negare non poſſent, aliud ſibi erroris diverticulum quæſierunt, dicendo omnem ſacerdotij poteſtatem per peccatum mortale amitti. Quare ne hos ſubterfugere videamur, paucis ac ſtrictim oſtendamus, *Deum Opt. Maxim.* ex equo per bonos & malos, per dignos & indignos Eccleſiæ Sacerdotes ſua ſacramenta & cõficere & adminiſtrare, ac fideliũ ſalutem operari: nec plus dari à bono nec minus à malo.

Alfonsus de Caſtro adverſus hæreses lib. 3.

Sanè conſtitutio & ordinatio Dei tam eſt certa atq; firma, ut nullius hominis impietas, Dei opus poſſit impedire. Nam Deum, qui in Mundi initio dixit, *Creſcite, & multiplicamini, & replete terram*: videmus tam immutabiliter ſtare ſuis dictis, ut etiamſi pater filiam, aut filius matrem cognoſcat, (ut nihil dicam abominabilius) ipſe tamen quoniam ſemel dixit, *Creſcite & multiplicamini*, tam pollutæ generationi non minus incrementum naturale det, atq; ſpiraculum vitæ inſpiret, quàm ſi ſit munda atq; ſancta. Ad hæc ea, quæ per juſtos & injuſtos agricolas ſeminata ac plantata ſunt, æquè Sole fovet, pluvia rigat, eiſq; incrementũ dat, & fructificare facit. Sed neque ſumma Judæorum *Chriſtum* affligentium ac crucifigentium malitia, non potuit paſſionem ac ſacrificium *Chriſti* in cruce aut impedire, aut contaminare, aut nobis in ipſum credituris reddere inefficax. Quare neque Sacerdotis malitia, qui non ſuo nomine, neq; ſua virtute, ſed nomine *Chriſti* ac totius Eccleſiæ operatur, non poterit aut impedire aut polluere, aut inutilia reddere *Chriſti* ſacramenta, ex paſſione ipſius energiam ſuam ac ſanctificandi vim habentia, ijs videlicet, qui malitiei expertes, pio ea animo accipiunt. Quod igitur ad eſſentiam ſacramenti ſpectat, nihil refert ſive à pio conferatur, ſive ab impio, dummodo legitimè ordinatus, legitimus ſit ejus ſacramenti miniſter, idq; debitè ac ritè adminiſtret. Ipſius enim indignitas nec gratiam prohibet Divinam, nec ſacramentum polluit; ſed ipſum polluit damnatq; miniſtrum, qui inſtar candelæ ardentis, alijs quidem prodeſt: ſeipſum autem conſumit ac perdit.

Geneſ. 1. Genes. 19. Matt. 5.

32.

AT veteres ſuper hac re cõſulamus, eorũq; ſtemus judicio, qui auctoritate, qui vitæ ſanctimonia, qui eruditione ſemper clari fuerunt. *D. Auguſtin.* commentans ſuper illud *Joannis Baptiſtæ* dictum *Super quem videris Spiritum deſcendentem & manentem ſuper eum, hic eſt qui baptizat in Spiritu ſancto*, quid, inquit, *Joannes* per columbam didicit, niſi quandam proprietatem in *Chriſto* talem futuram, ut quamvis multi miniſtri baptizaturi eſſent, ſive juſti, ſive injuſti; non tribueretur ſanctitas baptiſmi, niſi illi, ſuper quem deſcendit columba, de quo dictum eſt, *Hic eſt qui baptizat in Spiritu ſancto. Petr. baptizet, hic eſt qui baptizat. Paul. baptizet, hic eſt qui baptizat.* Nam ſi pro diverſitate meritorum baptiſma ſanctum eſt: quia diverſa ſunt merita, diverſa erunt baptiſmata: & tanto quiſque aliquid melius putatur accipere, quanto à meliori videtur accepiſſe, ipſi ſpirituales ſancti, intelligite fratres mei, boni pertinentes ad columbam, pertinentes ad ſortem civitatis illius *Hieruſalem*, ipſi boni in Eccleſia, de quibus dicit Apoſt. Novit Dominus, qui ſunt ejus: diverſarum gratiarum ſunt, non omnes paria merita habent. Sunt alij alijs ſanctiores, ſunt alij alijs meliores. *Quare ergo ſi unus ab illo verbi gratia, juſto, ſancto, baptizetur: alius ab alio inferioris meriti apud Deum, inferioris gradus, inferioris continentiæ, inferioris vitæ unum tamen, & par, & æquale eſt quod acceperunt, niſi quia hic eſt qui baptizat.*

Joann. 1. Aug. tract. 6. in Joan. longe ante med.

Quid his *Auguſtini* verbis clarius dici poſſet quibus non à miniſtro ſacramenti virtutem æſtimat, ſed à *Chriſto*: *Chriſtus* enim eſt, inquit, qui baptizat. Ipſe quod in cruce meruit, per ſacramenta nobis communicat. Quare perinde eſt cum quis ab homine aliquo baptizatur, ac ſi ſub cruce *Chriſti* ſtaret, ac roſeo & vivifico ejus ſangvine & aqua, e latere & vulneribus ipſius profluente, in remiſſionem peccatorum conſpergeretur.

33.

PARI quoque ratione docent DD. quod quãdo Sacerdos, qualis qualis ille ſit, ex *Chriſti* perſona cum debita intentione panem benedicit, dicens; Hoc *eſt corpus meum*: & vinum, *Hic eſt ſangvis meus*: poſt horum verborum prolationem, Divina virtute per verba *Chriſti* operante, ſubſtantia panis in momento cõvertatur in corpus *Chriſti*, & vinum in ſangvinem ejus. Quod in primis clarè docet *Iren.* cum ait: *Quando factus panis, & mixtus calix, percipit verbum Dei, fit Euchariſtia corporis & ſangvinis Chriſti.* Et apertiſſimè *D. Ambroſ.* dicens; *Panis iſte, panis eſt ante verba ſacramentorũ: ubi acceſſerit conſecratio, de pane fit caro Chriſti.* Hoc igitur

Iren. lib. 5. Ambr. de ſacra. l. 4. c. 4. & 5.

tur aſtruamus, quomodo poteſt, qui panis eſt, corpus eſſe *Chriſti?* cõſecratione. Conſecratio igitur, quibus verbis eſt, & cujus ſermonibus? *Domini Ieſu.* Nam per reliqua omnia quæ dicuntur, laus Deo defertur, oratione petitur pro populo, pro regibus, pro cæteris: ubi venitur ut conficiatur venerabile ſacramentum, jã non ſuis ſermonibus Sacerdos, ſed utitur ſermonibus *Chriſti.* Ergo ſermo *Chriſti* hoc conficit ſacramentum. Et paulò poſt: Antequam conſecretur, panis eſt: ubi autem verba *Chriſti* acceſſerint, corpus eſt *Chriſti.* Et ante verba *Chriſti,* calix eſt vini & aquæ plenus: ubi verba *Chriſti* operata fuerint, ſanguis efficitur, qui plebem redemit. Hæc *Ambroſ.* Cui conſentit & D. *Chryſoſt. hom. quadam de proditione Iudæ, ſic* ſcribens: *Non homo qui corpus Chriſti facit & ſanguinem, ſed ille qui crucifixus eſt pro nobis. Chriſtus Sacerdotis ore verba proferuntur, & Dei gratia & virtute propoſita conſecrantur. Hoc* enim eſt, ait, *corpus meum.* Hoc verbo propoſita conſecrantur. Sicut illa vox quæ dicit: *Creſcite & multiplicamini, & replete terram,* ſemel quidem dicta eſt, ſed omni tempore ſentit effectum ad generationem operante natura: ita vox illa ſemel quidem dicta eſt, ſed per omnes menſas Eccleſiæ uſque ad hodiernum diem, & uſque ad *Chriſti* adventum præſtat ſacrificio firmitatem. Hactenus *Cryſoſt.*

Chryſ. homil. de prod. Iud.

34

PORRO ſicut Sacerdotis conſecratio, ita & oblatio ejus cum *Chriſti* oblatione eadem eſt, qua de re clariſſima quoque veterum eſt auctoritas: dicit enim *Chryſoſt.* Sacra ipſa oblatio, ſive illam *Petrus,* ſive illam *Paulus,* ſive cujuſvis meriti ſacerdos offerat, eadem eſt quã dedit *Chriſtus* ipſe diſcipulis ſuis, quamq; Sacerdotes modò conficiunt. Nihil habent iſta quàm illa minus. Cur id? quia non hanc ſanctificant homines, ſed *Chriſtus,* qui illam ante ſanctificabat. Quemadmodum enim & verba quæ locutus eſt *Chriſtus,* eadem ſunt quæ Sacerdotes nunc pronunciant: ita & oblatio eadem eſt. Huc uſque *Chryſoſt.* Cui aſtipulatur *B. Cypr.* ita ſcribens: *Sacrificium quod Chriſtus in cruce obtulit ſicut beneplacito Dei conſtat acceptabile, & perpetua virtute conſiſtet, ut non minus hodie in conſpectu Patris oblatio illa ſit efficax, quam ea die qua de ſancto latere ſanguis & aqua exivit. Hæc* *Cypr.* Quod verò ad communicantes attinet, illi à manu Sacerdotis, licet impij, non minus accipiunt, quàm ſi cum Apoſtolis menſæ Domini aſſidentes, ex ipſius *Chriſti* manibus, ejus corpus ac ſangvinem acciperent, aut ſi, ut *Chryſoſt.* inſinuat, à *Chriſti* manu è cælo inviſibiliter extenſa, eadem acciperent. Qui alibi etiam ait: Quoties ad mirandum calicem accedis, tanquam ab ipſo latere hauriens accedas. Nec à ratione abhorret, ſi ſimiliter dicamus perinde eſſe cum quis verè pœnitens, legitimè à Sacerdote abſolvitur, ac ſi *Chriſtus* è cælo ei dicat, ut olim Paralytico & Magdalenæ dixit: *Confide fili, remittuntur tibi peccata:* aut ſi, ſub cruce, ſanguinis *Chriſti* aſperſione à peccatis expiaretur. De alijs quoque ſacramentis eadem eſt ratio pro qua re, quia prolixũ foret Patrũ teſtimonia enumerare, brevitati ſtudẽtes omittimus.

Chryſ. ſuper 2. epiſt. ad Tym. hom. 2. in fin.

Cypr. ſer. de baptiſ. Chriſti, & manifeſt. Trin.

Chryſ. hom. 60. ad populum. & 23. in Matth. in Ioan. 1. ſuper exivit ſanguis & aqua.

Matt. 9. Luc. 7.

35

HACTENVS probavimus verum ac legitimum novi teſtamenti Sacerdotium & ſacrificium à *Chriſti* inſtitutione ad nos uſq; in Eccleſia perſeveraſſe, nunc poſtremo demonſtrandum reſtat eadem, perpetua ſucceſſione ad mundi uſque finem duratura. Quod *Chriſtus* ſatis aperte declaravit, cum ad Diſcipulos ſuos de mundi conſummatione diſſerens, dixit: *Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec hæc omnia fiant.* Item cũ eiſdem ait: *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſq; ad conſummationem mundi.* Duo luculenter indicans, nempe Apoſtolicam poteſtatem in finem uſq; mundi ab uno ad alios traſfundendam eſſe: & ſe ipſis ne uno quidem die defuturum eſſe. Cui ſuffragatur & *D. Paulus.* ſic ſcribens: *Ipſe dedit ſeu poſuit in Eccleſia quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios vero Evangeliſtas, alios autem Paſtores & Doctores ad conſummationem ſanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti, donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis filij Dei in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti.* hoc eſt, quo ad myſticum omnium ſalvandorum corpus, cujus caput eſt *Chriſtus,* penitus fuerit conſummatũ: quæ quidem conſummatio ante finem mundi non erit completa. Idem *Apoſtolus* iterum; *Quotieſcunq; manducabitis,* inquit *panem hunc, & calicem bibetis: mortem Domini annunciabitis, donec veniat, ad judicandum videlicet mundũ* ut concilij Tridentini Patres exponentes citãt.

Matt. 24.

Matt. 28.

Epheſ. 4. 1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

Seſ. 13. c. 2

36.

QVOD autem ad *Antichriſti* tempora attinet, negare non auſim, quin ſicut olim *Machab.* tempore juxta *Dan.* prophetiam juge Iudæorum ſacrificium, *Antiochi Epiphanis Syriæ Regis* tyrannide è medio ablatum, triennio ceſſavit: ita ſub mundi finem ob crudeliſſimã *Antichriſti* in ſanctos perſecutionẽ juge hoc Chriſtianorum ſacrificium tribus annis & dimidio publicè ceſſaturum eſſe. Cõfugientibus enim ante eum Chriſtianis per loca deſerta, ait *Chryſoſt.* non erit, qui aut Eccleſiam intret, aut Deo oblationem offerat. Et ut *Hippol. Epiſcop. & Martyr* in oratione quadam de Antechriſt. ſcribit: *Lugebunt Eccleſiæ luctum magnum, quia nec oblatio, nec ſuffitus fiet, nec cultus* Deo *gratus, ſed Eccleſiarum ædes inſtar tugurij erunt, pretioſumq; corpus & ſanguis Chriſti non extabit in diebus illis. Liturgia extinguetur, Pſalmorum decantatio ceſſabit, Scripturarum recitatio non audietur.* Hactenus *Hippol.* Hæc de publica & ſolenni divinorum myſteriorum celebratione intelligenda arbitror, nam quin occultè ſemper fiet credere non auſim, tum propter prædictum *Chriſti* oraculum, (uſq; ad conſummationem mundi) tum propter verba *Pauli* donec Dominus veniat ad judicium. Hæc ſatis ſint tam de Levitici, quàm de *Chriſti* Sacerdotio ac ſacrificio attigiſſe. Nunc ad cæterarum tribuum deſcriptionem procedamus.

Dan. 8. 11. 12.

1. Mach. 1. 4.

Chryſ. ope re imperf. in Matt. c. 24 ho. 49

Hip. vixit tempor. Origenis, circa ann. 230. de quo Euſebius 6. hiſt. Eccl. 17.

Matt. 28.

1. Cor. 11.

M.

Dimidia Tribus Manaſſe intra Iordanem

I.

Gen.41. 50.

MANASSE ſive *Manaſſes*, primogenitus *Ioſeph*, undecimi filij *Iacob* ex *Rachel* uxore, natus in terra Ægypti ex *Aſeneth* filia *Phutiphoris* ſacerdotis *Helíopoleos*: atq; una cum fratre ſuo *Ephraim* ab avo ſuo *Patriarcha Iacob* in numerum & hæreditatem filiorum *Iſrael* fuit adoptatus.

Genes. 48 1. Par. 5. Ezech. 47

In cujus tribu, juxta benedictionem *Jacob*, ſemen *Abraha* in Ægypto uſq; eò auctum eſt, ut in Iſraelitica ad montem *Synai* recenſione, ex ipſius duntaxat familia virorum numerus, qui armis uti valebant, ad triginta duo millia & ducentos aſcenderit.

Geneſ.49. Num.1.

His univerſis in deſerto ſepultis, eorum filij jam ad quinquaginta duo millia & ſeptingentos multiplicati, avitæ adoptionis jure in Levitarum, qui Deo ſacri, terræ ſortem non acceperunt, locum & poſſeſſionem ſucceſſerunt.

Num.26. Ioſ.14. Joſeph.3. ant.15.

In promiſſæ terræ ſub duce *Ioſue* diſtributione dimidia Manaſſitidis tribus pars, citra *Iordanem*, inter tribus *Ephraim* & *Iſachar* fructiferam valdè ſorte obtinuit terram, quæ in longum à *Iordane* fluvio uſque urbem Dora, & mare magnum tendit: in tranſverſum autem à *Machmata* civitate, uſque urbem *Bethſan*, quæ nunc *Scythopolis* vocatur, pertingit. Altera *Manaſſitarum* pa[rs] ultra *Iordanem* poſſeſſionem habuit; de qua mox dicendum erit.

Ioſ.17. Ioſeph.5. ant.3. Brocard. itin.7.

2.

ABELMEA, villula inter *Neapolim* & *Scytopolim*. *Hier. in loc. Heb.*

3.

Iud.7. 3.Reg.4. 19. Hieron. in loc. Hebr.

ABELMEULA, Hiero. *Abelmaula*, urbs inſignis; juxta quam *Ioſue* pugnavit: *Solomon* uni ex principib. ſuis regendam dedit: fuit etiam patria hæc *Helizæi propheta*.

4.

Ioſeph.2. bel.1.25. 28. & 3. bell.2. Hieron. in loc. Hebr. Ioſeph. 8. bell.7.

ACRABATA urbs, una ex undecim Iudææ toparchijs, ſorte tertia; à qua *Acrabatena* ſeu *Acrabitena* toparchia & regio nomen habet: terminus eſt *Samariæ*: quemadmodum & *Hieron.* confinium Amorrhæorum *Acrabatene* vocari docet: de quo loco non exterminavit alienigeas tribus *Nepthalim*, ut in *Iudicum libro* ſcriptum eſt. Hanc *Simon Giora filius* tyrannide oppreſſit; atque ex ea pulſus eſt ab *Anano Pontifice*. Hujus multa apud *Hieronymũ* & *Ioſephum* eſt mentio.

5.

ADADREMMON, urbs juxta *Iezrahelem* in campo *Mageddo*, quæ hodie vocatur *Maximianopolis*: apud quam *Ioſias* rex juſtus occiſus eſt a ſagittarijs *Nechao* regis Ægypti: de cujus morte magnus eo loci planctus fuit, qualem *Chriſto* crucifixo futuram in *Ieruſalem* prophetat *Zacharias*. 2. Par.35. Zach. 12. & ibi Hier. 12. in & Oſe. 1.

6.

ALEXANDRIUM, caſtellum elegãs, in montis vertice ſitum: quo ſeſe receperat metu Pompeij *Ariſtobulus*, ac diu tergiverſatus, tandem *Pompeio* tradidit, ſitum eſt autem juxta *Coreas* & *Macheruntem*, in finibus *Arabum*: quod cum *Alexander Ariſtobuli filius* munitionibus firmaſſet adverſum Romanos, obſidione coegit ad deditionem *Alexandrum*, arcemque diruit: quam denuo Roma elapſus munire conatus *Ariſtobulus*, prohibetur à *Gabinio*; tandem per *Pheroram*, Herode fratre jubente, denuò conditum eſt; atque inibi *Mariamnem* uxorem ſuam depoſuit, cum *Rhodum* ad *Cæſarem Auguſtum* abiiſſet: quemadmodum & pecunias loco illi munitiſſimo credere conſueverat. Ioſeph 13. ant.11, & & 14. anti. [?]6. 14. ant.10. 11.12.14. Ioſeph. 15. ant 7.16. ant. 11. & 1. bell.5.6. 12.17.

7.

ANER, civitas Levitarum, ſic nominata ab *Aner* uno de pueris *Abrah*, qui ibi habitavit & ſepultus eſt. *Gen.14. 1.Par.6. & ibi Hier.*

8.

ANTIPATRIS, ſive *Antipatrida*, prius *Capharſalama*, Græce *Capharſarama* & *Dora* dicta, urbs pulchra & amœna, ſita in optimo campo divite arboribus & fluminibus, amne circumfluente ipſum oppidum, & luco circumdante pulcherrimarum arborum. Juxta hanc cum in prælium exivíſſet *Nicanor*, à *Iuda Machabæo* ſuperatus eſt. Hanc rex Iudææ *Herodes* extruens, à patre ſuo *Antipatro* Antipatridem nominavit, cum elegiſſet locum huic urbi idoneum, & campum *Capharſaba*, optimum ſcilicet totius regni. Ad hanc *Paulus Apoſtolus* à *Ieroſolyma*, 470. militibus ſtipatus, captivus deductus eſt. Habuit temporibus Chriſtianorũ Epiſcopum. Dicit eam *Tyrius* Ioppenſi conterminam, urbem maritimam, tunc quidem *Arſur*, olim *Antipatrida* dictam, obſeſſam à duce *Godefrido*, & tunc relictam inopia obſidionem, poſt à rege *Baldvino* mari terraque circumvallatam, dedentibus ſeſe metu oppidanis, occupatam, hodie villam eſſe, quæ *Aſſur* dicatur, ſcribunt *Broc.* & *Breid.* ubi quondam fuerit hoſpitalis domus Fratrum S. Ioannis. *Auctor Itinerarij Iodoci Chiſtele*, eandem videtur facere cum hac *Antipatri*, eam quæ poſt à nobis deſcribitur *Dor* ſive *Dora*. 1. Mach.7 Ioſeph. 16 ant. 5. & 1. bell. 16. Act 23. Vit. Tyr. 14 bel. 12. 9 bell. [?] 19. 10. bel. 6. 14. & 22. Vitr. c. 23. & 100

9.

MONTES juxta Antipatrida. *Ioſeph. 1. bel.4. 2. bel.23.24. & 5. bel.4*

10.

VASEPHON, & *Aſophon*. Hic *Ptolomæus Lathurus* Alexandrum Iudæorum Re-

gem

DIMIDIA TRIBVS MANASSE
DESERTVM
ARABIAE. 43
REGNVM
TERRA
DIMI DIA TRI BVS MANASSE
Gessuri Regio
Machati Regio
Mare Galilææ.
TRIBVS NEPTALIM
PARS TRIBVS ZABVLON
ISACHAR

gem magna clade proſtravit *Ioſe.13.antiq.19.*

11.

Ioſ.17. 3.Ioſeph. Hieron.in loc.Hebr.

ASER civitas nunc demonſtratur villa, deſcendentibus à Neapoli *Scytopolim*, in decimoquinto miliario, juxta viam publicam, & reſpicit *Sichem*.

12.

BALAAM, civitas Levitarum. 1.*Paral.6.*

13.

3.Reg.4. 1.Par.7. 1.Mach.5. 12. 2.Mach. 12. Ioſ.17. Iud.1. Brocard. Hieron. Ioſeph. 1.Reg.31. 2.Reg.21. Vitr.c.56.

BETHSAN, quæ & *Berſan*, *Bethſean*, & *Nyſa*: poſtea à *Schytis* inſtaurata illuſtriſſimè, & habitata, Græcè *Schytopolis*, hoc eſt, *Schytharum* civitas appellata eſt. *Solinus* fabulatur à *Libero* patre conditam, delectis ad incolendũ *Scythis*. Hujus apud *Hieron.* & *Ioſep.* frequens eſt mentio, urbs *Decapoleos* maxima, ſita in planicie & campo magno, & delicato valde, inter montem *Gelboe* & *Iordanem*, à quo medio miliario diſtat. Ex hoc oppido tribus *Manaſſe* accolas priſtinos non potuit expellere; nominat illam ſcriptura interdum domum *San*, quod in noſtra lingua interpretatur inimicus. In hujus muro ſuſpenderunt *Philiſtæi* cadavera *Saul* & filiorum, in monte *Gelboe* occiſorum. Meminit & ſingularis cujuſdam Schytopolitanorũ crudelitatis *Ioſephus*, qui coactos Iudæos contra tribules arma ſumere, mox immaniſſimè trucidarunt cum per ipſos vicisſent. Cæterum *Hieron.* duas *Bethſan* facit: alia eſt, inquit *Bethſan* in *Iudicum*, alia in *Ioſue*. Sunt qui dicant confinium eſſe *Ephraim* & *Manaſſe*, urbem *Manaſſe* in *Iſachar*. Fueratque hic quondam ſedes archiepiſcopalis, quæ habebat ſub ſe Epiſcopos novem: erat enim metropolis tertiæ Paleſtinæ, cujus nobilitatis argumenta ædificiorum ruina priſtinorum, & multo marmore, quod in refractis ædificijs invenitur, eſt colligere. Nunc verò ad nihilum redacta, raro incolitur habitatore, ſolo oppidulo, quod in paludibus ſitum eſt, paucorum habitatorum reſervato, at tempore *Vitr.* quemadmodum & *Tyrij*, ſedes tranſlata erat in *Nazareth*, propter reverentiam loci, & nativitatis Dominicæ, quæ unam tantum habebat ſuffraganeam epiſcopem Tiberiadenſem. *Stephanus* hic cœ Syriam terminari teſtatur. *Weiſſenb.*

14.

BETHACAD, vicus *Samariæ* ad quem venit *Iehu* rex *Iſraël*, ſitus eſt in latiſſimo campo, *Hiero.* non amplius quindecim millibus à Legionis oppido ſeparatus: pro quo Aquila interpretatur domus curvantium: *Symmachus*, domus ſingulorum, eò quod auguſtus & humilis introitu, ſingulos tantum, nec ipſos ſtantes ingredi ſuſtineret. *Hiero.in loc.Hebr.*

15.

BETHAGAN, via, per quam *Ochoſiam* fugiſſe legimus. *Hieron.in loc.* Hebr

16.

BETHAVLA, vicus in Aulone *Hier.in loc.Hebr* decimo à Scytopoli miliario contra Auſtrum.

17.

BETHBERA, civitas juxta *Jordanem*, à *Gedeone* expugnata. *Iud.* 7.

18.

BETHSECA, quæ & *Bathzecha*, civitas, alij vicum volunt fuiſſe, quò cum applicuiſſet *Bacchides*, comprehendit multos ex eis, qui ad ſe confugerant, & quoſdam de populo mactavit, & in puteum magnum projecit. Iud.7. 1.Mach.7

19.

BETOANEA, *Bethania*, in quintodecimo à *Cæſarea* lapide, in qua dicuntur lavacra eſſe ſalubria: quam tamen in tribu *Aſer* ponit, dicitq; in monte ſitam *Hiero.in loc.Heb. lit.A.B.*.

20.

BEZECH, urbs regis *Adonibezec*, à *Ioſepho Balam* dicitur, ſita ad *Iordanem*, ubi recenſuit copias ſuas *Saul* quæ motu regis ex tota *Iudæa* eò confluxerant numeroſæ. Sunt & hodie, ait *Hieronym.* duæ villæ nomine *Bezec* vicinæ ſibi, in decimo ſeptimo lapide à *Neapoli*, deſcendentibus *Scytopolim*: videtur eadem eſſe cum illa, quam recenſuimus in *Iuda* ſupra. 1.Reg.11 Ioſeph.16 antiq.5. In loc.Heb.

21.

CANE, in tribu *Manaſſe*. *Hieron. in loc. Hebr.*

22.

CÆSAREA *Paleſtinæ*, maritima, & *Stratonis* prius πύργος hoc eſt, turris *Stratonis* vocata. Prima Flavia *Ziegl.* diſtat ab Hieroſolymis ſtadijs DC. *Ziegl.* Hanc quidam indicant à *Plinio* dictam fuiſſe Apolloniam: *Ptolomaus* tamen inter turrim *Stratonis*, & *Ioppen* Apolloniam locat, veluti diverſam: Poſtremum *Flavia Colonia* à *Weſpaſiano* vocata fertur. urbs fuit munitiſſima, maxima & opulentiſſima. Cingitur ab Occidente mari magno, ab Oriente palude quadam dulci & profunda, in qua eſt multitudo Crocodilorum, ut *Auctor eſt Breidenbac.* Hanc *Herodes*, metu defectionis Iudæorum, toti genti quaſi arcem impoſuit: deſcripta enim magnificè ejus forma, totam ædificijs marmoreis exornavit accuratiſſimè, tam regijs palatijs, quam privatorum civium ædibus, & quod fuit operoſiſſimum, portum addidit, (cui nomen *Sebaſtus*, ita ab *Herode* appellatus in honorem Cæſaris) tutum à tempeſtatibus, magnitudine *Pyræo* parem, admirandum ſtructura, eò magis, quod omnis illa materia aliunde advehi debuerit. Projectis autem in mare molibus deſuper turres impoſuit, quarum maximæ & pulcherrimæ *Druſus* nomen, à *Druſo* Cæſaris privigno defuncto.

Ioſeph.13. an.18.21 & 14.ant. 8.& 15. ant.10.12 13.& 16. ant.5.& 20.ant.13. & 1.bell.3 5.16. Bredenb. Brocard. in præfat. locor.terr. ſanct. Breidenb. Ioſeph.17 ant.6.& 1. bell.20.

circum

LIBRARY

circum portum ædes continuata ſerie marmore politiſſimo extructæ ſunt, ex ante in medio tumulo, in quo templum Cæſaris è longè conſpicuum, & in eo ſtatuæ, Romæ altera, altera Cæſaris, unde nomen urbi *Cæſarea*, in qua etiam cloacæ ſubterraneæ admirandæ, ad recipiendam ex mari aquam in æſtu urbi ſubluendæ, & ad deferendam in mare purgamentorum proluviem & imbrium. Extruxit etiam theatrum ibi & Amphitheatrum, unde latè proſpectus in maria. Atque hæc omnia [*Ioſeph. 16. antiq. 5.*] duodecim annorum ſpacio abſoluta ſunt. Perfecta autem *Cæſarea* in ejus dedicatione magna fuit celebritas magno apparatu, maximis [*Ioſeph. 3. bell. 14. & alibi. VVil Tyr. 7 bel. ſac. 22.*] ſumptibus, abſque Italia in hoc uſum petitis, qui eo facerent, inſtituti ludi, Quinquennales dicati *Auguſto*, Fuit ut *Ioſephus* ait, civitas *Iudææ* maxima, & quæ majorem incolarum partem Græcos haberet. Non longè à *Cæſarea* fluvius erat, qui de paludibus eidem urbi adjacentibus defluebat. Hic cum *Herodes Agrippa* [*Ioſeph 19. antiq. 8. Actor. 10. Actor 12. Hieron in epitaph. Paulæ. Act. 21. Act. 23. 24. 25.*] quinquennalia celebraret, neque adulatores compeſceret, qui Deum ſalutabant, fulgore veſtis perſtricti, ab angelo percuſſus interiit. In hac *Cornelius* centurio à *Petro Apoſtolo* baptizatus, primus in ea Epiſcopus fuiſſe traditur. In hac *Philippus Apoſt.* domum habuit, in qua & habitavit cum quatuor ſuis filiabus virginibus, propheteſſis. Hic *Agabus propheta* zona *Pauli* ligatus eſt, atque ipſe *Paulus* in prætorio *Herodis* ſervatus, coram *rege Agrippa* & *fœlice præſide*, ac biennio detentus in vinculis, à Feſto Cæſarem appellavit. Cum *Chriſti* fidem fuiſſet amplexa, habuit Epiſcopum: nominat hujus [*Hieron in li. de Viris illuſtr. VVil Tyr. 14. bel. 12 & alibi. Niceph. Cal. 6. hiſt Eccleſ ca. 13. Vitriac. c. 24. Fretell. VVil. Tyr. 10. bell. ſa. 15.*] Epiſcopos *B. Hieronym Theophilum Euſebium* diligentiſſimum bibliothecæ divinæ cum *Pamphilio* martyre perſcrutatorem, *Acacium* μονόφθαλμον *Euzoium*, *Gelaſium*. Habuit ipſa Sedes Archiepiſcopum poſtea, ut patet ex *Tyrio*, & habuit ſub ſe Epiſcopatus viginti. Atque hoc loci *Marinus à Theoteeno* eius loci Epiſcopo confirmatus, martyrium pro *Chriſto* amplexus eſt à *Balduino* Rege, ferentibus opem Genuenſibus, recuperata, eam ſibi ſubjugavit: carebat tū portu. Cæſarienſis Epiſcopi titulo nunc utitur ſuffraganeus ſenonenſis in Gallia; forte Pariſienſis. deſcribuntur Scopuli juxta *Cæſaream Palestinæ Ioſeph. 1 bell. 16*

23.

CAPHARNAVM, oppidum maritimum prope *Cæſaream* aliud ab illo, cujus in Evangelio fit mentio. *Tyr. 10. bel. 26. Vitr. 42. ca.*

24.

[*Geneſ. 12. 14. 2. Reg. 18. Brocard. Bredenb. Hieron Epiſt. ad Evagrium. Geneſ. 13.*] CONVALLIS illuſtris, quæ & *Vallis Save*, & *Vallis Regis*, Ioſepho *Campus regius* dictus, propter ſui fertilitatem & amœnitatem, Hodie *Aulonem Palæſtini* nominant: ſeptuaginta tranſtulerunt pro valle campum. Incipit à mari Galilææ à *Bethſan*, & extenditur per totum deſcenſum *Iordanis* uſque ad mare mortuum, eratque illuſtriſſima priuſquam Dominus ſubverteret *Sodomam* & *Gomorrham*: quæ medio *Iordane* irrigabatur, ſicut paradyſus [*VVil Tyr 5. bell. ſacr 15.*] Domini, & ſicut Ægyptus.

25.

CORFA, *Coreæ*, urbs *Ioſeph. 14. ant. 6. 10 & 1. bell. 5. & 5. bell. 3.*

26.

[*Ioſue. 11. 12. 17. Iud. 1. 3. Reg. 4. 1. Par. 6. 1 Machab. 15. Ioſeph 13. antiq. 7. & 9. ant. 6. & 15. ant. 12. VVill. 10. bell. 26. Idem 14. bell. 14.*] DOR *Dora*, *Ador*, Græcè *Adora*, Hebraicè *Naphath-Dor*, ſive *Dor Nephath*, hoc eſt, maritima, vel littoralis, urbs quondam munitiſſima & potentiſſima: cujus Regem occidit *Ioſue*, quam ætate Machabæorum *Rex Antiochus* terra marique obſedit, cum centum & viginti millibus peditum, & octo millibus equitum. Erat inibi ſinagoga, tempore *Hieronymi* deſerta erat, ſita in undecimo, alij volunt in nono miliario *Cæſareæ* pergentibus Ptolemaidem. *Dora*, à *Ziglero* ponitur in *Iſachar*. Eſt & *Nephat*, eodem autore, civitas unius principis *Salomonis*. Habuit tempore Chriſtianorum epiſcopum, qui erat ſub metropolitano Cæſareenſi.

27.

REGIO, ſeu Provincia *Dor. Iud. 11. 12.*

28.

DRVSVS, turris pulcherrima in honorem *Druſi Cæſaris* privigni, immaturo fato defuncti, in portu *Cæſareæ* ab *Herode* exædificata. *Ioſeph. 15. ant. 12 & 1. bell. 16.*

29.

ENDOR civitas. *Ioſ 17.*

30.

[*Ioann. 3. Hieron in loc. Hebr.*] ENNON, hoc eſt fons: oppidum erat in octavo lapide *Scytopoleos* ad meridiem, non longe à *Iordane* contra *Salim* ubi baptizabat *Ioannes*, quod ibi aquæ multæ eſſent. Ætate *Hieronymi* adhuc ſupererat.

31.

[*Iudic. 6. 8. 1. Reg. 13. & ibi Benedict. Hieron. in loc. Hebr. D*] EPHRA, civitas *Gedeonis* in qua habitavit & ſepultus eſt: cujus ſub nomine *Ephraim* fit mentio; juxta hanc ara erat & lucus *Baal*, quem deſtruxit *Gedeon*: erat & lapis unus, ſuper quem *Abimelech* occidit ſeptuaginta ſeptem fratres ſuos. Erat etiam *Apue* hoc eſt, quercus in *Ephrata*, unde fuit *Gedeon* Prope *Ephran* angelus Domini ſub quercu apparuit *Gedeoni*, ibique *Gedeon* Deo ſacrificavit, & lucum *Baal* deſtruxit, ac divinitus accepit ſignū victoriæ in vellere. *Iudic. 6.*

32.

GABE, oppidum in decimo ſexto militario *Cæſareæ Hieron. in loc. Hebr.*

33.

GABER, urbs vicina *Mageddo*: in cujus aſcenſu rex *Ochozias* vulneratus eſt. *4. Reg. 9. & ibi. Bened.*

34.

Ioſ. 12. Hieron. in loc. Hebr.

GALGAL urbs regalis *Hieron.* dicta *Gelgel*; in qua habitabant *Goim*, hoc eſt, gentes cujus Regem occidit *Ioſue*, urbemq; cepit. Tempore *Hieronymi* oſtendebatur villula, nomine *Galgulis*, ab *Antipatride* in ſexto miliario contra Septentrionem.

35.

GETHREMMON, urbs Levitarum *Ioſ.* 21.

36.

Ioſeph. 3. bell. 2. Brocard. Breidenb. Frecell.

GINÆA, vicus in planicie poſitus, à quo *Samaria* incipiens, in *Acrabatenam* deſinit toparchiam. ſcribunt etiam alij oppidum munitum eſſe ſitû in pede montis *Ephraim* quod *Ginum* aliás *Gilim* ſeu *Gelim* dicatur, ubi terminetur *Galilea*, & incipiat *Samaria*.

37.

JAPHIE montes, tendunt à *Ioppe* uſque *Doram*: id nominis ab ipſa, ut videtur, *Ioppe*, quæ aliquando *Iaphie*, acceperunt.

38.

Ioſ. 17. Iud. 1. 4. Reg. 9.

IEBLAAN, urbs valida & potens: cujus habitatores initio non potuit delere tribus *Manaſſe*. eſt contra *Gaber* & *Mageddo*.

39.

IEMNI pagus, in quo ut quidam volunt, *Chriſtus* mundavit decem leproſos. *Luc.* 17.

40.

Ioſ. 17. 19. 1. Reg. 28. 2. Reg. 2. 4.

IEZRAEL, urbs regalis, &, ut *Hieron.* vult, metropolis decem tribuum, terminus eſt tribus *Manaſſe* & *Iſachar*: ſita in pede montis *Gelboe* ad Occidentem, inſigni ſpecula & turre ſpectabilis, unde indicium fit accenſo igne, tanquam ex *Pharo* de adventu hoſtium: ipſaq; urbs pulchrum habet proſpectum per totam *Galilæam*, uſque ad *Carmelum*, & montes *Phœnicis*, montemque *Tabor* & *Galaad*, & ultra *Iordanem*. In hac *Iezabel*, objecto falſo crimine, fecit lapidari *Naboth*, quod ejus vineam concupiviſſet *Achab* maritus ſuus, & ille nollet vendere hæreditatem patris: unde & ipſa juſſu *Iehu regis Iſraël* de feneſtra, vel porta hujus urbis præcipitata eſt: quam equorum ungulæ contriverunt, contritam dilaceraverunt fruſtatim canes. Iuxta hanc occiſus eſt *Ioram rex Iſraël*: eſtque hujus crebra mentio in libris ſacris. Hodie prægrandis eſt vicus, ait *Hieronym.* in campo maximo, inter *Schytopolim* & *Legionem*: fuitque terminus *Iſachar* juxta *Maximianopolim*, prope quam ſunt campi latiſſimi, & vallis nimiæ vaſtitatis, quæ pluſquàm decem millibus paſſuum tenditur: ubi commiſſo certamine ab Aſſyriis cæſus eſt *Iſraël*. Ante urbem temporibus *Brocardi* & *Breiden.* oſtendebatur adhuc ager *Naboth Iezrahelitæ*, & tum vocabatur *Zaracin*, ſive *Zanachim*, & habebat vix domos XXX. *VVilhel.* ait, illam vocatam vulgari appellatione parvum *Gerinum*.

3. Reg. 18. 21. 4. Reg. 8. 9.

Oſee 1. & ibi Hier. 2. Par. 22. Brocard. Breidenb.

Tyr. 22. bell. 26. Vitriac. c. 49. Frecell.

41.

MACHMATA, quæ & *Machmeth*, aliâs *Aſermachmath*, urbs *Ioſ.* 16. 17.

42.

MACOHT. *Hieron. in loc. Hebr.*

43.

Ioſ. 12. 17. Iudic. 1. 5.

MAGEDDO, urbs Heroica & præclara, ſita juxta aquas in campo magno, cui & nomen dedit. Hanc alij collocant in tribu *Iuda*, fortaſſis non æquè accommodatè ad rationem hiſtoriæ. Hujus Regem occidit *Ioſue*; urbem tamen occupare non valuit initio, quam *Salomon* poſtea reſtauravit. In hac mortuus eſt *Ochoſias rex Iuda*, quem *Iehu rex Iſrael* vulneraverat in aſcenſu *Gaber*, eo ipſo tempore, quo etiam *Ioram Regem Iſraël* ſagitta interfectũ projici juſſit in agrum *Naboth Iezraëlitæ*. Occiſus etiam in *Mageddo* fuit pijſſimus *Iuda rex Ioſias*, quem inde ſublatum ſepelierunt in *Ieruſalem*, in ſepulcro ſuo. Nunc *ſub-imbre*, ſive *Subumbre* vocatur. Quem admodum campus, de quo jam diximus, ſic & aquæ, ab urbe nomen *Mageddo* acceperunt.

3. Reg. 4. 9. 4. Reg. 9. 23.

2. Par. 7. 4. Reg. 23. Brocard. Breidenb. Frecell. Iud. 5.

44.

1. Par. 8. Brocard. Breidenb.

MANATH, *Manaath*, *Manathath*, vel *Manerith*, nomen regionis, nunc *Cato* dicta, caſtrum fortiſſimum, in quo præſidium militum poſuerunt contra caſtrum Peregrinorum Sarraceni quando ipſum expugnaverunt, fuit autem ſub monte *Ephraim* ſitum non longè à monte *Saron*.

45.

NAIS & *Ginais*, vicus *Samariæ*, in via *Ieruſalem*, in campo magno ſitus: in quo *Samaritæ* occiderunt multos *Galilæos* accedentes *Hieroſolymam* ad feſtum: unde magna ſeditio orta eſt inter *Iudæos & Samaritanos*. *Ioſeph.* 20. *ant.* 7.

46.

Ioſeph. 2. bell. Iud. c. 14. & 22.

NARBATA civitas & regio quædam in quam Iudæi Cæſarienſes, Cæſarienſium violentia compulſi, libros legum ſecum rapientes ceſſerunt: dirempta eſt à *Cæſarea* ſtadijs LX. Huc poſtea miſit equites *Ceſtius* Romanorum dux, qui magna indigenarum multitudine perempta, vicos *Narbatene toparchiæ* igni dederunt.

47.

NEMORA *Iordanis*, juxta fluvium. *Ioſephus decimo tertio antiquitatum* 1. 2. *Reg.* 6.

48.

NOPHETH, civitas. *Ioſ.* 17, *Hieronym. in loc. Hebr.*

49.

Breidenb. Vitr. 86

PALVS *Cæſareæ*, dulcis & profunda, ſcatens piſcibus, ab Oriente adjacet *Cæſareæ Paleſtinæ*. In hac multitudo crocodilorum eſt. *vide in Cæſarea*.

50.

3. Reg. 18. Hieron. in Epitaph. Paulæ, & epiſt. ad Marc. & in Abd. 1. c.

MONS *Abdiæ* ſeu *Prophetarum*. In hujus montis duabus ſpeluncis, perſecutionis & famis tempore, *Abdias*, diſpenſator domus *Achab* regis centum prophetas Domini abſcondit, & aluit eos pane & aqua: ideoque poſtea accepit gratiam prophetalem. Oſtendebantur adhuc tempore *Hieronymi*, ideoque *Paula*, ſicut erat invalida, eò etiam aſcendit.

51.

RAPHAIM gigantes, populi ſunt, quos *Moabitæ Emim Ammonitæ Zonzommim* vocant, populus magnus, multus & proceræ longitudinis, ſicut *Enachim*.

52.

Gen. 14. Hier. epiſt. ad Evag. et loc. Hebr. Lir. ot. in Geneſ. 33.

SALEM, quæ, & *Salim*. Ex veteribus Hebræorum Rabbinis docet *Hieronymus* non videri hanc eſſe *Hieruſalem*, quod nomen ipſum demonſtret ex græco hebraicoque compoſitum, ſed oppidum juxta *Scytopolim*, quod uſque hodie appellatur *Salem*: ubi oſtenditur palatium *Melchiſedec*, ex magnitudine ruinarum veteris operis oſtendens magnificentiam, de quo in poſteriore parte *Geneſeos* ſcriptum eſt: Venit *Iacob* in *Socoth*, & tranſivit in *Salem* civitatem regionis *Sichem*. Erat etiam *Ioannes*
Cant. 6. 7 *baptizans* in *Ennon*, juxta *Salim*. Hinc Sulamitis propriè dicitur, qui habitat in *Salem*, quaſi *Salamitis*. Eſt etiam nomen loci *Salim* 1. *Reg. 9.* Prope *Salim* erat *Ioannes* baptizans, *Chriſto* id temporis baptizante in Iudæa. *Ioan. 3.*

53.

Ioſeph. 3. bell. 2.

SAMARIA, quæ & *Samaritis* & *Samarienſis regio*, media inter *Iudæam* & *Galilæam* ſita eſt, incipiens enim à vico *Ginæa*, in *Acrabatenam* deſinit toparchiam, ſed natura nihil à *Iudæa* diſcrepat: nam utræque montoſæ ſunt, & campeſtres, agriſque colendis molles & opimæ nec non arboribus plenæ pomiſque tam ſylveſtribus, quàm manſuetis abundant, eo quod natura ſunt aridæ, imbriumque ſatis habent: dulces autem per eas ſupra modum aquæ ſunt, bonique graminis copia, præter alias earum pecora lactis abundant quodque maximum virtutis atque opulentiæ ſpecimen eſt utraque viris referta eſt.

54.

SARTHAN, locus eſt ad radices *Iezrael*. 3. *Reg. 4. 7. Hieron. in loc. Hebr.*

55.

Ioſ. 12. 17. 21. Iud. 1. 5. 1. Par. 7. 3. Reg. 4. Hieron. in loc. Hebr.

TANAC, ſive *Thanach*, quæ & *Thenach* urbs magna & potens: cujus Regem occidit *Ioſue*: urbē tamen expugnare initio non potuit, ſed expugnavit poſtea, eſtque data Levitis juxta quam *Debora* adverſus *Siſaram* dimicavit. Hanc regebat unus ex principibus *Solomonis*. Eſt villa nunc prægrandis, diſtans à *Legione* tribus milibus.

56.

FONS *Taphue*. *Ioſ.* 17.

57.

Ioſ. 17. Brocard. Breidenb.

TERRA *Taphua*, habet montes altiſſimos, quorum unus maximè excellit: protenditur uſque ad *Iordanis* campeſtria.

58.

TORRENS *Taphua* *Ioſ.* 16. 17.

59.

Iud. 9. 2. Reg. 11. Hiero. in loc. Heb. Brocard. Breidenb.

THEBES, urbs olim inſignis, ſita in ſolo mirum in modum fertili: cujus *Thebitæ*, *Thebes Ægypti*, *Thebes*, *Thebes Græcia* dicuntur, & *Thebani*. Hac urbe capta *Abimelec Rex* dum turrim ejus mediam aſcendere nititur, deſuper fragmento molæ ictus, interiit. Nunc vero ruinarum tantum reliquiis quid olim fuerit, oſtendit. Ad ſiniſtram, ait *Brocardus*, fontis *Iacob* ſunt ruinæ magni oppidi, ubi cernuntur lapides marmorei & integræ columnæ, aliaq; magnorum & collapſorum palaciorum indicia, locus quoque ipſe mirum in modum eſt fertilis, & ſolum fœcundum. Diſtat ab his ruinis *Neapolis* uno ſtadio; putoque fuiſſe oppidum *Thebes*: ut ipſe *Brocardus* videtur hujus nominis aliam ponere juxta montem *Garizim*. Eſt autem ut ait *Hieronymus*, uſque hodie vicus nomine *Thebes*, in finibus *Neapoleos*, pergentibus *Scytopolim*, in decimotertio ejus lapide.

60.

Ioſ. 12. 3. Reg. 14. 15. 16. 4. Reg. 15. Brocard. Breidenb.

THERSA, urbs heroica in alto ſita monte. Regem hujus capta urbe occidit *Ioſue*. Hac reges *Iſrael* pro regia uſi ſunt aduſque extructionem *Samariæ*.

61.

HIC *Ionam* tempeſtate navi ejectum, cete in mari degluttiens, die tertio vivum in terram evomuit, quo myſterio *Chriſtum* repræſentabat, qui tribus diebus & noctibus in corde terræ fuit. *Ionæ* 1.

62.

XALOTH, vicus, qui in magno campo poſitus, eſteſtque *Galilææ* inferioris terminus verſus meridiem. *Ioſep. 3. bel. Iud.* 2.

M. Dimi-

M.

Dimidia Tribus Manaſſe ultra Iordanem, & confinia eius.

I.

[Num. 32. Ioſ. 4. antiq. 5.]

MANASSE, primogenitus *Joſeph*, tribum, ut diximus, diviſam habuit, cujus dimidia pars, cum virorum pecorumq; numero abundaret, una cum tribubus *Gad* & *Ruben* à duce Moyſe trans *Jordanem* poſſeſſionem ſibi dari petijt. Cui Moyſes ea lege, ut cæteris tribubus in expugnatione terræ promiſſionis opem ferrent, morem geſſit, eique dimidiam partem terræ *Galaad*, univerſamque ditionem *Og* regis *Baſan*, quæ longitudine à *Manaim* urbe torrenti *Jaboc* adjacente, uſque *Baal*, *Hermon* & confinia *Damaſci*; latitudine verò à *Galaad*, *Seir* & *Hermon* montibus, uſque mare *Galilææ* & *Jordanem* extenditur, pro hæreditatis ſorte conceſſit.

[Num. 32. Ioſ. 13. 14. 17. 1. Para. 5. Ezech. 47.]

Hæc regio ſexaginta ampla & egregiè munita habens oppida, camporumq; dives graminis ubertate cæteras ultra Jordanem terras longè ſuperabat. De cujus natura, plura in dictione *Baſan* dicturi ſumus.

[Ioſ. 4. antiq. 4.]

Loci dimidiæ Tribus Manaſſe trans Iordanem.

2.

ABANA, Hebræis *Amana*, aliàs *Aman* & *Amma*, limpidiſſimus & jucundus Damaſci fluvius eſt, qui in Decapolitana regione è radicibus montis *Libani* exortus, meridionale ac Occidentale urbis Damaſci latus alluit, indeque per planiciem *Archadob* defluens, in mare Syriacum effunditur.

[4. Reg. 5. Hieron. de loc. Hebr. lit. A. Iretel. pa. 56. Nig. geog. Aſ. com. 4.]

3.

ABELA, civitas vini fertilis, quæ ut Hieronymus inquit, duodecim à Gadaris miliaria, Orientem verſum, diſtat. *Hier. de loc. Heb. lit.* A.

4.

ABELA, civitas alia, in Phœnice inter Damaſcum & Paneadem. *Hieronymus ubi ſupra.*

5.

ABILA, civitas ad Septentrionem urbis Aſtaroth. *Hieronymus de loc. Hebraic. lit.* A.

6.

ADRACH, ſive *Hadrach*, aliàs *Adra*, *Adraon*, & *Adratum*, Cæleſyriæ oppidum eſt, à *Boſtra* viginti quinque millibus diſtans, à quo etiam adiacens regio, Terra *Adrach* nuncupatur, de qua *Zach.* prophetavit. Poſt Chriſti tempora urbs hæc Epiſcopali ſede cohoneſtata, Archiepiſcopo Boſtrenſi parebat. Atque quo tempore Occidentales Chriſtiani rerum in Palæſtina potiebantur, etiam vulgò Civitas Bernardi de Scampis dicta fuit.

[Zach. 9. Hieron. de loc. Hebr. lit. A. Ptolo. Aſ. tab. 4. Nig. p. 505. Tyr. bel. ſa. l. 14. c. 12. & lib. 16. cap. 10.]

7.

AMANA, qui & *Amanus*, cujus Salomon in Canticis meminit, mons altiſſimus eſt trans *Iordanem* juxta *Libanum*, *Hermon* & *Sanir* montes ſitus. Sunt tamen qui Salomonem de alio ejuſdem nominis monte, qui Ciliciam à Syria ſeparat, loqui exiſtimant.

[Cant. 4. Lira, ibid. Hier. de loc. Aſſ. Apo. lit. C & in Eze. 47. Plin. 5. na. hiſt. 22. Herold. com. bel. ſ. lib. 3. c. 15. & li. 6. cap. 9.]

8.

AMATHA, villa in vicinia urbis *Gadara* in monte ſitæ, ad cujus montis radices aquæ calidæ erumpunt, balneis deſuper ædificatis, quæ ad farciendam corporum valetudinem ſunt commodæ. *Geneſ. triceſimo ſexto capite.* Hieronymus de loc. Hebraicis. liter. A. & G.

9.

AMATHVS, villa, inquit *Hieronymus* trans Iordanem; in viceſimo primo miliario civitatis *Pella* ad Meridiem. *Ioſepho* autem etiam caſtrum eſt, omnium quæ ad Iordanem ſita ſunt, maximum & muniſſimum, ubi *Theodorus Zenonis* filius precioſiſſima quæque bonorum ſuorum depoſuerat. Hoc Iudæorum rex Alexander Iannæus expugnavit, ac Theodori theſaurum diripuit.

[Hiero. de loc. Hebr. lit. A. Ioſeph. 13. ant. 19. & 14. anti. 11. Item 1. bel. 3. 6. 12.]

10.

ANTILIBANVS. Omnis regio, ut inquit *D. Hieronymus*, quæ eſt ſupra libanum ad Orientalem plagam reſpiciens, circa regionem Damaſci, quæ cecidit in ſortem tribus Manaſſe, Antilibanus appellatur. *Hier. in loc. Heb. lit.* A.

11.

ANTIOCHI pharanx ſive vallis, civitas eſt, quam Alexander Iannæus Iudæorum rex armorum vi in ſuam poteſtatem redegit. *Ioſephus decimo tertio antiquit.* 21. & 1. *bel.* 4.

12.

DESCRIPTIO ARABIÆ.

ARABIA, Hebraicè *Harab*, *Hereb*, ſeu *Ereb*, regio gentium nulli poſtferenda, ad Orientem *Paleſtina* ſita, amplitudine longiſſima eſt, quæ *Hieronymo* authore, gentes habet multas: *Ammonitas* puta, *Moabitas*, *Idumæos*, *Saracenos*, aliosque quam plurimos.

[Plin. l. 6. cap. 28. Hieron. loc. Aſſ. Apo. lit. A.]

Eſt autem triplex *Arabia*, una nempe, *Deſerta*: altera, *Felix*: tertia, *Petræa*: de quibus nunc ordine diſſerendum eſt.

Tyr. bel. ſa. c. 13. c. 1. li. 21. c. 8. lib. 22. c. 5. Patria. ca. 47. & ... Brocard. in præfat. deſcr. ... Breid. ... Salig. tom. 5. cap. 1.

ARABIA *deſerta*, quæ a recentioribus *Arabia prima*, atque a noſtri ſeculi hominibus *Beriara* vocatur, ab Occidente *Trachonitidi* regioni conjungitur: ab Aquilone autem *Damaſco* confinis eſt: unde & *Syria Damaſca* ſive *Damaſcena* regio, non raro *Arabia* nomine cenſetur, qua parte ulterius a Septentrione, *Syria* & *Meſopotamia*: ab Oriente, *Babylonia*: a Meridie vero montibus *Arabiæ felicis* terminatur.

Deſerta hujus *Arabiæ* metropolis eſt maxima & antiquiſſima urbs *Boſra*, quæ etiam *Boſtra*, & *Boſtrum* dicitur.

Plin. lib. 5 cap. 10. Ezech. 27. Hieron. lib. 2. contra Iovin. lib. 2. Plin. lib. 8 cap. 52.

Deſerta autem hæc *regio* a re ipſa cognominatur, quod quaqua verſum latiſſima, tota montoſa, arenoſa, ac ſterilis & vere deſerta ſit: Agnis tamen, arietibus, hædis, & ejuſmodi animalibus, quæ merica gaudent, teſte *Hieronymo*, abundat: & ut ex *Ezechiele* liquet, Tyri nundinas horum illatione multiplicat. Sed & camelorum feraciſſima regio eſt, ob paſcuarum eremi latitudinem, denique temperiem quibus hoc animal delectatur.

Porci vero, & ſues, qui glande, caſtaneis, radicibus filicum & hordeo ali ſolent, hic aut raro, aut penitus non inveniuntur: & ſi inventi fuerint, alimenta non habent, quæ diximus.

Plin. lib. 6 cap. 28.

Incolarum, qui has ſolitudines rari inhabitant, vita omnis in paſcendis pecoribus verſatur, ac camelorum lacte & carnibus ſemi crudis vivunt. Qui cum ibidem in tabernaculis agunt, Græco vocabulo a Coſmographicis *Scenitæ*, hoc eſt, tabernaculorum incolæ nominati ſunt, & quod propter meliora paſcua tentoria de loco in locum transferunt, Græce *Nomades*, id eſt, vagi dicuntur.

ARABIA *felix*, quæ a neotericis *Arabia ſecunda*, atq; a Saracenis nunc temporis *Mamotta* nominatur, ad Obeuntem Solem omnem Ammonitidem regionem complectitur, in qua *Rabbath* veterem potentemq; Ammonitarum urbem, metropolim habet, a Septentrione, *Arabia deſerta*: & ab Auſtro, *Arabia Petræa* circumdatur. Orientem vero, atq; Meridiem verſus, quodam naturæ artificio ad ſimilitudinem atq; magnitudinem Italiæ mari circumfuſa, inter duos Oceani ſinus, Perſici nempe, & Arabici Rubrive maris, peninſulæ forma procurrit.

Plin. l. 6. c. 24. & 12. Hier. in lib. Act. Apo. Lit. A. Gen. 10. Hier. ibid. Ioſeph. l. 1. antiq. 11. Pſalm. 71. Iob. 1. & 6. Ioel. 3. Is. Bene-dict. in 3. Reg. 10.

Arabia hæc, *Ioſepho* & *Hieron.* teſtibus, a *Saba* filio *Chus* nepote *Cham*, etiam *Saba*, *Sabaa*, & Hebræis *Seba*, ejuſq; incolæ *Sabæi* appellantur. Ab eodem hoc *Saba*, inclyta ac auro argentoq; præſtans urbs hujuſq; gentis metropolis *Saba*, in monte excelſo, arboribuſq; pleno ſita, nomē quoq; ſortita videtur: quæ pij magnificiq; Regis ac Magi *Iuſpharis*, qui de Arabiæ fructibus dona puero *Ieſu* attulit, regia olim ſedes fuit: ſexcentis & amplius leucis gallicis a *Ieruſalem* diſtans.

Regio hæc, pinguiſſimi uliginoſiq; ſoli ubertate cæteras longe excedit, ac quotannis, ut *Strabo* ſcribit, bis ſeritur, arboribuſq; & viciis frequens eſt, ac thuris, aromatum, cinnamomique ſuaviſſimorum odorum copia exuberans. Ob quæ, ut *D. Hieronymus*, aliiq; plures referunt, *Arabia ſacra* interpretatur, & a Græcis εὐδαίμων hoc eſt felix dicitur. Eandem *Plinius* odoriferam ac divitem, & beatæ cognomine inclytam appellat: alij porro λιβανοφόρον & ἀρωματοφόρον id eſt, thuriferam, & aromatiferam, & odorum fertilitate nobilem nuncupant.

Strab. Hier. de lo. Heb. Act. Apo. Gen. ... Plinius l. 12 cap. 14. Iſid. ... Alexand. Magdeb. ... lexicon.

Nec immerito, nam fragrantiſſimi optimiq; thuris tam abundans eſt, ut Divinis ſacrificiis per univerſum terrarum orbem ſatisfaciat. Thure enim in Dei cultu non tantum olim Judæi, & gentes, ut ex variis hiſtoriis, & Sanctorum martyriis nimis notum eſt, ſed & nos Chriſtiani ubivis gentium etiamnum utimur. Hinc *Virgilius* quid unaquæq; mittat provincia ſcribens, ait:

Virgil. 1. Georg. Hieron. in Iſa. c. 27. 1. Aen.

India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi.
At Calybes nudi ferrum, viroſaque Pontus
Caſtorea &c. Rurſum:
Solis eſt thurea virga Sabæis. Et alibi.
Centumque Sabæo Thure calent aræ.

Laurent. ...

Scribunt certas eſſe familias, quæ jus thura legendi per ſucceſſiones ſibi vendicant, & qui huic rei vacant Arabice *ſacros* vocari, domiq; thuris virgulta incidunt, quod ſit in ortu Canis, flagrantibus Solibus, nec funeribus intereſſe, nec mulierum congreſſibus pollui.

Plin. l. 12. cap. 17.

Præter thus, cujus habet plurimum, etiam myrrhæ, aloes, caſiæ, nardi, amomi, cinnamomi, cardomomi, piperis, ac omnis generis aromatum feraciſſima eſt. Quorum hic tanta ubertas eſt, ut *Plinio* teſte, non alia ibi ligni genera in uſu ſint, quam odorata; ac loco combuſtibilis materiæ, thuris, myrrhæ, cinnamomi, caſiæ aliorumq; aromatum ligno ignem foveant, atq; cibos coquant. Verum cum perpetuus ille aromatum odor, nimia fragrantiæ ſuæ excellentia ſtuporem ſenſibus inducere ſolet, cum bituminis ſuffitu & hirci barba levant, ut recte *Plinius* dicat, Adeo nullam eſſe voluptatem, quæ non aſſiduitate ſui faſtidium pariat.

Ezec. 27. Plin. l. 37 c. 6. & 10. ...

Auri quoque & argenti venis ac glebis uſq; adeo ſcatet, ut omnis pene generis hujus ſuppellex, alia auro, alia argento ſplendeat. Vendunt & aurum finitimis triplo æris precio, argentum duplo, ac quondam, ut *Ezechiel* nos docet, in Tyri mercatibus præſtantiſſimas aromatu, auri & precioſorum lapidum merces proponere ſolebant, quæ hinc in univerſum mundum avehebantur. Precioſiſſimarum ſiquidem ac ſelectiſſimarum gemmarum, *Sardonichum* videlicet, *adamantum*, *margaritarum*, *baccarum* aliorumque diverſi coloris ac clare ſplendentium lapidum, *felicis* hujus *Arabiæ* terra admodum ferax eſt. Nec terra tantum, ſed & quod adjacet ei mare hujuſmodi lapidibus affluit. Nam hic *oſtrea* ſeu *conchylia* capiuntur, in quibus margaritæ naſcuntur & matureſcunt, quæ quod nullæ duæ indiſcretæ reperiantur, etiam uniones dicuntur. Quarũ tam nobilis natura eſt, ut nullo æquari precio poſſit. Unde de

Cleo-

Cleopatra Ægypti regina legitur, quòd hic inventum margaritam ducentenis & quinquaginta aureorum millibus redemerit.

Præterhæc omnia varias *Arabia felix* nutrit feras, leones, pardos, tigrides, equos, mulas, camelorumque ac elephantorum turmas. Sed & quamplurimos boum & ovium latiſſimas pinguiſſimasq; caudas habentium greges, ſicut & toto Oriente hujuſmodi caudis boves atque oves præditi paſſim videntur.

Ex avium numero, ſolum anſerem & gallinam deſiderant.

Nam, quæ alibi deeſt, ante omnes aves nobilis, & in toto orbe unica, pulcherrima & celeberrima illa Phœnix hic ſe continet. Hæc magnitudine aquilæ par eſt, caput pavonis inſtar, plumeo apice cohoneſtatur, facies criſtis diſcernitur, collum auri fulgore reſplendet, reliquæ vero veſtitores corporis pennæ, purpureæ ſunt, unde & Phœnicis nomen gerit: cauda ejus cærulea, roſeis pennis diſtinguitur. Vivit autem annis ſexcentis ſexaginta.

Tum enim ſeneſcens, præeminentiſſimum quendam eligit ſibi locum, in quo ex odoriferis balſami, cinnamomi, caſiæ, thuris, variorumque aromatum ſurculis nidum ceu rogum ſibi conſtruit: quem ſolis calore alarumq; plauſu & agitatione accendens, ſeipſam comburit & in cineres reſolvit. Ex quibus poſtero die vermiculus enaſcitur, qui proximo deinde die pennis veſtitus, fit pullus, ac tertio priſtinam recipit naturam. De hac ave ſic *Lactantius* luſit.

Conſtruit inde ſibi ſeu nidum, ſive ſepulchrum.
Nam perit ut vivat, ſe tamen ipſa creat.

Q. Plautio & Sex. Papinio Coſs. Phœnicem in Ægyptum devolaviſſe *Cornelius Valerianus* tradit, ut habet *Plinius*.

Scribit *Ioſepus*, & poſt eum *B. Hieronymus*, Patriarchæ *Abrahami* filios ex *Cetura* natos, ipſo authore, *Arabiam felicem*, & *Troglodyticam regionem* occupaſſe. Hujus regionis incolæ, qui totum *Arabici Rubrique maris* littus uſque ad confinia Ægypti poſſident, *Troglodytæ: Straboni* autem *Trogodytæ*, ideo fuere vocati, quod in antris & cavernis vitam agerent.

Hujus *felicis Arabiæ* incolæ fuerunt tres illuſtriſſimi piiſſimique illi viri, quos *Evangeliſta* Magos, *Regius pſalmographus*, & *ſummus Vates Iſaias* Reges appellant, tres autem fuiſſe, *S. Leo* primus hujus nominis Pontifex maximus ſcribit. Quorum hæc, ut antiqua traditione ad nos devolutum eſt, ſunt nomina: *Melchior, Baltaſar, & Iaſpar*. Hi viſa in Orientis regione, novæ claritatis ſtella, quæ illuſtrior pulchriorq; cæteris ſideribus apparens, in ſe intuentium oculos animoſque convertebat, (hanc enim vaticinio *Balaam* cujus ſucceſſores erant, exorituram noverant) eam ſignum diu expectati, & nunc tandem nati Regis Iudæorum eſſe intellexerunt. Quem, velut primitiæ gentium inquirere, adorare, ac precioſis muneribus honorare ſatagerunt, Itaque ſtellam ſequentes ducem, ingenti grege camelorum & dromedariorum terræ *Madian* & *Epha* (quæ *Hieronymo* teſte, *felicis* hujus *Arabiæ* regiones ſunt camelorum fertiles, à *Madian* filio & *Epha* nepote *Abrahami* nomen acceperunt,) magno comitatu Regiam civitatem *Ieruſalem* Regem inquirentes intraverunt, ac, ut *Propheta* loquitur, quaſi inundatione cooperuerunt. Vbi cū ſtella totius itineris dux diſparuiſſet, à Scribis *Michææ* vaticinio de nati Regis loco inſtructi, in *Bethlehem* profecti ſunt. Quo cū ſtellæ ductu perveniſſent, mox inventū Regem proni adoraverunt, ac apertis theſauris ſuis, de auro, thure, & myrrha *Arabiæ*, puero *Ieſu* Regi obtulerunt munera. Divina habentia in ſe myſteria: aurum, ſicut Regi magno, thus ſicut Deo vero, myrrham ſicut homini morituro. Hoc ſuo facto non obſcure ſignificantes, gentium multitudinem, & earum Reges turmatim undiq; ad Eccleſiam confluxuros, ac dona *Chriſto Domino* oblaturos.

In hac porro *Arabia*, quæ *felix* cognominatur *Vas electionis D. Paul. Apoſtolus* merito à *B. Gregorio*, præco fidei appellatus, mox poſt ſuam converſionem toto triennio Evangelium prædicaſſe ſe ſcribit, ubi quantum profecerit, hinc colligere eſt, quod hujus provinciæ urbs *Becerra*, quæ Archiepiſcopalis ſedes erat, Epiſcopatus ſub ſe habuerit triginta quinque.

ARABIA *Petræa* quæ à poſterioribus *Arabia tertia*, à noſtri vero temporis Saracenis *Baraab* nuncupatur, *Moabitidem, Idumæam, Amalechitidem*, & *Cedar*, regiones ſuo ambitu continet, atque à Septentrione *Arabiæ felici*, *Iudææ* ac *Palæſtinæ* contermina eſt: ab occaſu clauditur *Caſſio* monte, atque alluitur mari Ægyptio: à Meridie verò cingitur Ægypto & interiori Arabici pelagi ſeu maris rubri ſinu. Denique ad Solis ortum per latiſſimas, & ſqualidas ſolitudines ad flumen *Euphraten* uſque excurrit.

Petræa autem dicta eſt, à vetuſtiſſimo oppido *Petra* deſerti ipſius metropoli ſupra mare mortuum ſito.

Hanc regionē etiam *Syriam, Sobal* ſive *Zobal* in ſacris voluminibus appellari multi authores ſcribunt. Eandem † à *Nabaioth* primogenito *Iſmaëlis*, *Ioſephus & Hieronymus Nabathæam*, & *Nabathenam*, & qui eam incolunt, *Nabatheos*, *Nabutheos*, & *Nabathenos*, aliàs *Tubianeos*, quorum aliquoties in ſacris literis, frequens autem in *Ioſepho* fit mentio, nuncupari referunt, atque etiam nunc ut *Hieronymus* atteſtatur, familiæ eorum, oppidaq; & pagi, ac munita caſtella, & tribus hac appellatione celebrantur.

Breid. ibid. Niger geogr. Aſ. com. 4. p. 516. † *Geneſ. 25. Iſai. 60. 1. Mach. 5. 9. 2. Machab. 13. Ioſeph. 1. antiq. & 12. anti. 12 & 13 antiq. 1. 8. 14. antiq. 5. 6. Item 1. bel. & 6. bel. 11. & Hieronym. quæſt. Hebr. in Geneſ. 25. & in Iſai. 60.*

Coſmographi vero *Nabathæam* & *Nabatheos* non à filio *Iſmaelis Nabaioth* nominare videntur: ſed ab hujus regionis metropoli *Petra*, quæ olim *Nabatha* dicta fuit.

Quod ad loci naturam attinet, niſi quòd

 ali-

alabaſtrum candidiſſimum proferre ſcribitur, parum regio hæc ab *Arabia deſerta* differre videtur, quia & ipſa in multis locis ſterilis, arenoſa, deſerta, invia aquæ egens, petroſa & tota aſpera eſt. Nihilominus tamen, *teſte Hieronymo*, quantumvis frugum inops, pecorum plena eſt. Incolarum etiam plerique ex pecorum camelorumque lacte & carne vivunt. Plura de *Arabum* gente ac moribus proferemus, cum in deſcriptione *deſerti Pharan*, dictione *Cedar*, de poſteritate *Iſmaelis* differendum erit.

Hieronym. Iſai. 60.

Eſt in *Petræa* hac *Arabia* mediterranea & ampla urbs *Mecha*, quæ ſuo ambitu ſexcies mille ædes continens, in agro planè ſterili ſita, à littore maris rubri itinere dierum trium abeſt. In cujus urbis meditullio ingens cernitur moles, *Coloſſeo Romano*, quod olim *Amphitheatrum Veſpaſiani* dicebatur, ferè par & ſimilis, Perfidiſſimi hæc eſt pſeudoprophetæ *Mahometi* delubrum, altiſſima turri conſpicuum, quod totum concameratum, longitudine paſſuum centum, latitudine verò octuaginta, columnis quadringentis fulcitur, ejuſque undique parietes auro obducti, incomparabili ſplendore refulgent, quidum lychnorum penſilium ad tria millia perpetuò ardentium lumen recipiant, incredibili fulgore intuentium oculos perſtringere feruntur.

Brocard in præfat. locter. S. Bert. ibid. Salig. tom. 5. cap. 3. Aloyſ. Cadamoſt. navig. c. 53. & 56. in Bre. p. 40. 41. Ludo. Romān. Patr. navigat. l. 1. cap. 8.

In hujus delubri medio ferrea arca, in qua *Mahumeti* corpus conditum adſtruunt, à *Magnete lapide* (qui naturali quadam vi ferrum attrahit) ſublata, in aëre dependet. Sic impoſtor ille, ut vivus ficta pietate, iniquis legibus, vi & armis populum ſeduxerat, ficto miraculo etiam mortuus miſeros fallit & in graviorem ſui damnationem à ſuis ſuperſtitioſe colitur & adoratur.

Negat tamen Lodo. hic miraculū atq; ait ab imperitis conſ. Bunt lib. 1 cap. 8. 11, 12.

Quemadmodum enim Chriſtiani religionis ergo undique ex toto orbe *Hieroſolymam* ad inviſendum *Ieſu Chriſti Servatoris noſtri* monumentum confluunt: ita proh dolor *Saraceni* & *Turcæ*, alij ex *Arabia*, *Ægypto* & *Æthiopia*; alij ex *Syria*, *Perſide*, & *utraque India* peregrinationis ergò turmatim huc concurrunt, vel ut aliquid auxilij ab inope percipiant, vel ut honorem, quem *Deo Opt. Max.* debent, falſi prophetæ putrido cadaveri deferant.

13.

ARAM, aliàs *Aran* oppidum dimidiæ tribus *Manaſſe* ultra *Iordanem*, quod *Segub* expugnavit. 1. *Par.* 2.

14.

ARBEL, ad *Hieronymi* uſque ætatem, vicus erat trans *Iordanem* in finibus *Pellæ* civitatis Palæſtinæ. *Hier. de loc. Hebr lit. A. Benedict. in interpret. nomin.* Heb.

15.

ARGA, uſque hodie, inquit Hier. vicus eſt circa *Geraſam Arabia urbem*, quindecim ab ea diſtans milibus contra Occidentem. *Hier. in loc. Hebr. lit.* A.

16.

ARGOB, urbs & regio regni *Og* regis *Baſan* ſuper *Iordanem* ſita, quam cepit *Iair* filius *Manaſſe*. Eandem *Moyſes* dimidiæ tribui *Manaſſe* in ſortem tradidit.

Deut. 3. Hieron. de loc. Heb. lit. A.

Tempore Regis *Salomonis* huic regioni virum nomine *Bergaber* præfectum fuiſſe. *lib. 3. Regum capite quarto* legimus. Eiuſdem regionis & *in quarto Regum libro* mentio fieri videtur.

3. Reg. 4.
4. Reg. 15.

17.

AROER, ſive *Haroer*, regni *Syriæ* urbs & regio eſt in agro *Damaſceno* ſita, cujus civitates prorſus deſerendas & gregibus eſſe relinquendas *Iſaias* prophetavit. *Iſai.* 17. *Bened. in interpret. nom.* Heb.

18.

ARPHAS, vicus, qui *Trachonitidis* regionis ab Oriente terminus eſt. *Ioſeph.* 3. *bell* 2.

19.

ASTAROTH, alias *Haſtaroth*, *Aſeroth*, *Aſtaroth-carnaim*, & *Carnaim Aſtadroth*, trans fluenta *Iordanis* antiqua & magna urbs eſt ſita in angulo regionis *Batanææ* & confinijs terræ *Hus* atque ſex millibus ab *Erai* ſeu *Adar urbe Arabiæ* ſeparata.

Hiero. de loc. Hebr. lit. A.
Gene. 14.

Quondam hanc civitatem habitaverunt *Carnaim* ſive *Raphaim* gigantes, unde *Terra gigantum* appellatur, quos rex Ælamitarum *Chodorlahomer* interfecit cum tempore *Abrahami* contra Reges *Sodomorum* dimicaturus, hac exercitum duceret.

Multo poſt tempore urbs hæc Regia ſedes fuit *Og* potentiſſimi Regis *Baſan*, qui ætate *Moyſis* ſolus ex hujus urbis gigantum ſtirpe ſuperſtes erat. Eoque à filijs *Iſrael* occiſo, dimidiæ tribui *Manaſſe* in ſortem data, atque cum ſuburbanis ſuis, Levitis aſſignata eſt.

Deut. 1. Ioſ. 9. 12. 13.
1. Par. 6.

Hinc *Ozias*, unus ex fortiſſimis heroibus *Davidis* regis, oriundus fuit.

1. Par. 11.

Hæc *Aſtaroth* olim egregia civitas, in qua domum prophetæ *Iob* fuiſſe Hebræi, *teſte Hieronymo*: tradunt: ejuſdem *Hieronymi* ſæculo grandis duntaxat vicus erat, qui *Carnea* appellabatur.

Hiero. de loc. Hebr. lit. C.

20.

ASTAROTH caſtellum. Sunt hodie, ait *Hieronymus*, duo caſtella in *Batanæa* hoc vocabulo, novem inter ſe millibus ſeparata inter *Edrai* ſive *Adaram* & *Abilam* civitates. *Hier. de loc. Heb. lit. A.*

Ezech. 4. Hier. ibid. Ioſeph. 15. ant. 13. 15. & 17 ant. 17. item 1. bel. 15 & 2. bel. 4. 10. 17.

21.

AURAN, ſive *Hauran*, urbs in confinijs *Damaſci* à qua regio *Auranitis*, ſive *Hauranitis*, ejuſque incolæ *Auranitæ* vocantur. Totam hanc regionem, eique conterminam

nam *Trachonitidem*, itemq; *Batanæam*, Imperator *Auguſtus* liberali donatione *Herodis Iudæorũ Regis* ditioni adjecit. Eaſdem regiones poſt *Herodis* mortem idem Imperator *Philippo Herodis filio*: & poſtremo *Claudius Cæſar* Agrippæ ejus nepoti, donaverunt.

Tyr. lib. 22. bel. ſac. 17. Anno poſt Virginis partum milleſimo centeſimo octuageſimo ſecundo, *Saladinus Damaſci totiusq; Syriæ rex* contra Chriſtianos exercitum ducens, regionem hanc tranſijſſe ſcribitur.

22.

Iud. 3. Paral. 5. Hieron. in lib. Hebr. ſit. & loc. Arman. & ar. b. BAALHERMON, mons eſt trans *Iordanem* ad ſolis ortum, è regione *Paneadis* & *Libani*, in finibus *Palæſtinæ* ſitus, ad quem uſque terra filiorum *Iſrael*, dimidiæq; tribus *Manaſſe* extenditur, in cujus vertice idolo *Baal* inſigne extructum erat templum; quod, ut *Hieronym.* refert, ab ethnicis cultui habebatur.

23.

BASAN, ſive, ut ſeptuaginta interpretes habent, *Baſanitis*, regio eſt trans Jordanem, quæ longitudine à torrente *Iaboc*, uſque ad terminos *Selcha*, *Geſſuri & Machati*: latitudine verò à montibus *Galaad*, *Seir*, & *Hermon*, uſque ad mare *Galilææ & Iordanem* porrigitur.

Hieron. in Iſai. 33. Porro nomen hoc *Baſan*, *Hieronymo authore* pinguis & ubertima interpretatur. A terra ſiquidem natura regio hæc appellationem ſortita eſt, utpote quæ uliginoſis, uberrimis, herbarumque fertiliſſimis paſcuis abundat, ac omnes, quæ trans *Iordanem* ſunt, terras fecunditate excellit; unde agnos, arietes & vaccas, quæ hic nutriebantur, quòd pinguiſſimæ eſſent, ſacræ literæ ſemel ac iterũ commendant. *Ioſeph. 4. antiq. 4. Deut. 32. Amos 4. juxta 70 interpret. Hieron. ibi.*

Iſai. 2. Ezech. 27. Zach. 11. Hieron. in Iſai. 2. & Zach. 11. Hieron. in interpret. nom. Heb. dict. Baſan. Ob hanc luxuriantis ſoli ubertatem frequentibus nemoribus provincia hæc ſilveſcebat, in quibus altiſſimæ præſtantiſſimæq; creſcebant quercus, unde quercus *Baſan*, quaſi præcipuo ac commendatitio titulo optimæ excellentiſſimæque quercus à Prophetis deſignatæ ſunt. Hæ, quod glandiferæ eſſent, gratiſſimum porcis præſtabant pabulum, quorum magnam hic fuiſſe frequentiam, vel inde colligere eſt, quod hujuſce regionis duo porcorum millia *Chriſti* permiſſu à dæmonibus in mare præcipitata atque ſubmerſa, Evangelica refert hiſtoria. *Marc. 5.*

Cum itaque terra hæc optima fructuoſiſſimaque eſſet, olim à robuſtiſſimis gigantibus habitata fuit: & *Terra Raphaim*, id eſt gigantum, dicta. Quos cum *Chodorlahomer*, ut etiã ſupra meminimus, una cum tribus alijs Regibus, qui ab eo ſtabant, contra quinque *Sodomorum* Reges huc exercitum ducens, occidiſſet, unus, qui ex gigantum reliquiis quadringenteſimo quinquageſimo poſt anno ſupererat, *Og* nomine, vir heroicæ corporis ſtaturæ, nec viribus, nec virtute alicui inferior, univerſæ *Baſanitidi* regioni Rex imperabat, ac præter innumeras, quæ muris carebant, ſexaginta in hac ditione *Deut. 3. Gen. 14. Num. 21. Deut. 3. 3. Reg. 4.*

urbibus magnis imperat, quæ altiſſimis muris, portis, vectibus, atque æreis ſeris firmiter munitæ erant. Has verò, licet firmiſſimas civitates, atque muris, aggeribus & foſſis cinctas, *Sacra ſcriptura & D. Hieronymus* aliquoties vicos & villas vocant: unde intelligimus, vicorum villarumque nomine nonnunquam urbes poſſe ſignari. *Num. 32. Deut. 3. Ioſ. 13. Iud. 10. Hieron. de loc. Heb. lit. A. dict. Anothiair*

Poſtmodum cum filij Iſrael *Og* regem *Baſan*, ejuſque filios occidiſſent, ac omnes ipſius copias proſtraviſſent, fortiſſimus Iſraelitarum heros *Iair* filius *Manaſſe* prædictas ſexaginta urbes ſitu & arte muniſſimas expugnavit, atque ex nomine ſuo, *Avot Iair* ſive *Havot-Iair*, id eſt, oppida *Iair* appellavit: quo vocabulo ſæpius in *ſacris literis* celebrantur. Quæ quidem urbes omnes, atque adeo univerſa terra regni *Baſan*, à *Moyſe* decę Iſraelitici populi, dimidiæ tribui *Manaſſe* in poſſeſſionem data fuit. *Ioſ. 17.*

A Salomone Rege, præter regionem *Argob*, etiam tota hæc provincia *Baſan*, *Bergabero*, cujus ſupra mentionem fecimus, regenda tradita fuit. Meminit hujus terræ *Iſaias*, prædicens illam concutiendam ac in ruinam detrahendam. *3. Reg. 4. Iſai. 26. & 33.*

24.

BATHANEA, & *Batanæa*, *Batania*, *Bethania*, & *Bataldis*, regio eſt *Trachonitidi* confinis, ſita trans Jordanem, cujus incolæ à Joſepho *Batanæi* dicuntur. Hanc regionem unà cum *Trachonitide* & *Auranitide Zenodoro*, qui eam poſſederat, ademptam, *Auguſtus Cæſar* regali dono *Herodis ſenioris* imperio adjecit. Qui cum eſſet morti proximus, eaſdem unà cum *Gaulonitide* & *Paneade* extremæ voluntatis tabulis *Philippo* filio ſuo aſſignavit. Poſtmodum donante *Claudio Imperatore* regi *Agrippæ* Herodis nepoti ceſſerunt. *Ioſeph. 4. ant. 5. & 9. ant. 10. & 15. ant. 12. et 17. an. 2. 10. 17. & 18. an. 8. & alibi. Hieron. de loc. Hebr. Ptolom. 4. Aſiæ tab.*

25.

BEDEGENE, aliàs *Bettegene*, locus ad radicem *Libani* ſitus, ubi limpidiſſimæ emanant aquæ, unde & Domus voluptatis dicitur. Quem Occidentales Chriſtiani bellica manu occupaverunt & deprædati ſunt, ac poſtea cum adiacentibus viculis incendio devaſtaverunt. *Tyr. 21. bell. ſacr. 10. & 22. bel. ſa. 22.*

26.

BETHENABRIN, aliàs *Bethenabro*, vicus portis & muris munitus, quem in expeditione *Veſpaſiani Cæſaris* ſeditioſi ex *Gadara* profugi occupaverunt. Qui dum Romanis contra ipſos caſtra moventibus egredientes occurrunt, ab illis occiſi ſunt, ac vicus direptus, igniq; traditus. *Ioſeph. 5. bel. 3.*

27.

BOSRA, quæ Hebraicè *Beeſthera*. Hieronymo *Beeſthara*, aliàs *Bozra*, *Boſtra*, *Boſdra*, *Boſtrum*, *Orſa*, *Boſora*, *Boſeron*, *Boſron*, & *Berſa*: nunc autem vulgò *Buſeret*, *Buſſeret*,

Buſrit,

Hiero. de loc. Hebr. lit. A. & lit. B.C.E. i, T.

Buſrit, & *Burſeth* appellatur, in regionibus *Bataniride*, & *Trachonitide* vetuſtiſſima ſimul & muniſſima urbs eſt; ab urbe *Adrach* ſeu *Adra* viginti quinque millibus, ab *Edrai*, veru ſive *Adara*, vigeſimo quarto lapide diſſita.

Eſt & altera *Boſra* in regione *Moab*, & tertia in *Idumaea*, de quibus ſuo loco diſſeremus.

Ioſ. 21.

Hæc porro, de qua nunc agimus, *Trachonitidis regionis* caput fuit, atq; in expugnatione terræ, quæ trans *Iordanem* eſt, ab Iſraelitico populo occupata, dimidiæ tribui *Manaſſe* attributa, atque unà cum ſuburbanis ſuis, Levitici generis ſacerdotibus data fuit.

Ty bel. ſa. li. 15 ca. 2. & li. 14. cap. 12. Vitr. c. 96 Brocard. in præfat. deſcri. loc. terr. S. & item. 3. Brcad ibid Salign. 10. 5. cap. 3 Ty. lib. 16. bel ſa c. 8. 9. 10. Vitr. 47.

Poſt autem, *Chriſti* fidem religionemq; amplexata, Archiepiſcopali ſede nobilitata fuit, ac totius *deſerta* ſeu *prima Arabia* metropolis facta, cui novemdecim Epiſcopatus ſubjecti parebant.

Poſtea in Saracenorum manus devenit, quam cum aliquot ſæculis poſſediſſent, anno tandem reparatæ ſalutis poſt milleſimum centeſimum quadrageſimo tertio, *Hieroſolymitanus rex Balduinus* ejus nominis tertius cum ingenti Chriſtianorum exercitu eam recuperare tentavit. Sed præter opinionem longè munitiſſimam inveniens, ac ab hoſtium præſidio præoccupatam, infecto negotio per inſtructas illi à Saracenis inſidias non ſine gravi damno ac majori periculo reverſus eſt.

VVil. Ty. bell. ſ. 8 Idem 21. bell ſ. 10. 21. 22.

Eandem poſtremò *Saladinus* voluntaria civium traditione ſine bello, ſuo imperio aſcivit. Cujus agrum *Balduinus quartus Hieroſolymorum rex* anno Chriſti milleſimo centeſimo octogeſimo hoſtiliter depopulatus eſt.

28.

CAMON, civitas terræ *Galaad*, in tribu *Manaſſe*, in qua *Iair Galaadites* Judex populi Iſraelitici ſepultus eſt. *Iudic.* 10. *Ioſeph.* 5. *ant.* 12. *Hieron. de loc. Hebr. lit. C.*

29.

Hiero. de loc. Hebr. lit. C.

CANATH, urbs ſita in tribu *Manaſſe* regione *Trachonitidis* juxta *Boſram*, inter loca ſaxoſa, aſpera, & devia, quam cum cepiſſet *Naban*, appellavit *Nabotholiam*.

Ioſeph. 15. ant. 5. et 1 b. ll. 4. 14. & in vita ſua.

Joſephi autem, Ptolomæi, & Hieronymi temporibus, *Canatha*, ſeu *Cannatha*, *Cana*, *Chana*, ejuſque incolæ *Canathenſes* dicebantur, atq; à Joſepho quidem & Ptolomæo *Cæleſeria*, à Hieronymo verò *Arabiæ* annumeratur.

In agro civitatis hujus *Herodes ſenior* inſtructa contra magnum *Arabum* exercitum acie confligens, victor extitit; at redintegratâ ibidem pugnâ, victus ac fugatus eſt.

30.

CARNAIM, Joſepho *Carnain*, aliàs *Grana*, munita ac magna *Galaaditica* regionis civitas eſt, ſita ultra torrentem *Iaboc* ad Septentrionem, quam cum *Iudas Machabaeus* expugnaſſet, fanum, quod in ea erat, incendit, ac unà cum omnibus, qui in ipſum confugerant, exuſſit. 1. *Machab.* 5. *cap. Ioſephus* 12. *antiq.* 12.

31.

CARNION, aliàs *Carmon*, præſidium in terra *Galaad*, propter locorum anguſtias acceſſu difficile & inexpugnabile. 2. *Mach.* 12.

32.

CASPHOR, ampla & firma *Galaaditidis* ditionis civitas, in monte, ut Hebraici nominis ejus interpretatione apparet, ſita. *Caſphor* ſiquidem Hebræis argenteus ſive deſiderabilis mons interpretatur. 2. *Mach.* 5.

33.

CAVAN locus in campeſtribus *Iordanis* per quem *Saladinus* à *Damaſco Scythopolim* pergens, exercitum duxit. *Tyr.* 22. *bell. ſacr.* 26.

34.

CAVEA *Roob*, Vallis eſt anguſta, aſpera, & illac iter facientibus periculoſa, ſita in regione *Trachonitide* inter *Corozaim* & *Boſram* civitates, quam Chriſtiani Hieroſolymorum Reges in Damaſci & Boſræ fines exercitum ducentes, ſemel iterumq; tranſierunt. *Tyr bell. ſacr. lib.* 13. *cap.* 18. & *lib.* 16. *c.* 9. 12.

35.

CEDAR, Hebræis *Chedar*, civitas eſt glorioſa, in montanis *Seir* ſive *Sanir* alto ac firmo loco ſita, quæ civitate *Corozaim* verſus Orientem quatuor miliaribus abeſt. *Brocard. itiner. 6. Breid. ibi.*

Quidam multum hallucinantes urbem *Cedar* à Joſepho *Gamalam* ſeu *Camelam* vocari exiſtimant: cum tamen hæc longè alia civitas ſit, de qua infra agetur.

Tranſit hanc civitatem *Cedar* celebris ac publica Via, quæ in *Syria* initium habens, & per *Corozaim*, *Capharnaum*, ac littus maris *Galilaea* delabens, juxta *Bethſaidam* in duo itinera dividitur, quorum unum per *Galilaeam* procedens, in Occidentem ad mare magnum ducit: alterum totam prætereuns *Palaeſtinam*, in Ægyptum uſque excurrit.

Meminit hujus civitatis *Cedar* & *Salomon in Cant.* & *liber Iudith.* Sunt etiam qui Regem *Davidem in Pſal.* ſuis ejus quoque mentionem facere putant, cum ait: *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus eſt, habitavi cum habitantibus Cedar multum incola*, ſeu, ut Hebræi, *peregrina fuit anima mea.* Nonnulli tamen eum de *Cedar* regione loqui aſſerunt. Alij porrò per tropum aut metonymiam ſive tranſnominationem, nomine *Cedar* non propriam rem, ſed potius rei qualitatem ſignificari volunt, ab hac appellatione obſcuritatem & tenebras denotari. *Cant. 1. Iudit. 2. Pſal. 119. Hieronym. Ierem. 2.*

36.

CEPHARNOMA vicus. *Ioſeph. in vita ſua. pag.* 575.

37.

COELESYRIA, ſive *Cœleſyria, quæ & Syria, Cale* ſeu *Caleſ*, id eſt, *Cava, Curva*, humilis aut inferior *Syria* dicitur, majoris *Syriæ* pars eſt, quandoque Minor *Syria* appellata. Nam à κοῖλος, quod Græcis cavum ſignificat, *Cœleſyria* nomen habet. Regio ſiquidem eſt campeſtris, humilis, depreſſa, & concava, atq; altiſſimis montibus, quaquà verſum vallata, cujus in *S. Script.* & *Ioſepho* frequens fit mentio.

A meridie *Arabia deſerta*: ab Occidente *Phœnicia*, & à Septentrione, *Valania* fluvio cingitur: verſus Orientem autem, uſq; ad *Euphratem* fluvium extenditur. Amplas ac præclaras habet civitates, *Adrach, Canathan, Damaſcum, Abilam, Heliopolim, Apameam, Laodiceam, Antiochiam*, aliaſq; quam plurimas. Scribit *Plin.* juncum odoratum hic naſci. *Poſtellus* noſtri ſeculi author ait eam nunc *Baca* & *Bocalbalbec* appellari.

1. Eſdr. 2. 6. 7. 8. 1. Mach. 10. 2. Mach. 3. 4. 5. Ioſ. 11. ant. 5. & 11. ant. 19. & 15. ant. 5. & 1. bel. 4. & 14. et aliis locis. Tyr. 17. bell. ſacr. 1. & 21. bell. ſacr. 20. Vitr. c. 46. Brocard. Poſtel. in deſcrip. ter. San. Breid. de Vin. lib. 4. Ar. Plin. l. 12. cap. 18.

38.

COPAR, locus trans *Iordanem* eſt, inter urbem *Paneadem* & *Silvam* quandam ſitus, in quo, cum Chriſtiani prædictam urbem obſidione cinxiſſent, *Amordus* Damaſceni regni præfectus, qui Chriſtianis auxilio erat, caſtra habuit. *Tyr. 15. bell. ſacr. 9.*

Hieron. de loc. Hebr. lit. C. Broc. ar. 3. & 1. Breid. ar. 20.

39.

COROZAIM, ſive *Corozain, Chorozaim, Chorazaim, Chorazain*, Græcè *Chorazain*, inclyta *Galilææ* civitas eſt, quæ inter 10. celebriores urbes *Decapoleos* numeratur. Sita è regione *Capharnai*, ad mare *Galilææ*, in ulteriori, hoc eſt, Orientali *Iordanis* ripa atq; contra meridiem à civitate *Sueta*, & contra Occidentem ab urbe *Cedar*, à ſingulis quatuor milliaribus diſtat. Verſus Orientem verò à *Capharnao* in ſecundo lapide abeſt. Hic *Chriſtus*, ut ex ipſius exprobratione non obſcurè colligitur, frequenter concionem habuit & plurima ſigna ac virtutes edidit. Quibus cum *Corozaimitæ* ad agendam ſcelerum pœnitentiam non commoverentur, Dominus civitatem hanc, ſimul & *Bethſaidam* incredulitatis ac iniquitatum ejus ſororem, miſerabiliter deploravit & planxit, gravemque condemnationem comminatus eſt, dicens: *Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethſaida, quia ſi in Tyro & Sidone factæ fuiſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vobis, olim in cilicio & cinere ſedentes pœnitentiam egiſſent. Verumtamen dico vobis: Tyro & Sydoni remiſſius erit in die judicij, quam vobis.* Quorum verborum *D. Hieronym.* hanc reddit rationem, quod *Tyrus* & *Sidon*, licet urbes eſſent idololatriæ & vitijs deditæ, naturalem tamen legem calcaverint: iſtæ verò poſt tranſgreſſionem naturalis legis & ſcriptæ, ſigna etiam quæ apud eos facta ſunt, parvi duxerint, nec peccatorum pœnituerint.

Matth. 11. Luc. 10. Hieron. in Matth. 11.

Ob quam culpam etiam in præſenti ſeculo Dei vindictam experti videntur. Teſtatur enim *D. Hieron.* ſuo tempore *Corozaim* fuiſſe deſertam, atq; etiamnum antiquæ ejus duntaxat ruinæ ſuperſunt.

Hieron. de loc. Hebr. lit. C. Breid. ar. 3. Sal. tom. 9. cap. 9.

Sunt qui putant *Antichriſtum* in *CoroZain* fore naſcendum & nutriendum: quem tamen in Babylonia naſciturum eſſe, plurimorum ſententia eſt. *Fretel. pag. 7.*

40.

DAMASCVS, Hebraicè *Dammeſec*, urbs omnium, quæ in ea regione ſunt, & vetuſtate originis, & magnitudine pulchritudineque nobiliſſima, ac totius *Syriæ* metropolis, quam *Sacræ litteræ*, diverſi hiſtorici, illiſtris deniq; fama longè lateq; per univerſum terrarū orbem celebrant atq; commendant.

Sita eſt in campo plano ad Septentrionem terræ promiſſionis, ultra *Libanum montem*, (qui inter ipſam & *Cæſaream Philippi* interjacet,) quâ parte *Palæſtinæ* ſive terræ promiſſæ terminos attingit. A *Hieroſolymis* verò ſex dierum itinere diſtat. Si munitionem elegantiamque ſpectes, ſublimibus mœnibus circundatur, firmiſſimiſq; portis, & ſolidis turribus egregiè munitur: quarum quatuor inſigni faſtigio altiores ſe conſpiciendas præbent. Mœnia, alta foſſa ambit: qui penſilibus ſive verſatilibus pontibus trajicitur. Ad hæc præcellentis ſtructuræ arcem ſemper habuit altiſſimam juxta ac munitiſſimam, cui, quod *Florentinus* quidā eam inſtauraſſet, in vetuſtiſſimo marmore multis ſeculis inſculpta apparuerunt lilia, inſignia Florentinæ urbis.

Tyr. 17. bell. ſac. 1. Ezech. 47. Breid. ar. 5. Lud. Roman. Patriarch. navigat. lib. 1. ca. 5. Ioſeph 13. antiq. 21. Heroldus cont. bell. ſac. lib. 6. cap. 4.

Ædes tum publicæ tum privatæ, foris licet inelegantes ſint, intus tamen decentiſſimæ, ac vario marmore, comprimis verò ophite lapide exornatæ, quæ penè ſingulæ ſingulos habent fontes, excellenti ac operoſa arte, opere præſertim teſſellato egregiè elaboratos. Delubrum verò, ut loci capedine civium ædes excedit, ita pluribus quoque & magnificentius ornatis fontibus decoratur.

Lud. Roman. ubi ſu. 14. Lud. Roman. nav. li. 1. cap. 6.

Præter tantam fontium multitudinem, duo amœniſſimi & navigabiles fluvij *Abana*, & *Pharphar*, quorum *Naaman, Syrus* in *Regum libris* facit mentionem, limpidiſſimis ſuis aquis urbem irrigant, ac omnigenis mercibus ditant, & ille quidem à Meridie & Occidente allambit urbis mœnia: hic verò urbem ipſam medius perfluit. Sed & *Chryſorrhoas*, qui ut nomen indicat, aurifluus eſt, *Damaſcum* etiam præterfluere ſcribitur. *4. Reg. 5.*

Ager qui urbi adjacet, quamvis ſoli natura ſterilis & aridus ſit, attamen prædictis fluvijs, varijſque fontibus, & ex propinquo deductis aquarum meatibus copioſè totus irrigatur & uliginoſus redditur, ut conſitionibus idoneus fiat, frumenti, generoſiſſimiq; vini ferax, ac pecoribus paſcendis commodiſſimus. Uvarum recentium toto anno illic ubertas eſt: & laudatiſſimorum omnis generis fructuum abundantia. Hic creſcunt proceræ olivæ, ſuaviſſima poma, pruna, pyra, perſica, mala punica, chryſomela, & amygdalæ. Sed nec albæ, quæ *Damaſcenæ* vocantur, rubræq; roſæ ibi deſunt, longè noſtris pulchriores. Hujuſmodi arborū ſpeci-

Tyr. 17. bel. ſac. 3. Vitriac. c. 46. Lud. Roman. nav. l. 1. cap. 5. & 6.

cumq; innumeris penè pomęris ac hortis incumq; innumeris pene pometis ac hortis in [illegible] quinq; aut ſtar condenſiorum [illegible] amplius milliaria circuitus ambita fuit.

(Iudit. 2.) Hinc legimus *Holofernem*, dum per campos *Damaſci* in diebus meſſis exercitum duceret, omnia tunc ſuccendiſſe, omneſque arbores & vineas inciſiſſe. Similiter & Chriſtianis Damaſcum obſidentibus pomaria ſepibus diſtincta ac circumſepta multum negotij exhibuiſſe.

(Plin. l. 36. cap. 8.) Apud *Plin.* invenimus, circa *Damaſcum* lapidem *Alabaſtriten* effodi, cæteris candidiorem: atq; teſte noſtri temporis hiſtorico *Michaele* (In deſcrip. ... num. 108.) *Aitſingero Auſtriaco*, fragrantia hic naſcuntur aromata, ex quibus aquæ exprimuntur incredibilis odoris, quæ ob ſuam excellentiam apud noſtrates *aqua Damaſcena* appellantur. Incolæ, (Ludovic. Roman. navigat. lib. 1. c. 6.) quorum magna *Damaſci* ſemper frequentia fuit, opulenti ſunt, & major illorum pars elegantiſſimo artificio ex bombycum vermiculorum tenuiſſimis lanis ſerico, aliaq; materia, omnifarios ac diverſorum colorum bombycinos, ſericos, & byſſinos texunt pannos: & ex zyli ſeu goſſipij fruticis lanugine, candidiſſima molliſſimaq; zylina ſive goſſipina lina conficiunt. (Ezech. 27.) Quapropter *Proph. Ezechiel* de negotiatione *Tyri* agens, hæc de *Damaſcenis* mercibus, quæ *Tyrum* advehi ſolent, meminit: *Damaſcenus* negotiator tuus in multitudine operum tuorum, in multitudine diverſarum opum, in (Hieron. in Ezech. 27.) vino pingui, & in lanis coloris optimi. Quod uſque hodie, inquit *Hieron.* cernimus, qui vinum illud pinguiſſimum, & lanas præcipuas ac ſplendentes appellat. Porro hac etiam ætate variorum colorum ſerici, bombycini, goſſipini & byſſini panni (qui à nobis *Damaſceni* vo- (Plin. l. 13. c. 5. & li. 15. c. 13.) cantur) *Damaſco* ad noſtras partes deferuntur. Hinc quoque habemus pruna *Damaſcena* jam in rugas ſiccata, quæ multo cæteris nobiliora ſunt, ideoque & à *Plinio* laudata.

(Iſai. 7. Hieron. de loc. Act. Apoſt. lit. D. & in Iſai. 17. 2. Reg. 8. 1 Par. 18. Ier. 49. Amos 1.) Ob præclara hæc tum naturæ, tum artis dona *Damaſcus*, ut patet ex 7. *Iſai. cap.* ſemper univerſæ *Syriæ* caput, ac Regni ſedes fuit, atque quondam, ſicut & nunc, in omni *Syria* tenuit principatum. Unde & tota quæ illi adjacet regio, ac magna *Syriæ* pars *Damaſcena* ſive *Damaſcene*, atque *Syria Damaſci* nominatur. Ipſa verò *Damaſcus* in Scriptura S. Civitas laudabilis, urbs lætitiæ, & domus voluptatis nuncupari meruit.

Quod autem ad *Damaſci* initia attinet, in an- (Ioſeph. l. 1. antiq. 14. Genes. 10. Hieron. in Iſai. 17. & Sophon. 2. Hieron. in Genes. 10. & 15.) tiquitat. Hebraicis à *Ioſepho* proditum eſt, eam ab *Hus* filio *Aram*, qui *Trachonitidis* primatū tenuit, fundatam eſſe. Unde & *Damaſcus* teſte *Hieronym.* alio nomine *Aram* dicitur. Qui quidem in Hebr. quæſtionib. poſtquam ſententiæ *Ioſep.* meminit, *Damaſcum* à *Damaſco* filio *Eliezer* Procuratoris domus *Abrahami*, cujus in (Genes. 15.) *Gen.* fit mentio, conditam & nuncupatam ſcribit. Cujus diverſitatis hæc poteſt eſſe ratio, quod *Damaſcus* filius *Eliezer* [illegible] ab *Hus* conditam, illuſtrius [illegible] ex *Aram* à ſuo nomine [illegible] appellaverit: atque hæc ipſum *Iuſtinum*, *Stephanum*, aliosq; Coſmographos permoviſſe, ut *Damaſcum* ur- (Iuſtin. l. 36.) bis ſcriberent conditorem.

(2. Reg. 8. 1 Par. 18. Ioſeph. 7. antiq. 5.) Invictiſſimus Iudæorum *rex David*, vir pietate bellicarumq; rerum ſcientia inſignis, cum anno regni ſui 9. Imperij limites proferret, inito prælio cum *Adado Damaſci* & *Syrorum Rege*, 22. virorum millia de exercitu ejus cecidit ac proſtravit, reliquos in fugam egit, regiamque urbem *Damaſcum* ac totam *Syriam* ſuo imperio adjecit. A qua victoria poſtquam triumphator cum aureis trophæis *Hieroſolymam* rediret, *Damaſcum* aliaque oportuna loca firmo Iudæorum præſidio munivit, & *Damaſcenos* omnesq; *Syros* ſibi ſub tributo ſervire coegit. At (3. Reg. 11.) vero cum *Salomon* ſeptuageſimo poſt anno *Deo Opt. Max.* relicto, gentium idola Divino honore coleret, juſto Dei judicio in reciprocā hujus contra Deum inobedientiæ pœnam, *Damaſceni* hoc tributi ac ſervitutis jugum à ſe excuſſerunt, ſibiq; in regem præfecerunt *Razon* filium *Eliada*, ac deinceps ab *Iſraële* ſepa- (3. Reg. 19. Eccli. 48.) rati, proprio regi paruere. Hinc de *Elia* propheta habemus, quod in ſpelunca montis *Sinai* ſeu *Oreb* Deum in ſpiritu videns, juſſus ſit ut in *Damaſcum* iret, atque *Azaëlem* in *Syriæ* regem (4. Reg. 8.) ungeret. Quod mandatum, ejus diſcipulus *Eliſæus Damaſci* agens impleviſſe videtur, quando videlicet cum lacrymis *Azaeli* prædixit, ipſum *Syriæ* futurum eſſe regem, multaq; mala *Iſraëli* illaturum.

Verum enimverò cum, ut fere fit, ubi opes abundant, ibi & faſtus & ſcelera luxuriare, fa- (Amos 1. 3. Iſai. 8. 10. 17. Ierem. 49. Zach. 9.) ctum eſt, ut & glorioſa illa civitas *Damaſcus* nimio luxu diffluerct, ac in graviſſima quælibet ſcelera dilaberetur. Ob quæ ſacri Prophetæ *Amos*, *Iſaias*, *Ieremias*, & *Zacharias* Divino ſpiritu afflati prædixerunt *Damaſcum* capiendam, ſuccendendam, ac in ruinas & acervum lapidum convertendam.

(4. Reg. 16. Iſai. 7. 9. ...) Iuxta quorum oraculum Aſſyriorum rex *Teglatphalaſar* ab *Achaz* rege *Iuda* prece & precio conductus, auro nimirum, argento & theſauris templi ac palatij, valido exercitu *Damaſcum* expugnavit & excuſſit, Regemq; ejus *Raſin* occidit, cives vero *Cyrenem* in Africam tranſtulit, atque in illorum locum ex Aſſyriis *Damaſcum* colonias miſit.

(Hieron. in Iſai. 17. ...) Poſtquam à Babyloniorum rege uſq; adeo devaſtata fuit, ut prorſus deleta & ſubverſa, ad tempus deſierit eſſe civitas, & tantummodo parietinæ ac priſtinæ potentiæ veſtigia in ruinarum magnitudine demonſtrarentur, donec ſub *Macedonibus* & *Ptolemæis* rurſum in- (Ioſeph. 4. antiq. 14.) ſtauraretur, & in priſtinum ſtatum reſtitueretur. Tandem verò *Pompejo Magno* Romanum exercitum in *Syria* gubernante, *Damaſcus* à *Metello* & *Lollio* capta, in Romanorum poteſtatē devenit. Plurimum hæc civitas nobilitata fuit (Act. 7. 9. 22.) illuſtri converſione ac converſatione D. *Pauli* gentium Apoſtoli, qui adhuc adoleſcens (ut obiter iſta referam) à principe ſacerdotum epiſtolas *Hieroſolymæ* ſollicitavit, quas in *Damaſcum*

cum ad ſynagogas perferret, ut ſi quos Chriſtianæ fidei ſeu viros ſeu mulieres inveniſſet, vinctos Hieroſolymam puniendos perduceret. Ea poteſtate obtenta, *Damaſcum* iter fecit. Cum autem jam urbi appropinquaſſet, medio die ſubitò cœleſti lumine ipſum circumfulgurante in terram proſtratus eſt, & nimia luminis

Hieronim Epitaph. 27.

illius claritate excæcatus: oculos amittens carnis, ut mentis acciperet. Tum verò *Ieſu Salvatoris* voce increpitus, totus in alium hominem converſus eſt, atque à viris, qui erant ei itineris comites, manuductus in *Damaſcum* ubi triduo non videns, neq; comedens aut bibens, orationibus vacavit. Quo tempore eam plerique illi contigiſſe viſionem putant, de qua in

2. Cor. 12.

epiſt. ad Cor. ſcribit, cum ait: *Scio hominem in Chriſto ante annos* 14. (*ſive in corpore, ſive extra corpus neſcio: Deus ſcit*) *raptum hujuſmodi uſque ad tertium cælum. Et ſcio hujuſmodi hominem* (*ſive in corpore, ſive extra corpus, neſcio: Deus ſcit*) *quoniam raptus eſt in paradiſum & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.*

Galat. 1.

Ac ibidem revelante Domino edoctum eſſe Evangelium: quod ſe non ab homine accepiſſe aut didiciſſe aſſerit, ſed per revelationem *Ieſu Chriſti*. Poſt hoc triduum à *Chriſti* diſcipulo

Act. 9. Breid. & Petrus [illegible]

Anania (cujus domus in hodiernum uſque diem ibidem habetur memoria) per impoſitionem manus viſum recepit, & baptizatus eſt, atque, ut quidam volunt, pro *Sauli*, *Pauli* nomen accepit. Qui mox in ipſa civitate, ubi in Chriſtianos ſævire decreverat, atque adeò in Iudæorum Synagogis *Chriſtum* liberrima voce per dies aliquot prædicavit. Atq; inde ſtatim in *Arabiam* abiens, primus inter Gentes Chriſti gratiam evangelizavit.

Galat. 1.

Act. 9. 2. Cor. 11.

Hinc vero elapſis tribus annis *Damaſcum* reverſus fuit. Cui Iudæi, qui ibidem agebant, ſtruxerunt inſidias, ut eum occiderent, atque præfectum gentis *Aretæ* Regis ad hoc induxerunt, ut portas die ac nocte obſervari curaret, ne ipſorum manus effugere poſſet. Cæterum à diſcipulis nocte è feneſtra per civitatis murum in ſporta dimiſſus, manus quærentiū ſe evaſit: Quo loco etiamnum turris extat, quæ hujus rei firmat memoriam.

Lud. Roman. lib. 1. cap. 5. Breid. [illegible] Tyr. de bel. ſacr. 12. Lud. Roman. lib. 1. cap. 6.

Habuit etiam hæc urbs inter cætera ornamenta Archiepiſcopum, cui multis ſeculis 11. Epiſcopatus ſubjecti fuerunt. Præterea templa complura, eaque magnifica hic viſere fuit: Inter quæ unum reliquis præſtabat, quod inſtar Baſilicæ *D. Petri* urbis Romę conſtructum erat, niſi quod in meditullio nulli erant imbrices, vel tecta, ſed ſub dio pateſcebat. In hoc templo peculiari cultu ſanctiſſimi vatis *Zachariæ* corpus ſervabatur, id quod etiam poſtea cum urbem hanc occupaſſent ſumma in æſtimatione habuerunt Saraceni.

Hieron. in lib. Act. Apoſt. D.

D. *Hieron.* deſcribens loca actuum Apoſtol. refert *Damaſcum* ſuo ævo Saracenorum fuiſſe metropolim, eaq; propter eorū Regem *Nauviam* famoſam in ea ſibi ſuæq; genti dedicaſſe baſilicam: Chriſtianis in circuitu civibus *Baptiſt. Ioannis* Eccleſiam frequentantibus. Quod factum exiſtimo, cum *Cæſar Iulian. Apoſtat.* rerum potiretur. Nam ſcribunt hiſtorici *Damaſcum*, totamq; *Syriam* una cum *Hieroſolyma*, *Alexandria* & *Ægypto*, anno Chriſtianæ redemptionis ſexcenteſimo trigeſimo ſexto à Saracenis duce *Haemaro* Romanis ereptam eſſe, ac nefario Mahometis cultui colla ſubmiſiſſe.

Onuph. in chron. Eccleſiaſt.

Tyr. bell. ſacr. lib. 17. cap. 2. 3. 4. 5.

Porro anno ſalutis ſupra milleſimum centeſimum quadrageſimo ſeptimo, menſe Majo, *Conradus* ejus nominis III. Roman. Imperator. *Ludovicus* Jun. piiſſimus Francorum Rex, *Balduinus III.* Hieroſolymor. Rex, *Henricus* Dux Auſtr. prædicti Imperatoris frater, *Fredericus* cognomento *Barbaroſſa* ſive *Ahenobarbus*, Suevorum & Vindelicorum dux, & poſtea *Conrado* in Imperium ſucceſſor, & *Theodoricus* illuſtriſſimus Flandrorum comes, multiq; alij tum ſeculares, tum Eccleſiaſtici Chriſtiani principes, in Ptolemaidenſi civitate congregati ſtatuerunt *Damaſcenam* urbem noſtris admodum infeſtam, armata manu Saracenis extorquere.

Vitriac. c. 44.

Cum itaq; tres ſelectiſſimi tam equitum quàm pedinum exercitus hac de cauſa conveniſſent, Germanorum nempe, Francorum, atq; Chriſtianorum in terra ſancta habitantium: aſſumpto, pro more, ab Hieroſolymis vivificæ Crucis ſalutari ligno, *Damaſcū* unanimiter contenderunt, ejuſq; pomaria, prædia, & ſuburbanos hortos ſummo labore perrumpentes, atq; fluvium, qui juxta urbis muros defluit, à *Damaſcenis* excipientes, urbem ab Occidentali parte longè lateq; obſederunt. Cæterum *Syrorum*, qui ipſis itineris duces fuerant, falſis conſilijs nimis creduli, (erant enim illi maxima pecuniæ ſumma à *Damaſcenis* corrupti) caſtra moventes, Orientalem urbis partem obſederunt. Quo obſeſſis nihil melius accidiſſe potuiſſet, nam illi deſerta ab hoſtibus caſtrorū loca mox occupantes, aquā & comeatum omnem noſtris impedierunt. Tum Chriſtiani principes quantos nunquam legimus conveniſſe, paucorum fraude proditi, ob victualium inopiā obſidionē ſolvere, ac re infecta abire coacti ſunt.

Herold. 4. cont. bell. ſacr. 4.

Eandem urbem *Halaon* Imp. exercitus Tartarorum anno 1262. obſidione tentavit atque una & altera oppugnatione fruſtra facta, *Damaſci* Regem, quem captum ſecum habebat, ut, vinctus erat, ſtatuit ſub ipſis mœnibus in conſpectu civium & filij, qui in urbe erat: cōminans niſi urbem ſtatim dedant, exquiſitiſſimis tormentis ſe illum perditurum eſſe. Quas minas cum cives contemnunt, *Damaſcenorum Rex* in fruſta concerptus eſt, atque urbs longè quam antea animoſius oppugnata, in manus Tartari devenit, qui filium ſuum nomine *Agabum Damaſci Regem* creavit.

Herold. 6 cont. bell. ſacr. 9.

Denique circa annum *Chriſti* milleſimum & quadringenteſimum, *Parthorum Imperator Tamerlanes*, ſive, ut alij ſcribunt, *Temyres*, qui terror gentium appellatus eſt, coacto duodecies centenum armatorum millium exercitu,

Damaſcum petens, ſuburbia diripuit, atque ut *Epiphaniæ*, quam *Alapiam* vocant, & *Edeſſæ* fecerat, cæſorum cadavera, ac captivos omnes in foſſam urbis præcipitari, ligna, terramque ſuper his accumulari mandavit. Hac itaque ratione jacto aggere, dura obſidione toto ſemeſtri urbem fatigavit, ac tãdem valida oppugnatione expugnavit. Urbe potitus, arcem, in quam præſidium ſe receperat, ſitu munitiſſimam, & inexpugnabilem, ut videbatur, ac quæ præ nimia altitudine ſcalis æquari non poterat, occupare contendit. Quam licet illi, qui eam defendebant, dedere cupiebant parũ id ſuam virtutem atque exiſtimationem illuſtraturum eſſe cenſens, mox in vicino multo ſublimiorem arcem extruxit, ex qua continuò tam nocte quam die omnis generis tela in ſubjacentes hoſtes conjiciens, eos tandem pene omnes confecit. Tum majori parte muri deturbata, cum ſuis in arcem irrupit, eamque occupavit. Ab urbe autem hoſtiles manus rogatus abſtinuit, idq; propter majeſtatem templi, quod in ea auguſtiſſimum ornatiſſimumq; extabat, atq; tanta amplitudine præcellebat, ut in circuitu quadraginta magnis porticibus ambiretur, intus vero novem millibus ampullis (lampades ſive lichnos penſiles fuiſſe puto) regum ſumptibus egregiè decorabatur, quæ omnia ex auro argentoque affabre ducta erant.

Cæterum dum hinc in Ægyptum exercitum duceret, ab Ægyptijs aſtu quodam *Damaſcus* occupata eſt, atque *Tamerlani* erepta. Id ille indigne admodum ferens, Ægyptum depopulatus eſt, & in *Cœleſyriam* exercitum reducens, rurſus *Damaſcum* obſidione cinxit, ac in tertium uſque menſem acerrimè oppugnavit. Annona interim in urbe deficiente, præſidiarijsq; nocte per portam aufugientibus, qua parte urbs ab hoſtibus non obſidebatur; urbem defenſoribus vacuam ſine labore expugnavit. Quam cum victor intrat, Mahometi pontificem ſuppliciter ipſi occurrentem, una cum ſacrificulis in templum ire jubet, qui dicto obedientes fuerunt, atque eodem mox magna civium caterva ad decies ter mille homines, tanquã ad certum ſalutis aſylum confugit. *Tamerlanes* verò templo occluſo, magnam lignorum ſtruem in circuitu erexit, eique injecto igne, quotquot in templum ſe receperant, ad unũ omnes ſimul cõcremavit. Funditus deinde urbem diruit, ac ita complanavit, ut cum cives, qui fuga elapſi fuerant, theſauros ſuffoſſos ablaturi redirent, regionem, in qua cujuſque ædes olim ſitæ fuerant, agnoſcere nequiverint. Captæ verò urbis poſt ſe Trophæum reliquit, tres ex calvarijs cæſorum turres ſummo ingenio erectas.

Poſtea ab *Ægypti Soldano* urbs hæc in integrum reſtituta fuit, ac *Mamaluchorum* præſidio firmata, multo tempore ipſi paruit. Anno autem Chriſtianæ redemptionis ſupra ſeſquimilleſimum 17. *Selimus* Turcarum Imperator poſt *Soldanum* & *Mamaluchos* prælio victos & *(Herold. 6. cont. bell. ſacr. 10. Onuph. in chron. Eccleſ.)*

occiſos, *Damaſcum* cum univerſa *Syria* per deditionem in ſuam poteſtatem redegit. Cui etiam nunc ſubjecta eſt, ac magna Mahometiſtarum, nec non Chriſtianorum frequentia inhabitatur.

41.

HOC loco, qui ad primum lapidem, ſive dimidium miliare à *Damaſco* diſtat, *Paulus* ſpirans minas ac cædis adverſus diſcipulos Domini, Dei gratia ſubitò illuſtratus eſt, atq; ex equo in terram proſtratus, audivit vocem dicentem ſibi: *Saule, Saule, quid me perſequeris?* &c. Repenteq; ex lupo agnus, ex perſecutore Divini verbi prædicator, & ex vaſe cõtumeliæ vas electionis factus eſt. In cujus rei memoriã Deo grata poſteritas eo loci *Deo Opt. M.* in honorem *D. Pauli* templum erexit: ubi etiamnũ Chriſtiani, qui *Damaſci* habitant, ſepeliri ſolẽt. Locum hunc à Syris *Mergiſafer* dictũ invenio atq; Chriſtianorum exercitum *Damaſcum* petentem ipſo *converſionis* D. *Pauli* die huc perveniſſe, ac ibidem biduo commoratum eſſe. *(Act. 9. Lud. Roman. Navigat. l. 1. c. 6. Breid. it. 5.)* *(Tyr. 17. 9. bel. ſac. 18.)*

42.

DARIA, vicus ad Meridiem *Damaſci* in plano agro ſitus, 4. aut vix 5. à *Damaſco* milliaribus diſtans, unde tota *Damaſcena civitas*, atq; adeò tota regio ex plano intueri eſt. *(Tyr. bell. ſac. lib. 17. c. 2. & lib. 21. c. 2. & lib. 22. c. 22.)*

In hoc vico Chriſtiani quotieſcunque *Damaſcum* exercitum duxerunt, (quod ipſo ter feciſſe legimus) caſtrametaſſe ſcribuntur.

43.

DESERTUM *Arabiæ*, quod terram *Hus* ab Oriente reſpicit, ac eadem parte civitati *Boſræ* jungitur. *Iob 1. Hier. d. loc. Hebr. lit. G. & I.*

44.

DESERTUM *Bethſaidæ*, locus eſt civitatis *Bethſaida* tranſmarinus atq; deſertus, gramine tamen abundans. In quem *Chriſtus* cum ſuis Apoſtolis à prædicatione feſſis ſeorſum ſeceſſit, ut ab obruente turba liberi, nonnihil quieſcerent. Sed concurrente etiam huc multa hominũ turba, *Ieſus* in montem ſubijt, ibiq; ſedit cum diſcipulis ſuis. Inſtabat verò tũ Paſcha, dies feſtus Iudæorum. Sublevans autem oculos *Ieſus*, vidit maximam jam hominum conveniſſe multitudinem. Tactus ergo miſericordiæ affectu erga eos, de monte deſcendit, multa corã eis de regno Dei differens, atq; ſanans omnes qui male habebant. Porro cum appetiſſet jam veſpera, monuerunt Apoſtoli Dominum ut turbam dimitteret, quo ſibi in vicinis caſtellis villis atq; vicis de cibo proſpicerent, nihil enim ciborum vel locus ſuppeditabat, vel ipſi eo attulerant. Iuſſit vero Dominus diſcipulis hujuſmodi conſilium ſibi ſuggerentibus, ut turbas per convivia catervatim centenos & quinquagenos ibi in viridi gramine facerent diſcumbere. Tum accipiens quinque panes hordeaceos & duos piſces, (qui ſolem ibi fuêre inventi) ſublatis in cælum oculis gratias egit, ac illis benedixit, & fregit, deditq; diſcipulis ſuis, ut diſcumbentibus ea diſtribuerent, atq; ita Divina hac benedictione quinq; iſti panes & duo piſciculi creverunt partim in mani- *(Matt. 14. Marc. 6. Luc. 11. Ioan. 6.)*

manibus *Chriſti* frangentis, partim in manibus diſcipulorum diſtribuentium, partim in ore, gutture & viſceribus populi comedentis, ut præter mulieres, atq; pueros quinq; virorum millia his ſaturati fuerint atq; tantum nihilominus ſuperfuerit fragmentorum, ut iis duodecim cophinos impleverint.

Ob tam illuſtre miraculum populus palam confeſſus eſt *Ieſum* vere eſſe Prophetam illum, qui in mundum venturus erat. Ipſumq; rapere volebant, ut Regem crearent. Cæterum Dominus diſcipulos quidem ſuos abnavigare cogit *Bethſaidam*: Ipſe verò ſubduxit ſe in montem, ibiq; ſolus maximam noctis partem oratione tranſegit.

45.

DOMICILIUM *Abrahami*, vicus qui juxta *Damaſcum* oſtenditur: ab *Abrahamo patriarcha*, quod olim ibi habitarit nomen habens. *Ioſeph. 1. antiq. 15.*

46.

Num. 21. Deut. 1. 3. Ios. 12. 13. EDRAI, Hebraicè *Edrehi*, fortis & inclyta urbs regni *Baſan*, quæ ex nominis interpretatione in monte ſita eſſe videtur. In qua regnabat potentiſſimus ille gigas *Og rex Baſan*. Qui cum omnem regni ſui populum contra Iſraelem eduxiſſet, commiſſo ante hanc urbē prælio, hic cū filiis ſuis interfectus eſt omniſq; Hieron. de loc. Heb. lit. A. dict. Aſtaroth. & lit. E. dict. Edrai. Nig. illius exercitus cæſus. D. *Hieron.* ſcribit ſua ætate urbem hanc inſignem extitiſſe, & *Adar* ſive *Adaram*, fuiſſe dictam, atq; ab *Aſtaroth* ſex paſſuū millibus, à *Boſdra* autem in viceſimo quarto lapide abfuiſſe. Sub quo nomine alii eam *Arabia*, alii vero *Cœleſyria* annumerant.

47.

ENGANNA, civitas trans *Iordanem* circa *Geraſam* ſita. *Hier. de loc.* Heb. *lit. E.*

48.

1. Machab. 5. 2. Mac. 12. Ioſeph. 12. antiq. 12. EPHRON, alias *Hephron*, *Effron* & *Enfron*, urbs magna eſt & munita valdè, ac multis bellicis machinis telorumq; apparatu inſtructa, ſita in via publica non procul à *Iordane* & pene è regione civitatis *Bethſan* ſive *Scytopolis*. Quam mōtes utrinq; ita circumvallant, ut nō niſi per civitatem iter pateat. Unde cum *Iudas Machabæus* hac exercitum duceret, ac tranſitus illi per civitatem, quem per nuncios modeſtè petierat, negaretur, ferro ſibi viam aperire coactus eſt, atq; civitatem, quæ a multis diverſarum gentium incolis, robuſtiſſimorumq; juvenum frequentia fortiter defendebatur, ac munita erat, (nam & portam, qua illi ingrediēdum erat, congeſtis lapidibus obſtruxerant) oppugnare debuit, eamq; poſt diei ac noctis impugnationem vi cepit, captam diripuit, direptam incendit atque delevit. Tanta autem facta eſt hominum ſtrages, ut ſolùm virilis ſexus viginti quinque millia occiſa fuerint, atq; in tranſeundo per incenſi cineres, occiſorum cadavera calcare debuerint.

49.

Ioſeph. 3. bell. 2. GADARA, quæ & *Gadaris*, Plinio autem *Gaddara* vocatur, urbs trans *Iordanem* eſt, contra *Tiberiadem* & *Scythopolim* ad Orientalem plagam, in dimidia tribu *Manaſſe*, non procul à tribu *Gad* diſſita, à qua quidam civitati nomen *Gadara* datum credunt. Sita autem eſt in monte, quem ut *Plinius* ſcribit, Hieromiace, alio nomine *Hieromis* & *Hippedion* fluvius præterfluit, ad cujus etiam radices, teſte *Hieronym.* aquæ calidæ erumpunt, balneis deſuper ædificatis. Pli. 5. c. 18. Nig. Geog. 4. com. 4. Hieron. de loc. Hebr. lit. G. dict. Gadara. 5.

Hæc civitas natura loci validiſſima & inexpugnabilis fuit, ac tranſiordanæ regionis metropolis, in qua multi locupletes habitabant. Ioſeph. 5. bell. 3.

Quam *Alexander Iannæus* Iudæor. Rex, neſcio quam ob cauſam exercitu cinxit, ac poſt 10. menſium obſidionem cepit atq; ſubvertit. Ioſeph. 13. ant. 19. 21 & 1. bel. 3.

Eandem paulo poſt *Pompejus Magnus*, qui tunc in *Syria* Romanis copiis præerat, in gratiā liberti ſui *Demetrii Gadarenſis*, inſtauravit. Ioſep. 14. ant. 8. & 1. bel. 5.

Gabinius vero Romanor. militum præfectus urbem hanc inter Curias ſive Iuridicos conventus, cujuſmodi in *Paleſtina* quinque conſtituerat, poſt *Hieroſolymam* primam eſſe voluit. In quinque ſiquidem æquales partes tota provincia ab eo diſtributa fuit, ac in ſingulis erectæ Curiæ, unde Indigenæ jura peterent, alii quidem *Hieroſolymis*, alii *Gadara*, tertii *Amathunte* ſive *Emath*, quarti vero *Hierichonte*, quinti denique *Sephori Galilaæ*. Ioſeph. 14. antiq. 11. Ioſeph. 15. ant. 13.

Cum autem *Gadara* priſtino ſtatu refloruiſſet, ac hujuſmodi auctoritate polleret, *Gadarenſium* quidam *Herodis Aſcalonitæ* tyrannidē non ſuſtinentes, cum apud *Auguſtum Cæſarem* de vi & rapinis, violatiſque ac dirutis templis accuſaverunt. Verum cum *Cæſarem* & amicos ejus accuſato favere viderent, timentes ne dederentur *Herodi*, ac exquiſitis tormentis necarentur, ſequenti nocte ſibi ipſis manus intulerunt: ac alii quidem ſe dedere præcipites, alii ſe jugulaverunt, quidam etiam in fluvium ſe jacentes, ſubmerſerunt.

Poſt hæc *Gadara* Græcanica inſtituta amplexata eſt, & idcirco, ut apparet, à Iudæis vaſtata fuit, ac viciſſim *Gadarenſes* Iudæorum ſibi cohabitantium audaciſſimos quidem amoliti ſunt, terribiles autem ſolicitè adſervaverunt. Ioſeph. 17. antiq. 17. & 2. bell. 4. 19. 20. Ioſeph 5.

Non multò poſt & *Veſpaſianus* Romanar. copiarum Imperator civitatem hanc aggreſſus eſt, eamque pugnaci multitudine vacuam repe[r]iens, primo impetu expugnavit, atque non ſolùm hanc civitatem, ſed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam incendit. Ioſeph. 3. bell. 6.

Qui haud multo poſt tempore ab optimatibus & populo *Gadarenſi* cum acclamationibus in civitatem receptus eſt, & fidei dexteras ab eis accepit, equitumq; & peditum præſidio urbem munivit. Juxta hanc urbem Chriſtianorum legiones, cum per aliquot dies, ut ſcribunt, equitem cælitus miſſum, itineris ducem habuiſſent, caſtra metati fuiſſe leguntur. Ioſeph. 5. bell. 3. Ty. 16. bel. ſac. 12. & 13.

50.

GALAAD mons, qui Hebraicè *Galhed*, *Gilhad*, *Ghilhad*, & *Gilead*, Ioſepho *Galader*, Ptolomæo autem *Hippus* dicitur, montium omnium, qui trans *Iord*[illegible] altiſſimus eſt. Hic quinquaginta circiter [illegible] ab Auſtro juxta civitatem [illegible] rupeſque [illegible] & vrelus Septentrionem

trionem per duo regna *Amorræorum* videlicet, & *Baſan*, ad Orientem vero per deſerta loca, diverſis cacuminibus uſque ad *Libanum* montem porrigitur, & in diverſis locis diverſa ſortitur nomina. Nam à rupibus *Arnon* uſque ad civitatem *Cedar*, vocatur *Galaad*, qua parte cæteris fertilior & altior eſt, ut hic ob loci eminentiam reliquarum partium caput eſſe videatur. Deinde vero quoniaque *Boſram* ſive *Phialam* fontem protendit, *Seir* vocatur. Hinc porro *Trachonitidem* regionem circuiens, *Hermon* appellatus eſt, & è regione *Cæſareæ Philippi* uſque *Damaſcum* excurrens, monti *Libano* ſe jungit. Unde *Jerem.* propheta *Galaad*
Jer. 22. principium montis *Libani* eſſe dicit, cum ait: *Galaad tu mihi caput Libani.* D. *Hieron.* Hebraica deſcribens loca, inter alia de monte *Galaad*,
Hieron. de loc. Hebr. lit. G. hæc de ſitu ejus habet: *Galaad* mons, ad quem ſeptimo die profectionis è *Charra Iacob* profugus venit, eſt ad tergum *Phœnices* & *Arabiæ*, collibus *Libani* copulatus, extenditurque per deſertum uſque ad eum locum, ubi trans *Iordanem* habitavit olim *rex Seon Amorræorum*. Cecidit ſupradictus mons in ſortem filiorum *Ruben Gad* & dimidiæ tribus *Manaſſe*. Sed & *Hieremias* loquitur: *Galaad tu mihi initium Libani.* Atque ſtudioſiſſimus terræ ſanctæ indagator *Brocardus* de montibus, qui trans *Iorda-*
Brocard. itin. 12. *nem* ſunt, his verbis ſcribit: Porro, ultra *Iordanem* ſunt varij montes, nempe mons *Seir*, mons *Hermon*, mons *Libani*, & mons *Galaad*, qui tamen omnes ſunt unus mons continuus, niſi quod in diverſis locis diverſa ſortitur nomina. Mons *Galaad* eſt altiſſimus, & videtur reliquorum caput eſſe ob ſui eminentiam. Et huic cōjungitur mons *Seir*, quem *Eſau* inhabitavit, ceciditque in ſortem dimidiæ tribus *Manaſſes*. Huic iterum jungitur mons *Hermon*, qui circuit *Trachonitidem regionem*, & perveniens uſque *Damaſcum* copulat ſe *Libano* inter *Bellenam*, quæ aliàs *Cæſarea Philippi* dicitur, & *Damaſcum*. Sub *Libano* eſt *Antilibanus*. Hactenus *Brocardus*. Denique & *Dominicus Marius Niger* de ijſdem montibus hæc commemorat: Poſt Libanos, *Seyr* mons attollitur, qui terminatur
Nig. geog. Aſ. com. 4. ſub *Galaad* monte, altiore, cæteris fertilioreq́;, is enim bonus homini pecorique eſt, ubi reſina, & aromata complura carpuntur. Eſt etiam *Seyr* alter in *Arabia*, eſt *Galaad* mons collibus *Libani* junctus, & extenditur per deſerta loca trāns *Iordanem*, in quo ſimili nomine civitas fuit. Sunt omnes iſti unus mons, ſed in diverſis cacuminibus diverſis vocatis nominibus. Hæc ille. Ex prædictis ſatis liquet montem *Galaad* non procul à tribu *Ruben* habere initium & continua ſerie multis licet verticibus ac vocabulis diverſis per duo regna, *Amorræorum* ſcilicet *Baſan*, per quem tribum *Gad*, dimidiamq; *Manaſſitarum* tribum, ad *Libanum* montem uſque protendi. Hæc de ſitu, longitudine, atque altitudine dicta ſint. Nunc quod ad alia attinet, Ubertate reliquis, qui ultra *Iordanem* viſuntur, montibus præſtat: atque arborum, aromatum, & graminis admodum ferax eſt. Inter arbores vero maximè pinus, & q; reſinoſiſſimæ abundant, ideoque optima hic & plurima legitur reſina, cujus etiam *Jeremias propheta* mentionem facit: *Nunquid reſina*, inquit, *non eſt in*
Galaad? aut Medicus non eſt ibi? Quare igitur Jerem. 8.
non eſt obducta cicatrix filiæ populi mei? Atque alibi: *Aſcende in Galaad, & tolle reſinam virgo fi-* Jerem. 46.
lia Ægypti: fruſtra multiplicas medicamina, ſanitas non erit tibi. Eſt ſiquidem reſina humor
quidam in arboribus, propriè autem pineis Plin. l. 37 cap. 1.
naſcens, & ob abundantiam ex eiſdem erumpens ac defluens, cujus medicamine vulnera Hieron. in Jerem. 8.
curantur.

Propter graminum vero ubertatem totus mons paſcuus erat, atque ad alenda pecora conveniens. Ob quam paſcuorum commoditatem multi hic caprarum paſcebantur greges. Quod animal cum montium cacumina aſcendere, indeq; dependens pabulum carpere gaudeat: factum eſt ut *Salomon* eis capillos ſponſæ *Chriſti* comparans, (*Chriſtum* hoc mo- Cant. 4.
do loquentem inducit: *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es. Oculi tui columbarum, abſque eo quod intrinſecus latet*, ſive ut Hebræi habent, *intra cincinnos tuos. Capilli tui ſicut greges caprarum quæ aſcenderunt de monte Galaad. Dentes tui ſicut greges (ovium) tonſarum, quæ aſcenderunt de lavacro &c.*

In hoc monte *Galaad* Patriarcha *Iacob*, cum Genes. 31.
ex *Haran* ſive *Charis Meſopotamiæ* urbe (ubi avunculo & ſocero ſuo *Laban* viginti annis ſervierat) jubente Deo ſimul cum uxoribus, liberis atque duabus gregum turmis inſcio *Laban* in terram *Chanaan* reverteretur, tabernacula ſua tetendit, ac ſe & gregem ſuum refecit. Quem ut profugum *Laban* iratus cum ſuis perſequens, ſeptimo profectionis die ibidem comprehendit. At monuit eum in ſomnis Dominus, ne durius quicquam contra *Iacob* ageret. Sibi ergo nonnihil imperans, ſequenti die *Iacobum* tacitæ fugæ ſimul ac furti arguit. Nam *Rachel* marito inſcio idola patris ſui
clam abſtulerat, eaque hic ſub ſe abſcondens Genes. 31.
quærentem patrem aſtu deluſit. Cum ultra ci- Ioseph. 1.
traque multa verba facta eſſent, tandem ami- antiq. 18.
citiæ fœdus initum eſt, neutrum alteri nociturum, quod jurejurando ſancientes, in aræ modum cumulum lapidum fecerunt, atque DEO victimas immolavere. Quibus factis ſolenne celebraverunt convivium, atque mutuò ſibi valedixerunt.

Ab hoc lapidum tumulo, quem *Iacob* & *Laban* erexerunt, monti nomen *Galaad* inditū
eſt. Nam *Laban* ſua, hoc eſt, *Syra lingua* appel- Hieron.
lavit eum *Igar Saadutha*, ſive *Iegar Sahaduta*, *Ia-* quæſt. ſu-
cob vero Hebræo idiomate nominavit eum per Geneſ.
Galhed, ſive *Galaad*, utroque tam Syro, quam cap. 31. &
Hebræo vocabulo acervum teſtimonij ſignificante. A monte vero & civitas, quæ in eo condita eſt, & adiacens monti regio, vocabulum *Galaad* etiam ſortita ſunt. in locis.

51. GA-

51.

Ioſeph. 1. antiq. 4. *Num. 32.* *Num. 32. Deut. 3. Ioſ. 13. 1. Par. 2. Hieronym. de loc. Hebr. lit. G.* *Iudic. 12.* *Oſee 6.* *Amos 1. Hieron. ibid.* *Amos 1.* *1. Mach. 5. 12.* *Ioſeph. 12. antiq. 11.*

GALAAD regio quæ & Terra *Galaad Galaaditim* & *Galaaditis*, *Ioſepho* autem *Galaadina*, *Galadena*, *Galadina*, & *Galaditica*, incolæ vero ejus *Galaadita* & *Galadeni* vocantur, à monte *Galaad*, cui adhæret, appellationem accepit, atque ut ex Sacra ſcriptura patet, animalibus paſcendis aptiſſima erat.

Quam, una cum civitate *Galaad*, ac viginti tribus alijs huiuſce regionis civitatibus, *Galaad* filius *Machir*, filij *Manaſſe*, alijque fortes Iſraelitici populi bellatores de *Amorræorum* manu armis ceperunt.

Huius regionis, ſimul ac montis *Galaad*, media pars à *Moyſe Gadditæ tribui*, altera veró medietas, dimidiæ *tribui Manaſſitidæ* extra ſortem in poſſeſſionem data eſt.

Erant autem *Galaaditæ* viri fortes ac bellicoſi. De ipſis enim legimus, quod *Iepte* Iudicis tempore quadraginta duo virorum millia de tribu *Ephraim* adverſum ipſos in prælium conſurgentes, una pugna occiderint.

Verum poſtea cum in idololatriam, aliaque ſcelera incidiſſent, ipſi quoque devicti ſunt, & à *Damaſcenis* ut *Amos propheta* habet, inſigni crudelitate in plauſtris ferreis, quæ rotis ſubter ferreis atque dentatis volvebantur, triturati, ac contriti, qui & ab *Ammonitis* mulieres eorum prægnantes, diſſectas fuiſſe ſcribit.

In hac regione *Iudas Machabæus* cum paucis Iudæis *Timoth. Ammonitarum ducem* ſemel ac iterum fudit atque fugavit, ac ingentem gentium multitudinem contrivit.

52.

Hieronym. de loc. Hebr. lit. G. *Deut. 3.* *Iud. 11. Ioſeph. 5. antiq. 12. Oſee 6. 8.*

GALAAD urbs dimidiæ tribus *Manaſſe* à *Ioſepho Sebei* alias *Sebet* appellata, in monte *Galaad* condita eſt, à quo etiam, ut *Hieronymus* teſtatur, nomen ſuum ſortitur. Hanc quoque *Galaad* filius *Machir* filij *Manaſſe* de *Amorræorum* manu cepit, ideoque illi una cum terra *Galaad* à *Moyſe* in poſſeſſionem data eſt.

In hac urbe natus & ſepultus eſt ſtrenuus Iſraelitarũ dux & Iudex *Iepte Galaaditæ*. Vaticinatus eſt de eadem civitate Propheta *Oſee*.

53.

Ioſeph. 4. bell. 1. *Plin. lib. 5. cap. 15.* *Brocard.* *Brent. ib.*

GAMALA, quam *Suetonius* in *Tito Gamalen* appellat, urbs & arx validiſſima fuit, ac loci natura inexpugnabilis ſita in alto, petroſo & undique præcipiti monte, qui Cameli ſimilitudinem præfert, unde etiam *Gamala*, quaſi *Camela* nomen duxit expreſſam ſiquidem vocabuli ſignificationem indigenæ ſervare non poſſunt.

Huius montis jugum quod Auſtrum reſpicit, inſtare colli & capitis cameli ex alto monte deductum, ſupra profundam vallem immenſa altitudine ſe erigit, ubi in ſaxoſo, prærupto, & acceſſu difficillimo vertice olim firmiſſima arx velut caput ſuper eminebat.

In medio montis dorſo urbs extructa fuit, quæ cameli gibbum exhibebat, ubi plurimæ domus per prona ædificatæ, nimioque præcipitio caſuræ ſimiles de monte pendebant. Inter quas ad Orientalem urbis partẽ qua ſe altius civitas elevabat, editiſſima præ cæteris Turris erat, quæ nubibus caput inferre videbatur. Intra muros autem Fons erat, in quem oppidum deſinebat, qui per montem pedetentim decreſcentem defluens, caudæ figuram repræſentabat. Porro à fronte ac lateribus in valles invias mons ſcinditur, quæ cameli pedes videntur exprimere.

Ioſeph. 13. antiq. 21. & 1. bel. 4. *Ioſe. 2. bel. 25. & 4. belli 1.* *Ioſe. in vita ſua.* *Ioſeph. 4. bell. 1. & 3*

Quamvis autem civitas hæc, ut dictum eſt, locorum difficultate inexpugnabilis eſſet, eam tamen *Alexander* Iudæorum Rex in ſuam redegit poteſtatem.

Et licet illam poſtea *Ioſephus Hiſtoricus* murorum ambitu cinxerit, & foſſis atque cuniculis contra Romanos reddiderit longe firmiorem, ut quivis non incola ſolum, ſed & externus loci firmitati plurimum tribueret: à Romanis nihilominus, licet non ſine magna ipſorum clade, expugnata fuit.

Nam *Hieroſolyma*, multiſque *Galilææ* civitatibus contra Romanos Orbis dominos rebellantibus, cum *Gamala* diutius in eorum fide perſtitiſſet: tandem iniquorum inſtinctu & ipſa ſe Romanis oppoſuit. Ideoque à *Veſpaſiano* obſeſſa, poſt acerrimos utrinque conflictus ingenti obſidentium clade ac labore, trigeſimo, aut circiter, obſidionis die capta & exciſa eſt. Tanta autem Romanorum Gamalienſiumq; facta eſt ſtrages, ut per prona loca effuſus cruor, totum oppidum dilueret. Civium vero ac ruſticorum, qui ex vicinis pagis in eam confugerant, tum gladio, tum præcipitio, novem millia perierunt. Neque quiſquam, præter duas mulieres, evaſit, non enim vel infantibus quidem pepercére, ut acceptam cladem Romani vindicarent.

Ioseph. 18 ant. 1. *Luc. 2.* *Act. 5.*

Ex hoc oppido ortus fuit *Iudas Galilæus*, homo populari quadam præditus facundia, qui eo tempore quo *Quirinus Syriæ præſes* ex *Cæſaris Auguſti* edicto in *Iudæa* deſcriptionem ac cẽſum peragebat, multos Iudæorum ſibi adſcivit, prætextu quidem propugnandæ libertatis puplicæ, ſed re vera privati lucri ſtudio. Nam ut à cenſu Iudæos ſervaret liberos copias collegit, agros ac pagos diripuit, cædibus & latrocinijs miſcens omnia. Cæterum quia conſilium & opus ejus non erat ex Deo, & ipſe perijt, & omnes quotquot paruerant ei, diſperſi ſunt.

Ioseph. 18 ant. 9. & 3 bell. 1. & in vita ſua.

Ab hac urbe, vicina quoque regio *Gamalitica* dicta eſt, in qua non pauci erant vici opibus referti, & pecoris divites.

54.

Hieron. de loc. Hebr. lit. A. dict. Avothiair *Ioseph. 4. ant. 4. & 8. ant. 2* *Ioſ. 21. 1. Par. 6.*

GAVLON, quæ aliàs *Golan*, *Gholan Golam*, *Galon*, *Ioſepho* autem *Gaulana*, *Gaulane*, *Gaulademan*, & *Gaulalim* dicitur, inſignis in *Baſanitide* & *Batanea* regionibus urbs eſt, ex cujus nomine etiam adjacens regio *Gaulonitis*, *Gaulanitis*, *Gaulonitica*, & *Gaulanitica* appellatur.

Hæc regio, poſtquam *filij Iſrael* occiſo *Og* rege *Baſan*, univerſam ejus ditionem expugnaſſent, à *Moyſe* dimidiæ tribui *Manaſſe* in poſſeſſionem tradita eſt. Vrbs vero, cum ſuburbanis

banis ſuis aſſignata fuit Leviticæ generis ſacerdotibus: & profugis, qui nolentes proximum occidiſſent, in confugij locum. *Deu. 4. Ioſue 20. Ioſeph. 4. antiq. 1.*

Quod porro ad urbem ac regionem hanc attinet, legimus urbem ab *Alexandro* Iudæorum rege inter alias quas ſibi adjicivit, eſſe ſubactum: regionem autem, una cum *Trachonitide*, *Batanea*, & *Paneade* Regionibus, *Herodem ſeniorem* ſuo filio *Philippo* teſtamento legaſſe. *Ioſeph. 13. antiq. 21. & 1. bel. 4. Ioſeph. 17. ant. 10. & 18. ant. 9.*

D. Hieronymus ſcribit urbem hanc ſua ætate villam fuiſſe prægrandem. *Hieron. de loc. Hebr. lit. G.*

55.

GERASA, alias *Geraza*, & *Jeraſa*, olim *Gergeſa*, *Ioſepho* etiam *Geraſis*, *Hieronymo* vero *Gergaſi* dicta, inſignis ac munita trans *Iordanem* urbs eſt, cujus regio monti *Galaad* jungitur ac continetur. Sita vero eſt ſuper montem, in ulteriori, hoc eſt, Orientali maris *Galilææ* littore, ex adverſo *Tiberiadis*, paululum tamen ab ea ad Aquilonem declinans. Scribitur abeſſe à *Nazaret* ſextodecimo milliario. *Ioſeph. 3. bell. 2. Hieron. de loc. Hebr. lit. G. dict. Gergaſi. Brocard. 4. Breid. ib. Frencl. pa. 21.*

Hanc urbem quondam inhabitaverunt *Gergeſæi*, qui à *Gergeſæo* quinto filio *Chanaan* ſuam traxere originem. At poſtea cum hos filij Iſraël in promiſſæ terræ invaſione delevíſſent, tenuit eam dimidia tribus *Manaſſe*. *Gene. 10. 15. Ioſeph. 1. ant. 12.*

Refert *Ioſephus*, quod cum *Theodori Philadelphiæ tyranni* opes in hac civitate repoſitæ eſſent, Iudæorum Regem *Alexandrum* ejus theſauri cupidum, triplici ambitu oppidum hoc circundediſſe, tandemque expugnaſſe. *Ioſeph. 1. bell. 4.*

Ab hac civitate circumiacens territorium, Regio *Geraſenorum* vocatur, quam *Evangeliſta Matthæus* in Græco γεργεσηνῶν, id eſt *Gergeſenorum*, *Marcus* verò & *Lucas* γαδαρηνῶν hoc eſt, *Gadarenorum* appellant. Quod multis occaſionem præbuit, ut exiſtimarent unam eandemque civitatem tria hæc habuiſſe nomina, *Geraſa*, unde eſt *Geraſenorum*; *Gergeſa*, unde eſt *Gergeſenorum*; & *Gadara*, unde eſt *Gadarenorum*. Sed ex *Ioſepho*, *Hieronymo*, *Ptolomæo*, & alijs manifeſtum eſt *Geraſam* & *Gadaram* diverſas fuiſſe civitates: ambas tamen trans *Iordanem* ac mare *Galilææ*, non longè ab invicem diſſitas. Itaque veriſimilis eſt, eandem hanc regionem ab utraque civitate nomen accepiſſe; & à *Geraſa* quidem, quæ & *Gergeſa*, *Geraſenorum* & *Gergeſenorum*; à *Gadara* verò *Gadarenorum* dictam eſſe. Latinus autem interpres ideò videtur nomen *Geraſenorum* poſuiſſe tam in *Matthæo*, quam in *Marco* & *Luca*, pro *Gergeſenorum*, & *Gadarenorum*, quod illud ſuo tempore notius eſſet & communius. Nam & *Hieronymus* in *Abdiam* ſcribens, eam *Arabiæ* partem, quæ prius *Galaad* vocabatur, ſuo tempore nuncupatam aſſerit *Geraſam*. *Matt. 8. Marc. 5. Luc. 8. Ioſe. 2. be. 19. 20. & 3. bell. 2. Hieron. de loc. Hebr. lit. G. dict. Gadara & Gergeſa. Ptol. lib. 5. tab. 4. Aſ. Et hoc placet Vreſſenburgo: ex iſtimat tamen eandem fuiſſe civitatem diverſis nominibus. Hieron. in Abd. 1.*

Cum aliquando in hanc regionem veniſſet Dominus noſter *Ieſus Chriſtus* occurrerunt ei duo dæmoniaci ſupra modum ſævi, quorum alter multo tempore legione dæmonum poſſeſſus fuerat, ac nullis catenis aut compedibus potuerat vinciri, ullave ratione domari, ſed nudus incedens, in monumentis ac deſertis, & in ſepulchris inter fœtida mortuorum cadavera & oſſa die ac nocte degebat, ſeipſum quidem inhumaniter lapidibus concidens, tranſeuntes vero varijs modis infeſtans. Hi igitur *Chriſto* occurrentes, verbo à dæmonibus liberati fuere. Dæmones tamen egreſſuri, ſupplicitur Dominum precati ſunt, ut in porcos, quorum magnus ibidem grex in monte paſcebatur, ingredi liceret. Cui petitioni cum Dominus annuiſſet, mox duo millia porcorum à dæmonibus magno impetu per præceps in mare *Galilææ* agitata ac ſuffocata ſunt. *Matt. 8. Marc. 5. Luc. 8.*

Quod cum ſubulci, qui paſcebant porcos, in civitatem proximasque villas & agros digreſſi divulgaſſent, tota civitas exivit in occurſum Ieſu, & virũ, qui à dæmonibus vexatus fuerat, viderunt ſana mente veſtitum ſedentem ad pedes ejus atque Dominum convenientes, rogaverunt illum ut diſcederet à finibus ipſorum: vel quia ſe Domini præſentia judicabant indignos: vel quod veriſimilius eſt, ne qui tranſgreſſionem legis in porcis punire viſus fuerat, etiam in alijs eorum animalibus ipſorum peccata vindicaret. Porro is, qui à dæmonum legione liberatus erat, *Chriſtum* abeuntem atque navem aſcendentem rogavit, ut ſibi cum illo eſſe liceret. Sed à Domino domum ablegatus, per totam civitatem *Geraſam*, atque per totam *Decapolim* prædicavit, quanta ſibi feciſſet *Ieſus*. *Vnus tamen legitur in Marco & Luca fuiſſe. Nam legio ſecundum Hieronymum ſex millia ſexcentorum ſexaginta ſex erat. Cæterum Hieron. in Matth. 8.*

Apud *Ioſephum* invenimus, paulo ante *excidium Hieroſolymitanum* Iudæos hanc civitatem vaſtaſſe, quo tempore *Nero* Reipublicæ Romanæ clavum tenebat. Quam ſane injuriam incolæ fortiſſimo animo à Iudæis tulerunt, adeò ut cum paucis poſt diebus in omnibus pene civitatibus Iudæi trucidarentur, ideirco quod *Hieroſolyma* Romanis rebellaret, *Geraſeni* tamen nequin eos qui apud ſe remanere delegerunt, quicquam geſſerunt mali: & egredi volentes uſque ad fines ſuos deduxerunt. *Ioſeph. 2. bel. 19. 20.*

Non multo poſt & *L. Annius Veſpaſiani dux*, aſſumpta equitatus cohorte multiſque peditibus, *Geraſam* primo aggreſſu capiens, mille juvenum interfecit, familias captivas duxit, bona militibus prædari permiſit, incenſis deinde domibus, proxima petijt. *Ioſeph. 3. bel. 6.*

Hieronymi tempore, ut ipſe autor eſt, *Geraſa* tantum viculus fuit, atque poſtea hoſtilitatis metu diu jacuit deſolata. Tandem vero anno millesimo centeſimo vigeſimo in minimore ejus parte à *Baldequino Damaſcenorum Rege* multo ſumptu ex quadris & magnis lapidibus caſtrum erectum fuit: quod commeatu & armis egregiè communivit, ac quibuſdam ad modũ fidis reiq; bellicæ peritis ſervandum tradidit. Hoc caſtrum primo anno cum ædificatum eſſet, acriter oppugnatum fuit à *Hieroſolymorum rege Balduino de Burgo*: qui & per deditionem cepit. Cæterum cum id non ſine magnis impenſis, graviſſimo & aſſiduo labore, maximiſque periculis tueri poterat *Hieron. de loc. Hebr. lit. G. dict. Gergeſa. Tyr. 12. bel. ſac. 16.*

habito cum

to cum ſuis conſilio communi omnium ſententia funditus diruta fuit.

Ioſeph. 5. Vitro claros ex hac urbe oriundos recenſet *Stephanus coſmographus*. Inter illos autem hunc prodit ſceleſtus ille *Simon Gioræ filius*, homo quidem juvenis, viribus autem corporis audaciaque præſtans. Qui cum prius in *Acrabitena latronum*, poſtea vero *Hieroſolymæ*, quando à *Tito Cæſare* & Romanis obſidebatur, ſeditioſorum ducem egiſſet, ſtaque crudelitate ac tyrannide multos oppreſſiſſet, expugnata urbe in occultiori quadam cloaca latuit, e qua cum fame compulſus emerſiſſet, tandem à Romanis captus, atque Romæ in celeberrimo *Titi* triumpho laqueo circundatus, per forum tractus & necatus eſt.

56.

GERSON, quæ & *Gergaſſi*, civitas eſt Abenigenorum in *Baſanitide*, de qua filii *Iſrael* expellere non valuerunt *Geſſuri*. *Hieron. de loc. Hebr. lit. G. dict. Gerſon.*

57.

GESSUR, alias *Ieſſur*, *Geſur* & *Gheſur*, fortis & regia urbs, ſita, ut ex Hebraici nominis ſignificatione videtur, in valle. Ab hac urbe finitima regio *Geſſuri*, ſive *Ieſſuri*, aut *Geſſuri*, Hebraice *Gheſuri*, *Ioſepho Geſara* & *Geſſiri* appellatur, quæ quidem regio Baſanitidæ terræ, quæ trans *Iordanem* eſt, verſus Septentrionem terminus fuit, atque licet dimidiæ tribui filiorum *Manaſſe* in poſſeſſionem fuerit data, priſtini tamen terræ habitatores nunquam inde expulſi fuiſſe videntur.

Deut. 3. Ioſ. 13. 1. Par. 2.

Quod autem hæc regia civitas fuerit, ex S. Script. manifeſtum evadit. Commemorat ſiquidem illa *Abner* principem exercitus regis *Saul*, mortuo rege, filium *Saul* nomine *Iboſeth* uniſſe & tranſduxiſſe ultra *Iordanem*, & in civitate *Mahanaim*, quæ interpretatur Caſtra, Regem eum conſtituiſſe ſuper *Galaad* & ſuper *Geſſuri* &c. quo tamen loco Hebræi pro *Geſſuri*, habent *Aſſuri*, ſeu *Aſuri*, atque D. *Hieron.* hæc verba ad tribum *Aſer* refert. Ut ut ſit, extra quæſtionem eſt, quod alibi de *Davide* legimus, qui ſcribitur de *Geſſuri* egiſſe prædas, & *Maacham* filiam *Tholmai* Regis *Geſſur* accepiſſe uxorem, de qua *Hieron. lib. de traditionibus Hebraicis* dicens, inquit, Hebræi, à *David* in prælio captam putant *Maacham*), & cæſarie & unguibus præciſis ſecundum legem eam uxorem ſibi ſociaſſe & ex ea genuiſſe *Thamar* filiam, & *Abſalom* [illegible] filium ſuum.

2. Reg. 2. Hieron. qu. Hebr. in 2. Reg. 2. 1. Reg. 27. 2. Reg. 3. 1. Par. 3. Ioſeph. 7. ant. 9. Hieron. qu. Hebr. in 2. Reg. 13. Deut. 21.

Hæc cauſa fuit, ut *Abſalom*, cum ob violentam *Thamar* ſororis ſuæ deflorationem, *Ammon* fratrem ſuum primogenitum occidiſſet, fugerit in *Geſſur* ad regionis illius Regem, quia is erat avus ejus maternus, ubi toto triennio permanſit, donec *Davidis conſenſu* à *Ioab* Hieroſolymam reduceretur.

2. Reg. 13. 14. Ioſeph. 7. ant. 8.

58.

HERMON mons, qui ab Hebræis *Chermon*, à Hieronym. *Aermon* & *Ermon*, ab Amorræis *Sanir* & *Senir*, à Sidoniis *Sarion*, *Sirion*, & *Siroen*, à Phœnicibus *Sanior*, in *Deuteronomio* etiam *Sion* alias *Seon* vocatur, *Straboni Trachon*, aliis *Trachonus*, *Ptolomæo* autem *Aſſadamus* appellari videtur.

Deut. 4.

Situs eſt ultra *Iordanem*, è regione civitatis *Paneadis*: quam quidem ab aurora deſpicit. A meridie vero monti *Seir* jungitur, ac vergens verſus Septentrionem, quæ *Trachonitidem regionem* circuit, propè *Damaſcum* Libano ſe copulat. Unde in S. Scriptura frequenter habemus, quod terra filiorum *Iſraël* trans *Iordanem* ad Solis ortum à torrente *Arnon* uſque ad montem *Hermon* extendatur.

Hieron. de loc. Hebr. lit. A. dict. Aerm. & lit. E. dict. Ermon. Brocard. item. Deut. 3. 4. Ioſ. 12. 13. Brocard. Breid. ibid.

Mons iſte excelſæ altitudinis eſt. Nam licet à monte quidem *Galaad* cacuminum ſublimitate ſuperetur, attamen altero monte *Hermon*, qui intra *Iordanem* juxta montem *Tabor* ſitus eſt, nec non & tertio monte *Hermon*, qui in Septentrionali parte tribus *Aſer* conſpicitur, multo & major & altior eſt. Ideoque perpetuo etiam in eo inveniuntur nives, quas D. *Hieron.* ſuo ævo *Tyrum* ob delicias deferri ſolitas ſcribit, ut nempe æſtatis tempore æſtiva pocula temperarent.

Hieron. de loc. hebr. lit. A. dict. Aermon.

Proceris quoque ac laudatiſſimis abundat abietibus quæ multis vitæ operibus, præcipue trabibus & navigijs aptiſſimæ ſunt, unde & in *Ezechiele* propheta habemus, quod tabulata navis *Tyriæ* de abietibus montis *Sanir* fuerint compacta.

Ezech. 27. Hieron. ib.

Ex *Canticis Salomonis* quidam colligunt in hoc monte leones, pardos & leopardos habitaſſe. Nam *Chriſtum* his verbis ſuam alloquentem introducit: *Veni de Libano ſponſa mea, veni de Libano, veni coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir & Hermon, de cubilibus leonum, de montibus pardorum, ſive, ut* Hebræi habent, *leopardorum*.

Cant. 4. Lyra. ibid.

Habuit & mons iſte inſignes ſpeluncas: quarum una, ut *Marius Niger* ſcribit, quatuor hominum millia capere poterat.

Nig. geog. Aſ. com. 4.

Tenuerunt autem eum quondam *Hevæi* & *Amorræi*. Poſterioribus vero annis in eo dominatus fuiſſe ſcribitur *Og Rex Baſan*. Quem cum *Iſraëlitæ* occidiſſent, montem hunc poſſederunt filij dimidiæ tribus *Manaſſe*.

Hieron. de loc. Hebr. lit. A. dict. Aermon. Ioſ. 12. 1. Par. 5.

59.

HIPPOS, ſive *Hippus*, quæ & *Hippene* clara Iudæorum civitas eſt: cujus incolæ *Hippeni* dicuntur. ſita ultra *Iordanem* in Orientali maris *Galilææ* littore, è regione urbis *Tiberiadis*, à qua ſecundum *Ioſephum* verſus Orientem, ſicut & à *Gadara* verſus Occidentem, triginta ſtadijs diſtat.

Ioſeph. 3. bel. 2. Plin. lib. 5. cap. 16. Ioſeph. in vita ſua. Ioſeph. 14. ant. 8. & 1 bel. 5.

Hanc civitatem bellorum tumultu deſolatam, Pompejus Romanarum copiarum dux habitatoribus ſuis reſtituit. Quam poſtea Im-

Ioſeph. 1. bel. 15.

perator *Auguſtus* Herodis Aſcalonitæ regno adjecit. Sed poſt *Herodis* mortem, ob id, quod Græcanici inſtituti eſſet una cum *Gadara* & *Gaza* quidem religionis ritibus, à Iudaico regno ſeparans *Syriæ* contribuit.

Longo poſt temporis intervallo, annis nimirum circiter ſexaginta confectis, Iudæi inter alias civitates etiam *Hippon* vaſtaſſe, ejuſq; vicos incendiſſe leguntur. Qua de cauſa & *Hippeni* paulo poſt in generali paſſim Iudæorum occiſione, cohabitatores ſuos Iudæos male tractaverunt. Meminerunt hujus civitatis etiam a *Plinius*, b *Ptolomæus*, c *Hieronymus*, d *Tyrius*, e *Marius Niger*, & alij nonnulli.

Ioſephus. 2. bel. 19. & in vita ſua. Ioſeph. 2. bell. 20. a l. 5. c. 15. b tab. 4. Aſ. c de loc. Hebr. lit. D. dict. De capol. d 16. bell. ſac. 13. e geog. Aſ. com. 4.

60.

HOBA, alias *Choba* & *Soba*, *Hieronymo* autem *Chobaa*, locus eſt ad lævam partem *Damaſci*, ad quem uſq; *Abraham* quatuor Aſſyriorum reges perſecutus eſt. Cum enim *Aſſyrij* iſti quinq; Sodomorum reges in valle ſilveſtri debellaſſent, ac *Sodoma* ſpoliata *Lot* omneſq; viros ac mulieres captivos una cum omnibus ipſorum bonis abduxiſſent, *Abraham* audita hac *Lot* filij fratris ſui ac *Sodomitarum* clade, aſſumptis mox tribus fratribus *Mambre*, *Eſchol* & *Aner* ipſi confœderatis, ac expeditis vernaculis ſuis ter centum octodecim, ab *Hebron* feſtinus Aſſirios inſequens, quinta nocte circa fontem *Dan* eos eſt aſſecutus: ſtatimque noctu ſecuros ex improviſo obruens, alios quidem in cubilibus ſomno ſopitos occidit, alios autem temulentos in fugam converſos uſq; *Hoba* perſecutus eſt, ac nepotem ſuum *Lot*, cæteroſque captivos cum omni præda victor reduxit.

Genes. 14. Ioſeph. 1. ant. 12.

Porro de hoc loco *D. Hieronym.* ſic ſcribit: *Chobaa* villa eſt in regionibus *Damaſci*, habens accolas Hebræos, qui credentes in *Chriſtum* omnia legis præcepta cuſtodiunt. Et à principe hæreſeos *Hebionitæ* nuncupantur. Contra hujuſmodi dogma *Paulus Apoſt.* ſcribit ad *Galatas*.

Hieron. de loc. Hebr. lit. C.

61.

IABESGALAAD, *Hieronym.* & *Iabis Galaad*, *Ioſepho* autem *Iabiſos* & *Iabiſſa*, *Galaaditidis regionis* primaria urbs eſt, quæ trans *Iordanem* in tribu *Manaſſe* ſuper montem ſita: à civitate *Pella*, euntibus *Geraſam* in ſexto milliario diſtat.

Hieron. de loc. Hebr. lit. A. dict. Aſtaroth & lit. I. dict. Iabesgalaad. Iudic. 21. Ioſeph. 5. ant. 2.

Hæc urbs, cùm ob abominandum uxoris Levitæ ſtuprum undecim tribus *Iſraël* tribum *Benjamin* penè totam deleviſſent, à tribulibus cæterarum tribuum expugnata eſt, eò quod in prælio, quod contra *Benjamin* geſtum erat, ſuppetias ferre ſola recuſaſſet. Poſt captam verò civitatem, habitatores ejus pueri, mulieres, pariter ac viri omnes occiſi ſunt, ſervatis duntaxat quadringentis virginibus, quæ totidem *Benjamiticæ* tribus viris, qui ſoli cum alijs ducentis cautè evaſerant, nuptijs copulatæ ſunt, ut tribum penè exciſam, ex qua *D. Paulus* gentium Apoſtolus oriri debebat, nova prole inſtaurarent.

Cum illa à contribulibus ſuis *Iabeſgalaad* paſſa eſſet, receptis & pluribus poſtmodum collectis annis *Naas* quoque *Ammonitarum rex* cum magno & forti exercitu urbem *Iabeſgalaad* obſedit, & civibus ultro deditionem facere cupientibus, deditionem ſpopondit, niſi dextrum quiſque pateretur ſibi oculum erui, ut quoniam ſcutum ſiniſtro proſpectum negat, omnino inutiles bello fierent, eſſentque opprobrium in univerſo *Iſraël*. Hæc cum in *Gabaa Benjamin* ad aures *Saulis* Iudæorum regis Iabeſenorum legati detuliſſent, mox ad *Iordanem* ex omni *Iſraël* copias coegit, eaſque in *Bezec* oppido recenſens, trecenta & triginta virorum millia numeravit. Tum *Iordanem* trajiciens, mox *Ammonitas* omnes fudit ac fugavit, inter cæteros verò *Naas* Regem occidit, atque non ſolum urbem miſeroſque cives obſidione liberavit & periculo exemit, ſed & in *Ammonitarum* regionem irruptione facta, totam vaſtavit, ditatoq; ex præda exercitu, glorioſe domum reverſus eſt.

1. Reg. 11. Ioſeph. 6. ant. 5.

Huius tam inſignis beneficij memores fuerunt habitatores *Iabeſgalaad*, nam cum poſtea Regis *Saulis* ac filiorum ejus trunca corpora à *Philiſthæis* in muro civitatis *Bethſan*, quæ poſt *Scythopolis* dicta eſt, ex patibulis ſuſpenſa eſſe audiſſent, rem indignam rati principes viros extremo exequiarum honore fraudari, aliquam multi fortiſſimi & audaciſſimi (alebat enim hæc urbs homines & corpore robuſtos, & animo feroces) facto per totam noctem itinere, *Saulis* filiorumq; ejus corpora de patibulis abſtulerunt, eaque aromatibus condientes, in nemore *Iabes* ſubter inſignem quandam quercum in ſepulchro condiderunt, atque ſeptem diebus jejunantes mortuos luxerunt.

1. Reg. 31. 1. Par. 10. Ioſeph. 6. antiq. 14.

Hoc *Iabeſenorum* egregio facinore mirè effectus fuit *David*, qui jam *Sauli* in regno ſucceſſerat, miſſis enim ad eos oratoribus, facinus collaudavit, atque tum à Deo Opt. Max. tum à ſe gratiam illis referendam pollicitus eſt.

2. Reg. 2. Ioſeph. 7. ant. 1.

Multis poſt annis *Saulis* ac *Ionathæ* filij ejus oſſa à *Davide* tranſlata ſunt, atque una cum ſeptem filijs *Saul*, quos *Gabaonitæ* in crucem egerant, juxta *Gabaa Benjamin* honorifice humata ſunt.

2. Reg. 21.

D. Hieronymus in libro de locis Hebraicis refert urbem *Iabeſgalaad* ſuo tempore pergrandem fuiſſe vicum.

Lit. A. & Iabis lit. I.

62.

IAIR, ſive *Iahir* in *Baſanitide* regione civitas eſt tribus *Manaſſe*, in qua natus eſt *Hira Iairites*, qui Regis *Davidis* ſacerdos fuit, hoc eſt, ut *Hieronymus* interpretatur, magiſter: ſicut alibi ſcriptum eſt: Filij autem *David* erant ſacerdotes, id eſt, magiſtri fratrum ſuorum.

Ioſ. 13. 2. Reg. 20. Hieron. de cauſ. Hebr. lit. I.

63.

IVLIAS, alias *Iulis* & *Iuliada*, dicta & *Bethanaras* egregia ultra *Iordanē* in inferiore *Gaulonitide* civitas eſt, quæ *Trachonitidem* regionem ab auſtro terminat, ſita ad *Iordanem*

in

Plin. Hist. cap. 5.

in orientali ripa lacus *Genezareth*, ex adverſo civitatis *Bethſaida*.

Ioſeph. l. antiq. 1. Item l. 2. de bel. 2. & 3 bell. 2. 18. & in vita ſua. Euſeb. in Chron. an. Dom. 17. Hieron. in Matt. 16. Nic. Ger. Anton. 4. Ioſeph. 18. antiq. 9.

Fuit quondam civitas hæc ſub ditione oppidi *Bethſaida* vicus duntaxat tranſmarinus. Verum *Philippus* tetrarcha *Ituræa* & *Trachonitidis* regionum, quo tempore *Chriſtus* Dei filius in terra homo inter homines converſabatur, eam & muro cinxit, & civitatis dignitatem attribuit, nec non & habitatorũ frequentia & opibus ipſam auxit, ac ex nomine *Iuliæ Cæſaris Auguſti filiæ*, quæ *Tiberij Cæſaris* uxor erat, *Iuliadem* nominavit. *Philippus* iſte vir perpetuo modeſtus & amator quietis fuit. Degebat enim ſemper in ſua ditione. Quoties verò domo progrederetur, iter faciebat cum paucis ſelectis comitibus, ſubſequente ſella, in qua ſedens ſolitus erat jura reddere: & ſi quis ex occurſu opem ejus invocaret, ſine dilatione mox ibi ſella poſita reſidens cauſam audiebat, juſtoque judicio innoxium abſolvebat, & ſontem damnabat.

Obijt in hac civitate anno Imperij *Tiberij Cæſaris* vigeſimo, principatus autem ſui trigeſimoquinto; atque in monumento, quod jam ante ſibi conſtruxerat, magnificè & ſumptuoſe funeratus eſt.

64.

Strabo. Nic. geog. Aſ. com. 4

LACUS, qui olim civitati *Gadaræ* propinquus erat, cujus aqua, teſte *Strabone*, adeò fuit noxia, ut pecora ea guſtata pilos, cornua, & unges amiſerint.

In hunc lacum duo porcorum millia, de quibus in Evangelio *Marci* agitur à dæmonibus agitata eſſe putavit *Zieglerus*. Cujus etiam opinionis eſt excellentiſſimus noſtri temporis coſmographus *Gerard. Mercator*. ſed, ut etiam primus Gandavenſis Epiſcopus *Cornelius Ianſenius* in commentarijs in ſuam Concordiam Evangelicam annotavit, ex *S. Scriptura* & D. *Hieronym.* ſatis liquet, præcipitata ea fuiſſe in mare *Galilææ*. Quod enim *Lucas* ſtagnum dixit, *Matthæus* & *Marcus* mare vocaverunt. Hi autem lacum *Geneſareth*, mare appellare ſolent, quem *Lucas* ſtagnum ferè vocat.

Ianſ. com. in concord. Evang. cap. 3.

Hieron. de loc. Hebr. lit. G. dict. Gergeſa.

Hieron. verò *in lib. de locis Hebraicis* civitatem *Gergeſam* deſcribens, *Gergeſa*, inquit, ubi eos qui à dæmonibus vexabantur, Salvator reſtituit ſanitati: & hodieque ſuper montem viculus demonſtratur juxta ſtagnum *Tiberiadis*, in quod porci præcipitati ſunt. Hactenus *Hieron.*

65.

Hieron. de loc. Hebr. lit. M. dict. Machati & Maac. Deut. 3 Ios. 13.

MACHATI, quæ & *Maacha* & *Maachati* dicitur, firma & valens *Amorræorum* urbs eſt, ſita ſuper *Iordanem* juxta regionem *Geſſuri*, & montem *Hermon*, cujus ager, qui in ſacris literis etiam *Machati*, *Maacha*, & *Syria Maacha* à *Ioſepho* autem *Micha* vocatur, regni *Baſan*, necnon & Iſraëliticæ terræ ultra *Iordanem* ſitæ à Septentrione limes fuit.

2. Reg. 10. 1. Par. 19.

Cecidit autem urbs & terra hæc in ſortem dimidiæ tribui *Manaſſe*, quæ tamen *Machathæos* ejus habitatores diſperdere non valuit.

Cæterum cum invictiſſimus Rex *David* contra *Ammonitas* in aciem veniret, quod legatis ſuis barbas ignominioſe abraſiſſent, eorumq; veſtes uſq; ad nates præcidiſſent, hujus urbis Regem, qui mercede conductus, cum mille ſtipendiarijs, & populo ſuo *Ammonitis* ſubſidio venerat, ſuperavit, ac ſibi tributarium fecit. De hac urbe fuit *Eſthamo*; cujus *in libro Paralipomenon* mentio fit.

Ioſeph. 7. antiq. 6.

1. Par. 4.

66.

Matth. 15.

Marc. 8.

MAGEDAN, alias *Magedon*, aut, ut eſt in Græco *Magdala*, locus eſt ad Orientem maris *Galilææ* circa *Geraſam* qui à *Marco Dalmanutha* vocatur, in cujus fines ac partes cum *Chriſtus* navi appulſus eſſet, *Phariſæi* & *Sadducæi* ab ipſo petierunt ſignum de cælo dari, quibus indicavit ſignum *Ionæ Prophetæ* ſuæ ſepulturæ ac reſurrectionis eſſe figuram.

Marc. 7. Matt. 15.

Porro quod *Matthæus* locum hunc *Magedam*, *Marcus* vero *Dalmanutha* appellat, nullã habet contrarietatem. Aut enim unus idemq; locus diverſis nuncupatus fuit nominibus, aut unum poteſt eſſe nomen regionis generale, alterum verò civitatis vel vici, aut, quod multo veriſimilius eſt, poteſt utrumque nomen diverſam civitatem ſive vicum ſignificare, in cujus utriuſque loci fines dicatur Dominus veniſſe, quia locus in quem venit utrique loco vicinus erat, quomodo ſupra dictus eſt veniſſe in regionem *Geraſenorum* & *Gadarenorum*. & alibi in partes *Tyri* & *Sidonis*.

Hiero. lit. M dict. Magedan.

Ianſen. in concord. Evang. cap. 61. Broc. ∴ 3.

Quod ad ſitum loci attinet, hæc de eo *D. Hieron. in lib. de lo. Heb* habet: *Magedan*, inquit, ad cujus fines *Matth. Evangeliſta* ſcribit Dominum perveniſſe, ſed & *Marcus* ejuſdem nominis recordatur: nunc aũt regio dicitur *Magedena* circa *Geraſam*. Ex quibus, ut etiam doctiſſimus ſacrarum literarum interpres *Cor. Ianſenius* meminit, patet, primum quidem quod non rectè ſcribat *Brocar.* qui *Magedan* & *Dalmanutha* eundem putat eſſe locum, quem Saraceni *Medan* vocant, hoc eſt, aquas *Dan*. fontem nimirum illum, unde primo *Iordanis* oritur, quem *Ioſephus Phialam* vocatum teſtatur. Nam vel inde ſatis liquet hoc veriſimile non eſſe, quod fons ille longiſſimè à mari *Galilææ* abſit, cui hunc locum propinquum fuiſſe, ex adjunctis Evangeliſtarum verbis, quibus profectionem ſeu iter Domini deſcribunt, manifeſtum eſt. Secundo & eos multum errare manifeſtum hinc eſt, qui loca hæc *Magedam* & *Dalmanutha* cis mare *Galilææ* conſtituunt inter idem mare & montem *Tabor*, ut paſſim nunc in chartis annotatur. *Hieronym.* enim ea circa *Geraſam* fuiſſe teſtatur, & proinde ultra mare *Galilææ*. Quod verum eſſe & ex *Marco* in ſequentibus colligitur, qui ſcribit Dominum, cùm in hoc loco petentes ſignum confutaſſet, illis dimiſſis, conſcenſa navi trajeciſſe trans fretum, & veniſſe *Bethſaidam*.

Marc. 8.

67.

MARA urbs apud quam *Damaſceni* quondam caſtrametati fuiſſe ſcribuntur. *Tyr. 15. bell. ſ. 8.*

68.

MEGESAPHAR, locus in confinijs *Damaſci*, quà Chriſtianį olim caſtra traduxerunt. *Tyr.13. bell.ſac.26.*

69.

NAAMATH, quod pulchrum, Hebraicè ſonat, oppidum eſt in terra *Hus*, à quo *Sophar Naamathites* amicus *D. Iob* originem & cognomen habet, qui in hac urbe regnaſſe putatur. *Iob 2. Fretel. pag. 6.*

70.

ZARAMA, *Hieron.* locus eſt in regione *Batanaa. Hieron. de loc. Hebr. lit. N.*

71.

NEILA, *Hieronymi* ætate viculus erat in regione *Batanaa. Hieron. ibid.*

72.

1. Reg. 31. Lira. in 1. Par. 10. supr. n. 23. Ioſeph. 6 ant. 14.

NEMUS *Iabes*, civitati *Iabeſgala* ad propinquum, quod querceturn fuiſſe exiſtimo: nam regio *Baſan*, ut dictum eſt ſupra, hujuſmodi arboribus maximè abundavit. In hoc nemore, quod *Joſephus* ex *Ruffini* verſione *Segelun* appellat, Regis *Saulis* filiorumque ejus corpora à viris *Iabeſgalaad* ſub excellenti quadam quercu ſepulta fuerunt. Hinc *Veſpaſianus* ligna habuit, ex quibus rates fabricari juſſit, quæ cùm tam materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ eſſent, impoſita manu militum, una in lacum *Geneſar* provectus eſt, unde ſecuta eſt illa cruentiſſima ac fœdiſſima Iudæorum ſtrages, quæ à *Ioſepho* in tertio belli Iudaici libro deſcribitur.

Ioſep. 3. bell. 17 & 19. Nig. As. com. 4.

73.

PALMIRA, quæ in Propheta *Ezechiele* & Hebraicè *Thamar*, ſive *Tamar*, *Thamor*, *Tamor*, *Thadmor*, & *Tadmor* dicitur, ampliſſima *Syriæ* urbs [illegible]tam à conditore, quàm ſitu loci nobilis,

3. Reg. 9. 2. Par. 8.

Condita autem eſt ab auguſtiſſimo Iudæorum Rege *Salomone*. Procul ſiquidem in deſertum ſuperioris *Syriæ* ingreſſus, ejuſque regionis potitus, tanquam in extremo Imperij ſui limite hanc urbem miris operibus ibi extruxit, & mœnibus validiſſimis cinxit, quam Hebræo ſermone *Thamar* appellavit, quæ vox in latina lingua palmam ſonat. Nam quòd eò loci palmeta plurima ſint, quidam, inquit *Hieron.* urbem hoc ſortitam vocabulum exiſtimant. *Ioſephus* verò civitatem hanc *Thadamoram* à *Salomone* appellatam ſcribit, quo nomine etiam à *Syris* ſuo tempore vocitatam eſſe aſſerit. At *libri Regum* & *Paralipomenon* ac Græci *Palmiram* per jota, *Plinius Ptolomæus*, alijque coſmographi *Palmyram* per ypſilon ſcribunt. *Hieronym.* in libro de locis Hebraicis *Thermoth* nominat. Et poſtea cùm ab *Hadriano* Imperatore inſtaurata eſſet, *Hadrianopolis* dicta fuit. Ager, in quo ſita eſt, uber & dives eſt, qui vaſto undique ambitu arenis includitur, ac velut à rerum natura exemptus, ex circumjacente regione & ſolitudine, qui *Palmyrena* nominatur, ſola fontibus puteiſque & aquis amœnis nimis abundat.

Ezech. 47. 48. Hier. com in Ezech. cap. 47. & 48. Ioſeph. 8. ant. 6. Hieron. de loc. Hebr. lit. T. dict. Thermoth. Bened. in interpret. nom. Heb. dict. Palmira & Thamar. Plin. lib. 5 cap. 25.

Civitas hæc inter duo Imperia ſumma, Romanorum Parthorumque privatæ ſortis eſt, qua de cauſa, prima in diſcordia ſemper utrinque cura ſuit. Abeſt à proximo *Syriæ* littore ducentis quinquaginta duobus millibus paſſuum, à *Damaſco* viginti ſeptem propius, à fluvio vero *Euphrate*, unius diei itinere, & à magna *Babylone* ſex dierum via procul diſtat.

74.

PELLA, quæ & *Pelle*, *Pellentis*, necnon *Butis*, ac *Berenice* vocatur, præclara trans *Iordanem* civitas eſt, & quidem una ex undecim toparchijs *Iudææ* inter quas ordine ſeptima recenſetur.

Ptolom. Ioſeph. 3. bell. 2.

Sita eſt autem partim in *Decapoleos*, partim in *Peræa* regionum confinijs. Nam ab Auſtro quidem *Decapoleos*, à Septentrione vero *Peræa* regionis terminus eſt, ad Orientem verſus à *Iabeſgalaad* ſex miliaribus diſtat.

Aquis, diverſis emanantibus locis, hæc civitas dives eſt, eique regio fertilis adjacet, in qua multa caſtella ſunt.

Condita eſt à *Seleuco* Syriæ rege, & à *Pella* Macedoniæ metropoli, quæ *Philippi* & filij ejus *Alexandri Magni* Regum natalibus maximè celebris erat, *Pella* nomen aſſumpſiſſe ſcribitur. Maxima ſiquidem urbis hujus pars à Macedonibus, qui ſub *Alexandro Magno Macedone* in *Aſia* militaverant, inhabitatur.

Hieron. de loc. Hebr. lit. A. dict. Aboth & lit. D. dict. Decapolis & lit. I. dict. Iabeſgalaad. Tyr. 16. bel. sac. 13. Plin. li. 5. cap. 18. Nig. geog. Aſ. com. 4 Ioſeph. 13. antiq. 21. & 1 bel. 4

Iudaeorum Rex Alexander quondam civitatem hanc cepit & diruit, quod incolæ recuſarent Iudaicos ritus recipere.

Pompejus vero cognomento *Magnus*, qui cùm in *Syria* Romani exercitus Imperatorem ageret, hac aliquoties iter fecit, eam ſuis habitatoribus reſtituit, atque à Iudæorum imperio exemit, ac provinciæ *Syriæ* conjunxit. Quam poſtea à Iudæis unà cum alijs *Syrorum* civitatibus & vicis vaſtatam eſſe, in *Ioſepho* legimus.

Ioſeph. 14. ant. 8. & 1. bel. 5 Ioſeph. 2. bell. 19.

Eo autem tempore, cum Regia urbs totius *Iudææ* metropolis *Hieroſolyma* per *Veſpaſianum* & *Titum* deſtruenda & evertenda erat, Chriſtiani qui *Hieroſolymis* degabant, ut *Euſebius Cæſarea Paleſtinæ Epiſcopus* in Eccleſiaſtica ſua hiſtoria meminit, Divino oraculo moniti ſunt *Hieroſolymis* excedere, & in hanc civitatem commigrare, quò & hi ab excidio eſſent liberi, & ablatis ex urbe ſanctis & juſtis viris, vindictæ cœleſti fieret locus, tam de urbe ſacrilega, quàm de populo impio per excidium patriæ everſionemq; ſumendæ. Nunc autem priſtino nomine retento, vicus prægrandis eſſe ſcribitur, ut *Niger* autor eſt.

Euſeb. 3. hiſt. eccl. 5

75.

PHARPHAR, alias *Pharfar*, *Farfar*, & *Farfarus*, profundus & amœnus *Damaſci* fluvius eſt, qui in radicibus *Libani* montis *Damaſco* propinquus emanans, eam urbem interſecat. Deinde *Antiochiam* tendens, ejus mœ-

4. Reg. 5. Hieron. de loc. Hebr. lit. F. Fret. p. 6. Nig. geog. Aſ. com. 4

mœnia allambit, tandemque mari mediterraneo commiſcetur.

76.

Ioſeph. 3. bell. c. 18.

PHIALA ſive *Phiale*, corruptè *Syala*, fons ex quo *Iordanis* fluvius, ut *Ioſephus* & *Egeſippus* teſtantur, ducit originem, qui quidem ſitus eſt in regionem *Trahonitide*, non longè à via, qua à *Cæſarea Philippi* ſeu *Paneade* inter Orientem & Auſtrum in *Trachonitidem* aſcenditur, a qua civitate ad centeſimum vigeſimum ſtadium, ſive quindecim mille paſſibus diſtat. Et propriè quidem à rotunditate *Phiala* dicitur, roſæ ſpeciem præferens.

Nig. Geog. Aſiæ com. 4. pag. 504.

Eſt autem fons hic imperſcrutabilis profunditatis, ac ſemper intra ſua labra cohibet undam, perpetuò aqua plenus, nec unquam deficiens, nec unquam exuberans, ſed quantum aquæ ſcaturigine injicitur, tantum per abditos ſubterraneos meatus in *Dan* ſive *Paneadem* fontem *Iordanis* ejicit atque tranſmittit. Multo tempore ignoratum fuit hoc eſſe *Iordanis* principium, quod tandem a tetracha quondam *Trachonitidis* Philippo hac arte deprehenſum eſt. Is namque miſſis in *Phialam* paleis, invenit eas apud *Panium* in fontem *Dan* redditas, unde antea fluvius *Iordanis* naſci credebatur. Idipſum poſtea & ab alijs ſimili praxi ſæpius probatum eſt.

Brocard. 2. Breid. ibi. Salig. t. 4. cap. 6. Froiel. p. 7. Ty. 13. bel. ſac. 18. & 16. bel. ſ. 4. [illegible]

Saraceni hoc ipſum fontis nomenclatura indicant nam eum *Medan* hoc eſt abuias *Dan* vocant. † me ſiquidem lingua illorum, quæ Hæbraicæ affinis eſt, aquas ſignificat. A quo quidem nomine & ampliſſima adiacens ei regio appellatur Campeſtria & planicies *Medan*. Porro ſunt qui locum hunc a *Matthæo* *Magedan*, & à *Marco* *Dalmanutha* appellari putant quos errare ſupra à nobis declaratum eſt.

77.

PUTAHA, locus trans *Iordanem* ubi *Hieroſolymorum rex Balduinus* tertius cum *Noradino Damaſcenorum Rege* pugnavit, eumque vicit. *Tyr.* 18. *bel. ſac.* 21.

78.

Brocard. 1. Breidan. 1. & 2. Froiel. 7.

PYRAMIS ſepulchri *B. Iob*, quæ etiamnum in planioribus locis terræ *Hus* ad Orientem *Suetæ* civitatis monſtratur, ac à Græcis aliiſque gentibus, quod propheta *Iob* ibi ſepultus ſit, in honore habetur.

79.

RAGABA, caſtellum ultra *Iordanem* in *Geraſinorum* finibus ſitum, quod *Alexander Iannæus* Iudæorum Rex obſidens, naturæ conceſſit. *Ioſeph.* 13. *ant.* 21.

80.

RASALINÆ, locus in finibus *Damaſci*, ubi *Sanguinus* juratus Chriſtianorum hoſtis quondam caſtrametatus fuit. *Tyr.* 15. *bell. ſacr.* 8.

81.

SALOME vicus in campeſtribus *Medan* ſitus, qui à Chriſtianis inhabitatur. Quapropter & à Chriſtianorum exercitu, cum hac *Damaſcum* iter faceret, loco huic parcitum fuit, atque habitatoribus ejus quaſi fratribus fratres uſi ſunt. *Tyr.* 13. *bel. ſacr.* 18.

82.

SARDINELLA, magnus vicus ad Orientem *Damaſci*, qui ſola Chriſtianis ſolum admittit incolis, alios vero, ante confectum primum habitationis annum enecat. *Bonavent.*

83.

SEIR, qui alias *Seyr*, Hebraice *Sehir*, *Ioſepho* *Seis*, item alio nomine etiam *Sanir* aliquoties dicitur, mons excelſus eſt trans *Iordanem*, ad Orientalem plagam terræ *Hus* ſitus, atque à Septentrione monti *Hermon*, ab Auſtro mõti *Galaad* conjungitur; à civitatibus verò *Capharnao* & *Corozaim* verſus æſtivalem Solis ortum alicubi quatuor, alicubi ſex, & pluribus miliaribus diſtat. Cant. 4. Nig. geog. Aſiæ, com. pag. 504. & 518.

Nomen autem *Seir*, præter alios, de quibus ſupra, etiam hic mons accepit ab inhabitatore ſuo *Eſau*: qui quod piloſus & hirſutus eſſet, cognomine *Seir* fuit apellatus. Habitavit autem *Eſau* in hoc monte eo tempore, cum frater eius *Iacob* cum uxoribus ac liberis & facultatibus ſuis è *Meſopotamia Syriæ* redijt, atque huc *Iacob* ad eum ex itinere nuncios miſit, ut ejus gratiam captaret. *Eſau* vero accepto nuncio quod frater rediret, cum quadringentis viris armatis ei obviam profectus eſt, ac juxta torrentem *Iaboc* illi occurrit, ubi cum ſibi mutuo reconſiliati eſſent, valefacientes, *Eſau* multis acceptis muneribus *Seir* repetijt, *Iacob* autem iter ſuum in terram *Chanaan* proſecutus eſt. Geneſ. 33. Ioſeph. 1. ant. 17. Brocard. itin. 2. & 4. & 6.

Poſtquam Iſraeliticus populus occiſis *Seon* & *Og* Regibus totam, quę trans *Iordanem* eſt ditionem occupaſſet, mons hic filijs dimidiæ tribus *Manaſſe* in ſortem ceſſit & multis ſeculis ab ijs poſſeſſa fuit. Ios. 13. 1. Par. 5.

Ab hoc monte & urbs aut villa, quæ in eo ſita fuit, etiam *Seir* dicta videtur, nec non & tota monte adjacens regio, idèm quoque nomen ſortitum fuit, quæ alias etiam *Edom* & *Idumæa* vocatur. Quam Propheta *Ieremias* cum deſtructam *Hieroſolymam* lamentaretur his verbis per Ironiam loquitur: *Gaude*, inquit *& lætare filia Edom, quæ habitas in terra Hus, ad te quoque perveniet calix: inebriaberis, atque nudaberis*, ſeu, uti Hebræi habent, *& eris vomens. Completa eſt iniquitas tua* (*pœna ſcilicet iniquitatis tuæ*) *filia Sion, non addet ultra ut tranſmigret te. Viſitavit iniquitatem tuam filia Edom, diſcooperuit peccata tua.* Calix namque vindictæ Domini venit etiam ad terram hanc, inquit *Hieronymus*, quando *Nabuchodonoſor* Rex vaſtata *Iudæa*, cæteras gentes ſimili modo devaſtavit. Seir villa aut urbs. Geneſ. 32. Thren. 4. Hieron. comm. in Thren.

84.

[Deut. 3. Ioſ. 12. 13. 1. Par. 5. Hieron. de loc. Hebr. lit. S. dict. Selcha & Orſel. in ſynon. geogr. dict. Selcha. Tyr. 16. bel. ſac. 8.] SELCHA, quæ quoque *Saleca*, Hebræis *Salcha*, alijs vero *Selchar*, ac poſtea *Salchata* quibuſdam dicta eſt vetus civitas eſt, quondam *Og* regi *Baſan* parens, atque una ex ſexaginta munitioribus ac validioribus urbibus regni ejus, ſita autem eſt juxta urbem *Geſſur*, montemque *Hermon*: & *Baſanitidis regionis* verſus Boream clauſtrum eſt. Hæc etiam civitas olim à gigantibus inhabitata, ac diu poſſeſſa fuiſſe videtur.

Porrò anno Chriſtianæ ſalutis milleſimo centeſimo quadrageſimotertio nobilis quidā Turcorum Satrapa hanc & *Boſtrenſem* urbem, quibus præerat *Hieroſolymam* profectus, Chriſtianorum regi *Baldvino tertio* tradere molitus fuit. Sed uxor ejus, dum ipſe hæc agebat, hoſtibus civitates aperuit, ac adverſæ partis præſidiarios in arces admiſit, & Chriſtianis adventantibus bolum è faucibus eripuit.

85.

SELEUCIA, civitas trans *Ioranem* eſt ſita in *Gaulonitide* regione ad *Semechonitem* lacum, in regione delicioſa, fontibuſque irrigua. Denominatā autem creditur *Seleucia*, à *Seleuco Syriæ rege*, à quo & putatur condita. Hæc quoque civitas ab *Alexandro* Iudæorum *[Ioſ. 13. antiq. 21. & 1. bell. 4. Ioſeph. 2. bel. 25. & in vita ſu.]* principe expugnata fuit, & Syris adempta, ac Iudæorum imperio ſubdita. Eademque *Ioſeph. hiſtoricus*, cum *Galilææ* præerat, ut munitam natura, ita arte quoque longe fecit munitiſſimam: ac inter alia oportuna loca contra Romanos ſolidioribus firmioribuſque mœnibus *[Ioſeph. 4. bel. 1.]* cinxit. Quibus tamen incolæ ſe poſtea conjunxerunt: *Regi Agrippæ*, qui à Romanis ſtabat, fœdere ſe ſociantes.

86.

SILVA, ſi[illegible]emus ultra *Iordanem* ab Oriente urbis *Paneadis* juxta locum *Copar* ſitum, in quo olim *Noradini Damaſcenorum regis* exercitus contra *Baldvinum tertium Hieroſolymorum regem* inſidijs latuit. *Tyr. 15. bel. ſac. 9. & 18. bel. ſac. 13.*

87.

SOBA, alias *Suba*, *Ioſepho Oba* & *Sophena* regia *Syriæ* urbs eſt, à qua & contigua regio in S. Scriptura *Syria Soba* ſive *Sobal* nominatur.

Quæ quidem regio multa à diverſis Iudæorum regibus tulit. Primò ſiquidem ejus reges à *Saule* Iſraëlitarum Rege belli iure ſubacti eſ- *[1. Reg. 14. Ioſeph. 6. ant. 7. 2. Reg. 8. 1. Par. 18. Ioſeph. 7. ant. 5. Hieron. de loc. hebr. lit. S dict. Suba.]* ſe leguntur. Deinde *David* Saulis in regno ſucceſſor ſemel ac iterum cum Rege *Soba* pugnam committens, egregiam utraq; vice victoriam reportavit. Nam cum uſque ad fluvium *Euphraten* imperium ſuum proferebat, cum *Adadezer Rege Soba* congreſſus, viginti peditum millia, & equites ſepties mille occidit, currus etiam mille cepit, ex quibus incenſis reliquis, centum ſolos ſibi reſervavit.

[2. Re. 10.] Aliàs etiam idem Rex & viciſſe, & ad pendendum annuum tributum regem *Soba* obligaſſe ſcribitur, quando regi *Ammonitarum*, qui contra *Davidem* arma ceperat, cum viginti peditum millibus ſuppetias ferebat. *[1. Par. 19. Ioſeph. 7. ant. 6.]*

Rurſus & *Salomon* cum in *Syriam* ad condendam *Palmiram* urbem proficiſceretur, hac ducens exercitum, urbem & regionem hanc ſibi aſcivit. *[1. Par. 8.]*

Cæterum cum in ſenectute à *Deo Opt. Max.* ad gentium idola deſciviſſet, inter alios adverſarios, quos contra eum ſuſcitavit Dominus, objecit etiam ſe illi *Razon* fugitivus ſervus Regis *Soba*, atque ex hac regione cum latronum manu *Iſraëlitarum* ditionem crebris incurſionibus populatus eſt, rapinis & cædibus omnia miſcens.

Poſtremo *Holofernes* quoque populabundus per Syriam *Sobal* exercitum traduxiſſe legitur. Ex hac urbe originem duxit *Igaalus*, unus ex fortiſſimis heroibus vel militibus *Davidis*.

88.

SOGANE, alijs *Soganne*, Gaulonitidis regionis civitas eſt, in ſuperiore ejus regionis parte, firmiſſimo loco ſita, quæ etiam à *Ioſepho* contra Romanos muris ac munitionibus circumdata eſt. Cujus nihilominus cives una cum *[Ioſeph. 4. bell. 1.]* Seleucianis in principio defectionis *Rex Agrippa* ſibi fœdere ſociavit.

90.

SOLYMA vicus, qui *Gaulonitidam regionem* terminat. *Ioſeph. in vita ſua.*

89.

SPELVNCA, trans *Iordanam* in regione *Sueta*, à civitate *Tiberiade* ſexdecim milliaribus Italicis diſtans. Sita vero in altiſſimo cujuſdam montis cretacei: cui ſubjectum erat immane præcipitium. Hæc ab una duntaxat montis parte accedi poterat per anguſtum adeò callem, ut vix pedis haberet latitudinem, atq; homini, etiam ab omni onere expedito, abſq; periculo iter non præberet. Intus habebat aquarum fontes, ac tres manſiones ſeu diverſoria, ita conſtructa, ut per ligneas ſcalas ex uno in alterum aſcenſus ac deſcenſus eſſet.

Locus iſte, eo quod natura & ſitu commodiſſimus eſſet, Chriſtianorum munitiſſimum & inexpugnabile quondam præſidium ſeu municipium fuit. Quod cum rex *Noradinus* anno puta poſt virginis partum milleſimo centeſimo quinquageſimo ſeptimo ingentibus copiis oppugnaret, adventanti cum exercitu *Baldvino tertio Hieroſolymorum Regi* ceſſit, ſolutaque obſidione, dum venienti hoſti occurrit, in pugna, quam cum eo commiſerat, victus eſt. *[Tyr. bell. 18. ſac. 11.]*

Idem hoc munimentum juratus Chriſtianorum hoſtis *Saladinus* obſidione cinxit, anno nimirum Salvatoris milleſimo centeſimo ſeptuageſimo nono, & ante quintum obſidionis diem dolo & inſidijs non ſine proditionis ſuſpicione per deditionem in ſuam poteſtatem accepit. Verum id *Hieroſolymorum* *[Tyr. 21. ſac. 15.]*

REX

Rex ſtatim proximo anno recuperavit, ac poſt trium hebdomadarum obſidionem, cum ſtrenue admodum à ſeptuaginta fortiſſimis viris defenderetur, per deditionem recepit, & armis atque commeatu communivit, viriſq; fidis ac ſtrenuis cuſtodiendum tradidit.

91

SPELVNCA firmiſſima & inexpugnabilis ultra *Jordanem* in finibus *Arabiæ* ſita. Quam fratres militiæ templi, quorum tutelæ ac defenſioni commiſſa erat, anno ſalutis poſt milleſimum centeſimum ſexageſimo ſeptimo *Saracenis* Chriſtianorum hoſti tradiderunt. De quorum proditorum numero Hieroſolymitanus Rex *Amalricus* duodecim in crucem egit. *Tyr.* 19. *bel. ſacr.* 11.

92.

SUETA, quæ & *Suita*, *Suites*, *Subi* & *Suchi* vocatur, inclyta in terra Hus urbs eſt: diſtans contra Aquilonē à civitate *Corozaim* & oſtio fluvij *Jordanis* quatuor milliaribus. Regio autem in qua ſita eſt, frumenti, vini & olei ferax eſt, & cœlo ditata eſt optimo, in qua quondā & etiam nunc ſolemnes annuatim habentur nundinæ.

Ex hac urbe originem ſimul ac cognomen traxit *Baldad Suites* ſeu *Subites*, unus ex tribus præcipuis amicis, qui *S. Iob* in tribulatione ejus inviſerunt, quos in ſuo libro Reges vocat *Tobias*. Horum *Baldad* quidem in hac urbe, *Eliphaz* in *Theman*, *Sophar* vero in *Naamath* regnaſſe creditur. Nam pleraſque quaſque urbes antiquitus ſuos habuiſſe Reges, *ex capite duodecimo libri Iosue* ſatis notum eſt.

93.

SYRIA, ſive *Suria*, majoris *Aſiæ* regio eſt, ſacris & profanis hiſtoricis celebratiſſima, quæ Hebraice *Aram* ſeu *Aramea* dicitur, ab *Aram* filio *Sem*, qui teſte *Ioſepho* *Armæos* ſeu *Aramenos* inſtituit, eiſque à ſuo nomine appellationem indidit. *Syria* autem, ut ait *Euſebius*, à Græcis appellata eſt paulo ante nativitatem *Moyſi* ex vocabulo *Syri* cujuſdam indigenæ, à quo & incolæ à Latinis *Syri* & *Syrij* dicti ſunt. Hodie *Suriam* vocari ſcribit *Ortelius*.

Regio quondam fuit, ut inquit *Plinius*, terrarum maxima, & plurimus diſtincta nominibus. Ab occaſu mare magnum ſeu mediterraneum attigit, quod ab ea Syriacum pelagus nominatur, qua parte à mari præter navigatione trecentorum & quinquaginta millium paſſuum alluitur. A Septentrione habet *Ciliciæ* & *Cappadociæ* partem, ac *Taurum* montem totius Orbis terrarum maximum, ab ortu *Tygride* fluvio terminatur, ab Auſtro denique uſque ad *mare Rubrum* & *Ægyptum* pertingit. Longitudo hujus regionis, ut auctor eſt *Plinius*, in *Ciliciam* & *Arabiam*, quadringentorum & ſeptuaginta milliū paſſuū eſt. latitudo à *Seleucia Pieria* ad oppidū in *Euphrate* *Zeugma*, centū & ſeptuaginta quinque millium paſſuum.

Cum itaque hæc provincia ſpecioſiſſima ſit, multas & magnas ambitu ſuo comprehendit regiones, ut ſitu ita & nominibus diſcretas. Quarum quidem cæteri quotquot in ipſius meditullio jacet, *Syriæ* quoque nomen præferunt, adjuncto duntaxat ad commune vocabulum verbo, quod diſtinctionem facit. Cenſentur autem hæ: *Cœleſyria* ſeu *Syria Cœle*, *Syria Damaſcena*, *Syria Soba* ſive *Sobal*, quæ & *Sophena*, *Syria Maacha*, *Syria Libanica*, *Syria Roob*, *Syrophœnicia* ſeu *Syria Phœnicis*, & *Syria Antiochena*, de quibus ſuo loco retulimus.

His & adjungenda venit *Aſſyria*, quæ tamen non in meditullio, ſed in Orientali *Syriæ* tractu ultra *Euphraten* ſita, amne tantum à *Babylonia* ſeparatur. Hæc à barbaris commutata S. in T. *Attyria* vocatur, ac poſtea, teſte *Plinio*, *Adiabene* dicta fuit, nunc vero ab indigenis *Adrinſa* nuncupari refert *Niger*.

Primum nomen ſortita eſt ab *Aſſur* filio *Sem*, qui urbē *Niniuen* condidit, quam Hebræi *Niniven* vocant, atque ab eo Hebraice *Aſſur*, Græcè autem & Latine *Aſſyria*, ejuſque ſubditi *Aſſyrij* denominati ſunt, unde & *Aſſyriorum* pullulavit Imperium ac prima Mundi monarchia, quæ hinc ad *Babylonios* ac *Chaldæos* tranſijt, & tandem cum annis plurimis floruiſſet, per *Perſas* & *Medos* diſſoluta fuit.

Notat *Hieronymus* ſuis in *Iſaiam* commentarijs, quos veteres *Aſſyrios*, recentiores nunc vocare *Syrios*, à parte totum appellantes. Ubi etiam admonendi mihi ſtudioſi videntur, ut obſervent *Aſſyrios* & *Syros* apud Scriptores pene omnes ſæpius confundi, quod varijs auctoritatibus demonſtrare haud foret difficile.

Porro præter *Aſſyriam* legimus etiam *Cappadociam*, quæ in hujus regionis confinijs jacet, à Græcis *Leucoſyriam* & *Cappadoces Leucoſyros*, hoc eſt albos *Syros* nominari.

Et hæ quidem *Syriæ* partes ſunt, quæ à generali ejus vocabulo ſua acceperunt nomina, nunc cætera *Syriæ* regiones enumerandæ ſunt, quæ communem *Syriæ* appellationem non præferunt.

In occidentali ejus tractu, mediterraneæ *Syriæ* habentur regionis *Galilæa*, *Samaria*, *Iudæa* & *Idumea*: in ora maritima ſunt *Phœnicia*, *Palæſtina*, & *Philiſtæa*. Partim in Oriente, partim in Auſtro eſt triplex *Arabia*, *Deſerta* ſcilicet, *Felix* & *Petræa*: quarum limites longè latèque excurrunt. In Oriente vero *Meſopotamiā* habet *Cœleſyriæ* conterminam, & inter inſignes duos fluvios, *Euphraten* videlicet, & *Tigrim* jacentem. Quapropter etiam Hebraicè *Padan Aram* & *Aram Naharaim* vocetur, hoc eſt *Syria* duorū fluviorum, nā dictio *Naharaim*, dualis eſt numeri, à *Nahar*, quod eſt fluvius. Quod ipſum quoque vocabulo Græco exprimitur μέσος enim Græcis medius, & ποταμὸς fluvius interpretatur. Et quia hæc regio *Syriæ* pars eſt, aliquoties in Sacris *Meſopotamia Syriæ* appellatur.

Agri ejus tam uberi & pingvi ſolo ſunt, ait *Quintus Curtius*, ut à paſtu repelli pecora dicantur, ne ſatietas perimat. Cauſa fertilitatis eſt

Gen. 2. 18. Deut. 23. Psal. 59. 107. Q. Curt. de rebus geſtis Alexandri M. l. 5. in pr. Hieron. in Gen. 31.

eſt humor, qui ex utroq; amne manat, toto ferè ſolo per venas aquarum reſudante. Quum *Meſopotamiæ* & Italicarum unam ſcribit *D. Hieronymus* eſſe naturam, ut bis pariant in anno. unde in Virgilio:

Bis gravidæ pecudes, &c.

Meſopotamiæ conjunguntur aliæ duæ *Syriæ* regiones; à Septentrione quidem *Comagena*: hæc propius adjacet *Ciliciæ* & à vicinio ſibi fluvio *Ephrate*, nunc *Euphratenſis* & *Euphrantis* à barbaris verò *Azar* dicitur.

Nig. Aſ. com. 4.

A Meridie vero *Babylonia*, quam etiam *Syriæ* includi, auctores ſunt *Plinius* & *Ptolemaus*. Huic regioni ac genti *Nemrod* nepos *Cham* originem dedit. Is enim vir audax & manu promptus, inſuetam primus in populo tyrannidem atripuit, ac juxta *Euphraten* urbem magnam condidit, quæ ab eo, quod ibi confuſæ ſunt linguæ turrim ædificantium, *Babel* & *Babylon* appellata eſt. Hic primus Mundi tyrannus regnavit. Ab hac urbe & circumiacens regio nomen deduxit, quæ in Propheta *Michea* à conditore ſuo etiam Terra *Nemrod* nuncupatur. In qua populus Iudaicus, juxta *Ieremiæ* prophetiam, ſeptuaginta annis captivus detentus fuit.

Plin. 5. c. 27. Ptol. Geneſ. 10. Ioseph. 1. ant. 9. Hieron. in Gen. 10. Mich. 5. 2. Par. 36. Ierem. 25. & 29.

Babyloniæ paret, eique adhæret *Chaldæa*, *Arabiæ deſertæ* finitima, quæ etiam ad *Syriam* pertinere videtur. Cujus incolæ ab *Arphaxad* filio *Sem* orti ſunt, qui imperio gentis potitus, eos, inquit *Ioſephus* ab *Arphaxadæos* nominavit. Poſtea à *Caſed* ſeu *Chaſed* filio *Nahor* fratris *Abrahæ* Hebraice *Caſdim* ſive *Chaſdim* vocatos ſcribit *Hieronymus*. Eoſdem quoque à *Chaldeo Rege*, qui quartus decimus à *Nino* fuit *Chaldæos*, & regionem eorum *Chaldæam* appellatam invenimus.

Geneſ. 10. Ioseph. ant. 14. Hieron. in Geneſ. 10. & 22.

Utraque hæc *Babyloniorum* ſcilicet, & *Chaldæorum* gens antiquiſſima eſt, atque jugi multorum ſæculorum cæleſtis motus, Solis puta, lunæ, aliorumque ſiderum obſervatione, anni, menſis, dierumque rationem primi deprehendiſſe à quibuſdam ſcribuntur. Sed melius mihi ſentire videntur, qui ſideralem ſcientiam ac cæleſtium rerum cognitionem ſtatim ab orbis primordio liberis *Seth*, *Adami* primi hominis filij attribuunt. Qui, ut ſcribit *Ioſephus Iudaicarum antiquitatum libr.* 1 *ca.* 4. cum ab *Adamo* intellexiſſent univerſalem rerum omnium fore interitum, unum aquarum deluvio, alterum ignis incendio; ne inventa ſua ex hominum notitia dilaberentur, & prius perirent, quàm pernoſcerentur, duas extruxerunt columnas, aliam quidem ex lateribus, aliam verò ex lapidibus, ac utrique ſua inventa inſcripſerunt, ut ſi lateritiam diluvio deleri contingeret, lapidea ſuperſtes hominibus diſcendi copiam faceret, & quæ inſcripta continebat, ſpectanda exhiberet. Ex his alteram, nempe lapideam, ad ſuam uſque ætatem in terra *Syria* duraviſſe idem *Ioſephus* affirmat.

Plin. 6. cap. 26. Ioseph. 1. ant. 4. Plin. 7. cap. 56.

Eodem ſpectat quod idem auctor, dum rationes ſeu cauſas profert, ob quas priſcorum

Ioſeph. 1. antiq. 8.

ante diluvium vita ad nongenteſimum atque milleſimum uſque annum prorogata fuerit, potiſſimum, puta quod pij eſſent, quod Deo eſſent opitium, quod commodiore uterentur victu etiam hanc refert, nempe tum propter virtutis ſtudium, tum propter inveniendarum artium utilitatem, ut *Aſtronomiæ*, ac *Geometriæ*, Deus illis prolixiorem largitus ſit vitam, quarum certitudinem aſſequi non poterant, ſi minus ſexcentis annis vixiſſent. Ex tot enim magnus annus conſtat.

Proinde credere par eſt hanc ſiderum ſcientiam ab Hebræis per patriarcham *Abraham* ad *Chaldæos* manaſſe, cujus natale ſolum fuit *Ur* Chaldæorum oppidum, alias *Ur*, *Ioſepho* autem *Ura* vocatum. Hic porrò cum unum cæli terræ, rerumq; univerſarum Deum coleret, à *Chaldæorum* deos adorare nollet à *Chaldæis* multum afflictus fuit. Ex Divino monitus oraculo, è *Chaldæa* in *Haran Meſopotamiæ civitatem* migravit, rurſumq; hinc in terram *Chanaan* ſeceſſit. Fame autem *Chananæam* premente in *Ægyptum* profectus eſt, atque ut prædictus auctor perſpicue demonſtrat *Ægyptios* & verum Dei cultum, & *Aſtronomiæ*, *Arithmeticæque* diſciplinas primus docuit. Quarum autem ſcientia ab *Ægyptijs ad Græcos*, inde ad *Latinos* tandem pervenit.

Geneſ. 11. Iudith 5. Ioſeph. 1. ant. 15. Nehem. 9. Geneſ. 11. 12. Act. 7. Ioſeph. 1. antiq. 16.

Cæterum *Babylonios* poſt acceptam hujus artis cognitionem præ cæteris fuiſſe aſtrorum obſervantiores haud negarim; hujuſce enim rei ſatis clarum argumentum eſt, quod tempore *Ezechiæ Regis Iuda* Solem retroceſſiſſe, ac diei ſpacia duplicata, etiam in ſuo horizonte animadverterint. Quod ſane miraculum *Merodach Rex Babyloniorum* obſtupeſcens, legatos cum literis & muneribus ad *Ezechiam* miſit, ut cur tale portentum accidiſſet inquirerent.

4. Reg. 20. 2. Par. 32. Iſa. 38. & 39. Hieron. in Iſaiam.

Præter quam quod *Babylonij* & *Chaldæi* gens *Aſtronomiæ* ſtudioſa fuerit, etiam horribilis, pugnaciſſima, terribilis & velox fuiſſe ſcribitur. cujus roboris & ad bellandum audaciæ omnes pene Græci, qui barbaras hiſtorias conſcripſerunt, teſtes ſunt. Hæc enim non fuit contenta finibus ſuis, ſed huc illucque diſcurrens ſuper terræ latitudinem pervagabatur. Ex hoc fuit opus ejus non ut terram vomere exerceret, ſed ut rapto viveret & gladio, & poſſideret urbes non ſuas, antequam manum inferret, antequam prorumperet ad bellum, terrorem portabat in vultu. Equi quoque & equites eorum tam pernices ad perſequendum & cuncta populanda erant, ut pardos ſuperarent & lupos veſpertino, (lupi ſiquidem nocte vicina, & tota die fame ad rabiem concitati, multo magis ſævire dicuntur) idcirco *Babylon* Chaldaicarum gentium caput, & de Regibus triumphavit, & diu ſummam in toto Orbe obtinuit claritatem.

Abacuc 1. Hieron. in Abac. Plin. 6. 26.

Babyloniæ denique & *Chaldææ* ab oriente ultra *Tigrim* affines ſunt *Perſarum*, *Medorum*, *Parthorumque* regiones, Regna autem *Parthorum*,

Plin. 6. cap. 25.

thorum, teſte *Plinio*, duodeviginti ſunt omnia. Penes *Perſas* vero & *Medos* poſt *Aſſyrios* & *Babylonios*, totius Orbis monarchiæ fuit imperium. Quod deinde ad *Græcos*, ac poſtea ad *Romanos* tranſlatum eſt. Hæc de *Syria* regionibus generatim dicta ſufficiant: nunc ad particularia procedamus.

Syria provincia multis ac magnis præclariſque urbibus & montibus decoratur, clariſſimiſque fluminibus fœcunda eſt atq; ditatur. Inter urbes, poſt *Hieroſolymam*, quæ totius Orbis terrarum primas tenet, *Damaſcus*, *Antiochia*, *Tyrus*, *Samaria*, utraq; *Cæſarea*, *Palæſtinæ* ſcilicet & *Philippi*, *Palmira*, *Apamea*, *Hierapolis*, *Heliopolis*, *Tripolis*, *Sidon*, *Berytus*, *Ptolomais*, *Seleucia*, & *Laodicæa* numerantur. Inter montes maxime eminent *Libanus*, *Galaad*, *Carmelus*, *Caſius*, & *Taurus*. Ex fluminibus, præ cæteris *Euphrates*, *Tigris*, *Chryſorrhoas*, *Orontes*, *Singas* inſignes ſunt. Quorum *Euphrates* & *Tigris* juxta ſacroſanctæ Scripturæ fidem e terreſtri paradiſo promanant, ſed mox a terra abſorpti, poſt longũ ſubterraneum decurſum, tandem ex montibus *Armeniæ* majoris, multorum inter ſe millium paſſuum intervallo rurſum emergunt. Ubi *Plin.* *Ptolomæus*, aliique Gentiles *Coſmographi* eos primum oriri putaverunt.

Geneſ. 2. Ioſeph. 1. antiq. 1. Hieron. de loc. Hebr. lit. E. & T. Plin. 5. ca. 24. & 6. cap. 27. Ptol.

Euphrates, ſive *Eufrates*, Hebræis *Perath*, ſeu *Parath* dicitur, cujus nominis vis apud nos fœcunditatem atque fructuum abundantiam ſignificat. Apud *Ezechielem* Prophetam fluvius iſte *Chobar*, & Hebraice *Chebar* vocatur juxta quem idem Propheta ſe viſionem vidiſſe aſſerit. *Ioſephus* & recentiores accolæ patrio vocabulo *Phora*, *Fora* vel *Feras* modò appellant.

Hieron. de loc. Hebr. lit. E. Nig. com. 3. p. 484. & 486. Ezech. 1. Strab. l. 11.

Hic *Tigride* multo major eſt, atque plus terræ obit. Nam ab eo loco, ubi in *Armenia* majore erumpit, celer & fremens *Cappadociam* recta petit. Unde ſe flectens, poſt ducenta paſſuum millia *Taurum* montem, quanquam duodecies mille paſſuum molem ei objiciat, fracto nonnihil curſu perrumpit. Ita naturæ, inquit *Plinius*, dimicatio illa æquatur, hoc eunte quo vult, illo prohibente ire qua velit. Hinc ſaxoſus & violentus *Meſopotamiam* prætérlabens diverſa oppida alluit: nimirum *Epiphaniam* & *Antiochiam* quæ ad *Euphratem* vocantur, item *Zeugma*, *Apamiam*, *Seleuciam*, & *Vram*. Babylonem vero medium ſecat. Quam procul tranſgreſſus, tandem defertur in *Perſicum mare*, quod in Sacris literis *Mare rubrum* vocatur.

Plin. 5. ca. 24. Nig. Aſ. com. 3. pa. 486.

Tigris, tam Hebræo, quàm Græco, Latino, & accolarum idiomate a curſus celeritate nomen ſortitus eſt. Hebraicũ enim nomen *Hidekel* aut *Chiddechel*, ut & *Diglath*, quo vocabulo eum *Ioſeph.* nuncupat, ſignificat velocitatẽ. Græca vero & latina voce *Tigris* dicitur, quia inſtar *Tigridis* beſtiæ nimia pernicitate decurrit. *Tigris* enim, ut habet *Plin.* animal eſt tremendæ velocitatis. *Medis* denique, *Armenis* & *Perſis* qui hunc fluvium accolunt. *Tigris* ſagittam ſonat: quod fluvius veluti ſagitta emiſſa citus volet. Ea ſiquidem proripitur velocitate, ut una die tantum peragat itineris, quantum vir acer & velox ſeptem diebus currendo conficere poſſet.

Plin. 6. ca. 27. Hieron. de loc. Hebr. lit. T. Plin. 8. c. 18. & cap. 27. Niger As. com. 3. pa. 486. Corvin. Novum geogr. pa. 661.

Prodiens igitur in *Armenia majore*, ex lucido conſpicuoque fonte in loco edito, primum per ſexagies & bis mille paſſus ſilveſtris ripis præceps inter ſaxa devolvitur, & multorum torrentium non aquas ſolum, ſed etiam ſaxa ſecum trahens, in lacum *Arethuſam* ſive *Arſiſſam* influit. In quem omnia elata pondera enatant. Eſt vero aqua ejus laci nitroſa, quæ veſtes in ea lotas dilacerat ac rumpit. Unum genus ei piſcium eſt, idque tranſcurrentis. *Plinio* teſte, non miſcetur alveo, ſicut nec e *Tigri* piſces in lacum tranſnatant. Nec patitur amnis aquam ſecum commiſceri, nam & curſu & colore diſſimilis per eum fertur, tranſvectuſq; occurrente *Tauro* monte, rurſus in ſpecu mergitur. Subterque lapſus, ab altero montis latere erumpit in lacum, cui *Zoreanda* vocatur, & eſſe eundem manifeſtum eſt, quod demerſa perfert. Deinde tertium tranſit lacum ſalſum & piſcibus carentem, qui *Thoſpites* ſeu *Thopitis* appellatur, atque ipſe quidem piſcibus plena non permixta aqua in alteram ripam pervenit: rurſusque in cuniculos multo cum ſonitu demergitur, & poſt vigintiquinque millia paſſuum exoriens, mox in *Armenia* luſtrat *Gordiæorum* ſive *Cordyæorum* montes, amomi feraciſſimos, in quibus *Arca Noë* poſt diluvium quievit, ejuſque reliquiæ *Beroſi* & *Ioſephi* uſque tempora oſtenſæ ibidem fuiſſe memorantur: unde & locus ab *Armenis Apobaterion* & *Gibelnoe*, id eſt, egreſſorium *Noë* uſque modo appellatur. Hinc contra *Aſſyrios* pergens, eoſq; præteriens, citra *Seleuciam* & *Babyloniam* centum viginti quinq; millibus paſſuum dividitur in alveos duos. Vbi remeavêre aquæ atq; in unũ alveũ coîere, aliquanto ſpacio vectus, in lacus *Chaldaicos* ſe fundit, eoſq; ſeptuaginta millium paſſuum amplitudine implet. Moxque vaſto alveo profuſus, duobus oſtijs in *Rubrum mare* defluit. Inter *Euphratis* & *Tigris* oſtia viginti quinque millia paſſuum fuere, aut, ut alij tradunt, ſeptem millia utroque navigabili.

Strab. l. 6. Plin. 6. c. 27. Nig. Aſ. com. 3. pa. 487. Strab. l. 16 Nig. pag. 711. Gen. 8. Beroſus Chald. l. 1. de temp. ante diluvium. Ioſeph. 1. ant. 5. & 20. ant. 1. Geneſ. 2. Ioſeph. 1. antiq. 2. Hieron. de loc. Hebr. lit. T. Plin. 18. c. 17. & 18.

Duo hi amnes ſimili quidem ratione, ſed majori felicitate quam *Nilus* Ægyptum ſtatis temporibus reſtagnantes, *Syriæ* humum irrigant, opimant, atque Ægypti ſolo reddunt fertiliorem. Limum autem non invehunt, ſicut in Ægypto *Nilus*, verum quotannis quaſi novos agros creantes, *Syriam* ubertate terræ *Chanaan* penè parem efficiunt. Vnde, ut etiam *Plinius* meminit, varijs arborum, fructuum, herbarumque generibus abundat, ac in hortis operoſiſſima eſt. Indeque proverbium Græcis: Multa *Syrorum* olera.

Cic. de na. Deor. l. 2. Plin. 1. c. 5. 6. & lib. 20. cap. 5.

Sed, ut ad regionis hujus gentem accedamus, *Syrorum* lingua, ut & *Caldæorum*, magna ex parte *Hebræo* ſermoni confinis eſt, atque eodem quidem litterarum ſive elementorum ſono, ſed diverſis duntaxat in ijs exprimendis utuntur characteribus.

Hier. tom. 3. ep. præfat. in lib. Regum.

A-Diblat

Ipſi verò *Syri*, molles ſunt & effœminati, delicati,& ad res novandas magnopere leves. Perunguntur oleo precioſo,& liniuntur unguentis. Ludis præterea celebritatibuſq; dediti,ad nullam aliam rem promptiores ſunt quã ad iracundiam. Adhæc aſtutiæ nota infames ſunt, & mercaturæ lucroq; maxime addicti: [Ezech. 27.] unde etiam apud Prophetam Ezechielem mercatores *Syri*, nundinas *Tyri* ſuis mercibus frequentaſſe ſcribuntur, atque gemmam, purpuram, ſcutulata, ſive veſtes diverſorum colorum, byſſum, ſericũ,& chodchod, hoc eſt corallia in mercatu ejus propoſuiſſe. Cui ſuffragatur *D. Hieron.* dum ait: [Hieron. in Ezech. 27.] Uſque hodie permanet in *Syris* ingenitus negotiationis ardor, qui per totum Mundum lucri cupiditate diſcurrunt: & tantam mercandi habent veſaniã, ut occupato nunc Orbe Romano, inter gladios & miſerorum neces quærant divitias, & paupertatem periculis fugiant.

Hoc autem obiter hic inferendum duximus, fluvium *Euphraten* quondam deſignatum fuiſſe *Iſraelitica* terræ terminum. [Exod. 9.] Elegerat namque ſibi Dominus Deus filios *Iſrael* de cunctis terræ populis in peculium,& [Deut. Joſue. 1.] regnum ſacerdotale, ac gentem ſanctam, ipſiſque in poſſeſſionem daturum ſe promiſerat omnem terram à deſerto *Pharan* & torrente Ægipti, qui juxta *Rhinocoruram* mari magno influit, uſq; ad fluvium magnum *Euphraten*. Terram ſanè lacte & melle manantem, ac non [Pli. 6. c. 26] tantum, ut *Plinius* ait, totius Orientis fertiliſſimam, [Ezech. 20.] ſed ut *ſacra ſcriptura* teſtatur, inter omnes terras maxime egregiam. [Hieron. in Ezech. 20.] De qua & *D. Hieronymus* in hæc verba ſcribit: Inclytam eſſe terram *Iudaæ*, & cunctis terris fertiliorem, dubitare nemo poterit, qui à *Rhinocorura* uſque ad *Taurum* montem & *Euphratem* fluvium cunctam conſideraverit terram, & urbium potentiam, amœnitatemque regionum, *Palæſtinam* videlicet, & *Phœnicen*, *Arabiam*, *Syriam*, *Cœlen*, *Ciliciam*, & cæteras regiones.

[2. Reg. 8. 10.] Ac venit quidem terra hæc in *Iſraelitarum* [1 Par. 18. 19.] poteſtatem regnante *Davide*, qui, ut & ſupra attigimus, in regno *Iuda* & *Iſrael* jam confirmatus, [Joſeph. 7. antiq. 5. 6] ſubjugatis ſibi multis in circuitu nationibus, *Philiſtais* nempe, *Idumæis*, *Amalecitis*, *Moabitis*, & *Ammonitis*, cæſis plurimis *Syrorum* millibus, univerſam *Syriam* ſubegit, & uſque ad flumen *Euphraten* imperium ſuum dilatavit, diſpoſitiſque oportunis in locis præſidiis, *Syros* omnes annua tributa ſibi pendere compulit. A qua victoria triumphator *Hieroſolymam* reverſus compoſito Pſalmo, qui Latinis quin- [Pſal. 59. in tit.] quageſimus nonus eſt, *Deo ter Optimo Maximo* epinicia cecinit.

Cæterum non diu *Iſraeliticus* populus has [2. Par. 9.] regiones poſſedit. Solus enim *Davidis* filius *Sa-* [3. Reg. 10.] *lomon*, regni paterni ſucceſſor omnibus Regi- [4. Reg. 6. 7. 15. 16. &c.] bus a flumine *Euphrate* uſque ad terminos Ægypti pacificè dominatus fuiſſe ſcribitur, poſt cujus mortem continua quæ *Syri* tum filij *Iſrael* intulerunt bella, *Iſraelem* non *Syris*, ſed *Syros* Iſraeli magis imperaſſe declarant.

Accidit autem *Iſraelitis* clades hæc, quod [Hieron. in Ezech. 10] pro omnipotente Deo, ipſum *Baal*, *Beelphegor*, *Beelzebub*, *Aſtaroth*, *Aſtarte*, *Moloch*, *Melchom*, *Chamos*, *vitulos aureos*, aliaque gentium colerent idola, eaque DEO Optimo Maximo præferrent. Hanc enim ob cauſam ſæpe & ipſi inferiores famulos, promiſſionis jure ſibi ſubdendos, rebelles ſentire debuerunt: & [Iudic. 3. 4. 6. 10.] à *Chananæis*, *Philiſthæis*, *Moabitis*, *Madianitis*, [4. Reg. 17. 18. 25.] *Amalecitis*, *Ammonitis*, *Syris*, *Aſſyrijs*, *Babilo-* [1. Par. 5.] *nijs*, & *Chaldæis* ſuperari, ſubigi, atque eis ſub [2. Par. 36.] tributi ac captivitatis jugo ſervire, ac juſte, quæ ipſis fuerant promiſſa, perdere meruerunt. Incredulitatis ergo vitio aſcribendum eſt, quod non diutius has terras Iſrael poſſederit.

Neque enim, ut *Hieronymi* verbis utar, ſponſor in crimine eſt, ſi ille, cui repromittitur indignum ſe fecerit ſponſione, præſertim cum [Iſai. 1] proponatur optio promittentis: Si volueritis, & audieritis me, quæ bona ſunt terræ comedetis. Sin autem nolueritis, & me ad iracundiam provocaveritis, gladius devorabit vos. Eliguntur ergo præſentia, nec ſtatim qui eligitur, tentari non poteſt, nec perire: quia & *Saul* electus in regem, & *Iudas* in Apoſtolum, ſuo poſtea vitio corruerunt.

Et mihi, inquit idem auctor, in Evangelio [Hieronym. Epiſt. 25. ad Dardanum.] promittuntur regna cœlorum: quæ inſtrumentum vetus omninò non nominat. Sed ſi non fecero quæ præcepta ſunt, nequaquam erit culpa in promittente, ſed in me, qui promiſſum accipere non merui. Ubi enim optio proponitur ad eligendum, qui operari renuis, fruſtra cupias quod promiſſum eſt. Hactenus *Hieronymus*.

Alexandro Iannæo apud Judæos regnum [Euſeb. in Chron.] ſimul ac pontificatum gubernante, centeſimo circiter ante nativitatem *Chriſti* anno, *Syria*, quæ eo uſque à ſuis Regibus poſſeſſa, & gubernata fuerat, per *Gabinium* ſuperata, & Romanis adſcita fuit.

Anno autem poſt *Chriſtum* natum ſexcen- [Onuphrius in chron.] teſimo trigeſimo ſexto à Saracenis duce *Hiſmari* Romanis eſt erepta: deinde anno milleſimo nonageſimo octavo magna ejus pars duce *Godefrido de Bullion* ab Occidentalibus Chriſtianis occupata, ac diu retenta fuit. Quæ poſtea à Saracenis recuperata, & tandem anno poſt ſeſquimilleſimum decimoſeptimo à *Selimo* Turcarum Imperat. capta eſt, a cujus ſucceſſoribus etiamnum poſſidetur.

94.

TABERNACULA *Cedar*, Inter *Suetam* & *Cedar* civitates, & fontem *Phialam*, [Tyr. 13. belli ſacr. 18. & 16. belli ſacr. 9.] uberrima & amœniſſima ſunt campeſtria, longè latèque patentia, proſpectibuſque libe- [Brocard. p. 1.] ra, quæ læta pecoribus ſubminiſtrant paſcua. [Breid. ...] In quibus, ut olim, ita etiamnum hac noſtra ætate ſtatis anni temporibus celeberrimæ aguntur nundinæ, eoque ex *Palæſtina*, *Syria*, *Meſopotamia*, *Arabia*, *Ammonitide*, *Moabitide*, & *Ægypto*, cæterique Orientalibus

ſibus regionibus, innumeri mercatores cũ pecoribus diverſiſq; alijs mercibus conveniunt.

Qui cum toto æſtatis tempore illic nundinentur, tentoria erigunt, quo ſe ab aëris intemperie tueantur. Hæc quia varijs precioſiſſimiſque coloribus tincta ſunt, pulchrum admodum proſpectum præbent ex civitate *Cedar* ea deſpicientibus, atque hinc in *Salomonis* canticis Tabernacula *Cedar* vocantur. (Cant. 1.) Catholica ſiquidem Eccleſia, *Chriſti* ſponſa, ſive fidelis quæque anima, quam illis verbis Doctores pene omnes deſcriptam intelligunt, foris propter perſecutionem, tentationum, tribulationumq; afflictionẽ nigra & fuſca, meritò dicit; (Pſal. 44.) *Nigra ſum, ſed formoſa filiæ Hieruſalem ſicut tabernacula Cedar, ſicut pelles Salomonis.* Quia vera pulchritudo filiæ Regis, puta, recta ſinceraque fides, ardens & caſta charitas, omniſq; virtutum varietas, non tam foris, quàm intus eſt.

95.

(Iob. 1. Hieron. in Geneſ. 10. & de loc. Hebr. lit. V & in Ierem. 25. & in Thren. 4. Genes. 10. Ioſeph. 1. antiq. 14. Hieron. in Geneſ. 10.) TERRA *Hus.* regio, quæ Hebraica voce *Hus*, ſive *Huz*, *Vz*, & *Vz* dicitur. à Septuaginta interpretibus Græcè *αὐσῖτις*, *Auſitis*, quaſi *ἀυσῖτις*, *Huſitis* nominatur.

Sita autem eſt ultra *Iordanem* in *Trachonitide* regione, inter *Palæſtinam* & *Cœleſyriam* media. Juxta *Ioſephum* & *Hieronymum* condita eſt, ac nomen accepit ab *Hus* filio *Aram*, filij *Sem*, filii *Noe*, qui & *Trachonitidis* & *Damaſci* quoque conditor fuit: & in hac regione primus habitationem & principatum tenuit.

(Iob. 1. Brocard. itin. 1. Breidenb. ibid. Geneſ. 22. Hieron. in Geneſ. 22. & 36. Beued. in Iob. 1.) Ibidem poſtea, uti ſacra narrat hiſtoria, etiam beatus propheta *Iob* habitavit, & principatum habuit, quem malè quidam de genere *Eſau* fuiſſe exiſtimant: Hebræi enim, & D. *Hieronym.* conſtanter aſſerunt eum de ſtirpe *Hus* primogeniti Nachor fratris Abrahami, ex *Melcha* uxore ejus deſcendiſſe.

Scribit *Philo* quod *Iob* in uxorem acceperit *Dinam* filiam patriarchæ *Iacob*, & ex ea quatuordecim habuerit filios, & ſex filias, puta ſeptem filios & tres filias antequam percuteretur, & totidem poſt. Cujus quidem percuſſionis hæc compendio hiſtoria eſt.

(Iob. 1.) Erat *Iob* vir ſimplex & rectus, ac recedens à malo, & timens Deum, omniq; rerum copia dives. Major quippe erat omnibus filijs Orientis, cui non erat ſimilis in terra. Cum tantus eſſet, pro filijs ſuis viciſſim convivantibus humili obſequio quotidie Deo offerebat holocauſta. Hanc, ac alias ejus virtutes non ferens Satan, obtenta à Deo ipſum vexandi facultate, tum per *Sabæorum* & *Chaldæorum* in eum irruptionem, tum cœlitus miſſo igne, omnes oves, boves, aſinas, camelos, & ſervos Job perdidit. Deinde maximo ventorum impetu ſeptem filios & tres filias ejus, ruina domus (Iob. 2.) oppreſſit, ac poſtremò ipſum *Iob* à vertice ad plantam uſque peſſimo ulcere percuſſit, ita ut cæteris domo, carens & foco, nudus ſederet in ſterquilinio, ac teſta ſaniem raderet, Cui præterea & illud malum acceſſit, ut & conthoralis uxor ſua ipſi inſultaret.

Tres quoque Reges amici ipſius. *Eliphaz Themanites, Baldad Suites, & Sophar Naamatites*, qui conſolandi gratia ipſum viſitabant, (Iob. 2.) Diabolicæ iniquitati verſutia perverſi ſunt, ut multis verbis illi inſultarent, aſſerentes quod graviter eum peccaſſe oportebat, qui tam acerbè à Deo puniretur. (Iob. 3. 4. 5. &c.)

At pius *Iob* patienter omnia ferens, pro malis quæ patiebatur, in Divinas laudes erupit, Deumque innocentiæ ſuæ teſtem aſſeruit, & in Redemptore ac Salvatore ſuo confidens, in futura corporum reſurrectione veram juſtitiæ retributionem expectabat.

Cæterum placuit Deo non poſt hanc vitam (Iob. 42.) ſolùm, ſed etiam nunc illud patientiæ meritũ compenſare, eumq; ex ſumma hac miſeria in priſtinam ſanitatem & felicitatem reſtituere, liberos quoq; & cuncta, quæ amiſerat reddere duplicia.

Vixit poſt flagella hæc annos centum & (Tob. 2. Ezech. 14. Iac. 5.) quadraginta: ac ſatur dierum in pace quievit. *Sacræ literæ* eum inter indigetes eſſerunt, ac poſteris patientiæ proponunt exemplum. (Ma. 78.) Hujus viri ſepulcralem pyramidem apud *Suetam* etiamnum oſtendi paulò ante meminimus.

Porrò regionem *Hus*, ſive *Auſitidis* plures (Ierem. 25. Thren. 4.) ſub ſe comprehendiſſe civitates, ex Propheta *Ieremia* ſatis colligere eſt, qui cunctos Reges terræ *Auſitidis* Divinitus puniendos forè prædixit. Nam olim, ut ſupra indicavimus, celebriores quæq; civitates ſingulos habuerunt Reges. (Ma. 92.)

96.

(Iob. 2. 4. 6. Tob. 2. Brocard. itin. 4. Breid. ibi. Fretel. p. 5) THEMAN, aliàs *Thema*, Hebraicè *Teman* & *Tema*, civitas eſt in terra *Hus*, ubi olim *Eliphaz* amicus *Iob* Rex fuiſſe ſcribitur, à qua & *Themanites* cognominatur.

97.

(Plin. 5. Cap. 18. Hieron. de loc. Hebr. lit. I. dict. Ituræa & lit. T. dict. Trachonitis. Ioſeph. l. 3. bel. 2.) TRACHONITIS, ſive *Traconitis*, aliàs *Trachon* & *Tracon*, non parva, ſed, ut *Plinius* ait, regni inſtar regio eſt, trans *Jordanem* inter *Palæſtinam* & *Cœleſyriam* ſita. Quæ verſus Septentrionem, *Damaſcum* reſpicit, ad Orientem deſerto *Arabiæ*, quod *Boſra Arabiæ* deſertæ metropoli jungitur, conterminata eſt. Incipiens enim, uti *Joſephus* eam deſcribit, à monte *Libano* & *Jordanis* fontibus, uſq; ad *Tiberiadi* proximum lacum, latitudine panditur. A vico autem qui appellatur *Arphas*, ad *Juliada* oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Judæis Syriſque permixtis. Sunt qui opinantur *Trachonitidem* & *Ituræam*, unius ejuſdemque regionis eſſe vocabula: ſed ut nomina, ita & regiones, quæ his vocabulis ſignificantur diverſas eſſe, ac *Iordane* medio diſtinctas provincias, tum ex ſacro *Lucæ* Evangelio, (Luc. 3.) tum ex alijs ſcriptoribus, qui in *Ituræa* deſcriptione à nobis citantur, ſatis apertè liquet. (N. 60.)

Quod ad provinciæ *Trachonitidis* originem attinet, non *Chore* filius *Eſau*, ut D. *Hieron.* in *Lamentationes Hieremiæ* commentans ait, ſed (Hieron. in Thren. 4.) prout idem auctor in quæſtionibus ſeu

LIBRARY

Hieron. in traditionibus Hebraicis in Geneſ. 10. Ioſeph. 1. antiq. 14. Geneſ. 10.

traditionibus Hebraicis in *Geneſim*, & *Ioſephus* in Iudaicis antiquitatibus manifeſtè ſcribunt, Hus filius *Aram*, nepos patriarchæ *Noë* primus eam inhabitavit, ac gentem hanc inſtituit. Qui, ut etiam ſupra meminimus, *Palaſtinam* inter & *Syriam* cognomine *Galen* tenens principatum, non ſolum *Trachonitidem*, verum & terram *Hus*, urbemque *Damaſcum* condidit.

Tyr. 16. bel. ſacr. 19. Vitr. c. 47. Nig. co. 4. Ioſeph. 15. antiq. 12.

Trachonitis autem regio hæc appellatur, quòd ſaxoſa & aſpera ſit, atque ſubterraneis meatibus ac cavernis abundet. τραχὼν enim Græcis locum ſaxoſum ſignificat, & *trachones* etiam dicuntur occulti ſub terra meatus ac ſpecus. Fontibus & rivis hæc regio penitus caret, ideoq; pluviales aquas incolæ per trachones, hoc eſt, meatus ſubterraneos in lacunis tam naturalibus, quam artificiosè factis diligenter colligunt, ac eorum plerique in trachonibus, id eſt, ſpeluncis & cuniculis commorantur, ac ferarum more deliteſcunt. Rapto libenter vivunt, aſſueti in *Damaſcenorum* aliorumq; propinquorum agros ſimul & vicos excurſiones facere, populari, exercere latrocinia, colonos vexare, pecora in ſua receptacula abigere, prædas agere, atque his artibus victum quærere.

Habebant autem in ſuis habitaculis paratam cibariorum & aquæ copiam, ut externa vi petiti, poſſent ſatis diu bellum in latebris trahere. Specus enim illi aditus habent anguſtos, nec niſi unum poſt alium hominem admittentes, ſed intus ſunt ampliſſimi & ſupra quàm credas, capaces, plano ſolo deſuper tecti. Nam totus is locus conſtat ex petra aſpera, & non facilè meabili, niſi aliquo ducente per ſemitas: quæ non per directum feruntur, ſed multis meandris flexuoſæ ſunt.

Ioſeph. 15. an. 11. 13. & 1. bel. 15. Ioſeph. 16. an. 4. & 9.

Imperatoris *Octaviani Auguſti* tempore cū *Zenodorus Trachonitarum princeps* propter lucrum quod illi inde cedebat, latrocinia iſta foveret, idem Imperator *Trachonitidem* eiq; continentem *Bataneam* & *Auranitidem Zenodoro* abſtulit: atque *Herodis majoris* regno ea lege contribuit, ut ſua diligentia latrones coerceret, latrociniaque extingueret. Qui mox adhibitis ducibus *Trachonem* luſtrans, latronum receptacula expugnans, eos maleficijs abſtinere, & agriculturæ operam dare cogens, magnam circumvicinis peperit ſecuritatem. Verùm cùm hoc vitæ genus *Trachonitas* gladio & raptu vivere aſſuetos non delectaret, ſemel iterumque ab *Herode* defecerunt, atque ad priſtina latrocinia & prædas reverſi ſunt. Sed denuò *Herodis* opera perdomiti, imperata facere ſunt compulſi.

Porrò anno *Chriſti* ſeptimo *Herodes* cum ſe jam moriturum eſſe ſentiret, *Trachonitidem* vnà cum *Gaulonitide*, *Batanæa*, & *Paneade* regionibus, extremæ voluntatis codicillo filio ſuo Philippo, fratri *Herodis* tetrarchæ *Galilææ* aſſignavit, unde & in Evangelio *D. Lucæ* Trachonitidis & Ituræa regionem tetrarches fuiſſe ſcribitur: quibus, ut *Ioſephus* meminit, triginta ſeptem annis pacificè præfuit.

Ioſeph. 17. antiq. 10. & 2. bel. 4. Luc. 3. Ioſeph. 18. antiq. 9.

Poſtea *Claudij Cæſaris* donatione eaſdem regiones poſſedit *Rex Agrippa* prædicti *Herodis* nepos. Ab hac regione vicini montis, qui in Sacris voluminibus *Seir* & *Hermon* vocantur, *Straboni Trachones montes* appellantur.

Ioſe. 2. bel. 7. & 3. bell. 2.

98.

TVRRIS *Libani*, quam magnificus Iſraelitarum Rex *Salomon* in monte *Libano* prope *Damaſcum* conſtruxit, ea quidem celſitudine, ut inde domus *Damaſci* numerari poterant, tanta vero pulchritudine, ut idem Rex in *Canticis canticorum* de *Chriſti* ſponſa ſcribat: *Naſus tuus*, ſive, ut Hebræi habent, *facies tua, ſicut turris Libani, quæ reſpicit contra Damaſcum.*

3. Reg. 9. 2. Par. 8. Bened. in Cant. 7. Cant. 7.

99.

VIA *Baſan. Num. 21. Deut. 3.*

100.

VIA *Trachonitidis*, quà à *Cæſarea Philippi* verſus *Phialam* fontem in trachonitidem aſcenditur. *Ioſeph. 3. bell. 18.*

101.

ZORA, locus clarus & celebris, habitatoribus frequens, qui à *Damaſcena* non procul diſtat urbe, quem *Hieroſolymorum Rex Balduinus quartus* contra *Damaſcum* ducens exercitum, expugnavit. *Tyr. 22. bell. ſacr. 20.*

102.

HIC *Chriſtus* inter navigandum in navis puppi ſuper cervical dormivit, atque exorta interim in mari magna ventorum tempeſtate, à diſcipulis, propter periculum territis, excitatus, ſuo ſtatim imperio tempeſtatem ſedavit, cunctis qui aderant, ob facti miraculum ſtupentibus atque admirantibus. *Matth. 8. Marc. 4. Lucæ 8.*

63215

TRIBVS NEPTALIM
videlicet, ea Terræ Sanctæ pars, quam in diuiſione regionis tribus Neptalim accepit.
PARS DIMIDIÆ TRIBVS MANASSE.
Pars Maris Galilææ.
POLIS
PARS . 40.
DE CA
TRIBVS NEPTA LIM.
BERIM REGIO. 21.
GALILÆA SVPERIOR SEV
ITV
RAE
A. 60.
GENTIL
VM. 50.
PARS TRIBVS ASER.
PARS TRIBVS ZABVLON.
Abilina Regio
Regio Chalcidis
Bacar vallis 20
Amorræi
Paneas Regio 75.
Vallis Sennim 97
Arbellis Regio
Miliaria unius horæ
1 2 3 4 5

N.

Tribus Neptalim, & finitima ejus.

I.

Gen. 30. NEPTALIM ſive *Nephthali*, ſextus filius *Iacob* ex *Bala* ancilla *Rachel* uxoris ſuæ prognatus, in tantum *Abrahæ* ſemen in Ægypto propagavit, ut de tribu ejus juxta montem *Si-* Num. 1. *nai* numerati & inventi ſint viri ad pugnam apti, quinquaginta tria millia quadringenti. Num. 26. Quorum filij, illis ad unum omnibus in deſerto mortuis, & ipſi viri bellatores quadraginta quinque millia quadringenti promiſſam terram ingreſſi, ſorte omnem eam poſſederunt regionem, quæ ad Orientem tribui *Aſer* ſita, Num. 34. Ioſ. 19. Ioſeph. 5. antiq. 3. Broc. iti. 7 totam pene complectitur *Galilæam* ſuperiorem, fontes *Iordanis*, & partem montis *Libani* uſque *Damaſcum*. Cujus regionis longitudo ab eodem *Libano*, Meridiem verſus ad mare uſq; *Galilææ* & tribum *Zabulon* pertingit. Latitudo vero à civitate *Aſor* ad *Iordanem* uſque patet, qui ab ortu Solis totam hanc tribum ſuis fluentis irrigat, ac tam fœcundum ejus ſolum red- Deut. 33. dit, frugibuſque abundans, ut Moyſi hæc in ea impleta cernatur benedictio: *Neptalim abundantia perfruetur, & plenus erit benedictionibus Domini.*

Loci Tribus Neptalim.

2.

Ioſeph. 7. anti. 11. Hieron. in loc. Hebr. lit. B. in dict. Bethmacha. Mercat. Io. Benev. in 2. Reg. 20 2 Reg. 20 ABELA, quæ *Abel* & *Bethmaacha* ſive *Abel* domus *Maacha*, Joſepho *Abelmachea*: Hieron. *Bethmacha*, alijs verò *Abelmaacha* & *Machanedam* vocatur, inſignis ac munita ſuperioris *Galilææ* urbs eſt, ac Iſraëlitarum metropolis, ſita in tribu *Neptalim* in planicie regionis *Berim*, non procul à Cæſarea Philippi, a Jordane autem ſexaginta ſtadijs diſtans.

Ad quam uſq; *Davidici* exercitus dux Ioab perſecutus eſt perduellem *Sebam*. Quem cùm in urbe hac obſidione cinxiſſet, ejuſque cauſa urbem ſubvertere moliretur, pia ſimul & prudens quædam mulier præciſum rebellis caput è manibus projecit.

3. Reg. 15 Eandem urbem *Benadad* Syriæ regem, qui habitabat in *Damaſco*, multis poſt annis expugnaſſe legimus.

Quam & poſtea à *Teglatphalaſar* Aſſirio- 4. Reg. 15. rum rege captam eſſe *Regum libri* docent.

3.

ABELMAIM, Joſepho *Abelmaen*, aliàs *Iabella*, civitas eſt tribus *Neptalim*, quam etiam prædictus Syriæ rex *Benadad*, ut *hiſtoria Paralipomenon* narrat, expugnavit. 2. *Paral.* 16. *Ioſeph.* 8. *antiq.* 12.

4.

ABILA, alias *Abyla* & *Abela* egregia *Cæleſyriæ* urbs eſt ad *Libanum* montem ſita, a qua *Abilene* ſive *Abilina* regio nomen accepit. Luc. 3. A Romanis huic urbi præfectus eſt, hujuſq; re- Ioſeph. 19. antiq. 5. & gionis conſtitutus tetrarcha *Herodis ſenioris* fi- 20. anti. 9. lius *Lyſanias*, frater *Archelai* tetrarchæ *Iudææ*, & 3. bel. 3 *Idumææ* & *Samariæ* & *Herodis* tetrarchæ *Galilææ* & *Philippi* tetrarchæ *Ituraæ* & *Traconitidis regionis*, qui a ſuo nomine urbem hanc *Lyſanium* vocari voluit, unde factum eſt, ut conjunctis vocabulis a Ptolomæo *Abylalyſanij* vocetur. Ptolom.

Poſt promulgatum *Chriſti* Evangelium urbs hæc Epiſcopali dignitate aucta, Damaſ- Tyr. 1 abel. ſacr. 12. ceno Archiepiſcopo paruit. Cujus Epiſcopus *Priſcillianus*, ut *Hieronymus* in catalogo ſcripto- Hier. tom rum Eccleſiaſticorum teſtatur, multa edidit 1. epiſt. 53 ad Dextrũ opuſcula, ac tandem *Treviris* a *Maximo* ty- Eraſm. ib ranno cæſus eſt.

5.

ADAMI, civitas in tribu *Neptalim*, quæ imperio urbis *Neceb* ſubjecta erat. Dicta autem *Adami*, quod Hebræis rubrum ſignificat, à ſoli, in quo ſita eſt, rubedine. *Ioſu.* 19. *Io. Benedict. ibid.*

6.

ADDEMNE. *Hieronymo* locus eſt in tribu *Neptalim*. *Hieronym. in loc. Hebr. lit. A.*

7.

AHION, ſeu *Aion*, urbs tribus Neptalim 3. Reg. 15. 2. Par. 16. muris cincta quam etiam cum alijs, quarum meminimus, Benadad rex Syriæ cepit. Quæ tandem quoque à *Teglatphalaſar* Aſſyriorum rege expugnata, ejuſdem imperio ſubjecta fuit. 4. *Reg.* 15.

8.

AMERYTHA, ſuperioris *Galilææ* vicus prærupto ſitu, quem *Ioſephus hiſtoricus*, dum magnanimum ac prudentiſſimum *Galilææ* præſidem ageret, uti optimo loco contra Romanos ſitum, munivit. *Ioſeph. in vita ſua.*

9.

AMORRÆI, qui *Libanum* montem à tergo Phœnicis tenuerunt, quos Rex *Salomon* tandem imperio ſuo ſubegit, & ad tributa ſibi pendenda compulit. *Ioſ.* 11. 3. *Reg.* 9. *Bonavent. Mercat.*

10.

AMOTHDOR, aliàs *Ammothdor* & *Hammothdor*, Hieronymo autem *Emathdor* dicta civitas, quæ cum ſuburbanis ſuis de tribu *Neptalim* Levitis aſſignata eſt. *Ioſ.* 21. *Hieron. de locis Hebræorum lit. E.*

11.

Ioſ. 11. Hieron. in loc. Hebr. lit. M. Ioſeph. 5. antiq. 9. & 3 bel. 18 & 4. bel. 1. Brocard. itin. 2. & 3. Breide ib. Salign. to. 9. cap. 6. Hieron. in Zach. 11.

AQVÆ *Meron* ſive *Merom*, quæ *Hieronym.* *Metrom*, *Ioſepho* & alijs *Samachonitis* & *Semechonitis* lacus, hodie autem Aquæ *Maron* vocantur, lacus eſt triginta ſtadijs latus & ſexaginta longus, qui inter *Cæſaream Philippi* & *Mare Galilææ* quaſi in medio ſitus eſt: quem *Iordanis* fluvius medius perfluit. Qui quidem lacus tempore reſolutionis nivium à *Libano* monte defluentium, valdè accreſcit ac dilatatur, at æſtivo tempore ex majori parte exſiccatur. Quo fit ut diverſi generis herbæ, arbuſta, & arbores in ſilvam eo loci excreſcant, quæ leonibus, urſis, pardis, alijsque feris maxime abundat, ac Regibus Principibusque viris gratam & jucundam præbet venationem.

12.

HOC loco, qui ad Aquas *Meron* & urbem *Berothi* eſt, *Iabin* rex *Aſor*, ac alij viginti quatuor *Chananæorum* reges, cum peditum trecentis millibus, equitum decem millibus, curruum verò duobus, aliàs viginti millibus contra Iſraëlitas convenerunt, ac caſtrametati ſunt. Quibuſcum fortiſſimus Iſraëlitarum dux *Ioſue* manus conſerens, Deo adjutore primo impetu hoſtes fudit, fugavit, fugientes per octodecim miliaria uſque *Sidônem*, atque adeo uſque Aquas *Maſerephot* perſecutus eſt, Reges ad unum omnes occidit, equos univerſos ſubnervavit, & currus combuſſit. *Ioſ.* 11. *Ioſeph.* 5. *antiq.* 2. *Lira. in Ioſu.* 11. *Brocard. itin.* 2. *Breidenb. ibid.*

13.

ARAMA, civitas munita fortis *Neptalim* *Ioſ.* 19.

14.

ARBELLIS, alias *Arbela* ſuperioris *Galilææ* oppidum eſt in tribu *Neptalim* ſitum à quo & circumiacens regio *Arbellis* dicta eſt, ubi *Bacchides* Demetrij regis Syriæ dux *Machabæorum* tempore caſtra poſuit. 1. *Machab.* 9. *Ioſeph.* 12. *antiq.* 18. *Mercat.*

15.

Ioſeph. 12. antiq. 18.

ARBELORVM ſpelunca, quam prædictus *Bacchides* per regionem *Arbellem* exercitum ducens, expugnavit; ad quam magnus Iudæorum numerus confugerat. Eandem *Ioſephus hiſtoricus* dum *Galilææ* præeſſet contra Romanos permunivit. *Ioſephus in vita ſua.*

16.

AROSETH, gentium, ſive *Haroſeth* gentium, *Hieronym.* *Aſiroth*, civitas erat *Siſaræ* principis exercitus *Iabin* regis *Aſor* ſita in tribu *Neptalim* ſuper lacum *Samachonitidem*. *Aroſeth* quidem, quod ſilvam Syriacè ſonat, à vicino nemore dicta eſſe videtur: gentium autem, quòd à diverſæ nationis gentibus incoleretur. *Iudic.* 4. *Ioſeph.* 5. *antiq.* 9. *Hieronym. in loc. Hebr. lit.* A. *Liran. in Iud.* 4. *Ioan. Benedict. ibidem & interpret. Hebraicorum nominum.*

17.

Ioſeph. 5. antiq. 6. & 9. antiq. 11 Broc. itin. 2 Breid. ibid.

ASOR, quæ alias *Azor*, *Aſſar*, *Haſor*, *Hazor*, *Eſer* & *Heſer*, *Ioſepho* autem *Aſora*, *Aſorum*, & *Aſara* dicitur, urbs eſt tribus *Neptalim* in campo ſita, & vetuſtate & quondam Imperij dignitate inſignis, verſus Boream à caſtro *Thoron* quatuor, contra Africum à *Cæſarea Philippi* ſex, à mari autem magno verſus Orientem novem miliaribus diſtans.

Antiquitus Regni ſedes, totiuſque regionis *Chanaan* metropolis & caput fuit, atque inter omnia Chananæorum regna tenuit principatum. In qua habitavit potens ille rex *Iabin*, qui cum viginti quatuor regibus innumerabilem hominum multitudinem, quæ arenam maris æquare videbatur, contra *Ioſue* eduxit, ac cum eo ad aquas *Meron* pugnavit. Quibus à *Ioſue* in fugam actis, plurimis proſtratis, Regibus occiſis, reliquos fugientes uſque *Sidonem* perſecutus eſt. Indeque reverſus, ſolam *Aſor* civitatem primariam ac munitiſſimam mox cepit, eamque *Rege* & incolis illius trucidatis, flamma conſumpſit. *Ioſ. 11. 12. 19.*

Quam cum poſtea *Chananæi* reſtauraſſent, alius *Chananæorum Rex* & ipſe *Iabin* dictus, in ea regnavit, anno nimirum à cæde prioris *Iabin* centeſimo trigeſimo ſeptimo. Hic cum armis bellicis egregiè inſtructus eſſet, (habebat enim, ut ſacri libri referunt, ferreos & falcatos currus nongentos) Iſraëlitas ob idololatriam juſto Dei judicio, ſuo ſubjugavit imperio & ſubjugatos viginti annis vehementer oppreſſit. Quibus evolutis *Deus Opt. Max.* ut reſipiſcentes *Iſraëlitas* à tam gravi jugo regis *Iabin* liberaret, ejus militiæ ducem *Siſaram* ad montem *Tabor* à *Debora* Propheti ſſa & *Barac* victum, & profugum in tabernaculum *Aber Cinei*, in manus *Iahel* occidendum tradidit. *Iudic. 4. 1. Reg. 12. Ioſeph. 5. antiq. 9.*

Commemorat ſcriptura poſt ejectos ex hac urbe incolas Chananæos *Salomonem* quoque urbem hanc inſtauraſſe. Et eandem rurſum ducentis ſexaginta poſt annis à *Teglatphalaſar* Aſſyriorum rege captam eſſe. *3. Reg. 9. Ioſeph. 8. antiq. 6. Hieron. de loc. Hebr. lit. E. 4. Reg. 15.*

Cùm poſthæc in campo hujus civitatis *Ionathas Machabæus* caſtra poſuiſſet, Demetriani ſtructis in propinquis montibus inſidijs, ei ſe in eodem campo oppoſuerunt, quibuſcum hic dimicans, egregiam ab ipſis victoriam retulit. *Hieronym. loc. Hebr. Lit. A. 1. Mac. 11. Ioſeph. 13. antiq. 8.*

Tempore prædicationis *Chriſti* urbs hæc una fuit, ex decem principalibus civitatibus regionis *Decapoleos*. Quæ nunc *Antiopia* vocata cum nomine priſcam ſuam gloriam & magnificentiam mutavit, qualis verò olim & quã magnifica fuerit, heroicæ ejus ruinæ etiamnum teſtantur. Eſt aliud ejuſdem nominis oppidum in tribu *Beniamin*, quod *Hier.* ait novum appellatum *Weiſſ*. *Broc. it. 2. Breid. ib.*

18. ASSE-

18.

ASSEDIM. *Hieronymo Aſſedim*, munita civitas eſt in tribu *Neptalim. Ioſu. 19. Hiero. de loc. Hebr. lit. A.*

19.

AZANOTHTHABOR, civitas quæ verſus Meridiem terminus eſt tribus *Neptalim. Ioſu. 19. Hieron. in loc. Heb. lit. A. ubi ſupra.*

20.

BACAR vallis, ad Septentrionales montis *Libani* radices porrecta, in Orientem uſque *Palmiram* nobilem *Syriæ* urbem ſeſe extendit. Quæ in ſui medio multis disjuncta paludibus, opimo ſolo, uberrimiſque paſcuis, gregibus atque armentis abundat. Adhæc ab incolarum quoque frequentia, & urbe ſeculorum multitudine commendatur. Hic olim *Hieroſolymorum rex Balduinus quartus* cum *Damaſci* præſide dimicans multis interfectis, captis innumeris, reliquos in fugam vertit, ac cum maxima armentorum & ſupellectilis præda victor ad propria reverſus eſt. *Tyr. bell ſacr. lib. 15. cap. 8. & lib. 21. cap. 11. & lib. 22. cap. 17. Brocd. itin. 5.*

21.

BERIM regio, cujus in *libris Regum* in Hebræo textu fit mentio. *2. Reg. 20. Io. Benedict. ibid. Mercat.*

22.

BEROTHA, terminus terræ Iſraeliticæ verſus Septentrionem. *Ezech. 47.*

23.

BEROTH I. alias *Berotha*, civitas *Galilææ* ſuperioris, ſita inter *Cedes Neptalim* & aquas *Meron*, juxta quam olim reges *Chananæi* caſtra fixerunt. *Ioſeph. 5. antiq. 2.*

24.

BETHANA. *Hieronymo* locus eſt in tribu *Neptalim. Hieronym. in loc. Hebraicis lit. B.*

25.

BETHANATH. *Hieron. Bethna* urbs fortis virorum in ſorte tribus *Neptalim*, e qua cum priſtinos habitatores tribus *Neptalim* initio expellere non valuiſſet, ſub tributi jugum reductos in quiete aliquam diu habitare permiſit. *Ioſ. 19. Iudic. 1. Hieronym. de locis Hebr. lit. B.*

26.

BETHSEMES *Hieronymo Bethſamis*, civitas in tribu *Neptalim* firma & valens cujus etiam priſtinos cultores tribus *Neptalim* expellere non potuit, ſed & in ipſa permanſerunt ſub tributo. *Ioſ. 19. Iudic. 1. Hieron. in loc. Hebr. lit. B.*

27.

CAPHARNAVM, Græcè *Capernaum*, glorioſum & præclari nominis emporium erat atque ex decem primarijs regionis *Decapoleos* urbibus una, adeoque florentiſſima totius *Galilææ* metropolis, quæ reliquas pulchritudine, (à qua & nomen ſortita videtur) opibus, faſtu, luxuque excellebat.

Sita eſt ad mare *Galilææ* ſuper ripam *Iordanis* fluvij, in finibus *Zabulon* & *Neptalim*, in amæniori & feraciori *Galilææ* agro, atque ab Oriente quidem *Iordanis* qui mox in mare *Galilææ* influit, ab Auſtro vero ipſum mare urbis mœnia lambunt. *Matth. 4.*

Inter vicinas autem civitates hic eius ſitus eſt, verſus Eurum à *Cedes Neptalim*, verſus Auſtrum à civitate *Sueta*, & contra Occidentem à civitate *Cedar*, à ſingulis quatuor miliaribus diſtat, contra Orientem vero à Monte *Chriſti* tribus duntaxat miliaribus abeſt. Cum urbs hæc & commoditate ſitus, & pulcherrimorum ædificiorum ſplendore, & civium multitudine ac opulētia nobilis imprimis & illuſtris eſſet: *Chriſti* tamen Dei filij inhabitatione longe facta eſt illuſtrior. Qui relicta patria ſua civitate *Nazareth*, in qua & conceptus & educatus fuerat, in hac urbe ſibi habitationem delegit, accommodatam aut conductam, ut videtur, domum habuit, in qua Evangelicæ prædicationis tempore cum electis ſuis duodecim *Apoſtolis* triennium duxit: atque *Capharnaum* ſua ſive ejus civitas appellata eſt, eademque de cauſa *Chriſtus* & Apoſtoli *Capharnaum*, domumque ſuam rediſſe ab Evangeliſtis frequenter memorantur. *Brocard. itin. 5. Breid. ibi Frenel. pag. 8. Matth. 4. Matth. 9. Marc. 1. 2. 3. 7. 9.*

Præter habitationis beneficium Salvator urbem hanc prima ſalutis annunciatione honorans, primum in ea cæpit palam prædicare Evangelium regni Dei. Quo ejus facto hanc *Iſaiæ* prophetiam impletam eſſe Evangeliſta teſtatur: Primo tempore alleviata eſt terra *Zabulon* & terra Neptalim, juxta viam maris trans *Iordanem Galilææ* gentium. Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: & ſedentibus in regione umbræ mortis, lux orta eſt eis. Atque non ſolum tum privatim in domo ſua diſcipulos, tū puplicè ſabbatis in ſynagóga univerſum populum docendo hanc civitatem Evangelicæ lucis gratia plurimum illuminavit: verum etiam multa variaque miraculorum coruſcatione eandem, ſicut Evangelium docet, permovere ſtuduit. *Matt. 4. Iſai. 9. Matt. 9. Marc. 1. 2. 7. 9. Luc. 4.*

Nam præter alia, quæ Evangeliſtæ non referunt, hic in domo ſua confertam hominum turbam docens, paralyticum per tectum in lecto ante ſe dimiſſum, primum à peccatis, deinde & à paralyſi, dicto curavit. Ibidem duobus cæcis viſum reddidit, atque dæmoniacum mutum incolumitati reſtituit. Hic in platea ambulans, à paralyſi *Centurionis* ſervum verbo ſanavit. Hæmorrhoiſſam fimbriam veſtis ipſius firma fiducia tangentem, à ſanguinis profluvio liberavit, atque mox Iairi archiſynagogi ædes ingreſſus, duodennem ejus filiam à morte, ſua voce excitavit. *Luc. 4. Matth. 9. Marc. 2. Luc. 5. Matt. 9. Matt. 8. Luc. 7. Matth. 9. Marc. 5. Luc. 8.*

Præ-

Luc.5. Prædictus *Centurio*, videlicet gentilis, gentem Iudæorum ſummo ſemper proſecutus eſt amore, Iudaicæq; religionis tam fuit avidus, ut ſuis ſumptibus hac in urbe pro Iudaicæ religionis exercitio magnificam curaverit extrui Synagogam, in qua etiam *Chriſtus* Salvator *Mar.1. Luc.4.* noſter Divinitatis ſuæ præclara exhibuit argumenta: hic enim ſpiritum immundum, ipſum Sanctum Dei confitentem, ſuo imperio ex homine expulit. Hic quaſi præludens gentibus Divina Evangelij revelanda eſſe myſteria, *Ioann.6.* coram frequenti hominum turba, quam pane corporali refecerat, ſpiritualem æternumque animæ cibum quærendum docens, egregio ac prolixo ſermone panis myſteria tractavit. Ac primum verba habuit de manna, quod Deus olim duce *Moyſe* Iſraëlitis in deſerto ex aëre depluerat. Deinde de ſe pane vero ac vivo diſſeruit, quem Pater jam miſiſſet e cælo in Mundum, ut daret vitam credentibus. Poſtremo vero ſe quoque panem vivificum ſaluniferumque qui ſit caro ſua, eaque ipſa quam traditurus eſſet pro mundi vita, eis daturum dilucidis verbis promiſit.

Cæterum cùm hujus urbis incolæ divitijs, &(quæ ex eis plerunque emanant) faſtu, ſuperbia ac luxu nimium elati eſſent, neque quotidiana *Chriſti* converſatione, neque frequentibus ejus concionibus, nec plurimis denique per ipſum editis miraculorum ſignis ad agendam ſcelerum pœnitentiam commoverentur; hanc tandem de ſe à Domino Salvatore pro-*Matt.11. Luc.10.* nunciatam audiverunt ſententiam: *Et tu Capharnaum, quæ uſque ad cælum exaltata es: uſque ad infernum demergeris. Quia ſi in Sodomis factæ fuiſſent virtutes, quæ factæ ſunt in te: manſiſſent uſq; in hanc diem. Verumtamen dico vobis, quod Sodomis remiſſius erit in die judicij quam tibi.*

Hæc *Chriſti* de *Capharnao* ſententia, etiam juxta literam impleta cernitur. Quamvis enim *Hieron. in loc. Hebr. lit. C. Broc. iti. 3 Breid. ibi. Salig. to. 9 cap. 8.* D. *Hieronymus* in ſuam uſque ætatem *Capharnaum* oppidum extitiſſe teſtetur: tamen poſtea, & etiamnum adeo deſolata eſt, ut vilis & humilis exiſtens vicus, vix ſeptem piſcatorum habeat caſas.

28.

CAPHARNAVM ſive *Capernaum* fons uberrimus muro circundatus, qui, ut *Ioſeph. 3. bell. 18.* *Ioſephus* teſtatur, hoc nomine ab indigenis appellatur, ab alijs autem Fons vivus dicitur.

Broc. iti. 1 Breid. iti. 3. & 4. Sal. to. 9. c. 8. & 9. Herold. 1 conti bel. sac. 17. Scaturit è pede montis *Chriſti*, ac mox in fluvium excreſcit, qui ſimiles coracino Alexandrino generat ac nutrit piſces, qui in *Nilo* Ægypti flumine duntaxat reperiri ſolent, unde nonnulli fontem hunc *Nili* venam eſſe opinantur.

Dividitur autem hic fluvius in tres rivos, quorum primus inter fontem hunc & urbem *Capharnaum* medius, mare *Galilææ* ingreditur: ſecundus ſuo aquæductu *Bethſaidam* civitatem tranſit: tertius verò terram *Geneſar* ſive regionem *Genezaris* irrigat, & tandem à mari *Galilææ* etiam abſorbetur. Ab hoc fonte tota, quæ per duo miliaria uſque ad *Iordanem* extenditur regio, etiam *Capharnaum* nominatur.

29.

HOC in littore maris *Galilææ* locus, qui a [illegible] civitate *Capharnao* verſus Occidentem *Broc. iti. 1 Breid. ibi.* miliario uno, a rivo autem fontis *Capharnai* contra Orientem viginti paſſibus diſtat, poſt reſurrectionem ſuam quodam die primo diluculo ſtetit *Ieſus*, ac *Petrum, Thomam, Nathanaelem, Iacobum, Ioannem*, aliosque duos diſcipulos tota nocte in mari *Galilææ* ducentis a terra cubitis fruſtra piſcatos allocutus, Pueri, ait, num quid pulmentarij habetis? Iiſque ſe nihil habere reſpondentibus, rete ad dexteram navigij partem emitti juſſit, qui juſſis parentes, magnos ceperunt piſces centum quinquaginta tres, quo miraculo *Petrus* per *Ioannem* Dominum agnoſcens, in mare ſe conjecit, ac Dominum adijt.

Hoc igitur loco tria à Domino *Ieſu* lapidi veluti ceræ impreſſa veſtigia multis ſeculis ſunt viſa; quem quidem lapidem paucis ab *Sal. tom. 9 cap. 8.* hinc annis à Saracenis ablatum teſtatur in ſuo libello *Salignıatus*.

Ioan. 21. Broc. iti. 3 Breid. ibi. Sal. tom. 9 cap. 8. Decem inde paſſibus locus viſitur, ubi reliqui ſex diſcipuli navem egreſſi, poſitas viderunt in littore prunas, & piſcem ſuperpoſitum & panem, ubi unà cum eis *Ieſus* pranſus eſt. Qui *1. Petr. 1* ibidem à prandio *Petrum* an ſe diligat ter ſciſcitans, ter id profitenti, ter ſuas oves paſcendas commiſit, ipſumque in ſenectute ſua crucis martyrio conſummandum, *Ioannem* verò placidè moriturum ſignificavit.

30.

CARIATHAIM, civitas tribus *Neptalim*, quæ cum ſuburbanis ſuis, Levitis conceſſa eſt. 1. *Paralip. 6.*

31.

CARTHAN, alias *Chartan*, & *Carthar*, *Hieron.* *Cartam*, civitas in tribu *Neptalim*, quæ etiam cum ſuis ſuburbanis ſacerdotibus & Levitis ſeparata fuit. *Ioſ. 21. Hieron. de loc. Hebr. lit.* C.

32.

CEDES ſive *Chedes*, magna & munita tribus *Neptalim* urbs eſt, ob agri adjacentis ubertatem nullis non rebus abundans. Quæ ad diſtinctionem aliarum ejuſdem nominis civi-*Ioſeph. 5. ant. 1. & 1. & 9. antiq. 11.* tatum in tribubus *Iſachar* & *Iuda* ſitarum, plerumq; *Cedes Neptalim* vocatur. *Ioſepho Cadeſa*, *Cedeſis*, *Cydida*, alias *Seſecha*, *Cades*, & *Tarſa* di-*Hieron. in Ezech. 48 & de loc. Heb. lit C* citur. *Hieron.* verò ætate *Cadiſſus* appellabatur.

Sita eſt in *Galilæa* ſuperiore ſuper montem *Neptalim*, & verſus Boream à civitate *Sephet*, quatuor, totidemq; contra *Corum* ab urbe *Ca-* *Ioſ. 12. 19. 20. 21.* *pharnao* miliaribus diſtat: à *Tyro* autem viceſimo, ſecundum *Hieronymum* miliario abeſt.

Invictus Iſraëlitarum dux *Ieſue*, cæſo hujus

urbis

1.Par.6. urbis Rege, civitatem cum ſuburbanis ſuis ſacerdotibus & Levitis habitandam dedit, eamque fugitivis, qui inviti homicidium perpetrarent, pro aſylo deputavit.

Iud.4. Hinc oriundus fuit ſtrenuus Iſraëliticæ gentis dux Barac, qui Siſaram ducem exercitus regis Iabin ad montem Tabor devicit.

4.Reg.15. Cum Aſſiriorum Rex Teglatphalaſar in Palæſtinam populabundus vagaretur, inter alia, hanc quoque civitatem ſuo imperio adjecit. Poſtmodum vero in Romanorum poteſtatē redacta, una cum alijs novem inter præcipuas regionis Decapoleos civitates numerata fuit. Et tandem cum Chriſtianam regionem annexa eſſet, Epiſcopali honore aucta fuit. Magnæ hic etiam nunc extant ruinæ, & pulcherrima antiquorum ſepulchra, quæ priſtinum civitatis redolent ſplendorem.

Brocard.3. Brend. ibi. Tyr.11/6. cal.26.

33.

CENERETH, quæ & Cenereth, & Cennereth, munita civitas in tribu Neptalim, quam etiam Benadad Damaſci & Syriæ rex expugnavit. Ioſ. 11. 19. 3. Reg. 15.

34.

CHALCIS, potens Syriæ urbs eſt, ad Septentrione in Libani montis ſita, à qua regnum Chalcidis ſeu Chalcidica regio, cui Herodes & Agrippa reges, & Berenica regina, præfuerunt, nomen habet. Ioſeph. 14. antiq. 5. 15. & 19. antiq. 1. 8. & 20. antiq. 5. 9. Item 1. bell. 7. & 2. bell. 10. 11. & 7. bell. 27. Hunc principatum Genebrardus ex Ioſepho, docet eundem eſſe cum Abilina.

35.

CHANANÆI, qui Libanum montem uſque ad urbem Amathi incolebant, quorum reliquias Rex Salomon ſub ditionem ſuā redactas tributa ſibi pendere coegit. Iud. 3. 3. Reg. 9. Ioſeph. 5. antiq. 2. & 8. ant. 6.

36.

CHARABE, Galilææ ſuperioris vicus præcupto ſitu, quem etiam Ioſeph cum Galilææ præfectum ageret, contra Romanos munivit. Ioſeph. in vita ſua.

37.

Genes. 14. DAN, Ioſepho Dana, vetus & præclara Phœniciæ urbs eſt, ſita ad radices montis Libani, ubi fontes Ior & Dan commiſcentur; in agro compaſcuo & fœcundo, ac omnis generis fructibus affluenti.

Iudic. 18.

A Borea ad ſextum lapidem ſeu miliare civitatem Aſor reſpicit, contra Orientem verò undecimo miliario, vel, ut Ioſeph unius diei itinere, à Sidone ſeparata jacet. Verſus Auſtrum porro à locis ubi Ior & Dan ſcaturiunt, quatuor Italicis miliaribus, ut ſcribit Hieron. abeſt.

Brocardus itin. 7. Brend. ibid. Ioſeph. 5. antiq. 7. Hieron. de loc. Hebr. lit. D. dict. Dan.

Eſt autem urbs hæc a Septentrione, ut civitas Berſabee ab Auſtro, terræ Iſrael terminus: unde quoties Sacr. Scriptura utrumq; longitudinis limitem deſignare vult, duas extremas provinciæ nominat civitates, Dan & Berſabee. Hinc celebratum in Scriptura adagium: A Dan uſque Berſabee. Ut primo Regum tertio: Cognovit univerſus Iſrael a Dan uſque Berſabee, quod fidelis Samuel Propheta eſſet Domini. Item Secundo Regum vigeſimo quarto: Dixit David ad Ioab, vade, numera populum a Dan uſque Berſabee. Similiter alijs ſexcentis penè Scripturæ locis.

1.Reg.3. 2.Reg.17.24. &c.

Quod vero ad civitatis nomenclaturam attinet, primo Lais, ſeu Lau & Laiſa, alias Layſa, atque Leſen ſive Leſem dicta fuit. At cum quidam ex filijs Dan propter Chananæorum incurſiones ſedem mutare cogitantes, miſſis quinq; exploratoribus hujus civitatis populum ocioſum atque ſecurum inveniſſent, ſexcenti belicoſiſſimi viri huc iter inſtituerunt, atque aleam oppugnandi urbem tentantes, eam mox vi occupaverunt, occupatam ferro ac igne devaſtaverunt. Quam rurſum extruentes, ex antiquo urbis vocabulo Leſem, atque ex nomine Dan patris ſui, conjunctis dictionibus vocaverunt nomen ejus, ut vulgaris Latina habet translatio, Leſedan, ſeu potius, ut habent Hebræi, vocaverunt Leſem, Dan, hoc eſt, civitatem, quæ prius Leſem vocabatur, ſecundum nomen Dan patris ſui ſimplici nomine appellaverunt Dan. Qui hic confidentes, argenteum idolum ſibi erexerunt, quod una cum Ephot & ſacerdote ex domo Micha in monte Ephraim habitantis violenter abripuerant: idque coluerunt uſq; ad diem captivitatis ſuæ.

Ioſ.19. Iud.18. Ioſeph.5. antiq. 7. Hieron. in loc. Hebr. lit. L. dict. Laiſa & Leſem. Viſria. c. 33. & 35.

A quorum ſuperſtitione non diſpar fuit Ierobaam decem Iſraëliticarum tribuum rex, qui ut populum ſuum à vero Dei cultu ſeduceret, in eadem hac urbe vitulum aureum Divino honore adorandum poſuit: Meminerunt hujus urbis ac idololatriæ Iſaias, Ieremias, Ezechiel, & Amos prophetæ. Ob ſcelera, maximè, ut ſacri libri docent, ob idololatriam primum civitas hæc à Benadad Damaſci & Syriæ rege fuit expugnata, ejuſq: populus tandem à Teglatphalaſar & Salmanaſar Aſſyriorum regibus cum reliquo Iſraele captivus in Aſſyrios abductus.

3.Reg.12. Ioſeph. 8. ant. 8. Iſai. 10. Ierem. 8. Ezech. 27. Amos. 8. 2.Reg. 15. 2.Par. 16. 4.Re. 15. 17. Ioſeph. 8. ant. 12. & 9. ant. 15. Hieron. in loc. Hebr. lit. D. & L.

Poſtea cum urbs hæc Romanæ pareret poteſtati, tam a Græcis, quam Latinis hiſtoriographis, a Paneade fonte, qui eam alluit, Paneas appellata eſt, quod præcipue nomen poſterioribus ſæculis retinuit. Quo tempore is illi honor acceſſit, ut non ſolum in numero decem nobiliorum Decapoleos civitatum cenſeretur; verum etiam Ituræa & Traconitidis regionum metropolis eſſet.

Quam Philippus Herodis majoris filius Herodis autem tetrachæ Galilææ frater, cum Ituræa & Trachonitidis tetracham ageret, tetrachiæ ſuæ ſedem eligens, ampliavit, ac novis mirabilibuſque ædificijs inſtauravit, qui porro ut civitatem glorioſo nomine illuſtraret, in Tiberij Cæſaris honorem, & celebrandam ſui nominis æternitatem, eam Cæſaream Philippi nominari voluit.

Luc. 3. Ioſeph. 18. ant. 2. & 3 bell. 8. Hieron. in loc. Act. Apoſt. lit. C. & in Matt. 16.

Cùm CHRISTUS Servator noſter unà cum diſcipulis ſuis hujus civitatis confinia & pagos peragraret, in via eos interrogavit, quē ipſum homines eſſe dicerent, qui reſponderunt: alij *Ioannem Baptiſtam*, alij *Eliam*, alij *Ieremiam*, aut unum ex Prophetis. Cum autem quid ipſi de ſe ſentirent quæſiſſet, tum *Petrus* omnium nomine: *Tu es*, inquit, *Chriſtus Filius Dei vivi*. Ob quam confeſſionem *Ieſus Petrum* beatum pronunciavit, ac ſuper hanc petram, ſuam nunquam expugnandam pollicitus eſt ſe ædificaturum Eccleſiam, ſeque ei regni cælorum daturum claves, tanta cum poteſtate, ut quicquid ligaret ſolveretq; ſuper terram, id gratum ratumque foret & in cælis.

Ioſeph. l. 20 ant. 16. Poſt hæc *Agrippa* rex, cum & ipſe *Cæſarea* quæ *Philippi* dicebatur, dilataret pomœria, mutato nomine ad honorem Imperatoris *Neronis*, eam *Neroniam*, ſive *Nerodiada* nuncupavit. Quo nomine non diu fuiſſe vocatam inde liquet, quod eam *Hieron.* ſua ætate priſco vocabulo Paneadem appellatam ſcribat, quo etiam nomine à pleriſque Scriptoribus celebratur. *Ptolomæo* autem conjunctis nominibus *Cæſarea Paniæ* & *Panias*, ab alijs interdum *Cæſarea Paneadis* vocatur. A qua inſcriptione etiam adjacens regio *Paneas* cognominata eſt.

Hic quæ. Hebr. in Geneſ. 14. & in Iſai. 42. & Ierem. 4 & in Ezech. 27. 48. & Dan. 11. & Amos 8

Euſebius hiſt. eccl. l. 7. c. 14. Niceph. hiſt. eccl. l. 6. c. 15. Hujus urbis civis mulier illa fuit, quam ſanguinis fluxu laborantem, fimbriæ *Chriſti* adtactu in *Capharnao* ſanationem rapuiſſe, Divinorum Evangeliorum teſtatur ſcriptura, in qua & domus ejus magnifica, ſimulque admirandum quoddam collati Servatoris in eam beneficij, & grati ejus erga benefactorem ſuū animi monumentum ac trophæum multis ſæculis fuit viſum.

Pro foribus namque domus ſuæ ad fontem quendam ſub dio, in editiori loco ſuper baſem duas præclaras ex ære fuſas erexit ſtatuas, quarum altera mulieris ipſius, feminæ habitu, genibus flexis, palmiſq; protenſis ſupplicantis præ ſe tulit imaginem, altera autem huic ex adverſo collocata, directo viri ſtatu, diploide cum decenti quadam gravitate amicti, dexteram inclinatæ mulieri porrigere viſa eſt.

Ad hujus pedes ex baſi herba quædam enaſcebatur nova & ſpecie cunctis medicis omninò incognita, quæ cum ad areæ illius diploidis fimbriam excreviſſet, eamque ſummo vertice tetigiſſet, præſentiſſimas inde accipiebat vires, ad omnis generis ægritudines, morbos, languoreſque medendos, ita ut quæcunq; illa fuiſſet infirmitas corporis hauſtu exiguo madefacti ſalutaris graminis depelleretur, nihil omninò virium gerens, ſi antequam æneæ fimbriæ ſummitatem creſcendo contigiſſet, decerperetur.

Hanc ſtatuam ad ſimilitudinem vultus *IESV* ejuſque fòrmam ac habitum conflatam fuiſſe, illamque vividè expreſſiſſe, vera certaq; majorum traditione ac ſcriptis celebratum eſt. Inſigne hoc *Chriſti* trophæum non ſolum uſque ad illuſtris hiſtorici *Euſebij Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopi* permanſit ætatem, qui eorum ſub piiſſimo *Conſtantin. Magno*, huc profectus, id oculis ſuis ſe inſpexiſſe ſcribit: ſed & ad impiiſſimi Imperatoris *Iuliani* Apoſtatæ tempora perduravit.

Qui anno à Virginis partu trecenteſimo ſexageſimo tertio, deſerta Chriſtianorum religione, gentilium errorem amplexus, hanc Salvatoris noſtri ſtatuam dejecit, ſuamq; in ejus locum conſtituit. In quam mox ignis è cœlo ſumma vi delapſus, caput una cum collo à pectore avulſum in terram proſtravit. Cujus facti memoria in trūcata ſtatua, fuliginoſa fulminis macula, veluti per inſcriptionem columnæ inciſam, longo tempore firmata fuit. *Sozomen. hiſt. Eccl. lib. 5. c. 20. hiſt. Tripart. lib. 6. cap. 41. Niceph. Eccl. hiſt. lib. 10. c. 30.*

Cum iſta à *Iuliano* tentarentur, Gentiles *Chriſti* ſtatuam loco ſuo emotam, funibus ad pedes vinctis, per mediam traxere viam, omniq; impietatis genere contumelioſiſſima affectæ prominentia membra confregerunt, & caput à trunco divulſum diſtraxerunt. Quod Chriſtiani clam ſublatum, una cum alijs corporis particulis hinc inde collectis, conſervarunt: ac poſtea in Eccleſia honoratiore loco poſitum cultu convenienti proſecuti ſunt, honorem, quem imagini exhibebant, ad ipſius archetypum & prototypum, primariumque exemplar, quod illa repræſentabat, referentes. Porro tam prædictam *Chriſti* effigiem, quam truncum Imperatoris ſimulacrum atro adhuc fulminis ictu ambuſtum, præclarus ſcriptor *Sozomenus Salaminus* in Eccleſiaſtica ſua hiſtoria, quam circa annum Domini quadringenteſimum trigeſimum Imperatori *Theodoſio* juniori nuncupavit in dictis locis ſuo etiamnum tempore extitiſſe teſtatur. *Lib. 5. cap. 20.* Poſt promulgatum Evangelium *Cæſarea Paneadis*, de qua agimus ſalutari *Chriſti* fide exculta, Epiſcopatu exhonorata fuit. Quæ tandē una cum alijs *Palæſtinæ* civitatibus à Saracenis diu occupata eſt, atq; ab Occidentalibus Chriſtianis recepta. Rurſumq; ſub Hieroſolymitano rege *Fulcone* à *Damaſcenorū* rege Chriſtianis violenter erepta, paucis poſt annis à Chriſtianis acerrime impugnata, per deditionē recuperata eſt. Sæpius deinde nunc à Saracenis, nunc à Chriſtianis & obſeſſa & occupata: hodie durum Turcæ imperium ſuſtinet, atq; vulgo à Barbaris *Bellina*, *Belinas*, *Bellena*, *Bellinas* & *Belenas* vocitatur. *Ty. 13. bel. ſac. 12. 13. & l. 14. c. 17. & lib. 15. c. 7. 8. 9. 10. 11. & l. 18. c. 12. 13. 15. & l. 19. c. 10. & l. 21. c. 32. lib. 22. [illegible]*

38.

DAN viculus eſt, qui uſque hodie, inquit *Hieronymus* ſic vocatur in quarto ab urbe *Paneade* milliario, *Panio* antro, fontiq; *Dan* adjacens. *Hieronym. de loc. Hebr. lit. D. dict. Dan.*

39.

DAPHNIS, alias *Daphne* fons, qui aquis abundantiſſimis *Reblatam* urbem irrigat, atq; inſtar celeberrimi ac delicioſi illius *Daphnes* Antiochiæ ſuburbani ac tuti aſyli, frequentiſſimis lauris & amœnitate inclytus eſt. *Num. 34. 2. Mach. 4. Ioſeph. 4. bel. 1 & 14. antiqu. 25. Hieron. in Ezech. 47.*

40. DE-

40.

DECAPOLIS, id eſt, decem civitatum regio, in Evangelica hiſtoria celebris, quæ à decem principalibus urbibus, quibus præter multas alias, ea regio maxime fulget, Græco vocabulo nomen accepit. Longitudo ejus triginta milliaribus, latitudo autem paulo minor cenſetur, à Septentrione *Libanum* montem & *Damaſcum*, ab Occidente *Sidonem* urbem, à Meridie civitatem *Bethſan*, quæ & *Scythopolis* appellatur, fines habet, ad Orientem vero trans *Iordanem* & mare *Galilææ* ultra *Gadaram*, *Hippum*, & *Pellem* ſeſe extendit.

Matt. 4. Mar. 5. 7. Ioſeph. in vita ſua à nicium de bello Iud. lib. 3. Plin. nat. hiſt. lib. 5. c. 18. Ioſ. 25. 19. Matt. 16. 13. Ioan. 12. 1. Hier. in Iovin. Sal. 10. 9. p. 147.

Porro civitates, à quibus regio *Decapolis* dicta eſt, hæ cenſentur, *Cæſarea Philippi*, *Aſor*, *Cedes Neptalim*, *Sephet*, *Corozaim*, *Capharnaum*, *Bethſaida*, *Iotapata*, *Tiberias*, & *Bethſan*, quæ alias *Scythopolis*.

41.

DESERTUM *Capharnai*, in quod *Chriſtus* aliquoties ſeceſſiſſe, & ibidem oraſſe ſcribitur. *Marc.* 1. *Luc.* 4. 5.

42.

EDEMA, munita civitas in tribu *Neptalim*. *Ioſ.* 19.

43.

EDRAI, urbs valida tribus *Neptalim*, *Ioſ.* 19. *Hieron. in loc. Hebr. lit. E.*

44.

ELCESE, ſeu *Helchesai*, Galilææ locus eſt ex quo *Nahum* propheta oriundus fuit, unde & *Elceſeus* ſive, *Helcheſæus* appellatur. De quo *Hieronym.* in hæc verba ſcribit: *Helkeſai*, uſque hodie in *Galilæa* viculus eſt, parvus quidem & vix ruinis veterum ædificiorum indicans veſtigia, ſed tamen notus Iudæis, & mihi quoque à circumducente monſtratus. *Hieron. in loc. Hebr. lit. E. & proœmio in Nahum prophetam.* Naum 1.

45.

EMATH, quæ & *Hemath*, *Amath*, *Hamath*, *Ammad*, *Ammath*, Hammath, Hebraicè *Chamath* & *Chammath*, *Hieronymo* etiam *Aemath*, *Ioſepho Amathe*, *Amathis*, *Amatheos*, & *Emathin*, ejuſque indigenæ *Amathei*, *Amatheni*, & *Hematheni* vocantur, munitiſſima urbs eſt, antiquitate & claritate memorabilis.

Sita autem eſt in tribu *Neptalim*, juxta montem *Libanum*, in confiniis regionis *Damaſci*, à qua & circumjacens territoriū Terra *Emath*, & *Amathites* *Ioſepho* *Amatheüs* & *Amathenſis* regio nominatur, in qua olim *Ionathas* *Machabæus* caſtrametatus fuit ex qua *Zieglerus* & *Mercator* Ituræam faciunt.

4. Reg. 23. 33. Ier. 39. 52. 1. Mac. 12. Ioſeph. 13. ant. 8. Num. 34. Ezec. 47. 3. Reg. 8.

Eſt vero urbs hæc Iſraeliticæ terræ ad Aquilonem terminus, cujus longitudo aliquoties in ſacris literis ab introitu *Emath* uſq; ad torrentem ſeu rivum Ægypti cenſetur.

Condidit, & à ſuo nomine appellavit, atq; inhabitavit hanc urbem *Amathæus* undecimus filius *Chanaan*. Geneſ. 10. Ioſeph. 1. antiq. 12.

Ad hanc uſque urbem duodecim illi viri tranſierunt, qui ſinguli ex ſingulis tribubus à *Moyſe* de *Cadesbarne* ad conſiderandum terram *Chanaan* miſſi ſunt exploratores. Num. 13. Ioſeph. 3. ant. 17.

Poſt expugnatam a *Ioſue* & Iſraelitis promiſſionis terram, urbs hæc *Neptalimitæ* tribui ſorte aſſignata eſt, quam tamen *Chananæi* ejus inhabitatores, viri fortes multis ſæculis retinuerunt. Ioſ. 13. & 19. Iudi. 3.

Unde cum invictiſſimus rex *David* anno regni ſui nono *Philiſtæos*, *Moabitas*, *Adadezer* regem *Soba*, Syriam *Damaſci*, alioſque *Iſraelis* hoſtes armis ſibi ſubjugaſſet, hujus urbis Rex nomine *Thou* jam ſibi timens, filium ſuum in dolo, inquit *Hieronymus*, cum muneribus, antiqui ſcilicet operis vaſis aureis, & argenteis, & æreis, ad *Davidem* miſit, eique de parta ab hoſtibus victoria congratulatus eſt, atque pacem ſocietatemque ab eo poſtulavit, & impetravit. 2. Reg. 8. 1. Par. 18. Ioseph. 7. ant. 5. Hiero. in. Par. 18.

Verum *Davidis* filius & regni ſucceſſor *Salomon*, expugnata vi urbe, *Chananæos* ejecit, hancque, & alias civitates in regione *Emath* fortiſſime muniens, reſtauravit. 2. Par. 8. Ioseph. 8. antiq. 6.

Quam a Syris occupatam, Iſraelitarum rex *Ieroboam* Amaſiæ regis *Iuda* tempore, *Iona* prophetæ verbis excitatus, juvante Deo recuperavit, ac *Iſraeli* reſtituit. Eandem poſtea Rex Aſſyriorum expugnatam ſui juris effecit. Hujus urbis & regionis frequens in *Regum*, *Iſaiæ*, *Ieremiæ*, *Ezechielis* & *Zachariæ prophetarum libris* mentio eſt. Cæterum in prophetia *Amos*, *Emath* rabba, hoc eſt, *Emath* magna, pro *Antiochia Syriæ* ſumi, *D. Hieronymus* & alij nonnulli interpretantur: ideoque ad hujus quaſi alteræ minoris diſtinctionem, magnam appellari. 4. Reg. 14. 4. Reg. 17. 18. 25. Iſai. 10. 11. 36. 37. Ier. 39. 49. Ezech. 47. 48. Zach. 9. Amos. 6. Hiero. ibi. 1. Mach. 1. Ioſeph. 1. ant. 12.

Porro truculentiſſimus *Antiochus Epiphanes*: hoc eſt, illuſtris ex *Macedonum* regum ſemine ortus, urbem hanc, cum in *Syria* regnaret nomine comutato, à ſe *Epiphaniam* nuncupari voluit, quo nomine plerunque à Macedonibus celebratur. Hie. quæ. Hebr. in Geneſ. 10. & in loc Hebr. lit. A. dict. Aemath & Amath & lit. E in dict. Emath. quater. & in Iſai. 10. & Ezec. 47. & Zac. 9.

Ioſephi tamen & *Hieronymi* temporibus adhuc florens, tam à Syris, quam ab Hebræis, nunc *Amathe*, nunc Syro ſermone *Amath* ſeu *Emath*, nunc Græco vocabulo *Epiphania* vocitabatur.

46.

ENAN, alias *Enam*, *Henan*, *Henam*: item *Enon*, & *Haſed Enon*, hoc eſt, atrium *Enon*, ſeu *Enan*, atque *Seranan*: villa ſive vicus eſt in terminis regionis *Damaſci* ſita, quæ à Septentrione terra promiſſionis terminus eſt. Num. 34. Ezech. 47. 48. Hier. ibi.

47.

ENASOR, ſive *Enhaſor*, alias *Haſor*, & *Naſor*, firma & robuſta civitas, quæ in tribu *Netpalim* ſupra *Aſor* poſita eſt. *Ioſ.* 19. *Hieron. de loc. Hebr. lit. E.*

48. Fons

48.

Bened. in 1. Mach. 14 Broca d. 1. Breid. ibid. Vitr. c. 33. Sal. tom. 9 cap. 10.

FONS hortorum, cujus in *Canticis Salomonis* fit mentio, & ex monte *Libano* procul à *Tripoli* ex millibus paſſuum cum impetu ſca-turit, ac brevi ſpacio auctus, in vehementem curſuq; velocem fluvium excreſcit: ſuiſq; a-quis, quæ limpidiſſimæ, frigidæ & dulces ſunt, omnes hortos (unde & fons hortorum voca-tur) totamque regionem, quæ inter *Libanum* & *Tripolim* eſt, irrigat ac fœcundat. Præter mi-nores aliquot, in tres magnos rivos ſe dividit, quorum prior inter *Tripolim* & montem leo-pardorum in mare magnum labitur, alter leo-pardorum montem circumiens, idem mare influit, tertius inter Arcas & Raphanæas *A-grippe* regni civitates, fluens medis, *Antaradum-que* alluens in prædictum tandem mare ſe ex-onerat.

Ioseph. 7. bell. 14. Vitr. c. 84

Fluvium hunc *Ioſephus* etiam Sabbaticum appellari ſcribit, ob quoddam peculiare mira-culum cognitione digniſſimum, cujus videndi gratia *Titus* flumen adire, & idipſum coram explorare operæ pretium duxit, quod *Ioſephus* his verbis deſcribit. Nam cum ſit quando fluit plurimus, neque meatu ſegnis, tamen in-terpoſitis ſex diebus à fontibus deficiens, ſic cum exhibet locum videre. Deinde quaſi nul-la mutatione facta, ſeptimo die ſimilis exori-tur: atq; hunc ordinem ſemper eum obſervare pro certo compertum eſt. Unde etiam Sabba-ticus appellatus eſt, à ſacro Judæorum ſepti-mo die ſic denominatus *hæc Ioſephus*.

Cùm hic locus à Chriſtianis habitaretur, plu-rimis ad fluvij hujus rivos religioſorum extru-ctis monaſterijs & eccleſijs frequens erat.

49.

GALGALA, oppidum tribus *Neptalim* 1. *Machab.* 9.

50.

Iof. 13. Iudith. 1. 1. Mach. 1. &c. Ioſep. 13. bell. 2. Egeſipp. de excidio Ie ruſal. li. 3. cap. 6. Hiero. 3. in loc. Act. A-poſt. lit. 1.

GALILÆA, uberrima & pulcherrima *Syriæ* regio, in S. Scriptura celebris, inter montem *Libanum* & *Samariam* ſita eſt. Cujus Septentrionalis tractus *Tyro Tyriorumque* fini-bus terminatur. A Meridie *Samariam* & *Scy-thopolis*, *Iordaniſque* fluvijs ſuis eam terminis claudunt. A Solis occaſu civitatis *Ptolomaidis* territorio, & monte *Carmelo* diſterminatur. (unde ab hiſtoricis plerunq; *Phœnici* annume-ratur.) Ab Oriente verò ultra fluenta *Iordanis* longè lateq; ſe extendens, *Gaulanitidem*, *Hipe-nen* & *Gadarim* complectitur

Hierom. in loc. Hebr. lit. G & in loc Act. A-poſt. lit. G Iob 1.

Galilæa autem duplex eſt, ſuperior ſcilicet, & inferior. Superior qua parte intra *Iordanem* eſt, *Cæſarea Philippi*, *Capharnao*, *Tyro* & *Ptolo-maidi* vicina, in tribubus *Neptalim* & *Aſer* ſita eſt, cujus longitudo à vico *Baca*, qui terram di-rimit *Tyriorum*, uſq; ad civitatem *Berſaben*: latitudo autem à vico *Thella* Jordani proximo, uſque ad *Meroth* extenditur, ac tam in latitudine quàm longitudine diei & ſemis iter continet.

Iſai. 9. Matth. 4. 3. Reg. 9.

In *Iſaia* & Evangelio hæc provincia Galilæa gentium vocatur, vel quod hic uſque ad *Salo-monis* tempora gentes habitaverint, vel quod *Salomon* viginti ejus civitates gentili Tyriorum regi *Hiram* donaverit, vel quod extima eſſet *Paleſtinæ* vix inde undique gentibus cincta.

Inferior verò *Galilæa* circa *Tiberiadem* & ſtagnum *Geneſareth* in tribu *Zabulon* poſita eſt, cujus longitudo à civi[illegible] que ad vicum *Xaloth*, qui in cam[illegible] tus eſt, viginti miliaria complectitur. Latitudo autem à *Mari Galilææ* atque *Iordane*, uſque ad urbem *Zabulon* Ptolemaidi vicinam, & mon-tem *Carmelum*, quatuordecim miliaria pertinet. *Saldom. 9. cap. 7.*

Utraque hæc regio olim optima admodum & fertilis erat, fontibus aquæ perennis atque torrentibus irrigua, totaque frumenti, vini, ac cunctorum frugum, maximè autem olei fe-rax, etiam agriculturæ minimè ſtudioſos uber-tate ſua provocabat, ideòque univerſa ab in-colis exculta, omniumque generum arboribus conſita, nec pars quidem ejus ulla erat otioſa. *Ioseph. 3. bell. 2. & 3 bel. 4.*

Quin & civitates ibi crebræ erant, & ubique vicorum multitudo. Nam *Ioſepho* teſte, qua-dringenta quatuor partim oppida, partim vi-cos videre hic erat, adeo propter opulentiam populoſa, ut ſupra quindecim fortiſſimorum colonorum millia in minimo ejus vico recen-ſerentur. *Galilæi* enim ab infantia fortes & pugnaces, & omni tempore plurimi erant. *Ioseph. in vit. ſua.*

Sicut alia quælibet loca multum *Chriſti* præ-ſentia evexit, ita & *Galilæam* ſua habitatione, concionibus & miraculis longè reddidit illu-ſtriorem. Hic enim conceptus & educatus eſt, hic ut plurimum habitavit & verſatus eſt, hic Evangelicæ prædicationis ſemen primum ſpargere cæpit, ac promulgandi Evangelij gra-tia unà cum Apoſtolis, qui plerique *Galilæi* erant, *Galilæam* totam bis circumivit, ſingulaſ-que ejus civitates & vicos peragravit, docens ubique in ſynagogis, ejiciens dæmonia, & cu-rans omnem morbum & omnem langvorem in populo. *Matth. 2. 3. 4. 9. 17. Marc. 1. 6. Luc. 2. 4. 8 Ioann. 4.*

Atque ob hanc educationem converſatio-nem ſuam, quam in *Galilæa* duxit, *Chriſtus Ga-lilæus* vocatus fuit. Præter quam rationem Apo-ſtoli, quod pleriq; hic nati eſſent, etiam *Gali-læi* appellati fuere. Quapropter & Imperatori *Iuliano* Apoſtatæ, ut *Euſebius* & alij ſæpe me-morant, ſolenne erat, ut *Chriſtum Galilæum* & tum à *Chriſto*, tum ab Apoſtolis, Chriſtianos omnes *Galilæos* nominaret. *Matt. 26. Luc. 23. Act. 1. 2. Euſeb. hiſt. Eccl. Hiſt. tripart. lib. 6. c. 4. & 24 Theodor. 3 hiſt. eccl. & 23. Niceph. 10 hiſt. eccl. 1. 4. & 20.*

51.

HAMON, ſeu *Amon*, aliàs *Ammon* & *Hammon*, civitas eſt, quæ cum ſuis ſubur-banis de tribu *Neptalim* Levitis data fuit. 1. *Pa-ral.* 6.

52.

HELEB, aliàs *Heleph* & *Beleb*, civitas, quæ terminus erat tribus *Neptalim*. *Ioſ.* 19.

53.

HELIOPOLIS *Celeſyriæ* urbs, quon-dam Archiepiſcopali ſede inclyta, quæ hodie

hodie *Malbec*, *Poſtello Balbec*, Arabicè *Bebalbeht* dicitur. *Frolam.Tyr.belli ſacr.libr.9.cap.15.* & *lib.14.cap.12.* & *libr.21.cap.6.8.11.Vitr.cap.45. Niger.geogr.Aſ.com.4.*

54.

HELON, ſive *El*... civitas in tribu *Neptalim.Ioſ.19.3.Reg.4.*

55.

HOREM, quæ & *Horez*, *Hieron. Oram*, fortis & valida civitas in tribu *Neptalim. Ioſ.19.de loc.Hebr.lit.O.*

56.

IAMNIA, ſuperioris *Galilææ* vicus, præruptoſitu, quem *Ioſephus*, cum *Galilææ* præeſſet, contra Romanos communivit. *Ioſephus in vita ſua.*

57.

IEBNAEL, ſive *Iebnabel*, *Hieron. Iebnel*, civitas in tribu *Neptalim*, *Ioſ.19. Hieronym.de loc.Hebr.lit.I.*

58.

IERON, alias *Giron*, Hebraicè *Iron*, prævalida civitas tribus *Neptalim*, *Ioſ.19.Hieron. in loc.Hebr.lit.I. ubi ſupra.*

59.

IORDANIS, Hebraicè *Iarden*, maximus & amœniſſimus totius *Palæſtinæ* fluvius eſt, utriuſque teſtamenti ſcripturis celeberrimus. Qui, præterquam quod è fonte *Phiala* in *Trachonitide* regione ſito, (ut in ejuſdem *Phiala* deſcriptione declaravimus) primam ſuam ſumat originem ad radices montis *Libani*, quarto, inquit *Hieron.* à *Cæſarea Philippi* ſeu *Paneadis* miliario, ex duobus fontibus haud procul à ſe diſſitis, *Ior* ſcilicet & *Dan* (qui & *Dannus*, *Paneas* & *Paneus* dicitur) bicornis erumpit.

Ioſeph.3. bel.c.18. & 4.75. Hieron.de loc.Hebr. lit.D.dict. Dan. Geneſ.14. Ioſeph.1. antiq.11. & 5. antiq.3. Hieron. quæſt.Hebr. Geneſ.14. & de loc. Hebr.dict. Laiſa. & in Ezech. 27. & in Matt.16. Ioſ.11.bel. Iud.c.18. ... Ioſeph.5. antiq.7. & 8. ... Ioſeph.3. bel.c.8.

Quorum prior in fluvium *Ior* alter in fluvium *Dan* (ad quem olim *Saladinus* caſtra locavit) mox derivatur. Hi ante portam *Cæſareæ Philippi* in unum confluentes, ut aquis, ita & vocabulis conjunctis, *Iordanis*, qui minor vocatur, & nomen & fluvium efficiunt.

Hinc regiones per quam amœnas præterlabens, poſt longos, quos facit circuitus, *Traconitidem* ab *Ituræa* & *Galilæa* ſuperiori ſeparando, poſtquam urbem *Seleuciam* à ſiniſtris alluit, in vallem quandam, inter *Cæſaream Philippi* & mare *Galilææ* medio loco ſitam influens ſtagnum facit, latitudinis triginta, & longitudinis ſexaginta ſtadiorum, quod Aquæ *Meron*, & *Samachonis* lacus nominatur.

Inde lacum hunc tranſgreſſus, & oppido *Aroſeth* gentium à dextris ſalutato, curſum ſuum verſus Orientem flectit, & fontibus aliquot auctus, centum viginti aliis prætcritis ſtadiis, inter *Capharnaum* & *Corozaim* nobiles *Galilææ* civitates quas aquis ſuis allambit & ditat, in Mare *Galilææ* ſeu lacum *Genezarcht*, qui juxta *Plinium* ſecedim millia paſſuum longus eſt, latus verò ſex millia paſſuum latè ſe diffundit.

Plin.5.na. hiſt.4

Hoc mare medium tranſemenſus, ad auroram aureum *Iovis* templum è longinquo proſpicit, & ab Occidente torrentis *Ciſon*, ab Oriente autem fluvii *Iabac* uberrimus auctus aquis, deinceps *Iordanis* major appellatur. Tum *Peræam* à *Samaria* & *Moabitidem* à Iudæa regiones dividens. Convallem illuſtrem, quæ à lacu *Geneſareth* ad *Aſphaltiten* uſque ducentorum triginta ſtadiorum longitudine patet, medium ſecat, variaſque tum urbes, tum pagos & à Solis ortu Campeſtria *Moab*, ab Occaſu palmiferos *Ierichontis* agros ſuis fluentis irrigando fœcundat, & præter minores aliquot fontes, *Dibon*, *Iezrael*, *Thaphua Carith* & *Elizæi* fontium & torrentium & *Iazer* & *Arnon* fluminum recipit.

Ioſeph.4. bell.1. Ioſeph.3. bell.4. & 4.13.&c. Iuſt.16.

Arnon fluminum aquis in ſe receptis, poſt multos circuitus, ac ſinuoſos flexus tandem juxta prædicti *Arnonis* oſtium velut invitus, inquit *Plinius*, in Mare mortuum ſive lacum *Aſphaltitem* dirum natura delabitur. Cui commixtus, & nomen amittit, & limpidiſſimas eximiæ dulcedinis, & ſaluberrimas laudataſque ſuas aquas perdit peſtilentibus mixtas. Quas ubi piſces, quibus *Iordanis* abundat, guſtaverint, ilicò aut renatant, aut moriuntur.

Hieron. de loc.Hebr. lit.L.dict. Iordanes. Plin.5.nat. hiſt.15. Hieron.in Ioan.1. & 22.ad Lucianum & in Ezech. 47.

Poſtremò & peſtiferum hoc mare latum centum viginti, longum ducentis triginta ſtadiis medium prætcrlapſus, breviqueſpacio agreſſus, in horrenda quadam terræ voragine atque abyſſo abſorbetur.

Univerſa verò *Iordanis* longitudo, quæ ab ortu ſuo ſub monte *Libano*, uſque ad deſertum *Pharan* ſe extendit, centum circiter miliaria conficit, qui toto hoc decurſu ex ultraque ſui parte latis, amœnis, argiloſis, & uberrimis campis cingitur. Illique utrinque multis & altiſſimis montibus, ſibi invicem ſuccedentibus & cohærentibus circumdantur.

3.Reg.7. 2.Par.4. Hieron.de loc.Hebr. lit.A.dict. Aulon. Ioſ.3.&c. Ioſ.12. Vitr.c.53. Brocardus ... Hieron. ibi.

Ejus eſt naturæ hoc flumen, quod ripas alvei meſſis tempore impleat, quod factum eſt in Iſraelis tranſitu. Weiſſ.

Atque in his quidem campis ſeu Iordanis campeſtribus, quæ ætate *Hieronymi* à *Palæſtinis* Hebræo vocabulo *Aulon* vocabantur, nobiles hæ viſebantur urbes *Tiberias*, *Scythopolis*, *Salem*, *Ierícho*, & aliæ multæ. Sed & innumeri hic erant pagi, prata virentia, peramœna prædia, horti, arundineta, carecta, arbuſta, & ſaltus, in quibus morabantur leones, timidi damæ, cervique fugaces, deni que omne ferarum genus, unde etiam ſecundum litteram illud Prophetæ intelligi poſſet: aſcendit leo de *Iordane*.

1.Matt.4. Hieron.in Zach. 11. Ierem.4. 49.

Hunc fluvium primò *Iſraelitæ*, poſtea *Elias* & *Eliſæus*, aquis ejus miraculosè diviſis, ſiccis pedibus tranſierunt. In eodem *Naaman* Syrus *Eliſæi* juſſu ſepties ſe lavans à lepra purgatus fuit. In eodem fluvio *Chriſti* præcurſor *Ioannes Baptiſta* confluentes ad ſe undique Iudæos, ſua confitentes peccata baptiſmo pœnitentiæ aptizavit

Ioſ.3. 4.Reg.2. 4.Reg.5. Luc.4. Matth.3. Marc.1. Ioan.3.

Inter alios verò & ipſe *Ieſus* à *Ioanne* hoc flumine baptizatus, mundiſſimæ carnis ſuæ contactu eius fluenta ſanctificavit, illiſque atque omnibus totius Mundi aquis regenerandi virtutem indidit. Quo facto, ipſe primum ſuos diſcipulos, deinde per eos multos alios, plures quam *Ioannes* ex Iudæis ibidem baptizans, baptiſmum in remiſſionem peccatorum promulgavit. In cujus rei memoriam Chriſtianis peregrinis & accolis ſolenne eſt, ut corpora & veſtimenta ſua in *Iordanis* aquis abluant. Ait tamen *Clemens Petrum* duntaxat à *Chriſto* baptizatum, à *Petro* reliquos.

Matt. 3. Marc. 1. Luc. 3. 4. Ioann. 3. 4. Hieron. to. 1. epiſt. 79. Clemens l. 5. hypotyp. vratum ſpirituale cap. 176.

60.

ITURÆA, à *Ietur* ſive *Ithur*, filio *Iſmaelis* ſic appellata, montoſa ac nemoroſa eſt regio, ad radices montis *Libani* in longum porrecta. Nam à fluvio *Iordane* ſumens initium, juxta eundem *Libanum* verſus Occidentem ad montes uſque *Sidoniorum* & *Tyriorum* extenditur, aliquoties etiam *Saltus Libani* nuncupatur. Sunt tamen qui *Ituræam* ad Septentrionalem quoq; montis *Libani* partem extendi putent, atque in ſacris litteris aliquoties ſaltum *Libani* nuncupari.

Geneſ. 25. Benedict. Tyr. bell. ſacr. l. 5. c. 15. & l. 21. c. 11. Vitr. c. 47. Brocar. de it. 1. & 2. Bried. it. 1. 3. & 5. 1. Par. 5. Ioſeph. 11. ant. 18. Strb. l. 17.

Hujus regionis habitatores Iturai vocantur. Quos *Ariſtobulus* primus poſt Babylonicam captivitatem Iudæorum rex & pontifex bello devicit: eóſq; cõminatione exilij circũciſionẽ, cæteróſq; Iudaicos ritus admittere coeg.

Luc. 3. Hieron. de loc. Hebr. lit. I.

Eidem regioni à Romanis, ſicut in Evangelio *Lucæ* legimus, tetracha præfectus fuit *Philippus Herodis ſenioris* filius.

61.

LECUM, aliàs *Lecum*, Hebraicè *Lacum*, *Hieronymo Lachum*, civitas, quæ ad *Iordanem* ſita, *Neptalimitidis* tribus terminus erat. *Ioſ.* 19. *Hieron. in loc.* Hebr. *lit. L.*

62.

LEPROSORUM valetudinarium juxta civitatem *Capharnaum* ſitum, ex quo leproſus ille fuiſſe videtur, quem Dominus ad pedem montis *Chriſti* mũdavit. *Matt* 8. *Mar* 1.

63.

LIBANUS, Hebraicè *Lebanon*, inſignis *Phœnices* mons, ſacris literis celebratiſſimus, qui terræ promiſſæ fines à Septentrione claudit. Nam à tergo *Tidonis* orſus, verſus Orientem ultra *Damaſcum* tendens, mille quingentis ſtadijs, teſte *Plinio*, hoc eſt, centum octuaginta ſeptem millibus paſſuum, ad *Simyram* & *Palmirenam* uſque regionem porrigitur.

Num. 34. Ioſeph. 5. ant. 1. Plin. 5. hiſt. 20.

Ob eminentem autem ſuam altitudinem procul tum in terra exiſtentibus, tum in mari navigantibus à quadrageſimo miliario conſpiciendum ſe præbet. Omnium quippe, quos habet *Syria*, montium altiſſimus, ſimul ac amœniſſimus & fœcundiſſimus eſt, unde & quibuſdam *Mons montium* appellatur. Nihil enim, inquit *D. Hieronymus* in *Zachariam* ſcribens, *Libano* in terra repromiſſionis excelſius eſt, nec nemoroſius atque condenſius. Et in *Oſee*. Mons *Libanus* fertiliſſimus & virens, denſiſſimis arborum comis protegitur. Ideoque magno e[illegible] ut videndi deſiderio *Moſes* tene[illegible] tamen nonniſi procul [illegible] *ho*, à ſexageſimo ſcilicet m[illegible] datum fuit.

Broc. it. 2. Hieron. de loc. Hebr. lit. L. Hieron. in Zach. 11. & Oſee 14.

Dictus autem eſt *Libanus* à *Liban*, quod Hebræis album vel candidum, & thus ſignificat. Nam thus quidem plurimum optimumque, ac fragrantius ſpirans in eo [illegible]gitur, & nivibus perpetuis albeſcit. In ipſius enim ſummitatibus, ac præcipue quæ *Cæſarea Philippi* imminent (nam [illegible] ſe altiorem *Libanus* tollit) nullo non anni tempore, etiam media æſtate, cum ſeveriſſimi ca[illegible] ibidem eſſe ſolent, frigidiſſimæ nives inveniuntur, quæ inde ſub paleis, ne nimio cæli æſtu liqueſcant, conſervatæ, per duorum vel plurium dierum iter in circumiacentes urbes, ut vinum ſua commixtione refrigerent, deferuntur.

Hieron. in Ezech. 27. Ierem. 18. Suetm. Brocardus it. 2. Vitr. c. 23.

Refert ex problematibus *Alexandri Aphrodiſei* Dominicus Marius Niger in hoc monte ex cæleſti rore coagulum quoddam dulciſſimum fieri, quod ſacchar accolæ vocitant, proximum ſalis glebulis, candidum & fragile, unde forte nos ſacchari nomen accepimus.

Nig. Geog. Aſ. com. 4. pag. 193.

Propter roris abundantiam, pluviarumque frequentiam, ac naturalem ipſius humiditatem *Libanus* nobiliſſimus ſcatet aquarum venis celeberrimorumque fontium ac fluminum principium & origo eſt. Ex eo enim, præter cætera, inclyta hæc erumpunt flumina, *Chryſorrhoas*, *Iordanis*, *Eleutherus*, *Leon*, *Lacus Adonis*, qui nunc *Banis* dicitur, & fons hortorum, qui magno impetu emanans, tribus fluvijs in mare currit.

Vitr. [illegible] deſcript. mun. [illegible]

Eadem quoque ratione præſtantiſſimarum arborum & herbarum *Libanus* fertiliſſimus utiliſſimæ variæ electæque materiæ ſilva, & medicinæ hortus eſt. Et quantum ad arbores hujus montis attinet, earum natura ex parte his verbis à *Hieronymo* deſcribuntur. *Arbores Libani* quantum in auras conſurgunt vertice, tantum radicem in ima demergunt, ut nulla tempeſtate quatiantur, ſed ſtabili mole conſiſtant. Harum arborum rami huc illucq; tenduntur, ut veniat volatilia cæli, & habitent in eis. Crebræ hic creſcunt cedri, enodes & imputribiles, miraque proceritate (quibus idcirco in ſac. Scriptura ſuperbi comparantur) ſublimes. Rectæ quoque & electæ abietes, odoriferæ cupreſſi, ſeu cypariſſi, pingues olivæ, pini, buxi, diverſæque arbores thuriferæ, quarum gummi, electum olibanum à medicis nuncupatur.

Hieron. in Oſee 14. 3. Reg. 4. 4. Reg. 9. 2. Par. 2. Pſ. 28. 36. Iſa. 2. 40. Hieron. in Iſa. 60. & Ezech. 27.

Porro quantum ad herbas, varijs *Libanus* fragrat aromaticarum medicarumque herbarum generibus, quarum optime redolenti odore virulenti ſerpentes, aliaque venenoſa animalia procul inde fugantur. Omne tamen ſilve-

Oſee 14. Brocard. vbi ſupra.

ſilveſtrium ferarum, canorarumque avium genus in eo admodum frequens eſt.

Valles Libani olim mirum in modum feraces erant, ac optimo tritico, vineis, pomariis, hortis, atque, uberrimis paſcuis abundabant, unde ob graminum perpetuo virentium copiam animalia, quæ a ſacerdotibus juxta legis præſcriptum quotidie *Hieroſolymis* in templo offerenda erant, in compaſcuis ejus paſcebantur. De eximiis hujus montis donis & virtutibus clariſſime *Oſee* propheta in perſona Dei ad pœnitentiam converſis in hæc verba loquitur. *Ero quaſi ros Iſraeli, germinabit ſicut lilium: & erumpet radix ejus ut Libani, ibunt rami ejus, & erit quaſi oliva gloria ejus & odor ejus ut Libani. Convertentur ſedentes in umbra ejus: Vivent tritico & germinabunt quaſi vinea memoriale ejus ſicut vinum Libani.*

In hoc monte, ejuſque vallibus, nec non adjacente ei regione, quæ ab eo *Libanica*, & aliis *Syria Libanica* denominata eſt, multi & diverſarum nationum, tum religionis habitant populi. *Syri* nempe, *Armeni* & *Græci*; item Chriſtiani, qui ſe a Gallis originem traxiſſe gloriantur, *Iacobini, Georgiani, Maronitæ*, & *Neſtoriani*. Ex quibus uno tempore octingentos exercitui ſuo adjunxiſſe *Herodes* legitur. Ex *Maronitis* autem anno poſt *Chriſtum* natum milleſimo centeſimo octuageſimo ſecundo, quadraginta bellicoſiſſimorum virorum millia, abjurato errore, orthodoxam Catholicamque fidem amplexi ſunt. Ex quibus omnibus & admiranda hujus montis præſtantia, & accolarum frequentia facile colligere fuerit.

64.

MAGDALEL, alias *Magdiel*, turrita & munita civitas in tribu *Neptalim*. *Ioſ.* 19. *Hieron. de loc. Hebr. lit. M.*

65.

MASALOTH urbs, quæ eſt in regione *Arbellis*, quam *Machabæorum* tempore *Bacchides* expugnavit, ejuſque cives trucidavit. 1. *Macch.* 9.

66.

MELCHA, ſive *Meltha*, lacus monti & civitati *Sephet* vicinus, ſecus quem *Balduinus tertius*, Hieroſolymorum rex caſtrametatus, Turcarum ex inſidiis paſſus eſt eruptionem ac quibuſdam ex ſuis cæſis, nobilibus autem plurimus captis, ipſe cum paucis vix evadens, in oppidum *Sephet* ſe recepit. *Tyr.* 18. *bell. ſacr.* 13. & 14.

67.

MERGIUM locus qui inter montes *Meſaphar* & *Eleutherum* fluvium in planicie juxta collem quendam ſitus eſt ad quem olim Chriſtiani caſtrametati fuerunt. *Tyr.* 21. *bell. ſacr.* 28.

68.

MESAPHAR vicus, qui inter caſtrum *Toronum* & urbem *Paneadem* in ſummis montibus ſitus eſt, unde in totam ſubiectam regionem uſque ad radices *Libani* & *Paneadem* patebat proſpectus. *Tyri.* 21. *belli ſacr.* 28.

69.

MONS CHRISTI, ſic dictus, quod Servator noſter *Ieſus Chriſtus* in eo ſolitus ſit orare & prædicare. Qui a civitate *Sephet* verſus Orientem tribus, ab urbe *Capharnao* contra Occidentem totidem miliaribus, non procul a *Mari Galilææ* abeſt.

Formam habet oblongam, nam in longitudine duos teli jactus, in latitudine autem lapidis jactum continet. Altitudo ejus tanta eſt, ut ex eo non ſolum totum *Mare Galilææ*, & terra *Zabulon* & *Neptalim*, ſed & civitas *Cedar*, ac *Trachonitis* & *Ituræa* regiones, denique & *Sier*, *Hermon* atque *Libanus* montes procul conſpici poſſint.

Natura totus herboſus, floridus & amœnus eſt, ac cælesti Philoſophiæ convenientiſſimus. Unde & *Chriſtus* frequenter hoc loco oravit & docuit, hic Divina oratione integras noctes traxit, hic omnibus ſuis diſcipulis ad ſe vocatis, duodecim ex eis delegit, quos & Apoſtolos ordinavit ac nominavit. *Simonem* nempe, quem nominavit *Petrum* & *Andream* fratrem ejus *Iacobum Zebedæi filium* & *Ioannem Iacobi fratrem*: quibus impoſuit nomina *Boanerges*, quod eſt filii tonitrui: *Philippum Bartholomæum Matthæum publicanum*, *Thomam*, *Iacobum Alphæi filium*, *Simonem Cananæum*, qui vocatus fuit *Zelotes*, *Iudam Thadæum*, quem Græci *Lebbæum* vocant, *Iacobi Alphæi fratrem*, & *Iudam Iſcarioten*, qui & prodidit illum.

Hic una cum eiſdem ſedens, prolixo & inſigni ſermone, quem *D. Matthæus* tribus capitibus deſcribit, de octo beatitudinibus ac Evangelicis perfectionibus deſervit, clarè diſerteque in Apoſtolis nos inſtituens, quibus in rebus vera ſita ſit beatitudo, veteriſque legis Chriſtiana perfectio. Modum item docens utiliter eleemoſynas erogandi, Deum Patrem orandi, & ſincere jejunandi. Monens etiam non alibi quam in cælo theſaurizandum, omnemque de victu & veſtitu ſolicitudinem in Deum projiciendam. Atqui ſedulo præcipiens non temere judicandum aut docendum, orationi vero vigilanter inſtandum. Vrgens porro arctam virtutis viam ſine mora capeſcendam, & per anguſtam portam ad vitam intrandum. Denique à pſeudoprophetis diligenter cavendum, ſuæque huic doctrinæ firmiter inhærendum. Oſtenditur etiamnum ibi lapis, in quo *Ieſus Chriſtus* prædicans ſedit, & loca in quibus Apoſtoli conſediſſe memorantur.

Sunt qui *Chriſtum* hoc quoque in monte quinque panibus & duobus piſcibus, quinque hominum millia ſatiaſſe cenſent, ideoque locum hunc *Chriſti* & Apoſtolorum menſam appellant, nonnulli vero juxta *Tiberiadem*

Marginal notes: *Broc. it. 2. Bred. ibid. & in ſ. deſcript. mont. Lib.* — *Oſee 14.* — *Ioſ. 11. Tyr. 14. b. ſacr. 15. Brocardus in præfat. deſcript. loc. terr. S. & itin. 2. Bred. ib. lat. 1. bel. Tyr. 22. bel. ſac. 8.* — *Broc. it. 3. Bred. ibi. Vitel. p. m. Sal. tom. 9 cap.* — *Luc. 6. Marc. 3. Matt. 10 Marc. 3. Lu. 6. Act. 1.* — *Mat. 5. 6. 7.* — *Bred. it. 3. Sal tom. 9. c. 8. Brocar. cui etiam ſavere videtur Vitr. ca. 253. Hiero. in epiſt. ad Marcell. & in epiſt. ad Paula.*

Fretell. Sal. ubi ſupra.

dem civitatem id contigiſſe autumant quod tamen ultra mare *Galilaa* factum eſſe, ex *Matthai, Marci* & *Ioannis* Evangelio manifeſte patet, qui ſcribunt Dominum una cum Apoſtolis Mare *Galilaa* trajeciſſe, atque peracto hoc miraculo, Apoſtolos idem rurſum tranſnavigaſſe mare. *Ieſum* vero ſuper maris aquas peditem tranſiviſſe, tandemque una in terram *Geneſar* veniſſe. Mihi vero alterum multiplicatorum panum miraculum hoc loco peractum fuiſſe videtur, quo nempe ſeptem panibus & paucis piſciculis quatuor hominum millibus ſaturatis, ſeptem ſportæ impletæ ſunt reliquiarum fragmentis, quæ ſaturis ſuperfuerant. & quod Dominus ſcribitur dimiſſa turba navigio profectus in terram *Magedan* ſive *Dalmanutha*; intelligendum eſſe de navigatione, qua non quidem ad oppoſitum maris littus navigarit: ſed in eodem littoris latere maris oram circum legerit. Quod Evangelicæ hiſtoriæ ſatis convenire videtur, cum non dicatur hic transfretaſſe, ſed veniſſe in fines *Magedan*.

Vide in tribu Manaſſ. 3.43. Matt. 15. Marc. 8. Ians. c. 6. concord. Evang.

Luc. 6. Ad pedem hujus montis etiam Dominus *Ieſus* langventium, & a ſpiritibus immundis obſeſſorum multitudinem curavit, ac ibidem prædictum de vita beata ſermonem, ſtans in loco campeſtri ſummatim coram copioſa plebis multitudine replicaſſe videtur.

70.

HOC loco ad radicem Montis *Chriſti* Dominus leproſum ſupplicem ſuo tactu mundavit: & mundatum ad ſacerdotes, ab eis judicandum remiſit. *Matth.* 8. *Marc.* 1. *Luc* 5.

71.

Tob. 1. Tyr. 21. b. ſacr. 18. Broc. it. 4. & Bred. it. 4.

NAASON, ſeu *Naaſon*, cujus in principio libri *Tobiæ* fit mentio, antiqua in tribu *Neptalim* civitas eſt, quæ à Mari magno verſus Orientem novem, infra urbem *Neptalim* contra Occidentem tribus, à civitate autem *Dothaim* verſus Aquilonem totidem miliaribus, in valle quadam ſita eſt.

72.

NECEB, *Hieronymo Nezeb*, tribu *Neptalim* civitas eſt, quæ tanquam domina civitati *Adami* imperabat. *Ioſ.* 19. *Hieron in loc. Heb. lit. N.*

73.

Tob. 1. Tyr. 21. b. ſacr. 26. Broc. it. 4. Bred. ibi.

NEPTALIM, ſive *Nephthali*, inſignis in *Galilaa* ſuperiori trib. *Neptalim* urbs eſt, ſupra *Naaſon*, à qua tribus verſus Orientem milliaribus abeſt, poſt Viam maris, quæ ducit ad Occidentem ſita. In ſiniſtro habens urbem *Sephet*, paulò plus uno miliario verſus Aquilonem ab ea diſtantem. A civitate autem *Dothain* contra Aquilonem tribus, à *Bethſaida* vero verſus Occidentem totidem miliaribus ſeparata eſt.

Situ, lociq; natura firma ac munita ſane urbs eſt, ab Occidente enim prealto ei adiacente monte munitur, qui non niſi ab Orientali ſui parte per anguſtiſſimam viam aſcendi poteſt.

3. Reg. 4. Glorioſiſſimi regis *Salomonis* ætate huic urbi ab ipſo præfectus erat *Achimaas*, qui *Baſemath* ejuſdem regis filiam duxerat uxorem, unde non obſcure colligi poteſt, inter præclariſſimas *Iſraelis* civitates hanc urbem [illegible] recenſeri. Quæ inſuper nativ[illegible] ſti, & patientiſſimi *Tob*[illegible] fuit, qui an[illegible] *Ezechia* re[illegible] 2. Reg. [illegible] *naſar* Aſſyriorum rege, u[illegible] tribubus *Iſrael* hinc in *Ninivem* Aſſyriæ metropolim captivus abductus, licet inter gentiles in captivitate ageret, Divinæ tamen legis præcepta, viamque veritatis, ac pietatis opera non deſeruit, cæcitate denique à Deo tentatus, patientiam non perdidit.

Quidam longe à veritate aberrantes, urbem *Neptalim* tempore Hieroſolymitani excidii *Iotapatam*, aut vitioſe *Ionapam* ſeu *Ieſapatam* dictam fuiſſe putant. Nunc autem Arabis *Suzæ, Sizæ*, vel *Syrin* vocari, plurimorum authoritate conſtat. Sunt qui Chriſtianorum tempore Epiſcopali ſede *Neptalim* decoratam fuiſſe cenſeant.

74.

NIGRAGVARDA, caſtellum in monte extructum, ex quo *Paneadenſis* civitas videri poteſt *Tyr.* 18. *bel. ſacr.* 15.

75.

PANEAS regio, à *Paneade* urbe nomen habens, quam una cum *Trachonitide Batanæa* & *Gaulonitide* regionibus, *Herodes ſenior* filio ſuo *Philippo*, tetrachiæ nomine teſtamento aſſignavit. *Ioſeph.* 17. *antiq.* 10. & 2. *bell.* 8.

76.

PANIUM antrum, ſpecus ſive ſpelunca eſt, licet umbroſa, amœniſſima tamen, in altiſſimi ſaxoſique montis, qui *Panius* appellatur, radice ſita, unde *Dan* fons *Iordanis* fluvij profluit, ex qua parte ſpecui ſubjecta eſt in immenſum hians terræ devexitas, plena aquis ſtagnantibus, tam imperſcrutabilis profunditatis, ut demittentibus aliquid, donec terram inveniant, longitudo nulla ſufficiat. Paulo aliter de hoc antro *Siegle*, ſub monte, inquit, excelſo *Libani*, in cujus latere antrum hoc umbroſum aperitur profundi præcipitij, unde gravis odor exhalat, foris ad pedes montis & fauces antri ſcaturiunt fontes, unde Iarden fluvius concipitur. *Zieg.* 21. *b.* Ioſeph. 15. antiq. 13. & 1. bel. 16. & 3. bel. 18.

Naturalis *Panij* pulchritudo, regij opibus & *Agrippæ* divitiis magnificentius accurata eſt. Cui loco alioquin celeberrimo, non parum honoris contulit marmoreum illud templum quod in loco ei vicino, *Auguſto Cæſari* ab *Herode ſeniore* erectum fuit.

In prædictum aquæ receptaculum gentili patrioque quodam errore accolæ celebri ac feſto die congregati, victimam dæmoni neſcio cui proijcere ac immolare ſolebant. Quæ mirifice dæmonis illius aſtu & opera ſubito diſparebat. Quo cum adſtantibus perſuaderetur, hoſtiam inviſibiliter in cælum eſſe ſublatam, ea res pro ingenti miraculo ubique celebrata

Euſeb. 7. hiſt. Eccl. Niceph. 6. Eccl. hiſt. 14.

lebrata fuit. Accidit autem ſub *Galieno imperat.* dum hæc gererentur, adeſſe Romanæ vrbis ſenatorem, Regia proſapia, opibus ac nomine clariſſimum *Aſterium*, illuſtrem poſtea *Chriſti* martyrem. Qui cùm ſpectatores omnes miraculi hujus ſtupore animadverteret conſtringi, humanos miſeratus errores, cum gemitu & ſuſpirio oculos ſimul & palmas ad cælum tendens, rerum omnium Deum tota fide profuſis lacrymis invocat, ut fallacis dæmonis, illis aquis innatantis præſtigias diſpelleret, ac fraude & errore tanto miſeros illos mortales liberaret.

Hæc illo cum fletibus ſupplicante confeſtim ſubnatans victima illa, quæ inviſibiliter credebatur aſſumpta, ſuperferri aquis videtur, & conſpectibus omnium reddi[illegible].

Ita vnius Chriſtiani prece diabolicus tantorum ſæculorum dolus, ac longè lateque celebratum miraculum, hominumque de eo portentoſa opinio, adeò ſublata eſt, vt deinceps nihil ejuſmodi in eo loco ſit factum.

77.

PLANICIES maxima, quæ inter montes *Meſaphar*, & ſcabras rupes fluvio *Eleuthero* imminentes ſita eſt. In qua *Hieroſolymorum rex Balduinus quartus* inita cum *Saladino* pugna, multis Turcarum interfectis, cæteros in fugam vertit. At redintegrato ibidem prælio, victoribus victis, plurimiſq; Chriſtianorum captis, reliqui in caſtrum *Delfort* ſe contulerunt *Tyr.* 21. *bel. ſacr.* 28. & 29.

78.

PONS, quà ex vrbe *Capharnao* per *Iordanem* in civitatem *Corozaim* tranſitus erat. vbi certi ad hoc deputati receptores Roman. nomine (quod ipſi fortè pontem, ut cõmodè per eum è *Iudæa* in *Syriam* traiectus eſſet, extruxiſſent) vectigal, quod Gallico vocabulo *Paſſagium* nominant, à tranſeuntibus accipiebant. Hos quidam à *Chriſto* didrachmum, de quo in *Matthæi Evangelio* agitur, hîc exegiſſe putant. Attamen non deſunt, qui hoc didrachmum (quod valebat ſeptem ſtuferos noſtrates, aut, quod idem eſt, ſeptem ſolidos Gallicos Turonicos) Romanis alia ratione annuatim pendendum fuiſſe exiſtiment. Interim Dominus cùm Regis eſſet filius, ideoque ab omni vectigali & tributo immunis, ne exactores offenderet, *Petro* juſſit hamum in mare mittere, & ſtatérem in ore piſcis inveniendum, pro ſe & illo exſolvere. *Mat.* 17.

79.

Hieron. in loc. Hebr. lit. R. Brocard. et in. b. Brand. ibi.

RAMA, vicus in tribu *Neptalim*, qui haud procul ab urbe *Sephet* in excelſo colle ædificatus eſt.

Admonet hoc loco *Divus Hieronymus* variis diverſarum tribuum civitatibus & viculis idcircò eadem nomina *Rama* aſſignari; quia cùm apud nos vnum nomen ſonare videantur, apud Hebræos tamen, quod diverſis ſcribantur litteris, diverſa eſſe nomina. Omnes interim illæ *Ramæ* in excelſis collibus ſitæ ſunt: nam *Rama* Hebræis excelſum & ſublime interpretatur.

80.

REBLATHA, aliâs *Rebla*. H[illegible] *Ribla*, inclyta vrbs in terra *Em*[illegible] tribu *Neptalim*, juxta fluvium *Iordanem* ſita, quæ limpidiſſimis fontis *Daphnis* aquis irrigatur. *Num.* 34.

In hac urbe (licet id quidam in *Antiochia Syriæ* factum putent) *Pharao Nechao* Aegypti rex accerſitum ad ſe *Ioachaz* regem *Iuda* ligavit: ac ligatum inde in AEgyptum tranſtulit. *4. Reg.* 23. *Hieron. de loc. Hebr. lit. R.*

Huc & *Sedechias rex Iuda*, à *Chaldæorum* exercitu in campeſtribus *Iericho* comprehenſus, ad *Nabuchodonoſor* regem Babylonis perductus eſt. Qui cum de rebellione & periurio *Sedechiam* acriter increpuiſſet, mox eius filios, omneſque Principes & nobiles *Iuda* in conſpectu eius hic occidit, deinde oculos ipſi *Sedechiæ* eruit, ac catenis compedibuſque vinctum, in Babylonem ſecum abduxit, & perpetuis mancipavit carceribus. *4. Reg.* 25. *Ierem.* 39. 52.

Atque ita Divina vtriuſque *Prophetæ*, tam *Hieremiæ*, quam *Ezechielis* vaticinia, quamvis à *Sedechia*, quod diverſa ac contraria eſſe videbantur, contempta, ipſo eventu ſunt impleta. *Hieremiæ* quidem, quod *Hieroſolymæ* præſens regi *Sedechiæ* ſemel, iterum, tertioque, ipſum à Chaldæis capiendum, & in Babylonem abducendum obnunciaverat. *Ezechielis* verò, quod eodem tempore apud *Babylonem* prophetans, etiam *Hieroſolymam* tranſmiſerat, Regem quidem capiendum, at *Babyloniam* non viſurum. *Ierem* 32. 34. 38. *Ezech.* 12. 17. 32. *Ioſeph.* 10. *Antiq.* 9. & 10.

81.

RECCATH, quæ & *Rechath*, *Racath*, & *Raccath*, prævalida in tribu *Neptalim* civitas eſt. *Ioſ.* 19 *Hierony. de loc. Hebr. lit. R.*

82.

SAANANIM, aliâs *Sannanim*, *Sabannim*, *Sabananim*, & *Sabanannim*, *Hieronymo Sienaim*, civitas & quercetum in tribu *Neptalim*. *Ioſ.* 19. *Iud.* 4. in *Hebr. Hierony.* in *Hebr. loc. lit. S. Mercat.*

83.

SABARIM, civitas aut villa, quæ inter terminum *Damaſci*, & confinium *Emath* ſita ad Septentrionem terræ promiſſæ limes eſt. *Ezech.* 47. *Hieronym. ibid.* & in *loc. Hebr. lit. S.*

84.

SABVL, aliâs *Cabul*, ſeu *Chabul* caſtrum, etiamnum forte & munitum à Saracenis *Zabul* dictum, quod à valle *Sennim*, quam

 verſus

verſus *Vulturnum* reſpicit, duobus: verſus Septentrionem verò à civitate *Sephet* totidem milliaribus diſtat. Ab hoc caſtro etiam adiacens regio terra *Sabul* ſive *Zabul* appellatur, *Brocard. itin. 3. Breidenb. eod.*

85.

SALTVS LIBANI, hoc nomine in ſacra Scriptura, tota ſilva, tam quæ *Libanum montem* tegit, quàm quæ vel ad Meridiem, vel ad Septentrionem juxta eum protenditur, intelligenda venit. *Tyr. 18. bell. ſac. 11. Vitria. cap. 35.*

86.

SEDADA *Hieronymo Sadada.* vrbs ſeu pagus, qui Septentrionalis terminus eſt terræ promiſſionis *Num 34. Ezec. 47. Hiero. ibid. & in loc. Hebr. lit. S.*

87.

SEPHAMA, oppidum aut vicus, inter villam *Enam* & vrbem *Reblata* in ripa *Iordanis* ſitum. terminus Iſraeliticæ terræ ad Solis ortum. *Num. 34. Hieronym. de loc. Hebr. lit. S.*

88.

SEPHET, ſive *Cephet*, *Zephet*, & *Saphet*. Vrbs in tribu *Neptalim* inter montana in altiſſimo monte ac loco pulcherrimo ſita,
Tob. 1. cuius liber *Tobiæ* meminit. Quæ à civitate *Neptalim* ad ſiniſtrum, hoc eſt, ad Septentri-
Tyr. bell. ſacr. lib. 18. c. 14. lib. 21. c. 28. & 22. cap. 16. Vitr. c. 49. & 95. Brocard. itin. 3. Breidenb. ibid. Salig. tom. 9. cap. 8. Herold. 3. contin. bel. ſacr. 8. onem paulò plus vno miliario, & contra Auſtrum à caſtro *Zabul* tribus, verſus Occidentem à *Monte Chriſti* totidem, contra Africum à *Cedes Neptalim* quatuor, verſus Orientem autem à mari magno decem miliaribus diſtat.

Hæc vna fuit ex clariſſimis regionis Decapoleos civitatibus, ac Chriſtianorum tempore elegantiſſima firmiſſimàque arce munita, quæ tutum ac inexpugnabile Chriſtianorum fuit aſylum, totiuſque *Galilææ* munitiſſimum: quod dominis militiæ templi ſervandum defendendumque commiſſum erat. Rebus Chriſtianorum in terra ſancta deficientibus, arx & urbs hæc per deditionem in *Saladini Damaſcenorum & Ægyptiorum Soldani* poteſtatem devenit. Qui eo ceu altiſſimo tutiſſimoque nido utens, totam inde *Galilæam*, ſortes ſcilicet tribuum *Zabulon, Iſachar, Manaſſen, Neptalim*, & *Aſer*, omnemque terram *Ptolemaidem, Tyrum & Sydonem* uſque multo tempore ſibi parere coëgit. Nunc verò Turcis paret.

89.

SER, civitas eſt in tribu *Neptalim*, munitione præſtans, *Ioſ. 19.*

90.

SILVA PANEADIS, quæ olim nomine *Saltus Libani* etiam comprehenſa, poſtea ab urbe *Paneade*, cui proxima adjacet, vulgo *Paneas* ſilva dicta fuit, locus paſcendis gregibus maximè idoneus eſt.

In quo cùm *Balduinus tertius, Hieroſolymorum rex*, innumerabilem Arabum & T[illegible]rum multitudinem, paſc[illegible] commoditatem, Arab[illegible] habitare, ac magnam g[illegible]que vim pabulandi grati[illegible] ſuſtentarent, eò adducere pleno conſenſu permiſiſſet: tandem ære gravatus alieno, cùm militibus non eſſet ſolvendo, impia quorundam ſuggeſtione, contra datam fidem ac pacta eos per milites ſuos partim occidit, partim fugavit, partim in ſervitutem redegit; cunctaque eorum pecora diripuit. Ex quo tempore multæ eum calamitates ſecutæ ſunt. *Tyr. bel. ſac. lib. 18. cap. 11. lib. 21. cap. 10. & 27. Vitriac. cap. 35. Niger geogr. Aſ. com. 4.*

91.

TABERNACVLVM ABER CINAEI, quod olim haud longè à civitate *Aſor* in valle *Sennim*, verſus *Vulturnum* quatuor à Caſtro regio, contra Africum autem à caſtro *Zabul* tribus milliaribus tetenderat. Ad quod cùm *Siſara* princeps exercitus *Iabin* regis *Aſer* à *Debora* & *Barac* juxta montem *Tabor* victus, profugiſſet, à *Iahel* uxore *Aber* Cinæi clava tabernaculi per tempora mallei ictu transfixo, occiſus eſt. *Iudic. 4. 5. Broca. itin. 3. Breidenb. ibid.*

92.

TELONIVM, domus erat mari *Galilææ* juxta *Capharnaum* adiacens; in qua *Publicani*, hoc eſt, qui publica Senatus populique Romani tributa & vectigalia à ſubditis pendenda certo conſtituto precio redemerant; ea à prænavigantibus & applicantibus recipiebant. Quorum licet officium, ut eſt Reipublicæ neceſſarium, ita ſine peccato conſiſtere poſſit: quoniam tamen hujuſmodi hominum genus plerumque nullam religionis habet rationem, & quæſtui & avaritiæ penitùs addictum, vi & rapina peccare, & ſupra quàm ipſis à principibus præſcriptum eſt, à populo extorquere, ſuique commodi ex publicis incommodis negotium agere ſolet; ob hæc *Publicani*, quaſi publici peccatores apud Iudæos (ut apud Chriſtianos publici fœneratores) vel maximè erant infames. His accedit, quòd olim Iudæi ab hujuſmodi tributo liberi, contra Divinæ legis libertatem, à *Publicanis* Romanorum miniſtris injuſtè & tyrannicè hac extorſione ſe premi putaverint.

Hac cùm *Ieſus* quondam præteriret, *Matthæo publicano*, quem in telonio menſæ ve- *Matt. 9. Marc. 2. Luc. 5.*
ctigalis adſidere videbat, ait; *Sequere me*. Cujus utique occultę Divinitatis Maieſtate atque fulgore, quæ etiam, ut habet, *D. Hieronym.* in humana facie relucebat, *Matthæus* totus com- *Hieronym. in Matth. 9.*
motus eſt. & ſicut Magnes ferrum aut annulos ſibi copulat: ita & *Chriſtus* etiam primo aſpectu ejus ad ſe cor attraxit, ut mox ſurgens, cùm in domo ſua Dominum vna cum

multis

multis publicanis & peccatoribus magno, opulento, & honorifico convivio ſplendidè excepiſſet; negotiis, rebuſque ac poſſeſſionibus omnibus relictis, deinceps ſecutus eſt eum.

Referunt qui hanc terram diligentius perluſtraverunt, locum unde *Matthæus* vocatus fuit, extra *Capharnaum* circa mare etiamnum des monſtrari. *Ianſen. commen. in concord. Evang. ca 34.*

93.

TEMPLVM AVGVSTI elegantiſſimum, quod prope fontes *Iordanis* Herodes ſenior *Cæſari Auguſto* etiamnum vivo è candido marmore exſtruxit ac dedicavit. *Ioſeph. 15. antiq. 13. & 1. bell. 16.*

94.

THELLA, aliâs *Thalla* vicus *Iordani* proximus, qui verſus Orientem *Galilæam* ſuperiorem finit. *Ioſeph 3. bell. 2.*

95.

TICHON, aliâs *Thicon* & *Ethicon*, urbs ſive pagus, qui eſt juxta terminum Auranitidis regionis *Ezech. 47.*

96.

VADVM IACOB, locus eſt in pago *Cades Neptalim*, diſtans à *Cæſarea Philippi* miliaribus decem. Vbi per pontem tranſitus ultra *Iordanem* erat.

Vadum autem *Iacob* ideo appellatur, quod Majorum traditiones habeant, hunc eum eſſe locum, ubi *Iacob* patriarcha à facie fratris ſui *Eſau* in *Meſopotamiam Syriæ* profugiens, *Iordanem* tranſivit, nihil ſecum præter baculum conferens. Vnde cùm multo grege ditatus reverteretur, lætus dixit. *In baculo meo tranſivi Iordanem iſtum. & nunc cum duabus turmis regredior.* *Geneſ. 32.*

Eodem hoc loco anno *Chriſti* ſupra milleſimum & centeſimum ſeptuageſimo octavo *Hieroſolymorum rex Balduinus quartus* ſuper ripas *Iordanis* in colle mediocriter eminenti ſex menſium ſpacio, miræ fortitudinis caſtrum in quadrum exædificavit: quo Saracenorum ex *Damaſco* in terram ſanctam repelleret excurſiones. *Tyr. bel. ſacr. lib. 18. ca. 11. & lib. 21. cap. 26. & lib. 22. cap. 22.*

67.

VALLIS SENNIM, inter Caſtrum regium & caſtrum *Sabul*, non procul à civitatibus *Aſer Cedes Neptalim* ſita. in qua *Aber Cinæus* tetenderat tab[ern]aculum, in quo *Siſarra* occiſus eſt, *Iud. 4. Brocar. iti. 3. Breidenbach. ibid.*

98.

VCVCA, aliâs *Veoca, Hucuca, & Hucoca*, *Hieronym. leoc.* civitas fortis *Neptalim* quæ in confinio tribuum *Neptalim* & *Zabulon*, haud procul à tribu *Aſer* ſita eſt. *Ioſ. 19. Hieron. de loc. Hebr. lit. 1.*

99.

VIA, quæ ducit in *Galgala*, quà *Bacchides* caſtra duxit. 1. *Machab. 9.*

100.

VIA maris, cujus in *prophetia Iſaiæ*, libro *Tobiæ*, & *Evangelio Matthæi* fit mentio, indeque nomen habet, quod è *Syria* in Occidentem ad Mare magnum ſeu mediterraneum ducat; publica quædam via eſt. Quæ initium in *Syria* ſumens, per montana *Traconitidis regionis* & civitates *Cedar* & *Corozaim*, atque *Iordanem fluvium* tandemque urbem *Capharnaum* tranſit, illincque per littus *Maris Galilææ* procedens, juxta civitates *Bethſaidem, Neptalim, Sephet, & Naaſon* præterit; & per *Galilæam* gentium, ac vallem *Aſer*, quæ nunc S. *Georgii* appellatur, Ptolemaidem decurrens, merces ſuas in univerſum Occidentem diſtrahendas, ad mare magnum exonerat. *Iſai. 9. Tob. 1. Math. 4. Lira ibid. Brocard. itin. 1. Breidenb. ibid.*

301.

ZEPHRONA, ſive *Sephrona*, aliâs *Ebronæ*, Hebraicè *Ziphrona*, civitas aut vicus, qui ad Septentrionem terræ promiſſæ terminus eſt. *Numer. 34. Hieronymus in Ezech.*

P.

Pharan deſertum, & confinia ejus, cum parte Ægypti.

1.

Geneſ.21. Num.10.13.20. Deut.1.32. 1 Reg.25. 3.Reg.11. Jerem.2. Iud.5. Ipreidenb. die 10. Septemb.

PHARAN *deſertum* ampliſſimum, vaſtiſſimum, invium, & inaquoſum, continens à monte *Sina* uſque *Cadesbarne* iter undecim dierum, cujus terra nec arari poteſt, nec ſeri, tota arida eſt, ſterilis & ſqualida, inhabitablis, hominibus, villis, domibus & caſis carens; ubi nec homines videntur, nec beſtia, nec aves; imò nec arbores, nec germen aliquod, ſed non niſi rupes & montes ſaxoſi, altiſsimi, aſperrimi, undique prærupti & præcipites, mixti coloris, rubei & nigri, ſolis ardoribus exuſti; quo ſplendente videntur ſaxa refulgentia, quaſi eſſent oleo inuncta, quæ ipſo viſu horroris ſpeciem & mortis imaginem præ ſe ferunt. Terra autem cæloque aquarum penuria eſt; jacent arenæ ſteriles, quas ubi vapor ſolis accendit, fervido ſole exurente veſtigia, intolerabilis æſtus exiſtit. Luctandum inſuper eſt, non tantùm cum ardore & ſiccitate regionis, ſed etiam cum tenaciſsimo ſabulo, quod præaltum & veſtigio cedens, ægrè moliuntur pedes. *Deut.28.29 Num.14.26.* In hoc deſerto vagati ſunt filii *Iſraël* annis triginta octo, quo toto tempore, nec manna, nec aqua eos defecit; non veſtimenta, non calceamenta eorum detrita ſunt; atque ex ipſis plus quàm ſexcenta virorum millia, præter mulieres & parvulos, ibi mortua, eorumque cadavera conſumpta ſunt. *Num.10.12.13. Deut.1.* Accipitur autem aliquando *Pharan* pro prima parte deſerti *Arabiæ*, prope montem *Sinai*; aliquando pro ultima parte verſus terram promiſsionis; aliquando vocatur deſertum *Sin* צ, quæ litera apud Hebræos eſt; aliquando deſertum *Sinai*, ab ipſo monte: ſed hoc nomen *Pharan*, viſum fuit nobis inter hujus longiſsimi deſerti nomina generaliſsimum.

2.

ADORA, quæ & *Abora*, quæ & *Doreon*, urbs *Idumææ*, quam cepit *Hircanus*. *Ioſeph. 13. antiq. 16. 21.*

3.

Pſalm. 77. 78. 104. 105. Geneſ.10. Ioſeph.1. antiq.12. Hieron. quæſt. in Gen. 1. Euſeb. in Chronicis. Ioſeph.5. bell.11.

AEGYPTVS regio, quæ & terra *Cham* ſæpe in ſacris literis dicitur, à filio *Noë* *Cham*, ejus principe. A Prophetis appellatur lingua Hebraica *Meſraim*, ſive *Miſraim*, à *Meſraim* filio *Cham* ita nuncupata; quondam *Aeria* dicta eſt. Et quidem inter cæteras orbis partes munitiſsima: nam & terra difficilis acceſſu, marique importuoſa eſt. Ab Occidente aridam *Lybiam* habet objectam; à Meridie verò limitem, qui *Syenem* ab *Æthiopia* dirimit, navibuſque [...] Nili fluminis cataractas, itemque ab Oriente *Mare rubrum*, ad *Copton* civitatem uſque diffuſum; Septentrionale verò munimentum habet terram uſque ad Syriam, aut potius *Palæſtinam*, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. [...] eſt regio ipſa latiſsima, in qua raro pluit, ſed *Nilo* ſtatis anni vicibus inundante, fœcundatur & irrigatur; frumenti, cucumerum, peponum, porrorum, ceparum, alliorum, holerum, cæterorumque terræ fructuum fertilitate, carnium, piſciumque copia abundat, adeo quidem, ut Romanorum tempore maxima fuerit imperii pars, propter frumentariam functionem: ut *Veſpaſianus* putaret, cum primum ad imperium aſſurgeret, ſi Ægypto potitus eſſet, vi quoque, ſi perſtaret, dejiciendum *Vitellium*; nec enim perpeſſurum eſſe populum Romanum ſe fame opprimi. *Num.11.* Vrbes habet inſignes, [...]larum aliquando 750. myriades, præter plebem *Alexandrinorum*. *Ioſeph.2. bell.16. Hieron. in Iſai.c.19.* Gens tota delicata eſt, libidini & ignaviæ dedita, quæ voluptatibus ſolum & captandis undecunque lucris occupetur: & quia vinum ibi rarum eſt, cereviſia (potiono ex frugibus aquaque confecta) maximè utuntur: mortalium pene omnium ſuperſtitioſiſſimi, ut qui belluas etiam & pecora Divorum loco habeant; *Apim*, *Pan*, *Taurum*, *ſimiam caudatam*, *Canes*, *Hircos*, *Aſinos*, *Arietes*, *Accipitres*, *Noctuas*, &c. Et de *Api* quidem multa memorant *Plinius*, *Herodotus*, *Solinus*, & *alii*. *Hieron. com. in Ioël. lib.1. & in Ezech. 29.* Erat autem bos corpore toto niger, candida in fronte macula, quem cùm ad ſe adductum *Cambyſes*, qui primus Perſicorum regum Aegyptum ſubjugavit, in femore vulneraſſet: dignus ſanè, inquit, Aegyptiorum Deus. Enimverò ſingulæ pene urbes, ſingulas in Aegypto bellias venerabantur; unde ab ipſis animalibus, civitatibus ibi nomen indebatur; ut *Leonto*, *Cyno*, *Lyco*, *Buſyris*, *Thmuis*, à leone, cane, lupo, buſyride, bove, hirco, ut videlicet conſtaret omnibus quales ibi Deos colerent. *Hieron. in Iſai.19.* Ingreſſo autem in eam terram *Chriſto*, ſimulacra & idola omnia corruerunt; prædicante verò ibi *ſancto Marco Evangeliſta*, præ cæteris nationibus Chriſtianorum & eremitarum nobilitate & multitudine floruerunt. *Exod.1.* Atque in hac terra filii Iſraël, multos annis duriſsimis operibus luti & lateris oppreſſi, deſeruerunt, atque inde maximo miraculo liberati, in terram promiſſam deſcenderunt.

Hieron. in Ezech. 28. 29. Ioſeph. 2. antiq.9. & 1. antiq.8. Cæterùm, quemadmodum apud Romanos *Cæſares* & *Auguſti* reges eorum appellantur à primo *C. Cæſare*, & adoptivo ejus filio *Octaviano*, qui poſtea *Auguſtus* eſt appellatus; apud Syros, *Antiochi*, apud *Perſas*, *Arſacidæ*; apud *Philiſtæos*, *Abimelec*: ita apud *Ægyptios*, *Pharaonis*, & poſt *Alexandrum* *Ptolomæi* vocabulo regia dignitas demonſtrabatur. *Paulus Iov. in hiſt. tom.1.* Patrum noſtrorum memoria, everſo Sultani & Mamalucorum imperio, tota ea terra *Selymi* Turcarum Imperatoris poteſtati ſubjecta eſt; & ad hunc diem poſſidetur.

4.

MARE AEGYPTIACVM. *Iſa.* 11. totum caret portubus, *Ioſep. 5. bell. Iud. 11. 5.*

AESI-

Pars Tribus Rubin.
Desertum Moab
Arabiæ Petrææ Pars.
Amalecitis
Euila solitudo. 43
Pars Maris Mortui
Desertum Zin quod et Cades. 22. et 113
Pars Tribus
Seir Montes
Pharan. seu planicies Pharan
Campestria
Cedar Regio
Iſmaelitarum ſeu Aga: renorum quos nunc Saracenos vocant. 27.
Terra Geſsen
Ægypti
Thebais Regio
Cedar Regio.
Maris Magni

5.

AESIMON, locus deſerti, denique & ipſum vocabulum, incultam terram deſertamque ſignificat, *Hieron. in loc. Hebr.*

6.

Ierem. 46. Ezech. 30. Naum 3. & ubi. Hier.

ALEXANDRIA, Hebraice quondam *No* dicta, fuit urbs potens, & totius AEgypti celeberrima, populoſa, opulenta, muniſſima. Habet enim pro muro aquas circumquaque. Hinc *Nilo*, inde lacu *Mareotico* ſeu *Meotide*, ab alia parte mari ipſo cingitur. Hanc juxta Prophetarum vaticinia, à *Nabuchodonoſor*, & *Chaldæis* deſtructam, diu poſt, ante *Christi* adventum anno 320, *Alexander Magnus Macedonum Rex*, ad effigiem *Macedonicæ clamidis*, orbe gyrato, ſpacio ſeptendecim dierum, ut *Iuſtinus* teſtatur, *libro* 11. extructis muris, qui ſe extenderent ad ſex millia paſſuum, magnificè reſtituens, de ſuo nomine appellavit *Alexandriam*. Vrbs omnium poſt Romam maxima, longa ſtadiis triginta, lata decem; ambitu ipſo complectitur paſſuum millia quindecim. Eſt autem vel in primis admirandus vrbis illius portus; cum ſit ea loci natura, ut difficillimû videatur vel tranquillis circumquaque omnibus eò pertingere: nam & oſtium perangustum habet, ſaxiſque latentibus à directo curſu deflectitur; & læva quidem pars manu factis brachiis cingitur; à dextera vero *Pharus* objecta inſula, turrim maximam ſuſtinet, ad trecenta vſque ſtadia navigantibus igne lucentem, ut quàm longiſſime difficultatem applicandarum navium præcaveant.

Ioſeph. 2. bell. 16. & 5. bell. 11.

VVil. Tyr. 19. & ſeq. 27. & cet.

Circa hanc autem inſulam opere instructo ingentes muri ſunt, quibus afflictum pelagus, & objectis obicibus fractum, aſperiorem facit meatum, eoque periculoſum per anguſtiam aditum: intus tamen portus ipſe tutiſſimus eſt, & triginta ſtadiis magnus, in quem tam quæ deſunt illi terræ ad beatitudinem devehuntur, quam quæ ſuperant ex domeſticis & indigenis in totum orbem diviſa exportantur. Propter loci commoditatem metropolis fuit totius Aegypti, & celeberrimum orbis emporium, populis & divitiis abundans, quo tempore Romanis paruit, pendebat plus tributorum ſingulis menſibus, quàm *Ieroſolyma* toto anno; & præter pecuniam, quatuor menſium annonam Romanæ plebi miniſtrabat. Habuit ſcholam omnium diſciplinarum, & bibliotecam instructiſſimam, quæ continebat 40. librorum millia; quam primus dicitur inſtituiſſe *Ariſtoteles*, magnifice auxiſſe *Ptolomæus*. Sed hic tantus theſaurus, cum incomparabili totius orbis detrimento, in illa *Iulii Cæſaris* fuga, & mox victoria, totus igne periit. Annunciavit hic *Christum* Evangeliſta primus *D. Marcus*; cumque ibi Epiſcopus ſediſſet annis viginti, laqueo ſtrangulatus eſt; cujus tumulum ætate *Hieronymi* piiſſimus quiſque ibi venerabatur, at vero excelluit mox viris clariſſimis, atque ob cultum divinum iſthic florentem, plebiſque ſanctimoniam paradyſum Domini veteres eam nuncupabant. Fuit enim illuſtris prælatione ſanctorum Patrum *Athanaſii* & *Cyrilli*, eorumque tumulis decorata: habuit *Origenem*, *Philonem*, *Dionyſium*, *Didimum*, ut infinitos alios taceamus; quem poſtremum ut docentem audiret, eò contendit *Hieronymus*. Atque ibidem *S. Catharina* virgo decollata, ut multi autores ſunt, lac pro ſanguine fudit. Obtinuit ſecundum inter Patriarchas locum *AEgypti*, *Lybiæ*, *Pentapolis*, & multarum provinciarum reverenda metropolis: jam à Turcis poſſidetur, & multum ab illa priſtina nobilitate degeneravit, quemadmodum & *Antiochia*.

Strab. Geogr. lib. 17.

Hieron. in loc. Aſter.

VVilhel. 16. lib. 27. Hieron. in loc. Aug. Breidenb.

7.

ALVA, quæ & *Alia*, civitas *Idumæorum*. *Geneſ.* 36. 1. *Paral.* 1.

8.

ALVS, vbi decima manſio filiorum *Iſrael* in deſerto. *Num.* 33.

9.

AMALEC civitas; vnde & *Amalecitis* regio, & populi *Amalecitæ*, orti ab *Amalec* filio *Eliphaz* primogeniti *Eſau* ex *Thamna* concubina *Eliphaz* ſ:h. impugnarunt in *Raphidim Iſraelem* aſcendentem ex Aegypto, cujus injuriæ memor Dominus, voluit illos per *Saul* internecione deleri.

Num. 13. Geneſ. 14. 16. 1. Reg. 15. Brocar. & Breid. 11. 6. Ioſeph. 3. antiq. 1. Exod. 17.

10.

AMORRHAEVS mons, qui & *Melantmontes* à Græco dicuntur; & hic habitabant quoque *Amorrhæi*. Fit etiam in ſcripturis mentio fluvij *Amorrhæi*

Ptolem. 5. cap. 17. Deut. 1. Iud. 1. 4. Eſdr. 1.

11.

AQVAE contradictionis. Manſio 33. Petra hæc, Dei præcepto & juſſu, virga *Moyſis* bis percuſſa, effudit Iſraelitis aquas largiſſimas: & quoniam *Moyſes* & *Aron* Deo non conſiderant, idcirco neuter eorum potuit introire terram promiſſionis, etiamnum tempore *Hieronymi* rupes ea hic oſtendebatur. Atque hinc miſſis ad *Edom* nunciis à *Moyſe* tranſitus petitur; ſed non impetratur.

Nu. 20. Deut. 1. 33. Pſalm. 80. 104. 105. Sap. 11. & alib. Hieron. in Gen. & in loc. Hebr.

12.

ARADA, manſio 21. *Numer.* 33.

13.

ASERIM civitas, in qua *Heuæi*, ſive *Euæi* gigantes habitarunt, orti primùm ab *Evæo* filio *Chanaan*. Fuit eſt in dorſo montis *Seir*, inter *Aegyptum* & *Chananæum*, ut quibuſdam videtur. *Aſeroth* appellata ſunt hæc loca; ſed Hebræi *Aſerim* nominant.

Deut. 2. Ioſue 13. 4. Reg. 17. Hieron. in loc. Hebr.

14.

ASEROTH, quæ & *Eſerimoth*, manſio decima quarta; ubi *Maria* & *Aaron* murmuraverunt contra *Moyſem* propter *Aethiopiſſam*: quapropter *Maria* lepra perfuſa, &

Nu. 11. 12. 33. 33. Deut. 1.

Hieron in loc. Hebr.

ſeptem diebus extra caſtra ſeparata, oratione *Moyſis* recepit ſanitatem. Hebræis appellatur *Aſedoth*, ut quidam volunt, ſed, quemadmodum inquit *Hieronymus* *Aſedoth* eſt alia civitas, quam expugnavit *Ioſue*, Rege ejus interfecto.

15.

Num. 33. Deuter. 2.
3. Reg. 9. 2. Par. 8. 20. 3. Reg. 22.

ASIONGABER, manſio 32, eaque ultima ſolitudinis *Pharan*, civitas & portus Iudæorum fuit in littore maris rubri, in terra *Edom*; quo Reges *Iudæ* ad Iudaicas navigationes vſi ſunt: unde & rex *Salomon* ibi claſſem fecit, eamque mittens in *Ophir Indiæ*, quæ poſt aurea terra nominata eſt, magnam vim auri inde aſportavit. *Rex Iudæ Ioſaphat* cùm hoc ipſo loco claſſem inſtruxiſſet, navigaturam in *Ophir* pro auro, tota vi tempeſtatis contrita eſt, eo quod ſocietatem iniiſſet cum impio Rege *Iſrael*. *Ioſephi* tempore *Berenice* vocabatur; *Hieronymi* autem *Eſіa*. Sed quod in *Regum libris* ſcribitur, claſſem iviſſe in *Tharſis*, varia doctiſſimorum hominum ſententia eſt: nam vel Indiæ regio eſt hoc nomine, vel certè omne pelagus *Tharſis* appellatur. *Coſmographis* creditur eſſe in *Africa*, & nunc *Zaphalla* vocari, ubi aurifodina inveniatur. Et *Hieronymus* alibi docet, per *Tharſim* ſignificari vel urbem *Ciliciæ*, vel *Carthaginem Africæ*, vel *Indiam*.

Ioſeph. 8. antiq. 6. Bened. in 3. Reg. 10. Hieron. ſu per 10. cap. Iere. & in loc. Hebr. & in Iſai. 2. cap.

16.

AVRIFODINA, Hebraicè *Dizahab* Græcè *catachryſea* dicta; ubi auri eſt pluſrimum. Sunt autem montes auri fertiles in deſerto, itinere vndecim dierum de *Oreb*, juxta quos *Moyſes* Deuteronomium ſcripſiſſe perhibetur: ſed & metalli æris, quod noſtro tempore corruit, monteſque venarum auri plenos olim fuiſſe vicinos exiſtimant. *Deuter.* 1. *Hieronym. in loc. Hebr. & epiſt. ad Fabiolam* manſ. 42.

17.

BEELSEPHON, alij *Babalſephon*, locus ſeu civitas ad rubrum mare ſita *Exod.* 14. *Num* 33. *Ioſeph.* 2. *antiq.* 13.

18.

BENEIACHAN, quæ & *Beroth* filiorum *Iachan*, manſio 28. *Nume.* 33. *Deutero.* 10.

19.

BOSRA, aliâs *Bozra*, egregia in *Idumæa* urbs eſt, non longè à civitate *Theman* diſſita; habet à firmiſſima munitione nomen. Patria fuit *Iobab*, *Gen.* 36, meminit hujus *Iſai.* 36. *Ierem.* 49. *Amos* 1. & iterum *Iſai.* 63. ſed ſenſu Allegorico, ut tradunt *Hieron. in eum locum*, & *Dionyſ. Areopag. cæleſt. hier. cap.* 7.

20.

BVZ, Civitas *Idumææ*, in terra *Cedar*; contra quam prophetavit *Ieremias*. *Iere.* 25. *Hier. ib.*

21.

Geneſ. 14. & 20. 10.

CADES, urbs in finibus *Edom*; ubi principes *Amalec* à *Chodorlahomor* cæſi ſunt; per anticipationem dicta eſt ſons *Meſphat*, ſive *Miſphat*, id eſt, fons judicij, quod ibi Deus populum judicavit, à qua & adiacens ſolitudo appellatur deſertum *Cades*.

Hieron. in quæſt. & loc. Heb. Num. 13. 20. 33. 27. Deut. 1. 32. Iud. 11. Pſalm 28. Hieron. in loc. Hebr. Num. 20.

22.

DESERTVM *Cades*, vbi manſio 33. quæ fortè rectius ponetur in ipſa *Cades*. In hac manſione anno quadrageſimo egreſſionis de AEgypto, *Maria* ſoror *Moyſi* mortua eſt, & ſepulta; cujus ſepulcrum monſtrabatur ibi ætate *Hieronymi*. Sed & ſcriptura deſertum *Cades* contra faciem Aegypti extendi memorat, ad quod primùm venerunt Hebræi, mari rubro tranſvadato.

23.

PALMA *Cades*. *Eccleſiaſt.* 24.

24.

Num. 13. 14. 32. 34. Deuter. 1. 2. 9. Ioſ. 10. 14. 15.

CADESBARNE civitas, quod probabilius eſt; alij volunt locum fuiſſe in deſerto *Pharan*. Hinc *Moyſes* exploratores duodecim miſit, ad conſiderandam terram promiſſionis: qua diligenter explorata à deſerto *Zin* uſque *Roob* & *Emath*, & inde verſus meridiem uſque *Hebron*, cum rediiſſent de *Nehereſcol*, deferentes palmitem cum vua ſua in vecte duo viri, & pæne omnes terræ, quam conſpexerant, detraherent, ſuadentes populo redire in AEgyptum, à Deo juſſi ſunt reverti per viam maris rubri in deſertum, & circumire montem *Seir* annis triginta octo, atque ita vagari per deſertum annis quadraginta donec morerentur illi omnes, qui murmuraverant, à viginti annis & ſupra, cadaveribus ipſorum ibi conſumptis, filijs eorum in poſſeſſionem terræ ſanctæ deducendis; & ab hoc loco quoniam redierunt in deſertum, vocant deſertum *Cadesbarne*. *Brocard.* & *Briedenb.*

Vid. bell. 12.
Brocard. itin. 6. Bred. ead

25.

CASIVS mons, & civitas, ut quidam volunt, in quo eſt *Caſij Iovis templum*, & ſepulcrum *Pompeij Magni*, qui haud procul inde navigans occiſus fuit. Hinc *Caſiotis* & *Caſſiotis* regio. *Ioſeph.* 5. *bell.* 14. *Hiero in Iſai.* 16. *Plin. lib.* 5. & *alij*; eſt & terminis *Syriæ* & *Aegypti*: eſtque alter ejuſdem nominis mons *Caſius* apud *Antiochiam Syriæ*, de quo *Solin. c.* 49. de cujus excelſa altitudine dies noxque pariter oſtenduntur, *ait Plin. lib.* 5. *cap.* 22.

26.

CASTRA ad mare rubrum, vbi manſio 7. juxta ſinum quendam maris rubri, qui erecto, juncis & ſcirpis plenus erat. *Num.* 33. *Hieron. de* 42. *manſ. ad Fabiolam.*

27.

Geneſ. 25. 13. Iud. 8. 1. Par. 5. 27.

CEDAR, hebr. *Chedar*, regio deſerti, à *Cedar* filio *Iſmaelis* ita cognominata, in qua habitabant *Iſmaelitæ*, ſic dicti ab *Iſmaele* filio *Abrahæ* qui & *Agareni* ab *Agar* ancilla *Abrahæ* nunc

Pſalm. 82. *Thren.* 13. *Iſai.* 21. *& ibi* *Hiere.* 2. *Ezech.* 25. 27. *Hieron. quæſt. Heb. in Gene & in loc. Heb. & contra Iovinian.* *Geneſ.* 16.

hæ; nunc perverſo & falſo nomine Saraceni ſe vocant, à *Sara* uxore *Abrahæ*, mendax ſibi nomen aſſumentes. Prophetaveruntgontra hanc *Iſai* & *Hieremias*. fuerunt *Iſmaelitæ* ſemper fortes & feroces ſagittarii, gens ſemper vaga, & ſine certis ſedibus paſſim inerrantes, camelorum lacte & carnibus vivunt, & cùm ita totam illam ſolitudinem pervagentur, infeſti ſunt finitimis omnibus, ut compleretur verbum Domini de *Iſmaele*: hic erit ferus homo, manus ejus contra omnes, & manus omnium contra eum, & è regione univerſorum fratrum ſuorum figet tabernacula. Atque his artibus & prædandi licentia paulatim longè lateque dominati ſunt. Degunt mitrati & intonſo crine, labra ſuperiora non radunt, cæteratonſis, ſagittas veneno inficiunt, ex his ortum & originem habent *Arabes*, qui quaſi ex traditione videlicet ſuorum majorum decimotertio ætatis anno pueros ſuos circumcidunt, quòd ea ætate *Iſmael* à Patre ſit circumciſus. Ex hac *Iſmaelitarum Arabumque* gente ortus eſt *Mahometus Arabs*, qui cùm moriens ſeſe in cælum dixiſſet abiturum, illis diu & nequicquam rei miraculum expectantibus, tandem tetro coacti odore, cadaver ejus ferrea arca, quam ſibi vivus pro monumento extrui juſſerat, incluſerunt, & ſervant ad cultum & idolum poſterorum.

Weſph. 20.21. *Lodoi. Regi. navigat.* l. 1.

28.

CEELATA, manſio 19. vbi quidam ligna colligens ſabbato, ob hoc incarceratus, Dei voce condemnatus & extra caſtra lapidatus eſt. *Numer.* 15.33.

29.

CENEZ. *Hieronymo Cene*, civitas & regio principum *Idumæorum*, cujus incolæ appellantur *Cenezæi*. *Geneſ.* 36. 1. *Paralipo.* 1. *Geneſ.* 15. *Num.* 32. *Hieronym. in loc. Hebr.*

30.

HIC *Cananæus rex Arad* pugnavit contra *Iſrael*, & victus eſt, qui loco nomen anathema indiderunt. *Num.* 21.

31.

DAPHCA, aliis *Daphchah*, ubi manſio 9. *Num.* 33.

32.

DARON, meminit *Ezechiel*, quod *Symmachus* vertit in *Africum*. A Chriſtianis autem caſtrum fuit exædificatum apud torrentem, qui dicitur Aegypti, & primùm quidem ab *Amalrico*, poſtea ab aliis auctum ſuburbiis.

Hieron. in loc. Hebr. VVilh. Ty. 20 *lib.* 10. 21.22. *&c.*

33.

DEDAN, quæ & *Dadan*, & *Dedanim*, & *Dodanim*, urbs *Idumææ*; contra quam prophetarunt *Iſaias & cæt.* ſita eſt in extremo loco. Meminit & ſaltus juxta *Dedanim Iſaias cap.* 21.

Iſai. 21. *&* 25. 49. *Ezech.* 25. 27. 38. *& ibid. Hier. & in loc. Hebr.*

34.

DENABA, civitas *Idumææ*, in qua regnavit *Bale* rex *Edom*. *Geneſ.* 36. 1. *Paralippom.* 1.

35.

DVMA, quæ & *Idume*, & *Idumæa*, vna ex undecim *Iudææ* toparchiis. *Idumææ* metropolis, unde etiam per Antonomaſiam pro *Idumæa* ſumitur. Eſt & regio *Duma*, ſic dicta à *Duma Iſmaelis filio*.

Iſai. 21. *& ibi Hiero. & in tradition. Hebr. in Geneſ. Ioſeph.* 3. *bell.* 2.

36.

ELA, vrbs *Eſau* & *Idumæorum*, cujus dux nominatur. *Gene.* 36. 1. *Paral.* 1.

37.

ELATH, quæ & *Ahilath*, & *Ailat*, & *Ailoth*, & poſt *Aila*, ſive *Haila*, vrbs regni *Edom*, in littore maris rubri ſita; unde ex Aegypto in Indiam, & inde ad Aegyptum navigatur, quam tranſierunt filii *Iſrael*. Ædificavit aliquando hanc *Ozias rex Iuda*, & redegit ſub imperium ſuum; ſed non ita multo poſt eripuit *Raſin Rex Syriæ* ejectiſque Iudæis reſtituit eam *Syriæ*. Tempore *Hieronymi* morabatur ibi, & erat in præſidio legio Romanorum, cognomento decima. Fuit & *Elamitarum* quondam natio, cui imperavit *Chodorlahomor*, cujus & in Actis quoque Apoſtolorum fit mentio; & in Regnorum libris urbs quædam Paleſtinæ *Elam* ſcribitur. *Hieron. in loc. Hebr.*

Deut. 2. 1. *Reg.* 9. 4. *Reg.* 14. 16. 2. *Para.* 8. 26. *Hieron. in Ezech.* 47. *& in vita Hilarion.*

38.

SPELVNCA *Eliæ* in monte *Oreb*, ubi vidit, quantum homini licet, tranſeuntem Dominum. 3. *Reg.* 19.

39.

ELIM, manſio 6. Hic filii *Iſrael* repererunt duodecim fontes aquarum & ſeptuaginta palmas *Exod.* 15.16. *Numer.* 33. Vocat hanc *Helim VVilh. Tyr.* 11. *bell. ſacr.* 29. Eſt etiam *Elim* nomen civitatis *Moabitarum*. *Exp.* 16. *Num* 35. & nomen putei, *Iſaiæ* 15. aut etiam civitatis *Moabitarum*, & debet legi *Beer-elim*, *Benedictus*.

40.

ESMONA, *Hierony. Aſmona*, vel *Aſemona*, manſio 26, *Num.* 33.

41.

ETHAM, deſertum magnum & arenoſum ad mare rubrum, quod tranſivit populus Iſraeliticus, ante ingreſſum maris. *Exod.* 15.

2. ETHAM

42.

Exod. 13. 21. 14. Num. 22. 13. & alib.

ETHAM, manſio 3. Hic primùm viſus eſt Dominus, & cœpit adeſſe *Iſraelitis* in columna nubis per diem, & ignis per noctem, quæ deinceps interdiu ſuper eos extenſa obumbrabat & protegebat eos ab æſtu ſolis, & tota nocte lucens, illuminabat eos, quotieſcunque autem migrandum erat alio, ceu dux præcedens ignotæ viæ iter oſtendebat. Eſt & fluvius *Ethan*, quem ſicco alveo tranſierunt *Iſraelitæ*; ſecundum illud *Pſal.* 73. *Tu ſiccaſti fluvios Ethan.* fortè tamen dicendum erit, non ita proprium hoc eſſe nomen fluviorum, ſed à terra, vel deſerto, per quod fluunt ita deſcribi.

43.

EVILA ſolitudo, hucuſque extendebat ſe habitatio *Iſmael*, & poſterorum eius. Ab hac vſque *Sur* percuſſit *Saul* Amalecitas. *Gen*, 25. 1. *Reg.* 15. *Hier. in loc. Hebr.*

44.

FACIDIA, vicus *Rhinocorurae. Hieron. in Vita Hilarion.*

45.

GADGAD, mons, vbi manſio 29. *Num.* 33. *Deut.* 10. Nominatur & *Gaggada* ab *Hieronymo* (fortè *Ietabata*) locus in ſolitudine, vbi aquarum torrentes ſunt. *Hier. in loc. Heb.*

45.

Geneſ. 45. 46. 47. 50. Exod. 8. Iudith. 1. Hier. quæ. Hebr. in Geneſ.

TERRA GESSEN ſive *Ieſſen*, Hebraicè *Goſen*, regio paſtoralis, optima totius Aegypti, & paſcendis gregibus aptiſſima; quam parenti ſuo *Iacob*, & fratribus à *Pharaone* impetravit *Ioſeph*, inque ea habitarunt & multiplicati ſunt nimis. Hanc nonnulli Iudæorum aſſerunt nunc Thebaidem vocari.

47.

HEBRONA, vbi manſio 31. *Num.* 33.

48.

HELIOPOLIS, id eſt, civitas ſolis, Hebraicè dicta *On.* quæ & *Thebe* aliàs vocatur, vrbs Aegypti heroica, ambitu centum quadraginta ſtadiorum, inſignis publicis privatiſque ædificiis. Hujus ſacerdos erat *Phutiphar*, cujus filiam duxit in vxorem *Ioſeph.* In agro huic vrbi ſubjecto habitavit cum ſuis liberis *Patriarcha Iacob.* Inibi *Onias* Iudæorum ſacerdos ſub *Ptolomæo Philometore* ædificavit templum Hieroſolymitano ſimile, quod permanſit uſque ad imperium *Veſpaſiani* annis trecentis quinquaginta, à quo & vrbs *Onion* & *Onis* terra circumiacens regio *Oniæ* nuncupata eſt. Eo ipſo in loco puer, *Ieſus*, ſexennio *Iudææ* exul, cum parentibus commoratus eſt: vbi etiamnum oſtenditur fons *Ieſu*, aut *B. Mariæ*, parvus quidem, uberrimè tamen fluens, & irrigans hortũ balſſi; ex quo puer *Ieſu*, *B. Maria*, & *Ioſeph* ſæpe bibiſſe feruntur, qui ob id venerationi ab incolis habetur, non modò Chriſtianis, ſed & Saracenis. Exiſtimat autem *Breidenbachius* propter nobilitatem aquarum fontis illius ibi balſamum oriri: cui argumentum ponit, quod nuſquam alibi niſi de illius aquæ creſcat fœcunditate; tum ſi ramuſculi balſami de illo loco ſumantur, & alibi plantentur, ſtatim exareſcant; atque adeo deficiente hac ipſa aqua deficit balſamum. ſed de hoc, ut quiſque volet, ita ſentiat: quidam hanc volunt à Græcis dictam *Thebe*; mihi quidem veriſimile non fit. hanc vel eſſe, vel fuiſſe, quam miraculo magno penſilem memorant hiſtorici, ideoque eam poſt deſcribemus; niſi quis duas ponat hujus nominis urbes: quarum altera *Thebe*, quæ & *Heliopolis*; hæc verò *Thebæ* in plurali dicantur, ſunt alii, qui eam fuiſſe dicunt *Heliopolim*, quæ recentioribus dicta eſt *Damiata*: de qua in *Peluſio* dicemus.

Breid. die 6. Octob. VVilh. Tyr. lib. 14. cap. 9.

49.

HEROVM, civitas Aegypti. hucuſque occurrit obviam venienti patri ſuo *Iacobo Ioſeph* filius. *Ioſeph.* 2. *antiq.* 7. *Hieron. in loco. Hebr.*

50.

HOR, mons excelſus, vbi manſio 34. in hujus montis vertice, anno quadrageſimo egreſſionis *Iſrael* de AEgypto, *Aaron* mortuus eſt, & ſepultus; *Eleazar* filius eius loco Pontifex à *Moyſe* conſecratus. neque repugnat, quod *Deute.* 10. *Aaron in Moſeroth* dicatur mortuus. neque enim *Moſeroth* longè diſtat ab *Hor* monte, *VVeiſi.*

Num. 20. 21. 33. Deut. 32.

51.

DESERTVM *Idumææ.* 4. *Reg.* 3. *Pſam*, 62. fit & menſio Campeſtrium *Idumææ* apud *VVilhelm. Tyr.* 20. *belli ſacr.* 29.

52.

IETABATA, vbi manſio 30. in terra, vbi erant torrentes aquarum. *Num* 3. *Deuteronom*, 10.

53.

INCENSIO, ſive *Incendium*, Græcè ἐμπυρισμός, manſio 14. In qua cum populus, ob laborem & tædium itineris, murmuraret contra Dominum, ideoque caſtrorum partem cæleſtis ignis combuſſiſſet, orante *Moyſe* ignis extinctus eſt, humum verò flamma voràx conſumpſit.

Num. 11. Hieron. in loc. Hebr.

54.

LEBNA, vbi manſio 17. *Num.* 33.

55.

MACELOTH, ubi manſio 22. *Num* 33.

56.

MADIAN, vrbs regia gentis *Amalec*, ſita in littore maris rubri, ſic vocata à *Madian* vno filiorum *Abraham*, ex *Cethura* progenito; atque hinc *Madianæi*, *Madianitæ*, & finitima regio terra *Madian* & *Madianæa* vocatur; eſtque admodum fertilis camelorum & ovium,

Ge. 25. 37. Abacuc. 3. Ioſue 13. Iud. 6. Exod. 2. 3. 4. Act. 7. Hieron. in loc. Hebr.

ovium. In regionem *Madian* fugit *Moyſes* occiſo Aegyptio, & ſuſceptus à *Raguel* (qui & *Iobab* & *Ietro*) ſacerdote urbis *Madian*, duxit *Sephoram* filiam ejus uxorem; habitavitque ibi annis quadraginta, paſcens greges ſoceri ſui, ſed tamen quæri poteſt, an non hæc ad eos pertineant, qui deſcribuntur in *Ruben* niſi quis concinentem dicat, & uſque ad mare rubrum ſe extendiſſe *Madian*.

57.

Ierem. 44. 46. MAGDALVM, urbs Aegypti, in qua habitarunt reliquiæ Iudæorum, qui poſt necem *Godoliæ*, aſſumpto *Hieremia*, fugerant in Aegyptum metu Babyloniorum: ſed invenit eos ibi manus Domini, atque cùm eorum plurimi à *Nabuchodonoſor* Aſſyriorum rege cæſi fuiſſent, cæteri capti, & in Babylonem abducti, ſecundum vaticinium *Hieremiæ*, diſtat ipſa urbs à *Peluſio* mille & ducentis paſſibus. *Benedict. Hierem.* 44.

58.

MAGDALVS, locus in monte ſitus, juxta quem caſtra metati ſunt filii *Iſrael*, *Exod.* 14. *Num.* 33. *Bened. in Hierem. c.* 44.

59.

MARA, ſive *Marath*, fons; ubi manſio 5. Hujus aquas amaras & impotabiles *Moyſes*, immiſſo in eas ligno, dulces fecit & potabiles. *Exod* 15, *Num.* 33. *Iudith*, 5.

60.

SEPVLCRVM *Mariæ* ſororis *Moyſis* & *Aaronis* fratrum; de hoc & ſupra diximus in deſerto *Cades*.

61.

Ioſeph. 12. *anti.* 12. 13. *anti.* 16. 17. 21. & 14. *antiq.* 1. & *alibi.* MARISSA, *Mariſa*, & *Adiſſa*, urbs *Idumææ* potens & opulenta; quam expugnavit & evertit primùm *Iudas Machabæus*; poſt eandem *Hircanus* cepit, *Pompeius* inſtauravit, *Parthi* ruſum everterunt.

62.

Ioſeph. 8. *antiq.* 6. MEMPHIS, Hebraicè *Noph* ampliſſima Aegypti urbs, & populoſiſſima, formam habet perſpicilli, ſita juxta *Helìopolim*, eo loco, quo *Nilus* ſcinditur, & Δ formam facit, condita à Minæo Aegypti rege, urbs poſt *Alexandriam* ejus terræ longè maxima, alij fabulantur ante ingreſſum in Aegyptum *Abrahæ* ab *Ogdoo* rege ædificatam, ambitu ſtadiorum centum quinquaginta; cujus filia *Memphis ei* nomen dederit, cum qua *Nilus* concubuerit ſub imagine tauri, poſita eſt in ripa *Nili*, tranſitque per eam rivus aquarum, à *Nilo* defluens; cui infra urbem iterum jungitur, regia antiquitus monarcharum Aegypti. Viſebantur ibi opera regum varia, & faſtus Aegyptiaci, Pyramides, regum ſepulturæ &c. erantq; ibi Magicarum artium periti ſſimi, & quæ tum nominis ejus vera fuit ſignificatio, primi Philoſophiæ magiſtri; quæ cauſa fuit, quod *Pythagoras*, & *Plato* philoſophorum laudatiſſimi, ad audiendos Memphiticos vates in Aegyptum ſe contulerint, malentes aliena verecundè diſcere, quàm ſua impudenter ingerere; neque non ſuperſtitioni fuit addictiſſima, ut quæ Metropolis totius ſuperſtitionis ſit habita. Colebatur ibi etiam dum tempore *Hieronymi* æneum bovis ſimulacrum pro Deo; fuerat enim ibi quondam *Apis*, *Apidis* vel *Serapidis* templum, ubi conſultus dæmon reſponſa reddebat. Prophetarunt contra hanc *Iſaias*, *Hieremias*, *Ezechiel* & *Oſee*, ait etiam *B. Hieron.* Iudæos, qui profugi metu Babyloniorum conceſſerant in Aegyptū, ibi habitaſſe. Cepit illam poſtea deditione *Antipater Herodis pater*: poſt dicta eſt Aegypti Babylonia, nunc *Arabum* lingua *Cayrus*, vulgo *Alcair*, ſedes Sultani principis locorum illorum, de cujus magnitudine (eſſe ſcilicet quinquies Lutetia Pariſiorum majorem) & incredibili populorum frequentia, mira narrant noſtri temporis hiſtorici. Sed, ut rectè ait *Breidenbachius*, cùm multa ad eum modum retuliſſet, & inter cætera, quod plures ibi homines ſub dio vivant, proprijs ſedibus carentes, quam Venetiis habitatores; ſubjungit mox, ſe audita referre, neque enim ſe numeraſſe. Ait *Lodoicus Romanus* eſſe fama longè inferiorem, neque majorem ambitu urbe Roma, licet ſit multo frequentior; ſed fefellit, inquit, complures ſuburbanus ager, qui vicis prope innumeris diſpergitur; ob id rati ſunt eam eſſe Babylonis partem, quod non convenit. Poſſent de hac infinita propemodum referri, ſed conſilium non eſt hîc hiſtoriæ deſcribendæ vacare; ſed locorum duntaxat notitiam aperire, quantum ad *Bibliorum* intelligentiã confert. Eſt interim memorabile, quod narrat *Breidenbachius*, eſſe lacum propè hãc urbem, qui ſingulis annis rubeſcat inſtar ſanguinis. Patrum noſtrorum memoria à *Selimo* Turcarum imperatore capta eſt, occiſo prius *Campſone* in acie, mox *Tonumbeio* ex fuga retracto, ſublato Mamaluchorum imperio; qua de re in hiſtoriis ſuis diſſerit *Paulus Iovius*, & continuat. *VVil. Ty.*

Breidenb. de Oliv.
Hieron. in vita S. Hilarionis.
Hieron. in Eſai 30.
Iſai. 19. *Ierem* 2. 44. 46. *Ezech.* 3. *Oſee* 9. & *ibi Hier* & *in loc. Heb.* *Ioſeph.* 14. *antiq.* 16.
Navig. lib. 1. *cap.* 1.

63.

METHCA, ubi manſio 25. *Num.* 33.

64.

MOSEROTH, quæ & *Moſera*, manſio 27. *Hiero. Maſurit. Num.* 33. *Deut.* 10.

65

NAIM, *vicus Idumææ*, muro cinctus inſtar caſtelli, *Ioſeph* 5, *bel.* 7.

66.

NITRIA, oppidum Domini in Aegypto, in quo puriſſimo virtutum nitro ſordes lavantur quotidie plurimorùm *Hieron. in epita. Paulæ*.

67.

NILVS, qui & *Geon* heb. *Sior* dicitur, fluvius nobiliſſimus, maximus, & celeberrimus, in Paradiſo terreſtri ortus (cujus tamen jam fruſtra ſperet ſe quiſquam veſtigia ulla conſecuturum, propter cataclyſmi, & aquarum maximas inundationes, quæ priſtinam

Geneſ. 2. *1 Par.* 13. *Eccleſ.* 24. *Benedic. in inter. nom. Heb.*

Will. Tyr. 21. bel. ſac. cap. 31. Ezech. 29. 30. & ibid. Hieron.

ſtinam terræ formam prorſus immutarunt) atque inde univerſam AEgyptum & Aethiopiam perfluit; à *Syene* autem (quæ ultima Aegypti urbs eſt verſus meridiem, in confinibus Aethiopiæ, ſub tropico cancri directè locata, unde medio ſolſtitii die ſol nullam prorſus umbram in ea facit, ubi cataractæ *Nili* ſunt; atque ad hunc uſque locum, de noſtro, hoc eſt, magno mari *Nilus* navigabilis eſt) uſque *Memphim* ſeu Babyloniam, per ducenta quadraginta miliaria in uno fluit alueo, ac deinde ita ſe dividit, ut triquetram terræ figuram, ac Δ græcæ litteræ ſimilitudinem faciat; unde apud hiſtoricos & alios coſmographos paſſim legimus, inferiorem illam Aegypti partem *Delta* appellari; atque ipſum *Delta* dividitur in ſeptem partes ſeu oſtia, videlice. *Peluſiacum*, *Tanticum*, *Mendeſicum*, *Phœneticum*, *Sebennticum*, *Bolbiticum* & *Canopicum*; per quæ in mare proximum ſeu Aegyptiacum *Nilus* exoneratur. Sed de hoc ipſo variæ Autorum ſententiæ ſunt: quantum enim conſtat, veteres fere arbitrati ſunt ſeptem eſſe oſtia, inde hoc:

Plin. lib. 5. cap. 9. Ioſeph. 1. bel. 7. & 2. belli 21.

ſeptemplicis oſtia Nili,, quam etiam nos, ut communiorem ſententiam, in deſcriptione ſequimur. *VVilhelmus* verò *Tyrius*, diligenter & ſtudioſè ſibi inveſtiganti, non niſi quatuor oſtia reperta conteſtatur: quarum prima pars, inquit, quæ noſtram *Syriam* reſpicit, inter duas antiquiſſimas & maritimas urbes *Taphium* & *Pharaniam* mare ingreditur; ſecunda apud *Damiatam* fretis adjungitur; tertia apud *Sturionem*; quarta apud *Reſſith*, qui locus *Alexandriæ* conterminus eſt, unde plurimum miramur antiquos *Nilum* ſeptemfluum dixiſſe: neque aliud nobis de ſolutione occurrit, niſi aut ſerie ſæculorum antiquiſſima faciem locorum alteratam, fluviumque, ſicu aliis amnibus crebrò ſolet accidere, alveum mutaſſe, aut priſtinæ ætatis viros rei veritatem non aſſecuros, &c. Vbi autem oriatur *Nilus*, longè major ſcriptorum diſcrepantia eſt, ut in tam repugnantibus omnium ſententiis, *Breidenbachii* ratio longè ſit omnium expeditiſſima: ait enim à multis ſæpe Soldanis, miſſos fuiſſe cum navibus viros, illarum rerum peritiſſimos, commeatu & aliis vitæ neceſſariis inſtructos, quæ toto biēnio aut triennio ſufficerent; ſed illi cum tanto tempore abfuiſſent, etiam vltra Indiam (ita ſæpe vocant partem ſuperioris Aethiopiæ) longè proceſſiſſent, redeuntes dicebant ſeſe finem vel terminum *Nili* ullum invenire non potuiſſe, neque aliud certi referre, quàm quod ab Oriente emanet. cùm etiam dicerent in India nullam eſſe hominum habitationem, ſed terram prorſus inhabitabilem, tantum etiam ſolis ardorem, quod ferre nequaquam potuerint. hactenus ille. Aqua *Nili* turbida eſt, ſed ubi ad modicum tempus ſteterit, fit clara, dulcis & ſvaviſſima. Alit animalia venenoſa, & quæ plurimum hominibus noceant, crocodilos & enhydros, alioqui piſcium uſq; adeo abundans, ut appareat toto orbe parem huic fluvio nullum eſſe. Narrat etiam *Breidenbachius* *Nilum* Dei diſpoſitione totam Ægy[illegible] ſemel in anno irrigare, cumulis arenarū [illegible]dentibus oſtia eius, ne defluat in mare, p[illegible] irrigationem autem ſolutis cumulis redi[illegible] alveum ſuum, & ſic tandem in mare delab[illegible] Quod miraculo ſimile incredibile cuiquam [illegible]tur, ut proinde verius ſit acceſſione aliarum aquarum, ut alia naturali & abdita cauſſa, quemadmodum alia flumina, etiam *Nilum* creſcere, & adaugeri, atque inde in proximos campos exundare, eoſque irrigare; qua de re *Plinius liber 5. cap. 9.*

Lib. 19. bel. ſac. ca. 13. — *Iſ. 13.* — *Die 7. Oct.*

68.

OBOTH, mãſio 37. in fine terræ *Edō. Nu. 21. 33.*

69.

OREB, mons ſanctus, qui & *Horeb*, & *Choreb*, jugum eſt montis *Sinai*, atque inde uno nomine mons Dei appellatur, & ſcriptum eſt, Legem datam nunc in *Sinai*, nunc in *Oreb*. Quidam verò exiſtimant Orientalem iſtius montis partem dici *Sinai*, Occidentalem *Oreb*; *Hieronymo* autem videtur, quod duplici nomine idem mons, nunc *Sina*, nunc *Choreb* vocetur, communior autem ſententia eſt, montes illos inter ſe diſtinctos eſſe, ſed radicit⁹ cohærere, eſſe etiam *Oreb* multo inferiorem altitudine monte *Sinai*: eſt autē ferax optimarum herbarum, ideoque paſcuis valde commodus. In hujus montis pede Deus in rubo apparuit *Moyſi*, oves *Ietro* ſoceri paſcenti in rubo ardente, ſed rubi fruticem, ramos, frondes, & flores non comburente; accedere juſſus eò *Moyſes*, venit, ſed diſcalceatis pedibus. Hui⁹ petra, virga *Moyſis* percuſſa, effudit ſitienti populo flumen aquarum. In *Oreb* montis cacumine orante *Moyſe* elevatis manibus, *Ioſ.* debellavit *Amalecitas*. inque huius ſpelunca, ut diximus, ſtans *Elias* vidit Deum in ſibilo auræ tenuis.

Hieron. in loc. Heb. — *Ioſeph. 2. antiq. 12.* — *Exod. 3. Act. 7.* — *Pſal. 105. Exod. 17.* — *3. Reg. 19.*

70.

OSTRACINA, *Oſtracine*, quæ & *Aſedech*, hebraice *Heres* & *Cheres*, urbs aquæ inops; quamobrem adveſtitia utuntur indigenæ *Ioſeph. 5. bel. Iu. cap. 14. Hiero. in Iſai. 19. & in loc. Heb.* civitas maritima Arabiæ Caſſiotidis *VVeiſſ.*

71.

PELVSIVM, hebraicè dicta *Sin* vel *Sain*, urbs magna, ſtadiorum viginti ambitu; quæ ab *Ezec. Proph.* robur Ægypti appellatur, eò quod portum habeat tutiſſimū, & negotiationes maris ibi vel maximè exerceantur; eſt autē ſita prope unum ex ſeptē oſtiis *Nili* Iudææ proximum, unde & oſtium Peluſiacum. Oppugnavit hanc urbem aliquando *Sennacherib*, & cùm multum temporis contriviſſet in apparatu diſponendo, jamque aggerem propemodum mœnibus adæquaſſet, & videretur aſſultum propediem facturus, audito adventare Regem Æthiopum propere inde cum ſuis abiit. Expugnavit eam multis poſt annis *Antipater Herodis Regis pater*, Poſtea *Damiata* dicta eſt; etiam *Belbeis*, ut teſtis eſt *VVil. Tyr.* Hanc aliquando vi expugnatam *Amalricus rex Palæſtinæ* evertit. Si quis tamen accuratius *VVilhelmi* dicta conſideret, diſtinguit *Peluſium* à *Damiata*; quam ponit in

Ezech. 29. & ibi Hie. — *Ioſeph. 10. antiq. 1. & 14. ant. 12. 15. bel. 6. 7. & a- lib. 1. bel. ſac. 1. & 20. bel. ſa. 5. 6. 16. & alib.*

nit in ſecundo *Nili* oſtio, eam ſcilicet quam fruſtra obſedit *Amalricus*, poſt illam Peluſij everſionem. Hanc *Damiatam*, triplici muro, eoq; latericio cinctam; cum Chriſtiani cruce ſignati, qui ad bellum illud Innocentij Rom. Pontificis, & Concilij Lateranenſis hortatu ſe contulerant, diu obſediſſent, magno miraculo capiunt. Reperitur ingens theſaurus, auri, Argenti, gemmarum, pretioſæ veſtis, ſupellectilis exquiſitiſſimæ, ad faſtidium vſq; parta præda; quæ tandem magna omnium commiſeratione, ingenti fortiſſimorum militum luctu, *Meledino Soldano* redditur. Hanc eandem expeditionem cum *Lodovicus decimus Galliarum rex* ex voto ſuſcepiſſet, *Damiatam* á præſidiarijs deſertam, ſed incendio magnoperè deformatam, mox occupat; ſed inde digreſſus, & concluſus, à Soldano cum fratribus captus *Damiata* cedit, ideoq; ſolutus liber revertitur in *Syriam*. Dum captus tenetur Rex, quidam authores ſunt, *Margaritam reginā* vxorem *Lodovici*, filium peperiſſe, quem *Triſtanum* nominaverit. Iuxta *Peluſium* vorago eſt, quæ ſe extendit ad Caſium montem vſque, vt ea parte difficilem aditum Aegyptus habeat; vocaturq; *Campus* de Gallo.

[*Con. Wil. Tyr. lib. 4. c. 7.* — *Cont. Tyr. 4. c. 6. 7. 8. & alibi.*]

72.

INTRANTE *Chriſto* Aegypti ſimulacra corruerunt. *Iſai.* 19.

73.

PHARAN, mons umbroſus & condenſus, vicinus & contiguus monte *Sinai*, *Deut.* 33. *Abac.* 3, Eſt etiam hoc nomine oppidum, de quo *Geneſ.* 14. *Hier. in loco Hebr.*

74.

PLANICIES, ſive *Camleſtria Pharan*. *Geneſ.* 14.

75.

PHAROS, eſt turris iuxta *Alexandriam*, in vſum navigantium, de qua ſupra diximus in *Alexandria*. Huius imitatione idem nomen alijs etiam turribus inditur, vt *Genuæ* & *cæt.*

76.

PHATVRES, vrbs Aegypti, quæ & *Pheтrot* hebræis *Phatros* ſive *Patros*; in cuius terra & regione profugi habitarunt Iudæi, eſt & vicus, vt notat *Brocar. in deſcrip. Aegypti.*

77.

PHIAIROTH, ſive *Phihahiroth*, manſio 4. vbi filij *Iſraël* vtrinque concluſi fuerunt, hinc mari, inde *Pharaone* inſequente; DEI gratia autem per ſiccum mare tranſierunt. *Exod.* 14. *Num.* 33. Os vallis, ex Hebræo interpretatur, quod præter mare à ſiniſtris, & *Pharaonem* à tergo imminentem, reliquis lateribus montium faucibus concluderentur. *VVeiſſ.*

[*Iſai.* 11. *Ierem.* 44. *Ezech.* 29. 30. *Hieron. in loc. Hebr.*]

78.

PHITON, quæ & *Phitom* Aegypti ciuitas, quam filij *Iſrael* ſub iugo Aegyptiacæ ſervitutis poſiti ædificarunt *Pharaoni* regi Aegyptiorum.

79.

PHVNON, civitas quondam principum *Edom*, poſtea viculus; vbi æris metalla damnatorum ſupplicijs effodiuntur. Fuit hic manſio 36. Quo loco cum populus Iſraeliticus, propter itineris tædium, murmuraſſet contra *Deum & Moyſem*, manna verò tanquam leviſſimum panem faſtidiviſſet immiſſis à DEO ignitis ſerpentibus, multi perierunt, aut vulnerati ſunt; ſed *Moyſes* mox Dei iuſſu erexit ibi ſerpentem æneum in pertica, quem qui aſpexiſſent, continuò ſanabantur. Quæ vtiq; figura erat cæleſtis illius ſacrificij, à *Chriſto* Servatore noſtro in cruce perſolvendi: Sicut enim *Moyſes* exaltavit ſerpentem in deſerto; ita exaltari oportet filium hominis, vt omnis, qui credit in illum, non pereat, ſed habeat vitam æternam.

[*Nu.* 33. 21. *Hieron. in loc. Hebr.* *Ioan.* 3.]

80.

PTOLOMAEVS, Aegypti fluvius. *Brocard & alij.*

81.

RAMESSE, vrbs in extremis Ægypti finibus, quam, cum Ægyptiacæ ſervituti ſubeſſent, filij *Iſrael* ædificaverunt; olim (vt ais *Hieron.*) pagus *Arſenotes* dicta fuit. Appellatur & *Rameſſe* tota illa provincia, quam cum liberis ſuis inhabitavit *Iacob*. Apud hanc vrbem convenit populus Iſraeliticus, Ægyptum exiturus, ſexcenta virorum millia abſq; mulieribus & parvulis; ibiq; comederunt agnum Paſchalem. Eſt autem manſio prima.

[*Geneſ.* 40. *Exod.* 1. 12. *Num.* 33. *Hieron. in quæſt. & loc. Hebr.*]

82.

RAPHIDIM, manſio 11. in qua, ictu virgæ *Moyſi*, è petra *Oreb* aquæ fluxerunt ſitienti populo. ibidem *Amalecitæ* oppugnaverunt caſtra *Iſrael*, ſed *Moyſe* in monte *Oreb* elevatis manibus orante, devicti ſunt.

[*Exo.* 17. 19. *Num.* 33.]

83.

REMMONPHARES, manſio 16. *Numer.* 33.

84.

RESSA, manſio 18. *Num.* 33.

85.

RETHMA, ſive *Rithma*, manſio 15. *Numer.* 33.

86.

MARE rubrum, quod Hebræi *Iamſuph*, Græci *Erythræum*, alij *ſinum Arabicum* ſeu *Perſicum* vocant. Aqua erat coloris rubei (quod tamen negat *Lodovicus Romanus*) tempeſtuoſum mare, & magnorum animalium, propter profunditatem capax. Huius aquis Dei virtute inſtar muri vtrinq; diviſis, filij Iſrael, ſexcenta ſcilicet virorum millia, abſq; mulieribus & parvulis, & vulgo promiſcuo innumerabili, per medium ſicco pede tranſierunt; quo loci latitudo maris extendebat

[*Aloyſ. Cadamuſt. navigat. cap.* 53. & 56. *Num.* 33. *Hieron. in loc. Alber. Navig. lib.* 1. *cap.* 31. *Vitr. c.* 84.]

bat ſe ad ſex miliaria; quos inſeques eques *Pharao* cum ſuis principibus equitibus, ſexcentis curribus, & ſelectiſſimo totius Aegypti exercitu, aquis ictu virgæ *Moyſi* rurſum confluentibus, omnes ad unum ſubmerſi ſunt: quos mortuos & littori adnatantes, Iſraelitæ armis & veſtibus ſpoliarunt, lætique gratias Deo cum cantu, in tympanis & choris peregerunt. [*Sapien.* 10]

87.

SALMONA, manſio 35. *Num*, 33.

88.

SEPHER, mons pulcer & aſpectu decorus: vbi manſio 20. *Num*, 33.

89.

[*Nu.* 11. 33. *Deut.* 9. *Ioſeph.* 3. *ant.* 12.] SEPVLCRA concupiſcentiæ, *Ioſepho Cabrothaba*; vbi manſio 13. Hic populus cùm manna faſtidiſſet, Aegyptias carnes deſideravit. Apparens autem Deus *Moyſi*, conquerentis ſpiritum & onus in ſeptuaginta ſeniores [*Pſalm.* 77.] diviſit, qui omnes cum prophetaſſent, mox vis maxima coturnicum tota caſtra opplevit; atq; inde ſaturatos uſque ad nauſeam & vomitùm, ira Dei occidit, à quorum ſepultura loco nomen inditum eſt.

90.

[*Hier. ep.* 127 *ad Fab. de.* 40. *Manſionib.* *Exo.* 16.1.7. *Num.* 33.] SIN deſertum. Omnis ab *Elim* uſq; ad montem *Sinai* eremus Sin vocatur; in qua ſunt manſiones quinq;: Caſtra ad mare, *Sin*, *Daphca*, *Alus*, & *Raphidim*; & ex tota provincia etiam octava manſio *Sin* nomen accepit; in quod Iſraelitæ pervenerunt die egreſſionis ex Aegypto trigeſimo primo. Atq; ibi farina deficiente, quam Aegypto ſecum extulerant, murmuranti populo propter famem, apparens gloria Domini in nube, pluit veſpere coturnices, & poſtera luce manna, quod deinceps in deſerto per annos 40. quotidie, præterquam Sabbatis, manè ſimul cum rore decidit.

91.

SINA, vel *Sinai*, deſertum: quo peruenerunt filij *Iſrael* die quadrageſimo ſeptimo egreſſionis de Aegypto, caſtraque fixerunt e regione montis Sinai, fuitque manſio 12. *Exo.* 19. & alibi.

92.

[*Iuſ.* 15. *Exod.* 19. *Levit.* 7. *Num.* 1.3. 9.15. & *alibi.*] SINA, qui & *Sinai*, mons præclarus & ſanctus, (cuius pars quædam eſt *Oreb*, vnde legem datam nunc in *Sinai*, nunc in *Oreb* ſcriptum eſt) eſtque rotundus, omnium in ea regione celſiſſimus, & aſcenſu difficillimus. Continet in altitudine graduum ſeptem millia, demptis locis; in quibus rectis paſſibus aſcenditur, & non per gradus: nomen accepit ab eo, quod rubis abundet; quemadmodum & herbis optimis ad paſcua, &c. Fuerat jam olim inacceſſus paſtoribus, quod vulgato rumore numen illic habitare diceretur; ideoque tanquam religioſum magna cum reverentia habebant. In huius montis vertice [illegible] egreſſionis Iſrael de Aegypto, Deus [illegible] igne & ſonitu legem ſuam promulgavit Iſraelitis; eamque, ſuo digito duabus tabulis lapideis inſcriptam, dedit *Moyſi*, cùm ibi per quadraginta dies totidemque noctes ieiunaſſet; qui ob vitulum aureum ab *Aarone* conflatum, & ab Iſraelitis adoratum, tabulas ad radicem montis confregit & proiecit, vitulum contrivit, reos occidit, atq; rurſum aſcendens montem, vidit gloriam Dei tranſeuntem, & novas tabulas decalogi ſcriptas divinitus à Deo accepit, quibuſcum deſcendens facie adeo reſplenduit, vt filij Iſrael oculos in vultum eius intendere non valuerunt, quamobrem neceſſum fuit, vt velamine tectus, ita tandem populo loqueretur. [*Exod.* 19. 20. 31. 32. 33. 34.] Hic commoratus eſt & ſedit *Iſrael* toto anno & diebus quatuor: quo tempore conſtruxit *Moyſes* & dedicavit tabernaculum, Pontificem, Sacerdotes, & Levitas conſecravit; leges tulit, quæ ad ſtatum religionis & politicum ſpectabant, populum numeravit, caſtra diſpoſuit. [*Hieron. manſ.* 12] Media pars *Exodi*, totus Leviticus liber, & principium *Numerorum* completi ſunt in hac manſione. [*Bridenb.* 24. *Sept. die &* 26.] In huius montis ſummitate poſtea corpus *S. Catharinæ* ex Alexandria Aegypti ab Angelis delatum & ſepultum eſt: ex cuius membris virgineis olei fluit unda ſalubris. In *Sinai* abbas fuit *Io. Climacus* tempore filiorum Conſtantini Magni. *Tritem*, in *Climaco*. Ad radices huius montis à Iuſtiniano Imperatore fundatum eſt monaſterium *S. Catharinæ* monachorum; eſtq; vnum monaſterium de regula *S. Baſilij*, vbi plus quàm novem millia deſcriptorum quieſcunt corpora monachorum. Habuit poſterioribus temporibus, cum Chriſtiani ea loca poſſiderent, ſedem Epiſcopalem, ſed ſuffraganeam. [*VVilh. Ty.* 14. *bell. in Hiſt.* c. 26.] Dictus hic mons Arabibus *Agar* aliquando, vt quibuſdam placet: nunc vero *Turr.* *VVeiſſ.*

93.

SIRBONIS, palus vel lacus *Ptolom.*

94.

[*Exo.* 12. 3 *Num.* 33. *Hieron* 3. *Manſionib.*] SOCOTH, manſio in finibus Aegypti eſt; vbi filij *Iſrael* primùm tabernacula tetenderunt; vnde & ex re locus nomen accepit: *Socoth* quippe interpretatur tabernacula ſive tentoria. Græci regionem τρωγλοδύτιν hanc vocant, vt quidam annotarunt.

95.

SVR deſertum; extenditur uſque ad mare rubrum, & ad Aegypti confinia: eius multa in ſcripturis mentio eſt *Gen.* 16. 19. & alibi. *Hieron in loco Hebr.*

96

[*Num.* 13. *Ioſeph.* 1. *antiq.* 9.] TANIS, quæ & *Taphnis*, Hebraicè *Soan*, ſive *Zoan* dicitur, Aegypti vrbs inſignis, maxima, & vetuſtiſſima, ſeptem annis poſt *Hebron* condita à ſeptemdecim Titanibus filijs *Noe*, poſt diluuium genitis, teſto *Beroſo*; à qua oſtium *Tanicum Nili* denominatur. [*Pſalm.* 77.] Metropolis fuit Aegypti quondam, in qua tempore *Moyſis* & *Ieremiæ* erat regia domus *Pharaonis*.

Iſaiæ 19. Ezech. 29. & 30. ... Wilh. Tyr. 20 bel. ſac. ... 7. 8. Hierem. 2. 43. 44. 46.

raonis In hujus campo illa per *Moyſem* Deus operatus eſt, quorum hiſtoriam in *Exodi libris* deſcriptâ legimus. Prophetaverunt contra hanc *Iſaias*, *Hieremias*, & *Ezech. VVilhelmus Tyrius* nominat illam *Tapium*, docetque ſuo tempore parui ad inſtar oppidi fuiſſe. In hac etiam habitarunt Iudæi, qui metu Babyloniorum cum *Hieremia* fugerant, ubi eundem *Hieremiam* ipſos de idololatria corripientem lapidaverunt: quem honorantes Aegyptii, ob fugatos ipſius oratione ab eodem loco ſerpentes, honorificè ſepelierunt, juxta ſepulcra Regum ſuorum, magnaque cum ibi religione venerantur.

97.

HIC infans *Moyſes* in fiſcella ſcirpea projectus & expoſitus in flumen, à *Pharaonis* filia ſublatus & educatus eſt, *Exod.* 2.

98.

THAATH, manſio 23. *Num.* 33.

99.

THAMNA, civitas principum Idumæorum. *Geneſ.* 36 *Hieron. in loc. Hebr.*

100.

THARE, manſio 24. His caſtris *Core*, *Dathan* & *Abiron*, aliique ducenti quinquaginta proceres Synagogæ conſurrexerunt in *Moyſen* & *Aaron*; quapropter terra dehiſcente cum ſuis omnibus deſcenderunt vivi in infernum, ignisque egreſſus à Domino combuſſit ducentos quinquaginta ſocios eorum; poſtridie, rebellante populo, quatuordecim millia & ſeptingentos incendio Deus ſuſtulit, ſtansque *Aaron* cum thuribulo inter mortuos & vivos, ſuis precibus graſſantem Dei plagam reſtinxit. Poſtea accepit, juſſu Dei, *Moyſes* virgas duodecim, pro numero tribuum, inſcriptis ſingularum nominibus, poſuitque eas in tabernaculo coram Domino, ut oſtenderet ipſe, quem delegiſſet in Pontificem, & poſtridie mane inventa eſt virga *Aaron* flores & amygdalas germinaſſe.

101.

Hieronym. quæſt. in Geneſ.

THEBAE, urbs quondam potentiſſima & maxima; quæ dicitur habuiſſe portas centum, in quarum ſingulis memorantur ducenti cuſtodes excelluiſſe equis & curribus, atque hinc ſubjecta regio *Thebais* vocatur; unde *legio Thebæorum Martyrum*, quorum *Coloniæ* celebris memoria eſt.

102.

DESERTVM THEBAIDOS, in quo *S. Antonius*, *Paulus*, & alii eremitæ vixerunt.

103.

THEMAN, aliàs *Thema*, Hebræis *Teman* & *Tema*, alia eſt urbs ab ea, quam ſupra in tribu *Manaſſe* deſcripſimus, metropolis *Idumææ* & regia Principum *Edom*: ſita in montibus *Seir*, in Auſtrali parte *Idumææ*; diſtat à *Petra Arabiæ* quinque millibus paſſuum; ita dicta à *Theman*, primogenito *Eliphaz*, primogeniti *Eſau*. Ab hac urbe tota Idumæorum Auſtralis regio nomen accepit. In hac olim viguit ſapientiæ ſtudium *Hiere.* 25. & 49. mentio hujus urbis frequens eſt apud Prophetas. *Hieronymi* ætate villa erat. *Hieronym. de loc Hebr.*

104.

THOR, vel *Thour*, emporium & portus nominatiſſimus maris rubri; ubi applicant omnes naves onuſtæ mercibus aromaticis ex India: ſunt autem non clavis ferreis, ſed ligneis tenaculis conjunctæ, propter ſcopulos magnetis, quos tranſire debent, ne ab eis attrahantur, & collidantur. atque hinc *Alexandriam*, atque inde *Venetias*, aut aliò transferuntur.

Breidenb. die 25. Septemb. & 1. Octobr.

105.

TRAIANVS fluvius. *VVilhel.* 3. *cont.* 8.

106.

VIA AEGYPTI. *Geneſ.* 37. *Iſaiæ* 10. 19. *Hierem.* 2.

107.

HAC *B. Maria* cum puero *Ieſu*, deducente ſponſo *Ioſeph*, fugerunt in Aegyptum; propter metum *Herodis*. *Matt.* 2.

108.

Via montis *Amorrhæi*. *Deut.* 1.

109.

VIA terræ *Philiſtiim*, tota ſabuloſa. *Exo.* 13.

110.

HAC *Iacob*, præcedente *Iuda*, deſcendit in AEgyptum cum animabus 70. *Geneſ.* 46.

111.

VIA Maris rubri. *Numer.* 14. 21. *Deut.* 1. 2.

112.

VIA SVR. *Geneſ.* 16.

113.

ZIN deſertum, quod aliàs *Cades*; ubi manſio 33. *Num.* 13. 20. *&c.*

R.

Tribus Ruben, & Confinia ejus.

I.

Gen.29. 35.49. 1.Par.1. Hiero. qui Hebraic. in Geneſim.

RVBEN, *primogenitus Iacob ex Lia uxore*, cùm quaſi aqua, quæ vaſculo non continetur, voluptatis effuſus eſſet impetu, & cum *Bala* patris ſui concubina ſtupri commercium habuiſſet, perdidit ordinem nativitatis ſuæ, regnum ſcilicet & ſacerdotium, quod primogenitis jure debebatur, infratrum tantùm manens numero: procedente verò tempore ita progeniem ſuam auxit, ut de tribu ejus apud montem
Num.1.26. *Sinai* recenſiti & inventi ſint, viri bello apti quadraginta ſex millia; quibus omnibus in deſerto mortuis, eorum filii, quadraginta tria mil-
Num.32. Ioſ.13. lia & ſeptingenti triginta ultra *Iordanem* verſus Auſtrum, pro ſua poſſeſſione acceperunt in regione *Moab* terram, optimis herbis uberem, paſcendiſque gregibus commodam.

2.

Num.21. 33.27.43. Deut.3.4. 32.31.34. Hieron. in loc. Hebr. 2 Mach.2. Breidenb.

ABARIM, mons (ut alii montes) cujus altior & ſublimior pars dicitur *Nebo*; vertex autem ipſe *Phaſga*; à quo & circa eum regio, *ætate Hieron.* appellabatur *Phaſga*; fuitque ad montes *Abarim* Iſraelitarum manſio 41. In montis hujus ſpelunca, puteo, vel ciſterna, *Ieremias Propheta* ut multi autores tradunt, recondidit ignem perpetuum, cum altari incenſi *Abarim* montana ſunt ſecundum *Iordanis* tractum à *Moabitis* incipientes verſus *Galaad* montes in longum protenduntur, atque ſuo limite terram *Amorrhæorum* ab *Ammonitica* ſejungunt. Habet hic mons montium juga plurima, ut *Nebo, Phaſga,* &c. *VVeiſſenburg.*

3.

HIC in *Abarim* & *Phaſgæ* montis vertice ſtans *Moyſes*, Deo Domino ipſi oſten-
Deut.34. dente, vidit & contemplatus eſt inde univerſam terram promiſſionis, à *Dan* uſque ad *Berſabee*, & ad mare noviſſimum; quam ingredi non potuit, ſed ibi mortuus eſt, annorum centum viginti, & ſepultus ab Angelis in val-
Hieron. ad Fabiolam de manſio. Iuda I. le terræ *Moab*, contra *Bethphogor*, & non cognovit homo ſepulcrum ejus: quod cùm diabolus revelare & prodere vellet Iudæis, ad idololatriam pronis, impeditus eſt & prohibitus ab *Archangelo Michaele.*

4.

ABELSATHAIM, quæ & *Belſathim*, hoc eſt, luctus aut vallis ſpinarum, non procul à *Iordane*, atque illic fuit manſio 42. locis autem ipſe, ut jam diximus, à ſpinarum copia nomen accepit.

5.

ABILA civitas in campeſtribus *Moab*, agrum habens palmetis conſitum; ubi advocata concione, *Moyſes* populo explicuit Deuteronomium. *Deut. 1. 2. 3. Ioſep. 4. ant. 6.*

6.

AEMATH, urbs; alia ab illa, de qua in tribu *Neptalim. Num. 45. Hier, in loc. Heb.*

7.

APHEC, ſive *Apheca*, terminus *Amorrhæorum* ſupra *Iordanem Ioſue* 13. ſed & ætate *Hieronymi* caſtellum fuit *Apheca* nomine, juxta oppidum *Paleſtinæ. Hiero. in loc. Hebr.*

8.

ASEDOTHPHASGA, civitas quondam *Amorrhæorum, Ioſ.* 10.13. Eſt & alia civitas ejuſdem nominis, non tam in tribu *Ruben*, quam expugnavit *Ioſue*, Rege ejus interfecto. *Ioſ.*12. *Hieron. in loc. Hebr.*

9.

FANVMBAAL, locus excelſus quò cùm, maledicturus populo Iſraelitico, evocatus fuiſſet à *rege Moabitarum Balaam*, benedixit illis *Numer.*22.

10.

BAALMEON, quæ & *Beelmeon*, civitas inclyta. *Num.*32. *Ioſ.*13.1. *Para.*5. *Ezech.* 25. & *ibi Hieron.* qui teſtatur ſuo tempore fuiſſe vicum maximum *Moab.*

11.

BAARAS vallis, ubi radix eodem nomine gignitur, nocte inſtar flammæ fulgurans, quæ dæmonia ex obſeſſis abigit; de qua mira ſcribit *Ioſephus 7. bell. Iudaic.*25.

12.

BAMOTH vallis, quam Iſraelitæ tranſierunt. *Num.*21.

13.

BAMOTHBAAL, hoc eſt, excelſa *Baal*, civitas & mons, in quo colebatur *Baal*, in quo & benedixit filiis *Iſrael* ariolus *Balaam. Num.* 22. *Ioſ,*13. *Ioſeph.4 antiq.*5.

14.

BEER *puteus*, quem foderunt principes & duces populi baculis ſuis, ac data eis divinitus aqua, carmen gratulantes Deo cecinerunt. *Num* 21.

15.

BEFRELIM, ut alii, *Beerelim*, id eſt, *puteus Elim*, civitas, poſtea juxta prædictum puteum, ut videtur, ædificata; de qua *Iſaiæ* 15. ubi *Adam. Sasbout.*

16.

BETHABARA, aliàs *Bethania*, ſed mendosè. Hic *Ioannes* baptizabat (propter a- *Ioan.1.10.14.*
quarum copiam & deſertum proximum) in pœni-

TRIBVS RVBEN
PHILADELPHIÆ PARS
Miliaria unius horæ
1 2 3 4 5 6
TRIBVS RV BEN.
MARE MORTVVM, dictum et mare
ſalſum ſiue ſalis atq; ſolitudinis, et
lacus Aſphaltidis
Deſertum Moab 54
PARS TRIBVS IVDÆ.

pœnitentiam. Significat autem *Bethabara* domum tranſitus, fortè quod loco nomen hoc inditum ſit, quoniam ibi trajeciſſent Iſraëlitæ, cùm ſiccato flumine *Chananæam* ingrederentur; aut quod ibi trajectus eſſet *Iordanis*; atq; ita cùm frequens eſſet locus & oportunus, eum *Ioannes* ad baptizandum elegit. vbi & teſtimonium perhibuit de *Chriſto*, cumque digito demonſtrans populo, denunciavit eſſe *Agnum DEI qui tollit peccata mundi*. vnde & temporibus *Hieronymi*, plurimi credentium ibi renaſci cupientes, vitali gurgite baptizabantur.

Hieron. in loc. Heb. Vitr. 2. 58.

17.

BETHIESIMOTH, aliâs *Bethſimoth*, & *Bethſimon*, vrbs inclyta, limes ſeptentrionalis campeſtrium *Moab*.

Num. 33. Ioſ. 12. 13. Ezech. 25.

18.

BETHPHOGOR, id eſt, domus hiatus ſeu aperturæ, Latinè *Phanum* ſeu *Fanum Phogor*, civitas, in qua colebatur *Beelphegor*, qui à gentibus appellatur *Priapus*.

Deut. 3. 4. 34. Ioſ. 13.

19.

BOSOR, vrbs munita, in terra campeſtri ſita juxta deſertum, aſſignata homicidis pro aſylo refugij, & attributa Levitis.

Deut. 4. Ioſ. 20. 21. 1. Paral. 6. 1. Mach. 5.

20.

DESERTVM, ſive ſolitudo *Boſor*. *Deuter. 4. Ioſ. 20. 21.*

22.

CADEMOTH, quæ & *Cedimoth*, & *Iethſon*, civitas Levitarum. *Ioſ. 13. 21. 1. Paralip. 6.*

22.

CADEMOTH, ſolitudo, ſeu deſertum; ex quo *Moyſes* miſit legatos ad *Seon regem Amorrhæorum*, pro pacifico tranſitu, quem ille negavit. *Deuter. 2. Hierony. in loc. Hebr.*

23

CARIATHAIM, vrbs antiqua & valida, quam olim *Emim* gens robuſta, horrida, terribilis, vt quæ de gigantum eſſet progenie, inhabitavit; cæſa & contrita pene eſt à *Chodorlabomor*, ſed eorum poſteros *Moabitæ* penitus extirparunt. Reædificarunt vrbem & reſtaurarunt filij *Ruben*. Prophetarunt de illa *Ieremias* & *Ezechiel* tempore *Hieronymi* Chriſtianis omnibus florens, appellabatur *Coriatha*, eratque in decimo miliario juxta *Medabam* vrbem *Arabiæ*, contra Occidentalem plagam, vicina ejus loci, qui appellatur *Bare*.

Geneſ. 14. Deut. 2. Num. 32. Ioſ. 13. Ierem. 48. Ezech. 25. Hieron. in loc. Heb.

24.

CARIOTH, vrbs in regione *Moabitarum*. *Iere. 48. Amos. 2.* eſt ejuſdem nominis in *Iuda*, niſi eadem eſt.

25.

DAMNABA. *Hieron. in loc. Hebr.*

26

DEBLATHA, deſertum, ut alij volunt, civitas. *Ezech. 6.*

27.

DEBLATHAIM, civitas in terra *Moab*. *Ierem. 48. Hiero. in loc. Heb.* alij negant civitatem.

28.

DIBONGAD in ſolitudine; & ibi manſio 39. *Num. 33.*

29.

EDOM, aliâs *Adom*, *vrbs*. *Ioſ. 3.*

30.

ELEALE, vrbs validiſſima, ſita in terra fertili vinearum; vſque *Hieronymi* ætatem villa oſtendebatur grandis, in primo miliario ab *Eſbus*.

Num. 32. Iſai. 15. 16. & ibi. Hie. Ierem. 48. & in loc. Hebr.

31.

ESEBON, vrbs glorioſa, & inſignis & munita valde, ſita in montibus, cincta muris coctilateris; cui tanquam dominæ maximus pagorum numerus ſeruiebat: quæ cum fuiſſet ante *Moabitarum*, ab *Amorrhæis* belli jure poſſeſſa eſt; inque ea *Seon* habitabat rex *Amorrhæorum*, quo cùm populo ſuo ab Iſraëliticis occiſo, urbs hæc à filijs *Ruben* eſt reædificata, & data Levitis. contra quam prophetaverunt *Iſaias* & *Ieremias*, in viſione *Moab*, ætate *Hierony.* vocabatur *Eſbus*, diſtans à *Iordane* viginti miliaribus.

Nu. 21. 32. Iudic. 11. Deut. 1. 2. 3. 4. 29. Ioſ. 9. 12. 13. 21. 1. Paral. 6. Iſai. 15. 16. & ibi Hie. & in loc. Hebr. Ierem. 48. 49.

32.

PISCINAE ESEBON, quarum pulcritudini comparantur oculi ſponſæ *Chriſti*, ob claram Dei cognitionem. *Cant. 7.* Nominatur & terra *Eſebon*, *Brocard. itin. 6.*

33.

GALLIM, Hebraicè *Eglaim*, civitas in finibus regionis *Moab*, ſita in paluſtribus; vnde fuit *Phalti*, qui poſt fugam *David*, *Michol* vxorem ejus acceperat. meminit & hujus loci *Iſaias* in viſione contra *Moab*. *Hieronymi*, ætate vocabatur *Agallim*.

1 Reg 25. Iſai. 10. 15. Hieron. de loc. Heb.

34.

HELMON-DEBLATHAIM, manſio 40. *Num. 33.*

35.

HELON, civitas in terra *Moab*. *Num. 2. Iſai. 48. Ierem. 48.*

36.

Num. 21. Deut. 2. Ioſ. 13. 21. Iud. 11. 1. Para. 6. Iſai. 15. Hiere. 48. Hieron. in loc. Hebr.

IASA, quæ & *Iaſſa*, & *Ieſſa*, ſive *Geſſa*, & *Iahaſab*. urbs in tribu *Ruben*; quam ſublatis *Amorrhæis* attribuerunt Leuitis. Prophetaverunt contra hanc *Iſaias* & *Hieremias*; & vſq; ætatem *Hieronymi* oſtendebatur. Vrbs fuit *Moabitarum*, extra terram promiſſam neq; vnquã quod legimus, à Iudæis poſſeſſa, quod trans *Arnonem*, Orientalis terræ terminum Auſtrinum, mari mortuo immineret; vbi Moabiticum regnum tum temporis finiebatur, reliquis ab *Amorrhæo* vi poſſeſſis. *VVeiſſ.*

37.

HIC filij *Iſrael* debellarunt *Seon* Regem Amorrhæorum. *Num. 21.*

38.

DESERTVM IASA *Num. 21*

39.

IEABARIM in finibus *Moab*; vbi manſio 38. *Num. 21. 33.*

40.

IETHSON, Hebraicè *Cadimoth*, civitas Levitarum, *Ioſ. 21. Hieron.* vocat *Cedſon*, *in loc. Heb. vide ſupra in Cademoth.*

41.

Geneſ. 10. Hiero. qu. Hebraic. in Geneſim. Ioſeph. 17. antiq. 9. 1. bell. 21. & 7. bell. 25.

LASA, civitas antiqua, quæ poſt Græcè *Callirhoe* dicta eſt eò quòd pulchrè fluat: ibi enim diverſi aquarum fontes, calidi & frigidi, dulces & amari profluentes, præter vim medicam potu quoq; jucundæ ſunt. Oſtenditur autem hic quædam rupes ſeu ſaxum, ſuper quod duo veluti vbera, paululum inter ſe diſtantia, eminent; quorum unum fundit fontem calidiſſimum & dulcem, alterum frigidiſſimum & amarum: quæ aquæ inter ſe mixtæ, lavacrum gratiſſimum præbent, multiſque morbis & vitijs ſalutare; maximè verò nervorum contractioni conveniens; atque inde profluens in mare mortuum effunditur: habetq; idem locus metalla ſulfuris & aluminis. Huc ſub mortem ſuam de conſilio medicorum profectus *Herodes* ſenior, & immiſſus in ſolium oleo plenum, inibi fovendus, viſus eſt illis animam agere, quare exorta comploratione familiarium excitatus, & ad ſe reverſus, nullamq; amplius ſalutis ſpem ſupereſſe intelligens, ingenti liberalitate in amicos, duces, milites, vſus eſt; & paulò poſt delatus in *Hiericho* mortuus eſt.

42.

LIVIAS, ſeu *Libias* vrbs, quam *Herodes* in honorem *Liviæ* matris *Tiberij Cæſaris* extruxit. *Euſeb. in Chron. Hier. in Ioel. & lo. Heb.*

43.

LVITH, oppidum *Moab*, in monte ſitum; quod ætate *Hieron.* vocabatur *Luitha Iſaiæ 15; & ibi Hier. & in loc. Hebr.*

44.

Ioſeph. 15. ant. 22. &

MACHERVS, oppidum & caſtrum munitiſſimum, in ſaxoſa rupe alta & vndiq; præcipiti ſitum, vallibus ex omni parte cinctum loci natura & firmitate inacceſſum & inexpugnabile, magnitudine ſimul & pulcritudine admirandum. Propter commoditatem loci primum ab *Alexandro* rege exædificatum, poſt inſtauratum ab *Herode*, & præcellenti in medio ejus regia exornatum eſt. Ait autem *Ioſephus* Ioannem Baptiſtam, quod *Herodes* vereretur, ne aliquando populus ipſius doctrina commotus, defectionem aliquam pararet, vinctum miſſum in *Machærum*, & ibi occiſum fuiſſe. Quod factum ſecuta eſt Iudæorum exiſtimatio, ab irato Deo perditum eſſe *Herodis* exercitum; pugnaverat enim infeliciſſimè contra *Aretam*. Dicitur hoc eodem loco ſepultus à quibuſdam *D. Ioannes* inter *Helıſæum* & *Abdiam* Prophetas. Cùm autem caſtellum ipſum eſſet munitiſſimum, vt diximus, & civitatem haberet colli ſubjectam, qua aſcenſus erat in arcem, inter cætera, quæ ibi viſenda erant, natura, vel hominum induſtria excogitata, Ruta erat mirabilis magnitudinis; à nulla enim ficu vel celſitudine vel magnitudine vincebatur, quæ perſeveraverat ibi abuſq; *Herodis* temporibus manſiſſetq; vlterius, niſi à Iudæis, qui locum tenebant, excisa eſſet. Sed cùm *Lucilius Baſſus* expugnationem tentaſſet, caſus caſtellum tradidit. *Rufus* enim miles *Aegyptius*, cùm cepiſſet ſingulari audacia *Eleazarum* fortiſſimum juvenem; ei, tanquam mox ſuſpendendo, cùm crucem defixiſſet *Lucilius* in conſpectu Iudæorum, miſeratione ſimul & deſperatione ad deditionem coegit obſeſſos.

[Margin: 14. antiq. 18. 9. & 7. bell. 25. — 18. ant. 10. — Fretell.]

45.

MADIAN, regalis vrbs, ejuſdemq; nominis regio, habet camelorum, ovium, caprarumq; multitudinem; atq; his opibus ferè victitant incolæ. Huius filiæ pellexerunt filios *Iſrael* ad fornicationem & idololatriam; quamobrem Dei juſſu *Madianitæ* omnes cùm ſuis quinque regibus, præter virgines, internecione deleti, eorumq; vrbes, pagi & caſtella cõbuſta ſunt. Poſt verò cũ *Madianitæ* ſibi ſubjugaſſent Iſraelitas, eorum millia centum triginta quinq; cum duobus aut quatuor Regibus, à *Gedeone* memorabili victoria cæſa ſunt. Aetate *Hieronymi* vrbis huius ruinæ tantummodo demonſtrabantur: atq; hic *Moyſes* apud *Ietro* ſocerum ſuũ exulabat, vt idem autor eſt. Vide quæ ſuper hoc nomine ſupra notavimus in deſerto *Pharan*.

[Margin: Ioſ. 13. 21. Nu. 25. 31. — Iud. 6. 7. 8. — Hieron. in loc. Hebr. & Alluſ.]

46.

MATHANA, ſolitudo quam tranſierunt Iſraelitæ. *Num. 21.* eſt & ejuſdem nominis civitas, ſita in *Arnone*; quæ *Hiero* *Methane* dicitur; vnde *Mathanites 1. Par. 11. Hieron. in loc. Hebr.*

47.

MEDABA, quæ & *Madaba* & *Medeba*, & interpretatur aquæ doloris vel manantes, primaria quondam *Ammonitarum* vrbs, ſita in planicie, cui & nomen dedit: poſtea *Amorrhæorum*, qui eam jure belli abſtulerant,

[Margin: Num. 21. Ioſ. 13. 1. Par. 19. Iſai 15. & ibi Hieron.]

lerant, & muris cinxerant. Habet in circuitu montes, paludes, & ſaltus. Hujus cives cùm *Ioannem Machabæum* interfeciſſent; in ejus vltionem multi eorum à *Ionatha* occiſi ſunt. Quam poſtea *Hircanus* non ſine labore ſexto demum menſe cepit. Permanſit uſque ad ætatem *Hieronymi* antiquum nomen retinens.

1. Mach. 9. Ioſeph. 13. antiq. 16.
Hieron. in loc. Heb.

48.

MEPHAAT, quæ & *Mephet*, & *Miphaat*, & *Maſpha*; *Ioſephus* alibi *Mellen*, ſive *Mellam* vocat, barbarorum urbem; qua aliquando expugnata, mares omnes neci tradidit *Iudas Machabæus*, ædificiis omnibus incendio conſumptis. Civitas Leuitarum fuit.

Ioſ. 13. 28. 1. Paral. 6. Ierem. 48. Ioſeph 12. antiq. 12.

49.

MASSEPHA in *Moab*, ad quam profugus *David*, cùm *Saulis* inſidias declinaret, venit. *Hier. in loc. Hebr.*

50.

MISOR, Levitarum civitas, ſita in planicie, quondam *Og* regis *Baſan*; eſt apud *Ieremiam* regio *Moabitarum*. *Ioſ.* 21. *Hieron. in loc. Heb.*

51.

MOAB, genitus ex inceſtu *Lot* cum filia majore, ex quo orti *Moabitæ*, gens magna, potens, & ſuperba valde; unde & urbs *Moab* (quæ alias *Aroer* nunc *Areopolis*, de qua ſupra egimus in tribu *Gad*) & *Moabitis* regio nomen acceperunt: illam enim regionem, expulſis gigantibus *Emim*, hoc eſt, terribilibus & horrendis, poſſederunt. Eſt autem terra ſola fertilis, & bonarum frugum abundantiſſima, atque aliquando tantum potentia & viribus potuerunt, ut dominati fuerint etiam *Iſraeli*. Erant autem idololatriæ deditì, & maledictionem ſeminis ſui moribus & vita exprimebant, venerabantur autem potiſſimo cultu Idolum *Chamos*, quem Deum eorum alibi legimus in ſcripturis. Et quidem cavit Deus, ne primo ingreſſu in terram promiſſionis, eorum regiones occuparent *Iſraelitæ*, quod cognati eſſent & filii promiſſionis *Lot*; ſed cùm ſæpe obſiſterent Deo, neque aliter quam inimicum perſequerentur, ſæpe quidem contriti, cæſi ſunt & profligati, multæque eorum urbes occupatæ; tandem à *Davide* prorſus ſubjecti ſunt, ſervieruntque ei ſub tributo: & quoniam in gentem uſque adeo impiam & tetram tantam maledicta congeſſerant prophetæ, habuit illud Dei judicium hunc exitum, ut vaſtantibus *Iſraelem* [illegible] Aſſyriis, quod in *libris Regum* & *Paralipomenon* legimus etiam ipſi graviſſima ſuſtinerent fortunarum ſuarum detrimenta. Dicitur autem terra ipſa *Moab* propriè, *ut Breidenbach.* & *Brocardus* annotarunt.

Geneſ. 19. Ierem. 48. Iſai. 16.
Gen. 14. & ibi Hieron. Deut. 2.
2. Reg. 8.
Iſai. 15. Ierem. 48.

52.

CAMPESTRIA MOAB, ubi *Iſraelitarum* fuit manſio 42. ibique *Moyſes* ſecundò numeravit populum novum, & *Ioſue* ſibi conſtituit ſucceſſorem, & *Deuteronomium* Iſraëli explicavit, & benedicens filiis *Iſrael* extremum cantavit canticum. Tempore *Hieronymi Araba*, vel *Araboth Moab*.

Num. 22. & 33. 13. Deut. 1. 2. 1. & 31.
Hieron. in loc. Heb.

53.

HIC *Elias* curru igneo raptus in paradiſum terreſtrem tranſvectus eſt, Orientem verſus in ſummo terræ cacumine ſitum, ut maximi autores docent. 4. *Reg.* 2.

54.

DESERTVM MOAB *Num.* 21, *Deu.* 2. nominat etiam *Montana Moab Brocard. itin.* 6.

55.

NABO, quæ & *Nebo*, nobilis & præclara civitas, quam reſtaurarunt filii *Ruben*, fuit in ea quondam, ut *Hieronymus* arbitratur, idolum *Chamos*, quod alio nomine *Beelphegor* appellatur: eſt & mons *Nebo*, ſeu *Nabo*, de quo ſupra in *Abarim* diximus.

56.

NAHALIEL, ſeu *Naaliel*, hoc eſt, torrens Dei, quem prætererierunt filii *Iſrael*. *Num.* 21 Iuxta hunc, tranſierunt filii *Iſrael* ſiccis pedibus torrentem *Arnon*, Dei miraculo ſcopulis torrentis ſe inclinantibus, montibus & collibus exultantibus *Pſal.* 113. rectius tamen per figuram hæc interpretabimur; ut lætitiam quandam terræ intelligamus, quæ impiis poſſeſſoribus expulſis, pios recipere gaudeat, famula creatoris ſui.

Nu. 32. 38. 1. Paral. 5. Hieron. in Oſee 1. & 9. & alibi.

57.

NEMRIM oppidum terræ *Moab*, ſuper mare mortuum, ſaltis, & amaris aquis, & ob hoc ipſum ſterilibus. Nunc autem vicus eſt nomine *Benamerium*, ad Septentrionalem plagam *Zoaræ*.

Iſai. 15. ibi. Hieron. Ierem. 48. Hieron. in loc. Heb.

58.

ORONAIM, urbs, aut potius duæ urbes *Moabitarum*, videlicet ſuperior & inferior. *Iſai.* 15. *Ier.* 48. & *ibi Hier.* Nominatur etiam *Orona*, vel *Oronat*, urbs *Arabiæ* à *Ioſeph. in libris Antiq.*

59.

PETRA deſerti, ita à Græcis dicta, ait *Ioſephus*, Hebraice *Sela*, olim *Arce*, *Arcem*, aut *Arecen*, *Arcins*, poſtea *Recem*, *Receme*, nunc *Crac*, Mons regalis, & *Mozera* nominata; ſita circa medium Maris mortui, arx & urbs vetuſtiſſima, primaria & metropolis in regno *Moab*, adeoque urbs & ſedes regia *Arabiæ*, quæ ab hac *Petræa* dicitur; inque ea palatium erat *Regis Arabum*. *Weiſſ.* aliam vult eſſe *Petram deſerti*, quæ *Moabitarum* eſt; aliam *Petram Arabiæ* urbem, cujus profani auctores ſæpe, *Biblia* nunquam meminerint. Regnaverat in hac quondam *Recem*, quem inter cæteros *Reges Madian* interfecerunt *Iſraelitæ*, unde & *Rex Madian* dicitur: fuit & patria *Ruth Moabitis*, ut *autor eſt Hieronymus*. Hanc cùm aliquando *Scaurus* cum Romano exercitu oppugnatum veniſſet, quia difficilis ad eam

Iſa. 15. 42. [illegible] 4. [illegible] [illegible] Ioſeph. [illegible] cap. 4. Plin. lib. 6. cap. 28. Brocard. Breidenb. Ioſeph. 1. [illegible] 5. Num. 31. Hieron. in loc. Heb.

eam eſſet aditus, circumvicinos agros populatus, ſuaſu *Antipatri* remiſit vaſtationem & bellum, redimente pecuniis *Areta rege*. Cepit illam aliquando *Amaſias rex Iuda*, occiſis prius decem hominum millibus in *valle Salinarum*, vocavitque eam urbem *Iezethel*. Erant prope eam montes, neque longe aberat mons *Hor*, ubi *Aaron* obiit. Et quidem *Ieroſolymorum rex Balduinus*, hanc aliquando ampliando iſti regno ampliavit, ſed nunc à *Soldano* tenetur, qui in ea reponit theſaurum totius *Aegypti*, & *Arabiæ*. Tempore Chriſtianorum accepit Latinum Epiſcopum, cùm ante, quantum colligitur, Græcum habuiſſet; eratque hujus civitatis princeps, dominus totius terræ trans *Iordanem*.

4. Reg. 14. — *Brev. iti. 6. Greis iti. 6. Wil. Tyr. 20. bell. 3. 20. bell. 3. 28. 29. & alibi.*

60.

Nu. 21. 23. Deut. 3. 4. 34.

PHASGA mons, qui propter vehemens præruptum, vocatur exciſus, ſeu potius vertex ipſe montium *Abarim*; ex quo, ut ſupra diximus, *Moyſes* contemplatus eſt *Palæſtinam*; à quo & circa eum regio uſque nunc appellatur *Phaſga Hier. in loc. Heb.*

61.

Nu. 23. 25. Deut. 3. 4. Ioſ. 21.

PHOGOR mons, propter vehementem celſitudinem ita dictus; *Hieronymo* Agri ſpecula nominatur. In hujus verticem *Balaam* ariolus à *Balac rege Moab* ductus, ut malediceret filiis *Iſrael*, Dei inſtinctu eiſdem benedixit. Et quoniam paululum diſtat à *Bamoth Baal*, in cujus monte fanum erat *Baal*, qui & hic colebatur, quidam quæ hic geſta ſunt, inibi facta eſſe contendunt. Eſt etiam *Phogor* idolum *Moabitarum*. Sed & hodie villa *Fogor* ſeu *Phogor* haud procul à *Bethlehem* cernitur, quæ nunc *Phaora* nuncupatur. *Hieron. in loc. Heb.*

62.

REMMON, hujus meminit *Iſaias* in viſione contra *Moab. Hier. in loc. Heb.*

63.

Num. 32. Ioſ. 13. Iſai. 16. Ierem. 48. Hieron. in Iſai. 16.

SABAMA, quæ & *Sabam*, urbs validiſſima, quam reædificaverunt filij *Ruben*; ſuburbana eius & territorium vineis abundabant. diſtat ab *Eſebon* quingentis paſſibus, *ut autor eſt Hieronymus*

64.

SAOR in tribu *Ruben*, ſuper *Iordanem*. *Hier. loc. Heb.*

65.

SARATHASAR, in tribu *Ruben*, in monte convallis *Bethphogor*. *Ioſ.* 13.

66.

SARTHAN, locus erat, juxta quem ſiccis pedibus tranſierunt *Iordanis* alveum *Iſraelitæ*. *Ioſ.* 3.

67.

SAVE, aliàs *Sabe* antiqua civitas eſt ſuper regionem *Sodomæ*, in plano campo ſita: quæ uſque hodie, inquit *Hieron.* ſic vocatur. In qua olim habitarunt *Emim* ſeu *Ommæi*, vel *Ominæi*, gens ſtatura & aſpectu terribilis, quæ percuſſa eſt à *Chodorlahomor rege Aelamitarum*; reliquias vero ejus excidiſſe legimus *Moabitas*: atque huic adiacens planicies *Vallis Save* appellatur.

Geneſ. 14. Deut. 2. Hierony. epiſt. ad Evangelium & qu. Heb. in Geneſ. & alibi. Bened. in interpret. Heb. nom.

68.

SETHIM, ſive *Setim*, Hebraicè *Sittim*, *Hieronymo Sattim*. Hic fornicatus eſt populus *Iſrael* cum filiabus *Moab* & *Madian*: ibique *Phinees* Iſraëlitem cum Madianitide fornicantem pugione transfixit. Hinc & *Ioſue* miſit exploratores ad inveſtigandam & noſcendam terram *Iericho*: fortè ab hoc loco nomen acceperunt arbores *Sethim*, quarum ligna ſunt omnium leviſſima, nitidiſſima & pulcerrima, & quæ putrediem non ſentiunt; unde cunctæ tabulæ arcæ tabernaculi & templi factæ ſunt. Fit & mentio *Torrentis Setim*, aut *Sitim*, id eſt, ſpinarum, *Ioel.* 3 ubi legitur: *Irrigabit torrentem ſpinarum. Hier. ibid.*

Num. 25. Hieron. in loc. Heb. Ioſ. 2. Mich. 6.

69.

THOPHEL, ſive *Tophel*, *Hieronymo Thaphol*, locus eſt in deſerto trans *Iordanem* è regione *Iericho*; ubi *Moyſes* ſcripſit *Deuteronomium* & edidit. *Deute.* 1. *Hieron. in loc. Hebr.*

70.

ZARED, ſive *Zareth*, torrens & vallis; quem ſiccis veſtigiis tranſierunt Iſraëlitæ *Num. 21. Deut. 2. Hier. in loc. Hebr.*

S. Tribus.

TRIBVS SIMEON
nempe ea Terræ Sanctæ portio, quam tribus Simeon in ingreſſu nacta fuit.
CEDAR regionis Iſmaelitarum ſeu Agarenorum quos nunc Saracenos uocant pars.
Miliaria vnius horæ
1 2 3 4 5
DA RO MA
TRIBVS
SIMEON
Gerari tica Regio.
EX TE RIOR
SEPHELA REGIO CAMPESTRIS.
TRIBVS DAN.
PARS
PARS MARIS MAGNI
Deſertum
Solitudo Berſabee

S.

Tribus Simeon & confinia eius.

1.

Geneſ. 29. SIMEON *ſecundus* Iacob *filius* ex *Lia* vxore in tantum filios & nepotes ſuos propagavit vt de tribu eius ad montem *Sinai* numerati & inventi ſint viri apti ad pugnam, *Num. 1. & 26.* quinquaginta novem millia, trecenti; quibus omnibus in deſerto *Ioſ. 19. 1. Par. 4.* mortuis, ipſorum filij, bellatores viginti duo millia ducenti in terra promiſſionis proprium funiculum non ſunt conſecuti: ſed pro hæreditate ac poſſeſſione ſua obtinuerunt de terra tribui *Iuda* prius aſſignata cis *Iordanem*, terram Auſtralem, deſerto & mari magno contiguam: quapropter mirandum non eſt, ſi in hac tribu civitates, &c. legantur, quæ ante tribu *Iuda* fuerint attributæ.

2.

NEMVS ABRAHAE, plantatum ab *Abraha Geneſ.* 21.

3.

ADIA, villa juxta *Gazam Hieron. in loc. Hebr.*

4.

Gen. 15. Num. 34. Ioſ. 15. 3. Reg. 8. 4. Reg. 24. 2. Paral. 7. Iſai. 27. Ezech. 47. &c. TORRENS, qui & fluvius Ægypti, in literis ſacris appellatur; cuius frequens in ſcriptura mentio eſt, de eremo veniens iuxtà vrbem *Rhinocoruram*, mari magno influit; vnde pro torrente Ægypti 70. Interpretes *Rhinocoruram* tranſtulerunt. *Hieronym. in Prophetas & epiſt. ad Dardanum.*

5.

Ioſ. 15. 19. 21. 1. Par. 4. AEN, quæ & *Ain*, *Ahim*, *Aijm*, hoc eſt, fons vel oculus, civitas ſic dicta, prius *Iudæ*, poſt *Simeonis*, ſeparata ſacerdotibus. *Hieronimus* videtur eam *Bedbennim* ſiue *Bendbennim* appellaſſe.

6.

AENDA civitas, quam *Aſa rex Iuda* expugnavit, & ſubvertit. 2. *Paral.* 14. *Hiero. in loc. Hebr.*

7.

Geneſ. 16. 17. 25. FONS AGAR, vbi *Agar* abjecit & depoſuit puerum *Iſmaelem* ſub arbore. *Geneſ.* 16. 21. quo ipſo in loco *Iſmael* crevit & habitavit in deſerto *Pharan*; atque ibi vxore accepta generavit filios duodecim, ac valde multiplicatus eſt in gentem magnam; à quo *Iſmaelitæ* dicti ſunt, qui poſtea *Agareni*, nunc *Saraceni*.

8.

ALBA, ſpeculum & caſtellum, non longè ab *Aſcalone* contra incurſiones Barbarorum extructum. *VVilhelm.* 15. *bell.* 25. *& alibi.*

9.

AMARKABOB. *Hieronym. in loco. Hebr.*

10.

ANGARIS, qui & *Engaris*, mons.

11.

ANTEHDON, vrbs *Idumææ* maritima; quam cum *Alexander Iannæus* ante expugnaſſet, poſtea rex *Herodes* renovans *Agrippiadem* nominavit, nimiaque beuevolentia nomen amici etiam portæ inſcripſit, quam ipſe in templo ædificavit. *Ioſeph.* 13. *ant.* 19. *&* 14. *ant.* 19. *& alibi.*

12.

DESERTVM arenoſum: terra tota eſt latiſſima, infrugifera, aquarum egens, ſolis aduſta ardoribus, & quæ aſpectu ſui horrorem viſentibus inbutiat: caret enim domibus, hominibus, beſtijs, arboribus, graminibus; abundat autem collibus & monticulis, non quidem vſitatis & ſolitis, ſed ex arena, quæ vi ventorum in unum cumulum aggeritur. Vt quod in occidente fieri videmus nive elevata, hoc ibi tenuiſſimo pulvere in modum fumi agitato, longè fiat mirabilius. Neq; ibi vlla certa itineris ratio eſt; nam cùm arenæ (vt alibi teſtatur *Hieronymus*) ſint molliſſimæ, *Hieron. in epitaph. Paula.* pergentium veſtigia ſubtrahunt; vnde etiam mare ſabuloſum à poſterioribus ſcriptoribus appellatur, quod ſcilicet ad inſtar maris arena ventorum flatu nunc huc, nunc illuc *Prat. ſpiri. cap. 176.* diffluat, & ſubitò in altiſſimos ſæpe montes erigatur; & quoniam nullus hic viarum callis appareat, quem hac iter facientes itineris ſui ducem ſequi poſſint, ea propter haut ſecus quam ſi in vaſto oceano navigantum eſſet, ad cynoſuram nauticam profectionis ſuæ ſcopum explorare debent. Sed neq; ſic adhuc in tuto ſunt, nam ſi qua ſiniſtra fortuna contingeret, vt qui illac iter agunt, auſtro ferrentur, ut Septentrione aguntur, ſabulo obruti omnes accumberent. Nam etſi, inquit *Ludovicus Rom.* proſperis vehebamur flatibus, *Ludov. Roman. part. Navig. 1. cap. 14.* atro tamen turbine ſabuli adeo involvebamur, ut adempto è conſpectu intervallo 10. paſſuum alter alterum non conſpiceret. Ob id incolæ camelis vehuntur caveis incluſi ligneis, inq; eis vitam trahunt, ducibus tamen pilotis, qui non aliter quàm in vndabundo mari pyxide & pagina ducuntur, & ibi examimantur complures: quamobrem intelligimus apud *Ioſephum* Herodis regis beneficium, *Ioſep. 1. bell. Iudaic. cap. 15.* cum *Auguſti Cæſaris* exercitui per loca arida facturo iter, de aquarum copia & reliquis ad vitam neceſſareis abunde proſpexit, *Niceph. 1. hiſt. Eccl. 17.*

Narrat hiſtoriam *Nicephorus*, quam operæ pretium eſt hic adjungere. *M. Antonino*,

inquit, imperium adminiſtrante, Iudæus quidam in ſolis aridiſque locis iter faciens, communiter cum viatoribus Chriſtianis pſalmos canebat. Cùm verò morbo repentino ita affligeretur, vt crederetur moriturus, atque ibi in locis iis permanſurus eſſet, magna contentione viatoribus ſuis obſecrando inſtitit, ne eum ita præſidio omni deſtitutum relinquerent, ſed vt divini lavacri participem facerent, ac deinde abirent. Vt autem illi, neq; qui præſtare non poſſet, (ſacerdote enim opus erat) neque aquæ copiam adeſſe, quæ in baptiſmo perficiendo & conſuetudine antiqua, & lege certa & inviolata requirerentur, cauſati ſunt, & propterea in tantarum rerum penuria petitioni eius non annuerunt. Iudæus porro in ſententia ſua permanſit; & iureiurando eos, vt ſibi ſatis facerent, adegit. Illi itaque detractis hominis veſtibus, arena, quæ ibi erat, pro aqua vſi, *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus S.* tertiùm arena in eum conjecta, baptizarunt. Per hanc tam inſolitam & ad mirandam ſacrorum myſteriorum initiationem, imbecillitate omni, tanquam vinculo quodam is ſolutus, longe melius quam illi, validus iam prorſus iter fecit. Poſtquam autem domum ſunt reverſi, rem eam ad *Dyoniſium Alexandriæ Epiſcopum* retulerunt. Ille vero admiratione ſtupens, Eccleſiam de ea conſuluit, cui viſum eſt aqua inſuper ad eum modum initiatum, iuxta Eccleſiæ traditionem obluendum eſſe; vt ita quod ſacro ei deeſſet, ſarciretur.

13.

ASAN, civitas Levitarum *Ioſ.* 15. 19. 1. *Reg* 30.

14.

ASAR. *Hieron. in loc. Hebr.*

15.

Ioſ. 15. 1 *Reg* 6. *Broc.* ibi 7. *Broc.* ibid *Salig.* tom 10 cap. 4. *Ioſeph* 5. *antiq.* 7 & 3. *bell.* 1. *Iud. cap.* 1 & 3. *Iud.* 14 2. *Reg.* 16. *Ierem.* 25. 47. *Amos* 1. *Soph.* 2. *Zachar.* 9. 1. *Mac.* 10.

ASCALON, quæ & *Aſcalona*, vrbs antiqua, nobilis, non tam magnitudine quam robore excellens; vna ex quinque primarijs & ſatrapijs *Philiſtæorum*; ſita in littore maris, forma ſemicirculi portum ambient, muro cincta validiſſimo: diſtat ab *Hieroſolymis* ſeptingentis viginti ſtadijs a *Ramula* octo miliaribus, vt *VVilhelmus Tyr.* docet. Deſcribitur à quibuſdam in tribu *Iuda*. Expugnavit enim illam cum finitimis *Iudas*, vt legimus in *libris Iudicum*; atque ab hac *Philiſtinorum* reguli *Aſcalonitæ* nuncupantur. Hic *Samſon* occidit triginta viros de Philiſtæis, eo umque veſtes abſtulit, vt eas daret totidem viris, qui problēma ſuum ſolverant, quod erat: de comedente exivit cibus, & de forti egreſſa eſt dulcedo. Vrbs hæc iuxta Prophetarum oracula, ſæpius deſtructa & reſtaurata iterum eſt. Ferunt in hac natum *Herodem* illum, qui ſe [illegible] ſanguine & cæde pol- [illegible] in regno *Iudææ* con- [illegible] *Cæſar* palatium in ea [illegible] *ſorori Herodis*; ædificaverat enim & *Herodes* in ea ipſa domum & aulam regiam. Atq; etiamnum hodie antiquum robur retinens, Saracenorum gentis fortiſſimum propugnaculum eſt. Chriſtianorum tempore cum haberet Epiſcopum, Bethlehemiticæ tandem ſedi parochiali iure ſubiectus eſt; habuit & Comitem, vt idem autor eſt. Eius muros cum *Salatinus* diruiſſet, *Richardus Anglorum Rex* inſtauravit. Habebat ſubiectum ſibi campum, aptum equitibus, & vallem, & lacum, de quo poſtea.

Wil Tyr. 11. *bel ſac.* 12. & 14. *bell.* 16. & 17. *bel.* 24. & *alibi* & 1 *contin.* 14. *Ioſeph* 2. *bell.* 1. *Ierem.* 47.

16.

ASEM, quæ & *Aſom* & *Eſem*, civitas. *Ioſ.* 15. 19. 1. *Paral.* 4.

17.

ASENNA. *Hieronymus in loc. Hebr. eſt* alia ab hac in tribu *Iuda*.

18.

ASERGADDA, civitas. *Ioſ.* 15.

19.

ASERSVA. quæ & *Aſarſuſim*, *Aſarſuſa*. *Ioſ.* 19. 1. *Paral.* 4.

20.

ASERSVAL, aliàs *Aſarſual*, civitas, prius in tribu *Iuda* *Ioſ.* 15. 19. 1. *Paralip.* 4. *Eſdr.* 11.

21.

ASSEMON, & *Aſſemoth*, civitas fuit antea tribus *Iudæ* *Ioſ.* 15.

22.

ATHAR, civitas. *Ioſ.* 19.

23.

BAALA, quæ & *Bala*, *Balaa* & *Abala*, civitas. *Ioſ.* 15. 19. 1. *Par.* 4.

24.

BALAATH, quæ & *Baal*; *Hieronym.* *Ballath* civitas. *Ioſ.* 19. 1. *Par.* 4. 5.

25.

BARAD, *Hieronimo Barath*; inter quam & *Cades* puteus *Agar* etiamnunc ætate *Hieronymi* demonſtrabatur. *Hieron. in loco Hebr.*

26.

BAZIOTHIA, civitas *Ioſ.* 15.

27.

BERRAMOTH, aliàs *Bereameth*, civitas. *Ioſ.* 19.

28.

BERSABEE, id eſt puteus iuramenti, vrbs tribus *Iudæ*; ſita tamen intra limites Simeonis, *Gen.* 15. 21. 22. 26. 28. 46.

Ioſ.15.10. Iud.20. *meonis*, contigua deſerto magno, viginti milliaribus ab *Hebron*, vergens ad Auſtrum in regione *Geraritica*, à *Gaza* quatuor milliaribus diſtans. Nomen hoc accepit, quod ibi *Abraham* & *Iſaac*, cum *Abimelec* rege *Geraræ* fœdus iuramento ſanxerunt, ſive quod ſeptem agnas *Abimelec* de manu *Abrahæ* ibi acceperit. Hic *Abraham*, *Iſaac*, & *Iacob* habitarunt multis diebus; unde & vocatur oppidum *Iſaac*. In hac *Ioel* & *Abia*, filii *Samuelis Prophetæ*, judicabant populum *Iſrael* injuſte, & inique; eſtque terminus terræ *Iſraelis* ad Auſtrum. *Hieronymi* tempore fuit grandis vicus; eratque in ea poſitum præſidium Romanorum militum, eaque ipſa provincia paulo ante ſuam ætatem Salutaris dicta eſt; nunc autem *Gibelina* vocatur: cumque diruta fuiſſet, Chriſtianorum tempore, qui loca ſancta recuperarunt, ab iis magno ſtudio reſtituta eſt; poſito præſidio, & de communi conſilio tradita fratribus domus Hoſpitalis, quæ eſt *Hieroſolymis*. *Ptolomæo Berzana* dicta videtur. *Weiſſenb.*

29.

DESERTVM *Berſabee*, in quod abiit cum filio *Iſmaele Agar ancilla Abrahæ*, ibique abjecit eum ſub arbore, ut ante diximus: fugit etiam huc *Elias*, ad minas & perſecutiones reginæ *Iezabel*.

30.

BESOR *torrens*: ultra hunc *David* Amalecitas proſtravit, 1. *Reg.* 30.

31.

BETH, in tribu *Simeonis*. *Hierony. in loc. Hebr.*

32.

BETHBERAI civitas 1. *Par* 4.

33.

BETHELEA *vicus Gazenſium*, valdè populoſus, habensque templa antiqua, ædificiaque pulcerrima, & maxime *Pantheon* in civitatis arce locatum, eminens ſuper omnem vicum. *Hiſt. Trip.* 6. c. 28.

34.

BETHLEBAOTH civitas. *Ioſ.* 19.

35.

BETHMARCHABOTH civitas. *Ioſ.* 19. 1. *Par.* 4.

36.

BETHPHALET, alias *Betphelet*, civitas. *Ioſ.* 15. *Eſd.* 11.

37.

BETVL, & *Bethularma*, *Hiero. Bathul* & *Bu-* [illegible] *Ioſ.* 19. 1. *Par.* 4.

38.

BEZEDEL vicus, juxta quem erat caſtellum inexpugnabile cum turri. *Ioſe.* 3. *bel.* 1.

39.

BOLA. *Hieron. in loc. Heb.*

40.

CESIL, alias *Exul*, civitas, quæ prius fuit tribus *Iudæ*. *Ioſ.* 15.

41.

DABIR, quæ & *Iabir*, urbs valida & regia, prius *Cariathſenna* & *Cariathſepher*, hoc eſt, civitas literarum dicta, ſeu Univerſitas & Academia *Paleſtinæ*. Regem hujus occidit *Ioſue*, urbem autem expugnavit *Othoniel*, frater, (ut alii dicunt) filius fratris *Caleb* junior, interfectis in ea filiis *Enacim* gigantibus; ideoque data eſt ei *Axa* filia *Caleb* in uxorem, cum terra irrigua ſuperius & inferius. Urbs autem ipſa data eſt & attributa ſacerdotibus. *Hieronymi* tempore videtur *Daema* dicta.

42.

ELTHOLAD civitas. *Ioſue* 15 19. quæ & *Tholad*. 1. *Par*. 4.

43.

EREMMON, *vicus Iudæorum* prægrandis, in decimo ſexto ab *Eleuteropoli* milliario, contra meridiem in *Daroma*. *Hieron. in loc. Hebr.*

44

ETAM, civitas, fortè villa. 1. *Par*. 4. *Hieron.* videtur *Etha* eſſe.

45.

ETHER, ſortis *Simeonis*. *Hierony. in loc. Hebr.*

46.

GAZA, quæ & *Gazara*, interdum *Gazera*, *Gazer*, *Gazaris*, & hebraicè *Aza* dicitur, ad Chriſtianiſmum converſa *Conſtantia* dicta eſt, de nomine ſororis Conſtantini Magni: *Euſeb. in vit. Conſt. lib.* 4. c. 38. Confer, quæ infra dicemus in *Majoma*, urbs magna, potens & celebris, una ex quinque primariis & ſatrapiis *Philiſtinorum*; diſtans à mari ſtadiis ſeptem; *ut auctor eſt Breid.* duo Italica milliaria; terminus olim terræ *Chananæorum*, in qua erant civium millia multa, quod ex eo conjicere eſt, quoniam quo tempore *Alexander Iudæorum* rex eam expugnavit, & ſenatus fortè eo die conveniſſet, quingenti ſenatores in æde *Apollinis* contrucidati ſunt. Cepit urbem hanc tribus *Iuda*, duce *Caleb* viro fortiſſimo; quam tenere tamen non potuit, quod *Enacim*, hoc eſt, gigantes fortiſſimi reſtitiſſent. Hujus ambas portæ fores cum poſtibus, & ſera *Samſon* media nocte abſtulit, & humeris impoſitas detulit in montem vicinum, qui reſpicit *Hebron*. Atque hic idem poſtea in hac urbe captus; atq; in carcere coactus molere, cùm frutis in-

Margin notes: *1 Reg. 3. & aliob.* — *1 Reg. 8.* — *Hier. quæſt. in Gen. & in loc. Heb.* [illegible] *Will. Tyr. 14. c.* [illegible] *Frankl.* — *Geneſ. 21.* — *3 Reg. 19.* — *Ioſue 12. & 15. 21.* [illegible] *Hieron. in loc. Heb. Brocard. & Breid.* — *Geneſ. 10. Deut. 2. Ioſ. 10. 11. 13. 15. 1. Mac. 13.* [illegible] *Ioſeph. 13. antiq. 19.* — *Iud. 1. & 16. 1. Reg. 6. 1. Reg. 4. 4. Reg. 18. Hieron. in loc. Hebr.*

tis inſuper oculis, coram principibus *Philiſtinorum* luderet, apprehenſis duabus columnis, quas præmonſtrante puero contigerat, quibus ſcilicet tota illa domus, quæ & maxima & publica videtur fuiſſe, innitebatur; cum invocaſſet Deum, ut reſtitutis viribus pateretur ſeſe extremo hoc virtutis opere edito de inimicis ſuis ultionem ſumere, concuſſis fortiter columnis ſeſe ipſum, cum tribus hominum millibus eâdem ruinâ involuit & oppreſſit. Volunt autem quidam domum illam templum fuiſſe *Dagon*, idoli *Philiſtinorum*; cujus adhuc hodie ibi cernantur veſtigia & ruinæ. Sed quoniam jam olim Prophetæ huic urbi extremum exitium minabantur, fuit hoc, cùm *Alexander Magnus Dario Perſarum regi* bellum feciſſet, ipſi vero Perſicum præfectum in urbem admiſiſſent cum præſidio: ſtatim enim atque *Tyrum* expugnavit, obſeſſam *Gazam*, & poſt bimeſtrem obſidionem occupans, in ſempiternum vertit tumulum; unde ob id & deſerta appellatur. Sed antiquæ civitatis locum vix fundamentorum præbent veſtigia; nam quæ nunc cernitur in alio loco, pro illa quæ corruit, ædificata eſt. *Nova Gaza* non longè à veteri ædificata, tempore *Machabæorum*, *Ioſephi*, & *Hieronymi* magnopere floruit, ut ex iis civium copiis exercitus, & quidem ſubitus educi potuerit. Et quidem *Alexander Iannæus* cùm totum annum eam urbem obſediſſet, *Lyſimachus*, *Apollodori* ſtrenuiſſimi ducis, qui civitatem tuebatur, frater, invidia commotus, eo occiſo, introitum hoſti præbuit; atque *Alexander* primùm quidem pacificè ingreſſus, mox licentiam fecit militi in oppidanos ſæviendi. trucidabantur igitur *Gazenſes*, non multi, ut qui plures etiam, quàm ipſi eſſent, Iudæorum interficerent: cùm & deſolatas ædes incenderunt, ne præda potiri poſſet hoſtis: quidam etiam Saguntina rabie ſuiſmet manibus uxores & liberos interimerent, ne ad ſervitium & injuriam abſtraherentur. Atque ita jugulatis omnibus, & urbe diruta, *Ieroſolymam* rediit *Alexander*. Poſt ætate *Cæſaris Auguſti*, cùm eum ſui Teſtamenti executorem nominaſſet *Herodes*, quod eſſet urbs hæc græcanici inſtituti, à regni Iudaici terminis ſeparata, & *Syriæ* eſt attributa. Eſt verò urbs, ut poſteriores autores ſcribunt, ampliſſima nunc, duplo major *Hieroſolyma*, communiter *Gazera*, *Syris*, *Azan* dicitur, ſita in via, quæ ducit in Ægyptum. Habuit turres, ciſternas &c. eſtque ab ea uſque ad deſertum arenoſum planicies. Iter hinc uſque ad montem *Sinai*, eſt duodecim, vel tredecim dierum. Cùm ſubeſſet Chriſtianis Epiſcopum habuit ſuffraganeum; cùm eam urbem propter Aſcalonitas vicinos magno ſtudio reſtituiſſent, & tandem fratribus militiæ templi dediſſent cuſtodiendam. Excitaverat autem *Balduinus* caſtrum prius, poſt à confluentibus co[illegible]minibus, qualiſ[illegible] [illegible], quam cùm Turcæ ce[illegible], [illegible] qui in ſuperiore præſidio erant, magna vi [illegible] & profligati ſunt. Paſſus eſt hic mortem propter Chriſtianæ fidei profeſſionem *Silvanus Epiſcopus* cum ſociis quadraginta. Sed & etiamnum magna illius civitatis autoritas, & *Syriæ* vel prima, vel ſecunda eſt.

Brocard. 7. Breidenb. 29. Aug. — Ioſeph. 11. antiq. 8. — Act. 8. — Hieron. in loc. Hebr. 1. Mach. 7. 9. 13. 14. 15. 16. & alibi. — Ioſeph. 13. antiq. 19. — Ioſeph. 17. antiq. 17. — Broc. loc. 7. Breid. eod. — Wil. Tyr. 14. bel. 12. & 17. bell. 12. & 20. bell. 21. & alibi.

47.

GERARA, quæ & *Geraris*, & *Urbaal* Hebr. urbs regia, metropolis *terræ Paleſtinæ*, terminus olim *Chananæorum*, ad plagam auſtralem; ubi & peregrinatus fuit *Abraham*, natus *Iſaac*, ibidemque viginti quinque annis cum Patre habitavit, atque ex hoc ipſo loco admodum adoleſcentulus ivit ad montem *Moriam* offerendus Deo, humilis & pia hoſtia. Atque hoc iter trium dierum eſt *Autore Hieronymo*. Ab hac *Geraritis*, ſeu *Geraritica regio*, cujus crebra apud *Hieronymum* mentio eſt. Ubi *Paula* intravit *Saræ* cellulas, videns incunabula *Iſaac*, & veſtigia quercus *Abrahæ*. Monſtrabantur enim tum ibi ædiculæ propter miraculum partus, ea ætate parientis. Scriptura ſacra commemorat fuiſſe eam *Geraram*, inter *Cades* & *Sur*, hoc eſt, duas ſolitudines; quarum una Ægypto jungitur, ad quam populus trans fretum rubri maris advenit; altera vero *Cades* uſque ad Saracenorum eremum extenditur. *Hæc Hieron. in loco Hebraic.*

1. Par. 24. Act. 24. 20. — Geneſ. 20. 20. 26. — Geneſ. 22. & ibi Hier. — Hieron. in epiſt. Paulæ & alibi.

48.

TORRENS, & vallis *Geraræ*, *Ioſephus Fauces* vocat. Hoc loco habitavit *Iſaac*, diverſoſque fodit puteos, quorum nomina ſcriptura ſacra explicat; qui hodieque in *Geraritica regione* demonſtrantur.

Geneſ. 26. Hieron. ibi. & de loc. Hebr. Ioſeph. 1. antiq. 28.

49.

HARMA, ſive *Arma*, quæ & *Harama* & *Herma*, & *Horma*, hoc eſt, anathema, prius dicta *Sephat*, *Hieronymo Sephet*, civitas regia. Hic cæſa eſt pars populi Iſraelitici ab *Amalec* & *Cananæo*, quem in Deuteronomio *Amorrhæum* ſcriptura vocat: cepitque urbem hanc *Ioſue*, Rege illius interfecto; & hucuſque perſecutus eſt quinque Reges. *Horma* autem dicta eſt, quod eam, occiſis Rege, populo, ad unum omnibus anathemate condemnarunt. Fuit etiam *Arma* locus, ad quem ſpoliorum partem miſit *David*. Ponitur à quibuſdam in *Iuda*.

Nu. 14. 21. Deut. 1. Ioſue. 12. 15. 19. Iudic. 1. 1. Reg. 30. 1. Paral. 4. Hieron. in loc. Hebr.

50.

CELLULAS *Hilarionis*. In hac ſolitudine, licet vaſta, terribili, & latrociniis cruenta, inter mare & paludem *S. Hilarion* primùm in tugurioſo, quod junco & carice texerat, deinde in cellula, quæ vix ipſum caperet, plus quàm quadraginta ſeptem annis vixit, ſacco tantùm membra coopertus, aut pelliceum habens ependytem, quem illi *B. Antonius* dederat, humi cubans, incredibili abſtinentia, jejuniis, orationibus, laboribus, pectoris tunſionibus exeſus; ut vix oſſibus hærerent membra, varias dæmonum tentationes ſuperans, multiſque clarens miraculis. *Hieron. in vita Hilarionis.*

51.

51.

IIM, aliàs *Im*, civitas, *Ioſ.* 15.

52.

3. Reg. 19. IVNIPERVS *Eliæ*, eſt in deſerto; diſtat à *Berſabee* itinere vnius diei. Hic *Elias* fugiens à facie *Iezabel*, dormivit ſub iunipero, petivitque animæ ſuæ ut moreretur, ſed aſtante mox Angelo, allatum ab eo panem & aquam ſumpſit, & ambulavit in fortitudine cibi illius, quadraginta diebus & quadraginta noctibus.

53

LACVS apud *Aſcalona*, *Ioſephus*, belli 16.

54.

LEBAOTH, *Hieronymo* fortè *Labaoth* civitas *Ioſ.* 15.

55.

LEBHEM, villa, vbi eſt puteus, de quo dicunt *B. Mariam virginem* cum puero *IESV*, & *Ioſeph* cum in Ægyptum fugerent, aquam hauſiſſe, ibiq; pernoctaſſe. *Breidenbac. d.* 10 *Septemb:*

56.

Hieron. in ep. Paulæ, & in vita Hilarion. Hiſt. Trip. lib. 6. cap. 4. Nicephor. 10. hiſt. cap. 4. MAIOMA, & *Maiomia*, emporium & portus *Gazæ*, diſtans ab ea viginti ſtadijs, cum Chriſtianis eſſet plena, meruit à *Conſtantino* dignitatem & privilegia civitatis, & de filii nomine *Conſtantia* eſt appellata: Iniuſtum enim arbitratus eſt *Conſtantinus*, vt quæ erat *Chriſti* cultrix, ſubdita eſſet *Gazæis* idololatris. Poſtea imperante *Iuliano Apoſtata*, litem *Gazæi* Conſtantienſibus intulerunt; quo iudice *Conſtantia* rurſum *Gazæis* ſubjecta eſt, & ſublato priori nomine *Gaza* maritima nuncupata.

57.

MEDEMENA, quæ aliàs *Berſabe* dicitur, vt *Benedictus* annotat, civitas, *Ioſu.* 15. meminit etiam huius *Iſaias*. 10.

58

MENOIS, oppidum iuxta civitatem *Gazam Hieron. in loc. Hebr.*

59.

MOLADA civitas. *Ioſu.* 15. 19. 1. *Paralipomen.* 4.

60.

MOLATHI, patria *Hadrielis Molathitæ*. 1. *Reg.* 18, 2. *Reg.* 21.

61.

PVTEVS *Iudicij*, vſq; in præſentem diem in regione *Gerarittica*. Vocatur autem villa *Berdan* nomine, quod Latinè dicitur puteus iudicij, *Hieron in loc. Hebr.*

62.

RAPHIA, vel *Raphace*, vrbs magna & maritima; vbi *Philopator* Antiochum magnum debellavit, cæpitque, & poſſedit hanc *Alexander Iannæus* *Ioſeph 13. ant. 9. 21. & 14. ant. 10. & alib.*

63.

REMMON civitas, prius *Iudæ*, poſt *Simeonis*; nunc vicus eſt, contra Aquilonem *Ioſ. 19. 1. Paral. 4. 2. Eſdr. 11.* iuxta *Eliam*, in decimoquinto eius miliario. *Hieron in loc. Hebr.*

64.

RHINOCORVRA, quæ & *Rhinocolura*, vrbs Aegypti olim, poſtea Iudæorum. Sciendum eſt vocabulum hoc apud Hebræos non haberi, ſed ſeptuaginta interpretes *Ioſeph. 13. ant. 9. 21. & alibi.* pro torrente Aegypti propter notitiam loci, *Rhinocoruram* tranſtulerunt, Eius vrbis ſæpe meminit *Ioſephus*, cuius incolæ ætate *Hieronymi* lingua *Chananitide*, hoc eſt *Syra* loquebantur, diſtat à *Gaza* ſecundum *Antonin. m. p.* XXVIII, non procul à mari, apud quam fluuius aliquis in mare delabitur, qui eſt terminus regni Iſraelitici. *VVeiſſenb.* *Hieron. in loc. Heb. & alibi.*

65.

SAARIM, civitas in tribu *Iuda*; in qua habitarunt poſteri Simeonis. *Ioſ.* 15. 1. *Paral.* 4.

66.

SABEE civitas. *Ioſ.* 19.

67.

MONS *Samſon*. In hunc montem portavit *Samſon* portas *Gazæ Iud.* 16.

68.

SAROHEN civitas. *Ioſ.* 19.

69.

SELIN civitas *Ioſ.* 15.

70.

SENSENNA, aliàs *Senſema*, civitas. *Ioſue.* 15.

71.

SICELEG, & *Sicelech*, vrbs aſſignata prius tribui *Iudæ* poſtea *Simeonis*, ſed poſſeſſa *Ioſ. 15. 19. 1. Reg. 27.* à *Philiſtæis*, quam rex *Achis* donavit *Davidi*, qui in ea ſedit & habitavit totum annum & *30. 2 Re. 1. 4. 1. Par. 4. 12.* menſes quatuor; atq; exinde permanſit tribus *Iudæ*: ſed cum aliquando *Davide* abſente vrbem hanc *Amalecitæ* cæpiſſent, diripuiſſent, incendiſſent, & prædam omnem abegiſſent, perſecutus eſt eos *David* vltra torrentem *Beſor*, & nihil minus metuentes de repente adortus, occidit omnes prædamq; reduxit.

72. TABA-

72.

TABATHA, vicus, in quo natus eſt *Hilarion* eremita. *Hieron. in vita Hilarion.* diſtans à *Gaza* quinque miliaribus.

73.

THALCA, in tribu *Simeon Hierony. in loc. Hebr.*

74.

THOCEN civitas 1. *Paral.* 4.

75.

PVTEVS *Viventis* & *Videntis*; apud quem *Iſaac* habitavit, & demonſtrabatur adhuc tempore *Hieronymi*, quemadmodum & alij multi putei *Abrahæ* & *Iſaac*, quorum mentionem facit Scriptura. *Hier. in loc. Hebr.*

Z.

Tribus Zabulon.

1.

Geneſ. 30. ZABVLON, Hebraicè *Zebulon*, dicimus filius *Iacob* ex *Lia* vxore eius prognatus, tantoperè ſemen *Abrahæ*
Num. 1. multiplicavit, vt de eius familia iuxta montem *Sinai* recenſiti & inventi ſint viri bello apti à vigeſimo anno & ſupra, quinquaginta ſeptem millia quadringenti abſq; parvulis & mulieribus. Quorum filii viri bellatores
Num. 26. ſexaginta millia & quingenti parentibus in deſerto mortuis, terram à Deo promiſſam ingeſſi ſunt, ac miſſa cum alijs tribubus ſorte, habitaverunt citra *Iordanem* in fertili *Gali-*
Ioſ. 19. Ioſeph. 5. antiq. 3. Brocard. itin. 7. Geneſ. 49. Deut. 33. *leæ regione.* quæ longitudine tendi à lacu *Genezareth*, vſq; ad littus maris magni, quod iuxta montem *Carmelum* eſt. Latitudine verò à monte *Tabor* verſus Septentrionem quinq; occupat miliaria.

Loci tribus Zabulon.

2.

AFFAREA, *Hieronymi* ætate villa erat in ſexto miliario vrbis *Legionis* contra Septentrionem. *Hier. de loc. Hebr. lit. A.*

3.

AMTHAR, alias *Amphar*, *Hieronymo Amathar*, formoſa civitas in Orientali plaga tribus *Zabulon*, quæ, vt & cætera infra ſcriptæ civitates, nonnullas ſub ſe habeat villas. *Ioſ.* 19. *Hier. de loc. Hebr. lit. A.*

4.

ANATHON, ſive *Hanathon*, alias *Na-*[illegible], civitas in Aquilonari parte tribus *Zabulon.* *Ioſ.* 19. *Hier. in loc. Heb. lit. A.*

5.

ANVA, *Hieronymo* vrbs aut pagus in tribu *Zabulon Hieronym. de loc. Hebr. lit. A.*

6.

ARABA, villa in planitie ſita, in finibus *Diocæſariæ*, quæ olim *Saphorine*, ſive *Sephoris* dicebatur. *Hieronym. in loc. Hebr. lit. A.*

7.

ARBEL, vicus in campo prægrandi, diſtans ab oppido *Legionis* millib. novem. *Hier. de loco Hebr. lit. A. Strabo lib. 16. Bened. in Indice, dictione Arbel.*

8.

ASAMON, ſive *Aſachron* celſus & cavernoſus *Galilææ* mons eſt, vndiq; medius, contra *Sephorim* ſitus. In quem cùm multi Iudæorum, qui ſeditionibus & latrocinijs operam dabant, receſſiſſent, à Romanis acerrimè oppugnati, ducentis Romanorum cæſis, amplius quam duo ſeditioſorum millia trucidati ſunt, *Ioſe.* 2. *bel.* 23. *Merca.*

9.

ASOCHIS, aliàs *Aſochitus*, Galilææ oppidũ in magno campo ſitum, non longè à *Sephori* diſtans. Quod *Ægypti Rex Ptolomæus* cognomento *Lathyrus* ex improviſo Ioſeph. 13. antiq. [illegible] & 1. bel. 3.
adortus, ſabbato vi capiens, multos hoſtium peremit, & præter magnam allatam rerum prædam, circiter decem captivorum millia abduxit.

Hic *Ioſephus hiſtoricus* cùm *Galilææ* præfe- Ioſeph. in
ctum ageret, ob adverſa quædam mœſtus & vita ſua.
turbatus, mirabili ſomnio noctu conſolatus eſt.

10.

ATHALIM, civitas in terra *Zabulon*, de qua, vt *Hieronymus* teſtatur, fuit *Ahalon* ſive *Elon*, qui iudicavit populum *Iſrael. Iud.* 12. *Hier. de loc. Hebr. lit. A.*

11.

AZANOTH, *Hieronymi* tempore vicus erat in campeſtribus ad regionem *Diocæſareæ* pertinens. *Hieronym. de loc. Hebr. lit. A.*

12.

BACCADES, vulgo *Buccabel* peramænus admodum locus eſt, in finibus *Zabulon*, in ſummis montium, aquis irriguus, & fructiferarum arborum frequentia conſitus. Cuius habitatores cum frequentes eſſent, & armis ſuperbi, vicinorum agros rapinis, latrociniis, & homicidiis infeſtabant, & ſuburbana finitima ſibi faciebant tributaria. Quam inſolentiam *Hieroſolymorum Rex Balduinus* quartus non ferens, locum hunc ſubito & vi occupavit;

pavit, & quotquot fugam non arripuerant, neci dedit. *Tyr.21.bel.ſac.26.*

13.

Brocar. itt. 1. Breid. ibi. Iudith. 7.

BELMA, aliàs *Helma* poſtea *Abelina* dicta, villa quondam grandis, in alto & firmo loco ſita. Hanc *Holofernes* contra *Bethuliam* ducens exercitum, tranſijt. Teſtantur etiamnum multæ marmoreæ columnæ, & magnæ ruinæ eam fuiſſe olim glorioſam.

14.

BERSABE, aliàs *Berſabee & Berſobe*, civitas, quæ terminus eſt ſuperioris *Galilææ*, & initium inferioris *Galilææ*, Quam *Ioſephus*, quod locus opportunus eſſet, adverſus Romanos validiori muro munivit ac frumento armiſque inſtruxit. *Ioſeph.2.bel.25.& 3.bel.2.& in vita ſua.*

15.

BETHAGON, locus in quo duæ tribus, *Zabulon* & *Iſachar* habent confinia. *Hieron. de loc. Hebr. lit. B.*

16

Ioſue. 19. Hieron. de loc. Heb. lit. B. & in Mich. 5. & in Matt. 2. Iud. 12. Bened. in dict. Bethleem. Ioſeph. 5. antiq. 12.

BETHLEEM, *Galilææ* civitas in tribu *Zabulon*, ad cuius diſtinctionem altera eiuſdem nominis civitas, quæ in tribu *Iuda* ſita eſt, appellatur *Bethleem Iudæ*. Ex hac quidam fuiſſe putant *Abeſſan* Iſraëlitici populi Iudicem: quem tamen *Ioſephus* teſtatur ex *Bethleem* oppido tribus *Iudæ* natum fuiſſe *vide ſupra.*

17.

BETHMAVS, vicus diſſitus quatuor ſtadijs à *Tiberiade* verſus *Sephoritarum* urbem, in quo *Ioſephus* cum *Tiberienſium* ſenatu ac primoribus ad ſe accerſitis, colloquium habuit. *Ioſep. in vita ſua.*

18.

Hieron. de loc. Hebr. lit. B. Brocard. tit. 4. & 5. Brei. ibid. Ioſephus 14. anti. 3. Luca 9.

BETHSAIDA, clara *Galilææ* civitas, quæ inter decem principales *Decapolis* regionis civitates recenſetur. Sita eſt iuxta viam, quæ è Syria in Ægyptum ducit, in Angulo maris *Galilææ*, vbi ſe mare ab Aquilone flectit cõtra Auſtrum. Habebat tamen ſub ditione ſua etiam vicum & deſertum, quæ vltra idem mare jacent. Contra Orientem diſtat a civitate *Neptalim*, & verſus Septentrionem à caſtro *Magdalo* tribus miliaribus. A Septentrione verò non procul *Capharnaum* fons eſt, è quo rivus quondam profluebat, qui civitatem irrigabat. Ex hac civitate orti ſunt SS. Apoſtoli *Petrus*, *Andreas*, & *Philippus*: vt & in Evangelio Civitas *Andreæ* & *Petri* appelletur.

Sal. tom. 9. cap. 9.

Ioan. 1. 12.

Veriſimile eſt in hac ciuitate fuiſſe domum *Petri & Andreæ*, quam *Chriſtus* ingreſſus ſocrũ *Petri* in lecto decumbentem, graviterq; febricitantem manu apprehendiſſe, ac dicto ſanaſſe Evangeliſtæ deſcribunt. Vbi quoq; poſt Solis occaſum oblatos ſibi ante januam multos male habentes, ac varijs morbis afflictos, atq; à dæmonijs vexatos curaverit. Narrat *Nicephorus*, *Helenam Conſtantini Imperatoris matrem* ex hac *Petri* domo, pulchrum *D. Petro* conſtituiſſe templum at malè, mea quidem ſententia, id in civitate *Tiberiade* fuiſſe opinatur, cum nuſquam in Evangelio legamus *Chriſtum* vnquam *Tiberiadi* fuiſſe. Sed vt eò revertamur, vnde digreſſi ſumus, hic etiam *Chriſtus* cœco cuidam in oculos expuens impoſitis manibus viſum reſtituit, prius quidem imperfectum, poſtea autem perfectum. Denique quàm plurima in hac civitate fecit miracula. Per quæ cùm *Bethſaidenſes*, vt & *Corozoamitæ*, ad agendam ſcelerum pœnitentiam non fuiſſent commoti, hujuſmodi tandem verbis ipſorum pertinaciæ exprobravit: Væ tibi *Corozaim*, væ tibi *Bethſaida*: quoniam ſi in *Tyro & Sidone* factæ eſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vobis, olim in ſacco & cinere pœnitentiam egiſſent. Attamen dico vobis: *Tyro* & *Sidoni* tolerabilius erit in judicio, quàm vobis. Scienti enim bonum, & non facienti, gravior debetur pœna, quàm ignoranti. Ob hanc culpam etiam in præſenti ſæculo *Bethſaidenſes*, vti *Corozoamitæ*, DEI vltionem experti videntur. Nam cùm civitas hæc olim floruerit, & ædibus frequens fuerit, nunc ita deſerta jacet, vt vix ſex habeat domos.

Matt. 8. Marc. 1. Lucæ. 4.

Niceph. 9. hiſt. eccl. 30

Marc. 8.

Marc. 6. Math. 11. Luca. 10.

19.

Iudit 6. 7. 15. Brocard. tit. 4. & 5. Breid. ibi. Fret pa. 9. Sal. tom. 9. cap. Iudi 7. 13. 14. &c.

BETHVLIA, *Galilææ* inclyta urbs eſt, ſita inter montana in pulchro, munito, & alto monte, fontibus abundante, qui per totam ferè cernitur *Galilæam*. Diſtat autem à *Dothain* verſus Meridiem miliario vno; à *Belma* ſeu *Abelina* contra Orientem, paulo plus miliario; ab urbe *Tiberiade* verſus Eurum, duobus; à caſtro verò *Magdalo* contra Africum, tribus miliaribus. Hanc vrbem quondam obſedit *Holofernes* dux Regis Aſſyriorum cum exercitu 120. millium peditum, & 22. millium equidem. Quem ebrietate ſopitum *Iudith* vidua capite obtruncavit. Quod mox vbi ex muro *Bethuliæ* ſuſpenſum fuit, Aſſyrij omnes à *Bethulienſibus* fuſi ſunt, atq; fugati. Extat etiamnum in monte hoc quodam caſtellum, & multa pulchra ædificia, plurimæq; vrbis ruinæ ſicuti etiam in campo verſus *Dothain*, caſtrorum *Holofernis* adhuc veſtigia quædam reſtare ſcribuntur,

Brocar. & Breid. vbi ſupra. Bened. in Iudit. 6.

20.

HIC *Achior* Ammonitarum dux, juſſu *Holofernis*, manibus & pedibus ad arborem ligatus fuit. *Iudit. 6.*

21.

BVRIA, vrbs ſub monte quodam juxta montem *Tabor* & civitatem *Naim* in frugifero ſolo ſita. Quam Turci vnà cum turri, quæ ſuburbio præerat, expugnaverunt, multiſque incolarum, qui omnes Chriſtiani erant, occiſis, quingentos cum præda captivos abduxerunt. *Tyr. 22. bel. ſac. 14.*

22.

CADVMIM, ſive *Cadumin*, *Heb. Cedumin*, *Hierony. Cadomi*, torrens eſt, juxta quem *Barac* & *Debora* contra *Siſaram* bellum geſſerunt; in quo multi ex hoſtibus eorum ſubmerſi ſunt. *Iud. 5. Hier. de loc. Heb. lit. C.*

23.

CANA, aliàs *Chana Galilææ* civitas eſt quæ ob id in Evangelica hiſtoria *Cana Galilææ* ac teſte *Hieronymo*, *Cana minor* vocitatur, ad diſtinctionem *Canæ majoris*, quæ eſt in tribu *Aſer*. Sita eſt à *Ptolemaide* verſus Eurum, quarto miliario, ab vrbe *Sephori* verſus *Corum*, tertio; & à villa *Rama* verſus Septentrionem, ſecundo. Ab Aquilone autem montem habet altum & rotundum, in cujus declivo à latere ædificata eſt. Porrò contra Auſtrum, amplum fertilem, & amœnum campum habet, qui vallis *Carmelon* appellatur.

Hieron. de loc. Hebr. lit. C. Broc. iti. 5. Breid. ibid. Fretel. p. 9.

Ex hac civitate fuerunt D. *Simon Apoſtolus*, & *Nathanael* verus Iſraelita Salvatoris teſtimonio comprobatus. Hic Dominus noſter in nuptijs *Ioannis*, vt vulgo cenſent, vt autem *Nicephorus* ſcribit, in nuptijs *Simonis Cananæi*, initium fecit miraculorum, aquam convertens in vinum. Quo loco poſtea *Helena Imperatrix* ſacram ædem ædificavit. Hic etiam Salvator noſter à Regulo rogatus pro filio ipſius, qui *Capharnai* animā agebat, verbo filium eius à febri, & patrem ab incredulitate liberavit. Adhuc *Hieronymi* ætate *Cana* hæc, oppidum erat. Triclinium autem, in quo nuptiæ celebratæ, & locus ubi ſex hydriæ ſteterunt, in noſtra vſque tempora oſtendi ſcribitur. *Salig.* verò ea ſe vidiſſe ait.

Matth. 10. Marc. 3. Ioan. 1. 21. Ioan. 2. Niceph. 8. hiſ. eccl. 30. Ioan. 4. Hieron. ubi ſupra. Bres iti. 5. Salig to. 9. cap. 9.

24.

CANAN, locus inter duo flumina, qui à *Tiberiade* vix quatuor diſtat miliaribus In quo *Saladinus Syriæ Rex* contra Chriſtianos caſtra metatus fuit. *Tyr. 22. bel. ſac. 16.*

25.

CAPHARATH, oppidum in *Galilæa* non procul, vt videtur, à *Iotapata* ſitum, quod *Ioſeph.* contra Rom. munivit. *Ioſeph. in vita ſua.*

26.

CARMELON, ſive *Carmeleon* vallis. Pulcherrima, fertilis & peramœna convallis eſt, à vicino monte *Carmelo* nomen habens. Hæc ab Auſtro monte includitur, qui à villa *Rama* uſque *Nazaret* pertingit. Contra Septentrionem autem, uſq; *Canam Galilææ*; verſus Orientem verò uſque *Sephorim* protenditur.

Ioſeph. 5. antiq. 3. Broc iti. 5. Breid. ibi.

27.

CARTHA, alias *Carta*, & *Charta*, civitas quæ de *Zabulonita* tribu cum ſuburbanis ſuis, Levitis data eſt. *Ioſ. 21. cap. Hieron. de loc. Hebr. lit. C.*

28.

CASTELLETVM, locus juxta *Tiberiadem* ſecus mare *Galilææ*. Vbi quondam Chriſtianorum copiæ coactæ ſunt. *Tyr. 22. bel. ſac. 22.*

29.

CASTRVM *Roberti*. Cujus mentionem facit *Vitriac. cap. 94.*

30.

CATETH, aliàs *Cathetheth*, civitas in terminis tribus *Zabulon*, *Ioſ. 19.*

31.

CETHRON, quæ aliàs *Cetron*, *Citron* & *Tethron* ſcribitur, munita vrbs in tribu *Zabulon*. cuius priſtinos habitatores *Zabulonitæ* in principio expellere non potuerunt, ſed ad tempus ſub tributo ſecum habitare permiſerunt. *Iud. 1. Hieronym. de loc. Hebr. lit. C.*

32.

CHESELETHTABOR, ſive *Ceſeleththabor*, Hebræis *Chiſſothabor*, *Hieronymo* *Chaſſelatabor* & *Chaſelath* juxta *Tabor*; civitas eſt in tribu *Zabulon*, quæ einſdem tribus terminus erat. Sita in campeſtribus ad radicem montis *Tabor*, in octavo lapide ſive miliario *Diocæſareæ* ad Orientem reſpiciens. *Hieronymi* autem ævo villula tantum erat, ac *Chaſalus* appellabatur.

Ioſ. 19. Hieron. de loc. Hebr. lit. C. Chaſſelatabor & Chaſelath.

33.

CIMANA, ætate *Hieronymi* vicus erat in campo latiſſimo ſex milibus ab vrbe *Legione* ad Septentrionalem plagam pergentibus Ptolemaidem. *Hiero. de loc. Hebr. lit. C.*

34.

CISON *torrens*, qui alias *Cyſon*, *Ciſſon*, Hebraicè autem *Chiſon* dicitur, ex pede montis *Tabor* ſcaturit, moxq; tumore quodam ſeparatus, in rivos duos dividitur. Quorum minor curſum ad Solis ortum agit, ac multis aquis pluvialibus, quæ de montibus *Tabor* & *Hermon* defluunt, in ſe receptis, juxta caſtrum *Bellifort*, non longè, à civitate *Bethſan* in mare *Galilææ* mergitur. Major verò ad occaſum Solis fluens, oppidum *Naim* alluit, & mediam planiciem campi latiſſimi perlabens, nonnullis alijs augetur rivis. Quorum alij de monte *Ephraim*, alij de locis *Samariæ* propinquis, alij de campo magno *Mageddo* & *Eſdrelon* colliguntur. Ac tandem juxta *Carmeli* radices, à civitate *Caipha* contra Septentrionem, vno; à *Ptolemaide* autem verſus Meridiem, tertio miliario, ſe in mare magnum exonerat.

Iud. 4. Pſal. 82. 1. Reg. 18. Hier. de loc. Hebr. lit. C. Broc. itin. 5. & 6. Breid. ibi. Neg. geog. Aſ. com. 4. Bened. in Iud. 4.

35.

HIC juxta torrentem *Ciſon* minorem, qui verſus Orientem fluit, *Debora* & *Barac* dimicaverunt contra *Siſaram* ducem exercitus *Iabin Regis Aſor*. & ibid. Innumerabiles eius copias proſtraverunt, fugientesq; uſq; *Mageddo* perſecuti ſunt. In qua quidem pugna multi *Cananæorum* in torrente ſubmerſi ſunt. vnde in *libro Iudicum* Torrens Ciſon traxit cadavera eorum. Ceterum ipſe *Siſara* fuga elapſus, dum ſe in tabernaculo *Aber Cinæi* ſalvare cupit, ab illius vxore callidè interfectus eſt.

Iud. 4. Pſal. 82. Broc. iti. 5. Bres. iti. 6. Fre. c. p. 10. Iud. 5.

36.

CISTERNA vetus, a qua carens, quæ non procul à *Dothain* in campo juxta viam quæ in Ægyptum ducit, etiamnum ab incolis oſtenditur, in quam *Patriarcha Ioſeph* à fratribus tuni-

tunica talari & polymita nudatus, cauto conſilio fratris ſui *Ruben* projectus fuit, ut ipſum eriperet de manibus eorum, ne ab eis occideretur.

37.

DABIRA, villula Iudæorum in monte *Tabor*, regionis ad *Diocæſaream* pertinentis. *Hier, in loc. Hebr.*

38.

DAMNA civitas Levitarum, *Ioſ.* 21.

39.

In loc. Hebr. DEBBASETH, aliàs *Dabbaſeth*, *Hieronymo Baſbath*, civitas, *Ioſ.* 19.

40.

Broc. iti. 4. Brei. ibid. DOTHAIN, aliàs *Dothaim*, *Dotaim*, *Dotham*, *Dothan* & *Dotha*, oppidum vinetis, oliveris & ficetis valde amœnum: quod à *Monte Bethuliæ* milliario uno in terra campeſtri poſitum, utrinque montibus non multum altis cingitur. Ager ejus qui idem cum oppido nomen ſortitur, fontibus irriguus eſt, *Geneſ.* 37. alendiſque pecoribus aptiſſimus; ubi *Ioſeph* fratres ſuos pecora paſcentes invenit. In hac *4. Reg. 6. Fret pa 6. Hieron. in loc. Hebr. lit. D.* civitate *Eliſæus* à *Syris* obſeſſus, eos omnes excœcavit, ac excœcatos in *Samariam* deduxit, quæ contra meridionalem plagam duodecimo milliario inde diſtat.

41.

Ioſeph. 18. antiq. 3. in vita ſua 2. bel ca. 16. & 4. bel. cap. 1. EMMAVS, ſive *Ammaus*, vicus non longè à civitate *Tiberiade*: ubi ſunt aquæ calidæ, ſanandis corporum vitiis idoneæ, quas *Ioſephus* etiam aquas Tiberienſes nominat. Hîc *Veſpaſianus* pro *Tiberiade* caſtra poſuit.

42.

ENABRIS manſio, à *Tiberiade* triginta ſtadiis diſtans, ubi *Veſpaſianus* caſtrametatus fuit. *Ioſe. 3. bel. 16.*

43.

Wil. Her. 1. bel. con. 6. & 7 & 2 bel. con. tin. 2. ETHIM, vicus aquationi opportunus; ubi *Salahadinus* anno 1187. Chriſtianorum exercitum contrivit. *Vitr. cap.* 94.

44.

Iudit. 7. Nig. geog. Aſ. com. 4. FONS *Bethuliæ*, qui in valle ad auſtrum civitatis *Bethuliæ* ex montibus emanat, paulatimque in fluviolum creſcens, ab auſtrali latere caſtelli *Magdali*, in mare *Galilææ* influit. Ad hunc fontem *Iudith* noctibus exi- *Iud. 12. 11* bat, ac ſe Iudæorum more ante orationem lavabat, orans ibidem Dominum Deum *Iſrael*, ut ad populi ſui liberationem viam ſuam dirigeret.

45.

Vitr. c. 94. Tyr. 10. lib. 27. & 22. bel. 15. 16. 24. 25. 26. 27. FONS *Sephoritanus*, fons celeberrimus eſt, prope civitatem *Sephorim*, verſus *Nazareth* ſitus, ubi propter herbarum ac aquarum copiam *Hieroſolymitani reges* exercitum cogere ſolebant. *Wil. Her. 2. bel. cond 2.*

46.

FROBELETH vicus, cujus meminit *Wil. Tyr. 22. bel. 16. & 26. cap.*

47.

GABA, una Præcipuarum *Galilææ* urbium, *Ioſeph. 2. bel 19. 3. bel. 2. in vita ſua.* non procul à *Ptolemaide*, atque *Beſaræ* oppido, à quo vigeſimo ſtadio abeſt, monti *Carmelo* conjungitur. Huc equites ab *Herode* demiſſi, coloni deducebantur, unde & civitas equitum appellatur: cives verò à *Ioſepho* modò *Gabenſes*, modò *Gabraeni* & *Gabaritæ* vocantur.

48.

GABARA, civitas in campo ſita, quadraginta ſtadiis à *Iotapa*. *Ioſeph. in vita ſua.*

49.

GABATHA, villa in finibus *Diocæſareæ*, juxta grandem campum *Legionis*. *Hier. in loc. Hebr. lit. G.*

50.

MARE *Galilææ*, ſic dictum ab adiacente provincia, aliàs mare *Cenereth*, *Cenereth*, *Chenereth*, *Chinereth*, *Chennereth* & *Tiberiadis* à civitate *Tiberiade* (quam ferunt illis primùm nominibus fuiſſe appellatam) nec non à terra continente ſtagnum *Geneſareth*, atque lacus & aqua *Geneſar* ac *Geneſarites* nuncupatur. Nunc *Tabariæ* ab accolis vocari notat *Niger*, cui aſſentitur *Vitriacus*. *Ioſepho 3. bel. 18. cap.* quadraginta ſtadiis in latitudine, centumque in longitudine patet. *Egeſippo* verò longius extenditur, & *Plinio* etiam latius, aliique aliam menſuram aſſignant. Toto autem ambitu ſuo viginti millia paſſuum complecti ſcribit *Niger*. Aqua ejus dulcis, fœcunda atque potabilis eſt; ſiquidem nec paluſtris uliginis craſſum aliquid aut turbidum recipit, quia ab arenoſo undique littore circumvenitur, ac præter hoc fluvio & fonte lenior eſt, frigidior tamen paludis æquore, eò quod non in ſtagni morem ſternitur, ſed per diffuſiora lacus ſpatia, frequentius auris ſpirantibus agitatur. Varia autem ſunt in eo piſcium genera, ab alterius loci piſcibus tam ſpecie quàm ſapore diſcreta: mediuſque *Iordane* fluvio ſecatur, ut notavimus cùm de *Iordane* ageremus. Oppidis amœnis & celeberrimis circumſeptum eſt, *Capharnao*, *Tiberiade*, *Bethſaida*, *Bethſan*, *Gadara*, *Tarichee*, *Chorozaim*, & pleriſque aliis. Silvas etiam nonnullis in locis, ad auroram præſertim, finitimas habet. In novo teſtamento cùm navigatione Domini, tum vocatione & piſcatione Apoſtolorum, aliiſque miraculis valde celebratur. Hic dum Apoſtoli jubente Domino in dexteram navigii rete miſerunt, 153. magnos ceperunt piſces, quo numero ſunt qui omnium piſcium genera complectitur, ſicut teſtantur qui de animanti- *Ioan. 21.*

Num. 34. Deut. 3. Ioſ. 11. 12. 13. 19. Iſai. 19. Ioan. 6. 21. Luc. 5. Hieron. in loc. Hebr. lit. C. Octobius in Synon. 1 Mac. 11. Ioſeph. 5. antiq. 1. Nig. geog. Aſ. com. 4. Virg. c. 53. Egeſip. de excid. Hieroſ. lib. 3. cap. 26. Plin. nat. hiſt. lib. 5. cap. 15. Bened. in 11 cap. Ioſ. Ioſeph. ep. Egeſip. bel. 3. & 3. bell. 4.

Vide Hier. in 47. cap. Ezech. mantium naturis ac proprietate ſcripſerunt) ſignificatum fuit, per Apoſtolicam prædicationem nobiles & ignobiles, divites & pauperes, & omne hominum genus, de mari hujus ſeculi extrahendum ad ſalutem.

51.

HIC *Ieſus* cùm turbæ irruerent in eum, ut audirent verbum Dei: aſcendens in vnam navim, quæ erat *Simonis* rogavit eam à terra reducere puſillum; & ſedens docuit de navicula turbas. Ibidem etiam, aut non procul inde facta videtur illa ex navicula concio, cujus meminit *Matth.* 13. *Marc.* 4. & *Luc.* 5.

52.

HIC *Petrus* in verbo Domini laxans rete, tam copioſam concluſit piſcium multitudinem, ut rete rumperetur. *Luc.* 5.

53.

HIC *Petrus* ambulavit ſuper mare; cumque dubitans mergeretur, dextera *Chriſti* ſalvatus eſt. Matth. 14.

54.

GARISIMA, ubi *Ioſephus* caſtra poſuit, 20. ſtadiorum intervallo procul à Sephori. *Ioſe. in vita ſua pau. o ante finem.*

55.

Matth. 14. Marc. 6. Ioſeph. 3. bel. 18. Egeſi. li. 3 excid. Hier. cap. 26. Liran in Matth. 8.

TERRA *Geneſar* quæ & Græcè *Genezareth*. Regio eſt, natura, vbertate ſimul & pulcritudine tam admirabilis, ut naturæ magnificentiam hanc eſſe quis dixerit. Ejus tanta temperies, ut omnium quæ terra profert conveniat diverſitati. Illic & quæ frigore aluntur ſeſe multipliciter effundunt, & quæ æſtu foventur, nullumque pro vbertate ſua negat arbuſtum.

56.

Ioſ. 19. Hieron. in proœmio in Ionam. 4 Reg. 14.

GETHEFER, *Getepher*, *Getacopher*, aliàs *Geth* quæ eſt in *Opher* ſive *Ofer* aut *Epher*, haud grandis eſt viculus in ſecundo *Sephorim* miliario euntibus *Tiberiadem*: ubi natus & ſepultus eſt *Ionas Propheta*, cujus ſepulcrum tempore *Hieronymi* adhuc, ibi oſtendebatur. Quod autem additur quæ eſt in *Opher*, ad diſtinctionem aliarum *Geth* urbium pertinet, ait *Hieronymus* quæ juxta *Etropolim* & *Dioſpolim* hodie quoque monſtrantur. Eſt autem *Opher* civitas regia, cujus fit mentio *Ioſ.* 12.

Hieron in loc. Hebr. lit. G. ubi his facit hujus loci mentionem.

57.

HOMONÆA locus juxta *Tiberiadem*. *Ioſe. in vita ſua.*

58.

IAFIE, ſive *Iaphie*, aliàs *Iaſie*, civitas; *Ioſue* [illegible] fortè *Hieronymus* intelligit cùm [illegible] *Iaſ[illegible]* in tribu *Zabulon*: nunc uſque *Iop*, [illegible] vocatur, aſcenſus *Iapho*. *in locis Heb. lit.* I.

59.

IAPHA *Galilææ* oppidum *Iotapatæ* finitimum, contra expugnationem munitiſſimum. Nam præter naturam, qua tutum erat, etiam duplici muro cingebatur: expugnatum tamen à *Tito*, interemptis in civitate, & quidem in primo congreſſu XV. millibus: captis autem 2130. *Ioſeph. 2. bell. 25. & 3 bel. 11. ac in vita ſua.*

60.

IANVA, villa in tertio milliario Legionis, contra meridiem. *Hier. in loc. Hebr. lit.* I.

61.

IECONAM, aliàs *Iacanam*, *Iachanam*, *Iechonnam*, *Iecnal*, *Iecnam*, *Iecona*, *Hieronymo Iethonam*, Hebraicè *Iachneham*. Potens *Carmeli* urbs, quam *Ioſue* rege illius interfecto cepit, ac Levitis attribuit. *Ioſ. 12. 19. 21. Hieron. in loc. Hebr. lit. I.*

62.

IEDABA, quæ & *Iedala*, civitas. *Ioſ.* 19. fortaſſis eadem cum *Iadela Hieronymi in loc. Hebr. lit. I.*

63.

IEPTAEL, ſive *Iephtael*, torrens & vallis. *Ioſ.* 19. *Hieron. in loc. Heb. lit. I.*

64.

IOTAPATA, aliàs *Ioniter* & *Iacopata*, quibuſdam *Ionaba*, ac *Ioſapata*, civitas *Decapoleos* omnium, *Galilææ* civitatum tutiſſima. Etenim paulominus tota rupes eſt, ex aliis quidem partibus undique vallibus immenſis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium, aſpectus ante deficiat. Ab una vero tantùm *Boreæ* parte adiri poteſt, ubi per tranſverſum latus deſinentis montis ædificata eſt: quod quidem ipſum *Ioſephus Hiſtoriographus*, cùm ex decreto civitatis *Hieroſolymitanæ* in *Galilæam* dux miſſus eſſet, ac utriuſque *Galilææ* præfectus, muro civitatis fuit amplexus, quo inacceſſa eſſent hoſtib. ſuperiora cacumina. Aliis vero circum montibus tecta, priuſquam in eam perveniretur à nullo poterat conſpici. Poſt longam ac difficilem oppugnationem, ac multas utrinque acceptas clades, dolo tandem à *Veſpaſiano* expugnata eſt. *Iotapatenorum* quidem quadraginta millia connumerata ſunt excidii tempore ex pugnis mortuorum: mille vero ducenti, ac ipſe *Ioſephus* capti.

Ioſeph. 2. bel. 25. & 3. bel. 4. 7. 8. 9. 11. 13. 14. 1. bell. 13. 6. bell. 13. in vita ſua. Egeſip. 3. excid. Hier. Broc. ibid.

65.

LEGIO urbs Epiſcopalis, ſita ad Orientalem plagam montis *Tabor*, *Hieronymo* valde celebris: ab ea enim tanquam à notiori pleraſque aliorum locorum ſumit dimenſiones. *Hieronym. in loc. Hebraic. lit.* A. B. G. I. N. T. *Wil. Tyr. 14 bell. 12.*

66.

MAGDALVM, *Mariæ Magdalenæ* caſtrum, ubi & nata ac ſanata eſt. Cujus domum etiamnum ibi videri ait *Breidenb.* Situm eſt in littore maris *Galilææ*, & ab Aquilone atque Occidente magnam habet planiciem. Vocatum autem *Magdalum* à turribus & munitionibus, quibus magnificè erat munitum: unde *Hieronymus* ob *Mariæ Magdalenæ* ſedulitatem ac fidei ardorem eam *Magdalenen*, hoc eſt turritam, rectè vocatam aſſerit. Meminit hujus caſtri *Joſephus* ſcribens *Agrippam* regem copias miſiſſe, quæ id caperent: cæterùm eas obſidere illud non fuiſſe auſas.

Brei. iti. 4. Brei. iti. 4. Nice. hiſt. eccleſ. lib. 8. cap. 30. Niger l. 3. geogr. Aſ. pag. 500. Ioſep. in vita ſua pag. 518. Hier to. 1. epiſt. 16. ad Principid. & to. 3. ad eandem in explanat. Pſa. 44 & ad Hedib. quæſt. 4.

67.

MEDALAA, aliàs *Merala*, civitas. *Ioſ.* 19.

68.

MEROME nomen loci in excelſo poſiti, in cujus regione contra *Siſaram* pugnatum fuit. *Iudic.* 5.

69.

MONTES, in quibus ſita eſt *Nazareth.* *Wilh. Tyr.* 22. *bel.* 20. *Vitriac.* c. 59.

70.

MONTES ZABVLON. *Wilhelm. Tyr.* 21. *bel.* 20. & 11. *bel.* 22.

71.

NAALOL, aliàs *Naalon*, *Hieronymo Naaloth*, urbs potens data Levitis. *Ioſ.* 19. 21. *Iudic.* 1.

72.

In lo. Heb. NAZARA, uſque hodie in *Galilæa* viculus eſt, ait *Hieronymus*, contra *Legionem*, in quinto decimo ejus milliario ad Orientalem plagam juxta montem *Tabor*.

73.

NAZARETH, quod interpretatur flos, pulcra ac florens *Galilææ* civitas eſt, *Capharnaum* urbi ſubjacens, ædificata ſuper montem, quem coronæ inſtar ambit, duabus leucis à monte *Tabor*, trium autem dierum itinere ab *Jeruſalem* diſtans. Hic *beata Maria*, candens flos virginum, nata eſt. Hic *Chriſtus Dominus noſter & Salvator*, gloria & corona noſtra; ut flos campi (inquit *Hieronymus*) naſceretur in flore virtutum; conceptus & educatus eſt, ac viginti quatuor annis habitavit. Unde & civitas hæc, civitas ſua, & patria ſua, ipſe vero *Nazarenus* ſeu *Nazaræus* & *Galilæus* appellatus eſt. Sed & nos, qui nunc à *Chriſto* Chriſtiani, apud veteres quaſi opprobrio à *Nazaræo Nazaræi*, & à *Galilæo Galilæi* dicebamur.

Hieron. in 27. Matt. Brei. iti. 5. Iſai. 11. Hiero. to. 1. epiſt. 17. ad Marcel. & in 21 cap. Matth. Cant. 2. Matth. 2. 4. 15. Luc. 1. 2. 4. Ioan. 1. 19. Act. 24. Hieron. in loc. Heb. Theod. hiſt. eccl. lib. 1. cap. X. in me via ...

Hic idem Dominus ac Salvator noſter ingreſſus ſynagogam (quam noſtri ſæculi peregrini etiamnum extare referunt) legit illud *Iſaiæ*: Spiritus Domini ſuper me, &c. Ob hæc igitur, quæ in hac urbe peracta ſunt myſteria, Apoſtoli poſt *Chriſti* in cælos aſcenſionem *B. Mariæ Virginis* domicilium, in quo ab angelo ſalutata, *Chriſtum* Salvatorem concepit, ſacris uſibus dedicaverunt, & ſacris etiam ibidem nonnunquam operati ſunt. Eodemq; loco poſtmodum Dei genitrici peramœnum, & quod archiepiſcopali cathedra præcelleret, excitatum fuit templum: in quo tria, ex rupe exciſa ſunt altaria. Sicut etiam in fine civitatis *Archangelo Gabrieli* templum ædificatum fuit, ubi fons ſcaturit, qui ab incolis venerationi idcirco habetur, quod puer *IESVS* matri ſuæ miniſtrans ſæpe ex eo dicatur hauſiſſe aquam.

Brei. iti. 5. Brei. ibid. Sal. t. m. 9. cap. Vide hiſto. de origine, miſtratione & agnitione ſacri ſacelli, eliſis B. Virginis Mariæ domicilii quæ præfixa eſt reſponſioni apologet. ca Franciſci Turriani ad libellum Petri Pauli

Tergeſtolo Lauretane ...

Porro quod ad ſacrum angelicæ ſalutationis domicilium attinet: id cùm multo tempore hic frequentatum, & in honore habitum fuiſſet, *Palæſtina* Chriſtianam religionem repudiante, ab Angelis, admiranda ratione Flumen, quod *Illyrii* oppidum fuit, delatum eſt. Verùm cùm incolæ nullam pretioſiſſimi theſauri rationem duxiſſent, tanquam indignis poſſeſſoribus ereptum eſt, ac eorundem angelorum opera, trans mare per aëra vectum, in nobilis cujuſdam fœminæ (à qua nomen *Lauretanum* hodieque retinet) ſylva in agro *Piceno*, ſeu, ut Itali vocant, *Recanatenſi* collocatum eſt; ubi cùm incredibili hominum piorum concurſu, honoraretur, factum eſt, ut ad eos expoliandos, & necandos, in ſylva ſeſe latrones abderent, ac plurimos illuc commeantes interficerent. Quod ſcelus diva virgo execrata domicilium ſuum aliò transferri voluit. Ob eam cauſſam, in duorū fratrum montem à ſanctis angelis deportatum, & maxima hominum frequentia celebratum, donis ac muneribus pretioſis auctum & exornatum eſt: fratribus hac ratione magnum quidem quæſtū facientibus, ſed acerbe propter lucrum diſſidentibus. Quapropter inde jam quarto in viam publicam *Recanati* translatum eſt, ac ibi ſedem ſtabilem & quietam recepit. Quam verò admiranda, quàmque multa beneficia homines ibi conſequantur, declarant locus ipſe & templum, quo quatuor tantum muris ſine fundamento admirabiliter conſiſtentem ædiculam, cinxerunt; in quo præter innumerabilem tabellarum, cereorum, & aliorum munerum multitudinem, cernitur adhuc *integra caſtiſſimæ virginis Mariæ à D. Luca depicta imago.* *Weiſſenb.* putat urbem fuiſſe tribus *Nephtalim*, ad occaſum montis *Thabor*.

74.

HIC voluerunt *Iudæi* præcipitare *Chriſtum.* *Lucæ* 4.

75.

NEELA civitas, de qua *Zabulon* alienigenas non valuit expellere. *Hieron. in loc. Hebr.*

76.

NOA, civitas & terminus tribus *Zabulon* *Ioſue* 19.

77.

PALMAE, de quibus *Ioſe.* 5. *bel.* 4. circa medium capitis.

78.

RAMA, villa ſub monte, qui à *Nazareth* protenſus includit vallem *Carmeleon* in colle excelſo ſita, juxta viam quæ *Sephore* ducit Tiberiadem. *Brocard. itin.* 5. & 6. *Breidenbach. itin.* 5.

79.

RASILINE, quod interpretatur caput aquæ, locus haud procul *Tiberiade*, vbi *Salahadinus* diebus aliquot caſtra fixit. 22. *bel.* 16. *Tyrius.*

80.

REMMON, alias *Remmono*, id eſt, altitudo eius, vrbs ſacerdotum aut Levitarum in tribu *Zabulon* *Ioſ.* 19. 1. *Paral.* 6.

81.

RVMA, vicus *Galilææ*, patria duorum fortiſſimorum ducum *Netiræ* & *Philippi*. *Ioſeph.* 3. *bel.* 9.

82.

SAAB, patria *Eleazari* filij *Samæi*, viri prædicatione & memoria digni *Ioſe.* 3. *bel.* 8.

83.

SAFFA, vel *Saffra* civitas in monte ſita, à *Nazareth* tribus diſtans miliaribus, patria *Zebedæi*, *Alphæi* & *Iacobi* atq; *Ioannis Apoſtolorum*, in quorum nativitatis loco pulchra viſitur Eccleſia, *Ioannes de Montevillaca.* 4. & 20. *Ioann. Paſch. in peregrinat. f. die* 173.

84.

Brocard. itin. 5. Breid. ibi. Luc. 4. Homi. fer. 2. poſt Domin. oculi inter homilias Patrũ. Ioann. de Monte villa. cap. 20. Kal. tom. 9. cap. 7. Fiet pa. 9.

SALTVS DOMINI, mons altus; vnde videtur mons *Tabor* & *Hermon*, civitas *Endor*, *Naim*, & *Iezrael*, atquè tota ferè planicies campi magni *Eſdrelon*. In montem hunc tradunt tranſiſſe Dominum, cùm eum Iudæi volebant præcipitare, & ſubito ad tactum veſtis ipſius ſaxum ſubterfugiſſe, & inſtar ceræ liquatum ac reſolutum, quendam effeciſſe ſinum, quo corpus Dominicum muniretur & reciperetur, tantæ vtique capacitatis, quantæ ipſum corpus Domini extitit quantitatis. In quo hodieque vniverſa lineamenta & rugæ veſtis, quæ à tergo Domini erant, pedumque eius veſtigia veluti manu ſculptoris expreſſa ſervantur.

85.

SARID, ſive *Sarith*, civitas & terminus tribus *Zabulon*. *Ioſ.* 19.

86.

SARON, ſivè Saronas, regio inter montem *Tabor* & ſtagnum *Tyberiadis*. *Hieron. in loc. Hebr.* & *Act.*

87.

SEMERON, quæ *Semron*, *Sameron* & *Samaron*, vrbs præpotens in tribu *Zabulon*, cuius Rex contra *Ioſue* pugnans occiſus eſt. *Ioſ.* 11. 12. 19. *Hieronym. in* 1. *Paralip.* 7. & *in loc. Hebr.*

88.

Ioſeph. 14. ant. 10. & 11. 17. ant. 18. 28. ant. 5. 2 bell. 3. & 25 3. bell. 1. & in vita ſua, ac alibi. Egeſip. lit. I. cap. 50. Hieron. in loc. Hebr. b. A. D. G. Broc. iti. Breid. ibid. Brocd. p. 2. Paſch. iti. 174. Tyr. 14. bell. 12.

SEPHORIS, quæ olim *Saphorine*, *Ioſepho* juxta novam verſionem *Saphora*, & ſecundum antiquam verſionem, *Autocratorida*, *Egeſippo* & *Hieronymo* *Diocæſarea*, *Brocardo* ac *Breidenbachio* *Sephoron*, *Sephorum* & *Sephorus* dicitur; vrbs eſt opulenta & totius *Galilææ* maxima, in meditullio regionis tutiſſimo loco ſita, arce, portis, mœnibus, muriſq; firmiſſimis munita, & habens circa ſe vicos plurimos; Natalis, vt putatur, locus Beatorum *Ioachim* atque *Annæ* Deiparæ Virginis parentum. Hanc *Gabinius* vnam ex Iudæorum curiis eſſe voluit: eandem *Varus* cepit, & venditis ſub haſta incolis incendio abſumpſit: *Herodes* autem totius gentis caput & defenſaculum fecit. Videtur quondam Cathedralem habuiſſe Eccleſiam: Nam *Tyrius* in Catalogo Pontificum Suffraganeorum Antiochenæ Eccleſiæ, inter Epiſcopatus Seleuciæ *Diocæſaream* ſecundo nominat loco.

89.

SICAMINVM, aliàs *Epha*, oppidum ſuper mare, juxta montem *Carmelum*, Cæſarea Ptolemaidem pergentibus. *Ioſeph* 13. *ant.* 19. *Hier. in loc. Hebr. lit. I.*

90.

SIMONIAS, vicus in *Galilææ* finibus diſtans à campo magno ſexaginta ſtadijs. *Ioſephus in vita ſua.*

91.

SOGANA, vicus Arabum, *Gabaris* 20. ſtadijs diſtans. *Ioſe. in vita ſua.*

92.

SOPHA, in terra *Zabulon* patria *Malachiæ Prophetæ.*

93.

SPELVNCÆ circa *Geneſar* lacum, quas *Ioſephus* munivit. *Ioſe.* 2 *bel.* 25.

94.

TABOR, vrbs Levitarum. *Ioſ.* 19. 1. *Paralipom.* 6.

95.

Hieron. in loc. Heb. & in 5. c. Oſe.

TABOR, quem Septuaginta interpretes *Itabyrium*, alij *Tabyrium*, *Polybius* *Ma-*

ſtum

ſtoim vocat; mons eſt pulcerrimus in medio *Galilææ* campo mira rotunditate ex omni parte æqualiter finitus, cujus altitudo triginta ſtadiis conſurgens, quæ in mari navigantibus procul ſpectandam ſe exhibet, aſcenſu difficilis & Septentrionali tractu inacceſſa eſt: in vertice autem viginti ſex ſtadiorum campeſtris planicies patet. Diſtat contra Orientalem plagam à *Diocæſarea* decem milibus, eſtque cæli temperie ſaluberrimus: vineis, olivis, variiſque arbuſtis & fructiferis arboribus totus undique conſitus: rore perpetuo uvidus: arborum frondibus verſicoloribuſque herbis ſemper viridis, atque ſuavi omnigenum florum odore fragrantiſſimus. Hinc magna ferarum, maximeque avium hic eſt frequentia, quarum & grato concentu amœniſſimus eſt, & venatu celebris. Vt paucis dicam, totus hic mons paſcendis oculis, reficiendiſque animis dicatus eſt: ideoque eum *Chriſtus Dominus* merito delegit, tum orationi, tum transfigurationi ſuæ: quo ſole lucidior & nive candidior refulgens coram *Moyſe* & *Helia* cœleſtis gloriæ æternæque beatitudinis aliquod ſpecimen diſcipulis ſuis, *Petro*, *Iacobo* & *Ioanni* exhibuit. In cujus facti memoriam *D. Helena* his tribus Apoſtolis pulcherrimum hoc loco extruxit templum; quod ex *VVilhelmo Tyrio* apparet fuiſſe cathedrale (multamque reliquit pecuniam in ſubſidium eis, qui ibi manerent, locumque ipſum excolerent. Huic templo acceſſerunt poſtea duo monaſteria, ut hic eſſent quaſi tria, ex *D. Petri* deſiderio, tabernacula. Quorum unum invenio fuiſſe Græcorum, atque *D. Eliæ* conſecratum: veriſimile eſt alterum fuiſſe *Moyſi* dedicatum: utrumque autem videtur habuiſſe Abbatem. Nunc trium horum templorum, & per ambitum planiciei (quam *Ioſephus* hiſtoricus quadraginta diebus muro circundedit) aliorum palatiorum, turrium, nobiliſſimorumque ædificiorum grandes tantum viſuntur ruinæ, in quibus leones, aliæque feræ latent. Fuit enim mons hic non ſolum fovendis, mulcendiſque ſenſibus idoneus, verum etiam extruendis, quæ toti patriæ præſidio eſſent, munitionibus aptiſſimus. Vnde *in libro Iudicum* legimus, deſcendiſſe ab hoc monte exercitum *Barac*, pugnaturum adverſus *Siſaram*. Porro, in ipſo Dominicæ transfigurationis loco, jam hortus eſt, arboribus conſitus, & fontibus irriguus, qui muro ambitur. Quo, qui pedem montis accolunt, propter religionem atque obſervantiam loci neminem accedere permittunt. Ex hiſce fontibus crediderim oriri torrentem *Ciſon*, de quo *ſupra* 34.

Ioſeph. 4. bell. 2. — Brocard. itin. 3. Breid. ibi. — Pſalm. 88. Matth. 17. Marc. 9. Luca 9. 2. Petr. 1. Niceph. 8. hiſt. eccleſ. 30. Vitr. c. 58. Wil. Tyr. 9. bell. 13. 14. bell. 12. 20. bell. 21. 22. bell. 10. Fret. pag. 9. Sal. tom. 2. cap. 2. Ioſeph. 4. bell. 2. — Tyr. 3 contin. 1. — Iudic. 4.

96.

SACELLVM, quod fuit ex parte Occidentali, contra *Nazareth*, ad pedem montis *Tabor* extructum, in loco, vbi Dominus diſcipulis ſuis dixit: *Nemini dixeritis viſionem hanc, &c.* *Matthæi* 17. *Breidenbach, itinere* 5.

97.

HIC *Chriſtus* curavit lunaticum. *Marc.* 9.

98.

TACASIN civitas. *Ioſ.* 19.

99.

TIBERIAS, ita appellata, ab *Herode* Tetrarcha in honorem *Cæſ. Tiberii*, cum olim *Cenereth*, *Cenereth*, Græcè *Τιβεριάς*, juxta mare (quod & lacus *Genezaret*, qui ab ipſa civitate nomen accipit *Tiberiadis*,) in longum in trivio ſita, ſub monte, in optimo agro *Galilææ*. *Tiberiadi* à meridiana plaga imminet mons tam propinquus mœnibus, ut ſit pro aggere, unde etiam tela conjici contra urbem poſſunt. *Ziegl.* Vrbs inſignis metropolis & terminus *Decapoleos*, Galilæarum maxima, unde & mare *Galilææ*, eſtque inferioris *Galilææ* terminus verſus Orientem. Diſtat à *Tyro* milliaribus triginta. Ibi *Chriſtus* de telonio ad Apoſtolatum *Matthæum* evocat. In proximo locus eſt, ubi archiſynagogi filiam à mortuis excitavit. Capta fuit à *Benadad rege Syriæ*; inſtaurata poſt ab *Herode*, & mœnibus circundata, magnificis exornata ædificiis, magniſque donata immunitatibus. Atque ita mare & terra circumjacens ab ea nomen acceperunt. *Veſpaſiano* ſe dedit, cùm ille ad *Iudæam* expugnandam cum Romanorum militum exercitu veniſſet. Erat in ea proſeucha Iudæorum & arx. Terra fertilis, pinguis, abundans palmis, vineis & olivetis; & in ejus Auſtrali parte ſunt balnea, & aquæ calidæ ad morbos & medicinalia.

Hieron. in loc. Hebr. Ioſ. 11. Num. 34. Brocard. itin. 5. Ioſeph. in vita. Ioan. 6. Ioſeph. 3. bell. 2. Wilh. 11. bell. 5. — Matt. 9. — Luca 5. — 3. Reg. 15. Ioſe. 18. an. 19. 4. & 3. bell. 16. & in vita ſua. Ioſeph. 2. bell. 26. Breid. itin. 5. Sal. tom. 9. cap. 9.

Helena mater *Conſtantini Tiberiadi* *τε δωδεκάθρονον*, hoc eſt, duodecim thronorum templum ſtatuit, quo loco *Chriſtus* quinque hominum millia pavit, ut auctor eſt *Nicephorus*. Intra urbem ſocrus *Petri* domo reperta *D. Petro* pulcrum conſtituit delubrum. Fuit hæc patria *Iuſto*, qui etiam conatus eſt Iudaicarum rerum hiſtoriam perſcribere, ſed à *Ioſepho* mendacii arguitur.

Niceph. hiſt. Eccleſ. 8. cap. 30. Vide ſupra num. 18. Hieron. de vir. illuſtr. Ioſeph. in vita.

Poſt cùm à Chriſtianis occuparetur, Epiſcopali ſede, ſed ſuffraganea inſignita erat; nominatur à *Tyrio* Dominus Herbertus. Præfuit huic urbi, primùm quidem *Tancredus*: poſt *Hugo de S. Audemaro*; tandem data fuit *Ioſcelino*, qui ſtrenuè eam rexit, & fines ampliavit præſtantiſſimè: quoniam *Balduinus Hieroſolymorum Rex* in ejus viri induſtria multam ſpem reponebat.

Wil. Tyr. 14. bell. 12. & 9. bel. 6. Wilh. 11. bel. 5. & 12.

100.

VIA, quæ è *Syria* ducit in Ægyptum. Hæc via de *Galaad* veniens, tranſit *Bethſaidam*, *Dothaim*, ciſternam *Ioſeph*, juxta montes *Bethuliæ*, ad ſiniſtram montis *Tabor* procedens per campum *Magedde*, ſive *Eſdrelon*, aſcendit in montem *Ephraim*, & venit in *Ramathaim Sophim*, perque *Gazam* tandem ducit in Ægyptum. Per hanc viam venerunt *Iſmaelitæ*, qui emerunt *Ioſeph*.

Brocar. & Breidenb. — Geneſ. 37.

VICVS

101.

VICVS MONTANVS, diſtans quatuor ſtadiis à Tyberiade. *Ioſeph. in vita.*

102.

ULAMA, villa in duodecimo Diocæſa-reæ lapide contra Solis ortum. *Hiron. in loc. Hebr.*

103.

ZABVLON, validiſſima *Galilaæ* civitas, quæ appellatur virorum, vicina *Ptolemaidi*, terminus Galilææ inferior ad Occi- *Ioſ. 19.*
dentem. Ad eam cùm *Ceſtius* dux Romano- *Iudic. 12.*
rum contendiſſet, & vidiſſet cives quidem in *Ioſeph. 2. bell. 22. &*
proximos montes abiiſſe, urbem verò ipſam *3 bell. 2.*
rerum omnium copia refertam, data in prædam militi, quamvis miraretur pulchritudinem & elegantiam ædificiorum, tamen incendit. Hinc oriundus fuit *Elon* *Iudic. 12.*
Iudex, mortuus & ſepultus in *Zabulon*.

* * *

VRBIS

HIEROSOLIMÆ, QUEMADMODUM EA CHRISTI D.N. TEMPORE FLORVIT, ET SUBVRBANORVM EJUS BREVIS DESCRIPTIO.

PRÆFATIO.

CHRISTIANO LECTORI

Chriſtianus Adrichomius. S.

CUm hiſtoriæ veritas fundamentum ſit & fidei, & intelligentiæ ſpiritualis, Chriſtia- *Hieron. to 3. epiſt. 17. ad Dardā.*
ne lector, rerum autem geſtarum hiſtoria abſque locorum cognitione cæca ſit,
eorum verò cognitio multum lucis, tum hiſtoriæ veritati, tum ſpirituali ejus in-
terpretationi præbeat, idcircò hoc in opere duo ſumma diligentia mihi obſer-
vanda exiſtimavi. Primò, ut Hieroſolymæ, urbium omnium clariſſimæ, totoque *Operis hujus ratio.*
Orbe celeberrimæ, cujus frequentiſſima in ſacris & profanis hiſtorijs fit mentio,
veram ac vivam imaginē, ſicut Chriſti ætate floruit, perfectamq́; templi, fama ſuper æthera noti,
ac æterna memoria digni, formam, ex ſacroſancta Scriptura, & claſſicis ſcriptoribus, atque vetu-
ſta fidelium traditione, in tabula Apelleo penicillo ad ungvem delinearem: ac ſingulorum loco-
rum nomina, origines, ſitus, formas & inſigniores quaſque eorum hiſtorias Laconica brevitate de-
ſcriberem. Secundò, ut paſſionis CHRISTI loca, quæ religioſè à majoribus obſervata, etiam
nunc à fidelibus magna pietate honorantur, ſuo quæquæ loco collocarem, & quid in unoquoque
perpeſſus ſit, & tanquam jam ante oculos gereretur, vividè perpingerem: clarius intelligetur, &
commodius memoria retinebitur.

Cæterum, erunt fortaſſè, qui hoc noſtrum ſtudium minus probabunt, quòd pleraque ex majo-
rum traditione habeamus, quibus reſpondeo, etiam hic locum habere poſſe inſignem illam S. Hie-
ronymi Eccleſiæ Doctoris ſententiam, omnium Catholicorum ore probatam: Traditiones Eccle- *Hiero. to. 1*
ſiaſticas, præſertim quæ fidei non officiant, ita obſervandas, ut à majoribus traditæ ſunt. Ut taceam *epiſt. 28.*
interim, nimis temerarium, imo prorſus impium eſſe; id nunc tandem velle negare, quod piè, quod *ad Lucinium*
ſemper, quod ab omnibus eſt receptum. Quicunq; ergo CHRISTI ſanguine abluti, Chriſtianum ab
eo nomen gerimus, atque, ſi nomini fides reſpondeat, & vita à veritate non diſſentiat, Chriſti me-
ritis & gratia ſalvandi ſumus, credamus quod incorrupta & veneranda credidit antiquitas, nullate-
nus recedamus ab his, quæ majores noſtros ſine ſuperſtitione celebraſſe, totius orbis conſenſu ad
nos uſque devolutum eſt. Grataque animi pietate ſæpè ea recolamus loca, quæ paſſionis Chriſti
memoriam ſalubriter nobis ingerunt: &, ad quæ hæc tabula nos manu ducit, fidei, mentiſque no-
ſtræ oculis eundem Dei filium, quaſi ante nos præſentem inſpiciamus, penituſq́; intueamur, maxi-
mo ipſum ſalutis noſtræ urgente amore, Paſchali cœna in cœnaculo Sion peracta, in hortum Oli- *Paſſionis*
veti progreſſum, præ imminentium afflictionum anguſtia orare, ac ſanguinem ſudare. Mox à ſcele- *Chriſti E-*
rato Juda tradi, à Judæis, ut agnus à lupis, inter clamorum armarumq́ue ſtrepitus truculenter capi, *pitome.*
vinciri, trudi, & ad domum Annæ duci. Ibi alapa cædi. Inde ad Caiphæ palatium trahi, inibi fal-
ſo accuſari, damnari, conſpui, velari, palmis pugniſq́; percuti, ac varijs modis tota nocte illudi &
affligi: Manè per urbis medium ad Pilati ædes rapi. Hinc ad Herodis Palatium abduci, iterumq́ue
accuſari; ab eo ſperni, illudi; ac morionis inſtar candida veſte indutum, per aliam civitatis viam
ad Pilatum reduci. Ibi denuò multorum criminum accuſari, nudari, dirè flagellari, purpura indui,
ſpinis coronari, variè derideri, conſpui, vellicari, alapis & arundine percuti, ſicq́; tractatum populo
oſtendi, ac morti adjudicari. Deinde gravi Cruce oneratum, acerbis & cruentis greſſibus, populo
omni ſpectante, per magnam civitatis partem, perq; portam judiciariam, & extra urbem per ar-
duam & petroſam viam, furenti militum violentia trahi, tundi, urgeri, & ad Calvariæ montem
perduci. Ibi rurſus nudari, laſſum felle potari, ipſoque meridie cruci adfigi, affixum in altum erigi,
In cruce autem per tres horas ſuſpenſum convicijs modiſque varijs irrideri, ſitientem aceto pota-
ri, deniq; eum, qui una ſanguinis gutta mundum ſalvare poterat, per quinq; vulnerum rivos ſuam
toto cum ſangvine vitam nobis effundere. In hujus ſanè rei figuram, olim ſerpentem æneum à
Moyſe in deſerto erectum, aſpicere debebant ij, qui ſani & ſalvi eſſe deſiderabant. Ad hoc etiam *Num. 21.*
ſpectaculum Pater cæleſtis fideles quaſque animas evocans: *Egredimini*, inquit, *filiæ Sion, & videte* *Iean. 3.*
Regem Salomonem, imò pluſquam Salomonem, *in diademate, quo coronavit illum mater ſua*: natura
quidem illa mater, corde autem ſæva ejus noverca, Synagoga. Similiter & CHRISTUS in cruce pen- *Cant. 3.*
dens clamat: *O vos omnes qui tranſitis per viam, attendite & videte, ſi eſt dolor, ſicut dolor meus.* Nec *Thren. 1.*
ſolum ad conſiderandum & meditandum hæc, ſed ad imitandum Deus in ſacra Scriptura ſpiri-

T

tuali

tuali ſenſu interpretata nos hortatur, cum ait: *Inſpice & fac omnia ſecundum exemplar quod tibi in monte monſtratum eſt.* Omnia ſiquidem vitæ præcepta, quæ Salvator noſter toto prædicationis ſuæ tempore, cum verbo tum exemplo nos docuit: ea una paſſionis die in ſeipſo expreſſit: Quare ſi Chriſtum non ſolum verbo, ſed etiam opere imitari voluerimus, ex viva ipſius in monte Calvariæ crucifixi effigie, veluti ex aureo libro, qui nobili trium electiſſimarum linguarum titulo inſignitus, & lanceæ, clavorum, ſpinarum, ac flagrorum calamis in puriſſima Agni immaculati membrana, purpureo ejuſdem ſanguine conſcriptus eſt, docti pariter & illitterati facili compendio perfectam Theologiam, ſaluberrima Medicinæ remedia, ſummam juris ac juſtitiæ peritiam, Artium liberalium ſcientiam Veræ humilitatis, obedientiæ, pietatis, charitatis, patientiæ, omnium denique virtutum perfectiſſima quæque addiſcere, & ad Chriſti amorem atque imitationem inflammari poſſimus.

Contemplatio crucifixi. — *Ioan. 19.* — *Ambroſ. in Luc. c. 23.* — *Ioan. 19.* — *Luc. 23.* — *Hieron. to. 1. epiſt. 13. ad Paulin.* — *Mar. 15. &* — *Chriſoſ. in Mat. c. 27.* — *Ioan. 20.*

Sic beata Dei genitrix ſtans juxta dominicam crucem, non ſolum corpore ſed & corde per fidem (quæ in ea non vacillavit) filij ſui vulnera pijs ſpectabat oculis: eaque conferens ſin corde ſuo, adeo confortata eſt, ut jam, quemadmodum Ambroſius ait, pro humani generis ſalute etiam mori eſſet parata. Sic Joannes crucifixi latus lancea aperiri, atque inde manare ſanguinem & aquam fixis oculis & vidit, & teſtimonium ejus perhibuit: qua quidem conſideratione tantum profecit, ut hinc tandem abſolutiſſimus Theologus, ſanctiſſimæque Trinitatis aquilinus contemplator evaſerit. Sic latro cum crucifixum videret, & audiret, mox ad Chriſtum converſus, ipſumque confitens, & homicidij pœnam (inquit ille ſacri nominis Heros) fecit martyrium, & crucem mutavit paradyſo. Sic & centurio ex hoc ſpectaculo tantum fidei accepit robur, ut ſub cruce inclytus factus ſit CHRISTI confeſſor, & poſtea etiam martyrio, ait Chryſoſtomus, ſit coronatus. Quin & Thomas, crucifixi vulnera conſpiciendo & contrectando ita fide illuminatus eſt, ut Chriſtum & Dominum & Deum ſuum clarè profiteretur. Hæc cum ita ſe habeant, & amor, ut Magnes ferrum attrahit, ita amorem alliciat, quis eſt, quæſo quem tam vehemens CHRISTI amor, imò ardor ac flamma non afficiat, inflammet, atque accendat: Quis ergo non miretur, cum morienti Chriſto omnes compariantur creaturæ; Sol obſcuretur, velum templi ſcindatur, terra moveatur, petræ rumpantur, ſepulchra aperiantur, mortui reſurgant: Quis dico non admirabitur, quis non obſtupeſcet, ſolos duros & induratos Adæ filios, quorum cauſa moriebatur, hoc tanto beneficio non moveri!

Heb. 6, 10.

Adamas duriſſimus ille lapis, hirci ſanguine, ferrum ignis calore emollitur, & Chriſtiana pectora pluſquam adamantina & ferrea CHRISTI nec ſanguine nec igne emolliuntur: at Dei filium rurſum ſibimetipſis crucifigunt, oſtentui habent, conculcant, & ſanguinem Teſtamenti pollutum ducunt.

Gregor. in quadam epiſt. — *Iſa. 1.* — *Exod. 15.*

Ecquid dignius obſecro, quid juſtius, quid æquius ac ſalutarius eſſe nobis poſſet, quam ut ſic amantem redamaremus, atque amatum imitaremur. Nam, ſiquid in hac re difficile, ſi quid grave videtur, illud amor, ſuave jugum Domini, leve ac facile reddit: Levis eſt enim labor omnis amanti: ac juxta celebrem *S. Gregorii* ſententiam, nihil adeo grave eſt, quod non æquanimiter toleretur, ſi *Chriſti* paſſio ad memoriam reducatur. Parva enim toleramus, ſi recordemur quàm dura verba, duriora verbera, duriſſima ſupplicia, pro nobis ille paſſus ſit, qui in capite tulit coronam, in oculis velamen, in auribus convicia, in ore fel & acetum, in facie ſputa & alapas, in genis vellicationem, in humeris crucem, in corde mœrorem, in viſceribus concuſſionem, in corpore flagella, in membris extenſionem, in manibus & pedibus perfoſſionem, denique à capite ad pedum plantas uſque innumera ſuſtinuit vulnera & dolores. Unde ſicut quondam amaræ aqua *Mara*, injecto à *Moyſe* ligno in dulcedinem verſæ ſunt, ita omnis noſtra tribulatio, ſi *Chriſti* Crux adhibeatur, dulceſcet, ejuſque fel in mel convertetur. Harum enim *Salvatoris noſtri* afflictionum meditatione fides illuminatur, ſpes roboratur, Charitas inflammatur, virtuteſque omnes augentur.

Apoſt. li. de virgin.

Quamobrem non minus verè, quàm piè ignitis verbis ad idipſum nos provocans Eccleſiæ lumen *D. Auguſtinus, Inſpice* inquit, *vulnera pendentis, ſanguinem morientis, precium redimentis, cicatrices reſurgentis: caput habet inclinatum ad oſculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extenſa ad amplexandum, totum corpus expoſitum ad redimendum. Hæc quanta ſint cogitate, hæc in ſtatera veſtri cordis appendite, ut: totus vobis figatur in corde, qui totus pro nobis fixus fuit in cruce.* huc uſque Auguſtinus. Vnde non ſemel hæc meditatum eſſe ſat ſit, juvet uſque recolere: decies, imò millies repetita magis ac magis juvabunt. In cujus ſalutari paſſionis contēplatione, etiam ſi multū proficiamus nunquā ad perfectam ejus cognitionem perveniemus, ſed ſēper nobis ſupererit, quod quæramus: cujus plene cognitio cæleſti patriæ reſervatur. Interim in his die nocteque contemplari, in his ociari ac negotiari, in his gloriari ac totos eſſe: his invigilare, his indormire, his immori, Chriſtianiſſimum ac maximè ſalutare eſt.

Vale.

LOCI

LOCI ALIQVOT SACRÆ SCRIPTVRÆ IN LAVDEM JERUSALEM.

Threnorum 2.

Haeccine eſt urbs perfecti decoris, gaudium univerſæ terræ?

Ezechielis 5.

Hæc dicit Dominus Deus: Iſta eſt Ieruſalem in medio gentium poſui eam in circuitu eius terras.

2. Paralippomen. 7.

Elegi locum iſtum mihi in domum ſacrificij.

Pſalmo 73.

Deus autem Rex noſter ante ſæcula operatus eſt ſalutem in medio terræ.

Iſa. 2. Mich. 4.

De *Sion exibit* Lex, *& verbum Domini de Ieruſalem.*

Apocalip. 21.

Vidi ſanctam civitatem Ieruſalem novam deſcendentem de cælo, à Deo paratam: ſicut ſponſam ornatam.

Tobiæ. 13.

Ieruſalem civitas Dei luce ſplendida fulgebis & omnes fines terræ adorabunt te. Nationes ex longin-
quo ad te venient & munera deferentes adorabunt in te Dominum & terram tuam in ſanctificatio-
nem habebunt. Nomen enim magnum invocabunt in te. Maledicti erunt qui contempſerint te: & condem-
nati erunt omnes qui blaſphemaverint te benedictij, erunt qui ædificaverint te. Tu autem lætaberis in fi-
liis tuis, quoniam omnes benedicentur & congregabuntur ad Dominum. *Beati omnes qui diligunt te, &*
qui gaudent ſuper pace tua, & qui videbunt claritatem Ieruſalem. *Portæ Ieruſalem ex Saphiro & ſma-*
ragdo ædificabuntur: & ex lapide pretioſo omnis circuitus murorum ejus. Ex lapide candido & mundo
omnes plateæ ejus ſternentur: & per vicos eius Alleluia cantabitur. Benedictus Dominus, qui exaltavit Apoc. 21.
eam, ut ſit regnum eius in ſæcula ſæculorum ſuper eam. Amen.

JERUSALEM, SICUT CHRISTI TEMPORE FLORUIT, ET SUBURBANORUM, INSIGNIORUMQUE HISTORIARUM EIUS BREVIS DESCRIPTIO: SIMUL ET LOCORUM, QUÆ JESU

Chriſti & Sanctorum paſſione geſtiſque decorata, ac religioſe à maioribus obſervata, & quaſi per manus poſteris tradita adhuc pia à Chriſtianis veneratione coluntur, ſuccinctus Commentarius: per omnia ciſtrarum numeris ſua nunc edita, & ad vivum expreſſa topographica delineationi conformis ac reſpondens, CHRISTIANO ADRICHOMIO DELPHO *Auctore.*

Loci originales ubi hæc plerãque pleniùs tractantur. *Pſal.* 47. & 86. *Matt.* 4. 5. *Pſal.* 73. *Ezec.* 5. 38. Hieronym. Ioſeph. li. 5. bell. Iud. cap. 2. *Deut.* 46. 17. *Pſal.* 47. 1 *Paral.* 2. *Gen.* 14. *Ioſeph.* li. 1. ant. Iud. cap. 3. & li. 7. & li. 6. bell. Iud. cap. 18. *Gen.* 10.

I.

JERUSALEM, civitas Dei electa, ſancta, & glorioſa, fundata in montibus ſanctis, loci eminentia, cæli ſoliſque felicitate cunctas Mundi urbes ſuperans in totius Orbis & Iudeæ medio, ceu centrum & umbilicus terræ ſita eſt: & tanquam Regina inter omnes accolas, velut caput in corpore, eminet, ſplendidiſque ædificijs ſicut Sol præ cæteris lucet. Tantaque gloria illuſtratur, ut ſingulari quodam privilegio unicus olim electus à Deo locus: ac non tantù fidelis cujuſque animæ, verum etiam militantis *Chriſti* in terris eccleſiæ, denique & beatæ illius in cælo triumphantis extiterit figura. Urbs perfecti decoris, gaudium & exultatio univerſæ terræ. Hæc circa annum à Mundo creato, 2023. tempore *Abrahami à Melchiſedec rege* condita, *Hebraicè* SALEM, *Græce* vero SOLYMA vocata eſt, atque ab eo quinquaginta annis poſſeſſa videtur. Quam deinde *Iebuſæi*, à *Iebuſæo* filio *Chanaan* prognati, occupaverunt: à quibus IEBUS, & IEBUSÆUM aliquandiu dicta eſt, quo tempore eius regem *Ioſue* occidit. Tenuerunt autem eam *Iebuſæi* annos octingentos & viginti quatuor, tantumque urbis fidebant firmitati, ut *Davide* rege ipſam oppugnaturo, per contemptum cæcos, claudos, ac mutilos in mænibus collocarint, dictitantes hos ad arcendum hoſtem ſufficere.

Ioſ. 15. 18. 18. *Iud.* 1. 19. 2. *Reg.* 5. 1. *par.* 11. *Ioſeph.* li. 7. *ant.* cap. 3.

At *David*, cùm divina ope adjutus, civitate potitus eſſet, expulſis *Iebuſæis* eam per circuitum reædificans, arce muniens, & inhabitans, totius eam *Iudeæ provinciæ* Metropolim, ac Regni ſedem & caput fecit: ac deinceps IERUSALEM, quaſi IEBUSSALEM. *b.* elemento euphoniæ gratia in r mutato, *Græcè* autem inflexo vocabulo HIEROSOLYMA appellata eſt. Sunt tamen qui ſcribũt à templo, quod *Salomõ* in ea magnificentiſſimũ conſtruxit *Hieroſolyma*, quaſi *Hieron Solomonis*, nuncupatam. Nam *Græci* ἱερὸν templum vocant. Succedente tempore *Salomon* aliique Reges *Iuda* magnam ei acceſſionem adjunxerunt, illamq; validiſſimis portis, turribus, muris & foſſis, item templo, palatijs, præclariſſimiſque ædificijs ita munierunt atque exornaverunt, ut totius Orbis inter urbes miraculum eſſet, ideoq; ſilentio magis quàm infimo ſermone honoranda ſit. Hoc ornatu ac ſplendore annis quadringentis & ſeptuaginta ſeptem velut terrenus Paradiſus floruit, habens circuitum quinquaginta ſtadiorum, & per gyrum urbis foſſam in lapide exciſam, ſexaginta pedum profunditate, latitudine vero ducentorum & quinquaginta, in qua commorabantur hominum circa centum & quinquaginta millia. Verum cum principum populique impietas non modò templum idolorum abominationibus profanaſſet, ſed etiam ſanguine innoxio crudeliter effuſo urbem ad os uſque impleviſſet, Divina ultione una cum templo principibus & populo, per *Nabuchodonoſor* Babyloniæ regem (Dei autem flagellum) ita funditus everſa, ac ſeptuaginta annis deſolata fuit, ut *Sion* quaſi ager araretur, & *Ieruſalem* quaſi acervus lapidum eſſet, & mons templi quaſi excelſa ſilvarum: utque interea, teſte *Hieronymo*, nec avis volaverit, nec beſtia pertranſierit per eam. Poſt hæc, templo duntaxat ægrè extructo, portis, turribus & mœnibus carens, à Iudæis de Babylonica captivitate reverſis, annos ſexaginta tres inhabitata eſt. Cæterum à *Neemia* intra dies quinquaginta duos, ambitu triginta trium ſtadiorum, portis, turribus, validoque muro cincta, & poſtea à *Machabæis*, *Herode*, & alijs, permagnificè publicis ac privatis ædificijs ornata priſtino nomine ac ſtatu annis 524. glorioſa & populoſa claruit, vicos, propter domorum frequentiam ac denſitatem, habens multos & anguſtos. Quo tempore ibi, ceu in theatro, *Ieſus Chriſtus* ſalutem noſtram operatus eſt atque inde, velut à centro, Apoſtoli Evangelicam prædicationem, in univerſum terrarum Orbem divulgaverunt.

Hieron. to. 3. de loc. Heb. lit. I. Euſ. Evan. præp. li. 9.

3. *Reg.* 5. 6. 7. 9. 20. &c. *Ioſeph.* li. 8. ant. ca. 2. & 5.

Ioſ. cont. Apion. li. 1. *Strab. geograph.* li. 16.

4. *Reg.* 16. 21. 24. 25. 2. *par.* 28. 33. 36.

Mich. 3. *Iere.* 25. 26. 29.

Hieron. to. 3. tradit. Hieron. in 1. *Eſd.* 1. 2. *Eſd.* 1. 2. 3. 6. *Neem.* 1. 3. 4. 5. 6. 7. 1. *Mac.* 12. 13. 14. *Ioſeph.* li. 6. bell. 6. *Ioſe.* 1. bell. 13. & c. *Pſal.* 73. *Iſai.* 2. *Mich.* 4. *Mat.* 16. *Pſal.* 73.

Sed *Titus Cæſar Romanus* in occiſionis *Chriſti* vindictam anno poſt *Chriſtum* paſſum trigeſimo octavo, eam muro triginta novem ſtadiorum triduo circumcidit, ac Iudæos ex omni tribu feſtum Paſchæ ibi celebrantes, urbe velut in carcere concluſit. Unde urbs illa toti mundo admirabilis, facta eſt & ſpelunca latronum & ſepulchrum mortuorum. Nam inteſtinis cædibus, fame, peſte, & gladio, undecies centena Iudæorum millia in ea perierunt ipſamque urbem totam *Titus* ita funditus eruit, ut qui ad eam acceſſiſſent, habitatam aliquando eſſe vix crederent. Tres autem turres Herodianas, nempe *Hippicum Mariamme*, *Phaſelum*, quæ tam magnitudine, quàm pulchritudine, præter alias eminebant, civitatiſq; eam ma-

Ioſeph. li. 6. bell. 15. & 7. bell. 14. 17. & 18.

muri partem, quæ eas ab occidenti cinge-
bat inconcuſſa reliquit: tum ut eſſet caſtrum
Romanis militibus illic cuſtodiæ cauſa relin-
quendis, tum ut poſteris indicarent, qualem
urbem, quamve muniſſimam Romanorum
virtus obtinuiſſet. Sed poſt annos ſexaginta
quinque, Iudæis rurſum rebellantibus, *Ælius
Adrianus Imperator* multa eorum millia dele-
vit, ac turres illas cum relicto muro penitus
deſtruxit, juſſitque civitatem aſpergi ſale, quo
facto juxta Salvatoris Oraculum, non eſt re-
lictus urbis lapis ſuper lapidem, civitatemque
pomeriis ejus plurimum contractis, denuò ex-
truens, univerſum montem *Sion*, una cum *Pa-
latio Salomonis*, *Reginæ*, & *domo ſaltus Libani*:
item *Portam anguli*, & *caſtrum Aſſyriorum*, to-
tumque cum borealem angulum, ad portam
ſterquilinii & *Portam Ephraim* uſque, urbis am-
bitu exclu[illegible]: *montem* autem *Calvariæ*, & *Se-
pulchrum Domini*, quæ prius extra mœnia fue-
rant, urbis muro ſeptentrionali incluſit, & in
fronte ejus portæ, quâ *Bethleem* ibatur, *ſuem* in
marmore ſculpſit, Iudæis eidem ſubjectis, hoc
modo ſignificans, eos Romanæ poteſtati ſubja-
cere: quibus & edicto interdixit, ne ampliùs
urbem illam introirent, aut ex loco quopiam
excelſiore eminus aſpicerent, eamque dein-
ceps à ſuo prænomine ÆLIAM CAPITO-
LIAM nuncupari voluit. Poſthæc vero à
Chriſtianis inhabita, & Patriarchali ſede in-
ſignita, ſucceſſu temporis recepto nomine IE-
SALEM, annis quingentis in Chriſtiana Re-
ligione floruit.

Porro anno à *Chriſto* nato ſexcenteſimo tri-
geſimo ſexto, à *Saracenis* in Ægypto regnanti-
bus capta, & annis quadringentis ſexaginta
tribus poſſeſſa fuit.

Deinde anno *Chriſti* milleſimo nonage-
ſimo nono, à Chriſtianis, duce *Godefrido de
Bullion*, qui & primus urbis murum tranſcen-
dit, Idibus Iulij magna fortitudine ac ſumma
vi expugnata eſt, feria ſexta, hora 9. eadem ſci-
licet die & hora, qua *Chriſtus* mortuus eſt, tan-
taque per civitatis plateas, vicos & angiportus
ac ipſo in templo, tum civium, tum eorum, qui
ex vicinis oppidis & ſuburbanis in eam con-
fluxerant, facta eſt ſtrages, tantaque ſanguinis
effuſio ut nemini niſi per interemptorum fu-
nera tranſitus pateret, ac talos tenus in occi-
ſorum ſanguine graderentur, uſque ipſi victo-
res à planta pedis uſque ad verticem cruore
maderent, qui urbe potiti, armis ac ſordibus de-
poſitis, loca venerabilia, *Chriſti* præſentia, paſſi-
one, reſurrectione, & aſcenſione ſanctificata
à fidelibus qui in *Ieruſalem* habitabant, ſibi o-
ſtenſa, nudis veſtigiis mira devotione diebus
ſeptem circumierunt & deoſculati ſunt. Octa-
va autem die unanimiter ducem *Godefridum*
elegerunt, ac Regem *Ieruſalem* creaverunt. At
vir Deo plenus, humilitatis cauſa corona au-
rea, Regum more, in ſancta civitate noluit in-
ſigniri, ea contentus, & illi reverentiam exhi-
bens, quam humani generis Imperator in eo-
dem loco, uſque ad crucis patibulum pro no-
ſtra ſalute ſpineam deportavit.

Sic itaque IERUSALEM à Chriſtianis
recuperata, ab eiſdem per octoginta octo an-
nos retenta fuit. Poſtea anno nimirum mille-
ſimo centeſimo octogeſimo ſeptimo, ſecundo
octobris, feria ſexta, diſſidentibus, ſive colore
inter ſe Chriſtianorum principibus, à *Saladi-
no Ægypti Saldano* per deditionem recepta eſt,
ſub eo pacto, ut liceret Chriſtianis tantum ef-
ferre, quantum quiſque ſuis humeris poſſet,
qui eam tenuit annis recentis & triginta. An-
no autem Domini milleſimo quingenteſimo
& decimo ſeptimo, à *Selimo* Turcarum Impe-
ratore invaſa, eodem murorum ambitu à Tur-
cis etiamnum poſſidetur: qui eam *Cuzzumoba-
rech*, ſive *Codsbarich*, hoc eſt, urbem ſacram, no-
minant. A prima itaque ejus fundatione, in
præſentem uſque *Chriſti* annum milleſimum
quingenteſimum octogeſimum quintum, flu-
xerunt anni ter mille, quingenti, & viginti duo.

Marginal notes, left column: *Luc. 19. Euſeb. in Chron. & hiſt. Eccl. li. 4. c. 6. Hieronym. [illegible] Niceph. hiſt. Eccl. 24. Brocard. in ſtergetic. S. [illegible]* — *VVil. Tyr. [illegible] Ier. c. 55.* — *Onuphr. in Chro. Eccl.* — *VVil. Tyr. archiep. [illegible] c. 18. 19. 20. 21. & [illegible] & 9. Antonius [illegible] Sabell. epiſt. [illegible] Lutha [illegible]*

Marginal notes, right column: *Baſ. Hier. de [illegible] lib. 2. c. 7. & lib. 9. c. [illegible] Mat. Pal. [illegible] in Chro. [illegible] Onuph. in Chro.*

LOCI INTRA urbem.

PRIMA PARS URBIS.

2.

MONS SION, qui aliàs MONS DO-
MINI, item & MONS SANCTVS
dicitur, cæteris montibus multò eſt excelſior, &
in prolixitate directior: in modum theatri for-
ma ſemi circuli urbem toto auſtrali tractu am-
biens, ac veluti ſpecula in eminenti, ſolida, &
prærupta undique rupe Divinitus fundatus,
planiciem habebat oppidi inſtar: amœnuſq;
exiſtens valde, cœli excellentiam & delitias re-
præſentabat. Cujus verticem primò *Iebuſæi* va-
lida arce, ambitum verò ejus firmis altiſque
muris, portis & turribus munierunt. Quos cum
David rex expuliſſet, arcem & circumquaque
muros, portas, ac turres multò minores reddi-
dit, montiſque planiciem intrinſecus plateas
& vicos diſtinxit, atq; inibi ſibi ac ſuis heroibus
fortibus domos ædificavit, vocavitque CIVI-
TATEM DAVID. Quæ etiam à Ioſep. CI-
VITAS SVPERIOR, & PARS SA-
CRA appellatur. Eundem montem *Macha-
bæi* per circuitum reædificantes, ſolidis muris
ac turribus altiſſimis munitiſſimum fecerunt:
ita ut vi nunquam, ſola vero fame capi pote-
rat, ubi & multæ anguſtæ viæ, & frequentes ci-
vium ædes poſitæ erant. De monte hoc juxta
Prophetarum oracula lex ac lux Evangelicæ
veritatis exivit, & velut ab ipſo capite in om-
nium gentium ſalutem per totum Mundi cor-
pus effuſa eſt. Quem cum Romani Dei nutu
(ſeditioſis ſubitaneo quodam timore hinc in-
de à muro diffugientibus, & in cloacis occul-
tantibus) præter ſpem & ſine ſanguine cepiſſent
in anguſtias viarum ſtrictis gladiis fuſi, unum-
quemq; obvium nullo habito diſcrimine tru-
cidabant, domoſque totas, cum omnibus qui
eo confugerant, igne admoto concremabant,

Marginal notes: *Pſal. 2. 13. Iſai. 2. 3. Ioſeph. 6. bel. 6. & ant. 14. Ioſeph. 8. hiſt. c. 30. Broc. ſtā. 6. Saligeo. 6 cap. 0. Iſa. 4. Baſ. Hero. de ſacon. [illegible] 2. Reg. 5. 1. Par. 11. 15. Pſa. 47. 86 Ioſeph. 6. bel. 6. & 1. bel. 1. 1. Mach. 4. Ioſeph. 7 bel. 11. & 10. Iſai 2. Mich. 4. Iſai 49. Luc. 2. Act. 13. Ioſeph. 7 bel. 16.*

in multas etiam domos prædæ cauſa irruentes integras mortuorum familias, & plena (quos fames conſumpſerat) mortuis tecta offendebant: horum autem aſpectum illum abhorrentes, vacuis manibus egrediebantur, ac rurſum obvios quoſque transfigendo, & anguſtias viarum cadaveribus obſtruendo, totam civitatem ſanguine diluebant, quæ, (*Ioſepho teſte*) cruore adeo fluebat, ut pleraque incenſorum, cædium largiſſimus ſangvis extingueret. Porro ingruens nox cædes quidem minuit, incendiũ vero auxit. Poſtero autem die *Titus* intro ingreſſus, & alia & civitatis munitiones ac turrium cautes miratus eſt, quas tyranni per dementiam ſponte deſeruerant. Conſpecta denique ſolida earum altitudine, itemque magnitudine, ſubtilique ſingulorum lapidum compagine, quantumque paterent vel quantum erigerentur: Deo, inquit, plane adjuvante pugnavimus & Deus erat qui detraxit ab iſtis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ adverſus iſtas valerent? multaque ejuſmodi cum amicis collocutus eſt. Cæterum poſtea mons iſte urbe licet excluſus, iterum ædificijs ornatus, & inhabitatus fuit. Nunc autem extra urbem eorum ruinis plenus, pro majori parte incultus iacet.

LOCI MONTIS Sion.

3.

ARX SION, antiqua & munita, in vertice montis *Sion* condita, & inſtar coronæ eum cingens, tutum erat PRÆSIDIVM pro decore & defenſione civitatis & templi: ac quaſi tantæ urbis *Capitolium*. In hac prius habitaverunt *Iebuſæi*. Quos *David* vi eijciens, arcem occupavit, & accipiens ab *Hiram* rege *Tyri* lapides, ligna, & artifices, ædificavit ex ea firmiſſimum ſibi PALATIVM, & domum cedrinam, ac Solium Regum. In qua quidem arce deinceps ipſe *David*, alijque Reges *Iuda* habitaverunt, ac ea pro regni ſede uſi ſunt. Ideoque arcta militum cuſtodia aſſidue ſervabatur, & paſſim vocata fuit *Arx Regia* & *Domus David*: alias *Sedes, Solium, & Thronus David*: item *Aula & Domus Regis, &c.* In hac arce crudeliſſimus tyrannorum Antiochus Syriæ rex, qui Græco vocabulo ἐπιφανὴς id eſt, illuſtris dictus, potius ἐπιμανὴς hoc eſt, inſanus dici meruit, poſuit præſidium gentiũ: unde tempore Machabæorũ diu multũque Iudæos afflixit. Quas cum *Simon Machabæus* fame ad deditionem compuliſſet, arcemque ab idolorum ſordibus mundaſſet, intraverunt in eam cum ramis palmarum, cymbalis, nablis, hymnis & canticis: & collocavit in eã viros Iudæos ad tutamen civitatis & regionis. Nunc vero ejus ruinæ tantum viſuntur.

4. Reg. 23. 2. Reg. 5. 7. 11. 3. Reg. 1. 1. Par. 11. 17. Ioſeph. 6. bel. 6. Ierem. 17. Luc. 1. Ariſteas l. de 72. interpret. 1. Machab. 1. Mach. 13. 14.

4.

CARCER REGIVS, cum turri excelſa, quæ connexa erat domo regis. In hoc carcere *Ieremias*, eo quod urbem capiendam prophetaret, fuit clauſus: & tandem ex eo capta urbe, per *Nabuchodonoſor* liberatus eſt.

Neem. 3. Ierem. 32. 39. 40.

5.

CÆSAREVM, & AGRIPPIVM, Regia domus, quam *Herodes Aſcalonita* in ſuperiori civitate ſibi extruxit: ædificavit enim in regia ſua duas ædes maximas ac pulcherrimas, marmore & auro fulgentes, quibus ne templum quidem uſquam conferri poſſet, eaſque *Cæſaris Auguſti* & *Agrippæ* generi ejus, ſuorum amicorum vocabulis, unam *Cæſaream*, *Agrippiam* alteram nominavit.

Ioſeph. 15. ant. 11. & 1. belli c. & 6. bel.

6.

COENACVLVM SION, ſitum circa medium montis *Sion*, magnum, ſtratum & ornatum erat, in quo *Chriſtus* in ultima Cœna agnum paſchalem cum Apoſtolis comedit, eorum pedes lavit, & menſæ accumbens ſub panis vinique ſpeciebus corporis & ſangvinis ſui ſacramentum inſtituit. Inibi die reſurrectionis (ianuis clauſis ingreſſus) ſtans in medio diſcipulorum, eis ſui lateris, manuum & pedum vulnera conſpicienda præbuit, & coram illis comedit, deinde inſlando dedit eis *Spiritum Sanctum*, ſimul & poteſtatem remittendi & retinendi quorumcunque peccata. Octavo poſt die hic *Thomæ Apoſt.* lanceæ & clavorum veſtigia videnda & palpanda exhibuit. Iſthic & poſt aſcenſionem Domini *Matthias* in *Iudæ proditoris* Apoſtolatum ſorte ſubrogatus eſt. Ibidem die Pentecoſtes *Spiritus ſanctus* vehementi cum ſonitu, ignearum linguarum ſpecie ſuper centum viginti credentes deſcendit: ac prima *Petri* concione ter mille Iudæi converſi ſunt & baptizati. Ibidem *Iacobus* frater Domini, cognomento *Iuſtus*, primus *Hieroſolymorum epiſcopus* ab Apoſtolis eſt creatus: atque *Stephanus* & reliqui ſex diaconi ſunt ordinati. Ibidem Apoſtoli primum celebraſſe Concilium: & in ſua diviſione, Apoſtolicum Catholicæ fidei Symbolum condidiſſe videntur.

Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Ioan. 13. Luc. 24. Ioan. 20. Ioan. 20. Actor. 1. 2. [illegible]

Eodem hoc loco *Helena Conſtantini Imperatoris mater* ampliſſimum longe lateque extruxit templum, in cujus poſtico Cœnaculum circumcluſit. Quo in templo ætate *Hieronymi* oſtendebatur marmorea illa COLVMNA, cruore Domini infecta, ad quam in domo *Pilati* vinctus fuit, & flagellatus: cujus pars nunc monſtratur in *monte Calvariæ*, pars altera olim *Conſtantinopolim* tranſlata, nunc Romæ in *S. Petri baſilica Vaticana* ſervatur. Porro in præfato Cœnaculi loco poſtea ædificatum eſt monaſterium Franciſcanorum ſive Minoritarum: qui ibi per aliquot ſecula diurnis nocturniſque officijs Deo miniſtraverunt. Cæterum anno *Chriſti* milleſimo quingenteſimo ſexageſimo primo, Turcæ (Franciſcanis in aliud Cœnobium intra urbem tranſlatis) ex eorum monaſterio Palatium ſibi fecerunt, locumque hunc in tanta habent venerationе, ut non niſi diſcalceati eum intrent.

Nicep. 8. hiſt. c. 30. Hiero. in epitaph. Paulæ. [illegible]

CYPRESSI montis Sion valde excellentes: quarum liber Eccleſiaſticus mentionem facit.

8.

Ioan. 18. Thren. 3. Breid. 12. Iud. Paſ. d. 193.

DOMVS Annæ Pontificis, ſoceri Caiphæ, in qua Chriſtus ab Anna de diſcipulis & doctrina ſua interrogatus, cum ſe publice coram omnibus docuiſſe reſponderet, ob id à miniſtro alapa in maxillam percuſſus eſt. Vbi poſtea fabricatum eſt templum SS. Angelorum, in quo etiamnum Græci monachi Chriſtiani habitant & ſacris officijs Deo ſerviunt.

9.

Neem. 3. Liran. ibi.

DOMVS Fortium, in qua olim fortes & heroes *Davidis* habitabant. Vbi etiam ceu in Palæſtra, athletæ & pugiles exercitij cauſſa digladiationibus certabant.

10.

Niceph. 2. hiſt. Eccl. 3. & 21. Euſeb. in Chron. VVil. Tyr. bel. ſac. lib. 8. c. 3. Breid. 12. Iud. Sal. tom. 7. cap. 1. Paſ. d. 181.

DOMVS B. Mariæ Virginis, in qua poſt filij ſui mortem cum *Ioanne Apoſtolo* habitavit: ubi & eam anno poſt Chriſti aſcenſionem decimo quarto mortis ſolviſſe debitum, atque hinc in cælum migraſſe veterum traditiones & ſcriptura habent. Quæ quidem domus, deinde facta eſt Eccleſia B. Mariæ, totius Mundi prima. Qua per Romanos deſtructa, alia eodem in loco à Chriſtianis extructa fuit, quam decoram fuiſſe, ejus ruinę hodie etiam probant ipſeque locus, ne ulla maculetur immunditie ſtratis ordine lapidibus adhuc cingitur.

11.

2. Reg. 11. 23.

DOMVS *Vriæ*, unius ex fortiſſimis militibus Davidis, cujus uxor *Bethſabee* in fonte (qui etiamnum ibi oſtenditur) ſeſe lavans, ſua pulchritudine *Davidem*, e ſolario domus Regiæ ipſam conſpicientem, pellexit ad adulterium.

12.

Ioſeph. 6. bel. 6.

FORVM Superius, à quo & ſuperior civitas aliquoties forum ſuperius vocabatur.

13.

Act. 21. 22.

GRADVS Arcis ſeu caſtri, in quibus ſtans *Paulus Apoſt.* pro ſe cauſam dixit.

14.

Neem. 3. 12. Ioſeph. 15. ant. 14.

GRADVS Sion, per quos in civitatem *David* aſcendebatur.

15.

4. Reg. 21. Neem. 3.

HORTVS Regis, qui & Hortus *Oza* dicebatur, in quo *Manaſſes & Amon* reges Iuda ſepulti ſunt.

16.

Baſ. Herol. 1. bel. ſac. 8. Broc. iti. 6. 2. Reg. 5. 1. Par. 11. 3. Reg. 9. 11. Neem. 2. 2. Par. 23.

MELLO Uorago ac vallis profunda & lata valde, quæ montem Sion à civitate inferiori diſcernebat: atque à porta aquarum occidentem verſus uſque ad portam piſcium extendebatur. Ab hac voragine *David* montem Sion per gyrum ædificavit ac munivit. Huius concavitatem *Salomon*, ut commoda eſſet platea, coæquavit (unde etiam Platea portæ aquarum vocatur) eamque ædificijs ornavit, quæ collapſa ab *Ezechia* reſtaurata ſunt. Hic *Ioas* rex Iuda a ſuis ſervis in deſcenſu *Sela* occiſus eſt. Joſephi autem ætate hæc vallis Tyropœon appellabatur, in quam, ut ſcribit, domus creberrimæ deſinebant: eratque latiſſima, & habitationibus hominum frequentiſſima. Verum nunc vorago ipſa tota repleta eſt, relictis tamen prioris concavitatis veſtigijs.

4. Reg. 12. Ioſeph. 6. bel. 6. Broc. it. 6.

17.

Neem. 3. Matt. 26. 27. Marc. 14. 15. Luc. 22. 23. Ioann. 18.

PALATIVM *Caiphæ*, & ſummi cujuſq; Pontificis, amplum & angulare, in quo habitavit olim *Eliaſib Sacerdos* magnus. In hoc palatio Iudæorum Principes congregati, inter ſeſe conſultabant, quomodo Ieſum dolo caperent & occiderent: quibus ibidem à Iuda triginta argenteis eſt venditus. Poſtea etiam à *Petro* hic ter eſt negatus, & eorum *Chaiphæ* ſacerdotum & ſeniorum Concilio à falſis Iudæorum teſtibus accuſatus, quibus cum nhil reſponderet, à Pontifice adjuratus, ut diceret, an eſſet Chriſtus Dei Filius; cum id conficeretur, quaſi blaſphemiæ convictus, Pontifice à Concilio ſententiam exigente, ſexaginta ſex (ut ſcribunt) ſeniores condemnaverunt eum eſſe reum mortis: & reſpondentes, dixerunt REVS EST MORTIS. Quapropter mox à miniſtris in faciem eſt conſputus, oculis velatus, palmis pugniſque cæſus, & prophetizare juſſus, ac tota nocte varijs modis illuſus, multiſque blaſphemijs vexatus, & ut paucis multa complectar, nullus mortalium in hac vita cognoſceret, quæ quantaque hic nocte illa perpeſſus ſit. Manè verò facto Iudæorum principes rurſum convenerunt, ut eum morti traderent: vinctumque abduxerunt, ac tradiderunt Pilato Præſidi. Hoc loco poſtmodum Helena Imperatrix Petro Apoſtolorum Principi pulchrum conſtituit templum, quod poſteri S. Salvatoris nuncupaverunt, idq; nunc *Armeni* profeſſione Chriſtiani tenentes ſua in eo ſacra Deo peragunt.

Paſ. d. 149. Thren. 3. Niceph. 8. hiſt. eccl. 30. Breid. 12. Iud. Sal. tom. 9. cap. 1. Paſ. d. 194. 195. 199.

18.

Neem. 3.

PISCINA *Sion*, quæ grandi opere conſtructa eſt.

19.

Ioſeph. 15. ant. 14. & 7. bell. 13. 15.

PONS *Sion*, qua per vallem è civitate ſuperiori ad templum tranſitus erat.

20.

Pſal. 86.

PORTÆ *Sion*, quas diligit Dominus ſuper omnia tabernacula Iacob.

21

2. Par. 23.

PORTA SVPERIOR, per quam Io*as* cum in templo *Rex Iuda* eſſet coronatus Iudæorum Principibus ſtipatus, in Palatium regum Iuda ductus eſt.

22.

3.Reg. 2. &c. 2.Par. 24. & 6. Neem. 3. Ioſeph. 7. ant. 16. & 13. ant. 15. & 16. ant. 17. Act. 2. Niceph. 8. hiſ. ecc. 30. Breid. 12. Iul. Sab. tom. 7 cap. 2. Paſſ.d. 84.

SEPVLCHRUM *Davidis* una agro Regalium ſepulchrorum, quod in civitate *David* magnifice in ſublimi collocatum erat, in quo ipſe *David, Salomon*, alijque *Reges Iuda*, item & *Ioiada* Pontifex, ſepulti ſunt. In hoc monumentum *Salomon* in ſepultura patris ſui *David* maximas intulit divitias. Quod poſteà *Hyrcanus Pontifex* & dux aperiens, tria millia talentorum argenti inde extulit. Poſtmodum vero *Herodes Aſcalonita, Iudæorum rex*, & ipſe auferens ex eo theſauri vim magnam, cum flamma inde exiliens duos ſatellites ejus extinxiſſet, ab incepto deſtitit: & ad expiandum ſe, ipſum monumentum candido marmore ornavit, quod longo tempore ibi permanſit. Vbi poſtea *Saraceni* eccleſiam ſibi conſtruxerunt, quæ etiamnum extat: locumque hunc mire colunt ac venerantur: nec Chriſtianorum quenquam illuc introire permittunt.

23.

Act. 2. 5. 22 Beda in martyrol. Brevi Ro. VVil. 8. be ſac. 1. Breid. 12. Iul. Sal. tom. 7 cap. 2. Paſſ.d. 184

SEPVLCHRVM S. *Stephani* protomartyris. *Nicodemi, Camalielis* præceptoris *Pauli Apoſtoli* & *Abibonis* filij ejus, quorum corpora cum plus minus trecentis ſexaginta annis prope Hieroſolymam, in valle (ut videtur) Ioſaphat, in obſcuro ac ſordido loco jacuiſſent, ſub *Honorio* Imperatore cæleſti revelatione monſtrata, inventa, effoſſa, & ſuavi odore fragrantia, non ſine miraculis ſumma celebritate hic prope Cænaculum, & urbis mœnia honeſtius tumulata ſunt.

24.

2. Reg. 67. 1. Par. 16. Hiero. ibi. 3. Reg. 8. 2. Par. 5. Ioſeph. 7. ant. 4. Breid. 12. Iul. Paſſ.d. 184.

TABERNACVLVM *Sion*, pellibus tectum quod *David rex* fecit, & in colle montis Sion, qui dicitur *Gabaon*, collocavit, ac in eo arcam Domini maxima veneratione repoſuit, conſtituitque ſacerdotes & levitas, qui jugiter per ſingulos dies & vices ſuas coram arca Deo miniſtrarent, quæ annis quadraginta quatuor ibi manſit: donec à *Salomone* in templum transferreretur. Inibi & *David* pro adulterio & cæde *Vriæ* agens pœnitentiam, ſeptem pſalmos, quos pœnitentiales appellamus, compoſuiſſe dicitur. Vbi modo Indiani clauſtrum ſibi fecerunt: in quo, ritu ſuo, Chriſto ſerviunt.

25.

Zach. 14.

TORCVLARIA Regis, in quibus Regium vinum exprimebatur.

SECUNDA PARS Vrbis.

26.

Pſal. 9. 72 Zach. 9. Ioſeph. 6. bel. 6. & a l. 1 paſſim.

FILIA Sion, ſic appellata, quod è monte Sion veluti naſci videbatur; quę & CIVITAS INFERIOR vocabatur, altera urbis pars eſt: cujus frequens in ſacra Scriptura & Ioſepho fit mentio.

LOCI FILIÆ SION,

27.

Ioſeph. 13 ant. 9. & 6. bel. 6. 7. & 7. bel. 11. 16.

ACRA mons, qui in inferiori civitate olim eminens & undique declivis erat, cujus altitudinem poſteà Simon Machabæus, non intermiſſo per triennium neq; die neq; nocte populi labore, humiliorem fecit ac complanavit, ut ſolum templum omnibus in urbe locis celſius emineret.

28.

Ioſeph. 15. ant. 10.

AMPHITHEATRVM, id eſt, Circus ſpeculatorius, totus undique rotundus, (qualis aliquando octoginta hominum millia capere poterat) ubi populus gladiatorum & beſtiarum pugnas ſpectabat: quem *Herodes* ſenior, primus omnium Hieroſolymis in campo maximo, ſumptuoſo opere conſpicuum extruxit; in quo ad ſpectatorum delectationem luctatores, & gladiatores pugnabant: vel leones, pardi, tauri, urſi, apri, lupi, aliæve beſtiæ ferocitate eminentes, modo inter ſe, modo cum damnatis hominibus committebantur. Unde permulti capite damnati, aut in bellis capti, illic cum feris pugnando mortem oppetere cogebantur. Quo tempore Circus arena ſpargebatur, tum ne gladiatores diffluerent, tum, ne pugnantes occiſorum cruore fœdarentur, ne vel cruor ſparſus ſpectantibus eſſet horrori.

29.

Ioſeph. 15. ant. 14. & 18. an. 8 Item 2. be. 3. 4. 16. & 6. bel. 6. & alias ſæpe

ANTONIA Arx firma & munita valde, à ſeptentrione templo adjacens, quæ olim ab Hyrcano Machabæo in rupe quinquaginta cubitis alta, & undiq; abrupta, extructa, & Turris Baris vocata eſt. Hanc Pontifices à Machabæis orti uſque ad Herodem incoluere: ubi in cella ad hoc ipſum ſtructa, ſacra Pontificis ſtola ſervabatur, præfecto arcis accendente ubi lucernam quotidie. *Herodes* maior regnum adeptus hanc arcem, cum opportuno loco cohibendis civibus, ne quid rerum novarum per ſeditionem molirentur, ſitam eſſe deprehenderet, eam magno ſumptu inſtauravit, & intus Regia magnifica inſtar Palatij & civitatis formata, & per quatuor angulos quatuor turribus excelſis (quarum tres quinquaginta, quarta, vero ſeptuaginta cubitis eminebat) communivit unde totum templum videri poterat, eamque in gratiam N. Antonij triumviri amici ſui, Antoniam denominavit. In qua Romani milites cum armis ſemper excubabant, obſervantes ne quid novi populus feſtis diebus in templo committeret. Et ſic templum civitati, templo autem Antonia caſtrum erat.

30.

Ioſ. 2. bel. 17. & 7 bel. 13.

ARCHIVUM, hoc eſt, tabularium, vulgò Cancellaria, domus ſcilicet, in qua urbis

urbis & civium acta, item chartæ publicæ ac creditorum rationes cuſtodiebantur, quam ſeditioſi, fugientibus inde cuſtodibus, incenderunt, ut cuncta creditorum documenta diſperderent, omnesq; debitores ſibi adjungerent.

31.

ARX *Antiochi Epiphanis*, alta & valida, quam poſt multorum civium cædem, urbis & templi direptionem, pulcherrimorumque ædificiorum incenſionem, in inferiori urbe ſuper *Acram* montem ædificavit, ac firmis muris & turribus munivit, eique Macedonicos milites præſidij loco impoſuit, admixtis illis exapoſtatis Iudæis ſceleſtiſſimis quibuſque: à quibus juge ſacrificio triennium eſt ablatum, ipſaque civitas annis viginti ſex plurimum vexata fuit. Deinde verò *Simon Machabæus* arcem hanc expugnavit & diruit.

Ioſeph. 12. ant. 6. Mac. 1. Dan. 8. 11. 12. Ioſeph. 13. ant. 9.

32.

CARCER CIVITATIS publicus, in quo Apoſtoli à Iudæorum primoribus incluſi, noctu ab angelo educti ſunt. hunc *Ioſephus* Betiſo vocare videtur.

Act. 4. 5. Ioſe. 6. bell. 6.

33.

COENACVLVM ANGVLI. ædita domus angularis, ubi publicæ fiebant cœnæ.

Neem. 3.

34.

CRYPTA ſub terranea, ab *Antonia* diſcens in templum, quam fecit *Herodes* ſeuſſit, imponens ei turrim: ut per eam occultè poſſet intrare templum, ſi quid per tumultum contra Regem vellet novare populus. atque etiamnum extat mirabilis & lata, ſic quod ſexcenti equi in ea commode locari poſſent.

Ioſ. 15. ant. 14. Breid. 14. Iul.

35.

CVRIA, Hebraicè *Gaſith* dicta, quæ in inferiori urbe antiquo civitatis muro conjuncta erat, in qua ſeptuaginta Senatores & Iudices ordinarij, qui à Iudæis *Sanhedrim*, Græcè *Synedrium*, Latinè autem *Concilium* ſeniorum & Seniores populi vocantur, Reipublicæ negocia curabant, jura dabant, ambigua & graviora, etiam aliarum civitatum judicia definiebant, lites & controverſias dirimebant, & capitalia judicia ferebant, exceptis duntaxat difficultatibus, quæſtionibus, & cauſis Divinæ legis Iudaicæque religionis, quas ſummus Pontifex & ſacerdotes determinabant. In hoc Conſiſtorio Apoſtoli examinati, flagris cæſi, & prædicare prohibiti, ibant gaudentes à conſpectu concilij, quòd digni habiti eſſent pro nomine Ieſu contumeliam pati. Ibidem *S. Stephanus* coram concilio ſtans, facieque Angelica fulgens; intentis in cælum oculis, vidit cælos apertos, ac gloriam Dei, & *Ieſum* ſtantem à dextris Dei, unde impetu ejectus extra civitatem, lapidatus eſt.

Io. 16. be. 6. & 7. bel. 15. Exod. 18. Hieron. 10. 3. epiſt. 25. ad Fabiol. manſ. 11. Num. 11. Deut. 17. Act. 4. 5. Act. 6. 7.

36.

DOMVS ANANIAE Pontificis, quam tandem ſeditioſi inflammaverunt.

Ioſe. 2. bell. 17.

37.

DOMVS S. ANNAE aviæ CHRISTI, in qua, una cum *Ioachim* conjuge ſuo, cùm feſta Hieroſolymis ageret, hoſpitabatur: ubi & uterque obiit. Hic *B. Maria* virgo concepta eſt: atque ibidem paſſionis *Chriſti* tempore manſit. Ubi poſtea pulchrum in honorem S. *Annæ* ædificatum eſt templum. quo nunc *Turcæ* turpiter abutuntur.

Breide. 26. Iul. Sal. tom. 8. cap. 6. Iac. Vitri. c. 58. VVilh. 11. bell. ſacr. 1. & 15. bell. ſacr. 26. Paſ. d. 197.

38.

DOMVS DIVITIS EPVLONIS, in inferno, juxta Evangelicam hiſtoriam, ſepulti. in qua ipſum habitaſſe fama à majoribus tradita ad nos pervenit. quæ alta muris, etiamnum Chriſtianis peregrinis monſtratur. Vnde conſtat Evangelium de divite epulone & *Lazaro* ulceroſo (cujus etiam nomen ibi exprimitur) non parabolam, ſed rei geſtæ eſſe hiſtoriam.

Luc. 16. Breid. 14. Iul. Sal. tom. 8. cap. 6.

39.

DOMVS MESSA. cujus in quarto Regum volumine fit mentio.

4. Reg. 11.

40.

DOMVS NATHINAEORVM, qui ligna & aquas in templo miniſtrabant.

Neem. 3.

41.

DOMVS PRINCIPIS Phariſæorum, in qua *Chriſtus* hydropicum ſuo tactu ſanavit; atque in convivio tum ſuo hoſpiti, tum invitatis ſalutis monita dedit.

Luc. 14.

42.

DOMVS SALTVS LIBANI, longa centum, lata quinquaginta, alta triginta cubitis, quam *Salomon* ſplendidè, & opulentiſſimè de polito marmore, lignis cedrinis, auro atque argento decoratis, ac deſuper tecto plano cum deambulatorijs (ut & cætera domorum tecta in *Palæſtina* fabricari ſolent) extruxit, intus verò vividis variarum arborum & plantarum picturis tam artificioſè ornavit, ut earum folia agitari quodammodo viderentur. plantavitque juxta eam nemus & viridaria cuncti generis arboribus conſita, fontibusque irrigua, nec non vivaria ac piſcinas fodit, in quibus cum omnis generis feras, aves & piſces continuiſſe probabile eſt. Erat autem domus hæc, domus epularum, & armamentarium, in quo arma bellica, item unguenta, pigmenta, & aromata conſervabantur. quin & ducenta ſcuta aurea equitum, & trecentæ peltæ aureæ peditum, quæ fecit *Salomon*, in domo hac ab ipſo repoſita ſunt. cujus etiam reliqua omnia vaſa erant aurea. quò ſe Rex & nobiles ſerijs Reipublicæ negotijs peractis conferebant, atque epulis, luſibus, & obambulationibus animum oblectabant.

3. Reg. 7. 10. 2. Para. 9. Iſai. 22. Ioſ. 13. ant. 5. 6. 7. Hieron. 10. 3. epiſt. 31. ad Suniam & Fretelam. Eccl. 2. Liran. in 3. Reg. 7.

43.

DOMVS SIMONIS Phariſæi, quæ adhuc oſtenditur. in qua *Chriſtus* menſæ accumbens

Luc. 7.

Breid. 14. Iul. Sal. tom. 8. cap. 8.

cumbens *Magdalenæ* peccatrici, jam pœnitenti, ipſius pedes lacrymis riganti, capillis tergenti, oſculanti, ungenti, multumque amanti, multa peccata remiſit.

44.

Breide. 14. Iul. Sal. tom. 8. cap. 7. Paſ. d. 210. Beth. in deſcript. loc. paſſion. Chriſti feria 5.

DOMVS VERONICAE angularis. Hic *Veronica* linteum capitis ſui peplum dedit *Chriſto*, quo faciem ſuam tergeret: cui Dominus faciei ſuæ imaginem perfectè impreſſit, eique in amoris ſui pignus reddidit. Quod in hodiernum uſque diem *Chriſti* facie inſignitum, *Romæ in S. Petri Baſilica, in Vaticano monte* per *Conſtantinum Magnum* extructa, grandi honore aſſervatur: ac ſtatis diebus populo oſtenditur.

45.

Ierem. 39.

DOMVS VVLGI, ubi jaculationibus ſe exercebant, & publica convivia celebrabant, ac epulis, luſibus, & ambulationibus animum reficiebant.

46.

Io. 13. anti. 20. & 1. bell. 3. Io. 14. ant. 22. Item 1. bell. 11. Ioſ. 6. bell. 14. & 7. bel. 7. & 8.

FORVM MAGNVM, quod in urbis medio, *Antoniæ arci* adhærebat. in quo *Alexander* Iudæorum Rex & Pontifex octingentos Iudæos (uxoribus in conſpectu ipſorum, & liberis in conſpectu etiam matrum, necatis) crucifixit; idque ſpectaculum ipſe ſuis cum concubinis in *Antonia Arce* epulans potansque proſpectabat. propter quam crudelitatem *Crucida* cognominatus eſt. Eodem in foro *Herodes* major cum Parthis, Antigonum in regnum reducere conantibus, magno prælio conflixit. Porrò cùm in obſeſſa per Romanos *Ieruſalem* jam fames totis regnaret habenis, totasque domos ac familias depaſceretur, & tecta plena eſſent mulieribus exanimatis, atque infantibus; viarum autem anguſta ſenibus mortuis: (quippe coria ſcutis detracta, cinguli, calceamenta, & fœnum, matribus denique proprii filii aſſi, cibus erant) adoleſcentes ac juvenes turgidi, velut umbræ mortuorum, per hoc forum verſabantur, & ubi quem caſus occupaverat, decidebant. Cumque ſuperſtites ob multitudinem eos ſepelire, inſculptorum verò fœtorem ferre non poſſent, in urbis valles eos ex muro præcipitabant. Quas circumiens Titus, ubi plenas cadaveribus vidit, altamque ſaniem tabefactis corporibus defluentem, ingemuit: & extentis manibus Deum teſtabatur, factum illud ſuum non eſſe. Contumaces enim *Iudæi* pacem ſæpius oblatam reſpuerant.

47.

Act. 12. Euſeb. hiſt. Eccl. 2. cap. 9. [illegible] 2. hiſt. Eccl. [illegible] Breid. 12. Iul.

FORVM RERVM VENALIVM, quod in ſuperiori inferioris civitatis parte ſitum erat, ubi piſces ac variæ merces vendebantur. Hoc in foro *S. Iacobus major*, frater *Ioannis*, cum ſuo Spiculatore, qui eum ad martyrium ducebat, primus Apoſtolorum ab *Herode Agrippa* capite truncatus cum ſanguine vitam profudit. In cujus honorem ſibi poſtea inſigne erectum eſt templum: quod nunc *Iacobitæ* Armeni inhabitant, atque in eo *Chriſtum* ſuo morte colunt. Idem hoc forum jubente *Floro Præſide* milites Romani diripuerunt, ac paſſim obvios trucidaverunt: atque in univerſas inſiſtentes domos, cunctos in iis habitatores interfecerunt.

Sal. tom. 8. cap. 4. Paſ. d. 181. Ioſ. 11. ant. 2. & 2. bel. 14. 15. 16.

48.

Neem. 3.

FORVM SCRVTARIVM, ubi ſcruta, hoc eſt, attritæ uſu veſtes, ac veteramenta omnifaria vendebantur.

49.

1. Mach. 1. & 2. Mach. 4.

GYMNASIVM, id eſt, ſchola gentilitatis, quam Iudæorum pſeudopontifex *Ieſus*, qui gentilium more *Iaſon* vocari maluit, aliique apoſtatæ Iudæi, *Antiochi Epiphanis* permiſſu ſub ipſius arce contra templum ædificaverunt, in qua populus leges & ritus gentium docebatur, & juventus in Græcorum Philoſophorum ſtudiis ac diſputationibus inſtituebatur; ubi & nudi atque oleo uncti in gymnicis luctationibus, in bellicis certaminibus, ludisque ſcenicis ſe exercebant. Eodem inſuper loco dicti apoſtatæ *EPHEBIAM*, hoc eſt, proſtibulum formoſorum juvenum conſtituerunt, & pulcherrimos quoſque ephebotum in lupanaribus ponebant, ubi turpia fœdaque contra naturam peccata exercebantur. Quapropter multi à Dei lege ad gentiles ritus, mores vitiaque defecerunt; venundati ut facerent malum: ita ut quidam ſacerdotum relicto templo Deique cultu, palæſtrica exercitia diſcerent. hinc etiam inter Iudæos diverſæ ortæ ſunt ſectæ, *Phariſæi* nempe, *Sadducæi*, *Eſſæi*, &c.

50.

Liran. in Neem. 3.

HABITACVLVM SACERDOTVM, quorum domus ab exteriori parte muro claudebantur: à parte autem anteriori habebant aſpectum verſus templum.

51.

4. Reg. 11. Io. 20. ant. 15.

HABITACVLVM SCVTARIORVM, ante occiduam templi porticum extructum. ubi primò Iudæi, poſteà milites Romani in feſtivitatibus ſtationes habebant ad templi cuſtodiam.

52.

Ioſ. 15. ant. 10. & 17. ant. 9. 10. 11. 14. Item 1. bell. 21. & 2. bel. 2.

HIPPODROMVS, hoc eſt, Circus oblongus muris ſeptus, qui contra meridionalem regionem templi ſitus erat, in quo equi curſu, agilitate, & velocitate exercebantur: & athletæ ſpectante populo curſu pedeſtri, equorum, bigarum, trigarum, quadrigarum, haſtiludio, aliave dimicatione certabant. ubi *Herodes* Rex in *Auguſti Cæſaris* honorem quinquennale certamen inſtituit, propoſitis victoribus magnis præmiis. Idem moriturus è tota ditione ſua cujuſque vici nobiliores Iudæorum, minaci edicto pœnam capitis intentante non parentibus, convocatos, in

tos in hoc circo fecit concludi, ut poſt mortem ſuam omnibus illis ibi occiſis, etiam invita omnis Judæa, omniſque domus illi illacrymaret.

53.

Gene. 22. Mich. 3. 1. Mach. 13. 16. Iſai. 2. & 16. Ioſ. 16. ant. 14. & 6. bell. 6. Hieron. in Am. 22. & in 2. Par. 3. citatur à Synod. Nicæn. 2. act. 4. 1. Par. 21. Ioſ. 7. ant. 14. 2. Paral. 30.

MONS MORIA, qui alibi terra viſionis, & mons templi, atque mons filiæ Sion dicitur, orientali civitatis muro propè adjacens, excelſus, ſaxoſus, & undique præceps atque declivis erat. In hoc monte *Abraham* immolans filium ſuum *Iſaac*, loco ejus arietem cornibus inter vepres hærentem obtulit. Cujus rei imago (ut hoc obiter contra noſtri temporis imaginum oſores annotem) etiam tempore *Gregorii Nyſſeni* in uſu fuit. De hac enim imagine in oratione pathetica de pictura ſic ait: Vidi ſæpius inſcriptionis imaginem, & ſine lacrymis tranſire non potui, cum tam efficaciter ob oculos poneret hiſtoriam. Hunc ipſum montem *David* ab *Orna Iebuſæo* ſexcentis ſiclis auri emit: & extructo in area ejus altari, holocauſtum Deo obtulit, quod ignis è cœlo conſumpſit.

Eodem in monte poſtea *Salomon* templum Domino, magnitudine & pulchritudine excellentiſſimum ædificavit. Quod poſt annos quadringentos quadraginta & unum à *Nabuchodonoſor* deſtructum, & ſeptuaginta annis deſolatum, *Zorobabel* reſtauravit. Idque poſt annos quingentos octoginta ſex à *Tito* demolitum, ac pluſquam trecentis annis deſolatum, eodem in monte, multum tamen per Romanos complanato, tandem Chriſtiani reædificaverunt. Quod poſtea à Saracenis, & iterum à Chriſtianis, ruſumque à Saracenis occupatum, modo à Turcis poſſidetur.

Reg. 11. 6. Salig. to. 8. cap. 4.

54.

Ioſ. 6. bel. 6. 7. &c.

MURUS PRIMUS, qui & antiquus dicitur, tum propter valles imminentemque his deſuper collem, in quo firmiſſimè *Davidis & Salomonis*, aliorumque regum largiſſimis impenſis operi inſumptis, ſtructus erat, tum etiam propter ſexaginta turres, in quas dividebatur, validus & robuſtus erat valde.

55.

2. Par. 27. 11. Neem. 3. 11. Liran. in Neem. 3. 113. Liran. in Neem. 3. Ioſ. 2. bell. 18. & 6. bel. 6. 7. & 7. bel. 11.

OPHEL, quam Joſephus *Ophlan* nominat, erat turris enormi altitudine quaſi nubi caput inferens, atque ARX munita, firmo muro cincta, templo propinqua extra murum tamen, qui habitationem ſacerdotum claudebat. In hujus muro *Ionatham* rex multa conſtruxit. Atque *Manaſſes* euſque urbis muros reparavit. In hac habitabant *Nathinai*. In hanc fugiens *Manahemus* tyrannus, captus eſt & occiſus. Hanc tandem *Titi* milites combuſſerunt.

56.

1. Mac. 13. 16. 17. ant.

PALATIUM MACHABÆORUM, in præcelſo loco ad occidentem templi ab eis ædificatum, ex quo urbem, & quæ in ea fiebant contemplari volentibus, pulcherrimus & delectabilis patebat proſpectus. Quod poſteà *Agrippa* rex inſigni amplitudine in Aulam ſibi extruxit, unde è ſuo triclinio quicquid in templo ageretur, ſpectabat. Quamobrem Judæorum primates excelſum parietem ædificaverunt ſupra exedram templi interioris, ad Solem occiduum ſitam, qui Regis proſpectum impediebat. Id indignè tulit tam *Rex Agrippa*, quàm *Feſtus* provinciæ *Præſes*: qui etiam præcepit eis parietem diruere.

14. & 20. ant. 11. & 2. bel. 16. 17. 7. bell. 13.

At illi rogaverunt, ut liceret ſibi legatos ea de re ad *Neronem* Imperatorem mittere, dicentes ſe non poſſe vivere, ſi quid demoliretur de templi ædificiis. Quo impetrato, miſerunt *Iſmaelem* ſummum Pontificem & *Helchiam gazophilacem*, ſimul & decem de ſuis primatibus. *Nero* autem, uxore ſua *Poppea* pia femina pro Judæis deprecante, & veniam geſti operis condonavit, & parietem ſic manere permiſit.

57.

PALATIUM PILATI, & Præſidum Romanorum, quod ab aquilone *Xyſto* & *Antoniæ* adhærens, omnibus civitatis ædibus multò amplius, pulchrius, & eminentius erat: & ad minus viginti octo marmoreis gradibus aſcendebatur. Hic cùm *Chriſtus* à Principibus populoque Judaico, quòd populum perverteret, tributa dari Cæſari prohiberet, ſe *Chriſtum* Regem diceret, quodque ſeditioſus eſſet, falsò accuſaretur, ac crucifigendus, poſtularetur; hujuſmodi ſententiæ forma, ut ex vetuſtis annalibus prolatum invenimus, à *Pilato* ad virgas condemnatus eſt: *Ieſum Nazarenum virum ſeditioſum, & Moſaicæ legis contemptorum, per Pontifices & principes ſuæ gentis accuſatum, expoliate, ligate, & virgis cædite. I lictor, expedi virgas.* Quapropter à militibus *Pilati* in atrium Prætorii ductus, coram univerſa cohorte eſt nudatus, ad columnam ligatus, & crudeliſſimè flagris verberatus, totoque corpore vulneratus ac laceratus. Deinde chlamyde purpurea circundatus, ſpinis dirè coronatus, arundine in dextra data, irriſoriè ut *Rex* ſalutatus, & genu ante eum flexo adoratus, variis modis illuſus, conſputus, [illegible] vellicatus, alapis cæſus, ac ſuper coron[illegible] ſauciumque caput arundine percuſſus. [illegible] loco in tantarum pœnarum Chriſti vener[illegible]onem, ſpecioſum poſtea à Chriſtianis extructum fuit templum. Nunc autem habitat ibi Præſes, qui Turcæ nomine *Hieroſolymis* dominatur.

Pſ. 37. & 72. Iſai. 1. 50. 53. 63. Matt. 27. Marc. 15. Luc. 23. Io. 18. 19. Brocd. 21. Iul. Sal. tom. 8 cap. 7. Pſ. d. 180. Bar. ſer. 4.

PRÆDICTI domus *Pilati* gradus Romam poſtmodum tranſlati, etiam nunc ſunt pro foribus templi *S. Ioannis Lateranenſis*, in Cælio monte à *Conſtantino Magno* ædificati, atque à Romanis *Scalæ ſanctæ* appellantur, locuſq; in eis olim *Chriſti* ſanguine conſperſus, cancellis eſt opertus; & quia *Chriſtus* tempore paſſionis per eas bis aſcendit, magna [illegible] mi pietate viri ac mulieres flexis genibus [illegible]dem aſſiduè aſcendunt.

58.

3. Reg. 7. 2. Paral. 8. Ioſeph. 8. antiq. 4. PALATIUM REGINÆ, quod *Salomon* propè palatium ſuum ex prætioſis ac politis lapidibus pro uxoris ſuæ *Pharaonis* filiæ habitatione, heroicè ædificavit.

59.

3. Reg. 7. 2. Par. 8. Ioſ. 8. ant. 5. Broc. c. 6. PALATIUM SALOMONIS, magnum & pulchrum nimis, quod in parte auſtrali montis *Moriæ* pro habitatione ſua è candido marmore & lignis cedrinis, multis columnis ſuffultum, magnificè ſumptuoſiſſimeque tredecim annis ædificavit: ac præterquam quod undique admirabili auri atque argenti ſplendore exornavit, ejus quoque univerſa fecit aurea. Eodem in loco poſtea Chriſtiani reges *Ieruſalem* palatium ſuum habuerunt, atq; ibidem ordo militiæ templi initium ſumpſit. V Tiſ. 12. bell. ſac. 7. Vitriac. cap. 65.

60.

Sal. 10. 7. cap. 1. PISANUM CASTRUM, validis foſſis & turribus cinctum, quod in occidua civitatis parte à Chriſtianis *Piſarum* Italiæ oppidi incolis, tempore quo terræ ſanctæ tenebant dominium conſtructum eſt, ubi primo *Piſani*, deinde *Saraceni*, nunc verò *Turcæ* à terræ ſanctæ peregrinis ſacrilegum accipiunt tributum.

61.

2. Reg. 20. 2. Par. 32. Eccle. 48. Brocard. itin. 6. PISCINA INTERIOR, grandis, quam *Ezechias rex* fecit in medio civitatis ad aquilonem templi. Fontis enim hujus aquas è ſuperiori fonte *Gion* per ſubterraneos canales introduxit in urbem, & fecit eas ſcaturire in piſcina hac: ædificavitque ad eam puteum, ut totam irrigaret civitatem, ne populus in obſidione poſitus aquæ laboraret penuria.

62.

Ioan. 5. PISCINA, *quæ vocatur Græcè* PROBATICA, hoc eſt, ovina ſeu pecualis, eò quòd oves, aliæque pecudes litandæ, in ea lavabantur: *Hebraicè* autem *Betheſda*, (corruptè *Bethſaida*) id eſt domus effuſionis, quòd aquæ pluviales ad eam confluebant, ſita inter portam vallis & templum, ampla & præcipua erat piſcina totius urbis, quinque porticus habens, quam *Rex Salomon* fecit pro miniſterio templi, atque hinc à *Ioſepho* ſtagnum *Salomonis* nominatur: in hac enim piſcina *Nathinæi* lavabant hoſtias, quas tradebant ſacerdotibus in templo offerendas. Hujus aqua certis temporibus ab Angelo Domini movebatur, & qui poſt ejus motum primus deſcendebat in eam, a quacunque detinebatur infirmitate, ſanus fiebat, ideoque in porticibus ejus jacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum, ex quibus Chriſtus ſanavit hominem [illegible] triginta octo annos langueret. Tempore [illegible] oſtendebantur gemini lacus, quorum [illegible] hibernis pluviis ſolebat adimpleri: Brocard. itin. 6. Sal. 10. 3. c. 5 & 6. Ioſeph. 6. bell. 6. Ioan. 5. Paſ. d. 163. Hier. [illegible]

alter mirum in modum rubens, quaſi cruentis aquis, antiqui in ſe operis ſigna reſtabatur. Sunt, qui exiſtiment, hunc fuiſſe locum, ubi ſacrum ignem quondam reconderunt ſacerdotes, quem cùm requireret reverſus *Nehemias*, ejus loco reperit aquam craſſam, 2. *Mach.* 1.

63.

PISCINA VETUS, unà cum amne, qui ex eo per totam civitatem occurrens in torrentem *Cedron* defluit. Iſai. 22. Ioſeph. 7. bell. 26.

64.

PONS & *Porticus* cum portis, per quem è *Xyſto* & ab *Antonia* tranſvallem *Cedron* patebat acceſſus in templum; quem primo fautores *Ariſtoboli* contra *Pompeium*: poſtea ſeditioſi contra *Florum*, ne per *Antoniam* templum occuparetur, interciderunt. Ioſ. 14. ant. 8 & 1. bell. 5. item 2. bell. 16 & 7. bel. 13.

65.

PORTA CUSTODIÆ, ſic dicta, quòd aliqui Regis ſtipatores, Rege templum ingreſſo, cuſtodiam ibi agerent. Neem. 12.

66.

PORTA EQUORUM, ſic nominata, quod homines ad illum uſque locum equitare poterant: ſed inde dimiſſis equis, in templum pedites procedebant, a quo loco incipiebant Habitacula ſacerdotum. Neem. [illegible] Lira ibi. & infra. Iere. 31.

67.

PORTA ESSENORUM. Quæ ab *Eſſenis* nomen habens, in antiquo civitatis muro ſita erat. Ioſeph. 6. bell. 6.

68.

PORTA PRIOR, cujus *Zacharias* mentionem facit. Zach. 14.

69.

PORTICUS COLUMNARUM, ante Palatium *Salomonis* ſita, quæ quinquaginta cubitis longa, triginta verò cubitis lata erat, & validis ſuffulta columnis: in qua *Salomon* judicia communia tenebat. 3 Reg. 7. Lira ib.

70.

PROBATICA, hoc eſt FORUM PECUARIUM, ubi oves, boves, aliæque pecudes ſacrificandæ, ſub dio aut in macello venales erant. Ioan. 5. Aug. ib.

71.

REGIA BERNICES REGINÆ ſororis Regis Agrippæ, quæ cum fratre D. Paulum *Cæſareæ* coram *Feſto* perorantem audivit, & poſtea Hieroſolymis vota Deo ſolvens, nudipes ante tribunal coram *Floro* in cives ſævientem, fruſtra pro eis deprecata eſt. Act. 25. 26. Ioſ. 2. bell. 15. 16. 17.

72.

REGIA GRAPTE, *cognata Izatæ Regis Adjabenorum*, quam ipſa ſibi ædificavit. Ioſ. 5. bel. 9

In qua

In qua poſtea *Ioannes dux ſeditioſorum* degens, ſuas ibi pecunias & tyrannidis ſpolia depoſuit.

73.

REGIA HELENÆ, quæ in *Acra* medio eminebat. Hæc *Adiabenorum*, gentis ultra *Euphratem* habitantis, exiſtens Regina, à gentiliſmo ad Judæorum religionem converſa, *Hieroſolymam* habitatum commigravit, ubi Chriſtiana facta cum magna illa fames (quam *Agabus* futuram prædixerat) ſub *Claudio* Cæſare in univerſo terrarum Orbe, maximè verò in Judæa vigeret, ſuis impenſis magnam frumenti vim ex *Ægipto* delatam, *Hieroſolymæ* egenis diſtribuit.

74.

REGIA MONOBAZI *Regis Adiabenorum*, filii *Helenæ*, quæ in orientali civitatis parte ſita erat.

75.

TEMPLUM DOMINI, aliàs *Domus Domini, & ſanctuarium dictum*, quod *Salomon Rex* pacificus ex præparata à patre ſuo *David* de materia, & ex electis, ſectis, ac politis ſaxis & lignis de *Libano monte* ſuccisis, pluſquam centum quinquaginta trium milium hominum opera in monte *Moria*, ſine ullo ſecuris aut mallei ſonitu, ſeptennio exædificavit, uſq; adeo intus & extra fulgenti auro ſumptuoſum ac magnificum, ut totius Mundi miraculum haberetur. De cujus admirabili excellentia nihil dici poteſt, quod non ſit infra ejus dignitatem. Hoc templum, cùm id *Salomon* dedicaret, nubes & gloria Domini implevit & ignis è cœlo miſſus ſacrificia in eo oblata devoravit. Quin & Deus oraculo tum reſpondit: *Sanctificavi domum hanc, & elegi locum iſtum mihi in domum ſacrificij*. Quod ad introitum templi hujus attinet, is contra ac nunc moris eſt, ad Solis ortum, poſteriora verò ejus ad occaſum reſpiciebant, unde & hic ſacerdotes una cum reliquis Judæis ad Occidentem verſi orabant, & Dei cultum ſumma cum reverentia peragebant, donec Regum populique Judaici impietate idolorum ſpurcitijs aliquoties profanaretur, quod aliquoties factum eſſe, ſacræ hiſtoriæ commemorant; ubi etiam celebris memoria eſt, quod poſt annos à prima ejus fundatione quadringentos quadraginta & unum, Dei ultione per *Nabuchodonoſor Babyloniæ Regem* penitus eſt combuſtum, deſtructum, ac ſeptuaginta annis deſolatum. Deinde verò, ut ibidem narratur, illuſtris Judæorum *dux Zorobabel* de quadratis & dolatis lapidibus, lignisq; imputribilibus eodem in monte annis quadraginta ſex templum magnificè inſtauravit. Et hoc etiam tantæ erat æſtimationis, ut per univerſum Mundum honoraretur, ac undiq; maximis Regum & Principum muneribus honorarijſque illuſtraretur. Quod poſt annos trecentos quinquaginta quatuor ab *Antiocho Epiphane Rege Syriæ* ſpoliatum, ac idolis pollutum, tertio contaminationis anno fortiſſimus Judæorum *dux Iudas Machabæus* purgavit: eique vaſa aurea & Dei cultum reſtituit, ac ne iterum à gentibus contaminaretur, in modum Caſtri altis foſſis, firmis & excelſis muris, ac fortiſſimis *Ioſeph. 14 ant. 9. & 7. bel 4. 9* pulcherrimisq; portis & turribus per circuitum munivit, in quo à centum & viginti millibus gentium obſeſſus expugnari non potuit. *Strab. geograp. l. 16. 1. Mach. 8* Centeſimo autem ferè poſt anno, cùm id inclytus Romanorum dux *Pompejus magnus* oppugnans, magna vi expugnaſſet, in ipſa irruptione duodecim *Iudæorum* millia in eo interfecta ſunt: ipſe verò *Pompeius* una cum ſuis comitibus uſq; ad ſancta ſanctorum ingreſſus *Ioſeph. 14 ant. 8. & 1. bel. 5.* menſam, candelabrum, aliaq; cuncta ex auro ibi fulgētia, & in ſacræ pecuniæ theſauris duo talentorum millia inſpiciens, nihil eorum ethnicus ille princeps præ pietate attigit: ſed ſequenti poſt excidium die æditius templum purgare, & legitima ac ſolennia ſacrificia celebrare mandavit. Hoc ipſum templum poſtea relapſum *Herodes Aſcalonita Iudæorum Rex* *Ioſeph 15. ant. 14* annis novem cum dimidio, ſumptuoſis ædificiis reparavit & exornavit. Et juxta *Aggæi* quidem prophetæ vaticinium (ut & *Eccleſia* præfertur *Synagogæ*, & auro legis, ſanguis Evangelii pretioſior eſt) major fuit glória templi hujus ſecundi, quàm fuerat primi: eò quod *Chriſtus* ſua præſentia, doctrina, & miraculis hoc glorificavit. *Aggai 2. Hier. to. 1 epiſt. 26. ad Fabiolam.* In eo namque puer à parentibus oblatus eſt. Inibi in medio doctorum ſedit. In ejus pinnaculo à Diabolo eſt tentatus, in eo ſæpe eſt concionatus, atque à Judæis eſt vexatus. *Luca 2. Matth. 4 Ioan. 7. 8. 10. &c.* Quæ quidem omnia, ut multum ad templi gloriam faciunt, ita nihil ei contulerunt, quin idipſum templum, anno à fundatione ſua ſub *Zorobabel*, quingenteſimo octuageſimo ſexto, per *Titi Cæſaris* milites poſt dubium cruentumque conflictum maxima fortitudine ac violentia eſt expugnatum, ac circum altare holocauſti tanta Judæorum cædes facta eſt, ut per gradus templi, torrentis inſtar, interfectorum ſanguis proflueret, ipſumq; templum in primo prælii furore per militem quendā, Divino quodam motum impetu, non expectato cujuſquam edicto, ſed invito Cæſare, face eſt *Ioſe 7. bel. 9. 10. 11.* incenſum: illoq; incendio opus omnium quæ viſa aut audita ſunt maximè admirabile, totiuſq; Orbis ornamentum decimo menſis Auguſti die concrematum eſt: eodem videlicet menſe & die, quo primùm à *Babylonijs* templum fuerat combuſtum. Cumq; vorax flamma undique ſtrideret, Cæſar cum ſuis ducibus intrò ingreſſus, & ſanctum templi, & quæcunque illic erant aſpexit: ea quidem fama quæ apud alienigenas erat meliora, jactatione verò & opinione domeſtica non minora, quod eodem jubēte poſtea eſt dirutum, & om[...] ſolo æquatum. Verùm enimverò poſt an[...] ſexaginta quinque Judæis denuo rebella[...]bus, & eodem hoc loco templum reſti[...] volentibus, *Ælius Adrianus Imperator* qu[...]quaginta & octo eorum myriades, hoc eſt, *Euſeb. in chr. & 4. hiſt. eccl. Niceph. [...]*

 quin-

quinquies cẽtena & octoginta milia uno die interfecit, & reſidua *Hieroſolymorum* ædificia prorſus deſtruxit, atque montem *Moria*, in quo templum ædificatum fuerat, multùm complanavit, & in planiciem redegit, ejuſq; rudera & terras in *vallem Ioſaphat* ac *torrentem Cedron* projecit, ne urbs montis & templi præſidio confiſa, Romanis ampliùs rebellis eſſet: quin & in *Iudæa* arces quinquaginta diruit, & vicos nongentos octoginta ferro & igni vaſtavit. Sed *Imperator Iulianus Apoſtata* poſt annos ducentos viginti ſeptẽ ut *Christi* oraculum, quo de templo prædixerat non manſurum lapidem ſuper lapidem, falſum eſſe oſtenderet, data Iudæis ex publico ærario pecunia, mandavit eis templum de integro reſtaurare, ibiq; juxta *Moyſi* legem ſacrificare. Læti ob hoc Iudæi ex omnibus Mundi provinciis *Hieroſolymam* confluxerunt, ac Chriſtianis atrocia comminantes, peritos architectos, lapides, ligna, calcem, gypſum, cementũ, omnemq; materiam, & inſtrumenta ad ædificium neceſſaria compararunt, argenteos quoq; fieri curarunt ligones, palas & ſportas: locumq; ipſum ſplendidè purgarunt, tanta alacritate, ut eorum mulieres etiam monilia ſua omnia in ſtructuram eam impenderint, ac rudera è loco gremiis ſuis exportarint. Cũque apertis & purgatis jam fundamentis, poſtero die ædificationem inchoaturi eſſent, nocte ea vehemens procelloſæ tempeſtatis ventus calcem, gypſum, ac materiam totam longè lateque diſperſit. Inſuper terræ motus ingens reliqua veterum templi fundamentorum ſaxa excuſſit ac diſſipavit, ædes omnes templo vicinas diſturbavit, permultoſque Iudæos oppreſſit. Cùm autem, qui ſupererant manè iterum ædificare aggrederentur, ignis cœlo demiſſus, itemq; flamma è templi fundamentis erumpens, plures quàm antea Iudæos vel operi inſtantes, vel qui ſpectatum eò venerant, conſumpſit: atq; malleos, ſecures, ſerras, ligones, deniq; omnia opificum inſtrumenta per totum illum diem incendio in cineres redegit. Iudæis adhuc pertinacibus, proxima nocte fulgens *Crucis* ſignum in cælo apparuit, omniumq; Iudæorum veſtes cælitus *Crucis* figuris ſignatę, & (tanquam cælum ſtellis) impletæ ſunt: quas cum illuceſcente die eluere delereq; conarentur, id nullo modo poterant. Sicq; deterriti & confuſi inaniter cœpta ſimul & locum reliquerunt. Eorumq; impio conatu Divinum oraculum non modò factum irritum, ſed vel maximè impletum atque confirmatum fuit.

[*Mat.* 24. *Ruffin.* 10. *Euſe. hiſt. eccl.* 1. 10. 37. 38. 39. *Soc.* 3 *hiſt. eccl.* 17. *Theod.* 3. *hiſt. eccl.* 17. *Sozom.* 5. *hiſt. eccl.* 21 *Niceph.* 10. *hiſt. eccl.* 32 33.]

Et Iudæis quidem hac ratione ab incepto opere repulſis, Chriſtiani nihilominus eodẽ in loco ædificare non timuerunt. Opere enim rotundo & Græco labore ex magnis, ſectis, & politis lapidibus, præcellenti forma amplum erexitum, plumboq; tectum ibi templum ſtruxerunt, quod per aliquod ſæcula Patriarchali cathedra decoratum, ac vero puroque Dei cultu celebre: tandem à *Saracenis* invaſum, ac ſpurco *Mahumeti* cultu annis quadringentis ſexaginta tribus contaminatũ fuit.

Porrò anno *Christi* milleſimo nonageſimo nono idem hoc templum, muro licet, & turribus, & portis validioribus apprimè communitum, à Chriſtianis, duce *Godefrido de Bullion*, forti animo violenter expugnatum eſt: factaq; intra templi ambitum decem milium *Saracenorum* ſtrage, cuncta ejus ſuperficies occiſorum cruore redundavit. Quo in loco *Godefridus* egregium mox Canonicorũ Collegium inſtituit, eiſque ampla ſacerdotia, quæ Præbendas vocant: ſimulque & honeſta circa templum domicilia aſſignavit, qui diurnis & nocturnis officiis ac ſacrificiis Eccleſiaſtico more annis octoginta octo ibi Deo miniſtraverunt. Quibus tranſactis, ob pernicioſam Chriſtianorum Principum, proh dolor, diſcordiam, à *Saracenis* id rurſum occupatum eſt, qui in ejus ſummitate, pro ſuo more, dimidiæ lunæ formam poſuerunt, atque in atriorum loco ficus & olivas plantaverunt. Idem à *Turcis* nunc poſſeſſum, deteſtabili *Mahumetico cultu* polluitur, à cujus ingreſſu Chriſtiani capitali *Turcarum* decreto arcentur. Nam ſi Chriſtianorum quiſpiam id intraſſe fuerit deprehenſus, ſtatim aut *Christi* fidem ſolenniter cogitur abnegare, aut publicè ſecuri caput ſubmittere.

[*Will. Tyr. lib.* 8 *hiſt. bel ſacr. c.* 20. & *l.* 9 *cap.* 9 *Brocard. itin.* 4. *Breid.* 14. *Iulii. Sal. tom.* 2 *cap.* 4.8. *Boſch. de ſyt.*]

PRIMA PARS Templi.

76.

SANCTVM SANCTORVM, quod ob inſignem loci ſanctitatem, etiam *Sancta ſanctorum*, item & ORACVLVM, & *Domus interior* vocatur. Intimum erat templi penetrale & Adytum; longum cubitos viginti, latum totidem, altum verò cubitos centum & viginti. Cujus pavimentũ primò marmore ſtratum, ac deſuper tabulis abiegenis veſtitũ erat, quæ laminis aureis tegebantur. Parietes autem depolitis facti lapidibus, & intrinſecus cedrinis veſt. & tabulis laminis quoque deſuper operti aureis, (quæ clavis aureis erant affixæ) Divino prorſus opere ſplendebãt. in quibus ſculpti *Cherubim*, gemmæ, palmæ, flores, ac cælaturæ picturæque variæ, cæli pulchritudinem repræſentabant. Quin & tectum laminis aureis coopertum, in ſummo, ne ab inſidentibus avibus pollueretur, aureis verubus horrebat acutiſſimis. Sacroſanctum hoc *Sanctum ſanctorum*, propter Divinam loci Majeſtatem, ſemel in anno ſolus introibat *Summus Pontifex*, idque in feſto expiationis, quo die *Iudæi* omnes jejunare, ſeque affligere debebant. Tum autem maximus ille Dei ſacerdos, *Christi* perſonam ſingulari ritu præfigurans, pro ſuis totiuſque populi peccatis ſanguinem vituli extra caſtra combuſti offerebat. Qui ſi vel ſomnio pollutus eſſet, introibat ſubſtitutus ab eo vicarius.

[*Exod.* 26. *Levit.* 16. 4. *Num.* 19. 29. 3 *Reg.* 6. 2. *Paral.* 3 4. 5. *Heb.* 9 13 *Ioſeph.* 6. *bell.* 6. *Hier. ep.* 128 *ad Fabiolam de veſt. ſacer.* *Lyran. in* 3 *Reg.* 6. & *in Heb.* 9. *Ioſeph.* 17 *antiq.* 6.]

PARTES

PARTES SANCTI Sanctorum.

77.

Exod. 25. 37. 40. Num. 17. Deut. 31. Heb. 9. Ioſeph. 3. antiq. Cajetan. in Exod. 25. & 26.

ARCA FOEDERIS, quæ Dei mandato de lignis ſethim imputribilibus in deſerto à *Moyſe* facta, & puri auri laminis, intus & foris confecta, in *ſanctiſſanctorum* medio ſicut Sol, auri ſplendore coruſca, fulgebat. Cujus ſupereminens pulchritudo eſt admiranda potiùs, quam verbis explicanda. In hac arca ſumma cum Religione ſervabantur duæ tabulæ lapideæ, continentes decem præcepta Dei digito inſcripta; item urna aurea habens manna; & virga *Aaron* quæ floruerat, & liber *Deuteronomii*. Manſit arca in hoc loco annis circiter quadringentis triginta: Tempore autem captivitatis Babylonicæ *Ieremias Propheta* eam Dei juſſu unà cum Altari incenſi & igne perpetuo, in *Nebo* montis ſpelunca omnibus ignota abſcondiſſe in *Machabæorum* libris ſcribitur. Hebræi verò per *Nabuchodonoſor* in Babylonem tranſlatam eſſe cenſent. Quam quidam nunquam inde reportatam, ſed poſt reditum à captivitate aliam in ejus locum à Judæis factam eſſe: quidam vero cum aliis quinque millibus & quadringentis illis aureis & argenteis templi Hieroſolymitani vaſis à *Nabuchodonoſor* in templo *Bel* Dei ſui poſitam, ac divinitus (ut olim in *Philiſtæa*) præſervatam, poſt ſeptuaginta captivitatis annos unà cum eiſdem à *Cyro* Judæis reverſuris reſtitutam eſſe exiſtimant. Porro poſt excidium *Ieruſalem*, *Titus & Veſpaſianus* Arcam fœderis, & duas tabulas legis, cum virga *Moyſi*, & virga *Aaron*; item Menſam auream, & panes aliquot propoſitionis, Candelabrum quoque aureum, ac quatuor columnas, è *Hieroſolymitano* templo Romam traducta, in celeberrimo, quem inſigni pompa de Iudæis egerunt, triumpho, tota urbe ſpectante, inter alia ſpolia à Iudæis portari fecerunt: *Simone Gioræ* F. ſeditioſorum duce, ac ſeptingentis Iudæis (qui ex omni captivorum numero ſelecti, juvenili corporis proceritate ac decore præſtabant) captivis, ſeminudis, manibusque vinctis triumphatorem & ſpolia præcedentibus. Cujus triumphi uſque hodie perenne Romæ via ſacra, juxta Pacis templum, extat monumentum in triumphali arcu, qui eſt ſupra Eccleſiam S. Mariæ novæ cujus fronti hæc inſcripta ſunt verba: SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS DIVO TITO DIVI VESPASIANI F. VESPASIANO AVGVSTO. & ob victoriam & perpetuum .... reliqua ob vetuſtatem non poſſunt legi. In quo etiam arcu ex uno quidem latere ipſum *Titum* triumphantem, in curru qui duobus equis, totidemque monocerotibus ſive unicornibus ducitur conſpicere licet: ex altero vero latere Arcam fœderis videre eſt, & Candelabrum illud ditiſſimum ſeptem ramorum, & vaſa templi, tanquam ante curruum *Titi* portarentur, inſculpta. Triumpho hoc peracto, *Veſpaſianus* univerſa templi *Hieroſolymitani* vaſa donaria, Romæ in Pacis templo, magnificè ſplendideque à ſe ædificato, repoſuit: legem vero Iudæorum, & penetralium vela purpurea, in Palatio condita ſervari præcepit. Quæ quidem omnia, Arca videlicet, auro tamen nudata, tabulæ legis, virgæ *Moyſi & Aaronis*, panes quoque propoſitionis, ac quatuor columnæ, Romæ in Eccleſia *S. Ioannis Lateranenſis* adhuc ſervantur.

2. Mach. 2. & 2. — 2. Par. 36. Dan. 1. 1. Eſdr. 1. 3. Eſdr. 1. Hier. in Iſai. cap. 5. Ioſeph. 10. ant. 13. — Ioſeph. 7. bell. 24. Sueton. in vita Veſp. Hieron. in Ioel. cap. 3. Rodolphus Langius de urbis Hieroſolymæ templique origine & excidio l. 2. cap. 15. M. Attilius Serranus de ſeptem Vrbis eccleſiis.

78.

Exod. 25. 27. 2. Reg. 6. 2. Par. 3. Hebr. 9. Ioſeph. 8. antiq. 3.

DVO CHERVBIM gloriæ, qui, ut ex *Hebraico Paralippomenon* textu liquet, inſtar impuberum puerorum de lignis olivarum facti, decem cubitos alti, tectique laminis aureis, Angelico relucentes ſplendore ſtabant ab utraque parte arcæ, atque expanſis alis, unis tegebant propitiatorium, aliis vero utrinq; tangebant parietem, quorum facies ad domum exteriorem directæ erant; & verſis vultibus ſe mutuo, ipſumque propitiatorium reſpiciebant.

79.

Exod. 25. 37. Ioſeph 3. ant. 8.

PROPITIATORIVM aureum, alias etiam Oraculum dictum, quod ſuper arcam intra alas duorum *Cherubim* ſupra Solis fulgorem auro mundiſſimo ſplendens, Divinamque repræſentans Majeſtatem, quaſi Sedes Dei loquentis erat, unde oracula & reſponſa dabat.

SECVNDA PARS Templi.

80.

Exod. 26. 29. Levit. 10. 3. Reg. 6. 2. Par. 23. 24.

SANCTVM, quod ob loci dignitatem etiam *Sancta & Sanctuarium*; item *Domus exterior*, & *Atrium ſacerdotum* nominatur, altera templi pars eſt, longa cubitis quadraginta, lata viginti, alta verò cubitis centum & viginti, quæ quidem altitudo duodecim gradibus aſcendebatur. Hujus fores aureæ erant. Pavimentum tabulis abiegnis ſtratum, aureis laminis tegebatur. Parietes ejus de lapidibus politis facti, intusque tabulis cedrinis veſtiti, aureis deſuper laminis cooperiebantur: in quibus ſculpti *Cherubim*, gemmæ, palmæ, flores, ac cælaturæ picturæque diverſæ, mira delectatione ſpectatores afficiebant. Supernè verò pulchro opertum tecto, igneo ſplendore micabat. Ab hujus introitu, profani legè arcebantur: ſolique Sacerdotes à rege *Davide* ad triginta octo millia recenſiti, & in viginti quatuor ordines ſorte diſtincti, illud quotidie intrabant. Qui omni carentes vitio juxta *Davidis* ſtatutum hebdomadatim per vices à ſabbato uſque ad ſabbatum, ab uxoribus, vino, ſiceraque ſeſe abſtinentes, ac ſobrii, fœminalibusque lineis pudenda operti; atque extrinſecus linea tunica, quæ baltheo præcingebatur, amicti, & byſſinam in capite mitram geſtantes, [illegible]

2. Par. 3. Ezech. 44. Luc. 1. Hebr. 9. Ioſeph. 8. antiq. 3. & 15. ant. 14. & 6 bel. 6. & 7. bell. 10. & lib. 1. & 2. cont. Apion.

ro ordine, ac maxima cum reverentia Dei cultum, ſacrificia, & preces peragebant.

81.

Exod. 30. 37. Levit. 2. Mach. 4. Luc. 5.

ALTARE THYMIAMATIS ſive incenſi AVREVM, quod Dei juſſu contra *Velum* ante *Sanctum ſanctorum* pendens, collocatum erat. In quo Sacerdotes quotidie mane & veſperi thymiama, thus, aromata, & ſimilia in odorem ſuaviſſimum DEO adolebant. Ad hujus altaris dexteram ſtans quondam *Gabriel* angelus, *Zachariæ* ſacerdoti thymiama adolenti *Ioannis Baptiſtæ* conceptionem annunciavit.

82.

Exod. 25. 26. 27. 37. Levit. 24. Ioſeph 3. ant. 10.

CANDELABRVM AVREVM, quod cum ſeptem ramis, totidemque lucernis in meridiano templi latere poſitum erat: quæ ex oleo puriſſimo interdiu, noctuque jugiter ardebant, lucebant, ac totum ſanctum illuminabant.

83.

Ezech. 47. Ioel. 3. Ariſt. l. de 72. interpr. Corn. Tacit. libr. 21. Paſch: d. 192.

FONS aquæ perennis, qui in dextro templi latere ſcaturiebat. Cujus aquam *Salomon* in mare æneum & in Concham æream derivavit: quæ deinde per ſubterraneos educta canales, quarto ab urbe ſtadio ad orientem erumpens, in torrentem *Cedron* fluebat.

84.

Exod. 25. 26. 37. Lev. 24. 1. Reg. 21. Mar. 2. Ioſeph. 3. ant. 9.

MENSA AVREA, quæ in aquilonari latere templi ſtabat. In qua erant duodecim panes propoſitionis ex ſimila tritici puriſſima cocti. Qui, veteribus in ſacerdotum cedentibus uſum, per ſingula ſabbata novi imponebantur. ſuper quos ponebantur duæ phialæ aureæ, thure plenæ.

85.

Exod. 28. & 39. Lev. 8. 16. Ioſ. 3. ant. 11. & 6. bell. 6. Hier. to. 3. epiſt. 26. ad Fabiolam deveſt. ſacer. Liran. in Exod. 28.

PONTIFEX, ejuſque imago ac ſacer veſtitus, quem Divinum ac prorſus cæleſtem præ ſe tuliſſe magnificentiam, ſingulæ ejus partes nobis demonſtrant. Nam ſacrificaturus, aut *Sancta ſanctorum* ingreſſurus, femoralibus, quibus verenda tegebantur, lineis, & ſubucula, hoc eſt, interiori quadam linea tunica, quæ ad pedes uſque demiſſa erat, induebatur. Extrinſecus verò Tunicam habebat Hyacinthinam cum manicis, eamque talarem: à cujus inferiori fimbria ſeptuaginta duo tintinnabula aurea, & alterna ſerie totidem mala punica, quæ vulgò granata vocantur, pendebant. Stringebatur autem tunica *Baltheo*, ſive *Zona*, vel cingulo, lato digitos quatuor, texto ex auro: cui ex quatuor coloribus, hyacintho ſcilicet, purpura, vermiculo, byſſoque diverſi flores ac gemmæ intextæ erant. Supra hæc habebat *Ephod*, id eſt, Superhumerale, pallium ſcilicet pulcherrimum, ex auro, hyacintho, purpura, cocco, & byſſo; polymita arte contextum, mira colorum & florum varietate ac fulgore præſtringens oculos. In cujus utroque humero erant ſinguli *Lapides Onychini* auro incluſi, quos *Ioſephus* ſardoniches vocat: quorum ſingulis inſculpta erant ſena nomina filiorum *Iſraël*.

His accedebat Rationale judicii, quod ſuper pectus ſuum portabat, in quo erat doctrina & veritas. Erat verò illud quadratum quiddam, magnitudinis palmi, ex auro, hyacintho purpura, cocco, byſſoque textum. cui intexti duodecim lapides pretioſi & diverſi, ordine nativitatis inſculpta habebant nomina duodecim filiorum *Iſraël*. Quin etiam ad hoc genus pertinet *Tiara* ſive *Cidaris*, quam ſuper caput Pontifex geſtabat: quæ ex byſſo facta, & hyacinthis coronata, mitræ formam exprimebat. Cujus fronti Lamina aurea, forma ſemiorbis præfixa, nomen ineffabile Dei tetragrammaton hoc Hebraico vocabulo *Iehova* inſculptum cum ingenti fulgore exhibens, Divinæ Majeſtatis celſitudinem figurabat. Ad hunc ſacrum Pontificis ornatum etiam referendum puto, quòd dextra manu Thuribulum tenens aureum, fragrantiſſimo thuris odore Deum colebat. Quæ ut omnia myſteriis erant plena, ita quædam divina inſuper virtute excellebant. Lapis enim ille quem Pontifex in dextro humero ferebat, quoties Deum ſacrificiis placaſſet, tantum emittebat ſplendorem, ut etiam procul intuentibus conſpiceretur. Et quod non minori admiratione dignum videtur, duodecim lapides, qui Rationali intexti erant, pugnaturis victoriam prænunciare ſolebant. Nam priuſquam exercitus ſe moveret, tantus ex eis emicabat fulgor, ut toti populo adeſſe Deum, opemque & auxilium ſuum invocantibus eſſe allaturum innoteſceret. Cæterum tam Rationale, quàm onyx, Deo propter Regum ſuorum prævaricationem irato, annis centum & quinque ante Chriſti nativitatem, fulgorem emittere deſierunt.

86.

Exod. 26. 36. 2. Par. 3. Ioſe. 3. ant. 7. & 6. bel. 6. Matth. 27. Mar. 15. Luc. 23.

VELVM, de hyacintho, purpura, cocco, & byſſo, pulchra varietate contextum, ac intextis ei *Cherubim*, & omnis generis floribus ornatum, quod ad parietem ante *Sanctum ſanctorum* pendebat. atque in *Chriſti* morte à ſummo uſque ad imum ſciſſum eſt medium.

TERTIA PARS Templi.

87.

3. Reg. 6. 2. Pa. 4. 6. Ezec. 40. & c. Heb. 9. Ioſe. 8. ant. 3. & 15. ant. 14. & 6. bell. 6. & 7. bel. 4. 16. & lib. 2. contr. Apion.

ATRIVM IVDAEORVM, quod & *Atrium ſeu Veſtibulum interius*; item *Baſilica*, & *Sanctum ſeculare*, atque *Porticus Salomonis* vocatur, tertia templi pars eſt: quæ quatuordecim gradibus aſcendebatur. Cujus pavimentum, vario marmore teſſellatum, in medio ſub dio patebat. & per circuitum muro ex tribus ordinibus lapidum diverſorum colorum facto, cingebatur. Cui annexæ erant Porticus magnæ, latæ, & ſupra ſeptuaginta cubitos altæ, quas marmoreæ de ſingulis ſaxis

vigin-

viginti quinque cubitorum altitudinis columnæ ſuſtentabant,& laquearia cedro expolita tegebant. Ejuſque parietes intrinſecus auro obducti clariſſimè undiq; ſplendebant. Habebatque tres portas excelſas, quarum prima reſpiciebat orientem, altera meridiem, tertia verò aquilonem; quæ ſingulæ binis foribus argenteis, altis triginta, & latis quindecim cubitos, claudebantur, occidua verò pars nullam portam habebat, ſed perpetuo muro cingebatur. Judæorum autem atrium ex eo locus iſte dictus eſt, quòd huc intrabant ſoli Judei puri exiſtentes ac caſti, & mulieres mundæ. (quibus proprius locus deſtinatus, ac muro diſcretus, quindecim gradibus aſcendebatur: quos *B. Maria*, cum à parentibus trima præſentaretur in templo, ſola aſcendiſſe creditur) ibique orabant, & verba legis audiebant. Quo in loco *Chriſtus* ſæpè populum docuit: & Judæi ipſum lapidare voluerunt; & *Petrus*, ſanato claudo, ad populum verba fecit ac quinque milia virorum convertit. Ante hoc atrium cancello ſeptum, poſita erat tabula, literis Græcis & Latinis hanc legem inciſam continens: *Omnis alienigena tranſiens in locum ſanctum, moriatur.* Eos verò, qui tranſiſſent, quamvis Romanus quis eſſet, Judæis etiam Romani necare permiſerant.

Luc. 2. Ioan. 10. Act. 3. & 5. Ioſeph. 15. ant. 14. & 2. bell. 6. & 6. bell. 6. & 7. bell. 4.

PARTES ATRII Judæorum.

88.

Exo. 27. 2. Par. 4. Levit. 9. & Levit. 1.

ALTARE HOLOCAUSTI ÆNEUM, quod in atrij medio ſub dio erat. In quo ignis ille perpetuus, olim à Domino, cum Aaron in deſerto prima vice ſacrificaret, cælitus in altare demiſſus per ſacerdotes quotidie lignorum appoſitione nutriebatur. In quo etiam indies manè ac veſperè ſacerdotes varia animalia maſcula, munda, & immaculata, oves, ſcilicet boves, capros, turtures, columbas, & ſimilia, hoc ſacro ac perpetuo igne, addita lignorum ſtrue, in holocauſtum & odorem ſuavitatis Domino tota comburebant. Sub tempus verò captivitatis Babylonicæ Ignis iſte perpetuus à ſacerdotibus in puteum ſiccum abſconditus, & poſt ſeptuaginta captivitatis annos à *Neemia* ſacerdote quæſitus, non ignis inventus eſt, ſed aqua craſſa; quæ orante *Neemia* rurſum Divinitùs eſt accenſa.

2. Mac. 1

89.

3. Reg. 7. 2. Par. 4. Ioſeph. 8. ant. 2.

BOOZ & JACHIN, duæ columnæ æreæ miræ pulchritudinis, altæ triginta quinque cubitos, quarum circumferentia duodecim cubitos complectebatur, quas *Salomon* artificiosè fudit, & ſtatuit in porticu templi, unam quidem à dextris, quam nominavit *Iachin*, alteram verò à ſiniſtris, quam vocavit *Booz*, earumque capitellis, in retis modum factis, ducenta mala granata inſculpſit, & ſuper earum capita opus in modum lilij poſuit.

90.

CONCHA ÆREA, aliàs *Luter* dicta, vas erat magnæ capacitatis, aqua plenum, ad ſiniſtrum latus templi, idque ſeptentrionale à *Salomone* collocatum: cui Cherubim, leones, boves, palmæ, inſculpta erant. In quo ſacerdotes lavabant animalia in holocauſto cremanda, quæ tamen prius per *Nathinæos* in Piſcina probatica lota erant.

3. Reg. 7. 2. Para. 4. Ioſ. 8. an. 3

91.

DOMUS CONCILII, ad meridiem templi ſita: ubi erat concilium ſeniorum. 1. Par. 26.

92.

EXEDRÆ, quæ aliàs *Gazophylacia & Paſtophoria* vocantur, domus erant laterales, inſtar turrium longæ, latæ, & celſæ. In quibus ſacerdotes ſanctuarium ingreſſuri, profana ſua veſtimenta lanea exuebant, & ſanctificatas lineas veſtes induebant: eaſdemque ſacris peractis reponebant. In quibus etiam hoſtiarum pacificarum partes comedebantur.

1. Pa. 9. 22. Ierem. 35. Ezech. 42. 44. 1. Mac. 4. Ioſ. 5. bell. 9. & 6. bell. 6.

93.

MARE ÆNEUM, anteà *Labium* ſeu *Labrum* dictum, continens aquæ vim maximam, quod *Salomon* fecit, atque ad dexterum templi latus, idemque auſtrale, contra orientem, ſuper duodecim boves æreos poſuit. In quo ſacerdotes ad altaris miniſterium templum ingredientes, manus & pedes lavabant.

Exod. 30. 38. 3. Reg. 7. 2. Par. 4. Ioſeph. 3. Ant. 7. & 8. Ant. 3.

94.

PORTA NOVA, quæ in atrio templi verſus meridiem erat, ubi *Ieremias* prædicans templum urbemq; deſtructum iri captus eſt, & *Baruch* coram populo prophetias *Ieremiæ* legit.

Ierem. 26.

95.

PORTA SACRA, aliàs & *porta ærea* dicta, quæ in interiori parte templi poſita, ad Solis exortum reſpiciebat. Ante quam *Eſdras* populo legem Dei legit, & multo poſt tempore Primates Judæorum ſeditioſos ad pacem hortati ſunt.

1. Eſd. 9. Ioſeph. 2. bell. 7.

96.

PORTICUS TEMPLI, à *Salomone* ante *Sanctuarium* conſtituta, quæ longa erat cubitos viginti, lata verò decem.

3. Reg. 6. 2. Para. 3.

97.

SEDES REGIS excelſa, quam *Salomon* præparavit Regibus in *Baſilica*.

Hieron in 2. Par. 23.

98.

SUGGESTA CANTORVM, ubi Divinæ laudes voce, inſtrumentiſque varijs canebantur.

Ezech. 40

99.

2. Par. 24 Matt. 23. HIC eſt locus inter templum & altare, in quo lapidatus eſt *Zacharias*.

100.

Ioan. 10. HIC *Iudæi* voluerunt lapidare *Chriſtum*.

QUARTA PARS Templi.

101.

ATRIUM GENTIUM, quod & *Atrium* ſive *Veſtibulum exterius* appellatur, quarta templi pars eſt, quæ multis etiam gradibus aſcendebatur. Cujus interius ſub dio patens ſpacium, omnium generum lapidibus ſtratum, verſus quatuor Mundi partes, quatuor portas habebat magnificas: quæ foribus æreis claudebantur. Circumquaque autem continua Porticus erat, triginta cubitos lata, quæ intrinſecùs excelſis undique marmoreis ſuffulciebatur columnis, ac deſuper laquearibus cedrinis tegebatur. Cujus omnis gyrus quatuor continebat ſtadia: cum *Antonia* verò, menſura ſex ſtadiorum concludebatur. Hoc *atrium* ingredi poterant omnes Judæi, etiam immundi, inſuper & alienigenæ gentes: unde & *gentium atrium* vocatum eſt. Hinc *Chriſtus* vendentes & ementes flagello bis ejecit: nec ſinebat ut quiſpiam illac vel vias transferret. Hic adulteram abſolvit. Hic ſæpe docuit. Hic etiam Judæi eum lapidare voluerunt. Hic denique coram Gentilibus cœleſti voce clarificatus eſt.

Ezech. 40. Ioſeph. 15. ant. 14. & 6 bell. 6. & 7 bell. 10 & li. 2 contra Appionem. 3. Reg. 8. Marc 11. Ioan. 2. 8. 12. Act. 3. Io. lib. 2. contra Appionem.

PARTES ATRII Gentium.

102.

Ioſeph. 17. ant. 8. & 12. Item 1. bel. 21. & 2. bel. 1. AQUILA AUREA magni ponderis ab *Herode* majori ſupra maximam templi portam poſita; & tandem à *Iudæis* detracta, ſecuribuſque conciſa: unde magna & cædes, & ſeditio orta eſt.

103.

Marc. 7. Matt. 27. GAZOPHYLACIUM, Hebraicè *Corban* ſive *Corbana* dictum *Arca* & *Ærarium* erat, in quo ad ſacrificiorum neceſſaria, ad pauperum alimoniam, & ad templi fabricam offerebatur, & oblata ſervabatur pecunia, ex qua etiam *Ioas Rex*, ſicut in *Regum lib.* legimus, ſartatecta templi inſtaurari curavit. Hoc *ærarium* cùm *Heliodorus* à *Syriæ rege* miſſus ſpoliare tentaret, cælitus ab Angelis flagellatus eſt. Atque *Pilatus* cùm ſacrum hunc theſaurum, ſimili penè temeritate, ad aquarum inductionem expendere vellet, populari tumultu impeditus fuit: quem tamen Romani tandem in urbis expugnatione diripuerunt. Juxta hunc locum *Lyſimachum* occiſum legimus. Hic etiam *Chriſtus* ſe lucem Mundi, & principium; ſeque à Judæis in cruce exaltandum eſſe docuit. Hic ſedens viduam pauperculam duo æra minuta offerentem, plus omnibus divitibus dediſſe pronunciavit. Supra hoc porrò Gazophylacium *Agrippa Rex* in monumentum adverſæ fortunæ in proſperam mutatæ, Catenam illam auream ſuſpendit, quam a *Cajo Imperatore* dono acceperat, pondere illi ferreæ parem, quæ *Tyberij Imperatoris* juſſu Regias manus vinxerant.

4. Reg. 12. 2. Par. 24. 2. Mac. 3. Ioſ. 18 ant. 3 & 2 bel. 8. Ioſeph. 17 bel 11. 1. Mach. 4. Ioan. 8. Marc. 12. Luc. 21. Ioſeph. 18. ant. 13. & 19. ant. 5.

104.

HOROLOGIUM ACHAZ Regis, quod fecit ex altari holocauſti æneo. In quo, *Ezechia rege* ægrotante, in ſignum recipiendæ ſanitatis, Solis umbra Divino miraculo per decem lineas retrorſum reverſa eſt. 4. Reg. 20. Iſai. 38.

105.

PORTA AQUILONARIS, cujus in *Paralipomenon libris*, & alibi in *Scriptura* & *Ioſepho* aliquoties fit mentio. 1. Par. 26.

106.

PORTÆ AUSTRALES, de qua etiam *Scriptura* & *Ioſephus* paſſim mentionem faciunt. 1. Par. 26.

107.

PORTA OCCIDENTALIS, quæ & Porta fundamenti in *Paralippomenon volumine* appellatur. 1. Par. 26. 2. Par. 23.

108.

PORTA ORIENTALIS, quæ & *Porta Sur*, aliàs *Seir*: item *Porta Regis*, & *Porta ſpecioſa* dicebatur, quod omnium portarum eſſet maxima, altiſſima, & pulcherrima: per quam etiam principalis in templum erat introitus. Hanc collapſam *Ioatham rex* inſtauravit, & juxta hanc *D. Petrus* quadragenarium ab utero matris ſuæ claudum, ſtipem mendicantem, dicto ſanavit. 1. Par. 9. 26. Neem. 3. 4. Reg. 15. 2. Par. 27. Act. 3.

109.

TURRES BVCCINATORVM, quæ in occiduis templi angulus in ſublime erectæ erant. In quarum verticibus ſacerdotes populum, quòd campanarum uſu carerent, duabus argenteis tubis ad templum convocabant: dies feſtos, ſabbath, calendas, jejunia, atque epulas; denique vel ferias, vel ut opus faceret, populo denunciabant. Num. 10. Ioſeph. 5. bell 9.

100.

HIC *CHRISTVS* terræ digito inſcribens, adulteræ accuſatores pudefecit, accuſatam verò adulteram abſolvit. Ioan. 8.

111.

Ioan. 2. Matt. 21. Hiero. ibi. HIC *Chriſtus*, Divinitatis ſuæ (ut ait *Hieronymus noſter*) fulgore ex ejus oculis & facie radiante, facto de funiculis flagello, ementes & vendentes una cum ipſorum mercibus ſemel iterumque templo ejecit.

Huc uſque de Templo & partibus ejus nunc autem reliqua Filiæ Sion loca perſequemur.

112.

Ioſeph. 15. ant. 19. & 20. ant. 11. THEATRUM, quod in hemicycli ſpeciem ab *Herode Aſcalonita Iudæorum rege* juxta *Palatium Machabæorum* magno ſumptu extructum erat: inſculptis ei per circuitum titulis, tropheis, & victorijs *Auguſti Cæſaris*, auro argentoque collucentibus, ubi digniores quidem in gradibus, per circuitum factis, ſedentes: reliqui verò in ea ſtantes; hiſtriones, mimos, muſicos, & thymelicos in ſcena comœdias, tragedias, alioſque ludos agentes, ſpectabant.

113.

3. Reg. 10. 2. Par. 9. Ioſeph. 8. ant. 1. THRONUS SALOMONIS. Solium erat prægrande, eburneum, fulvo veſtimentum auro, quod tribunalis inſtar in ſummitate celatum & rotundum, ſex gradibus, in quorum extremitatibus duodecim leones impoſiti erant, aſcendebatur. In quo ſedebat *Rex Salomon* cum populi lites ac controverſias (Lira in 3. Reg. 7.) decernebat, capitalia judicia & ſententias proferebat, ac leges juraque dabat: tum etiam quando magnificentiſſimè ſuam gloriam, delitias, & divitias oſtendebat, ac fidelibus miniſtris ſuis præmia reddebat.

114.

2. Par. 9. Lira in 3. Reg. 10. TRANSITUS, quem fecit *Salomon* de lignis thynis ad aſcendendum e Palatio ſuo in templum.

115.

Ioan. 19. Matt. 27. Marc. 15. Luc. 23. Ioan. 19. Faſci. de 200. TRIBUNAL. Locus erat ante domum *Pilati* editus, & judicio accommodatus, ubi Romani Præſides ſententiam ferre ſolebant, qui Græcè LITHOSTROTOS, id eſt, lapidibus ſtratus; Hebraicè autem GABATHA dicebatur, eò quod eminens eſſet & excelſus. Sedens in hoc tribunali *Pilatus*, & aſtantem IESUM abſolvere cupiens, accepta aqua, manus coram populo lavit, dicens: *Innocens ego ſum à ſanguine juſti hujus.* At verò univerſo populo clamante: *Tolle, tolle, crucifige eum; ſanguis ejus ſuper nos, & ſuper filios noſtros;* & præterea quod ſe Regem faciendo, Cæſaris læſa objiceretur Majeſtas, hac verborum (Sal. tom. 8 cap. 7.) forma prout ex antiquis annalibus fideliter exſcriptum invenimus, CHRISTUM ad crucis ſupplicium condemnavit.

Ieſum Nazarenum ſubverſorem gentis, contemptorem Cæſaris, & falſum Meſſiam, ut majorum ſuæ gentis teſtimonio probatum eſt, ducite ad communis ſupplicij locum: & cum ludibrio Regiæ Majeſtatis in medio duorum latronum cruci affigite. I lictor, expedi cruces.

Qua prolata ſententia, cum militibus ſuis crucifigendum tradidit. Qui IESUM ob inflictas pœnas omni ſpecie ac decore privatum, (Iſai. 53. 1) & leproſo magis quam ſibi ſimilem, ut à populo ex noto habitu ſuo agnoſceretur, proprijs eum veſtibus rurſum induerunt, ac crucis ſuæ bajulantem patibulum, duobus cum latronibus per Portam Iudiciariam in monte *Calvariæ* crucifigendum eduxerunt. In hoc etiam tribunali conſiſtens *Pilatus* in ſuborta ſeditione, ob impendendos aquæductui ſacros templi theſauros, qui *Corban* dicebantur, militibus ſuis clam ſub populari habitu armatis, ſignum dedit, ut gladijs quidem non uteretur, ſed fuſtibus in acclamantes quoſque Iudæos ſævirent; quorum plagis multi occiſi, & plures ſunt ſauciati, plurimi verò etiam à ſuis inter tumultum conculcati & protriti interierunt. (Ioſeph. 18. ant. 5. & 2. bell. 8. Euſeb. 2. hiſt. eccl. 6. Niceph. 2. hiſt. ec. 10.)

Eodem pro tribunali poſtea *Florus* præſes ex Iudæis multos nobilium, & equeſtris ordinis viros flagellis verberibuſque fecit laniari, ac in cruces ſuffigi: qui & alias multas per urbem cædes fecit, nulli parcens, nec parvulis, nec mulieribus, vel lactantibus. Quæ vindictæ ſanguinis *Chriſti* quædam initia fuerunt. (Ioſeph. 2. bell. 14. 15.)

116.

TURRIS STRATONIS. Græcè *Pyrgus ſtratonis* dicta inter *Antoniam arcem* & templum ſubterraneus & obſcurus tranſitus erat, ubi *Antigonus* à ſatellitibus fratris ſui occiſus eſt. (Ioſ. 13. an. 18. & 1. bell. 3.)

117.

VALLIS CEDRON, lata, profunda, & tenebroſa, quæ in modum foſſæ templum circumibat, ac quòd in mortarij ſimilitudinem diſpoſita eſſet, Hebraicè *Macthes*, Latinè autem *Pila* vocabatur, hæc tantæ erat profunditatis, ut de templi recto ad imum ejus deſpicientium oculi, non abſque vertigine capitis caligarent, in hac mercatores & omnis generis negotiatores habitabant. In hanc vallem cum *Iacobus* frater Domini, primus *Hieroſolymorum* Epiſcopus in pinna templi coram omni populo *Ieſum* Dei filium ipſo feſto Paſchæ profiteretur; *Anani Sadducæi Pontificis* juſſu præcipitatus eſt, & confractis cruribus, deſuper quoque à ſcribis & Phariſæis lapidatus, tandem fullonis fuſte in cerebrum percuſſus, interijt: ubique juxta templum ſepultus eſt, ubi monumentum ejus multis ſæculis manſit. Ob cujus cædem *Ioſephus* Divina ultione *Hieroſolymam* everſam eſſe æſtimat. (Sophon. 1. Hiero. ibi. Ioſeph. 14. ant. 8. & 15. an. 14. item 1. bell. 6. & 7. bell. 6. Ioſeph. 20. ant. 16. Euſeb. 2. hiſt. ec. 1. & 23. Hier. to. 1. epiſt. 51. in Catal. ſcrip. Eccl. Niceph. 2. hiſt. Eccl. 38.)

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH

118.

Bene vidit Petrus Lerens & St. Mart. Steenbree [illegible] Theologis, & paſtor in Vnderlecht, olim Hieroſol. [illegible] & juxta eandem formam ac menſurã diſpoſuit viam Calvariæ [illegible] Lovanii, Mechliniæ, Vilvordiæ & in aliis Brabantiæ locis. Quæ etiã diligentiſſimè deſcribitur in l. cui titulus eſt Via crucis per Petrũ Calleviuum [illegible] à D. Io. Paſch. S. Theologiæ Doctorem; perge ſ. dic 207 208 209. 210. 211. 212 213. & 214. Item à D. Bethem presbyter. in deſcript. locorum paſſionis Christi.

VIA CRUCIS, quâ *Chriſtus* in tribunali cruci adjudicatus, acerrimus, ac cruentis greſſibus ad montem *Calvariæ* ivit. Incipiens enim à Palatio *Pilati* per viginti 6. greſſus, qui faciunt ſexaginta quinque pedes, ad locum proceſſit, ubi *Crux* ei impoſita eſt. Unde rota ſpectante urbe ſuper ſaucios humeros ſuam bajulans crucem, verſus *Caurum* ſeu *Corum* per 80. greſſus, hoc eſt ducentos pedes ad locum ubi primò cum cruce cecidiſſe traditur, progreſſus eſt. Inde ſtatim per ſexaginta greſſus & tres pedes, id eſt, centum quinquaginta tres pedes, ad locum ubi *B. Maria* cum *Ioanne*, filio ſuo occurrit. Hinc autem per ſeptuaginta unum greſſus & ſeſquipedem ſive centum ſeptuaginta novem pedes, ad quoddam trivium, ubi *Simon Cirenæus* crucem poſt *Ieſum* portare coactus eſt. Iſthinc porrò per centum nonaginta unum greſſus & ſemipedem, vel quadringentos ſeptuaginta octo pedes, ad locum ubi ipſi *Veronica* occurrit. Atque illinc per trecentos triginta ſex greſſus & duos pedes, aliis octingentos quadraginta duos pedes, ad Portam judiciariam,
2. ubi rurſum cum cruce lapſus eſt. Deinde verò, ardua, ſaxoſa, atque paulatim aſcendente via verſus ſeptentrionem proceſſit per trecentos quadraginta octo greſſus & duos pedes, ſeu octingentos ſeptuaginta duos pedes, ad bivium quoddam, ubi mulieres plorantes allocutus eſt. Ac iſthinc continuò per centum ſexaginta unum greſſus & ſeſquipedem, hoc eſt, quadringentos & quatuor pedes, ad pedem, ſeu radicem, montis *Calvariæ*, ubi ultimò cecidit. Deinde ulteriùs per octodecim greſſus, aut quadraginta quinque pedes, ad locum ubi carnifices ipſi veſtes extraxerunt: ubi & vino mirrhato felle mixto potatus eſt. Dehinc per duodecim greſſus, ſive, triginta pedes, ad locum ubi clavis cruci affixus eſt. Inde poſtremò per quatuordecim greſſus, id eſt, triginta quinque pedes, ad locum, ubi de cruce pendens in foramine rupis *Calvariæ* fixus eſt. A Palatio itaque *Pilati*, uſque ad locum ubi crux rupi infixa fuit, ſunt greſſus mille trecenti viginti & unus: ſive alia ſupputatione pedes ter mille trecenti & tres.

Hæc linea quarta pedis pars eſt, cujus mentionem fecimus. Ac hujus quidem pedis, & Viæ crucis, atque infra (ſub numero 207.) Viæ captivitatis menſuram (quam poſt multam ſedulamque indaginem tandem inveni) idcircò hîc tam exactè poſuimus, ut quilibet Chriſtianus quovis in loco, etiam inter domeſticos parietes in ambitu domus aut horti ſæpius circumeundo, vel iter replicando poſſit ſimilem ſibi viam ordinare, aut in têplo ſeu cubiculo mentis imaginatione ſimilem concipere, & pio cordis affectu *Chriſti* paſſionem meditari, quod ipſi gratum, nobiſque ſalutare eſſe, dubium non eſt: cùm ad hoc tam ſacra Scriptura, quàm Sanctorum ſcripta nos crebrò exhortentur.

119.

VIA INTROITUS EQUORUM, quæ inter *Salomonis* & *Reginæ* Palatia erat per quam *Athalia* regina, extra Portam aquarum ſive equorum educta, in valle torrentis *Cedron* occiſa eſt. *4 Reg. 11 2 Par. 23 Ioſeph 9. antiq. 7.*

120.

XYSTUS porticus, in modum pontis lapidei frequentibus arcubus ſupra plateam publicam ampla latitudine extructa, ac ſubdialibus inambulationibus ornata: per quam à Palatio *Pilati* in *Antoniam arcem*, & inde in templum tranſitus erat. Ex hoc loco, tuto nimirum, Præſides Romani populum alloqui ſolebant. In quo ſtans *Pilatus* IESUM dirè flagellatum, conſputum, ſpineamque in capite geſtantem coronam, ac purpureo indutum pallio, Principibus populoque Judaico videndum exhibuit, dicens: ECCE HOMO; ut ita afflicto commiſererentur. At illi inconditis vocibus clamabant: *Crucifige, crucifige eum*. Ubi adhuc viſitur, ac peregrinis oſtenditur Arcus quidam lapideus, cum hac inſcriptione: *Tolle, tolle, crucifige*,....... propter antiquitatem cætera legi nequeunt. Ex eodem *Xyſto*, *Agrippa rex* perelegantem habuit orationem ad populum ſeditioſum, hortans eos ad obediendum Romanis. Frequentem hujus *Xyſti Ioſephus* mentionem facit. *Ioan. 19. Breid. 14 fol. Sal. to. 8. cap. 7. Paſ. d. 20. Ioſeph 2. belli Iud. cap. 6. 7. bell. 6. & 13.*

121.

HIC *Chriſto* Crucem, longitudinis pedum quindecim, latitudinis verò octo, impoſitam eſſe, majorum traditione accepimus. *Paſ. d. 207*

122.

HIC *Chriſtus* primò cum cruce cecidiſſe traditur. *Paſ. d. 20*

123.

HIC, ut ex veteri majorum traditione habetur *B. Maria* cum *Ioanne* & piis mulieribus ſtetit, *Chriſto* cum cruce prætereunte. In cujus rei memoriam *Helena Imperatrix* eodem in loco ſplendidam *B. Mariæ* Eccleſiam ædificavit: quæ nunc deſolata cernitur. Porrò *B. Virgo* cum ſuis, cruenta filij ſui veſtigia ad crucem uſque ſecuta, poſt ejus ſepulturam hâc rediens prima viam Crucis ex devotione calcaſſe, piè creditur. Unde & Chriſtianorum proceſſiones ac Crucis greſſiones originem habere videntur. *Breid. fol. Sal. tom. 8. cap. 6. Paſ. d. 2. & 212*

124.

PROGRESSVS ad hoc bivium *Chriſtus*, nimirum cruce gravatus cecidiſſe traditur, quamobrem milites ac Judæi metuentes ne ante crucifixionis executionem deficeret, apprehenderũt rure venientem *Simonem* quendam *Cyrenæum*, eumque ad portandam crucem poſt *Ieſum* coegerunt. *Matth. Marc. Luca Breid. [illegible] Sal. [illegible] Paſ. d. 2 & 20 [illegible]*

TERTIA PARS Urbis.

125.

4. Reg. 22. 2. Par. 34. Sophon. 1. Hier. 2. Par. 34. Ioſ. 6. bel. 10.
SECUNDA CIVITAS. Hæc tertia urbis pars eſt, quæ etiam multas vias habebat anguſtas, cujus aliquoties in ſacra Scriptura fit mentio: in qua inter alios nonnulli habitabant prophetæ & nobiles. Hanc cùm Romani occupaſſent, à ſeditioſis rurſum urbe pulſi ſunt.

LOCI SECUNDAE Civitatis.

126.

Ioſ. 6. bel. 12.
AMYGDALON ſtagnum, juxta quod *Titus* aggerem erexit.

127.

Act. 12.
DOMVS MARIÆ, matris *Ioannis Marci* unius ex ſeptuaginta duobus diſcipulis *Chriſti*, in qua primitivæ Eccleſiæ fideles convenire & orare ſolebant. Vbi etiam poſt *Iacobi Apoſtoli* cædem *Petro* ab *Herode Agrippa* incarcerato, ſine intermiſſione pro ipſius liberatione orabant, qui tandem noctu ab Angelo è carcere eductus, hujuſque domus fores pulſans, ab ancillula in eam introductus eſt. Quo in loco inſignis poſteà conſtructa eſt Eccleſia, quæ Græcorum Chriſtianorum fuit prima, eſtque *ſedes Epiſcopalis*, quam uſque hodie *Syri* tenent.

Salign. 8. cap. 4.

128.

4. Reg. 22. 2. Par. 34. Hier. Iu...
DOMVS OLDAE propheteſſæ, habitantis in *Secunda*, uxoris *Sellum* viri præclari ac nobilis, proavunculi *Ieremiæ prophetæ*: quæ conſulta à *Ioſia rege*, ei deſtructionem *Ieruſalem* prædixit.

129.

Ioſ. 2. bel. 11. & 6. bel. 6.
EURIPI, canales erant aquarum in ſublime ſalientium, quibus aqua intra & circũ Regiam *Herodis* domum ducebatur: atque ciſternas ubique replebat.

130.

Ioſ. 2. bel. 24.
FORVM MATERIARVM, id eſt lignorum, quod *Ceſtius* incendit.

131.

Ierem. 35.
HABITACVLVM *Rechabitarum*, qui ex patris ſui præcepto religioſe viventes, agros aut vineas non poſſidebant, & tanquam Mundi hujus peregrini, non in domibus, ſed in tabernaculis habitabant, à vino quoque modicus abſtinebant. Quamobrem cùm belli neceſſitate in urbem coacti, propinatum ipſis à *Ieremia* Dei juſſu vinum bibere nollent: ipſorum obedientiæ exemplo idem *Propheta* pertinacem Judæorum, Dei præceptum negligentium, inobedientiam increpavit: ideoque & his ſupplicium, illis autem præmium prænunciavit.

132.

LACUS, qui inter duos civitatis muros ſitus erat: de quo in *Iſaia* Prophetia mentio fit. Iſai. 22.

133.

MEDIA TURRIS, quæ in muro ſecundo erat. Ioſ. 6. bel. 9.

134.

MONUMENTUM *Alexandri Iannæi Pontificis* atque *Regis*: in quo per cautum quoddam ipſius conſilium, ex Phariſæorum autoritate magnificè ſepultus eſt. Ioſ. 13. ant. 23. & 6 bel. 8.

135.

MONUMENTUM *Ioannis Hyrcani Pontificis* ac *ducis*: cujus crebra in *Ioſepho* mentio habetur. Ioſ. 6. bel. 7. 8. 11. 12. & 7. bel. 5.

136.

MVRVS SECVNDVS, qui & medius, ſplendidiſſimis portis conſpicuus, & in quatuordecim turres diviſus erat, quem *Ezechias rex* reparavit, & firmiorem altioremque fecit. 2. Par. 32. Neh. 3. 12. Ioſ. 6. bel. 6. 8. 9. 10.

137.

Ioſ. 6. bel. 6.
PALATIVM HERODIS, quod ab *Herode Aſcalonita Iudæorum rege*, qui innocentes occidit, ex vario & polito marmore, juxta occidua urbis mœnia, à muro antiquo ad medium uſque murum ædificatum, auro atque argento exornatiſſimum, porta quoque ferrea, ac tribus excellentiſſimis turribus, *Hippico*, *Mariamme*, & *Phaſelo*, munitiſſimum erat: quæ magnitudine, firmitate, ac pulchritudine univerſis, quæ toto Orbe viſebantur, præſtabant. Intrinſecus verò AULA REGIA erat, quæ inenarrabili magnificentia eminens, totà ornatiſſimis turribus, cœnaculis, cubiculis, porticibus, deambulationibus, columniſque (quibus incluſum ſub dio medium patebat ſpacium) undique cingebatur. In hac Regia *Chriſtus Herodi Antipæ tetrarchæ Galilææ*, interfectori *Ioannis Baptiſtæ*, præſentatus eſt, ab eodem multis ſermonibus interrogatus, à Judæis autem conſtanter accuſatus. Qui cùm nihil reſponderet, idem *Herodes*, totuſque ejus exercitus, eum ſprevit & illuſit: atque alba indutum veſte, quaſi dementem ac morionem, ad *Pilatum* remiſit. Nunc verò Palatium hoc ſchola eſt puerorum infidelium. Act. 12. & 2. bel. 17. Lucæ 23. Brevid. 4. Del.

138.

PORTA MEDIA ſecundi muri, in qua, fractis muris exterioribus, Regis Babyloniæ principes ſederunt. Ierem. 39. & 12.

193.

[Ioſeph. 2. bell. 17. — Act. 12.] STRATOPEDON, area erat Regiam *Herodis* undequaque ambiens, ubi Regij milites excubias agebant. In qua & CARCER Regis extabat, cui nocentes includebantur, in quo *D. Petrus* ab *Herode Agrippa rege*, qui *Jacobum majorem* occiderat, catenis duabus vinctus & à quatuor quaternionibus militum diligentiſſimè per dies azymorum fuit aſſervatus: atque nocte, quæ diem occidendi præcedebat, ab Angelo Domini à vinculis ſolutus, ab eodem per primam & ſecundam cuſtodiam, perque portam ferream, quæ ducebat in civitatem, eductus eſt.

140.

[Ioſ. 6. bell. 12.] STRUTHIUM ſtagnum medium, & hic *Titus* aggerem extruxit.

141.

[Io. 6 bel 5. 6, 7.] TURRIS HIPPICUS, quæ quadrangularis in muro ſecundo ſuper eminentem collem fabricata erat, & octoginta quinque cubitos alta, duplicique tecto conſpicua, inſigni robore ac ſoliditate excellebat, quam *Herodes* ſenior ædificavit, & amici ſui *Hippici* in bello amiſſi nomine *Hippicum* appellavit.

172.

[Ioſ 15. an. 9. & 1. bel. 16. & 6. 2 bel 6.] TURRIS *Mariamme*, quæ quinquaginta quinque cubitis alta, ſuper excelſum antiqui muri collem mira pulchritudine eminebat, quam *Herodes* in memoriam *Mariamme* dilectiſſimæ uxoris ſuæ à ſe occiſæ extruxit, ac ejus nomine *Mariamme* nominavit, & quia Reginæ feminæ nomine appellata erat, cæteris pulchrior, ornatioria diverſoria ſuſtinebat, ſicut *Hippicus* & *Phaſelus*, quæ virorum nominibus vocitatæ ſunt, hac munitiores fuerunt.

143.

[Ioſ. 14 an. 22. & 16. ant 5. & 17. ant 14 & 1. bel 1. & 6. bell. 6 & 7. bell. 18.] TURRIS *Phaſelus*, quæ nonaginta cubitos alta, in ædito muri antiqui loco, supernè in pilæ modum facta, ſtupendæ magnitudinis & firmitatis munitiſſima erat, quam *Herodes* ad ſimilitudinem *Phari* turris Alexandrinæ ædificavit, atque in honorem *Phaſeli fratris ſui* (quia à *Parthis* captus, cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, colliſo ad ſaxum capite ſe ipſum occiderat) *Phaſelum* vocavit. Cùm *Titus Caſar* expugnatam *Hieroſolymam* totam funditus ſubvertiſſet, prædictas tres turres, *Hippicum*, *Mariamme* & *Phaſelum*, ob ipſarum excellentiam, ſicut (& ſupra memini) *[Sub nu. 1.]* in monumentum integras reliquit, ut poſteris indicarent, quam munitam, quamque glorioſam urbem Romanorum fortitudo expugnaſſet, quas poſteà ob iteratam Judæorum rebellionem *Adrianus Imperator* diruit.

144.

VIVARIUM, *Herodis* hortus erat, viridarijs ſilviſque amœniſſimus, ac altis curi- *[Ioſeph. 6. bel 6.]* pis, ciſternis & aquis irriguus, ubi varias feras, piſces, & aves continebat, & prolixas habebat ambulationes, ac circum latices multas turres manſuetarum columbarum.

145.

XENODOCHIUM, Hoſpitale publicum *[Ioſ. 13. an. 15. Egeſ. 1. hiſt. Iudaic. 31]* erat, quod *Hircanus Pontifex* ex pecunia, quam è *Davidis* ſepulchro protulerat, fundavit ac dotavit: ubi peregrini pauperes & infirmi recipiabantur, & alebantur.

146.

XYSTUM, ampla in *Herodis* Palatio porticus erat, in qua athletæ per hyberna tem- *[Ioſeph. 6. bell. 4.]* pora ludis ac dimicationibus ſe exercebant.

QUARTA PARS Urbis.

147.

BEZETHA, id eſt, NOVA CIVITAS, *[Ioſ. 19. an. 7. & 1. bell. 11 & 6. bell. & 7. 9. 13.]* Græcè *Cænopolis* dicta, quarta urbis pars eſt: quæ ſicut præcedentes urbis partes, etiam murorum ambitu cincta, multis per tranſverſum anguſtis vijs, utrinque ad civitatis muros tendentibus, diſcernebatur, quam incolebant lanæ venditores, fabri, ærarij, alijque artifices & operarij: eratque ibi veſtium mercatus.

LOCI BEZETHÆ.

148.

BEZETHA mons, qui frequentibus ple- *[Ioſ. 6. bell. 6.]* beculæ ædiculæ ædiculis inhabitabatur.

149.

CASTRUM *Aſſyriorum*, arx juxta quam *[Ioſ. 6. bel 5 & 13.]* *Titus* cùm primum urbis murum occupaſſet, caſtra poſuit, ultra ſagittæ jactum à ſecundo muro ſeparatus.

150.

MURUS tertius, qui & exterior, quem *Agrippa rex* publico ſumptu permunijt, *[Ioſ. 19. an. 7. item 2. bel. 10. & 6. bell. 6.]* latioremque & altiorem, quàm antè fuerat, reddidit. Hic totus ſolidus erat, & viginti quinque cubitis altus: habebatque nonaginta quadrangulares, validas & celſas turres, ducentis inter ſe cubitis diſtantes, quarum ſtructura ac pulcritudo ſaxorum, nihil erat templo deterior.

151.

PLATEA Lata, quæ & *Platea portæ Ephraim* *[Neem. 8.]* dicebatur.

152.

Io. 8 bel. 6. SPELUNCÆ Regiæ, ſuper quas tertius civitatis murus in longum ductus erat.

PORTÆ ET TURRES circum urbem.

153.

1. Mac. 12. CAPHETETA, orientalis civitatis murus ſuper torrentem Cedron, quem *Ionathas Machabæus* reparavit.

154

Iſai. 28. Pſal. 117. Neem. 3. Act. 4. Rom. 9. 1 Pet. 2. LAPIS ANGULARIS duriſſimus, ſolidum montis *Sion* fundamentum; ſpiritualiter *Chriſtum*, qui firmum & ſtabile Eccleſiæ fundamentum eſt, præfigurans.

155.

4. Reg. 14. 2. Par. 25. 26. Ierem. 31. 37. 38. Zach. 14. Brec. it. 6. Sal. tom. 8 cap. 5. PORTA ANGULI ſic dicta, quia in aquilonari orientalique civitatis angulo juxta torrentem *Cedron* ſita erat, quæ etiam Porta *Beniam* vocabatur, quod per eam in tribum *Beniam* via eſſet. Per hanc portam ex deſerto in urbem ligna invehebantur. In hac etiam *Ieremias* comprehenſus eſt, cujus ruinæ nunc longè extra urbem viſuntur.

156.

Ezech. 43. 44. Brocard. itin. 6. Sal. tom. 9. cap. 4. PORTA AUREA, inter *Portam vallis*, & *Portam fontis* conſtituta, ſic vocata eſt, quòd deaurata eſſet: quæ Orientalis quoque dicta fuit, quod ad orientem templi ſita eſſet, atque quia per compendium è templo ad montem *Oliveti* ducebat, templi potiùs, quàm civitatis porta erat; ideoque ejus *Neemias* non facit mentionem: in hac *S. Anna & Ioachim*, de habenda prole læti, ſibi mutuò occurriſſe ſcribuntur. Et per hanc *Chriſtus* in die Palmarum ſuper aſinum equitans, humili, ſed tamen ſolemni pompa *Hieroſolymam* intravit: quæ clauſa, ultro, ut fertur, ei eſt aperta. Porrò anno à *Chriſti* nativitate ſexcenteſimo vigeſimo ſecundo, *Heraclius Imperator* parta Divinitus de *Coſdroa* Perſarum rege victoria, cum partem ligni Crucis Dominicæ (quam olim ab *Helena Imperatrice* in montis *Calvariæ* templo collocatam, *Perſæ* capta *Hieroſolyma*, multiſq; ibi cæſis Chriſtianorum millibus, aſportarant, ac quatuordecim annis detinuerant) ſuperbo equo vectitans *Hieroſolymam* reducens, hanc portam triumphali pompa ac Cæſareo apparatu auro gemmiſque ornatus ingredi vellet; illuſtri miraculo, omnibus quidem perfidis admirando, nullis autem fidelibus dubio, cælitùs impeditus fuit, quò enim magis progredi conabatur, eò magis videbatur retineri: cumque ea re & ipſe *Heraclius*, & reliqui omnes obſtupeſcerent; *Zacharias Hieroſolymorum antiſtes*, Vide, inquit, Imperator, ne iſto triumphali ornatu, in cruce ferenda parùm *Ieſu Chriſti* paupertatem & humilitatem imitere. Tum pius Princeps mox equo deſcendit, Imperialem coronam depoſuit, auream chlamydem & Regium cultum exuit, calceoſque detraxit, ac plebeio indutus amictu; plantis & capite nudis, ſacroſanctum Crucis lignum ſuis ipſe humeris per eandem, qua id Salvator tulerat, portans viam, ad *Calvariæ* montem retulit; atque in eodem loco, unde fuerat à Perſis aſportatum, repoſuit. Quamobrem perpetuo ſancitum eſt edicto, ut quotannis decimo quarto Septembris die, *Exaltationis S. Crucis* memoria in Eccleſia celebraretur.

Ex hiſtor. Exaltatio nis S. Crucis. Breviar. Roman. Sal. tom. 8 cap. 4.

Brid. 14 jul. Pasch. 184.

157.

PORTA *Ephraim*, quæ nunc à quibuſdam *S. Stephani* appellatur, contra Septentrionem ſita, viam reſpiciebat, quæ in tribum *Ephraim* ducit, unde ſibi nomen *Ephraim* ſortita eſt. Ab hac Porta uſque ad portam anguli *Ioas Iſraelitarum rex* murum *Ieruſalem* quadringentorum cubitorum ſpacio diruit; & triumphabundus per id interſtitium curru in civitatem invectus, urbis factus eſt Dominus, quem murum unà cum turribus *Oziam Iudæ Regem* poſteà reſtituiſſe legimus. *4. Reg. 14. 2. Par. 25. 26. Neem. 8. 12. Ioſ. 9. an. 10. 11. Brocard. itin. 6. Sal. tom. 8 cap. 5.*

158.

PORTA *Fontis*, quæ & *Aquarum* dicitur, porta fictilis erat inter montē *Sion* & montem *Moria* in voragine *Mello* contra orientem poſita, & fontis, aquarumque porta ex eo dicta, quod ad fontem & aquas *Siloe* tranſitum aperiret. Hæc alio nomine in torrentem *Cedron* educerentur, Equorum porta orientalis eſt vocata, ducebatque in vallem *Gehennom*. *Neem. 2. 3. 8. 12. 2. Par. 23. Ierem. 15. 31. Brec. it. 6. Sal. tom. 8 cap. 5.*

159.

PORTA *Genath*, id eſt, horti, nempe *Herodis*, quæ non longè à ſecundo civitatis muro ſita erat, qua in *Hippicum* turrim aqua inducebatur. Per hanc portam ſeditioſi latenter proſilientes, in Romanos ſæpe fecerunt excurſus. *Ioſ. 6. bell. 7. 8.*

160.

PORTA HORTI REGIS, quæ in monte *Sion* inter duos arcis muros collocata erat, per quam *Sedechias rex* nocte fugit. *4. Reg. 25. Ier. 39. 52.*

161.

PORTA *Palatij Pontificis*, ſive *Sacerdotis magni*, auſtrum reſpiciens. *Neem. 3.*

162.

PORTA PISCIUM, quæ juxta turrim *David* inter montem *Sion* & civitatem inferiorem in valle *Mello* contra occidentem ſita erat: & per adjunctam ei teſtudinem (quæ ultra Voraginem extendebatur) commodum cuivis exitum exhibebat ac introitum. Atque piſcium quidem porta ex eo dicebatur, quod *2. Par. 33. Sophon. 1. Hier. ibi. Neem. 3. 12. Brec. iti 6. Sal. tom. 8 cap. 5.*

per

per eam à *Ioppe* & aliis maritimis locis quotidie in urbem piſces inferebantur. Hæc aliis nominibus etiam *Porta David*, & *Porta negotiatorum* inſcribitur: *David* quidem, quod turri *Davidis* proxima eſſet. *Negotiatorum* vero, quod per eam variæ negotiatorum merces à *Bethleem*, *Hebron*, *Gaza*, *Ægypto*, & *Aethiopia* inveherentur. Per hanc portam peregrini occidentales urbem ingredi ſolent.

163.

Neem. 2. 3 & 12. Liran. in Neem. 3. Broc. 6. ut. Sal. tom. 1 cap 5.

PORTA STERQUILINII ſeu *ſtercoris*, quæ contra auſtrum portæ anguli ſita, Solem orientem reſpiciens, omnes civitatis ſordes, quas pluvia congregare poterat, in torrentem *Cedron* evomebat: unde nō immeritò *ſterquilinii* ſive *ſtercoris* nomen accepit.

164.

Ioſ. 6. bell. 2. & 5.

PORTA TVRRIVM MVLIEBRIVM, ſeptentrionem reſpiciens, per quam ſeditioſi in Romanos urbem obſidentes, excurſus fecerunt.

165.

2. Par. 26 Neem. 2. 3 & 12. Broc. iti. 6 Breid 14. Iul. Sal. tom. 2 cap. 5.

PORTA VALLIS, nomen inde trahens, quod in vallem *Ioſaphat* viam faceret, inter *portam ſterquilinii* & *portam auream* media fuit, nec longè à foro pecuario & Piſcina probatica diſtans. Quæ & ob hoc etiam *Porta Gregis* appellari meruit, quod per hanc immolandi in templo greges in forum pecuarium venales adducerentur. Nunc verò à Protomartyre, qui per eam extra civitatem eductus eſt, & non longè ab eadem lapidatus, *S. Stephani porta* nominatur.

166.

Neem. 3 & 12. Liran in Neem. 3. Deut. 22. Ruth. 4. Ioan. 19. Hebr. 13. Broc iti. 6 Sal. tom. 2 cap 7.

PORTA vetus ſive antiqua, quæ ab aquilone portæ piſcium ſita, Solem occidentem reſpiciebat, à *Iebuſæis* quoque PORTA *Iebus*, & à judiciis IUDICIARIA ſeu *Iudicialis* vocata fuit, quia ad judicandum, olim ibi ſeniores ſedebant: in portis enim judicia tum exercebantur: extra hanc portam fiebat etiam judiciorum executio. Unde & *Chriſtus* per hanc eductus, extra eandem quoque eſt crucifixus. Cujus portæ vetuſta adhuc veſtigia extant.

167.

Brocard. itin. 6.

RVPES eminens valdè, tendens à *Pſephina* turri ad montem uſque *Sion*: ſuper quam totus occidentalis civitatis murus extructus erat.

168.

Ierem. 31. Zach. 14. Neem. 3. 12.

TVRRIS *Ananeel*, quæ non longe à *Porta anguli* ſita, fortis erat, & inſignis: cujus ſacra ſcriptura aliquoties mentionem facit.

169.

2. Par. 26 Ioſ. 6. ant. 11. & 6. bell. 6

TVRRIS ANGVLARIS, ſuper *portam anguli* poſita, quam *Ozias rex* firmiter reædificavit, & centum quinquaginta cubitorum ſublimem fecit.

170.

Wil. Tyr. 9 bell ſa 3 Broc.

TURRIS DAVID, munita & excelſa valde, quæ in duarum voraginum angulo, in præruptæ rupis colle ex quadris lapidibus, ferro & plumbo indiſſolubiliter compaginatis, à *Davide rege* ædificata erat. Cujus ſingularis fortitudo & egregia pulchritudo ad commendationem *ſponſæ Chriſti*, quæ eſt *Eccleſia*, à *Salomone* producitur, cum ait: *Sicut turris David collum tuum, quæ ædificata eſt cum propugnaculis mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium.* *Cant 4.*

171.

2 Par. 26. Ioſeph 9. antiq. 11.

TURRIS EXCELSA, quæ ſuper *portam vallis* extructa fuit, quam etiam *Ozias rex* reparavit, &, ut ultra montem *Oliveti* ſpecula eſſet, centū quinquaginta cubitos altam fecit.

172.

Neem 3. 12.

TURRIS FURNORVM, verſus *boream* ſitam, quam ſic dictam putant, quòd in ea, ceu in furno, perpetuus aleretur ignis, qui noctu terra marive iter facientibus, tanquam ſcopus propoſitus erat, ſecundū quem, nequà à via declinarent, iter ſuum dirigere poſſent.

173.

Neem 3.

TVRRIS MAGNA, quæ juxta murum templi cæteris altior eminebat.

174.

Neem. 3. 12.

TVRRIS MEAH, aliàs *Emath*, id eſt, centum cubitorum: quæ non longè à templo diſtabat.

175.

Ioſeph 6. bell. 5 & 6 Brocard. itin 6.

TURRIS PSEPHINA, quæ aliàs *Neblosa* vocatur, turris Octangularis erat, ſeptuaginta cubitos alta, in civitatis angulo inter ſeptentrionalem & occidentalem urbis murum ſuper rupem admodum excelſam firmata, atque tota inſtar propugnaculi admirabilis ſua altitudine horrenda ex qua ſereno cœlo *Arabia*, & mare, atque Hebræorum finium ultima proſpici poterant, cujus ruinæ adhuc viſuntur.

176.

Luc 13.

TURRIS SILOE, quæ tempore *Chriſti* cadens, octodecim viros oppreſſit & occidit.

177.

Broc. it. 6

VORAGO, ſeu *Vallis profunda*, quæ montem *Sion* ab *auſtro* cingebat, & verſus *aquilonem* per totum occidentale urbis latus uſque ad *portam Ephraim* procedens, commodam civitati foſſam faciebat.

LOCI

LOCI EXTRA Urbem,

LOCI AD ORIENTEM Urbis.

178.

AQUA ex templo, quæ ſubterraneis eductã canalibus, hic magno erumpebat ſtridore, deſſluebatque in torrentem *Cedron*.

Ariſtæ. li. de 72. inter pretib.

179.

BETHANIA, nobile caſtellum *Mariæ* & *Marthæ* ſororum *Lazari*, & ædibus frequens, quod vltrà montem Oliveti ſitum, quindecim à *Ieruſalem* ſtadiis diſtat, hoc eſt, duobus miliaribus Italicis. ex quo quidem loco, licet perexiguo intervallo, ob interpoſitum *Oliveti* montem, civitas *Ieruſalem* videri non poteſt, ſed conſcenſo quodam monticulo, videtur inde pars montis *Sion*. Hic *Chriſtus* in domo *Marthæ* ſæpè fuit hoſpitatus, ubi *Maria* ad pedes ſuos ſedenti prædicavit verbum Dei. Hic *Lazarum* quatriduò ſepultum, jamque fœtentem flens in vitam revocavit. Hic in domo *Simonis* (qui quod antea fuiſſet leproſus, & à lepra per *Chriſtum* mundatus, *Simon leproſus*, ut ait *Hieronymus*, vocabatur) menſæ unà cum *Lazaro* accumbens, & *Martha* miniſtrante, à *Maria* pretioſo perfuſus eſt vnguento. Hic & aſcenſurus in cœlum, vas ledixiſſe eiſdem videtur. Ætate *Hieronymi* domus *Marthæ* & *Mariæ*, & domus *Simonis* leproſi magna pietate à fidelibus inviſebantur. Atque marmoreum *Lazari* monumentum, in quo à Salvatore fuit ſuſcitatus, ob hoc tam celebre miraculum ab *Helena Imperatrice* inſigni eccleſia circumdatum eſt: quod etiam hodie non à Chriſtianis ſolum, ſed à *Saracenis* ac *Turcis* ingenti devotione honoratur. Poſterioribus temporibus fuit hic à domina *Meliſende Regina*, abbatia erecta. Quæ omnia nunc pœne deſerta peregrinis adhuc oſtenduntur.

Matt. 26. 60. Marc. 14. Luc 10. Ioan. 11. 12. Hier. ep. 27. ad Euſtoc. & in loc. Hebr. lit. B. Niceph. Broc. it. Brid. Sal.

180.

BETHPHAGE ſacerdotum viculus ad pedem orientalem montis *Oliveti* ſitus, vnde *Chriſtus* in oppoſitum Caſtellum duos pro adducendis aſinis miſit diſcipulos. Quibus adductis, & Apoſtolorum veſtibus ſtratis, hic ab eiſdem ſuper aſinam collocatus eſt. Ac turba plurima veſtimenta ſua, atque palmarum ramos in via ſternente, ac *Oſanna* illi acclamante, illhinc porrò *Hieroſolymam* equitavit. Qui cùm jam ad deſcenſum montis *Oliveti* appropinquaret, videns civitatem flevit ſuper illam, & funditus prædixit evertendam, eò quod non cognoviſſet tempus viſitationis ſuæ.

Matt. 21. Marc. 11. Luc. 19. Ioan. 12. Hiero. in Mat. c. 21. & in loc. Heb. lit. B. Broc. it. 4. Sal. to. 9. cap. 3.

181.

CASTELLUM contra vos, ut ita loqui liceat, vicus erat è regione *Bethphage* ſitus, vnde juſſit Dominus ſtantes foris in bivio aſinam ejuſque pullum ad ſe adduci.

Matt. 21. Marc. 11. Luc. 19.

182.

CISTERNA juxta *Bethaniam*, ubi ad reſuſcitandum *Lazarum* venienti Domino, primò occurrit *Martha*, & poſteà ab ea vocata *Maria*.

Ioan. 11. Sal. to. 8. cap. 4. 6. Bon. 11. 6.

183.

COLLIS *Oliveti*, qui proximus *Petræ columbarum*, ſuper *vallem Siloë* imminebat.

Ioſeph. 6. bell. 13.

184.

FICUS arida, ſecus viã *Bethaniæ* plantata, quæ cùm fructibus careret, ſoliſque foliis ornaretur, à *Chriſto* maledicta, exaruit.

Matth. 21 Marc. 11 Pa. d. 228

185.

FONS *Draconis*, inter *portam vallis* & *portam ſterquilinii* etiamnũ ſcaturiens. quem *Neemias*, ut murum *Ieruſalem* diſſipatum, & portas igni conſumptas conſideraret, equo inſidens prætervectus eſt.

Neem. 2. Broc. it. 6. Sa. t. 8 c. 5 & tom. 9. cap. 1.

186.

GEHENNOM, quæ & *Benhennom*, id eſt, *Vallis filiorum Ennom*. Locus erat in ſuburbanis *Ieruſalem* (contra orientem, ſub *monte Offenſionis*, juxta piſcinam fullonis) ut *Tempe*, amœniſſimus, fontibus *Siloë*, ac fluxu torrentis *Cedron* irriguus, viridariis & hortis conſitus, totuſque nemoroſus ac deliciis plenus.

Ioſ. 15. 18. Hieron. in Iere. ca. 7. 19. & 32. Broc. it. 6.

In hac valle erat tabernaculum & idôlum MOLOCH, quod ſicut inter omnia idôla principatum tenuit, ita Deus illud maximè ab[illegible]nans, ejus cultum non raro prohibuit. Erat [illegible]tem idôlum æneum, figura Regis fabrefa[illegible], intus concavum, cujus caput vitulum, pars verò reliqua hominem exprimens; brachia ad immolandos pueros habebat extenſa, qui vehementi idôli calore inter hoſce nefarios amplexus comburebantur. Cùm enim ex igne in idôli concavitate ſubjecto, id totum factum eſſet ignitum, tum impiiſſimi parentes crudelitate incredibili chariſſima pignora, ſu[illegible] nempe filios & filias, deteſtandis hiſce com[illegible]plexibus cremanda tradebant, eaque Diabolica quadam devotione, in holocauſtum fœ[illegible]ditiſſimi odoris dœmo[illegible] *Moloch* offerebant. Ne verò in horrendis [illegible]entis miſerabilis puerorum clamo[illegible]us parentum viſcera poſſet commov[illegible]m etiam u[illegible] gratius idôlo fieret holo[illegible] ſacerdotes *Moloch* quamdiu ſacrific[illegible]bat, rauco tubarum clangore, ac in[illegible]panorum ſtrepitu undique æthera [illegible]plebant. Unde & locus ille nom[illegible] TOPHET, quod tympanum ſonat, acq[illegible]oc ſacri-

[illegible] 12. 20. [illegible] Reg. 11.

4. Reg. 16. 21. 2. Par. 28. 33. 4. Reg. 23.

lego ritu *Achaz* quoque & *Manaſſes* reges Iuda, cum vulgo deſipientes, filios ſuos dæmonio *Moloch* conſecraverunt. Cui tam deteſtandæ inſaniæ piiſſimus rex Iuda *Ioſias* tandem occurrere cupiens, ſtatuam *Moloch* contrivit, lucum ejus ſuccidit, loci amœnitatem cadaverum, oſſium, aliorumque immundorum ſpurcitie fœdavit, atque in perpetuum hujuſmodi ſordium atque immunditiarum receptaculum deſtinavit.

Ierem. 7. 19. 32. Iſai. 39.

In hac valle Dei juſſu *Ieremias* coram Judæorum ſenioribus humo vas fictile allidens atque confringens, Deum ſic urbem populumque contriturum prædixit. Juxta cujus etiam *Prophetæ* vaticinium, eò quòd repleviſſent locum iſtum innocentium puerorum ſanguine, tanta ibidem populi cæſa eſt multitudo, ut non vocaretur amplius locus iſte *Vallis Tophet*, ſed *Polyandrion*, hoc eſt, tumulus multorum mortuorum, quorum cadavera ibi inſepulta, avibus cœli, & beſtiis terræ facta ſunt eſca. Ab his tam execrandis pœnis, quas in *valle Gehennom* ſuſtinebant parvuli, Salvator noſter analogiam ſumens, Infernum, teſte *Hieronymo*, appellat *Gehennam*, quæ in media abyſſo ac terræ centro, ubique à Cœlo, quod eſt undique & undique ſurſum, remotiſſima eſſe creditur, in qua impii ſummis tormentis perpetuò cruciantur. duplicem autem eſſe *Gehennam*, nimii ignis & frigoris, in *Iob* pleniſſimè legimus.

Hier. in 2 Paral. 33 & ſup. loc. Heb. lit. G & T & in Mat. 5. 10 Hieron. in Ieremi. 2 Iob. 24.

187.

Matt. 26. Marc 14. Hieron. in loc. Hebr. lit. G.

GETHSEMANI, villa ad radices montis *Oliveti*, olearum fœcunda, in quam Dominus à cœna noviſſima mœſtus, pavens, & anima ad mortem uſque triſtis, in horto *Oliveti* Patrem oraturus, venit

188.

Matt. 26. Marc 14. Luca 22. Ioan 18. Hier. in loc. Hebr. Broc. it. 6 Brrid. 14. Iul. Sal. 10. 9. cap. 2.

HORTUS *Oliveti*. Hortus erat in monte *Oliveti* non longe à *Gethſemani* rupi cuidam concavæ adhærens: in quo *Chriſtus* ſupplex, ſemel, iterum, & tertiò Patrem oravit, ut à ſe calix paſſionis tranſiret, & cùm factus in agonia, prolixiùs orans ſanguinem guttatim in terram decurrentem ſudaret, cælitùs ab Angelo confortatus eſt. Ubi ætate *Hieronymi* deſuper Eccleſia erat ædificata, quæ adhuc oſtenditur.

189.

HORTUS REGIUS, qui *Hortus concluſus* dicitur. Hortus erat in ſuburbanis *Ieruſalem*, muris undique ſeptus, & obfirmatus atque, ſicut Paradiſus, arborum, fruticum, herbarum, aromatum, florum, fructuumque ubertate amœnus, mulcendiſque ac fovendis ſenſibus conveniens, & ad ſeceſſus voluptuarios idoneus. In quo erat inclitus ille fons *Rogel*, & lapis *Zoeleth*, quorum frequens in *Scriptura* mentio fit. ubi *Adonias*, cùm regna re inſtituiſſet, immolavit victimas, & unà cum fratribus convivium fecit.

190.

4. Reg. 23. Hieron. in Ierem. 19. & 32. & in Matt. 10.

LUCUS *Moloch*, idòlo *Moloch* conſecratus, ubi cultores ejus, poſtquam ſacrificaſſent, aut thure litaſſent, ſub arborum opacitate ſcortabantur.

191.

3. Reg. 1. 4. Reg. 23. Broc. it. 6. Sal. 10. 6. cap. 5.

MONS OFFENSIONIS, mons excelſus erat ad auſtrum fontis *Rogel* & lapidis *Zoeleth* ſitus. In quo ſapientiſſimus ille *Rex Salomon* per alienigenas uxores ſuas jam ſenex ſeductus & infatuatus, *Melchom* idòlo *Ammonitarum* Fanum ædificavit, & illum etiam coluit. Juxta quoſdam fuit *Pantheon*, omnibuſque idolis conſecratum. Quod annis trecentis ſexaginta tribus integrum permanſit, & tandem à *Rege Ioſia* demolitum eſt.

192

Dan 11. Zach. 14 Act. 1. Ioſeph. 20 ant. 13 & 6 bel. 3. 5 11. & 20. Iudic. 20. Broc. it. 6 Brid. 14. Iul. Sal. 10. 6. cap. 2. Ioſ. de bel. Neem. 8. 2. Reg. 15. Eſaie. 1.

MONS *Oliveti* ſive *Olivarum*, ab ubertate frequentium in eo creſcentium olivarum Græcè quoque *Elæon* dictus, qui aliàs etiam *Mons inclytus* & *Mons ſanctus* vocatur, ſitus eſt è regione *Ieruſalem* ad orientem, atque à civitate alta interjacente valle *Cedron* diſcretus, ab ea, ſecundum ſacram ſcripturam, iter ſabbati, juxta *Ioſephum* verò ſtadiis quinque diſtat, qui etiam addit ſummum montis ſex ab urbe ſtadiis abeſſe, tantæ enim altitudinis erat, ut ex eo non ſolum omnes pænè plateæ *Ieruſalem*, ſed etiam mare mortuum facilè videri poſſent. Præter olivas autem, palmis, pinis, myrtis, aliiſque fructiferis arboribus, abundabat.

3. Reg. 11 4. Reg. 23 Lira ibid. Luc. 21. 22, 24

In hujus montis vertice ſanctiſſimus *Rex David*, à facie filii ſui *Abſalom* fugiens; flens & nudis pedibus Deum adoravit. In eodem quoque monte ejus filius *Salomon* omnis pietatis oblitus, *Aſtaroth* idòlo Sidoniorum è regione Hieroſolymitani templi (ex quo omnis quæ ibi peragebatur idololatria proſpici poterat) Fanum erexit, quod ipſum etiam cum cæteris idolorum delubris *Ioſias* deſtruxit. Hunc montem *Chriſtus* orationis & quietis gratia ſæpè frequentavit, ibique pernoctavit. Atque ex hujus ſummitate coram aſtantibus & intuentibus diſcipulis, data eis benedictione, in cœlum aſcendit, facie (ut etiam ex ultimis pedum ejus veſtigiis ad tantæ rei memoriam petroſo monti, inſtar ceræ impreſſis, etiamnum evidenter colligitur) ad occidentem, verſus Catholicam ex gentibus Romanam ſpectans Eccleſiam, ad quam ipſe ejus caput tanquam geminos & illuſtres oculos *D. Petrum* ſuum in terris Vicarium Paſtorem ac Apoſtolorum coriphæum, & *D. Paulum* gentium doctorem, miſſurus erat.

P. Menta ... Hier. in ... Act. Apo. lit. M.

Cùm hoc loco à *B. Helena Imperatoris Conſtantini matre* rotundo ſchemate & pulcherrimo opere cōderetur eccleſia, quæ in ſui medio lapidi impreſſa Dominica includeret veſtigia, locus ille, de quo aſcendit, nunquam, ut *Paulinus Nolanus Epiſcopus* teſtatur, tegi marmore aut paviri recepit, ſemper excuſſis, ſolo reſpuente, quæ manus adornandi ſtudio

tenta-

tentavit apponere : & ſummum ejus cacumen, ut ſcribit D. Hieronymus, propter Dominici corporis meatum, nullo modo contegi aut concamerari potuit: ſed tranſitus ejus à terra ad cœlum uſque patet apertum. Quæ ecclesia multis ibi ſeculis permanſit: *Chriſti* autem veſtigia adhuc cernuntur.

Sunt non infimi ordinis viri, qui aſſerunt *Antichriſtum* hujus aſcenſionis *Chriſti* fore æmulatorem, cumque (ut mendacia mendaci ſigno probet) in cœlum hoc loco dæmonum ope eſſe elevandum: cæterum à Domino *Ieſu* ſpiritu oris ſui occiſum iri. Supra hunc montem *Chriſtum* eodem modo ac forma, qua aſcendit, ad judicandum vivos & mortuos in nubibus venturum eſſe ex *Actis Apoſtolorum* liquet, ubi legitur, quòd cùm Apoſtoli defixis in cœlum oculis aſcendentem *Chriſtum* intuerentur, duo viri adſtiterunt illis, amicti veſtibus albis, qui & dixerunt: *Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cælum? hic Ieſus qui aſſumptus eſt à vobis in cælum, ſic veniet quemadmodum vidiſtis eum euntem in cælum.*

193.

MONS *Scandali*, mons altus erat ultra torrentem *Cedron* in aquilonari latere montis *Oliveti*, quatuor ſtadiis à Jeruſalem diſtans. In quo *Salomon* uxorum gentilium inſtinctu *Chamos* idolo *Moabitarum* fanum conſtruxit, quod etiam *Ioſias* confregit. Tempore *Machabæorum* hic caſtrum ædificatum fuit: cujus indicia adhuc extant.

194.

MONUMENTUM *Fullonis*, quod non longè à *porta anguli* ſitum erat.

195.

PALMÆ, de quibus in *Neemia*, & *Ioannis Evangelio* legitur.

196.

PETRA COLUMBARUM, quæ ad meridiem montis *Oliveti* conſpiciebatur, Græcè *Periſtereon* vocata, ſaxea, rotunda, ſublimis & concamerata turris erat, extrinſecus dealbata, atque anguſto uno oſtiolo in ſummitate patens: in qua domeſticæ ſervabantur columbæ. Hujuſmodi turris ſæpè vel quinq; columbarum millia continebat.

197.

PONS *Cedron* lapideus, uno arcu ſupra torrentem *Cedron* erectus: quem *Helena Imperatrix* eo in loco conſtrui fecit, ubi in hunc uſum antea lignum illud, ex quo pila Dominicæ Crucis facta eſt, jacuiſſe dicitur.

198.

SEPULCHRUM *B. Mariæ virginis*, quod in valle *Ioſaphat* juxta villam *Gethſemani* ad pedem montis *Oliveti* olim extra terram eminebat: in quo intemeratum glorioſiſſimæ virginis corpus honeſtè ab Apoſtolis ſepultum eſt. Quod poſt tertium à ſepultura diem vacuum inventum, & ſuaviſſimo odore fragrans, argumento piis omnibus fuit, ipſam ſimul cum corpore ab Angelis in cœlum eſſe aſſumptam, & ſuper Angelorum choros exaltatam.

Hoc loco in honorem *Deiparæ virginis* à pia *Imperatrice Helena* grandis, teſtudinata, atque mirifica (in quam nunc quadraginta octo gradibus deſcenditur) extructa eſt eccleſia, in cujus medio ſanctiſſimum hoc ſepulcrum, quod albo marmore veſtierat, eſt incluſum: idque adhuc nedum Chriſtiani peregrini, verùm & *Saraceni* atque *Turcæ* ſummè venerantur.

Eodem pœnè loco etiam *S. Annam* virumque ejus *Ioachim*, beatiſſimæ Dei genitricis parentes; nec non *Ioſephum* ejuſdem immaculatæ Virginis ſponſum, *CHRISTI* verò nutritium, ſepultos eſſe veterum habet traditio.

199.

SEPULCRA *Vulgi*, quæ erant in valle *Ioſaphat*: ubi ignobiles ſepeliebantur.

200.

SILOE fons, cui piſcina ſive *Natatoria Siloë*, quæ & *Piſcina inferior* nuncupatur, conjuncta eſt, in occidentali latere vallis *Ioſaphat*, è radice montis *Sion* ſcaturit. Aqua ejus clara, dulcis, & uberrima, cum ſilentio placideque fluit in torrentem Cedron.

Hunc fontem inclytus *Rex Ezechias* reſtauravit. Atque in ejus piſcina cæcus ille à nativitate oculos ſuos *Chriſti* ſputo & luto inunctos lavans viſum recepit. Teſtatur *Ioſephus Siloe*, & alios omnes quotquot erant extra civitatem fontes, ante *Titi Cæſaris* adventum adeò defeciſſe, ut juxta eos aqua venderetur: poſt acceſſum autem ejus tanta ubertate hoſtibus fluxiſſe, ut non modò ipſis & jumentis eorum, ſed etiam hortis ſufficerent. De hujus aquæ virtute diligentiſſimus loci hujus perſcrutator *Salignacus* ita ferè ſcribit. *Fontis hujus aqua hodie adhuc ipſis etiam Saracenis in pretio eſt. Nam cùm corpore naturaliter inſtar hyrcorum fœteant, in hoc fonte ſe & pueros ſuos lavant, eaque lotione fœtorem ſuum mitigant.* Quin & eam Turcæ magni faciunt, quòd ejus uſum oculorum viſum conferre experiantur: habet *Nicephorus Helenam Imperatricem* ad fontem hunc mirifica conſtruxiſſe opera.

201.

STEPHANUS. Hoc loco *S. Stephanus diaconus*, (cui Divino amore flagranti lapides torrentis dulces fuere) ſic ipſo juventutis flore, jactis in ſe lapidibus, tanquam gemmis coronatus, proprioque ſanguine purpuratus, pro lapidantibus (quorum veſtes adoleſcens

leſcens *Paulus* cuſtodiebat) orans, primus cum martyrii palma triumphator in cœlum migravit.

202.

Hieron. in loc. Heb. lit. C. 3. Reg. 2. Ierem. 31. Ioſeph. 8. antiq. 1. & 6 bell. 13. &c. Ezec. 47. Broc. iti. 6 Sal. to. 9. cap. 1. 2. Reg. 15. Ioan 18.

TORRENS *Cedron*, rivus eſt ad orientem *Ieruſalem*, inter ipſam & montem Oliveti, qui pluvialibus aquis undique de montibus, nec non ex fontibus ac piſcinis auctus, dulci quodam ſtrepitu per mediam vallem *Ioſaphat* atque *Gehennom*, perq; plana deſerti in mare mortuum fluens abſorbetur. In cujus utraque ripa multæ, denſæ, ac fructiferæ creſcebant arbores: quarũ amœna facies, una cum vicinis hortis, quæ limpidiſſimis aquis *Cedron* irrigabantur, obambulantium oculos animumque amœnabat. Hunc torrentem *Rex David* totus lacrymis madidus, unà cum amicorum intimis à facie filii ſui *Abſolõ* fugiens, operto capite & nudis pedibus tranſivit: Eundem & *Chriſtus* cum ſuis diſcipulis vadens in hortum *Oliveti*, tranſivit.

203.

Niceph. 2. hiſt. Eccl. lib. 17. c. 5 In vitis Patrum, Breid. 14 Iud. Sal. tom. 9 cap. 1 Paſcal 191

TUGURIUM S. PELAGIÆ. Hic *S. Pelagia* famoſa illa peccatrix, & formoſa meretrix, quæ cunctas *Antiochiæ* feminas forma, divitiis, delitiis & luxuria ſuperaverat, in tuguriolo ſexum veſte nomineque occultans, dicta atque credita *Pelagius monachus*, pœnitentiam egit, ac de pelago vitiorum facta pelagus virtutum, ibidem mortua & ſepulta eſt, ubi poſtea extructa fuit eccleſia.

204.

Ioſeph. 6. bell. 3. 6. & Hieron. in loc. Hebr. lit. C. Zach. 14. Bera ibid Broc. iti. 6 Sal. to. 8. & to. 9. cap. 1. 3. Reg. 15. 4. Reg. 23 2. Par. 15. 29. 30. Ierem. Lyran. ibi, Sal. to. 9 cap. 2. Zach. 14. Lyran ibi Matth. 25 Vvil. 12. b. ſacr. 13 & li. 18. c. 23 Vitriac. cap. 58.

VALLIS *Ioſaphat*, quæ & *Vallis Cedron*, & *Vallis montium* vocatur: vallis eſt lata & profunda inter *Ieruſalem* & montem *Oliveti* interjecta, totam ab oriente cingens urbem: quam torrens *Cedron* tranſiens ſuis aquis egregiè fœcundat. Cujus quidem excellens profunditas, licet à Romanis Imperatoribus *Tito* & *Adriano*, injecta terra ac templi urbiſque ruinis multùm ſit impleta, non tamen prorſus eſt oppleta. In hac valle pii ac religioſi reges *Iuda Aſa*, *Ezechias* & *Ioſias* templi combuſſerunt idòla, eorumque cineres in torrentem *Cedron* projecerunt. Hæc vallis commune totius civitatis Cœmiterium erat, ubi vulgus & ignobiles omnes ſepeliebantur: extra urbem enim Judæis ſepeliri mos erat, ibiq; nunc Turcæ ſepeliuntur. In hac quoque valle die illa cunctis mortalibus tremenda omnes undiq; homines ad extremum & generale judicium ſunt congregandi, ut à *Chriſto* judice recipiat debita pro meritis præmia quiſque ſuis. Unde & *Vallis conciſionis* appellatur, quòd ibi mali à bonis ſeparabantur: & hi quidem [illegible] in cœlum æterna beatitudine [illegible] detrudentur in infernum, [illegible] ſuppliciis cruciandi. Tempore [illegible] *Paleſtina* potirentur, erat hic abbatia [illegible] in qua *Domina Meliſcendis Regina* [illegible] ſepulta eſt.

205.

Ioſeph. 8. bell. 13 & 7 bel. 16. & Sal. to. 8 cap. 2.

VALLIS SILOE, à fonte *Siloe* nomen habens: in qua Judæi, qui hoc tempore *Hieroſolymis* habitant, ſepeliuntur.

206.

4. Reg. 18 Iſai. 7. 36

VIA agri *Fullonis*, ſita ad extremum aquæ ductus piſcinæ ſuperioris. Hic *Iſaias* Regi *Achaz Chriſtum* ex virgine naſciturum prædixit.

207

Ioan. Paſ. S. Theol. Doctor in pere. f. die 190, 191 194. 197 200, & 207 Iſaia 53. Ierem. 11 Pſ. 109 D. Bethl. presbyt. in deſcrip. le[illegible] Sanct Domini.

VIA captivitatis. Hæ notulæ ſucceſſivè protractæ viam demonſtrant, qua *Chriſtus* redimendi generis humani cauſa captivus per totam pœnè civitatem oſtentationis ergo deductus fuit. Primò enim cum à Cœnaculo *Sion* in hortum montis *Oliveti* orandi progreſſus, ſanctum orationis ſacrificium Deo Patri obtuliſſet, inde revertens appropinquantibus ad capiendum eum hoſtibus ultrò ſe obviam dedit, qui necdum quadrageſimum ab orationis loco greſſum abſolverat, cùm miſſi à Principibus ſacerdotum & ſenioribus populi in eum manus injecerunt, eum cœperunt, duriſſimiſque vinculis conſtrinxerunt. Unde ilico à lupis illis rapacibus tanquam mitiſſimus agnus cum magno clamore & vario armorum ſtrepitu trans torrentem *Cedron* (in quem aliqui ipſum præcipitatum eſſe opinantur, ſic intelligentes quod à *Pſalmiſta* ſcriptum eſt: *de torrente in via bibet*) ad domum *Annæ* deductus eſt: quæ à loco, in quo captus eſt, bis mille trecentis ſexaginta greſſibus diſtabat. Atq; hinc per trecentos triginta greſſus ad Palatium *Caiphæ* abductus: inde ulterius, quod mille greſſibus aberat ad Palatium *Pilati*. Iſthinc porrò via trecentorum quinquaginta greſſuum ad Palatium *Herodis*. Illinc denique per ſexcentarum ulnarum intervallum, alia via quàm venerat, ad Palatium *Pilati* reductus eſt: Greſſus autem, de quo hic loquimur, duos pedes & ſemiſſem continet.

208.

VIA in *Anathot*, *Bethel*, & deſertum. de qua *Broc. itin. 6.*

209.

VIA in *Iericho*, & *Engaddi*, cujus mentio fit *Luca* 10. & *Marci* 11. *VVilhelm. 17. bel. ſacr. 20.*

210.

Matt. 26 Luca 22 Breid. 14 Iud. Sal. to. 9. cap. 2 Paſcal 185 Bel. ſer. 2. Matt. 26 Bel. ſer. 2.

HIC *Chriſto* orante, ſederunt tres electi Apoſtoli, *Petrus*, *Iacobus* & *Ioannes*, ab horto *Oliveti* ad jactũ lapidis, à ſepulcro verò *B. Mariæ* quinquaginta greſſibus ſeparati.

211.

HIC octo reliqui Apoſtoli manſerunt, triginta quatuor ulnis à prædictis tribus disjuncti.

212.

Matt. 26. Marc. 14. Luca 22. Joan. 18. Sal. to. 9. tract. 2.

HIC *Chriſtus*, ut nos libertate donaret, à *Juda* proditore oſculo traditus; à Judæis, quos verbo retrorſum in terram ſtraverat, captus; & facinoroſum in morem arctiſſimis vinculis ligatus eſt. Ibidem *Simon Petrus* ſubito calore percitus, percuſſit ſervum Pontificis, cui nomen erat *Malchus*, & abſcidit auriculam ejus dexteram: quam *Chriſtus* mox reſtituit. Cæteri verò Apoſtoli ſibi quoque timentes, deſerto Domino, hic fugam arripuerunt.

213.

Matt. 24 & 25. Marc. 13. Luc. 21. Sal. to. 9. cap. 3. Paſ. 8, 191.

IN hoc montis *Olivarum* loco ex adverſo templi juxta ciſternam quandam ſedens *Chriſtus*, longo ſermone deſtructionem *Jeruſalem*, futuras pioru[m] afflictiones, pſeudoprophetarum adventu, conſummandi Mundi ſigna, extremi denique judicii modum diſcipulis ſuis prædixit, ac clariſſime enarravit, quo in loco pulchrum ædificatum fuit templum, quod nunc deſolatum eſt.

214.

Matt. 21. Marc. 11. Luca 19. Joan. 12. Wil. Tyr. 8. bel. ſac. 31. & lib. 12, cap. 2.

HAC *Chriſtus* aſinæ pullo inſidens, magnâ hominum comitatus catervâ *Hieroſolymã* perrexit, aliis præcedentibus, aliis cõſequentibus, cui inſuper ingens hominum turba ex urbe obviam profuſa, tanto cum omnes eum favore exceperunt, ut multi veſtibus ſuis viam conſternerent, plures ramis & frondibus ex palmis, olivis, aliiſque arboribus rejectis, viam honoris gratia ſternerent. Undiq; gratulantium atque acclamantium voces hujuſmodi reſonabant: *O ſanna in excelſis, benedictus qui venit in nomine Domini.* Tali pompa ac triumpho verus ille Rex ac humilis triumphator per *portam auream* (quæ cum rariſſimè aperiretur, ultro, ut tradunt, aperta eſt ei) regiam ingreſſus urbem, circum templum & magnam civitatis partem videtur obequitaſſe. Quo novo ſpectaculo commota eſt univerſa civitas, dicens: *Quis eſt hic?* turbæ verò quæ illum comitabantur reſpondebant: *Hic eſt Jeſus Propheta à Nazareth Galilææ.* Jam tum gaudentium & adgratulantium clamor magis ac magis invaleſcebat, concurrebant undique utriuſq; ſexus ſenes ac juvenes, omniumque etiam puerorum, & quod mirabile, infantium quoque atque lactentium una vox erat: *O ſanna filio David, benedictus qui venit rex in nomine Domini, Rex Iſrael: benedictum quod venit regnum patris noſtri David, pax in cœlo, & gloria in excelſis, O ſanna in altiſſimis.* Qua læta fauſtaque acclamatione verum ſuum *Meſſiam* inaugurantes, cum uſque in templum comitati, ac proſequuti ſunt. Ubi novus ille Rex mox regnum ſuum fœliciter incipiens, cœcos ac claudos ſanavit. Diſcruciantur interim & indignantur impii atque invidi Phariſæi, principes ſacerdotum, & ſcribæ qui videntes mirabilia quæ faciebat, & pueros in templo clamantes, *O ſanna filio David,* dixerunt inter ſe: Videtis quod nihil proficimus, Ecce mundus totus poſt eum abiit. Quamobrem ipſum Jeſum adorti, Magiſter, inquiunt, audis quid iſti dicunt? increpa diſcipulos tuos. Quibus ipſe hoc olim per Pſalmographum indicans, reſpondit: *Quid ni? Nunquam legiſtis? Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem? Dico vobis, quod ſi hi tacuerint, mox lapides clamabunt.* Adeo enim Deus nolebat hanc laudem ſuam ſileri, ut ſi homines conticuiſſent; ipſi lapides clamaturi fuiſſent.

Pſalm. 8.

LOCI AD MERIdiem Urbis.

215.

Dan. 14. Breid. 14. Iul. Sal. to. 10. cap. 21

ABACUC. Hic Angelus Domini Prophetam *Abacuc* prandium meſſoribus ferentem capillis apprehendit, ac una cum cibo in Babylonem ad paſcendum *Danielem* in lacu ſeptem leonum incluſum, tranſtulit. Quo cibato, eundem huc reduxit.

216.

Zach. 11. Matt. 27. Act. 1. Hieron. in loc. Hebr. & A. & in loc. Act. Apoſt. Iit. A. Niceph. 8. hiſt. ec. 30. Brec. 111, 6. Breid. 14. Iul. Sal. to. 6. c. 5 & 10. to. 10. 1. Paſch. d. 197.

ACELDEMA, ſive *Haceldemà*, hoc eſt, *ager ſanguinis*. Ager erat figuli ad auſtralem plagam montis *Sion* ſitus, à tergo habens montem ejuſdem nominis mediocriter altum, jactu lapidis à Piſcina ſuperiore diſtans, qui Judæorum conſilio, triginta argenteis, quibus Judas *Chriſtum* vendidit, in ſepulturam peregrinorum emptus eſt. Cujus medium *Imperatrix Helena* quatuor muris, longitudine ſeptuaginta duorum, latitudine verò quinquaginta pedum, fecit includi, ac ſuperius teſtudine (quæ ſeptem foraminibus, per quæ defuncta Chriſtianorum corpora dimittuntur, patet) concamerari.

Eſt verò hujus terræ virtus mirabilis & fidem pænè ſuperans, quod defunctorum corpora viginti quatuor horarum ſpacio in pulverem redigat, quam virtutem etiam in alias regiones devecta minimè perdit. Nam cum juſſu *Imperatricis Helenæ* de hoc agro, quantum terræ ducentæ & ſeptuaginta (ut ajunt) naves capere poterant, Romam avectum, ac juxta montem Vaticanum in eum locum exoneratum ſit, quem incolæ CAMPVM SANCTUM vocitant, licet cœlum mutarit, eandem tamen retinere vim quotidiana experientia docet. Romanos enim reſpuens, ſola peregrinorum corpora ad ſepulturam admittit: quorum etiam hic omnem carnis ſubſtantiam intra viginti quatuor horas prorſus conſumit, oſſibus tantùm reſiduis.

217.

4 Reg. 18. Iſaia 7, 36 Brec. ...

AGER *Fullonis*, ad urbis meridem ab *Aceldema* tendens uſque montem *Gion*. ubi fullones ſuos pannos in vicino torrente *Gion* lotos, extendere & ſiccare ſolent.

 218. AN-

ANTRUM *Jacobi minoris*, in quo, cum ſe juramento conſtrinxiſſet non comeſturum panem ab hora, qua calicem Domini biberat, donec *Chriſtum* à mortuis reſurrexiſſe videret; triduo Dominicæ paſſionis latuit. Ideoque Dominus etiam ei poſt reſurrectionem ſuam ſeorſum hic apparuit. In cujus honorem Chriſtiani illo loco poſtmodum Eccleſiam erexerunt.

Hier. in catal. ſcrip. ecc. 1 Cor. 15. Breid. 14 julii. Sal. tom. 9 cap. 1 Paſ. d. 192 & 230

210.

ANTRUM *Petri Apoſtoli*, in quo poſt trinam Domini negationem, culpam ſuam amara pœnitentia & lacrymis expiavit. Cui forte ibidem ſe Dominus poſt reſurrectionem ſuam conſpiciendum exhibuit. hic etiam poſtea ſacellum extructum fuit; quod nunc funditus everſum eſt.

Matt. 26. Luc. 24 1. Cor. 15 Breid. 14 julii. Sal. to. 9 cap. 1 Paſ. d. 192

220.

CASTRA ASSYRIORVM, quæ poſita erant juxta Piſcinam ſuperiorem. quorum robuſtiſſimos quoſque ad centum & octoginta quinque millia in vindictam blaſphemiæ prima obſidionis nocte Angelus Domini occidit. Eorumq; corpora ne aërem fœtore inficerent, in pulverem, ait *Auguſt.* redegit: veſtibus tamen & armis, quò populus *Jeruſalem* ſpolia habere poſſet, manentibus integris & illæſis. Hujus cædis, olim *D. Joannes Chryſoſt.* in tabula pictam imaginem habuit, ut refert *Concil. Nicænum ſecundum*, probans jam tum apud fideles imaginum uſum celebrem fuiſſe.

4. Reg. 18 19. 2 Par. 32 Iſaiæ 9 & 30. Joſeph. 10 ant. 2 & 8 bell. 11 Aug. to. 10 ad fratres in erem. ſerm. 25 Liran. in 4 Reg. 19. Act. 4

221.

DOMVS *Eliæ*, in qua *Elias propheta* aliquando habitaſſe perhibetur. ubi etiam poſtea conſtructa eſt eccleſia.

Breid. 14 julii.

222.

EROGE MONS, alias mons Meridionalis dictus, altus & celſus eſt ad urbis meridiem parum verſus Occidentem vergens. de quo hoc notatu dignum legitur: Quòd cùm *Ozias* rex Juda ſumpto ſacerdotali habitu ſanctuarium templi ingreſſus ſuper aureum altare thymiamatis, Deo thuris incenſum adolere, quod ſolis ſacerdotibus fas erat, præſumeret, factus ſit illicò terræmotus maximus, cujus etiam *Amos* & *Zacharias Prophetæ* faciunt mentionem [illegible] ipſum templum ſuperiùs fiſſum fuit, & mon[illegible]ſte ſciſſus medius: tanta quidem vi atq; [illegible]te, ut altera ejus pars ſua volubilitate per [illegible]tuor ſtadia procedens, ob jectu demùm [illegible]alis montis (qui *mons Offenſionis* vocatur) conſtiterit: obſtructa via publica, & [illegible] ruina hortis Regiis. Ipſe interim *Re*[illegible] [illegible]lmine ictus, lepra in fron[illegible] [illegible] propter ſtatim templo atque urbe [illegible] [illegible]e per omnem vitam ipſi adhæſit [illegible] [illegible] ſeparata uſque ad diem mortis [illegible] fuit.

Joſue 15 & 18. 4 Reg. 15 2 Par. 26 Amos 1. Zach. 14 Joſeph. 9 antiq. 11. Adamus Reiſſnerus, & Itali. Hieroſol. demus in deſcr. urb. Hieroſol. lib. 7. cap. 2

223.

FONS. Ad hunc fontem ſtella, quæ tribus Magis *Jeruſalem* ingreſſis diſparuerat, ipſis rurſum apparuit: duxitque eos in *Bethlehem*.

Matth. 2. Breid. 14. julii. Sal. to. 10. cap. 2 Paſ. d. 235

224.

FOVEA JEREMIÆ *Prophetæ*. In qua amaro animo ſedens, quadruplici Alphabeto metrico dolens, & flens, lamentatus eſt, ac deſcripſit deſtructionem *Jeruſalem* per Chaldæos jam jam factam. ubi *Helena Imperatrix*, teſte *Nicephoro*, mirifica conſtruxit opera.

Thren. 1. 2 3. 4 5. Nic. l. 8. hiſto. eccl. 30.

225.

ISAIAS. Hic *Iſaias* nobilis ille *Propheta*, cùm plus minus ſeptuaginta annis in *Jeruſalem* prophetaſſet, juſſu *Manaſſe* regis, cui, ut ſcribit *Hieronymus*, avus fuiſſe traditur) ſerra in duas partes ſectus, occubuit. Sepultuſq; eſt ſub quercu *Rogel*, juxta tranſitum aquarum, quas olim *Ezechias Rex* jacto obſtruxerat pulvere, ubi juxta arborem quandam ſepulcrum ejus adhuc viſitur. Nunc autem eſt ibi hortus holerum.

Argum. in Iſaiam, Hieron. tradit. Heb. in 2 Par. 32. Broc. it. 6 Breid. 14. julii. Sal. to 10. cap. 1. Paſ. d. 197

226.

LATIBVLA APOSTOLORVM. multæ ſunt cavernæ, in quibus ex Apoſtolis octo tempore paſſionis Domini latuiſſe, veterum traditio eſt.

Breid. 14. julii. Sal. to. 10 cap. 1. Paſ. d. 197

227.

MONVMENTVM ſive manus ABSALOM. Columna erat & ſtatua marmorea cum inſcriptione, duobus à *Hieroſolyma* ſtadiis diſtans: quam *Abſalom* vivus ſibi in monumentum in *Valle regia* erexerat. Ubi etiamnum turris & magnus lapidum extat acervus: qui quotidie magis ac magis augetur. Nam pagani & peregrini illac tranſeuntes, pro more habent, ut quiſque lapidem in eum projiciat, & quaſi juxta legem vindicantes ipſius adverſus *David* patrem ſuum rebellionem, hujuſmodi maledictione illum execrentur: *Maledictus ſit parricida Abſalom*: & quicunque injuſtè parentes ſuos perſequuntur, maledicti ſint in æternum.

2 Reg. 18. Joſeph. 7. antiq. 10. Breid. 14 julii. Deut. 21. Paſ. d. 191

228.

PISCINA SVPERIOR, ſita in auſtrali pede montis *Sion*, quam magnificus *Rex Ezechias* cum ſuo æquæductu (qui *Piſcina fullonis* à *Hieronymo* vocatur) inſtauravit, cujus quoque aquas in obſidione *Aſſyriorum* injecto pulvere obſtruxit.

4. Reg. 18 2 Par. 32. Iſaiæ 36 Hieron. in loc. Hebr. lit. T. Broc. it. 6

229.

SEPVLCRVM ZACHARIÆ, filii *Barachiæ*, aliàs filii *Jojadæ*, quem Judæi occiderunt inter templum & altare.

2 Par. 24 Matt. 23. Breid. 14. julii, Sal. to. 9.

LOCI

LOCI AD OCCIdentem Urbis.

230.

2. Reg. 5. 1. Paral. 14. BAALPHARASIM. campus eſt in *valle Raphaim*, in quo *David Rex* primò *Philiſtæos* proſtravit, ſculptiliaque eorum in caſtris reperta, combuſſit.

231.

Ioſeph. 14. ant. 14. & 1. bel. 12. CASTRA HERODIS. quæ, teſte *Ioſepho*, poſuit ad occidentalem urbis tractum.

232.

2. Par. 33. Broc. iii. 6 FONS *Gion inferior*, qui oriebatur in fine *agri fullonis*, cujus aquas duxit *Ezechias Rex* in Piſcinam ſuperiorem.

233.

4. Reg. 20. 2. Par. 32. Eccl. 48. Broc. iii. 6 FONS *Gion ſuperior*, emanans è monte *Gion*. Quem poſtea *Ezechias Rex* obturavit, & ferro rupem fodiens, direxit aquas ejus ſubter ad occidentem civitatis *David*; ac ſubterraneis canalibus eas per medium civitatis introduxit in piſcinam interiorem, ne in obſidione aqua populo deeſſet.

234.

Matt. 27. Act. 1. Broc. iii. 6 Sal. tom. 8 cap. 5. IUDAS. Hic *Iudas*, ex Apoſtolo factus proditor, ex funeſta ſycomorô quadam, quæ adhuc viſitur, laqueo ſe ſuſpendit, atque ſuſpenſus crepuit medius, & effuſa ſunt omnia viſcera ejus.

235.

Ierem. 31. Matt. 27. Marc. 15 Luca 23. Hieron. in loc. Hebr. Iu. 13. MONS *Calvariæ*, mons petroſus & mediocriter altus erat, Hebraicè *Golgatha*, alias *Gaatha* dictus: qui civitati inter occidentem & ſeptentrionem proximus erat, in quo noxii publico judicio damnati, extremo ſupplicio plectabantur, ubi quovis tempore, ſicuti circa patibula videre eſt, paſſim jacebant calvariæ, oſſa, viſcera, & ſanies hominum ſuſpenſorum, decollatorum, vel alio mortis genere occiſorum. Hic JESVS Chriſtus Salvator noſter, qui non noverat peccatum, pro nobis, inquit *Paulus*, peccatum, hoc eſt, hoſtia *2. Cor. 5.* pro peccato ſuo factus, nudus inter duos latrones, quaſi noxius pro ſalute omnium crucifixus eſt. Itaque *Calvariæ mons*, cum antea locus eſſet infamis, *Chriſti* paſſione, ejusque ſanguine uſque adeo eſt nobilitatus & ſanctificatus, ut nunc Angelis pariterque hominibus ſit colendus. Sicut etiam crux, quæ prius *Deut. 21. Galat. 3.* erat ignominioſa, pari ratione nunc facta eſt glorioſa.

236.

Broc. iii. 6 Sal. to. 8. cap. 3. MONS *Gion*. Mons ſaxoſus, altus & oblongus eſt, qui ab occidente urbem ambiens, verſus *Portam judiciariam* ſenſim de-creſcit, & profunda valle ab urbe diſcernitur. In hoc monte juſſu Davidis *Salomon* à *Sadoc Pontifice* & *Nathan Propheta* ſacro oleo in Regem unctus fuit. Cui mox ab omni populo acclamatum eſt, VIVAT REX SALOMON, qui læti tibiis ac tubis ita ceciner unt, ut præ hominum clamore ac inſtrumentorum concentu terra ſimul ac aër reſonaret. *3. Reg. 1. Ioſeph. 7. antiq. 15.*

237.

MONUMENTUM *Anani* Pontificis de quo *Ioſephus belli Iudaici libro ſexto capite 13.*

238.

PYRI *vallis Raphaim*, quas *Ioſephus* Silvam fletus vocat, juxta quam cælitus *David* adjutus, ſecundò *Philiſtæos* proſtravit, ac longè latèque perſecutus eſt. *2. Reg. 5. Liran. ibi 1. Par. 14 Ioſeph. 7. ant. 4.*

239.

SEPULCHRVM DOMINI glorioſum Monumentum erat novum, octo pedes longum, quod à monte *Calvariæ* centum & octo pedibus, à monte autem *Sion* paſſibus mille diſtans, *Ioſephus ab Arimathæa* nobilis ſenator in horto *Calvariæ* monti propinquo in petra ſibi exciderat. In quo ipſe unà cum *Nicodemo*, *B. Maria*, & pijs mulieribus corpus *Ieſu* de conſenſu *Pilati* à cruce depoſitum, myrrha & aloë conditum, ſindone munda involutum, honorificè capite occidentem verſus ſepelivit. (unde etiam mos nobis Chriſtianis inolevit ſimili corporis diſpoſitione in locis ſacris mortuos ſepeliendi) & advoluto ſaxo ingenti ad oſtium monumenti abiit. Interim verò Principes ſacerdotum & Phariſæi, *Chriſti* reſurrectionem conantes impedire, adhibita militum cuſtodia munierunt ſepulchrum, lapidem quoque, qui claudebat os ſepulchri, ſigillo obſignaverunt, ne quid fraudis poſſit eſſe vel in cuſtodibus. Sed hæc Judæorum diligentia, qua conabantur reſurrecturo exitum concludere, auxit miraculum, & reſurrectionis fidem confirmavit. Nam *Chriſtus* tertio die redivivus, clauſo & obſignato ſepulchro reſurrexit, atque ibidem *Mariæ Magdalenæ* ad monumentum ploranti ſpecie hortulani primi apparuit. *Iſaia 11. Matt. 27. Marc. 15. Lucæ 23. Ioan. 19. Niceph. E. hiſt. c. 38 Beda in Marc. 16. Broc. iii. 6 Breid. 13 Iulii. Sal. to. 7. ca. 3. & 6 Paſ. d. 115 & 127. Bath. ſabb. Marc. 16. Ioan. 20.*

240.

SILVA, Civitati proxima, ut colligitur ex *Ioſephi libro ſexto Iudaici belli cap. 14.*

241.

TORRENS GION, ſive rivus, quem *Achaz Rex* è fonte *Gion* inferiore, per medium terræ in Piſcinam ſuperiorem ducere inceperat, quod tandem *Ezechia Rex* perfecit. *2. Par. 28. & 33. juxta tex. Hebr. Hier. ibid. Neem. 2. Broc. iii. 6*

242.

VALLIS CADAVER[illegible] quæ inter montem *Calvariæ* [illegible] *Ieruſalem*. *Ierem. 31. Liran. ib.*

nomen inde habens, quod ibi ca-
lem ſita eſt, davera, oſſa, & cineres eorum, qui in monte *Calvariæ* morte puniti aut combuſti erant, Projiciebantur. Quamobrem & milites *Chriſti* crucifixores, poſtquam latronum, qui cum *Chriſto* crucifixi erant, fregiſſent crura, ob imminentem veſperam & diem feſtum, eorum cadavera & cruces, ſimul & *Chriſti* jam ſepulti Crucem ac titulum in hanc vallem præcipitaverunt. Super quæ deinde egeſtis ac exoneratis civitatis ſordibus, vallis tandem tota oppleta fuit, atque hac ratione triumphale illud crucis lignum ſub magno ſordium acervo trecentis fere annis altè ſepultum jacuit. Simili modo ejuſdem civitatis incolæ, haud ſecus quam ſi ad delendam omnẽ *Chriſti* memoriam conſpiraſſent, ſepulchrum Domini vehementi injecto aggere protinus obruerunt. Et Gentiles quoq; nequaquam Judæis in hoc ſtudio inferiores, in crucifixionis loco marmoriam impuræ *Veneris* ſtatuam ac fanum, in reſurrectionis autem loco, *Iovis* idolum, in *Bethlehem* verò ad præſepe Salvatoris, ſimulacrum & lucum *Adonidis* impudici *Veneris* amaſii collocaverunt: ut Chriſtiani *Chriſtum* præd. in locis adoraturi, ea ſimulacra adorare viderentur. Cæterum non eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Dominum; qui huiusmodi tam Judæorum, quam Gentilium impietate paſſionis ſuæ trophæa, quæ Chriſtiani propter varias perſecutiones ægrè cuſtodire potuiſſent, ab impiorum manibus ſervavit illæſa: tanto glorioſiori honore à Chriſtianis exaltanda, quanto majori ignominia ab inimicis ſuis fuerant contempta.

Anno enim poſt *Chriſtum* natum trecenteſimo vigeſimo ſexto pace jam Eccleſiæ reddita, & celebrata contra *Arium* à trecentis octodecim Epiſcopis Synodo Nicena, *B. Helena Auguſta*, pij *Conſtantini Imperatoris* pia mater fermè octogenaria, Divina admonitione conquirendæ Dominicæ Crucis ſtudio *Ieroſolymam* cum exercitu profecta, eadem ſimulacra, fana & lucos, poſt annos circiter centũ octoginta evertenda curavit. Ac nullum non movens lapidem ut abſconditæ Dominicæ crucis locum cognoſceret, viros de Judæis peritiſſimos, ut propriæ impietatis judices exquiſivit, & accitos in *Hieroſolymam* congregavit. Cum ergo illi coram Imperatrice comparuiſſent, & de loco Dominicæ paſſionis rogati, cum nequaquam voluiſſent indicare, qua [illegible] prætextu quod nullam eius rei haberent [illegible], præcepit Imperatrix eos omnes ign[illegible]ari. Qui ſibi timentes, tradiderunt [illegible] quendã, virum in gente ſua ætate [illegible]em, qui puer à parentibus ſuis de h[illegible] Imperatrix ſcire ab illis cupiebat [illegible] uctus. Tum illa cæteris dimiſſis [illegible] pellans, Mors, ait, & vita appoſita [illegible] non oſtenderis mihi crucem *Ch*[illegible] voluer[illegible] elige. Ille [illegible] moras ne[illegible] quod revera factũ [illegible] leges & traditiones Judaicas fore abolendas. Inſtat Imperatrix, urget ut ſecretum prodat, variiſque mortis minis hominem premit. At cum nihil verbis proficeret, ad rem ventum eſt. Nam in puteum aqua vacuum demittitur, & inedia perimitus excruciatur. Cum autem omni cibo ſex diebus fuiſſet deſtitutus, die ſeptimo extrahi petiit, & ſe crucem Dominicam indicaturum promiſit. Extractus igitur ad locum concitus ubi jacebat ſancta Crux perrexit: & fuſis ad Deum precibus, ſanctæ Crucis lignum ſupplex oſtendi ſibi poſtulavit. Præſtitit Deus precib⁹ auditum, & locum ubi Divina recondita jacebant paſſionis ſuæ inſignia, evidenti miraculo demonſtravit. Nam ſubitò terra commota eſt, & aromatum miri odoris vaporem exhalavit. Quo miraculo venerabilis Imperatrix de loci teſtificatione confirmata, juſſit illico in ipſum locum operam foſſionis accingi.Parataque mox civium pariter & militum manu, brevi laborem iſtius molitionis hauſit. Nam exportatis ſordibus in altum, defoſſas tres cruces invenit, & ſeorſum ab aliis ligneam illam tabulam, quæ olim Cruci Dominicæ impoſita, titulum Hebraicè, Græcè, & Latinè à *Pilato* ſcriptum continebat. At vero cum ex tribus crucibus, cuinam *Chriſtus* affixus fuiſſet, non appareret, ſapientiſſimus ille *Macarius Hieroſolymorum Epiſcopus* tali via id inveſtigare aggreſſus eſt. Nobilis quædam mulier *Hieroſolymis* morbo quodam graviſſimo, eoque planè inſanabili diu afflicta fuerat: ad quam in lecto decumbentem, jamque morti proximam *Hieroſolymorum* antiſtes ſibi Imperatoris matre ac aliis qui aderant aſſumptis, venit, atque ut prius Deum precatus eſſet, deſſetque inſpectantibus illud ſignum, nimirum eam eſſe Domini crucem, quæ mulieri adhibita, morbo illam liberaret, adhibuit primo unam ex tribus, & nihil profecit, adhibuit ſecundam, & ne ſic quidem aliquid actum eſt, ut verò tertiam admovit, repentè lecto exiliens mulier ſanitati reſtituta eſt. Quo admirando ſpectaculo *Iudæus* totus commotus, ex Judæo factus eſt *Chriſti* confeſſor, & ſacramento Baptiſmatis initiatus, à quærenda cruce *Quiriacus* fuit nominatus qui poſtmodum *Hieroſolymorum Epiſcopus*, Crucigerorum ordinem dicitur inſtituiſſe, & ſub *Iuliano* apoſtata, glorioſo *Chriſti* martyrio coronatus eſſe. Interim Imperatrix inventa Dominica Cruce, aggerem quoque, qui ſacrum Domini occultabat ſepulcrum, quod diu ſub illo abſtruſum jacuerat, aſportavit. Quo facto, mox illud emerſit, & in eo clavos, quibus ſalvator noſter cruci ſuffixus fuerat, repperit; ibidem quoque coronam ſpineam inveniſſe videtur. Ex quo tempore cautum eſt, ne crux ad ſupplicium cuiquam adhiberetur, & decretum, ut ſingulis annis tertia *Maii* hujus inventionis feſtum celebraretur.

De Conſ. diſt. 3 c. 14. Crucis.

Imperatrix voti ſui facta compos, cupiens excolere locos, in quibus ſalutaria nobis myſteria, incarnationis, nativitatis, paſſionis, reſurrectionis, atque aſcenſionis ſacramen[illegible]

Ioan. 19. Euſeb. in vita Conſtant. lib. 3. c. 24. Hier. to. 1. epiſt. 13. ad Paulin. & tom. 3. in le Act. Apoſt. lib. Ambroſ. tom. 3. in Orat. funebri Theodoſii Imperat. Paul. Nolan. epiſt. 11. ad Severum Sulp. Ruffin. in Euſeb. hiſt. Eccl. lib. 10 c. 7 & 8. Sozom. 2. hiſt. Eccl. 1. Theodor. 1. hiſt. eccl. 18. Sozom. 2. hiſt. eccl. 1. Niceph. 8. hiſt. eccl. 28 29 30 & 50. Ervvilleman Pet. de Natal. in Catal. Sanctor. lib. 4. c. 117. Brev. lib. 6 Eccl. 12 Iul. & 13. Iulii. Baron. tom. 7 cap. 3. 4. 5. 6. 7 & 10. 8 c. 5. Po. 4. 224. 225. 226. & 227.

Dominus Redemptor noſter impleverat, artifices materiæ cujuſque generis undique cogere, templaque in ſanctis illis locis ſupra triginta, ob magnitudinem ampliſſima, & ob ſplendorem illuſtriſſima extruere cæpit. Inter quæ illa, quæ hoc loco condita eſt *Baſilica* reliquos totius in Orbis amplitudine, atque pulchritudine longe excellit, nam auratis coruſca laquearibus, & aureis dives altaribus, marmoreis ſeptuaginta tribus columnis fulcitur, & tam reſurrectionis, quam crucifixionis locum ſub uno eodemq; tecto comprehẽdit, quod in ſui medio, rotundo patet foramine apertum, ſub quo in inferiori Eccleſiæ parte Dominicum conſiſtit ſub dio ſepulchrum, cui paſſionis *Chriſti* theatrum mons *Calvariæ*, nunc viginti octo pedes altus, chori loco adhæret; qui octodecim gradibus, quorum ſinguli pedem ſemiſſem in altitudine continent, ſui acceſſum præbet. Ex quo rurſus in locum ubi Crux inventa fuit, quadraginta octo gradibus fit deſcenſus. His ita geſtis, Imperatrix Dominicam Crucem diviſit, & partem quidem thecis argenteis incluſam pro monumento in dicta Eccleſia reliquit: partem vero cum ſalutiferæ Crucis titulo, corona, lancea, ac clavis filio ſuo *Conſtantino* attulit, quæ *Romæ* in Eccleſia ſanctæ Crucis in *Ieruſalem*, ædificata in ædibus Seſſorianis, fuerunt repoſita, ubi etiam pars Crucis Dominicæ, & titulus Hebraicis, Græcis, & Latinis literis conſcriptus (quem ſe pluries & vidiſſe, & legiſſe teſtatur *Xantes Pagninus*, concionator Apoſtolicus, & bibliorum fidus interpres) item ſpongia, duæ ſpinæ è corona, & unus ex clavis hodie etiamnum ſervantur. Præter ſalutaris ligni partem, de qua jam dictum eſt, ſervatur adhuc in eadem Dominici ſepulcri Eccleſia, lapis quidam columnæ figuram exprimens, cui *Chriſtus* in domo *Pilati* cum ſpinis coronaretur, inſedit. Porro inter cætera, quæ in hac Eccleſia notatu reperiuntur digna, illud minimè omittendum eſt, quod hic omnes ex Chriſtianis *Hieroſolymorum* Reges ſibi ſepulturam elegerunt. Inprimis vero primus Hieroſolymitanæ urbis Chriſtianus Rex *Godefridus de Bullion*, cum vivus hanc Eccleſiam opimis ſacerdotiis atque Canonicis doctrina & ſanctitate eximiis exornaſſet, qui horis diurnis ac nocturnis Divina ibi peragerent myſteria, illiſque ſplendidiſſimas circum templum ædes extruxiſſet, tum etiam mortuus magnifica & digna tanti Principis corpore ſepultura magnopere nobilitavit. Cui Principi ut apud vetuſtum ſcriptorem reperi, quidam huiuſmodi epicedium cecinit.

Francorum gentis, Sion loca Sancta petentis,
Mirificum ſidus, Dux hic recubat Godefridus,
Ægypti terror, Arabum fuga, Perſidis error.
Rex licet electus, Rex noluit intitulari.
Nec diadema ferre, ſed ſub Chriſto famulari.
Huius erat cura ſua Sion reddere jura.
Catholiceq; ſequi pia dogmata juris & æqui,
Totum ſciſma teri, circa ſe juſque foveri,
Et ſic cum ſuperis potuit diadema mereri,
Militiæ ſpeculum, populi vigor, anchora cleri.
Huic virtute pari frater datur aſſociari.
Balduvinus inſignis gentilibus, & ſtrus ignis

Hic *Balduvinus*, cuius duo poſtremi verſus meminerunt, germano fratri ſuo *Godefrido* in regno *Hieroſolymitano* ſucceſſor atque inclytus Chriſtianæ religionis propagator fuit, qui inter alia præclarè à ſe geſta *Acconem* urbem longe munitiſſimam terra marique oppugnans expugnavit, *Saracenos* fudit, *Ægyptios* ſuperavit, & *Caliphum* eorum Regem interemit, ac mortuus non alibi quam hic ſepeliri voluit. Cujus monumentum perinde ut & fratris ſui Regio prorſus ſumptu extructũ, atque æterna heroum *de Bullion* memoria non indignum etiamnum cum fratris ſepulcro extat: in quo ſic legitur,

Rex Balduinus, Iudas alter Machabæus,
Spes patriæ, vigor Eccleſiæ, virtus utriuſque.
Quem formidabant, cui dona tributa ferebãt
Cedar, Ægyptus, Dan, ac homicida Damaſcus,
Proh dolor in modico clauditur hoc tumulo,

Pari religione ſex reliqui Reges, qui poſt *Balduinum* Hieroſolymis regnaverunt (inter quos numeratur *Theodoricus Sextus*, Illuſtriſſimus Hollandiæ Comes) ſuam in eodem loco eligentes ſepulturam, non minori cultu, quam priores illi, ſuæ ibidem magnificentiæ ſigna reliquerunt. Sive ergo inventionis Dominici ſepulcri primordia ſpectes, quando ſub *Auguſta Helena* auguſto templo eſt incluſum, ſive poſteriora ejus tempora, cùm Chriſtianorum Regum ſumptibus ditiſſimè eſt dotatum, eorumque monumentis nobilitatum, ſemper illud *Iſaiæ* vaticinium locum habuit: *In die illa radix Ieſſe, qui ſtat in ſignum populorum, ipſum gentes deprecabuntur, Et erit ſepulchrum eius glorioſum.* Quod nec nunc quidem veritate caret, cùm inter barbaras illas gentes *Franciſcani Ordinis* patres, aliique Chriſtiani nominis monachi, non *Latini* ſolùm, ſed *Græci* quoque, *Armeni*, *Indi*, aliarumque diverſiſſimarum nationum homines, diverſis licet cæremoniis, una tamen fide unum *Chriſtum* in diſtinctis hujus Eccleſiæ locis venerentur, ac quotidianis ſacrificiis adorent. Et quo nihil potuit accidere ſepulchro glorioſius, huc ex ſingulis Orbis partibus omnis ſexus, ætatis, atque fortunæ homines confluunt, alii, ut beneficia *Chriſti* experiantur, pœnitudinem pro peccatis agentes, alii vero ut pro expertis beneficiis vota ſolvant, & munerum largitori gratias agãt. Omnes autem, ut *Chriſtum* magnificent, ejusq; Divinam virtutem etiam in medio inimicorum ejus prædicent. Tali pietate ante annos circiter mille octoginta, inſignis illa peccatrix *Maria Ægyptiaca* præ occidentalibus hujus Eccleſiæ foribus cum lacrymis orans, (ubi ſacellum in ejus honor[illegible] erectum adhuc viſit[illegible] exp[illegible]entium, à vita

Pag. in lib. ... Hebraic. Græc. ... qua nunc ... in ſac. Script. ... biblia ... diſtione ... M. Ariſt. ... VVil. Tyr. bel. cap. ... & lib. ... cap. ...

Sa. in epiſt. ad Ioan. Lotharingia Card.

VVil. bell. ſacr. lib. ... Et hiſt. ſacr. continuat. lib. ... c. ...

Iſaie 11.

Sal. to. 1. c. 1. & 2.

Hier. to. 1. epiſt. 27. ad Marcellam.

Vide Petri ... c. 20 operis ... qui citatur à D. Tilm. Bred. l. 2 collat. ſuæ cap. 4.

à vita ſua, quam perditè egerat, ad pœnitentiam converſa: ultra *Jordanem* in deſertum ſeceſſit, & corpus ſuum varijs exercitijs ſibi in ſervitutem redigens, omnibus ſanctiſſimæ vitæ exemplo fuit.

Poſtremò, quod vel maximè ad Dominici ſepulcri gloriam facit, glorioſum id ſit oportet cùm hinc gloriam ſuam quærant qui nobiles haberi volunt. Antiqua enim conſuetudine à majoribus noſtris receptũ eſt, ut ex Chriſtianis (qui ſacra illa loca viſunt) legitimi thori, orthodoxæq; fidei, & boni nominis nobiliores quique juxta hoc ſepulchrum ſolemni quodam ritu magis nobilitentur, & in equeſtris ordinis milites, quos auratos vocare ſolent, inaugurentur.

Cùm ergo præclara hæc Dominicæ paſſionis inſignia tot fuerint operta annis, & ne gentibus quidem in ædificatione fani ad ipſam fabricam terram egredientibus, revelata, nonne Divino conſilio latuere, ut tunc invenirentur, cùm religioſè quærerentur?

243.

VALLIS *Fontis Gion*. de qua in *libr. Paralipomenon, & in Joſepho* legitur.

2. Par. 33. Ioſ. 6. bell. 13.

244.

VALLIS *Raphaim*, id eſt, *gigantium*. Vallis eſt ad urbis occidentem ampliſſima & potentiſſima, quæ à ſeptentrione incipiens, & verſus auſtrum longè latèque ſe extendens, optimi tritici, vini, olei, ac frugum omnium olim fuit feraciſſima. In qua *David* Philiſtæos ingenti exercitu ipſum bis invadentes, Deo adjuvante bis fudit ac fugavit.

Ioſeph. 15. & 18. 2. Re. 5. 23. 1. Par. 11. 14. Iſaia 17. Hier. ibid. & de loc. Hebr. lit. R. & R. Ioſeph. 7. antiq. 4. Broc. itin. 7. Breid. ibi.

245.

VIÆ in *Bethleem, Emauntem, Gazam, & Joppen*. quas *Salomon*, ſicut & cæteras vias Regias, quæ *Hieroſolymam* ducebant, ſilice ſtravit: tum ut ultrò citroque commeantibus eſſent faciles; tum ad oſtentandam hac quoque parte Principatus ſui magnificentiam.

Act. 8. Broc. iti. 6. Sal. 3. Reg. 8. cap. 3. Ioſeph. 8. antiq. 7.

246.

VIA in *Silo, & Gabaon*, de qua *Brocard. itiner. 6.*

247.

HIC *Chriſtus* ſecundum majorum traditionem, rurſus ſub cruce corruit. *Paſd. 216.*

248.

HIC *Jeſu* [illegible] verſus [illegible] lieres lamentantes con[illegible] quit, *Jeruſalem, nolite flere* [illegible] *ne ſuper me* [illegible] *vos ipſas flete, & ſuper filios veſtros* [illegible] *ecce venient dies, & cæte-ra.* Ubi [illegible] ſtructa fuit Eccleſia: cujus nunc [illegible] ſtigia apparent.

249.

HIc CHRISTUM ultimò ſub cruce cecidiſſe antiquorum traditio eſt. qui locus etiamnum lapide crucis figura inſignito ſignatus, à peregrinis mira devotione exoſculatur. *Breid. 13. Iulii. Paſd. 181. & 220.*

250.

HIC *Chriſto* veſtimenta, quæ jam ſaucio ejus corpori & concreto ſanguini inhærebant, non ſine vulnerum renovatione (quæ majorem, quam prima vulneratio ſolet inferre dolorem) extracta ſunt. Atque ibidem, donec quæ ad erigendam crucem erant neceſſaria pararentur, nudus crudis vulneribus vento & frigori expoſitus, ſuper lapidem (ut tradunt) ſedens, vino myrrhato felle mixto potatus eſt. *Pſalm. 38. & 68. Iſaia 63. Matt. 27. Marc. 15. Breid. 12. Iulii. Paſd. 213.*

251.

HIC Chriſtus ſupinus in crucem ſtratus & expanſus eſt, ejuſque manus & pedes ferreis clavis perforati ac cruci adfixi: tenetaque ipſius membra ea vi in cruce extenſa, ut luxarentur artus eius, & dinumerarentur omnia oſſa eius. *Pſalm. 21. Zach. 13. Ioan. 19. Iohan. 7. cap. 4. Paſd. 214.*

252.

HIC locus ille eſt totius Orbis terrarum ſacratiſſimus, atque æterna memoria dignus, ubi cunctis ſpectantibus Crux affixum ſuſtinens *Chriſtum*, cum ingenti omnium membrorum viſcerumque ejus concuſſione ac dolore, ipſo meridie feſti Paſchæ in foramen rupis *Calvariæ* poſita eſt. In cujus ſuprema parte lignea alba tabula affixa fuit quæ titulum mortis eius cauſam exprimentem manu *Pilati* exaratum, hujuſmodi Hebraicis, Græcis, & Latinis verbis & literis continebat. *Matt. 27. Marc. 15. Luca 23. Ioan. 19.*

ישוע נצרי מלך יהודים

[illegible]

JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM.

Ea autem poſitione Crux Judæorum ſtudio fuit erecta, ut *Chriſtus* dorſum ſuum contra *Jeruſalem* haberet, faciem autem verſus Occidentem. Indignum enim eum reputabant, quem ſanctæ urbis aſpectu dignarentur. Neque verò hoc fortuito factum eſſe, aut myſterio vacare putandum eſt. qui potius ſingulari Dei diſpenſatione ſuæ ipſius miſeriæ, ac noſtræ fœlicitatis hac ratione non falſi videntur fuiſſe Prophetæ. eoque facto prænunciaſſe, quod fore *Jeremias* prædixerat: Sicut ventus urens diſpergam eos coram inimico: dorſum & non faciem oſtendam eis in die perditionis eorum. Nam cum in toto Orbe coram inimico Diabolo ſint diſperſi, ait *Hieronymus*, & diebus ac noctibus in Synagogis Satanæ invocent nomen Dei, dorſum & non faciem ſuam oſtendit eis DEUS, *Hier. in Marc. 15. Sedul. l. 4. Ioan. Damaſc. l. 4. Orthod. fidei c. 13. Beda in Luc. 23. Breid. 12. Iulii. Sal. to. 7. Paſd. 222.*

ut ip-

Pſalm. 58 ut intelligant eum ſemper recedentẽ, & nun-
Iſaia 10. quam ad ſe venientem. idque in die perditio-
nis eorum, hoc eſt, omni tempore poſt paſſio-
Rom. 9. 11 nem Salvatoris uſq; ad finem ſæculi, ut poſt-
quam ſubintraverit plenitudo gentium, tum
reliqui populi Iſraël convertantur, & ſalvi fi-
ant. Noſtræ verò fœlicitatis ſua immanitate
exiſtimo fuiſſe prænuncios, quod piiſſima
Chriſti ad occaſum exporrecta facies non a-
liud mihi denotaſſe videatur, quàm quod
multo antè tempore regius *Propheta* fuerat
Pſalm. 65 vaticinatus, cùm diceret: *Oculi ejus ſuper gen-
tes reſpiciunt*. Super nos enim miſericordiæ
ſuæ oculos à paſſionis ſuæ tempore apertos &
fixos habens, uſque in mundi finem benigna
nos facie adſpicere non deſinet. Qua propter
etiam meritò nos Chriſtiani, ut hujus rei non
immemores nos eſſe oſtendamus, ferè ad ori-
entem verſi oramus, & cum beatiſſima virgi-
ne *Maria*, & SS. Apoſtolis facie ad orientem
converſa, *Chriſtum* mori, aſcendere, & judica-
tum deſcendere, ac denique paradiſum red-
Greg. Na- dere contemplamur.
zianz. in Hoc igitur ſitu Dei filius in crucem ſuffixus,
Tragœd. tribus horis nudus, ſaucius, cruentus, & ſpinis
Chriſtu, Patiens tempora redimitus, in graviſſimis tormentis
Thren. 1. medius inter duos latrones pependit, velut
Iſai. 53. ſocius criminis, qui ſocius erat ſupplicii, quod
Marc. 15. Luca 22. futurum prædixerat *Iſaias*, cùm ait: *Et cum
ſceleratis reputatus eſt*. Quem interim in tan-
tis malis prætereuntes Judæi, Principes ſacer-
dotum unà cum ſcribis & ſenioribus populi,
necnon milites, atque ipſi etiam utrinque ſu-
ſpenſi latrones, pro conſolatione, quæ omni
afflicto debetur, indignis modis deriſerunt, ac
velut exprobrantes jam victo, ludibrii cauſa
motis capitibus dicebant: *Vah, qui deſtruis
templum Dei, & in tribus diebus illud readifi-
cas: ſalva temetipſum: ſi filius Dei es, deſcende
de cruce. Alios ſalvos fecit, ſeipſum non po-
teſt ſalvum facere. Si Chriſtus Rex Iſraël eſt,
deſcendat nunc de cruce, & credimus ei. Con-
fidit in Deo: liberet nunc eum ſi vult*; dixit e-
nim, *Quia filius Dei ſum*, & multa alia. *Ieſus*
autem hæc omnia longè ipſa cruce acerbiora
ferens patientiſſimè, adeò ea ultus non eſt, ut
1. pro ipſis etiam inſultantibus deprecatus ſit,
dicens: *Pater, dimitte illis: non enim ſciunt
quid faciunt*. & alteri è latronibus miſericor-
diam poſcenti paradiſum promittens, dixe-
2. rit: *Amen dico tibi, Hodie mecum eris in Pa-
radiſo*. Tum verò dilectam matrem ſuam, di-
3. lectumque diſcipulum intuens, virginemque
virgini commendans, dixit matri ſuæ: *Mulier,
ecce filius tuus*. Deinde diſcipulo: *Ecce mater
tua*. qui ex illa hora accepit eam in ſua. Dum
hæc ita geruntur, Sol, quæ fabricator Mundi
in cruce patiebatur ſupplicia, non ſuſtinens,
quaſi lugens faciem ſuam obduxit, & ab ho-
ra ſexta, cùm maximè fervere ſolet, univer-
ſam terram uſque ad horam nonam caligine
obtexit.
4. Tunc *Ieſus* à Patre ſe derelictum conque-
rens, magna voce clamavit, dicens: *Deus me-
us, Deus meus, ut quid dereliquiſti me?* Hoc
peracto, quo omnia quæ per Prophetas de
ipſo ſcripta erant, implerentur, dixit, *Sitio*. 5.
Continuò accurrens quidam, Vt ipſi videre-
tur deferre obſequium, cum acceptam ſpon-
giam aceto impleuiſſet, impoſuit arundini
dabatq; ei ut biberet. vehementer ſitiebat le- *Pſalm. 68*
ſus hominum ſalutem. ſed Iudæi præter fel &
acetum nihil offerunt. Simulatque verò ace-
tum *Ieſus* guſtaſſet, dixit: *Conſummatum eſt*. 6 *Hebr 3.*
ſignificans juxta patris ſui voluntatem rite ſa-
crificium peractũ eſſe. Ac mox iterum voce
magna clamans profuſis lacrymis, *Pater*, ait, 7.
in manus tuas commendo ſpiritum meum &
inclinato capite vir florenti ætate expiravit,
hora nona diei vigeſimi quinti menſis Mar-
tii, annos à nativitate emenſus triginta tres,
menſes tres, incarnationis autem ſuæ anno
trigeſimo quarto jam præcisè completo. *Roman 5.*
Tali ſacrificio ſummus atque æternus ille *Hebr 2. 9.*
Pontifex charitate, qua major nulla eſſe pote- *1. Petr. 1. 3*
rat ardens, pro humani generis redemptione *1. Ioan. 1.* *Apocal 1.*
ſemet ipſum in holocauſtum & hoſtiam paci-
ficam Deo Patri obtulit; ſuaque morte mor-
tem deſtruxit, Satanam vicit, infernum con-
fregit, vitam reparavit, ac credentibus cælum
regnumque æternum aperuit. Quapropter & *Io Mande-*
à majoribus noſtris in circumferentia fora- *uyl.* *Paſ. d.*
minis, cui Crux *Chriſti* infixa fuit, hæc Pſal- *221.*
mographi verba Græcis literis olim quidem
argento, nunc autem cupro inſculpta ſunt.
*Ode o Deos Vaſileus hymen pro aónos ergatato ſo-
tyrian enmeſo tis gys*, hoc eſt *Hic Deus noſter ante
ſæcula, operatus eſt ſalutem in medio terræ*.
Qua quidem vnica tam cruenta oblatione
legitime facta, noluit ſtatim à morte à cruce *Paſ. d.*
deponi, ſed vti viuus, ſic quoque vita defun- *221. &* *224.*
ctus tribus ex cruce horis omnibus ſpectaculo
ſuſpenſus, ſicut vniverſa membra cruciatibus
expoſuerat, ita nobis omnem ſangvinem ad
noviſſimam cordis vſque guttam effundere, *Zach 13.*
& fontem in ablutionem peccatorũ, de quo *Iſaia 12.*
in gaudio haurire poſſemus, aperire voluit. *Zach. 12.*
Unus ergo militum lancea latus & cor eius
perfodens atque aperiens, protinus ex vulne-
re ſanguis & aqua tanquam uberrimus fons
profluxit. ex quo ſicuti ex cæteris quatuor vul
nerum rivis, omnibus Sacramentis ſua ſacri-
ficandi virtus, & Eccleſiæ ſua ſalus emanat. In-
terea verò omnia teſtata ſunt Domini ſui
mortem. Velum templi in duas partes ſciſſum
eſt, terra cõcuſſa eſt, monumenta aperta ſunt,
mortui ſurrexerunt, & petræ, Judæis cordis
exprobrantes duritiem, ruptæ diſſilierunt.
Cujus rei etiam hoc præclarum in petroſo
Calvariæ monte adhuc extat argumentum;
ibi enim conſpici etiamnum poteſt illa, quæ
ſub manu *Chriſti* læva, & à ſiniſtris pendentis
latronis in cruce, in morte Domini facta eſt
ſciſſura, in qua Dominici ſanguinis colorem
adhuc deprehendere licet. Scribit *Euſebius*, *Euſe hiſt*
quod *Lucianus Antiochenus presbyter*, vir *eccl. lib 9.* *cap. 6.*
moribus, continentia, & eruditione præcipu- *Brent ind*
us, ad tribunal judicis adductus, coram Præſi- *Breid 12.* *julii.*
de & populo inſigni oratione [illegible] reli-
gionis rationem redde[illegible] quæ
adduceba[illegible] ſuram
teſtem

Sal, tom 7 cap. 4. Paſ. d 214 & 222.

teſtem adhibuerit, dicens: Adſtipulatur his ipſe in *Hieroſolymis* locus, & *Golgothana* rupes ſub patibuli onere diſrupta. Hæc *Lucianus*. Cujus quidem ſciſſuræ ea eſt latitudo, quod humani corporis craſſitiem facilè capere poſſit Profunditas verò tanta, quod ab hujus rei curioſis dimiſſa bolide nequaquam potuerit inveſtigari, ut veriſimile ſit, infernum uſque patere. & quemadmodum latroni dextero via per *Chriſti* mortem in cœlum reſerata eſt: ita per petræ hujus ſciſſuram latroni ſiniſtro (ut olim rebelli Core) viam in infernum apertam eſſe. Ex quo patet quam verum ſit, quod de ipſis ait *Hieronym. Chriſtus*, inquiens, unum reliquit ſiniſtrum, alterum aſſumit dexterum, ſicut in die judicii faciet. ex ſimili crimine, diſſimiles ſortiuntur fines. alter antecedit *Petrum* in Paradiſum: alter *Judam* in infernum. Confeſſio brevis, vitam acquiſivit longam: & blaſphemia finita, pœna plectitur æterna. hucuſque *Hieronymus*.

Luca 21. Num. 16. Hieron in Marc. 15.

253.

Ioan 19. Luca 2. Breid 12. Iulii. Sal tom 7 cap. 5. Pa d 225 Beth ſer. 6.

HIC *B. Maria*, cum *Joanne*, *Magdalena*, & aliis mulieribus, firma mentis fideique conſtantia ſtetit, quindecim ulnis, quæ nunc octodecim gradibus metiuntur, à Cruce Domini ſeparata. ubi juxta *Simeonis* vaticinium animam eius doloris gladius tranſivit; corporis dolores, quorum in partu & morte fuit expers animi doloribus duplicavit. Ibidem verbis *Chriſti* Joanni eſt commendata: & *Joannes* in *Mariæ* filium adoptatus. qui locus (ut cæteri) pia adhuc veneratione à fidelibus decoratur.

254.

Ioan, 19. Breid. 12. Iulii. Sal. to 7. cap 3. Paſ. d. 214 Pſalm. 21

HIC milites *Chriſti* Crucifixores partiti ſunt inter ſe veſtimenta *Chriſti*: & pro tunica eius, quæ ſic erat contexta ut diſſui non poſſet (quæ *Auguſtæ Trevirorum* etiamnum religiosè ſervatur) ſortiti ſunt: ut perficeretur, quod dixerat Propheta. *Diviſerunt ſibi veſtimenta mea*, &c.

255.

Breid. 12. Iulii. Pa. d. 225 Beth. ſab.

HOC loco, tredecim à cruce Domini greſſibus diſtante, exanime *Chriſti* corpus à cruce depoſitum, moxque ſepulturæ tradendum, in ſinum *B. Mariæ* collocatum eſſe, majorum traditione accepimus.

256.

Matt 28. Breid. 12. Iulii. Paſ. d 131 Bre Rom. in hy Triſtes erant Apoſtoli.

HIC CHRISTUS mulieribus ab eius ſepulchro *Hieroſolymam* regredientibus occurrit, eaſque ſalutavit: quæ amplexæ & oſculatæ pedes ejus, adoraverunt eum.

257.

Marc. 16. Luca 24.

HAC CHRISTUS, peregrini formà cum duobus diſcipulis *Emmauntem* ivit: eiſque [illegible] *Moyſi* & omnium Prophetarum ſcripturas in ſe impletas, interpretus eſt.

LOCI AD SEPTENtrionem Urbis.

258.

CASTRA CHALDÆORUM, ab hac aquilonari urbis parte *Nabuchodonoſor* rex Babylonis & Chaldæi *Hieroſolymam* oppugnaverunt & expugnaverunt.

4. Reg. 25. Ierem. 1. 39. 52.

259.

CASTRA ROMANORUM, quæ poſita erant inter turres muliebres, & *Pſephinā* turrim. Ab hac parte, ea que trino muro circumdata, (qua ſola urbs expugnari poterat, cùm alias per circuitum unius licet validi muri habens ambitum, in petroſis ac præruptis rupibus poſita, vallibusq; inviis cincta, inexpugnabilis eſſet) *Titus* & Romani *Hieroſolymam* oppugnarunt. ac primò quidem expugnarunt murum primum, qui & exterior ac tertius urbis murus erat. deinde murum ſecundum. Poſt murum tertium, qui & antiquus dicebatur. Tum *Antoniam arcem*. Poſtea templum, quod inſtar caſtri munitum erat. Poſtremò autem montem Sion, omnium munitiſſimum. Ab eodem quoq; latere cum Chriſtiani urbem oppugnarent, *Godefridus de Bullion* juxta *Portam Ephraim* primus murum tranſcendit, & ſuis cum fratribus ac ſociis mox portam aperiens, urbem cepit. Quā etiam *Saraceni* eadem parte obſidentes, à Christianis extorſerunt.

Ioſeph 6. bell. 2. 5. 6. 7. 8. 9. 10. & 7. bell. 1. 2. 4. 9. 10. 16. 16. Wil. Tyr. bell. ſacr. lib ſacr. lib 8, ca. 5 & 18. Continuator bel. lib. 3. cap. 71.

260.

COLLIS GAREB, qui juxta *Jeruſalem* ad *boream* ſitus eſt.

Ieram 31. Hieron in loc. Heb. lit. G.

261.

EREBINTHONICUS vicus ſeptentrionalis.

Ioſeph. 6. bell 13.

262.

HORTI & prædia, maceriis ac ſepibus munita. ubi *Titus* urbem exploraturus, periclitabatur.

Ioſeph 6. bel. 2. 4. 7

263.

MAUSOLEUM *Helenæ Adiabenorum reginæ* (quæ Hieroſolymitanis fame laborantibus frumento ſuccurrit) ab ipſa verſus *boream* tertio ab urbe ſtadio, tribus pyramidibus magnificè extructum: in quo ſepulta eſt cum *Izate* filio ſuo. quod tempore *Euſebii* atque *Hieronymi* etiamnum extabat.

Ioſeph 20 ant. 2. 3. & 6. bell. 2. 6. Euſ. 2. hiſt eccl 12. Hier to. 1 epiſt. 27. ad Euſto.

264.

Ioſ. 6. bell. 13. **M**ONS SEPTENTRIONALIS, ubi *Pompeius* caſtra poſuit.

265.

Act. 12. Ioſeph 19. ant. 8. & 2. bell. 34. & 2. bel 5. 4. **M**ONUMENTUM HERODIS *Agrippa*, qui ob animi elationem ab Angelo Domini percuſſus, à vermibus conſumptus expiravit.

266.

Ioſeph lib. ant 5. & 1 bell. 2. 1 & 9. bell. 3. 4 **S**APHA, Græce *Scopos*, id eſt, *ſpecula*. Locus eſt verſus ſeptentrionem ſeptem à civitate ſtadiis diſtans, ſic nominatus, quod ibi urbs templumque conſpici poterant. Hic *Iaddus* pontifex pontificali, & ſacerdotes ſacerdotali cultu, atque omnis populus albis veſtibus induti, *Alexandro Macedonum Regi* (qui ob magnitudinem rerum geſtarum *Magnus* appellatur) occurrerunt, cùm ad deſtruendam *Ieruſalem* cum exercitu veniret. Quem ſic ornatum videns *Alexander*, mox depoſito furore ſupplex Dei nomen, quod in rationali pontificis aureis literis fulgebat, adoravit; pontificemque veneratus eſt. Deinde urbem ac templum ingreſſus, victimas Deo immolavit, & magna Judæis privilegia conceſſit. Ibidem etiam *Ceſtius* & *Titus* prima ſua fixerunt caſtra.

267.

Ioſ. 4. bell. 4. & 7. SILVA ſugifera, quam *Titus* excidit.

268.

STAGNUM *ſerpentum*, quod in olim *Bethara* vocabatur. Ioſ. 6. bl 4.

269.

VIA, per quam in *Samariam* & *Galilaam* iter erat. Ioſ. itin 6.

270.

VICUS JERUSALEM, cujus in *Neemia* fit mentio. Neem 3.

OPERIS CONCLUSIO.

HÆC ſunt, Chriſtiane Lector, præcipua & inſigniora *Hierosolyma* urbium quodam clariſſimæ templique auguſtiſſimi loca: ex quorum collocatione reliquorum ſitum facilè cognoſcere poteris. Itaque ſi quid rectè delineatum aut ſcriptum à nobis eſt, Deo Opt. Maxi. à quo bona cuncta fluunt, tribuatur gloria: ſi quid verò perperam, meæ hoc imputetur imperitiæ, non malitiæ, qui cum aurum, argentum, gemmaſve ad templi ornatum dare non potui, ſincero corde ad Eccleſiæ illuſtrtionem parum olei offero, confidens gratum id fore, tum *Chriſto*, qui viduam pauperem duo minuta dantem probavit: tùm veris Chriſtianis, quos à *Chriſto* capite non decet eſſe degeneres.

MISCELLANEA VARIORUM LOCORUM.

PRÆFATIO.

AD

LECTOREM.

FUERAT Autori noſtro animus adjungere vicinorum locorum deſcriptionem extremis quibuſque tribubus, ſed quoniam, ut alia, etiam hæc morte præventus imperfecta reliquit, ea ut in Adverſariis invenimus, nullo certo ordine in hunc locum congeſſimus: nam ſi quæ fuerunt, quæ confinei aut viciniæ rationem habebant, quorumque deſcriptio in tabula exhiberi ſaltem pro parte poterat, ea libenter àdjecimus. Poterant abſque magno incommodo omitti hæc, quoniam multa & varia ad harum rerum perfectam tractationem requiruntur; ſed mihi quidem juſtiſſima excuſationis cauſſa eſt, ut quæque inveni, ut debui, cũ fide expreſſiſſe, quibus ſunt animi ingenui etiam gratias agent, quod vel hac ratione præclarioribus ingeniis ſit occaſio, illa accuratius, uberius, cum ſumma ſtudiorum utilitate perſequendi, & quod hic non tantum urbes, regiones, ſed etiam montes, fontes, cellulæ deſcribantur, generale omnium locorum nomen præſcripſimus, ſub quod omnia caderent. ut hic, ſi uſquam alibi, Indicis uſus appareat, ubi omnia ſuo ordine diſpoſita invenire eſt. Invenimus autem nihil ab autore noſtro relictum quod huc ſpectet, niſi in *Arabia, Syria,* & *Ægypto,* ſed huius poſtremæ nulla hic mentio, ſed in deſerto *Pharan.*

LOCA

LOCA EXTERA.

I.

Hieron. epi. ad Damaſ. & præfat. in Abdi.

CELLULA *D. Hieronymi*, quæ erat in remotiſſima vaſtiſſimaque *Syriæ* ſolitudine, inter *Chalcidem* & barbaros *Agarenos*, ſive *Saracenos*; in qua præter feras & ſerpentes, & ſparſim inhabitantes monachos, nullus incolebat, ubi inclytus ille Eccleſiæ Doctor ac verè magnus Theologus, quatuor annos rigidiſſimã agens pœnitentiam, aſſidua corporis afflictione, abſtinentia, cilicijs, jejunijs, vigilijs, ſtudiorum laboribus, vi lachrimarum, pectoris tunſionibus, incredibili denique totius vitæ auſteritate, velut nitri acrimonia adoleſcentiæ maculas diluebat, atque cum Apoſtolo rebellantẽ carnem caſtigans, & coercens, corpus ſpiritui ſervire docebat. Neq; enim cum alijs monachis aut fiſcellam junco texebat, & palmarum folia complicabat, ut in ſudore vult⁹ ſui commederet panem, neq; ventris opus ſollicita mẽte pertractabat; ſed juxta ſententiam Salvatoris operabatur cibum, qui non perit, & commercium ſolum cum Deo ac libris habebat. Atq; alij quidem relinquens veteres libros, vel in membranis purpureis auro argentoque deſcriptos, vel uncialib. (ut vulgo ajunt) literis onera magis exarata, quam codices, pauperes ipſe habebat ſcedulas, & non pulchros codices quàm emendatos. Temporis ante omnia maximam ſemper rationẽ habuit; magnam ſiquidem eius partem tum divinis contemplationibus, meditationibus, tum ſacrorum librorum ſtudijs partiebatur. Minima portio dabatur ſomno, minor cibo, nulla ocio. Studij laſſitudinẽ recreabat hymnus aut meditatio, mox veluti integer ad intermiſſam lectionem redibat. Solum illud tempus ſtudijs aut orationibus eximebatur, quod dabat amicis inviſentibus. Viſebant autẽ eum in ea ſolitudine nonnunquam *Evagrius*, & *Paulinus* Antiochenæ orbis Epiſcopus, & alij amici: vicinos monachos etiam ipſe aliquando inviſebat. Cùm ita hic ageret, juvenili quodam calore, & puerilium amore ſtudiorum incitatus, plus ſatis aliquando indulſit exprimendis Tullianis, Plautiniſq; dialogis & hos magis ſtudius eſt effingere, quam ſermonem Apoſtolicum: ob quam culpam ſomnio divinitus immiſſo, raptus fuit ad tribunal Dei, accuſatus quod Ciceronianus eſſet, non Chriſtianus, denique plagis emendatus, ſibi redditus eſt. Quod ipſe quadam epiſtola teſtatur ad *Euſtochium*.

Præfat. in libr. ... & ... q. ...

Referam tibi, inquit, meæ infœlicitatis hiſtoriam: Cùm ante annos plurimos domo, parentibus, cognatis, & quod his difficilius eſt conſuetudine lautioris cibi propter cœlorum me regna caſtraſſem, & *Hieroſolymã* militaturus pergerem, bibliotheca, quam mihi Romæ ſummo ſtudio ac labore paraveram, carere non poteram. Itaq; miſer ego lecturus *Tullium*, jejunabam: poſt noctium crebras vigilias; poſt lacrymas, quas mihi præteritorum recordatio peccatorum ex imis viſceribus eruebat, *Plautus* ſumebatur in manus. Si quando in memet reverſus, Prophetas legere cœpiſſem, ſermo horrebat incultus. Et quia lumẽ cæcis oculis non videbam, non oculorũ putabam culpam eſſe, ſed ſolis. Dum ita me antiquus ſerpens illuderet, in media ferme quadrageſima, medullis infuſa febris corpus invaſit exhauſtum, & ſine ulla requie (quod dictu quoq; incredibile ſit) ſic infœlicia membra depaſta eſt, ut oſſib⁹ vix hærerem. Interim parantur exequiæ, & vitalis animæ calor toto frigeſcente jam corpore, in ſolo tantũ tepente pectuſculo palpitabat, cũ ſubito raptus in ſpiritu ad tribunal judicis pertrahor; ubi tantum luminis, & tantũ erat ex circumſtantium claritate fulgoris, ut proiect⁹ in terram ſurſũ aſpicere non auderem. Interrogatus de conditione, Chriſtianum me eſſe reſpondi. & ille qui præſidebat, mentiris ait, Ciceronianus es, non Chriſtianus. Ubi enim theſaur⁹ tuus, ibi & cor tuũ. Illico obmutui. & inter verbera (nam cædi me juſſerat) cõſcientiæ magis igne torquebar, illum mecum verſiculũ reputans: *In inferno autem quis confitebitur tibi?* Clamare autem cœpi, & ejulans dicere: *Miſerere mei Domine, miſerere mei.* hæc vox inter flagella reſonabat. Tandem ad Præſidentis genua provoluti qui aſtabant, precabantur ut veniam tribueret adoleſcentiæ, ut errori locũ pœnitentiæ commodaret, exacturus deinde cruciatum, ſi gentilium literarum libros aliquando legiſſem. Ego qui in tanto conſtrictus articulo vellem etiam majora promittere, dejerare cepi, & nomen eius obſtans, dicere: Domine ſi unquam habuero codices ſeculares, ſi legero, te negavi. In hæc ſacramenti verba dimiſſus revertor ad ſuperos; & mirantibus cunctis, oculos aperio, tanto lacrymarum imbre perfuſos ut etiam incredulis fidem facerem ex dolore. Nec vero ſopor ille fuerat, aut vana ſomnia, quib. ſæpè deludimur. Teſtis eſt tribunal illud, ante quod jacui; teſtis judicium triſte, quod timui; ita mihi nunquam contingat in talem incidere quæſtionem; liventes habuiſſe ſcapulas, plagas ſenſiſſe poſt ſomnum, & tanto dehinc ſtudio divina legiſſe, quanto non ante mortalia legeram. hæc *Hieronymus*. qui ſicut propter curioſam culti ſermonis voluptatem à Deo Opt. Max. ſeverè fuit correptus; ita quoque inter acerrimas & graviſſimas tentationes immobilis in virtute perſiſtens, mirificis conſolationibus refectus fuit. id quod eadem epiſtola teſtatur, in hunc modum:

O quoties ego ipſe in eremo conſtitutus, & in illa vaſta ſolitudine, quæ exuſta ſolis ardorib⁹, horridum monachis præſtat habitaculum, putabam me Romanis intereſſe delicijs. Sedebam ſolus, quia amaritudine repletus eram: horrebant ſacco membra deformia, & ſqualida cutis ſitum Æthiopicæ carnis adduxerat. quotidie Lacrymæ, quotidie gemitus, & ... ando

ſi quando repugnantem ſomnus imminens oppreſſiſſet, nuda humo vix oſſa hærentia colliſebam; de cibis vero & potu taceo: cùm etiam languentes aqua frigida utantur, & coctum aliquid accepiſſe, luxuria ſit. Ille igitur ego, qui ob Gehennæ metum, tali me carcere ipſe damnaveram, ſcorpionum tantum ſocius & ferarum, ſæpe choris intereram puellarum. Pallebant ora jejuniis, & mens deſideriis æſtuabat in frigido corpore, & ante hominem ſuum jam carne præmortua, ſola libidinum incendia bulliebant. Itaque omni auxilio deſtitutus, ad *Jeſu* jacebam pedes, rigabam lacrymis, crine tergebam, & repugnantem carnem hebdomadarum inedia ſubjugabam. Non depudeſco infidelitatis meæ, quin potius plango, me non eſſe quod fuerim. Memini me clamantem diem crebrò junxiſſe cum nocte, nec prius à pectoris ceſſaſſe verberibus quam rediret, Domino increpante, tranquillitas. Ipſam quoque cellulam meam quaſi cogitationum mearum conſciam pertimeſcebam: & mihimet iratus, & rigidus, ſolus deſerta penetrabam.

Sicubi concava vallium, aſpera montium, rupium prærupta cernebam, ibi meæ orationis locus, ibi illud miſerrimæ carnis ergaſtulum, & ut ipſe mihi teſtis eſt Dominus, poſt multas lacrymas, poſt cœlo inhærentes oculos nonunquam videbar mihi intereſſe agminibus Angelorum, & lætus gaudensque cantabam: *Poſt te in odorem unguentorum tuorum curremus, &c.*

2.

Plin. lib. 5 cap. 18. Ptolom. Nig. cõ. 4. Orialeni. CHRYSORRHOAS, *Plinio, Ptolomæo*, aliiſque coſmographis *Syriæ* fluvius eſt; qui ex monte *Libano* ſcaturit, & Damaſcenorum urbem præterfluit, totuſque in derivationes & paludes conſumitur. Nomen ab effectu ſortitus eſt græcis enim ſonat aureus, ſeu aurum fluens; nam quæcunq; loca mundat, opimat.

3.

Ioſeph. 15. antiq. 5. & 13. ant. 21 & 14 ant. 8 Nig. cõ. 4. DION, *Ptolomæo Dium, Joſepho Dioſpolis*, oppidum *Syrorum* juxta *Pellam*, quod Judæorum Rex *Alexander Jannæus* vi ſubegit, atque in Judæorum ditionem redegit. *Pompejus* verò *Magnus* Romani exercitus dux, id ſuis habitatoribus reſtituit. Juxta hanc *Herodes* poſt acerrimum cum Arabibus conflictū haud incruentam victoriam reportavit.

4.

ESSA, alias *Eſſemon*, oppidum in quo *Zenonis Philadelphenſium tyranni*, res precioſiſſimæ ſervabantur, quod *Alexander* Judæorum Rex expugnavit, & triplici muro circumdedit, *Joſeph* 13. *antiq.* 21.

5.

BUBASTUS, urbs *Ægypti* à qua & circumjacens regio, & adjacens fluvius nomen habet. *Ezech.* 30 *Hieronym.* ibid. *Hebraic.*

6.

BUSIRIS, metropolis *Ægypti*, quæ adjacenti regioni & flumini nomen dedit. *Ptolom.*

7.

ANTARADUS, quæ & *Anteradus* dicitur, nunc autem *Tortoſa* appellatur, antiqua & egregia Phœniciæ urbs eſt, in littore maris ſita, dicta *Antaradus*, quod *Arado* inſulæ (à qua verſus Orientem duabus milliaribus diſtat) è regione oppoſita ſit. Condita dicitur ab *Aradio* nono filio *Chanaan* filii *Cham*, filii *Noe*. In hac enim provincia aliquos filiorum *Chanaan* habitaſſe ipſa civitatum nomina indicant, qui ſtupendæ magnitudinis ſepulcrum longitudinis viginti cubitorum, atque inſignes pyramides ex maximis lapidibus compactas, quorum multi hominis excedunt ſtaturam, poſt ſe ibidem reliquerunt: quæ etiamnum uno miliario ab *Antarado* cernuntur. Scribit *Clemens* D. Petrum Apoſtolum cùm ab Hieroſolymis Antiochiam petens, Phœnicem circumiret, *Antaradi* aliquamdiu Evangelium prædicaſſe: ubi eundem in *B. Mariæ* Virginis honorem parvam fundaſſe Eccleſiam, & in eadem divina myſteria celebraſſe *Wilhelmus Tyrenſis Archiepiſcopus*, & *Jacobus de Vitriaco Epiſcopus Ptolemaidenſis referunt*. Hæc præterquam quod Epiſcopali ſede ſit decorata, in hoc etiam aliis multis Eccleſiis præcellit, quod ob quam plurima omnis generis miracula ibi edita, frequenti Chriſtianorum, Saracenorumque acceſſu honoretur. Chriſtiani hanc urbem à Saracenis primùm occupatam, circa annum Domini milleſimum centeſimum ſecundum in ſuam receperunt poteſtatem.

Geneſ. 10. Hieron. in Ezech. 27. Tyr. 7. bel. ſacri. & 10 & 11. & 14. cap. 12. 14 & lc. 22. c. 3. Vitri. cap. 44. Brocard. Breid.

8.

ARADIUS, quæ & *Aradus* nuncupatur, perantiqua, & munitiſſima civitas eſt, in *Arado* inſula, anguſto duorum miliariorum freto à Phœnices littore, & ab *Antarado* urbe ſeparata. Cujus *Ezechiel* prophet. ad principem *Tyri* ſermonem dirigens, his verbis meminit: *Habitatores Sidonis & Aradii fuerunt remiges tui.* Idem paullo infra: *Filii Aradii cum exercitu fuerant ſuper muros tuos in circumitu*: Condidit, atq; à ſuo nomine poſt diluvium appellavit hanc civitatem *Aradius* nonus filius *Chanaan*, nepos *Noe*, & cum ſuis totam inſulam poſſedit. In itinerario *Clementis* legimus *S. Petrum* Apoſtolum matrem *B. Clementis* in hac civitate mendicantem reperiſſe, & ad fidem converſam filio reſtituiſſe; ubi etiā fit mentio de duab⁹ columnis vitreis, mirabili artificio in prædicta inſula in altum erectis, quæ ſpectatores omnes in ſui admirationem rapiunt. Poſtquam hæc civitas multis ſæculis Epiſcopali cathedra in pace floruiſſet, tandem ita merentibus hominum peccatis, à ſaracenis occupata eſt, atque unà cum cæteris circa annum ſalutis milleſimum centeſimum

Gen. 10. Hier. ibi. Ioſeph. 1. ant. 12 & 14 antiq. 10 Ezech. 27 & ibid. Hieronym. Tyr. lib. 7 bel. ſac. 11 & 11 cap. 2 & 11. 8 ſequ. & 11. cap. 1 Vitriac. cap. 44. Brocard.

teſimum in poteſtatem Occidentalium Chriſtianorum redijt.

9.

ARCAS, quæ & *Arce* & *Aſtibus*, item *Arca*, *Archas*, & *Arachis* nuncupatur (ſicut *Syriæ* civitates pene omnes habent duo vel tria nomina) antiqua & munita Phœnices urbs eſt: ultra *Tripolim* ad radices *Libani* & *Antilibani* in munitiſſimo colle ſita. Et à ſpelunca montis *Leopardorum* ferè contra Aquilonem milliaribus tribus; & à mari magno verſus Orientem ferè totidem: à civitate autem *Sin* contra Auſtrum dimidio miliario diſtat: eſtque optimi ſoli & glebæ uberis: habet planiciẽ, nec deſunt lætiſſima paſcua, & viventium aquarum cõmoditates. Hanc urbem olim *Aracæus* ſeptimus filius *Chanaan* condidit, & immutato patrum vocabulo à ſuo nomine vocavit *Arachis*, quod poſtea diverſimode corruptum eſt. Huius maritimæ regioni rex *Salomon Baana* principem præfecit. Cum à Chriſtianis poſſidebatur, Epiſcopali ſede erat inſignita. Quam à Saracenis occupatam, circa annum *Chriſti* milleſimum centeſimum, Occidentales Chriſtiani recuperarunt, atque diu in ſua poteſtate tenuerunt.

10.

BERITVS, quæ à *Gergeſæo* quinto filio *Chanaan*, eius conditore, olim *Geris* dicta creditur, & poſtea *Felix Iulia* appellata fuit, antiqua, inſignis, & robuſta Phœniciæ urbs eſt, quinque contra Aquilonem à *Sidone*, verſus Auſtrum verò à *Cane* fluvio tribus miliaribus alto munitoque in loco ſita. Ab Occidente mari magno alluitur; ab Oriente autem campeſtris illi adiacet regio multis fructiferis arboribus, ſatis, ſilvis & vineis fertilis & amœna: quam fluvius quidam irrigans iuxta urbem in mare labitur. Vrbs hæc quondam Romanorum colonia & domicilium fuit, atque *Auguſti Cæſ.* beneficio, ſingulari privilegio Romanum ius civibus conceſſum erat. Quam prius *Herodes ſenior*, & poſtea *Agrippa rex*, templis foris, porticibus, theatro, amphitheatro, balneis, aliiſque magnificis ædificiis exornaverunt. Cum Chriſtiana religione vigeret, epiſcopali cathedra decorata *Tyrenſi Archiepiſcopo* parebat. In hac civitate ſtupendum illud accidit miraculum, quod circa *Chriſti* imaginem contigiſſe graviſſimi ſcriptores referunt: Cum enim perfidi Iudæi ligneam illam Domini noſtri *Ieſu Chriſti* caſu ibi repertam iconem, quam *Nicodemus* olim propriis ſuis compoſuerat manibus, illuderent, & poſt ſputa, colaphos, flagra, omne denique iniuriarum & ignominiæ genus, quod ipſi *Chriſto* ſalvatori noſtro ipſorum patres intulerant, ferreis clavis imaginis manus pedeſque ac latus lancea foderent continuò copioſi ſanguinis & aquæ ex ea rivuli emanaverunt: cuius unctione cum varii paralitici, cæci, claudi, ſurdi, muti, leproſi, aliique infirmi mox ſanitati reſtituerentur, ſignis tam admirandis viſis, omnes qui in civitate erant Iudæi fidem *Chriſti* amplectentes ab eiuſdem urbis Epiſcopo baptiſmi gratiam ſuſceperunt. Idem autem ſanguis tum propter rei tam mirandæ celebrandam æternitatem, tum propter divinam eius virtutem, in omni humana infirmitate curanda ſæpius expertam multis ſæculis diverſis in eius provinciæ Eccleſiis venerationi habitus & conſervatus fuit. Extat adhuc de miraculo ſermo *S. Athanaſii Epiſc. Alexandrini*, qui in ſeptimo generali Concilio *Niceno ſecundo*, actione quarta ad confirmandam & ſtabiliendam ſacrarum imaginum venerationem, coram trecentis quinquaginta Epiſcopis totus lectus eſt. Porro *Berytum* in Saracenorum poteſtatem delapſam, anno *Chriſti* milleſimo centeſimo undecimo, menſe Aprili *Balduinus* primus Hieroſolymorum rex terra & mari per duos continuos menſes diu noctuque impugnans aſſultibus, armorum vi recuperavit, ſed an. ſalutis milleſimo centeſimo octuageſimo ſeptimo à *Saladino* capta rurſum decimo poſt anno à Chriſtianis recepta, ſæpiuſque rurſum à Barbaris viciſſim deſtructa & inſtaurata eſt. Nunc verò *Baruthus* dicta, maximum & celeberrimum eſt emporium & *Syriæ* portus. Hinc *Berytia* habetur una, hodie quoque nominatiſſima, incolitur à Mahometanis.

11.

BIBLUS, ſive *Byblos* & *Biblium*; olim *Eve* ſeu *Eva*, nunc *Gibel*, *Giblec*, & *Bibleth* dicta, inclita Phœnices civitas eſt, quæ hebraicè *Gebal* & *Gibel*; incolæ verò eius *Biblii* ſeu *Giblii* in ſacris literis vocantur. Hæc verſus Aquilonem à *Cane* fluvio tribus, contra Auſtrum verò à civitate *Botro* quatuor miliaribus, ſuper mare ſita, ab *Eveo* ſexto filio Chanaam fundata ſcribitur, de qua in *tertio Regum libro* hoc modo legimus: porrò *Biblii* præparaverunt (*Salomoni*) ligna & lapides ad ædificandam domum Domini. Similiter apud *Ezech. Proph.* in commendatione *Tyri*. Senes *Gibli* & prudentes eius (ô *Tyre*) præbuerunt nautas ad miniſterium variæ ſupellectilis tuę. Poſt *Chriſti* tempora civitas hæc Epiſcopali ſede illuſtris fuit. Anno Domini 1109. Chriſtiani civitatem hanc à Saracenis multo tempore poſſeſſam, una cum claſſe *Genuenſium* ſeptuaginta galearum terra marique circumvallantes, per deditionem ceperunt: quæ rurſus anno ſalutis milleſimo centeſimo octogeſimo ſeptimo una cum pluribus aliis à *Saladino* capta, & octavo poſt anno à Chriſtianis recepta, inſtaurata & communita, tandem cum cæteris omnibus amiſſa eſt.

12.

BOTRUS, ſeu *Botrys*, *Botrum*, & *Botrium*, opulenta quondam Phœniciæ civitas, *Heliæ Prophetæ* tempore ab *Ithobalo* Tyriorum rege ad Aquilonem à civitate *Biblo* quarto, ad Auſtrum autem à *Naphim*, caſtro tertio miliario in litore maris condita eſt, & nobiliſſimo vino vicina loca excellit: Chriſtianorum verò tempore etiam Epiſcopali ſede claruit.

 13. CAS-

13.

CASTRUM album, quod poſt omnes ferè civitates & munitiones per Saracenos expugnatas, Chriſtiani diutisſimè tenuerunt. *Vitriac. cap. 92.*

14.

CRACH, aliàs *Craccum*, caſtrum quondam hoſpitalis. *S. Ioan. Breid. itin. 1. Vitri. cap. 92.*

15.

LA *Boccha*, aliàs *La Loquea*, locus eſt in Tripolitanis partibus, in quo *Balduinus* tertius Hieroſolymorum rex cum univerſa regni ſui poteſtate, & *Theoderico* Flandrenſium Comite, adverſus Saracenos expeditionem facturi, convenerunt. Vbi & poſtea *Noradini* Damaſcenorum Regis exercitus à Chriſtianis deletus eſt, ipſeque fuga noſtrorum manus vix evaſit. *Tyr. 18. bel. ſac. 17. & 19. bel. ſac. 8.*

16.

MARACLEA, maritima Phœnicis civitas, à Septentrione urbi *Antarado* contermina; poſt *Chriſti* tempora Epiſcopalis ſedes fuit. *Tyr. 14. bel. ſac. 12. &c.*

17.

MARGATH, ſeu *Margad* munitum Phœniciæ caſtrum eſt iuxta *Valaniam* fluvium altisſimo in monte ſitum: ab *Antarado* ſeptē, à *Valania* autem urbo atque à mari uno miliario diſtans. Hoc Fratres de Hoſpitali *S. Ioan.* inhabitare ſolent; atque huc propter Saracenorum inſultus, epiſcopatus, qui in *Valania* fuit, translatus eſt. *Tyr. li. 9. ca. 14. & 13. ca. 2. Vitriac. cap. 33. 44. 92. 96. Brocard. itin. 1.*

18.

MAVS, locus ſuper ripam fluminis; ubi chriſtiani olim caſtrametati ſunt. *Tyr. 7. bel. ſac. 21.*

19.

MONS *Ferrandus*, munitisſimum Chriſtianorum caſtrum, & oppidum in finibus Tripolitanis, ſupra civitatem *Raphanea*, haud procul ab Vrbe *Archis* in monte ſitum: ad ſui Occidentem loca plana; ad meridiem autem arduos, invios & anguſtos habens montes; in quo Sanguinis Turca ſceleratisſimus, & Chriſtiani nominis perſecutor immanisſimus, *Fulconem* Hieroſolymorum Regem, multoſque eius nobiles arctisſimè obſedit, & continuis aſſultibus obſeſſos, acerrimè impugnavit, quod tamen vi expugnare non potuit. *Tyr. 14. bel. ſac. 25. 26. 28. 29.*

20.

Broc. iti. 1. Breid. eod. MONS *Leopardorum*, rotundus & altus eſt, qui contra Aquilonem à *Tripoli* duabus; verſus Auſtrum à civitate *Arcas* tribus; à *Libano* autem uno miliario diſtat. In Aquilonari montis huius pede ſpelunca eſt, in qua monimentum viſitur viginti ſex pedes in longitudine continens, quod à Saracenis, qui illud ducis *Ioſue* ſepulchrum æſtimant, devotè frequentatur: ſed cùm ſacræ ſcripturæ autoritas cum in tribu *Ephraim*, iuxta *Thamnathſare* ſepultum eſſe teſtetur, veriſimilior illorum opinio eſt, qui iſtud *Chanaam* filii *Cham*, filii *Noe*, vel alicuius ex filiis eius ſepulchrū eſſe ſibi perſuadent; Illos enim circa locum hunc habitaſſe certum eſt.

21.

MONS peregrinus, caſtrum & oppidum naturali ſitu & artificum induſtria egregiè munitum: quod *Raimundus* Comes Toloſanus in monte quodam ante urbem Tripolitanam, vix ab ea duobus miliaribus diſtante, condidit: eique, quoniam peregrinorum opera conſtruebatur, peregrini nomen indidit. At que hic vir ille magnificus anno Domini 1105. prid. Calend. Martii diem extremum obiit. Non procul ab hoc Caſtro poſtea *Pontius* Comes Tripolitanus proditoriè eſt occiſus. *Tyr. bel. ſac. lib. 10. cap. 27. & alibi.*

22.

NELESINUM, Chriſtianorum caſtrum, Tripoli ad primum lapidem adiacens: quod cum anno partus virginei poſt milleſimum ducenteſimum, octuageſimo nono Saraceni capta ac deſtructa iam *Tripoli* nulla poſſent vi expugnare; poſt longam obſidionem tandem fame ad deditionem compulerunt, ea lege ut præſidiariis ſalva & libera daretur abeundi poteſtas. Obtento autem iam caſtro fortisſimo militi id ſervandum atque tuendum tradiderunt, qui ſuis excurſibus ne Tripolitana civitas à Chriſtianis iterum ædificaretur, caverent. *Herold. cont. bel. ſac. lib. 5. cap. 4.*

23.

NEPHIM, aliàs *Neuphrus*, caſtrum principis *Antiocheni*, triginta fortibus turribus munitum, & contra Auſtrum à *Tripoli* duobus miliaribus diſtans, pene totum mari ambitur. Huius loci vinum quocunq; alio eius regionis vino præfertur. *Broc. iti. 1. Breid. ib. Vit. ca. 44.*

24.

PROMONTORIUM, montes ſunt inter *Berytum* & *Sidonem* in mare prominentes, inter quos & mare anguſta & difficilis via eſt. Super hos montes *Saladinus* Syriæ & Aegypti rex, cùm *Berytum* obſideret, exploratores conſtituit, qui de adventu galearum, quas ex *Aegypto* exſpectabat, ipſum redderent certiorem: viæ autem anguſtiam, ne Chriſtiani, qui ab Auſtro adventabant, tranſire poſſent, tum milite, tum materie concluſit. *Ty. 22. ca. 17. 18.*

25.

RAPHANAEA, ſeu *Raphanea*, regni Chalcidis civitas eſt, *Arcæ* urbi contermina; *Ioſeph. 7.*
quam poſt *Chriſti* tempora Epiſcopatus titulo illuſtris, *Apamienſi Archiepiſcopo* parebat. An- *bell. 19. Tyr. 14. bel. ſac. 8*
no Domini milleſimo centeſimo vigeſimo ſexto *Pontius* comes Tripolitanus, unà cum *& 13. bel. 19.*
Baldui-

Balduino ſecundo Hieroſolymorum rege, urbem hanc expugnaturus, caſtrum in monte quondam civitati huic vicino, ad cogendam vrbem ædificavit, eamq; obſidione cingens, cum diebus octodecim vehementius impugnaſſet, cives ad deditionem compulit.

26.

Conſ. in Hiero. ibi. Ptolom. Brocard. 1. Breid. eod.

SIN, Hieronymo *Sim*, Ptolomęo *Simyra* Brocardo *Sycon*, nunc *Synochis* dicta, vetus oppidum eſt, dimidio miliario verſus Septentrionem, ultra urbem *Arcas* ſitum, quod olim *Sinæus* octavus filius *Chanaan* poſt diluvium, condidit.

27.

Tyr. 20. bel. ſacr. 11. & 34. Brocard. 1. Breid. eod.

TERRA *Aſſyſinorum*, ad orientem *Antaradi*, & ad Aquilonem *Arcas* & *Sin* ſita, magna, amœna, & fertilis, longitudinis undecim, latitudinis vero miliariorum ſex planicies eſt; pulcris olivarum ac ficuum & arborum diverſi generis nemoribus, nec non fluminibus, & pinguibus paſcuis abundans: quam ab Oriente montana quędam non multum alta circumdant, quæ iuxta *Arcas* initium ſumentes, verſus Septentrionem ad caſtrum vsque *Crach* extenduntur. Hanc regionem *Aſſyſini* (qui ad ſexaginta millia cenſebantur) quondam inhabitabant: habentes in ea caſtella decem cum ſuburbanis. Qui poſt quadringentos annos, quibus ſub ſtricta obedientia ſuperioris ſui (quem e grege ſuo communibus electum ſuffragijs *Senem* vocabant) iuxta Saracenorum legem & traditiones vixerant, cum in Evangeliſtarum & Apoſtolorum ſcripta incidiſſent, anno Domini milleſimo centeſimo ſeptuageſimo ſecundo, miſſo ad *Almaricum* Hieroſolymorum regem legato, *Chriſti* fidem ac Baptiſmi ſuſcipere gratiam petierunt. Legatus autem voti compos ad ſuos revertens, in itinere a fratribus militiæ templi occiſus eſt. In hac planicie nunc *Turcomanni*, *Madianitæ* & *Beduini habitant*, unà cum uxoribus, filiis, camelis & pecoribus ſuis in tabernaculis degentes. In prædictis vero montanis Saraceni quidam habitant, qui *Vanmgeri* dicuntur, homines efferi, malicioſi, & Chriſtianis infeſti.

28.

MESSABARA, locus eſt ultra montem *Libanum*, gleba uber, fontibus irriguus omnibusque rebus & fontibus abundans.

29.

ORTHOSIA, & *Ortoſias*, hodie *Tortoſia* vocata, maritima Phœniciæ urbs eſt, inter *Tripolim* & *Rechim* ſita: quæ poſt *Chriſti* tempora Epiſcopali ſede inclyta fuit. In hanc urbem *Tryphon è Dora* (in qua ab *Antiocho Syriæ rege* obſidebatur) elapſus, navi aufugit. 1. Mach. 15. *Tyr.* 13. *bell. ſacr.* 2. & 14. *bell. ſacr.* 12. *Ptolom.*

30.

TRIPOLIS, opulenta iuxta ac nobilis Phœniciæ urbs, natura, arte, viriſque fortibus munita; quæ, ut *Tyrus*, peninſulæ forma, tota fere ſalſis maris magni undis circundata, dulciſsimis fontibus abundat. Verſus Aquilonem à caſtro *Nephim* duobus; contra Auſtrum à monte *Leopardorum* totidem; verſus Occidentem autem à *Libano* monte tribus miliaribus diſtat. Incredibili omnium pene nationum frequentia ſemper habitata fuit: Habet enim opifices etiamnum hac noſtra ætate ſuper quatuor millia, qui ex bombicum lanificio ſubtili arte ſericum, holoſericum & ſubſericum texunt; unde pannus heteromallus, quaſi Tripolitanus vernacula noſtra lingua Trip vocari videtur. Ager urbi adiacens, qui in latitudine mille, in longitudine verò duum millium paſſuum eſt, paradyſi inſtar incomparabili fęcunditate & grata oblectandis animis amœnitate præditus eſt: Nam fons hortorum procul ab urbe ad radices *Libani* ſcaturiens, brevi ſpacio auctus, totum hunc agrum rigat & fœcundat; unde vineris, oliveris, ficetis, canna mellis, variiſque frugiferis arboribus, hortis, fructibus & paſcuis dives eſt. In celebrem huius vrbis portum Machabæorum tempore *Demetrius* Seleuci cum multitudine valida & navibus appulit. Poſt *Chriſti* aſcenſionem urbs hæc Epiſcopatus titulo inſignis, aliquot ſæculis in Chriſtiana religione floruit: quo tempore S. *Marina* in habitu virili clam inter monachos ibi vixiſſe ſcribitur.

Broc. ibi. & Breid. eod. Vitria. cap. 31. & 44.

Sal. tom. 9. cap. 10.

Bened. annot. in 1. Mach. 4.

1. Mac. 14.

Ty. 14. bel. ſa. 14. & 21. cap. 10. Brocar. 1.

Anno verò partus virginei ſexcenteſimo trigeſimo ſexto *Tripolis* in Saracenorum poteſtatem lapſa, à proprio rege gubernabatur; quam *Balduinus* primus Hieroſolymitanus rex anno ſalutis humanę milleſimo centeſimo nono, poſt ſeptem obſidionis annos *Genuenſium* claſſe adiutus, Iunii menſis die decimo civibus tradentibus cepit, atque *Bertrandum*, Raimundi Toloſani comitis filium, ibidem comitem conſtituit, qui ſe ſuoſque ſucceſſores Hieroſolymitano regi iuramento obſtrinxit; cuius comitatus à Valanio flumine initium ſumens, ad fluvium *Canem* terminatur.

Tyr. 7. bell. 14. & 10. 23. & 11. bel. 10. & 16. cap. 18. Vitriac. cap. 11.

Scribit *VVilh.* Tyr. Archiepiſcopus *Tripolim* anno nativitatis dominicæ ſupra milleſimum centeſimum ſeptuageſimo tanto terræ motus impetu ſubitò eſſe quaſſatam, ut tota civitas quaſi agger lapidum, oppreſſorum civium tumulus, & ſepulcrum publicum facta ſit. Cùm anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo nono Saraceni innumeris copiis urbem hanc obſiderent, atque nec diu, nec noctu intermiſſis aſſultibus, oppidanis, qui pro aris & focis decertabant, urbem ſtrenuè defendentibus, eam fruſtra aperto Marte oppugnarent, tandem inſidiis uſi, diuturno atque laborioſiſſimo opere clam cuniculos egerunt, ac ſubterraneo itinere antelucano tempore in medium urbis forum erumpentes, poſt maximam civium ſtragem, urbem direptam ignique abſumptam, ad fundamenta uſque diruerunt, ac complanaverunt: quę poſtea à Saracenis reſtaurata, nunc ſub Turcæ imperio agit.

Lib. 20. cap. 19.

Herol. contin. bel. ſac. lib. 5. cap. 4.

Ludou. Patr. Navigat. lib. 1. cap. 3.

31.

VALANIA, fluvius ſeu rivus, qui *Celeſyriam* dividit à *Phœnicia*, atque olim prin-

cipatum *Antiochenum* à comitatu *Tripolitano* dirimebat, ex montibus à *Phœnicia* & *Libano* non longinquis oritur, *Margath* præter fluens, inter maritimas & epiſcopales urbes *Maracleam* & *Valaniam* in mare magnum ſeu mediterraneum ſe exonerat. *Tyr. bel. ſac. lib.* 12. *cap.* 17. & *lib.* 13. *cap.* 2. & 16. *ca.* 29 *Vitriac. cap.* 32. 33. & 96. *Brocard. & Breidenb. in præfat. loc. ter. ſanctæ.*

32.

VALANIA, aliàs *Balania*, Ptolomæo *Balanea* dicta; maritima & Epiſcopali titulo illuſtris eſt urbs, ſita ad *Valaniam* fluvium, atque à caſtro *Margath* miliario uno, à *Ptolemaide* itinere dierum octo, ab *Antiochia* verò quatuordecim dierum itinere diſtat. Huius urbis Epiſcopatus propter Saracenorum excurſiones in caſtrum Margath poſtea translatus eſt. *Tyr. bel. ſacr. lib* 9. *cap.* 14. & 10. *cap.* 5. & 14. *cap.* 12 *Vitriac. ca.* 32. & 44. *Brocard præfat. ter. ſanctæ.*

33.

VIMA, locus eſt, ubi Occidentales Chriſtiani Saracenorum à ſe poſtratorum prædam, captaque; mancipia militaris fori more inter ſe diviſerunt. *Tyr.* 10. *bel. ſac.* 6.

34.

MANOTHERA, caſtrum inter *Biblum* & *Heliopolim*, in valle *Batar.* ſitum *Tyr.* 21. *bel. ſac.* 11.

35.

PARADISVS *Syriæ* urbs, ob hortorum amœnitatem nomen habens, quæ ad Septentrionem montis *Libani* ſupra *Antaradum* in Libanica regione ſita eſt. *Ptol.* 4. *Aſiæ tab.*

36.

Iudit. 3. Plin. lib. 5. cap. 23.

APAMIA, ſive *Apamea* aliàs *Apamena*, nunc *Amanum* dicta, potens & celebris ad *Orontem* fluvium urbs eſt, totius *Cœleſyriæ* metropolis; à qua & ampla, lateque diffuſa, multiſque oppidis & pagis dives, eam cingens regio, etiam *Apamia*, & *Apamena* vocitatur. Condidit hanc urbem *Seleucus*, vel juxta quoſdam *Antiochus* Seleuci F. Rex *Syriæ*, eique à matre ſua *Apamia*, *Apamiæ* nomen indidit. Ab Aquilone vicinæ ei erant duę inſignes *Syriæ* urbes, *Seleucia* & *Laodicea*, quarum ob ſingularem civium inter ſe concordiam, ſoror hæc dicta fuit. Tempore, quo *Iulius Cæſar*, facta in eum coniuratione, à *Caſſio Brutoque*, aliiſque ſexaginta vel amplius ſenatoribus, equitibuſque Romanis Romę in ſenatu viginti tribus vulneribus confoſſus interiit, urbs hæc à maximo Romanorum exercitu obſidebatur. Quē *Caſſius*, ad parandum ſibi exercitum in *Syriam* profectus, in ſuas partes pertraxit, urbemque obſidione liberavit. Cùm autem urbs hæc *Chriſti* amplexa fidem, Chriſtiana religione exculta eſſet, Archiepiſcopali ſede, cui ſeptem Epiſcopatus parebant, multis ſæculis claruit: atque tandem una cum cæteris urbibus in Saracenorum poteſtatē delapſa, anno humanæ ſalutis milleſimo centeſimo & tertio, ab illuſtri Chriſtianorum principe *Tancredo*, cùm Antiocheni principatus gubernationem ſuſcepiſſet, poſt longam obſidionem recuperata eſt. Quam cum poſtea *Ægyptiorum Sultanus* extorſiſſet, anno *Chriſti* ſupra ſeſquimilleſimum decimo quinto à *Selimo* Turcarum Imperatore per deditionem occupata eſt.

Ioſeph. 14. antiq. 19. 10. & 1. bel. 9. 15.

Will. Tyr. 4. bel. ſac. 11. & 5. bell. 16. Tyr 10. bel. ſac. 23 Vitriac cap. 44.

Herol ſex annal. bell. ſac. 9. 10.

37.

EMESA, aliàs *Emiſa* & *Emiſſa*, poſtea *Camela* vocata, quam *Abrahamus Ortelius* noſtræ ætatis coſmographus, ex *Bellonio* ſcribit hodie Turcis *Haman*, & Arabibus *Hamſa* dici: inclyta *Apamenæ* regionis urbs eſt. Hanc olim *Samaræos*, qui à *Samaræo* decimo filio *Chanaan* prognati ſunt, incoluiſſe referunt. Tempore, quo Romani totius mundi monarchiam tenebant, urbs hæc proprium habuit regem, firmaque arce, quæ in edito colle ſita erat muniebatur. Poſtquam autem *Chriſti* fide imbuta fuit, Archiepiſcopatus ſede inſignita eſt, ac quatuor Epiſcopatibus imperabat.

Ptolom. Heron de loc. Hebr.

Geneſ 10. Ioſeph. 7. bell 27 Ty. 14. bell. 14 & 11. cap. 6. 8. Vitriac. cap. 44.

CHRO-

CHRONICON DVPLEX AVCT. R. D. CHRISTIANO ADRICHOMIO DELPHO.

PRÆFATIO IN SVBSEQVENS CHRONICON.

CUM viderem hoc tempore, nihil ęquè neceſſarium, quàm ſi hiſtoricus, & literalis utriuſque Teſtamenti textus, quam apertiſſima methodo explicaretur, videbam hoc non alio pacto rectius quàm locorum & temporũ explicatione fieri. Neq́ tamen hoc mihi conandum arbitrabar, ut perplexis & neſcio, an unquã explicandis quęſtionibus lectorem retinerem; ſed ut hanc quaſi viam ſternerem, ad ſuccum, & ſyncerio res fructus ex ipſis bibliorum fontibus hauriendos. Itaque ſubiecta oculis Palęſtina, ut maximè rudiorum animos oblectare & inſtruere potuit, & ipſa Evangelii ſede, & quaſi matrice Hieroſolyma, hoc ſequenti opere exhibeo Chronicon duplex Primum, breviſſimum, quod ſummatim praeclariſſima queque ab orbe condito ad hunc uſq́ diem complectitur. Alterum, cum ipſis Bibliis orditur & finit, quod iure voces totius Teſtamenti compendium, quidquid enim obſcurè ibi, confuſè, ſępe etiam interrumpitur, hic quanta maxima potuit induſtria, luculenter exponitur. Adiecimus & breviſſimis annotationibus, illam temporum rationem, quam Genebrardus & aliquãdo Benedictus Arias ſequuntur, ne quicquam ſit, quod properantem latere poſſit, & eam ipſam non omnibus, ſed pręcipuis tantũ locis appoſuimus, atq́ ita ſequi quemvis cuique licitum ſit. nam pręſtare omnia tam contrariis omnium ſententiis, difficillimum eſt: ut non dicam, quod hoc à nemine pręſtari poſſit. Doctiſſimi quique magno ſtomacho Annii Philonem & Beroſum proſcindunt, qui tamen ipſi, quando commodum eſt, lubenter eum ſequuntur. Quidam Latina Gręcis, plures Hebręa utriſque pręferunt, alii unum aut ex uno, locum aliquem unum, ex quo reliquos deducunt, alii omnes ſequuntur: ut tandem qui verè prudens & doctus ſit, audire utramque partẽ debeat. Cum igitur nihil ſit iucundius, utilius, magiſque neceſſarium ac ſalutare, quam contemplare Dei Opt. Max. Majeſtatem: Mundi quoque creationem, hominis formationem eiuſdemque propagationem: regnorum originem ac mutationem. Legis etiam Moſaicę initiũ, progreſſum, ac finem Item Chriſti ortum, vitam, miracula, ac paſſionem, nec non Chriſtianã Eccleſiam naſcentem, grandeſcentem, florentem, ac iam ſeneſcentem: denique virtutum, vitiorũq́ exẽpla ſequenda fugiẽdave quaſi ob oculos intueri: operę preciũ mihi viſum fuit ex divina ſcriptura & Eccleſiaſticis ſcriptoribus harum rerum omnium epitomen quandam concinnare. Quo in opere duo ſumma diligentia obſervavi: Primò, ut res ſacras, (ſacra namq́ ex profeſſo tracto) eaſque non quaslibet, ſed maximè notabiles ac memorabiles, iuxta genuinum verumq́ ordinem collocarem, ſervata ubique exactiſſima tẽporis, loci, & perſonę ratione Ordo namq́ rei, ac conſideratio circumſtã-

 tia-

tiarum, quando, ubi, à quo, qua occaſione, quo modo, quo fine, quid factum dictumve ſit, multum lucis intellectui adfert, mira gratia affectum delectat, memoriamq; plurimum iuvat. Secundò, ut præcipua quæq; rerum capita ac ſummã, quoad licuit paucisſimis, maximeq; propriis & efficacibus verbis, præſenti plerumq; utens tempore, explicarẽ, earumq; veram & vivam imaginem quaſi in tabula compendiario penicillo deliniatam, ac vividis coloribus graphicè depictam, tanquam iam ante oculos gererentur, vivide cõtemplandam, mentiq; imprimendam ſubiicerẽ: cavens tamen, ne dum brevis eſſe laboro, obſcurus fiam. Dilucida autem brevitas gemino beneficio iuvat lectorem, in primis ut minori cum labore, ac maiori cum voluptate legat: deinde ut lecta facilius memoriæ infigat, ac tenacius retineat. nã memoriæ amicum eſt, quod breve eſt. Styli elegantiã in tanta brevitate obſervare non potui, ubi ſic cuiuſq; ſæculi illuſtria dicenda ſunt, ut digito ea indicaſſe ſufficiat: ſacram quoque in hoc imitatus ſcripturam, cùm veritatis oratio, quò ſimplicior, hoc ſit efficacior, non ignorans etiam Manilii illud monoſticon, Ornari res ipſa negat, cõtenta doceri. Ut itaq; ſcias huius libelli ordinem, principio ex pentateucho Moyſi, libro Joſue, Judicum, Regum, Paralipomenon, Eſdræ, & Machabæorum, iuſto ordine breviter concinnavi continuam ſacræ hiſtoriæ ſeriem à condito Mundo, uſq; nativitatem Chriſti: ubi autẽ ſcriptura deficit, ea ex Philone atq; Ioſepho ſupplevi, hiſque ſuo loco inſervi hiſtoriam Iob, Ruth, Tobiæ, Iudith, & Eſter. Item librum Pſalmorum, Proverbiorum, Eccleſiaſtis, Canticorum, Sapientiæ, & Eccleſiaſtici, nec non 4. maiorum, & 12. minorum Prophetarum, obſervato etiã diligenter quo tempore ac loco prophetaverint: quod nõ parum facit ad ipſorum prophetarum intelligentiam, ſola enim temporum cognitio declarat prophetias eſſe prophetias. Chriſti verò Salvatoris noſtri vitam omnibus & ſingulis Chriſtianis ſemper ob oculos habendam atque imitandam, ex 4. Evangel. maxima induſtria iuxta verum germanumq; ordinẽ luculenter in unum contexui: ubi interdum ſinguli, interdum bini, aliquando terni, nonnunquam vero quaterni Evangeliſtæ mirabili harmonia à Chriſto acta aut paſſa explicant. Eodem ordine per compendium conſcripſi actus & paſſiones Apoſtolorum: item, quo tempore & loco epiſtolæ Apoſtolicæ & Apocalypſis B. Joannis ſint ſcriptæ, propterea quod, teſte Chryſoſt., non modicũ faciat ad tractãdas quæſtiones cognitum epiſtolarum tẽpus. Loca *autẽ originalia ſcripturarũ, ubi hæc planius fuſiusq; deſcribuntur, in margine appoſui. Simili induſtria in breviviore Chronico ex Eccleſiaſticis ſcriptoribus ac hiſtoricis tam antiquioribus, quàm recentioribus fide optima proſecutus ſum Eccleſiæ Chriſti primordia ac progreſſum, Romanorũ Pontificum & Imperatorum tempora, & cæt. Poſtremò quædã adieci de Antichriſto & noviſſimis tẽporibus. Titulos ſummã rei quaſi digito indicantes paſſim in margine adiunxi. Hæc itaq; quæ inſtar apiculæ è ſacroſancta Scripturæ medulla, probatorumque auctorũ floribus in proprium mihi uſum collegi, ac ſyncerè in verum, genuinumq; ordinẽ dilucida brevitate concinnavi, nunc & tibi exhibeo candide lector: ut quibus omnes illos libros comparare aut perlegere commodũ non eſt, ad manum habeant ſacrarum quarumcunq; rerum compendiũ. Quamobrẽ hoc meum qualecunq; opuſculum, quod benevolo animo offero, tibi benignè ſuſcipe, piè utere, & in Chriſto bene beateq; vive & vale.*

ADMO-

ADMONITIO
Ad Lectorem.

Temporis exacta ratio. ANTEQVAM hoc opus aggrediar, expedit, ut de exacta temporis diviſione quædam præmittam. Æternitas, in ſe immutabilis eſt: nulla enim viciſſitudine obumbratur. Tempus eſt mobilis quædam mutatio ac menſura motus, fluens ex primo mobili. *Dep. ætatum mundi.* Totius autem temporis fluxus in 6. ætates diſtinguitur. Prima à creatione Mundi uſque ad diluvium, continet annos 1656. Secunda, à diluvio uſque ad nativitatem *Abrahæ*, quæ à poëtis aurea vocatur, conſtat annis 292. Tertia, exinde uſque ad initium regni *David*, habet annos 942. Quarta à principio regni *David* uſque ad ſubverſionem *Jeruſalem* per Chaldæos durat ann. 484. Quinta deinde uſq. ad nativitatē *Chriſti* cōplectitur an- *Matt. 24.* nos 586. Sexta, incipit à nativitate *Chriſti*, & durat *Matt. 13.* uſque ad conſummationem Mundi, cuius terminum ſolus Deus novit. Septima, quaſi ſabbatum, eſt ſtatus piarum animarum in cælo, & corporum in ſepulchro quieſcentium. Octava, erit reſurgentium, in qua pii cum Domino regnabunt in æternum.

Cæterum Annus, quali *Geneſis & reliqui ſa-* *Anni Solaris diviſio. Gene. 7. & 8.* *cræ Scripturæ libri* utuntur, eſt ſpacium decurſus Solis, quem ab uno diſceſſus zodiaci puncto, donec illò præciſe revertatur, peragit. Hunc autem circuitum perficit Sol in ſeptimanis 52. dieì 1. & quarta fermè diei: aut in diebus 365. & horis ferè 6. nam deficiunt 12. minuta, quæ faciunt quintam partem horæ. Sex autem iſtæ horæ quarto quoque anno conficiunt diem integrum, qui intercalatur ſexto Kalendis Martii, à quo biſſextus is annus dicitur. Minuta vero illa 12. faciunt retrocedere Solſtitia & æquinoctia: & ita in quinque annis erramus per unam horam; & in 120. annis per unum diem, & niſi error iſte corrigatur, feſta hyemalia tandem forent æſtivalia; & è converſo.

Exod. 12. Annum verò *Iudæi* dividebant in menſes 12. cumque ex Dei mandato incipiebant à 1. menſe *Niſan*, cuius 14. luna vel cadebat in diem Verni æquinoctii, vel propius ipſum ſequebatur. Vnde ferè cum noſtro concurrit Martio. Romani etiam annum dividunt in menſes 12. cumque primitus incipiebant à menſe Martio: at poſtea, authore *Iulio Cæſare*, eum inceperunt à Ianuario, ſic & nunc communiter nos Chriſtiani annum inchoamus, & in- *Lunæ curſus.* novamus Kalendis Ianuarii. Luna diebus 29. & horis fere 12. ad initium ſui, unde cæperat, revertitur.

Septimana, (à *Iudæis* Sabbatum dicta,) eſt *Septimana diviſio Luca 18. Hier epiſt. ad Hedib. quæſt. 4.* ſpacium 7. dierum. cuius dies Iudæi primam, ſecundam, tertiam, quartam, quintam, ſextam, ſabbati (quam & paraſceve dicebatur) & ſabbatum appellabant. Ethnici verò, à 7 planetis, diem *Solis, Lunæ, Martis, Mercurii, Iovis, Veneris, & Saturni* nominabant. Apoſtolorum autem autoritate prima ſabbati, ob re- *Apocal. 1.* ſurrectionem Domini, Dominicus dies eſt dictus. *Silveſter* verò Pontifex reliquos ſeptimanæ dies, feriam ſecundam, tertiam, quartam, quintam, ſextam, & Sabbatum nuncupavit. Itaque qui Iudæis prima ſabbati, is gentibus dies Solis, & Chriſtianis dies Dominicus eſt: & ſic deinceps. Septimanam autem Iudæi à prima Sabbati, Ethnici à die Solis, Chriſtiani à Dominico incipiunt.

Dies naturalis, complectitur horas 24. id e- *Dies naturalis Levit. 23.* nim eſt diei ac noctis completę ſpacium. hunc computabant Iudęi à veſpera in veſperam; Ethnici ab ortu Solis; Chriſtiani à media nocte uſque ad mediam ſequentis noctis. quem *Dies artificialis.* etiā in 24. horas partimur. Dies artificialis eſt ſpacium temporis ab ortu ſolis uſque ad eius occaſum. Hunc dividebant Iudæi patreſque *Ioan. 11.* priores in 12. horas æquales, de quibus *Chriſtus*: Nonne duodecim ſunt horę diei? Prima itaque hora ſive mane, erat exortus Solis. Tertia, erat ſpacium medium inter ortum Solis & meridiem. Sexta, ipſa erat meridies. Nona, Sole iā ad occaſum vergente. Duo decima ſive veſpera, occaſus erat Solis. Hoc liquet ex parabo- *Matt. 20.* la de conductis à patrefamilias operariis, qui exiit mane, tertia, ſexta, nona, & undecima horis: ubi etiam quoſdam legimus in vineam undecima demum hora miſſos, ac unam duntaxat horam in opere fuiſſe, utpotè qui paulò ante ſolis occubitum venerint, Harum tamen 12. horarum, prima, tertia, ſexta, & nona, nominatiores erant, ac veluti capita quędam cęterarum, utpote in quibus & cæteræ horæ cōprehendebantur, de quibus ſæpe in Sacris literis fit mentio: nominatim nihilominus & de aliis horis in Scriptura legimus. Noctem verò *Ioan. 1. & 4. Noctis diviſio.* ab occaſu Solis uſque ad ejus ortum partiebantur Iudæi ſimul ac Romani in vigilias 4. prima in occubitu incipiebat Solis, tertia in media nocte, &c. Sic legimus *Chriſtum* ambulaſſe ſuper mare quarta vigilia noctis. Hora, eſt duodecima *Matt. 14.* pars diei artificialis. Punctus ſive quadrans, eſt quarta pars horę. Minutum, eſt ſexageſima pars horę. Momentum, eſt decima pars puncti. Vncia, eſt duodecima pars momenti. Atomos eſt quadrageſima quarta pars vnciæ.

CHRO-

CHRONICON, CONTINENS VERAM ANNORVM SERIEM,

AVTORE CHRISTIANO ADRICHONIO DELPHO.

Anni Mundi.

I. ÆTAS MUNDI

1. DEVS æternus creavit Adam. *Geneſ.* 1.

130. Adam cùm eſſet 130. annorum genuit Seth.

235. Seth cùm eſſet 105. annorum, genuit Enos.

325. Enos natus annos 90. genuit Cainam.

395. Cainam exiſtens 70. annorum, genuit Malaleel.

406. Malaleel cùm eſſet 65. annorum, genuit Iared. *Geneſ.* 5.

622. Iared ętatis ſuæ anno 162. genuit Enoch.

687. Enoch exiſtens 65. annorum, genuit Mathuſalam.

874. Mathuſala natus annos 187. genuit Lamech.

1056. Lamech cùm eſſet 182. annorum, genuit Noë.

1656. Noë exiſtente 600. annorum inundavit Diluvium. *Geneſ.* 7.

Summa ab Orbe C. ad diluvium, anni *1656.*

Dies ſex addit Genebrardus.

II. ÆTAS.

1658. SEm genuit Arphaxad biennio poſt diluvium.

1693. Arphaxad cum eſſet 35. annorum, genuit Sale.

1723. Sale exiſtens 30. annorum, genuit Heber.

1757. Heber natus annos 34. genuit Phalegh.

787. Phalegh ætatis ſuæ anno 30. genuit Reu. *Gene.* 11.

819. Reu cùm eſſet 32. annorum genuit Saruch.

49. Saruch natus annos 30. genuit Nachor.

78. Nachor exiſtens 29. annorum, genuit Thare.

3. Thare cùm eſſet 70. annorum, genuit Abram.

Summa annorum.

292.

Diluvium duravit anno; ita ſecundo poſt Diluvium, hoc eſt 1659. natus eſt Arphaxad Genebrardo: adiiciendus igitur in his genealogiis unus annus; ut ſumma huius ætatis ſit 293. annorum: B. Arias tamen numerat 292.

III. ÆTAS.

ADiiciendus & in hac ætate annus ille diluvii ita convenient omnia cum ſupputatione Genebrardi.

2023. ABRAM cum eſſet 75. annorum, accepit à Deo primam promiſſionem *Geneſ.* 12.

2084. Abraham exiſtens centum annorum, genuit Iſaac. *Gene.* 21.

2108 Iſaac ſtatus annos 60. genuit Iacob. *Gene.* 25.

2199. Iacob cum eſſet annorum 91. genuit Ioſeph. *Geneſ.* 30. 41. 45. & 47.

Iacob deſcendit in Aegyptum annos 130. natus, Gen. 47. *Fuit is annus Mundi 2239. Iacobæi manſerunt in Aegypto annis* 430. Exod. 12. Gal. 3. *ita annus Mundi 2669. Genebrard.*

A Iacob in Aegyptum deſcenſu quot anni fluxerint uſque ad Moyſis adminiſtrationem in deſerto, maxima contentio eſt: docet Genebrard fuiſſe annos 430 Exod. 12. Act. 7. Gal. 3. Ioſeph. 2. Ant. cap. 5. & ſignificatur, Geneſ. 15. *Quorum annorum initium ſtatuendum eſt non ab Abraham vel Iſaac, ſed ab ipſo deſcenſu Iacob, qui cadit in annum Mundi* 1709. Genebrard. *B. Arias numerat ab Iſaac: ſed ea diſputata controverſiarū plena eſt, lector iudicet.*

2309. Ioſeph exiſtens annorum 110. obiit. *Geneſ.* 50.

Quo mortuo ſervivit Iſraël in Aegypto uſque ad exitum annis 144. *Euſebius in Chronic.*

2453. Moyſes exiſtens 80. annorum, eduxit Iſraëlem ex Aegypto. *Exod.* 7.

Et accepit legem in Sinai anno 430. à prima promiſſione ad Abraham facta *Galat.* 3.

Deinde præfuit Iſraëli in deſerto annis 40. *Deut.* 1. & 34.

Ioſue præfuit annis 7.

2493. Iſraël fuit ſine iudice annis 11.

2500. Othoniel iudicavit annis 40. *Iud.* 3.

2511. *Moyſes, ut Genebrardus, præfuit annis 40. Ioſue annis 18. undecim autem annos, quibus ſine iudice dicitur fuiſſe, adiicit Othonieli, ut cum iſtius imperio ſimul faciant annos 40.*

2551. Aiod annis *Iud.* 3.

2631. Debora annis 40. *Iud.* 5.

2671. Gedeon annis 3. *Iud.* 8.

2711. Abimelec annis 3. *Iud.* 9.

2714. Thola annis 23. *Iud.* 10.

2737. Iair. annis 22. *Iud.* 10.

2759. Iepte annis 6. *Iud.* 12.

2765. Abeſſam annis 7. *Iud.* 12.

2772. Ahialon, ſive Elon annis 10. *Iud.* 12.

2782. Abdon annis 8. *Iud.* 12.

2784. Troja capitur. *Euſeb. in Chron.*

Sam

2790 Samſon annis 20. *Iud.* 15.
2810 Heli ſacerdos annis 40. 1. *Reg.* 4.
2850 Samuel & Saul ann. 40. *Act.* 13. *Euſeb. in Chron.*

Summa annorum 942.

Genebrardus ætatem hanc numerat ab exitu de Ægypto, vſq; ad templi ædificationē anno 4. Salomonis. Summa anni 480. anno Mundi 3149. ita Genebrar. Augustinus numerat à nato Abrahamo ad ædificationem templi annos 1100. Chriſti anno verò 986.

IV. ÆTAS.

2890 DAVID regnavit ann. [illegible] & menſ. 6. 2. *Reg.* 5.
2930 Salomon an. 40. 3. *Reg.* 11.
2933 Anno regni ſui 4. fundavit Templum Domini, ann. 480. ab exitu Iſrael de Ægypto. 3. *Reg.* 6.
2970 Roboam regnavit an. 17. 3. *Reg.* 14.
2987 Abia ann. 3. 3. *Reg.* 15.
2990 Aſa an. 41. 3. *Reg.* 15.
3031 Ioſaphat an. 25. 3. *Reg.* 22.
3056 Ioram ann. 8. 4. *Reg.* 8.
3064 Ochozias an. 1. 4. *Reg.* 8.
3064 Athalia an. 6. *Geneb.* 7. 4. *Reg.* 11. 2. *Par.* 22.
[illegible] Ioas an. 40. 4. *Reg.* 12.
3111 Amaſias an. 29. 4. *Reg.* 14.
3140 Ozias, qui & Azarias an. 25. 4. *Reg.* 15.
3189 Olympias prima. *Euſeb. in chron.*
3193 Ioathan an. 16. 4. *Reg.* 15.
3209 Achaz an. 16. 4. *Reg.* 16.
3209 Roma conditur. *Euſeb. in chron.*
3224 Ezechias an. 29. 4. *Reg.* 18.
3229 Tranſlatio Iſrael in Aſſyriam.
3253 Manaſſes an. 55. 4. *Reg.* 21.
3308 Amon, poſt mortem Manaſſe patris ſui an. 24. *Reg.* 21. quibus connumerātur 10. anni, quibus regnavit Amon captivo patre: prout Philo dicit, & manifeſtat Euſebius, & 70. interpret.
3320 Ioſias an. 31. 4. *Reg.* 22.
3351 Ioachaz men. 3. 4. *Reg.* 23.
3351 Ioakim, *Ioachim Eliachim Genebrar.* an. 11. 4. *Reg.* 23.
3362 Ioachim, qui & Iechonias m. 3. 4. *Reg.* 24.
Tranſmigratio Babylonis.

Summa ab ædificatione Templi, quæ incidit in quartum Salomonis, vſq; ad captivitatem Babylonis anni 419. menſ. 6. Genebr.

3363 Sedechias an. 11. quo anno Hieruſalem devaſtata eſt. 4. *Reg.* 24. 25.

Summa annorum 484.

V. ÆTAS.

3374 DESOLATIO Ieruſalem, ac templi, & captivitas Babylonica duravit an. 70. 2. *Par.* 36. *Hierem.* 25. 29.
3444 Zorobabel dux præfuit Iudæis Hieroſolymam reverſis an. 58. *Luc.* 3. *Philo in breviar. temporum.*
3445 Anno 2. cæpit ædificare templum Domini, ſed mox opus prohibitum eſt.
3480 Anno eius 37. miſſus Holofernes à Iudith truncatus eſt.
3488 Anno eius 45. Darius Artaxerxes Longimanus cæpit regnare Perſis.
3489 Cuius anno 2. ædificatio templi reſumpta eſt, hortantibus Aggeo, & Zacharia prophetis.
3493 Et anno eius 6. Completa eſt: ex quo primum fundari cæpit an. 46. *Ioan.* 2.
3494 Anno proximo, id eſt, 7. Artaxerxis, die 1. men. 1. Eſdras ſcriba cæpit aſcendere de Babylone Ieroſolimam: quò pervenit die 1. menſ. 5 cum ſociis 1775. & m. 9. conſtituit iudices, qui ſepararent à Iudæis alienigenas cum natis earum.
3502 Reſa Moſolla, ſive Miſciola, dux Iudeorum an. 66. *Luc.* 3. *Philo in Breviar.*
3507 Anno Artaxarxis 20. Neemias pincerna impetravit à rege licentiam reædificandi Hieruſalem, à quo tempore inchoantur 70. hebdomadæ Danie ca. 9 quæ faciunt an. 490. & terminantur quadriennio poſt mortem Chriſti, quando Caius fecit poni abominationem deſolationis, hoc eſt, imaginem ſuam in templo ſub nomine Iovis maximi. *Matth.* 24.
3544 Aſſuerus Magnus cæpit regnare ab India, vſq; Aethiopiam ſuper 127. provincias.
3546 Anno eius tertio, Heſter regina electa eſt.
3550 Anno 7. nupta eſt & coronata.
3555 Anno 12. ſuſpenſus Aman, & Mardocheus exaltatus.

3568	Ioanna Ben Reſa dux Iudæorū annis 53.	*Lucæ 3. Philo in Breviar.*
3621	Iudas Hircanus 1. an. 14.	
3635	Ioſeph priſcus, an. 7.	
3635	Alexander Mag. fit Monarcha	
3642	Semei Abner, an. 11.	
3653	Matathias Heli, an. 12.	
3665	Maat Aſar, an. 9.	
3674	Nagge Artaxat, an. 10	
3684	Heſli Agai, an. 8.	
3692	Nau Maſlot, an. 7.	
3699	Amos Sirach, an. 14.	
3713	Matathias Siloa, an. 10.	
3723	Ioſeph iunior Arſes, an. 60.	
3783	Ianne Hircanus ſecūdus an. 16.	

Summam huius temporis ita demonſtrat Genebr. à captivitate ad Ioſue fil. Ioſedec an. 70. à Ioſue ad Machabeos anni 283.

3799 Genebrar. [illegible] Propter perſecutionem Antiochi Epiphanis ducatu Iudæorum vacante, Matathias Machabeus ſacerdos correptis armis Dei legem vindicavit.
3800 Iudas Machabæus dux ſimul, & Pontifex, præfuit an. *Genebr.* 4.
3805 Ionathas Machabæus, an. 19. *Genebr.* 18.

3824 Simon Machabæus annis 9 *Genebr.* 8.
3832 Ioannes Hircanus Priſcus, annis 26. *Genebrardo* 3.
3858 Ariſtobulus rex an. 1.
3859 Alexander Iannæus, an 27.
3886 Alexandra Alexandri vidua, an 9
3895 Hircanus vltimus, an. 34 quo cum fratre Ariſtobulo de regno dimicante, Iudæa ſubacta eſt à Romanis.
3914 *Iulius Cæſar* I. *Romanus imperat à Calen. Ianuar. an. 4. menſ. 2. d.* 15
3918 *Iulius Cæſar idib. Mart. occiditur.*
3920 *Octauius Auguſtus Romanus Cæſar* II. *imperat an. 55. m. 8. d.* 24 Onuph.
Hircano à Parthis capto,
3929 Herodes maior Aſcalonita, I. ex alienigenis rex Iudæorum ab Auguſto, & ſenatu Romæ creatus, inuitis Iudæis tyrannico principatu regnat ann 31 deinde legitimo an 6 ſimul an. 37.
3945 Templum Hieroſolimę ab Herode magnificentiſſimè reſtitutum. *Ioſeph* 15. *antiq.* 14
3945 Die 8. Decemb. B. Maria virgo cōcipitur.
3945 Die 8. Sept. B. Maria virgo ex tribu Iuda, patre Ioachimo, matre Anna in Nazareth Galilææ naſcitur. *Onuph.*
3949 B. Maria ablactata triennis Ieroſolyme in templo præſentatur Domino.
3959 Die 24. Sept. Ioan. Baptiſta concipitur.
3960 Anno 1. regni Herodis legitimi, quo Iudæi ipſum in regem ſuſcipientes, iurauerunt in fide ipſius, & poſterorum eius ſeſe permanſuros, iuxta prophetiam Iacob, *Geneſ.* 49. ablato ſceptro de Iuda, die 25. Mart. feria 6. Chriſtus in Nazareth in vtero B. Mariæ virginis de Spiritu ſancto concipitur.
Die 24. Iunii feria ſexta Ioann. Baptiſta naſcitur,
Die 26. Iul. feria 3. B. Anna obiit anno ætatis ſuæ 50.
Die 25. Decemb. die Dominico Chriſtus in Bethleem naſcitur.

Summa annorum V. ætatis 586.

SVMMA ANNORVM, A creato mundo vſq; natum Chriſtum 3960. *Genebrard. numerum facit* 4089. *annorum.*

VI. MVNDI ÆTAS.

Anni Chriſti

1\. IESVS Chriſtus, Deus & homo Pontifex in æternum vixit in terris, ann. 33. m, 3 d. 1.

Pomatus & Genebrardus aiunt Ieſum Chriſtum D. N. vixiſſe an. 32 *men.* 3. *diebus* 10 *alii aliter.*

15\. 3. *Tiberius* I. *imperat à* 18. *Septemb. ann.* 22. *m.* 6. *d.* 26.

14 1. Sanctus Petrus Chriſti vicarius, ſedet à morte Chriſti in Iudæa annos 5. Antiochiæ an. 7

38\. 4. *Caius Caligula imperat à* 16. *Mart. ann.* 3. *m.* 10. *d.* 9

41 5. *Claudius* 5. *imperat à* 24. *Ianuar. an.* 13. *men.* 8. *dies* 20.

44 1. S. Petrus ſedet Romæ à 18. Ianuar. an 24. m. 5. d. 12. *hoc eſt in vniverſum an.* 31 *m.* 5. *dies* 12.

Concilium Apoſtolorum Hieroſolimæ. *Actor.* 15

55\. 6. *Nero imperat à* 13. *Octob. an.* 13. *m.* 7. *d.* 28.

57 2. ~~S. Linus~~ ſedet à 18 Iun. ~~viuo & abſente ut plurimum Petro~~, an. 11. m. 3. d. 12.

65\. Prima perſecutio Chriſtianorum.

68 3. ~~S. Clemens I~~ ſedet à 29. Iun. an. 9. men. 4 dies 26

~~Clemens Cleto ſubiiciendus~~ eſt. Genebrard.

69 7. *Galba imperat à* 10. *Iun. m.* 7. *d.* 7

70 8. *Otho imperat à* 16. *Ianuar. m.* 3. *d.* 5.

9\. *Vitellius imperat à* 20. *April. m.* 8. *d.* 5.

70 10. *Veſpaſianus imperat à* 24. *Decemb. ann.* 9 *men.* 6.

77 4. ~~S. Cletus ſedet~~ à 23 Novemb. an. 6. m. 5. d. 3. *Genebr. an.* 12 *m.* 1. *d.* 11.

80 11. *Titus imperat à* 24 *Iun. an.* 2 *m.* 2. *d.* 20

82 12. *Domitianus imperat à* 13. *Septemb. an.* 15 *d.* 16.

84 5. S. Anacletus ſedet à 4. Maij an. 12. m. 2. d. 10 *Genebr. an.* 9

Genebr. ac 3 ſuiſſe.

90 2. Perſecutio Chriſtianorum.

96 6 S. Evariſtus ſedet à 27. Iul. an. 13. m. 3 *Genebr. an.* 9

97 13 *Nerva imperat à* 18 *Septemb. an.* 1 *men.* 4 *dies* 9

99 14. *Trajanus imperat à* 27. *Ianuar. an.* 19. *m.* 6. *dies* 15

103 3. Perſecutio Chriſtianorum.

109 7. S. Alexander I. ſedet à 15. Novemb. an. 7 m. 5 d. 19.

8 S. Xyſtus I. ſedet à 29. Maii an. 9. m. 10. d. 9 *Genebr. an.* 10. *m.* 3. *d.* 21

118 15. *Aelius Adrianus imperat à* 9 *Auguſt. an.* 20. *m.* 10. *d.* 29

127 9 S. Teleſphorus ſedet à 29. April. an. 10. m. 8. d. 28. *Genebr. an.* 11. *m.* 3. *d.* 21

138 10 S. Hyginus ſedet à 13 Ianuar. an 4 m. 3. d. 4.

139 16 *Antonius Pius imperat à* 10. *Iul. an* 22. *m.* 7. *d.* 26

142 11. S. Pius I. ſedet à 15 Ianuar. an. 11. m. 5. d. 27 *Genebr. an* 9. *m.* 4. *d.* 3

153 12 S. Anicetus ſedet à 25 Iul. an. 9. m. 8 d. 24 *Genebr. m.* 4. *d.* 13

162 17 *Marcus Antonius Verus cum Lucio Aurelio fratre imperat à* 7. *Mart. an.* 19. *d.* 11.

163 13 S. Soter ſedet à 5. Maij an. 7. m. 11. d. 18 *Genebr. an* 9. *m.* 3. *d.* 21.

168 4 Perſecutio Chriſtianorum.

171 14 Eleutherus ſedet à 14 Maii an. 15. d. 13. *Genebr. m.* 3. *d.* 2.

181 18 *Commodus imperat à* 17. *Mart. an.* 12. *m.* 8 *dies* 15.

15 S. VI

Chriſti	
186 Genebrar. 206	15. S. Victor I. ſedet à primo Iun. an. 12. m. 1 d. 28 *Genebr. an. 10 m. 1 d. 10*
193	19 *Aelius Pertinax imperat à 31 Decembr. m. 2. d. 28*
194	20 *Dedius Iulianus imperat à 28 Mart. m. 2. dies 5*
194	21 *Severus Pertinax imperat à 1. Iun. an 17 m. 8. d. 3*
198	16 S. Zephyrynus ſedet à 10 Aug. an. 20. d. 17. *Genebr. an. 7. m. 7 d. 10*
203	5 Perſecutio Chriſtianorum.
212	22 *Anthonius Caracalla imperat à 4. Feb. an. 6 m. 11. d. 5.*
218	23 *Macrinus imperat à 12 April. an. 1 menſ. 1. dies 28*
218	17 S. Caliſtus I. ſedet à 2 Sept. an. 5. m. 1. d. 13. *Genebr. an. 6. m. 1. d. 10.*
219	24. *M. Aurelius Antonius Heliogabalus imperat à 7. Iunii an. 3 m. 9 d. 4*
223	25 *Alexander Mameæ filius imperat à 10. Mart. an. 13 d. 9*
223	18 S. Vrbanus I. ſedet à 16 Oct. an. 7. m. 7. d. 5. *Genebr. an. 4. m. 10 d. 12*
231	19 S. Pontianus ſedet à 18 Iun. an. 5. m. 5. dies 2. *Genebr. an. 9. m. 5. d. 12.*
236	26 *Maximinus imperat à 18. Mart. annos 2. m... d...*
236	20 S. Anterus ſedet à 21. Novemb. an. 5. m. 1. d. 14.
237	6. Perſecutio Chriſtianorum.
237	21. S. Fabianus ſedet à 10 Ian. an 14. d. 11. *Geneb. an. 53*
238	27. *Balbinus & Pupienus imperant an. unum.*
239	28 *Gordianus imperat à... Iun. circiter 6.*
245	29 *Philippus cum Philippo filio imperat à... Mart. an. 5. m... d....*
250	30. *Decius cum Decio filio imperat annos 2.*
251	7. Perſecutio Chriſtianorum.
251	22 S. Cornelius ſedet à 12. Iul. an. 2. m. 2. d. 3
252	31. *Gallus Voluſianus.*
253	23 S. Lucius I. ſedet à 20. Novemb. an. 1. m. 3 d. 13. *Genebr. an. 1. m. 3. d. 3.*
254	32 *Valerianus cum Galieno filio imperat an. 7.*
	8. Perſecutio Chriſtianorum.
255	24. S. Stephanus I. ſedet à 9 April. ann. 2. m. 3. d. 25. *Genebr. an. 7 m. 3 d. 2*
257	25 S. Xyſtus II. ſedet à 15 Decem. an. 1. m. 10. d. 23. *Genebr. an. 2. m. 10*
260	26 S. Dionyſius ſedet à 22 Iul. an. 10. m. 5 d. 5. *Genebr. an. 6. m. 2. d. 4*
261	33. *Gallienus capto patre ſolus imperat an. 8.*
269	34 *Claudius imperat à 21. Mart. an. 1. m. 10. d. 15.*
	27 S. Felix I. ſedet à 1. Ian. an. 4. m. d. 15
271	35. *Quintillus imperat à 14 Febr. dies 17.*
271	36. *Aurelianus imperat à 20. Febr. an. 4. m. 11. dies 7.*
271	9. Perſecutio Chriſtianorum.
275	28 S. Eutychianus ſedet à 5 Iun. an. 8. m. 6 d. 4. *Genebrard. an. 1. m. 1. d. 1.*
276	37. *Tacitus imperat à 25. Sept. m. 6. d. 20.*
277	38 *Florianus imperat à 13. April. m. 2. d. 20.*
277	39 *Probus imperat à 3. Iul. an. 5. m. 4.*

Chriſti	
282	40 *Carus cum Carino & Numeriano filiis, imperat à 2 Novemb. an. 2. m...*
283	29 S. Caius I. ſedet à 17. Decemb. an. 12. m. 4 d. 6 *Geneb. an. 11 m. 4 d. 12*
284	41 *Diocletianus & Maximianus Herculeus imperant à 21 April. an. 20*
	10 Perſecutio Chriſtianorum, eaq. maxima.
296 Genebrard 302	30 S. Marcellinus ſedet à 21 Iul. an. 7. m. 9 d. 26 *Genebr. an. 6 m. 2. d. 16*
304	31 S. Marcellus I. ſedet à 27 Iun. an. 5 m. 6 d. 21 Martyr. *Genebr. an. 6 m. 5 d. 21*
304	42 *Conſtantius I. & Galerius Maximianus, imperant à 21 April an. 1. m. 10 d. 8*
306	43 *Conſtantinus Primus Magnus imperat à 25 Iul. an. 30 m. 9 d. 27*
306	*Maxentius imperat an. 6*
306	*Galerius Maximinus imperat an. 7*
310	32 S. Euſebius ſedet à 6 Feb. an. 1 m. 7. d. 27 *Genebr. an. 4. m. 1 d. 3*
310	*Licinius imperat an. 14*
311	33 S. Melciades, qui & Miltiades, ſedet à 10 Oct. an. 3 m. 2 *Geneb. an. 4. m. 7. d. 9.*
314	34 S. Silveſter I. ſedet à 28. Oct. an. 21 d. 4 *Geneb. an. 23 m. 10 d. 11*
325	Primum Concilium generale Nicenum, 318 Epiſcoporum contra Arrium.

331 Sedes Imperij transfertur Conſtantinopolim.

Chriſti	
336	35 S. Marcus ſedet à 26 Ianuar. m. 8 d. 22. *Geneb. an. 2. m. 8. d. 20.*
336	36 S. Iulius I. ſedet à 18 Oct. an. 16 m. 5 d. 16 *Geneb. an. 1. m. 2. d. 6*
337	*Conſtantinus II. imperat in Occidente à 22. Mart an. 3*
	Conſtantius II. imperat in Oriente an. 25 m. 5. (d. 5.
	Conſtans imperat in Occidente an. 13.
353	37 S. Liberius I. ſedet ab 8 Maij an. 13. m. 4 d. 17. *Genebr. an. 12 m. 3 d. 4*
355	Felix II Antipapa, ſedet in ſchiſmate à 12 Aug. an. 10. m. 3 d. 11 *alii rectius legitimum fuiſſe, & martyrem mortuum. Geneb. ſedit an. 1. m. 4. d. 2*
362	*Iulianus Apoſtata imperat à 3. Nov. an. 1. m. 7 d. 27*
	Iovianus imperat à 26 Iun. m. 7 d. 22

Imperium Bipartium.

Chriſti	
364	*Valentinianus I. ſenior, in Occidente imperat à 25 Febr. an. 11. m. 8 d. 22*
364	*Valens P. frater eius, imperat in Oriente à 1. April. an. 14 m. 4* d. 13
366	38 S. Damaſus I. ſedet à 1. Oct. an. 18 m. 2 d. 11 *Genebr. an. 19 m. 3 d. 11*
375	*Gratianus imperat in Occidente à 17 Novem. an. 7 m. 9 d. 9*
379	*Theodoſius I. ſenior imperat in Oriente à 16. Ianuar. an. 16 d. 2.*
381	2. Concilium generale Conſtantinopolitanum I. 150 Epiſcoporum contra Macedonium.

Anni Christi	
375	*Valentinianus II. iunior, imperat in Occidente, an. 8. menſ. 5. d. 20.*
	Maximus imperiũ occidẽtis occupat an. 5. d. 2.
386 Genebrar.	39. S. Siricius ſedet à 29 Decembr. an. 13. m. 1. d. 25 *Genebr. an. 15 men. 11.*
392 393	*Eugenius imperat in Occidente à 15 Maij, ann. 2. m. 4 d. 13*
394	*Honorius Theodoſii 1. filius. imperat in Occidente à 15 Sept. an. 28 m. 11. d. 10*
395	*Arcadius Theodoſii 1. filius imperat in Oriente à 17 Ian. an. 13 m. 3. d. 15*
398	40. S. Anaſtaſius I. ſedet à 7 April, an. 3. d. 21
401	41 S. Innocentius I. ſedet ab 8 Maii, an. 15 menſ. 2 d. 21.
408	*Theodoſius II. iunior, Arcadii F. imperat in Oriente poſt mortẽ patris à 1. Maii an. 42 m. 3*
418	42 S. Zoſimus. ſedet à 20 Auguſt ann. 3. m. 4 d. 7 *Geneb. an. 1. m. d. 12*
419	43 S. Bonifacius I. ſedet à 28 Decem. an. 3 m. 9 d. 28
423	44 S. Celeſtinus I. ſedet à 4 Novem. an. 8 m. 5 d. 3.
425	*Valentinianus 3 imperat in Occidente à 15 Oct. an. 29 m. 5 d. 23.*
430	3 Conſilium generale Epheſinum 200. Epiſcoporum contra Neoſtoriũ & Pelagianos.
432	45 S. Xyſtus III. ſedet à 28 April. an. 7. m. 11. *Genebr. an. 8 d. 18.*
440	46. S. Leo I. Magnus ſedet à 12 Maii an. 20 m. 11. *Geneb, an. 21 m. 1. d. 13*
450	*Marcianus imperat in Oriente à 28 Iul. an. 6. m. 6*
451	4. Concilium generale Chalcedonenſe, 630 Epiſcoporum contra Eutychen.
455	*Maximus imperat in Occidente à 17 Mart. m. 2. d. 27.*
455	*Avitus imperat in Occidente menſ. 10. d. 8.*
457	*Maiorianus imperat in Occidente ann. 4. menſ. 4 d. 2*
457	*Leo I. ſenior imperat in Oriente à 25 Ianuar. annis 7*
461	47 S. Hilarius ſedet à 19 April. an. 6 m. 3 d. 10 *Geneb. an. 7*
461	*Severus imperat in Occidente an. 3 m. 8 d. 28*
467	*Anthemius imperat in Occidente à 12 April. an. 5 m. 3*
467	48 S. Simplicius ſedet ab 8 Auguſt. an. 15 m. 6 d. 23
472	*Olybrius imperat in Occidente m. 3 d. 23*
473	*Glycerius imperat in Occidente à 5 Mart. an 1, m. 3 d. 21*
474	*Leo 2. Iunior & Zeno Iſauricus imperant in Oriente an 1.*
474	*Nepos imperat in Occidente an. 1. m. 2. d. 4*
475	*Auguſtulus imperat in Occidente m. 9. d. 24*

Poſt quem defecit imperium Occidentis ann. 325. vſque ad Carolum Magnum.

Anni Christi	
475	*Baſiliſcus pulſo Zenone imperat in Oriente an. 1. m. 6.*
476	*Zeno victo Baſiliſco iterum imperat in Oriente an. 15.*
483	49. S. Felix II. dictus 3 ſedet à 9. Mart. an. 8. m. 11. d. 17. *Genebr. an 6. m. 11. d. 17.*
491	*Anaſtaſius I. imperat à 6. April. an 27. menſ. 3. dies 3.*
492	50 S. Gelaſius 1. ſedet à 3. Mart. an. 4. m. 8. d. 19. *Genebr. an. 5. m. 8. d. 17.*
496 Geneb. 500.	51. Anaſtaſius II. ſedet à 29. Novemb. an. 1. m. 11. d. 24.
498	52. S. Symmachus, ſedet à 22 Novemb. an. 15. m. 7. d. 28.
514	53. S. Hormiſda ſedet à 20. Iul. an. 9. d. 18.
518	*Iuſtinus I. ſenior imperat an. 19. d. 28.*
523	54. S. Ioannes 1. ſedet à 12. Aug. an. 2. m. 9. d. 10.
526	55. S. Felix 3. dictus 4. ſedet à 25. Iul. an. 4 m. 2. d. 18.
527	*Iuſtinianus I. Magnus imperat à 1. Augu. an. 38. m. 5. d. 13.*
530	56. Bonifacius II. ſedet à 16. Oct. an. 1. d. 2. *Genebr. an. 2.*
532	57. Ioãnes 2. ſedet à 22. Ian. an. 2. m. 4. d. 6
534	58. S. Agapetus 1. ſedet à 3 Iun. m. 11 d. 19.
535	59 S. Silverius, ſedet à 20. Iul. an. 1. m. 10. dies 7.
537	60 Vigilius ſedet à 27. Maij. an. 18. m. 7. dies 19.
553	5. Conſilium generale Conſtantinopolitanum 2. 165. Epiſcoporum.
556	61 S. Pelagius I. ſedet à 16. April. an. 4. m. 10. d. 18. *Genebr. an. 6,*
561	62. Ioannes 3. ſedet à 29. Maij ann. 13, d. 16 *Genebr. an. 12. m. 11. d. 26.*
566	*Iuſtinus II. imperat à 13. Auguſt. an 10, m. 10. d. 20.*
575	63. S. Benedictus I. ſedet à 17. Maij ann 4. m. 2. d. 15.
576	*Tiberius II. Conſtantinus, imperat 2. Octobr. an. 6. m. 10. d. 8.*
579	64. S. Pelagius 2. ſedet ab 11. Novemb. an. 10. m. 2. d. 29.
583	*Mauritius, imperat à 10. Auguſt. an 19, m. 3. dies 11.*
590 Genebrar. 594	65. S. Gregorius I. Magnus. ſedet à 3. Sept. an. 13. m. 6. dies 10.
602	*Phocas imperat à 18. Novemb. an. 5. m. 4. d. 9*
604	66. Sabinianus ſedet à 1. Sept. ann. 1. m. 5. dies 19.
605	67 Bonifacius 3. ſedet à 21... m. 8. d. 23
606	68 Bonifacius IV. ſedet à 28 Auguſt. an. 6. m. 8. d. 12.
611	*Heraclius imperat à 27 Mart. an. 30. m. 2.*
615	69. S. Deuſdedit, ſedet à 21 Octo. an. 3. d. 19. *Geneb. an 3. m. 3. d. 20.*
616	70 Bonifacius V. ſedet à 25 Decemb. an. 5. m, 10
621	Mahumet pſeudopropheta ſectam ſuam incipit, à quo tempore computantur anni *Saracenorum.*
622	71. Honorius I. ſedet à 17 Novem. an. 12. m. 11. d. 7.

4

Chriſt.

637 72 Severinus ſedet à 1 Iun. an. 1 m. 2 d. 4

638 73 Ioannes V. ſedet à 25. Decemb. an. 1. m. 9 d. 18

640 74 Theodorus I. ſedet à 26 Novemb. an. 6 m. 5 dies 19

641 *Conſtantinus 3 imperat. à ... Maii m. 4. d. ...*

641 *Heracleonas imperat m. 2 d....*

641 *Conſtans 2 imperat à ... Oct. an. 26 m. 8 d. ...*

647 75 S. Martinus I. ſedet à 6 Iul. an. 6. m. 4 d. 7.

654 76 Eugenius 1. ſedet à 10 Auguſt. an. 2 m. 9. d. 29

657 77 Vitalianus ſedet à 30 Iul. an. 14 m. 5 d. 29

669 *Conſtantinus 4 imperat à 15 Iul. an. 16 menſ. 7 d. ...*

672 78 Adeodatus, ſedet ab 11 April. ann. 4 m. 2 d. 16

676 79 Domnus I. ſedet ab 1 Novemb. ann. 2 m. 5 d. 10 *Geneb. an. 5*

679 80 Agatho, ſedet à 10 Iul. an. 2 m. 6

681 6 Concilium generale Conſtantinopolitanum 3. 290 Epiſcoporum contra Monothelitas.

682 81 S. Leo II. ſedet à 10. Aug. m. 10 d. 19

684 82 S. Benedictus I. ſedet à 19 Iun. m. 10 d. 27

685 83 Ioannes V. ſedet à 25 Iul. an. 1 d. 9

687 *Iuſtinianus II. imperat à .... Ian. an. 10. m. 5. d. ..*

686 84 Cono ſedet à 21 Octob. m. 11. d. 3

687 85 Sergius 1. ſedet à 17 Decemb. an. 13. m. 8 d. 23

Geneb. 691

696 *Leo 2 qui & Leontius, expulſo Iuſtiniano 2. imperat à .... Iul. an. 3. m.... d....*

699 *Tiberius 3. expulſo Leone 2. ſeu Leontio, imperat à .... Iul. an. 7*

701 86 Ioannes VI. ſedet à 29 Octob. ann. 3. m. 2. d. 3

705 87 Ioannes 7. ſedet à 1. Mart. an. 2. m. 7. dies 17

706 *Iuſtinianus 2. Leontium & Tiberium 3. occidit circa 1. Aug. iterumq; imperat ann. 6. d...*

707 88 Siſinnius, ſedet à 18 Octob. d. 20.

707 89 Conſtantinus, ſedet à 23. Decem. an. 8. m. 1. d. 20. *Genebr. an. 8.*

711 *Philippicus occiſo Iuſtiniano 2. imperat à 13. Auguſt. ann. 2. m. 9. d. 7*

713 *Anaſtaſius 2. imperat à 20. Iun. an. 1. m. 3.*

716 90 Gregorius 2. ſedet à 21 Mart. ann. 14. m. 10 d. 22. *Geneb. an. 16.*

716 *Theodoſius 3. imperat à 19 Aug. m. 7. d. 6*

717 *Leo 3. Iconomachus imperat 25 Mart. an. 24. m. 2. d. 25*

731 91 Gregorius 3. ſedet à 5. Mart. an. 10. m. 8 d. 24

741 *Conſtantinus V. Copronymus, P. F. imperat à 19. Iun. an. 35. m. 2. d. 27*

741 92 Zacharias ſedet à 1 Decemb. an. 10. m. 3. dies 16.

752 93 Stephanus 2. ſedet à 24. Mart. d. 4

752 94 Stephanus 3. dictus 2 ſedet à .... Martii an. 5. d. 29

757 95 Paulus I. ſedet à 29 Maij, an 10. m. 1.

767 Conſtantinus 2. laicus à laicis vi creatus antipapa ſedet an. 1. m. 1. d. 9

768 96 Stephanus 4 dictus 3 ſedet à 5 Auguſti ann. 3. menſ. 5 dies 27. *Genebr. annos 4.*

772 97 Adrianus 1. ſedet à 9 Februar. an. 23 m. 10 d. 17

775 *Leo 4 P. F. imperat à 14 Sept. an. 4 menſ. 11 dies 26*

780 *Conſtantinus 6 P. F. imperat à 7 Septemb. cum Irene matre an. 10 deinde pulſa matre an. 7*

789 7 Conſilium generale Nicenum 2. 350 Epiſcoporum contra Iconomachos.

795 Genebrar. 796 98 Leo 3 ſedet à 26 Decemb. an. 20 m. 5 dies 18

797 *Irene Conſtantinum 6 filium ſuum capit, oculis & imperio privat, & ſola imperat à 16 Aug. an. 5 m. 1 d. 16*

800 *Carolus I. Magnus à Pont. clero S. P. Q. R. creatus imperator Romanus Occidentis, die 15 Decemb. imperat in occidente an. 13 m. 1 d. 4*

814 *Ludovicus 1 Pius imperat à 28 Ianua. an. 26 m. 4 d. 24*

816 99 Stephanus V. dictus 4 ſedet à 3 Iul. m. 6 d. 23

817 100 Paſchalis I. ſedet à 28 Ian. an. 7 m. 6 d. 17

824 101 Eugenius II ſedet à 19 Maii an. 3 m. 6 d. 24 *Genebr. an. 4*

827 102 Valentinus I. ſedet à 14 Decembr. m. 1 d. 10

828 103 Gregorius IV. ſedet à 26 Ian. an. 16

840 *Lotarius I. F. P. imperat à 20 Iun. an. 15 men. 3 d. 10*

844 104 Sergius 2 ſedet à 10 Febr. an. 3 menſ. 2 d. 3

847 105 Leo 4 ſedet à 12. April. an. 8 menſ. 3. dies 6

Ioannes fœmina hoc loco à quibuſdam inſeritur, ſed Romæ in nullo vetuſto indice Romanorum Pontificum vſquam eius mentio eſt.

855 106 Benedictus 3. ſedet à 24 Iulii an. 2 m. 5 d. 16

855 *Ludovicus 2 P. F. imperat à 29 Sept. an. 19 m. 10 d...*

858 107 Nicolaus I Magnus ſedet à 24 April. an. 9 m. 6 d. 20

867 108 Adrianus 2 ſedet à 21 Novemb. an. 4. m. 11 d. 12 *Genebr. an. 5*

869 8. Concilium generale Conſtantinopolitanum 4. 300 Epiſcoporum, contra Photium Patriarcham Conſtantinopolitanum.

872 109 Ioannes 8 ſedet à 14 Decemb. an. 10 dies 2

875 *Carolus 2 Calvus P. F. imperat à 1 Auguſt. an. 2 m. 2 d...*

877 *Ludovicus 3 Balbus F. P. imperat à 6 Octob. an an. 1 m. 6 d. 5*

879 *Carolus 3 Craſſus, vel Groſſus, P. F. imperat ab 11 April. an. 8 m. 7*

882 110 Marinus, dictus Martinus II. ſedet à 19 Decemb. an. 1. m. 1

884 111 Adrianus III. ſedet à 21 Januar. an. 1. m. 3 d. 19

885 112 Stephanus VI dictus 5. ſedet à 15 Maii an. 6 d. 9

887 *Arnulfus P. F. imperat à 10 Novem. an. 12. m. 1 d. 19*

891 113 Formoſus, ſedet à 27 Maii, an. 4 m. 6 d... *Genebr. an. 5*

895 114 Bonifacius VI ſedet à 17 Decembr, dies 15

896 115 Stephanus VII dictus 6. ſedet à 6 Ian. an. 1. m. 2 dies 19

897 116 Romanus, ſedet à 28 Mart, menſ. 4. dies 23

897 117 Theodorus II ſedet à 20 Aug. d. 20

897 118 Ioannes IX ſedet à 9. Sept. an. 9 d. 15. *Genebr. an. 2*

Genebr. 90 899 119 Benedictus IV ſedet à 24 Sept an. 3 m. 6 dies 15

899 *Ludovicus 4 P. F. imperat à 29 Novemb. annos 12*

903 120 Leo V. ſedet à 15 April. d. 40

903 121 Christophorus ſedet à 25 Maii m. 7

903 122 Sergius 3 ſedet a 25 Decemb. an. 7. m. 3 dies 16

911 123 Anaſtaſius 3 ſedet a 15 April. ann. 2. m. 1 d. 22

912 *Conradus 1. imperat à... Decemb. an. 7 m. 6.*

913 124 Laudo, ſedet a 7 Iun. m. 6. dies 22.

914 125 Ioannes X ſedet a 24 Ian. an. 14 m. 2. d. 15 *Genebr. an. 13*

919 *Henricus I. Auceps, imperat a 1 Iul. an 17*

928 126 Leo VI. ſedet a 9. April m. 6 d. 15

928 127 Stephanus 8. dictus 7. ſedet a 24 Oct. an. 2 m. 1 d. 15

930 128 Ioannes XI ſedet ab 11 Decemb, an. 4 m. 10 d. 15

935 129 Leo VII ſedet a 27 Octob. an. 3 m. 6. dies 10

936 *Otho 1. Magnus, P. F. imperat à 2 Iul. an. 36 m. 10 d. 6*

939 130 Stephanus 9 dictus 8 ſedet a 7 Iun. an. 3 m 4 dies 15

942 131 Marianus II dictus Martinus 3 ſedet à 1. Novemb an. 3 m. 6 d. 14

946 132 Agapetus XII ſedet a 18 Maii an. 9 m. 7 dies 10 *Genebr. an. 7*

956 133 Ioannes XII ſedet a 9 Ian. an. 8 m. 4 dies 6 *Genebr. an. 8.*

963 134 Leo 8 ſedet a 6 Decembr. an. 1 m. 3. dies 14

964 Benedictus V. Antipſeudopapa, ſedet a 14 Maii m. 1 d. 10

Hic tam Pontificum & ordo ipſe valde confuſus, neque ſatis liquet, quid tenendum ſit.

965 135 Ioannes 13 ſedet a 2 Octob. an. 6 m. 11 d. 5

972 136 Donus II ſedet a 20 Sept. m. 3

972 137 Benedictus V. dictus 6 ſedet à 20 Decem. annum m. 5

973 *Otho II F. P. imperat à 7 Maii an. 10 m. 7 d. 2*

974 138 Bonifacius VII ſedet à 30 Mart an. 1. m. 1 dies 12

975 139 Benedictus VI dictus 7 ſedet a 1 Iun. an 9 m. 1 d. 10. *Genebr. an. 8 m. 6*

983 *Otho 3 P. F. imperat à 7 Decemb. an. 17 m. 1 dies 14*

984 140 Ioannes 14 ſedet a 16 Iul. m. 8

985 Bonifacius 7 iterum ſedet a 16 Mart. m. 4 d. 6

985 141 Ioannes XV ſedet à 1 Auguſt. an. 9 m 6 d. 10 *non habet annos Genebr.*

993 142 Ioannes 16. ſedet ab 11. Febr. men. 4. *Genebr. an. 10. m. 8 d. 10*

995 143 Gregorius V. ſedet à 16. Iun. an. 2. m. 8. dies 3

995 Ioannes 17 pſeudopontifex ſedet m. 10. *Genebrardus annumerat hunc Pontificibus, quemadmodum & ſupra Felicem II. eoq; ſuperat numerus Geneb. binario.*

998 *Genebrar. 1001* 144 Silveſter 2. ſedet à 1 Novemb. an. 4. m. 6 dies 12

1001 *S. Henricus 2. Claudus F. P. imperat à 21. Ian. an. 23 m. 5 d. 21*

1003 145 Ioannes 17 dictus 18 ſedet a 7 Iun m. 4. 25

1003 146 Ioannes 18 dictus 19 ſedet à 20 Novemb. an. 5 m. 7 d. 29 *Geneb. an. 4*

1009 147 Sergius 4. ſedet à 18 Auguſt an. 2. m. 9 d. 2

1012 148 Benedictus 7 dictus 8 ſedet a 7 Iunii an. 11 m. 8 d. 21

1024 149 Ioannes 19 dictus 20 ſedet à 28 Feb. an. 8. m. 9 d. 9 *Geneb. an. 11. m. 1*

1024 *Conradus 2 P. F. imperat a 13 Iul. an. 14. m. 10 dies 22*

1032 150 Benedictus 8 dictus 9 ſedet ab 11 Novemb. an. 12 m. 4. d. 20. *Geneb an. 13*

1039 *Henricus 3 Niger P. F. imperat a 4 Iun. an. 17 m. 4 d. 22*

1045 Silveſter 3 antipapa, & pſeudopapa, ſedet à 22 Ian. m. 1. d... *ponitur in catalogo à Genebr.*

1045 Benedictus 8 dictus 9 iterum ſedet ab 11. Mart. m. 1. d. 21

1045 151 Gregorius 6 ſedet a 1. Maii an. 1. m. 7. d. 20. *Geneb. an. 2*

1046 152 Clemens 2 ſedet a 25 Decemb. m. 9. dies..

1047 Benedictus 8 dictus 9 iterum papatum tenet, pontificatum adminiſtrat, ſedet ab 8 Novemb. m. 8. d. 9. uſq; 7 Iul.

1048 153 Damaſus 2. ſedet a 17 Iul. d. 23.

1048 Benedictus 8 dictus 9 quarto pontificatum adminiſtrat ab 8 Aug. m. 6.

1049 154 Leo 9 ſedet à 12 Febr. an. 5. m. 2. d. 8.

1055 155 Victor 2. ſedet à 13 April. an. 2 m. 3. d. 16

1056 *Henricus 4. ſenior P. F. imperat à 5. Octob. an. 49 m. 10 d. 3*

1057 156 Stephanus X. dictus 9. ſedet à 2 Aug. m. 7 d. 28

1058 Benedictus 9 dictus 10 pſeudopapa, ſedet à 5. April m. 9 d. 20

1059 157 Nicolaus 2 ſedet à 3 Ian. an. 2. m. 6 d. 1

158 Alexan

Anni Christi

1061 158 Alexander II. ſedet à 30. Septem. an. 11. m. 6. d. 22

1073 159 Gregorius VII. ſedet à 22. April. an. 12. m. 1. d. 3

1086 160 Victor III. ſedet à 24. Maii an. 1. m. 3 dies 24

1088 161 Vrbanus II. ſedet à 12. Mart. an. 11. m. 4. d. 18. *Genebr. an.* 12.

Genebrar. 1098 [illegible]
1099 Hieruſalem capitur à Chriſtianis.

1099 162 Paſchalis II. ſedet à 13. Auguſt. an. 18. m. 5. dies 9

1106 *Henricus V. iunior P. F. imperat à.... an.* 18. *m. 9. d. 15*

1118 163 Gelaſius II. ſedet à 25. Ianua. an. 1. d. 5

1119 164. Caliſtus II. ſedet à 1. Februa an. 5. m. 10. d. 13

1124 165 Honorius II. ſedet à 14. Decemb. an. 5. m. 2. d. 3

1125 *Lotharius II. P. F. imperat à 13. Sept. an.* 13. *m. 2. d. 21*

1130 166 Innocentius II. ſedet à 17. Febr. ann. 13. m. 7. d. 8. *Genebr. an.* 14

1139 *Conradus* III. *Sueuus, imperat à 1. April. an. 12. m. 10. d. 15*

1143 167 Cæleſtinus II. ſedet à 25 Sept. menſ. 5. d. 13

1144 168. Lucius II. ſedet à 12. Mart. m. 11. d. 14.

1145 169 Eugenius III. ſedet à 27. Febr. an. 8. m. 4. d. 12

1152 *Fredericus I. Barbaroſſa imperat à 5. Mart. an. 37. m. 3. d. 7*

1153 170 Anaſtaſius IV. ſedet à 10. Iulii an. 1. 4 menſ. 4 d. 24

1154 171 Adrianus IV. ſedet à 5. Decemb. an. 4. m. 8. d. 28

1157 172. Alexander III. ſedet à 5. Sept. an. 21. m. 11. d. 23

1181 173 Lucius III. ſedet à 29. Auguſt. an. 4. m. 2. d. 28

1185 174 Vrbanus III. ſedet à 25 Novemb. an. 1. m. 10. d. 25

1187 Hieruſalem Chriſtianis eripitur.

1187 175 Gregorius VIII. ſedet à 20. Octobr. m. 1. d. 27

1188 176 Clemens III. ſedet a 6. Ianuar. an. 3. m. 2. d. 20

1190 *Henricus VI. P. F. imperat à 1. Iun. an. 8. m. 2. dies 22*

1191 177 Cæleſtinus III. ſedet à 19. Mart. an. 6. m. 9. d. 11

1198 178 Innocentius III. ſedet ab 8 Ian. an. 18. m. 6. d. 9

1199 *Otho IV. P. F. imperat à.... Mart. ann. 20. m. 2. d...*

1199 *Philippus imperat eodem tempore ab 8. Mart. an. 9. m. 3. d. 15*

1210 *Fredericus II. Rogerius Frederici I. fil. imperat à 13. Decemb. an.* { 33 / 34 / 35 / 40.

1216 179 Honorius III. ſedet à 18 Iul. an. 10. m. 8.

1227 180 Gregorius IX. ſedet à 20. Mart. ann. 14. m. 3. d. 3

1241 181 Cæleſtinus IV. ſedet à 22. Sept. d. 17.

1243 182 Innocentius IV. ſedet à 24 Iun. an 11 m. 5. d. 14

Anni Christi

Frederico in Concilio generali Lugdunenſi depoſito, & rebellante,

1245 *Henricus VII. S. Elizabet filius, imperat a 21. Iun. an. 1.*

1246 *Wilhelmus Comes Hollandiæ imperat an. 9.*

1250 *Conradus IV. Frederici 2. fil. imperat a 13. Decemb. an. 3. m. 5. d. 10*

1254 183 Alexander IV. ſedet à 21 Decemb. an. 6 m. 5 d. 5

1258 *Ricardus imperat a 6 Ianuar. an. 6*

1258 *Alfonſus titulotenens imperat a 31. Mart. an. 15 m. 6 d. 12*

1261 184 Vrbanus IV. ſedet à 29. Augu. an. 3. m. 1. d. 4. *Genebr. an.* 5

1265 185 Clemens IV. ſedet à 5. Febr. an. 3. m. 9. dies 25

1271 186 Gregorius X. ſedet à 1. Septemb. an. 4 m. 4 dies 10

1273 *Rudolphus I. imperat à 12. Octob. an. 17. men. 11. dies 19*

1276 187 Innocentius V. ſedet à 21 Ianua. m. 5. dies 2

1276 188 Adrianus 5. ſedet à 12. Iul. m. 1 dies 7.

1276 189 Ioannes XX. dictus 21 ſedet à 13. Sept. m. 8 dies 8

1277 190 Nicolaus III. ſedet à 25 Novem. an. 2. m. 8 d. 29 *Genebr. an.* 3

1281 191 Martinus II. dictus 4 ſedet à 22 Feb. an. 4 m. 1. dies 7

1285 192 Honorius IV. ſedet à 1 April. an. 2. dies 2

1288 193 Nicolaus IV. ſedet a 22. Febr. ann. 4 m. 1 dies 14

1292 *Adolphus imperat à 6. Ian. an. 7 m. 6. d...*

1294 194 S. Cæleſtinus V. ſedet à 7 Iul m. 5 d. 7.

1294 195 Bonifacius VIII. ſedet à 24 Decemb. an. 4. m. 9 d. 18 *Genebr. an.* 8

1299 *Albertus I. imperat a 27 Iul. an. 8 m. 9 d.* [illegible]

1303 196 Benedictus IX. dictus 11. ſedet [illegible] Octob. m. 8. d. 9

1305 197 Clemens V. ſedet à 5. Iun. an [illegible] 10 d 16.

1308 *Henricus VIII P. F. imperat a 24.* [illegible] *an. 4 m. 9*

1311 Concilium generale Viennen[illegible] piſcoporum. *Genebr. dicit* [illegible]

1314 *Ludovicus IV. Bavarus P. F.* [illegible] *Octob. an. 32. m. 10 d. 24*

1314 *Fredericus* III. *Auſtriacus* [illegible] *Ludovicum 4. a 18 Octob.* [illegible]

1316 198 Ioannes XXI. dictus 22 [illegible] Auguſt. an. 18. m. 3 dies 2[illegible]

1334 199 Benedictus X. dictus [illegible] à 20. Decemb. an. 7 m. 4 di[illegible]

1342 200 Clemens VI. ſedet à 7 [illegible] 10 m. 7

1346 *Carolus* IIII. *P. F. imperat ab 11 Iul. an.* [illegible] *7 d. 14*

1352 201 Innocentius VI. ſedet ab 18. Dec[illegible] an. 9 m. 8 dies 26

1362 202 Vrbanus V. ſedet à 27 Septem[illegible] 8 m. 2 dies 23

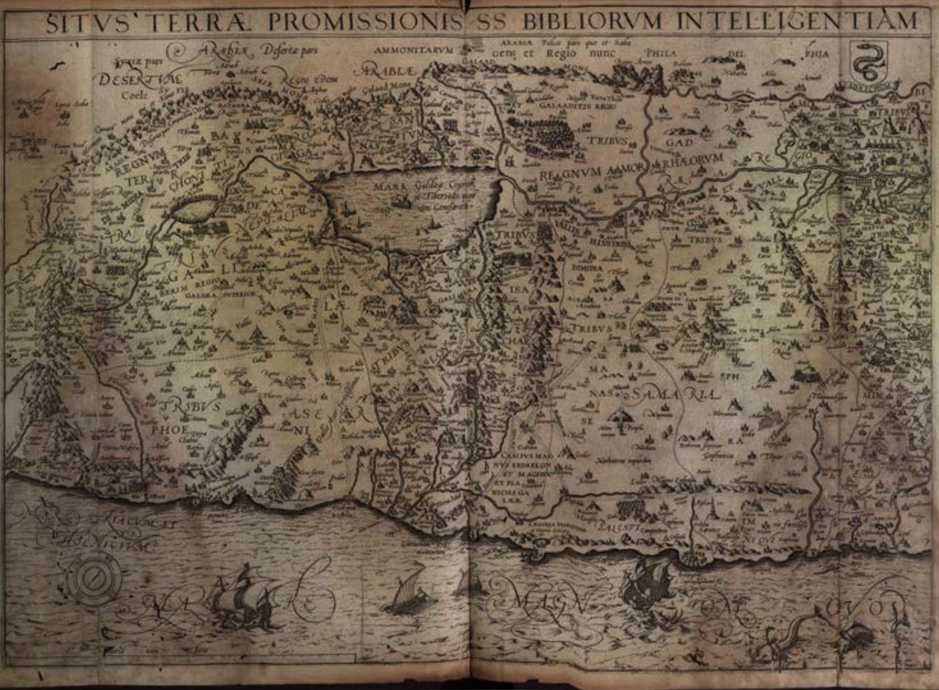
1370 203 Gregorius XI. ſedet à 30 De[illegible] an. 7 m. 2. d. 29

204 Vrba-

Anni Christi	
1378	204 Vrbanus VI. ſedet à 9 April. ann. 11. m. 6. d. 7.
1379	*VVenceſlaus P. F. imperat à 24. Feb. ann. 21. m. 5. d. 28.*
1389	205 Bonifacius IX. ſedet à 2. Novemb. an. 4. m. 11.
1400	*Fredericus IV. Imperator deſignatus, paulo poſt obiit.*
1400	*Robertus Bavarus, imperat à 10. Septemb. an. 9. m. 8. d. 22.*
1404	206 Innocentius VII. ſedet à 17. Octobr. an. 2. d. 21.
1406	207 Gregorius XII. ſedet a 30 Novemb. an. 8. m. 7. d. 7. *Genebr. an. 2.*
1409	208 Alexander V. ſedet à 26. Iun. menſ. 10. d. 8.
1410	209 Ioannes XXII. dictus 23. ſedet à 17. Maii an. 5. d. 15.
1410	*Iodocus à 20. Sept. imperat m. 6.*
1411	*Sigiſmundus P. F. imperat à..... Mart. ann. 26. m. 8. d....*
1414	Concilium generale Conſtantienſe contra Huſſitas. *Epiſcoporum numero XV. Genebrard.*
1417	210 Martinus III. dictus 5. ſedet ab 11. Novemb. an. 13. m. 3. d. 10. *Genebr. an. 14.*
1431	211. Eugenius IV. ſedet à 3. Mart. an. 15. m. 11. d. 21
1438	*Albertus II. Auſtriacus. P. Gener, imperat à 1. Ian. an. 1. m. 9. d. 27*
1438	Concilium generale Florentinum, in quo Greci cum Romanis conueniunt
1439	Felix IV. dictus 5. antipapa, ſedet à 5. Novemb. an. 9. m. 5. d....
1440	*Fredericus III. Auſtriacus, imperat à 1, Ian, an, 53, m, 7. d. 19.*
1447	212. Nicolaus V. ſedet à. 6. Mar. an. 8. d. 19.
1454	Conſtantinopolis à Turcis capitur.
1455	213. Calliſtus III. ſedet ab 8 april. annos 3. menſ. 4
1458	214 Pius II. ſedet. à 19. Auguſt. an. 5. m. 11. dies 27.
1464	215 Paulus II. ſedet à 30 Auguſt. an. 6. m. 10. d. 26.
1471	216 Xyſtus IV. ſedet à 9. Auguſt. ann. 13. dies 4.
1484	217 Innocentius VIII. ſedet à 29. Augu. an. 7. m. 10. d. 27. *Genebr. an. 8.*
1492	218 Alexander VI. ſedet ab 11. Auguſt. an. 11. d. 8.
1493	*Maximilianus I. P. F. imperat à 19. Auguſt. an. 25. m. 4. d. 25.*
1503	219 Pius III. ſedet à 22. Septemb. d. 26.
1503	220 Iulius II. ſedet à 1. Novemb. an. 9, m. 3. d. 21.
1513	221 Leo X. ſedet ab 11. Mart. an. 8. menſ. 8. dies 20
1519	*Carolus V. P. F. Gener, imperat à 28. Iun. an. 38 m. 8. d. 14.*
1522	222 Adrianus VI. ſedet à 9 Ian. an. 1. m. 8. dies 6.
1523	223. Clemens VII. ſedet à 19. November. ann. 10. m. 10. d. 7.
1534	224. Paulus III. ſedet. à 13. October. an. 15 dies 28.
1550	225. Iulius. III. ſedet. à 7. Febr. an. 5. menſ. 1. dies 16.
1555	226. Marcellus II. ſedet à 9. April. d. 21.
1555	227. Paulus IV. ſedet à 23. Maii ann. 4. m. 2. d. 27.
1558	*Ferdinandus P. Frater, imperat. à 13. Mart. an. 6. m. 4. d. 13.*
1559	228. Pius IV. ſedet à 26. Decemb. an. 5. m. 11. dies 15.
1563	Concilium generale Tridentinum, anno. 27. ab eius in dictione abſolvitur.
1564	*Maximilianus II. P. F. imperat à 25. Iul. an. 12. m. 2. minus diebus 15.*
1566	229. Pius V. ſedet à 7. Ianuar. an. 6. men. 3. dies 23.
1572	230 Gregorius XIII. ſedet à 13. Maii an 13 dies 10.
1576	*Rodolfus II. P. F. imperat à 10. Octob. an....*
1585	231. Sixtus V. Minorita electus ſedet à 23. April. in hunc diem.

Inter [illegible] Papas Quinq; fuiſſe Pios.

DEVS

SITVS TERRÆ PROMISSIONIS SS BIBLIORVM INTELLIGENTIAM
AMMONITARVM
ARABIÆ
REGNVM AMOR
RHÆORVM
GAD
TRIBVS
GALAADITIS REGIO
SAMARIA
TRIBVS
PHOE
CAMPVS MAG
NVS ESDRELON
ET MAGIDDO
ET PLA
NICIES GA
LAA

EXACTE APERIENS: PER CHRISTIANV ADRICHOMIVM DELPHVM
ARABIÆ PETREÆ PARS
QVOD ET CADES
PENTAPOLIS
PHARAN
REGIO Iſmaelitarum ſeu Agarenorum quos nunc Sara cenos vocant
ÆGYPT
MEDITERRANEVM

PERIENS: PER CHRISTIANV ADRICHOMIVM DELPHVM
ARABIÆ PETREÆ PARS
Desertum Moab
QVOD ET CADES
PHARAN
CEDAR REGIO Iſmaelitarum ſeu Agarenorum quos nunc Saracenos vocant
SVR DESERTVM
Campeſtria ſeu
PHARAN MONS
SER
ÆGYPTI PARS
MARE ÆGYPTIACVM
MEDITERRANEVM
Cedar Regio
Eiula ſolitudo
TVM
SIME ON
CHIM

Deus.

DEUS eſt Spiritus lucidiſſimus, æternus, & ubiq; præſens, unus in eſſentia, trinus in perſonis; Pater, qui ſolus à nullo eſt ab æterno Filius, de Patre genitus & Spirit⁹ S. ex Patre Filioque æternaliter procedens: qui tamen tres perſonarum proprietatibus diſtincti, ſunt unus ejuſdem ſubſtantiæ Deus, ſolus omnipotens, ſummè ſapiens, & infinitè bonus; item eximiè juſtus, verax & fidelis. Quo nihil majus, pulchrius, & jucundius eſſe, aut excogitari poteſt: ſed prædictis conditionibus eſt in ſeipſo ter ſanctiſſimus, glorioſiſſimus, & beatiſſimus; ac ſufficientiſſimus ſibi, atque diverſis creaturis in infinitum ad æternaliter beatè fœliciſſimeque vivendum.

Mundi creatio.

Geneſ. 1. Heb. 12. Angelorum creatio.

IN principio creavit Deus ex nihilo cœlum empyreum, & in ipſo innumerabiles ſpiritus Angelicos, intellectu, libera voluntate, & memoria præditos, claritate lucidos, decore, admirabili poteſtate & gratiarum donis ornatos: qui in novem choros diſtincti, ipſius throno & Majeſtate jugiter adſtarent, glorioſam ipſius claritatem contemplarentur & laudarent, ipſiuſque beatudine perpetuo fruerentur: ex quibus mox *Lucifer* cum tertia, ut Doctores cenſent, parte Angelorum ipſi adhærentium, propria excellentia malè conſpecta, mente elatus Deo ſimilis eſſe ambiens, ſubitò amiſſa gratia omnique decore, ſimul ut fulgur cœlo dejecti, inq; ſua malitia obdurati, & æternis ignibus addicti ſunt: cæteri verò Angeli recto amore Deo adhærentes, ob id in gratia & æterna beatitudine ſunt confirmati. Simul etiam tum terram creavit, materiam ſcilicet quatuor elementorum adhuc confuſam & informem, pariterque commixtam.

Ezech. 28. Dan. 7. Apocal. 5. Iſai. 14. Apoc. 12. Ruina Angelorum. Iob. 4. Luc. 10. 2. Pet. 2. Iudæ 1. Eccl. 1. Chaos.

Diſtinctio.

Geneſ. 1. Lux.

HINC cuncta ſimul & ſemel creata diſtinguens formanſque, *Primo die* verbo producit de præfata materia Lucem, hæc vicem locumque Solis tenens, noctem & diem triduo diſtinguit.

Geneſ. 1. Firmamentum.

Secundo die extendit firmamentum, quod de aquis factum creditur, figens illud medium inter aquas ſuperiores, quas cryſtallinas vocant, & aquas inferiores, nempe elementares.

Geneſ. 1. Terra.

Tertio die reliquas ſub firmamento aquas contrahit in ſuum quaſq; locum, facitque terram apparere. quæ ſtatim ad ipſius vocē germinans, profert diverſas herbas, frutices, flores, arboreſq; fructiferas cum ſeminibus ſuis.

Ornatus.

Geneſ. 1. Luminaria.

DE HINC diſtincta ornans, *quarto die*, ipſo æquinoctio vernali, illuſtrat firmamentum Sole, Luna, & ſtellis variis, condens ea de luce prius producta: ac tribuit eis vim, ut ſuo motu & meatu die nocteque mundum illuminēt, ac annos, dies, & tempora diſtinguant.

Geneſ. 1. Aves, Piſces.

Quinto die exornat aëre avibus, & aquam quam piſcibus, utroſque ex aqua gignens; datque eis vim generandi.

Anno Mundi 1.

Geneſ. 1. Pecora.

SEXTO die decorat terram jumentis, reptilibus & cæteris beſtiis, de humo formatis.

Geneſ. 1. 2. Plaſmatio hominis.

Tandem eodem hoc die, eoque 25. Martii plaſmat hominem maſculum, cujus corpus format de luto terræ rectum & perfectum in ætate virili: & inſpirat ei ſpiraculum vitæ, animam videlicet rationalem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam creatam, intellectu, libera voluntate, memoria, ac variis gratiis donatam: atq; ornatam nativa rectitudine, quam *Iuſtitiam Originalem* vocant, qua naturaliter mens rationalis obediret Deo: ipſaq; dominaretur ſuis ſenſib⁹, corporeis membris, ac cunctis animantibus.

Eccl. 7. Lex naturæ.

Geneſ. 2. Ioſeph. lib. 1. antiq. iudaic. Paradiſus. Vitriac. cap. 54.

Sic plaſmatum hominem in *agro Damaſceno* apud *Hebron*, transfert Dominus in Paradiſum voluptatis; hortum ſcilicet amœniſſimum, Orientem verſus in ſummo terræ cacumine ſitum; in cujus medio eſt arbor vitæ, & arbor ſcientiæ boni & mali, aliæque variæ arbores fructiferæ, herbæ, & flores odori: ibidēque fons ſcatens, quatuor efficit fluvios: *Phiſon* qui & *Ganges*: *Geon*, qui & *Nilus*, *Tigrin*, & *Euphratem*; qui omnes & ipſum irrigant Paradiſum, ac poſt egreſſum de Paradiſo abſorbentur in terram, & alibi emergentes, univerſum irrigant terrarum Orbem.

Geneſ. 2. Formatio fœminæ. Geneſ. 1. Inſtitutio matrimonii.

Hoc loco delitiarum poſitus *Adam*, cunctis animalibus ad ipſus adductis propria nomina Hebraicè indit. Deinde ne *Adam* ſolus eſſet, immitt Deus ſoporem in eū, eximēſque coſtam de latere dormientis, format eam in mulierem: quam *Adæ* in adjutorium, inque ſociam & uxorē conjungit, benedicens eis ut in ſobilem creſcant, & multiplicentur, ac repleant terram: atque præſint omnib⁹ animantibus, ac cunctis fructibus terræ ad libitum veſcantur: unū hoc præcipiens, ut arbore ſcientiæ boni & mali abſtineant, alioqui ſtatim morituri: aliàs hic in paradiſo, tū vigore originalis rectitudinis, tū comeſtione fructus arboris vitæ, in perpetuo mentis gaudio & corporis ſanitate benè beateq; victuri: atque tandē nullius mortis interventu, vivi hinc transferendi univerſa cum poteſtate in cœlū, ubi cū Angelis ipſo Deo beatiſſimè fruerentur ſine fine.

Geneſ. Hominis fœlicitas.

Pſal. 48. Geneſ. 3.

Sed homo cū in honore eſſet, non intellexit. Nam paulò poſt eodem hoc die ſexto, Diaboli

Sapie. 2. 2. Cor. 11. 1. Tim. 2. Lapsus hominis. Rom. 5.

per ſerpentem loquentis invidia falſáq; perſuaſione, primò mulier ſeducta, ac per eam vir, ſimul Dei ſimilitudinem affectantes, interdictæ arboris fructum comedunt, ac ea prævaricatione (eheu) ſe, ſuoſq; poſteros omnes faciunt obnoxios peccato, (quod animæ mors eſt) varijs calamitatibus, morbis, ac morti corporali, atq; damnationi æternæ, ideoq; peccatum originale dicitur. Vnde mox naturali rectitudine vitiata, propriam carnem ſpiritui rebellem ſentientes, iamq; ſe nudos erubeſcentes, folijs fici pudenda contegunt: cumq; audirent vocem Domini deambulantis in paradiſo ad auram, verecunditiment, fugitant, latitantq;.

Geneſ. 3. Inflictio pœnæ. 1. Cor. 14. 1. Tim. 2. Ita etiam Genebrar. Promiſſio Chriſti.

At Dominus inquiſitione facta, ſingulis peccati pœnam indicit: ſerpenti maledictionē reptandi ſuper ventrem, terramq; edendi: Mulieri dolores partus, utque viro ſubſit: ex qua tamen promittit ſemen benedictum, nempè *Chriſtum*, qui ſerpentis caput contereret: Viro terræ maledictæ culturam, utq; in labore ſe, uxorem, familiamque alat donec moreretur. Ac tandem *Adam & Eva* induti à Deo tunicis pelliceis, ſexto hoc die poſt meridiem circa horam decimam expelluntur de paradiſo, ac referuntur in *Iudæam* iuxta *Hebron*: illisque paradisus obſeratur, collocato ante oſtium eius *Cherubim* cum flammeo gladio verſatili.

Geneſ. 3. Ejectio è Paradiſo.

Geneſ. 2.

Septimo die completo iam Mundi opificio, Deus quieſcit ab opere creationis, creata tamen iugiter conſervare ac gubernare, atq; alia ex alijs propagare uſq; modo non ceſſat, ſeptimumq; diem ſua benedictione ſanctificat, ac vocat *ſabbatum*, id eſt, *requiem*.

Adam verò ſtatim cognita *Eva* uxore ſua, gignit *Cain*: deinde *Abel*. *Cain* adultus, agricola erat: *Abel* autem paſtor ovium. Edocti à patre, uterq; ſacrificium offert Deo: *Cajn* quidem de fructibus terræ vilioribus: *Abel* verò agnum primogenitum de grege ſuo electum, eumq; pinguiſſimum. At Deus ad pium *Abel* & munera eius reſpiciens, flamma ē cælo miſſa, ipſius hoſtiam conſumit: impium autem *Cain* muneraq; illius deſpiciens, ea intacta relinquit. Ob quod *Cain* indignatus, invidia extimulante, *Abel* fratrem ſuum in agro occidit. Quapropter à Deo correptus & projectus, ac ſigno tremoris, ne à quoquam interficeretur, notatus, deſperans, gemens & tremens, profugus ac vagus habitat circa *Libanum* montē, ibiq; gignit varios liberos omnium artium mechanicarum inventores ac opifices: primamq; ædificat civitatem, tandem & ipſe à *Lamech* primo bigamo ignoranter pro fera ſagitta occiſus eſt.

Anno Mundi. 130

ADAM autem cùm eſſet 130. annorum, genuerat *Seth*, & quia ſuæ prævaricationis pœnitentiam egit, eductus eſt à delicto ſuo, ac vitæ ſuo anno 930. moritur, atque ſepelitur in *Hebron*.

Anno mundi 235

SETH cùm eſſet 105 annorum gignit *Enos*.

Anno Mundi 325.

ENOS cæpit invocare nomen Domini, cūque eſſet nonagenarius gignit *Cainan*. *Gen. 4. 5. Cultus Dei.*

Anno Mundi 395.

CAINAN cùm eſſet ſeptuagenarius gignit *Malaleel*.

Anno Mundi 460.

MALALEEL natus annos 65. genuit *Iared*, *Geneſ. 5.*

Anno mundi 622.

IARED cùm eſſet annorum 192. gignit *Enoch*.

Anno mundi 687.

ENOCH cùm eſſet 65. annorum, gignit *Mathuſalam*. ambulat cum Deo, ac prophetat de futuro Domini iudicio contra impios, cumq; annis 365. piè vixiſſet inter peccatores, ne malitia corrumperetur, placens Deo; vivus ab eo rapitur in nube, ac transfertur in paradiſum terreſtrem. *Gen. 9. Iudæ 1. Translatio Enoch. Geneſ. 5. Sap. 4. Eccl. 14. 49. Hebr. 11.*

Anno Mundi 874.

MATHVSALA natus annos 187. gignit *Lamech*. *Gen. 5.*

Anno Mundi 1056.

LAMECH cum eſſet 182. annorum, gignit *Noe*, prophetans quod iſte conſolaretur populum. Sub hæc multiplicatis hominibus, filij Dei, id eſt, poſteri *Seth*, capti pulchritudine filiarum de genere *Cain*, accipiunt eas contra præceptum ac morem patrum, ſibi uxores, ac cōgreſſi gignunt gigantes flagitioſos: ob quod aliaq; carnalia peccata indies paſſim accreſcentia (nam, autore *Beroſo*, inventis armis opprimebant omnes, manducabant humanam carnem, & abortus, commiſcebantur matribus, filiabus, ſororibus, maſculis, & brutis: nihilq; erat ſceleris quod omitterent, contemptores religionis & Dei) offenſus Deus, pœnitens ſe feciſſe hominem, univerſum genus humanum diluvio perdere ſtatuit. *Noe naſcitur. Geneſ. 6. Cauſa diluvii. Beroſ. li. 1. de tempo. ribus ante diluvii. Peccata horrenda ante diluvium.*

Anno Mundi 1536.

NOE autem vir juſtus & perfectus, ac cum Deo ambulans, invenit gratiam coram eo, huic itaq; anno vitæ ipſius 480. oraculo indicat Deus, Mundum poſt annos 120 inundatione deletum iri: tantum ſpacij dans hominibus ad converſionem. Ex hoc ergo tempore *Noe* juſtitiæ præco, peccantibus prædicat pœnitentiam. *Geneſ. 6. Prædictio diluvii. Hier. qu. in Geneſ. 2. Pet. 2.*

Anno Mundi 1556.

PORRO *Noe* cùm quingentorum eſſet annorum, gignit *Sem, Cham, & Iaphet*. *Geneſ. 5.*

Anno 78. ante inundationem, teſte *Beroſo*, *Noe* juſſus à Deo incipit fabricare arcam de lignis incorruptibilibus, longam 300. latam 50. altam 30. cubitis, coopertam, pice linitam, diviſam in 4. manſiunculas, in qua ipſe cum ſuis ac cunctorum animantium genere ſalvetur: jam non ſolùm verbo, ſed & opere prædicans. nam ſecundum *Auguſt.* arcæ fabricatio, quædam prædicatio fuit. Sed illi permanent increduli, derident omnia, & expectant Dei patientiam. *Gen. 6. Fabricatio arcæ. Aug. ad Euod. ep. 99. Iſai. 28. 1. Pet. 3.*

Noe,

Not. Hebræi rectè numerant annos 1656. ab orbe condito ad diluvium, quos doctiſſimi quique ſequuntur. Græci multum variant, ut etiam in ſecunda ætate, quemadmodum ſuo loco annotabimus.

Anno mundi 1656.

[*Geneſ. 7* Diſpoſitio arcæ. *Matt. 24 Luc. 17.*] ANNO vitæ *Noë* ſexcenteſimo, dicit Dominus ad *Noe*, poſt dies 7. futurum diluvium. intra quam ſeptimanam *Noe* diſponit arcam, & inferunt in eam commeatum, eſcas pabula, ſupellectilem, & reliqua. At cæteri derident eum velut inſanum, atque nihilominus edunt & bibunt, ducunt uxores, & nuptum dant, uſque dum venit diluvium, & perdidit omnes.

[Ingreſſio in arcam.] Tranſactis 7. diebus, ingreditur *Noe* cum uxore, & 3. filiis ac eorum uxoribus in arcam, die 17. menſis ſecundi, id eſt, Aprilis. Et ecce nutu Dei ſubitò confluunt ad arcam univerſi generis animantia atq; volucria, nec plura venitur, quàm immundorum duo, mas & fœmina mundorum 7. mares 4. fœminæ 3. quorum mas unus ſacrificio poſt diluvium præparatus eſt, reliqua generationi reſervata ſunt.

Anno mundi 1656.

[*Geneſ. 7.* Diluviũ.] INGRESSIS omnibus, claudit à foris oſtium Dominus, ſtatimque ruptis fontibus abyſſi, ac cataractis cœli apertis, pluit 40. dies noctesque, donec aqua 15. cubitis altior eſſet cunctis montibus: omniaque ſubmerguntur, exceptis piſcibus. Porrò arca ferebatur ſuper aquas. obtinent autem aquæ terram 150. diebus.

[Receſſus diluvii.] Poſt quos adducit Dominus ventum, quo flante aquæ diminuuntur in tantum, ut die 27. Septembris arca requieſceret ſuper montes *Armeniæ*. Porrò die 1. Decemb. apparent cacumina montium. Deinde peractis 40. diebus, [*Geneſ. 8.* Emiſſio columbæ] nona ſcilicet Januarii, *Noe* aperiens feneſtram emittit corvum, qui non revertitur. Poſt 7. dies emittit & columbam, quæ cùm requieſcendi locum non inveniret, revertitur. Poſt 7. dies alios iterum emittit columbam, quæ redit veſperi portans in ore ramum olivæ virentibus foliis: intelligit ergo *Noe* nudata cacumina arborum. Rurſum poſt 7. dies emittit columbam, quæ non revertitur ultra ad eum.

Anno mundi 1657.

[*Geneſ. 8.*] ANNO ſexcenteſimo primo vitæ *Noë* die 1. Martii, aperiens *Noe* tectum arcæ, videt planiciem terræ ſiccatam, ſed nondum induratam. deinde die 17. Aprilis juſſu Domini *Noë* [Egreſſio ex arca.] cum ſuis, cunctaque animantia & volatilia de arca exeunt, cùm jam præcisè anno integro Solari in arca manſiſſent.

[*Geneſ. 8.* Sacrificium Noe. *Eccl. 44.* *Geneſ. 9.* Confirmatio cõjugii.] Egreſſus *Noë* ſuper terram, mox altari extructo, offert de cunctis pecoribus & avibus mundis holocauſta Domino: cujus odoris ſuavitate reconciliatus Deus, promittit nequaquam ultra carnem omnem inundatione ſubmergendam. Tum benedicit *Noe* & filiis ejus ut creſcant, terramque repleant, ac dominentur cunctis animantibxs: concedens inſuper licentiam edendi carnes & piſces, prohibito tamen ſanguine, ac homicidio: legemque ſtatuens, homicidas morte puniendos. Poſtremò faciens apparere iridem in nubibus, eam *Noe* oſtendit, poſteriſque ejus tempore pluvio conſpiciendam jurat, in ſignum ſempiterni fœderis Dei cum hominibus, quod ultra Mundum diluvio non deleret. His geſtis *Noe* adorato Domino, animantia dimittit unumquodque in viam ſuam. [Jus gladii. *Geneſ. 9.* iris. *Iſai. 54.* Arcus pluvialis.]

Poſthæc cœpit *Noe* colere terram, primusque plantat vineam, cujus inebriatus vino, impudicè nudatus jacet in tabernaculo, id conſpicatus *Cham*, patrem irridet, (illius virilia, inquit *Beroſus*, comprehendens, carmine magico ſterilia efficit.) ac foras *Sem* & *Iaphet* nũciat. at illi pallio humeris impoſito, averſa facie introeuntes verenda patris operiunt. Unde poſt re cognita *Noe*, *Cham* in *Chanaan* filio maledicit: *Sem* verò & *Iaphet* benedicit. vixit autem *Noe* poſt diluvium annis 350. deinde ætatis ſuæ anno 950. moritur. [*Geneſ. 9.* Noe nudus deriſus à Cham. *Beroſus l. 3. de an jan*]

Anno Mundi 1658.

SEM verò cùm centum eſſet annorum, gignit *Arphaxat*, biennio poſt diluvium. [*Geneſ. 11* Poſteritas Noe. *Genebrar his ſeq. adjicit ferè unum annum.*]

Anno mundi 1693.

ARPHAXAT, cùm eſſet 35. annorum, generat *Sale*.

Anno mundi 1723.

SALE natus annos 30. gignit *Heber*.

Anno mundi 1757.

HEBER cùm eſſet 34. annorum gignit *Phaleg*, ſpiritu prophetiæ ſic eum nominans, eò quod in diebus ejus dividenda eſſet terra. Ab hoc *Heber* Hebrei nomen, linguam, & genus habent. [*Gen. 11. & 10* *Hiero. ib.* Hebræi. *Sigon. de Rep. Heb. lib. 10.*]

Anno mundi 1787.

[*Genebrar in Chron.*] ANNO 131. poſt diluvium, *Beroſo* teſte, aucto jam in immenſum humano genere, multi[illegible] duce [illegible]*rod* nepote *Cham* proficiſcentes [illegible]e in campum *Sennaar*, ad *Euphraten* fluvium, unanimiter ædificant ibi civitatem & urbem, & in ea turrim, quam volunt uſq; in cęlum extollere; cùm ut celebrent ſibi nomen, tum ut contra diluvium ſit eis refugium: ſubvexerunt autem turrim ad altitudinem 4. millium paſſuum. Tunc Deus ipſorũ præſumptionem impediens, cùm una eademque lingua hebræa omnes uterentur, eam in 70. idiomata linguarum dividit, ita ut alii alio ſermone loquentes, ſe mutuò non intelligerent, vnde ceſſatum eſt ædificari, atq; ob iſtam confuſionem, turris *Babel*, ac civitas *Babylon* vocata. in qua *Nemrod* primus Saturnus & monarcha deinceps regnavit cum *Iove Belo* filio ſuo. Cæteri autem catervatim juxta numerum linguarum conglobati, inde longè lateque in univerſam terram diſperguntur: quorum *Sem* cum ſuis occupat *Syriam* reliquamque *Aſiam*, *Cham* vero *Ægyptum*, ac reliquam *Africam*, *Iaphet* autem *Europam*. [*Geneſ. 10. & 11* Ædificatio turris Babel. *Sap. 10.* *Ioſ. 1. ant.* *Iud. 9.* *Hieron. in loc. aſſ.* Diviſio linguarũ. *Geneſ. 11* 1. Monarchia Babylonica. *1 aut 31* Diſperſionum *Pſ. 77. 14*]

Anno mundi 1787.

Geneſ. 11. PHALEG cum eſſet 30. annorum, gignit *Reu*.

Anno mundi 1819.

REU natus 32. annos, gignit *Sarue*.

Anno mundi 1849.

SARUC cùm eſſet 30. annorum, gignit *Nachor*.

Anno mundi 878.

NACHOR cum 29. annorum eſſet, gignit *Thare*.

Anno mundi 1906.

Hiero. Ezech. 23. *& alibi* Bel idol.

HOC tempore *Ninus* Rex Babylonis dolens de morte patris ſui *Iovis Beli*, (qui ab Hebræis *Bel*, *Beel*, ſive *Baal*, à gentibus *Iuppiter* appellatur) facit ſibi exſculpi imaginem ad vivum eius, eamque in ipſius memoriam in medio civitatis erigit, ac quibuscunque reis ad ipſam, tanquam ad aſylum, confugientibus impunitatem concedit. Propter quod vulgus cæpit illi imagini divinum exhibere honorem. Huius exemplo multi paſſim heroibus ſtatutas dedicant, deductoſque pro diis colunt. Videntes autem dæmones ſuperſtitionem populi, in idôlis latitant, atque oracula & reſponſa dant obſcura & ambigua, ſibique divinos fieri honores decernunt. Sic introductus hic error, paulatim artificium diligentia, poëtarũ figmentis, dæmonumq; fallacia creſcit ac invaleſcit ubiq; gentium, (ſolis Hebræis exceptis) in tantum ut inolita conſuetudo tanquam lex cuſtodiretur, atq; capitali pœna plecteretur, qui ei ſe non conformaret.

Idololatria oritur. — Sap. 14. Serpit & augeſcit.

Anno mundi 1948.

Geneſ. 11. Abram naſcitur.

THARE cùm eſſet 70. annorum, gignit *Abram* in *Hur* oppido Chaldæorum.

Anno mundi [illegible].

Iudit. 5. *Geneſ.* 11. *Neem.* 19. *Act.* 7.

ABRAM in *Hur* habitans, nolebat adorare Deos Chaldæorum, ſed unum Deum cœli colebat. quamobrem cùm à Chaldæis multum affligeretur, Deus gloriæ illi 52. annorum (juxta Hebræos) exiſtenti apparens, præcipit ut exiret inde. Cui obediens *Abram* relicto natali ſolo, commigrat cum *Thare* patre, *Sarai* uxore, & *Lot* nepote in *Charan* Meſopotamiæ civitatem; ibiq; commorantur 23. annos, ubi poſtmodum *Thare* anno vitæ ſuæ 205. obiit.

Migratio Abræ è Chaldæa *Geneſ.* 11.

Anno mundi 2023.

Geneſ. 12. *Hebr.* 11. *Galat.* 3.

ABRAM deinde cùm eſſet 75. annorum iterum mandatur à DEO migrare alio, promiſſaque accipit ipſum Divinitus benedicendum, & amplo ſemine magnificandum; atque in ipſius ſemine, quod eſt *Chriſtus*, benedicendas omnes nationes terræ. Itaq; *Thare* patrem & *Nachor* fratrem ibi in ſervitute Deorum alienorum relinquens, pergit cum *Sarai*, *Lot*, ac tota familia ſua in terram *Chanaan*, venitque juxta *Sichem*, ubi apparens ei Dominus, ait: *Semini tuo dabo terram hanc*. Ideoque *Abram* ibi Deo altare ædificat. Indè progreſſus, tendit tabernaculum inter *Bethel* & *Hai*: ubi rurſus altari exſtructo, invocat nomen Domini, hinc progreditur ad meridiem. habitat autem in terra promiſſionis veluti peregrinus in tentoriis; exſpectans habentem fundamenta civitatem: cujus artifex & conditor Deus.

Promiſſ. Dei ad Abram. *Ioſu* 24. — Ingreſſio Abræ in terram Chanaan — *Hebr.* 11.

Anno mundi 2023.

Geneſ. 12.

EODEM hoc anno fame terram *Chanaan* premente, deſcendit *Abram* cum *Sarai* & *Lot* in Ægyptum ut aleretur ibi, ac timens occidi ibi ab Ægyptiis propter pulchritudinem uxoris ſuæ, dicit eam eſſe ſororem, quam in domum Pharaonis ablatam, ob plagas Pharaoni ac familiæ ejus à Deo immiſſas, intactam, multis ditatus, recipit.

Peregrinatio Abræ in Ægypto.

Abram & *Lot* regreſſi cum ſuis in terram *Chanaan*, præ nimia utriusque opulentia pecorumque copia coguntur ſeparari alter ab altero; *Lot* eligens florentem regionem circa *Iordanem*, commoratur in *Sodoma*: *Abram* verò habitat juxta convallem *Mambre* in *Hebron*, ac iterum audit à Deo terram iſtam ab ipſo & ſemine ejus poſſidendam, idque multiplicandum ſicut pulverem terræ. ubi & altare Deo erigit.

Geneſ. 13. — Separat. Abræ & Lot. — *Geneſ.* 14.

Poſt hæc 5. Reges Sodomitæ, cùm 4. Regib. Aſſyriorum congreſſi in valle ſylveſtri prælio vincuntur, ac *Sodoma* ſpoliata, *Lot* cum aliis captivus abducitur: quos *Abram* cum ſuis ſervis ſuis perſequens uſque *Dan*, Reges hoſteſque cædit, captivos ſpoliaque victor reducit. Cui victori revertenti occurrens in valle Regis *Melchiſedech* (quem Hebræi tradunt eſſe *Sem* primogenitum *Noe*) Rex ex *Salem* ac ſacerdos Dei, panem & vinum offert, Deo ac *Abræ* benedicit; cui & decimas dat *Abram* ex omnibus, ac ſpolia regi *Sodomæ reddit*.

Lot captus liberatur ab Abram. — *Hebr.* 7. Sacrificium Melchiſedech.

Dehinc *Abræ* conquerenti quod hæredem non haberet, Deus per viſionem promittit filium, qui & hæres eſſet, & multiplicaretur ſicut ſtellæ cœli: cui credens *Abram* juſtificatur, ac in ſignum promiſſæ terræ, præſcriptum à Domino ſacrificium offert, aves advolitantes abigens, igne cælitus hoſtiam abſumente, atq; nocte ſopitus, oraculo docetur ſemen ſuum affligendum & ſerviturum in Ægypto 400. annis. deinde Divinitus liberandum, ac poſſeſſurum terram, *Chanaan*.

Gen. 15. Promiſſio, Iſaac. — Oblatio Abræ. *Act.* 7.

Anno mundi 2033.

ABRAM poſt annos 10. quam habitare cæpit in terra *Chanaan*, ad petitionem *Sarai* congreditur cum *Agar* Ægyptia ancilla ſua. quæ ubi concepiſſet, atque ob id *Sarai* dominam ſuam contemneret, ab illa afflicta

Gen 16. Fuga Agar.

fugit

Galat. 4. Iſmael na‍ſcitur.

fugit in deſertum verſus Ægyptum; ſed juſſu Angeli reverſa, ac dominæ ſubdita, mox parit Abr. 86. annorum exiſtenti Iſmaelem.

Anno mundi 2047.

Geneſ. 17. Inſtitutio Circunciſionis. Rom 4.

ABRAÆ 99. annos nato apparens Deus, promiſſiones de multiplicando ſemine, terraque poſſidenda iterat, ac mutato nomine vocat eum ex Abram, Abraham, id eſt, patrem multarum gentium: & Sarai, Saram, hoc eſt, Principem, ex qua promittit ei anno proximo naſciturum Iſaac, una cum Iſmaelis ſucceſſu. Præcipit inſuper ſtatim omnes maſculos, ac deinceps omnes pueros octavo nativitatis die, in carne præputij circumcidi, in ſignum æterni fœderis Dei cum Abraham & ſemine ejus, ac in ſignaculum fidei, quo ab infidelibus diſtinguerentur. Itaq; Abraham mox ipſa die ſeipſum, Iſmaelem annum 13. agentem & omnes ſervos domus ſuæ circumcidit.

Geneſ. 18. Abraham tres videt Unum adorat. Rom. 4.

Eodem anno Abraham in valle Mambre ſedens ad oſtium tabernaculi ſui in ipſo fervore diei, tres Angelos in ſpecie virorum excipit hoſpitio, pedes lavat, convivio reficit, & ſtans ſub ilice miniſtrat ad menſam, unum tamen adorans: qui ipſi ſeni & effœto filium ex Sara ſterili, anu item effœta in annum proximum promittunt; eamque ob id ridentem corripiunt.

Geneſ. 18. Pietas Abrahæ.

Inde pergentes Sodomam comitante eos Abrahamo, eidem obnunciant peccata & futuram ſubverſionem Sodomorum: pro quibus Abraham ſæpius deprecatur; auditque, ſi vel decem in civitate eſſent juſti, propter eos parcendum omni loco.

Geneſ. 19. Abominanda libido Sodomitarum Ezech. 16. 2. Pet. 2.

Veſpere duo Angeli intrantes Sodomam, à Lot ſuſcipiuntur hoſpitio ac cœna: priuſquam irent cubitum omnes viri civitatis vallantes domum Lot, novos hoſpites flagitant ad ſtuprum, egreſſus Lot anxius pro hoſpitibus, offert duas filias ſuas viro incognitas, cumque à furente populo vim pateretur, Angeli introducto Lot, nefarios cæcitate percutiunt, locumque illum evertendum Lot edocent.

Geneſ. 19. Liberatio Lot. Uxor Lot Sap. 10. Luc. 17.

Mane Angeli juſtum Lot cum uxore & 2. filiabus manu educunt extra civitatem, dantque mandatum ne retroſpiciant, ſed properè in monte ſeſe ſalvent: id cum Lot longius videretur, precibus impetrat ut in Segor civitate proxima ſalventur, at uxor ejus reſpiciens poſt ſe, vertitur in ſtatuam ſalis: ubi incredibilis animæ memoria etiamnum ſtat figmentum ſalis.

Geneſ. 19. Oſee 11. Luc. 17. Subverſio Sodomæ & Gomorrhæ. Sap. 10. 4. Eſd. 2. 2. Pet. 2. Geneſ. 19.

Ingreſſo Lot Segor exorto jam Sole, ſubitò Dominus pluit de cœlo ignem, ſulphur, & picem ſuper Sodomam, Gomorram, Adamam, & Seboim, eaſque civitates cum omnibus incolis & circumjacente regione comburit, & in cinerem redigit, totumque locum facit lacum horridum, qui hodie etiamnum in teſtimonium nequitiæ ſimul & exemplum aliorum perpetuis exæſtuat vaporibus, quorum halitu terra utrinque ad 8. milia paſſuum uſque ſterilis ſqualet.

Inceſtus Lot cum filiab. ij.

Lot verò timens manere in Segor, aſcendit cum utraq; filia in montem, ibique habitant in ſpelunca, at filiæ ejus exiſtimantes nullum virorum remanſiſſe in terra præter Lot patrem ſenem, ut ſervent ex ipſo ſemen cum patre inebriato alternatim congrediuntur, concipiunt, paritque major Moab patrem Moabitarum, minor autem Ammon patrem Ammonitarum.

Anno mundi 2047.

Geneſ. 20. Habitatio Abrahæ in Gerara.

PORRO Abraham demigrans ab Hebron, deinceps habitat in Gerara, ubi & uxorem ſuam dicit eſſe ſororem, quæ ab Abimelec rege rapta, ac Dei protectione ſervata, ad ipſius juſſum ſtatim de nocte cum magnis donis intacta redditur, & Abraham orante fœcunditas domui regis reſtituitur.

Anno mundi 2048.

Geneſ. 21. Galat. 4. Nativitas Iſaac.

POST HÆC Abraham centenario in Gerara naſcitur ex Sara nonagenaria filius promiſſionis Iſaac, quem pater octavo die circumcidit, mater lactat.

Anno mundi 2053.

Geneſ. 21. Galat. 4. Hier. ſup. Geneſ. Pugna Iſmaelis cũ Iſaac.

ANNO 5. ætatis Iſaac, celebrat Abraham convivium in die ablactationis ejus, ubi Iſmael ludit, pugnat, & perſequitur Iſaac; adverſus eum, ut majoris ætatis, primigenita ſibi vendicans, quod videns indignata Sara ait ad Abraham; Eijce ancillam hanc & filium ejus: non enim erit hæres filius ancillæ cum filio meo Iſaac. Quamobrem præcipiente Deo Agar cum Iſmaele domo expellitur in deſertum. Iſmael autem habitat in deſerto Pharan, fitque juvenis ſagittarius, ubi accepta uxore Ægyptia, generat 12. duces, ac valdè augetur & multiplicatur in gentem magnam: à quo Iſmaelitæ, qui poſtea Agareni, ac poſtremò Saraceni dicti.

Ejectio Iſmaelis. Geneſ. 21. 17. 25. Propagatio Iſmael

Anno mundi 2053.

Geneſ. 21. Berſabee.

EODEM tempore Abimelec cum Abraham fœdus pro puteo aquæ medio juramento init: qui idcirco vocari cæpit Berſabee, ubi & nemus plantat Abraham, ibique Deum invocat.

Anno mundi 2073.

Geneſ. 22. Tentatio Abrahæ. Ioſeph. 1. antiq. 22.

POST HÆC Deus fidem Abrahæ probans jubet Iſaac ſibi in monte offerri in holocauſtum, cùm eſſet, juxta Ioſephum, 25. annorum. Itaque Abraham de nocte conſurgens aſſumpto Iſaac cum 2 ſervis, pergit ad locum deſignatum, quo die tertio, nempe 25. Martij perveniens, relictis ſervis, ipſe ignem & gladium ferens, cum Iſaac ligna holocauſti portante aſcendit montem Moria, ubi cùm Iſaac ligatũ altari lignique impoſuiſſet, extendit manu gladium ut ipſum mactaret, inque holocauſtum combureret.

Hebr. 11. Immolatio Iſaac.

Sed ecce cælitùs ab Angelo audit, filio ut parceret, itaque arietem à tergo cornibus inter vepres hærentem aſſumens, offert holocauſtum loco filij. Quamobrem Deus Abrahæ

Hebr. 6. Confirmatio promiſſionum. Rom. 4.

promiſſa jurejurando confirmat, ipſius ſemen multiplicandum ut ſtellas cœli & arenas maris, idque poſſeſſurum portas inimicorum, atque in eo benedicendas omnes gentes. Inde rediens *Abraham* cum ſuis *Berſabee*, habitat ibi.

Anno mundi 2085.

Gen. 23. Obitus Saræ.

HINC *Sara* vitæ ſuæ anno 127. moritur, ac ab *Abraham* officio funeris lugetur, atq; juxta *Hebron* in ſpelunca duplici, quam *Abraham* cum agro & arboribus, ab *Ephron Hethæo*, licet gratis oblatam, 400. ſiclis argentei publicè emit, ſepelitur.

Anno mundi 2088.

Gen. 23. 25.

CUM *Iſaac* 40. eſſet annorum, mittit *Abraham* Eliezer ſervum ſuum à ſe adjuratum in *Meſopotamiam*, ut inde accipiat uxorem *Iſaaco*, qui profectus eo, ſigno à Deo petito, ad fontem juxta *Haran* Rebeccam virginem pulchram invenit, ſuosq; camelos adaquantem agnoſcit, in eius receptus hoſpitium eam in conjugem *Iſaaci* requirit; ac habito parentum, ac fratris, ipſiusque puellæ conſenſu, adducit eam ad *Iſaac*, quam ille accipit in uxorem, eiusque amore ſuper morte matris conſolatur.

Iſaac ducit Rebeccam.

Gen. 25.

Sub hæc *Abraham* ducit uxorem *Ceturam*, ex qua gignit 6. filios: quibus dat munera, *Iſaaco* poſſeſſionem reſervans, & hæreditatem.

Anno mundi 2108.

Gen. 21. Rom. 9. Nativitas Eſau & Iacob.

ISAAC ſexagenarius orat Dominum ut ſterilis *Rebecca* fœcunda fieret. quæ ex uno concubitu concipiens, geminos in utero, collidentes parit. prior *Eſau* rufus erat & totus piloſus; qui adultus fit venator & agricola, patri dilectus, à Deo odio habitus: alter *Iacob* vir ſimplex & perfectus, habitans in tabernaculis, matri charus, Deo dilectus.

Malach. 1. Chrib. Hieron.

Gen. 25. Eſau vendit Iacobo primogenita. Hie quaſ. Heb in Gen. Hebr. 12.

Eſau laſſus & famelicus ex agro veniens, offendit *Iacobum* ſibi ipſi coquentem rufum pulmentum lentis, rogatque id ſibi dari: at ille expoſtulat pro eo ſibi vendi jus primogenituræ, cui benedixerat Deus, cui & ſacerdotium uſque ad tempora *Aaron* fuiſſe annexum Hebræi tradunt. *Eſau* impatiens inediæ, parvipendens primogenita, ea interpoſito juramento fratri vendit, pultemque edit, atque à pultis rubore cognominatus eſt *Edom*: dictus & *Seir*, quod piloſum Hebræis ſonat: à quo *Edom* regio, (quam Græci *Idumæam* vocant) & *Seir* mons, nomen habent.

Anno mundi 1123.

Gen. 25. Mors Abrahæ.

JACOB habente annos 15. moritur *Abraham* avus eius annorum 175. & ab *Iſaac* & *Iſmaele* ſepelitur in ſepelitur in ſpelunca duplici.

Gen. 26.

Iſaac, ob annonæ inopiam volens ire in Ægyptum, juſſu Dei remanet in *Gerara*: ubi & audit à Deo ſemen ipſius amplificandum, ac poſſeſſurum *Chanaan*, inq; eo omnes gentes benedicendas. Dicens autem *Rebeccam* ſuam eſſe ſororem, objurgatur ab *Abimelec* rege. Ibique multum ditatus, ob invidiam Palæſtinorum puteos ab ipſo foſſos obturantium, recedit in *Berſabee*: ubi iterum promiſſionem benedictionis, & multiplicationis ſeminis à Deo accipit: quem altari extructo invocat. Ibidemque *Abimelec* cum *Iſaac* fœdus juramento init: unde & urbi nomen *Berſabee* inditum. *Eſau* vero quadragenarius ducit duas uxores Chanaoitidas, quæ ambæ offenderant animum *Iſaac* & *Rebeccæ*.

Fontes Iacob obſtruût Philiſtæi.

Bigamia Eſau.

Anno mundi 2185.

Gen. 27.

JACOB annum 77. ætatis agente, *Iſaac* ſenex & cæcutiens vocat *Eſau* ut ipſi, tanquam primogenito, benedicat, eo autem à patre venatum miſſo, *Iacob* per *Rebeccæ* conſilium indutus veſte *Eſau* ſacerdotali pulchra & fragrante, ac pelle hedina, cibos vinumque patri offert, ipſum oſculatur, itaque ab eo accipit benedictionem primogeniti cum dominio in fratres, & abundantia frumenti, vini, & olei. Poſtea veniens *Eſau* cum cibis venationis, dolens, orans ac plorans ægrè minorem benedictionem obtinet: & concepto ob id odio in fratrem, mortem ei minatur. Vnde *Iacob* monetur à matre ut concedat in *Haran* Meſopotamiæ ad *Laban* avunculum ſuum: pater autem præcipit, ut inde uxorem ſibi accipiat. At *Eſau* videns diſplicere parentibus uxores ſuas Chananæas, it ad Iſmaelem, & ducit filiam eius in tertiam uxorem.

Iacob loco Eſau benedicitur.

Abd. 1

Gen. 28.

Trigamia Eſau.

Anno mundi 2185.

Gen. 28.

JACOB igitur iter faciens in Meſopotamiam *Syriæ*, venit *Luzam*, ubi poſt Solis occubitum lapide capiti ſuppoſito ſub dio dormiens, vidit in ſomno ſcalam à terra in cœlum uſque pertingentem, & Angelos quoq; Dei aſcendentes & deſcendentes per eam, ipſumque Deum ſcalæ innixum audit & ſibi ſancientem promiſſiones de terra *Chanaan* à ſemine eius poſſidenda, idque multiplicandum ac dilatandum, atque in eo benedicendas cunctas tribus terræ. Quamobrem expertus locum iſtum ſacratum habet, ac lapidem ipſum erigens in titulum, oleo perfundit, vocat nomen loci *Bethel*: ibique votum vovet ſe DEO fidelem futurum, ac decimas oblaturum ex omnibus.

Viſio Iacob.

Gen. 29.

Hinc pergens *Iacob*, ſolus cum baculo ſuo, tranſit *Iordanem*, perveniens ad puteum juxta *Haran*, Rachelis oves adaquat, eam oſculatur, ac flens ei ſe manifeſtat: ideoque à *Laban* avunculo ſuo benignè ſuſceptus, ſervit ei pro *Rachele* filia eius minore annis 7. Quibus expletis, in nuptiis veſpere *Lia* lippa clam ſupponitur ignoranti; dictumque, non eſſe conſuetudinem, ut minores ante nubant; expectet dies 7. & alteram quoque accipiat, modo velit poſt eius copulam adhuc 7. annis ſervire, acquieſcit: octavo die pulchræ, ac dilectæ *Racheli* conjungitur: & deinde ſervit pro eadem 7. annis aliis.

Conjugium Iacob.

Anno Mundi 2193.

Geneſ. 29. Ioſeph 11 antiq. 1. Generatio Iacob. Geneſ. 30.

ANNO vitæ *Jacob* 85. *Lia* parit *Ruben*. Anno ſequenti *Simeon*. Anno 87. *Levi*. Anno proximo *Judam*: à quo Judæi appellati, quæ appellatio tum primum illis & regioni eſt indita, quando à Babylonia ſunt reverſi. Videns autem infœcundam ſe *Rachel*, dat *Jacobo* Balam ancillam ſuam, ex qua naſcitur *Dan*, deinde *Neptalim*. Sentiens *Lia* quod & ceſſaret parere. *Zelpham* ancillam ſuam marito tradit, quæ gignit *Gad*, & *Aſer*. Anno 90. *Lia* conducto à *Rachele* pro mandragotis *Ruben* concubitu mariti, parit *Iſachar*, deinde *Zabulon*. Inde *Dinam* filiam.

Anno Mundi 2199.

Geneſ. 30. Ioſeph naſcitur.

ANNO ætatis *Jacob* 91. *Rachel* exaudita à Domino, concipit & parit *Joſeph*, quo nato, proponit *Jacob* redire cum ſuis in patriam. ſed precibus *Laban* detentus, rurſum ſervit ei pro mercede ovium varii coloris ex uni coloribus naſcentium annis 6. itaque prudenti cautela plurimo grege ditatur.

Anno Mundi 2205.

Geneſ. 31. Reditus Iacob in patriam.

CUm ergo 20. annis ibi ſerviſſet *Jacob*, Anno ætatis ſuæ 97. jubente Deo, cum uxoribus, liberis, & gregibus tacitus revertitur in terram *Chanaan*. quem *Laban* cum ſuis inſequens, die ſeptimo comprehenſum in monte *Galaad* arguit quod ſe inſcio fugerit. *Rachel* idôla patris ſui clam furata, ea ſub ſe abſcondens, quærentem patrem aſtu deludit. tandem *Jacob* & *Laban* ibi fœdus ineunt neutrum alteri nociturum, inq; eius teſtimonium tumulum lapidum erigunt, unde monti *Galaad* nomen factum, ac immolatis victimis, convivioque celebrato, *Laban* ad ſua redit.

Geneſ. 32.

Jacob autem iter ceptum proſequens, obvios habet Angelos Dei, in loco cui ob id *Mahanaim*, id eſt, Caſtra nomen indit. At timens fratrem ſuum *Eſau*, mittit ad eum in *Seir* nuncios & munera, quibus ipſum placaret. hinc in ripa torrentis *Jabec* cum Angelo luctatur ſtrenuè uſq; mane, ex tactu Angeli nervus femoris eius emarceſcit, luctaq; prævalens Angelo, videt Deum facie ad faciem, benedicitur, confortatur, atque ex *Jacob* appellatur *Iſrael*, à quo Iſraëlitæ, qui nunc Judæi vocantur. unde imponit loco nomen *Phanuel*.

Lucta Iacob cum Angelo. Oſee 12. Iſrael.

Anno Mundi 2250.

Geneſ. 33. Reconciliatio Eſau & Iacob.

HIC *Eſau* cum 400. viris *Jacobo* occurrit, flens ipſum amplexu & oſculo excipit, fratreque compellente munera accipit. hinc digredientes, *Eſau* Seir repetit, *Jacob* verò in *Socoth* figit tentoria, inde tranſit in *Salem*, deinde habitat juxta *Sichem*, ubi in agro centum agnis empto figit tabernacula, erectoque altari, Deum invocat.

Geneſ. 34. Violatio Dinæ.

Egreſſa autem *Dina* ut videret filias regionis illius, à *Sichem* filio Principis terræ iſtius rapitur ac ſtupratur. Quo audito *Simeon* & *Levi*, in ultionem ſtupri omnes viros *Sichem* prius fœderatos ac circumciſos doloſè occidunt Dinaque recepta, cæteri filii *Jacob* urbem eorum prædantur ideoq; *Simeon* & *Levi* a patre increpantur. Poſtquam *Jacob* idôla ſuorum apud *Sichem* ſubter quercum infodiſſet, juſſu Dei aſcendit in *Bethel* ibiq; altare Deo ædificat. ubi *Debora* nutrix *Rebecca* mortua ſepelitur. ubi & Deus rurſum *Iacobo* apparens, benedictiones ſeminis & poſſeſſionis repetit. cui *Iacob* iterum lapidem unctum ſtatuit.

Geneſ. 35.

Geneſ. 35. Mors Rachel.

Progreſſo *Iacob* prope *Bethleem* verno tempore, *Rachel* in via pariens *Benjamin* expirat, ibique in monumento ſepelitur. hinc tendit tabernaculum trans turrem gregis. ubi *Ruben* concumbit cum *Bala* concubina patris ſui. tandem pervenit in *Hebron* ad *Iſaac* patrem ſuum.

Anno Mundi 2215.

Geneſ. 37

JOSEPH cùm eſſet ſedecim annorum, à patre dilectus, apud eum fratres de crimine peſſimo accuſans, ac viſa ſomnia futurum ſe Principem demonſtrantia narrans, fratrum invidiam in ſe concitat. Miſſus autem à patre de *Hebron* ad reviſendos fratres in *Sichem* pecora paſcentes, eos in *Dothaim* invenit, qui primum volentes ipſum occidere, obſiſtente *Ruben* expoliatum tunica polymita proiciũt in ciſternam ſiccã. Deinde conſilio *Iudæ* extractum 20. argenteis vendũt mercatorib⁹ Iſmaëlitis traneuntibus: à quibus abductus in Ægyptum, venditur *Putiphari* Principi exercitus *Pharonis*. At fratres tunicam eius in ſanguine hædi tinctam mittunt ad patrem, qui eum à beſtia devoratum ratus, inconſolabiliter luget.

Venditio Ioſeph.

Geneſ. 38. Inceſtus Iudæ cũ Thamar.

Eodem tempore *Iudas* ducit uxorem *Chananæam*, ex qua tres ſuſcipit filios, *Her*, *Odam* & *Sela*. primum & deinde ſecundum matrimonio jungit *Thamar*. quibus (quia nequam erant) à Deo occiſis, tertium ei tradere retardans, ipſam in via quæ ducit *Thamnam* mutato habitu ſedentem inſcius pro meretrice cognoſcit. Quæ ad unum coitum concipit geminos. Unde poſtea ut fornicatrix comburenda, arrabonis indicio ſe liberat, paritque *Phares* & *Zaram*.

Anno Mundi 2215.

Geneſ. 39. Caſtitas Ioſeph.

JOSEPH autèm *Putiphari* proſperè, fideliterque ſerviens, ab eo toti domui eius præponitur, ac eam rectè gubernat. At cum poſtea dominam ſuam ipſum quotidie ad concubitum ſollicitantem, necnon apprehenſo veſtimento attrahentem conſtanter repelleret, ac relicto in manu eius pallio fugeret: ab ipſa apud dominum [ſtupri intentati falsò accuſatus], carceri regio includitur. ubi cuſtodis carceris gratiam nactus, omnium concaptivorum curam habet.

Incarceratio Ioſeph.

Anno Mundi 2226.

Geneſ. 40. Interpretatio ſomniorum.

POST HÆC pincerna & piſtor *Pharaonis* in eundem carcerem conjecti ibi per annum detinentur. quorũ ſomnia *Ioſeph* in carcere exponens, prædicit pincernam officio reſtituendũ, piſtorẽ verò in cruce ſuſpendendum

quæ omnia die tertio in *Pharaonis* natali eveniunt.

Anno Mundi 2228.

Geneſ. 35. & 49. Mors Iſaac. Geneſ. 36.

ANNO ætatis *Ioſeph* 29. *Iſaac* natus annos 180. moritur, & ſepeliunt eum *Iacob* & *Eſau* in ſpelunca duplici, ac paternis bonis inter ſe partitis, *Iacob* remanet in terra *Chanaan* in *Hebron*. *Eſau* autem remigrat in montem *Seir* ac terram *Edom*, quam Græci *Idumæam* vocant, ex quo multi Duces & Reges, ipſique *Idumæi* orti.

Anno Mundi 2229.

Gen. 41.

BIENNIO à reſtitutione pincernæ in officium, videt *Pharao* ſomnium de 7. bobus pinguibus à 7 macilentis devoratis, item alterum de 7. ſpicis plenis à 7. tenuibus conſumptis. Quæ cùm ſapientes Ægypti interpretari non poſſent, ſuggerente pincerna juſſu Pharaonis *Ioſeph* de carcere eductus, tonſus ac ornatus ſiſtitur *Pharaoni*, annos natus triginta, cui interpretans ſomnia, prænunciat 7. annis proximis maximam frugum copiam, & 7. conſequentibus inopiam futuram; conſulitq; frumentum in tempora famis recondendum. Quapropter à *Pharaone* ſolemni pompa conſtituitur Princeps totius Ægypti, cui præeſt annis 80. daturque ei uxor *Aſeneth* filia ſacerdotis *Heliopoleos*: ex qua gignit *Manaſſen* & *Ephraim*. Circumienſque univerſam Ægyptum, per 7. annos ubertatis congregat magnam vimq; frumenti in horrea ſingulis in urbibus.

Ioſep. fit Princeps Aegypti.

Anno Mundi 2236.

Geneſ. 41. Profectio fratrum Ioſeph. in Aegyptū

SEPTENNIO fertilitatis exacto, cæperunt 7. anni ſteriles, cumque fames totum mundum premeret, decem filii *Iacob*, *Beniamin* domi relicto, juſſu patris ad emendum frumenta cum alijs profecti in Aegyptum, *Ioſeph* incognitum adorant, à quo agniti, durè quaſi exploratores per interpretem alloquitur, & in carcere tribus diebus recluduntur. Inde *Simeone* pro obſide in vinculis retento, [illegible] *Beniamin* adducturi revertuntur in [illegible] pecuniam in ſaccis vnà cum fru[illegible] inſcij referentes, narrantq; patri quic[illegible] accideverat.

Anno Mundi 2237.

[illegible]NNO 2. famis, conſumpto alimento fra[illegible] *Ioſeph*, aſſumentes ſecum *Beniamin* [illegible] *Iudas* patre ægrè conſentiente in ſuam [illegible] ſuſcipit) cũ muneribus dupliciq; pe[illegible] pro emendis cibis redeunt in Aegyptũ. [illegible] benignè excepti. Simeone de carcere edu[illegible] ſimul ſuo quiſque ordine prandent cum [illegible] *Beniamin* maiori parte honoratur, [illegible] epulantur & inebriantur.

[illegible] die *Ioſeph* abſconſo & deprehenſo [illegible] argenteo in ſacco *Beniamin*. re[illegible] fratres furti arguit. quos [illegible] ſe in ſervitutem pro *Beniamin* offer[illegible]

Tum *Ioſeph* flens ſe fratribus agnoſcendum præbet, territosque conſolatur & oſculatur. unde *Pharao* cum ſuis gavisus, imperat ut advocetur pater cum omni cognatione ac poſſeſſione ſua in Ægyptum, quin & *Ioſeph* admonens fratres adhuc quinque annos famis reſtare, eos ad patrem adducendum cum viatico, donis, & plauſtris in *Chanaan* remittit.

Geneſ. 45. Ioſeph agnitus.

Anno Mundi 2238.

Genebrar. 2239.

HIS auditis *Iacob* ſpiritu reviviſcens, proficiſcitur cum ſuis in *Berſabee*, ubi oblatis Deo victimis, Divino oraculo monetur, ut ſine timore deſcendat in Ægyptum, Deum ei adfuturum, ipſumq; multiplicaturum, ac tandem reducturum. Itaque *Iacob* cum univerſis filiis & nepotibus, hominibus ſcilicet ſeptuaginta, ſuiſque omnibus commigrat in Ægyptum. cui *Ioſeph* in terra *Geſſen* occurrens, patrem pio amplexu & fletu ſuſcipit; ſuadetque ut *Pharaoni* ſe paſtores ovium dicant.

Geneſ. 46. Deſcenſus Iſrael in Aegyptum.

Inde *Iacob* cum filiis introductus ad *Pharaonem*, interrogatur ab eo quot annos habeat; reſpondet, 130. paucos & malos. à quo terra *Geſſen* optima totius Ægypti datur *Iſraeli* in poſſeſſionem: ubi *Iſrael* in *Rameſſe* habitans, valdè creſcit, & augeſcit.

Geneſ. 47. Coram Pharaone ſiſtitur.

At fames uſq; adeo premit Ægyptum, ut Ægyptii deficiente pecunia, venditiſque pro frumento pecoribus, terram quoq; vendere ſint coacti. unde factum eſt, ut quinta pars frugum Regibus Ægypti perpetuò cedat: excepta terra ſacerdotum, quibus à *Pharaone* præbebantur ſtatuta cibaria ex horreis publicis.

Geneſ. 47. Fames in Aegypto.

Not. Genebrard. multis argumentis contendit, ab hoc ingreſſu Iacob in Aegyptum, numerandum tempus 430, cujus Exod. 12, Galat. 3, Actor. 13, fit mentio. Atque hinc tanta chronologorum omnium diſcrepantia; quod eum calculum conſtituere nequeant.

Anno Mundi 2255.

CUM habitaſſet *Iacob* in Ægypto annos 17. ægrotans accitum *Ioſephum* adjurat, ut ſe in *Chanaan* cum patribus ſepeliat. Inde filios ejus *Manaſſen* & *Ephraim* amplexatur, oſculatur, atque adoptat ſibi in filios, iiſque benedicit, juniorem, contra dicente *Ioſeph*, ſeniori præponens. datque *Ioſepho* ſupra fratres partem unam, (prædium ſcilicet juxta *Sichem*) quam jure belli acquiſierat.

Geneſ. 47. Adoptio filiorum Ioſeph. Geneſ. 48. Paral. 5. Ioan. 4.

Deinde ſingulis filiis ſuis, propria cuiq; benedictione, benedicit, ac multa futura prophetat, inter alia, non auferendum ſceptrum de *Iuda*, & ducem de femore ejus, donec naſceretur *Meſſias*, qui eſſet ſalus gentium, Iterumq; mandans, ut ſe cum patribus ſepeliant, expletis vitæ annis 147. obiit.

Geneſ. 49. Benedictio filiorum Iacob.

Ioſeph autem corpus patris aromatibus conditum, cum fratribus ac ſenioribus Ægypti, magnoque comitatu & planctu transfert in teram *Chanaan*, celebratiſque per 7. dies exequiis ad aream *Adad* trans *Iordanem* lugens id ſepelit in ſpelunca duplici. Inde reverſus cum ſuis in Aegyptum, fratres, ob irrogatam

Geneſ. 50. Sepultura Iacob.

Ioſeph frat. conſolatur.

cogitatam olim ipſi injuriam, ſibi timentes, piè conſolatur. Ibique Anno mundi 2309. principatus ſui 80. vitæ 110. fratres ſuos adjurans ut in exitu de Ægypto deferrent ſecū oſſa ipſius in terram promiſſionis, moritur, conditusque aromatibus reponitur in loculo.

Iob. 1. Iob dives & ſanctus.

Circa hæc tempora, *Iob* vir gentilis ſimplex & rectus, ac timens DEVM, auſtus & dives, habitans in terra *Hus*, pro filiis ſuis viciſſim convivantibus quotidie Deo ſacrificat. At Satan, permiſſa à Deo facultate, per *Sabæos* & *Chaldæos*, igneq; de cœlo perdit omnes oves, boves, aſinas, camelos & ſervos *Iob*, ac impetu venti 7. filios & 3. filias eius ruina domus opprimit, ipſumque peſſimis percutit ulceribus

Iob. 2. Iob afflictus patientia.

à vertice ad plantam uſque, ita ut teſta ſaniem raderet ſedens in ſterquilinio; cui etiam propria uxor inſultat, qui omnia patienter ferens, Deum laudat. Tres autem reges ipſius amici, *Eliphaz Themanites*, *Baldad Suites*, & *Sophar Naamatites* conſolandi gratia afflictū viſitantes, ob vehementem eius dolorem 7. diebus humi cum eo taciti ſedent. Inde cum *Iob* deploraret priſtinā illam fœlicitatem ſibi verſam in ſummam calamitatem: amici arguunt eum graviter peccaſſe, quod tam acerbè à Deo puniri ſe dicat: qui cùm ſit æquus judex, innocentis adverſa non infligat, ſed bonis bona, & malis mala tantū rependat. Ideoq; hortātur ut ad Deum melioremq; vitam ſe convertat, & ita cuncta fore illi fœliciora. Quos *Iob* redarguens, declarat Deum pro ſua providentia in hac vita juſtum pariter & injuſtum ſimili lance penſitare: quinimò ſubinde piis adverſa, & impiis proſpera immittere, ſeque non tantò gravius cæteris mortalibus peccaſſe, quantò acerbius punitur, quod ut probet, vitæ ſuæ anteactæ innocentiam & pia geſta recenſet, cuius teſtem eſſe Deum aſſerit, ideoque in redemptore ſuo Chriſto ſcilicet, confidens, in futura corporum reſurrectione veram juſtitiæ retributionem expectat.

Iob. 3. 4. 5. 6. &c. u. q. 37. Diſputat. Iob cum amicis.

Iob 38. 39. Dei ſententia. Iob. 42.

Tandem multis verbis ultro citroque habitis, Deus ipſe è turbine cœleſti oraculo diſputationem ſolvens, illos inique, *Iob* verò rectè locutum pronunciat, quo pro amicis ſacrificante & orante, Deus placatur, ac reddit ipſi *Iob* ſanitatem, liberos & cuncta quæ amiſerat duplicia, qui poſt hæc 140. annos vivens, cum ipſemet ſuam hiſtoriam metro conſcripſiſſet, obiit in pace.

Iob fœlicitati reſtitutus.

Anno mundi 2309.

Exod. 1. Euſeb. in Chronic. aliàs Genebrard. Servitus Iſrael in Ægypt. incipit.

MORTUO *Ioſeph* filii Iſrael mirum in modum creſcunt & multiplicantur in Ægypto per annos 144. donec exirent. Interea exortus novus Rex *Pharao*, qui non noverat *Ioſeph*, volens impedire multiplicationem Iſraelitarum, opprimit eos duriſſimis operibus luti & lateris in ædificatione urbium *Phitom* & *Rameſſes*. Cumque tantò magis multiplicarentur, præcipit omnes maſculos eorum in partu interfici; ſed obſtetrices timentes Deum, non interficiunt; ideoque à Deo benedicuntur.

Hebr. 11.

Tandem *Pharao* edicto mandat omnes Iſraelitarum maſculos natos, ſtatim projici in flumen & ſubmergi.

Anno mundi 2373.

Exod. 2. Act. 7. Moyſes aquis expoſitus.

ANNO à morte *Ioſeph* 64. naſcitur de tribu Levi *Moyſes*, & à parentibus, eo quod eligans eſſet, tribus menſibus domi abſconditur. Deinde in fiſcella ſcirpia expoſitus in flumen, à filia Pharaonis reperitur, quæ ſublatum Mariæ ſororis pueri ſuaſu, matri eius pro mercede nutriendum tradit, adultumque adoptat ſibi in filium, & facit erudiri omni ſapientia Ægyptiorum. & erat potens in verbis & factis.

Not. jam diximus, ſi anni ſervitutis 430. expediri debent, aliter calculi rationem ineundam. Ideoque Moyſes naſcetur anno mundi 2539. educet populum ex Ægypto anno 2669. aut 2660.

Anno mundi 2413.

Act. 6. Hebr. 11.

MOYSES factus annorum 40. negat ſe eſſe filium filiæ Pharaonis, malens affligi cum populo Dei, quàm cum Ægyptijs temporariam habere peccati iucunditatem: aſpiciebat enim in mercedis retributionem. Itaq; inviſens fratres ſuos Iſraelitas afflictos, conſpicatus ibi Hebræum percuti ab Ægyptio, fratrem ab injuria vindicans, Ægyptium occidit, & abſcondit in ſabulo. Quamobrem cū *Pharao* quæreret occidere *Moyſen*, timens fugit in terram *Madian*, ubi juxta puteum 7. filias *Raguel*, qui & *Ietro*, ſacerdotis urbis *Madian* ab injuria paſtorum defendens, oves earum adaquat. ideoque à *Ietro* ſuſceptus, ducit *Sephoram* filiam eius uxorem, ex qua generat 2. filios *Gerſan* & *Eliezer*. manenſque ibi annis 40. paſcit gregem. Mortuo interim *Pharaone*, filii Iſrael propter onera laborum ingemiſcentes, clamant ad Deum, & exaudiuntur.

Exod. 2. Moyſes profugus in Madiā. Clamor Iſrael. Genebr. 2669.

Anno mundi 2453.

Exod. 3. Act. 7.

MOYSI octogenario oves *Ietro* paſcenti ad montem *Oreb*, qui & *Sinai*, Deus in rubo ardente & non comburente apparens, admirantemque vocans, ait locum iſtum ſanctum, & mittit eum in Ægyptum, ut liberet filios Iſrael à ſervitute Ægypti, & deducat eos in terram promiſſionis fluentem lacte & melle, variis autem modis ſe excuſantem Deus inſtruens ac confortans, promittit ſe ipſi adfuturum, datque ei poteſtatem convertendi virgam eius in ſerpentem, manum in lepram, & aquam fluminis in ſanguinem: ut per ſigna vocationem ſuam probet, fidemque aſtruat verbis.

Moyſes conſtituitur dux Iſraelitarum. Exod. 4.

Moyſes itaque conſentiente *Ietro*, unâ cum uxore, & filiis repetit Ægyptum. cui in itinere in diverſorio occurrens Dominus, vult eum occidere, quod non circumcidiſſet filium

Reditus Moyſes in Aegyptum.

ſuum: quem illico *Sephora* petra circumcidit, at tuo ejus ſanguine indignata, relicto viro, cum pueris recedit domum. Tunc *Aaron* juſſu Dei lætabundus it obviam, & oſculatur fratrem ſuum *Moyſen* in monte *Oreb*, oratoris loco illi futurus: ſimulq; progreſſi in Ægyptum, congregant ſeniores Iſrael, Dei verba nunciant, populumque ſignis confirmant.

Exod. 5. Acceſſus ad Pharaonem. Aggravatio Iſrael.

Hinc aggreſſi *Pharaonem*, aiunt Deum Iſrael ipſi mandare ut dimittat populum ſuum, ut eat iter tridui in deſertum, ibique ſacrificet Deo ſuo. quod *Pharao* abnuens, gravioribus operibus opprimit Iſraelitas, negatis paleis ad conficiendos lateres, auctis & flagris verberibuſque. Quapropter cùm *Moyſes*, & *Aaron* à populo Iſrael incuſarentur, quod fœtere feciſſent eos coram *Pharaone*; eademque *Moyſes* Deo conquereretur, conſolatur Deus per *Moyſen* Iſraelitas futura liberatione, ac promiſſione terræ *Chanaan*.

Exod. 6. Genebrar. 2660.

Anno mundi 2453.

Exod. 7. 2. Acceſſus ad Pharaonem.

MOYSES octogenarius, & *Aaron* annorum 83. Dei mandato iterum ingreſſi ad Pharaonem, requirunt Iſrael dimitti: & in teſtimonium quod à Deo eſſent miſſi, *Aaron* coram Pharaone virgam projicit, eamque convertit in ſerpentem, quod cũ *Iannes* & *Mambres* magi Pharaonis Diaboli virtute & arte ſuis incantationibus etiam facerent virga *Aaron* devorat virgas eorum, induratuſq; *Pharao* renuit dimittere populum. Quo obſtinato permanente, Deus per *Moyſen* & *Aaron* in urbe campoque *Taneos* menſe Februario percutit univerſam Ægyptum (terra *Geſſen* & Iſraelitis ſemper exemptis) hiſce plagis.

2. Timoth. 3

Pſal. 77. Plagæ Aegypti.

Exod. 7. Sanguis.

Primò, aquam fluminis virga percuſſam, cæteraſque Aegypti vertit in ſanguinem per dies ſeptem, unde piſces moriuntur: cumque magi Aegypti ſimiliter facerent, obduratus *Pharao* nondum exire permittit.

Exod. 8. Ranæ.

Secundò, ranas ex aqua producit, iiſque totam Aegyptum, domum lectumq; *Pharaonis*, opplet ac infeſtat: idẽ faciunt magi *Pharaonis* pro quarum tamen ablatione *Pharao* accerſito *Moyſe* & *Aaron* promittit Iſrael dimittere: ſed ranis ad preces *Moyſi* ablatis, nõ ſtat promiſſis.

Exod. 8. Culices.

Tertiò, è pulvere terræ cyniphes & pediculi emergunt, ac homines jumentaque affligunt. quod cum magi ſuis præſtigiis efficere non poſſent, confitentur Dei digito & virtute iſta fieri. at *Pharao* contumax, necdum dimittit populum.

Exod. 8. Muſcæ.

Quartò, òmne genus muſcarum & beſtiarum noxiarum Aegyptum replet, mordet vexatque. quapropter *Pharao* proponit *Moyſi* ut in Aegypto ſacrificet, iterumque pollicetur ſe Iſrael dimiſſurum. at oratione *Moyſi* remota plaga, necdum facit.

Exod. 9. Peſtis.

Quintò, peſte cuncta pecora Aegypti in campis exiſtentia proſternit. eoque adhuc pertinaci.

Exod. 9. Vlcera.

Sextò, è cinere camini per *Moyſen* in cælum ſparſo, ulcera urentia & turgentia hominibus, ac jumentis immittit: & non poterant magi ſtare coram *Moyſe* propter ulcera ſua. *Pharaone* adhuc obſtinato.

Exod. 9. Grando.

Septimo, grandine, tonitruo, fulgureque horribili, homines, pecora, arbores, herbaſque, in agris exiſtentia percutit ac deſtruit. ob quæ *Pharao* peccatum ſuum agnoſcens, confitetur Deum eſſe juſtum, ſe autem & populum ſuum, impios: rurſumque promittit ſe dimiſſurum Iſraelitas. precibus vero *Moyſi* ceſſante plaga, idem denegat.

Exod. 10. Locuſtæ.

Octavo, per ventum orientalem innumerabiles adducit locuſtas, quæ reſiduos arborum fructus ac herbas terræ devorant, & abſumunt penitus, hominesque cruciant. Unde *Pharao* concedit ut ſoli viri eant, ſeq; peccaſſe fatetur, ſed locuſtis per *Moyſen* vento occidẽtali in mare rubrum ablatis, denuo induratur.

Exod. 10. Sap. 18. Tenebræ. Exod. 11.

Nono, triduanas tenebras denſas ac palpabiles univerſæ Aegypto infert, Iſraelitis luce gaudentibus. ob quas *Pharao* necdum vult Iſraelem dimittere, niſi pecudibus eorum retentis, *Moyſiq;* mortem minatur: cui viciſſim *Moyſes* denunciat decimam plagam infligẽdam, cædem primogenitorum Aegypti.

Anno mundi 2453.

Exod. 12. Inſtitutio Paſchæ.

DIE primo menſis primi, nempe Martii, Deus mandat edocetq; *Moyſen* & *Aaron* ritum celebrandi agnum Paſchalem: quem *Moyſes* mox ſenioribus Iſrael divulgat.

Exod. 12. Electio agni. Exod. 3. 11. 12. Sap. 10. Spoliatio Aegypti. Manſio I.

Itaque die decimo Martii providet ſibi unaquæque familia agnum maſculum, anniculum, immaculatum & perfectum: eumq; ſervant uſque ad 14. diem menſis huius, ac Dei juſſu poſtulant commodato ab Ægyptiis vaſa aurea & argentea, veſteſque plurimas, mercedem laborum ſuorum, & convenientes ſimul ad urbem *Rameſſen* parati expectant tempus celebrandi Paſcha.

Exod. 12. 1. Cor. 5. Eſus agni paſchalis.

Die decima quarta Martii ad veſperam, in ſua quiſque domo agnum paſchalem totum aſſum igni immolant, comeduntque cum panibus azimis & lactucis agreſtibus, ſtantes, præcincti lumbis, calceati, feſtinanter, tenentes baculos in manibus; os eius nullum confringunt, reliquias igne comburunt, ipſiuſque ſanguine poſtes & ſuperliminare domorum faſciculo hyſopi aſpergunt.

Ioan. 19.

Exod. 12. Sap. 18. Cædes primogenitorũ.

Media nocte tranſiens Angelus Domini occidit omne primogenitum Ægyptiorum tam hominum quàm pecorum, domos autem Iſraelitarum ſanguine agni ſignatas, illæſas præterit, cunctoſque deos Ægypti conterit. Unde cùm ingens clamor exoriretur, *Pharao* vocatis *Moyſe* & *Aaron* nocte, orat ut velociter exeant cum ſuis omnib9; ipſiq; benedicãt.

Exo. 12. 13. Num. 33. Pſal. 104. Exitus Iſrael de Aegypto.

Die decimaquinta Martij ſummo diluculo, eunt de *Rameſſe* ſexcenta milia virorum, armati & ſani omnes, una cum mulierib9 & parvulis, vulgoq; promiſcuo aliarum nationũ innumerabili, & pecoribus multis nimis, deferentes ſecum ſpolia Ægypti, & oſſa *Ioſeph*, atque farinam conſperſam: ſimulq; egrediuntur Ægypto per viam deſerti, videntibus Ægyptiis, & ſepelientibus primogenitos ſuos.

poſt

Exod. 12. Galat. 3. Ioseph. 2. antiq. 13. Euseb. in Chron.

poſt quam habitaſſent in Ægypto annos 430. qui anni computandi ſunt ab anno 75. *Abrahe*, quando propter famem cœpit peregrinari in Ægypto: poſt migrationem vero *Iacob* in Ægyptum anno 215.

Not. Supra cum Genebrardo retulimus ab ingreſſu Iacob computandos eſſe, alii computant ab Iſaac, alii aliter.

1\. Exod. 13. Inſtitutio Paſchæ.

Egreſſi, tendunt tabernacula in *Socoth*, ubi Dominus præcipit in memoriam liberationis ab Ægypto quotannis eodem die celebrari *feſtum Paſchæ*, & 7. dies azymorum: omneq; primogenitum filiorum Iſrael tam hominum quam pecorum ipſi ſanctificari.

2\. Exod. 13. Pſ. 77. 104. Sap. 10. 18. 19. 1. Cor. 10. Columna nubis & ignis.

Progreſſi, caſtrametantur in *Etham*, hic cœpit adeſſe eis columna nubis per diem, & ignis per noctem: quæ deinceps interdiu ſuper eos expanſa, obumbrat & protegit eos ab æſtu Solis: ac tota nocte lucens, illuminat eos. quotieſcunque autem migrandum eſt aliò, ceu dux eos præcedens, ignotæ viæ iter oſtendit.

Genebra. 2662. aut 2670.

Anno mundi 2453.

4\. Exod. 14.

INDE caſtra ponunt juxta *Phihahiroth* ad mare rubrum. Tunc *Pharao* cum ſuis Principibus, equitibus, ſexcentis curribꝰ, delectiſſimoq; totius Aegypti exercitu inſequitur Iſraelitas, qui conſpecto a tergo hoſte, ſeq; ab utroque latere prææltis rupibus, & à fronte mari concluſos, trepedant murmurantq; forſitan non fuiſſe ſepulchra in Aegypto, ut in deſerto occideremur: at *Moyſes* promittit eis ſalutem à Deo, ipſoq; clamante ad Deum, tollens ſe Angelus Domini cum columna nubis, collocat ſe medium inter caſtra Aegyptiorum & Iſrael, Iſraelitis noctē illuminans, Aegyptiis vero tenebras condenſans. Tum *Moyſe* virga

Tranſit. maris rubri.

ſua aquas percutiente, ex ſe ſe dividentes, & utrinque inſtar muri coagulantes, viam aperiūt Iſraelitis: qui primo diluculo tranſeunt per medium ſicci maris, die 19. Martii, eoq; Dominico. Pharaone autem cum ſuis eos ſubſequente, mox ictu virgæ *Moyſi* aquæ confluentes, Aegyptios omnes ad unum involvunt, ſubmerguntque: quos mortuos ad littus adnatantes Iſraelitæ armis ac veſtibus ſpoliant: lætiq; Maria præcinente, gratias Deo cum cantu, tympanis & choris peragunt.

Aug. ſer. de temp. 11. 17. 81. Sap. 10. Exod. 15.

Exod. 15. Iere. 2.

5\. Aqua amara dulceſcunt.

Hinc procedentes per deſertum *Sur*, tribus diebus non inveniunt aquam: veniuntque ad fontem *Mara*, cuius aquas amaras, ideoque impotabiles, populo ob ſitim murmurante, *Moyſes* iniecto in eas ligno, dulces ac potabiles facit, populumque ad obedientiam Dei hortatur.

6\. Exod 15. 12. fontes

Progreſſi in *Elim*, reperiunt 12. fontes aquarum & 70. palmas: ibiq; caſtra metantur.

7\. Num. 33.

Exin figunt tentoria juxta mare rubrum. Inde veniunt in deſertum *Sin* die 15. Aprilis, ubi

8\. Exod. 16. Coturnices.

conſperſa farina deficiente, murmurantes contra *Moyſen* & *Aaron* pro cibo, optant ſibi mortem, Aegyptiq; ſervitium cum ſaturitate ventris. Quibus apparet gloria Domini in nube, & veſperi pluit coturnices, iiſque caſtra cooperit.

Anno mundi 2453.

Genebrar 2670. Exod. 16. Num. 11. Pſal. 77. Ioan. 6. Manna pluit.

SEQUENti die, eoq; Dominico, mane pluit eis Dominus de cœlo ecce manna circum caſtra in modum pruinæ; quod deinceps in deſerto per annos 40. quotidie (præterquam ſabbatis) mane ſimul cum rore recens decidit, edoctiq; colligūt ex eo indies ſinguli menſuram gomor, quæ unicuiq; ſufficit ad veſcendum, die autem ſexto, duplum, ſeptimo ſabbatizant. qui multum colligit, huic nihil ſuperfuit: qui paulum, is nihil minus habet. Sole vero incaleſcente, liqueſit ad ignem, indureſcit: reſervatum uſq; mane putreſcit, ſabbatis exceptis. Species eius, ut ſemen coriandri album: ſapor eius, ut ſimilæ cum melle generaliter omnibꝰ; at malis, ut panis oleati; porro piis omne delectamentū exhibet, cuiq; pro voto ſapit quod quiq; appetit. De autem præcepto, *Aaron* gomor impletum manna, repoſuit in urna aurea in arca & tabernaculo coram Domino conſervandum poſteris in memoriam.

2\. Cor. 8. Manna qualis.

Exod. 16. Num. 11. Sap. 16. Manna ſervatur. Hebr. 9.

Num. 33. 9. 10. 11. Aquæ e petra. Exod. 17. 1. Cor. 10. Pſal. 77.

Tranſeuntes deſertum *Sin*, veniunt in *Daphca*, inde in *Alus*, deinde in *Raphidim*, ubi ſitiens populus, præ aquæ penuria murmurat uſq; ad lapides. tum *Moyſe* ſua virga petram *Oreb* percutiente, erumpit & fluit eis fons & flumen aquarum.

Exod. 17. Deut. 25. Debellat Amalecitas.

Hic occurrens *Amalec*, oppugnat caſtra Iſrael: cum quo *Ioſue* confligens, *Moyſe* in monte elevatis manibus orante, vincit Iſrael: demiſſis orantis manibus, vincitur. inde cum *Aaron* & *Hur* vir *Mariæ ſororis Moyſi*, laſſas *Moyſi* manus ſuſtentarent, Iſrael *Amalecitas* proſternit ac fugat. Itaque juſſu Dei *Moyſes* ſcribit *Amalecitas* in poſterum delendos, ibique altare Domino ædificat.

Exod. 18. Deut. 1. Inſtitut. magiſtratus.

Sub hæc *Ietro* ſocer Moyſi adducens ſecum *Sephoram* uxorem Moyſi & duos filios ejus, venit ad *Moyſen* juxta montem *Oreb*: & audita ab eo mirabili liberatione Iſrael, lætus Deo benedicit atque ſacrificat. Poſtridie videns *Moyſen* litium multitudine a populo obrui, dat ei conſilium ut ſubſtituat judices ordinarios; qui minora judicent, graviora ad *Moyſen* referant: cui parens *Moyſes* conſtituit millenarios, tribunos, centuriones, quinquagenarios, & decanos. *Ietro* autem relicto ibi *Obab* filio ſuo, revertitur in terram ſuam.

Progreſſi parum Iſraelitæ, die primo Maij caſtra figunt ad montem *Sinai*: *Moyſes* autem aſcendit montem: tum Deus Iſraelem in populum peculiarem ſibi deligit & adoptat. cui populus obedientiam pollicetur. quem Deus jubet ſanctificari & paratum eſſe in diem tertium, ſe enim deſcenſurum in montem *Sinai*, ideoque montem non tangant, ne pereant. Itaque populus lavat veſtimenta ſua, ab uxorum coitu abſtinet, terminoſque ponit per circuitum montis, ne quis tranſcendat. 12.

Exod. 19. Sanctificatio populi Iſrael. Fœdus Iſraelis cū Deo.

Anno mundi 2453.

Genebrar 2670. Exod. 19. Galat. 3.

DIE tertiò Maii illucèſcente, qui erat quinquageſimus ab exitu de Ægypto an. 430. poſt primam promiſſionē *Abrahæ* factam ecce

... magis ac magis ſonare toni... fulgura, clangere buccinæ, lam... e, deſcenditque Deus terribili ... in igne ac nube ſuper verticem ... & vocato *Moyſe* in montis ca... populo ad radices eius ſtante, loquens è medio ignis, hæc decem præcipit:

Exod. 19. Deut. 5. Promulgatio decalogi.

1. Se Deum unum colant, idolis rejectis.
2. Suum nomen in vanum ne aſſumant.
3. Sabbata ſanctificent.
4. Parentes honorent.
5. Non occidant.
6. Non mœchentur.
7. Non furentur.
8. Falsè ne teſtentur.
9. Non concupiſcant proximi uxorem,
10. Nec rem ejus quamcunque.

Populus autem Dei vocem ignemque non ferens, maximo timore perterritus, ait *Moyſi*: Non loquatur ultrà nobis Dominus, ne moriamur, tu magis accede, & audi omnia quæ Deus dicet tibi, & loquere tu nobis, & audiemus & faciemus ea. Quod approbans Dominus, ait *Moyſi*: Bene omnia ſunt locuti, Prophetam ſuſcitabo eis de medio fratrum ſuorum ſimilem tui, & ponam verba mea in ore eius, & loquetur eis, qui eum audire noluerit, ego ultor exiſtam. hoc dicto, revertuntur in tentoria ſua.

Deut. 18. Christus promittitur.

Tunc *Moyſen* ad caliginem, in qua erat Deus, ingreſſum, edocet Dominus altare ſibi erigendum, & holocauſta offerenda. Item præcepta quædam judicialia, quoad emptitios ſervos, homicidia, parentum maledicta, pœnam talionis, damnum illatum, furtum, ſtuprum, idololatriam, uſuram, decimas. Item de ſabbato, & tribus ſolennitatibus anni, deque Angelo in ducem itineris præmittendo, ac præmiis ſervantium præcepta, &c.

Exod. 20. 21. 22. 23. Præcepta judicialia.

Deſcendens *Moyſes*, ea omnia populo refert, qui voce una obſervantium eorum promittit: eodemque die ſcribit *Moyſes* eadem in libro.

Exod. 24. Fœdus Iſrael cũ Deo.

Poſtero die mane, *Moyſes* ædificato altari ad radices montis *Sinai*, 12. vitulos offert holocauſta Deo. inde ſumens librum, legit omnia præcepta legis audiente populo, populus omnia ſe facturum profitetur, in cuius confirmationem *Moyſes* ſanguine vitulorum aſpergit ipſum librum, & populum univerſum, dicens hic eſt ſanguis fœderis, quod pepigit Dominus vobiſcum.

Exod. 24. Vetus teſtamentum ſanguine dedicatur. Hebr. 9.

Tum *Moyſes* & *Aaron*, *Nadab* & *Abiu*, & 70. ſeniores Iſrael aſcendunt aliquantulum in montem, ibi vident Deum Iſrael, adorant, comedunt & bibunt.

Exod. 24. Viſio Dei.

Sequenti die, cæteris ad populum remiſſis, *Moyſes* cum ſolo *Ioſue* conſcendit ad altiora montis, tunc apparens gloria Domini in nube hoc in loco *Ioſue* per 40. dies dulciter quieviſſe creditur. atque hoc decimo Maij. cæpit *Moyſes* jejunare abſque cibo & potu 40. diebus & 40. noctibus.

Exod. 24. Jejunium Moyſis quadragenarium. Deut. 9.

Anno mundi 2413.

SEPTIMO autem die ſolus *Moyſes* evocatus in montis cacumen, ingreditur mediũ nubis, manenſque inibi cum Deo, inſtruitur de donis offerendis in ſtructuram tabernaculi. ipſique demonſtratur exemplar conſtruendi tabernaculi arcæ, altarium, menſæ, candelabri, & cunctorum ad ipſa pertinentiũ. Item modus conſecrandi & ornandi ſacerdotes, rituſque ſacrificandi. ad quorum omnium conſtructionẽ Divinitus deputantur *Beſeleel* & *Ooliab* artifices. tandemque in fine 40. dierum ibidem accipit *Moyſes* à Domino duas tabulas lapideas, factas à Deo, continentes decem præcepta inſcripta digito Dei.

Exod. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. Forma tabernaculi Moyſi oſtenditur. Deut. 9. Tabulæ legis.

Die 14. Junij, videns populus quod tardaret *Moyſes* deſcendere de monte, poſtulat ab *Aaron* Deos ſibi fieri, qui accipiens inaures ipſorum aureas, conflat ex eis vitulum, quem mox Iſraelitæ pro Deo liberatore ſuo adorant & erecto altari, die ſequenti ſolemniter ei hoſtias immolant, lætique ſedentes edunt & bibunt, ac ſurgentes ludunt, choreas ducunt, & cantant.

Exod. 32. Adoratio Vituli aurei. Act. 7.

Tunc ait Dominus *Moyſi*, deſcende citò, quia peccavit populus tuus, adorantes vitulum conflatilem. Rurſumque cerno, inquit, quod populus iſte duræ cervicis ſit, dimitte me ut deleam eos, & conſtituam te ſuper gentem majorem hac; at *Moyſes* Dominum pro Iſrael orat, iratumque placans, ejus vindictam avertit.

Exod. 32. Deut. 9. Moyſes Deum placat.

Hinc deſcendens cum 2. tabulis in manu ſua venit ad *Ioſue*; qui ait, vox belli auditur in caſtris: reſpondet *Moyſes*, non eſt clamor belligerantium, ſed vocem cantantium audio. Inde veniens *Moyſes* ad caſtra, videt vitulum & choros, iratuſque projicit tabulas & confringit eas ad radicem montis, arripienſque vitulum comburit igni, & comminuit in pulverem, quem ſpargit in torrentem, & potat ex eo populum. mox *Aaronem* objurgat, Levitas ad ſe congregat, ac per eos occidit die illo ex idololatris tria millia virorum.

Exod. 32. Deut. 9. contritio vituli aurei.

Poſtridie dicit reſiduis, peccaſtis peccatum maximum: aſcendam ad Dominum, ſi quo modo qui vero eum deprecari pro ſcelere veſtro. Itaque decima ſexta Junij rurſum aſcendit in montem, procidirque ante Dominum, ſicut prius 40. dies noctesq; jejunans, & orans ne deleret populum ſuum, ſed remittat eis hanc noxam; ſi non, deleat ſe de libro vitæ. Placatus tandem Deus, reſpondet, qui peccat, delebi-

Exod. 32. Moyſes Deo iram ſedat. Deut. 9.

delebitur; nunc autem vade, & duc populum iſtum in terram promiſſam, Angelus meus præcedet te.

Anno mundi 2453.

Exod. 33.

DESCENDIT autem *Moyſes* die 26. Julii, & ait: Hæc dicit Dominus, populus duræ cervicis es, ſemel deſcendam in medio tui, & delebo te. Jam nunc depone ornatū tuum. Quæ audiens populus, luget, deponunt ornamenta ſua, ſimul & tapetia quæ ſuſpenderant circa montem. tollens quoque *Moyſes* parvum tabernaculum, tendit procul à caſtris ibique lites populi judicat. ubi columna nubis tabernaculo aſtare à cunctis viſitur. Loquebatur autem Deus *Moyſi* facie ad faciem, ut homo cum amico ſuo.

Luctus populi.

Die ultima Julii dicit *Moyſes* ad Dominum: Si inveni gratiam, oſtende mihi faciem tuam. Reſpondet; facies mea præcedet te. Ait: Niſi tu ipſe præcedas, ne educas nos hinc. Reſpondet; quod locutus es, faciam; inveniſti enim gratiam coram me, & novi te ex nomine. Qui ait: Oſtende mihi gloriam tuam. Reſpondet: Non videbit me homo, & vivet: tu autem ſtabis in petra, cumque tranſibit gloria mea, videbis poſteriora mea. Præcide tibi duas tabulas lapideas inſtar priorum, & eſto paratus manè ut aſcendas in verticem montis: nullus aſcendat tecum.

Exod. 33.

Deus benigne loquitur Moyſi.

Exod. 34. Reſtitutio tabularum.

Exod. 34. Deus ia Moyſes cum Deo 40. dies manſit.

Igitur die prima Auguſti *Moyſes* jam tertia vice aſcendit in montem *Sinai*, portans ſecū novas tabulas, & manet ibi in nube cum Domino 40. diebus & 40. noctibus jejunans & orans. videt gloriam Dei tranſeuntem, cumque pronus adorans, ait: Dominator Domine, obſecro ut gradiaris nobiſcum, ut auferas peccatā noſtra, noſque poſſideas. Dominus promittit ſe ducturum eos in terram *Chanaan*; ideoque relicta gentium ſocietate & idololatria, ſibi Deo ſoli ſerviant, ſuamque legem & feſta ſervent.

Exod. 34. Deut. 10.

Die decima Septembris jejunium *Moyſi* completum eſt, planeque reconciliatus Deus, denuò ſcribit in tabulis decem præcepta, & dat *Moyſi*. Et deſcendit *Moyſes* de monte ferens tabulas, ex Dei conſortio facie adeo radians, ut filii Iſrael non poſſent oculos intendere in vultum ejus, unde *Moyſes* velamine obtegit faciem ſuam, & ita loquens, quæ Dominus in monte præceperat, populo annunciat.

2 Cor. 3. Moyſes facies ſplendet.

Anno mundi 2453.

Exod. 35.

UNDECIMA Septembris ait *Moyſes*, quod Dominus præcepiſſet, ut omnis voluntarius offerret in opus tabernaculi; aurum, argentum, æs, hyacinthum, purpuram, coccum bis tinctum, byſſum, pilos caprarum, pelles arietum rubricatas & hyacinthinas, ligna ſethim, oleum pro luminaribus, aromata, thymiamata, lapides onychinos, & gemmas. Statimque omnis populus, tam viri, quam mulieres devota promptitudine offerunt auri 29. talenta & 730. ſiclos, argenti centum talenta, & 1775. ſiclos, æris 72. millia talenta & 400. ſiclos, cæterorumque donorum tantum, ut *Moyſes* præconis voce proclamari fecerit ceſſarent offerre, non eſſe opus pluribus.

Oblatio populi Iſrael.

Exod. 38.

Exod. 36.

Mox *Beſeleel* & *Ooliab*, aliique artifices cæperunt conſtruere tabernaculum, inſtar templi portatilis, ex baſibus, columnis, tabulis & cortinis, contectum pilis caprarum. Item arcam de lignis ſethim imputribilibus, intus & foris deauratam laminis aureis, & deſuper eſt propiciatorium aureum, & duos Cherubim aureos. Item altare thymiamatis aureis ſimiliter laminis undiq; coopertum: & menſam propoſitionis inauratam; candelabrumque aureum cum ſeptem lucernis. Inſuper altare holocauſti æreum, cum labro, id eſt, lavacro æneo, vaſiſque diverſis, atque ornamentis Pontificalibus & Sacerdotalibus. Cunctaque juxta exemplar quod *Moyſi* in monte demōſtratū eſt, intra menſes ſex rite perfecta, *Moyſi* benedicenda offerunt.

Exod. 36. 37. 38.

Conſtructio tabernaculi.

Anno mundi 2454.

ANNO ſecundo exitus de Ægypto die prima Martij, Dei hortatu *Moyſes* erigit tabernaculum, infert arcam, inque ea ponit tabulas decalogi, altaria, menſam, candelabrū, & reliqua ſuo quæque loco collocat: ipſumque tabernaculum cum altaribus & vaſis oleo ungit, conſecrat, & ſanctificat. Et ecce nubes deſuper operit tabernaculum, id que gloria Domini implet. Nec deinceps nubes interdiu, & ignis noctu à tabernaculo recedit, niſi cum proficiſcendum eſt: tunc nube procedente, ſubſequuntur Iſraelitæ; rurſum conſiſtente manent & illi in eodem loco.

Genebrar. 2453. Exod. 40. Deut. 10.

Dedicatio tabernaculi. Num. 9.

Eodem die *Moyſes* Aaronem aqua lavat, induit ornamentis Pontificalibus, atque in primum, juxta legem, Pontificem oleo ungit. Filios quoque ejus veſtit tunicis lineis, & in Sacerdotes ungit & conſecrat, ac omnes varijs oblationibus expiat & ſanctificat: jubetque ſimul permanere in tabernaculo dies noctesque ſeptem.

Levit. 8. Conſecratio Aaron Num. 3.

Eodem die cæperunt & Principes 12. tribuum *Iſrael*, ſinguli ſucceſſivè per 12. dies offerre dona in uſum tabernaculi.

Num. 7. Oblatio Principum.

Poſthæc loquens Deus *Moyſi* in tabernaculo de propiciatorio, quod erat ſuper arcam inter duos Cherubin, varios eum edocet ritus offerendi armenta, pecora, aves, ſimilam, thus panes; addito in omnibus ſale, nuſquam autem fermento, nec melle: Modum item offerendi hoſtias pacificas pro Sacerdotibus Principibus, populo; pro impetratione beneficiorum, pro expiatione peccatorum: leges etiam holocauſti, ignis perpetui, ſingulorum ſacrificiorum, &c. adipem & ſanguinem comedi prohibet.

Num. 7. Levit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Legiſlatio de oblationibus.

Anno mundi 2454.

OCTAVA die Martij *Aaron* primitias ſacrificiorum ſuorum pro ſe & populo Deo offert, populoque benedicit: & ecce gloria Domini apparet omni populo, & egreſſus ignis à Domino, devorat holocauſtum. Ignem

Levit. 9. Prima oblatio Aaron.

Levit.

... [illegible] demiſſum in altare nutrie-
... [illegible] ſacerdotes lignorum appoſiti-
... [illegible] captivitatem Babylonicam tunc
... [illegible] ſacerdotes reconditus in puteum ſiccum,
... & poſt ... ann. à *Neemia* ſacerdote quæſitus,

Ignis per-
petuus
2. Machab. 1.

non ignis inventus eſt, ſed aqua craſſa, quæ o-
rante *Neemia* cultum Divinus eſt accenſa.

Levit. 10.
Combu-
ſtio Na-
dab &
Abiu.

Eodem die *Nadab* & *Abiu* filii *Aaron*, offe-
runt ignem alienum: egreſſuſque ignis à Do-
mino, comburit eos, ſed veſtes eorum nō ſunt
aduſtæ, cum quibus extra caſtra ſepeliuntur,
atque vinum deinceps ſacerdotibus taberna-
culum ingreſſuris interdicitur.

Levit. 11.
12. 13. 14.
15. 16.
Præcepta
ad vitan-
dam im-
munditiā

Perdocet inde Deus *Moyſen* & *Aaron*, ut
ſancti ſint filii Iſrael, quia ſanctus eſt ipſe Do-
minus Deus eorum. Itaque ut vitent omnem
corporis & mentis immunditiem, inque uni-
us Dei cultu & ſanctitate confirmetur, tradit
quæ ſint animalia munda & ad eſum licita, &
quæ immunda & illicita. Legem etiam pur-
gandi puerperam, lepram, virum ſeminiflu-
um, mulierem ſanguifluam, & expiandi ſan-

Levit. 17.
18. 19. 20.
21. 22.

ctuarium. Item non offerendum dæmonibus
nec idolis, magos & hariolos non conſulen-
dos, blaſphemiam, perjuria, parentum male-
dicta, homicidia, adulteria, conjugia illegiti-
mā, varios coitus turpes, furta, injuſtitiam, u-
ſuram, mendacia, ac alia generum opera fugi-
enda: neminique nocendum. Verum ſibi ſoli

Levit. 23.
Num. 28
Præcepta
adfir-
mandam
juſtitiam

Deo, uno in loco, præfixis temporibus, præ-
ſcriptis victimis & ceremoniis ſacrificandum.
Iuge ſacrificium, nempe agnum anniculum
immaculatum quotidie mane, & alterum ve-
ſpere immolandum, in memoriam æternæ
beatitudinis Divinæ. Sabbatum qualibet heb-
domada obſervandum, in memoriam crea-
tionis rerum. *Neomeniam* ſive calendas pri-
ma die cujuslibet menſis, in memoriam gu-
bernationis rerum.

Levit. 23.
Num. 28
& 29.
Feſt. ſe-
cōs Iſ-
raël. Paſc.
Pentecoſt.

Celebranda etiam quotannis feſta hæc ſo-
lennia: Paſchæ, die 15. Martii, & azymos dies
7. in memoriam redemptionis ab Ægyptia
ſervitute. & altero die Paſchæ offerendum
Deo manipulum ſpicarū in primitias meſſis.
Pentecoſtes, quinquageſimo à *Paſcha* die,
in memoriam promulgatæ legis in monte *Si-
na*, cujus craſtino die offerendum Deo duos
panes, primitias novarum frugum.

Tubarū.

Tubarum, die prima Septembris, in memo-
riam liberationis *Iſaac* ab immolatione: & i-
deo die illa clangendum cornibus pecorum,
quia aries immolatus pro eo cornibus inter

Expiatio-
nis.

vepres hærebat. *Expiationis* ſive propiciati-
onis, decima Septembris, tota die illa jejunan-
dum & ſeſe affligandum, in memoriā recon-
ciliati Dei propter adoratum vitulum aure-
um; tum etiam, ut propicietur eis Deus.

Scenope-
gia.

Scenopegia, hoc eſt, tabernaculorum, de-
cima quinta Septembris, continuandum die-
bus ſeptem, iiſq; habitandum in tabernaculis,
in memoriam quod in tentoriis habitaſſent in

Palmarū.

deſerto. Septima autem die gerendum in
manibus ramos palmarum, in ſignum quod

Collecta

introducti eſſent in terram florentiſſimam.
Octavo verò die, quæ eſt 22. Sept. obſervan-
dum feſtum *cœtus* & *collectæ*, inque illo col-

Exod. 30.

ligendum à ſingulis tam pauperibus quam di-
vitibus dimidium ſicli, pro templi fabrica &

Levit. 25
Deut. 15
Sabbatum
terræ.

ſacrificiis. Præter hæc ſeptimo quoque anno
celebrandum ſabbatum terræ, annumque re-
miſſionis, eoq; anno non colendum terram,
non ſerendum, aut metendum, nec vindemi-
andum, ſed omnia ſua ſponte naſcentia
fore communia quibuslibet. debita à nullo
fratre eo anno exigenda, mutuum pauperi-
bus ſuæ gentis commodatum remittendum,
Hebræos ſervos ancillaſque manumittendos.

Iubilæus.

Quinquageſimo quoque anno celebran-
dum annum jubilæum, & remiſſionis. terram
non colendam, ſeminandam, metendam,
aut vindemiandam. debita cuncta fratribus
ſuis remittenda, unicuiq; priſtinam poſſeſſio-
nem reſtituendam, ſervos & ancillas liberta-
te donandos, permittendum exules redire in

Levit. 24.
25. 26. 27.

terram ſuam. Hæc aliaq; diverſa, quæ paſſim
intermiſcet, præcepta moralia, judicialia, ac
ceremonialia ſervantibus bona omnia polli-
cetur, non ſervantibus mala multa minatur.

Levit. 24.
Blaſphe-
mus.

Inter hæc quidam in jurgio blaſphemans
nomen Dei, & maledicens ei, capitur & incar-
ceratur, ac per Dei ſententiam eductus extra
caſtra, à populo lapidatur.

Anno mundi 2454.

Num. 9.
Paſcha.

ANNO ſecundo exitus de Ægypto, die
14. Martii ad veſperam celebrant filii Iſ-
rael Paſcha juxta legem. qui autem immundi
erant, celebrant illud conſenſu Domini die
14. Aprilis ad veſperam.

Num. 1.
numerus
filiorum
Iſrael.
Num. 3.

Eodem anno 1. Aprilis, Dei juſſu *Moyſes*
& *Aaron* numerant populum per ſingulas tri-
bus, inveniuntq; viros à viceſimo anno & ſu-
pra aptos ad pugnam, ſexcenta & tria millia,
quingentos, & quinquaginta. Levitas autem
à menſe uno & ſupra, viginti duo millia. Pri-
mogenitos verò ab uno menſe & ſupra vigin-
ti duo millia, & 273. inque Primogenitorum
locum Deus Levitas ſibi miniſtros aſſumit. re-
liqui 273. Primogeniti numerum Levitarum
excedentes precio redimuntur.

Num. 2
& 3.
Statio ca-
ſtrorum
Iſrael.

Ordinatur & Caſtrorum ſtatio per gyrum
tabernaculi, nempe ut *Moyſes* & *Aaron* cum
filiis ſuis figant tentoria ante tabernaculum
ad Orientem: ex Levitis autem, *Caathitæ* ad
Meridiem. *Gerſonitæ* ad Occidentem, *Mera-
ritæ* ad Septentrionem. Tribus verò duode-
cim ipſos circumcingunt: ad Orientem *Iudas*,
Iſachar, *Zabulon*, ad Meridiem *Ruben*, *Simeon*,
Gad: ad Occidentem *Ephraim*, *Manaſſe*, *Ben-
jamin*: ad Aquilonem *Dan*, *Aſer*, & *Nephtalim*.
Hanc caſtrorum diſpoſitionem ſingulis dein-
ceps manſionibus obſervarunt. In proficiſ-
cendo autem, priores ſex tribus præcedebant,
hinc Levitæ portabant tabernaculum in par-
tes diſſolutum, deinde poſteriores ſex tribus
ſubſequebantur.

Num. 4.

Recenſentur & Levitæ à triceſimo anno
uſque ad quinquageſimum, qui miniſtrarent
in tabernaculo. quorum numerus fuit octo
millia

Num. 8. Conſecratio Levitarum. millia quingenti octoginta. Quos *Aaron* variis ceremoniis & ſacrificiis purificat, Deo offert, ac in miniſterium ſacerdotum conſecrat, tunc ait Dominus: A viceſimoquinto anno, & ſupra miniſtrabunt: cumque quinquageſimum ætatis annum impleverint, ſervire ceſſabunt.

Num. 5. Immundi ſeparantur. Num. 6. & 10. Poſthæc Dei præcepto omnes leproſi, ſeminifluï, & polluti ſuper mortuo, ejiciuntur extra caſtra. Docetque Deus expiationem tranſgreſſionis per negligentiam, Legem primitiarum, Zelotypiæ, & Nazaræorum. Modum benedicendi populum, diſpoſitionem candelabri & 7. lucernarum, atque uſum duarum tubarum argentearum.

Anno mundi 2454.

Genebrar. 1471. Num. 10. Migratio à Sinai. EODEM anno, viceſima Aprilis, elevatur nubes de tabernaculo, itaque filii Iſrael movent caſtra de monte *Sinai*, & comitante ipſos *Hobab*, (à quo orti *Cinæi*) ordine per turmas ſuas proficiſcuntur in deſertum *Pharan* viam trium dierum, ibique caſtra metantur ad ſepulchra concupiſcentiæ, ubi populus ob laborem itineris murmurat contra Dominum, 13. Num. 11. ideoque extrema caſtrorum pars ab igne cœleſti comburitur, orante autem *Moyſe*, ignis Incenſio. extinguitur.

Num. 11. Concupiſcentia carnium. Hinc populus faſtidiens manna, murmurans & flens Ægyptias carnes piſces, cucumeres, pepones, porros & cæpas concupiſcit ac flagitat, ob quæ *Moyſes* tædio affectus, conqueritur apud Deum de intolerando populi onere ſibi ſoli impoſito, optatque ſe à Deo occidi. Tum Deus in nube deſcendens ad oſtium tabernaculi, *Moyſi* ſpiritum & eum in ſeptua- Pſalm. 77. ginta ſeniores partitur, qui omnes prophetant, tantumque repente coturnicum ex Ægypto advolare facit, ut caſtra opplerent, & undique circundarent itinere unius diei: quas colligunt toto die illo & nocte, ac die ſequenti, ſinguli ad minus decem coros, quantum id edendum in menſem integrum ſufficeret, ſaturatoque populo uſque ad nauſeam ac vomi- Carnivororum puniuntur. tum, dum carnes adhuc eſſent inter dentes ipſorum, ira Dei occidit pingues & electos eorum, & ex populo plurimos, à quorum ſepultura, nomen loco inditum.

Num. 12. Inde caſtra metantur in *Aſeroth*, ubi *Maria* & *Aaron* contra mitiſſimum *Moyſen* mur- 14. murant propter uxorem ejus Æthiopiſſam, quos Deus in tabernaculo increpans, *Moyſen* commendat à fidelitate erga Dominum, cui ore ad os loquebatur. *Maria* lepra perfundi- Maria lepra percutitur. tur, *Aaron* veniam precatur, *Moyſes* pro ſorore orat, quæ ſeptem diebus extra caſtra ſeparata, recipit ſanitatem.

Anno mundi 2454.

Genebrar. 1471. Num. 13. & 32. Deut. 1. 9. 23. Miſſio & exploratorum. TRANSEUNTES deinceps vaſtum deſertum *Pharan*, (quod continet iter undecim dierum) caſtra figunt in *Rethma* & *Cadesbarne*, ubi cum *Deus* & *Moyſes* hortarentur, Iſraëlitas ut aſcendant & poſſideant terram promiſſam, petente populo, Dei conſenſu mittit *Moyſes* duodecim principes ad explorandam terram *Chanaan*, qui circumita luſtrataque per quadraginta dies omni regione, in *Nehelescol*, id eſt, torrente botri, palmitem Botrus. cum uva jam matura abſcindunt, quem portantes in vecte duo viri, una cum malogranatis & ficis, in ubertatis ſignum, ad Iſraël afferunt & oſtendunt, menſe Auguſto: quorum *Joſue* & *Caleb* renunciant revera eſſe terram lacte & melle fluentem, ac hortantur populum ut aſcendant in *Chanaan*: reliqui verò decem terræ detrahentes, eamque ob habitatorum gigantum, urbiumq; munitarum potentiam, inexpugnabilem aſſerentes, cor populi deterrent. Eccli. 46. Hier. ſup. Zacca. 1. Reverſio exploratorum.

Num. 14. Deut. 1. Deſperatio populi Iſrael. Igitur omnis populus deſperans, vociferatur & flet tota nocte, blaſphemant Deum, murmurant contra *Moyſen* & *Aaron*, optant ſe in Ægypto mortuos, volunt ducem ſibi conſtituere, & reverti in Ægyptum, quin & *Caleb* ac *Joſue* murmur ſedare, ipſoſque animare conantes, lapidare volunt. Qua re iratus Deus, palam apparens ſuper tectum tabernaculi, vult omnes ſimul peſtilentia perdere, & *Moyſen* conſtituere principem ſuper gentem fortiorem. At *Moyſe* ardenter, ut populo parcat, deprecante, placatus ex parte Deus culpam quidem remittit: attamen in peccati pœnam jurat neminem eorum qui numerati fuerant, ingreſſurum terram promiſſionis, præter Condemnatio populi Iſrael. Hebr. 3. *Joſue* & *Caleb*: ſed cæteros omnes in deſerto vagaturos per annos quadraginta, inque eo morituros: cadaveribus autem ipſorum ibi conſumptis, filios eorum poſſeſſores terram promiſſam, cras, inquit, movete caſtra, & revertimini in deſertum per viam maris rubri. Mox decem exploratores percuſſi à Deo, moriuntur, populuſque luget valdè.

Num. 14. Deut. 1. Prælium populi Iſrael. Poſtridie Iſraëlitæ volentes inhibente Deo, ac Moyſe armis invadere terram *Chanaan*: ab *Amalecitis*, & *Chananæis* cæduntur, ac perſecutione in turpem fugam acti in tabernaculum confugerunt.

Anno mundi 2454.

Deut. 2. Num. 32. Iſrael vagatur in deſerto 40 annis. Deut. 8. 29. Nehe. 9. Num. 33. RETROVERSI ergo Iſraëlitæ, de[illegible] vagantur in deſerto annis triginta [illegible] quibus ſi addas annum primum & ultim[illegible] fiunt anni quadraginta, quo tempore nec manna defecit, nec veſtimenta aut calceamenta eorum detrita ſunt, primumque caſtra 16. 17.
metantur in *Remmonphares*, indeq; in *Lebna*, de- 18. 19.
inde in *Reſſa*, hinc in *Ceelata*, dehinc in monte 20. 21.
Sepher. Poſthæc in *Arada*, inde in *Maceloth*, 22. 23.
dein in *Thaath*, hinc in *Thare*, dehinc in *Meth-* 24. 25.
ca. Poſtea in *Eſmona*, deinde in *Moſeroth*, in- 26. 27.
de in *Beneiacan*, hinc in monte *Gadgad*, dehinc 28. 29.
in *Jetebata*, dein in *Hebrona* deinde in *Aſion-* 30. 31.
gaber. Interea temporis & loci hæc infraſcri- 32.
pta geſta ſunt.

Num. 15. Habitus Judæorum. Deut. 22. Matt. 23. Docentur quæ ſacrificia terram promiſſionis ingreſſi offerre debeant. Fimbrias etiam hyacinthinas per quatuor angulos palliorum portare jubentur; ut iis conſpectis, præceptorum Dei recordentur.

Qui-

[illegible] deſerto ligna colligens ſabbato, [illegible] ceratur; ac Dei voce condem- [illegible] caſtra lapidatur.

Num. 16. Rebellio Core. [illegible] than, & Abiron, alijque 250. primates [illegible] conſurgentes in Moyſen & Aaron, eorumque principatum ambientes, ac ſibi vendicare quærentes, objiciunt eos inique dominium uſurpare in populum Dei. Quos Moyſes increpans, manè, inquit, notum faciet Dominus quem elegerit. Cùm itaque manè utraque pars ſeperatim ſuffitum adoleret Deo ad oſtium tabernaculi, apparet cunctis gloria Domini, & inſignitur ut ſciant quòd ipſe Deus miſiſſet Moyſen ad gubernandũ populum ſuum, confeſtim terra aperiente os ſuum, *Core, Dathan* & *Abiron* cum tabernaculis ac ſuis omnibus deglutiuntur, deſcenduntque vivi in infernum, ſed & ignis egreſſus à Domino comburit 250. eorum ſocios, quorum thuribula ærea juſſu Dei in facti memoriam altari affiguntur.

Punitio rebellionis.

Num. 16. Rebellio totius populi. Poſtero die omnis multitudo Iſrael clamitat contra *Moyſen* & *Aaron*, quòd ipſi interfeciſſent populum Dei moventque contra eos ſeditionem ac tumultum, quapropter *Moyſes* & *Aaron* confugiunt in tabernaculum, ibique orant, quod nubes operit, moxque plaga Dei deſæviens in populum, incendio conſumit ex eis 14. millia & ſeptingentos, hortatu autem Moyſi currens *Aaron* in medium multitudinis, ſtanſque cum thuribulo inter mortuos & viventes, ſuis precibus graſſantem Dei plagam reſtringit.

Ultio rebellionis. *Sap. 18.*

Num. 17. Virga Aaron floret. Hinc Dei monitu accipiens *Moyſes* à principibus tribuum 12. virgas tribuum nominibus inſcriptas, ponit eas in tabernaculo coram Domino, ut per ſignum germinationis oſtenderet Deus, quem elegerit in ſacerdotem. Poſtridie invenitur virga *Aaron* germinaſſe, ac protuliſſe flores & amydalas, quæ Dei juſſu in perpetuam rei memoriam cuſtodienda, in tabernaculo in arca reponitur.

Hebr. 9.

Num. 18. Merces miniſtrorum templi. Tradit inde Deus officia ſacerdotum & Le- [illegible]: ac pro miniſterio ſacerdotibus pri- [illegible] oblationes, Levitis autem decimas [illegible] tatem jure perpetuo aſſignat, qui ca- [illegible] decimam rurſum dent *Aaroni* ſummo ſacerdoti.

Num 19. *Heb. 13. & 9.* Aqua luſtralis. Vaccam deinde rufam immaculatam extra caſtra in holocauſtum comburi jubet, & ex cinere eius fieri aquam expiationis, cujus aſperſione immundi mundentur.

Anno mundi 2492.

Genebrar. 2709 *Num 20.* Mariæ mors. ANNO quadrageſimo ab exitu de Ægypto menſe Martio, venit Iſrael in deſertum *Zin* in *Cades*, ubi *Maria* moritur & ſepelitur die 10. Martij, ſecundum *Ioſephum*.

33. Hic rurſus ob aquæ defectum exorto populi contra *Moyſen* & *Aaron* clamore ac rebellione, hi proni orant in tabernaculo, ac Dei præcepto *Moyſes* bis virga percutit petram altiſſimam, quæ ad ſecundum ictum effundit aquas largiſſimas, bibitque populus & jumenta eorum, & quia *Moyſes* & *Aaron* non crediderant Deo, idcirco audiunt ab eo non inte- ducturos ſe populum Iſrael in terram promiſſionis.

Num. 20. Aquæ contradictionis. *Sap 11.* *Pſal. 104* *1. Cor. 10.*

Num. 20. Tranſitus Edom negatur. Inde mittens *Moyſes* legatos ad Regem *Edom*, petit Iſraeli tranſitum per terram ejus: quem Rex denegat.

Anno mundi 2492.

Deut. 8. *Num. 20.* AT Iſrael Dei mandato à conſanguineorum ſuorum bello abſtinens, digreſſus caſtra metatur ad montem *Hor*, *Moyſes* & *Aaron* juſſu Dei aſcendunt montem, ubi *Moyſes* exuit *Aaron* veſtibus pontificalibus, ac eis induit *Eleazarum* filium ejus, moriturque ibi *Aaron* anno 40. exitus de Ægypto, die prima Julij, cum eſſet 123. annorum, & flet cum populus 30. diebus.

34. Aaroni ſuccedit Eleazar. *Num. 33.*

Num. 21. Rex Arad vincitur. Poſt hæc Chananæus Rex *Arad* pugnat contra Iſrael, prædamque abducit, at Iſrael voto Deo facto, Chananæam interficit, urbeſque ejus ſubvertit.

Num. 21. *& 33.* *Deut. 2.* Hinc circumeuntes terram *Edom* montemque *Seir* diebus multis, caſtra metantur in *Salmona*, deinde in *Phunon*, ubi populus denuò murmurat contra Deum & Moyſen ob itineris tædium, ac manna faſtidit, quamobrem immittit eis Dominus ſerpentes ignitos, quorum afflatu & morſibus multi moriuntur, multique vulnerati peccatum confitentur, pro quibus *Moyſes* orans, Dei juſſu ſerpentem æneum in pertica ſuſpendit, quem cùm vulnerati aſpicerent, ſanantur.

35. 36. Serpens æneus erigitur. *Sap 16.* *Ioan 3.* *Num. 21.* *& 33.*

37. 38. *39. 40.* *Pſal. 111.* *41.* Progreſſu figunt tentoria in *Oboth*, hinc in *Ieabarim*, inde tranſeuntes torrentem *Zareth* caſtra metantur in *Dibon gad*, deinde in *Helmon deblathaim*, dehinc miraculosè tranſgreſſi torrentem *Arnon*, caſtra ponunt ad montes *Abarim*.

Anno mundi 2492.

Num. 21. *Deut. 2.* *Iudic. 11.* Seon rex Amorræorum debellatur. INTER hæc miſſis Iſrael nuncijs ad *Seon* regem Amorræorum, qui habitabat in *Eſebon*, poſcit ut tranſire liceat per terram ejus in terram ſibi promiſſam, quod ille non permittens, cum omni populo ſuo occurrit in *Iaſa*, & pugnat contra eos, at Iſrael *Seon* cum ſuis occidit, *Eſebon*, *Iazer*, & reliquas ejus civitates capit, habitatores interficit, jumenta ac ſpolia diripit, univerſamque terram ejus poſſidet à mari mortuo uſque ad torrentem *Iaboc*: & à deſerto uſque *Iordanem*.

Num. 21. *Deut. 3.* Og rex Baſan vincitur. Hinc *Og* Rex *Baſan* gigas, qui habitabat in *Aſtaroth*, cum omni populo ſuo egreditur obviam Iſraeli ad bellandum in *Edrai*, quem Iſrael cum filijs totoq; exercitu proſtrenit, urbes ejus 60. munitas expugnat, habitatores occidit pecora & ſpolia prædatur, omnemque terram ejus poſſidet à torrente *Iaboc* uſque ad montem *Hermon* & *Selcha* civitatem.

Anno mundi 2492.

Num. 22. POST hæc caſtra figunt in campeſtribus Moab juxta Jordanem contra Jericho. At Balac rex Moab timens armis confligere cum

42.

Iſrael

Iſraele, mittit Principes *Moab* & *Madian* ad *Balaam* Magum, ariolum famoſiſſimum, qui habitabat in *Aram Meſopotamia*, eumque vocat ac mercede conducit, ut malediceret Iſraeli. cùm autem veniret *Balaam* equitans ſuper aſinam, Angelus Domini ſtans in via evaginato gladio obſiſtit ei. quo viſo aſina ſemel iterùmque declinat è via, ac tertiò procumbit ante Angelum, quapropter ter à *Balaamo* percuſſa humana voce loquens, ipſum de injuſtâ percuſſione corripit mox. Angelus *Balaamo* conſpiciendum ſe præbens, injungit ne aliud quam præciperet ei Deus, loquatur.

Aſina loquitur. 2. Pet. 2.

Num. 23. Balaam Iſraeli benedicit.

Pergens *Balaam* in urbem *Moab*, magnificè à *Balac* excipitur, ac mane ductus ab eo primò in montem ubi colebatur *Baal*, deinde in montem *Phaſga*, tertiò in montem *Phogor* ad maledicendum Iſraeli, ſingulis in locis Dei inſtinctu coactus eidem benedicit: ac ſpiritu Dei multa prophetat de futuro regno Iſrael; de ortu ſtellæ *Chriſti*, ac ipſius dominio; deque *Amalecitis*, *Cinæis*, atque *Romanis*. qui tamen reverſus domum, dat conſilium *Balaco* malignum, ut mittat formoſas puellas, ac per eas pelliceat Iſraelem ad fornicationem ac idololatriam.

Num. 24. Prophetia Balaam. Matt. 2. Num. 24. & 31. Apoc. 2. Conſilium Balaam.

Num. 25. Fornicatio Iſrael.

Deceptus itaque populus *Iſrael*, fornicatur cum filiabus *Moab*, adorant & ſacrificant earum idolo *Beelphegor*, ac comedunt ſimulachro immolata, quapropter iratus Deus jubet culpabiles ſuſpendi. *Phinees* filius *Eleazari* *Zambri* Iſraelitem cum *Cozbi Madianitide* palam fornicantem, zelo Dei ambos ſimul pugione perfodit, & ſic per eum Deo placato, ceſſat plaga ab Iſrael, occiſis jam 24. millibus hominum: Ideoque Deus dat *Phinee* & ſemini ejus Sacerdotium perpetuum, *Madianitaſque* delendos pronunciat.

Zelus Phinees.

Anno mundi 2491.

Genebrar. 2709.

Num. 26. Numer. Iſraelitarum.

NUMERANTUR rurſum Dei mandato à *Moyſe* & *Eleazaro* filii Iſrael à 20. annis & ſupra bello apti terram *Chanaan* ingreſſuri; quorum numerus invenitur 601. millia & 730. Levitarum verò à menſe & ſupra, 23. millia: inter quos nullus fuit eorum, qui antea juxta *Sinai* numerati fuerant, mortui quippè erant omnes in deſerto, exceptis *Caleb* & *Ioſue*.

Num. 27. Lex hæreditatis.

Poſt hæc Dei judicio decernitur, ut 5. filiæ *Salphaad* patri mortuo ſuccedant in hæreditate ac poſſeſſione: atque lex datur, ad quoſnam mortui cujuſque debeat tranſire hæreditas.

Num. 27. Deut. 32. Moyſi Ioſue ſubſtituitur.

Hinc *Moyſes* jubetur à Deo aſcendere montem *Abarim*, ac inde videre terram promiſſam, non ingreſſurus eam, ſed ibi moriturus, eò quod cum *Aarone* offendiſſet Dominum ad aquas contradictionis: undè cùm oraret pro fideli ſucceſſore, Dei juſſu *Ioſue* per manus impoſitionem ſucceſſorem ſibi ſubſtituit, qui ex hoc ſpiritu ſapientiæ repletur. Docet inde Deus quid in ſingulis feſtis offerendum ſit. Item quæ vota ſint rata, quæ irrita.

Deut. 31. Num. 28. 29. 30. Vota.

Num. 31. Deletio Madian.

Deinde *Phinees* & *Iſrael* pugnant contra *Madianitas*, eorum 5. Principes & Balaam magum, omneſque maſculos, etiam parvulos, & mulieres à viro cognitas occidunt, virgines reſervant, urbes & pagos comburunt, prædam ex æquo dividunt, Primitias Sacerdoti & Levitis dant, omne aurum Deo offerunt.

Num. 32.

Tribus *Ruben*, *Gad*, & dimidia tribus *Manaſſe*, cum haberent pecora multa, videntes terram trans *Iordanem* ad orientem, acquiſitam à *Seon* & *Og* Regibus, eſſe paſcuis uberrimam, petunt à *Moyſe* eam pro ſorte ſua ſibi dari in poſſeſſionem: quæ ipſis datur hac conditione ut armati præcedant fratres ſuos ad ſubigendam terram *Chanaan*. itaque mox urbes reſtaurant, ac terram poſſident.

Diviſio terræ trans Iordanē.

Num. 33.

Sub hæc præcipit Deus ut Iſraelitæ terram *Chanaan* ingreſſi, cunctos habitatores occidant, excelſa, & idola deſtruant. Terræq; promiſſæ limites deſcribit, quæ in Medio Orbis conſtituta, à meridie deſerto *Zin* cingitur, ab occidente mari magno alluitur, à Septentrione monte *Libano* clauditur, ad Orientem *Iordane* fluvio perfunditur.

Num. 34. Fines terræ promiſſionis.

Num. 35. Deut. 19.

Deſignat & Principes, qui terram eam ſorte dividerent. Jubet etiam aſſignari Levitis 42. urbes cum ſuburbanis earū, & 6. alias refugij pro homicidis non voluntariis. Conſtituit quoq; legem homicidij voluntarij & non voluntarij, qui fugitivorum ſuſcipi, qui interfici debeant, qui uſque ad mortem ſummi Pontificis reſervari, & tunc reverti in terram ſuam. & unius teſtimonio neminem condemnandum. Poſtremò legem ſtatuit, ut in ſua quique tribu ducant & nubant, ne per conubia poſſeſſionis tribuum commiſceantur.

Lex homicidii.

Num. 36. Lex connubii.

Anno mundi 2492.

Genebra. 2710.

Deut. 1. 2. 3. 4. Iteratio Legis.

ANNO eodem quadrageſimo, die prima Februarii, cœpit *Moyſes* in campeſtribus *Moab* omni populo replicare & explanare Legem; ubi primò commemorat varia beneficia, nec non ſupplicia, terribiliaque ſigna divinitus Iſraeli exhibita, ut per ea inducat ipſos ad Dei ac legis reverentiam. Deinde Præcepta decalogi repetit & explicat, ac efficacibus verbis exhortatur, ut Deum tota mente diligant & timeant, ejuſq; legem ac mandata in corde & ob oculos ſemper habeant, ſervent, filijs ac nepotibus inculcent. [illegible] cum gentibus idololatris ſocietatem contrahant, ſed illas illarumq; aras, lucos, & ſtatuas ita deleant, ut etiam memoria eorum omnis aboleatur. futura victorias nō ſibi, ſed ſoli Deo adſcribant. Parta autem terra promiſſionis, ſinguli maſculi ter in anno, nempe in feſtis *Paſchæ*, *Pentecoſtes*, & *Tabernaculorum* compareant coram Deo, in loco quem elegerit Dominus, & ibi uno in templo & altari uni Deo optimas quaſq; hoſtias offerant. Primogenita quoq; Primitias ac decimas Sacerdotibus & Levitis exolvant. Septimo quoq; anno remiſſionem debitorum ac ſervorum faciant. Pſeudo Prophetam à Deo abducentem interficiant, quantumvis propinquis ſit vel amicus; urbe ei adhærentē ſubvertant funditus. Prophetam autem verum ſui ſimilem, Chriſtū ſc.

Deut. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. Replicat. decalogi.

Idololatria.

Deut. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. Theologia.

Promiſſ. Chriſti.

[illegible] dum, de gente eorum ſuſcitan- [illegible] audiant. In cauſis difficilibus & [illegible] ad ſummum Sacerdotem recurrant, [illegible] ſententiæ omnino pareãt, quæ in Rege & magiſtratu conſtituendo obſervare debeant.

Deut. 20. 21. 22. 23. 24. 25. Miſcellanea. Docet etiam jura belli, cautionem ſuper homicidio occulto, pœnam filii inobedientis, pietatem exercendam in rem proximi, in debitores, in pauperes, in viduas, pupillos, & advenas: mercedem operarij non detinendam, adulteros puniendos, non committendam in pondere & menſura injuſtitiam, res diverſi generis non miſcendas, veſtem alterius ſexus non induendam. libellum repudij permitit, ſemen fratri ſuſcitandum, *Amalecitas* delendos præcipit. Hæc aliaq; Dei mandata obſervantibus, multiplices benedictiones conferẽdas, transgredientib, maledictiones infligendas pronunciat: easq; benedictiones *Jordane* tranſmiſſo in monte *Garizim*; maledictiones verò in monte *Hebal* publicari mandat.

Deut. 27. 28. Præmio ad legi obſervantiam.

Deut. 29. 30. Iuramentum Iſrael cum Deo. Poſtremo populum omnem cum poſteris ea cũcta obſervaturum, renovato cum Deo fœdere, jurejurando adſtringit: teſteſq; ibi invocat cœlum & terram, quod hodie propoſuerit eis bonum & malum: ut bonum eligant & vivant: ne malo adhærentes, pereant.

Deut. 31. Ioſue Iſraelis præficitur. Deut. 17. Deuteronomium. Sub hæc *Moyſes* coram omni Iſrael *Ioſue* loco ſui Ducem populi conſtituit: ipſumq; ac populum confortat. Deinde ſcribit librum *Deuteronomii*, & tradit eum Sacerdotibus, juberque reponi in latere arcæ, deſcribi & legi ſemper à Regibus, & ſeptimo quoque anno remiſſionis in feſto tabernaculorum recitari coram omni populo, ut diſcant timere Deum, & ſervent legem ejus.

Deut. 31. & 32. Canticũ Moyſi. Hinc vocatis in tabernaculum *Moyſe* & *Ioſue*, apparens in nube Deus, proteſtatur Iſraelem à Deo diſceſſurum ad idola: in cujus teſtimonium præcipit componi & divulgari canticum de futura Iſraëlis prævaricatione, ejuſq; punitione ac dejectione ſeu reprobatione. Quod mox *Moyſes* conſcribit, ac coram omni [illegible] recitat, idque à filiis & poſteris eorum in [illegible] enam jugiter decantari mandat.

Anno mundi 2492.

Genebrar. 2729. Deut. 31. Benedictio Iſrael. Deut. 34. Moyſes terram promiſſã conſpicit. Moyſis mors. POST hæc *Moyſes* ſingulis tribubus *Iſrael* (præterquam *Simeoni*) benedictionib propriis benedicit. Deinde aſcendit montem *Abarim* & *Nebo* in verticem *Phaſga*, ubi Deo ipſi oſtendente contemplatur, univerſam terram promiſſionis. ibidemque moritur annorum 120. ducatus ſui anno 40. præcisè expleto, cum necdum caligaſſent oculi eius, nec dentes illius eſſent moti, & ſepelitur ab Angelis in vale terræ *Moab* & non cognovit homo ſepulchrum eius: quod cùm Diabolus prodere vellet Judæis ad idololatriam pronis, prohibitus eſt à *Michaele Archangelo*. plangitque cum *Iſraël* 30. diebus.

Juda 1.

Anno mundi 2439.

Genebrar. 2709. Ioſue 1. JOSUE, qui & *Ieſus Naue*, & *Oſee*, de tribu *Ephraim*, ſtatim initio Martii conforta tus à Deo ad continuam *Deuteronomii* lectionem, & ad invadendam terram promiſſionis; hortatur populum ut parent ſibi cibaria, ac ſeſe præparent in diem tertium ad tranſeundum *Iordanem*; *Rubenitas* autem, *Gaditas*, & *Manaſſitas*, ut armati fratres præcedant.

Præparatio ad tranſitũ Iordanis.

Ioſue 2. Raab exploratores ſalvat. Mittitq; duos exploratores ad conſiderandam terram, qui clam ingreſſi *Jericho*, à *Raab* meretrice excipiuntur hoſpitio. ubi cùm à Rege expoſtularentur ad necem, abſconduntur ab ea ſub ſtipula lini. ac præſtito juramento quod ipſius domum cognationemque ſalutarent, noctu è feneſtra per murum urbis fune coccineo demiſſi, fune in ſignum ad feneſtram appenſo, tribus diebus in monte latitant, inde reverſi ad *Ioſue*, narrant habitatores terræ territos.

Ioſue 3. Tranſitus Iordan. Diluculo venit *Ioſue* cum omni *Iſrael* ad *Iordanem*, ubi triduo commorati, jubet populum ſanctificari in craſtinum miraculosè tranſiturum fluvium. Itaque decima die Martij Sacerdotes arcam præferentes, intrant *Iordanem*, & ecce mox aquæ ſuperiores inſtar montis conſiſtunt. Inferiores verò in mare mortuũ defluunt. tum Sacerdotibus cum arca in *Iordanis* medio ſtantibus, populus *Iſrael* per ſiccum alveum tranſiens, terram promiſſionis ingreditur.

Ioſue 4. 12. Lapides. Omnibus tranſgreſſis, Dei præcepto *Ioſue* & 12. tribuum electi, 12. lapides è *Iordanis* fundo ſublatos, in *Galgala* ſtatuunt, in monumentum ſiccati *Iordanis*; aliosque 12. in *Iordanis* alveo erigunt mox aquis inibi involvẽdos. deinde caſtrametantur in *Galgala* in campeſtribus *Iericho*.

Ioſue 5. Circumciſio. Tunc *Ioſue* Dei juſſu omnes maſculos in deſerto per annos 40. natos & incircumciſos, ibi cultris lapideis circumcidit.

Ioſue 5. Paſcha. Ioſue 5. Manna deficit. Die 14. Martij ad veſperam, ibidem celebrant *Paſcha*. Poſtridie *Paſchæ* comedunt de fructibus præſentis anni terræ *Chanaan*, panes azymos & polentam; ideoque manna deinceps ceſſat.

Ioſue 6. Apparit. Angeli. Dan. 10. Eodem die Angelus Domini *Michael* Princeps exercitus *Iſrael*, evaginato gladio Duci *Joſue* apparens, docet eum, quo modo capiat *Jericho*.

Ioſue 6. Circuit. Jericho. Itaque per ſex reliquos dies azymorum Sacerdotes arcam portantes, ac 7. tubis ante eam clangentes, cunctique bellatores armati arcam præcedentes, vulgo reliquo eam ſubſequentes, quotidie ſemel circumeunt *Jericho* clauſam, & ob murorum firmitatem inexpugnabilem.

Ioſue 6. Everſio Jericho. Septimo autẽ die ſepties circumeunt. cũq; ſeptimo circuitu Sacerdotes longiori ſonitu tubis clangerent, omniſq; populus intenſa voce clamarent, ecce muri *Jericho* funditus corruunt; tum Iſraelitæ qua quiſque ſteterat ingreſſi, Regem ſuſpendunt. omnia enſe igneq; perdunt. cujus aurum, argentum, æs & ferrum per anathema Domino conſecrata ſunt. *Raab* autem cum ſuis ſervatam, poſtea *Salmonem* Princeps de tribu *Juda* duxit uxorem, & genuit ex ea *Booz*.

Matt. 1.

3 Reg. 16. Reædificatori verò Jericho *Joſue* maledicit, ut in primogenito ſuo fundet eam: & in noviſſimo liberorum ponat portas ejus.

Anno

Anno Mundi 2493.

Ioſue 7. · Lapidat. Achan. *Ioſue 8.* Deſtructio Hai.

POST hæc *Iſrael* impugnans urbem *Hai* percutitur: quapropter cum *Ioſue* ſeneſque *Iſrael* orarent proni coram arca uſque ad veſperam; audiunt à Deo quendam furatum de anathemate, adeoq; è medio tollendum. Itaq; manè ſorte deprehenſus *Achan*, & ſacrilegiũ confeſſus, lapidatur in valle *Achor*, & comburitur cum omnibus quæ illius erant. Tum *Ioſue* Dei juſſu poſitis à tergo *Hai* inſidiis; ſimulata fuga urbem capit, ſuccendit, deſtruit, Regem ſuſpendit, populum occidit, pecora ſpoliaque prædatur.

Ioſue 8. Publicatio legis. *Deut. 5. 27. 28.*

Deinde pergit ad *Garizim* & *Hebal* montes, ubi ædificato altari lapideo, holocauſta Deo offert atque ex *Deuteronomio* decalogum lapidibus inſcribit, ac coram arca & omni populo & maledictiones replicat.

Ioſue 9. Fœderatio Gabaon.

Porro *Gabaonitæ* callidè induti veteribus veſtibus & calceis, ac ſumptis panibus mucidis, ſupplices veniunt ad *Ioſue* in *Galgala*, & ſimulantes veniſſe ſe de terra longinqua, fœdus pacis cum *Iſraële* medio juramento ineunt, ſed poſt triduum fraude deprehenſa, cædendis lignis, & portandis aquis templi perpetuò mancipantur.

Anno mundi 2401.

Ioſue 10. · Pluit lapides. · Sol ſiſtitur. · *Eccl. 46.* Suſpenſio 5. regum. · *Ioſue 10.* Expugnatio civitatum.

POST hæc *Adoniſedech* Rex *Ieruſalem*, Rex *Hebron*, Rex *Ierimoth*, Rex *Lachis*, & Rex *Eglon*, oppugnant *Gabaon*, quod junxiſſet ſe *Iſraeli*, at vocatus à *Gabaonitis* in auxilium *Ioſue*, repentè irruẽs in hoſtes, multos interficit. Dominus autem lapides è cœlo pluens, plures conterit: reliquos perſequuntur uſq; *Azecha* & *Maceda*. cumq; ad petitionem & juſſum *Ioſue* Sol & Luna in medio cœli immota ſtarent, nec feſtinarent occũbere ſpacio integri diei, extremos quoſque fugientium occidunt. Reverſi juxtà *Maceda*, 5. Reges ibi in ſpelunca latentes educunt, pedibus colla eorum calcant, eoſque ſuſpendunt.

Mox *Ioſue* expugnat & capit urbem *Maceda*, inde *Lebna*, deinde *Lachis*, *Gazer*, *Eglon*, *Hebron*, *Dabir*, & cum his alias civitates, univerſamq; terram Meridianam *Chanaan* uſq; *Cadesbarne* & *Gazam*: Reges earum & habitatores omnes occidit, ac cum ſuis redit ad caſtra in *Galgala*.

Anno mundi 2494.

Ioſue 11. Debellatio 24. Regum. · *Ioſue 11.* Expugnatio civitatum.

HINC *Iabin* Rex *Azor*, aliiq; 24. Reges innumerabili cum exercitu ſimul conveniunt ad aquas *Meron*, ut pugnarent contra *Iſrael* ubi *Ioſue* cum eis congreſſus, ipſos fundit, fugat, & perſequitur uſq; *Sidonem*, equos eorum ſubnervat, currus comburit.

Reverſus capit *Aſor* urbem munitiſſimam, & eam ferro flammaque conſumit, ac deinde multo tempore bellans, cæteras etiam per circuitum civitates capit, Reges, gigantes, & homines omnes internecit, animalia & ſpolia prædatur, totamque terram ſeptentrionalem *Chanaan* poſſidet uſq; ad montem *Libanum*.

Anno Mundi 2495.

Ioſue 14. *Act. 13.* Aliter Genebrar. *Ioſ. 12. 13. 14.* Diviſio terræ Chanaan. · *Ioſ. 15. 16. 17.*

ANNO ducatus *Ioſue* ſexto, qui eſt 45. ex quo cũ *Caleb* miſſus fuit ad explorandam terram, & 450. à nativitate *Iſaac*, occiſis jam 31. Regibus, ac 7. gentibus terræ *Chanaan*, *Hethæo*, *Amorræo*, *Gergeſæo*, *Chananæo*, *Pherezæo*, *Evæo* & *Jebuſæo*, pro majori parte deletis. Deus jubet *Ioſue* ut terram *Chanaan* reliquis novem & ſemis tribubus ſorte dividat. qui unà cum *Eleazaro* & Principibus tribuum in *Galgala* poſtulanti *Caleb*, tradit terram *Hebron* in hæreditatem ipſi promiſſam. Qui & tribui *Iudæ*, tribui *Ephraim*, ac dimidiæ tribui *Manaſſe*, ſuas cuique ſortes ac poſſeſſiones aſſignat & dat.

Ioſue 18. Arca in Silo. *1 Reg. 4.*

Deinde transferens cum omni *Iſrael* tabernaculum & arcam Domini de *Galgala*, figit illud in *Silo* urbe ubi manſit uſque ad mortem *Heli*.

Ioſ. 18. 19. · Diviſio terræ promiſſæ. · Poſſeſſio Ioſue.

Miſſis etiam *Ioſue* viris qui terram reliquam in libro deſcriberent, ac in ſeptem partes dividant: in *Silo* in atrio ad oſtium tabernaculi coram *Domino* miſſa ſorte, eam reſiduis 7. tribubus *Benjamin*, *Simeon*, *Zabulon*, *Iſſachar*, *Azer*, *Neptalim*, & *Dan*, poſſidendam diſtribuit. ipſique *Ioſue* urbs *Thamnathſare* in monte *Ephraim* pro poſſeſſione & hæreditate datur, qui ea inſtaurata, habitat ibi.

Exod. 23. *Iud. 2. & 3.* Hoſtes, quare Iudæis relicti. *Leran. Ioſ. 13. & 21.*

Quod autem Dominus noluerit omnes hoſtes delere ante ſortium diſtributionem, ſed paulatim eos expellere, tres reddit cauſas: Prima ne terra ſit deſolata, & increſcerent noxiæ beſtiæ; Secunda ut populus jugiter exerceretur in bello, ne per ocium in vicia diffluerent; Tertia ut per eos tentaretur ac probaretur *Iſrael* utrum amaret Deum, & ſervaret Præcepta ejus, an non.

Anno Mundi 2498.

Ioſue 20. Civitates refugii. · *Deut. 4.*

POST hæc juſſus à Deo *Ioſue* conſtituit ſex civitates refugii, tres citra Jordanem *Cedes*, *Sichem*, & *Hebron*; & tres ultra Jordanem, *Boſor*, *Ramoth*, & *Gaulon*; ad quas, ceu [illegible] fugiant, qui neſcii per imprudenti[illegible] cidium perpetrarent, ne ab occi[illegible] quo ſanguinis occidantur.

Ioſue 21. Urbes Levitarum. · *Ioſue 13.* · Pars Levitarum Deus. · Requies Iſrael.

Aſſignat etiam *Ioſue*, in *Silo* Levitis [illegible] dio poſſeſſionis filiorum *Iſrael* urbes 48. ad habitandum, & ſuburbana earum uſque ad mille paſſus per circuitum ad alenda pecora eorum. aliam poſſeſſionem non habuerunt Levitæ, ſuſtentabatur enim de ſacrificiis, primitiis, & decimis: eratque Deus ipſe poſſeſſio & hæreditas eorum. Et completa in omnibus Dei promiſſione, poſſident filii *Iſrael* terram *Chanaan* in pace.

Ioſue 22. Trans Iordan. · Altare teſtimonii.

Eodem tempore *Ioſue* *Rubenitas*, *Gaditas*, & *Manaſſitas* multis divitiis prædaq; locupletatos, de *Silo* remittit ad poſſeſſiones ſuas trans *Jordanem*, benedicens eis, & præcipiens ſervare legem Dei. qui regredientes, altare præaltũ ædificant juxta *Iordanem* in terra *Chanaan*. Quamobrẽ ceteræ tribus ſuſpicantes eos erexiſſe altare ſacrilegũ, convenerũt in *Silo* ut illos

[illegible] tamen legatis, audita eo[illegible] non ut ſuper illud ſacrifi[illegible]monium patriæ religionis [illegible]cantur.

Genebrar. 2727. Joſue 23.

[illegible] Mundi 2490.

POST [illegible] temporis *Joſue* ſenex jamque moriturus, convocat omnes primates ac populum *Iſrael* eoſque diſertis verbis hortatur ad legem Dei ſedulo obſervandam: cōmercium & commixtionem cum gentibus pertinaciter cavendam. Iterumque convocatos in *Sichem*, ubi commemoraſſet Dei erga ipſos beneficia, inſtantiſſimè monet ut Deo toto corde fideliter adhæreant ſerviantque, idôla relinquant. populus ſeſe Deo ſerviturum ſemel, iterum, tertioque promittit in cujus teſtimonium *Joſue* lapidem prægrandem ibi ſubter quercum ſtatuit, deinde hæc cæteraque ſub ſe geſta in libro legis ſcribit, atque moritur calendis (ut aiunt) Septembris, annorum 110. cum præfuiſſet annis 7. ſepelitur in *Thamnathſare*. Oſſa quoq; *Joſeph* ſepeliunt in *Sichem* in agro quem emerat *Jacob*, ac dederat ipſi *Joſeph*. mortuo etiam *Eleazaro* ſuccedit *Phinees*.

(Joſue 24. — Renovatio fœderis Iſrael cum Deo. — Mors Joſue. — Oſſa Joſeph. — Geneſ. 33. 48. Joan. 4.)

Anno Mundi 2500.

POST mortem *Joſue*, *Judas* dux belli à Deo conſtitutus, aſſumpto *Simeone*, percutiunt in *Bezec* decem millia Chananæorum, *Adonibezec* regem comprehendunt, cujus abſcindunt manuū & pedum ſummitates, ſicut ipſe 70. regibus fecerat. Deinde capiunt & comburunt *Jeruſalem*: fortalitium tamen ejus tenuerunt *Jebuſæi* uſque ad tempora *David*. pluri maſque Iſraëlitæ expugnant civitates, ac *Chananæos* faciunt tributarios. Proinde Angelus Domini populo apparens, exprobrat quod contra Dei Præceptum *Chananæos* ſub tributo ſervaverint, in ſuum tamen ipſorum malum ac ruinam: quo audito, flet populus, Deoque ſacrificat. At *Iſrael* ſæpe deinceps [illegible], ſæpe in manus traditur hoſtium: ac [illegible] per judices liberatus, ſemper in [illegible]cidit.

(Jud. 1. Judas dux belli. — Jud. 2. Angelus Iſraelem corripit.)

[illegible] diebus nōn erat rex nec judex in *Iſ*[illegible] quiſque, quod ſibi rectum videbatur, [illegible]at. Itaque *Michas Ephraimita* argenteum conflat & facit ſibi idôlum, cui levitam *Bethleemitten* præfecit ſacerdotem. At cum filii *Dam*, ampliorem quærentes ſibi habitationem, aſcenderent ad expugnandum *Lais* urbem, è domo *Micha* idôlum & ſacerdotem vi auferunt; progreſſi urbem *Lais*, quæ & *Leſem* ad radicem *Libani* montis ſitam, capiunt, percutiunt, incendunt, quam rurſum ædificantes, vocant eam *Dan*, ac habitant in ea: ubi & idolum *Micha* ſibi erigunt, idque deinceps colunt, uſque ad diem captivitatis ſuæ.

(Jud. [illegible] — Idolum Michæ. — Joſue 19.)

Eodem ferè tempore Levita quidam cum uxore ſua divertens in *Gabaa Beniamin*, à ſene quodam recipitur hoſpitio: ipſis autem cœnantibus, viri civitatis pulſantes ad oſtium ſenis, Levitam poſtulant ad concubitum. egreſſus ſenex pro viro filiam ſuam virginem offert. at illi ſumpta Levitæ uxore, tota nocte tanta libidine ipſa abuſi ſunt, ut mane dimiſſa ad oſtium ſenis corruens, expiraret. quam maritus domum vectam, in 12. partes concidit, & ad ſingulas tribus ſingulas portiones mittit. quopropter reliquæ 11. tribus *Iſrael* convenientes in *Maſpha*, concordi ſententia ſcelus illud vindicare ſtatuunt, jurantque ſe non daturos filias ſuas *Benjamitis* in uxores, ac miſſis nunciis, ſceleris auctores ſibi tradi flagitant, quibus negatis, conſulto in *Silo* per *Phinees* Domino, *Juda* duce cum 400. millibus contra contumaces Benjamitas pugnantes, Deo juvante ex eis 25. millia occidunt *Gabaa*, cæteraſq; urbes, pagos homines, pecora, ac univerſam tribum *Beniamin* gladio flammaque delent: præter 600. viros, qui fuga elapſi in deſertum, in petra *Remmon* 4 menſibus latitant. deinde ab Iſraëlitis revocati, ex traditis ſibi 400. virginibus in cæde habitatorū *Jabis Galaad*, eo quod non venerant ad auxilium *Iſrael*, reſervatis aliiſque 200. è choreis in ſolemnitate *Silo* raptis, ſibi in uxores, eam tribum reſtaurant.

(Jud. 19. 20. 21. — Flagitiū Gabaitarum. — Exterminium tribus Benjamin.)

Anno Mundi 2511.

PORRO filii *Iſrael* obliti Dei ſui, cum *Chananæis* matrimonia contrahunt, ac ultrò citroque connubia miſcent, ſerviuntque Diis eorum *Baal* & *Aſtaroth*. quamobrem iratus Dominus, tradit eos in manu *Chuſanraſathaim* Regis *Meſopotamiæ* & *Syriæ* ſerviuntq; ei 8. annis, qui incluſi ſunt primis temporibus *Othonielis*: ſicut & cæteros deinceps annos ſervitutis oportet intra ſubſequentium Judicum tempora includi, (ſecundum Hebræos & omnes Catholicos) propter ſcripturam, quæ dicit annum 4. regni *Salomonis*, fuiſſe 480. ab exitu de Ægypto. Iſraëlitis autem clamantibus Dominum, Dei ſpiritu ſuſcitatus *Othoniel* frater *Caleb* junior de tribu *Juda*, prædicto rege *Syriæ* pugna devicto, Iſraëlem liberat, ac judicat 40. annis.

(Jud. 3. — Iſrael per [illegible] ſubjugatur. Euſeb. in chron. — 3. Reg. 6. Aug. de civit. Dei lib. 18. — Othoniel liberatur.)

Not. Jam annotavimus ex Genebrar. à morte Joſue ad Othonielis non interceſſiſſe niſi annos 40. propter cauſam eandem, quam recenſet hic Chriſtianus.

Anno mundi 2551.

POST hæc *Iſrael* reverſus ad idôla, ab *Eglon* Rege *Moab* debellatur ac ſubjugatur: cui in *Jericho* reſidenti ſerviunt annos 18. Afflicti clamant ad Dominum, à quo ſuſcitatur *Aiod* ambidexter de tribu *Beniamin* qui cum munera, id eſt, tributum Iſraelitarum detuliſſet *Eglon* Regi, & vidiſſet in *Galgalis* idola *Moabitarum*, incitatus ſpiritu, ait Regi: verbum Dei habeo ad te. itaque ingreſſus cum Rege ſolo cœnaculum æſtivum ut ſecreto colloquerentur, infigit pugionem ſive ſiccam in ventrem ejus, & clam per poſticum aufugit, ſtatimque collecto in monte *Ephraim* tumultuario exercitu, *Moabitas* omnes uſque ad 10. millia interficit, atque Iſraelem ſervitute liberatum judicat 80. annis.

(Jud. — Afflictio Iſrael. — Liberatio Iſrael.)

Poſt hunc *Samgar* Iſraelem defendens, occidit 600. *Philiſtos* vomere.

(Jud. 3. Samgar.)

Genebrar. 2147. Iud. 4.

Anno mundi 2631.

ISRAELITAS denuò cum idôlis fornicantes, tradit Dominus in manu *Iabin* Regis *Chanaan*, qui regnabat in *Aſor*: cuius Princeps exercitus *Siſara* nongentos habens currus ferreos, vehemẽter opprimit eos per 20. annos. Cum autem clamarent ad Dominum, *Debora* propheti ſſa, quæ tunc judicabat Iſraëlem ſub palma in monte *Ephraim*, accerſito *Barac* de *Cedes Nephtalim*, ait Deum præcepiſſe, ut colligat exercitum, & expugnet *Siſarã*. Ille recuſat, niſi ipſamet comitetur pergunt ergo ſimul in *Cedes*, ac collectis ibi decem millibus bellatorum, caſtra ponunt in monte *Tabor*. quo venit & *Siſara* cum ſuis curribus ac numeroſo exercitu. ibique ad torrentem *Ciſon* inito prælio, Dominus cælitus tonitruo, fulgure, & grandine exercitum *Siſaræ* contrivit, reliquos omnes *Iſrael* occidit. *Siſara* procul fugit in tabernaculum *Iahel* uxoris *Aber Cinæi*, quæ ſitientem lacte potat, pallio operit, dormientis caput clavo ferreo tabernaculi ſui per tempora cum malleo tranſfigit. *Barac* ſupervenienti ſolo affixum mortuumque oſtendit, mox *Iabin* cum ſuis deleto, *Debora* cum *Barac* canticum gratiarum actionis Domino canit judicatque *Iſraëlem* 40. annis.

Debora Prophetiſſa. — *Deus pro Iſrael pugnat.* — *Iael Virago.* — *Iud. 5.*

Genebrar. 2187.

Anno mundi 2671.

SUB hæc *Iſrael* rurſum adorans idola, à *Madianitis* ſubjugatur, ipſorum ſata devaſtantur, pecora prædantur, valdeque opprimuntur annos 7. Clamantibus autem eis ad Dominum, miſſus à Deo Propheta, arguit eos impietatis, deinde Angelus Domini ſub quercu in *Ephra* apparens *Gedeoni* de tribu *Manaſſe* frumenta excutienti, jubet ei liberare *Iſraëlem* è manu *Madian*, promittens Deum victoriam daturum. cui *Gedeon* hædinas carnes azymoſque panes ibi ſuper petram in ſacrificium offert, eaque jure carnium perfundit; quæ ubi Angelus virga, quam geſtabat, tangeret, in ſignum quod à Deo miſſus ſit, ignis è petra erumpens, oblata conſumit, ſimulque Angelus diſparet.

Iud. 6. Iſraël ſervit Madianitis. — *Angelus apparet Gedeoni.*

Nocte illa juſſu Dei *Gedeon* aſſumptis decem ſervis ſuis aram *Baal* deſtruit, lucum, qui erat juxta illam, ſuccidit: altare ſuper petram Deo ædificat, taurum immolat, ideoq; *Ierobaal* cognominatur.

Iud. 6. Deſtruct. idololatriæ.

Congregatis autem *Madianitis* in valle *Iezrael*, ſpiritu Dei indutus *Gedeon*, convocat exercitum *Iſrael*, petit accipitque à Deo ſigna victoriæ in vellere, quod primo quidem ſolũ rore maduit, ſiccitate in omni terra exiſtente; expreſſoque vellere concham ſive phialam rore implevit: poſtridie autem ſiccitas erat in ſolo vellere tantum, & ros in omni terra.

Iud. 6. Vellus Gedeonis.

Gedeon ergo cum ſuis caſtra metatur ad fontem *Arad*, exercitus eius erat 32. millium, quorum 22. millia timidos Dei juſſu domum remittit, reliquos probat ad aquas bibendi modo, nam trecentos tantum, qui ſtantes aquam manu ad os lambuerant, ad[mi]ſit: quos dividit in tres turmas in gyro ca[ſ]trorum hoſtilium, dat unicuiq; in dextera tubam, & in ſiniſtra hydriam ſive lagenam vacuam, & in ea facem ardentem. Cumque media nocte prior *Gedeon*, deinde & reliqui ſimul tubis clangerent, ac conclamarent: gladius Domino & *Gedeoni*, confringentes hydrias ſeu lagenas, ut faces ſplenderent, mittit Dominus gladium inter hoſtes qui mutuo ſeſe confodiunt, & ceciderunt ibi 120. millia cum Principibus ſuis *Oreb* & *Zeb*. Porrò *Zebee* & *Salmana* cum reliquis 15. millibus fugientes *Gedeon* trans *Iordanem* perſequitur, petit à civibus *Socoth* & *Phanuel* ſuis militibus laſſis panes, quibus deriſorie negatis, pergens percuſſo exercitu, *Zebee*, & *Salmana* Reges comprehendit, & occidit, rediens 77. ſeniores *Socoth* ſpinis contrivit, turrimque *Phanuel* cum incolis ſubvertit, accipiens de præda inaures aureas, ex eis facit *Ephod*, quod poſt eum domui ſuæ & Iſraeli fuit in ruinam. cumq; rogatus à populo, præfuiſſet *Iſraeli* annis 40. moritur, relictis 70. filiis, & uno notho *Abimelech*, *Sichimita*.

Iud. 7. — *Delectus militum.* — *Madianitæ ſe mutuo trucidant. Iud. 8.*

Genebrar. 2927. Iud. 8.

Anno mundi 2711.

MORTUO *Gedeone* derelinquit *Iſrael* Dominum, extruit ſibi *Phanum Baal* juxta *Sichem*, ibique percutit foedus cum *Baal*, ut eſſet ipſorum Deus. Tunc *Abimelech* occidit in *Ephra* 70. fratres ſuos ſuper lapidem unum, & à civibus *Sichem* & *Mello* conſtitutus Rex ſuper *Iſrael*, regnat, annis tribus, cuius frater *Ioatham* minimus natu, qui latenter evaſerat, ſtans in monte *Garizim*, pulchro paradigmate *Sichimitas* ingratitudinis arguit, quod occiſis 70 filiis *Gedeonis*, *Abimelech* conſtituiſſent ſibi regem: ideoque utriſque interitum imprecatur. quo dicto fugit. Mittit autem Dominus ſpiritum odii inter *Abimelech* & *Sichimitas*, quibus rebellantibus, *Abimelech* urbem *Sichem* expugnat, & occiſis habitatoribus, eam deſtruit, & ſeminat in ea [illegible] mox fanum *Baal* cum mille hominib[illegible] burit. inde *Tebes* civitate capta du[illegible] eius mediam accendere nititur. [illegible] molæ per mulierem deſuper in ca[illegible] projecto, ab armigero ſuo occiditur.

Iſrael idolatra. Pactum Iſrael cũ Baal. Abimelech Rex. — *Deſtruct. Sichem.*

Genebrar. 2930. Iud. 10.

Anno Mundi 2714.

POST hæc *Thola* de tribu *Iſach*.. habitans in *Samir* monte *Ephraim*, judicat Iſraëlem 23. Annis.

Thola.

Genebrar. 2953. Iud. 10. Iair.

Anno Mundi. [illegible]

IAIR *Galaadites* de tribu *Manaſſe*, judicat *Iſrael* 22. annis habens 30. filios equites egregios, & Principes 30. civitatum.

Hoc tempore *Elimelech Bethleemita* famem fugiens, cum *Noemi* uxore ſua & 2. filiis peregrinatur in regione *Moabitide*. quo mortuo unâ cum filiis, poſt annos decem *Noemi* adhærente ſibi *Ruth* Moabitide nuru ſua ad Dei

Ruth 1. 2. 3. 4. — *Ruth migrat in Iudæam.*

ad Dei

ad Deiſcu[illegible]um converſa, de Petra deſerti re-
Hieron. ſu Iſai,16 vertitur in Bethleem Juda. ubi Ruth ſpicas in agro Booz Bethleemitæ colligens, gratiam coram eo invenit. Peracta autem frumenti triſtura, Ruth ſocrus ſuæ conſilio in area ad pedes Booz ſenis & grandævi dormientis nocte recumbit, & agnoſcitur eſſe propinqua eius.
Ruth nubit Booz. Itaque mane Booz in porta coram ſenioribus civitatis, cedente alio propinquiori juri propinquitatis, accipit Ruth in uxorem, ex qua gignit Obed avum David Regis.

Matt. 1. *Ruth quo tempore fuerit, non ſatis conſtat. Genebrar. ſub Abeſan ponit: Ioſeph. ſub Heli, alii aliter.*

Iud. 10. *Iſraelitæ* autem relicto Deo ſervientes idolis *Balaim* & *Aſtaroth*, & diis *Syriæ*, *Sidonis*, *Moab*, *Ammon*, & *Philiſtijm* traditi ſunt a Domino in manu *Philiſtijm*, & *Ammon* afflictique
Iſrael peccat pœnitetque. nimis & oppreſſi per annos 18. pœnitentes clamant ad Dominum, qui reſpondit: *invocate Deos quos elegiſtis, ipſi liberent vos.* at illi: *fac tu nobis quidquid placet: tantum nũc libera nos.* his dictis idola omnia è medio tollunt: & ſerviunt Domino, qui dolet ſuper miſeriis eorum, per *Jepte* liberare diſponit.

Anno mundi 2759.

Genebrar 2871. Iudic. 11. ITAQUE *Ammonitis* in terra *Galaad* caſtrametatis, Primates *Galaad* convenientes in *Maſpha*, *Jepte Galaaditen* de tribu *Manaſſe* filium meretricis, ideoque olim à fratribus ſuis, ne cum ipſis hæreditatem acciperet, ejectum in terram *Thob*, revocant, rogantque ſuſcipere Principatum, & pugnare contra *Ammonitas.* acquieſcit. mittenſque nuncios ad Regem
Iepte fit dux belli. *Ammon*, quærit cur vaſtet terram *Iſrael* reſpondente illo, repetere ſe terram ſuam, quã tulit *Iſrael* cum aſcenderet ex *Ægypto*; ait *Iſraelem* per 300. fermè annos terram illam juſto titulo poſſediſſe. Nolente autem Rege acquieſcere, *Iepte* ſpiritu Dei accenſus, congregat exercitum, votum vovet Domino, ſi victoriam daret, ut quicunque è domo ſua pri-
Votum Iepte. [illegible] ſibi revertenti occurreret, eum in holo[illegible] immolaret Domino. Statimq. *Am-* [illegible] greditur, vincit, ſternit, 20. civitates [illegible] [illegible]unet. Revertenti autem in *Maſpha* [illegible] ſuam, occurrit ei unigenita filia ſua [illegible] tympanis & choris. q̃ua vita, ſcindit veſtimenta ſua, indicat ei votum ſuum. illa patri ſe offerens, hoc ſolum precatur ut 2. menſibus circumeat montes, & defleat & plangat virginitatem ſuam cum ſodalibus ſuis. Expleto tempore, reverſa eſt patrem: quam juxta vo-
Iepte filiam Deo ſacrificat. tum immolat. Exinde mox increvit, ut quotannis conveniant filiæ *Iſrael*, & plangant filiam *Iepte* diebus 4.

Ind. 12. Seditio Ephraſ. Hinc tribus *Ephraim* prælio inſurgit adverſus *Jepte*, quòd ſine ipſis exiſſet ad pugnam. at ille repugnans fortiter, ad vada *Iordanis*, proſternit ex eis 42. millia virorum. judicatque *Ieruſalem* 6. annis.

Genebrar 2981 & ſeinſeq. Ind. 12. Abeſſan.

Anno mundi 2765.

ABESSAN *Bethleemita* de tribu *Juda* judicat *Iſrael* 7. annis. erant ei 30 filii & 30, filiæ, quos omnes matrimonio elocavit.

Anno Mundi 2772.

ELON, qui & *Abialon*, Zabulonites judicat *Iſrael* 10 annis. Iud. 12. Elon.

Anno Mundi 2782.

ABDON *Pharatonites* de tribu *Ephraim* judicat *Iſrael* annis 8. habuit 40 filios, & ex eis 30 nepotes, equitantes ſuper 70. pullos aſinarum.

Porrò filii *Iſrael* relapſi in idololatriam, Iud. 13. traduntur *Philiſtæis*, eiſque ſerviunt 40. annis. Angelus Dei primo uxori, deinde & *Manue* viro de tribu *Dan* juxta *Sara* in agro apparens, annunciat ipſam, licet ſterilem, parituram filium, qui ab utero matris *Nazareus* Dei, Iſraëlis ſervator, Philiſtinorumque domator foret: Samſon nunciatur. ideoque tam ipſa tempore geſtationis uteri, quàm puer à vino, ſicera, omnique immundo ſe abſtineant, nec puero capillos tondeat. Quapropter cum *Manue* hædum & libamen ſupra petram in holocauſtum offerret Deo, Angelus in flamma holocauſti aſcendit in cælum. Parit itaque mulier filium, vocatque eum *Samſon*: cui benedicit Deus, ſpiritu ſuo roborans eum. Samſon naſcitur.

Naſcitur Samſon anno 3006. Genebrar.

Anno Mundi 2790.

ADultus *Samſon*, deſcendit in *Thamnata*, ubi videt & amat *Philiſtæam*. reverſus ad Parentes ſuos, petit eam ſibi accipi in uxorem, qui contriſtantur quod alienigenam peteret, neſcientes id Dei diſpenſatione fieri, illumque quærere occaſionem in Philiſtæos. Ind. 14. Samſon Philiſtæã amat.

Præcedentibus parentibus ad petendam eam, ſubſequentem *Samſonem* juxta *Thamnatæ* invadit leo rugiens: quem in eremis ſpiritu Dei incitatus dilacerat, & projicit è via. deinde virgo ei deſponſatur. Ind. 14. Samſon leonem diſcerpit.

Poſt dies aliquot rediens ut acciperet eam, videt examen apum mellificare in ore leonis: & ſumptum inde mel comedit in via, parentibuſque comedendum tradit. Ind. 14. Mel in ore leonis.

In nuptiis dant ei *Philiſtæi* 30. ſodales, quibus proponit ænigma de leone quem occiderat, promittit ſolventibus illud intra 7. dies convivii 30. ſindones & 30. tunicas; ſi verò non ſolverent, totidem darent illi. Reſpondent: propone. De comedente (inquit) exivit cibus & de forti egreſſa eſt dulcedo. Quod cum per ſe exponere non poſſent, precibus & minis per ſponſam eius ab ipſo *Samſone* diſcunt. Itaque ſpiritu Dei motus deſcendit in *Aſcalonem*, occidit 30 *Philiſtæos*, veſtes eorũ dat illis, iratus itaq. revertitur in domũ patris. Ind. 14. Samſon Philiſtæã ducit uxorem.

Interea pater uxoris ejus putans filiam ſuam repudiatam, tradit illam ſodali eius. quod ut *Samſon* reſcivit, minatur ſe id vindicaturum de *Philiſtæis*. Pergens ergo capit 300. vulpes, ligat binas cauda ad caudam, & in medio facem accenſam, & emittit eas in ſegetes *Philiſtinorum* jam maturas, & ſuccendunt eas, ſed & vineas & oleas comburunt. Audientes *Philiſtæi* quod fecerat iſta *Samſon* in ultionem Iudas. Samſon ſegetes Philiſtijm exurit.

ablatæ conjugis, comburunt eam & patrem eius: quibus ait *Samſon*, ſe adhuc gravius vindicaturum. Itaque percutit eos ſura ſive coxa ſuper femur ingenti plaga valdè: & diſcedens habitat in ſummitate ac ſpelunca petræ *Ethã*.

Iud. 15. Irati *Philiſtæi*, aſcendentes cum exercitu in terram *Iuda*, vindicare volunt omnes *Iudæos*, niſi traderetur eis *Samſon* vinctus. Itaque tria millia virorum de *Iuda* accedentes *Samſonem*, arguunt eum quod provocaſſet dominos ſuos: volentemque ligant, & opponunt caſtris *Philiſtijm*. accurrentibus autem illis ut eum adducerent, ipſe Dei ſpiritu correptus ac motus, rumpit vincula ſua, repertaque & arrepta ibi maxilla aſini, interficit ea mille *Philiſtæos*, cæteros fugat. maxillam projicit.

Samſon maxilla mille viros occidit.

Iud. 15. His geſtis ſitiens valdè, clamat ad Deum: Tu dediſti victoriam hanc: & en ſiti morior. aperit itaque illi Deus molarem dentem in maxilla aſini, & egreſſæ ſunt ex eo aquæ, quibus hauſtis vires recipit. Iudicatque *Iſrael* 20. annis.

Fons è dente.

Iud. 16 Hinc abit *Gazam*, ibique ad meretricem ingreditur. gaviſi *Philiſtæi*, ponunt in porta urbis tota nocte cuſtodias, ut mane exeuntem occiderent. dormivit autem uſque ad medium noctis. Inde ſurgens, apprehendit ambas portas fores cum poſtibus ſuis & ſera, impoſitaſque humeris aſportat in verticem montis juxta *Hebron*.

Samſon portas Gazæ in montem defert.

Iud. 16. Poſt hæc amat *Dalilam* habitantem in valle *Soreth*, cui Principes *Philiſtijm* multam promittunt pecuniam, ut blanditijs eliciat ab eo, in quo ſit fortitudo eius: & qua re poſſet minui. quæ ſæpè deluſa, tam diu illi moleſta fuit, donec audiret *Nazaræum* eſſe, nec radi poſſe ſine damno fortitudinis. Tunc illa dormientis in ſinu ſuo capilos detondet. quem ſtatim fortitudine deſtitutum *Philiſtæi* apprehendunt, oculos eius eruunt, vinctum catenis ducunt *Gazam*, & clauſum in carcere molere faciunt.

Samſon à Dalila decipitur à Philiſt. excæcatur.

Iud. 16. Poſt paululum cùm jam crines & vires eius creſcerent, Principes populuſque *Philiſtijm* convenientes, magnificas immolant hoſtias *Dagon* deo ſuo, quod tradidiſſet ipſis hoſtem ſuum. Inter epulas autem pro ſpectaculo adductus *Samſon*, coram eis & ludit & illuditur. tunc ille, invocato Domino, apprehendit ac concutit duas columnas, quibus innitebatur domus, quæ cadens, *Samſonem* & omnes qui aderant, circiter tria millia hominum opprimit. & ita plures interfecit moriens, quam ante vivus occiderat.

Samſon ſe cum Philiſt. occidit.

Anno mundi 2810.

Genebra. 3026. 1. Reg. 4. Heli.

POST mortem *Samſonis*, *Heli* ſummus Sacerdos de tribu *Levi*, ſtirpis *Ithamar*, judicat *Iſraelem* 40. annis.

Anno mundi 2820.

1. Reg. 1 ANNO *Heli* 10. *Anna* uxor *Helcanæ* Levitæ, habitans in *Ramatha* urbe, diu ſterilis, ob exprobratam ſibi ab æmula ſua fæcunda ſterilitatem triſtis, aſcendit more ſuo cum viro in *Silo*, ubi in tabernaculo coram *Heli* flens & orans Dominum, ipſi votum vovet, ſi daret ſibi filium, ſe illum ipſi daturum, ut *Nazaræus* omni vita miniſtret ei in tabernaculo. Reverſa domum mox concipit & parit *Samuelem*, quem ablactatum ducit in *Silo* ad *Heli*, eumque ſolemniter cum victimis juxta votum Domino offert, ac læta pro collato ſibi filio ipſi Deo gratias canit. 1. Reg. 2. Deinde benedictione ab *Heli* accepta, regreſſa domum, rurſum peperit 3. filios & 2. filias.

Samuel Deo vovetur, & offertur.

Puer autem *Samuel* miniſtrabat Domino in tabernaculo coram *Heli*, accinctus *Ephod* lineo: & creſcebat ac proficiebat, placebatque tam Deo quam hominibus. 1. Reg. 3.

Samuel creſcit.

Porrò *Ophni* & *Phinees* filii *Heli*, in *Silo* neglecto Dei cultu, ab immolantibus carnes vi auferentes, necnon dormientes cum mulieribus excubantibus ad oſtium tabernaculi, populum univerſum ſcandalizabant, quos cum *Heli* ſenex nimis lèniter corriperet, non privans eos Sacerdotio, miſſus ad eum vir Dei denunciat ob peccata filiorum, ſuamque ergà illos indulgentiam, ipſum & domum eius à ſummo ſacerdotio repellendũ, ac filios ipſius ambos die uno perituros, poſteroſque eius omnes ante virilem ætatem morituros: ſacerdotem autem fidelem & electum à Deo ſuſcitandum.

1. Reg. 2. Impietas filiorum Heli.

Indulgentia Heli erga lib.

Hinc *Samuelem* puerum (teſte *Ioſepho*) annorum 12. nocte in templo ubi erat arca dormientem quater vocans Dominus, indicat ei ſe puniturum *Heli* & domum eius: quod *Samuel* manè ipſi *Heli* id requirenti refert. Creſcit autem *Samuel*, eſtque Deus cum eo: & cognoſcit univerſus *Iſrael* quod fidelis & veridicus propheta eſſet Domini.

1. Reg. 3. Samuel. fit Propheta Dei

Anno *Heli* 40. *Iſraelitæ* cum *Philiſtæis* juxta *Aphec* prælio congreſſi, cæduntur uſque ad 4. millia. reliqui territi, arcam Domini è *Silo* per *Ophni* & *Phinees* filios *Heli* in caſtra adferunt. ac rurſum inito certamine, cæd[illegible] 30. millia *Iſraelitarum*, & etiam duo f[illegible] occiduntur. & arca Dei capitur, reſid[illegible] Quæ cum nunciarentur in *Silo* ipſi *H*[illegible] de ſella retrorſum, & fracto occipite [illegible] annorum 98. quin & nurus eius uxor [illegible] prægnans, ex ſubito partu obiit.

1. Reg. 4. [illegible] Dei [illegible]

Anno mundi 2850.

Genebrar. 3060. Aug. de civit. Dei lib. 17. c. 4. Samuel.

MORTUO *Heli*, *Samuel* annos natus 30. ſummus Sacerdos & judex præeſt *Iſraeli* annis 38. deinde *Saul* Rex annis 2. quorum tempus Actuum 13. ſimul ponitur 40. annorũ, *ut etiam illa ipſa diviſio non ſatis definita ſit.*

1. Reg. 13. Act. 13. 1. Reg. 5.

Philiſtæi autem aſportantes arcam Domini in *Azotum*, collocant eam in templo *Dagon* Dei ſui juxta ſtatuam eius. At mane *Dagon* jacebat pronus in terra ante arcam. ac mox ab ipſis loco reſtitutus, poſtridie abſciſſis capite & manibus truncus eius ibidem jacere reperitur. Inſuper primò *Azotii*, deinde, cùm arcam oppidatim circumducerent, & cæteri

Philiſtiim mariſcis & muribus percutiuntur.

quos

quoſque *Philiſtæi* gravi dyſenteria à Domino percutiuntur, terraque eorum à muribus devaſtatur.

1 Reg. 6. Septimo itaq; menſe ſatrapæ *Philiſtijm* convenientes in *Accaron*, ſacerdotum ſuorum conſilio ad placandum Deum *Iſrael*, arcam

Philiſtæi arcam remittunt. plauſtro novo impoſitam cum quinque anis todidemque muribus aureis per duas vaccas lactantes remittunt uſque *Bethſames*, Qua viſa *Bethſamitæ*, læti per *Levitas* arcam deponunt, ibiq; in agro *Ioſue* ſuper lapidem magnū plauſtrum ſimul ac vaccas offerunt holocauſtum Domino. Deinde cùm arcam aperirent, ac curioſè inſpicerent, percutit Dominus de clarioribus viris 70. & de vulgo 50. millia.

1. Reg. 7. Arca in Cariathiarim. Tunc rogatu *Bethſamitarum* viri *Cariathiarim* reducunt ad ſe arcam, & inferunt eam in domum *Abinadab*: ubi ſub cuſtodia *Eleazari* filii ejus manet 20. annis.

Anno mundi 2570.

1 Reg. 7. Hist. ib. POST quos *Samuel*, congregat univerſum *Iſraelem*, transfert arcam in *Maſphat*, ibiq; fœdus Domini renovat populo, ut abjectis idolis, toto corde ſervirent Deo ſoli: populus coram Domino peccata confitetur, flet atque jejunat.

Philiſtæi Deo tonante conterũtur. Tunc *Philiſtæi* veniunt contra eos in prælium, ſed *Samuele* agnum offerente holocauſtum Deo, & pro *Iſraele* orante, intonans de cœlo fragore magno Dominus, *Philiſtæos* exterret ac conterit, reliquos *Iſrael* cædit ac perſequitur uſque *Bethchar*, ubi *Samuel* lapidem adjutorij erigit, urbes olim per Philiſtæos *Iſraeli* ablatas recipit, ac deinceps habitans in *Ramatha*, & quotannis circuminiis oppidanos, judicat *Iſraelem* in pace.

1. Reg. 8. Cùm autem ſenuiſſet *Samuel*, ponit 2. filios ſuos judices ſuper *Iſrael* in *Berſabee*, qui per avaritiam acceptis muneribus pervertunt judicium. Itaque anno 38. *Samuelis* omnes ſeni-

Iſrael petit Regē. ores *Iſrael* convenientes ad *Samuelem* in *Ra*-[illegible] poſtulant ab eo conſtitui ſibi Regem [illegible] gentium. perplexus *Samuel*, orans [illegible] ea de re conſulit, quo ægrè illos [illegible] oni annuente, quod Deum regem [illegible] Regem ſibi ex hominibus flagitat [illegible] i juſſu *Samuel* populo jus Regis præ

Anno mundi 2888.

1 Reg. 9. SUB hæc *Saul* filius *Cis* de tribu *Benjamin* vir electus & bonus, ab humero ſurſum altior omni populo, corde tamen humilis, quærens aſinas patris ſui cum famulo ingreſſus urbem *Ramatha* ad conſulendum *Prophetam*, pervenit ad *Samuelem*, qui Deo revelante indicat *Sauli* aſinas eſſe inventas, & ipſum ſa-

1. Reg. 10. Saul Rex ungitur. lutat Regem, & in prandio primo loco & cibo honorat, ac manè ſecreto ungit eum in Regem ſuper *Iſrael*, & oſculatur, varia ei dans ſigna, quibus credat ſe certò à Deo unctum, diſcedens itaque *Saul* Dei ſpiritu mutatur in alium virum, & obvium habens cœtum *Prophetarum* prophetantium, afflatus & ipſe Divino ſpiritu, unà cum eis prophetát, cunctis ob hoc admirantibus.

Hinc *Samuel* convocat populum in *Maſ*- 1. Reg. 10.
phat, arguit quod abjecto Deo, petierint regem. *Saul* ſorte repertus, publicè eligitur in Saul Rex
Regem Populo acclamante, vivat Rex. *Samuel* proclamatur.
legem regni populi recitat, in libro ſcribit, & coram Domino, id eſt, in arca reponit. *Saul* repetit domum in *Gabaa*, multis pijs ipſum comitantibus, impijs autem calumniantibus.

Poſt menſem *Naas* Rex *Ammonitarum* ob- 1. Reg. 11.
ſidens Jabes *Galaad*, fœdus non admittit, niſi ut ipſis Jabenitis omnibus oculos dexteros eruat & effodiat, quo audito *Saul* veniens poſt boves ex agro, Dei ſpiritu accenſus convocat in *Iſrael* exercitum 330. millium, quibuscum *Ammonitas* percutit ac diſperdit. unde *Samuelis* hortatu populus pergens in *Galgala*, ibi co- Saul Rex
ram Domino innovant regnum *Saulis*, lætique confirmatur.
ſacrificantes in Regem confirmant.

Tunc *Samuel* jam canus ibidem coram Deo
Rege, & univerſo *Iſraele*, quàm integrè inter 1. Reg. 12
ipſos converſatus ſit etiam populo atteſtante, declarat: ipſorumque erga Deum ingratitudinem reprehendit, quòd pro Deo Rege, qui tam diu *Iſraelem* ſervaverat, toties que ab hoſtibus liberaverat, hominem Regem protectorem ſibi poſtulaverint. ut autem in hoc ſe pec-
caſſe ſciant, invocat Deum, & ecce jam meſſis Samuele
tempore ſubitò cœlitus dat tonitrua & pluvi- le orante
am, unde populus territus, fatetur peccatum, tonat &
quos *Samuel* hortatur, ut relictis idolis, Deo pluit.
conſtanter adhæreant, promittens ſe inceſſanter pro ipſis oraturum.

Sub hæc *Ionathas* filius *Saul* percutit ſtati- 1. Reg. 13.
onem *Philiſtinorum*, quæ erat in *Gabaa*, quo audito *Philiſtæi*, innumero exercitu caſtrametantur in *Machmas*, unde *Iſraelitæ* pavidi abſcondunt ſe in ſpeluncis & munitionibus, alij fugiunt trans *Iordanem*. *Saul* autem juſſus in *Galgala* expectare Samuelem diebus 7. ut ſacrificium offerret ibi, ſeptimo die tardante illo, cùm populus dilaberetur ab eo, Rex ipſe
illicita præſumptione ſacerdotis uſurpans of- Saul ſacri-
ficium, offert holocauſtum Deo. Mox veni- ficans, à
ens *Samuel*, ait illi: *Stultè egiſti nequaquam* Deo ab-
Regnum tuum ſtabit ultra: quæſivit Dominus jicitur.
virum ſecundum cor ſuum in ducem *Iſrael*, nempe *David*. his dictis recedit. *Saul* verò cum *Ionatha* & 600. tantùm viris, iiſque inermibus aſcendit in *Gabaa*.

Porrò *Ionathas* in Deo fidens, cum armigero ſuo patre inſcio caſtra *Philiſtijm* ingreſ-
ſus, multos hoſtium occidit, cæteri Dei mira- 1. Reg. 14.
culo territi turbatiq; ſe invicem interficiunt. Philiſtæi
mox *Saul*, conſulto ibi coram arca Domino, mutuo ſe
cum ſuis reliquos profligat ac perſequitur uſ- occidunt
que *Hailon*, populumque adjurat, ne quis intermiſſa cæde, comedat ante veſperam, cujus ignarus *Ionathas*, laſſus & eſuriens in ſylva paululum mellis guſtat, & illuminantur oculi ejus. ob quod à Patre occidendus, populo ſuffragante liberatur.

Anno

Anno Mundi 2882.

1. Reg. 15. ANNO ſuo primo *Saul* verbis Dei jubetur à *Samuele*, ut *Amalecitas*, eò quod impugnaſſent *Iſraelem* aſcendentem ex *Aegypto*, penitus internecione deleat, nec parcat cuiquam. itaque pergens eò cum exercitu 210. millium, percutit *Amalec* ab *Evila* uſque *Sur*, populum pecoraque occidit, ac vilia quæque diſperdit: *Agag* autem regem, & pulchra quæque optimaq; greges reſervat, ut immolaret eas Deo, ac in *Galgala* adducit. ubi Dei juſſu *Samuel*, licet tota nocte pro rege oraſſet, arguit *Saulem* quod non paruerit verbo Dei, aſſerens Deum malle obedientiam, quam victimas: ideoque Divinitus regnum ipſi ablatum, & meliori datum pronunciat, idque ſciſſura pallii ſui ſignificat. mox ibidem coram Domino *Agag* Regem in fruſta concidit, reverſuſque in *Ramatha*, *Saulem* domum in *Gabaa* regreſſum ultra non vidit; quem tamen reprobatum à Deo luget.

Deletio Amalec.

Saul Deo inobediens regno deiicitur.

Anno Mundi 2888.

SUB hæc *Samuel* juſſu Dei pergit *Bethleem* ad domum *Iſai*, qui & *Jeſſe*, de tribu *Juda*, & 1. Reg. 16 *Davidem* filium eius noviſſimum, adoleſcentẽ rufum, pulchrum, fortem & prudentem è paſcuis acceſſitum, ibi inter 7. fratres eius ungit in Regem *Iſrael*: & directus eſt ſpiritus Domini à die illa in *David*, & deinceps, qui reverſus ad gregem patris, leonem & urſum rapta ove fugientes apprehendit & occidit.

David ungitur in regem.

Spiritus autem Domini receſſit à *Saule*, & 1. Reg. 17. agitabat vexabatque eum ſpiritus malus, ad quem refocillandum accitus à grege pſaltes egregius *David*, eius gratiam invenit & ſtatim factus eſt eius armiger. Igitur quandocunque ſpiritus malus arripiebat *Saul*, *David* citharam manu pulſans, pſalmos Deo canebat & ſpiritus malus recedebat à *Saule*.

David pſallens demonẽ expellit.

Paulo poſt *Philiſthæis* congregatis ad prælium in monte inter *Socho* *Juda* & *Azecha*, Iſ- 1. Reg. 17. raelitis autem caſtrametatis in monte oppoſito, *Goliath Philiſthæus* gigas prodigioſæ ſtaturæ ſtans in valle terebinthi inter utramque aciem, ſuis viribus & armis confiſus ſuperbè provocat *Iſraelitas* ad duellum, id eſt, ſingulare certamen, cumque ita per dies 40. mane & veſpere exprobraret *Iſraeli*, *Saul* pollicetur ei, qui percuteret *Goliath*, filiam ſuam, & divitias magnas, immunitatemque à tributo. Nemine autem audente congredi, adoleſcens *David* pugnæ ſe offert. ac Deo fretus inermis cum ſuo baculo, funda & 5. lapidibus de torrente electis *Goliath* maledicentem aggreditur, & fundæ jactu lapide fronti eius inflicto, ipſum proſternit, ac ſuopte gladio caput eius abſcindit: quo viſo *Philiſtæi* territi fugiunt: Pſal. 143. quos *Iſraelitæ* inſequentes occidunt uſque ad portas *Geth* & *Accaron*.

David Goliath gigantẽ occidit.

Porro *David* caput *Goliath* deferrad *Sau-* 1. Reg. 18. *lem* in tentorium, ubi gratiam *Jonathæ* nactus, init cum eo fœdus amicitiæ. Inde caput *Goliath* gerens, cum *Saul* revertitur in *Jeruſalẽ*, quibus in occurſum egreſſæ mulieres cũ tympanis & choris, lætæ ludunt & cantant; Percuſſit *Saul* mille: & *David* decem millia. Indignè autem ferens *Saul* plus laudis tribui *Davidi* quam ſibi, iratus ait: *Quid ei ſupereſt, niſi ſolum regnum?* atque ex hoc cœpit eum odiſſe ac perſequi. *David* verò poſuit arma *Goliath* in tabernaculo Domini. Poſtridie *Saul* invaditur à ſpiritu malo, domi ſuæ more arreptitiorum prophetat, ac *Davidem* ante ſe (ſicut 1. Reg. 18. quotidie faciebat) ſuo more pſallentem, bis lancea transfigere tentat. Deinde facit eum tribunum ſuper mille viros, ut ſæpè periculis expoſitus, ſemel à *Philiſtæis* occidatur. *David* tamen auxiliante Deo prudenter ſe gerens, populi favorem conſequitur. Porro *Saul* *Merob* filiam ſuam majorem denuo *Davidi* promiſſam, dat alteri. *Michol* verò juniorem magis dilectam inſidiosè ei deſpondet, ſi pro dote ſeu ſponſalibus centum præputia *Philiſthinorũ* adferret. at *David* occiſis ducentis *Philiſtæis*, eorum præputia Regi annumerat, ac dilectam *Michol* accipit in uxorem. Hinc *Saul* jubet *Davidem* occidi, voce autem *Jonathæ* placatus jurat non occidendum, quem tamen revoca- 1. Reg. 19. tum, & percuſſis rurſum ab eo *Philiſtæis*, domi coram ſe pſallentem, malo agitatus ſpiritu, iterum lancea nititur perfodere. Deinde per ſatellites nocte domum eius cuſtodit, ut mane occideret eum. at *Michol* noctu clam virum per feneſtram dimittit, ac ſimulachro in lectu eius poſito, quærentem patrem decipit. *David* autem fugit ad *Samuelem* in *Naioth*, quæ eſt in Pſalm. 58 *Ramatha*, ibiq; ſimul morantur in cuneo prophetarum prophetantium. Miſſi verò & huc à *Saule* ſemel, iterum, tertioque lictores, qui *Davidem* raperent, rapti & ipſi ſpiritu Dei, ibidẽ prophetant. tandem etiam ipſe *Saul* eò veniens, correptus Dei ſpiritu, depoſito regali habitu, ſimul cum illis tota die & nocte canit ac prophetat. Inde digreſſus *David*, apud *Jonatham* conqueritur quod *Saul* iniquè quærat 1. Reg. 20. ipſum occidere. ac denuò fœdus inter ſeſe & utriuſq; poſteritatem jurejurando paciſcuntur. *Jonathas* promittit *Davidi* ſe in[illegible]rum quis ſit *Saulis* erga ipſum animus[illegible] poſt, celebratis Calendis *Saul* in me[illegible]*dis* abſentiam requirens, palam p[illegible] mortem ipſi definitam, & *Jonatham*[illegible] cinantem lancea tranſfigere conatur, qu[illegible]*nathas* mane *Davidi* in agro latenti, trium ſagittarum ſigno, indicat; oſculatumque flens flentem dimittit.

Gloria David invidia Saul.

Saul odio Davidis commovetur.

David ducit Michol.

David variis modis quæritur occidi.

Saul inter Prophetas.

[illegible]ul [illegible]-[illegible] Jonatham transfigere.

David autem fugit in *Nobe* ad *Achimelech* 1. Reg. 21. ſacerdotem. ubi eſuriens fame urgente, mundus à muliere, *panes propoſitionis* (quibus ſolis ſacerdotibus veſci licebat) in tabernaculo Domini cum ſuis coram *Doeg Idumæo* comedit. & gladio *Goliath* ab *Abimelech* è tabernaculo accepto, fugit ad *Achis* regem *Geth*, ibiq; à *Philiſtæis* agnitus, detentus, ac regi oblatus, ſibi timens ne occidatur, cadens inter manus eorum, ac ſpumans ſalivam in barbam ſuam, inſaniam ſimulat; ideoq; ab *Achis* expellitur.

David ſacros panes edit. Matth. 12 Pſalm. 55. Pſalm. 33

Fugit ergo in ſpeluncam *Odollam*, ubi ſuum 1. Reg. 22. patrem, matrem, fratres, cognatos, omneſ- Pſalm 57

David fit Princeps 400. virorum.

que anguſtia & ære alieno gravatos ad ipſum confugientes ſuſcipiens, fit Princeps 400. virorum. Inde abit cum eis in *Maſphat*, ad Regem *Moab*, maneique ibi in præſidio ſeu arce. Deinde monitu *Gad* Prophetæ redit cum ſuis in terram *Juda*, in ſaltum *Areth*.

Pſal. 62. 1.Reg 22

Interea cum *Saul* ſervos ſuos accuſaret conjurationis, quod nemo vicem ſuam dolens, *Davidem* ipſi proderet, *Doeg* indicat *Achimelech* pro *Davide* conſuluiſſe Deum ipſique dediſſe panes & gladium *Goliath*. Quapropter *Saul Achimelech*, cæteroſq; 85. ſacerdotes Domini è *Nobe* accerſitos, indutos *Ephod* lineo, coram ſe, aliis ſervis recuſantibus, per *Doeg* trucidat, & *Nobe* civitatem eorum, viros, mulieres, parvulos & lactantes, boves, aſinos, & oves occidit. ſolus *Abiathar* filius *Achimelech* evaſit, qui fugiens cum *Ephod* ad *Davidem* comes fit totius exilii eius.

Saul 85. ſacerdotes trucidat. Pſalm. 51

Per idem tempus *David* conſulto Domino, cum ſuis Philiſtæos *Ceilam* obſidentes expugnat, urbemque ſervat. Inde, ne à viris *Ceila* traderetur in manu *Saul*. Dei oraculo monitus, cum 600. viris fugit in deſertum *Ziph*. ac perſequente eum *Saul*, continens ſe in locis tutis oribus, nunc in monte opaco, nunc in colle *Achilla*, nunc in ſylva moratur, ubi à *Jonatha* cum viſitante confortatur in Deo: ſimulq; fœdus jam tertio coram Domino ſanciunt. *Ziphæi* autem profecti in *Gabaa*, *Sauli* indicant *Davidem* apud ſe latitare, quem *Saul* in deſerto *Maon* verſantem perſequens, ipſum viroſque eius in petra ſe ſervantes, exercitu ſuo in modum coronæ cingit, at *Philiſtæis* ſubito in terram irruentibus, relicto *Davide*, coactus it in occurſum eorum.

1.Reg. 23. Saul cum ſuis Davidem perſequitur. Pſalm. 53.

Sic liberatus *David*. fugit in deſertum *Engaddi*, ubi in ſpelunca interiore cum ſuis latitans, *Saulis*, cum tribus millibus electiſſe perſequentis, & in eadem ſpelunca ventrem purgantis oram chlamydis clam abſcindit, & ne occiderent, ſuos cohibet. deinde poſt eum e[...]to eminus loco ipſum inclamans, & [...]ij oſtendens, alta voce ſuam inno[...]ſtatur. quare *Saul* flens *Davidem* [...] ſe confitetur, & teſtificans ipſum [...]naturum, ſuſcepto ab eo juramento [...] ſemen ſuum, domum repetit,

1.Reg 24 Pſal 141. Davi[d ...] ram [...] lis S[...] abſci[...]

Anno Mundi. 2889.

2.Reg 25 Mors Samuelis.

ANNO 2. Regni *Saul* moritur *Samuël*, & ab omni *Iſraël* plangitur & ſepelitur in *Ramatha*. Porrò *David* abit in deſertum *Pharan*, unde mittens 10. ſervos ad *Nabal* in *Carmelo* greges tondentem, humiliter petit ab eo cibum, quod pecudes eius diu à prædonibus & feris intactas ſervaſſet in deſerto, quem cùm *Nabal* contumelioſè denegaret, iratus *David* cum exercitu pergit eo, ut impium *Nabal* omnemque cognationem eius evertat, ſed *Abigail* uxoris *Nabal*, inſcio ac ebrio marito, cum cibariis ſibi obviam venientis eleganti oratione placatus, decima poſt die, occiſo à Deo *Nabal*, aſſumit eam ſibi in uxorem, ſimul & *Achinoam* de *Iezrael*. *Saul* autem filiam ſuam *Michol* nuptum dat *Phalti* de *Gallim*.

Abigail Davidē iratum pacat.

Poſt hæc *David* continens ſe in deſerto *Ziph* in colle *Achilla*, rurſum à *Ziphæis* proditus *Sauli* cum tribus millibus illic ſe perſequentis caſtra & tentorium nocte ingreditur, ne à ſodali ſuo perfoderetur prohibet, eiuſq; haſtam & ſcyphū aquæ aufert, cunctis altum dormientibus. Inde digreſſus procul in verticem montis ſopitos clamore excitat, *Abner* Principi exercitus cæteriſque ſomnolentiam exprobrat, *Saulo* probat quod injuſtè ipſum perſequatur, haſtamque exhibet, Unde *Saul* Davidis innocentiam, ſuamque iniquitatem iterum fatetur, revocatoque *Davidi* ſecuritatem pollicitus, domum revertitur. 1.Reg 26.

David haſtam & ſcyphum Saul tollit.

Cæterum *David* veritus ne quando incideret in manus *Saul*, tranſit cum 600. ſuis in Regionem *Philiſtijm* ad *Achis* Regem *Geth*, atque ab eo petit & accipit urbem *Sicelog*, ubi habitans menſibus 4. multas quotidie exercet cædes & agit prædas ab *Amalecitis* aliiſque infidelibus, perſuadens regi *Achis*, quod *Iudæos* occideret & ſpoliaret. 1.Reg.27.

Sicleg datur Davidi.

Poſt hæc *Philiſtæi* aſſumpto *Davide* cū ſuis, pugnaturi contra *Iſraël* caſtrametantur in *Sunam*, *Saul* autem cum *Iſraëlitis* exiſtens in *Gelboe* monte, viſis caſtris *Philiſtijm*, territus conſulit Dominum, quo nihil reſpondente, ipſe qui antea pythones, magos & arioloſ è medio abſtulerat, nunc mutato habitu abit nocte in *Endor* ad conſulendam *Pythoniſſam*, jubet ſibi ſuſcitari *Samuëlem*; a quo audit ſuam filiorumque craſtinam mortem, ac Iſraelis internecionem, unde conſternatus, cadit in terram, ſed ſumpto ibi cibo confortatus, eadem nocte caſtra repetit. 1.Reg 28

Samuel à pythoniſſa ſuſcitatur. Eccl. 46.

principes autem *Philiſtiim*, timentes ne *David* in prælio fieret ipſis adverſarius, conſenſu *Achis* eum remittunt. qui manè cum ſuis revertitur ad terram *Philiſtijm*. 1 Reg. 29

Die tertio veniens in *Sicleg*, invenit eam ab *Amalecitis* combuſtam & prædatam, ac ſuas ſuorumque uxores, filios & filias, pecora & ſpolia eſſe abducta. Itaque conſulto Domino cum 600. viris ſuis *Amelecitas* perſequens, ultra torrentem *Beſor* humi epulantes & tripudiantes occidit, captivos prædamque reducit, quam ſingulis ſociis ex æquo dividit, reverſusque in *Sicleg*, ex præda gratificatur omnibus amicis ſuis, 1.Reg.30.

Spoliatio Sicleg.

Interea inita cum *Philiſtæis* pugna, *Iſraëlitæ* cæduntur & fugiunt, tres filii *Saul* occiduntur: *Saul* autem in monte *Gelboe* arctatus & à ſagittariis vulneratus, jubet armigerum ſuum ut ſe perfodiat, ne ab incircumciſis occidatur: quo nolente, uterq; ipſorum irruens ſuper gladium ſuum, ſeipſum occidit. Poſtridie *Philiſtæi*, dum cæſos expoliant, inveniunt *Saulem* caput eius abſcindunt, idque in terra Philiſtijm circumferunt, & affigunt in templo *Dagon*, arma autem eius in templo *Aſtaroth*, corpus vero eius ſuſpendunt in muro *Bethſan*: quod viri *Iabes Galaad* nocte tollunt, & ſepeliunt in *Iabes*, jejunantque 7. diebus. 1 Reg.31. 1.Par.10.

Saul ſeipſum occidit.

Tertio

2 Reg 1

Tertio die *Amalecites* quidam è caſtris veniens ad *David* in *Siceleg*, nunciat ei cædem *Iſrael*, *Saulis* & *Ionathæ* mortem, ſeq; *Saulem* occidiſſe aiens, diadema & armillam eius *Davidi* affert. quamobrem *David* eum, quod Regem occidiſſet, occidi jubet, ſciſſisq; veſtimentis cum ſuis plangit, flet, & jejunat uſq; ad veſperam ſuper *Saul* & *Ionathan*, ac cæteros occiſos: eosque carmine lugibri lamentatur.

David Saulem deflet.

Anno Mundi 2890.

Genebrar 3106. 2 Reg 2 Pſal. 26 David ungitur Rex Iuda

POST hæc *David* conſulto Domino, commigrat cum ſuis in *Hebron*, ibiq; à viris *Iuda* ungitur in Regem ſuper tribum *Iuda*, annos natus 30. regnavitibi in *Hebron* annis 7. & menſibus 6. Deinde in *Ieruſalem* annis 33. atq; ita ſimul annis 40. menſibus 6. mittens nuncios ad viros *Iabes Galaad*, collaudat eos quod ſepeliſſent *Saulem*. *Abner* autem Princeps exercitus *Saul*, *Isboſeth* filium *Saul* quadragenarium conſtituit regem ſuper reliquas trib' *Iſrael*, qui regnavit biennio. Cum 12. pueri ex parte *David* & 12. ex parte *Isboſeth* pugnarẽt juxta piſcinam *Gabaon*, mutuis gladiis ad unũ ſe conficiunt, mox inito ab utraq; parte conflictu, cæſi ſunt è ſervis *David* 20. è ſervis autẽ *Isboſeth* 360. ortoq; inter eos bello, regnũ *Davidis* quotidie creſcit, *Isboſeth* verò decreſcit.

2 Reg. 3.

Abner autem cum argueretur ab *Isboſeth* quod cum *Reſpha* concubina *Saulis* concubuiſſet, iratus fœdus init cum *David*, remittit ei *Michol*, inducit *Iſraelitas* ut *Davidem* ſuſcipiant in Regem, abit in *Hebron*, à *Davide* convivio excipitur, verum à *Ioab* dolo occiditur, unde *David* dolens, occiſori maledicit, occiſum autẽ in *Hebron* cum ingenti pompa exequiarum ſepelit, ac ſequens ipſe feretrum, cum omni populo plangit & flet ad ſepulchrũ ejus, jejunatque usque ad veſperam.

Abner à Ioab occiditur.

Anno Mundi 2891.

2 Reg. 4. Isboſeth occiditur

ANNO 2. *Baana* & *Rechab* latrones clam ingreſſi domum *Isboſeth*, meridie dormientem in lecto occidunt, & caput ejus afferunt ad *Davidem* in *Hebron*: propter quod & ipſi juſſu *Davidis* occiduntur, ac præciſis manibus & pedibus ſuſpenduntur. caput autem *Isboſeth* ſepelitur in ſepulchro *Abner*.

2 Reg. 5. 1 Paral. 11. & 12. David ungitur Rex Iſrael

Deinde veniunt omnes tribus *Iſrael* ad *David* in *Hebron* numero 340822. & data acceptaque fide coram Domino, ungunt eum in Regem ſuper univerſum *Iſrael*, ſimulque læti triduo epulantur.

Anno Mundi 2897.

2 Reg. 5. 1 Paral. 11. 14. Pſalm. 29 David regnat in Ieruſalem.

ANNO 8. regni ſui *David* abit in Ieruſalem, aufert cæcos & claudos, expellit *Ieburæos*, capit arcem *Sion*. & accipiens ab *Hiram* Rege *Tyri* ligna & artifices, urbẽ per circuitum reparat, in ea domum ſibi ædificat. & habitãs deinceps in arce *Sion*, uxoresq; & cõcubinas multiplicans, Dei gratia creſcit in poteſtate ac prole. erant ei electi ſtrenuiq; milites, quorum quidam ſoli totũ exercitũ debellaſſe, quidam 800. quidam 300. una vice occidiſſe, alii gigantes, alii leones interfeciſſe ſcribuntur. Cumque *David* exiſtens in arce deſideraret aquam de ciſterna *Bethleem*, quæ erat in porta, mox tres fortes eius per caſtra *Philiſtæorum*, *Bethleem* obſidentium, irrumpentes, aquam è ciſterna hauriunt, hauſtam *Davidi* afferunt, quam tamen *David* bibere noluit, eò quod cum fortium ſuorum vitæ periculo allata eſſet, ſed libavit eam Domino.

2 Reg. 23. 1 Paral. 12. Fortes David

2 Reg. 5. 1 Par. 14. Debellatio Philiſtæorum.

Sub hæc *David* Philiſtæos bis ipſum bello invadentes, bis conſulto Domino, bis in valle *Raphaim* Deo juvante proſternit, & ſculptilia eorum comburit.

2 Reg 6 1 Par. 13. Tranſlatio arcæ.

Hinc *David* convocat omnes electos ex *Iſrael* 30. millia & arcam Dei plauſtro novo impoſitam per boves reducit è domo *Abinadab* Ieroſolymam. *David* autẽ & univerſus populus *Iſrael* omni virtute ludebant coram Domino in omnibus canticis, pſalteriis, citharis, nablis, ſiſtris, lyris, cymbalis, tympanis & tubis. at cum in via bove calcitrante arca caſum minitaret, & *Oza* ſuſtentandi cauſa manu eam attingeret, in veſtigio ibi à Deo occiditur. quare *David* timens introducere arcam ad ſe deponit eam in domo *Obededom*, ubi manet tribus menſibus, cui propter arcam Dominus benedicit.

2 Reg. 6. 1 Par. 15

Quo audito *David* iterũ convocat univerſum *Iſrael*, & arcam per Sacerdotes in humeris portari ac ingenti lætitia perferri facit *Ieroſolymam* ad domum ſuam, comitante omni populo *Iſrael*, Sacerdotibus vero & Levitis cantantibus, ac cum omnibus inſtrumentis muſicis ac tubis reſonantibus. porrò *David* Rex ipſe depoſito habitu regio, & accinctus *Ephod* lineo, totis viribus coram arca cithara ludit & ſaltat. cumq; hac pompa ac melodia intraret urbem arcemq; *Sion*, *Michol* videns per feneſtram Regem ſaltantem coram arca, eum deſpicit & deridet: ob quod nunquam illa deinceps peperit. Deinde collocavit arcam in tabernaculo, quod paraverat ei *David*. & offerunt ſacrificia. *David* benedic[illegible] lo, eosq; cibat, ac conſtituit Sacerdo[illegible] vitas, qui jugiter coram arca Deo m[illegible] ſacrificarent, ac Divinas laudes de[illegible] & omnibus muſicorum organis per[illegible]

David ſaltat ante arcam.

2 Reg 6. 1 Par. 16. Pſalm 18 Cultus Dei

Pſal 104 Pſal 95. 2 Reg 7. 1 Par. 17

Poſt hæc *David* indignum judicans, cum ipſe habitaret in domo cedrina, quod arca Dei maneret ſub pellibus, indicat *Nathan* Prophetæ, ſe velle ædificare domum Domino. quod *Nathan* primum collaudat, ſed nocte illa Dei oraculo admonitus, idipſum *Davidi* prohibet, eò quod ſit bellator & in bellis multum ſanguinis effuderit: verum eidem promittit juratque de fructu ventris ejus naſciturum filium, qui *Salomon*, id eſt, pacificus nominandus, ipſi in regno ſuccederet, & ædificaret templum Deo, ac ipſe ipſiuſque ſemen in pace regnaret in æternum, quod figuratè quidem in *Salomone*, ſpiritualiter autem in *Chriſto* completum eſt. Quapropter *David* ingreſſus tabernaculum, coram arca Dei erga ſe miſericordiam ac benignitatem laudat: oratque ut promiſſiones ſuas impleat.

1 Par. 22 Pſal 131 Chriſtus è David promittitur. Luca 1. Matt. 22. Ioan. 12. Act. 2. Heb. 1. Pſalm. 88

Anno Mundi 2899.

2. Reg. 8. 1. Par. 18. Pſalm. 59. David vicinas gentes ſubjicit.

ANNO 9. Regni ſui *David* expugnat & ſubjugat *Philiſtijm*, *Moab*, *Adadezer* Regem *Soba*, *Syriam Damaſci*, *Idumæam*, *Ammon* & *Amalec*, quos omnes ſub tributo ſibi ſervire facit: arma & vaſa aurea, argentea, & ænea ex præda templo Dei dedicat ac conſecrat: regnatque in pace & juſtitia, idoneos habens officiarios. Hinc *David* inquirit, num quis ſupereſſet de domo *Saul*, cui benefaceret: invento itaque *Miphiboſet* filio *Jonathæ* claudo omnes agros *Saulis* reſtituit, ipſumque ad menſam ſemper comedere facit.

2. Reg. 9. Miphiboſeth.

Anno Mundi 2900.

2. Reg. 10. 1. Par. 19. David Syros ſubigit.

ANNO 10. *David* pio animo mittit legatos ad *Anon* Regem *Ammon*, ut conſolarentur eum ſuper morte patris eius: quos *Anon*, barbis dimidia parte raſis, & veſtibus uſque ad nates præſciſſis, remittit. quam contumeliam *David* ulciſcens, trans *Jordanem* juxta *Medaba Ammonitas* invadit, & in urbem compellit: & *Syros* eis auxiliantes ſemel & iterum debellat, ſibique ſervire facit.

Anno Mundi 2901.

2. Reg. 11. Davidis adulterium & homicidium.

ANNO 11. vere ineunte, *Ioab* miſſus à *Davide* cum exercitu, terram *Ammon* vaſtat, *Rabbath* metropolim obſidet. *David* autem manens in *Jeruſalem*, videt è ſolario ſuo *Bethſabee* ſe lavantem, captus eius pulchritudine, eam accerſit, dormit cum ea, ſtatimque impregnat: utque factum cælaretur, *Vriam* virum eius ab exercitu revocat, cibat, & inebriat, ut cum uxore ſua dormiat. cumque ipſe nollet, remittens cum literis ad *Ioab*, in primo pugnæ loco poni, & ita cum aliis occidi curat. deinde accipit *Bethſabee* ſibi in uxorem, quæ peperit ei filium.

2. Reg. 12. Nathan Davidem arguit. Pſal. [illegible]

Tunc *Nathan* miſſus à Deo ad *Davidem*, propoſita parabola de ovicula pauperi ablata, [illegible] ita adulterii homicidiiq; arguit, ut [illegible] ore ſe condemnaret. Eidem autem [illegible] confitenti, culpam quidem à Deo [illegible] eſſe denunciat, veruntamen in [illegible] nam multa illi mala à ſuis eventu[illegible] de domo eius nunquam receſſu[illegible] ores eius à proximo ſuo coram *Sole* & omni *Iſrael* conſtuprandas, filium ex adulterio natum, moriturum. Percuſſit ergo Dominus puerum ex *Betſabee* natum, pro quo ægrotante *David* ad terram proſtratus Deum orat, flet, jejunat: ſeptimo autem die pueto mortuo, ſurgit ſeſe lavat, ungit mutat veſtes in tabernaculo Deum orat, comedit; ipſamque *Betſabee* conſolatur. ac tertio dehinc anno gignit ex ea *Salomonem*, quem Dominus dilexit, traditurq; *Nathan* Prophetæ erudiendus.

2. Reg. 12. Salomon naſcitur

David vero profectus & ipſe contra *Ammonitas*, expugnat *Rabbath*, coronam Regis precioſiſſimam imponit capiti ſuo, ipſamque urbem regiam & cunctas civitates *Ammonitarum* deſtruit populumq; crudeliter trucidat.

2. Reg. 12. 1. Par. 20. Deſtructio Ammon. 2. Reg. 13. Violatio Thamar.

Poſt hæc *Ammon* primogenitus *Davidis* amore *Thamar* ſororis ſuæ tabeſcens, ſimulata in lecto ægritudine, ipſam virginem vi opprimit & conſtuprat: mox exoſam dolentemq; è domo expellit, quæ cinere aſperſa caput, ſciſſa veſte clamans, in domum *Abſolom* fratris ſui concedit. Poſt biennium *Abſalom* in tonſione ovium ſuarum omnes filios regis fratres ſuos vocat ad convivium, in quo *Ammonem* fratrem ſuum ebrium occidit, fugiensque ad regem *Geſſur*, triennio ibi latet.

2. Reg. 13. Cædes Amnon

2. Reg. 14. Reconciliatio Abſolom

Inde *Ioab* oratione mulieris *Thecuitæ Davidem* placans, eius conſenſu reducit *Abſalom* de *Geſſur* in *Ieruſalem*: ubi *Abſalom* biennio manens in domo ſua, faciem Regis videre non potuit. deinde cum ſegetem *Ioabi* ſuccenderet, ipſius interceſſione ad Regis conſpectum plenamq; gratiam oſculo recipitur.

2. Reg. 15. David fugit à facie Abſolom.

Poſt 4. annos *Abſalō* ſua forma, blandis verbis, amplexibus & oſculis cōciliato ſibi populi favore, perſuadens *Davidi* ſe ob votum ire in *Hebron*, ibi cum *Achitopel* conſiliario *David*, aliisque multis conjurat in patrem, regno ipſum expulſurus. quo audito *David*, relictis decem concubinis ſuis ad cuſtodiendam domū, feſtinanter fugiens è *Ieruſalem* cū *Ethai* proſelyto & 600. fidis viris ſervis ſuis, ac multis è populo tranſit torrentem *Cedron*, ubi *Sadoc* & *Abiathar* aliosque ſacerdotes ac Levitas ipſum comitantes cum arca remittens in urbē, ut acta ſecreta *Abſalon* ipſi in campeſtribus deſerti laturo renunciarent, ſimul & *Chuſai* amicum ſuum, ut conſilium *Achitopel* diſſiparet, rex ipſe flens operto capite nudisque pedibus aſcendit montem *Olivarum*, ut ibi Deum adoraret. Interim *Abſalom* cum ſuis *Ieroſolymam* ingreditur.

Pſal. 3.

2. Reg. 16. Siba.

David autem transgreſſus montem, *Siba* ſervo *Miphiboſeth* cibaria & vinum ipſi adferenti, herum tamen ſuum falsò accuſanti, cōfert bona *Miphiboſeth*.

2. Reg. 16. Pſal. 7. Semei.

Progreſſus uſque *Bahurim*, *Semei* cognatum *Saul* ſe ſuosque maledicentem & lapidantem, occidi vetat pergensque in campeſtribus deſerti cum ſuis laſſus requieſcit.

2. Reg. 16. Inceſtus Abſolom

Interea *Abſalom Ieroſolymæ* conſilio *Achitopel* publicè congreditur & concumbit cum concubinis patris ſui, inſpectante id *Sole* & omni populo *Iſrael*.

2. Reg. 17. Suſpendium Achitophel. 2. Reg. 17.

Sub hæc *Achitopel* conſulit, ut confeſtim cum 12. millibus inſequatur *Davidem*, laſſumq; ea nocte obruat & occidat. quod conſilium *Chuſai* diſſipans, Dei nutu perſuadet *Abſalom*, ut congreget univerſum *Iſraela Dan* uſque *Berſabee* ad perſequendum patrem quare indignatus *Achitopel*, abiens domum laqueo ſe ſuſpendit. Porro *David* audito per nuncios, à *Chuſai* & ſacerdotibus miſſos, conſilio *Achitophel*, ſimulq; ut fugiat hortatus, mox tranſit cum ſuis *Iordanem*, & venit in *Mahanaim*, id eſt, Caſtra, ubi *Sobi* rex *Ammon*, & *Machir* de *Lodabar* & *Berzellai* primates *Galaad*, cibaria & neceſſaria quæq; ei ac populo eius adferunt.

Pſal. 143. Abſolom patrem perſequitur. 2. Par. 18.

Cæterum *Abſalom* cum univerſo *Iſrael* patrem inſequens, transgreſſus *Iordanem* caſtra metatur in terra *Galaad*. Tum *David* amicorum conſilio manens in urbe, ſtans in porta, *Ioabo* aliisque ſuis militibus egredientibus

bus ad pugnam, obnixè præcipit, ne occidatur *Abſalon.* Inito autem prælio in ſaltu *Ephraim*, cæduntur ex *Iſrael* 20. millia. *Abſalon* dum mulo inſidens fugit, capillis (quos egregios prolixoſq; habebat) hærens in quercu, & mulo impetu tranſeunte illi ab arbore pendens, à *Ioab* lancea transfigitur, ac projectus ibi in foveam, acervo lapidum obruitur, cujus nece audita, *David* amare eum deflet.

Abſalom de quercu pendens perfoditur.

2. Reg. 19.

Deinde *Ioabi* hortatu ſedens in porta, exercitum redeuntem excipit, & ab omni *Iſrael* in Regnum revocatus, revertitur ad *Iordanem* juxta *Galgala*, ubi à tribu *Iuda* & *Iſraelitis* honorificè ſuſcipitur. *Semei* ſibi occurrenti veniam precanti, jurat ſe non occiſurum. *Miphiboſeth* falsò à *Siba* accuſatum jubet ut agros cum *Siba* dividat. *Berzellaum* octogenarium ſe comitantem vult in *Ieruſalem* ducere & honorare, at propter ſenectam recuſantem cum oſculo dimittens, *Chamaam* ejus filium ſecum retinet. Inde trajecto *Iordane*, intrat *Galgalam*, ubi *Iſrael* cum *Iuda* contendens, uterque *Davidem* ſibi vendicat in Regem.

David revocatur.

2. Reg. 20
Seditio Seba in David.
Pſal. 96

Tunc ibi *Seba* clangens buccina, *Iſraelem* omnem à *Davide* ad ſe convocat, ſola tribu *Iuda Davidi* adhærente: à qua *David* reductus in *Ieruſalem*, decem concubinas ſuas, ab *Abſalom* fœdatas, includit, eaſq; in viduitate ſervat & paſcit uſque ad diem mortis ſuæ. Inde *Ioab* cum exercitu perſequens *Sebam*, in via obvium ſibi *Amaſam* ſalutans oſculanſque dolosè interficit, eo quod à *Davide* ſecum exercitui Præfectus eſſet. Deinde pergens, *Sebam* in *Abela* urbe obſidet, induſtria autem mulieris capite *Sebæ* per murum projecto, revertitur *Ieroſolymam*.

2. Reg. 21.

Poſt hæc fame tribus annis terram premente, *David* Deum conſulens, audit immiſſam, eò quod *Saul* contra juramentum olim ab *Iſraelitis* præſtitum, *Gabaonitas* occidiſſet ac voluiſſet delere. quare *David* accitis *Gabaonitis*, ad illorum petitionem 7. filios *Saulis* crucifigit in monte juxta *Gabaa*, oſſaque *Saulis* & *Ionathæ* una cum crucifixis ſepelit. itaque placato Deo, pluit, ceſſatque fames.

7. Filii Saul ſuſpenduntur.

2. Reg. 21.
1. Par. 20.
4. fratres gigantes.

Davide autem præliante contra *Philiſtæos*, *Abiſai* occidit *Ieſbibenob* gigantem. *Sobochai* autem interfecit *Saph* fratrem ejus. *Adeodatus* verò necavit *Goliath* fratrem alterius *Goliath*, quem occiderat *David*. *Ionathan* interemit gigantem ſenos in manibus pedibuſque habentem digitos, id eſt ſimul 24.

2. Reg. 22.
Pſalm. 17
Ioſeph. 7. antiq 12.
2 Reg. 23.
Marc. 12
Pſalmi David.

Tandem *David* liberatus ab omnibus inimicis ſuis, canticum gratiarum actionis Deo loquitur. & deinceps in altiſſima pace degens à Spiritu ſancto illuſtratus varios metro cõponit Pſalmos: in quibus per modum Divinæ laudis plurima commemorat Dei mirabilia, multaque prophetat de *Chriſto*, & ejus Eccleſia, deque *Iudæorum* abjectione ac gentiũ electione.

2. Reg. 24
1. Par. 21.

• Poſt hæc *David* ſpiritu ſuperbiæ incitatus, numerat univerſum populum ſuum. quo facto, conſcientia remordẽte, peccaſſe ſe coram Deo fatetur, veniamque precatur. tum Dei juſſu à *Gad* Propheta ipſi ex trib⁹ pœnis, nempe fame trienni, bello trimeſtri, & peſte tridui ana, optio datur, ex quibus peſtem eligit. quæ in populum ſæviente à manè uſque ad ſacrificium veſpertinum, mortui ſunt 70. millia virorum. tunc *David* videns Angelum Domini in aëre extento gladio ut cæderet *Ieruſalem*, mox cum ſenioribus indutus ſaccum, ſupplex ſe peccaſſe ac flagris dignum clamitat, populo itaque parcat: hortaruque *Gad* in area *Areuna* ædificato altari, offert holocauſtum Deo, atque orat, & ecce ignis è cœlo abſumit hoſtiam, placatoque Deo ceſſat plaga.

Tres plagæ Davidi oblatæ

1. Par. 22
Præparatio materiæ templi.

Tum *David* intelligens eo in loco templum Deo ædificandum, præparat ad ejus ædificationem auri talenta centum millia, argenti mille millia talenta, æs vero & ferrum abſque pondere. ligna & lapides ac cætera quæque neceſſaria, varioſque artifices. deinde præcipit *Salomoni*, ut illud ædificet, Deumque ſedulo colat: hortaturque Principes ut illi ſint auxilio.

3. Reg. 1.
Abiſag Davidem calefacit.

Cum autem *David* ſenio confectus operiretur veſtibus, & non calefieret, datur ei *Abiſag* puella pulcherrima, quæ in ſinu ejus dormiens, ipſum calefacit, virgo manens. *Adonias* vero ſenior filius *David* auxilio *Ioab* & *Abiathar* invitans fratres ſuos juxta lapidem *Zoeleth*, fontemq; *Rogel* ad convivium, immolatis victimis, inter epulas ſe regem ſalutari facit, Regnumque occupat inſcio patre. quod *Bethſabee* de conſilio *Nathan* Prophetæ *Davidi* indicans, petit ab eo, prout ſibi juraverat, *Salomonem* conſtitui Regem. qui mox præcepto *Davidis* ſuper mulam Regis impoſitus, & eductus in *Gion*, ibi à *Sadoc* Sacerdote & *Nathan* ungitur in Regem ſuper *Iudam* & *Iſrael*, reſonantibus tubis ac tibiis, populoque cum plauſu acclamante, vivat Rex *Salomon*. inde reductus in *Ieruſalem*, collocatur ſuper ſolium Regis, quo audito *Adonias*, timens fugit in tabernaculum, tenetque cornu altaris: unde juſſu *Salomonis* avulſus, remittitur in domum ſuam.

Adonias regnum occupat.

Salomon Rex ungitur.

Pſalm. 71

Anno Mundi 2929.

ANNO 40. regni ſui, *David* co[illegible] omnes ſacerdotes & levitas 38. mi[illegible] in 24. ordines ſorte dividit, ut per v[illegible] domadatim à Sabbato in ſabbatum die nocteque manentes in templo ſuo quique officio in ſacrificiis aliiſq; miniſteriis Deo inſervirent. Ordinatque cantores, pſaltes & citharædos, qui Divinos Pſalmos vocibus variiſq; inſtrumentis muſicis canerent. Deſignat & janitores, qui templi portas obſervent; ac ſacriſtas, qui theſauros & ſacra vaſa cuſtodiant. Quin & exercitũ ſuum in 12. turmas. i. cohortes diſtinguit, quarum quælibet 24. millia militum continebat, cuiq; ſuum ducem præficies, ut ſuo quiq; menſe regi miniſtrent. Cuiq; etiam tribui Principem attribuit, idoneoſque paſſim officiarios conſtituit.

[illegible] [illegible] 26
[illegible] Dei amplatio.

1. Par. 28
29.

Hinc *David* univerſos Primates *Iſrael* convocatos alloquens, ait *Salomonem* Divinitus ad regnum atque ædificationem templi eſſe electum, ipſumque & populum exhortatur,

ut Deo

Forma templi à Deo data.

ut Deo corde perfecto ſerviant. dat *Salomoni* deſcriptionem templi ſicut de manu Domini ſcriptum acceperat, ipſumq; ad id perficiendum animat. in cuius ædificium Principes ſponte offerunt auri talenta 5. millia. argenti talenta 10. millia, multumque æris, ferri, & lapidum: quin & populus ingenti gaudio donaria offert. unde *David* lætus benedicit Domino, & orat pro *Salomone* ac populo.

1. Par. 29. 2. Unctio Salomonis.

Sequenti die ſacrificiis Deo oblatis, *Salomon* ſecundo ungitur in Regem, & *Sadoc* in Pontificem, ſeditque *Salomon* in ſolio regni, cui Principes dant fidem ad manum, lætique diem feſtum agunt, ac edunt ac bibunt in lætitia.

3. Reg. 2.

Paulo poſt *David* moribundus, *Salomoni* injungit ut Dei legem cuſtodiat, *Ioab* ob cædem *Abner* & *Amaſæ* & *Semei* ob maledicentiam puniat, *Berzellai* autẽ filios ad menſam regiam retineat. & ſic moritur annos natus 70. & ſepelitur in monte *Sion*.

Mors David.

Anno mundi 2930.

Genebrar 3146. 3. Reg. 2. Salomon regnat.

SALOMON autem initio Regni *Adoniam* interceſſione *Bethſabee* petentem *Abiſag* in uxorem, occidit. *Abiathar* ſummo Sacerdotio privat, & in ejus locum *Sadoc* Pontificem conſtituit. *Ioab* vero fugientem in tabernaculũ ad altare interficit, ac pro eo *Banaiam* Principẽ exercitus ponit. *Semei* quoq; quia contra præſcriptum egreſſus eſt *Jeruſalem* occidit.

3. Reg. 3. 2. Par. 1.

Hinc *Salomon* filiam *Pharaonis* Regis Ægypti accipit in uxorem. Inde cum Primatibꝰ *Iſrael* profectus in *Gabaon*, ibi in tabernaculo *Moyſi* ſuper altare æneũ mille hoſtias offert. ubi Deus nocte ipſa in ſomnis ei apparens, ait: *Poſtula quod vis, & dabo tibi.* tum Rex petit ſibi dari ſapientiam, ut diſcretè judicet populum ſuum. quam una cum divitiis & gloria abundè ſupra omnes Reges accipit. Reverſus in *Jeruſalem*, oblatis & ibi coram arca vi[illegible]onvivium ſuis exhibet.

Salomon ſapientiã impetrat. Sap. 9.

3. Reg. [illegible] Iudic[illegible] Salom[illegible]nis.

[illegible] duæ meretrices, quarum altera in[illegible]um in ſomno oppreſſerat, de infan[illegible]am Rege contendunt: quem cum [illegible] utriq; dividere vellet, matrem ex [illegible]tis dijudicans, dat ei puerum ſuum[illegible] omnis *Iſrael* Regis ſapientiam miratur.

3. Reg. 4. Salomonis gloria.

Salomon itaque cum ſuis Principibus & Præfectis regnum prudentiſſimè gubernat, ac longe latèque dominatur ab Ægypto uſque *Euphraten*, perfruens ſecura perpetuaq; pace, ac magnifico apparatu ciborum & equorum, atque ſapientia ſuperans omnes ſuos coævos & præceſſores, locutus eſt tria millia parabolarum, & quinque millia carminum, quorum pars magna extat in tribus eius libris, quos ſapientiales vocant, in quibus ſapientiam præ omnibus aliis quærendam & amplectendam; ſtultitiam vero deteſtandam vitandamque multis modis hortatur, ſingulis ferè ſententiis quantum illa proſit, hæc verò obſit, explicans, aptoque id agit ordine. Nam in *Proverbiis*, incipientes erudiens, inculcat eis Dei timorem, amorem, obedientiam, ac pios mores, fugienda autem conſortia malorum, blanditias meretricum, & illecebras peccatorum, doctrinæ falſæ reſiſtendum, ſuæ verò, ut ſanæ inſiſtendum. In *Eccleſiaſte*, univerſa quæ ſub ſole ſunt, eſſe vana & tranſitoria, curiosè expertus, proficientes docet fluxis his rebus hilariter, ceu in tranſitu, utendum: ad vera autem & æterna bona contemplanda, & adipiſcenda fortiter enitendum inſtigat. In *Cantico canticorum* dulce canens epithalamium per modum dialogi incomprehenſibilem exprimit amorem *Chriſti* erga ſponſam ſuam Eccleſiam: ac viciſſim Eccleſiæ erga Chriſtum ſponſum: perfectam quamque animam mira gratia incitans ad ſuaviſſimos *Chriſti* amplexus.

Sapientia. Proverbia. Eccleſiaſtes. Cantica.

Cæterum liber *Sapientiæ* à *Philone Iudæo* ſacerdote *Alexandrino* ex ſententiis *Salomonis* compilatus ac concinnatus eſſe cenſetur. in quo theolatriam & ſapientiam ſummopere commendans, idolatriam autem reprobans ab impiis paſſiones: atque rurſum illorum ſubſecuturas in cœlo fœlicitates, horum verò feras in inferno lamentationes evidenter deſcribit.

Liber ſapientiæ.

3. Reg. 4. Sap. 7. Philoſophus Salomon.

Ediſſerebat etiam *Salomon* naturas arborum, plantarum, & herbarum. Item animalium, pecorum, avium, & piſcium. Necnon curſus ſtellarum, mutationes & viciſſitudines temporum, vim ventorum, virtutes elementorum & diſpoſitionem orbis terrarum. quin & poteſtatem in dæmones ipſum exercuiſſe teſtatur *Joſephus*. veniebantque de cunctis Regibus & populis ad audiendam ſapientiam eius.

Ioſeph. 14 antiq. 3.

3. Reg. 5. 2. Par. 2. Ampliatio mœniæ templi.

Hinc *Salomon* mittens plus quam 13. millia operariorum, ac impetrans multos artifices ab *Hiram* Rege *Tyri*, plura ligna & lapides pro templi fabrica in *Libano* monte cædi, atque ratibus per mare in *Joppen*, ac inde porrò terra *Jeroſolymam* advehi facit.

Anno Mundi, 2935.

Genebr. 3150. 3. Reg. 6. 7. 2. Par. 3. 4. ædificatio templi.

ANNO quarto Regni ſui menſe Aprili cæpit *Salomon* ædificare Jeroſolymæ in monte *Moria*, ac area *Ornæ* templum Domini excellentiſſimum, intrinſecus circumquaque laminis aureis veſtitum, variis picturis ornatum, & ſtratum marmore precioſiſſimo, cum portico, & ante eam 2. columnas æreas, Item altare holocauſti æneum, mare æneum, quod ſtabat ſuper 12. boves fuſiles, ac 10. conchas æneas. Item candelabrum aureum. & menſam propoſitionis, altare thymiamatis ſive incenſi aureum, duos Cherubin aureos, phialas centum aureas, atque innumerabilia vaſa aurea ad templi ornatum & uſum pertinentia; quæ omnia ſeptennio perficiens, conſummavit ea Regni ſui anno undecimo, menſe Octobri.

3. Reg. 8. 2. Par. 5.

Anno duodecimo, die octava Septembris, convocato univerſo *Iſrael*, cepit ingenti ſolenni-

Dedicatio templi.

ſennitate celebrare dedicationem templi per dies 7. Decima autem Septembris, in feſto expiationis ſacerdotes tollentes de *Sion* arcam (continentem 2. tabulas *Moyſis*) & omnia vaſa quæ dicaverat *David*, inferunt in templum, & ponunt in ſancto ſanctorum ſub alas *Cherubim*. Cumque Rex & populus immolaret boum 22. millia, & ovium 120. millia, ſacerdotes vero ac levitæ voce variisq. inſtrumentis jubilarent Deo, ecce nubes & gloria Domini implevit templum.

3. Reg. 8. 2. Par. 6. Oratio Salomonis.

Tunc *Salomon* coram multitudine ante altare flexis genibus, & expanſis in cœlum manibus, benedicit Deo, quod promiſſionem *Davidi* factam compleverit: ipſumq; orat, ut ſanctificet domum iſtam; ac tam *Judæorum* quam gentilium pro quacunque re in ea, vel eo verſus orantium, vota exaudiat, petitaque largiatur.

2. Par. 7.

Oratione Regis finita, cunctis inſpectantibus ignis deſcendit e cœlo, & devorat ſacrificium, & Majeſtas ſeu gloria Domini replet templum. quo viſo omnes corruentes proni in terram, adorant & laudant Dominum.

3. Reg. 8. 2. Par. 7. Scenopegia. Levit. 23.

Decima quinta Septembris cœpit feſtũ tabernaculorum, quod & ipſum celebrant diebus 7. Die autem octava, quæ eſt 22. Septembris, faciunt collectam pro neceſſariis templi, ſicut lex præceperat. Dieq; ſequenti dimiſſus populus lætantes ſuam quiſq; domum repetit.

3. Reg. 7. Regia Salomonis.

Hinc *Salomon* ædificat ſibi palatium. Item aliud palatium filiæ *Pharaonis* uxori ſuæ. Sed & domum ſaltus, pro conſervandis armis, & aromatibus, ac recreandis animis, quæ omnia perfecit 13. annis.

3. Reg. 9. 2. Par. 7. Locus ſacrificii.

Sub hæc Dominus *Salomoni* ſecundò noctu apparens, ait: *exaudivi orationem tuam, & elegi locum iſtum mihi in domum ſacrificii, ibiq. orantium preces exaudiam. tu quoque ſi ſervaveris præcepta mea, firmabo te ſemenque tuum ſuper regnum Iſrael in ſempiternum: ſin autem me dereliqueritis colueritis Deos alienos, projiciam templum hoc à facie mea & evellam vos de terra hac. eritque Iſrael in exemplum & deriſum cunctis populis.* Exinde ceſſavit licentia ſacrificandi Deo alibi quam in templo *Ieruſalem* niſi Dei ſpeciali diſpenſatione.

3. Reg. 9. 2. Par. 8.

Expletis autem in annis 20. ædificiis, *Salomon* dat *Hiram* Regi in remunerationem 20. oppida in *Galilæa*: & plures ædificat civitates, & reliquos gentium facit ſibi tributarios, mittensque de *Aſiongaber* claſſem in *Ophir*, plurimum auri inde recipit.

3. Reg. 10. 2. Par. 9. Regina Saba.

Regina autem *Saba*, audita fama *Salomonis*, venit à finibus terræ multo cum comitatu *Ieroſolymam*, ut audiret ſapientiam eius & tentaret eum in ænigmatibus. itaq; audit, videt, admiratur ipſius ſapientiam, ſtructuram templi & aulæ, holocauſta, cibos menſæ eius, ordinem & veſtes miniſtrantium. multa dat ei munera, aurum, aromata, gemmas; ſed multo plura ab eo accipit. revertiturque in terram ſuam.

3. Reg. 10. 2. Par. 9.

Salomon autem accipiens multum tributum, variaque dona regum & gentium, ac quotannis ex *Ophir* & *Tharſis*, id eſt, per mare *Tharſicum*, ingentem vim auri & argenti, nec non gemmas precioſas, ebur, ſimias & pavos: facit 200. ſcuta aurea equitum, & 300. peltas aureas peditum; ſed & magnificum ſolium eburneum auro veſtitum, ubi ſedebat ad judicandum, quod ſex gradibus aſcendebatur, in quorum extremitatibus impoſiti erant 12. leones, omniaq; vaſa eius erant aurea: argentũ enim ipſius tempore nihil reputabatur, cuius tanta erat abundantia in *Ieruſalem*. quanta & lapidum. magnificatusque eſt *Salomon* ſuper omnes Reges terræ, & deſiderabat univerſa terra videre vultum eius, & audire ſapientiã eius, precioſiſſima ei deferentes munera.

Thronus Salomonis.

3. Reg. 11. 2. Reg. 3. Salomonis idololatria.

Poſt hæc *Salomon* adamat accipitque mulieres alienigenas multas, erantque ei uxores, quaſi Reginæ, ſeptingentæ, & concubinæ trecentæ, per quas in ſenectute ſua ſeductus, adorat ipſarum idola, iisque phanum ædificat in monte *Offenſionis*. quapropter iratus Dominus, ait illi: *Scindam regnum tuum, & dabo illud ſervo tuo: tribum unam dabo filio tuo propter David ſervum meum, & Ieruſalem quam elegi.* ſuſcitatq. ei Dominus tres adverſarios, *Adad Idumeum*, *Razon Syrum*, & *Ieroboam Ephrateum* ſervum eius. cui egreſſo de *Ieruſalem* occurrens *Ahias Silonites* Propheta, ſcindit pallium ſuum novum in 12. partes, quarum 10. dans *Ieroboamo*, denunciat *Salomonis* regnum dividendum, ipſumque regnaturum ſuper 10. tribus *Iſrael*: itaque ſi Dei mandatis obediat, fore ut in Regno ſtabiliatur. moritur deinde *Salomõ*, cũ regnaſſet annis 40

Mors Salomonis.

Anno Mundi 1970.

Genebrar. 3136 3. Reg. 12. 2. Par. 10. Schiſma regni.

ROBOAM autem filius *Salomonis* abit in *Sichem*, ubi omnis *Iſrael* convenerat ut conſtituerent eum regem. quibus petentibus ut grave jugum tributi ipſis à *Salomone* impoſitum, levet paululum, ſic ſe ei ſervituros; *Roboam* ſuper hoc audito, ſed ſpreto ſano conſilio ſenum, & juvenum conſilium ſecutus, reſpondet, ſe gravius ipſos preſſurum. pr[illegible] quod decem tribus *Iſrael* relinquunt e[illegible] conſtituunt *Ieroboam* ſibi in Regem, [illegible] annis 22.

[illegible] 14.

Atque hinc jam ſcinduntur tribus duodecim, quarum una pars, quam obtinuit *Roboam*, appellatur *Iuda*, vel *Ieruſalem*, vel duarum tribuum, vel *David*: Altera *Ephraim*, vel *Samaria*, vel communi nomine *Iſrael* appellabatur, quod plures tribus, decem videlicet, cõtineret. quæ omnes ſequebantur *Ieroboam*.

3. Reg. 12. 2. Par. 11.

Porrò *Roboam* fugit *Ieroſolymam*, ubi ſola tribu *Iuda* ipſi adhærente, ac tribu *Benjamin*, quoties opus erat, fideliter *Iudam* adjuvante, regnat annis 17. mox congregans 180. millia bellatorum, dum reliquas tribus ad obediendum ſibi compellere parat, à Domino per *Semeiam* Prophetam præliari vetatur; eò quod Dei voluntate ab eo diſceſſerint. *Ieroboam* verò rex *Iſrael* habitans in *Sichem*, verituſne ſi populus ſuus pro ſolenni more feſta celebrandi ac ſacrificandi gratia frequentaret

Roboam præliari vetatur. 3. Reg. 12.

rater Ieroſolymam, revertatur ad domum *David*, facit duos vitulos aureos, quorum ũ- num in *Bethel*, alterum in *Dan* posuit, ac tanquam deos ab *Iſraëlitis* adorari præcipit, conſtituitque utrobique phanum, altare, & ſacerdotes quoslibet e populo, feſtumque dedicationis celebrandum die 15 Octobris.

Cultus vitulorũ aureorum.

3. Reg. 13. Quodie cum *Ieroboam* ipſe in *Bethel* ſtans ante altare thus adoleret vitulo, eo ex *Ieroſolyma* miſſus a Deo *Addo* Propheta de *Iuda*, exclamat ad altare: *Ecce filius naſcetur domui David, nomine Joſias, & immolabit ſuper te ſacerdotes excelſorum qui nunc in te thura ſuccendunt & oſſa hominum ſuper te comburet*, in cujus ſignum mox altare ſcinditur, & Regis, Prophetam apprehendere jubentis, extenſa manus areſcit: quæ ſtatim orante Propheta ſanitati reſtituitur. Revertens autem Propheta, eo quòd à pſeudo Propheta deceptus contra Dei interdictum ibi commediſſe, Dei nutu in via à leone occiditur, occiſum tamen leo cuſtodit, donec à pſeudo Propheta ſepeliretur. *Ieroboam* vero ſuam augens impietatem, ejicit ſacerdotes & levitas Domini, aras in collibus excelſis extruit, lucos facit, & pecuniis acceptis omnes qui vellent è plebe conſtituit ſacerdotes excelſorum & dæmoniorum in vitulis & idolis reſponſa dantium.

Nativitas Joſiæ prædicitur.

Peccatũ Ieroboã.

2. Par. 11. *Roboam* autem ſacerdotes & levitas à *Ieroboam* ejectos, cæteroſque Dei cultores ex cunctis tribubus *Iſraël* ad ipſum confugientes ſuſcipit, ac pie bene beateque vivit annis tribus, Quarto autem multiplicat ſibi uxores, quas habuit 18. concubinas 60. filios 28. & filias 60. relinquit Dominum, ædificat & ipſe cum populo in excelſis aras, & ſtatuas, ac lucos, in quibus ſcortantur, faciuntq; abominationes gentium. Ob quæ anno quinto venit *Seſac* Rex *Aegypti* cum exercitu numeroſiſſimo, & captis civitatibus *Iuda*, obſidet *Ieruſalem*, tunc Dominus per *Semeiam* Prophetam ait [illegible] & Principibus obſeſſis: *vos reliquiſtis* [illegible] *reliqui vos in manu Seſac*. reſpondent [illegible] *Dominus*. tum Dominus *Semeiæ*: quia [illegible] ſunt, non diſperdam eos penitus per [illegible] tamen ſervient ei, ut ſciant diſtantiam [illegible] ſervitutis meæ, & ſervitutis regni terrarum. [illegible] ejus ergo *Seſac* diripit theſauros templi domuſq; regiæ, & recedit. ſcuta quoq; aurea, quæ fecerat *Salomon*, ſecum tulit in *Aegyptum* pro quibus *Roboam* fecit ænea.

3. Reg. 14. 2. Par. 12. Idololatria Iudæ.

Spolia Ieruſal.

3. Reg. 14. Poſt hæc *Ieroboam*, filio ſuo ægrotante mittit uxorem ſuam in *Silo* ad *Ahiam* prophetam jam præ ſenio cæcutientem, ut eum conſulat quid eventurum ſit puero: cui *Ahias* prædicit propter peccata *Ieroboam*, filium ejus moriturum, & domum *Ieroboam* penitus delendam, ac *Iſraëlem* evellendum de terra iſta, atque diſpergendum trans flumen *Euphratem*, revertente itaque illa domum in *Therſa*, puer moritur.

Prophetia Ahiæ.

Anno Mundi 2987.

Genebrar 3101 & ſic in ſeq. 3. Reg. 15. 2. Par. 13.

ABIA filius *Roboam*, paternæ impietatis æmulus, regnat ſuper *Iudam* annos 3. hic cũ 40. millibus armatorum pugnaturus contra *Ieroboam* habentem 80. millia, dehortatur exercitum *Ieroboam* à bello contra ſe, eo quod Deum haberet ducem, quem illi abjecerant, at dum hæc loqueretur, *Ieroboam* miſſis à tergo militibus, ignorantes circumquaque cingit, tum *Iuda* clamante ad Dominum, & ſacerdotibus tubis clangentibus, perterret Dominus *Iſraëlitas*, fugiuntque, quorum percutit *Abia* 50 millia, ac diverſas capit civitates, paternæque impietatis æmulus, accipiens uxores 14. procreat 22. filios & 16. filias.

Deus terret Iſraëlitas

Anno Mundi 2990.

Genebrar 3106. 3. Reg. 15. 2. Par. 14. 15.

ASA *Abiæ* filius, 5. Rex *Iuda*, regnat annis 41. fecit rectum, ſicut *David*, univerſas idolorum ſtatuas, aras, phana & excelſa deſtruit ac confringit, lucos ſuccindit, ſcorta maſculaſſe ffeminatoſq; aufert, amovet matrem ſuam à cultu *Priapi*, cui illa ſimulacrum lucumque conſecraverat, eique princeps præerat, *Priapi* ſpecum ac lucum ſubvertit, ejusque ſimulacrum turpiſſimum confringit, conterit, & comburit in torrente *Cedron*: præcipit *Iudæ*, ut ſervirent Domino, ideoq; in pace regnans, urbes *Iuda* ædificat ac munit, habens exercitum paratum in tempus oportunum. de Juda, 300. millia bellatorum: de *Beniamin* vero 280. millia.

Aſa idola aufert.

Anno Mundi 2991.

ANNO ejus 2. *Nadab* filius *Ieroboa* impiè regnat ſuper *Iſraël* biennio, quem *Baaſa* occidit, omnemque domum *Ieroboa* delet, regnatque impius poſt impium in *Therſa* ſuper *Iſraël* annis 24. ambulans in peccatis *Ieroboam*.

3. Reg. 15. Deletio domus Ieroboæ.

Anno Mundi 3004.

ANNO 15. venit contra *Iudam* *Zara Aethiops* cum exercitu decies centum milliũ curribuſque trecentis. cui *Aſa* progreſſus obviam juxta *Mareſa*, acie ad bellum inſtructa, invocat Dominũ, tum Domino *Aethiopes* cædente, atque *Aſa* cum ſuis fugientes perſequẽte, *Aethiopes omnes* contriti ſunt.

2. Par. 14. Aethiopes Divinitus debellantur

Revertentibus cum præda *Ieroſolymam*, egreſſus in occurſum *Azarias* Propheta, ait victoriam à Deo datam, eò quod legitima ejus ſervaſſent. itaque macte procedant. prophetatque *Iſraëlem* futurum multo tempore abſque Deo vero, & abſque ſacerdote, doctore, & abſque lege in multa anguſtia. tandemque reverſurum ad Dominum. cujus verbis confortatus *Aſa*, reliquias idolorũ de omni *Iuda* & *Benjamin* aufert, convocatoque univerſo populo *Ieroſolymam* menſe Maio, immolat Domino de præda boves ſeptingentos, & oves 7. millia, fœdus populi cum Deo renovat, jurantque omnes voce magna & in jubilo ſe Deo toto corde ſervituros. unde Deus præſtat eis requiem per circuitum.

2. Par. 15. Prophetia Azariæ. Renovatio fœderis.

Anno Mundi 3015.

3. Reg. 15. 2. Par. 16

ANNO 26. aſcendit *Baaſa* Rex *Iſraël* in *Iudam*, & ædificat *Rama*, ut inde *Judæos* infeſtaret, ſed *Aſa* miſſis theſauris templi & Regiæ

giæ, vocat *Benadad* Regem Syriæ in auxilium, quo civitates Iſrael vaſtante, *Baaſa*, relicta *Rama*, revertitur in *Therſa*. Tunc *Anani* Propheta *Aſam* increpat, quod relicta in Deum fiducia, cujus auxilium expertus erat in debellatione Æthiopum, quæſiſſet adjutorium gentium, dicens ob id bella deinceps adversus ipſum conſurrectura, iratus *Aſa*, Prophetam conjicit in nervum, & propterea pedes ipſe poſtea doluit.

Incarceratio Anani.

3. Reg. 16. Tunc & *Iehu* Propheta filius *Anani*, miſſus à Deo ad *Baaſa* Regem Iſrael, nunciat ei propter ipſius idolatriam & ſcelera totam progeniem ejus evertendam, ideoq; Propheta à rege occiditur.

Occiſio Iehu. 3. Reg. 16.

Eodem anno 26. mortuo *Baaſa*, regnat impius *Hela* filius ejus, quem poſt biennium in *Therſa* epulantem & ebrium occidit *Zamri* ſervus ejus, & regnans diebus 7. interficit omnem domum cognationemque *Baaſa*: deinde ab *Amri* obſeſſus in *Therſa*, ſeipſum cum domo regia comburit. Cui ſuccedens *Amri*, regnat annos 12. ſex in *Therſa*, & 6. in *Samaria*, quam extruxit in ſedem regni Iſrael, præceſſoribus ſuis ſceleratior fuit. Anno 30. cœperunt contra *Aſam* bella conſurgere.

Deletio domus Baaſa. 2. Par. 15

Anno Mundi 3028.

3. Reg. 16. ANNO 38. cœpit regnare *Achab* filius *Amri*, cum quo regnat biennio, deinde adhuc an. 22. omnium Regum præceſſorum ſceleſtiſſimus, ducit uxorem *Jezabel* filiam Regis Sidonis & Tyri, à qua incitatus præter vitulos aureos etiam *Baal* Deo Tyriorum in *Samaria* templum & aram ædificat, lucum plantat, ſacerdotes ac falſos Prophetas conſtituit, eumq; colit & adorat, altaria autem Domini in excelſis deſtruit, Prophetas ac Sacerdotes ejus occidit, quo tempore *Abdias* diſpenſator domus *Achab*, ab infantia timens Deum, centum Prophetas Domini abſcondit in duabus ſpeluncis, & pavit eos pane & aqua, ideoque poſtea conſecutus à Deo donum prophetiæ, prophetavit de vaſtatione *Edom*, & ſalutatione *Juda* futura in monte *Sion*.

Achab Regum peſſimus. 3. Reg. 18. Prophetia Abdiæ. Abd. 1.

Tempore *Achab*, *Abiel* reædificat *Jericho*, in cujus fundatione obiit primogenitus ejus, & deinceps alij filij ejus, ultimus autem in appenſione portarum, juxta maledictionem *Joſue*.

3. Reg. 16. Reædificatio Jericho.

Anno Mundi 3029.

3. Reg. 15. 2. Par. 16. ANNO 39. cœpit *Aſa* ſenex ægrotare dolore pedum vehementiſſimo, & nec in infirmitate ſua quæſivit Dominum: ſed magis in medicorum arte confiſus eſt, biennio poſt defunctum, combuſſerunt ambitione nimia, cui ſuccedit *Ioſaphat* filius ejus.

Mors Aſa.

3. Reg. 17. Luc. 4. Iacob. 5. *Elias* autem *Theſbites* Propheta zelo juſtitiæ propter idolatriam, *Achab* orat Deum ut non plueret ſuper terram, ſuaque oratione claudens cælum, dicit regi *Achab*, nec rorem, nec pluviam annis his deſcenſuram, niſi juxta verbum ſuum, quo dicto, juſſu Dei ſecedens ad torrentem *Carith*, Divina providentia ibi paſcitur à corvis, mane & veſpere ei panem & carnes adferentibus, bibitq; de torrente, quo ob inopiam pluviæ exſiccato, præcepto Dei abit in *Sareptam Sidonis*, ubi à vidua paupercula recipitur & paſcitur; cujus hydria farinæ non deficit, & lecythus olei non minuitur, ejuſdemque viduæ filium paulò poſt mortuum, *Elias* oratione ſua reſuſcitat, qui *Jonas* poſtea Propheta fuiſſe affirmatur.

Elias paſcitur à corvis.

Anno ſiccitatis tertio & ſeminis exacto, fame vehementi omnem terram premente, *Elias* Dei juſſu occurrens primo *Abdiæ* diſpenſatori, deinde regi *Achab* herbā jumentis quærenti, exprobrat ob ipſius idolatriam *Iſraelē* affligi, jubet congregari ad ſe in *monte Carmeli* univerſum *Iſrael*, & Prophetas *Baal* 450. Prophetaſque luci 400. commenſales *Jezabel*, ubi cum acciti à Rege convenniſſent, *Elias* arguit populum *Iſrael*, quod in utramque partem claudicantes, Deo & *Baal* ſervirent, ac proponit, ut ipſe & Prophetæ *Baal*, uterq; bovem ſuo Deo ſacrificaret, igne non ſuppoſito, & cujus hoſtia igne cæleſti abſumeretur, illius Deus coleretur, placuit propoſitio. Prophetæ *Baal* primi offerentes à mane uſque ad meridiem *Baal* fruſtra inclamant, circum altare ſaltant, cultriſque ſe inciduut, ita ut perfunderentur ſanguine, à meridie *Elias* cæſum bovem altari à ſe, ex 12. lapidibus, ædificato, ligniſque imponit, ac ter aqua perfundit, inde orat Deum, ut oſtendat populo ſe verum eſſe Deum, tum ignis de cælo decidens holocauſtū penitus conſumit, quo viſo populus procidens, confitetur Dominum eſſe Deū, moxque *Elia* jubente omnes 850. Prophetas *Baal* apprehendunt, deductoſq; ad torrentem *Ciſon* occidunt, deinde *Elias* jubet Regem abire ad cibum ſumendum, ipſe verò cōſcenſo *Carmeli* vertice, pronus orans, pluviam à Deo impetrat, velocique curſu Regem proſecutus cum eo ingreditur *Jezrael*.

3. Reg. 18. Luc. 4. Iacob. 5. *Elias ſuū Deum ſigno cæleſti probat.*

Hinc fugiens *Jezabelem*, volentem ipſum occidere ob occiſos Prophetas *Baal*, abit in *Berſabee Iuda*, inde pergit in deſer[illegible] diei, ubi cum laſſus famelicuſq; ſed[illegible] Deum ut moreretur, obdormit ſub [illegible] excitatus autem ab Angelo, ejus [illegible] nem & aquam divinitus miſſa, comed[illegible] bibit, & in fortitudine cibi illius ambulat 40. diebus & 40. noctibus uſque ad montem Dei *Oreb*, ibiq; in ſpelunca percontanti Deo conquerens *Iſraelem* dereliquiſſe pactum Domini, altaria Dei eſſe deſtructa, & Prophetas occiſos, ſe ſolum relictum quæri ad necem: audit à Deo, adhuc ſeptem millia virorum eſſe relicta in *Iſrael*, qui non curvaverunt genua coram *Baal*; juberturque reverti, & in ultionem ac punitionem idololatriæ ungere *Azaëlem* in Regem *Syriæ*, & *Jehu* in Regem *Iſrael*, & *Eliſæum* in Prophetam pro ſe. Revertens ergo, reperit *Eliſæum* in *Abelmeula* arantem, & imponit pallium ſuum ſuper eum: qui ſtatim valedictis parentibus, deinceps ſequitur *Eliam*, eique miniſtrat.

3 Reg. 19. Fuga Eliæ. Ieiunium Eliæ. Vocatio Eliſæi.

Anno Mundi 3011.

Genebr. 3618. 4.Reg. 23. Ioſaphat. JOSAPHAT autem 7. Rex *Juda*, regnat annis 25. fecit rectum ut *Aſa*, & *David*, aufert excelſa conſecrata dæmoniis: ſed non etiam illa in quibus Populus thus adolebat, & ſacrificabat Deo, quæ auferri debuerant poſt dedicationem templi. aufert & lucos & reliquias effœminatorum, ideoque in pace regnat, divitiis potens & armis.

Anno tercio, mittit Principes, levitas, & ſacerdotes cum libro legis, ut in univerſis civitatibus *Juda* docerent Populum timere Deum unde factum eſt ut omnia Regna terrarum, in gyro eum timerent & honorarent. 2.Par.17. Iuda docetur legem Dei.

3.Reg.20. Anno 16. *Benadad* Rex *Syriæ* cum 32. Regibus & innumerabili exercitu obſidet *Samariam*. deſperatis rebus Propheta quidam *Achab* conſolans, promittit Deum daturum victoriam per pediſſequos Principũ *Iſrâel* quorũ mox 232. egreſſi, mirabiliter hoſtes cædunt fugantq;. Parta victoria, Propheta præmonet Regem *Achab* Syros ſequenti anno redituros. Syri à pueris cæſi.

Anno itaq; proximo *Syri* redeunt. *Achab*, 3.Reg.20. rurſus per Prophetam de victoria aſſecuratus, occidit ex eis in campeſtribus *Aphec* centum millia reſidui, ad 27. millia fugentes in *Aphec*, & ipſi ruina muri conteruntur. *Benadab* ab *Achab*, miſericordiam petens, vivus dimittitur. propter quod *Michæas* Propheta Dei juſſu à ſocio ſuo vulneratus, revertenti *Achab*. occurrens, ait: quia dimiſiſti virum dignum morte, erit anima tua pro anima ejus, & populus tuus pro populo eius. ideoq; *Michæam* ab *Achab* incarceratum teſtatur *Ioſephus*. Syri rurſus cæſi. 8.anti.14.

Eodem anno conſtituit *Achab* unum è 72. filijs regnare ſecum *Ochoziam* Regem impiſſimum. Poſt hæc *Achab* poſtulat vineam *Naboth*, quæ in *Iezrael* palatio ſuo erat contigua, quam cum ille denegaret, eo quod patrũ ſuorum eſſet hæreditas, Rege ob id contriſtato, juſſu *Iezabel*, *Naboth* coram judicibus *Iezrael* à [illegible] teſtibus accuſatus blaſphemiæ, ex[illegible] lapidatur. Ob quod ipſi *Achab* [illegible] vineam properanti Dei juſſu [illegible] *Elias*, ait illi: in loco in quo linxe[illegible] ſanguinem *Naboth*, lingent etiam [illegible] tuum, ibidemq; canes comedent *Iezabelem*: addens univerſam progeniem ipſorum excidendam. quo audito *Achab* ſciſſis veſtibus ſacco ſe operit, jejunat, coram Deo ſe humiliat: unde Deus indicat *Eliæ* differendum ſupplicium uſque poſt mortem. 3.Reg.22. 3.Reg.21. Lapidatio Naboth. Prophetia Eliæ.

Anno 18. cæpit regnare ſuper *Iſrael* & *Ioram* frater *Ochoziæ*. 4.Reg.3.

3.Reg.22. 2.Par.18. Anno 20. *Ioſaphat* inviſens *Samariæ* Regem *Achab*, requiritur ut cum ipſo aſcendat ad recipiendum à Syris *Ramothgalaad*. *Ioſaphat* verò cenſet conſulendum ſuper hoc verbum Domini. acciti ergo ab *Achab* 400. pſeudoprophetæ, uno ore reſpondent eundum in bellum, fore ut *Ramoth* capiatur. *Michæas* autem unicus Dei propheta, quem, odiebat *Achab*, eo quod infauſta illi prophetaret, ad petitionem *Ioſaphat* adductus, utque vera loquatur ab *Achab* adjuratus, ait: *Achab* in prælio occidendum, & populum diſpergendum. aſſerens pſeudoprophetas ſpiritu mendaci decipere Regem *Achab*, quã ob cauſam à *Sedechia* pſeudopropheta percutitur in maxillam, juſſuq; *Achab* reducitur in carcerem, arido pane & aqua ſuſtentandus, donec Rex revertatur in pace. Aſcendunt itaque in *Ramothgalaad*, ubi *Ioſaphat* circumdatus à Syris, clamans ad Dominum liberatur. *Achab* ictu ſagittæ vulneratus, moritur, ac relatus in *Samariam*, ſepelitur: cumque currus ejus cruore fœdatus ablueretur in piſcina juxta *Iezrael*, lingunt canes ſanguinem ejus. cui ſuccedens *Ochozias* filius ejus, impiè regnat annis 2. Patri ſuo *Achab* & *Ieroboam* in impietate ſimillimus cultor & ipſe *Baal* ac vitulorum. Prophetia Michææ. Mors Achab.

Ioſaphat autem revertens *Ieroſolymam* increpatur à *Iehu* Propheta quod impio *Achab* præſtiterit auxilium: ideoq; ipſum Dei iram promeruiſſe, ſed ob bona ipſius opera liberatum. Rurſumq; circumiens ditionem ſuam, revocat populum ad cultum Dei: conſtituitque oppidatim judices, præcipiens eis ut diſcretè juſteque judicent, tanquam rationem Deo reddituri. 2.Par.19. Iudæi revocatur ad Deum.

Poſt hæc *Moabitis*, *Ammonitis*, ac *Idumæis*, 2.Par.20. congregatis in *Engaddi* contra *Ioſaphat* ipſe perterritus prædicato jejunio cum univerſo Populo ſuo in templo ſupplex implorat auxilium Dei. tum *Iaziel* Propheta ſpiritu Domini incitatus, in medio cœtus exclamat: *O Iuda & Ieruſalem, nolite timere, cras egredimini contra eos, & Dominus erit vobiſcum; confidenter ſtate, & videbitis auxilium Domini.* Ita factum eſt: nam *Iudæis* in valle benedictionis laudem Deo canentibus, hoſtes in ſemetipſos verſi, mutuis ſe vulneribus conficiunt. quorũ ſpolijs Judæi per triduum direptis, cum gaudio & jubilo reverſi *Ieroſolymam*, in templo Deo gratias agunt. Moab Ammonit. & Seir ſe mutuo occidunt.

Anno 21. *Ioſaphat* & *Ochozias* faciunt naves in *Aſiongaber*, quæ navigarẽt in *Ophir* pro auro. at *Eliezer* Propheta nunciat Regi *Ioſaphat* naves Divinitus tempeſtate confractas eſſe, eo quod cum impio *Ochozia* ſocietatem iniiſſet. unde noluit ei ſecundo aſſociari. 3.Reg.22. 2.Par.20. Fractio navium.

Anno 22. *Ochozias* lapſus *Samariæ* per cancellos cœnaculi ſui, ægrotans mittit nuncios ad conſulendum *Beelzebub* Deum *Accaron*, utrum vivere queãt de infirmitate ſua. quibus juſſu Angeli occurrens piloſus, zonaque pellicea accinctus, per eos Regẽ increpat. ideoq; moriturum prædicit. ad quem capiendum Rex mittit viciſſim tres Principes quinquagenarios, quorum duo cum ſuis militibus ad verbum *Eliæ* igne cœleſti conſumuntur, tertius autem ſua modeſtia ſervatur. cum quo hortatu Angeli *Elias* deſcendes ad *Ochoziam*, ipſum, ob miſſos nuncios moriturum nunciat quo mortuo regnat *Ioram* frater eius annis 12. impius. 4.Reg.1. Zelus Eliæ. Elias centum viros perdit.

Elias autem cum *Eliſæo* individuo ſuo comite it de *Galgalis* in *Bethel*, inde in *Iericho*, 4.Reg.2.

deinde

deinde *Iordanis* aquas ictu pallij ſui dividens, per ſiccum tranſit. *Eliſæus* petit ſibi dari ſpiritum *Eliæ* duplicem, cumque ſimul pergerent colloquentes, ecce *Eliſæo* vidente *Elias* à Deo curru igneo & equis igneis rapitur in cœlum aëreum, ac vehitur in paradiſum terreſtrem.

Raptus Eliæ.

Eliſæus verò accepto *Eliæ* pallio & duplici ejus ſpiritu, revertens, rurſum pallio eius *Iordanis* aquas dividit ac tranſit. habitans in *Iericho*, ad petitionem civium, aquas *Iericho*, mortiferas, immiſſo in eas ſale ſalubres reddit. Inde aſcendens in *Bethel*, à pueris propter calvitiem irridetur: quorum 42. ab eo eo maledicti, ab urſis lacerantur. hinc abit in montem *Carmeli* inde revertitur in *Samariam*.

Miracula Eliſæi.

4. Reg. 1.

Porro *Ioram* Rex Iſraël, amovet ſtatuam *Baal*: ſed permanet in cultu vitulorum, aſſumpto *Ioſaphat*, & Rege *Edom*, ſimul pergunt tres Reges per deſertum *Idumææ* contra Regem *Moab* ſolita tributa Iſraëli ſolvere recuſantem. cumq; in deſerto deeſſet exercitibus aqua, *Ioſaphat* requirit Prophetam Domini, in cujus gratiam *Eliſæus* pſalte canente prophetans, promittit eis aquam ſine pluvia; inſuper & de *Moabitis* victoriam. Itaq; manè Divinitus aquam per viam *Edom* adfluentem accipiunt, quarum rubore deceptos, ſibiq; occurrentes *Moabitas* vincunt, terram eorum vaſtant Regemq; in urbe obſident. qui deſperans filium ſuum primogenitum offert holocauſtum ſuper murum. quo viſo Iſraëlitæ, revertuntur in terram ſuam.

Impetratio aquæ.

4. Reg. 4. Ioſeph. 9. antiq. 3. Multiplicatio olei.

Poſt hæc *Eliſæus* viduæ paupercula, uxori *Abdiæ Prophetæ* jam defuncti, ære alieno gravatæ, oleum in vaſis multiplicat; quo divendito illa ſatisfaciat creditori, & de reſiduo cum filiis vivat.

4. Reg. 4. Sunamitis.

Cum autem ſæpè iter haberet per *Sunam* civitatem, inibi à muliere divite hoſpitio ſuſcipitur & alitur; cui ſterili pro miniſterio filium à Deo impetrat, quem poſtea mortuum, ab ipſa de monte *Carmeli* adductus, cum *Giezi* præmiſſus cum baculo ſuo ſuſcitare non valeret, ipſe ſua oratione & incubitu ſuſcitat.

4. Reg. 4. Auſtra panum.

Reverſus in *Galgala*, tempore famis pulmentum filiorum Prophetarum amarum, injecta farina, dulceſcere facit. quin & 20. panibus hordeaceis centum viros famelicos ita ſatiat, ut ſupereſſet.

4. Reg. 5. Luc. 4.

Naaman autem Princeps militiæ Regis Syriæ leproſus, monitu ancillæ ſuæ Iſraëlitidis, cum magnis muneribus venit *Samariam* ad *Eliſæum*, ut curaretur à lepra: à quo jubetur ut ſepties lavet ſe in *Iordane*, quod primo contemnit, at famuliorum conſilio deſcendit, lavat, mundatur. reverſus ad *Eliſæum*, confitetur Deum Iſraël, eumque colere ſtatuit: *Eliſæo* munera offert: ſed *Eliſæus* ea accipere renuit. Digreſſum verò per miliare *Naaman* conſecutus Giezi *Eliſæi* famulus, conficto mendacio argentum & veſtes ab eo accipit; ob quod ab *Eliſæo* reprehenſus, lepra percutitur, quæ ipſi ac poſteritati eius perpetuo adhæret.

Naaman à lepra purgatur.

4. Reg. 6. Ferrum natat.

Hinc *Eliſæus* ferrum ſecuris filii Prophetarum in *Iordane* ſubmerſum, projecto in aquam ligno, ſupernatare facit.

4. Reg. 6.

Deinde indicat ſæpè Regi *Iſrael* ſecreta & inſidias Regis Syriæ: quapropter ab exercitu Syrorum in *Dothaim*, ut caperetur, circumdatus, ipſe DEO fidens miniſtro ſuo timenti oculos aperit, cœleſtemque circum ſe exercitum videre facit. Deinde Syros omnes cæcitate percutit, obcæcatos, ducit in *Samariam* ad Regem *Iſrael*: ubi remota cæcitate cibo potuque refectos remittit in Syriam.

Syri excæcantur.

4. Reg. 6. 7. Fames in Samaria.

Poſt hæc *Benadad* Rege Syriæ obſidente *Samariam*, tanta in urbe fames fuit, ut venderetur caput aſini 80. argenteis, & quarta pars cabi ſtercoris columbarum 5. argenteis, utq; matres filios ſuos coquerent & commederent: quamobrem Rex *Iſrael* mandat *Eliſæũ* occidi: mox mandati pœnitens, agnoſcit corã *Eliſæo* juſte à se Deo tantam afflictionem immiſſam, tunc *Eliſæus* prædicit regi, magnam in craſtino futuram *Samariæ* frumenti abundantiam: quod dux quidam regius negans poſſe fieri, audit ab *Eliſæo*, videbis, ſed inde non comedes. Nocte Syri Divinitus ſonitu armatorum, curruum, equorumq; adventantium territi, feſtinanter relictis omnibus fugitant, quorum fugam manè 4. leproſi urgente fame ad caſtra hoſtium progreſſi annunciant Samaritis, qui turmatim egredientes, caſtra Syrorum diripiunt, atque ita ingens victualium copia invecta, dux autem ille *Eliſæi* verbo incredulus, in porta *Samariæ* à turba conculcatus obijt.

4. Reg. 7. Syri à Deo fugantur.

4. Reg. 8. Sunamitis.

Eliſæus autem prædicit mulieri Sunamitidi hoſpitæ ſuæ famem ſeptem annis futuram, quæ ipſius conſilio peregrinatur in terra Philiſtijm ſeptennio, deinde reverſa, interceſſione *Giezi* narrantis regi miracula per *Eliſæum* facta, ob filium ſuum ab eo ſuſcitatum, ſuam domum, & agros cum fructibus recipit.

4. Reg. 8. Mors Benadat.

Poſt hæc *Eliſæus* it *Damaſcum*, ubi *Azaeli* percontanti an *Benadad* rex Syriæ ægrotans revaleſceret: reſpondet, eum naturali[illegible] huc vivere poſſe, attamen morte viol[illegible] riturum, ipſumque *Azaelem* pro eo [illegible] rum, cui prædicit quanta mala factu[illegible] Iſraëlitis. Itaque reverſus *Azael* ad Regem, eum ſanandum eſſe nunciat; quem tamen poſtridie ſtragulo ſuffocat, regnatque pro eo.

Azael rex Syriæ.

Anno Mundi 3056.

Genebrar 3272.

DEFUNCTO Joſaphat, *Ioram* filius eius regnat ſuper Judam annis 8. qui occidit omnes fratres ſuos & quoſdam principes, inductus ab *Athalia* uxore ſua filia *Achab* dereliquit Dominum, & ambulat in vijs *Achab*, fabricatur idola & excelſa, eaque populum adorare compellit, unde *Edom* ſive *Idumæa* & *Lobna* recedunt à *Iuda*, allatæ ſunt ei literæ ab *Elia Propheta* ex Paradiſo tranſmiſſæ, hæc continentes; propter idololatriam & fratricidium ipſius regnum ac domum diripiendum: ipſumque peſſimâ

4. Reg 8. 2. Par. 21. Impietas Ioram.

Epiſtola Eliæ.

ægritudine periturum. Suſcitati ergo à Deo *Philiſtæi* & *Arabes*, terram *Iuda* vaſtant, omnẽ ſubſtantiam Regis diripiunt, uxores auferunt, filios eius occidunt, excepto *Joachaz* minimi natu. ipſeque Rex percuſſus à Domino alvi fluxu incurabili biennio cruciatur, & inteſtinis paulatim effluentibus, interit, ac ſine exequiis ſepelitur.

Punitio Ioram.

Anno Mundi 3064.

4. Reg. 8. 2. Par. 22. Ochozias.

OCHOZIAS, qui & *Joachas*, filius *Joram*, 9. Rex *Iuda* regnat anno uno. *Athaliæ* matris ſuæ impulſu ambulat in viis *Achab*; abit cum *Joram* Rege Iſrael ad expugnandam *Ramoth-galaad*: vulneratum ibi *Joram* à Syris, ac reverſum ut curaretur, in *Jezrael* inviſit.

4. Reg. 9. 2. Par. 22.

Interea *Iehu* juſſu *Eliſæi* ab ipſius diſcipulo in *Ramoth-galaad* unctus in Regem *Iſrael*, juſſuſque delere domum *Achab* domini ſui, & ulciſci ſanguinem prophetarum & ſervorum Dei de manu *Iezabel*, venit cum exercitu in *Iezrael*, ac Regem utrumque in ſuburbio ſibi occurrentem interficit; *Joram* quidem in loco cujus cadaver projici jubet in agro *Naboth*: *Ochoziam* vero in fuga, quem Jeroſolymis ſepeliri permittit, eo quod eſſet nepos pii *Joſaphat*. Ingrediens autem portam *Iezrael* Jezabelem ornantem caput ſuum è feneſtra præcipitari mandat; quæ lapſa humi ab equis conculcatur, & à canibus oſſetenus comeditur.

Deletio domus Achab.

4. Reg. 10. 2. Par. 22.

Hinc *Jehu* miſſis literis ad primates *Samariæ*, 70. filios *Achab* necari, eorumque capita ſibi in *Iezrael* tranſmitti facit. inde pergens in *Samariam*, obvios ſibi 42. Principes *Juda*, filios fratrum *Ochoziæ* in via jugulat. Dein obvium habens *Jonadab* filium *Rechab*, (à quo *Rechabitæ* originem habent) eum, data dextra ſibi in ſocium aſſumit. ac cum eo ingreſſus *Samariam*, totam deinceps domum, progeniem, ac ſtirpem *Achab* delet & extirpat radicitus. Deinde omnes Sacerdotes, prophe[illegible] & cultores *Baal* callidè ſimulato ſacrificio [illegible] *Iſrael* convocat in templum *Baal*, [illegible] omnes trucidat, ſtatuas *Baal* [illegible] comminuitque templum eius de[illegible] ex eo facit latrinas publicas. Ob quæ à Domino Deo laudatus, promiſſionem accipit, ſuos filios regnaturos ſuper *Iſrael* uſque ad quartam generationem. ipſe autem regnat in *Samaria* annis 28. attamen quia à peccatis *Jeroboam* non receſſit, ſed vitulos aureos adorare populum permiſit: ideo *Iſrael* vehementer ab *Azael* Rege Syriæ affligitur.

4. Reg. 10. Abolitio cultus Baal.

Anno Mundi 3065.

Genebr. 3281. 4. Reg. 11. 2. Par. 22. Semen David necatur.

ATHALIA verò mater *Ochoziæ*, videns occubuiſſe filium ſuum, occidit omne ſemen Regium Davidis, regnumque Juda ſibi uſurpans, impiè regnat annis 6. ſpoliat templum Domini vaſis ejuſque ornat phanum *Baal*. induſtria tamen *Joſabet* ſororis *Ochoziæ*, uxoris *Ioiadæ* Pontificis, furtim ſubtractus internecioni infans *Joas* filius *Ochoziæ* anniculus, clam nutritur in templo Domini ſex annis.

2. Par. 24.

Anno Mundi 3071.

Genebr. 3287. 4. Reg. 11. 2. Par. 23. Ioas fit Rex Iuda.

ANNO autem ſeptimo, *Joiada* Pontifex aſſenſu auxilioque principum ac levitarum coronat, ungit, ſalutatque in templo *Joas* (qui & *Simeon*) puerum 7. annorum, in Regem Juda. *Athaliam* ſupervenientem occidit, pangit fœdus inter Deum, & Regem, & populũ: templum *Baal* dirui, altaria & ſimulacra illius confringi, Sacerdotem eius interfici curat: cultum vero Dei reſtituit.

4. Reg. 12. 2. Par. 24.

Porrò *Ioas* regnat annis 40. facit rectum quam diu vivit *Ioiada* Pontifex, quicum docebat, cuius conſilio accipit 2. uxores, è quibus gignit filios & filias. Poſt quæ jubet ſacerdotes colligere pecuniam ab omni populo ad inſtauranda ſarta tecta templi: quod cum illi negligentius agerent, Rex ipſe cum Pontifice, collocato in templo gazophylacio, mandat ſingulos deferre precium à *Moyſe* conſtitutum: atque ex ea pecunia templum inſtaurari curat.

Inſtauratio templi.

Anno Mundi 3093.

4. Reg. 13.

ANNO *Ioas* 23. mortuo *Iehu*, regnat *Joachaz* filius eius ſuper *Iſrael* annis 17. ambulat in peccatis *Jeroboam*, quapropter *Iſrael* traditus à Domino in manu *Azael* Regis Syriæ, & *Benedad* filii eius, diu ac graviſſime opprimitur: *Joachaz* autem deprecante Dominum, liberatur. pace tamen potitus permanet in cultu vitulorum. *Joachaz* verò mortuo ſuccedit in regno & peccatis *Ioas* filius eius annis 16.

Afflictio Iſrael.

2. Par. 24.

Anno 38. *Joiada* defuncto, qui vixerat annos 130. *Ioas* à Principibus ſuis ſe adorari admittit, derelictoque Domino, ſervit ſculptilibus & lucis, miſſos à Deo prophetas hoc increpantes contemnit; *Zachariam* filium *Ioiada* idipſum corripientem, per populum lapidari facit inter templum & altare.

Matt. 23. Lapidatio Zachariæ.

4. Reg. 12. 2. Par. 24.

Quapropter anno proximo, *Azael* Rex Syriæ cum per modico exercitu veniens contra *Ioas*, capta *Geth*, aſcendit Jeroſolymam, infinitam multitudinem Judæorum debellat, cunctos Principes interficit, Regem *Ioas* ignominioſe tractat, & acceptis ab eo templi ac palatii theſauris, ipſo *Ioas* in languoribꝰ magnis relicto, redit in *Damaſcum*. Poſtremò *Ioas* in ultionem ſanguinis *Zachariæ* à ſuis ſervis in lecto ſuo occiditur.

Debellatio Iudæorum. Mors Ioæ.

4. Reg. 13.

Eliſæus autem ægrotans Joas Regi Iſrael ſe inviſenti, ac flenti, tribus ſagittis arcu jactis, prædicit quod tribus vicibus percuteret Syriam. paulo poſt moritur calendis (ut aiunt) Julii, & ſepelitur in *Carmelo*. in cujus ſepulchrum ſequenti anno projectus quidam mortuus, ad contactum oſſium *Eliſæi* reviviſcit. *Eliſæum* autem tranſlatum aiunt *Samariam*, nunc *Ravennæ* quieſcere apud Regulares.

Eliſæus mortuus mortuũ ſuſcitat.

Joas verò *Benadad* filium *Azaelis* Regem Syriæ tribus prælis devincit, urbeſque Iſraeli ademptas recipit.

Anno

Anno Mundi 3111.

Genebrar 3327. 4 Reg. 14. 2 Par. 25

AMASIAS, qui & *Levi*, filius *Ioas*, 12. rex *Juda*, regnat annis 20. facit rectum, ſed non corde perfecto ut *David*. excelſa non aufert. occidit ſervos occiſores patris ſui, monitu prophetæ cujuſdam remiſſis Iſraëlitis, quos conduxerat, cum ſolis Judæis. Deo fidens, invadit in valle ſalinarum *Idumæos*, quorum 10. millia interficit, ac alia 10. millia è petra præcipitat. ſed victor reverſus, deos *Idumæorum* ſecum allatos colit, adorat, ac eis adolet incēſum. prophetæ à Domino miſſo id reprehendenti mortem minatur: ideoque ab ipſo audicie occidendum.

Amaſias colit ido la Edom.

4. Reg. 14 2. Par. 25.

Anno autem 14. regni ſui, ſecundum *Ioſephum*, ob victoriam de *Idumæis* ſuperbia elatus provocat *Joas* regem *Iſrael* ad prælium, initoque certamine juxta *Bethſames Iudæ*. Dei voluntate propter Deos *Edom*, Iuda cæditur, Amaſias capitur & ducitur in Ieruſalem, murus Ieruſalem deſtruitur à porta Ephraim uſque ad portam anguli 400. cubitis, templū ac regia ſpoliantur, filii nobilium obſides abducuntur in *Samariam*. Tandem facta conjuratione Ieroſolymis contra Amaſiam, fugit in *Lachis*, ibique à ſuis occiditur.

Ieruſalē ſpoliatur.

Anno Mundi 3136.

4 Reg. 14

JEROBOAM filius *Ioas*, poſt patrem ſuum regnat ſuper *Iſrael* annis 41. facit malum, non recedens à peccatis *Ieroboam*. hic verbis *Ionæ prophetæ* excitatus, juvante Deo, devictis Syris liberat Iſraelem ab afflictione graviſſima, terminoſque amiſſos recuperat.

Iſrael liberatur.

Ionæ 1. 2. 3. 4

Porro *Ionas* miſſus à Domino ad prædicandum in *Ninive* metropoli Aſſyriæ, conſcenſa in *Ioppe* navi fugit à facie Domini in *Tharſis*; propter quod orta tempeſtate, dormiens in navi, à nauclero excitatur, jactiſque ſortibus ſors ac tempeſtatis cauſa deprehenſus, ſuopte conſilio projicitur in mare, ceſſatque tempeſtas. ipſe autem à ceto abſorptus, fuit in ventre ejus 3. diebus & 3. noctibus, ac inibi orat Dominum, exauditur, tertia die vivus evomitur in aridam, i. terram. rurſumque juſſus à Domino, pergit in *Niniven*, prædicat urbem poſt 40. dies ſubvertendam. cui credentes Ninivitæ, converſi ad Deum ſtrictè jejunant, in ſacco & cinere pœnitentiam agunt. unde miſertus Deus, parcit civitati. *Ionas* verò egreſſus civitate, videns verbum ſuum adverſus *Niniven* non impleri, ne falſa prædicaſſe videretur, contriſtatur, orat mori. at Dominus per hederam ſubitò productam & areſactam, probat injuſtam ejus indignationem: ſeque rectè parcere Ninivæ, in qua ſint plus quam 120. millia innocentum.

Iona prædicante, Ninivitæ agunt pœnitentiam.

Anno Mundi 3140.

Genebrar 3356. 4 Reg. 15 2 Par. 26 Ozias rex Iuda.

OZIAS, qui & *Azarias* & *Mathat*, filius *Amaſiæ*, 13. rex *Iuda*, regnat annis 52. facit rectum ut *Amaſias* pater ejus, ſed excelſa non auferet: quæſivit Deum in diebus *Zachariæ prophetæ*, poſthumi,

Unde auxiliante Deo *Philiſthæum*, *Arabes*, & *Ammonitas* ſibi ſubjecit. erat exercitus ejus trecentorum & ſeptem millium & quingentorum, quos reliquit ſub manu Principum. ipſe verò erat agriculturæ deditus.

Oziæ ſtudium.

Amos 1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. Prophetia Amos

Anno Mundi 3166.

ANNO *Oziæ* 27. biennio ante terræ motum, *Amos* paſtor Thecue videt prophetatque ultionem Domini in *Damaſcum*, *Philiſthim*, *Tyrum*, *Edom*, *Ammon*, *Moab*. & *Iudam*, & maximè contra decem tribus *Iſrael*, cui ob idolatriam, aliaque ſcelera prædicit imminere vaſtationem, & captivitatem. Item tenebras ipſo meridie in paſſione Chriſti futuras, famemque audiendi verbum Dei, ac tabernaculum *David* reſtaurandum. Miſſuſq; à Domino ad populum *Iſrael*, ibi palam in templo *Bethel* prædicat Iſraelem captivum migraturum de terra ſua, obſiſtente *Amaſia* Sacerdote *Bethel*, à quo coram Rege *Ieroboam* accuſatur rebellionis, jubeturque ut eat prophetatum in terram *Juda*. ac cum nihilominus obnunciaret *Amaſiæ* cladem & Iſraeli tranſmigrationem, ibi cū vecte per tempora tranſfixum, ac dolore vulneris expiraſſe tradunt.

4. Reg. 15. 2. Par. 26. Sive ſi cum Oziæ.

Anno 29. *Ozias* Rex corde elatus ingreditur ſanctuarium templi, ibique ſuper altare thymiamatis adolet incenſum Domino, quod ſolis Sacerdotibus fas erat; quamobrem ab *Azaria* Pontifice ac 80. Sacerdotibus prohibetur. quibus cùm minaretur: ſtatim facto terræ motu maximo, Rex à Domino lepra percutitur, & à Sacerdotibus templo ejicitur. manenſque leproſus, habitat in domo ſeparata uſque ad diem mortis ſuæ, filio ejus *Ioatham* interim Regnum gubernante.

Ozias thurificans, fit leproſus. Zach. 14

Oſee 1. 2. & 13. 4.

Anno Mundi 3170.

HOC tempore *Oſea* Propheta juſſus à Domino accipit ſibi uxorem fornicariam, i. gentilem, & generans ex ea duos filios & unā filiam. nominat primum, *Jezrael*; secu... abſq; miſericordia; tertium, non popu... us: factis ac verbis prophetans ſangui... *rael* brevi puniendum ſuper domum ... Iſraelem ob fornicationem cum idolis, variaque peccata graviſſimè ſine miſericordia affligendum, devaſtandum, ac cum vitulo, quē colebat, transferendum in Aſſyriam. *Chriſtū*, devicta morte & inferno, die tertio reſurrecturum. Synagogam Judæorum, tanquam adulteram, à Deo repudiendam: Eccleſiam adulteram, à Deo repudiandam: Eccleſiam verò ex gentibus *Chriſto* ſponſandam in ſempiternum. Porrò Judæos diebus multis ſine rege & ſine ſacrificio expectaturos Meſſiam. noviſſimè converſendos ad *Chriſtum*.

Prophetia Oſeæ.

Anno Mundi 3177.

4 Reg. 15 Stirps Iehu deficit.

ANNO *Oziæ* 38. *Zacharias* filius *Jeroboam* impiè regnat ſuper *Iſrael* menſibus ſex eumque quartum & ultimum de poſteritate *Jehu*, occidit *Sellum*, regnatque menſe uno, quem occidit *Manahem*, & auxilio *Phul*.

regis Aſſyriæ vi regnum occupans, exigit à di-viribus mille talenta argenti, eaque dat *Phul* adjutori ſuo. regnat decennio, ambulans in peccatis *Ieroboam*.

Anno Mundi 3180.

Iſaia 1. 2. 3. 5. Eſaias incipit prophetare.

HISCE diebus *Eſaias* regio natus ſtemmate, cœpit prophetare in *Hieruſalem*. tam diſertè & apertè Judæorum vicinarumq; gentium ſcelera, & imminens ipſis excidium verbo ac ſcripto denuncians, tamque clare ac expreſſè de Chriſti nativitate, prædicatione, miraculis, paſſione, reſurrectione, & aſcenſione: deque reprobatione Judæorum & vocatione gentium & Eccleſiæ myſteriis, deſalvatione reliquiarum *Iſrael*, & die judicii diſſerens, ut non futura prædicere, ſed coram viſa narrare videatur. ideoque non tam propheta dicendus ſit, quàm evangeliſta.

Anno Mhndi 3189.

4 *Reg.* 15 Phacee

ANNO *Oziæ* 50. *Phaceia* filius *Manahem* regnat in *Iſrael* biennio, patri impietate perſimilis. quem interficit *Phacée*, & regnat pro eo annis 20. non recedens à peccatis *Ieroboam*. *Oſee*, *Eſaias*, *Ioel*, *Amos*, *Abdias*, *Ionas*, & *Micheas Sygchroni*, id eſt, contemporanei fuerunt.

Hieron in Oſee 1

Anno Mundi 3192.

Iſai 6 Eſaias vidit gloriã Chriſti *Ioan.* 12

IN anno quo mortuus eſt rex *Oziæ*, vidit *Eſaias* Dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum, & Seraphim clamantes: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus exercituum. à quo per Seraphim carbone ignito purgatus, mittitur ad prædicandum futuram tempore Chriſti Judæorum incredulitatem & deſolationem: & ejus, quæ derelicta erat, multiplicationem.

Anno Mundi 3192.

Genebrar 3408 4 *Reg.* 15 2 *Par.* 27 Joatham rex *Iuda*.

JOATHAM, qui & *Iorim*, filius, *Oziæ*, 14. [illegible] *Iuda*, regnat poſt mortem patris annis [illegible] rectum ut pater, excepto eo quòd ex-[illegible] aufert. ædificat portam templi ſub-[illegible]am, *Ammonitas* tributa pendere cogit.

Anno Mundi 3200.

Michea 1. 2. 3. 6. 7 Prophetia Micheæ.

TEMPORE *Ioatham* & deinceps, *Micheas Moraſtites* prophetat *Samariam* propter idola deſtruendam, & *Ieruſalem* funditus ſubvertendam, Judæos abducendos in *Babylonem*: inde redimendos, ac reliquias *Iacob* exaltandas, *Chriſtum* enim naſciturum in *Bethleem Iudæ*, ſuorum peccata aboliturum, aſcenſurum in cœlum, & in monte *Sion* regnaturum ſuper eos in æternum.

Anno Mundi 3208.

Genebrar 1484 4 *Reg.* 16 2 *Par.* 28

ACHAZ, qui & *Heliezer*, filius *Ioatham*, 15. rex *Iuda*, regnat annis 16. ambulat in via regum *Iſrael*, ſtatuas *Baal* paſſim erigit, idolis ſacrificat, inſuper & fili[illegible] ſuum in valle *Benhennon* holocauſtum in igne comburit idolo *Moloch*. quapropter *Raſin* rex Syriæ, & *Phacee* rex Iſrael, à Deo excitati, obſident *Ieruſalem*, cumque non poſſent expugnare, *Raſin* Haila urbe capta, magnam prædam *Iudæ* abducit *Damaſcum*: *Phacee* occidit uno die filium *Achaz* & 120. millia virorum ejus, & 200. millia mulierum & puerorum captiva minat in *Samariã*, verùm hortatu *Obed Prophetæ* remittit omnes domum.

Achaz idololatra peſſimus

Iſai 7.

Paulo pòſt dicti reges ſtatuunt redire contra *Hieruſalem*, at *Eſaias* Dei juſſu occurrens regi *Achaz*, timentemq. conſolans, prædicit hoc non futurum, ſignumq; offert; quod cum *Achaz* recuſaret, dat ſignum liberationis humanæ, virginem concepturam & parituram filium, cujus nomen *Emmanuel*. addens regnum *Iſrael* brevi finiendum, terramque *Iudæ* deſolatam iri.

Chriſtus promittitur ex virgine.

4 *Reg.* 16 2 *Par.* 28 4 *Reg.* 15 1 *Par.* 5

Cæterùm *Achaz* incredulus, miſſis theſauris templi ac palatii, auxilium petit à *Teglatphalaſar* rege Aſſyriæ: qui veniens, expugnat Damaſcum, *Raſin* occidit, habitatores traducit Cyrenen. deinde capit tribum *Ruben*, & *Gad*, & dimidiam tribum *Manaſſe* trans *Iordanem*, nec non tribum *Neptalim*, magnamque partem *Galilææ*, & transfert eos in *Aſſyriã*. ſed & *Iudam* vaſtans, *Achaz* ipſum tributo ſubdit.

Tranſlatio partis Iſrael.

4 *Reg.* 16 2 *Par.* 28

Porrò *Achaz* progreſſus *Damaſcum*, cùm videret altare *Damaſci*, mittit exemplar ejus Hieroſolymam ad *Vriam* ſacerdotem, præcipiens ut extrueret ei conſimile. quo facto, cũ rediiſſet *Achaz*, ſuper altare novum ſacrificat diis Syriæ, inque eo deinceps ſacrificare mandat. tollens autem altare Domini æreum, facit ex eo horologium claudit quoq; oſtia templi Dei, & facit ſibi altaria in omnibus angulis *Hieruſalem*, & in ſingulis urbibus *Iuda*, ad cremandum thus diis alienis. qua in impietate tandem obiit.

Achaz ſacrificat diis Syriæ

Anno Mundi 3211.

4 *Reg.* 15. 17.

ANNO *Achaz* 4. *Oſee* occidit dominum ſuum *Phacee*. Voleniſque regnare pro eo, impeditur fermè decennio. deinde regnum obtinet annis 9. facit malum, ideoq; à *Salmanaſar* rege Aſſyriorum devictus ac tributo ſubactus eſt.

Iſrael ſit tributarius.

Anno 5. *Achaz* Roma conditur. *Genebrardus tradit eam ſub Ozia conditam.*

Roma

Sibylla Erythræa floret: cujus de Chriſto verſus allegat *Auguſtinus*.

Sibylla.

Iſai. 8. 9. 24. 32 Prophetia Eſaiæ.

His temporibus *Eſaias* prophetat Iſraelem deſtructum iri ab Aſſyriis, Judæam à Babyloniis, Babylonem à Medis & Perſis, Item futuram vaſtationem *Philiſtium*, *Moab*, *Damaſci*, *Aegypti Aethiopiæ*, *Idumææ*, *Arabiæ*, & *Tyri*, multa intermiſcens de Chriſti nativitate, prædicatione, ſignis, cruce, ſepultura, & imperio, de fide gentium, converſione reliquiarum Iſrael, reſurrectione mortuorum, extremo judicio, & beatitudine cæli.

ANNO

Anno Mundi 3224.

Orig. chr. 3445. 4. Reg. 18. 2. Par. 29

EZECHIAS, qui & *Jeſus*, filius *Achaz*, 16. Rex *Juda*, regnat annis 29, facit bonum ut *David*; initio regni ſui, die 1. Martij aperit templum Domini, idq; mox facit per Sacerdotes & Levitas mundari, omnes idolorum ſordes aſportari in torrentem *Cedron*, abolitum Dei cultum, reſtituit, Deumque ſacrificijs placari, & canticis ac organis laudari.

Purgatio templi.

2. Par. 30

Deinde miſſis in omnem *Judam* & *Iſrael* nuncijs & epiſtolis, Populum univerſum convocat *Jeroſolymam* ad celebrandum *Paſcha* menſe ſecundo, quia primo nondum erant parati, cumque multi conveniſſent, primum deſtruunt altaria idolorum, quæ erant in *Jeruſalem*, deinde immolant & edunt Paſcha die 14. Aprilis, ſolemnitatemq; azymorum magnifice celebrant bis ſeptem diebus cum ingenti lætitia.

Celebratio Paſchæ.

4. Reg. 18. 2. Par. 31.

Peracto feſto, Populus regreſſus domum, juſſu *Ezechiæ* cuncta ſimulachra, excelſa, & altaria in univerſo *Juda*, *Benjamin*, *Ephraim*, & *Manaſſe* demoliuntur, lucoſq; ſuccidunt. *Ezechias* autem ſerpentem æneum, quem erexerat *Moyſes* confringit, quia Populus ſacrificabat ei. Sacerdotes & Levitas componit in ordinem miniſterij, utque liberius ſacris vacent, primitias & decimas eis dari jubet: Populo autem largiſſime ea offerente, conſtituit procuratores, qui factis horreis oblata ſervarent ac diſtribuerent.

Deſtructio idololatriæ.

Anno Mundi 3227.

4. Reg. 17 & 18.

ANNO *Ezechiæ* 4. *Salmanaſer* Rex Aſſyriorum, comperto quod *Oſee* Rex Iſrael, miſſis ad Regem Ægypti legatis, niteretur rebellare, aſcendens obſidet *Samariam*, quam poſt triennium capit, Regem & Iſraelem univerſum captivum transfert in Aſſyriam ultra montes Caſpios: quos nunquam in ſolum patrium reverſos tradunt.

Tranſlatio Iſrael in Aſſyriā.

Joſeph 11. antiq. 5. Tobiæ 1.

Inter alios *Tobias* cum *Anna* uxore & *Tobia* filio ejus unico ex tribu & civitate *Nephtalim* abducitur in *Niniven*, qui cum ab infantia Idola fugiens, Deum ſedulo coluerat, etiam in captivitate à lege Dei non recedit, ideoque nactus gratiam *Salmanaſer* Regis accipit poteſtatem ut quocunq; vellet, iret, unde circumiens, fratres concaptivos conſolatur, egentibus ſuccurrit, *Gabelo* mutuat 10. talenta argenti.

Tobias.

4. Reg. 17.

Aſſyrij autem miſſi ut pro Iſraelitis habitarent in *Samaria*, eo quod cultum Dei ignorantes idola ſecum allata colerent, Dei nutu à leonibus occiduntur, unde mittitur eis à Rege Aſſyriorum ſacerdos Iſraeliticus, qui ipſos inſtituat, à quo edocti, deinceps Deum colunt, ſed nihilominus & idolis ſuis ſerviunt. *pentateuchum Moyſi* tantum recipiunt.

Samaritæ Deo & idolis ſerviunt.

Joel 1. 2. 3.

Circa hæc tempora *Joel* Propheta prædicat Judæis inſtare, per noxias beſtias & hoſtes, terræ devaſtationem, ideoq; hortatur omnes, & potiſſimum Sacerdotes, ad planctum, jejunium, & orationem, & converſis magnam pollicetur proſperitatem, dandum Doctorem juſtitiæ, Spiritum ſanctum effuſum iri ſuper credentes, invocantes Dominum ſalvos fore denunciatque magna prodigia diem Domini terribilem præceſſura, omneſque gentes in valle *Joſaphat* judicandos: adjiciens cœleſtis Sion Patriæ fœlicitatem.

Prophetia Joelis.

Anno Mundi 3237.

4. Reg. 18. 2. Par. 32. Iſaia 36.

ANNO 14. Regni *Ezechiæ*, cum *Ezechias* tributum, quod Pater ipſius pendebat Aſſyrijs recuſaret, *Sennacherib* Rex Aſſyriorum captis civitatibus *Juda* munitis oppugnat *Lachis* & *Lobnam*, at miſſus ab eo *Rabſaces*, obſidet *Jeruſalem*. *Ezechias* fretus Deo, viriliter hortatur Populum fidere in Domino, contra *Rabſaces* multa jactans probra in *Ezechiam* & blaſphemias in Deum, varijs modis ac minis conatur *Jeroſolymitas* avertere à fiducia in Deum, & deditionem facere, idipſum agit & *Sennacherib*, mittens ad *Ezechiam* literas plenas blaſphemijs.

Obſidio ſecunda.

4. Reg. 19. 2. Par. 32. Iſaia 37.

Ob quas *Ezechias* ſciſſis veſtibus indutus ſacco, intrat templum, expandit literas coram Domino, orat ut opem ac ſalutem adferat, mittit etiam Sacerdotes opertos ſaccis ad *Eſaiam* Prophetam, ut & ipſe oret Dominū, qui Regem conſolans divinum promittit auxilium: Deum enim iſtam urbem protectorum ac ſalvaturum propter ſeipſum & *David* ſervum ſuum, blaſphemiaſque vindicaturum.

Oratio Ezechiæ.

Joſeph 6. bell. 31. & 10. anti. 2. 4. Reg. 19. 2. Par. 32. Iſaia 37. Augu. ad Fr. ſer. 23.

Prima jam nocte obſidionis *Jeruſalem* Angelus Domini percutit de exercitu *Sennacherib* 185. millia: corpora redigit in cineres (ait *Auguſtinus*) ne aërem fœtore corrumperent, armis ac veſtibus illæſis, ut Populus *Hieruſalem* ſpolia colligeret. *Sennacherib* cum paucis fugit in *Niniven*, ubi iratus multos occidit ex filiis *Iſrael*, quorum corpora cum ſepeliret *Tobias*, jubet & eum occidi, ni nudus effugiſſet. 45. die Rex ipſe, adorans in templo Dei ſui, à filijs ſuis occiditur.

Cædes Aſſyriorū. Tob. 1. Liran in 4. Reg. 19

4. Reg. 20. 2. Par. 32. Iſaia 38.

Eodem anno 14. *Ezechias* ægrotans audit ab *Eſaia* ſe moriturum, unde cum flens oraret Deum, rurſum audit ab *Eſaia* ſe intra triduum à Deo ſanandum, & vitam ſuam ad 15. annos prolongandam. poſtulanti ſignum, precibus *Eſaiæ* Sol retrocedit in horologio *Achaz* decem gradibus, itaq; cùm Rex juſſu *Eſaiæ* maſſam ficuum ulceri ſuo impoſuiſſet, curatur, ac die tertio ingreſſus templum, canticum gratiarum actionis Deo canit.

Retroceſſio Solis.

4. Reg. 20. 2. Par. 32. Iſaia 39.

Merodach autem Rex Babyloniæ Solem retroceſſiſſe obſtupeſcens, mittit legatos literas & munera ad *Ezechiam*, ut quærerent cur tale portentū accidiſſet. unde elatus *Ezechias*, oſtentat eis omnes theſauros domus ſuæ, ob quod ab *Eſaia* taxatus, audit eoſdem theſauros filioſque ſuos olim auferendos in Babylonē, ipſe verò fæliciter vivens, in pace obiit.

Nau. 1. 2. 3.

Circiter hoc tempus *Naum*, *Elceſæus* prophetat *Niniven*, ad priſtina ſcelera reverſam, Dei ultione igne & gladio perdendam & evertendam, totumq; Regnum Aſſyriorū deſtruendum: Iſraelem autem liberandum, ac pacem ſuper montes *Juda* evangelizandam.

Prophetia Naum.

Tob. 2. 3.

Porrò *Tobias* anno ætatis ſuæ 56. mortuo-

rum ſepultura fatigatus domi obdormiens, *Tobias ſenior' fi[t] cœcus.* hirundinis ſtercore ex nido ſuper oculos ipſius delapſo, excæcatur. inſuper & ab *Anna* uxore ſua textrice ac cognatis, quod fruſtra eleemoſynas & ſepulturas faceret, exprobratur, unde ingemiſcens ad Deum cum lachrymis orat, ut moreretur. quo tempore & *Sara* filia *Raguelis* in *Rages* civitate Medorum paſſa improperium ab ancilla patris ſui ob 7. ipſius maritos à dæmonio in primo congreſſu occiſos. Deum cum triduano jejunio & fletu orat, *Sara orat.* ut ab improperio iſto liberaretur. ſimulq; exauditur. Angeluſque *Raphael*, mittitur ut curaret eos.

Tob. 4. 5. *Tobias* autem cum putaret ſe jam brevi moriturum, *Tobiæ* filio ſuo piiſſima ſalutis monita inculcat, ac ſe 10. talenta argenti *Gabelo* in Rages Medorum ſub chirographo mutuaſſe indicat, jubetque ut eat ad repetendum *Angelus comes Tobiæ.* ea qui egreſſus ut ducem itineris quæreret, invenit *Raphaelem* Angelum ignotum in ſpecie juvenili, quo comite it in *Rages* Medorum.

Tob. 6. Ubi ad *Tigrim* fluvium veniſſent, *Tobias* abluturus pedes, invadentem ſe piſcem hor- *Tobias piſcem capit.* tatu *Raphaelis* apprehendit & exenterat, ejus carnes pro viatico, cor, fel, & jecur ad medicamenta ſibi reſervans. mox perſuadetur ab Angelo, ut *Saram* unicam *Raguelis* filiam in matrimonium petat, edoceturque quomodo ſuſcipiendum ſit conjugium.

Tob. 7. Tobias ducit uxorem. Ingreſſi ad *Raguelem*, benignè ſuſcipiuntur, *Tobias* Saram filiam ejus in uxorem petit: quæ conſilio *Raphaelis* ipſi à patre traditur, & ſcriptis conjugij literis, nuptiæ celebrantur.

A cœna *Tobias* ingreſſus thalamum, do- *Tob. 8. 9.* ctrinam Angeli ſervans, cor & jecur piſcis aſſat. itaque dæmone per *Raphaelem* fugato, ipſe *Tobias* & *Sara* orantes, ac tres noctes cōgreſſu abſtinentes, incolumes permanent. quapropter *Saræ* parentes actis Deo gratijs, ac *Nuptiæ Tobiæ.* repleto quod paratū erat, ſepulchro, pro dote medietatem bonorum aſſignant, cedente & reliqua medietate poſt parentum obitum, lætique cum amicis & vicinis epulantur. Intereà *Raphael* rogatu *Tobiæ*, pergit in *Rages* ad *Gabelum*, pecuniam recipit, chirographum reddit ipſumque ad *Tobiæ* nuptias adducit.

Peractis nuptiis *Tobias* ægrè à *Raguele* di- *Tob. 10. 11.* miſſus unà cum Angelo, uxore, & dote, ad parentes ſuos, ob ipſius moram anxios, revertitur, oſculo & gaudio excipitur, monitu An- *Tobias viſum recipit.* geli patris oculos felle piſcis linit, atque ita ille ſexagenarius viſum recipit. qua de re actis Deo gratiis, ingenti gaudio per 7. dies epulantur.

Poſt quos *Tobias* uterq; *Raphaeli* pro mer- *Tob. 12. 13. 14.* cede beneficiisque ſibi præſtitis offerunt medietatem omnium quæ attulerant, tum ille ſe Dei Angelū declarat, & poſt revelata alia my- *Raphael ſe manifeſtat.* ſteria, diſparens, revertitur in cœlum. unde *Tobias* ſenior cantico benedicit Deum. prophetat de ſubverſione, reædificatione, & futura fœlicitate *Jeruſalem*. qui poſt hæc annis 42. lætè vivens, cùm ſuam ipſe ſcripſiſſet hiſtoriam completis 102. ætatis ſuæ annis moriturus, filium ac nepotes ad pietatem hortatur, utque ſepultis parentibus è *Ninive* migrent, quam ob iniquitatem prædicit evertendam, & *Jeruſalem* reſtaurandam: obijt & defunctus eſt ſub *Manaſſe*. Itaque *Tobias junior* poſt obitum matris ad ſoceros reverſus, ibi anno 99. vitæ ſuæ moritur ſub *Joſia* quando *Cyaxares* Rex Medorum vaſtavit *Ninivem*, teste *Hieron. ſuper Jonam.*

Per hæc tempora *Eſaias* inter alia mul- *Iſaia 40. 41. & cap. 45. 66.* ta prophetat Cyrum Judæos relaxaturum à captivitate Babylonica. Chriſtum autem ſuos *Propheta Iſaiæ.* redempturum à ſervitute diabolica; aſcenſurum, daturum abundantiam donorum ſpiritualium, retributurum pijs fælicitatem incomprehenſibilium; impijs verò ignem inextinguibilem.

Anno Mundi 3253.

MANASSES, qui & *Her*, filius *Ezechiæ* 17. *Genebr. 3469.* Rex *Juda*, regnat annis 55. adorat & colit *4. Reg. 21. 2. Par. 33.* Solem, Lunam, & ſtellas, univerſæque militiæ cœli ædificat altaria & idola in templo Do- *Manaſſes idola erigit.* mini, aras *Baal* extruit, inſtaurat excelſa, facit lucos, filium ſuum in valle *Benhennon* ſacrificij loco igni exurit dæmonio *Moloch*. multiplicat magos, maleficos, incantatores, pythones, ariolos, augures, & aruſpices. ſeducit po- *Hierony. 2. Par. 33.* pulum ſuum, ut plura mala facerent, quam gentes. miſſos à Deo Prophetas id increpantes Deumque puniturum annunciantes, occidit. *Eſaiam* ſerra medium findit & ſecat in *Iſaias ſerra ſecatur.* duas partes, juxta fontem *Siloë*, quem ſepulchrū ejus fuiſſe Judæi affirmant. Inſuper & ſanguinem innocentium fundit multum nimis, donec impleret *Jeruſalem* uſque ad os.

Ob quæ mittit Dominus Principes Regis *2. Par. 33.* Aſſyriorum, qui *Manaſſen* capiunt, vinctumque catenis ac compedibus ducunt in Babylonem: ubi in carcere ad Deum converſus, a- *2. Par. 36.* git pœnitentiam valdè, orat Dominum, exauditur. ac poſt decem annos à Domino reductus *Jeruſolymam*, regnoque reſtitutus, ido- *Manaſſes idola deſtruit.* la & aras aufert, altare ac cultum Dei reſtaurat, immolat victimas, ſervit Domino, præcipitque *Judæ*, ut & ipſe ſerviret Domino Deo, attamen populus adhuc immolabat in excelſis Deo.

Anno Mundi 3308.

Genebr. 3524. 4. Reg. 21. 2. Par. 33.

AMON, qui & *Helmadan*, filius *Manaſſe*, 18. Rex *Juda*, regnat poſt mortem patris annis 2. colit idola, ſecutus patrem peccantem, ſed non pœnitentem, & multò majora delinquit, unde à ſervis ſuis in domo ſua interficitur.

Amon idolatra. Philo in Breviario temporum.

Anno Mundi 3320.

Genebr. 3526. 4. Reg. 22 & 23. 2. Par. 34.

JOSIAS, qui & *Coſan*, filius *Amon* 8. annorum à populo conſtitutus 19. Rex *Juda*, regnat annis 31. Anno 8. regni ſui, cum adhuc eſſet puer, cæpit quærere Deum patris ſui *David*. Anno 12. mundat templum, *Jeruſalem*, & *Judam* ab idolis, altaria & ſimulacra *Baal* deſtruit, excelſa lucoſque excindit, Sacerdo-

Ioſias idola. colit.

tes *Baal* delet, Soli & Lunæ ſacrificantes occidit, equos & currus Solis comburit, domos effœminatorum diſſipat, *Tophet* cultumque idôli *Moloch*, quod erat in valle filij *Ennom*, evertit, phanum quoque quod *Salomon* ædificaverat in monte Offenſionis dirhit, ſed & phanum & altare quod *Ieroboam* fecerat in *Bethel* comminuit, lucum ſuccendit, oſſa ſacerdotum ibi ſepultorum exhumat & comburit ſuper altare: ſepulchrum tamen Prophetæ, qui hæc futura ante 357. annos prædixerat, intactum ſervat, inſuper & omnia phana, aras, ſtatuas, & lucos, in urbibus *Samariæ*, *Manaſſe*, *Ephraim*, & *Simeon*, uſque *Neptalim* per univerſam terram *Iſrael* ſubvertit, omneſque ſacerdotes idolorum occidit: oſſa ſepultorum comburit, revertiturque in *Ieruſalem*.

Anno Mundi 3332.

Ierem. 1. & 3. & c. 18. 19.
Ieremias incipit prophetare.

ANNO 13. *Ioſiæ*, *Ieremias Anathotites*, qui ſacerdotali ortus ſemine, & in utero matris ſanctificatus, etiam virgo permanſit etiamnum puer mittitur à Domino ad prophetandum, cumque cauſaretur pueritiam, manu Domini tactus ad os, accipit donum prophetiæ ac robur invincibile, itaque palam deinceps prædicat Jeroſolymis, ob apoſtaſiam Judæorum à Deo, & fornicationem cum idolis, ſcelerumque frequentiam templum & urbem *Ieruſalem*, omneſq; civitates *Iuda* à Babyloniis capiendas, deſtruendas, & deſolandas, Populum gladio, fame, & peſte periturum, reſiduos captivandos & abducendos, terramque devaſtandam, ac redigendam in ſolitudinem: varia interim immiſcens de CHRISTO myſteria.

Anno Mundi 3337.

4. Reg. 22.
2. Par. 34.
Liber legis reperitur.

ANNO 18. Regni ſui, facit *Ioſias* inſtaurari templum Domini. tum *Helcias* Pontifex reperit in templo librum *Deuteronomij*, quem mittit regi, quo lecto conterritus Rex ſcindit veſtimenta, flet coram Domino, mittit ad *Oldam* Propheti ſſam ut Dominum ſuper verbis libri reperti conſulat, quæ reſpondet inducenda ſuper Judam omnia mala in eo libro ſcripta ob tranſgreſſam à præceſſoribus Dei legem, *Ioſiam* tamen prius in pace moriturum.

4. Reg. 23.
2. Par. 34. 35.
3. Eſdr. 1.

Tunc *Ioſias* convocato populo univerſo Jeroſolymam, ſtans in templo legit corã omnibus totum *Deuteronomium*, fœduſque cum Domino renovans omnes juramento adſtringitur lecta ſervarent, ac denuò demolitis ubique idolorum reliquijs, pythonibus etiam ac ariolis deletis, eodem anno 18. die 14. Martij juxta legem maxima cum ſolemnitate celebrant *Paſcha*, feſtumque azymorum diebus 7. quale nunquam fuit in *Iſrael*.

Celebratio phaſe.

Soph. 1. 2.

Tempore *Ioſiæ*, etiam *Sophonias* prophetat *Ieruſalem* ac Judææ. *Philiſtijm* quoque, *Moab*, *Ammon*, *Aethiopiæ* & *Aſſyriæ* divinam imminere vindictam; ac Mundum deniqueuniverſum in die illa tremenda ſeverè à Deo judicandum, attamen verè Iſraelitas in CHRISTI adventu & reſurrectione ſalvandos, atque in pace fœliciter beateque victuros.

Prophetia Sophoniæ.

4. Reg. 23.
2. Par. 35.
3. Eſdr. 1.

Anno *Ioſiæ* 31. aſcendit *Nechao* Rex Ægypti contra Regem Aſſyriorum. *Ioſias* autem volens impedire tranſitum eius per Judæam, pergit ad reſiſtendum. cui *Nechao* ait *Non adverſum te hodie venio, ſed contra aliam pugno domum, ad quam me Deus feſtinanter ire præcepit: deſine adverſus Deum facere, qui mecum eſt, ne interficiat te.* Noluit *Ioſias* acquieſcere Dei verba loquenti: ſed pugna congreſſus in campo *Mageddo*, à ſagittariis vulneratur, ac relatus in Jeruſalem moritur, lugetque eum univerſus populus, *Ieremias* maximè, cujus lamentationes ſuper *Ioſiam* exequijs cantatæ, longo deinceps tempore replicatæ ſunt.

Ioſias ſagitta necatur.

Genebr. 3357.
4. Reg. 23.
2. Par. 36.
3. Eſdr. 1.

Anno Mundi 3351.

JOACHAZ, qui & *Sellum*, filius *Ioſiæ*, 20. Rex *Iuda*, inique crudeliterq; regnat 3. menſibus. Interim *Nechao* potitus victoria, venit in Jeruſalem, *Ioachaz* vinctum mittit in Ægyptum, & tributum Judæis impoſito, fratrem ejus *Eliachim*, qui & *Iechonias*, Regem conſtituit, vertitque nomen ejus *Ioakim*, regnat annis 11. occidit *Vriam Prophetam*, eo quod prædicaret Jeruſalem deſtruendam: & projecit cadaver ejus in ſepulchris vulgi ignobilis. hunc & *Ioachaz* prædictum leones vocat *Ezechiel*, quia populum violenter oppreſſerunt.

Ioakim fit Rex Iuda.
Ierem. 26.
Ezec. 19.

Ierem. 22.

Tunc Dei juſſu *Ieremias* intrans domum Regis *Iuda*, ait de primogenito *Ioſiæ*: Nolite flere mortuum. Mox de *Ioachaz* ſubdit: Plangite eum qui egreditur. quia hæc dicit Dominus ad eum, non reverretur huc amplius, ſed in loco ad quem transtuli eum, ibi morietur. Deinde ait *Ioakim*: Hæc dicit Dominus ad *Ioakim*, non plangent eum, ſed ſepultura aſini ſepelietur, projectus extra portas *Ieruſalem*. Ac demum ad filium ejus *Ioachin* ſive *Iechoniam* adjecit: Vivo ego dicit Dominus, quia ſi eſſet *Iechonias* annulus in manu mea dextera, inde evellam te & dabo te in manu Regis Babylonis & mittam te & matrem tuam in Babylonem, ibique moriemini.

Prophetia contra domum regis.

Ierem. 26.

Sub hæc *Ieremias* prædicans in templo omni populo, niſi reſipiſcant, templum urbemque deſtructum iri, apprehenditur à Sacerdotibus & pſeudoprophetis, ac coram Principibus accuſatur ut occidatur quibus reſpondet ſe à Deo miſſum, ut iſta nunciaret, unde per Principes & ſeniores abſolvitur.

Ieremias occidendus.

Anno Mundi 3354.

4. Reg. 24.
2. Par. 36.
3. Eſdr. 1.
Daniel. 1.

ANNO tertio Regni *Ioakim*, aſcendit *Nabuchodonoſor* Rex Babylonis, obſidet *Ieruſalem*, capit *Ioakim* Regem cũ multis nobilibus, inter quos erat & puer *Daniel* adhuc puer, & *Ananias*, *Miſael*, *Azarias*,

Tranſlatio Danielis & ſociorum eius. Regem vinctum catenis, cum aliis, partemq; vaſorum templi quam celerrimè potuit abducit in Babylonem, ubi vaſa ponit in templo Dei ſui, *Danielem* autem & tres ſocios eius, eo quòd ſemine regio prognati, cæteros forma & ingenio præcellerent, ibi cibis Regijs nutriri, ac lingua & literis Chaldæorum erudiri facit, ut poſt triennium ſtarent coram Rege. qui conſenſu præpoſiti eunuchorum abſtinentes à dapibus Regis, & ſolis leguminibus & aqua victitantes, vultus corpulentiam ac ſapientiam ſuper cæteros coævos ſuos, qui cibo Regio veſcebantur, à Deo obtinent, & *Daniel* prætereà intelligentiam ſomniorum, trienmoque expleto ſtant coram Rege, decuplum omnes magos Chaldæorum ſuperantes.

Anno Mundi 3315.

Ierem. 46 INTEREA *Neacho* collecta multitudine *Aegyptiorum*, *Aethiopum*, *Lybium* & *Lydorum*, venit vindicaturus ſe de Chaldæis, quò vectigales ſuos Judæos abegiſſent in Babylonem, anno igitur quarto Regni *Ioakim* Babylonia captivitate detenti, commiſſum eſt prælium juxta flumen *Euphraten* in *Carchamis*: ubi Ioakim tributarius Babylonis. Rex uterque cecidit, Ægyptij cæſi. Chaldæi verò ſuperiores effecti, tollunt ab Ægyptijs, quicquid illis abſtulerant Aſſyrijs ab *Euphrate* 4. Reg. 24 Ægyptum uſque. tunc reſtitutus *Ioakim* Regno ſuo, fit tributarius Regi Babylonis, ſervitque ei ſub tributo 3. annis, & hic primus annus eſt Regni *Nabuchodonoſor* magni Regis Babylonis: regnavit ex hoc annis 45.

Ierem. 25. 46. 47. 48. 49. 50. 51. Captivitas 70 annorum pronunciatur. Hoc eodem anno 4. *Ioakim*, clamat *Ieremias* ad Judæos, ſe jam per annos 23. prophetaſſe: quia nec ſe, nec reliquos Prophetas hortantes ad pœnitentiam audire voluerunt, pronunciat ipſos à Rege Babylonis capiendos, eique ſervituros 70. annis.

Babylon calix & virga furoris Domini. Prophetatq; omnes in circuitu gentes *Aegyptios*, *Philiſtæos*, *Moabitas*, *Ammonitas*, *Idumæos*, & cæteros bibituras de calice Babylonis vinum furoris Domini: & poſt 70. annos ipſam etiam Babylonem bibituram, & Medis penitus ſubvertendam, ac in perpetuam ſolitudinem redigendam. & tum demum Iſraelem reverſurum in terram ſuam, atque ibi benè beatèque victurum.

Ierem. 36. Eodem anno 4. Rex *Ioakim* claudit *Ieremiam* in carcere. ubi anno 5. *Ioakim*, menſe Novembri, Dei juſſu *Baruch* Scriba & Notarius *Ieremiæ* ſcribit in libro ex ore *Ieremiæ* omnes Prophetias eius contra Judam & gentes. Liber Ieremiæ ſcribitur. Inde miſſus à *Ieremia* cum libro ad Populum Legitur. in templo congregatum atque jejunia celebrantem, inibi legit eam coram omni Populo, ut reſipiſcant. Deinde accerſitus ad Principes, legit eundem coram omnibus Principibus in domo *Regis*. qui obſtupeſcentes, dicunt ad *Baruch*: vade, abſcondere tu & *Ieremias*. ſolvunt ergo Prophetam & ingreſſi ad *Regem*, nunciant ei verba libri. quem *Rex* ſtatim legi, & paucis in eo lectis, cultro ſcindi, Exuritur.

& in igne comburi facit, *Ieremiam* & *Baruch* quærit ad mortem: ſed abſcondit eos Dominus, cujus juſſu mox *Baruch* ex ore *Ieremiæ* eaſdem Prophetias in alio libro ſcribit: & inſuper additum eſt, quod ob prioris libri [illegible] buſtionem cadaver *Ioakim* proijcietur [illegible] per diem, & gelu per noctem. Reſcribitur.

Ierem. 45. Baruch. Tum *Ieremias* arguit *Baruch* pu[illegible]tis, quod quæreretur ſe dolore[illegible] non requiem: cui tamen in exterm[illegible]tione pollicetur animæ ſalutem.

Anno Mundi 3316.

EODEM anno 5. videt *Nabuchodonoſor* anno 2. regni ſui in ſomnio ſtatuam grandem capite aureo, pectore argenteo, ventre æreo, tibijs ac pedibus ferreis: quam lapis de monte ſine manibus abſciſſis, contrivit, factuſque mons, implevit univerſam terram. quod ſomnium cum ſapientes Babylonis Regi cui id exciderat, nec indicare, nec interpretari poſſent, ideoque juberentur omnes interfici: *Daniel* Deo ipſi revelante, & ſomnium Regi indicat, & illud interpretatur de 4. regnis *Babylonico*, *Perſico*, *Macedonico*, & *Romano*, quibus ſuccedet Chriſti regnum æternum, omnibus ubique & ſemper dominaturum. quo audito *Nabuchodonoſor*, Dominum Deum confitetur, *Danielem* adorat, & hoſtias ac incenſum illi præcipit offerri, muneribus donat, ipſumque ac tres ſocios eius univerſæ Babyloniæ præficit. Daniel, 2 Somnia Nabuchodonoſor. Viſio ſtatuæ myſticæ. ſomnii ſignificatio. Daniel exaltatur.

Anno 7. *Ioakim* Ægyptiorum fiſus auxilio rebellans contra *Nabuchodonoſor*, negat ei tributum, nolens ultra ſervire Chaldæis: unde miſſi à Deo exercitus Chaldæorum, *Syriæ*, Moab, Ammon, diſperdunt Judam propter peccata *Manaſſis*. 4. Reg. 24 Rebellatio Ioakim.

Tunc *Ieremias* Dei mandato accedit *Rechabitas*, qui ex præcepto patris ſui religioſè vivebant, non bibentes vinum, nec habentes agros aut vineas, in tabernaculis pro domibus habitantes: jamque neceſſitate belli in urbe habitantes. & propinat eis vinum: quod cum bibere nollent, exemplo obedientiæ ipſorū arguit pertinacem Judæorum inobedientiam Dei Præceptum negligentium. quapropter his ſupplicium, illis autem præmium prænunciat. Ierem. 35. Rechabitarum Religio.

Anno Mundi 3362.

ANNO 11. regni *Ioakim*, Nabuchodonoſor veniens Jeroſolymam, occiſum *Ioakim* proijcit extra Jeruſalem à beſtijs avibuſque lacerandum: Regem conſtituit filium eius *Ioachin* qui & *Iechonias*, regnat menſes 3. & dies 10. malitia patri ſimilis, nomine diſſimilis. 4. Reg. 24 2. Par. 36. 1. Eſdr. 1. Mors Ioakim.

Anno Mundi 3363.

POST tres autē menſes, verno tempore *Nabuchodonoſor* reverſus obſidet Jeruſalem ad quem exiens de conſilio *Ieremiæ* Rex *Ioakim*, & mater, uxores, & Principes eius, omneſq; nobiles & optimates *Iuda*, inter quos erat & Hæc ſuper Matt. & Danie. 4. Reg. 24 2. Par. 36 1. Eſdr. 2.

pucſ

Ier. 37. 52. Transmigratio ... Babylonis.

puer *Ezechiel* & *Mardochæus*, & *Iosedec* Pontifex, ultro ſe tradunt Regi Babylonis; qui eos una cum cæteris vaſis ac theſauris templi & ... ac ditioribus, robuſtis, & optimis qui... artificibus transfert in Babylonem, u... carceri traditur. Regem autem con... patruum *Mathaniam* filium *Ioſie*. ... jurare per Deum, quod fideliter ... ito ſerviret Chaldæis, in ſignum cujus vertit nomen ejus *Sedechiam*, quod juſtitiam Domini ſonat. impiè regnat annis 11. faciens malum, ut *Ioakim*, nec obedivit conſilio *Ieremiæ*.

Ierem. 24. Viſio ficuum.

Anno 1. regni ejus videt *Ieremias* ficus optimas & peſſimas Divinitus poſitas ante templum, auditque priores ſignificare Judæos jam pridem translatos in Babylonem, eoſque à Domino reducendos in Judæam: poſteriores verò deſignare cæteros, qui manſerant in Jeruſalem, eoſq; gladio, fame, ac peſte perdendos.

Ierem. 29. 30. 31. Epiſtola Ieremiæ ad captivos Babylonia.

Statimq; ſcribit *Ieremias*, & mittit literas ad eos qui traducti erant in Babylonē, quod poſt 70. annos reverſuri ſint in terram ſuam: eos verò qui Jeroſolymis remanſerant, gladio, fame & peſte conſumendos. Prophetat & veram Populi liberationem per Chriſtum ſiendam, novamque legem in cordibus ſcribendam, ac Jeruſalem reædificandam, ubi libere, ſecurè cunctorum affluentia bonorum ſerviant Domino.

Dan. 13.

Erant tunc in Babylone duo ſenes Presbyteri judices Judæi *Achab* & *Sedechias*, qui caſtiſſimam Suſannam Judæam clam in horto ſe lavantem ad libidinem ſeu ſtupru concupiſcentes, cum ejus concubitu frui non poſſent, Ipſam coram Populo falſò adulterii accuſant. quæ cum damnata duceretur ad mortem, Deumque oraret, Dei ſpiritu ſuſcitatus puer *Daniel*, retrectat judicium, ipſoſque ſenes ſeparatim interrogatos, proprio ipſorum ore de falſo teſtimonio convincit. quos lege talionis populus lapidare properabat, ſed juſſu *Nabuchodonoſor* igne combuſti ſunt, ſicut prædixerat *Ieremias*.

Suſanna Daniele liberatur.

Ierem. 19. Ierem. 20. Ieremias ſincarceratur.

Ieremias autem in templo verbum Dei annuncians, a *Phaſſur* Pontifice percutitur, & in nervum mittitur: poſtridie ab eodem eductus, ipſum cum omni Juda in captivitatem Babylonicam abducendum, ibiq; moriturum gemebundus denunciat.

Anno Mundi 3365.

Ierem. 51. Babylon.

ANNO 4. Sedechiæ, *Ieremias* ſcribit in libro omnia mala quæ imminebant Babyloni, & tradit eum *Saraiæ* Principi Prophetiæ proficiſcenti cum *Sedechia* Rege in Babylonem, præcipitque ut ubi coram Judæis librum legat, deinde alligatum lapidis projiciat in fluvium *Euphratem*, ac dicat: Sic ſubmergetur Babylon.

Ierem. 28. Ieremias catenam portat.

Eodem anno, menſe Julio, *Ananias* pſeudopropheta tollens in templo coram ſacerdotibus & omni Populo catenam ligneam de collo *Ieremiæ*, quam juſſu Dei in ſignum futuræ captivitatis portabat, eamque confringens, ait: ſic conteret Deus poſt 2. annos jugū regis Babylonis de collo omnium gentium, & Rex Jechonias, omneſq; tranſmigrati cum vaſis templi huc reverterentur. ſed Jeremias juſſu Dei pro catena ligneā ferream portans, Ananiam falſa vaticinari, ideoque brevi moriturū denunciat. qui ſecundo poſt menſe obiit.

Ierem. 27. Ieremias mittit catenas Regibus.

Reverſo Sedechia, *Ieremias* mittit catenas ad 5. Reges *Edom*, *Moab*, *Ammon*, *Tyri*, & *Sidonis*, per legatos ipſorum, qui venerant ad *Sedechiam*, quibus monet illos, ſimul ac Regē *Iuda*, ſi ſervire velint Regi Babylonis, permanſuros in terra ſua: alioqui perituros gladio, fame & peſte. prædicit etiam ſacra vaſa quæ reliqua ſunt Jeroſolymis, transferenda in Babylonem: & tandem referenda Jeroſolymam. Anno Mundi 3366.

Ezech. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Ezechiel incipit prophetare concaptivis in Babylone.

ANNO 5. transmigrationis, die 5. Iunij, *Ezechiel* Sacerdos Iudæus in Babylone anno 30. ætatis ſuæ videt in nube ac igne ſimilitudinem 4. animalium, nempe hominis, leonis, bovis & aquilæ, impetu ſpiritus recta incedentium, & effigiem hominis ſedentis in throno gloriæ Dei: myſtice repræſentantes Chriſtū ac 4. Evangeliſtas, juſſusq; comedit librum cælitus miſſum, ſcriptum intus & foris, continentē lamentationes, carmen & væ. atq; ita conſtantia ſpiritus accepta, Divinitus mittitur ut prophetet Iudæis cōcaptivis ſuis in Babylone, cumque per 7. dies taceret, viſa rurſum in campo gloria Domini, jubetur in domo ſua includi quaſi vinctus ac mutus, & figurare ac depingere in tabula obſidionem *Jeruſalem*, & inter ſe & civitatem *Jeruſalem* ſartaginem ferream ponere pro muro, qui remedium cœleſtis auxilii capiendis excluderet, & aſſumptis iniquitatibus Iſrael, dormire ſuper latus ſuum ſiniſtrum 390. diebus, deinde ſuper latus dextrum 40. diebus, aſſumptis iniquitatibus *Iuda*. & quotidie comedere panem in pondere, cibum vilem, modicum, contectum ſtercore boum, & bibere exiguum aquæ in menſura. Iubetur & pilos capitis & barbæ ſibi detondere, detonſos tripartitim conſumere, atque his omnibus deſignabat & denunciabat propter perpetratas iniquitates futuram arctiſſimam civitatis *Jeruſalem* obſidionem, famem, peſtem, cædem, atque afflictionem, totiusq; Iudææ extrema ac inevitabilem vaſtationem ac deſolationem.

Ezec. 3. 4. 5. 6. 7. Deſtructio Ieruſalem diverſimode variis ſignis præfiguratur.

Ezec. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. Raptus Ezechiel. 4. Reg. 24. 2. Par. 36.

Anno 6. tranſmigrationis, die 5. Auguſti, *Ezechiel* raptus in ſpiritu & ductus in *Ieruſalem*, videt ibi in templo peſſimas Iudæorum abominationes idololatriæ, & ob eas, variaq; ſcelera quibus *Sodomam* ac *Samariam* ſuperabant, etiamſi *Noë*, *Daniel*, & *Iob* pro ipſis orarent, Populum omnem, qui à viro lineis veſtito non eſſent ſigno *Thau* in fronte notati, occidendum, urbemque exurendam: *Sedechiam* autem Regem, eò quod confœderatus Regi Ægypti, rupto ac fracto juramento rebellaret contra *Nabuchodonoſor*, capiendum, & abducendum in Babylonem, ipſum tamen eam non viſurum, ibique moriturum

Rebellio Sedechiæ

riturum, tranſmigratos verò reverſuros in patriam.

Ezech. 20. 21. 22. 23. Anno 7. tranſmigrationis, die 10. Julii, *Ezechiel* Judæis à ſe reſponſum Divinum quærentibus replicat beneficia Dei Iſraelitis in Ægypto in deſerto, & in terra promiſſionis exhibita, ſemperque fuiſſe rebelles Imperio: ideoque Jeroſolymæ irrevocabilem minatur gladium, cladem & excidium.

Anno Mundi 3370.

4. Reg. 25. Ierem. 39 & 52. Ieruſalẽ obſidetur. ANNO 9. *Sedechiæ* die 10. Decembris, venit *Nabuchodonoſor* cum exercitu, arctiſſimeq; obſidet *Ieruſalem* ſeſquianno, niſi quod medio tempore propter Ægyptios duobus menſibus abfuerint, interea fame tanta in civitate obſeſſos premente, ut parentes comederent liberos ſuos, & liberi parentes.

Ierem. 19. Thre. 4. Baruc. 2. Ezech. 5. Ezec. 24. Eodem die mane *Ezechiel* per ollam electis carnibus & oſſibus plenam, igniq; admotam & liquefactam ſignificant tranſmigratis futurum incendium *Ieruſalem*, populiq; exitium. Ezechielis uxor moritur. Veſpere ejuſdem diei obiit dilecta uxor ejus pro qua prohibetur à Deo lugere, in ſignum futuræ deſolationis templi. Ezech. 25. Prophetatque imminere etiam *Ammonitis*, *Moabitis*, *Idumæis* & *Palæſtinis* ſeu *Philiſtæis* exitium, quod de afflictione *Ieruſalem* exultaverint.

Ierem. 21. Prophetia Ieremiæ. Tunc mittit *Sedechias* Rex nuncios ad conſultandum *Ieremiam*: quibus reſpondet Propheta, *Sedechiam* Regem capiendum, urbemque exurendam; qui verò è Populo manſerint in urbe, fame, peſte ac gladio morituros, qui autem profugerint ad Chaldæos, victuros.

Anno Mundi 3371.

Ierem. 32. & 34. ANNO 10. *Sedechiæ*, *Ieremias* miſſus à Domino ad *Sedechiam*, dicit ei, quod civitas caperetur ac incenderetur, & Rex non effugeret, ſed captus viſibiliter coram cum *Nabuchodonoſor* loqueretur, non tamen gladio occideretur, ſed ductus in Babylonem, ibi in pace naturaliter morte naturali moreretur. Ieremias incarceratur. quam ob cauſam claudit Rex Prophetam in carcere ad dies aliquot.

Ierem. 32. Ieremias emit agrum. *Ieremias* autem poſitus in carcere, juſſu Domini emit à patruele ſuo agrũ qui erat in *Anathot*, præcipitque ipſi *Baruch* literas emptionis ſigillatas poni in vaſe fictili & ſervari: teſtificans *Ieruſalem* quidem deſtruendam, Populumque captivandum: ſed iterum reverſurum, ac ſecurè poſſeſſurum agros ſuos in Ierem. 23. & 33. proſperitate. Prophetat etiam *Chriſtum* naſciturum, factaque redemptione fœliciter in omni gaudio ſemini *Iacob* & *David* regnaturum ſine fine.

Ierem. 34. Poſt hæc *Sedechias* in arcto poſitus, ob imminens periculum, eò quod intraret ſeptimus annus, hoc eſt, ſabbatum terræ, dimittit Prophetam, & convocat Populum in templum, Dimiſſio ſervorum. feriunt pactũ coram Domino, ut unuſquiſq; dimitteret ſervos ſuos liberos, & in ſignum firmitatis, inter partes conſciſſi vituli tranſeunt, imprecantes ſibi noviſſimas pœnas niſi pacta ſervarent, itaq; ſervos dimittunt.

Ierem. 37. Adventus Ægyptiorum. Interea exercitus Regis Ægypti venit in Judæam, promiſſum Judæis allaturus auxiliũ: quo audito Chaldæi, ſolventes obſidionem Ieruſalem, pergunt obviam Ægyptiis, eoſque retrocedere compellunt.

Ezec. 29. 30. Prophetia contra Ægyptum. Eodem anno 10. in Decembri prophetat *Ezechiel* eò quod Rex Aegypti auxilium præſtitiſſet Judæis, Aegyptum per *Nabuchodonoſor* Regem Babylonis eſſe vaſtandam, deſtruendam, & in ſolitudinem redigendam: poſt 40. autem annos reſtituendam, licet non ad priſtinam gloriam.

Ierem. 34. Servi dimiſſi retracti. Cùm receſſiſſent autem Chaldæi, Judæi rati ſe omnino eſſe liberatos, ſtatim ſervos dimiſſos retrahunt in ſervitutem, unde Dominus per *Ieremiam* fœdifragos increpans, dicit ipſos gladio, peſte & fame perituros.

Ierem. 37. Quin etiam *Ieremias* Sedechiæ Regi ab ipſo Divinum reſponſum quærenti, reſpõdet Aegyptios reverſuros in terram ſuam: & Chald. redituros Jeroſolymam, urbemq; exuſturos.

Ierem. 37. Tunc *Ieremias* volens exire in *Anathot* vicalum, unde fuit oriundus ad poſſidendum agrum quem emerat, cõprehenditur in porta a cuſtodibus falſo accuſantib' quod ad Chaldæos transfugeret, ac juſſu Principum cæſus mittitur in carcerem, ſedetq; ibi diebus multis inde eductus à Rege *Sedechia*, & abſcondite veritatem interrogatus, ait ipſum verè capiendum itaque reponitur in carcere, aſſignata ipſi quotidie torta panis donec conſumerentur omnes panes de civitate. Ieremias iterum incarceratur.

Ierem. 38. Interea fugatis Aegyptiis, continuatur obſidio *Ieruſalem*. Ieremias autem inceſſanter prædicabat è carcere omni Populo urbem capiendam, ac manentes in ea gladio, fame, & peſte morituros, qui verò ad Chaldæos tranſfugerint, mortem evaſuros. quare Principes petunt à Rege Prophetam occidi, ejuſq; conſenſu exemptum è carcere, tunc dimittunt in lacum lutoſum, ut ibi moreretur fame. ſed Ieremias mittitur in lacum. connivente Rege, extrahit eum *Abdemelech* Aethiops eunuchus, ac reponit & recludit in carcere. qui *Abdemelech* propter hoc beneficium, & maximè quia ſemper confidebat in Ierem. 39. Deo, audit ab *Ieremia*, ſe Divinitus à captivitate & morte liberandum.

Ierem. 38. Sedechias conſulit Ieremiam. Poſt hæc *Ieremias* iterum clam ductus ad Regem, ac ſecretè interrogatus, ſuadet ac cõſulit ei, ut ſe dedat Chaldæis, ſic ipſum urbemque ſalvos fore: alioquin urbem ab eis comburendam, ipſumque non effugiturum, quo dicto reducitur ac recluditur in carcere, maneſque ibi uſque dum capta eſt *Ieruſalem*.

Anno Mundi 3372.

ANNO autem 11. prima menſ. Martii prophetat *Ezechiel* Tyrum urbem maris inclytam ac frequentia negociatorum opulentiſſimam, à *Nabuchodonoſor* evertendam, Ezec. 27. 28. Prophetia contra Tyrum. eò quod ſuper afflictione & deſtructione *Ieruſalem* exultaverit: Regem autem Tyri ob ejus ſuperbiam, quâ ſe Deum, ac ſapientiorem

Dani-

Daniele, viro jam tunc magni nominis, & famæ, propter interpretationem ſomniorum Regis, liberationemq; *Suſanna* jactabat, occidendum: Judæos vero reducendos in terram ſuam.

Ezec. 31. Eodem anno 11. die 1. Maij comparat *Ezechiel* Pharraonem cum rege Aſſyriorum: quod ſicut Aſſur ſublimis deiectus eſt, ita deijcere tur & Regnum Aegyptium.

Anno Mundi 3378.

Gen. chr. 3468. 4. Reg. 25. Ierem. 39 & 52. EODEM anno 11. *Sedechiæ*, qui erat 19. *Nabuchodonoſor*, die 5. Junii Chaldæi irrumpunt exteriorem murum *Ieruſalem*, & intrant uſque ad portam interiorem ſecundi muri, quo viſo Rex *Sedechias*, nocte per viam ſubterraneam cum ſuis Principibus fugiens, à Chaldæis comprehenditur in campo *Iericho*, & ducitur ad *Nabuchodonoſor* in *Reblata*, qui obiurgato eo de infidelitate & periurio filios eius, ac omnes Principes *Iuda* in conſpectu eius occidit, deinde eruit oculos eius, & vinctũ catenis mittit & abducit in Babylonem ubi ponit eum in carcere uſque ad mortem eius. Impletumq; eſt verbum Domini, quod dixerat: adducam eum in Babylonem, & ipſam non videbit. *Ezech. 12.*

Sedechias capitur. excæcatur. incarceratur.

4. Reg. 25. 2. Par. 36. Ierem. 39. & 52. 3. Eſdr. 1. Die 4. Junii, Chaldæi capiunt urbem *Ieruſalem*. Populũ occidunt, non parcentes adoleſcenti, virgini, ſeni. Die ſeptima Julij venit *Nabuzardan* Princeps exercitus & comburit Palatium Regis, omneſque domos *Jeruſalem*. Porro die decima Julij incendit templum Domini, cum ſtetiſſet annis 440. ſimulque combuſti libri ſacri, qui paſſim in Scriptura citati, jam non extant. univerſos turres & muros urbis *Ieruſalem* per circuitum & reliqua ædificia deſtruit. Populum reſiduum cum transfugis ac vaſis templi abducit in Babylonem, relinquit illic pauperes aliquot ruſticos ad colendam terram, quibus præficit *Godoliam*.

Ieruſalē capitur. Exuritur. Deſtruitur.

Ierem. 39. & 40. 4. Reg. 25. *Ieremiam* vero *Nabuzardan* ex mandato *Nabuchodonoſor* ſolvit à catenis, & educit è carcere, datq; ei libertatem, facultatem & optionem proficiſcendi ſecum in Babyloniam, in honore habendus, vel habitandi ubicunq; voluerit. at Propheta maluit in patria reſidere, multis cibarijs ac muneribus ab eo donatus, ac *Godoliæ* commendatus, una cum *Godolia* habitat in *Maſphath*: ubi *Godolias* Judæos paſſim diſperſos benigne recipit, eiſque ſecuritatem promittit, dummodo ſervire velint Regi Babylonis, a quibus monetur ut ſibi caveat ab *Iſmaele* intentante ei mortem, qui tamen audire noluit bene monentes.

Ieremias liber dimittitur. Ieremias habitat in Maſphath.

Thren. 1. 2. 3. 4. 5. Threni Ieremiæ. Porro *Ieremias* amarò animo ſedens, dolens ac flens, quadruplici alphabeto metrico lamentatur deſtructionem *Ieruſalem*. evidentiſſime plangens & deplorans Chriſti paſſionem, mortem ac ſepulturam, & Eccleſiæ deſolationem, oratque Deum pro deſolatis.

Ierem. 41. 4. Reg. 25. Occiſio Godoliæ. Tertia autem Septembris, *Iſmael* Judæus proditoriè occidit in *Maſphath Godoliam* aliosque complures Judæos ac Chaldæos qui cum eo erant, unde cum & ipſe à reliquiis Iudæorum quæreretur ad necem, fugit cum 8 viris ad *Ammonitas*.

Ierem. 42. Baruch & Ieremias. At reliquiæ Iudæorum timentes à Chaldæis facti ultionem, ſtatuunt fugere in Aegyptum, rogant *Ieremiam* ut oret ac conſulat Dominum, quid facere debeant, jurantes facturos ſe quidquid ille juſſerit. Decima poſt die reſpondet Dominus per *Ieremiam* ipſos Dei præſidio fore ſalvos, ſi in *Iudæa* maneant; ſin autem in Ægypum fugiant, proteſtatur eos omnes ibi gladio, fame & peſte morituros.

Ierem. 43. Fuga in Aegyptū. At illi ſpreto Dei oraculo cogentes *Ieremiam* & *Baruch* ſecum proficiſci, ſimul abeunt ac proficiſcuntur in Aegyptum, habitantque juxta *Taphnis*, ubi conſtitutus *Ieremias* prædicit illis *Nabuchodonoſor* Regem Babylonis vaſtaturum prorſus Aegyptum cum idolis ſuis, eique dominaturum.

Anno Mundi 3714.

Ierem. 44. Iudæi perſiſtūt in idololatria. POST hæc Iudæi in Aegypto reprehenſi à *Ieremia* ſuper idolatria quod ibi ſacrificarent idolis, obſtinate reſpondent unà cum multitudine mulierum ſe permanſuros in idololatria inveterata, ac ſacrificaturos Reginæ cœli, id eſt lunæ. quos *Ieremias* prædicit univerſos gladio & fame penitus conſumendos, Regemque Aegypti *Pharaonem* capiendum, & quia non deſtitit ipſos arguere, lapidaverunt eum ibi: quem honorantes Aegyptii, ob defugatos ipſius oratione ab eodem loco ſerpentes, ſepelierunt juxta ſepulchra Regum ſuorum, magnaq; eum ibi religione venerantur.

Ieremias à Iudæis lapidatur.

Baruch. 1. 2. 3. 4. 5. 6. Epiſtola Ieremiæ. Tunc *Baruch* abit in Babylonem, ubi ſcribit librum ſuum, quem una cum epiſtola quã olim ex ore *Ieremiæ* ſcripſerat, legit ibi coram Rege *Iechonia* & univerſis Iudæis. deinde anno 5. à deſtructione ſive deſolatione *Ieruſalem*, die 7. menſis, mittit librum ſuum unâ cum collectis pecuniis ad alios Iudæos, qui de locis vicinis, ad quæ profugerant, redierant in *Ieruſalem*, ut oblatis holocauſtis orent pro *Nabuchodonoſor*, & *Balthaſar* filio eius, & pro ipſis captivis; ac legant librum iſtum in die ſolemni ibi in platea ſeu area templi, continentem inter alia ſalutis monita, Iudæos quidem merito propter peccata ſua cum ignominia ductos in captivitatem, attamen cum gloria reducendos ad *Ieruſalem*: ſed plenius per Chriſtum Deum ſuum in terra videndum, ac cum hominibus converſaturum, redimendos perfectius docendos, ac ſempiterno honore, ſplẽdore ac jucunditate exaltandos in lumine maieſtatis Dei.

Liber Baruch.

Ezech. 33. Poſt hæc emergunt alij Iudæi de locis vicinis, ad quæ profugerant, & dicunt; unus erat *Abraham*, & poſſedit terram: nos autem multi ſumus, nobis data eſt terra in poſſeſſionem. itaque euntes habitant ibi in ruinoſis.

Anno Mundi 3374.

Ezech. 33. ANNO 1. deſolationis *Ieruſalem*, qui erat tranſmigrationis 12. die 5. Decembris, venit quidam fugitivus de *Ieruſalem* in Babylonem

nem ad *Ezechiel*, dicens: vaſtata eſt civitas. Quo tempore prophetat *Ezechiel* quod reliquiæ Judæorũ, qui habitabant in ruinoſis, propter iniquitates ſuas a beſtiis, & gladio ac peſte perderentur, & terra in ſolitudinem redigeretur.

Ezec. 31. 32. 35. 36. 37. 38. 39. Eodem anno, die, 1. Februarii, *Ezechiel* plangit ſuper futura *Pharaonis*, à *Nabuchodonoſor* occiſione, ejuſq; ac plurium nationum ad inferos deſcenſu: eo quòd dederint terrorem ſuum in terra viventium, hoc eſt, Judæorum, & Patriarcharum: quos propter notitiam & cultum Dei, Dominus in Evangelio viventes appellat. *Matt. 22.* Deſcribit etiam Evangelici prædicatoris officiũ ac pro paſtoribus Judæorũ neglecto grege ſeipſos paſcentibus, promittit verum paſtorem Chriſtum, qui ſuas oves congregabit, ſanabit, & paſcet in pace & ubertate. prædicit Idumæam vaſtandam & deſtruendam, eo quòd Populum Dei afflixerit: Iſraelem verò à captivitate reducendum ac reſtituendum in terram ſuam, ubi uniti ſub uno æternoq; Rege ac Paſtore Chriſto in fœlicitate habitabunt, & in Præceptis Dei ambulabunt. cujus reſtitutio oſtenditur Prophetæ in campo per arida oſſa reviviſcentia, myſticè etiam reſurrectionem generalem mortuorum præfigurantia. Poſtremo vaticinatur *Gog* & *Magog* in noviſſimis diebus cum inſtructo ingentiq; exercitu ab Aquilone venturos in terram *Iſrael*, ibique perituros.

Propheticus Ezechielis.

Joſephus ant. Iud. li. 10. c. 11. Vaſtatio Syriæ, Ammon Moab, & Aegypti. Ierem 52. Anno 5. deſolationis, qui fuit 23. regni ſui, *Nabuchodonoſor*, devicta *Tyro* & *Sidone*, vaſtat ſubigitque *Cœleſyriam*, *Ammonitas*, *Moabitas*, *Edom*, & *Aegyptum*, occiſoque qui tunc regnabat & alio conſtituto Rege repertos ibi Judæos partim occidit partim captivos abducit in Babylonem. Tunc *Nabuzardan* omnes reliquias Judæorum in *Iudæa* ac *Ieroſolymæ* habitantes in ruinoſis partim cædit in *Iudæa*, partim reſiduos numero 745. transfert in Babylonem.

Daniel 3 *Nabuchodonoſor* autem triumphator reverſus in Babyloniam, ſtatuam ſuam auream erigit, atque ab omnibus adorari facit, quam cum cæteris adorantib⁹ *Ananias*, *Azarias*, & *Miſael* adorare nollent, juſſu Regis ligati conjiciuntur in fornacem ignis ardentis, at injectoribus à flamma combuſtis, illi in medio ignis cum Angelo Dei illæſi & intacti ambulantes, cantico benedicunt Domino, atque ad laudem ejus omnem creaturam exhortantur. quod *Nabuchodonoſor* animadvertens, obſtupeſcit, & illis de fornace evocatis, benedicit Deum ipſorum, jubens ac mandans edicto ut occidatur, quiſquis ipſum blaſphemaverit.

Tres pueri in fornace.

Daniel 4 Poſthæc videt *Nabuchodonoſor* ſomnium de excelſa arbore ſuccidenda, quod ſolus *Daniel* interpretatur de futura ſeptenni Regis ejectione, & habitatione cum beſtiis, ejuſque tandem in regnum reſtitutione, quæ monitu *Danielis* propter eleemoſynas ad annum dilata eſt. deinde Rex ob ſuam ſuperbiam verſus in amentiam, regnoque pulſus, tanquam beſtia cum beſtiis ſylvas incolens, annis 7. gramen ut bos comedit, ac æſtu roreque cæli perfunditur, deinde precibus ac oratione, *Danielis* menti regnoque reſtitutus, Deum cœli recognoſcit, confitetur, ac glorificat. actaq; per epiſtolas ſuis ſubditis divulgat.

Nabuchodonoſor cum feris habitat.

Anno Mundi 3386.

ANNO 14. captivitatis Bab[illegible] eſt 21. tranſmigrationis, die [illegible] *Ezechiel* in ſpiritu ductus in terram *Iſrael*, Angelo ei ei oſtendente, videt ſub figura civitatis (*Jeruſalem*) & templi certa menſura ac dimenſione ſuper montem reædificandi, ac gloria Dei replendi, Eccleſiæ Chriſti ſacroſancta myſteria. Ezec. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48.

Viſio Ezechielis.

Anno 16. deſolationis, eoque 27. tranſmigrationis, die 1. Mart. dicit Dominus *Ezechieli*, ſe daturum Nabuchodonoſor regi Babylonis & exercitui ejus *Ægyptum* in prædam, pro mercede laboris ſui, quo ſervierat ipſi devaſtando *Tyrum*. tandem *Ezechielem* à duce Populi Iſrael, eo quod ſeverius corriperet eum propter ſimulacrorum cultum, eorũ diſtractum & occiſum, & à Populo in ſepulchro *Seth* alias *Sem* & *Arphaxat* ſepultum tradunt. Ezec. 29.

Aegyptus datur Babyloniis.

Mors Ezechielis

Anno Mundi 3394.

ANNO 20. deſolationis *Ieruſalem*, tranſmigrationis verò 21. *Nabuchodonoſor* iturus adverſus Ægyptios, incarcerat *Ioachim* Regem *Iuda*; ne fugam fortè meditaretur.

Philo in breviar. Incarceratio Joachim.

Anno Mundi 3400.

ANNO 26. deſolationis, qui eſt 37. tranſmigrationis, defuncto *Nabuchodonoſor*, anno regni ſui 45. ſuſcipit Imperium *Evilmerodach* filius ejus, qui timens ne Pater ſuus reviviſceret, ſicut de amentia ad mentem redierat, facit corpus ejus in 300. partes dividi, & à totidem vulturibus comedi, ut *Iſaias* prædixerat ſtatimque tertia die Regni ſui elevat & educit *Ioachim* Regem *Iuda* de carcere, & exaltat eum ſuper omnes Principes Babylonis, & comedebat ſemper cum Rege cunctis diebus vitæ ſuæ. tunc Populus, teſte *Philone*, nominat eum *Neri*, quod interpretatur, lucerna mea, eo quod lucerna *David*, quæ timebatur extincta, illuxerit. qui mox genuit *Salathielem*, Patrem *Barachiæ*, qui & *Zorobabel* cognominatus eſt.

Eſai. 14. 4 Reg. 25. Ierem. 52. Exaltatio Ioachim. Philo in breviario

Anno Mundi 3406.

ANNO 30. ruinæ civitatis, ſeu captivitatis, *Eſdras* Propheta abductus & captivus in Babylone ac regione Medorum, in regno *Artaxerxis* regis Perſarum, jejunans, plorans, & orans, miſſo ad ſe Angelo *Vriel* (& Archangelo *Ieremiel*.) in Babylone audit videtque Judæos conſolandos, *Ieruſalem* reædificandam. arcana quædam futura revelat. *Ieſum* filium Dei revelandum, *Chriſtum* moriturum, & ad judicium venturum. Horrenda *Babyloni*, *Aſiæ*, *Aegypto*, ac *Syriæ* ventura. Meminit

Lib. 4. Eſdræ.

Viſio Eſdræ.

minit *Abacuc*, *Aggai*, *Sophoniæ*, *Zachariæ*, *Malachiæ*, & aliorum.

Dan. 14.

Cùm autem Rex Babylonis quotidie adoraret *Bel* idolum, *Daniel* conviva & commenſalis Regis, detegit ei dolum 70. Sacerdotum *Bel*, qui cum uxoribus & liberis quotidie appoſitos idolo cibos occultè vorabant. quo deprehenſo Rex Sacerdotes occidit, ejuſque conſenſu *Daniel* idolum *Bel*, templumque ejus evertit. ſimiliter & draconem, quem colebant Babylonij, injecta in os maſſa ex pice, adipe, & pilis confecta interficit, quapropter inſtantibus Babylonijs mittitur in lacum 7. leonum, inter quos eſurientes Divinitus ſervatus diebus 6. ab *Abacuc* Propheta, illuc ex *Iudæa* cum cibum per Angelum adducto, paſcitur. Die 7. Rex veniens & videns *Danielem* illæſum ſedere inter leones, Deum *Danielis* magnificat, ipſoque educto adverſarios illius conjicit in lacum, quibus mox à leonibus devoratis, jubet omnes timere Deum *Danielis*.

Daniel evertit Bel.

Daniel inter leones.

Poſt hæc *Abacuc* prophetat de deſtructione Babylonis: deque *Christi* adventu, paſſione in cruce, & victoria adverſus peccatum, mortem, Diabolum & infernum.

Abac. 1. 2. 3. Prophetia Abacuc.

Anno 36. captivitatis, *Regaſſar* filius *Euilmerodach* regnat in Babylone annis 3. Inde *Labaſſardach* frater eius annis 6. Deinde *Balthaſar* priorum frater annis 5.

Daniel 7.

Viſio 4. beſtiarū.

Anno 2. Regni *Balthaſar* filij *Euilmerodach* Regis Babylonis, videt *Daniel* in ſomno 4. beſtias, leonem, urſum, pardum, & terribilem, & cornu parvum è capite quartæ beſtiæ exortum multos debellare. quæ deſignabant 4. Monarchias, Chaldæorum, Perſarum, Græcorum, & Romanorum, ipſumque *Antichriſtum* inde oriturum, ac per annos tres & ſemis ſanctos perſecuturum, quem filius hominis, accepta ab antiquo dierum poteſtate diſperdet, conteret, ac cum aliis judicabit, ipſeque regnabit in æternum.

Daniel 8. Viſio pugnæ hirci cum ariete.

Anno 3. *Balthaſar*, videt *Daniel* hircum pugnare contra arietem, ipſumque devincere: deinde cornu modicum ex hirco prognatum multam in Populum templumque Dei exercere tyrannidem. audítque à Gabriele ita Regem Perſarum olim prælio vincendum à Rege Græcorum. atq; ex eo oriturum Regem impudentem (nempe *Antiochum Epiphanem*, figuram *Antichriſti*) regnaturum dies 1290. aliâs 1300. vel 2300. qui Sanctos interficiet, templum violabit, ſacrificia cultumque Dei auferet & abolebit, tandemque ſine manibus conteretur.

Daniel 5.

Anno 5. *Balthaſar Cyrus* Rex Perſarum, & *Darius* Rex Medorum avunculus ejus, obſident Babylonem. *Balthaſar* autem Rex urbis munitione fretus, vacans convivijs, bibit vinum cum ſuis Principibus uxoribus & concubinis ex vaſis templi *Ieruſalem*, laudando idola ſua, quapropter videt manum ſcribentē in pariete. *Mane, thecel, phares*, quam ſcripturā cum Magi Babylonis neque legere, neque interpretari valerent, ſolus *Daniel* eam perturbato Regi, & legit & interpretatur ſignificare, ipſum Regno deturbandum, idque Divinitus datum *Medis* & *Perſis*, unde *Daniel* torque aurea & purpurea honoratur, ac tertius Regni conſtituitur.

Viſio manus ſcribentis. Deſtructio Babylonis, & regni eius.

Eadem nocte *Medi* & *Perſæ*, fluxu *Euphratis* alio ducto, per ſiccum alveum Babylonem ingreſſi, *Balthaſar* Regem Populumq; interficiunt, urbem turremque deſtruunt. Regnum ſuſcipit *Darius Medus* annos natus 62. Cyrūque præceſſit, quia ſenior, quia avunculꝰ, quia potentioris Regni Dominus. hanc enim triplicem rationem aſſignat *Hieron.*

Ierem. 51. à Monarchia Perſiam.

Daniel autem aſſumptus à *Dario* in Mediam, conſtituitur Princeps ſuper ſatrapas Regni, cumque ob ſapientiam præ cæteris regi charus eſſet, invidia Principum ejus accuſatur apud Regem, quod contra Regium edictū quotidie ter Deum cœli oraret, unde renitente licet multum Rege, projicitur in lacum leonum, advolutoque lapide os laci obſignatur. Primo diluculo Rex *Danielem* à Deo ſervatum & à leonibus illæſum inveniens, ipſum educit. & accuſatores ejus leonibus obijcit. quibus ſubitò devoratis, decreti publicatione per totum regnum Deum *Danielis* timendum prædicat.

Daniel 6.

Daniel in lacu leonum.

Anno Mundi 3443.

EODEM anno 1. Imperij *Darii Medi* ſuper Chaldæos, anno 69. *Daniel* intelligens ex libro *Ieremiæ* appropinquare terminum 70. annorum deſolationis *Ieruſalem* & captivitatis Babylonicæ, proſtratus coram Deo Domino in jejunio, ſacco & cinere, confitetur Judæos propter peccata ſua juſtè captivatos, oratque ut juxta ſuum promiſſum miſericorditer reducere dignaretur eos in terram ſuam cui apparens Angelus *Gabriel* reſpondet & indicat oratione ejus exauditam eſſe. & inſuper revelat ei, quando templum, quando urbs & civitas *Ieruſalem* rurſum ædificaretur. quodque majus erat omnibus, prædicit ei tempus quando vera libertas *Christus* venturus eſſet. nempe ſeptuaginta hebdomades (quarum unaquæque juxta Scripturæ conſuetudinem ſeptem annos continet, quæ faciunt annos 490.) à Deo determinatas & definitas eſſe uſque ad *Chriſtum*, quando abolito & expiato peccato, veram adduceret libertatem, juſtitiamque ſempiternam. Itaque ab exitu ſermonis *Regis* permiſſuri ut iterum ædificetur *Ieruſalem*, hoc eſt, ab anno 20. *Aſſueri Darii Artaxerxis Longimani* regis Perſarum, quando miſit *Neemiam* reædificare *Ieruſalem*, uſque ad illum diem, quo *Chriſtus* ſanctus Sanctorum in ſuo baptiſmate cælitus à Deo Patre per Spiritum Sanctum ungeretur dux ac doctor Chriſtianorum, eſſe hebdomadas 69. annuas, id eſt, an. 483. hebdomada verò ſeptuageſima, id eſt, ultima ac poſtrema *Chriſtum* confirmaturum pactum, id eſt, legem Evangelicam, novum teſtamentum, ſeu *Evangelium* multis doctrinis ac miraculis. in medio autem eiuſdem hebdomadæ *Chriſtum* occidendum, & ceſſaturum Sacrificium veteris legis. Populum, qui eum *Chriſtum* negaret,

Daniel 9.

70. hebdomadæ Danieli revelantur.

Viſio ſeu revelatio 70 hebdomadarum Danieli.

garet,

garet, abijciendum, abominationem deſolationis in templo futuram ſeu collocandam, (quæ dicta eſt, inquit Chriſtus *Matth. 24. Mar. 13.* à *Daniele* Propheta, ſtantem in loco ſancto ubi non oportet: qui legit intelligat.) urbem verò ac templum diſſipanduum, & deveſtandum à duce & populo venturo, ac deſolatum iri, eorumque deſolationem duraturam uſque ad finem Mundi.

Not. Videatur de hebdomadibus Genebrardus, qui aliter ordit or, nam & inter Aſſuerum & Longimanum diſtinguendum eſt, qui hic confunduntur, quæ omnia quoniam paucis explicari non poſſunt, ſuffecerit lectori hæc indicaſſe.

Anno Mundi 3444.

Genebr. 1652. 2. Par 36. 1 Eſdr 1. 3. Eſd 2.

ANNO 70. deſolationis *Jeruſalem* ſive captivitatis Babylonicæ, peracto jam Sabbato terræ, mortuo *Dario Medo*, Cyrus Rex Perſarum monarchiam Regnorum adeptus regnat annis 22. qui ſtatim monarchiæ ſuæ anno 1. Divinitus inſpiratus, publicato ubique in toto Regno ſuo edicto, dat Judæis licentiã redeundi, ac præcipit Judæis redire in *Jeruſalem*, in *Judæam* patriam ac terram ſuam, atq; impenſis Regijs ædificare ibi templum Deo *Iſrael*, reddens eis 5400. aurea & argentea vaſa templi, quæ abſtulerat *Nabuchodonoſor* de *Ieruſalem*.

Relaxatio captivitatis Babylonicæ.

Redeuntium ac revertentium numerus erat 50. ferè millia. qui duci *Zorobabel* filio *Salathiel* annos nato (ajt *Philo*) 17. præfuit annis 58. ſummo Sacerdote *Ieſu*, qui & *Ioſue* filio *Ioſedec*, præfuit annis 36 qui unà cum *Neemia*, *Mardochæo*, ac jumentis, multaque ſubſtantia in ædificationem templi data, regreſſi in *Iudæam* & *Ieruſalem* ſtatim unanimiter ædificant altare holocauſti ſub dio, Domino in loco templi, ſuper quo cæperunt à die 1. Septembris ac quo idie deinceps juxta legem offerre ſacrificia Domino, & celebrant quoque ſolemnitatem tabernaculorum, aliaque deinceps feſta, & præparare materiam ad ædificandum novum templum.

1. Eſdr. 2. 2 Eſd 7. Philo in breviar. Reditus è captivitate Babylonica in Iudæã. 1 Eſdr. 3. 3. Eſdr 5. Erectio altaris.

Anno 3 *Cyri*, ubi *Daniel* ſe luctu, jejunio & oratione per 3. hebdomadas afflixiſſet, videt die 24. Martij juxta fluvium *Tigrim* virum lineis veſtitum fulgentemq;, unde & timens ac tremens confortatur & docetur de *Michaële* Principe Synagogæ Judæis auxiliante, & de varijs bellis inter Reges Perſarum & Græcorum, & inter Reges Auſtri, id eſt, Ægypti, & Aquilonis, id eſt Syriæ de *Antiocho Epiphane* figura *Antichriſti* ſe contra Deum Deorum elaturo, & ablato jugi ſacrificio Judæos tamen prophetiam perfectius ac plenius complendam intendit in *Antichriſto*, qui ſub finem mundi Chriſtianos per dies 1290. id eſt, 3. annos & dimidium miſere affliget deinde vero poſt magnam afflictionem mortuos reſurrecturos quoſdam ad opprobrium ſempiternum, quoſdam ad vitam æternam, ubi docti & doctores ut ſtellæ fulgebunt.

Daniel 10. 11. 12. Danieli futura revelantur.

Anno Mundi 3445.

ANNO 2. reverſionis ſeu reditus ſui, menſe Aprili, cæperunt Judæi, reædificare Ieroſolymæ templum Domini, [illegible] Sacerdotes laudant Dominum, populo vociferante, partim ex gaudio, [illegible] fletu, ſtatimque *Samaritæ* vicinæ gentes, [illegible] civitates *Samariæ* inhabitabant, cum ſimul ædificare non admitterentur, aſſiduis inſultibus ædificationem impediunt, omni tempore Cyri. ſcriptiſque poſtea literis ad *Artaxerxem* Regem Perſarum, falſo accuſant Judæos, quod civitatem rebellem ædificabant, quibus Rex nimium credulus, prohibet opus, itaque tunc unusquiſque rem ſuam curabat, & opus Domini neglexerunt, & ceſſatum eſt ædificari uſque ad 2. annum Darij. *Zorobabel* autem & *Ieſus* reverſi ſunt in Babylonem, tempus opportunũ expectantes, ſi tandem forte Regem flectere poſſent, ut impetrarent perfici templũ.

1. Eſdr 3. 3. Eſdr. 2. [illegible] Fundatio Templi

Anno Mundi 3466.

ARTAXERXES Aſſuerus priſcus, imperat Perſis annis 20. hujus anno 13, miſſus *Holofernes*, a *Iudith* truncatus eſt; ideoque prohibita adhuc ædificatio templi.

Not. Genebrar contendit, quæ de Iudith referuntur contigiſſe ſub Sedechia, atque eo magis commotum Nabuchodonoſor contra Ieroſolymam movisse, & tandem totum Iuda Babylonem tranſtuliſſe.

Anno Mundi 3480.

PER hæc tempora *Nabuchodonoſor* Rex Aſſyriorum, qui regnabat in *Ninive*, anno 12. Regni ſuo victo *Arphaxad* rege Medorum potentiſſimo, elatus victoria ſtatuit totum orbem ſuo ſubjugare imperio, itaque anno proximo miſſus ab eo *Holofernes* cum exercitu de *Ninive*, pertranſiens *Ciliciam*, *Meſopotamiam*, *Damaſcum*, & *Syriam*, cunctas regiones vaſtat, ſata ſuccendit, arbores vineaſque excindit, populos occidit, urbes & caſtra ſubvertit, etiam ſeſe ſponte dedentium civitates, aras atque Deos deſtruit, ut ſolus *Nabuchodonoſor* Deus habeatur unde filii *Iſrael* vehementer timentes, hortatu *Eliachim*, qui & *Ioachim* ſummi Sacerdotis, loco patris abſentis, & *Ozia* Principis populi loco *Zorobabel*, parant ſe ad reſiſtendum, ac cilicijs, jejunijs, & orationibus ſeſe affligentes, auxilium à Domino implorant.

Iudit 3. 2. 3. 4. Holofernes cuncta vaſtat

Tum interroganti *Holoferni* de ſtatu Populi *Iſrael*, narrat *Achior* dux *Ammonitarum*, quæ ac quanta Deus egerit Iſraelitis mirabilia: eos invictos eſſe dicens, niſi forte Deum offenderint, quare iratus *Holofernes* jubet eum ipſum *Achior* duci in *Bethuliam*, ut ea devicta ſimul cum Iſraelitis occidatur. moxque *Bethuliam* obſidet, ac præciſo aquæ ductu, fontes omnes cuſtodit. quapropter cives ſiti cruciati, civitatem tradere volunt. *Ozias* tamen Princeps Populi loco *Zorobabel* perſuadet

Iudith. 5. 6. 7. Achior traditur Iudæis. Bethulia obſeſſa.

ſuadet ut per 5. dies expectent à Domino miſericordiam.

Iudit. 8.9 Iudit. arguit preſbyteros.

Tunc Judith vidua ſancta, pulchra, & dives, reprehendit Oziam & Presbyteros quod præfigiſſent terminum miſericordiæ Dei, eoſque hortatur, ut patrum exemplo Populum ad patientiam animent, ac pro ſe Deum orent. Quin & ipſa oratorium ſuum ingreſſa, cilicio induta, caput cinere conſperſa, proſtrata orat Deum pro liberatione Populi, utque ſibi virtus detur evertendi Holofernem.

Judit. 10. 11 Judith Holofernis fiſtitur.

Deinde ubi ſe aptiſſimè exornaſſet, cum ancilla urbem egreditur & ab Aſſyriis apprehenſa ducitur ad Holofernem, cui cauſam fugæ quærenti, ait ſe transfugio vitæ conſuluiſſe, ſpecioſam illi pollicetur victoriam atque ita ſua pulchritudine & oratione illius nacta gratiam, facultatem obtinet proprijs veſcendi cibis, & nocte ad orationem egrediendi.

Judith 12. 13. Judith Holofernem truncat.

Quarto autem die ad cœnam inducta, coram Holoferne edit & bibit, qui eius concupiſcentia ardens, vehementer inebriatur, et untique cubitum, Ibi Holoferne ebrietate ſopito, Judith facta ad Deum oratione, ſuopte enſe præſcindit caput eius, ac noctu ſuo more exiens, repetit Bethuliam, ubi caput Holofernis civibus oſtendens, eos ad gratiarum actionem hortatur, quo viſo Achior relicta gentilitate, credit Deo, & circumciditur.

Judith 14. 15. Aſſyrii cæduntur.

Orto Sole Judæi ex conſilio Judith capite Holofernis in muro Bethuliæ ſuſpenſo, irruunt in Aſſyrios, qui cum Holofernem excitarent mortuum invenientes, vehementer conſternati & trepidi omnibus relictis fugiunt. Hebræi autem fugientes perſecuti, multis cæſis, ſpoliis collectis plurimum ditantur. Judith 16. Judith autem à Pontifice & Populo multum laudata, canticum ob partam victoriam Deo canit, & quæ Holofernis propria fuerant Jeroſolymis Domino offert: Populuſq; omnis veniens in Jeruſalem, holocauſta cum gratiarum actionibus offert. & dies huius victoriæ quotannis perpetuo apud Judæos in numero ſanctorum dierum celebratur.

Anno Mundi 3488.

Philo in breviar. Darius fit Rex Perſarũ.

POST hæc Darius Artaxerxes Longimanus cum fratre ſuo de Imperio dimicans, monitu Zorobabel cari amici ſui vovit Deo cœli, ſi victoria potiretur, ædificaturum ſe templũ Domini in Jeruſalem; quo victo imperat Perſis annis 37.

3. Eſdr. 1. 4.

Anno eius 1. Daris poſt ſplendidam cœnam omnibus ſuis præfectis exhibitam, dormiente, tres corporis eius cuſtodes quæſtionem inter ſe proponunt, quidnam ſit fortius. Itaq; manè coram Rege & Principibus prim⁹ vini vires cæteris præſtare diſſerit. Secundus regis poteſtatẽ præcellere affirmat. terti⁹, qui eſt Zorobabel, mulieres iſtis fortiores eſſe demonſtrat: veritatem tamen omnia vincere probat. Data ergo veritati palma, Darius à Zorobabele voti ſui admonitus, concedit ipſi Zorobabeli & ſociis eius redire & perficere templum Domini in Jeruſalem, redditque reſidua ſacra vaſa, ſcribens inſuper præfectis Syriæ & Phœnicis, ut Judæis detur libertas à tributo, & de tributis Regis impenſæ in fabricam ſeu ad extructionem templi ac Jeruſalem, ſimul ac ſacrificia.

Veritas vincit omnia.

Templi perficiendi licentia datur.

Reverſus ergo Zorobabel & Jeſus Pontifex 1. Eſdr. 3 in Judæam, inveniunt Populum gravi penuria laborantem; fuerant enim anni ſteriles.

Anno Mundi 3489.

Agg. 1. Aggæus prophetare incipit.

ANNO ſecundo Darii, die 1. Auguſti, Aggæus Propheta Dei juſſu increpat Judæos, quod neglecto templo propria ædificia curabant; ideoque ſterilitatem terræ ac famem ipſis à Deo immiſſam: hortaturque eos ad templi ædificationem. unde Zorobabel & Jeſus unà cum Populo excitati, cæperunt rurſum parare materiam in opus templi 24. die præfati menſis.

Agg. 2. Eccleſia præfertur ſynagogæ.

Porrò 21. die Septembris, promittit Dominus per Aggæum majorem futuram gloriam templi hujus noviſſimi, quam fuerit prioris: eò quod Chriſtus venturus ſua præſentia, & prædicatione, & miraculis illud glorificaturus ſit.

Zach. 1. Zacharias propheta.

Eodem anno 2. Darii, menſe Octobri, cæpit & Zacharias prophetare & exhortari Populum ut convertatur ad Dominum, & reſtauret templum eius.

Agg. 2. 1. Eſdr. 5. 3. Eſdr. 6. Templi ædificatio reſumitur.

Die ergo 24. Novembris, cæperunt Judæi rurſus ædificare templum Domini. quapropter licet nulla futurarum frugum ſigna eſſent, ſed omnia latitarent in terra, Aggæus promittit eis à die iſta deinceps omnium frugum abundantiam. inſuper & Chriſtum de ſtirpe Zorobabel naſciturum.

Zach. 1. 2. 3. 4. 5. 6.

Viſio Zachariæ.

Die autem 24. Januarii, nocte audit Zacharias Angelum Michaelem orantem Dominė exercituum, uſquequo tu non miſereberis Jeruſalem & urbium Juda. quibus iratus es jam annos 70. ſive, iſte jam ſeptuageſimus annus eſt, ſupple diu tranſactus, ac ſi dicat, cur differs reſtaurare Judæam, cum ſeptuageſima deſolationis ejus jam diu tranſacta ſit. & reſpondit Dominus Angelo verba conſolatoria, quod templum manibus Zorobabel fundatum, manibus eiuſdem perficietur, & Jeruſalem etiam reædificaretur, Dei gloria & habitatoribus vehementer repleretur, ac civitates bonis omnibus affluent. videtq; idem Propheta ſub typo Jeſu Sacerdotis magni veſtibbus ſordidis induti, deinde mutatorijs ac corona donati, CHRISTUM ignominia & gloria coronandum, hui Eccleſiam ædificabit, ac inhabitabit, quæ abſque muro inhabitabitur præ multitudine gentium, cui tamen Deus pro muro erit & gloria, ac dominabitur in ſolio ſuo.

1. Eſd. 5. 6. 3. Eſd. 6. 7.

Cæterum Samaritani gentes vicinæ repetitam templi ædificationẽ impedire & inhibere conantes, ſcripta ad Darium Regem epiſtola, opus templi à Judæis reſumptum, ac

quam diligentiſſimè profici ſignificant, eum-que ſuper agendis conſulunt. at *Darius* Cyri decretum de templo extruendo in bibliotheca ſua inveniens, miſſo diplomate mandat cœptum opus regio ſumptu compleri, ac quotidie pro ſe ſacrificio offerri Deo cœli, impedientes verò ſuſpendi. Itaque Judæi adhortatione *Aggæi* & *Zachariæ* inſtanter ac diligentiſſimè ædificant, proſperaturque opus in manibus ipſorum.

Anno quarto *Darii*, die quarta Novembris, miſericordiam, & diligere veritatem & monet *Zacharias* Judæos facere judicium & pacem potius, quam infructuosè jejunare, jejunia abſque operibus miſericordiæ parum aut nihil utilia eſſe. promittit templum ædificantibus proſpera multa, *Ieruſalem* reædificandam, ſanctificandam & habitatoribus replendam. Vaticinatur CHRISTUM Regem humilem ac pacificum venturum, ſedentem ſuper aſinam & pullum ejus ingreſſurum *Ieruſalem*, vendendum 30. argenteis projiciendis in templo ad ſtatuarium, eundemq; *Chriſtum* paſtorem percutiendum, & oves diſpergendas, multa paſſurum, perfoſſis manibus affigendum cruci, ſanguine proprio ſuos redempturum. Item ſpiritum gratiæ, fontemque baptiſmatis effundendum ſuper habitatores *Ieruſalem*, gentes ad *Chriſtum* & eccleſiam concurſuras, templum ac *Ieruſalem* per Romanos vaſtandum & deſtruendum, Judæos per univerſum orbem diſpergendos, ſub typo Ieruſalem *Antichriſtum* gregem & Eccleſiam CHRISTI diſſipaturum. *Chriſtum* verò eundem & ſuos judicaturum.

Anno Mundi 3493.

ANNO ſexto *Darii*, die tertia Februarij conſummatum eſt templum, ex quo primum fundatori cœpit anno 46. faciuntq; dedicationem ejus cum ingenti lætitia & oblationibus multis.

Porrò die decimaquarta Martii, celebrant Paſcha & feſtum ſive ſolemnitatem azymorum 7. diebus, epulantes & gaudentes quod Deus convertiſſet cor Regis ad eos.

Anno Mundi 3494.

ANNO 7. *Darii Artaxerxis* Eſdras Sacerdos & ſcriba legis Dei doctiſſimus (qui libros veteris teſtamenti à Chaldæis exuſtos reparavit, utque Samaritanis non miſcerentur, novis literis conſcripſit) impetratis ab *Artaxerxe* Rege literis licentiæ magnæque libertatis ac poteſtatis, ac vaſis plurimiſq; donis auri & argenti, aſcenſurus de Babylone *Ieroſolymam*, ut ibi legem Dei doceret & populum regeret, cœpit 1. die Mart. cōgregare Judæos juxta fluvium *Ahava*, ubi peracto triduano jejunio ac oratione ad Deum ut Deus dux eſſet itineris, cū ſocijs 1775. iter ingreſſi die 12. Martij. proſperè perveniunt in *Ieruſalem* 1. die Julii, ubi die 4. vaſa ac dona ſecum allata in templo ſacerdotibus tradunt, victimaſq; Deo offerunt.

Not. Hæc omnia de Eſdra Genebrardus multò ante contigiſſe dicit ut & de Heſter.

Ejuſdem anni 7. menſe Novembri, cùm audiſſet *Eſdras* multos Judæorum [illegible] uxores alienigenas, ſcindit veſtes [illegible] capitis & barbæ, ſedetq; dolo[illegible] jejunans uſq. ad veſperam [illegible] genibus flexis, manibuſq; ad De[illegible] ſis, flens confitetur peccata Populi, oratq; coram Domino, Populumque ad fletum & pœnitentiam commovet.

Deinde die 20. Novembris Judæos univerſos convocatos *Ieroſolymam*, in atrio templi trementes propter peccatum ac frigus pluviamque peccaſſe arguit, uxores alienigenas cum liberis earum repudiare præcipit, conſtituitq; judices qui facta examinatione à prima Decemb. uſq; ad primam Martij ſeparant externas cum natis earum à Populo *Iſrael*, Deumque victimis placant.

Anno Mundi 3502.

RESA *Miſciola* filius *Zorobabel*, 2. dux Judæorum præeſt annis 66.

Anno Mundi 3507.

ANNO 20. *Artaxerxis Longimani* Regis menſe Novembri, *Neemias* Judæus pincerna *Artaxerxis* Regis Perſarum audiens in Perſide à quibuſdam qui venerant de *Ieruſalem* afflictionem eorum qui erant in *Iudæa*, flet & luget diebus multis, jejunat & orat Deū ut inveniret gratiam coram Rege. menſe autem dein Martio cum inter epulas vinum porrigeret Regi mœſtus, impetrat à Rege cōſenſum & literas eundi ac reædificandi urbem *Ieruſalem*. Hoc ergo tempore inchoātur 490. anni hebdomadum *Danielis*, ac terminantur triennio poſt mortem *Chriſti*.

Not. Hæc non ſatis conſtant: nā 70 hebdomades incipiunt ſtatim à 70. captivitatis finito; atq; hinc illa diſcrepantia chronologorum, propter admirabilem ſcripturarū & hiſtoriarum diverſitatem, quemadmodum etiam fatetur B. Arias.

Profectus autem *Neemias* in *Iudæam*, cœpit 5. die Iulij ædificare muros, portas & turres *Ieruſalem*, adjuvantibus eum *Eliaſib* filio *Ioachim* filij *Ieſu* filii *Ioſedech* Pontifice maximo, & *Reſa* Moſollam filio *Zorobabel* duce Populi, aliiſque Principibus Plebis, ac Populo & propter varias irriſiones, ſubſannationes inſidias ac inſultus hoſtium circumfinitimarum ædificationem impedire conantium, Iudæi una manu tenentes gladium, & altera ædificantes, Deo proſperante intra 52. dies opus perficiunt, idque complent 25. die Auguſti. quo abſoluto *Neemias* valvas, fores, vectes ac cuſtodes portis adhibet.

Die 1. Septembris convocato omni Populo Ieroſolymam, *Eſdras* ſtans in templo e ſuggeſtu legit clarè & diſtinctè legem Domini à manè

Eſdras docet populū

mane uſque meridiem univerſa multitudine v[iro]rum & mulierū audienteſiente Deumq; a[dora]nte. Inde digreſſi, feſtum lætumq; diem ag[unt, &] deinceps juxta legem celebrant feſtum tabernaculorum, pelmarum, & collectæ, *Eſdra* ſingulis diebus legente in libro legis.

2.Eſd.9.10 Fœdus Juda ſeu Iſrael cū Deo.

Die autem 24. Septembris conveniunt in jejunio & ſaccis, & humus ſuper capita rurſumque ſeparant ſemen alienum legunt in libro legis quater in die, confitentur Dei beneficia, ſuaque peccata, fœdus cum Deo percutiunt, promittunt, jurant, ac ſubſignant ſervaturos ſe Dei legem, præcepta, feſta, annum ſeptimum, oblationes, primitias & decimas.

2.Eſd.11.12.13. Dedicatio muri Jeruſalē.

Poſt hæc *Neemias* urbem *Jeruſalem* habitatoribus populat, & convocatis undique ſacerdotibus & Levitis, magnificè celebrat dedicationem muri *Jeruſalem* cum magna lætitia, canticis, & victimis, ac regit ibi Populum annis 12. deinde redit ad *Artaxerxem* an 32. regni eius, ſicut promiſerat. Poſt paululum conſenſu regis reverſus *Jeroſolymam*, quædam mala in ipſius abſentia orta, corrigit, librumque ſcribit eorum quæ geſſit, ibique ſenex obiit.

Anno Mundi 3525.

DARIUS Nothus Rex Perſarum, annis 19.

Anno Mundi 3544.

Aſſuerus regnat.

ASSUERUS, qui & *Artaxerxes* magnus, regnat ab India uſque Aethiopiam ſuper 127. provincias annis 55.

Eſter 11 Somniū Mardoch

Anno eius 2. die 1. Martii, *Mardochæus Judæus*, translatus de *Jeruſalem* cum *Jechonia* Rege *Juda*, videt in ſomno fontem parvum creſcere in fluvium, lucem, & Solem: quo ſignificabatur humilem *Heſter* exaltandam.

Not. Genebr. notat hunc Aſſuerum fuiſſe Xerxem, qui in Græcam copias duxerit, cui nupſerit Heſter. Huius filiū fuiſſe Darium Longimanum, cui ſucceſſerit ille, qui ab Alexandro cæſus eſt.

Anno Mundi 3546.

Eſter. 1. Convivium Aſſueri.

ANNO 3. Regni ſui *Aſſuerus* volens oſtentare divitias gloriæ regni ſui, facit in veſtibulo horti ſui grande convivium cunctis Principibus & Præfectis ſuis, in quo Rex hilaris *Vaſthi* Reginam acceſſit, ut oſtenderet convivis pulchritudinem ejus. at cum venire nollet, Rex 7. ſapientum conſilio eam repudiat, edictumque promulgat, ut uxores quæq; deferant honorem maritis ſuis.

Eſter 2. Eſter ſit Regina

Deinde multas facit ſibi adduci virgines ſpecioſas, ex quibus unam eligeret loco *Vaſthi*. deligit autem *Heſter* Judæam, ignotam tamen, neptem occultam *Mardochæi*, quæ cæteras pulchritudine & gratia præcellebat: eamque coronat ſibi in reginam & uxorem, celebratque nuptias anno 7. Regni ſui, menſe Decembri. Porrò *Mardochæus* ad oſtium palatii obſervans, 2. eunuchos vitæ Regis inſidiantes prodit: itaque re comperta, illis ſuſpenſis, hoc factum *Mardochæi* annalibus inſcribitur.

Anno Mundi 3466.

Eſter 3. Judæi occidendi. Tyrannis Aman Eſter 13.

ANNO 12. *Aſſueri*, menſe Martio, *Aman* ſecundus à Rege, indignatus quod ſolus *Mardochæus Judæus* ipſum adorare nollet, imperat ab *Aſſuero* ut juberet omnes in Regno ſuos Judæos interfici, miſſa ſorte quando id fieret, exit ſeu cadit menſis Februarius. Itaque mittit ad univerſas 127 provincias literas Regis annulo ſignatas, ut 13. Februarij univerſi ubique Judæi occidantur.

Eſter 4. Eſter 13. & 14.

Qua propter *Mardochæus* ac reliqui paſſim Judæi vehementer lugent. *Heſter* autem mandato *Mardochæi* non vocata Ad Regem ingreſſura, ut necem Judæorum deprecetur, jubet ut triduo pro ſe jejunent & orent: idemque ipſa facit.

Eſter 5. & 15.

Die autem tertio regali cultu ornata anxiaque intrat ad Regem, petit ut ipſe & *Aman* ad ſuum veniant convivium, in quo ab exhilarato [R]ege de ſua petitione ſeu quidnam peteret [i]nterrogata, rurſus utrumque invitat ad ſequentis diei convivium. Egreſſus autem è convivio *Aman*, videt *Mardochæum* non exhibere ſibi honorem: unde iratus parat ipſi patibulum, in quo poſtridie eum ſuſpendat.

Eſter 6. Exaltatio Mardochæi

Noctem illam Rex ducens inſomnem, jubet annales ſibi legi, reperienſque inibi *Mardochæi* fidelitatem in detectis eunuchorum inſidiis, facit ipſum mane per *Aman* honorari, corona purpureaque ornatum Regio equo vehi & obequitare per plateas urbis.

Eſter 7. Suſpenſio Aman

Heſter autem in convivio Regem exhilaratum orat pro ſua & populi ſui vita, & liberatione: ipſumque *Aman* Judæorum hoſtem palam & apertè accuſat. quem Rex mox jubet ac facit ſuſpendi in patibulo quod ipſe *Mardochæo* paraverat: *Mardochæum* verò exaltans in ſuſpenſi locum, ſecundum à Rege conſtituit.

Eſter 8.9. & 16. Liberatio Judæorum. Feſtum ſortium.

Porrò *Heſter* die 23. Maij conſenſu ac nomine Regis mittens ad ſingulas Regni Provincias novas literas annulo regis obſignatas, veteres literas ab *Aman* in necem Judæorū miſſas retractat & irritas facit. Judæis ſecuritatem præbet, inſuper & poteſtatem ut eadē die decimotertio Februarij, qua neci erant deſtinati, ipſi vice verſa occidant omnes adverſarios & hoſtes ſuos. Itaque gaviſi prædicto die 13. Februarij ſuſpendunt 10. filios *Aman* ac paſſim trucidant uſque ad 75. millia hominum conſtituitque *Mardochæus* diem *Phurim*, id eſt, ſortium deinceps annuatim à Judæis gaudio atque convivis celebrandam. vixitque *Mardochæus*, teſte *Philone*, annis 198.

Malach. 1. 2. 4. Prophetia Malachiæ.

Circa hæc tempora *Malachias* Propheta increpat Judæos ſive Iſraelem, quod vitioſas hoſtias offerant, ideoque eorum ſacrificia à Deo reprobanda: gentium autem oblationē mundam, quam in omni loco offeretur & ſacrifica-

crificabitur Deo, ei gratam fore. prædicitque *Joannem Baptiſtam* Divinitus mittendum præcurſorem primi adventus Chriſti: *Eliam* verò Prophetam mittendum ante poſtremum ejuſdem adventum ad judicium, qui convertat cor Patrum ad filios.

Anno Mundi 3568.

Philo in breviar. Joſeph. antiq. Iud. li. 11. cap. 7. & 8.

JOANNA ben *Reſa* 3. Dux *Iuda* præeſt Judæis annis 53. Deinde *Iudas Hircanus* primus annis 14. cujus tempore *Manaſſes* frater *Iaddi* Pontificis Judæorum, eo quod alienigenam duxiſſet uxorem, filiam nempe *Sanaballet* ſatrapæ ſeu Principis *Samariæ*, ab altari pulſus, abiens in *Samariam* ad ſocerum contra legem extruit in monte *Garizam* templum Jeroſolymitano ſimile, ejuſque à *Sanaballet* Pontifex conſtituitur. incidit autem hujus templi deſolatio ab *Hircano* poſt annos 200. *Ioſeph. 13. antiq. 16. 17.*

Templū in Garizim.

Ioſep. ant. 11. cap. 8. Alexander Magnus.

Poſt hæc *Alexander Magnus* Rex Macedoniæ movens exercitum in *Perſas*, capta *Damaſco* ac *Sidone*, Tyrum oppugnat. [illegible] que ad *Iaddum* Judæorum Pontificem [illegible]teris, petit auxilium. Pontifice recuſante, eo quod *Dario* Regi Perſarum fidei ſacramento obligatus eſſet: iratus *Alexander* capta mox *Tyro*, properat ad expugnandum *Jeruſalem*. At Pontifex indicta Populo ſupplicatione, Dei juſſu indutus ornamentis Pontificalibus, cum ſacerdotibus ac Populo in veſtibus albis obviam procedit *Alexandro*, quem cum ſic ornatum videret *Alexander*, depoſito furore protinus deſiliit ex equo, ac pronus ſupplex adorat Dei Pontificem, nomenque veneratur obſtupeſcentibus ob hoc ſuis Principibus, reſpondet, quod cùm eſſet adhuc in *Macedonia* Deum hoc ipſo habitu ſibi apparuiſſe ac promiſiſſe quod ipſius ope potiretur Perſarum Imperio.

Alexander adorat Dei pontificē.

Alexander Deo ſacrificat.

Ingreſſus urbem Jeroſolymam ac templum ex Sacerdotis præſcripto victimas Deo immolat. Oſtenſoque ſibi *Danielis* libro, in quo Græcum quendam Perſas debellaturum ſignificat, hunc ipſum ſe eſſe interpretatus, Judæis magna privilegia tributorumque immunitatem concedit.

1. Mach. 1. 3. Monarchia Græcorum.

Hinc ſubacta *Aegypto*, pergit in *Perſas*, *Darium* ipſorum Regem pugna victum occidit, monarchiam transfert ad Græcos. quo tempore *Hiſpani*, *Belgæ*, *Morini*, ejus amicitiam petunt. qua illis conceſſa *Alexander* bellis ac victorijs progreditur ultra Indos uſque ad fines terræ.

Anno Mundi 3641.

1. Mach. Diviſio Imperii.

REVERSUS Babylonē, veneno intoxicatur, ætatis anno 32. regni 12. moriensque dividit Regnum pueris ſuis, quorum *Philippus Aridæus* frater *Alexandri* tenet Macedoniam & Græciam. *Ptolemæus Lagi filius* Aegyptum, *Antigonus* Pamphiliam & Aſiam. *Seleucus Nicanor* Babyloniam, qui anno 12. poſt mortem *Alexandri* victo *Antigono*, imperare cœpit & Syriæ, ac Aſiæ, univerſiſque regnis Orientis à Phrigia uſque ad Ind[illegible] regnans deinceps annis 3[illegible]. Ab hoc tem[illegible] ſupputatur regnum Græcorum in [illegible] *Machabæorum*.

Anno Mundi 3[illegible].

Luc 3. Philo. Ioſeph. 12. antiq. 1.

JOSEPH *Priſcus*, dux 5. præeſt Judæis annis 7. deinde *Semei Abner* annis 11. ſub quo *Ptolemæus Soter* Rex Aegypti ſpecie religionis ſub ſimulatione ſacrificij venit Jeroſolymam ſabbato, & multa Judæorum millia doloſè capta, transfert in Aegyptum, ac in ſervos vendit.

Anno Mundi 3653.

Luca 3. Philo. Duces Iuda.

MATATHIAS *Heli*, Dux 7. præeſt reliquijs Iudæorum annis 12. Inde *Maat Aſar* annis 9. *Nagge Artaxat* annis 10. *Heſli Agai* annis 9.

Anno Mundi 3683.

Ariſteas lib. ad Philocratem. Ioſeph. 12. antiq. 2.

PTOLOMAEUS *Philadelphus* Rex Aegypti, ſtudioſiſſimus literarum amator, innumeros libros undique comparat ſibi Alexandriæ in bibliotheca. audiens autem Divinam legem Hebraicè ſcriptam eſſe Ieroſolymis. ut & eam obtineret, ſtaticò 120. millia Iudæorum, qui in regno ſuo ſerviebant, ab Aegyptijs redimit, pro quolibet capite 120. drachmas argenti ſolvens, redemptos manumittit: deinde mittit multa munera templo Domini & epiſtolam ad *Eleazarum* Iudæorum Pontificem, obſecrans ſibi tranſmitti Dei legem, viroſque peritos, qui poſſent Græcè transferre. ſtatim mittit *Eleazarus* 72. ſeniores cum lege aureis literis tenui membranæ inſcripta quos Rex ſuſcipiens honorificè Alexandriæ triduò permagnificè tractat. Poſtea deſignat eis Baſilicā, ad quam quotidie certis horis convenientes, intra 72. dies legē interpretati ſunt, cautè potius quam ſyncerè. Completa translatione remittit eos Rex ad propria maximis præmiis honoratos. cuius bibliotheca cum 40. millibus librorum tandem à *Iulio Cæſare* exuſta eſt.

70 Interpretes biblia vertunt.

Plutar. in vita Cæſaris.

Anno Mundi 3685.

ANTIOCHUS *Soter*, rex 2. Syriæ, regnat annis 19. deinde *Antiochus Theos* annis 15. huic tradidit *Ptolom. Philadelphus* Bernicen filiam ſuam in uxorem cauſa firmandæ pacis: quam tamen obtinere diu non potuit, ut prophetaverat *Daniel*, eò quod occiſa ſit ab alia dicti regis uxore. *Daniel 11*

Anno Mundi 3692.

Luca 3. Philo.

NAUM *Maſlot*, 11. Dux Iudæorum, præeſt annis 7. poſt eum *Amos Syrach* annis 14. *Matathias Silon* annis 10. *Ioſeph junior Arſen* annis 60.

Anno Mundi 3719.

SELEUCUS *Gallinicus* 4. rex Syriæ, regnat annis 20. *Ptolemæus Evergetes* rex Aegypti

Aegypti vindicans necem *Bernices* ſororis ſuæ [ut] prædixerat *Daniel*, debellat *Seleucum Galli-[cum]*, obtinet Syriam: cumque audiret in Ægypto ſeditionem moveri, diripit ex Syria Deorum ſimulacra 2500. vaſaque preſioſa, & 40. millia talenta argenti, quibuſcum revertitur in Aegyptum.

Daniel

Anno Mundi 3739.

Dan. 11. SELEUCUS *Ceraunus* 5. rex Syriæ, regnat annis 3. cœpit debellare Duces Euergetis, ſed anno 3. ab eis occiditur. quo audito *Antiochus* magnus frater eius, feſtinanter ex Babylone aſcendit, debellat Duces Aegyptios, & obtinet Syriam, quam tenet 36. annis.

Anno Mundi 3737.

Ecc 1 2, 3. & c. 51. 1. TEmpore *Ptolomæi Euergetis* regis Aegypti, & *Simonis juſti* Iudæorum Pontificis, *Jeſus filius Sirach* Ieroſolymita aureas ſapientum ſententias ab avo ſuo *Jeſu* filio *Sirach* Hebraicè collectas, græcè transfert, ac ſub titulo ſapientiæ edit. quem librum vocant *Panareton*, quaſi omnium virtutum receptaculum, nos Eccleſiaſticum appellamus, in quo ad ſapientiæ virtutumque omnium amorem ſanctorum patrum tum ſententiis tum exemplis invitat.

Liber Eccleſiaſtici.

Daniel 11. Lib. 3. Machabæorum. *Ptolemæus Philopator* rex Aegypti egreſſus, exercitum *Antiochi magni* debellat, Syriã q; recipit. Inde cum exercitu ingreſſus Judæam Jeroſolymæ in templo ſacrificat, maximo Deo gratias reddens: at prohibentibus licet Sacerdotibus, videndi gratia intrat ſancta ſanctorum. unde *Simone* Pontifice orante, à Deo flagellatur acerbè in templo, ita ut humi jaceret ſine viribus. Reverſus in Ægyptum, edicto jubet omnes Judæos in Ægypto exiſtentes, vinctos ad ſe perduci ſeu in campo congregari puniendos, tribus viciſſim vicibus occidi ac deleri.

Philopator Divinitus in templo flagellatur.

At *Eleazaro* ſene viro inſigni cum aliis Judæis orante, 2. Angelis cælitus apparentibus, Judæi liberantur, Philopatoriq; reconciliati, epulantur, liberè in Judæam revertuntur, ac diem feſtum annuum liberationis celebrandum ſtatuunt, verùm *Antiochus* reparato exercitu, devincit hoſtes, & omnia recuperat, Judæam ſibi ſociat, ut *Daniel* prophetaverat. Deinde Scopam ducem Ptol. Epiphanis regis Ægypti Iudæam Syriamque occupantem auxilio Judæorum ad fontes Iordanis ſuperat fugatque. Ingreſſus Ieroſolymam, Iudæos magnis immunitatibus muneribusque donat. Inde doloſe fœdere cũ *Ptolo. Epiphane* inito, deſpondet & dat ei *Cleopatram* filiam ſuam, ut licentius Ægyptum invaderet. Ille ut dolum ſenſit, cavit ſibi. *Antiochus* igitur alio ſe divertens, capit *Rhodum*, *Samum*, & alias inſulas *Aſiæ*, tandem victus & captus à Scipione Romano, jubetur regnare intra *Taurum* montẽ ſub tributo annuo, filiuſque eius *Antiochus Epiphanes* obſes Romam perducitur. Inde fugit in *Apamiam*, cumque adverſus *Elimaaos* pugnaret, cum omni deletur exercitu.

Daniel 11. Ioſeph 12. antiq 3. Antiochus magnus.

Daniel 11.

Daniel 11. 1. Mach. 1.

Antiochus Epiphanes Romæ obſes.

Anno Mundi 3775.

Genebra. 3512. SELEUCUS *Philopator*, qui & iners dicitur, 7. Rex Syriæ viliſſimus, indignus decore regio, regnat annis 2. quos *Daniel* vocat dies paucos, reſpectu patris, deinde contritus eſt non in furore, nec in prælio.

Daniel 11

Ioſeph 12. antiq. 5. 1. Mac. 12. 5. Onias. Tunc apud Iudæos Pontifex erat ſanctus *Onias* pius, *Simonis juſti* filius annis 30. ad quẽ miſit legatos & literas *Arius* Rex Spartanorum. i. Lacedæmoniorum, amicus & frater, & filius *Abraha*, denuncians Iudæos & Lacedæmones ex uno patre *Abraham* ortos.

Anno Mundi 3783.

Ioſeph 12. antiq 4. JANNÆUS *Hircanus* Secundus, 11. & ultimus Dux de domo *David*, præeſt Iudæis annis 16. poſt quem propter perſecutionem *Antiochi Epiphanis* ducatus vacat anno 1. Deinde *Machabæi* tam ducatum ſeu Principatum, quã Sacerdotium tenuerunt uſque ad *Herodem*.

2 Mac 3. His diebus *Seleucus Philopator*, qui & iners, filius *Antiochi* magni, Aſiæ Rex, aliique Reges ac Principes multis donariis honorabant templum in *Jeruſalem*. Sed poſtea *Simon* quidam præpoſitus templi rebellis *Oniæ* Pontifici, fugiens, indicat *Apollonio*, Phœnices Duci & ille *Seleuco Philopatori*, eſſe Ieroſolymis in templo ærarium plenum pecunia, fiſco regis applicanda, quæ tamen pro ſuſtentatione pauperum ſervabatur. miſſus ergo à rege Ieroſolymam *Heliodorus* ut eas auferat, cùm id attentaret, Iudæis Deum implorantibus, Divinitus ab Angelis multis plagis flagellatur, ſed *Oniæ* ſacrificio ac precibus liberatus, mortem evadit actiſque Deo & *Oniæ* gratiis, regreſſus nunciat regi *Seleuco* ac cæteris omnibus magnalia Dei.

Honor templi.

Heliodorus templum ſpolians flagellatur.

Anno Mundi 3789.

ANNO regni Græcorum 137. prefatus *Seleucus* cupiens liberare fratrem ſuum *Antiochum Epiphanem*. i. illuſtrem ſive nobilem, ab urbe Roma, ubi erat obſes, mittit eis filium ſuum *Demetrium* in locum eius. Dimiſſus *Antiochus Epiphanes*, qui Romæ obſes erat, audita morte patris ſui & inertia fratris ſui, clam profugit de Roma, cumque adhuc eſſet in via, ecce ſubitò *Seleucus* frater eius occiſus eſt, non in furore, nec in prælio, ſed proditoriè ab *Heliodoro* familiari ſuo, ſicut *Daniel* prophetaverat. *Antiocho* autem clam venienti in Syriam, primum non eſt datus honor regius, ab his qui Ptolomæis favebant, verùm poſtea (quia calidiſſimus erat) ſimulatione clementiæ in fraudulentia, dolo, & blanditiis obtinet regnum Syriæ, tenetque annis 11. radix peccati, & figura *Antechriſti*.

1. Mach. 1.

Demetrius Romam obſes datur.

Daniel 11

1. Mach 1. Daniel 11. Inde pugna congreſſus cum Principibus Aegyptiis, inter *Peluſium* & montem *Caſſium*, ijs devictis victor intrat ac vaſtat Aegyptum, capit ſpoliatque civitates, Regnum Aegypti ſuſcipit: ſimulans ſe hæc agere titulo, ac prætextu tutoris pro conſobrinis filiis ſororis ſuæ

Invaſio [Ægypti]

Ptolomæis Philometore & Phiſcone Rege Ægypti impuberibus, cumque per hæc ſuſpectus fieret Ptolemæis 1. Principibus Ægypti, bellum repetitur: verum *Antiochus* omnia innocenter ſe feciſſe fingens, pacat eos, atque onuſtus eorum ſpolijs, revertitur in Syriam terram ſuam.

1. Mach. 1 2. Mac. 4 Veniens Ieroſolymam, facit mala multa, quem ibi ſtatim adit *Iaſon* frater *Oniæ* Pontificis, petit permitti ſibi Pontificatum fratris, ac poteſtatem vivendi more gentium, promittens Regi quotannis argenti talenta 590. conſenſit Rex, tum ille occupato Pontificatu ſtatim omnem Dei cultum pervertit, factoque & ædificato gymnaſio Jeroſolymis ſub arce, transfert gentem ſuam ad ritus gentilium, & optimos quoſque ephebornm in lupanaribus ponit. bene conſtituta amovet, prava inſtituit. mittitque Tyrum 300. didrachmas argenti in ſacrificium Herculis. — *Introductio gentiliſmi Ieroſolymæ.*

Anno Mundi 3792.

1. Mac. 4. POST triennium mittit *Jaſon* Menelaum ut ferret Regi pecuniam. qui plura Regi talenta pollicitus obtinet ſibi Pontificatum, expulſoque *Jaſone*, qui proprium fratrem captivaverat, ſedem illius invadit: ſed quia non citò dedit pollicitas Regi pecunias, amovetur, & frater ejus *Lyſimachus* ſubrogatur, tunc quoque ſanctus *Onias* Pontifex eò quod Menelaum de ſacrilegio argueret, illius inſtictu ab Andronico dolo perimitur Antiochiæ, quo fugerat à facie *Iaſonis* fratris ſui. propter quod juſſu Antiochi Andronicus in eodem loco interimitur. Menelaus autem non ferēs ejectionem ſuam concitata plebe fratrum ſuū *Lyſimachum* ſacrilegum juxta ærarium opprimit: multaque pecunia mediante à Rege abſolutus, occiſis innocentibus eius accuſatoribus, reſumit Pontificatum, creſcens in malitia. tandem juſſu *Antiochi Eupatoris* occiſus eſt. — 2. Mac. 13

Anno Mundi 3795.

2 Mach. 5 Daniel 11 ANNO Regni Græcorum 143. Rex Antiochus intelligens urbes Ægypti à ſe defeciſſe, ſecundam parat profectionem ſeu expeditionem in Ægyptum: ſed juxta ſententiam *Danielis* non erat noviſſimum priori ſimile. cum enim apud Alexandriam haberet exercitum, illico appellunt naves Romanorum ad ſubventionem Ægyptiorum, *Marcuſque Popilius* Romanorum legatus præcipit *Antiocho*, ut ab amicis Populi Romani recederet. At ille: Deliberabo, inquit, cum conſilio meo. Tunc *Marcus* ſceptro ſuo circumſcribit in arena Regem, & ait: Senatus Populuſque Romanus præcipiunt, ut hic reſpondeas. Terreus *Antiochus* dicit: Si hoc placet Romanis, recedendum eſt. itaque ſubitò dus movet exercitum verſus Judæam. — *2. Invaſio Aegypti.*

Interea Ieroſolymis armati exercitus in aere congredi diebus 40. conſpiciuntur. Paulò poſt *Iaſon* credens *Antiochum* obiiſſe, cum mille viris invadit *Jeruſalem*, cives crudeliter occidit: iterumque profugus exul [illegible] ad exteros miſerè perit. — 2. Mach. 5 *Clades Ieruſalē.*

Deinde *Antiochus* 25. die menſis *Caſleu*, efferato animo armis ingreſſus Jeroſolymam, intra triduum 80. millia civium trucidat, 40. millia vinxit, non minus venundat. inſuper Menelao ductore intrat templum; auferat altare aureum, menſam propoſitionis, candelabrum luminis, univerſa vaſa ac theſauros, auri & argenti 1800. talenta, velociterque regreditur Antiochiam. Sed brachia ex eo ſteterunt, juxta *Danielem*. Diſcedens enim *Antiochus* reliquit Jeroſolymis præſidii loco Principes præpoſitos ſe ipſo crudeliores ad affligendum gentem Judæorum. — 1. Mach. 1 2. Mach. 5 *Strages populi Iudæorū.* *Spoliatio templi.* Daniel 11

Anno Mundi 3797.

POST 2. annos Anno 145. regni Græcorū, Rex *Antiochus*, miſſo Apollonio duce cum exercitu 22. millium ſimulata pace doloſè in *Jeruſalem*, denuo plurimos Judæorum occidit ſabbato, mulieres ac pueros vendit, multas domos ac ædes ſpoliat, exurit, ac diruit, ſpolia pecoraque rapit, arcem Sion præſidio gentium munit, tollit & juge ſacrificium publicatoq; in *Jeruſalem*, Judæa ac per omne regnum ſuum edicto; ſub mortis pœna mandat & compellit Iudæos relinquere Dei legem, ſacrificia, feſta, ſabbata, ac ceremonias, libros ſacros legis ſeu teſtamenti Domini cōburi; ac leges gentium ſervare, aras & idola erigere. & iis thus incendere ac ſacrificare, porcinas carnes immolare & edere. & anno 145. die 15. Novembris ponit in templo ſuper altare Dei idolum ac ſimulacrum *Jovis Olympij*, cui ſacrificare cœperunt 25. die menſis eiuſdem, immolantes ac offerentes porcos aliaque illicita, ac in ipſo templo comeſſantes ac ſcortantes cū meretricibus, in templo autem montis *Garizim* ponunt imaginem ſeu ſtatuam *Jovis hoſpitalis*. itaque multi paſſim Judæorum relicta Dei lege gentilitatem ſequuntur, impij quidem voluntariè, infirmi autem timore: pij verò in legis obſervantia perſiſtentes ubique crudeliter trucidantur. — 1 Mach. 1 2. Mac. 6. *Perſecutio Antiochi ſæviſſima.* *Abolitio cultus Dei.* *Pollutio templi.*

Tunc mulieres, eo quod filios ſuos circumcidiſſent, infantibus ad colla ſuſpenſis per civitatem circumductæ per muros præcipitantur. — 1. Mac. 1. 2. Mac. 6.

Alii autem ad proximas coeuntes ſpeluncas, & latenter Sabbatum celebrantes, cremantur. — 2 Mac. 6.

Tunc *Eleazarus* ſcriba nonagenarius, quod nollet comedere carnem porcinam, nec id ſimulare, diris plagis perimitur. — 2. Mac. 6. *Eleazarus.*

Tunc ſeptem fratres *Machabæi* unà cum matre ſua, nolentes porcinis veſci carnibus, pro lege Dei ab *Antiocho* rege poſt atrocia fortiſſimèque tolerata ſupplicia ac tormenta terribili morte & Martyrio conſummantur. — 2 Mac 7. *Machabæi Martyres.*

Anno Mundi 3799.

Olimbr. 3922. 1. Mach. 2. 2. Mach. 5.

HUNC *Matathias* Sacerdos in civitate *Modincum*, cum filiis ſuis *Joanne, Simone, Juda, Eleazar* & *Jonatha*, ſciſſis veſtibus plangens ac lugens ſanctorum prophanationem, afflictionemque *Iſrael*, reſpondet his qui ab *Antiocho* à Rege miſſi erant, nec ſe, nec ſuos idolis ſacrificaturos, quin Judæum quendam ſacrificantem, regiumque ducem ad hoc compellentem, occidit, aram diruit, & fugit cum filiis & amicis in deſertum, in montibus & ſpeluncis, inter feras herbis victitantes: ubi mille Judæi nolentes ſabbato pugnare, trucidantur. *Matathias* autem collecto piorum exercitu zelo legis arma corripiens, & ſabbatis etiam pugnans, *Antiochi* ducibus reſiſtit, idololatriam deſtruit, vindicat legem, revocat Dei cultum, pueros incircumciſos circumcidit, tandemque moriturus hortatur filios ut patrum exemplo ſemper fortiter tueantur legem Dei, dans eis *Simeonem* filium ſuum in conſultorem, & *Judam Machabæum* in militiæ principem, obiit anno regni Græcorũ 146.

Matathias Dei legem vindicat.

Anno mundi 3800.

1. Mach. 3. 2. Mach. 8. Vide in breviar. Judas Machabæus.

JUDAS *Machabæus* loco Patris Principatum ſimul ac Pontificatum Judæorum (quorum alterum domui *David*, alterum tribui *Levi* haſtenus adhæſerat) tenet annis 6. ſtatimque ut gigas ac leo perambulans civitates *Juda*, omnes impios trucidat: mox *Apollonium* Samariæ ſeu Cœleſyriæ ducem occidit exercitumque eius delet, ac gladio illius deinceps utitur.

1. Mach. 3. Judas Antiochi duces debellat.

1. Mach. 3. Seron.

Deinde *Seronem* Syriæ Principem, cum paucis Deo fidens, potentiſſimumq. ejus exercitum juxta *Bethoron* conterit. quo audito Rex *Antiochus*, conſcribit ac colligit exercitum: at deficiente pecunia, committit Lyſiæ bellum in Judæos, ut Judæos penitus deleret, & abit in Perſidem colligere tributa regionum.

1. Mac. 4. 2. Mac. 8. Cædes gentium.

Anno 147. *Lyſias* mittit *Nicanorem* & *Gorgiam* cum 47. millibus bellatorum in Judæam ad delendum Judæos, at *Judas* peracto in *Maſpha* jejunio, pœnitentia & oratione, Deo fretus, ſuosq. ad conſtantiam hortatus, cum tribus millibus juxta *Emaunten* hoſtes invadit, fundit, ac fugat, eorumque ſpolia Judæi debilibus, orphanis & viduis dividunt. *Nicanor* autem ſolus per mediterranea fugiens Antiochiam, prædicat Iudæos Deum habere protectorem.

1. Mac. 4.

Anno 148. venit *Lyſias* ipſe cum 65. millibus in Iudæam juxta *Bethoron*, Iudas vero invocato Dei auxilio cum 10. millibus hoſtium copias devincit, proſternit, profligat. *Lyſias* fugit Antiochiam, novum reparaturus exercitum.

1. Mac. 4. 2. Mac. 10. Encænia id eſt dedicatio templi.

Iudas autem cum ſuis aſcendit Ieroſolymam, recipit civitatem, aras in plateis extructas deſtruit, arcem Sion expugnat, templum purgat a ſordibus idolorum, ædificat novum altare holocauſti, altare thymiamatis, candelabrum, menſam, vaſa, cæteraque omnia renovat & exornat. cultum Dei reſtituit, offert ſacrificium anno 148. 25. die Novembris, tertio anno deſolationis præciſè completo. ornant templum coronis aureis, celebrant dedicationem altaris & templi magna lætitia diebus 8. ſtatuũt ut ſimili modo ſingulis annis ageretur.

Ioan 10.

1. Mach. 5. Debellatio vicinarum gentium.

Hinc *Iudas* auxilio fratrum debellat *Idumæos, Galilæos, Galaaditas, Ammonitas*, & alias gentes finitimas Iudæis infeſtas, *Timotheum* ducem *Ammonitarum* ſemel atque iterum devincit, variaſque civitates expugnat. idola ipſarum ſuccendit, aras earum diruit, & ſubverſis ipſarum ſimulachris integro numero reverſi in montem Sion, læti Domino ſacrificant.

1. Mach. 6. 2. Mac. 9.

Anno 149. menſe Martio *Antiochus* tentat ſpoliare opulentiſſimum templum *Elymaidis* in *Perſide*, ſed fugatus à civibus fugit ac revertitur in Babyloniam circa *Ecbatanas*: ubi audiens ſuorum in Iudæa debellationem Iudæorumque proſperitatem, furibundus proponit feſtinanter Iudæos omnes perdere, ac *Ieruſalem* evertere. ſed ſubitò percutitur à Deo maximis viſcerum doloribus, ita ut de corpore ejus vermes ſcaturirent cum fœtore intolerabili, unde confitetur hoc ſibi contigiſſe & hæc ſe pati propter mala quæ in Iudæos exercuerat, ſimulat Pœnitentiam, promittit emendationem, ſcribit ad Iudæos literas ſupplices ut filio ſuo *Antiocho* ſubditi perſiſterent, tandemque à vermibus conſumptus perit, impletaque eſt Propheria, quæ dixerat: Sine manu conteretur, *Daniel.* 8. quo cognito *Lyſias*, conſtituit filium illius *Antiochum Eupatorem* Regem adoleſcentem, regnat annis 2.

Antiochus Epiphanes à vermibus conſumitur.

2. Mac. 10. Auxilii è cœlo. 2. Mac. 15.

Iudas autem primò *Gorgiam*, deinde *Timotheum* duces Eupatoris Iudæam invadentes devincit, ultra 26. millia hoſtium occidit, 5. equitibus è cœlo ei auxiliantibus, variaſq; adverſariorum munitiones expugnat.

Angelus Iudæis ſavet.

Unde *Lyſias* cum 80. millibus, & 80. elephãtis & equitatu univerſo veniens in Iudæam, juxta *Bethſuram* conatur Iudæos debellare, ſacraq; profanare: at cœleſti equite Iudæos adjuvante, ab ipſis debellatur. itaque intelligens Iudæos, Dei auxilio innitentes, invictos eſſe, pacem ab eis petit, & accipit. Igitur anno 148. die 15. Aprilis concedit Rex per literas Iudæos ambulare in legitimis ſuis.

2. Mac. 11. Romani.

Eodem quoque die legati Romanorum per familiares literas amicitiæ ſigna ſcribunt Iudæis, eadem concedunt. Menſe autem Iunio, *Lyſias* ad eoſdem ſuas mittit, & abit *Antiochiam*.

2. Mac. 12. 2. Mac. 12.

Iudæi itaque agriculturæ operam dant. ſed reliquiæ nationum, non ſinentes in pace agere, infeſtant eos. compulſus ergo *Iudas Machabæus*, illorum multa millia proſternit, diverſas civitates expugnat, cum 6. millibus *Timotheum* habentem 122. millia Deo juvante vincit, ac *Gorgiam* juxta *Odollam* debellat. Iudæos autem in prælio occi[illegible] [illegible]pelit, reperto quod de donariis idolorum ſu[illegible]

ſtulerant

Oratio pro defunctis.

ſtulerant, pro ipſis orat, factaque collatione mittit Jeroſolymam 12. millia drachmas argenti, curat pro ipſorum peccatis ſacrificium offerri. ſpem reſurrectionis oſtendit.

1. Mac 6. 2 Mac. 13 Obſidio arcis Sion. Eupator invadit Judæam.

Anno 150. his qui in arce erant Judæos affligentibus, cœpit *Judas* obſidere arcem in *Jeruſalem*, quod ubi Rex *Antiochus Eupator* audivit, iratus venit cum *Lyſia* & exercitu 120. millium, & 32. elephantum turres cum militibus in tergo geſtantium, ad debellandum Judam, cum quo ſemel & iterum congreſſus, multa millia ſuorum amittit. *Eleazar* Judæus fortiter caſtra hoſtium penetrans, occiſo elephante ab eo oppreſſus, interit. Rex tamen Eupator *Bethſuram* per deditionem capit & Judæis aufert, eò quod non eſſent alimenta concluſis, quia erat ſabbatum terræ, & quæ repoſita fuerant, juxta legem, jam alienigenæ conſumpſerant.

Eleazari magnanimitas. Levit. 25

1. Mac. 6. 2. Mac. 13 Obſidio templi. Eupator pacem init cum Judæis.

Deinde Rex diebus multis obſidet & oppugnat montem ſive arcem *Sion*, hoc eſt, templum ubi *Judas* ſe munierat, ſed audiens *Philippum* quendam dominari Antiochiæ, poſtulat à *Juda* pacem, concedens Judæis ut ambulent in legitimis ſuis, & jurans ſe nihil facturum mali acquieſcit *Judas*. Rex ingreſſus templum, offert ſacrificium munera ponit, *Judam* oſculatur, & facit eum Principem à Ptolemaide uſque ad Gerrenos, ſed contra juramentum ſuum deſtruit murum in gyro templi, ne fortè poſt diſceſſum ſuum, occaſione præſidij rebellarent, receditque feſtinanter Antiochiam, ac Philippum fugat.

Ioſeph. 12. antiq. 14. Ioſeph. 13. antiq. 14. Templum in Ægypto. Iſaia 19. Ioſe 1 bel. 1. & 7. bel 30.

Onias Sacerdos ſancti *Oniæ* Pontificis filius cum multis Judæorum fugit in Ægyptum, & imperrato à rege Philometore loco apud *Heliopolim*, ædificat ibi templū inſtar illius quod erat in *Jeruſalem*, cultumque Divinum inſtituit: fingens hoc modo ſe implere ſcripturam, quæ dixerat: In die illa erit altare Domini in medio terræ Ægypti. hoc templum permanſit uſque ad Imperium *Veſpaſiani*, & tunc funditus dirutum eſt.

1. Mac. 7. 2. Mac. 14.

Anno 151. poſt triennium, quàm templum à *Machabæo* purgatum eſt, *Demetrius Soter* antedictus *Seleuci* filius clam Roma profugus occupat Regnum Syriæ, occiſiſque *Antiocho Eupatore* & *Lyſia*, regnat annis 9. alias 12. quem ſtatim adit *Alcimus* quondam Pontifex, ſed propter idololatriam fugatus à *Juda*, ac datis muneribus petit & ſe reſtitui in Pontificatum, & interficit *Judam*, quo ſuperſtite nunquam futuram pacem. Miſſus illico *Bacchides* dux cum exercitu magno, in circuitu *Jeruſalem* multos Judæorum perfidè occidit, conſtituit *Alcimum* Pontificem, datiſque ei militibus ut *Judam* debellaret, redit ad Regem. Judas è contrario debellat *Alcimum*. qui regreſſus ad Regem, impetrat novum exercitum, ducemque *Nicanorem*.

Alcimus apoſtata. Pſalm 78

1. Mac. 7. 2. Mac. 14 [illegible]

Nicanor autem metuens cum *Juda* confligere, pacem cum eo facit, intrat *Jeruſalem*, hortatur *Judam* ducere uxorem, filioſq; pro[illegible], nuptijs intereſt, unanimiter comiterque vivunt. quæ videns *Alcimus*, tertio Regem aggreſſus, omnia defert. Rex commotus & iratus, ſcribit *Nicanori* ut *Judam* caperet. *Judas* autem tempeſtivè ſubtrahit ſe. iratus *Nicanor* irriſis Sacerdotum ſacrificijs, extendens manum ad templum, jurat Sacerdotibus, ne *Judam* tradant, ſe templum everſurum. unde Sacerdotes flentes Dei implorant auxilium, ut templum conſervet, & vindicet *Nicanoris* blaſphemiam. Tunc ſenex *Razias* Judæus à militibus *Nicanoris* comprehendēdus, ſeipſum interficiens, in eos proprijs manibus ſua inteſtina proijcit.

2. Mac. 14.

2. Mac. 15 Oratio ſanctorū defunctorum pro vivis

Nocte videt *Judas* in ſomnis ſanctum *Oniam* Pontificem extenſis manibus orare pro Populo *Iſrael*: ac *Jeremiam* Prophetam aureum ſibi tradere gladium, quo adverſarios devinceret.

1. Mac. 7. 2. Mac. 15 Occaſus Nicanoris.

Quam viſionem 3. millibus, qui ſecum erant exponens, animos eorum confortat. factaque ad Deum oratione, *Nicanorem* contempta Dei potentia Sabbato, die 13. Februarij, ſe aggredientem, cum 35. millibus, totoq; exercitu proſternit, caput & dexteram ipſius præciſſa, ſuſpendit Jeroſolymis contra templum, linguam verò eius blaſphemiam particulatim avibus dat. conſtituitque præfatum diem quotannis feſtivè celebari ad memoriam Divinæ victoriæ.

Anno Mundi 3805.

1. Mac. 8. Fœdus cum Romanis.

STATIM igitur poſt mortem *Nicanoris*, Judas audita Romanorum potentia, mittit legatos Romam, fœdus, ſocietatis mutuique auxilij cum eis init. qui remittunt Judæis icti fœderis reſcriptum in tabulis æreis, & ſine mora ſcribunt *Demetrio*, ne Judæos amplius moleſtaret.

Anno Mundi 3805.

Genebrar. 1944. 1. Mac. 9.

AT Interea *Demetrius* rurſum miſerat *Bacchidem* & *Alcimum* cum novo & electo exercitu in Judæam menſe Martio anni 152. adverſum quos *Judas* cum paucis fortiter à mane uſque ad veſperam confligens, in prælio occiditur. cujus frater *Jonathas* rogatu Populi Principatum, ducatum, ac Pontificatum ſuſcipit. præeſt annis 19. ac ſtrenuè ſe *Bacchidi* opponit, ac Ioannis fratris ſui cædem vindicat.

Judas gloriosè occumbit. ſtilo in breviar.

1 Mac. 9. Alcimi mors.

Anno 153 *Alcimus* cœpit deſtruere muros ſancti ſanctorum, & opera Prophetarum. ſed ſubitò percuſſus à Deo Paralyſi, moritur tormento magno. quod videns *Bacchides*, redit ad Regem. Sed poſt biennium revocatus à falſis Judæis. victuſque à *Jonatha*, facit pacem cum eo, atque diſcedit. ceſſatque gladius ex *Iſrael*.

1. Mac. 10.

Anno 160. *Alexander* nobilis, filius *Antiochi Eupatoris*, occupat Ptolemaidem, regnatque annis 10. *Demetrius* autem veritus ne fortè *Jonathas* adhæreret *Alexandro*, feſtinat facere cum eo pacem, dat ei poteſtatem congregandi exercitum, & fabricandi arma, reddit omnes munitiones præter arcem *Bethſuram*, obſides reſtituit, magnaſque immunita-

tes

res promittit, quin & *Alexander* conſtituit *Jonatham* Pontificem Judæorum, mittitque ei ſtolam purpuream & coronam auream, ut eum in ſuas partes pertrahat, itaque *Alexandro* adhærens *Jonathas*, induit ſe ſtola ſancta menſe Septembri ejuſdem anni 160. in feſto *Scenopegiæ*, congregat exercitum, facit arma copioſa.

1.Mac.10. Deinde *Alexander* Demetrium prælio victum occidit, aſſumptoque Syriæ regno, mittit ad Prolomæum Philometorem regem Ægypti, petens ſibi filiam illius uxorem dari, conſentit ille, venitque cum *Cleopatra* filia ſua Ptolemaidam anno 162. ibique nuptiæ celebrantur, ad quas vocatus & *Jonathas*, ab utroque rege plurimum honoratur, indutuſque purpura aſſidet *Alexandro*. Jonathæ gloria

1.Mac.10. Anno 161. *Demetrius* ſecundus filius ſuperioris *Demetrij Soteris* venit à *Creta* in *Syriam* ut debellaret *Alexandrum*, ſed impedivit eum *Jonathas*, Apolonium ejus ducem devincit, octo millia occidit, *Azotum* & templum *Dagon* ſuccendit, & in præmium accipit ab *Alexandro* fibulam auream, & *Accaron* cum finibus ſuis in poſſeſſionem. Jonathæ victoria

Anno 167. *Ptolomæus Philometor* dolo occupat regnum Alexandri generi ſui, filiam ſuam ei ablatam tradit in uxorem *Demetrio*, *Alexander* bello victus fugit in *Arabiam*, ubi caput ejus abſcindunt mittuntque *Philometori*, quo viſo, & ipſe moritur poſt triduum, tunc ergo regnare cœpit *Demetrius*, & regnavit annis 6. in Ægypto; ſuccedit *Evergetes* ſecundus. 1.Mac.11 Mors 2. Regum.

Tunc cœpit *Jonathas* obſidere arcem in Jeruſalem. *Demetrius* autem ſcribit ei, ne hoc faceret, ſed feſtinaret venire *Ptolemaidam* ad regale colloquium, acquieſcit, accedit regem, confirmatur in pontificatu, impetrat immunitatem Judææ ab omnibus exactionibus. 1.Mac.11. Libertas Judææ.

1.Mac.11 Videns autem *Demetrius* ſe pace perfrui, dimittit exercitus ſuos, quorum ob hoc indignationem incurrit, quod noluit ſtipendia dare diebus pacis, igitur dux *Tryphon* abit in *Arabiam* & *Antiochum* Alexandri filium, ut eum regem conſtitueret.

Jonathas autem rogat *Demetrium*, ut ejiceret ſatellites arcis. Promittit rex ut faceret, modo mitterentur ſibi Judæi milites Antiochiam, miſſi ter mille viri, vix aulam regis ingreſſi ſunt, & ecce 120. millia de civitate inſurgunt in eum. Judæi vero pro rege viriliter pugnant, centum millia civium uno die occidunt, civitatem ſuccendunt, regem liberant. Porrò rex liberatus ingratus, mentitur *Jonathæ*, & alienat ſe ab eo, vexatque eum valdè. Fortitudo Judæorum.

1.Mac.11 Paulò poſt reverſus *Tryphon* & *Antiochus* adoleſcens Alexandri filius, *Sedetes*, expulſo Demetrio regnat annis 9. cum *Jonatha* fœdus init. *Jonathas* autem *Bethſuram* expugnat, alienigenaſque debellat.

Interim *Jonathas* miſſis legatis renovat amicitiam cum Romanis & Spartiatis, Principes Demetrij fugat Arabes percutit, Judæam 1.Mac.12 munit, ſed tandem à *Tryphone* cupiente regnum *Antiochi* invadere, & fingente ſe amicum deceptus, ac dolo circumventus, *Ptolemaide* comprehenditur, omneſque qui cum eo erant interficiuntur. Jonathas dolo capitur.

Anno Mundi 3824.

STATIMQUE anno 170. *Simon* frater ejus à populo princeps, dux ac pontifex electus præeſt annis 8. reſiſtit *Tryphoni* Judæam invadenti, eidemque mittit petitam pecuniam & 2. filios *Jonathæ* ad ejus redemptionem. *Tryphon* autem accepta pecunia, partem cum filijs occidit, & inde anno mundi 3824. dominum ſuum *Antiochum* adoleſcentem regem proditoriè occidit, regnumque ejus invadit, regnatque pro eo. Genebrar 3931. 1.Mac.13. Philo in Brevia. Simon Machab. Jonathas perfidè perimitur.

Anno 170. ducatus ſui 1. *Simon* miſſis legatis impetrat à rege *Demetrio* Judæis immunitatem à tributis, *Gazamque* expugnat & mundat ab idôlis. 1 Mac 13 Simon Machab.

Anno 171. ad deditionem compellit cuſtodes arcis *Sion* ſive *Jeruſalem*, quibus ejectis mundat arcem ab idôlis, & intrat in eam die 23. Aprilis cum ramis palmarum & canticis, ſtatuit eum diem quotannis lætè agendum, filiumque ſuum *Joannem Hyrcanum* conſtituit ducem militiæ, ac magna pace cum ſuo populo fruens, ſuper omnes gloria claret. 1 Mac. 13 14. Pax in Iſrael.

Anno 172. miſſis legatis renovat ſocietatem cum Spartiatis & Romanis, mittitque his clypeum aureum minarum mille, qui remittunt ei libertatem in tabulis æreis, & ſcribunt literas cunctis regibus & regionibus, ne fœderatos infeſtent. 1. Mac. 14 & 15.

Anno 174. *Demetrio* in media ab *Arſace* rege devicto, capto, & incarcerato, ejus filius *Antiochus Sedetes* volens vendicare & occupare regnum paternum, ne Judæi reſiſterent, primo cum *Simone* fœdus ferit, ſcribens ei gratioſam epiſtolam, & adijciens ad indulta priorum, etiam proprij numiſmatis percuſſuram, deinde cum centum viginti octo millibus *Tryphonem* perſequens, compulſum in *Dora*, terra marique obſidet; ſed quia recuſat miſſum à *Simone* auxilium, *Tryphon* navi effugit. 1.Mac.15.

Poſthæc *Antiochus* rupto fœdere, repoſcit à *Simone* reſtitutionem arcis *Jeruſalem Ioppe*, *Gaze*, ac tributa, quibus denegatis, mittit adverſus eum *Cendebæum* ducem exercitus, quem *Joannes* & *Judas* filij *Simonis* jam ſenis devincunt ac profligant. 1. Mac. 15. & 16.

Anno Mundi 3832.

ANNO 177. menſe Januario, *Simon* perambulans civitates Judææ, & ſolicitudinem gerens earum, deſcendit *Iericho* cum *Iuda* & *Matathia* filiis ad generum ſuum Ptolomæum, qui dominandi ambitione inflammatus acceptos convivio in *Doch* caſtro dolo occidit ſocerũ & filios eius, ſedentes ad menſam ſuam, & mittit ad regem auxilium [illegible] tens, ut ei traderet regionem, ſed [illegible] Genebrar 3932. 1.Mac.16 Simon in convivio [illegible]catur.

Ioannes Hyrcan⁹. Ioſeph 13. antiq 14. & 1 bel 2. Ptolo occiditur.

Hyrcanus priſcus ſupradictus ſtatim exurgens loco patris, viriliter ſe opponit, velociſſimè *Ieruſalem* venit, populum confortat, ducatum ac pontificatum ſuſcipit, expulſoque ac effugato *Ptolomæo*, præeſt annis 26. alii, 31.

Ioſeph 13. antiq 15. Obſidio Jeruſalē.

Rex autem *Antiochus Sédetes* an. 4. ſui imperii, & 1. *Hyrcani*, Jeroſolymam multiplici vallo circundat. *Hyrcanus* in urbe concluſus, rogat regem concedi ſibi legitima, ſicut fecerant alii reges. reſpondet *Antiochus*, facturum ſe, ſi traderent arma, ſi tributa ſolverent, ſi cuſtodes militum in arcem admitterent. Judæi neceſſitate compulſi, primas conditiones ſuſcipiunt, cuſtodiam refutant, ſed loco ejus, 300. argenti talenta præbent, quibus rex acceptis, diſcedit in *Perſidem*. ubi cùm diriperet templum *Naneæ*, à ſacerdotibus lapidatur, membratimque dividitur.

2. Mach 1 Antiochi mors.

Ioſeph. 13. antiq. 15. 1. bell. 2. Hyrcani geſta. Samaria deletur

Hyrcanus autem Jeroſolymæ primus Xenodochia pauperum inſtituit, mittit Romam, qui de facta ſibi ab *Antiocho* violentia quererentur. decreto ſenatus inter amicos refertur; cæterùm nihil ab eis auxilii conſequitur. *Samariam* obſidione captam ſolo æquat, templum montis *Garizim* deſtruit, quod ſteterat annis 200. *Idumæos* circũciſionem ac Judaiſmum recipere compellit.

2. Mach 1 & 2. Liber 2. Machabæorum

Anno 188. Judæi habitantes Jeroſolymæ cõpilant ex 5. libris *Iaſonis Cyrenæi* librum *Machabæorum* ſecundum, & per modum epiſtolæ mittunt Judæis commorantibus in Ægypto. adhortantes eos gratias agere Deo, de morte *Antiochi*, utque celebrent duas feſtivitates à ſe noviter inſtitutas, nempe feſtum dedicationis templi per *Iudam Machabæum*, & diem ignis de cælo dati.

Ioſeph. 13. ant. 18. & 8. ant 2. & 2 bell. 7. 3. Sectæ Judæorũ Pharisæi.

Erant hoc tempore apud Judæos ſectæ tres, *Phariſæorum*, *Sadducæorum* & *Eſſenorum*. *Phariſæi*, fidei ſinceritate, ſolida eruditione, atque autoritate cæteros præcellentes, præter legem *Moyſi* & prophetas, multas traditiones ceremoniaſque ſervabant, quibus ſimul & habitu à communi hominum diſcreti, reputabant ſe cæteris meliores. Phylacteria, id eſt, decalogum membranæ inſcriptum, coronæ vicegerebant in fronte & ſiniſtro brachio, dilatabãt fimbrias, jejunia, orationes & eleemoſynas libenter faciebant in publico, ut ab hominibus viderentur. *Sadducæi* autem, 5. libros *Moyſi* tantùm recipiebant, nec Angelos, nec ſpiritus, nec reſurrectionem mortuorum eſſe credebant; ſed animas ſimul cum corporibus interire, ideoque nec ulla poſt hanc vitam juſtitiæ præmia reſtare.

Luc. 20. Act 23 Matt. 22. Sadducæi

Eſſeni verò Dei cultum religionem ac juſtitiam pertinaciſſimè ſervabant, in communi vivebant, à mulieribus, vino, & carnibus ſemper abſtinebant, veſtes habere mundas ſtudebant, ante Solis ortum orabant, interdiu operabantur, veſperi ſub ſilentio edebant, & quia ſobrii longæ erant vitæ.

Eſſeni.

Anno Mundi 3858.

Genebr. 3983. Ioſeph.

[illegible] NO defuncto, filius & ſucceſ- [illegible] *Ariſtobolus*, non contentus parentum gloria ut dux & pontifex diceretur, primus poſt captivitatẽ Babylonicam aſſumpto diademate, etiam regem ſeipſum facit, regnat anno 1, ſtatimque matrem & fratres incarcerat, ubi mater in carcere fame interit, *Antigonum* fratrem occidit, cujus mortem *Iudas Eſſæus* propheta diſcipulis ſuis prædixerat. tandem tyrannis ipſe, cùm *Ituræam* ad circunciſionem ac Judaiſmum compuliſſet, laceratis viſceribus, ore ſanguinem vomens, periit.

1. bell. 3. Ariſtobolus rex Judæorum

Anno Mundi 3859.

Genebrar 3984. Ioſeph. 13 ant. 19. 20 21 1. bel. 3. 4. Alexand. Crudelit.

MOX ſolvit uxor ejus vinctos, & fratrem illius *Alexandrum Iannæum* regem conſtituit, qui crudeliſſimè regnat 27. annis. matrem, fratrem proprium, & plurima millia civium occidit, multas urbes ſuorum evertit, octingentos Judæos, conjugibus ac liberis eorum coram ipſis jugulatis, crucifigit Jeroſolymæ. eò quod dixiſſent: non aliter quàm tua forſitan morte, cõciliabis tibi animos populi, & hæc fieri latus inter epulas cum concubinis ſuis proſpectat. tandem ex temulentia morbo contracto obiit.

Anno Mundi 3886.

Genebrar 4011. Ioſeph 13 antiq. 22 1. bell. 4. Alexandra regina.

ALEXANDRA *Alexandri* uxor, adjuvantibus eam Phariſæis, pacifice regnat annis 9. *Hyrcano* filio ſeniore creato pontifice, qui ſacris tantùm præſideret.

Anno Mundi 3805.

Genebrar 4020. Ioſeph. 14. ant. 1. 2. & c. 7. 8 1. bell 5. Contẽtio fratrum de regno

MORTUA *Alexandra*, filii ejus *Hyrcanus* & *Ariſtobolus* inter ſe de regno contendentes ac dimicantes, occaſionem dant Romanis, ut Judæam invaderent. *Hyrcanus* enim à fratre Jeroſolyma excluſus adit Pompejum Romanum in Damaſco, de violentia conqueritur. Itaque *Pompeius* venit cum exercitu in Judæam. *Ariſtobolum* ipſi occurrentem ſecum retinet, civibus ipſum excludentibus, *Ieroſolymam* obſidet, à fautoribus autem *Hyrcani* in urbem receptus fautores *Ariſtoboli* in templo ſe continentes obſidet, tertio demum menſe vi capto templo, ingreditur cum ſuis uſque ad ſancta ſanctorum. theſauros ac vaſa templi intacta relinquit, ſacra facere præcipit, *Hyrcano* pontificatum donat, ac pontificem declarat, Judæam tributariam facit, ejus procuratorem *Antipatrum Idumæum*, Herodis Aſcalonitæ patrem conſtituit. *Hyrcano* pontificatum firmat, *Ariſtobolum* & filios ejus captivos abducit ſecum Romam.

Judæa ſubjecta à Romanis

Judæa fit tributaria Romanis.

Ioſeph. 14 antiq. 10. 1. bell. 6.

Gabinius autem Judæam in 5. toparchias ſive curias partitur, ſingulis ſingulas metropoles aſſignat: *Ieroſolymam*, *Doram*, *Amathunta*, *Ierichuntem* & *Sephorim*, quæ eſt Galilææ civitas. Sicque Judæi regali dominatione liberati ſub aliorum dominatione degebant.

Anno

Anno mundi 3910.

POST hæc *Craſſus* conſul Romanus proficiſcens contra Parthos, intrat Ieroſolymam, ſpoliat templum: ideoque transgreſſus *Euphratem* à Parthis in Perſide cum filio totoque exercitu periit. Ioſeph. 14. ant. 12. 1. bell. 6. Craſſus.

Anno Mundi 3914.

IULIUS *Cæſar* Romanus poſtquam Gallos, Germanos, Britannos ſubjugaſſet, Hiſpaniam, Aſiam & Africam occupaſſet, Romæ primus ſingulare ſuſcipit imperium, (a quo imperatores Romani Cæſaris appellantur) idque vi armorum tenet annis 4. menſ. 2. die. 15. Calendarium & annum juxta Solis curſum (ut hodie adhuc utimur) emendat, & ſtatum reipublicæ reformat, quintilem menſe, quod eo natus eſſet, *Iulium* dici decernit. tandem à *Bruto* & *Caſſio* & 60. vel amplius ſenatoribus facta conſpiratione, in curia idibus Martiis 23. vulneribus confoditur & occiditur occiſores intra triennium omnes vel trucidati ſunt, vel ſemetipſos interemerunt. Iulius Cæſar. Ioſeph. 14. antiq. 19. 1. bell. 9. Genebrar. 4090.

Anno Mundi 3920.

OCTAVIUS *Auguſtus*, Romanus, Cæſar 2. adoptatus *Iulij* filius, imperat annis 55. menſ. 8. die. 24. poſt varia bella civilia devictis hoſtibus cum maximo triumpho ingreſſus Romam, Ianum (qui ad indicandum bellum jam 200. annis patuerat) claudit in ſignum pacis. ac judicio ſenatus populique conſenſu appellatur *Auguſtus*. Sextilis etiam menſis ab eo *Auguſtus* eſt dictus: ſummaque per totum Orbem pace fruebantur omnes. Auguſtus Cæſar.

Interea *Antipater* ex filiis ſuis *Phaſelum* ſeniorem Iudææ, *Herodem* verò *Aſcalonitam* Galilææ præficit. ipſe velut omnium pater, ſolicitè cunctis ſuperintendit. tandem à *Malcho Iudæo* veneno necatus interiit, ipſeque *Malchus* ab *Herode* perimitur. Ioſeph. 14. ant. 12. 19.

Anno Mundi 3926.

ANNO 32. pontificatus *Hyrcani*, 4. *Auguſti Parthi* & prece & precio provocati ab *Antigono* Ariſtoboli filio Iudæam invadentes, eundem *Hyrcanum* pontificem & *Phaſelum* ducem *Iudææ* captivos abducunt, *Antigonum* violenter in regnum intrudunt, præeſt annis 3. qui patruo ſuo priuſquam abduci permitteret, aures amputat, ne ad recipiendum pontificatum eſſet idoneus. *Phaſelus* autem, cùm manus liberas non haberet, colliſo ad ſaxum capite, ſeipſum occidit. Ioſeph. 14. ant. 24. 25. 1. bell. 11. Hyrcanus captus à Parthis. Hyrcano aures abciſæ.

Herodes verò Parthorum vix manus effugiens, aſpera licet hyeme abit Romam, *Auguſto Cæſari* ſenatuiq; ſuas clades exponit, ibique creatur ac conſtituitur rex Iudæorum, acceptisq; auxiliariis ad debellandum *Antigonum*, ſtatim reverſus in Iudæam, quærit omni modo ſuſcipere regnum: ſed Iudæis (quod alienigena eſſet) pertinaciſſimè renitentibus, toto biennio parum proficit, anno autem tertio, menſe tertio, vi armorum capta Ieroſolyma, invitis Iudæis tyrannicè regnat an. 31. deinde legitime annis 6. ſimul annis 37. Ioſeph. 14. an. 24. 25. 26. 27. 28. 1. bell. 11. 12. 13. Herodes Aſcalonita fit rex Iudæorum.

Antigonum captum curat ab *Antonio* Antiochiæ ſecuri percuti, ſumit ſibi uxorē *Mariamnem* filiam *Hyrcani* capti à Parthis, & filium eiuſdem *Hyrcani* Ariſtobolum declarat pontificem, ut Iudæorum animos ad ſe inclinaret. ſuſtulit autem ex filia *Hyrcani* ſibi uxore filios duos. Philo in breviar. Ioſeph. 15. ant. 1. 2. [illegible]

Anno mundi 3942.

ANNO regni ſui 15. *Herodes* inſtaurat templum Domini in *Ieruſalem*, quod occaſione bellorum confractum jacebat: intraq; triennium, aliàs octennium conſummat. Item *Samariam*, *Turrim Stratonis* ſive *Cæſaream Palæſtinæ* & *Antipatridem* urbes operoſis ædificiis ampliat. *Herodiumq;* caſtellum extruit ac condit. Ioſeph. 15. antiq. 14. 1. bell. 16. Templi inſtauratio [illegible]

Poſt hæc nocte quadam *Herodes* paucis conſciis, ſepulchrum *David* aperire præſumit ſperans ſibi maximos invenire theſauros, ſed cū vaſa quædam precioſa reperiſſet, & niteretur interius ingredi, ſtatim è tenebris flamma erumpens 2. milites ejus extinxit: & ita territus à cœpto deſiſtit. Ioſeph. 16. antiq. 11. Invaditur ſepulchrum David.

Anno mundi 3954.

ANNO 26. tyrannici regni ſui cùm *Herodes* Hyrcanum pontificem à Parthis reverſum adverteret more priſco regem ſalutari à Iudæis, illum ſibi ſocerum, ſocrumque, & filium ejus *Ariſtobolum* pontificem à ſe creatum, atque filiam ejus ſibi uxorem, & duos ex ea ſuſceptos filios adoleſcentes *Alexandrum* & *Ariſtobolum*, & quicquid ſeminis regii ſupereſſet, crudeliſſime necat. libros etiam omnes in quibus genealogia regum in templo ſervabatur deſcripta comburit. biennioque poſt Iudæos multis calamitatibus affligit. Philo in breviar. Ioſeph. 15. ant. 2. 3. 7. 9. & 10. ant. 13. 1. bell. 17. Tyrannis Herodis.

Anno mundi 3958,

ANNO verò 30. regni ſui tyrannici, *Zanedrim*, id eſt, concilium 70. judicum ſive 70. judices ex domo *David* delet, & *Ananelum* quendam Babylonium pontificem Iudæorum conſtituit, atque *Zanedrim* ex proſelytis ſufficit, qui nimium in lege videbantur eruditi. tum & *Salomen* ſororem ſuam & virum ejus de tribu *Iuda*, itemque proprium filium quem ex uxore ejuſdem tribus ſuſceperat, interficit. quod diceretur jam in lege promiſſus *Chriſtus* natus. Feſſi tandem Iudæi anno proximo ultrò *Herodi* ac ejus poſteris regnum offerunt, jurantes in fide ipſius ac poſterorum ſeſe permanſuros. regnat deinceps legitimè annis 6. tunc juxta prophetiam *Iacob Patriarchæ* ablato ſceptro de *Iuda* & duce de femore ejus naſci debeat *Chriſtus*. Philo in breviar. Sceptrū ablatum de Iuda. Geneſ. 49

Ioachim, qui & *Heli*, *Nazarenus*, ortus de tribu *Iuda*, ac ſtirpe *David* cùm eſſet annorū 20. ducit uxorem de tribu ſua *Annam Bethleemitam* exiſtentem annorum 16. [illegible] ſanctè viventes, ſubſtantiolæ ſuæ tertiam [illegible] Hieronym. de ortu B. Mariæ.

tem, eamque potiſſimam templo ac miniſtris ejus, proximam pauperibus erogant, reliquã victui ſuo ſervant. & ita per annos 20. prolem ex conjugio non habentes, vovent Domino, ſi donaret ipſis ſobolem, eam Domini ſervitio mancipatent. cumque quodam Encenioꝛum feſto *Joachim* Ieroſolymis ad altare oblationem ſuam offerre volens, à pontifice ſterilitatis exprobraretur, pudore ſuffuſus ſecedit ad caulas inter paſtores, & ecce Angelus *Gabriel* apparens primùm *Joachimo*, deinde *Annæ*, annunciat filiam ipſis naſcituram, nomenque *Mariæ* naſcituræ imponendam.

Nativitas Mariæ.

Anno Mundi 3945.

CONCIPIT igitur *Anna* 8. die Decembris, & poſt novem menſes Die 8. Septembris in *Nazaret* Galilææ parit *Mariam*, cujus ortui *B. Joachim* octiduo ſupervivens, obijſſe memoratur 16. die menſis ejuſdem. cujus frater Cleophas *Annam* duxiſſe fertur vxorem, ut juxta legem ei maſculinum ſuſcitaret hæredem; ſed cùm & ipſe filiam genuiſſet, etiam *Mariæ* nomen imponit, & poſt non multum temporis appoſitus eſt ad patres ſuos. quo defuncto, *Salomas* Annam dicitur habuiſſe, tertiamque genuiſſe *Mariam*.

Prima, cùm tertio ætatis ſuæ anno ablactata juxta votum præſentaretur à parentibus Ieroſolymis in templo, ſola per 15. gradus, aſcendit in templum, ubi cum aliis virginibus, nubiles uſque ad annos Domino ſerviens, ac ſanctitate florens, prima virginitatem ſuam Deo vovet: Divinæque contemplationi intenta, ibi permanet uſque ad 14. ætatis ſuæ annum, tunc deſponſata *Ioſeph* fabro, ac reverſa in *Nazaret*, mox *Gabriele* Angelo annunciante Divinitus concepit & peperit *Chriſtum* Dei filium. — Præſentatio Mariæ. *Niceph.* 2 *hiſt. ecc.* 3 *Bern. ſuper miſſus eſt, hom.* 2.

Secunda, nuptum tradita *Alphæo*, genuit *Iacobum minorem*, *Ioſeph Iuſtum*, *Simonem Zelotem*, & *Iudam Thadæum*. — *Matt.* 27. *Act.* 1. *Marc.* 11. *Marc.* 6. Maria Cleophæ.

Tertia, conjuncta *Zebedæo*, genuit *Iacobum majorem*, & *Ioannem Evangeliſtam*. Porrò *Anna* objit 26. Iulii, feria 1. anno ætatis ſuæ 50. *Maria* jam *Chriſtum* in utero ferente. — Maria Salome.

VITA

VITA JESU CHRISTI, EX QUATUOR EVANGELISTIS BREVITER CONTEXTA, ET IN GERMANUM VERUMQUE ORDINEM DIGESTA.

Anno Mundi 3959.

Genelm. 4019 — TEMPORE *Herodis Aſcalonitæ* Regis *Judææ*, Angelus *Gabriel Zachariæ* ſacerdoti ſeni in templo thymiama adolenti apparens, nunciat ex uxore *Eliſabet* ſterili & anu, ipſi naſciturum filium, qui matris in utero ſanctificandus, & *Ioannes* appellandus, præcurſor *Chriſti* foret: cui *Zacharias* non credens, mutus efficitur. *Eliſabet* autem paulo poſt concipit die vigeſimoquarto Septembris, ipſo æquinoctio autumnali. *Luca 1.*

Conceptio Joannis.

Anno Mundi 3960.

SEXTO dein menſe, æquinoctio vernali, viceſimoquinto Martii, idem *Gabriel* miſſus à Deo in *Nazaret Galilææ*, ad *Mariam* virginem deſponſatam *Ioſeph* fabro, annunciat filium, qui *Ieſus* nominandus, Dei filius, & *Chriſtus* rex eſſet, ex ipſa naſciturum, idque illæſa ejus virginitate: cui illa aſſentiens, mox virtute Spiritus Sancti concipit. *Luc.* 1.

Incarnatio Chriſti.

Prægnans *Maria*, eveſtigiò abit ad montana in civitatem *Iuda*, ſalutatque *Eliſabet* cognatam ſuam: cujus fœtus materno in utero præ gaudio ſubſilit. *Eliſabeth* afflata ſpiritu, *Mariamq*. fructumque ejus benedicit. *Maria* vero Dominum cantico magnificat, ac morata ibidem menſes ferè tres domum repetit. *Luc. 1.*

Viſitatio Mariæ.

Die vigeſimoquarto Iunii, ſolſtitio æſtivali, *Eliſabeth* parit filium: qui octavo die circumciditur, vocatur *Ioannes*, gaudent ac mirantur vicini. *Zacharias* recepta loquela prophetans, cantico Deum benedicit. Puer autem creſcit, habitatq; in deſerto, uſque ad diem oſtenſionis ſui coram Iſrael. *Luc. 1.*

Nativitas Joannis.

Cæterum *Ioſeph* Mariam deſponſam ſibi conjugem, à ſe intactam, gravidam advertens, vult eam clanculum dimittere, ſed nocte ab Angelo edoctus, quod de *Spiritu Sancto* imprægnata, paritura eſſet *Salvatorem*, accipit eam in ſuam. *Matth 1.*

Vacillatio Joſeph.

Anno Chriſti 1.

POST HAEC cum *Auguſti Cæſaris* edicto, deſcriberetur univerſus Orbis, *Ioſeph* & *Maria* aſcendunt in *Bethleem Iudæ* nomina accenſum daturi: ubi illa parit *Chriſtum*, ipſo ſolſtitio hyemali, noctis medio, quæ diem vigeſimumquintum Decembris, eumq; Dominicum, præcedebat: editum faſciis involuit in præſepi reclinat: idque Angeli cælitus paſtoribus ſuper grege ſuo excubantibus nunciant: paſtores feſtini puerum inviſunt, vident, prædicant. *Luc. 2.*

Nativitas Chriſti.

Octavo die, calendis Ianuarii, puer circumciditur: vocaturque *Ieſus*, *Luc. 2.* — Circumciſio.

Quinto à circumciſione die, Ianuarii ſexto, Magi tres ſtellæ ductu ab oriente profecti *Ieroſolymam*, & inde in *Bethleem*, ſupplices puerum adorant, ei munera, aurum, thus, & myrrham, offerunt, oraculoque moniti, alia via redeunt in patriam. *Matt. 2.* — Epiphania.

Die à partu quadrageſimo, Februarii ſecundo, completis diebus purgationis *Mariæ*, delatus puer à parentibus *Ieroſolymam*, ſiſtitur ſecundum legem in templo ipſi Domino: ubi *Simeon* pius ſenex ſuſcipiens infantem in ulnas, Deum cantico laudat: & mira de puero ejuſque matre vaticinatur. *Anna* quoq; propheteiſſa vetula, Domino confitetur, puerumque commendat. *Luc. 2.* — Purificatio Mariæ.

Nocte ſequenti, *Ioſeph* ab Angelo in ſomnis admonitus, fugit à facie *Herodis*, cum puero & matre ejus in Aegyptum: ibiq; commorantur ſexennio, uſque ad obitum *Herodis*. *Matt. 2.* — Fuga in Aegyptū.

Herodes autem volens exſtinguere *Chriſtum*, miſſis ſatellibus occidit omnes pueros, à bimatu, & infrà: in *Bethleem*, & in omnibus finibus ejus, *Matth. 2.* — Infanticidium.

Anno Chriſti 6.

SEXTO hic anno *Herodes* morbo intercutis aquæ, & ſcatentibus toto corpore vermibus, miſerè moritur. Statimque *Cæſar Auguſtus*, in quatuor filios ejus partito regno, *Archelaum* Iudææ, *Herodem Antipam* Galilææ, *Philippum* Ituræa & Traconitidis, *Luſaniam* Abilenæ, *Tetrarchas* inſtituit. *Luc. 3. Ioſeph. 17. ant. 17. & 2. bel. 4.* — Tetrarchæ.

Tunc *Ioſeph*, Angeli monitu, cum puero ac matre ejus revertitur in terram *Iſrael*. Audiens autem *Archelaum* regnare in *Iudæa*, oraculo juſſus, ſeceſſit in *Galilæam*: habitatque in *Nazaret*. Puer verò creſcit ac confortatur: Euntq; parentes ejus quotannis in feſto Paſchæ Ieroſolymam, *Matt. 2. Luc. 2.* — Reditus ex Aegypto.

Anno Chriſti 12.

IESUS autem annos natus duodecim, aſcendit cum parentibus ad feſtum Paſchæ *Jeroſolymam*: ubi amiſſus, ac fruſtra inter cognatos notoſque quæſitus, poſt triduum invenitur in templo, ſedens in medio docto- — Ieſus inter Doctores.

 rum,

rum, ac diſputans cum eis, ita ut admirarentur omnes, redit cum parentibus *Nazaret*; & ſubditus illis, proficit ætate, ſapientia, & gratia apud Deum & homines. *Luc.* 12.

Anno Chriſti 15.

Præſides. ANNO Principatus ſui nono, *Archelaus* accuſatus à Iudæis inſolentiæ apud Cæſarem; relegatur in exilium Vienam Galliæ. Ac deinceps Iudæa à Romanis Præſidibus gubernatur. *Ioſeph.* 17. *ant.* 19. *& 2. bell.* 6.

Tiberius. *Auguſto* defuncto, *Tiberius Cæſar* imperat annis viginti tribus. Initio modeſtè præfuit, adeò ut quibuſdam Præſidibus augenda tributa ſuadentibus, ſcripſerit: Boni paſtoris eſſe tondere pecus, non deglubere.

Anno Chriſti 29.

ANNO *Tiberii* decimoquinto, *Pilato* Præſide Iudææ, ſub Pontificibus *Anna* & *Caipha*; Ioannes, qui hactenus in deſerto vitam miræ auſteritatis egerat, veſtitus pilis cameli, cinctus zona pellicea circa lumbos, victitans Prædicatio Ioannis. locuſtis ac melle ſylveſtri, panem non edens, vinum & ſiceram non bibens; jam triceſimū ætatis agens annum, Dei mandato incipit in deſerto *Iudææ*, & circumquaque infinitimis *Iordanis* prædicare pœnitentiam, baptizare, objurare, terrere, minari arboribus ſterilibus excidium: *Phariſæos* & *Saduchæos* ſevere corripiens, turbis miſericordiæ opera, publicanis juſtitiæ tenorem, militibus innuriæ abſtinentiam præſcribens: Conteſtans inſtare regnum cœlorum: ſe baptizare aqua ad pœnitentiam, ſed jam jam fortiorem ac præſtantiorem ſe venturum, qui baptizaret *Spiritu Sancto* & igni: & areæ ſuæ paleas à tritico ſecerneret. Itaq; multi undiq; ad baptiſmum confluunt, *Math.* 3. *Mar.* 1. *Luc.* 3.

Anno Chriſti 30.

Baptiſmus Chriſti. VEnit eodem & *Ieſus*, ac inter alios, *Ioanne*, licet aliquamdiu recuſante, baptizatur in *Iordane*, ſexto januaaii, ingreſſus jam annum ætatis ſuæ trigeſimum: cumq; oraret, apertū eſt cœlū, & *Spiritus ſanctus* ſpecie columbæ in verticem ipſius deſcendit: quin & Pater ſua voce è cœlo palam teſtatur hunc eſſe Filium ſuum unicè dilectum. *Matt.* 3. *Mar.* 1. *Luc.* 3.

Iejuniū. Baptizatus, mox impetu Spiritus ſecedit in deſertum Quarentanæ: ubi habitans cum beſtiis, quadraginta dies noctesq; jejunat. *Matt.* 4. *Marc.* 1. *Luc.* 4.

Tentatio. Poſt quos eſuriens, variè tentatur à Diabolo, primo lapidibus in panes vertendis: inde ductus *Ieroſolymam* ſuper pinnam templi, præcipitio ſui: dein ſubductus in montem excelſum, adoratione Satanæ: tandem, victus in omnibus Diabolus, recedit: victori *Chriſto* miniſtrant Angeli. *Matt.* 4. *Mar.* 1. *Luc.* 4.

Multis autem exiſtimantibus, *Ioannem* eſſe Chriſtum, mittunt Judæi ab Jeroſolymis Sacerdotes ad *Ioannem* in *Bethabara* trans *Iordanem* baptizantem, ut interrogēt eum, quisnam ſit? Quibus reſpondet, ſe non eſſe *Chriſtum* nec *Eliam*, nec *Prophetam* illum: ſed vocem clamantis in deſerto, Parate viam Domini, juxta *Iſaiæ* Prophetiam. In medio autem ipſorum ſtare quendam, qui ſe eſſet prior tantoque dignior, ut ipſe indignus ſit qui ſolvat corrigiam calceamenti eius. *Ioan.* 1. Teſtimonium Ioannis de Chriſto.

Poſtridie venientem ad ſe *Ieſum* digito demonſtrans populo, denunciat eum eſſe *Agnum Dei* qui tollit peccata mundi: ſibique cæleſti ſigno manifeſtatum, ipſum eſſe filium Dei. *Ioan.* 1. Demonſtratio.

Poſtero die rurſus *Ieſum* ambulantem diſcipulis ſuis oſtendens, iterum prædicat *Agnum Dei*: unde *Andreas* & *Petrus* Chriſtum agnoſcere & ſequi cœperunt. *Ioan.* 1. Agnitio.

Adhæſio. Quibuſcum abiens *Jeſus* in *Galilæam*, obvium ſibi *Philippum* ad ſe conſequendum vocat: per quem & *Nathanaeli* innoteſcit. *Io.* 1.

Anno Chriſti 31.

TERTIO die vocatus cum diſcipulis ad nuptias in *Cana Galilææ*, cūm deficeret ibi vinum, *Maria* matre ipſius interpellante, primum edens miraculum, aquam convertit in vinum: eodem (*ut tradunt Patres*) die, quo fuerat baptizatus, anno revoluto. *Ioan.* 2. Mutatio aquæ in vinum.

Inde deſcendit *Capernaum* cum matre, cognatis, & diſcipulis: ibique manent diebus paucis. *Ioan.* 2. Capernai.

Sub feſtum Paſchæ, aſcendit *Ieroſolymam*, ac ibi vendentes una cum ipſorum mercibus flagello ejicit è templo. Rogatus à Judæis ſignum vendicatæ autoritatis, reſpondet, templum corporis ſui ab ipſis ſolvendum, idemque à ſe intra triduum excitandum. Et pleriſque eo loci editis miraculis, multos ad credendum in ſe pertrahit. *Ioan.* 2. Ejectio vendentium.

Paulo poſt *Nicodemum Phariſæum*, Principem Judæorum, noctè ad ſe venientem, docet regenerationis ex aqua & ſpiritu neceſſitatem: Item, ſe, inſtar ſerpentis à *Moyſe* in deſerto erecti, exaltandum: ac credentes in ſe, ſalvaturum. *Joan.* 3. Nicodemus.

Hinc abiens, moratur in *Judæa* cum diſcipulis ſuis, ac per eos baptizat: *Joanne* id temporis baptizante in *Ennon* juxta *Salim*. Unde cūm diſcipuli *Joannis* quererentur ad ipſum, quod plures ad *Jeſum* confluerent, reſpondet *Joannes*: Illum oportere creſcere, ſe verò minui. *Joan.* 3. Baptizatio Chriſti.

Poſt hæc *Joannes* corripit *Herodem* Tetrarcham Galilææ, quod *Herodiade* uxore *Philippi* fratris ſui vivi, per inceſtum conjugium abuteretur: quapropter ab eo captus, vinctus carceri includitur, quem *Herodes* libenter audiebat, & audito eo, multa faciebat. *Matt.* 14. *Marc.* 6. *Luc.* 3. Incarceratio Ioannis.

Hujus traditionem, ſimul & Phariſæorum contra ſe quoque invidiam intelligens *Jeſus*, relicta *Judæa*, repetit *Galilæam*. *Matt.* 4. *Mar.* 1. *Luc.* 4. *Joan.* 4. Seceſſus Chriſti.

Venit

Samaritana

Venit itaq; *Sichar Samariæ*, quatuor menſibus ante meſſem, hoc eſt ſub finem Novembris: ubi, diſcipulis ut cibos emerēt civitatem ingreſſis, *Jeſus* fatigatus ad fontem *Jacob* reſidens, cum muliere *Samaritana* loquitur de aqua viva, deq; adorando Deo in ſpiritu & veritate; cui tandem aperit ſe eſſe *Meſſiam*, ac per eam multis Samaritanorum innoteſcit: quorum rogatu ingreſſus civitatem, manet ibi dies duos. *Ioann.4.*

Galilæi.

Inde progreſſus in *Galilæam*, à Galilæis benigne excipitur ob miracula ipſius *Ieroſolymæ* conſpecta. *Ioan.4.*

Regulus.

Pergit *Canam Galilææ*, ubi à Regulo pro filio ejus *Capernai* jam animam agente ſectiò requiſitus, verbo filium à febri, & patrem ab incredulitate liberat. *Ioan. 4.*

Prædicatio Chriſti.

Poſthæc relicta *Nazaret*, migrat *Capernaum Galilææ emporium*, inque eo deinceps habitat: & exinde incipit palam prædicare Evangelium regni Dei. *Matt. 4. Marc.1.*

vocatio piſcatorum.

Ambulans juxta mare Galilææ, *Petrum* & *Andream* fratres piſcantes ad ſe ſequendum vocat. Progreſſus puſillum, alios item fratres *Iacobum* & *Ioannem* retia in navi cum *Zebedæo* ipſorum patre reſarcientes, ad ſe conſectandum evocat. *Matt.4. Marc.1.*

Captura piſcium.

Cumq; juxta idem mare (quod & ſtagnum *Genezaret* dicitur) turba irrueret in ipſum, ut audiret verbum Dei, ingreſſus cum prædictis diſcipulis navim *Petri*, ſedens docet ex ea turbam: inde jubet ejici rete, ilico capitur ingens vis piſcium: quo miraculo eoſdē diſcipulos in ſui admirationem pertrahit; qui mox relictis omnibus, conſtanter jam illi adhærent. *Luc.5.*

Dæmoniacus

Cum his reverſus *Capernaum*, ſtatim ſabbatis in ſynagoga docet, ac inibi ſpiritum immundum, ipſum Sanctum Dei confitentem, verbo ex dæmoniaco pellit: ob quod multi ipſius poteſtatem & doctrinam mirantur. *Marc.1. Luc.4.*

Socrus Petri.

Hinc ingreſſus domum *Petri*, ſocrum ejus febricitantem, ſuo attactu, dicto ſanat: & veſperi multos infirmos & dæmoniacos ſibi oblatos, curat. *Matt.8. Marc.1. Luc.4.*

Seceſſus Chriſti.

Diluculo ſeceditin deſertum, ibique orat: hîc primùm à *Petro* ac diſcipulis, deinde & à turba quæſitus, invenitur ac tenetur: quibus reſpondet, etiam aliis civitatibus vicíſſim evangelizandum. *Marc.1. Luc.4.*

Circuitus Galilææ.

Itaq; deinceps *Galilæam* totam peragrat, prædicans in ſynagogis, ſanans omnem languorem, ac dæmonia ejiciens: vnde fama ejus in univerſam *Syriam* ſpargitur, ita ut ad ipſum undique cum variis ægrotis confluerent, quos ſanat omnes; multique ipſum ſequuntur; quoſdam autem ſequi volentes, reprehēdit. *Matt.4. & 8. Marc.1. Luc.4. & 9.*

Sedatio tempeſtatis.

Poſthæc trajiciens mare *Galilææ*, cū inter navigandum dormiret, tempeſtas oritur: Diſcipuli territi, dormientem inclamant, excitantque: tum Dominus, increpata illorum diffidentia, tempeſtatem ſuo ſtatim imperio ſedat: cunctis, qui aderant, ſtupentibus. *Mat.8. Marc.4. Luc.8.*

Ejectio dæmonum.

Appulſus in regionem *Gergeſenorum*, duos dæmoniacos ſæviſſimos ſibi occurrētes, (quorum alter legione dæmonum obſeſſus erat) verbo liberat: dæmones ipſius permiſſu migrant in porcos, qui mox ad duo millia præcipitati in mare, ſuffocantur: unde Chriſtus rogatur à *Geraſenis* ut diſcedat: qui à legione liberatus erat, vult *Chriſtum* conſequi, ſed ablegatus domum, paſſim prædicat quanta ſibi feciſſet Jeſus. *Matt.8. Mar.5. Luc.8.*

Paralyticus.

Rurſus ergo transfretat in *Galilæam*, à turba excipitur, redit *Capernaum*, ubi cum quodam die ſedens in domo turbam confertam doceret, Paralyticum per tectum in lecto ante ſe demiſſum, primùm à peccatis, deinde & à paralyſi, dicto curat, ita ut ſublato in humeros lecto, abiret domum: turbis ob hoc mirantibus. *Mat.9. Mar.2. Luc.5.*

Anno Chriſti 32.

Vocatio Matthæi.

REGRESSUS ad mare *Galilææ*, turbam eò convenientem docet: prætereiens autem *Capernai* telonium, *Matthæum* publicanum in telonio ſedentem ad ſequelam ſui vocat. Mox inibi convivio ab eodem acceptus ac cum publicanis manducans, Phariſæis ob id murmurantibus, reſpondet: ſe veniſſe, ut vocaret peccatores ad pœnitentiam. Ibidem diſcipulis *Ioannis* reprehendentibus, quòd *Chriſti* Diſcipuli non jejunarent, ait: ablato ſponſo jejunaturos. *Mat.9. Mar.2. Luc.5.*

Sanguiflua.

Hic *Iairus* archiſynagogus ſupplex obteſtatur, ſanatum veniret unicam ſuam filiam duodenam, morti proximam: quò dum pergit *Ieſus*, inter eūdum, mulierem, quæ annos duodecim ſanguinis profluvium paſſa, omnia ſua in medicos impenderat, firma fiducia fimbriam veſtis ipſius tangentem, ſanat: hinc ædes *Iairi* cum paucis ingreſſus, ejus filiam jam mortuam, ſua voce excitat, excitatam cibari jubet. *Matt. 9. Mar. 5. Luc.8*

2 Cæci.

Inde digreſſus domum, duobus cœcis ſe ſubſecutis, viſum reddit. Poſt quos, mox dæmonia cum cum mutū curat: turbis quidem miranti bus, at Phariſæis calumniantibus. *Matt. 9.*

Languidus 38. annis.

Poſt hæc aſcendit iterum *Ieroſolymam* ad feſtum Paſchæ, ubi hominem, qui triginta octo annos ob peccata languerat, ad piſcinam probaticam Angelicum aquæ motum expectantem, ſabbato ſanat, ut jam ſublato grabato ambularet. Ob quod cùm Judæi *Chriſtum* perſequerentur, docet ſe una cum Deo Patre ſuo operari, & habere poteſtatem etiam mortuos ſuſcitandi ac judicandi omnes: cui, & *Ioannes*, & propria ipſius opera, & Pater ipſe, imò & *Moyſes* omneſque Scripturæ, teſtimonium perhibent. *Ioan.5.*

Confricatio granorum.

Hinc tranſit per ſata ſabbato ſecundo primo, diſcipuli eſurientes, ſpicas vellunt, confricant & edunt: Phariſæi accuſant. *Chriſtus* autem excuſat eos exemplo *Davidis* & ſacerdotum *Mat.12. Mar.2. Luc.6.*

Alio

Manus arida.

Alio ſabbato *Jeroſolymis* in ſynagôga docet, ibique hominem, cui dextra manus erat arida, ſanat, probans licere ſabbatis benefacere: unde offenſi *Phariſæi* cum *Herodianis* de perdendo *Chriſto* conſultant. *Matth.12. Mar.3. Luc.6.*

Attactus Chriſti.

Id ſciens *Jeſus*, ſecedit illinc ad mare *Galilææ*, multæque eò concurrunt turbæ, ex omnibus undiq; regionibus, quarum ægrotos cunctos ſui attactu curat; quin & dæmones, ipſum Dei Filium, confitentes coërcet: naviculamque ingreditur propter preſſuram multitudinis. *Matt.12. Marc.3. Luc.6.*

Electio 12. Apoſtolorum

Deinde aſcendit in montem, ubi & pernoctat in oratione. Facto die, vocat ad ſe diſcipulos quos vult, atque ex ipſis elegit & ordinat duodecim Apoſtolos, *Petrum, Andream, Jacobum, Joannem, Philippum, Bartohlomæum, Matthæum, Thomam, Jacobum minorem, Simonem, Thadæum, & Judam. Matt.10. Marc.3. Luc.6.*

Sermo in monte.

Quibuſcum in monte ſedens, inſigni ſermone ſummam Evangelicæ perfectionis ipſos docet; primumque diſſerit, quibus in rebus ſita ſit vera beatitudo. Deinde veterem legem perfectioribus mandatis adimplet. Modum item tradit eleemoſynas dandi, orandi, & jejunandi. Monet, in cœlo theſaurizandum, ſolicitudinem de victu & veſtitu in Deum pojiciendam; non temerè judicandum aut docendum; orationi autem inſtandum, per arctam viam ad vitam intrandum; à pſeudo Prophetis cavendum: ſuæque huic doctrinæ firmiter inhærendũ. *Mat.5.6.7.*

In planicie.

Inde deſcendit cum illis de monte, ac ſtans in loco campeſtri, eadem ferè coram copioſa plebis multitudine replicat. *Luc.6.*

Leproſus.

Hinc progreſſus, leproſum ſuppliciter orantem, ſuo tactu mundat: mundatum mittit ad ſacerdotem. *Matt.8. Marc.1. Luc.5.*

Centurio.

Mox intrat *Capernaum*, ubi à Centurione gentili pro ſervo eius ex paralyſi periclitante, rogatus: rogantis fidem coram omnibus commendat, ejuſque ſervum abſentem verbo ſanat. *Matt.8. Luc.7.*

Seceſſus Chriſti.

Cumque ob populi confluxum jam non poſſet manifeſte in civitate verſari, ſecedit in deſertum, ibique orat. *Marc.1. Luc.5.*

Adoleſcens.

Pergit cum diſcipulis *Naim*, appropinquans portæ civitatis adoleſcentem unicum viduæ filium, qui ſepeliendus efferebatur, ad vitam revocat; redivivum matri reddit. *Luc.7.*

Chriſtus factis probat ſe eſſe Meſſiam.

Poſthæc *Joannes Baptiſta*, cum audiret ex diſcipulis ſuis in carcere facta *Chriſti*, mittit eorum duos ad *Chriſtum*, ut quærant, num eſſet ipſe *Meſſias* qui expectabatur: *Chriſtus* verò miraculis id comprobans, illis ſpectantibus multos curat languidos, debiles, cœcos dæmoniacos, varioſque malè habentes: deinde jubet ut viſa auditaque renunciarent *Joanni*. Hiſce digreſſis, incipit Dominus ad turbam, & *Joannis* prædicare dignitatem; & Judæorum exprobrare obſtinatum animum, qui nec *Joannis* auſteritate, nec ſuo amicabili convictu, commoti ſint ad pœnitentiam, comminatur etiam væ civitatibus *Corozaim*, *Bethſaidæ*, & *Capernao*, in quibus plurimas fecerat virtutes, quòd nec dum pœniterent. Oneratos autem ad ſe vocans, jugum ſuum ſuave ferentibus, animi tranquillitatem pollicetur. *Matt.11. Luc.7.*

Peccatrix.

Sub hæc in domo *Simonis* Phariſæi menſæ accumbens, mulieri peccatrici, jam pœnitenti, ſuos pedes lachrymis riganti, capillis tergenti, oſculanti, ungenti, multumque amanti, multa peccata remittit. *Luc.7.*

Dæmoniacus cœcus & mutus.

Venit in domum ſuam *Capernaï*: turbaque circumfuſus, oblatum ſibi dæmoniacum cœcum ac mutum, ſic curat, ut ille ter miſer jam liberatus à dæmonio, & videret, & loqueretur. Unde turba miratur, cognati *Chriſti* exeunt, ut ipſum, ceu furioſum, comprehendant. Phariſæi autem objiciunt, quòd per *Beelzebub* ejiciat dæmonia. Scribæ verò cæleſte potius ſignum poſtulant. At *Chriſtus*, primum efficacibus oſtendit rationibus, miraculum illud, non diabolica, ſed divina factum virtute: atque ob id, Phariſæorum blaſphemiam, tanquam in *Spiritum Sanctum* commiſſam, non remittendam, neque in hoc ſeculo, neque in futuro. Scribis autem negat ſignum è cœlo, ſed docet *Jonæ* Prophetæ ſignum, ſuæ ſepulturæ ac reſurrectionis eſſe figuram: proteſtans Judæos, Ninivitarum & reginæ Auſtri collatione, in judicio condemnandos. *Matt.12. Marc.3. Luc.11.*

Mater Chriſti.

Hæc audiens mulier quædam è turba beatam proclamat tanti Magiſtri genitricem: at Dominus, beatos pronunciat, qui verbum Dei audiunt & faciunt. *Luc.11.*

Cognati Chriſti.

Eodem tempore cùm quidam nunciaret, matrem & fratres eius ſtare foris, quærentes ei loqui; reſpondet matrem & fratres ſuos eſſe, qui Dei faciunt voluntatem. *Matt.12. Marc.3. Luc.8.*

Sermo è navi.

Inde egreditur ad mare *Galilææ*, ubi congregata ad ſe multitudine magna, ſedens in navi, multitudinem in littore ſtantem varias docet parabolas: Nempe, de ſeminante in viam, petrosa, ſpinas, terram bonam, ac triplici ſeminis fructu. Item de zizanijs ſemini bono ab inimico ſuperſeminatis, creſcere una permittendis uſque ad meſſem. De ſemine paulatim ſuccreſcente uſque ad maturitatem. De grano ſinapis, quod, cùm minimum ſit, creſcit in arborem. De fermento, quod tribus farinæ ſatis commixtum, fermentat totum. *Matt.13. Marc.4. Luc.8 & 13.*

In domo

Redit *Capernaum*, domumque ſuam: ubi privatim ab Apoſtolis interrogatus, interpretatur eis parabolas, ſeminantis, zizaniorum, & reliquas: quibus futurum Evangelij incrementum, & Eccleſiæ ſtatum ſignificat. Adijcitque ibidem & alias parabolas, de theſauro & margarita, inventis & emptis. De reti bonos ſimul ac malos piſces concludente, in judi-

judicio ſeparandos. De ſcriba proferente è theſauro ſuo nova & vetera, rurſus Evangelii precium, Eccleſiæque ſtatum inſinuans. *Matt. 13. Marc. 4. Luc. 8.*

Hinc abit *Nazaret*, ibique ſabbato legit in ſynagoga prophetiam *Iſaiæ*, Spiritus Domini ſuper me, &c. quam in ſe impletam docet: mirantur ejus ſapientiam, & ſcandalizantur, quibus ait: Prophetam in patria ſua deſpici.

Chriſtus præcipitandus.

Cumque eos incredulitatis (ob quam paucos duntaxat infirmos ibi curarat) exemplo *viduæ Sareptanæ, & Naaman Syri*, taxaret: irati ipſum civitate expellunt, ducuntque uſq; ad ſupercilium montis, in quo *Nazaret* ſita erat, ut præcipitarent eum. *Ieſus* autem tranſiens per medium illorum, abit. *Matth. 13. Marc. 9. Luc. 4. Ioan. 4.*

Circuitus Galilææ.

Perambulans deinde ſingulas civitates ac vicos *Galilææ*, docet ubique in ſynagogis, curatq; omnes infirmitates: comitantibus ipſum Apoſtolis & mulieribus aliquot, quæ ab ipſo ſanatæ, miniſtrabant ei de facultatibus ſuis. *Matth. 9. Mar. 6. Luc. 8.*

Anno Chriſti 33.

Miſſio 12. Apoſtolorum

POSTHÆC convocat duodecim Apoſtolos, & data eis poteſtate curandi dæmoniacos ac ægrotos quoſcunque certis mandatis inſtructos, mittit binos annunciatum quaquaverſum Iſraëlitis regnum Dei. qui circumeuntes per pagos, ubiq; prædicant, dæmonia ejiciunt, infirmos oleo ungunt & ſanant. *Matth. 10. Marc. 6. Luc. 9.*

Ieſus autem ipſos ſequens quoquoverſum, prædicat in civitatibus eorum. *Matth. 11.*

Herodes Tetrarcha Galilææ natalis ſui convivium cum ſuis principibus celebrans, ad petitionem ſaltantis filiæ Herodiadis, *Ioannem Baptiſtam* in *Macherunte* caſtro in carcere decollari jubet, die vigeſimoquinto Martii, nondum expleto ætatis ejus anno trigeſimotertio. Cujus caput datur in diſco puellæ ſaltatrici, corpus a diſcipulis ipſius ſepelitur *Samariæ* inter *Abdiam & Elizæum Prophetas*. Celebratur autem illius decollatio vigeſimonono Auguſti, quòd eo die caput ejus in *Ediſſa* civitate inventum ſit. *Matth. 14. Mar. 6.*

Decollatio Ioannis.

Opinio de Chriſto.

Poſtea *Herodes* audita fama *Ieſu*, dicit *Ioannem Baptiſtam* reſurrexiſſe, cupitque eum videre: alii autem *Eliam*, alii *Prophetam* ex antiquis eſſe ajunt. *Matt. 14. Mar. 6. Luc. 9.*

Reditus Apoſtolorum.

Apoſtoli verò, peracta prædicatione, *Capernai* convenientes ad *Ieſum*, renunciant ei quid egerint ac docuerint: quos feſſos ſevocat in deſertum, ut liberi à turba, quieſcant. *Mar. 6. Luc. 9.*

Traijciens ergo cum eis mare *Galilææ*, ſecedit in deſertum *Bethſaidæ* tranſmarinum: & confluente illuc quoque turba, ſubit in montem, ibique ſedet cum ſuis, idque inſtantè jam jam Iudæorum Paſchate: Videns autem turbam fieri frequentiorem, deſcendit, docet, ægrotos ſanat, ac ſub veſperam diei,

Multiplicatio panum.

ibidem quinque panibus hordeaceis & duobus piſcibus, quinque millia virorum ſatiat, ita ut duodecim cophini fragmentorum ſupereſſent. unde cùm vellent ipſum facere Regem, jubet diſcipulos abnavigare *Bethſaidam*: ipſe verò fugiens, ſubducit ſe iterum in montem, ut ſolus oret. *Matt. 14. Mar. 6. Luc. 9. Ioan. 6.*

Ambulatio ſuper mare

Diſcipulos autem ob intempeſtatem ventumque contrarium in mari periclitantes, conſequitur *Chriſtus* quarta vigilia noctis ambulans ſuper mare: quem cùm viderent propinquantem, ſuſpicati ſpectrum eſſe, præ metu exclamant: at *Ieſus*, eis confidere juſſis, *Petro* facultatem facit veniendi ad ſe ſuper aquas: qui inter eundum diffidens, incipit mergi: verùm à *Chriſto* ſervatus, unà cum ipſo aſcendit in navim: ſubitoque tempeſtate ſedata, appellunt ad terram *Genezareth*. unde diſcipuli ſtupefacti, ipſum Dei Filium confitentur & adorant. *Matth. 14. Marc. 6. Ioan. 6.*

Tactus Chriſti.

Pergens *Capernaum*, collectos undequaque infirmos, quacunque tranſibat, ſuæ fimbriæ contactu ſanat. *Matth. 14. Marc. 6.*

Sermo in Synagoga.

Poſtero die turba quæ ſtabat trans mare, quærentes JESUM, navigio veniunt *Capernaum*, inventum rogant, qui eò venerit: hos *Chriſtus* ibi in ſynagoga à deſiderio cibi corporalis ad ſpiritualem æternumq; quærendum avocans, prolixè diſſerit: primò de manna, quod DEUS olim duce *Moyſe* Iſraëlitis in deſerto ex aëre depluerat. Deinde de ſe pane vero ac vivo, quem Pater jam miſiſſet à cælo in mundum, ut daret vitam credentibus. Poſtremò promittit & ſe daturum panem vivificum ſalutiferumque, qui ſit caro ſua, eaq; ipſa quam traditurus eſſet pro Mundi vita. Quod myſterium multi Diſcipulorum non capientes, deſciſſunt ab eo. *Petrus* autem confitetur ipſum habere verba vitæ æternæ, ipſique Apoſtoli cum eo perſeverant; quorum tamen unum dicit eſſe diabolum. *Ioan. 6.*

Paſchas.

Hic celebratum eſt feſtum Paſchæ *Ieroſolymis*.

Chriſtus occidendus.

Poſt hæc verſatur IESUS in *Galilæa*, eò quòd Iudæi quærent ipſum interficere *Ioann. 7.*

Diſceptatio de traditionibus.

Tunc Phariſæi & Scribæ è *Ieroſolymis* ad ipſum profecti, expoſtulant cum eo: quòd Diſcipuli ejus, illotis edentes manibus, tranſgrediantur traditionem ſeniorum. *Chriſtus*, regerens crimen, magis impium, objicit; quod ipſi propter hominum conſtitutiones Dei præcepta negligant, violent, jiſque adverſentur. Docetque ibi turbam, ac poſtea apertiùs domi diſcipulos, quæ intrant per os non polluere mentem: ſed quæ de ore ex corde prodeunt. *Matth. 15. Marc. 7.*

Cananæa.

Hinc exit in partes *Tyri & Sidonis*, ubi aſſiduis *Cananææ* precibus victus, ejus filiam abſentem verbo à dæmonio liberat. *Matth. 15. Marc. 7.*

Regreſſus per medios fines *Decapoleos*

Surdus.

ad mare *Galilææ*, ſurdo eidemque muto, digi- tis in aures miſſis, ac lingua ſputo contacta, auditum loquelamq; reſtituit. *Marc.7.*

Aſcendit in montem ultra mare *Galilææ*, ubi ſedens cæcos, mutos, claudos, mutilos, alioſque multos curat: ac miſertus multitudinis famelicæ, quæ jam triduo ipſi adhæſerat, ibi in

Auctio 7 panum

deſerto usque ad quatuor millia hominum, ſeptem panibus & paucis piſciculis ſaturat: ita, ut ex reliquiis implerentur ſeptem ſportæ. *Matt.15. Marc.8.*

Signum.

Mox navigat in fines *Magedan* & *Dalmanutha*; hic Phariſæis & Saducæis rurſus ſignum è cœlo efflagitantibus, JESUS ſpiritu ingemiſcens, iterum dat ſignum Jonæ. *Matt.16. Marc.8.*

Fermentum.

Rurſus tranſfretat mare *Galilææ*, atque ibi commonet Diſcipulos, ut ſibi caverent à fermento, id eſt, doctrina Phariſæorum, Saducæorum & Herodis. *Matt.16. Marc.8.*

Cæcus.

Redit *Bethſaidam*; ubi cœco cuidam oculos ejus ſuo ſputo attingens, reſtituit viſum prius imperfectum, poſtea perfectum. *Marc.8.*

Abit in partes *Cæſareæ Philippi*: in via interrogat Diſcipulos, quem ipſum eſſe dicant homines? Reſpondent. Alii *Joannem Baptiſtam*, alii *Eliam*, alii *Ieremiam*, aut unum ex

Confeſſio Petri

Prophetis. Rogat, quem autem vos? Tum *Petrus*: Tu es, inquit, *Chriſtus Filius Dei vivi*. Ob quam profeſſionem *Ieſus* beatum pronunciat *Petrum*, ac pollicetur ſe ſuper hanc petram ædificaturum Eccleſiam ſuam inexpugnabilem; ſeque ei daturum claves regni cælorum, cum poteſtate ligandi & ſolvendi quæcunq;. *Matt.16. Marc.8. Luc.9.*

Mox indicat diſcipulis, ſe *Jeroſolymis* paſſionem ac mortem ſubiturum, & tertio die

Prædictio paſſionis.

reſurrecturum: *Petrum* id diſſuadentem ſeverè increpans, ſatanam dicit: Addens, poſt ſe crucem cuiq; ſuam quotidie tollendam, qui ſalvi eſſe vellent: ac quoſdam ibidem aſtantes brevi viſuros gloriam regni Dei. *Matt. 16. Mar.8. Luc.9.*

Octavo hinc die, aſſumpto *Petro, Iacobo*, & *Joanne*, aſcendit in montem *Tabor*; ubi orans,

Transfiguratio.

glorioſè transformatur: apparent *Moyſes* & *Elias* colloquentes cum eô de morte, quam paſſurus eſſet Ieroſolymæ; *Petrus* delectatus viſione, expetit ibi permanere: vox Patris cælitùs lucida è nube jam ſecundò ſonat, Hic eſt filius meus chariſſimus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite. *Chriſtus* vetat ſuis, ne cui dicant viſionem donec reſurrexerit; docetq; *Ioannem Baptiſtam* in ſpiritu fuiſſe Eliam. *Matt.17. Mar. 9. Luc.9.*

Poſtridie deſcendit de monte ad turbam, & obnixè rogatus à patre pueri lunatici, eiicit ex ejus filio dæmonium immundum, mutum ac ſurdum, quod ipſius Diſcipuli, ob imbecillitatem fidei, non potuerant eiicere: quos docet poſtea domi, hoc genus dæmoniorum non niſi oratione & jejunio expelli. *Matt. 17. Marc 9. Luc. 9.*

Inde iter faciens per *Galilææm*, iterum prædicit ſuis imminentem ſibi paſſionem, ac reſurrectionem. *Matth.17. Marc.9. Luc.9.*

Prædictio paſſionis.

Redit *Capernaum*, exactores exigunt didrachma: *Chriſtus*, licet immunis, ne offenderet eos, jubet *Petro* mittere hamum in mare, & ſtatêrem in ore piſcis inveniendum, pro ſe & illo dare. *Matth.17.*

Vectigal

Cùm autem veniſſet domum, ſciens diſcipulos inter eundum diſceptaſſe, quis ipſorum eſſet maximus; ſtatuit puerum in medio illorum, ejuſque humilitatem imitandam docet, per quam quiſque ſalvaretur, ac fieret maximus. *Ioannes* indicat quendam eiicere dæmonia in nomine *Ieſu*, qui non ſequatur eum, ideoque ab ipſis prohibitum; *Chriſtus* reſpondet, Non prohibendum. Adjicitque, omnibus, præcipue piis, benefaciendum; ac ſtudioſe cavendum, ne quis cuiquam, puſillis potiſſimum, ſcandalum faciat, aut ipſe alicundè patiatur. Fratrem autem in nos peccantem, ſemel, iterum, tertioque corripiendum: contumacem & Eccleſiam non audientem, pro ethnico habendum: eidem verò, toties quoties reſipuerit, remittendum: adhibita ad hoc ſimilitudine de ſervo, qui remiſſionem decem milium talentorum à Domino ſuo nactus, & non remittens ſuo conſervo centum denarios, ob id tortoribus traditus eſt. *Matth. 18. Marc.9. Luc.9. & 17.*

Sermo in domo.

Poſt hæc cognatis ſuis ambitioſè monentibus, ut Dominus ob inſtans feſtum Tabernaculorum, tranſiret in *Iudæam*: eos præmittens, tandem & ipſe occulte eòdem ſubſequitur. *Ioann.7.*

Aſcenſus in Iudæã

Tranſiens itaque per *Galilæam* mediamq; *Samariam*, præmittit nuncios in civitatem Samaritanorum, qui parent ipſi hoſpitium: à Samaritanis non recipitur: quos *Iacobus* & *Ioannes* igne cæleſti perdendos cenſent: at *Ieſus*, his increpatis, abit in alium pagum. *Luc.9.*

Chriſtus civitate excluditur.

Hic obvios habens decem leproſos, ipſius miſericordiam implorantes, ad ſacerdotes ire juber. euntes mundat: quorum ſolus *Samaritanus* ad ipſum reverſus, ſupplex gratias agit. *Luc.17.*

10. Leproſum.

Ingreſſus deinde *Ieroſolymam*, circa medium feſtivitatis *Scenopegiæ*, menſe Septembri, docet palàm in templo ſe à Deo miſſum, & divina veraque docere: tam efficaciter hæc aliaque prædicans, ut cùm quidam ipſum apprehendere deſiderarent, nemo fuerit auſus injicere illi manus. multi autem è turba crediderunt in eum. *Ioann.7.*

Scenopegia.

Unde infenſi Phariſæi, mittunt miniſtros, qui *Chriſtum* comprehenderent: ipſe verò nihil deterritus, ultimo feſtivitatis die ſtans, ſitientes ad ſe fontem aquæ vivæ invitat: tam diſertè, ut multi de turba ipſum *Prophetam*, alii *Chriſtum* profiterentur: utq; miniſtri re infecta ad Phariſæos reverſi referrent, nunquam ſic hominum quenquã locutum, quos Phariſæi cum imperita multitudine ſeductos clamitant: à quibus & ipſe *Nicodemus*, cum ibidem CHRISTO patrocinaretur, malè

Chriſtus capiendus.

audit

audit. *Ieſus* autem pergit in montem Oliveti, *Ioan. 7.*

Adultera.

Diluculo redit in templum, ubi cum ſedens doceret populum, Scribæ ſubſidiò adducunt mulierem in adulterio deprehenſam, accuſantes eam: at *Ieſus* digito inſcribens terræ, accuſatores ipſos pudefacit, accuſatam abſolvit. *Ioan. 8.*

Sermo in templo.

Rurſus ibidem in gazophylacio docet, ſe eſſe lucem Mundi, & principium: ſeque à Iudæis in cruce exaltandum: ipſos vero in peccato ſuo morituros: eoſdem dictitans non ex *Abraham*, neque ex Deo, ſed ex Diabolo eſſe, qui veritatem dicenti non crederent, ſed molirentur necem. Convitiantibus reſpondet, ſe dæmonium non habere: ſed ſe honorare DEUM Patrem ſuum: *Abraham* autem cum gaudio vidiſſe diem ſuum: quinque antequam *Abraham* naſceretur, ipſe eſſet. Ob quod cum Iudæi, raptis lapidibus, CHRISTUM, quaſi blaſphemum, obruere vellent, auferens ſui conſpectum, exit è templo. *Ioan. 8.*

Chriſtus lapidandus.

Prætereuns, cæcū à nativitate oculis lutum ſua ſaliva temperatum illinit, idq; abluere jubet in fonte *Siloe*, quo facto, viſum illi donat ſabbato: quapropter cum is, qui cæcus fuerat, *Chriſtum* ſtrenue defenderet apud Phariſæos, è ſynagoga ejicitur: verum tum à *Chriſto* receptus & plenius edoctus, credit & adorat ipſum. *Ioan. 9.*

Cæcus natus.

Hinc docet *Chriſtus*, ſe eſſe oſtium ſalutis, ac Paſtorem bonum fidumq;, qui vitam dat pro ovibus ſuis: Phariſæos verò mercenarios, fures, & latrones inſimulans. *Ioan. 10*

Chriſtus paſtor.

Poſthæc deſignat & alios ſeptuaginta duos Diſcipulos, quos, inſtar duodecim Apoſtolorum, præceptis inſtruens, dataq; poteſtate ſanandi infirmos, præmittit binos prædicatum in omnem locum, quo ipſe erat venturus. *Luca 10.*

Miſſio 70. diſcipulorum.

Reverſi ſeptuaginta 2. Diſcipuli cum gaudio, referunt gloriabundi etiam dæmonia ſibi ſubjecta: quos jubet *Chriſtus* potius gaudere, quod nomina ipſorum ſcripta ſint in cælis. Ipſeque exultans ſpiritu, confitetur Patri, quod abſconderit hæc ſapientibus, & revelarit ea parvulis. *Luc. 10. Matt. 11.*

Reverſio.

Legiſperitus quidam tentans *Chriſtum*, quærit, quid ſibi facto ſit opus, ut vitam poſſideat æternam? cum autem pronunciatum eſſet, Diligendum Deum ſuper omnia, & proximum ſicut ſeipſum: quærit, quis ſuus ſit proximus? Cui Dominus, adhibita parabola de Samaritano, qui hominem à latronibus vulneratum, & à Sacerdote & Levita neglectum, curaverat, indicat quemq; cuique proximum. *Luca 10.*

Dilige, & vives.

Intrans *Bethaniam*, à *Martha* excipitur hoſpitio: qua ſollicitè apparando convivio operam dante, ejus ſoror *Maria* ſedet ad pedes *Ieſu*, audiens verbum illius: cujus cum opem ſibi poſtularet *Martha*, audit à *Chriſto*, *Mariam* optimam partem elegiſſe. *Luc. 10.*

vita contemplativa.

Chriſtus quodam tempore orans, ut ceſſavit, rogatus ab uno ex Diſcipulis, & brevem orandi formam præſcribit, & perſeveranti orationi nihil non impetrari oſtendit, comparatione introducta, ab eo, qui importunitate panis ab amico intempeſta nocte impetravit. *Luca 11.*

Orationis vis.

Cum à quodam Phariſæo ad prandium vocatus, quod illotis accumberet manibus reprehenderetur: acriter Phariſæorum & Legiſperitorum coarguit præpoſteram & mundiciem & religionem; ambitionem item, hypocriſin, & parricidialem animum. *Luca 11.*

Præpoſtera religio.

Aliàs coram conferta hominum multitudine docet, Phariſaicam hypocriſin cavendam, DEUM maximè timendum, mortem corporis parvi pendendam: ſuum que nomen liberè palam & ubique confitendum. *Luca 12.*

Deus timendus.

Rogatus à quodam, ut jubeat fratri ſuo hæreditatem ſecum dividere: ſe excuſans, ab avaritia ac ſollicitudine rerum temporalium ſuos avocat: & ad cæleſtia maximè quærenda hortatur. Subjiciens, quam magnificè præmiandus ſit fidelis diſpenſator, qui ſedulò expectans venturum Dominum, dat familiæ ſuæ in tempore demenſum cibum. *Luc. 12.*

Cæleſtia quærenda.

Nunciantibus quibuſdam, de Galilæis horrendo ſupplicio à *Pilato* occiſis, CHRISTUS occaſione capta, & ab his, & ab aliis octodecim, qui ruina turris in *Siloe* oppreſſi erant, pœnitentiam agendam prædicat: alioquin omnes inſtar ficus infrugiferæ, exſcindendos. *Luc. 13.*

Pœnitentia agenda.

Docens in ſynagoga ſabbato, piam mulierem à Satana annis octodecim afflictam contractamq;, verbo curat: atq; ipſum archiſynagogum, alioſq; ob id indignantes, pudefacit: populo interim gaudente. *Luc. 13.*

Contracta.

Cum per civitates & vicos ambulans ac docens, iret *Ieroſolymam*, rogatus, num pauci ſint ſalvandi? reſpondet: Contendite intrare per anguſtam portam, cujus oſtium, ubi clauſum fuerit, multi fruſtra pulſabunt. *Luca 13.*

Arcta via vitæ.

Eodem die, monitus à Phariſæis, ut diſcedat, *Herodem* enim velle ipſum occidere; reſpondet, Non niſi *Ieroſolymæ* ſibi necem decretam: eamque urbem, ob ſuam crudelitatem & incredulitatem, deſertum iri. *Luca 13.*

Chriſtus occidendus.

Ieroſolymis in domo principis Phariſæorum ſumpturus cibum ſabbato, Hydropicum contactu ſuo ſanat: probatque id licere ſabbato. Mox intendens quomodo Phariſæi primos accubitus eligerent, docet, & invitatos, ut extremum menſæ locum deligant; & ſuum hoſpitem, ut pauperes potiſſimum invitet, quibus non ſit compenſandi facultas, id enim recompenſandum in reſurrectione juſtorum. Cumque quidam accumbentium, beatum diceret, qui mãducaturus eſſet panem in regno DEI; *Chriſtus* per parabolam de homine, qui, cum invitati ad cœnam bene paratam venire recuſarent, pauperes undecunque collectos introduci juſſit: ſignificat ſuperbis Iudæis repulſis, ad cæleſte convivium

Hydropicus.

um non niſi humiles gentiles admittendos. *Luc.* 14.

Multa ipſum comitante turba, docet, quiſquis vere ipſius vult eſſe Diſcipulus, eì ſaltem affectu, renunciandum omnibus, & ſe ſublata cruce ſequendum, perinde cuique apud ſe expendendum, num ſibi par ſit, inſtar ædificaturi turrim, aut commiſſuri cum hoſte prælium. *Luc.* 14.

Crux ferenda.

In feſto Encæniorum, hoc eſt, dedicationis templi, idque hyeme, menſe Decembri, ambulat *Jeſus* Jeroſolymis in templo in porticu *Salomonis*: ubi à Judæis circumdatus, rogatur, ut palam dicere, Num ipſe ſit *Chriſtus*? Reſpondet, Opera ſua ſatis ſuper q; teſtari ſe Dei Filium: Addens, ſe cum Patre unum eſſe Deum: quam ob rem Judæi rurſus ipſum primò, quaſi blaſphemum, lapidare: mox q; apprehendere conantur, quorum manibus ſubtrahens ſe *Chriſtus*, ſecedit in fines *Judææ* trans *Jordanem*, ubi *Joannes* baptizaverat primum. cumque & huc plurimi convenirent ad ipſum, eos, pro ſuo more, & docet & ſanat, multosque ad credendum in ſe pertrahit. *Matth.* 19. *Marc.* 10. *Joann.* 10.

Encænia. Chriſtus lapidandus.

Phariſæis autem & Scribis ob murmurantibus, quod peccatores reciperet, edereque cum illis *Jeſus* tribus parabolis, nempe de ove, drachma, & filio prodigo, perditis, atque iterum magno gaudio inventis: oſtendit quam grata ac jucunda ſit, Sanctis, Angelis, ipſique Deo, peccatorum converſio. *Luc.* 15.

Peccatores recipiuntur.

Hiſce ſubdens parabolam de diſpenſatore, qui dum diſpenſatione fungeretur, prudenter de bonis domini amicos ſibi paraverat; hortatur ſuos, ut de mammona iniqua parent amicos, qui ipſos recipiant in æterna tabernacula. Avari autem Phariſæi hæc deridebant. *Luc.* 16.

Eleemoſyna facienda.

Quibus proponit exemplum de divite epulone, qui cùm opiparè vivens, *Lazaro* ulceroſo mendicanti micas panis non dediſſet; poſt mortem in inferno flamma cruciatus, fruſtra oravit, ut *Lazarus* in ſinu *Abrahæ* quieſcens, gutta aquæ linguam ipſi refrigeraret. *Lucæ.* 16.

Dives immiſericors.

Cùm Phariſæi tentantes interrogarent *Chriſtum*, liciatne viro repudiare uxorem? reſpondet: Quod DEUS conjunxit, homo ne disjungat. Unde cùm poſtea domi diſcipuli dicerent, non expedire, contrahere matrimonium; ait, Non omnes capere verbum iſtud, ſed quibus datum eſt: Caſtrandum autem ſeſe, propter regnum cælorum conſulit. *Matt.* 19. *Marc.* 10, *Luc.* 16.

Conjugia.

Interrogatus à Phariſæis, quando venturum eſſet regnum Dei? reſpondet, Id intra non eſſe: diem verò judicii, ex inopinato ſuperventurum Mundo, ut olim diluvium, & conflagratio *Sodoma*. *Luc.* 17.

Aliàs docens ſuos inſtanter humiliterque orandum; proponit parabolam de vidua, quæ improbis precibus judicem, nec Deum, nec homines metuentem, vicit. Itém parabolam de Phariſæo & Publicano templum orandi gratia ingreſſis, quorum ille ſe juſtum jactans, reprobatus: hic ſe peccatorem confitens, juſtificatus eſt. *Luc.* 18.

Anno Chriſti, 34.

OFFEREBANT ei pueros ut eis manus imponeret, Diſcipuli autem prohibebant offerentes: at *Jeſus* increpatis Diſcipulis, pueros complexans, impoſita manu benedicit eis: aſſerens non niſi talium eſſe regnum cælorum. *Matt.* 19. *Marc.* 10. *Luc.* 18.

Benedictio parvulorum.

Poſt hæc rogat eum adoleſcens perdives, Magiſter, quid faciam, ut vitam conſequar æternam? ait, Serva præcepta decalogi; Cui ille, Hæc omnia ſervavi à puero, quid adhuc mihi deeſt? Ad hæc *Chriſtus*, Si vis, inquit, perfectus eſſe, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo; & veni, ſequere me, quo audito adoleſcens abiit triſtis. Tum *Chriſtus* Diſcipulos docet, confidentes in divitiis difficile ingredi regnum DEI, eos verò, qui propter ipſum illa relinquerent, hic recepturos centuplum, & poſtea vitam æternam. *Matth.* 19. *Marc.* 10. *Luc.* 18.

Paupertas voluntaria.

Subjicit regnum cælorum ſimile eſſe patri familias, diverſis diei horis conducenti operarios ad colendam vineam ſuam: quorum ſingulis in fine diei eandem perſolvit mercedem. *Matth.* 20.

Vinea culturæ.

Sub hæc *Martha* & *Maria* mittunt ad *Chriſtum*, qui nunciet *Lazarum* ipſarum fratrem ægrotare: quo audito Dominus, biduum adhuc manet trans *Jordanem*, deinde repetiturus *Judæam*, diſſuadentibus licet Diſcipulis, eiſdem obnunciat *Lazarum* eſſe mortuum. Hinc venit *Bethaniam*, ubi fiducia *Marthæ*, ploratuque *Mariæ* permotus, infremens & flens, *Lazarum* quatriduo jam ſepultum fœtentemque, in vitam revocat: redivivum per Apoſtolos ſolui jubet: quo viſo Judæorum multi crediderunt in *Chriſtum*. *Joan.* 11.

Lazarus ſuſcitatus.

Hoc audito Pontifices & Phariſæi, convocant concilium, in quo *Caipha Pontifice* anni illius ignoranter prophetante, quod expediret, ut unus homo moreretur pro populo, ne tota gens periret, certò ſtatuunt *Chriſtum* occidendum: dantque mandatum, ut ſi quis ubi eſſet, proderetur ac comprehenderetur. *Chriſtus* itaque publico abſtinens, ſubducit ſe in civitatem *Ephrem* ſitam juxta deſertum Quarentanæ, ibique moratur cum Diſcipulis. *Joann.* 11.

Conſpiratio in Chriſtum.

Paulo poſt inſtante feſto Paſchæ, aſcendens *Jeroſolymam*, in via duodecim Apoſtolis aperte jam tertio prænunciat ſe *Jeroſolymis* illudendum, conſpuendum, flagellandum, & crucifigendum: ſed tertio die reſurrecturum. *Matth.* 20. *Marc.* 10. *Luc.* 18.

Aſcenſio in Jeroſolymam.

Tunc uxor ac filii *Zebedæi* petunt à *Chriſto*, ut unus à dextris, alter à ſiniſtris ipſi aſſideat in regno ejus; quibus reſpondet, ipſos prius crucis & paſſionis ſuæ debere eſſe participes, quàm gloriæ. Mox reliquos Apoſtolos horum ambitionem indignè ferentes, docet

Zebedæi.

exemplo ſui, quòd, quicunque voluerit eſſe maximus, is omnium ſit miniſter. *Matth.* 20. *Marc.* 10.

Cæcus. Appropinquans civitati *Iericho*, cæcum mendicum conſtanter, licet à turba prohiberetur, miſericordiam implorantem, verbo viſu donat. *Luc.* 18.

Zachæus. Ingreſſus *Iericho*, Zachæum publicanum ipſius videndi cupidum, ex arbore devocat, & ad ejus domum divertit: cui & ſalutem factam pronunciat. *Luc.* 19.

Decem Mnæ. Subjicit parabolam de homine nobili, qui cum dediſſet decem ſervis ſuis decem mnas, ut negotiarentur, poſtmodum ſubducta ratione, eos qui lucrifecerant honoravit, inutilem verò reprobavit. *Luc.* 19.

Duo Cæci. Egreſſus *Iericho*, duobus cæcis mendicis, quorum alteri nomen erat *Bartimæus*, [illegible] reclamantibus, ſuo contactu viſum reſtituit. *Matth.* 20. *Marc.* 10.

Unctio Chriſti. Hinc venit *Bethaniam* ſabbato, ſexto die ante Paſcha: ubi in domo *Simonis* leproſi honorifica excipitur cœna: in qua *Lazaro* ſimul accumbente, & *Martha* miniſtrante, *Maria* precioſo unguento perfundit caput *Chriſti* accumbentis. Ob quod, cum *Iudas* murmuraret, & quidam Diſcipulorum indignarentur, aſſererent unguenti precium potius pauperibus erogandum; Dominus, pauperes ſemper futuros reſpondens, commendat eam præſtitiſſe opus & bonum & myſticum. Quare infenſus *Iudas*, ex hoc vendendi Domini concepit voluntatem. *Matt.* 26. *Marc.* 14. *Ioan.* 12.

Palmarum. Poſtero die, eoque Dominico, venit *Bethphage* ad montem Olivarum: ubi inſidens aſinæ & pullo ejus, equitat *Ieroſolymam*: turba ſternente veſtimenta ſua & ramos palmarum in via, ſimulque acclamante, *Hoſanna filio David, benedictus qui venit in nomine Domini Rex Iſrael, Oſanna in excelſis*. *Matth.* 21. *Marc.* 11. *Luc.* 19. *Ioan.* 12.

Deploratio Ieruſalem. Ut appropinquavit, videns civitatem flet ſuper illam, prædicitq; funditus evertendam: eo quòd non cognoverit tempus viſitationis ſuæ. *Luc.* 19.

Ingreſſus hoc triumpho *Ieroſolymam* ac templum, ibi cæcos & claudos ſanat. Phariſæi hæc videntes, & audientes pueros in templo accinere Chriſto *Oſanna*, indignantur & indurantur. At gentiles quidem *Ieſum* videre quærunt. Quam ob rem, ad ipſius petitionem jam tertiò Pater voce è cœlo miſſa, palam *Chriſti* gloriam clarificat, ſeque clarificaturum promittit. Cumque ibidem *Chriſtus* inter alia docuiſſet, ſe granum frumenti in cruce mortificandum, ut credentes in ſe ſalvet: veſperi conceſſit cum ſuis Bethaniam. *Matt.* 21. *Marc.* 11. *Ioan.* 12.

Clarificatio Chriſti.

Ficus ſterilis. Feria ſecunda, cum manè reverteretur *Ieroſolymam*, eſuriens in via ficui fructibus carenti, perpetuam increpatur ſterilitatem. *Matth.* 21. *Marc.* 11.

Ejectio negotiatorum. Deinde ingreſſus templum, vendentes & ementes expellit, docetq; eam domum Dei & orationi dicatam. unde cùm Principes Iudæorum quærerent ipſum perdere, veſperi egreditur Ieroſolyma. *Matthæi.* 21. *Marc.* 11. *Luc.* 19.

Ficus arefacta. Feria tertia, diluculo rediens *Ieroſolymam*, Diſcipulis videntibus & admirantibus ficum exaruiſſe, declarat & fidei & orationis efficaciam. *Matth.* 21. *Marc.* 11.

Quæſtio Iudæorum. Mox templum repetit, atque inibi docentem adorti principes Iudæorum, ſciſcitantur: Qua authoritate faciat hæc? quos ipſe viciſſim rogat. Baptiſmus *Ioannis* unde erat? è cœlo an ex hominibus? Quibus ſe neſcire reſpondentibus, ipſe quoq; illis ſe reſponſurum negat. *Matt.* 21. *Marc.* 11. *Luc.* 20.

Reprobatio Iudæorum. Ibidemque ſubjiciens tres parabolas, primam de duobus filiis; alteram, de vinea elocata agricolis; tertiam, de nuptiali convivio invitatis ſuis parato: apertè indicat Regnum Dei à Iudæis transferendum ad gentes. *Matt.* 21. & 22. *Marc.* 12. *Luc.* 20.

Tributum pendendum. Tunc Phariſæi & Herodiani inſidiosè percontantur, An cenſus *Cæſari* ſit dandus, an non? Quem *Chriſtus* ex denarii imagine & inſcriptione perſolvendum oſtendit. *Matth.* 22. Marc. 12. *Luc.* 20.

Probatio reſurrectionis. Hinc *Sadducæi* quæſtionem movent de reſurrectione mortuorum, quam ipſi negabant futuram; quorum CHRISTUS redarguens inſcitiam, mortuos reſurrecturos Scripturæ teſtimonio aſtruit. *Matth.* 22. Marc. 12. *Luc.* 20.

Summa legis dilectio. Deinde quidam è Scribis quærit, Quod ſit maximum præceptum in lege? Cui *Chriſtus*: Diligendum DEUM ex toto corde ſupra omnia, & proximum ut ſeipſum. *Matthæi* 22. *Marc.* 12.

Chriſtus Dominus Davidis. Quin & ipſe *Ieſus* regerens quæſtionem, rogat Phariſæos, cujus filius eſſet *Chriſtus*? Dicunt, *Davidis*: Tum *Ieſus*; Cur ergo *David* afflatus *Spiritu ſancto* in Pſalmis vocat eum Dominum? Cui cum non poſſent reſpondere: non auſi ſunt ipſum amplius interrogare. *Matt.* 22. *Marc.* 12. *Luc.* 20.

Scribæ audiendi at non imitandi. Tunc *Ieſus* verſus ad Diſcipulos & plebem, docet Scribarum & Phariſæorum audiendam doctrinam, ſed vitanda opera; eorumq; diverſa vitia apertè depingens & inſectans, væ maledictionis illis minatur. Veſperi egreſſus templum, ſeceſſit, pernoctatq; in monte Oliveti. *Matth.* 22. *Marc.* 13. *Luc.* 20. & 21.

Oblatio. Feria quarta, manè regreſſus in templum, docet populum: ibique ſedens, offerentes munera in Gazophylacium ſpectat; viduamque pauperculam duo æra minuta mittentem, plus omnibus miſiſſe pronunciat. *Marc.* 12. *Luca.* 21.

Ædificium templi. Egreſſus templo, Diſcipulis oſtendentibus magnificam ejus ſtructuram, prædicit, id funditus deſtructum iri. *Matt.* 24. *Mar.* 13. *Luc.* 21.

Sedens deinde in monte Olivarum, Diſcipulis ſciſcitantibus tempus & ſignum hujus deſtructionis, ſimul & conſummationis Mūdi; prædicit varias calamitates Iudæis obventuras; abominandum idôlum in loco ſancto collo-

collocandum: *Jeroſolymam* obſidione cingendam, vallandam, evertendam, atq; Iudæis expulſis, a gentibus inhabitandam. Deinde prænunciat multa ſuis Diſcipulis eventura mala in mundo, perſecutiones, afflictiones, occaſiones. Item falſos Chriſtos, falſosq; Prophetas ſurrecturos, ac editur[os] miracula ad ſeducendos (ſi fieri poſſet) etiam electos. Poſthæc terrifica prodigia, in cœlo, terra & mari, adventum ſuum præceſſura; tandemq;

Sermo in monte Oliveti.

ſe ſubito fulguris in morem, Angelis ſtipatum, magna cum poteſtate & gloria in nubibus cœli venturum, juſteque judicaturum bonos & malos. Proinde monet ſuos, ut ad hunc ſuum adventum inopinatum omnibusque ignotum ſeſe parent, ſobrietate, vigilantia, oratione, aſſiduoque exercitio piorum operum. Ad quæ ut eos magis extimulet, adducit exemplum de ſervo fideli & vigili, intempeſtivum Domini ſui adventum jugiter expectante. Item parabolam de decem virginibus euntibus obviam ſponſo; & alteram de decem talentis a Domino in tres ſervos diſtributis. Poſtremo proſequitur modum extremi judicii. Quibus dictis, ſubjicit ſe poſt biduum in Paſchate crucifigendum. *Matth. 24. & 25. Marc. 13. Luc. 21.*

Venditio Chriſti.

Tunc Principes Judæorum congregati in atrio *Caiphæ Pontificis*, conſultant inter ſeſe, quomodo *Jeſum* dolo caperent & occiderent: ad quos ingreſſus *Judas*, triginta argenteis paciſcitur ſe illum ipſis traditurum. *Matt. 26. Marc. 14. Luc. 22.*

Præparatio Paſchæ.

Feria quinta, primo die azymorum, *Chriſtus* mittens *Petrum & Joannem*, Paſcha parari jubet *Jeroſolymis* in monte *Sion* in cœnaculo cujuſdam amplo & adornato, eis peringreſſum hydriam aquæ bajulantis, deſignato. *Matt. 26. Marc. 14. Luc. 22.*

Eſus agni.

Veſperi eo ſecutus, accumbit cum duodecim Apoſtolis; ſimulque juxta Moyſaicam Legem agnum Paſchalem comedunt. *Matt. 26. Marc. 14. Luc. 22.*

[Lo]tio pedum.

Surgens dein ex cœna ſuorum Apoſtolorum, *Petro* quantumuis aliquandiu reluctante, lavat pedes, linteoq; detergit, in exemplum humilitatis, ſimul & myſterium puritatis. *Joann. 13.*

Inſtitutio Euchariſtiæ.

Menſæ iterum accumbens, acceptum panem in ſuum corpus, & vinum in ſuum ſanguinem, conſecrat, ac ſuis ſumenda tradit; præcipitque ut id ipſum faciant in ſui memoriam. *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22.*

[illegible]

Mox proteſtatur ſe ab Apoſtolorum uno [p]rodendum: omnibusque ob hoc perplexis, [t]andem *Joanni* in pectus ſuum recumbenti, [q]uis is eſſet, intincta buccella demonſtrat: qua [ſ]umpta *Judas* exit. *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Joann. 13.*

[illegible]

Quo digreſſo, *Jeſus* ſe mox diſceſſurum in[d]icans, novum dat ſuis mandatum, ut diligant [ſ]e mutuo: addens, eos mutua e dilectio[n]e cognoſcendos, quod ſui ſint Diſcipuli. *Joann. 13.*

Hinc prædicit ipſos omnes ea nocte, ſe deſ

Prædicatio negationis.

relicto, fugituros: ipſumque *Petrum*, (qui ſibi id eventurum, etiamſi commoriendum eſſet, pernegabat,) priuſquam gallus bis cantet, ter ſe negaturum. *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Joann. 13.*

Sermo poſt cœnam.

Sub hæc Apoſtolos mœſtos variis modis conſolans, dicit, in domo Patris ſui manſiones multas paratas: ſe eſſe viam, veritatem, & vitam. Item, Patrem in ſe videri. Diligenter ſe ſua præcepta ſervare: quibus *Spiritum ſanctum* promittit: pacemque ſuam relinquit ac commendat. *Joan. 14.*

Sermonis continuatio.

Deinde cantato hymno, ſurgens a menſa, inibi ſtando, ſe vitem, Patrem agricolam, Diſcipulosque palmites eſſe docet. Præceptum de mutua dilectione ſecundo ac tertio injungit. contra Mundi odium ac perſecutiones, ſuos præmunit promiſſione Paracleti, quem ſe a Patre miſſurum pollicetur: qui mundum arguat, ipſos doceat, & ſe clarificet. Ac tandem orans Patrem, ſe, ſuos, omneſque credituros, illi commendat. *Joan. 15. 16. 17.*

Agonia in horto.

Hinc egreditur cum ſuis trans torrentem *Cedron*, in hortum villæ *Gethſemani*, quæ erat in monte Oliveti: ubi a jactum lapidis a Diſcipulis progreſſus, ſupplex ter Patrem orans, deprecatur mortem, anxius ſudat ſanguinem, ab Angelo confortatur, tertioque ad ſuos dormientes rediens, ultro hoſtibus procedit obviam. *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Joan. 18.*

Captivitas.

Tunc *Judas* cum armata cohorte ſatellitum aggreſſus Dominum, mox voce *Chriſti* ſternitur cum ſuis retrorſum in terram: deinde *Chriſtum* ſeſe offerentem, oſculo tradit: Iudæi comprehendunt. *Petrus* amputat aurem *Malcho*. Chriſtus *Petrum* prohibet, aurem reſtituit. Diſcipuli fugiunt. Adoleſcens quidam nudus effugit. *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Joan. 18.*

Coram Anna.

Chriſtus ligatus, ducitur *Jeroſolymam*, primo ad *Annam Caiphæ ſocerum*: a quo de diſcipulis & doctrina ſua interrogatus, ſe publice coram omnibus docuiſſe reſpondet: & ob id a miniſtro alapa cæditur. *Joan. 18.*

Coram Caipha.

Inde ductus ad domum *Caiphæ Pontificis*, ſiſtitur in Concilio Sacerdotum & Seniorum, a falſis teſtibus falſo accuſatur, quibus cum nemini quidem reſpondere, a Pontifice adjuratus, an ſit *Chriſtus* Filius Dei, ſidq; confeſſus, quaſi blaſphemus, mortis reus eſſe condemnatur. *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22.*

Illuſio.

Mox a miniſtris in faciem conſpuitur, oculis obvelatur, pugnisq; cæditur, jubetur vaticinari: ac tota nocte variis modis illuditur & blaſphematur. *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22.*

Negatio Petri.

Interea *Petrus* Jeſum a longe ſecutus, & a *Joanne* introductus in atrium Pontificis; cum inter miniſtros aſtans igni, ab ancilla oſtiaria proderetur, Dominum negat. Paulo poſt volens exire in veſtibulum, ab alia ancilla accuſatus, gallo canente, *Chriſtum* abjurat. Poſt horæ ſpatium denuo accuſatus â cognato *Malchi*, cum exſecratione dejerat, ſe non noſſe *Jeſum*.

ſum. Tum gallo iterum canente, & Domino ipſum intuente, reſipiſcens egreſſus foras, flet amarè. *Matthæi 26. Marci 14. Lucæ 22. Ioann.* 18.

Coram concilio.

Feria ſexta, quam Paraſceuen vocant, manè collecto rurſus concilio, *Ieſus* denuò à principibus Iudæorum interrogatus, profitetur ſe *Chriſtum* Dei filium quapropter vinctus abducitur, traditurque *Pilato* Præſidi. *Matth.* 27. *Marc.* 15. *Luc.* 22.

Suſpenſio Iudæ.

His viſis *Iudas*, facti pœnitens, confitetur coram principibus Iudæorum, ſe tradidiſſe ſanguinem innoxium: & projectis in templo triginta argenteis, abiens laqueo ſe ſuſpendit, crepanſque medius, effuſa ſunt omnia viſcera eius. At principes acceptis argenteis, decreto conſilio, emerunt agrum figuli in ſepulturam peregrinorum. *Matt.* 27. *Act.* 1.

Coram Pilato.

Pilato præſentatus in prætorio *Ieſus*, accuſatur à Iudæis, quòd perverteret populum, prohiberet tributa dari *Cæſari*, diceret ſe *Chriſtum Regem*. Quem *Pilatus* ſeorſum examinans, inquirit, an ſit rex Iudæorum? *Chriſtus* ſe quidem Regem eſſe fatetur, veruntamen regnum ſuum non eſſe huius Mundi. Unde *Pilatus* ipſum innocentem pronunciat. Cùm autem Iudæi inſtanter *Ieſum*, licet tacentem, ſeditioſum eſſe inclamarent: *Pilatus* audito, quòd *Galilæus* eſſet, mittit eum ad *Herodem* Galilææ Tetrarcham, qui & ipſe tunc erat Hieroſolymis. *Matt.* 27. *Marc.* 15. *Luc.* 23. *Ioan.* 18.

Coram Herode.

Herodes viſo *Ieſu* gaviſus, multa interrogat. *Ieſus* nihil reſpondet. Iudæi pertinaciter accuſant. Tandem *Herodes* cum ſuis *Chriſtum* ſpernens, ludibrii cauſa indutum veſte alba, remittit ad *Pilatum*, eique per hæc reconciliatur. *Luc.* 23.

Coram Pilato.

Pilatus perſpecta jam *Chriſti* innocentia, Iudæorumque invidia: primum conatur feſti Paſchæ gratia, populi favore, ipſum dimittere. At cùm ſuaſu ſacerdotum præ illo *Barrabas* latro eligeretur dimittendus: *Chriſtus* verò exigeretur crucifigendus: vult eundem caſtigatum dimittere. *Matth.* 27. *Marc.* 15. *Luc.* 23. *Ioan.* 18.

Caſtigatio Chriſti.

Ductus igitur *Ieſus* à militibus *Pilati* in atrium prætorii, coram tota cohorte nudatus, dirè flagellatur. Deinde chlamyde purpurea induitur: ſpinis coronatur: arundine in dextra accepta, ut Rex ſalutatur & genu flexo irriſoriè adoratur: variè alluditur: conſpuitur: alapis & arundine percutitur. *Matth.* 27. *Ioan.* 19. *Marc.* 15.

Oſtenſio.

Sic tractatum & ornatum *Pilatus* educens foras, populo videndum exhibet, vt vel ſic ſatiati, deſiſterent. At cùm tantò magis clamarent, vt crucifigeretur, quòd Filium Dei ſe feciſſet: reducit eum in prætorium, iterumque examinat: & inſontem quærit abſolvere. *Matt.* 27. *Marc.* 15. *Luc.* 23. *Ioan.* 19.

Verùm cùm Iudæi eò magis atque magis exclamarent, ipſum tollendum in crucem, quòd ſe Regem faciens, adverſaretur *Cæſari*: tandem *Pilatus* iterum producto *Ieſu* foras, ſedit pro tribunali: ubi etiam uxore ſua monente, ut à juſto abſtineret: coram omni populo lavans manus, proteſtatur: quòd innocens juſtum adjudicet morti: & *Barrabâ* dimiſſo, tradit *Ieſum* ſuis militibus crucifigendum. *Matth.* 27. *Mar.* 15. *Luc.* 23. *Ioan.* 19.

Condemnatio.

Cruciſ ſatio.

Tum *Ieſus* rurſum induitur propriis veſtibus, & ducitur extra civitatem ad locum ſupplicii, baiulans crucem ſuam: quæ deinde poſt ipſum portanda etiam *Simoni Cyrenæo* imponitur. Inter eundum autem *Chriſtus* mulieres plorantes jubet non ſuam mortem, ſed imminens ſibi ipſis exitium deplorare. *Matt.* 27. *Mar.* 15. *Luc.* 23. *Ioan.* 19.

Crucifixio.

Progreſſus in *montem Calvariæ*, veſtibus exuitur, vino myrrhato felle mixto potatur. atque ibi ſub ſextam diei horam, manibus pedibuſque clavis perfoſſis, Cruci affigitur, ac ſuſpenditur ipſo meridie duos inter latrones medius, Occidentem verſus ſpectans: affixo cruci titulo, ſcripto *Hebraicè*, *Græcè* & *Latinè*, IESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM. milites autem ſorte dividunt ſibi veſtes ejus. *Matth.* 27. *Mar.* 15. *Luc.* 23. *Ioann.* 19. *Pſalm.* 21.

Deriſio.

Pendens in cruce, variis conviciis inſultatur, variiſq; modis deridetur, à prætereuntibus, à principibus, à militibus, & ab ipſis etiam latronibus. Pro quibus omnibus Patrem ipſe orat. Latroni reſipiſcenti promittit Paradiſum. Matrem ſuam commendat *Ioanni*, obortiſque tenebris ab hora ſexta uſque ad nonam, à Deo ſe derelictum conqueritur. ſitit: potatur aceto, ac tandem conſummatis omnibus, cum clamore valido & lachrimis Patri commendans ſpiritum, hora nona moritur, die vigeſimo quinto Martii, emenſus à nativitate annos triginta tres, & menſes tres: incarnationis autem ſuæ anno trigeſimo quarto præcisè completo. *Matt.* 27. *Marc.* 15. *Luc.* 23. *Ioan.* 19. *Heb.* 5.

Oratio.

Expiratio.

Deſcenſus ad inferna.

Anima ipſius deſcendit ad eum inferorum ſinum quem Limbum Patres vocant: Divinitate tamen ejus nec à corpore, nec ab anima ipſius, demigrante. *Pſalm.* 15.

Prodigia.

Et ecce, mox velum templi ſciſſum, terra mota, petræ ruptæ, monumenta aperta, ſancti, ipſo poſtea cum *Chriſto*, reſurgentes, *Ieroſolymis* apparent multis. *Centurio* cum ſuis cuſtodibus profitetur *Ieſum* fuiſſe juſtum & Filium Dei & quæ ſpectatum venerant turbæ, percutientes pectora ſua revertuntur. *Matth.* 27. *Marc.* 15. *Luc.* 23.

Noti ejus & mulieres, quæ etiam in *Galilæa* miniſtraverant ei, aſtantes procul ſpectant quæ fiunt. Milites frangunt crura latronum. *Chriſti* latus lancea aperitur: ex quo profluit ſanguis & aqua. *Matth.* 27. *Marc.* 15. *Luc.* 23. *Ioann.* 19.

Tranſfixio cordis.

Sepultura.

Ad veſperam *Ioſeph ab Arimathea* & *Nicodemus*, conſenſu *Pilati*, corpus *Ieſu* cruce deponunt: idque myrrha & aloë conditum, involuunt ſindone munda, ac ſepeliunt in horto propinquo, in monumento novo è petra exciſo capite occidentem verſus: mulieribus

cun-

cuncta ſpectantibus. Cumq; advoluiſſent lapidem magnum ad oſtium monumenti abeunt. *Matt.* 27. *Mar.* 15. *Luc.* 23. *Ioan.* 19.

Munitio ſepulchri. Poſtero die, eoque ſabbato, quo Iudæi celebrabant Paſcha ſuo more, tranſlatum; mulieres ſecundum legem quieſcunt. At principes Sacerdotum, impetrata à *Pilato* poteſtate, muniunt ſepulchrum; lapidem obſignant; cuſtodiam militum adhibent. *Matt.* 27. *Luc.* 23.

Reſurrectio. Primo die à Sabbato, qui exinde dictus eſt Dominicus, ſummo diluculo *Chriſtus* redivivus ſurrexit. *Mar.* 16.

Eodem tempore *Maria Magdalena*, *Maria Jacobi*, & *Salome*, aliæque mulieres, paratis ſibi aromatibus, adeunt monumentum, ut ungerent *Ieſum* ubi ab Angelis docentur ipſum reſurrexiſſe: eorumq; juſſu inſpecto ſepulchro vacuo, redeuntes celeriter *Ieroſolymam*, hæc Diſcipulis annunciant. *Matth.* 28. *Marc.* 16. *Luc.* 24. *Ioan.* 20.

Acceſſus ſepulchri.

Petrus & Ioannes. *Petrus* ergo & *Ioannes* excurrunt ad monumentum: vident ſola linteamina ibi jacentia, abeuntq; mirantes. *Luc.* 24. *Ioan.* 20.

Magdalena. *Magdalena* interim cum mulieribus reverſa ad monumentum, dum cæteris recedentibus, ſola ibidem perſtaret plorans; cum duobus Angelis colloquitur: ac prima videt ipſum *Ieſum* ſpecie hortulani ſibi apparentem, tandemq; agnoſcit. *Mar.* 16. *Ioan.* 20.

1. Apparitio.

2. Apparitio. Mulieres. Mox *Ieſus* occurrit & reliquis mulieribus regredientibus *Ieroſolymam*, ſalutatque. Illæ tenent pedes *Ieſu*, eumque adorant; cujus juſſu ſecundò eunt, ſimulque renunciant Diſcipulis, ſeſe jam vidiſſe Dominum. *Matth.* 28. *Mar.* 16. *Ioan.* 20.

Cuſtodes. Interea milites ſepulchri cuſtodes, aſpectu Angelico perterriti, velut exanimes obnunciant principibus Iudæorum *Chriſtus* reſurrexiſſe: cæterùm copioſa ab eis accepta pecunia, populo perſuadent, ipſis dormientibus, *Chriſtum* nocte a Diſcipulis furto ſublatum. Matth. 28.

3. Apparit Petrus. Hinc *Ieſus* apparet *Petro*. 1. *Corinth.* 15.

4. Apparit. Emaus. Sub veſperam hujus diei, comitem ſe adjungit forma peregrini, duobus Diſcipulis euntibus *Emauntem* de ſe colloquentibus; quibus inter eundum interpretatur *Moyſes*, omniumq; Prophetarum, Scripturas in ſe impletas, eoſque in ſui amorem accendit. Tandem menſæ accumbens, in fractione panis agnoſcitur. *Marc.* 16. *Luc.* 24.

Itaque hi duo Diſcipuli eadem veſpera regreſſi *Ieroſolymam*, dum in cœnaculo ab Apoſtolis & cæteris Diſcipulis audiunt Dominum apparuiſſe *Petro*; ac ipſi viciſſim narrant eum ipſum & ſe comitaſſe in via; ingreſſus foribus clauſis ipſe *Jeſus*, ſtans in medio eorum, pacem eis precatur. Mox manus, latus, ac pedes, eis conſpiciendos ac palpandos præbet: inſuper & coram illis comedit. Deinde, inſufflans, dat eis *Spiritum Sanctum*, ſimul & poteſtatem remittendi & retinendi quorum cumque peccata. *Marc.* 16. *Luc.* 24. *Joan.* 20.

Thomas incredulus. His peractis, adveniens *Thomas*, cùm ab Apoſtolis audiret Dominum ipſis viſum; negat ſe crediturum, niſi clavorum & lanceæ veſtigia ipſemet videret ac contrectaret. *Joan.* 20.

6. Apparit. Thomas credit. Octavo pôſt die, iterum ad Diſcipulos in cœnaculo congregatos, januis clauſis ingreſſus Ieſus: ſtans in medio, ſalutat; deinde *Thomæ* ſui lateris, manuum, ac pedum vulnera videnda & contrectanda exhibet, eumque ita ad fidem adducit, Beatos interim pronuncians, qui non viderent, & crederent. *Ioann.* 20.

7. Apparit. Piſcantes. Poſtea *Petro*, *Thoma*, *Nathanaële*, *Jacobo*, & *Joanne*, aliiſque duobus Diſcipulis, in mari Tiberiadis tota nocte fruſtra piſcatis, mane *Jeſus* ſtans in littore, jubet rete emitti ad dextram navigii, mox capiunt centum quinquaginta tres piſces magnos. Quo miraculo *Petrus* per *Joannem* Dominum agnoſcens, conjicit ſe in mare, aditque eum; reliqui autem navigio appellunt: ſimulque prandet cum eis *Jeſus* in littore. *Joan.* 21.

Primatus Petri. A prandio *Jeſus* Petrum an ſe diligat ter ſciſcitatus, ter id profitenti, ter ſuas oves paſcendas committit; ipſumque, cum ſenuerit, crucis martyrio conſummandum, Ioannem verò placidè moriturum, ſignificat. *Joann.* 21.

9. Apparit. 500. Diſcipuli. Hinc in monte *Galilææ*, quem olim ſuis conſtituerat, undecim Apoſtolis ac pluſquam quingentis fratribus ſimul apparet, ab eis videtur & adoratur: ubi dat eis & authoritatem & mandatum prædicandi Evangelium ubique gentium, ac baptizandi omnes: promittens ſe ſemper ad futurum ipſis uſq; ad conſummationem mundi. *Matth.* 28. *Marc.* 16. 1 *Corint.* 15.

8. Apparit. Iacobo. Deinde viſus eſt Iacôbo, 1. *Corint.* 15.

10. Apparit. Proceſſio à Ieruſalem. Quadrageſimo poſt reſurrectionem die, in unum collectis *Ieruſalyma* Diſcipulis ſuis omnibus, *Ieſus* aperit illorum mentem, ut intelligerent Scripturas: & jubet ut *Spiritum ſanctum* in *Ieruſalem* expectent. Inde educit eos foras in *Bethaniam*; quærunt, num eo tempore reſtituturus ſit regnum *Iſraeli*? Reſpondet, non eſſe eorum id ſcire, ſed accepto *Spiritu ſancto* ipſorum fore, de ſe teſtimonium ferre ubique terrarum.

Aſcenſio Chriſti. Deinde elevatis manibus, benedixit eis, atque ex monte *Oliveti*, illis videntibus, ipſo meridie, aſcendit in cœlum, & ſedit à dextris Dei. Diſcipuli autem adorato Domino *Ieſu*, & à duobus Angelis *Ieſum* olim ſic reverſurum edocti: regrediuntur *Ieroſolymam*: ubi manentes in cœnaculo perſeverant, cum mulieribus & matre ac cognatis *Ieſu*, unanimiter in oratione. *Marc.* 16. *Luc.* 24. *Act.* 1.

Regreſſio Diſcipulorum.

Electio Mathiæ. Hiſce diebus hortatu *Petri*, fuſis ad Deum precibus, in locum *Iudæ* proditoris, *Mathias* ſorte ſubrogatur. *Act.* 1.

Die *Pentecoſtes*, qui quinquageſimus erat à Reſurrectione, iſque Dominicus, congregatis *Ieroſolymæ* in cœnaculo montis *Sion* centum viginti Diſcipulis: hora diei tertia venit

Miſſio Spiritus S. nit vehementi cum ſonitu *Spiritus Sanctus* in
eos, quo repleti, apparentibus ſuper capita ſin-
gulorum linguis igneis diſpartitis, bene loquun-
tur varijs linguis magnalia Dei. Quod audien-
tes diverſæ nationis Judæi, mirantur: alii ir-
ridentes, muſto ebrios eſſe calumniantur. Ad
Concio Petri. quos *Petrus* orationem habens, probat ex *Ioele*
& *Pſalmis* illud eſſe donum *Spiritus Sancti* a
Chriſto in vitam excitato, & dextera Dei exalta-
to, cælitus effuſi. Hæc aliaque tam efficaciter
differens, ut ter mille Judæi compuncti, con-
verſi, & eo die baptizati ac Diſcipulis appoſiti
ſint. Simulque perſeverant quotidie in doctri-
na Apoſtolorum, & communicatione & fra-
ctione panis, & orationibus: habentes omnia
communia. *Act.* 2.

Diviſio Apoſtolorum. Poſtmodum verò digreſſi prædicant Evan-
gelium ubiq; Orbis terrarum hominibus qui-
buſcunque; tonant verbis, fulgurant miraculis,
Domino cooperante, & ſermonem confir-
mante ſequentibus ſignis. *Marc.* 16. *Pſ.* 18.

Act. 3. Curatio claudi. *Petrus & Ioannes* aſcendentes in templum
ad horam orationis nonam, claudum ex ute-
ro matris, quadragenarium, in porta templi
ſpecioſa, ſtipem mendicantem, dicto ſanant.
Unde mox facto populi concurſu, docent in
templo, ipſum id feciſſe in nomine *IESV*, quem
Act. 4. oſtendunt eſſe *Meſſiam* promiſſum per *Moyſen*
& omnes *Prophetas*, ipſique *Abrahæ*. Quo qui-
dem ſermone 5. millia virorum ad fidem *Chri-*
ſti convertuntur. Quapropter a primoribus Ju-
Act. 4. dæorum incarcerantur. Poſtridie examinati
in concilio ſeniorum, intrepide profitentur, in
ſolo Jeſu, lapide angulari eſſe ſalutem: ac pri-
moribus minaciter prohibentibus, ne deinceps
Act. 4. *Ieſum* doceant, reſpondent: Deum potius au-
diendum quam ipſos, itaque dimiſſi, & rever-
ſi ad ſuos ſimul congregatos, unanimiter orant
Deum pro conſtantia prædicandi: unde facto
terræ motu, denuo repleti ſunt omnes *Spiritu*
Sancto ac loquebantur verbum Dei cum fidu-
Communio bonorum cia, concorditer conviventes ex communi.
Nullusq; ipſorum quicquam proprium habe-
bat, ſed venditis poſſeſſionibus ſuis faciebant
Act. 5. precium eſſe commune, quod fecit & *Barna-*
bas divendito agro ſuo. *Ananias* autem & *Saphira*
uxor ejus, vendito agro parte pretii fraudulen-
ter ſibi ſervantes, mentiendo, arguente id *Petro*
concidunt & expirant, cum terrore multorum.

Act. 5. Per manus autem Apoſtolorum fiebant
miracula multa in plebe; quin & Petri umbra
Captivitas Apoſtolorum. infirmi ac dæmoniaci undequaque allati, in
plateis curabantur. Quamobrem *Apoſtoli* à pri-
moribus Judæorum comprehenſi, publico
carcere includuntur, unde noctu ab angelo e-
ducti, ejus juſſu, diluculo docent in templo po-
pulum, inde miſſis a magiſtratu ſine vi reducti
in concilium, ac durè, quod denuò prædica-
rent increpati, reſpondent: Obediendum ma-
gis Deo quam hominibus *Chriſtumque* auda-
cter confitentur. Quapropter cum interficien-
di forent *Gamalielis Phariſæi* legis doctoris con-
ſilio rurſum ſtricte prohibiti, ne omninò præ-
dicarent Jeſum, virgis cæſi dimittuntur: gau-
dentes quod digni habiti ſint pro nomine Jeſu
contumeliam pati, quem inceſſanter quoti-
die in templo domi & ubique annunciant. Cre- *Act.* 6.
ſcente in dies numero diſcipulorum: Apoſtoli,
ut ipſi liberius orationi ac prædicationi inſta-
rent; orantes manuum impoſitione ordinant
7. Diaconos, *Stephanum, Philippum, Prochorum,* Electio 7. diaconorū
Nicanorem, Timonem, Parmenam & Nicolaum,
qui communitati neceſſaria procurarent.
Ex quibus *Stephanus* plenus Spiritu Sancto Stephanus
edebat miracula magna in populo: quo cum
diſputabant diverſi Judæi: cumque ipſius ſa-
pientiæ reſiſtere non poſſent, raptum & pertra-
ctum in conſilium, per falſos teſtes accuſant
blaſphemiæ in Deum, in *Moyſen*, in templum,
& in legem. Tum *Stephanus* facie, tanquam
Angelus reſplendens, inſigni oratione demon- *Act.* 7.
ſtrat, ſe pie recteq; de *Deo*, de *Moyſe*, *lege*, deq;
templo ſentire: ipſos vero Judæos & patres eo-
rum ſemper *Moyſi* ac *Spiritui S.* pertinaciter re-
ſtitiſſe: inſuper Prophetas *Chriſti* præcones, i-
pſumque *Chriſtum* occidiſſe. Porrò ſpectans in
cælum, cum diceret ſe videre cælos apertos, &
Jeſum ſtantem à dextris Dei, impetu ejicitur e- Lapidatio Stephani.
xtra civitatem: oransque pro adverſarijs, lapi-
datur, tertio Auguſti, feria 4. adoleſcente *Paulo,*
Gamalielis diſcipulo, cuſtodiente veſtes lapidan-
tium, ac conſentiente neci ejus.

Mox perſecutio magna facta eſt Ieroſoly- *Act.* 8. Perſecutio Eccleſiæ.
mis adverſus Eccleſiam, ita ut diſcipuli omnes,
præter Apoſtolos, diſpergerentur per regiones
Iudææ & Samariæ: qui peragrantes paſſim evan-
gelizant Judæis verbum Dei. Interea *Paulus*
Ieroſolymæ devaſtans Eccleſiam, viros ac mu- *Act.* 22. 26.
lieres undequaque pertrahit in carcerem: eoſ-
que virgis cædens in ſynagogis, & frequenter
puniens, compellebat blaſphemare *Chriſtum*,
cumque occiderentur, deferebat ſententiam.

Philippus autem Diaconus in Samaria civi- *Act.* 8. Prædicatio Philip.
tate *Chriſtum* prædicans, multa ſigna edit, dæ-
mones expellit, paralyticos & claudos ſanat,
plurimos convertit viros ac mulieres, ipſum-
que Simonem magum (qui diu gentem *Sa-*
mariæ dementarat) baptizat, ad quos miſſi ab
Apoſtolis *Petrus & Ioannes*, orantes impoſitio- Confirmatio.
ne manuum dant baptizatis *Spiritum S.* quo
viſo *Simon* oblata eis pecunia volens poteſta-
tem dandi *Spiritum S.* emere: ſeverè à *Petro* Simonia.
corripitur, qui cum *Ioanne* multis oppidulis
Samaritanorum evangelizans, reverſus eſt Je-
roſolymam.

Philippus verò miſſus ab Angelo ad *Eunu-* *Act.* 8. Eunuchus Æthiops.
chum Æthiopem theſaurarium Candaces re-
ginæ Æthiopiæ, ab Jeroſolymis, ubi Deum ad-
oraverat, curru revertentem *Gazam* & legen-
tem *Iſaiam* prophetam, evangelizat illi *Ieſum*:
credentemque in fonte obvio baptizat. Inde à
ſpiritu raptus in *Azotum*, pertranſiens evange-
lizat civitatibus cunctis, donec veniret *Cæſa-*
ream Paleſtinæ.

ANNO Chriſti 35.

Act. 9. 22. 20.

PAULUS autem ſævíſſimè perſequens diſcipulos Chriſti, impetratis à ſummo Pontifice epiſtolis in *Damaſcum* ad ſynagogas, ut hujus vitæ viros ac mulieres vinctos perduceret Jeroſolymam ut punirentur: cum iter faciens appropinquaret *Damaſco*, die medio ſubitò luce è cœlo proſtratus in terram, voce *IESV* convertitur 25. Januar. feria 4. menſe 10. poſt Domini paſſionem. Mox introductus à ſuis comitibus *Damaſcum*, triduo exutiens jejunansque orat, ac Deo revelante docetur Evangelium. Deinde *Anania* à Domino ad ipſum miſſo, per impoſitionem manus viſum recipit, baptizatur, ac *Spiritu S.* impletur, ſtatimq; cœpit *Damaſci* in ſynagogis per dies aliquot ſtrenuè prædicare *Jeſum* eſſe *Chriſtum* Filium Dei. Inde abijt in *Arabiam*.

Converſio Pauli.

Galat. 1.

Galat. 1.

ANNO Chriſti 36.

Tertullianus in apologetico lib. 5.

PEr hæc tempora ſcripſit *Pilatus* ad *Tiberium* geſta *Chriſti Salvatoris*. *Tiberius* omnia retulit Senatui, petens ut *Chriſtus Deus* haberetur, ejusque religio ſuſciperetur. Senatus autem indignatus, non ſibi prius juxta morem fuiſſe delatum, conſecrationem *Chriſti* recuſavit: edictoque conſtituit, *Chriſtianos* urbe exterminandos. Quare *Tiberius* vehementer iratus, edicto contrario accuſatoribus *Chriſtianorum* comminatus eſt mortem: ac mox multos Senatorum Patriciorum, & Equitum Romanorum interfecit, plurimos proſcripſit, populumque graviter afflixit: ut qui ſpreverant *Chriſto* rege ſalvari, rege *Cæſare* punirentur.

Chriſti religio Romæ à ſenatu repellitur.

Oroſius l. 7. *cap.* 2

ANNO Chriſti 38.

Act. 9. 2. *Cor.* 11.

PAULUS autem poſt multum temporis reverſus eſt *Damaſcum*: ubi cum inſidijs Judæorum à Præfecto *Aretæ* regis quæreretur interficiendus, nocte à diſcipulis è feneſtra in ſporta per mœnia dimiſſus, effugit, & triennio poſt ſuam converſionem venit Jeroſolymam: hic à *Barnaba* ductus ad Apoſtolos *Petrum & Iacobum*, manſit apud *Petrum* dies 15. Jeroſolymæ, & circumquaque fortiter prædicans ac diſputans cum Judæis in Græcia natis: qui cum conarentur ipſum occidere, rurſum à fratribus deductus *Cæſaream Palæſtinæ*, dimittitur *Tarſum Ciliciæ* metropolim, ubi natus erat.

Paulus ſporta dimiſſus.

Act. 9. *Gal.* 1.

Paulus prologus.

Fuga Pauli.

Act. 22. 23.

Galat. 1.

Deinde venit in regiones *Syriæ & Ciliciæ*, adhuc facie ignotus Eccleſijs *Iudææ*, ſed tantum fama ijs notus.

Act. 9.

Petrus autem peragrans Eccleſias *Iudææ*, *Samariæ & Galilææ* venit *Lyddam*: ubi *Æneam*, qui anno 8. ex paralyſi decubuerat, verbo ſanat, [illegible] vocatus *Ioppem*, Tabitam mortuam oratione [illegible] reſuſcitat, dieſque multos moratur *Ioppæ*, [illegible] verſatus apud *Simonem* coriarium.

Hinc à *Cornelio* centurione juſſu Angeli acceſſitus, [illegible] jejunus hora ſexta orans, per cœlitus [illegible] omnis generis animantia continentis [illegible]onem, perque ſpiritum admonitus, gentes [illegible] Evangelii gratiam eſſe admittendas, cum [illegible] fratribus proficiſcitur *Cæſaream Palæſtinæ*: ubi *Cornelio*, & cognatis, ac amicis ejus gentilibus *Chriſtum* prædicans, cùm ſuper omnes, qui ſermonem ejus audiebant *Spiritus S.* ſigno viſibili deſcenderet, & jam loquentes varijs linguis magnificarent Deum, ipſos baptizat. Reverſus *Ieroſolymam* Apoſtolis alijſque fratribus reprehendentibus, quod ad gentes divertiſſet: reddit rationem ſe id non niſi Deo autore feciſſe.

Act. 11.

Circumciſi obmurmurant.

Diſcipuli verò in perſecutione à morte *Stephani* diſperſi, peragrantes uſque ad *Phœnicem*, *& Cyprum*, *& Antiochiam*, ſoliſque Judæis evangelizantes: florentiſſimam *Antiochiæ Syriæ* congregaverunt credentium eccleſiam, quo audito eccleſia *Ieroſolymitana* mittit ad eos Barnabam: qui multis converſis, adducit eo & Paulum à Tarſo ſimulque Antiochiæ annum totum docent turbam multam: ita ut diſcipuli ibi primum appellati ſint Chriſtiani.

Act. 11.

Eccleſia Antioch.

Chriſtiani.

ANNO Chriſti 39.

TUNC eodem ſupervenerunt ab Jeroſolymis Prophetæ, quorum unus nomine *Agabus* prædixit famem magnam in toto orbe futuram. Quam ob rem *Barnabas & Paulus* mittuntur Jeroſolymam ad ſeniores, ut exhiberent collectam eleemoſynam in ſubſidium pauperum fidelium contra venturam famem, & [illegible] eccleſias per omnem Judæam [illegible].

Agabus.

Act. 16.

Caius Caligula Cæſar IIII. imperat annos 3. menſ. [illegible] ſceleſtiſſimus, [illegible] ſuis [illegible] inſulari exilio [illegible], plurimos nobilium interfecit, optare ſolitus, ut unam tantum cervicem haberet populus Romanus, ut omnes ſimul uno ictu poſſet interficere, fratrem Jovis ſe nominavit, adorari tanquam Deus ubique voluit: ſtatuam [illegible] ponì juſſit Jeroſolymis in templo Domini, [illegible] ſub nomine *Iovis* nobiliſſimi novi *Dei Caii* adorari: ſimiliter & in ſynagogis Judæorum, & *Alexandriæ Ægypti*, alijſque multis in locis per totum imperium ſuum, quod Judæi *Alexandriæ* [illegible] recuſarent, miſerunt ipſi *Caio* legatum *Philonem Iudæum* natione *Alexandrinum* virum doctiſſimum, ſupplicantes ne cogerentur adorare Deos alienos: ſed præter ſuam indignem *Philo* nihil reportavit.

Caius Caligula.

Dan. 9. *Matt.* 24. Abominatio deſolationis.

Ioſeph. 18. *antiq.* 1. 5. & 19. *an.* 1. & 2. *bel.* 8. 9.

Philo Judæus.

Phil. libro legationis, qua Flaccus inſcribitur.

Pilato à *Caio Lugdunum Galliæ* in exilium relegato, ubi tandem angoribus coarctatus, propria ſe manu interfecit: & *Herode Antipa tetrarcha* una cum *Herodiade* in *Hiſpaniam* fugato, ubi uterque mœrore periit: in eorum locum *Herodes Agrippa Priſcus* à *Caio Rex Iudææ & Galilææ* conſtitutus, regnavit annis 7. Hic anno regni ſui 1. [illegible] Judæorum mittens manum ut affligeret quoſdam de eccleſia, Jacobum fratrem Joannis, jam ex *Hiſpania*, ubi evangelium prædicaverat, reverſum occidit gladio 25. Martij. Qui dum ad ſupplicium duceretur, oblatum paralyticum in via ſanans, eo miraculo Joſiam, qui ſe vinctum ad *Herodem* traxerat, convertit, oſculatus eſt, & martyrij participem effecit. Corpus *Iacobi* tranſlatum

Ioſeph. 18. *ant.* 14. & 2. *bel.* 8.

Ioſeph. 2. *bel.* 8. 10. *Act.* 12.

Decollatio Iacobi majoris.

Euſeb. 2. *hiſt. eccl.* 9.

tum in *Hiſpaniam*, ſepultum eſt *Compoſtellæ* 25. Julij. Quin & *Petrum* conjecit *Herodes* in carcerem, vinctumq; catenis duabus, à 16. militibus aſſervari curat, volens poſt Paſcha producere eum populo. Cæterum Eccleſia ſine intermiſſione orante pro *Petro*, nocte ejus diei quo occidendus erat, mirabiliter ab Angelo liberatus eſt: quod cùm fratribus narraſſet idque Jacobo Jeroſolymorum Epiſcopo alijſq; nunciare juſſiſſet, migrat *Antiochiam Syriæ*. ubi eccleſiæ præſidens an. 7. in *Ponto, Galatia, Cappadocia, Aſia & Bithynia* prædicavit *Evangelium*.

Incarceratio Petri. Cathedra Petri Antiochiæ.

An. Chriſti 46. *Act. 12.* Herodis mors. *Joſeph. 19. ant. 8. 9.*

Herodes autem poſtea *Cæſareæ Palæſtinæ* indutus veſte regia fulgente concionabatur pro tribunali: populo verò acclamante, *Dei vox & non hominis*, confeſtim, eo quod non daret gloriam *Deo*, ab angelo percuſſus, & à vermibus conſumptus, expiravit, cui ſuccedens filius ejus *Agrippa junior*, regnavit annis 27.

Act. 12. *Act. 13.* Paulus & Barnabas Apoſtoli gentium.

Barnabas autem & *Paulus* expleto miniſterio, reverſi ſunt ab *Jeroſolymis Antiochiam Syriæ*, aſſumpto *Ioanne, Marco*, ubi cum inter cæteros prophetas & doctores floreret, ſacrificantibus illis Domino, & jejunantibus, jubente Spiritu ſancto, *Paulus & Barnabas* ſegregati per jejuniũ, orationem, manuumq; impoſitionem, ordinati ſunt Apoſtoli ad prædicandum gentibus.

Act. 13. *An. Chriſti 46.*

Itaque dimiſſi, eunt *Seleuciam*, aſſumpto *Ioanne, Marco* miniſtro. Hinc navigant *Salaminam Cypri*, ubi cùm prædicaſſent in *Synagogis Judæorum*, peragrant univerſam *inſulam Cypri* uſque ad *Paphum*, hic *Paulus Elymam* magnum pſeudoprophetam judæum, ipſorum prædicationi reſiſtentem dicto excæcat ad tempus, ac *Sergium Paulum* proconſulem *Cypri* convertit ad fidem.

Act. 13. Paulus & Barnabas prædicant inter gentes.

Inde navigant *Pergen Pamphiliæ*, ibi *Ioannes, Marcus* ab eis decedit *Jeruſalymam*: illi verò pergunt *Antiochiam, Piſidiæ*, ubi *Paulus* Sabbatis in Synagoga prolixè annuntiat *Ieſum* eſſe Salvatorem *Iſraeli*, ex ſemine *David* promiſſum, ibique plurimos, maximè gentiles, ad *Chriſtum* convertunt: ſed *Iudæis* contradicentibus, & perſecutionem in eos excitantibus, ipſoſque civitate ejicientibus: illi, *Iudæis* valedicentes, excuſſo in eos pulvere pedum, convertuntur ad gentes.

Act. 14. *2. Tim. 3.* *An. Chriſti 49.*

Abeunt *Iconium, Licaoniæ*, ubi multo tempore demorantes, doctrina, varijſque miraculis multos convertunt: cæterum *Iudæis* ipſos lapidare tentantibus, fugiunt *Lyſtram, Lycaoniæ*. Hic *Paulus* claudum ab vtero matris verbo ſanat: populumq: ac ſacerdotem *Iovis* ob id ipſis ceu dijs ſacrificare volentes, vix compeſcunt, dicentes & ſe eſſe mortales, *Deum* immortalem annunciantes.

Act. 4. *1 Cor. 11.* Lapidatio Pauli.

Mox concitata à *Iudæis* ab *Antiochia & Iconio* ſupervenientibus, turba, *Paulus* lapidatur: & civitate extractus, pro mortuo relinquitur: qui ad ſe reverſus, poſtridie cum *Barnaba* profectus eſt *Derben, Lycaoniæ*. Cumq; & ibi, & in finitima undiq; regione evangelizaſſent, revertuntur *Lyſtram*, & *Iconium*, & *Antiochiam Piſidiæ*, converſos confirmantes, & ordinantes per ſingulas eccleſias presbyteros. Peragrataq; *Piſidia*, veniunt in *Pamphiliam*, & prædicato in *Perge* Evangelio, deſcendunt *Attaliam Pamphiliæ*, Indè tandem navigabant *Antiochiam Syriæ*, unde exierant: ubi congregantes eccleſiam acta paſſaque referunt: ibique multum temporis commorati ſunt cum diſcipulis.

ANNO Chriſti 41.

MATTHÆUS Apoſtolus in *Judæa*, propter eos qui ex circumciſione crediderant, primus Evangelium ſuum ſcribit & edit *Hebraicè*: quod quis poſtea in græcum tranſtulerit, non ſatis certum eſt. Deinde Æthiopiam prædicando penetravit, apud urbem *Nadaber*, convictos magos *Zaroem & Arphaxat*, expulit *Euphronem Ægypti regis Æthiopiæ* filium ſuſcitavit ex mortuis. Converſus rex cum ſuis, eccleſiam miræ magnitudinis 30. dierum ſpatio fabricatus eſt: ubi *Matthæus* 33. annis ſedens totam fermè terram *Chriſto* ſubdidit. *Iphigeniam* regis filiam Deo dicatam plus quam ducentis præfecit virginibus. *Hircanus* autem ſucceſſor Ægypti defuncti, volens habere eam uxorem, cum ipsâ in ſancto virginitatis propoſito perſeverante, voti compos eſſe non poſſet: miſſo ſpeculatore, *Matthæum* quem ejus conſilij autorem eſſe ſciebat, juſſit ad altare, in quo miſſam celebraverat, ſecuri interfici, die Dominic. 21. Sept. an. ſalutis 77. Poſtea cœnobio virginum copioſum ignem circumdedit, ut omnes ſimul concremaret. Sed apparente *Apoſtolo*, eaſque protegente, vorax flamma palatium invaſit, & omnia præter *Regem* & filium ejus abſumpſit: filius arreptus à dæmone, peccata patris confitebatur: *Rex* lepra percuſſus, ſemet occidit. Populus *Euphronem* ſibi regem conſtituit, qui per annos 70. Chriſtianum cultum mirabiliter augmentavit.

Evangelium Matt. *Abdias in vita.* Martyriũ Matthæi.

ANNO Chriſti 42. 43.

T. Claudius I. Cæſar 5. imperat an. 13. menſ. ferè 10. Hic conſilio regis *Agrippæ*, adorationem *Caii* inhibuit. *Simon magus Samarites* fugiens ex *Antiochia* à facie *S. Petri*, venit *Romam*, ubi magicis artibus populum ſeducens ſtatim inter *Deos* aſſumptus eſt, ſtatuæ donatus honore, hunc habentis titulum: *Simoni deo ſancto*. Sed & comes ejus *Selene* meretrix dea habita, Poſtea cùm *Simon* arte magica, ut ſe *Deum* probaret, duobus ſuffultus dæmonijs, in aërem evolaſſet: orationibus *Petri & Pauli* fugatis dæmonibus, delapſus in terram, populo inſpectante, diſruptus eſt. Unde *Nero* iratus *Petrum & Paulum* multoſque *Chriſtianos* occidit. *Tathæus* unus ex 70. diſcipulis à *B. Thoma* ex commonitione divina miſſus ad *Abagarum Edeſſenorum toparcham*, ipſum ægritudine morbi corporalis abſolvit: univerſamque civitatem *Edeſſenorum Chriſto* fide ſociavit: ut futurum antea ſcripſerat ipſe *Chriſtus Abagaro*.

Claudius. *An. Chriſti 46.* *Iuſtinus martyr in apologet.* Simon magus. Sulpitius. *Euſeb. eccleſ. hiſt.* Mogunt.

ANNO Chriſti 44.

ANNO 2. Claudij. *Petrus Arabi-apoſtolus*, admonitus à *Spiritu Sancto*, migrans ab *Antiochia*, aſſumpto *Marco*, per *Pontum*, *Galatiam* viciniaſque regiones prius à ſe illuſtratas, venit *Romam* ad expugnandum *Simonem magum*, ibique Romanam cathedram pontificatus ſuſcepit 18. die Jan. in qua primus poſt *Chriſtum* Pontifex Eccleſiæ præſedit ann. 25. menſ. 5. dies 13. Adventum Domini, & Quadrageſimam celebrare, viris comas decurtare, & viros mulieresque habitu diſcretos eſſe primum præcipit. Ibidem imperante *Claudio*, dum *Marcus* filius ejus adhuc apud ſe eſſet, ſcripſit ex vrbe Roma: miſitq: per *Silvanum* Epiſtolam ſuam primam advenis ſparſim incolentibus *Pontum*, *Galatiam*, *Cappadociam*, *Aſiam* & *Bithyniam*: exhortans eos ut conſtanter ferentes adverſa, Chriſtianam fidem dignis moribus honeſtent. Indidem ſecundam epiſtolam ſcripſit eiſdem admodum ſenex, & jam morti vicinus: terrore extremi judicij, mundique olim igne exurendi deterrens ipſos à peccatis.

Cathedra S. Petri Romæ.

Epiſtolæ Petri.

ANNO Chriſti 45.

MARCUS diſcipulus & interpres *Petri*, juxta quod *Petrum* referentem audierat, rogatus *Romæ* à fratribus, græcè breve ſcripſit *Evangelium*: quod cùm *Petrus* audiſſet, probavit & Eccleſiæ legendum ſua authoritate edidit.

Clemens presbyter hypotypo. lib. 6. Evangel. Marci.

ANNO Chriſti 46.

MARCUS Itaque aſſumpto ſuo Evangelio perrexit in *Ægyptum*, & primus *Alexandriæ Chriſtum* annuncians, conſtituit ibi Eccleſiam tanta doctrina & vitæ continentia, ut omnes ſectatores *Chriſti* ad exemplum ſui cogeret, haberentq; omnia communia. Quam Eccleſiam cùm ſanctiſſimè rexiſſet annis 20. Alexandriæ an. Neronis 88. in ſolemnitate paſchali divina celebrans, ab Ægyptijs fune collo ejus injecto raptus, tractuſque per civitatem, carceri mancipatur: ubi nocte ſequente confortatus à *Chriſto*: poſtridie laqueo ſtrangulatus eſt, 25. Apr. Corpus ejus *Veneti* mercatores clam obtentum, detulerunt *Venetias*, an. *Chriſti* 838. eique templum magnificentiſſimum extruxerunt.

Prædicat. in Ægypto.

An. chriſti 64. vel 65. Paſſio Marci.

An. chriſti 41.

Paulus raptus in tertium uſque cœlum, audit arcana verba, quæ fas non ſit homini loqui, & ne excellentiâ revelationum extollatur datur ei ſtimulus carnis ſuæ, nuntius *Satanæ*, ut ipſum colaphizet: ſuper hoc cùm ter Dominum rogaret, ut diſcederet à ſe, dictum eſt ei: [illegible] gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.

2. Cor. 12. Raptus Pauli.

ANNO Chriſti 47.

ANNO 4. *Claudij* fames illa graviſſima univerſum occupavit orbem, quam *Agabus* futuram prædixerat: qua durante *Helena regina* [illegible] nuper ad *Chriſti* fidem converſa, [illegible] magnam frumenti ex Ægypto [illegible] *Ieroſolymæ* diſtribuit fidelibus.

Anno Claudij 5. à nativitate *Sancti Servatij*, (ſecundum [illegible] *Traiectenſium* 17. *Petrus* miſit *Româ ad Germaniam Eucharium cum Valerio & Materno*, ubi *Eucharius* cœpit *Epiſcopatum Treverenſem*, ſedit an. 23. deinde *Valerius* an. 15. *Maternus* deinde ann. Domini 85. fit *tertius Epiſcopus Treverenſis*, convertit *Coloniam & Tungrim*; fuitq; primus *Epiſcopus Colonienſis*, & primus *Tungrenſis*, ſedit an. 40. ſicut 40. diebus jacuit in ſepulchro reſuſcitatus *baculo S. Petri Apoſtoli*.

Epiſcopatus Treverenſis omnium primus & antiq.

Philo Iudæus ſecunda vice *Romam* ad Claudium veniens, ibi *Petrum Apoſtolum* verbum *Dei* prædicantem vidit, allocutus eſt, ejuſque habuit amicitiam: & hanc ob cauſam ſcripſit poſtea librum in laudem *Chriſtianorum* commorantium in *Ægypto*.

Philo in lib. de theorica. Philo.

Ieroſolymis tanta ſeditio in diebus azymorum exorta eſt, ut in portarum exitibus populo coarctato 30. millia *Iudæorum* cæde proſtrata ſint.

Ann. Chriſti 49. Ioſeph. 20. antiq. 6. Seditio.

ANNO Chriſti 48. 49.

ORTA *Antiochiæ* diſceptatione propter *Iudæos*, docentes quod gentes ad *Chriſtum* converſæ deberent circumcidi, ac ſervare legem *Moyſis*, *Paulus* juſſus oraculo, & ordinatus ab eccleſia, cum *Barnaba & Tito* gentili incircumciſo, ac quibuſdam alijs per *Phœnicen*, *Samariamque* anno à converſione ſua 14. aſcendit *Ieroſolymam*, ut cum *Apoſtolis* ſuper hac quæſtione conferrent, ubi convocato undequaque *Apoſtolorum* ſeniorumq; concilio *Paulus & Barnabas* narrant converſionem gentium, ac magna ultro citroque habita diſputatione, poſt *Petri* qui à *Roma* venerat *Ieroſolymam & Iacobi* Epiſcopi *Ieroſolymitani* ſuffragia, communi decreto ſtatuunt gentes non obligari ad obſervationem legis antiquæ jam abrogatæ, tantum ad tempus, ut abſtinerent ſe ab idolothytis, à ſuffocato, à ſanguine, & à fornicatione: verum unumquemque per fidem gratia *Chriſti* ſalvandum. Quin *Petrus & Jacobus & Ioannes* columnæ eccleſiæ. dextras dederunt *Paulo & Barnabæ* ſocietatis, ut hi inter gentes, ipſi autem inter *Iudæos* Apoſtolatu fungentes, evangelizarent: hoc tantum rogantes, ut pauperum memores eſſent: id Concilij decretum literis mandatum per *Paulum*, *Barnabam*, *Iudam & Silam*, tranſmittunt *Antiochiam Syriæ*, qui traditis lectiſq; coram Eccleſia literis, ibi aliquamdiu demorati ſunt, docentes cum alijs plurimis *verbum Domini*.

Actor. 15. Galat. 2.

Concilium Apoſtolorum. *Act. 15. 16.*

Galat. 2.

Dion. Areopag. de divin. nomin. ca. 3. Euſ. 3. c. 1. Niceph. lib. 2. 23.

Eodem tempore *Maria virgo*, *Chriſti Mater Ieroſolymæ* præſentibus *Petro*, *Iacobo*, *Ioanne & reliquis Apoſtolis & Timotheo primo Epiſcopo Epheſiorum & Hierotheo*, alijſque ex ſanctis fratribus, ipſoque *Dionyſio Areopagita* obijt 15. Auguſti, feria 4. ætatis ſuæ ann. 72. ac ſepulta eſt in vallis *Ioſaphat* medio, juxta villam Gethſemani, tertio die ſepulchrum ejus explorantes, idque vacuum invenientes, ipſam corpore ſimul & animâ aſſumptam in cœlum, ac ſuper *omnes choros Angelorum* exaltatam piè crediderunt, ut quidam fuiſſe revelatum ſcribunt, poſtea in ſepulturæ loco, ejus in honorem fabricata eſt *Eccleſia muro lapideo tabulata*.

Aſſumpt. B. Mariæ; Geneb. ait aſſumptā undecim aut certè quindecim annis poſt chriſtum paſſum.

Petrus autem cùm veniſſet *Antiochiam*, palam coram omnibus reprehenſus eſt à *Paulo*, quod edens

edens cum gentibus, metu ſupervenientium à *Jacobo* judæorum, è convivio ſimulatè ſe ſubduceret, atque ita cæteros *Iudæos*, ipſumque *Barnabam* in ſuam ſimulationem induceret: audivitque ab eo, non ex obſervatione legis, ſed fide in *Chriſtum*, contingere ſalutem, ac deinceps rurſum eccleſias ſuas viſitans, confirmâſque, fortè etiam *Corinthios* ſimul cum *Paulo* docens, ac baptizans, (quod aliquando factum liquet ex 1. *Cor.* 1. & 3. idemque teſtatur *Dionyſius Corinthiorum Epiſcopus*) rediit *Romam*.

Galat. 2. Petrus à Paulo reprehenſus.

Anno 9, imperij ſui *Claudius* præcepit *Iudæos* omnes *Roma* decedere, eoquod *Agrippinam* vxorem ſuam (*teſte Ioſepho*) ad ritus *judaicos* converiſſent, juxta *Suetonium* verò, eò quod impulſore *Chriſto* aſſiduè tumultuarent, anno proximo maxima fames *Romam* corripuit.

Act. 18. Iudæi Roma expulſi.

ANNO Chriſti 50.

POST HÆC *Paulus* cupiens viſitare gentes quibus prædicarat, diſcors cum *Barnaba*, diſcedunt ab invicem: & *Barnabas* quidem aſſumpto *Ioanne*, *Marco* conſobrino ſuo navigat in *Cyprum* patriam ſuam, ubi circa ſeptimum *Neronis* annum martyrio coronatus eſt 11. junij. *Paulus* verò aſcito ſibi *Sila*, perambulat *Syriam ac Ciliciam*, confirmans Eccleſias, & præcipiens ſervanda *Apoſtolorum* ſeniorumque decreta.

Act. 15. Barnabas *Coloſſ.* 4. *Act.* 16.

Pervenit autem *Derben & Lyſtram Lycaonia*, ubi *Timotheum* probæ indolis juvenem quoq; ſecum aſſumens circumcidit eum propter *Judæos*, cùm autem fructuosè prædicando pertranſirent ſuperiores civitates *Lycaonia*, tradebant ſervanda, quæ *Ieroſolymis ab Apoſtolis & presbyteris* decreta erant, ac peragrantes *Phrygiam & Galatiam*, veniunt in *Myſiam*, prohibiti verò à *Spiritu Sancto* prædicare in *Aſia & Bithinia*, peragrata *Myſia* deſcendunt *Troadem*, *hic Paulus* nocte per viſionem vocatus, ut evangelizet in *Macedonia*, Navigat cum ſuis, *Luca* comite *Samothracen Inſulam*, *hinc Neapolim*, *inde Philippos Macedonia*. Ibi diebus aliquot commorantes, *Paulus*, ſabbato extra portam juxta flumen ſedendo prædicans mulieribus, *Lydiam* purpurariá cum tota familia baptizat: ejuſque hoſpitio excipitur. Deinde puellam (quæ *ſpiritu Pythonis* obſeſſa, divinando quæſtum magnum præſtabat domino ſuo) multis diebus clamantem ipſos eſſe ſervos *Dei* excelſi viam ſalutis annunciantes, liberat à dæmonio, quapropter cum *Sila* raptus in forum, *juſſu Magiſtratus* publicè virgis atrociter cæduntur, & deinde conjecti in carcerem interiorem, pedes ligno ſtringuntur, ubi cùm media nocte orantes laudarent *Deum*, facto terræ motu, apertis oſtijs, ſolutiſq; ipſorum vinculis exeuntes, cuſtodem carceris convertunt, credentem cum omnibus domeſticis baptizant, appoſitaq; menſa lætantur.

Paulus cũ Sila prædicant inter gentes.

Act. 16.

Pythoniſſa.

2. *Cor.* 11. Paulus & Silas flagellantur & incarcerantur.

Diluculo eò quod ſe *Romanos* dicerent, honorificè à Magiſtratu educti: per *Amphipolim & Appolloniam* veniunt *Theſſalonicam metropolim Macedonia*: & hic *Paulus* more ſuo in *ſynagoga Judæorum*: per ſabbata tria *Chriſtum* annuncians quamplurimos convertit, nocte dieque manibus ſuis laborando, ſeq; fatigando victum ſibi parans, ne cuiquam eſſet oneri. Concitato autem adverſus eum à *Iudæis* tumultu; *Iaſon* ipſorũ hoſpes pertrahitur in judicium: *Paulus* verò cum *Sila* noctu à fratribus dimiſſus, profugit in *Berream*: ubi in *Synagoga Iudæorum* prædicans reperit promptos docilesq; auditores: ſed & hic concitata a *Theſſalonicenſibus Judæis* turba, *Paulus*, *Silam & Timotheum* ibi relinquens à fratribus deductus ad mare, navigio fugit *Athenas*, ubi dum expectaret *Silam & Timotheum*, diſputans in ſynagoga cum *Iudæis*, ac quotidie in foro cum *Epicureis & Stoicis Philoſophis* deridetur. Abductus verò in *Areopagum*, capta occiſione ex ara ignoto deo ſacrata, de *Deo & Chriſto*, *& reſurrectione* diſſerit: atque inter alios convertit *Dionyſium Areopagitam præſtabilem philoſophum*, quem poſtea *Athenienſis Eccleſia Epiſcopum* ordinavit.

Act. 17. 1. *Theſ.* 2. 1. *Theſ.* 3.

Paulus laborat manibus.

Act. 17. 2. *Cor.* 11.

Dionyſius Areopag.

Hic dum ageret *Paulus*, veritus ne *Theſſalonicenſes* auditis quæ ipſe paſſus erat in prædictis civitatibus, à ſuſcepta fide deficerent, cùm ipſi non liceret illos inviſere, permanens *Athenis* miſit *Timotheum*, ut confortaret eos: ex quo reverſo cùm didiciſſet, quod etiam perſecutiones à civibus ſuis illatas conſtanter pertuliſſent, ſcripſit ad eos per *Tychicum diaconum & Oneſimum acolytum ab Athenis* binas literas: in quibus ipſos collaudat ac confirmat in fide, pleniuſque inſtruit de mortuorum reſurrectione: deque *adventu Chriſti & Antichriſti*.

1. *Theſ.* 2. & 3.

Epiſtolæ Pauli ad Theſſ.

ANNO Chriſti 51.

POST HÆC *Paulus* profectus *Corinthum Achaia metropolim apud Aquilam & Priſcillam* uxorem ejus nuper cum cæteris *Iudæis* juſſu *Claudij* Roma expulſos, artem ſcenofactoriam exercens, & opera manuaria ſe ſuoſque alens, ſingulis Sabbatis gratis prædicat in Synagoga, ac *Criſpum archiſynagogum*, *& Caium & Stephana familiam* per ſe, multoſq; *Corinthiorum* per ſuos baptizat. Adverſantibus autem ei *Iudæis*, confortatur nocte à *Domino* per viſionem ut imperterritus hic evangelizaret, multum enim ea in civitate populum convertendum: quapropter manſit *Corinthi* annum & menſes ſex, *apoſtolatus* ſui edens ſigna & prodigia.

Act. 18. 1. *Cor.* 4. 1. *Cor.* 11. & 12. Paulus ſutor tabernaculorũ. 1. *Cor.* 1. 1. *Cor.* 16.

Lucas Medicus Antiochenus ſectator *Pauli*, ordinatus ab eccleſijs, omnis peregrinationis ejus comes individuus, in *Achaia*, *Beboticque partibus*, *Græcè* ſuum ſcribit *Evangelium* ſicut ab *Apoſtolis* acceperat.

Coloſſ. 4. 1. *Cor.* 8. Evangel. Lucæ.

ANNO Chriſti 53

PAULUS autem *Corinthi à Iudæis* tumultum pertractus ad tribunal; coram *Gallione proconſule Achaia* accuſatur, & dimittitur, deinde poſt dies multos, comitantibus eum *Priſcilla & Aquila*, navigans in *Syriam*, *in Cenchreis* ſuſcepto voto tondet ſibi caput, devenitq; *Epheſum Aſia metropolim*, ubi reliquit *Priſcillam & Aquilam*, ipſe verò ingreſſus ſynagogam diſputabat cũ *Iudæis*. (conſtituitque *Epheſi* per impoſitionem manuum ſuarum *Timotheum Epiſcopum*) rogan-

Act. 18. 1. *Tim.* 1.

tibus autem eis, ut diutiùs ibi maneret, valedicens reſpondet: oportere ſe feſtum, quod inſtabat agere *Ieroſolymis*, ſed brevi rediturum. (Act. 18.) Inde navigat *Cæſaream Palæſtinæ*, aſcendit *Ieroſolymam*, ſalutat eccleſiam, ibique agit *feſtum Pentecoſtes*. Deinde deſcendit *Antiochiam Syriæ* ubi aliquandiu commoratus, perambulat ex ordine *Galatiam ac Phrygiam*, confirmans omnes ubique diſcipulos. (Act. 18.)

(1. Tim. 1. 1. Tim. 4. 2. Tim. 1. Epiſt. 1. ad Tim.) E *Laodicea Metropoli Phrygiæ Pacatianæ* ſcripſit *Paulus* primam epiſtolam ad *Timotheum*, quem, quia juvenem adhuc, juſſerat remanere *Epheſi*, ut ibi Eccleſiæ præſideret; ac per impoſitionem manuum ſuarum ordinaverat eum *Epiſcopum Eccleſiæ Epheſiorum*, per epiſtolam inſtruit eum, quomodo epiſcopali munere bene beatèque fungi debeat.

(1. Tim. 1.) Indicans ſe *Hymenæum & Alexandrum* hæreticos, excommunicando, tradidiſſe Satanæ. Et quia ait: *Quemadmodum rogavi te, ut remaneres Epheſi, cum proficiſcerer in Macedoniam: ita facito*, hinc videtur epiſtolam hanc ſcriptam eſſe quando *Paulus* ſecundò ex *Epheſo* venit in *Macedoniam*, tuncque reliquiſſe *Epheſi Timotheum*, ut ibi præſideret Eccleſiæ.

(Act. 18.) Inter hæc *Apollos Iudæus Alexandrinus*, vir eloquens, cùm ſciret tantum *baptiſma Ioannis, ab Aquila & Priſcilla Evangelium Chriſti* edoctus, (Apoll.) primum *Epheſi*, deinde *Corinthi*, ſtrenuè *Chriſtum* annunciat: rigans, quæ *Paulus* plantarat, *Deo* dante incrementum. (1. Cor. 3.)

(Act. 19.) *Paulus* autem peragratis ſuperioribus partibus *Aſiæ* venit *Epheſum*, hic ferè 12. diſcipulos *baptiſmate Ioannis* baptizatos, baptizat in nomine *Ieſu*, cumque imponeret illis manus, venit manifeſtè *Spiritus Sanctus* ſuper eos, & loquebantur linguis ac prophetabant. (Act. 20.) Atque hic per triennium publicè ac privatim *omnibus Aſianis* magno cum fructu prædicans, (Act. 20.) nocte & die non ceſſavit cum lachrymis monere unumquemque ipſorum: interim labore manuum ſuarum ſibi ſuiſque neceſſaria comparans, tantaſque edens virtutes, ut etiam ſudaria & ſemicinctia ejus ſuper infirmos & dæmoniacos delata, ipſos curarent. (Miracula Pauli. Act. 19.) *Iudæi* autem quidam exorciſtæ tentantes, in nomine *Ieſu à Paulo* prædicati, adjurare dæmonia, dæmoniaco ipſos invadente, nudi vulneratique effugiunt, multi verò credentium confitentur peccata ſua: multiq; qui artes magicas exercuerant, libros ſuos coram omnibus comburunt, uſque ad pretium 50. millium denariorum.

ANNO Chriſti 54.

PHILIPPUS Apoſtolus, cùm Annos circiter 20. Evangelium in *Scythia* prædicaſſet, & omnem ferè gentem illam ad veræ pietatis cultum traduxiſſet, peſtemque à dæmonibus immiſſam, populo ſignum crucis erigente & adorante, depuliſſet, & multos ægrotos ſanaſſet, mortuoſque ſuſcitaſſet, apud *Hierapolim Phrygiæ Aſiæ civitatem*, *dum Evangelium* populo nunciaret, ab *Hebionitis* arreptus, cruci affixus & lapidibus obrutus eſt, calendis Maij, anno ætatis ſuæ 87.

Poſt hæc *Paulus* in ſpiritu proponit tranſire (Act. 19.) *Macedoniam & Achaiam*: inde ire *Ieroſolymam*, deinde *Romam*. Ob multitudinem autem adverſariorum, (quorum importunitate *Epheſi* (1. Cor. 16. 1. Cor. 15.) beſtiis objectus fuit) ipſe remanes *Epheſi* uſque ad *Pentecoſten*, præmittit in *Macedoniam Timotheum & Eraſtum*, cum Epiſtola priore ad *Corinthios*, (Epiſt. 1. ad Cor.) quos de baptiſmo contendentes corrigit: fornicarium, qui noverca ſua vxoris loco abutebatur, præcipit publico Eccleſiæ conſeſſu tradi ſatanæ corporaliter affligendum, quo ſpiritus ſalvus fiat: ipſoſque plenius inſtruit de matrimonio, viduitate, virginitate, idolothytis, (Cap. 16.) cœna Dominica, donis ſpiritualibus, charitate, reſurrectione mortuorum, ac diverſa reſuſcitatorum gloria, hortaturque vt quemadmodum ordinaverat eccleſiis *Galatiæ*, ita & ipſorum quiſq; diebus dominicis apud ſe ſeponat pecunias, perferendas *Ieroſolymam*, ad ſublevandam inopiam ſanctorum, adijciens ſe venturum *Corinthum*, & apud ipſos aliquamdiu (Act. 19.) permanſurum, vel fortè etiam hyemem tranſacturum.

Sub hæc *Epheſi à Demetrio* cæteriſq; argentarijs gravis adverſus *Paulum* excitatus eſt tumultus, ob *magnæ Dianæ* templum, cultumque per ipſius prædicationem in nihilum reputandum quo ægrè per ſcribam ſedato; *Paulus* vocatis (Act. 20. 1. Tim. 1.) ad ſe diſcipulis valedicens (*Timotheum Epheſi* remanere juſſit) inde anno *Domini 54. Claudij 12.* (Prædicatio in Græcia.) perambulat *Macedoniam*, exhortans fideles: deinde venit in *Græciam*, vbi menſibus tribus prędicans, (Rom. 15. Tit. 1. 2. 3.) vſque ad *Illyricum* per circuitum implevit *Evangelium Chriſti*, quibus in locis nemo *Apoſtolorum* prædicaverat. *Nicopoli* autem *Thraciæ* hybernans, inde ſcribit epiſtolam ad *Titum*, (Epiſtola ad Titum) quem reliquerat in *Creta inſula*, ibique *Archiepiſcopum* ordinarat, vt quod ipſe cæperat conſumet, abſolvatque, ac per ſingulas civitates (quas centum ea *inſula* habuiſſe memoratur) conſtituat *Epiſcopos & presbyteros*, præſcribens, quales conſtituere, & quomodo ſubditos docere debeat: injungenſque ut veniat ad ſe *Nicopolim Thraciæ*.

ANNO Chriſti 55.

POST HÆC *Paulus* ob ſtructas ſibi navigaturo in *Syriam à Iudæis* inſidias, revertitur (Act. 20.) per *Macedoniam*: comitantibus eum *Timotheo, Soſipatre, Ariſtarcho, Secundo, Caio, Tychico & Trophimo*, hi cùm præceſſiſſent *Troadem Phrygiæ*, (2. Cor. 7. 8.) *Paulus* cum *Luca* Philippis Macedoniæ *feſtum Paſchæ* celebravit, anno *Claudij 13.* huc *Titus* ad ipſum veniſſe videtur, ex quo cum intellexiſ- (Act. 20.) ſet *Corinthiorum* deſiderium & fletum, quodq; (Cap. 1. Cap. 2.) *Titum* humanè excepiſſent: ſcribit poſteriorem (2. Cor. 8. 9.) ad *Corinthios* epiſtolam: in qua reddit cauſam, (Epiſt. 2. ad Cor.) cur nondum inviſerit ipſos, ut promiſerat. Secundò fornicarium, quem anno proximo priore epiſtola excommunicaverat, jam emendatum, jubet amanter recipi in gratiam,

ne im-

Cap. 8. 9.

ne immodico, dolore abſorbeatur. Tertio exemplo *Macedonum* (qui ſupra vires ſuas contribuerant) varijſque ſcripturis, provocat eos ad prompte & abundanter conferendam eleemoſynam pro fidelibus *Ieroſolymæ* degentibus: ad quam colligendam miſit cum hac eadem epiſtola *Titum & Lucam Evangeliſtam*. Referens autem inter alia quæ quantaque ob *Evangelii* prædicationem perpeſſus ſit mala, recenſet: quod præter frequentes labores, verbera, carceres, ac pericula mortis, à *Judæis* quinquies 39. plagas acceperit, ter virgis cæſus ſit, ſemel lapidatus, ter naufragium fecerit, aliaq; varia maris, ac mortis ſæpius pertulerit pericula, teſtaturq; ſe denuo paratum inviſere ipſos.

2. Cor. 11.

Cap. 12. & 13.

Act. 20.

Poſt dies azymorum à *Philippis* navigat intra dies 5. *Troadem Phrygiæ*, ubi demoratus diebus 7. die dominico, cum conveniſſent diſcipuli in cœnaculo ad frangendum panem *Paulus* diſſerebat eis uſq; in mediam noctem: & *Eutychum* adoleſcentem præ ſomno è feneſtra tertij cœnaculi delapſum ac mortuum, vitæ reſtituit.

Suſcitatio Eutychi.

Act. 20.

Deinde *Ieroſolymam* ad feſtum pentecoſtes celebrandam properat, atque ex hoc itinere *Paulus* dictavit excipiente Tertio nobilem illum epiſtolam ad Rom. eamq; miſit per Phœbem miniſtram *Eccleſiæ Cenchreenſis*, in qua primo oſtendit Dei gratia juſtificari hominem per fidem in *Chriſtum*, abſq; operibus *legis Moſaicæ* idq; comprobat, tum exemplo *Abrahæ*, tum varijs ipſius legis teſtimonijs, deinde multa diſſerit de vocatione gentium, & de rejectione Judæorum, quorum tamen reliquias ſalvas fore ait. Tandem moralia quædam ſubjicit præcepta, ad informandum juſtificatorum vitam. Adijciens ſe nunc proficiſci *Ieroſolymam*, ut collatam à *Macedonibus & Achaicis* eleemoſynã exhiberet pauperibus ſanctis, hoc ubi perfecerit, ſe venturum Romam, atq; inde profecturum in *Hiſpaniam*.

Rom. 1.

Rom. 9. Epiſt. ad Roman. Cap. 12.

Cap. 15.

Act. 20.

Diluculo *Paulus à Troade* per terram iter facit *Aſſon*, hinc navigio *Mitylenen inſulam*, ſequenti die venit *Chium inſulam*, poſtridie appulit *Samũ*, & commoratus *Trogilii*, proximo die venit *Miletum*, prætemavigata jam *Epheſo*, ne tempus tereret in *Aſia* feſtinabat enim, ſi fieri poſſet, ut diem *Pentecoſtes* ageret *Ieroſolymis*. A *Mileto* igitur miſſis *Epheſum*, nuncijs, accerſit ad ſe presbyteros Eccleſiæ, eoſque exhortatur ut vigilantes ſint in regenda Eccleſia Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo, prædicens poſt ſuum diſceſſum exſurrecturos ex ipſis lupos rapaces, ſe verò nunc alligatum ſpiritu proficiſci *Jeroſolymam* Spiritu Sancto per ſingulas civitates teſtificante, ipſum illic vinciendum & affligendum, indicans & hoc, quod non amplius faciem ejus eſſent viſuri.

Paulus properat Ieroſolymam.

Act. 20.

Act. 21.

Poſt hæc navigat *Coum*, ſequenti die *Rhodum*, inde *Pataram*, hinc *Cypro* ad ſiniſtram relicta appulit *Tyrum*, ubi diebus 7. manet apud diſcipulos per ſpiritum dehortantes, ne aſcenderet *Ieroſolymam*. Inde navigat *Ptolemaidem*, manet hic diem unum, poſtridie venit *Cæſaream Palæſtinæ*, ubi cum apud *Philippum Diaconum & Evangeliſtam* (cui erant 4. filiæ virgines prophetantes) moraretur dies aliquot, *Agabus Propheta* cingulo *Pauli* manus pedeſque ſibi alligans, per ſpiritum prædicit *Paulum* ſic *Ieroſolymæ à Iudæis* alligandum, & tradendum gentibus, ideoque amicis ne eo pergeret cum lachrimis rogantibus, reſpondet: ſe non ſolum vinciri, ſed & mori paratum pro nomine *Ieſu*.

Virgines prophetiſſæ.

ANNO Chriſti 56.

Act. 21.

HINC tandem pervenit *Ieroſolymam*, converſionis ſuæ ann. 2. Claudij 14 ubi (exhibitis eleemoſynis) cum collecto poſtridie concilio, ex *Iacobi Epiſcopi Ieroſolymitani* ac presbyterorum conſilio, ut & ipſe videretur cuſtodire legem, aſſumptis 4. viris votum habentibus, purificaret ſe juxta ritum *Nazaræorum* in templo, concitato à *Iudæis* tumultu, inibi apprehenditur, violenter templo extrahitur, dire percutitur: è manibus autem occidere volentium per *Lyſiam* tribunum vi militum Romanorum ereptus, alligatur catenis duabus, ac ducitur in caſtra.

Paulus capitur à Iudæis.

Act. 22.

Hic impetrata à tribuno dicendi facultate, ſtans in gradibus Caſtrorum, ordine refert ad populum, quomodo olim & ipſe zelo legis atrociter credentes perſequens, cælitus converſus ſit ad *Chriſtum*, quodque deinde cum *Ieroſolymis* in templo orans, raperetur extra ſe, miſſus ſit à Deo ad prædicandum gentibus. Quo audito *Judæi* iterum tumultuantes, vociferantur ipſum è vivis tollendum, unde juſſu tribuni ducitur in caſtra, loris adſtringitur, flagris examinandus, ut fateatur cauſam clamoris: verum ubi civem Romanum ſe eſſe indicaret, ſolvitur.

Paulus flagellis torquendus

Act. 23.

Poſtridie productus in concilium ſacerdotum coram ijs innocentem ſe declarans *Ananiæ Pontificis* juſſu in faciem percutitur, cumque ibidem diceret ſe *Phariſæum*, & ob fidem reſurrectionis mortuorum judicari: orta ob id inter *Phariſæos & Saducæos* diſſenſione magna, ita ut periculum eſſet, ne *Paulus* diſcerperetur, reducitur à militibus in caſtra, ubi nocte ſequẽti aſſiſtens ei Dominus, ad conſtantiam ipſum exhortatur: prædicens quod & Romæ eſſet de ipſo teſtificaturus.

Paulus in os cæditur.

à Deo conſolatur.

Act. 23.

Facto die Iudæi pluſquam 40 devoverunt ſe non eſuros, nec bibituros, donec occidiſſent *Paulum*, quorum inſidijs per filium ſororis *Pauli* detectis, *Paulus* juſſu tribuni, 470. militibus ſtipatus, noctu abducitur *Antipatridem*, inde *Cæſaream Palæſtinæ*, *ad Felicem* totius Syriæ præſidem, ibique cuſtoditur in prætorio *Herodis*.

Conjuratio in Paulum.

Act. 24.

Poſt dies 5. coram *Felice à Tertullo Iudæorum Oratore* in concilio accuſatus, ut ſeditioſus, ut auctor ſectæ *Chriſtianorum*, ut profanator templi, objecta ſibi crimina ſtrenuè diluit: confitetur tamen ſe *Chriſtianum*, ſe colere *Deum*, ac credere futuram reſurrectionem juſtorum & injuſtorum, unde cauſa ipſius

Paulus à Iudæis accuſatur.

ſtus in adventum *Liſyæ* dilatæ: remiſſiùs cuſtoditur, permiſſo ſibi amicorum aditu ac famulatu.

Act. 24. Poſt aliquot dies diſſerit coram *Felice* & *Druſilla* ipſius uxore *Iudæa*, de fide in *Chriſtum*, juſtitia, temperantia, & judicio futuro; unde tremefactus *Felix*, jubet eum reduci, frequenter tamen cum eo colloquens, ſpe accipiendæ pecuniæ, ibidem biennio detinuit in vinculis.

Paulus vinctus Cæſareæ.

ANNO Chriſti 56

Sueton. in vita. NERO *Cæſar* 6. imperat a. 14. Octob. paulòminus annis 14. principio honeſtè vixit annis 5. poſtea ob libidinem & tyrannidem ſceleratiſſimus fuit. matrem ſuam primum inceſtu fœdavit. deinde illam, & uxorem ſuam, & ſororem patris. Item *Senecam* philoſophum præceptorem ſuum, multoſque præclaros ac nobiles viros interfecit. Senatui ac populo Romano unam cervicem, quam unico ictu decuteret, optavit. Ut ſimilitudinem ardentis *Troiæ* conſpiceret, *Romam* incendit, quam dies 6. & noctes 7. ardentem ſpectans, lætans flammæ pulchritudine, habitu Tragico decantabat Iliadem Homeri, tandem cùm à Senatu publicus hoſtis judicatus, quæreretur ad ſupplicium, è palatio fugiens extra urbem ſeipſum interfecit.

Nero. Ioſeph. 20 ant. 10.

Roma incenſa.

ANNO Chriſti 57.

Act. 25. BIENNIO expleto, *Paulus Cæſareæ* coram *Feſto*, qui *Felici* ſucceſſerat, pro tribunali de multis & gravibus criminibus iterum accuſatus a Judæis ſe excuſans, rationem reddit, ſe, neque in legem Judæorum, neq; in templum, neq; in *Cæſarem* quicquam peccaſſe, affirmans Jeſum defunctum vivere. Interrogante autem *Feſto*, num vellet remitti Jeroſolymam, & ibi de his judicari, *Cæſarem* appellat.

Paulus appellat Cæſarem.

Act. 26. Hinc jubente *Feſto* coram *Agrippa* rege, & *Bernice*, & tribunis, ac primatibus Cæſareæ, examinandus religionis ſuæ cauſam dicens: declarat ſe ab adoleſcentia Jeroſolymis vixiſſe Phariſæum: deinde cum *Chriſtum* in Sanctis atrociſſimè perſequeretur, cælitus converſum ad Chriſtianiſmum: atque exinde ſe Dei auxilio prædicaſſe Judæis ac gentibus, unde Feſtus ipſū ex nimia ſcientia inſanire ait. *Agrippa* verò oratione *Pauli* propemodum perſuaſus, ut & ipſe fieret Chriſtianus, judicat *Paulum* poſſe dimitti, ſi non appellaſſet Cæſarem. Ideoque decretum eſt, [illegible] tur Romam ad *Cæſarem*.

Act. 27. [illegible] itur *Paulus* cum alijs vinctis *Iu*[illegible], perſeverante ſecum *Luca* & *A*[illegible] *rea* navigat *Sidonem*, inde præ[illegible] *Cyprum* per mare *Ciliciæ* & *Pamphi*[illegible] *Mariam Lyciæ*, deinde contra [illegible], & præter egers *Salmonem Cretæ* [illegible] m, appellit *Pulchri* portum ju[illegible] *Aſſon*, ubi ipſe conſulebat hy[illegible], prædicens periculoſam fore na[illegible] ipſius autem conſilio ab alijs ſpre[illegible] *Phœnicem Cretæ*, itidem portum, hinc vi tempeſtatis in *Claudam* inſulam, deinde per Adriaticum mare, ubi perſeverante dies noctéſque 14. vehementi tempeſtate ac inedia deſperatis jam rebus, *Paulus* viros 276. qui ſecum navigabant, conſolans, narrat ſe nocte ab Angelo Dei edoctum, ipſos quidem naufragium paſſuros, at ſui gratia ipſorum neminem periturum: hortaturque ad cibum ſumendum, quem cum ſumpſiſſent, mox navi arenis illiſa & fracta, cum ſuis omnibus, partim natando, partim tabulis inhærendo, incolumis evadit in *Melitem* inſulam. Naufragium.

In quo humanè à Barbaris exceptus, viperam ipſius manum invadentem ac mordentem excutit in ignem, nihiſque mali patitur, atque hic hybernans, patrem *Publij* primatis inſulæ a febribus ac dyſenteria ſanat: cæteroſque ejus inſulæ infirmos curat. Act. 28. vipera.

ANNO Chriſti 58.

POſt menſes tres navigat *Syracuſas* Siciliæ oppidum, ibique manet triduo: inde Rhegium Calabriæ oppidum: deinde *Puteolos* Campaniæ oppidum, ubi repertis Chriſtianis rogatus manet dies 7. unde tandem itinere terreſtri, occurrentibus ſibi fratribus è *Roma* per forum *Appij* ac tres tabernas, anno *Neronis* 2. poſt paſſionem Domini 25. pervenit Romam, ubi die tertio convocatis Judæorum primoribus, catena circundatur, ſuæ appellationis cauſam & fidei rationem reddit, ibidemque biennio ſolus cum cuſtodiente ſe milite in domo à ſe conducta manens, omnibus ipſum accedentibus cum omni fiducia *Chriſtum* prædicat, nemine id prohibente. Act. 28.

Paulus venit Romā.

Paulus habitat Romæ.

Hic cùm intellexiſſet *Paulus Galatas* rectè à ſe inſtitutos, à pſeudoapoſtolis ad circunciſionem & obſervationem legis abductos per Epiſtolam, quam totam propria manu ſcripſit (cū in cæteris ſoleat duntaxat ſubſcribere) ipſos ad veram fidem revocat, in qua primò ſuam defendens autoritatem, oſtendit ſe non ab homine, ſed à Deo doctum ac miſſum ad prædicandum, deinde varijs argumentis probat juſtificari hominem, non ex operibus legis jam abolitæ, ſed ex fide *Chriſti* per charitatem operante. Poſtremò hortatur, ut à ſervitute legis in *Evangelij* libertatem vocati, jam non ſecundum carnem, ſed ſecundum ſpiritum ambulent: benefacientes omnibus. Gal. 14.

Epiſt. ad Galatas. Cap. 14.

Cap. 2.

Cap. 5.

Hic cùm in vinculis ageret *Paulus*, etiam ſcripſit epiſtolam ad *Philippenſes*, mittitque per *Epaphroditum*: per quem miſerant *Philippenſes* ei, quæ ad vitæ neceſſitatem pertinebant: quod & ante ſemel atque iterum fecerant, cum *Theſſalonicæ* ageret. Ad Philippenſes.

ANNO Chriſti 59

SCripſit etiam Epiſtolam ad *Epheſios*. Item Epiſtolam ad *Coloſſenſes*: quas ambas miſit per *Tychicum*, comitante cum *Oneſimo*: quo tempore ſcripſit & Epiſtolam ad *Philemonem Phrygem*: qua, *Oneſimum* olim ſervum fugitivum & compilatorem, quem Epiſtolæ è vinculis miſſæ.

Romæ

Roma in vinculis genuerat *Chriſto*, remittit *Philemoni* hero ſuo, multumque commendat ut recipiat eum in gratiam.

Acta Apoſtolor. Quin etiam hoc tempore *Lucas* Romæ Acta Apoſtolorum, ſicut ipſe præſens viderat, conſcribit, quem & effigiem *Beatæ Mariæ Virginis* depinxiſſe teſtatur *Damaſcenus*, quæ etiamnum hodie *Romæ* oſtenditur, vixit cœlebs annos 84. obijt in *Bithinia*, ſepultus eſt *Conſtantinopoli*, ad quam urbem 20. *Conſtantij* anno oſſa ejus cum reliquijs *Andreæ Apoſtoli* tranſlata ſunt de *Achaia*.

ANNO Chriſti 60.

2. Tim. 4. Paulus dimiſſus. BIENNIO exacto, *Paulus* dicta ſuæ defenſionis cauſa, *Nerone* dimiſſus liberè per annos 10. explet prædicationem inter gentes, ac diu *Romæ* &, teſte *Dionyſio Corinthiorum Epiſcopo*, ſimul cum *Petro* per Italiam verbum Dei ſeminat, Ex qua *Hebraice* ſcripſit (cùm cæteras Epiſtolas græcè ſcripſerit) Epiſtolam ad *Epiſt. ad Hebræos.* *Hebræos*, in qua fuſius diſſerit de abrogatione ſacerdotij, ac ſacrificiorum legalium, atque ſucceſſione ſacerdotij æterni, ac unici ſacrificij *Chriſti*, quam alij à *Luca*, alij à *Barnaba* vel *Clemente* Romano poſtea Pontifice Græcè tráſlatum ferunt. Deinde *Paulum* in *Hiſpania* & *Gallia*, & reliquis Occidentis partibus Evangelium *Chriſti* prædicaſſe tradunt. *Rom. 15. Paul. prædicat in Occidente.*

ANNO Chriſti 63. 64.

Epiſt. Iacobi. ANNO *Neronis* 7. *Iacobus minor* frater Domini, & re & nomine juſtus, cum annos 30 *Ieroſolymitanam* rexiſſet Eccleſiam, ac ſcripta & 12. tribus paſſim diſperſas Epiſtola declaraſſet, non niſi per pia fidei opera iuſtificari hominem, *Ieroſolymis* juſſus ab *Anano Pontifice*, ut feſto *Paſchæ* è pinna templi populum à cultu *IESV* oratione ſua averteret, ipſe contra *IESV* majeſtatem palam confitetur: quapropter à *Iudæis* inde præcipitatus, lapidibus obruitur, atque inter lapidandum ſuper genua, quæ illi ob aſſiduum orandi uſum in camelorum duritiem occalluerant, ipſis id ignoſcendum orans, fullonis fuſte capite comminuto ſpiritum emittit, Calendis Maij, ſepultus prope templum, corpus ejus nunc *Toloſæ* eſt, caput vero *Compoſtellæ*, eo loco ubi ſepulchrum S. *Iacobi majoris* viſitatur. *Ioſeph. 10 antiq. 16.* *Paſſio Iacobi.*

Euſeb 3. hiſt. 29. In *Epiſcopatu Ieroſolymitano* ſuccedit frater ejus *Simon Apoſtolus, Cleophæ filius*, qui hactenus *Ægytijs* prædicarat, præfuit annis 47. deinde anno Domini 110. ætatis ſuæ 120. *Traiano* adverſus Chriſtianos perſecutionem movente, ſub *Attico* conſulari, eo quod de ſtirpe *David*, & Chriſtianus eſſet, à Iudæis, diris ſupplicijs affectus, crucifigitur die 18. Februarij. *Simon paſſus.*

Præſagia excidij Ieruſalem. Poſt mortem *Iacobi* multa Iudæis futuri excidij præſagia præceſſerunt. Inter alia, viſæ acies bellatorum in aëre, ſtellaque gladio ſimilis toto fermè anno micare ſuper *Ieruſalem*, valvæ templi media nocte apertæ, auditi ſtrepitus, voceſque dicentum: Migremus ab his ſedibus, quod S. *Hieron.* ad Angelos refert.

Plebejus etiam quidam nomine JESVS *Ananiæ* filius, cum adhuc civitas in pace eſſet, in feſto tabernaculorum clamavit per urbem, vox à quatuor ventis ſuper *Ieruſalem* & ſuper templum: Væ, væ, *Jeruſalem*, à quo clamore ne verberibus quidem potuit coërceri. Præterea quodam die *Paſcha* octavo Cal. Aprilis, per noctem mirabilis fulgor aram circumdedit. & ſtatim inter ſacrificandum adhibita vitula agnum enixa eſt. *Ioſep. bell. Iud. lib. 4. 5. & bell. 12.*

ANNO Chriſti 69.

ANNO *Neronis* 13. *Agrippæ* 17. *Veſpaſianus* dux exercitus à *Nerone* contra Judæos Romanis rebellantes tranſmiſſus, plurimas urbes *Iudææ* cœpit. *Iudæi rebell. Romanis*

Petrus Apoſtolus *Linum* & *Cletum* Epiſcopos ordinavit ad explenda exteriora miniſteria. Poſtea *Clementem* coram omnibus conſtituit ſucceſſorem: Ipſe tamen uſus ſingulari quadam modeſtia, *Linum* & *Cletum* ſponte ſibi in honore pontificio prætulit. *Linus. Cletus Clemens.*

Nicolaitæ à *Nicolao diacono* ab Apoſtolis ordinato, erroris occaſione ſumpta, ut cætera bona, ſic etiam uxores communes habendas docent, amicorum omnia eſſe communia; & conjuges ſingulorum omnibus eſſe debere communes. *Apoc. 2. Nicolait.*

Anno Chriſti 69. illuſtris virgo *Tecla* Corinthiorum prima, quæ relictis omnibus, *Paulum Apoſt.* ſecuta fuerat, apud *Seleucam* plurima tormenta pro fide *Chriſti* & pudicitia ſuperans, quievit in pace nono Calend. Octobr. *S. Tecla.*

ANNO Chriſti 70.

NERO Cæſarum primus, primam perſecutionem in Chriſtianos movens, *Petrum* & *Paulum* Romæ conijcit in carcerem, ubi vinctus *Paulus* ſcribit epiſtolam ad *Timotheum* ſecundam: in qua ſuo exemplo ipſum exhortatur ad *verbum DEI* inſtanter prædicandum, & ſtrenuè martyrium pro *CHRISTO* ſubeundum: apertè judicans ſe jam per paſſionem immolandum, ſeque accepturum à Domino coronam juſtitiæ. *1. Perſecutio eccleſ.* *2. Timot. Epiſt. ad Tim.* *2. Tim. 4.*

Itaque 29. Junij feria ſexta, juſſu *Neronis* Romæ *S. Petrus* capite ad terram verſo, & pedibus in ſublime elevatis, quod ſic petierat, crucifigitur: Eodem die *Paulus* gladio, fortè quod civis Romanus eſſet, capite truncatur. *Paſſio Petri & Pauli.*

Quin etiam in prima hac perſecutione Romæ *Proceſſus & Martinianus* à *B. Petro* baptizati. *Torpes Marcellus & Apuleus*: Mediolani *Nazarius & Celſus*: Aquileiæ, *Hermagoras Epiſcopus*, *Fortunatus diaconus*, *Felix* cum *Conſtantia*: Ravennæ, *Apollinaris Epiſcopus*. Item *Potentiana & Praxedis* virgines, ſorores *Timothei & Novati* (*Tecla* virgo, *Pauli* diſcipula) *Vitalis*, *Gervaſius* & *Prothaſius*, *Martialis* Epiſ- *Martyres*

copus Lemoniacenſis. Savinianus Epiſcopus Zenonenſis, Potentianus, *Altimus, Eodaldus Serotinus, Flavius conſul*, qui & Clemens *Epiſcopus Metenſis*, patruus *Clementis*, *Mennius Epiſcopus* Catalaunenſis. *Euchárius Epiſcopus Trevirenſis, Simiſius Epiſcop. Sueſſenenſis, Dominicus ſubdiaconus* à *B. Mennio* à morte ſuſcitatus. *Trophimus Epiſcopus* Arelatenſis, *Titus Epiſcopus* Cretenſium, *Oneſimus Epiſcopus Epheſiorum*. Creſcens *Epiſcopus Galatenſis Epaphras Epiſcopus* Coloſſenſis, aliiq; plurimi pro *Chriſto* martyrio coronantur.

Neronis Mors.

Poſt mortem Petri & Pauli tanta ſtatim peſtilentia *Romam* invaſit, ut diebus paucis 30. millia morerentur. Sed & *Nero* menſe proximo à ſenatu publicus hoſtis judicatus, cum quæreretur ad ſupplicium, è palatio fugiens extra urbem ſeipſum interfecit.

2. Tim 4. Linus.

S. Linus natione *Tuſcus* Pontifex 2. ſedit annis 11. menſ. 3. diebus 12. vir ſanctus, dæmones fugavit, mortuos ſuſcitavit, ſcripſit res geſtas beati Petri, inſtituit ne qua mulier niſi velato capite in Eccleſiam ingrediatur, tandem juſſu *Saturnini* conſulis, cujus filiam à dœmonum vexatione liberaverat, obtruncatus eſt 23. Septembris.

Galba, Otho, & *Vitellius*, in diverſis provincijs ſimul Cæſares anno 1.

ANNO Chriſti 71.

Ioſeph. 3. bell. 14. Ioſephus hiſtoricus

INTEREA *Veſpaſianus* dux exercitus à *Nerone* contra Iudæos Romanis rebellantes tranſmiſſus, cum longa jam obſidione *Iudæos* ob feſtum *Paſchæ* in *Ieruſalem* congregatos obſediſſet, fortiſſimumque ducem belli eorum *Ioſephum ſacerdotem hiſtoriographum* captum vinculis innodaret, audit ab eo: *Quem nunc ligas privatus, mox ſolves imperator*. Nam *Nero* mortuus eſt, & te ſenatus Romæ elegit in Imperatorem, cujus rei cauſa vitā dono accepit. Itaq; mox *Veſpaſianus* ibidem & ab exercitu *Cæſar* ſalutatus, bello *Tito* filio ſuo commiſſo, redit *Romam*, laudabiliter imperat à Calend Iul. annis fere 10.

Veſpaſian.

Calamitas in Ieruſalem. Ioſeph. 7. bell. 7. 8. Ioſeph. 7. bell. 17. 18.

Iudæi autem urbe quaſi carcere concluſi, fame, peſte, gladio, ac inteſtinis cædibus pereunt: matres præ fame coxerunt proprios filios, quos tamen milites per vim ablatos devorabant, & matres interim inedia peribant, coria ſcrutorum, ipſaque calceamenta propria cibi loco erant, urbs tota facta ſepulchrum mortuorum.

ANNO Chriſti 72. 73.

Deſtruct. Ieruſalem

ANNO 2. *Veſpaſiani* fere completo, *Ieroſolyma* à *Tito* capta & direpta, 10. die Auguſti templum exuſtum, quo die fuerat olim à *Chaldæis* incendio traditum; 8 die Septemb. ipſa urbs everſa ac ſolo æquata, ſcribunt 11. centena millia *Iudæorum* toto bello, fame, peſte & gladio periiſſe, & alia centum millia captivorum publice vendita 30. Iudæos uno denario venundatos, 16 millia *Alexandriam* miſſa ad ſervilia opera facienda, non aliter atque mancipia 2. Millia à *Tito* abducta, quos, *Romam* intrans, in triumpho oſtentavit, & in ſpectaculis publicis ferocibus beſtijs lacerandos objecit. Hic regnum *Iudæorum* ceſſavit omnino: qui nunc uſq; dominis ſerviunt alienis, quia Dominum ſuum *IESVM Chriſtum* ſuſcipere noluerunt.

Finis regni Iudaici

Bartholomæus excoriatur.

Per hæc tempora *Bartholomæus* A*poſt.* cum *Licaoniam* ſortitus, in Indiam citeriorem uſque penetraſſet, & Evangelio *Matthæi* in Indorum ſermonem converſo, etiam *Armeniam majorem* prædicando, ac miracula edendo perluſtraſſet, ibiq; *Palemonium regem* cum conjuge & 12. civitatibus ad *CHRISTI* cultum traduxiſſet: à *Palemonij* fratre pontificum, qui dœmonibus ſerviebant, ſuaſu, in *Albano* Armeniæ majoris urbe excoriatus, capite cæditur pelle prius detracta 24. Auguſt.

ANNO Chriſti 74.

S. Martialis.

S. MARTIALIS apud *Lemovicas* civitatem *Galliæ* defunctus eſt ultimo Jun. hic fuiſſe putatur parvulus ille, quem Dominus *Ieſus* in medio poſuit imitandum dicens. *Quicunq; humiliaverit ſe ſicut parvulus iſte hic major eſt in regno cælorum*: quem tamen alij *Ignatium* fuiſſe ajunt.

Ann. Chriſti 48. *Claudij* 6. *Lazarus Maria Magdal. & Martha*, cū *Marcella* pediſſequa & item *Maximino*, uno ex 72. diſcipulis qui totam illam domum baptizaverat, & *Cedonio*, qui cœcus natus erat, alijſque multis fidelibus in perſecutione Chriſtianorum à Judæis comprehenſi, vetuſtæ navi ſine remige, ſine viatico, impoſiti, mari committuntur, ut omnes vel inedia, vel naufragio perirent, cæterum *DEO* gubernante, in *Maſſiliæ* portum incolumis appellit, quo miraculo, & ſua prædicatione *Maſſilienſes* primum, deinde vicinos populos ad fidem *CHRISTI* convertunt. Hoc loco dum biennium exegiſſent, S. *Lazarus* illic Epiſcopus ſubſtitit: Cæteri Aquenſe territorium adeunt, ubi *Maximinus* Epiſcopus ſe continuit.

Anno Chriſt. 50

ANNO Chriſti 80.

CUM autem *Lazarus* circiter triginta annis *Maſſiliæ* prædicaſſet, tractus ab infidelibus proconſuli ſiſtitur, vel ſacrificare, vel mori cogitur. Reſpondit ſe habere amicum, à quo fuerat ſemel de morte reſuſcitatus, pro quo denuò mori non formidaret. Pectinibus itaque ferreis laceratus ignita etiam lorica circundatus, & crate ferrea toſtus, cum ſuperari non poſſet, juſſus eſt ſagittis interfici, ſed illæſus perſeverans, ad ultimum decollatus eſt anno Domini 80. Septembris, celebratur paſſio 5. Decembris.

Paſſio Lazari.

Anno Chriſti 50 Mar. Magdalena.

Maria autem *Magdalena*, cum ſua prædicatione ac miraculis *Maſſiliæ* multos convertiſſet ad fidem (inter quos *Trophimus* princeps provinciæ credidit) jam ſupernæ contemplationis avida, ſeceſſit in montem *Balmam*, ibique triginta circiter annis latens, vitam contemplativam ſanctiſſimè egit, in frequenti tamen Angelorum conſuetudine, & ab omni cibo corporali penitus abſtinens; ſe

ptíes

Anno Chriſti 81.

ptiesin die rapta *choris* interfuit A*ngelorum*: à quibus jam moritura in Eccleſiam *urbis Aquenſis* deportata fuit, ubi accepta die Dominica à *S. Maximino* euchariſtia, migravit ad Dominum, anno ſalutis 81. 22. Iulij.

Martha.

Porro *Martha*, conſenſu beati *Maximini* & *Mariæ* ſororis ſuæ, dum ferme biennio cum eis manſiſſet, (*Maſſiliæ* omnium in ſe animos, propter eximiam ſanctitatem convertiſſet) *Taraſconi* profecta eſt A*relaten* & A*vinionem* ſuper *Rhodanum*, ubi monſtruoſum quoddam miræ magnitudinis, & incolis ſummè nocivum animal ſuſtulit. Quod illic depictum in Eccleſia nuncuſque monſtratur. Mox ingenti *Baſilica Dei genitrici extructa*, magnam ſibi multitudinem virginum adunavit, quas quotidiano jejunio, crebris genuflexionibus, Domino docuit famulari, quibuſcum in monaſterio, quod ipſa curavit ædificandum, ſanctiſſimè *Deo* ſervivit, obitum ſuum uno anno, præſcivit, quo ferme toto febribus laborabat, mortem, multo, ante à ſe præcognitam & miraculis illuſtratam, obijt ſeptimo poſt *Magdalenam* die, ætatis ſuæ anno 70. 28. Iulij.

Anno Chriſti 81.

ANNO Chriſti. 81. 82.

Titus.

TITVS *Veſpaſiani filius*, *Cæſar* imperat ann. 2. menſ. 2. dies 20. homo benignus, adeo ut amor & delitiæ humani generis diceretur: poſt mortem decreto ſenatus inter *Deos* relatus eſt. obijt 13. Septembr.

Cletus.

S. *Cletus Romanus*, *Papa* 3. an. 12. ordinavit in urbe 25. presbyteros: hic primus in literis verbis illis uſus eſt: *Salutem & Apoſtolicam benedictionem viſitationem* Petri *&* *Pauli aliorumque ſanctorum approbavit*: eam impedientes excommunicavit, ſub *Domitiano* in 2. perſecutione martyrio coronatus eſt 26. Aprilis.

ANNO Chriſti 83. 84. 86. 88.

Domitianus.

DOMITIANVS *Titi frater junior*, *Cæſar* imperat an. 15, menſ. 5. moribus omnino fratri diſſimilis, quippe tyrannus in ſenatum, tyrannus & in Eccleſiam. Multos ſenatorum & nobilium occidit, quoſdam verò in exilium miſit, templum extruxit ſine lignis, ac primus *Deum* ſe appellari juſſit, ſtatuas aureas & argenteas ſibi in *Capitolio* poni juſſit, occiſus eſt die 18. ſept. an. 97.

Anno Chriſti 94.
Ann. Chriſti 95 97.
Euſeb. 3 hiſt. 2.
2 perſecutio Eccleſ.
Martyres

Domitianus Imperij ſui ann. 14. ſecundam perſecutionem movens, toto orbe edictis ubique propoſitis crudeliſſimè Chriſtianos perſecutus eſt: ſcribit *Brutus*, innumerabilem Chriſtianorum multitudinem ſub eo feciſſe martyrium, inter quos paſſi ſunt Romæ *Linus* & C*letus*, *Eutyches*, *Victorinus*, & *Maro*: & multi alij. Apud A*miterniam* urbem *Victorinus Epiſcopus*, *Flavia* D*omicilla Flavij* C*lementis conſulis ex ſorore neptis*, quia ſe Chriſtianam eſſe teſtata eſt, in inſulam *Pontiam* in exilium relegata cum multis alijs: quin & *Ioannes* A*poſtolus* in oleum miſſus, ac in P*athmos* inſulam relegatus, ut infra.

ANNO Chriſti 93. 94.

Philipp. 4.
Clemens.

S. *Clemens* I. *Romanus Pontifex* 4. ſedit annis 9. menſ. 2. dies 10. hic a Petro in Pontificatu ſucceſſor conſtitutus, *Linum & Cletum* ante ſe eam dignitatem accipere voluit, *canones* 30. A*poſtolorum* (ut vocant) conſcripſit. Ordinavit 7. *notarios*, qui geſta martyrum diligenter conſcriberent, multa ſcripſit, & ipſe accuratè & ſalubriter ſtatuit, quod baptizatus, prout citius poterit, confirmetur.

Anno Chriſti 99.
Paſſio Clementis.

Cum autem multos ad fidem converteret, (inter quos *Siſynnius* & alij multi *Nervæ* imperatoris familiares converſi ſunt) juſſu *Traiani Imperatoris* in *Cherſonenſem inſulam* ad ſecanda marmora perpetuo exilio relegatur: ubi reperit pluſquam 2. millia Chriſtianorum ſimili cauſa exulantium, ad ſecanda marmora damnatorum: quibus aquæ penuria laborantibus, fontem aquæ dulcis impetravit à Domino: ac plures quingentis uno die baptizavit, qui idolorum phana deſtruentes, intra 1. annum 75. C*hriſti* Eccleſias extruxerunt: quapropter mandato *Traiani* alligata ad collum ejus anchora, ibidem in *mare Pontium* projectus ſubmergitur an. *Chriſti* 102. T*raian.* 3. 23. Novemb. Cujus corpus per ſupplicationem populi, recedentibus aquis inventum, in templo, eodem loco, quo fons divinitus emanaverat, extructo ſepultum eſt: idque, ſub *Nicolao* I. delatum *Romam*, ubi nunc ejus nomini conſtructa eccleſia frequentatur.

ANNO Chriſti 96.

Dionyſius Areopagita.
Dionyſij martyrium

ANNO Domini 96. adhuc durante ſcilicet *Domitiani* 14. jam incepto *Dionyſius Areopagita*. *Athenarum Epiſcopus* martyrio coronatus eſt, cum *Romam* veniſſet, ut P*etrum &* P*aulum* incarceratos inviſeret: poſtea miſſus à *Clemente pontifice* in *Galliam* ad prædicandum una cum *Ruſtico Presbytero* & *Eleutherio diacon.* uſque ad P*ariſios* venit, ubi cum multos convertiſſet, in perſecutione *Domitiani* captus cum ſocijs, à *Feſcennino Siſynnio præfecto* ipſe cum ſocijs, vehementer loris cæſus; poſtridie in craticula ferrea igne ſuppoſito imponitur: multiſq; deinde ſupplicijs una cum ſocijs afficitur: quibus ſuperatis idem *Dionyſius* 90. ætatis ſuæ anno, cum ſocijs ſimiliter cruciatis capite truncatur. qui 9. Octobr. Dominica die, ſtatim ut decollatus eſt, erexit ſe truncus, & acceptum ſuū caput ſuſtulit, & manibus detulit ad 2. circiter miliaria, ubi nunc *Francorum regum* ſepulchra ſunt. Arcana autem quædam myſteria, quæ à *Paulo* didicerat, in ſcriptis reliquit.

ANNO Chriſti 98.

Ioannes ante portā Latinam

IOANNES *Apoſtolus Ieſu*, jubente Domitiano ex *Epheſo* accitus *Romam* propter verbum *Dei* & teſtimonium Ieſu; cum à *Chriſti* fide averti non poſſet, *Romæ* ante *Portam Latinam* in dolium ferventis olei miſſus eſt ſexta Maij, die Dominica, unde cum illæſus

Ioannes exulat in Patmos. Tertul. de præscript. hæret. Hieron. in 2. lib. adver. Iovin. Euseb. 3. hist. 18. Apoc. 1. 2. &c. Oros. 7. cap. 10. Apocalypsis Ioannis

exiſtet, in *Patmos inſulam* relegatur: ubi Dominico die *Chriſto Ieſu* per *Angelum* revelante *Apocalypſin* in ſpiritu videt, juſſuſque ibidem conſcribit ac mittit 7. Eccleſijs *Aſiæ minoris*, nempe *Epheſi*, *Smyrnæ*, *Pergami*, *Thyatiræ*, *Sardis Philadelphiæ & Laodiceæ*, myſticè continentem afflictiones, quas Eccleſia paſſura ſit uſq; ad finem mundi, quæque præmia receptura ſit ſub typo *Babylonis* deſignans diabolum cum impijs cruciandos in ſtagnum ignis & ſulphuris: pios verò *ſignum Dei* in fronte gerentes, poſt judicium in cælo cum *Chriſto* regnaturos in æternum. Eodem anno 98. *Domitianus* philoſophos per edictum *Romæ* expellit: *Iudæos* quoque qui de genere *David* erant, occidi fecit, ne quis regni reliquus eſſet. Eodem Anno *Domitianus* & ipſe crudeliter à ſuis occiſus eſt in palatio ſuo, 14. Calend: Octobr. cadaver eius populari ſandapila per veſpilones ignobiliter aſportatum, ignominioſiſſimè ſepultum eſt. Decreto ſenatus omnia quæ ſtatuerat à ſenatu ſunt reſciſſa: Eius arma, clypeiq; & ſtatuæ ubique per urbem dejectæ ſunt, & à populo per ignominiam publicè conculcatæ.

Anno Chriſti 99.

Nerva.

NERVA *Cocceius ſenex Cæſar* menſe Septembri imperat annum 1. menſ. 4 dies 10. hic primo edicto ſuo cunctos exules revocavit. Itaque multi, quos injuſtè ejecerat *Domitianus*, de exilio reverſi: nonnulli bona propria receperunt: unde & *Ioann. Apoſt.* hac generali indulgentia liberatus ab exilio redijt *Epheſum*, ibiq; *Druſianam inſigni religione mulierem* nuper defunctam ad vitam revocat. ubi cum in ipſius abſentia *Cerinthi*, *Ebionis*, *Marcionis hæreſis*, *aſſerentium Chriſtum* ante *Mariam* nō fuiſſe, pullulaſſet, rogatus ab *Aſiæ Epiſc. lectis approbatis Matthæi*, *Marci & Lucæ Evangeliis*,

Evangeliū Ioannis.

indicto prius ſuis jejunio & oratione, *Epheſi* in *Aſia* ultimus omnium, ſuum ſcribit *Græcè* Evangelium: *Chriſti* divinitatem præ cæteris expreſſius declarans, & ab aliis Evangeliſtis omiſſa ſupplens. Quin etiam eadem ratione

Epiſtolæ Ioannis

(ſenior factus) tres ſcripſit *Epiſtolas*, quarum *prima* Chriſtianos omnes: *ſecunda* electam Dominam & filios eius: *tertia* Caium: in fide & charitate confirmat, ſubdens ſe illos brevi viſurum *Epheſi*, ibique uſque ad *Trajanum* principem perſeverans, totas Aſiæ fundavit rexitque Eccleſias.

Cerinthus ruina domus oppreſſus.

Cum *Ioannes Apoſtolus* veniens aliquando in balneum reperiſſet *Cerinthum hæreticum* inter conſortium ſuum ſedentem, ac acerrimè diſputantem, ac negantem, *Chriſtum Deum* eſſe: ſurgens *Ioannes* monuit amicos ſuos, qui aſſidebant, ut una ſecum abirent, nam non velle *Deum* amplius ferre blaſphemias, tā impudentes. Illicò verò cum egreſſus eſſet, collapſa *domus Cerinthum* cum ſua cohorte extinxit.

Timothei paſſio.

Thimotheus Epheſiorum Epiſcopus, cum in feſto celeberrimo *Dianæ populum Epheſinum Dianæ immolantem* ab impio ſacrificio conaretur avertere, à furente populo lapidibus obrutus eſt: unde penè mortuus ſublatus à Chriſtianis, & ad montem urbi vicinum delatus, ſpiritum emiſit 24. Januarii, ut ſcribit *Polycrates*.

Anno Chriſti 100. 101.

Trajanus.

TRAJANUS Hiſpanus, *Coloniæ* à *Nerva Cæſar* conſtitutus, imperat à Januario An. 20. vir optimus, probitate adeo ſpectata fuit, ut poſtea ſemper quoties *Imperator* deſignaretur, publicis votis optari ſoleret, ut fœlicitate *Auguſtum*, & probitate *Trajanum* adæquaret: defuncti oſſa *Romæ* in urna aurea, in foro ſub columna ſepulta ſunt.

Anno Chriſti 102. 1[illegible]

Anacletus

S. ANACLETUS *Græcus Pontif. V.* An. 9 menſ. 2. dies 10. hic monuit clerum per Epiſtolam ne comam nutriat. decrevit ut *Epiſcopus* non à paucioribus, quam à tribus *Epiſcopis* conſecraretur: ac ut clerici ad ſacros ordines publicè à *proprio Epiſcopo* aſciſcerentur: ut in *Miſſa* peracta conſecratione quotidie omnes fideles communicarent, recuſantes autem ab *Eccleſiis* eijcerentur. Per id tempus mirum in modum augeſcente re Chriſtiana *Trajanus* metuens ne quid detrimenti imperium Romanum inde caperet, ex ſe benignus erga Chriſtianos, ex malorum inſtigatione tertiam perſecutionem in Chriſtianos conceſſit: in qua *Romæ Anacletus* martyrio coronatur 13. Iulii. Item Evariſtus ſucceſſor eius. *Jeroſolymæ* An. 110. *Simeon Apoſt.* ut ſuperius, aliiq; permulti.

Euseb. 3. hiſt. 26. 27

3. Perſecutio Eccleſiæ.

Ann. Chriſti 74. 80

Tempore *Titi* Cæſaris, *Andreas Apoſtolus*, cum hactenus *Schytiam Europæ*, deinde *Epirum* ac *Thraciam* peragraſſet, ac *Græciam* miraculis ac prædicatione perluſtraſſet, ad *Patras Achaiæ civitatem*, ab *Ægea* proconſule captus & incarceratus, cum multa in crucis laudem diceret, manus ac pedes ſine ligatus crucifigitur, ultima Novembris. Anno Chriſti 75.

Andreas Crucifixus

Thomæ martyriū.

Thomas Apoſtolus cum Chriſtianam pietatem in *Medos*, *Perſas*, *Hircanos*, *Brachmanas* & *Indorum* gentem longè latèque propagaſſet, in interiora gentium prædicatione delatus, multis editis miraculis, in *Calamina Indiæ civitate* primum eſt candentibus laminis adustus, deinde in fornacem conjectus, poſtremò lanceis confoſſus occubuit. 21. Decembris.

Iudas Thadæus Apoſtolus, frater *Iacobi minoris*, in *Aſia minore*, *Perſide Meſopotamia*, ac interioribus *Ponti* evangelizans, feras & indomitas gentes ſancto dogmate mitigavit, & *Chriſti* jugo ſubjecit, ſcripſit parvam Epiſtolam Catholicam Chriſtianis in commune omnibus, in qua metu diſtricti Dei judicii deterret à peccando. tandem *Ediſſæ*, cum idolis ſacrificare nollet, gladio truncatus eſt, 28. Octobris.

Epiſtola Iudæ.

Matthias Apoſtolus, cum primum in *Macedonia*, deinde in *Iudæa*, verbum *Dei* latiſſimè diſ-

ſemi-

ſeminaſſet, multoſque prædicatione & ſignis ad *Chriſti* fidem convertiſſet, à *Iudæis* id ægre ferentibus comprehenſus, lapidibus penè obrutus eſt, ac poſtremò ſecuri percuſſus, 24. Februarij: cum etiam juxta quoſdam in *Ægypto* & in *Æthiopia* agreſtibus hominibus prædicaſſet: atque ibi mortuus in regione, ubi, eſt caſtrum *Apſarus*. De tempore, loco, & modo martyrij ejus diverſæ ſunt ſententiæ.

Anno Chriſti 80. Paſſio Matthiæ.
Hieron. in Catal.

Anno Chriſti 109.

TEMPORE *Traiani, Ioannes Evangeliſta*, ann. poſt paſſionem Domini 68. ſuæ verò ætatis 99. confectus ſenio. *Epheſi*, virgo dormivit in pace 8. cal: Jul. die Dominico, d. 27. Decemb. Tum ſplendor tumulo circumfuſus, loci hominiſq; aſpectum circumſtantibus ademit, quo poſtmodum remittente, inane apparuit conditorium, manna ſcaturiens: nec ipſe poſt id tempus in terris viſus eſt. In ſepulchro ejus (ut fertur) non niſi manna invenitur, quod & ſcaturire cernitur. Hic *Dilectus Domini*, *virgo Apoſtolus Evangeliſta, Propheta cuſtos virginis & filius eius*, infinita laude digniſſimus, etiam corpore jam glorificato, cum virgine matre triumphat in cæleſtibus.

Obitus S. Ioannis Evangeliſtæ.

DE ANTHICHRISTO & noviſſimis temporibus.

QVÆCVNQVE à *Moyſe*, *Prophetis*, ipſoque *Chriſto*, & ejus *Apoſtolis* ſpiritu prophetico ſunt prædicta, ea omnia verè in Chriſto ac ipſius Eccleſia
nt 1 1 leta, hodieq; adhuc implentur, tantum hæc ſubſequentia ſecundum Scripturas & fidem Catholicam in noviſſimis temporibus ſub finem Mundi futura expectamus, quorum tempus ſolus *Deus* novit.

Poſt prædicationem *Evangelij* in univerſo Orbe terrarū, exurgent multi *falſi Chriſti, falſique Prophetæ magiſtri mendaces, miniſtri Satanæ*, *præcurſores Antichriſti*, ac ſeducent plurimos; quin & dabunt ſigna magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur (ſi fieri poteſt) etiam electi: eorumque opera vera ἀποστασία diſceſſio & defectio à fide, refrigeſcet charitas multorum ac abundabit iniquitas, atq; orientur diſcordiæ, ſeditiones, bella, fames, peſtilentiæ, piorumque odia, perſecutiones, afflictiones, & occiſiones.

Apoſtaſia à fide. Matt. 24. Marc. 13. Luc. 17. 18. & 21. 2. Cor. 11. 2. Theſ. 2. 2. Tim. 4. 2. Tim. 3. 2. Pet. 2. & 3. 1. Ioan. 2. 4. 2. Ioan. 1. Iudæ 1.

Deinde *Antichriſtus*, prout communiter fertur, in Babylone naſciturus de tribu *Dan*, adveniet, & revelabitur homo ille iniquus, filius perditionis; venietque cum ſuis in *Ieruſalem*, Iudæis ſe Chriſtum eſſe afferet, blaſphemabit, & adverſabitur *Deo*, ſeque magnificabit, & efferet ſupra *Deum*: & in templo *Dei* ſedebit, oſtentabitque ſe, ac coli faciet tanquam ſit *Deus*: quin & arte Diabolica edet per ſe ac ſuos virtutes, & ſigna, & prodigia, mendacia, quibus ſeducet reprobos & iniquos: atque à reprobis adorabitur, & blaſphemabit *Deum*, & calcabunt civitatem ſanctam menſibus 42. hoc eſt, annis tribus cum dimidio, & exibit, mittetque legatos per orbem ad ſeducendum gentes ſuper 4. angulos terræ, crudeliſſimeque perſequetur ſanctos uſque ad tempus, & tempora, & dimidium temporis, id eſt, annis tribus & ſemis, auferetque *juge ſacrificium Miſſæ*, quod interea ceſſabit publicè celebrari: occultè tamen fiet juxta verbum *Chriſti*, & *Apoſtoli*, uſque ad conſummationem ſeculi, & donec Dominus veniat ad judicium.

Adventus Antichriſti. Geneſ. 49. Gregor. 3. moral. 2. Theſ. 2. Dan. 11. Antichriſti ſigna fallacia. Matt. 24. 2 Theſ. 2. Apoc. 1. 2. 13. & 20. Antichriſti perſecutio contra Eccleſiam. Dan. 7. & 12. Apoc. 12. Dan. 8. 11. 12. Matth. 28. 1 Cor. 11.

Tunc venient è paradiſo terreſtri *Enoch* & *Elias Prophetæ*, duo teſtes Domini, & amicti ſaccis prædicabunt in *Ieruſalem* adverſus *Anthichriſtum* diebus 1260. hoc eſt, per annos tres & dimidium, edentque ſigna vera contra ſigna *Anthichriſti* mendacia.

Enoch. & Elias. Malac. 4. Apo. 11. & 12. Gregor. homil. 29.

Deinde occidentur ab eo, & corpora eorum jacebunt inſepulta in plateis *Ieruſalem* per dies tres & dimidium. Quarta die reſuſcitati à Deo, cunctis in nube videntibus aſcendent in cælum.

Martyriū Enoch & Eliæ. Apoc. 11.

Die à morte *Enoch* & *Eliæ* trigeſimo *Anthichriſtus* & ipſe conabitur è monte *Oliveti* ferentibus eum dæmonibus aſcendere ad cælum quem Dominus *Ieſus* interficeret ſpiritu oris ſui, (dato ſcilicet præcepto *Michaeli Archangel.* & *Angelis* eius, qui ipſum in aëre occident ac præcipitabunt,) eumque deſtruet ac damnabit illuſtratione adventus ſui.

Dan. 12. Antichriſti mors. Iſa. 11. 2. Theſſ. 2. Apoc. 2

Poſt interfectionem *Anthichriſti* dabuntur 45. dies ante judicium, ut decepti ab eo poſſint pœnitere, & tunc reliquiæ *Iudæorum* (qui modo circumeuntes civitatem, famem patiuntur ut canes) in Mundi veſpera convertentur ad *Chriſtum*, & efficientur filii *Dei*, & reliquiæ filiorum *Iſrael* ſalvæ fient.

Dan. 12. Converſio Iudæorum. Iſa. 10. Pſal. 58. Ro. & M.

Deinde terribilia erunt prodigia in cælo, terra & mari: nam *Sol* obtenebrabitur, & fiet niger tanquam ſaccus cilicinus, & *Luna* fiet rubea ſicut ſanguis, & ſtellæ nigreſcent ac cadent de cælo, & virtutes cælorum movebuntur, & aër tempeſtate commovebitur, & erunt terræ motus magni per loca, ipſique homines tabeſcent & areſcent præ confuſione ſonitus maris & fluctuum, & præ timore abſcondent ſe in penetralibus & ſpeluncis, & dicent montibus, *Cadite ſuper nos, & collibus, operite nos à facie Iudicis*, & quærent mortem; & fugiet mors ab eis. Eritque talis tribulatio, qualis non fuit ab initio Mundi, neque erit.

Signa præcedentia Iudæorum. Iſa. 13. & 34. Iere. 50. Ezech. 32. Amos. 5. Luc. 21. & 23.

Poſthæc cælum, & cuncta elementa Mundi terra, & quæ in ipſa ſunt opera, atq; ipſum mare per ignem conflagrationis magno impetu exurentur, qui & inflammabit in circuitu inimicos *Chriſti*: omniaque ignis ardore purgabuntur, & clarius innovabuntur. Et erit cælum novum, & terra nova, atq; nova omnia. ac dein terra fulgebit ut aurum, mare ut cryſtallum, aër ut cælum; ignis ut ſtellæ; Luna lucebit ut Sol ſemper plena; Sol verò ſepties clarius quam nunc lucet: & quidem quo ad motum ceſſabunt, ſemper tamen fixi manebunt ad *Dei* gloriam & univerſi decorem.

Mundi conflagratio. Pſal. 96. Apoc. 21. Iſa. 56.

Iob. 19. Iſa. 2. Ezech. 37. Dan. 12. 2. Mac. 12. Reſurrectio mortuorũ Matth. 13. Ioan. 5. 1. Cor. 15. Ephe. 4. 1. Theſſ. 4. Ioel. 3. Danie. 7. Apo 20. Judicium extremum Matth. 2. 16. 19. 24. 25. Marc. 13. Luc. 21 Pſa. 9. 61. 14. Sap. 1. 61. 7. Rom. 2. Cor. 14. 1. Cor. 34. 15. 2. Cor. 5. Gala. 6. Deut. 25. Sap. 5. 6. Iob. 10. & 24. Pſa. 74. Iſa 66. Matt. 8. 10 11. 13. 22. 25 Mar. 9. Luc. 10. 13. 16. Apo. 14. 18 20. 21.

Noviſſimo ſæculi die, *Michaele Archangelo & Angelis* ejus tuba canentibus, illico ad vocem tubæ homines mortui omnes divina virtute redivivi reſurgent in perfecta ætate, ſcilicet juvenili, ac in ſua quiſq; ſtatura, anima, corpore, omnibuſq; membris integri, incorrupti & immortales; & dabit terra, mare, & infernus mortuos ſuos qui in ipſis erunt: & congregabuntur per *Angelos* à quatuor ventis ad judicium in *valle Ioſaphat*, ante *tribunal Chriſti*; & ſeparabuntur mali à juſtis, & libri conſcientiarum aperientur judicandi ex his quæ ſcripta erunt in eis. Et tunc parebit *ſignum Crucis* in cælo, ipſeque *Chriſtus* in forma humana in aëre ſupra montem *Oliveti* omnibus conſpicuus ſedebit in nubibus cæli in throno Majeſtatis ſuæ magna cũ poteſtate & gloria, ſtipatus omnibus *Angelis & Apoſtol.* ſuis aſſeſſoribus: & manifeſtè juſtèque judicabit omnes & ſingulos ſecundum opera, dicta & cogitata eorum; ac finali irrevocabilique ſententia pronunciabit impios in inferno ignibus æternis puniendos, pios verò in cælo vitá æterna præmiandos.

Exacto judicio, fiet executio, nam mox damnati una cum Dæmonibus per *Angelos* detrudentur in ſtagnum ignis & ſulphuris, ubi ſimul à viſione *Dei* excluſi, ac omni beatitudine privati, in mala voluntate obdurati, tetri, ac deformes, in omni miſeria, juſtè, pro ſuo quiſque merito diverſa patietur tormenta; nam vermis eorum nunquam non cor ac conſcientiam ipſorum acerbè punget, ac compunget: mordebit & remordebit; nec vermis morietur unquam, nec cor ipſorum abſumet unquam, ſed perpetuo morſu ac remorſu mentem eorum immortalem rodet & arrodet, lacerabit, atque laniabit.

Pœnæ inferni

Ad hæc diro cum fletu & ſtridore dentium impalpabilibus, tenebris exterioribus, tum tetro aſpectu & ejulatu ac blaſphemiis conſortium, tum fœtenti ſulphure, tum frigore intenſiſſimo, tum igne flammaque atrociſſima affligentur miſerrimè, ipſumque *Deum* maximo odio blaſphemabunt: opprobrio & amaritudine ſaturabuntur, ac fece iræ *Dei* potabuntur. Nec ulla dabitur requies, nulla refocillatio; ſed his varijs acerrimiſque, cruciatibus punientur & torquebuntur; urentur, ſed non comburentur, cruciabuntur & excruciabuntur uſq; & uſque & fumus tormentorum eorum aſcendet in æternum ſine fine.

Beatitudo cæli Sap. 5. Dan. 12. Iſa. 25. 33. 35. 49. 64. Pſa. 20. 16. 36. 35. 45. 83. Prover. 15. Matt. 8. 13. 22. 25. Marc. 12. Luc. 13. 16. 20. 22. Ioan. 14. 1. Cor. 2. 13. 15. Theſſ. 4. Ap. 7. 21.

Electi autem ſimul rapientur in nubibus obviam *Chriſto* in aëra, ac una cum *Angelis* ibunt in cæleſte palatium decoris & delitiarũ, ubi ſimul ante thronũ *Dei*, ab omni miſeria liberi, in bona voluntate firmati, glorioſi in anima & corpore, in omni beatitudine, juſte, pro ſuo quiſque merito, diverſa afficietur voluptate, nam mens & conſcientia ipſorum dulciſſima bene acti laboris memoria, maxima ſuavitate exultabit in Deo: eaq; recordatio jugiter ac ſæpiſſimè novo gaudio mentem ipſorũ reficiet & delectabit. Ad hæc omnes lachrymæ divinitus abſtergentur ab oculis eorum, & in ſplendidiſſima cæli luce, perpetuo fulgentes ſicut Sol, glorioſiſſimam Dei Majeſtatem, vultumque ejus luciſſimum facie ad faciem claré contemplabuntur, plene cognoſcent, perfectè amabunt atque excellentiſſimè laudabunt: ſummaq; gloria & gaudio ſatiabuntur: ac fonte vitæ torrenteque voluptatis inebriabuntur. Nec hac beatitudine privabuntur unquam, ſed his varijs jucundiſſimiſque delitijs beatiſſimè fruentur, ac perfruentur affatim, in æternum, & ultra.

Ad quam beatitudinem perducere nos dignetur futuri ſæculi *Iudex Chriſtus Ieſus*, cui cum *Patre & Spiritu S.* honor & gloria in ſecula ſeculorum, Amen.

CATALOGUS AUCTORUM, QUIBUS VSI SVMVS IN DESCRIPTIONE TERRÆ SANCTÆ HIEROSOLYMÆ, CHRONICI; UBI EXPONITUR ETIAM RATIO CITATIONUM QUÆ IN MARGINE, ET IN Ignotis Auctoribus non ita facilè poſſent intelligi.

BIBLIA ſacroſancta Veteris & Novi teſtamenti; quæ hujus rei cauſa ter & amplius perlegi, omniaque huc ſpectantia loca diligentiſſimè annotavi, annotata ponderavi, ponderataque ſuo quæque loco collocavi. Editio eſt Pariſienſis Benedicti, cujus indicem nominũ Hebraicorum ſæpè cito.

Biblia correctiſſima aliquot tomis, ex editione Simonis Colynæi.

Biblia Hebraico-latina Xantis Pagnini.

Biblia Theologorum Lovanienſium.

Poſtilla Nicolai de Lyra ſuper vetus & Novum Teſtamentum.

Fl. Ioſephus ſacerdos Iudæus, qui an. Chriſti 70 florens, eadem ferè ipſa, quæ in Bibliis & multa præterea alia hiſtorico ſenſu perſequitur, quem, ut & Biblia, harum ſaltem rerum cauſa, ter perlegi, collatis etiam variis ejus tranſlatoribus.

Ioſephi Gorionis de hiſtoria Iudaica libri. Egeſippi hiſtoria.

Sulpicius Severus.

Iuſtinus.

Q. Curtius de rebus geſtis Alexandri.

Hiſtoria Eccleſiaſtica Euſebii, Socratis, Zoſimeni &c.

Nicephori Caliſti hiſtoria Eccleſiaſtica.

Hiſtoria Tripartita.

Rufini hiſtoria.

Beroſi antiquitates.

Philonis breviarium.

Manethonis Metaſthenis libri illi, quos edidit Annius Viterbienſis.

Illuſtriſſimi Eccleſiæ Doctoris D. Hieronymi Stridonenſis diverſa exemplaria tam excuſa, quàm manuſcripta diligentiſſimè contuli, præſertim de locis Hebraicis.

Cl. Ptolemæi Geographicæ libri octo, emendati per G. Mercatorem.

Iacob. de Vitriaco, Rom. Eccleſ. in terra ſancta Legati, poſtea Epiſcopi Aconenſis, & tandem Cardin. Rom. liber de terra ſancta, & de mirabilibus, quæ ibidem vidit. Floruit ann. Domini 123, cujus manuſcriptum exemplar unà cum deſcriptione Terræ ſanctæ authore Fretello Archidiacono Antiocheno ex inſigni Crucigerorum Colonienſium bibliotheca uſui meo exhibuit M. Tilmannus Voſmerus Delphus, ejuſdem Cœnobii Lector digniſſimus.

Iac. Pantaleonis Galli Patriarchæ Hieroſolymitani liber de Terra ſancta. Claruit an. 1247.

Deſcriptio urbis Ieruſalem, & locorum terræ ſanctæ exactiſſima auctore Brocardo monacho, edita Baſileæ & Antvverpiæ, qui ann. Chriſti 1283. poſt multam & diligentem ejus urbis & terræ indaginem, ac antiquarum ruinarum inſpectionem, eam accuratiſſimè deſcripſit: diſtinxit opus ſuum per itinera: quæ ſunt loco capitum.

Deſcriptio Ieruſalem, locorumque ſacrorum Io. Mandeville Angli, aliàs Montevillani, qui ann. Domin. 1322. ſuam peregrinationem perfecit & ſedulò perſcripſit. Impreſſ. Antvverpiæ, per Nicol. Wonvver. an. 1564.

Vrbis Hieroſolymitanæ, totiuſque terræ ſanctæ perantiqua deſcriptio, ante ann. 100. & ultra in membrana graphicè delineata & conſcripta, quam opera Ioa. Huls ex bibliotheca collegii S. Hieronym. Delphorum Hollandiæ communicavit D. Anton. Peit, ejuſdem Colleg. rector.

Hieroſolymitanæ urbis templique in ea origo, & harum rurſus excidium an. 1476. per Rodolphum Langium Canon. Monaſterienſem deſcripta, impreſſa Coloniæ ab Euchar. Cervicorno an. 1517.

Peregrinatio Hieroſolymitana & montis Sinai, Bernhardi de Breidenbach, Mogunt. Eccleſ. Decani, quam an. 1483. una cum Ioanne comite in Solms, & Philippo de Bicken milite peregit, & diligentiſſimè deſcripſit, addita ſimul viva præcipuorum Terræ ſanctæ & peregrinationis ſeu locorum imagine, quam inſigni cujuſdam pictoris Vltrajectini manu ubique ex locorum intuitu depingi curavit. Impreſſa Moguntiæ an. 1486. diſtinxit opus ſuum per dies, & itinera.

Deſcriptio Hieroſolymitani itineris ann. 1520. per D. Gerardum Kuynretorff Campenſem, & D. Petrum Anbolt Priorem in VValzende, & Edo Rombes conſulem in Sneek peracti, impreſſa Campis.

Delineatio civitatis Ieruſalem, quam ann. 1521. *D. Ioan. Schorel Can. Vltrajectin. idemq. pictor ſolertiſſimus, ex oculari inſpectione ſedens in monte Oliveti calamo ad vivum protraxit, quod ipſum exemplar mihi exhibuit eximiæ pietatis & eruditionis vir M. Ioannes Bollius Lovan. Eccleſ. D. Hyppoliti Delphis Hollandiæ vicepaſtor.*

Deſcriptio Ieruſalem, & ſanctorum locorum Io. Heuteri prætoris Delphenſis, qui ann. 1521. una cum prædict. Schorel. & M. Lamberto Varuk S. Theolog. Licentiato, & S. Hyppoliti Delphenſium paſtore peregrinationem ſuam abſolvit, cujus manuſcriptum commentarium D. Ioan. Heuter prædicti nepos mihi communicavit.

Itinerarii Ieroſolymitani & terræ ſanctæ ubi ſacrorum locorum ac rerum clariſſima deſcriptio per Bartb. à Salignaco, Sedis Apoſtolicæ prothonotarium, equeſtr. ordinis militem auratum, ac utriuſque juris profeſſorem, quod ann. 1522. expedivit ac deſcripſit, excuſa Lugdun. 1526. diſtinxit opus ſuum in tomos (pro quibus vulgò ponimus libros) & capita.

Peregrinatio cum exacta deſcriptione Ieruſalem, & locorum ſanctorum autore S. Theolog. D. Ioann. Paſcha Carmelita Mechlinienſ. quam an. 1527. perfecit, impreſſa Lovanii per Vellaum, ann. 1563.

Hiſtoriæ belli ſacri lib. 23. quemodo anno ſalutis 1099. Hieroſolyma, totaque promiſſionis terra à Chriſtianis recuperata & per annos 84. poſſeſſa fuit; à VVilhelmo Tyrio, ſeu Tyrenſi Archiep. regni Hieroſol. Cancell. & ſcriba Lateran. Conc. quod an. Chriſti 1178. Romæ à trecentis Patrib. celebratum eſt, conſcripti, an. 1583. impreſſ. Baſileæ.

De bello ſacro continuatæ hiſt. lib. 6. in quibus eadem Tyrii in hiſtoria ad noſtra uſque tempora extenditur, Baſilio Io. Herold autore, Baſileæ.

Civitatis Ieruſalem, ac ſacrorum locorum univerſæ Palæſtinæ delineatio ac deſcriptio per Hermannum Borculoo. Impreſſa Vltrajecti ann. 1538.

Deſcriptio Hieruſalem, & ſanctorum ejus locorum Bonaventuræ de Mirica, Lovanienſis Minoritæ, qui Hieroſolymæ ann. 1538. 1539. 1540. continuò habitavit, & poſtea ſecundo, iamque tertiò eò profectus eſt, ex cujus etiam ore multa excepi.

Vrbis Ieruſalem ac Palæſtinæ delineatio VVolfangi VVeiſſenburch, impreſſa an. 1542.

Locorum veteris ac novi Teſtamenti diligens deſcriptio ex optimis quibuſq. autorib. Ptolom. Plinio. Pompon. Mela, Strabone, Herodoto. Hieron. Joſeph Egeſippo, Stephano, Volaterrano, Litano Bocatio, & recentioribus Iacobo Ziegiero, VVolphango VVeiſſenburgio, & Andrea Althamero, viris in hac re diligentiſſimis collecta, Pariſiis impreſſa.

Delineatio & deſcriptio Ieruſalē, & Terræ promiſſionis accuratiſſimè per Bonaventuram, Brocardum Bernaitam elaborata excuſa Pariſiis, anno 1544.

Deſcriptio Ieruſalem, & locorum ejus, D. Gerardi Ioannis Lugduni Batavorum Monaſterii Abcou Cœnobiarcha, qui iter ſuum perigit an. 1544.

Peregrinatio ſive Itinerarium D. Pauli, an tabula & charta deſcripta per Petrum Apianum.

Ampliſſima terræ ſanctæ deſcriptio per Gerard. Mercatorem, Rupel mundanum. Item charta totius Europa eodem auctore.

Terræ promiſſionis topographicè, hiſtoriceque conſcripta per Mich. Aitzing edita Coloniæ.

Theatrum præcipuarum urbium totius mundi, tomi tres, per D. Georgium de Bruijn, Decanum ad gradus Mariæ Coloniæ.

Hieroſolymitana urbis, totiuſque terræ promiſſionis tabula a Tilmanno Stella Segenenſi confecta, & an. 1557. dedicata duci Saxoniæ, impreſſa Antvverpiæ.

Topographica delineatio civitatis Ieruſalem authore Fabio Licinio Veneto, Venetiis 1560.

Urbis Ieruſalem delineatio per Adamum Reiſner in tabula protracta, & Auguſtæ Vindelicorum ann. 1559. Ferdinando Imp. exhibita, excuſſa Francofurti ad Mœn.

Ieruſalem civitas ex ſacris literis & approbatis hiſtoricis primum ab Adamo Reimero germanica lingua delineata, & nunc latina per Ioan. Heidenum fuſius deſcripta, impreſſa Francofurti ad Mœnum ann. 1563.

Via Calvariæ D. Bethlehem ſacerdotis à Laurentio Surio latinè conſcripta: quam propria interpretis manu exaratam mihi exhibuit R. P. Adrianus Scyf ab Oudervvater Carthuſianorum Colon. vicarius vigilantiſſimus.

Via crucis, à domo Pilati uſque ad montem Calvariæ, edita per Calentinum impreſſ. Lovanii à Velleo an. 1568.

Itinerarium Ian. Godſcalci Iſerman Delphenſis, quod ann. 1561 abſolvit.

Deſcriptio Ieruſalem & locorum ejus Isbrandi Godefridi Delphenſis, ſororis meæ mariti, qui ann. 1565. peregrinationem ſuam perfecit.

Iter nobilis & aurati militis Baptiſtæ van der Mulem Mechlinienſis, qui viva voce Hieroſolymam, omniaque ejus loca ann. 1567. exactè à ſe perluſtrata, ſæpiſſimè mihi deſcripſit.

Deſcriptio antiqua & nova urbis Hieroſolymorum à Petro Lackſtein confecta, & à Chriſtiano Sgrotheno geographicè depicta & excuſa Calcariæ Clivorum an. 1570.

Topographica delineatio civitatis Ieruſalem Antonii de Angelis Minoritæ qui diu Hieroſolymæ habitavit, an. 1578. Romæ in Conventu Mariæ in ara cœli ab eo in lucem edita, quam honorabilis viri Franciſci à cruce filius D. Gaſparus à Cruce Antvverp. I. V. D. peritiſſimus, jam pridem Româ reverſus una cum variis ejuſdem urbis antiquitatibus liberaliter mihi exhibuit.

Bina delineatio urbis Ieruſalem, quæ eſt in Theatro præcipuarum urbium totius mundi, edita per Georgium Bruijn, virum doctrina & eloquentia excellentiſſimum.

Hieroſolymitana urbis, totiuſque Terræ ſanctæ tabula ampliſſima, in membrana manu Beronii Galli graphicè delineata, viridis coloribus, auroque exornata, & gallicè deſcripta, quam an. 1582. Mich. Aitzingerus Auſtriacus diligentiſſimus hiſtoriographus mihi communicavit.

Chronicon Euſebii Cæſarienſis, Hieronymi, Palmerii Contracti, &c.

Chronicon Prodigiorum ac oſtentorum, ab exordio mundi uſque ad an. 1557.

Emendata chronologia epitome à mundi exordio in hac uſque tempora manuſcriptum Hen. Sylvii.

Gil. Genebrardi Theologi Pariſienſis chronographiæ libri quatuor.

Gerardi Mercatoris Chronographia.

Chronicon Chriſtiani Maſſei.

Chronica Amandi Zirixcenſis.

Ioan. Lucidi de emendatione temporum libri.

Chronicon Iac. Meeman manuſcriptum obiit Delphis ann. 1517. Faſciculus temporum.

Chronicon Adriani Barlandi.

Chronica Hollandiæ.

Chronicon Onuphrii, cum catalogo Pontificum & Imperatorum.

Chronicon Ioan. Vaſei.

Tomi Conciliorum omnium.

B. Platinæ de Vitis Pontificum.

Onuphrii commentaria Faſtorum.

Martyrologium P. Galeſinii.

Ioan. Heſſelii paſſionis & reſurrectionis Dominicæ explicatio.

Corn. Ianſenii concordia Evangelica.

Hi ſunt fere præcipui authores, ex eorum numero: qui hæc argumenta ex profeſſo tractaverunt, & quorum ſpecialem facio mentionem. Pluribus quidem uſus ſum, quorum non memini, quod eorum hoc calamitoſo tempore perditis libris, loca citanda deſcribere non potuerim. Scriptorum autem, qui quaſi aliud agentes, mihi ſcribendi materiam præbuerunt, longum foret catalogum texere, ex iis quibus annotantur locis, potuerunt intelligi.

FINIS.

IN THEATRUM TERRÆ SANCTÆ RERUM ET VERBORUM MEMORABILIUM INDEX.

A

AARON Moyſis frater Deum videt 212, b. Iſraelitas numerat 211. b. in benedicit 213. b. inter eos vivos & mortuos ſtans plagam Dei avertit 213. a. 216. a. ab Iſraelitis lugetur ibid. b. Levi pronepos 57. b. Levitas conſecrat 215. a. [illegible] decimas decimarum accipit 215. [illegible] in area ſepulcri 211. b. Moyſis [illegible] 211. b. ei occurrit 210. a. [illegible] ab eo objurgatur 112. b. quo anno, quo menſe & die obiit 116. b. Pontifex conſecratur 57. b. 213. b. Pharaonem adit 211. a. ſacrificat 215. b. virgam in ſerpentem convertit 210. a. [illegible] 124. 214. b. 215 b. ejus [illegible] 216 b. diſſidium 217 b. 136 a. filij ſacerdotes conſecrantur 57 b. 213 b. mors 120. 120 a b. murmuratio contra Moyſen 117 b. 125 ſepulchrum 120 b. & ſeq. [illegible] 116 a. virga in arca ſervatur 119 a. [illegible] 125 a. 216 a. Romæ in triumphum portatur 159 a. ſervatur ibid. ei Eleazar filius ſuccedit. 116 b
Aaſar vicus 58 b
Abacuc ab Angelo in Babyloniam tranſfertur 177 b. 247 a. ejus domicilium 66 b. prophetia 247 a. ſepulchrum 47 a. 46 b. 47 b
Abagarus Edeſſenorum toparcha Chriſtianus fit 175 b. Chriſti ad eum epiſtola 175 b
Abaha civitas 152 b
Abana [illegible] ibid
Abarim mons 126 a. [illegible] ſpelunca [illegible] [illegible] Ieremiæ reconditur ibid. ad eum Iſraelitarum 41 manſio 126 a 216 b. ex eo Moyſes terram Chanaan proſpexit 126 a 117. a 218 a
Abdemelech propugnator & patronus Jeremiæ 244 b. liberatur à gladio Chaldæorum 244 b
Abdias propheta domûs Achab regis diſpenſator 174 a. 233 a b. Prophetas Domini abſcondit ibid. ejus mors 74. a. prophetia 7 b. 233. a. ſepulchrum 29 b. 28 b. 265 a. uxor 233 a
Abdon Levitica civitas 12
Abdon judex in Iſrael 28 b. 192 b. 222 b. ejus filij quot 222 b. patria 28 b
Abel Adami filius naſcitur 206 a. à Cain fratre occiditur 45 b. 202 a. à parentibus lugetur 202. omnium paſtor 202 a. ejus ſacrificium 45 b. & ſeq. 57 a. 202 a. Deo gratum 202 a
Abel Ammonitarum civitas 31 a
Abel-Bethmacha, Abel domus Maacha, civitas 101 a
Abel Ammonitarum civitas 31 a. 75 a. 223 a
Abela Galilææ urbs 73 a. 101 a b. capta à Benadad Syriæ rege 101 a. à Teglatphalaſar Aſſyriorum rege ibid. à Ioab obſeſſa ibid. Iſraelitarum metropolis ibid.
Abela villa 31 a
Abelina villa 117 a
Abelmaelia, Abelmachea civitas 101 a
Abelmaeon civitas 101 a
Abelmagnum urbs 24 b. unde nomen habet ibid. prius Bethlames dicta ibidem.
Abelmaim civitas 101 a Benadad Syriæ rege capta 101 a
Abel maula urbs 70 a
Abelmea villula 70 a
Abelmeula urbs 70 a 153 b. Heliſæi Prophetæ patria 70 a
Abelſathaim Iſraelitarum 41 manſio 126 a. a. unde nomen ſortita ibid.
Abenhaue 14 a
Abenezer locus in quo Iſraelitæ à Philiſtæis profligati 15 b
Aber Cinæi tabernaculum 3 b. 104 b. 114 b. 115 b. 178 b. uxor Iaëlem ducem occidit 202 b. 114 b. 153 b. 222 a
Abes civitas 35 a
Abeſſan Bethlemita Iſraelis judex 192 b. 222 a. ejus patria 41 a. 157. a. quam numeroſa proles 41 a 222 a. ſepultura 31 a
Abia Roboami filius rex Juda 193 a. 233 a. Aſa filium regni ſucceſſorem reliquit 232 b. Ephron civitatem Iſraeli eripuit 16 b. eius cum Ieroboam bellum 232. b. proles quam numeroſa ibid. victoria 32 a
Abia Samuelis prophetæ filius Iſraelem injuſtè judicat 133 a.
Abiathar Abimelech filius ſacerdos effugit manus Saulis 226 a. confugit ad David in Ceilam ibid. Davidis comes ib. 228 b. cum Adonia ſe coniungit 229 b. annueritur ſacerdotio 230 a
Abiatus ſepulchrum 152 a
Abietes Hermon 89 b. Libani 110 b. Sanir 89 b.
Abigail uxor Nabal Davidi nupta 45 a. 226 a. cum muneribus placat ibid.
Abila civitas 31 a. 65 a. 157 a. Cœleſyriæ urbs Epiſcopatu nobilis 101 a
Abimas & Abimna regio 102 b.
Abimelech Gedeonis filius Baal phanum [illegible] 221 b. 70 ſuos fratres occidit 73 b 221 b. rex Iſraelitarum 19 a. 192 b. 221 b. rex Mello 28 a. Sichem evertit 300 221 b. eius mors 74 b. 221 b.
Abimelech Geraræ Rex Abrahæ Saram raptam reddit 205 b. cum eodem fœdus init 135 a. 205 b. cum Iſaac 134 a. 106 b.
Abimelech Philiſtæorum reges dicti 116 b.
Abimelech ſacerdos à Saule occiditur 19 a. 226 a
In Abinadab domo area Dei repoſita 224 a. 227 b
Abyron Moyſi rebellans à terra abſorptus 120 a 116 a
Abiſag Sunamitis virgo Davidem calefacit 17 b. 229 b. ejus patria 37 b
Abiſai fortitudo 229 a
Abiu Aaron filius Deum videt 212 b. igne abſumitur 214 a
Abner præfectus militum Saulis 126 b. Iſboſeth regem Iſrael creat 89 a. 227 a. paſcitur cum David 227 a. occiditur à Ioab 54 b. 227 a. 30 a.
Abora urbs 116 a
Abram patriarcha Abraham appellatur 205 a Ægyptios Arithmeticam, Aſtronomiam, veriumque Dei cultum docuit 96. b cum Agar concumbit 204 b. angelos convivio excipit 51 b. 205 a. tres videt, unum adorat, 51 b. eos Sodomam euntes comitatur 44 b. Aſſyrios 4. reges fundit fugatque 90 a. 204 b. à Chaldæis ob Dei cultum affligitur 96 b. 204 a. ſe & ſuos circuncidit 205 a. Iſaac filium immolare paratus 134 b 159 a. 205 b. à Melchiſedech benedicitur 36 a. b. 62. a. b. 204 b. Loth captum liberat 90 a. 104 b. ab eo ob divitias ſeparatur 104 a peregrinatur in Ægypto 95 b. 204 a. in Chananæa 96 b. 104 b. in Gerara 134 b. 105 a. in Haram Meſopotamiæ 96 b. 104 a. in Sichem 30 b. ſeminis promiſſionem accipit 204 b. ſpeluncam duplicem emit 36 a 48 b. pro Sodomitis orat 52 b. 205 a. Sodomam [illegible] 44 b. [illegible] [illegible] 49 b. [illegible] filij [illegible] fœdus cum Abimelech Geraræ rege 134 a 205 b. nativitas 191 a. b. 204 a. [illegible] [illegible] 105 a. pater 204 a. patria 96 b 204 a. [illegible] 134 b. ſacrificium 205 b. ſepulchrum 46 b. [illegible] 50 a 51 b. 205 a. [illegible] 204 a. [illegible] [illegible] 104 b. naſcitur 205 b. [illegible] Dei hoſpitio & convivio excepiſſe 51 b. & ſequentib.
Abran civitas 3 a
Abſolon Davidis filius Amnon fratrem occidit 25 b. 31 a. 89 a. 228 b. in Geſſur fugit 89 a. 228 b. Hieroſolymam redit ib. patris regnum invadit 49 b. 228 b. ſuſpenſus crinibus 32 a. 229 a. eius avus maternus 89 a. 228 b. conjuratio in patrem 49 b. 228 b. ſucceſſus 228 b. mater 89 a. monumentum 174 b. mors 32 b. 229 a. pugna cum patre 32 b. 228 b. ſoror 89 a. 228 b
Abyla urbs 101 b
Abyla Lyſaniæ urbs ibid
Academia Palæſtinæ 133 b
Acantho [illegible] 14 a
Acacius Monophthalmus Cæſareæ Palæſtinæ epiſcopus 71 a
Accain civitas 38 b
Acearon vicus 21 a
Accaron urbs regia 20 b. 124 a. 125 a. Jonathæ Machabæo donata 157 a. Philiſthinorum ſatrapia 20 b
Acervus teſtimonij 80 b
Accho & Accon Phœniciæ civitas 6 a
Acheldema ager 175 b. mons ibid
Achab rex Iſrael Ramoth Galaad oppugnat 54 a. 234 a. b. eius cedes 30 a. 34 a. 234 a. b. filia 235 b. filij occiſi 236 a. idololatria 8 a 233 a. in Naboth tyrannis 234 a. pater 233 a. pœnitentia 234 a. ſanguinem canes lambunt 30 a. 234 a. victoria de Syris 234 a uxor 82, 73 a. 233 a
Achab judæorum in Babylonia judex Suſannam ad ſtuprum ſolicitat 245 a. lapidatur ibid
Achalgai 31 a
Achan lapidatur 14 a. 219 a.
Acharon urbs regia 20 b
Achaſeloth civitas 35 a
Achaſib urbs 1 b
Achaz rex Juda 29 b. 37 a. 193 a. 238 a. b. ab Aſſyriis auxilium petit 82 a b. 238 b. iis templi theſauros mittit ibid. Heliezer dictus 238 a Moloch idolo filium immolavit ibid. ejus aquæ ductus 173 b. clades 238 b. horologium 162 b. 238 b. 239 b. idololatria 170 a. 238 b
Achazib urbs 1 b
Achillæ collis 38 b. 226 a b
Achimaas Neptalim urbis præfectus 121 b. ejus uxor ibid.
Achimelech Nobe ſacerdos 225 a. à Saule interfectus 226 a. ejus filius ibid.
Achinaa Davidis uxor 51 a. 226 a. ejus filius 51 a. patria ib.
Achior Ammonitarum dux arbori alligatur 137 b. 248 b. fit Iudæus 249 a
Achis rex Geth 225 a. David civitatem Sicelegdonat 135 b. 226 b
Achitophel Davidi à conſilijs adhæret abſaloni 49 a. 228 b. ſeipſum ſuſpendit ibid. ejus in conſilijs dandis dexteritas 49 a. patria ibid

Achor vallis 142. 150 a
Achran civitas [illegible]
Achron urbs regia [illegible]
Achſab & Achſaph urbs regia [illegible]
Achſib civitas [illegible]
Achſiph urbs [illegible]
Aciſab civitas regalis [illegible]
Aco Phœniciæ civitas [illegible]
Acoc Levitica civitas [illegible]
Acon Phœniciæ urbs [illegible]
Acra mons [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Acrabatena civitas [illegible]
Acrabbim mons [illegible]
[illegible]
Acron urbs regia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ada civitas [illegible]
Adad arva [illegible]
Adad Idumæus [illegible]
Adada civitas [illegible]
Adadezer rex Sobaa Davide ſubjugatur [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Adam Patriarcha [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ætatis anni ibid. [illegible]
ante lapſum 202 b. filij 202 [illegible]
ctus ſaxeus 39 a. miſeria poſt lapſum [illegible]
mors ibid. plaſmatio 45 a. [illegible]
pulchrum 46 a. 49 b. ſepultura 202 [illegible]
lunca 39 a. uxor 202 b. ei Chriſtus [illegible]
rus promittitur 202 a
Adama Pentapolis civitas 53 b. cœleſti igne
perdita 52 b. 53 b
Adamas lapis ubi naſcatur [illegible] a
Adami civitas 101 b
Adar civitas 39 a. 85 a. villa 50 a
Adara civitas 25 a. 39 a. 85 a. villa 25 a
Adarſa civitas 25 a
Adaſa civitas 25 a. 39 a. vicus 39 a
Addar civitas 24 a
Ademne loci nomen 101 b
Addo propheta à leone occiſus 232 a
Addus civitas 25 a
Adeodatus Goliath gigantem occidit 229
Adeodatus Papa 197 a
Adez campus 49 a
Adeſa civitas 39 a
Adia villa 131 a
Adiabene regio 95 a
Adiabenorum regnum 157 a
Adiada urbs 112 a. 24 a
Adiſſa urbs Idumææ 121 a
Aditha villa 25 a
Adithaim civitas 39 a
Adjutorii lapis 41 b. 23 b
Adolfus Imperator 199 b
Adollam regia urbs 53 a
Adoma regio 46 b
Ado[illegible] urbs 127 a
Adom[illegible] locus latrociniis infamis 14 a
Adomith regio 46 b
Adonias Davidis filius regnum patris affectat
219 b. abiſag uxorem petit 230 a. eius convivium 170 a. 219 b. mors 230 a
Adonibezec rex capitur 44 b. 220 a. eius regia 71 b. in 70 reges tyrannis & ſævitia 44 b
Adoniſedech rex Ieruſalem captus ſuſpenditur 47 a. 219 a
Adonis Cypriorum regis filius Veneris amaſius 1 b. 42 b. eius cædes 1 b. lucus 42 b. planctus 1. 42 b. ſimulacrum 176 a. templū [illegible] b
Adonis fluvius 1 b. 220 b. hodie Canis ibid
Ador, adora civitas 72 b
Adora urbs 116 a

Adarsa, adrech, adrom, adoram oppidum [illegible] b
Adrianus I. Papa 179 b. II. [illegible] III. [illegible] IV.
[illegible] V. ibid. VI. 200 b
Adriadiſa regio [illegible] b
Adullam urbs regia [illegible] a
Adultera [illegible] 102 b
Adumim civitas [illegible]
Adytum templi Hieroſolymitani [illegible] b
Ædom vide Edom
Ægeas [illegible] D. Andream apoſt. martyrio affecit 254 b
Ægyptus [illegible] Chriſtianus [illegible] b
Ægyptii [illegible] ab
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
tormentis [illegible] 129 a
Ægyptus regio 116 a b. [illegible]
[illegible]
Nilo [illegible]
[illegible]
[illegible]
Turcis paret [illegible] ibid.
Ægyptus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ælia Capitolina Hieroſalem vocata [illegible] a
Ælius Adrianus imperator [illegible]
[illegible]
[illegible]
Ælius Pertinax imp. [illegible] a
Æmath urbs [illegible]
Æmes civitas [illegible] a
Aen Levitica civitas [illegible] a
Ænan [illegible] a
Ænon locus deſertus ibid.
Ænla civitas [illegible] a
Ændor vicus [illegible] a
Æneas paralyticus à D. Petro ſanatur [illegible]
[illegible]
Ærarium templi Hieroſolymitani [illegible] b
Æra regio [illegible] a
Æmon mons 4 b. 89 a
Æſimon locus deſerti [illegible] a
Æſarea [illegible] rex [illegible] a
Æternitas quid [illegible] a
Æthiopia regio 111 a. ei S. Matthæus Evangelium prædicavit 271 b
Æthiops [illegible] 21 a
Ævæi vide Hevæi
Afeca civitas 19 b
Afeg urbs [illegible] b
Affara civitas [illegible] b
Affarea villa 136 a
Afferecena civitas [illegible] b
Agaba caſtellum [illegible] a
Agabus Propheta famem futurā prædixit 274 b. 276 a D. Pauli zona ligatus 72 a. 279 b
Agabus Tartarus Damaſci rex [illegible] b
Agad [illegible] a
Agag rex amelec in fruſta conciditur [illegible] a
Agai civitas [illegible] a
Agallim civitas [illegible] b
Agapetus primus Papa [illegible] b
Agapetus ſecundus [illegible] a
Agar ancilla Saræ Iſmaelis mater 188 b. [illegible] a
135 a. 205 a. fugit in deſertum 204 b. cum filio ſuo expellitur 133 a. 203 b. [illegible]
132 a. puteus [illegible] b
Agareni populi 118 b. 131 a. [illegible] b
Agenor cadmi & Phœnicis pater [illegible] b
Ager booz 44 b. Damaſcenus 45 b. 81 a. figuli 173 b. fullonis ib. robuſtorum 14 b. 17 b. [illegible] galium ſepulchrorū 132 a. ſanguinis 173 a
Agatho Papa 197 a
Aggæus propheta 193 b. 249 b. templi Hieroſolymitani ædificationem promovet 25 b
Agliph 39 b
Agnus Paſchalis Euchariſtiæ typus 62 b
Agrippa rex 72 a. 94 a. b. 106 a. 275 a. b. 280 a

Magdalum caſtrum oppugnare tentat [illegible]
[illegible] ædificat 160 b. [illegible] a. catena 162 b.
oratio 164 b. palatium [illegible] b. cingua a
Claudio Cæſare donata [illegible] b. [illegible] b
Agrippia urbs regia 22 b
Agrippias urbs 131 b
Agrippina Claudij imperatoris uxor [illegible] a
Agrippina Colonia 10 a
Agrippium [illegible] regia 190 a
Agripecula mons [illegible] a
Ahalab [illegible]
Ahalach mons [illegible] b
Ahava fluvius 110 a
Ahialon Iſraelis Judex [illegible]
[illegible]
Ahialon urbs Levitarum 11 a
Ahias Silonites Propheta [illegible]
partes [illegible]
[illegible]
Ahie [illegible] a
Ahiel de bethel inſtaurator Jericho [illegible]
a. [illegible] Joſue maledictio impleta [illegible]
Ahialeth urbs 119 b
Ahim [illegible] a
[illegible] b
[illegible]
Ahialon [illegible] ibid.
[illegible]
Ajalon Levitica civitas 11 a. 17 b. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Aiod Iſraelis Judex [illegible] b
[illegible]
[illegible]
Alabaſtrum ubi naſcatur [illegible]
Alaſa urbs à Bambis capta 81 b
Alba caſtellum 131 b
Albanus [illegible] Armeniæ Majoris urbs D. Bartholomæi apoſtoli martyrio clara [illegible] b
Albertus I. Imp. 199 b. II. 200 a
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Alcimus Judæorum Pontifex [illegible]
[illegible]
Alexander [illegible] Jonathæ Machabæo [illegible] & coronam
mittit 257 a. Ptolemaidam occupat 156 b
eius fuga, nuptiæ, mors, [illegible] 257 a
Alexander [illegible] filius [illegible] b
Alexander hæreticus à D. Paulo excommunicatus [illegible] a
Alexander Herodis [illegible] filius à patre [illegible]
Alexander Jannæus Judæorum rex [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Alexander I. Papa [illegible] b. II. [illegible] III. [illegible] IV.
ibid. b. V. 200 a. VI. ib. b. VII. [illegible]
Alexander Magnus Macedonum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Alexander Mamææ filius Imp. [illegible]
Alexander Judæorum regina [illegible]
Alexandria Ægypti metropolis 39 b. 117 a
174 b. 176 a. [illegible] paſtor-
[illegible]

charu nobilis 117 b. Romanis quæ tributa pendere ſolita ibid. 2. [illegible] à Saracenis quando crepta 83 a. ejus bibliotheca [illegible] à Ptolomæo rege aucta 272 b. [illegible] 117 a. 152 b. Epiſcopus primus quis 117 a. 176 a. portus 117 a
Alexandrium caſtrum 7 a. 7[illegible] b
Alfonſus titulo tenus Imp. 199 b
Alia civitas 117 b
Alienigenæ populi 24 a
Alimelech civitas 4 a
Almis civitas 31 b
Allophyli populi 24
Almath Levitica civitas 14 b
Almon civitas ibid
Alphæi filij 121 b. patria 142 a
Alſadamus mons 89 b
Altare æneum 17 b. 161 a. aureum 160 a. Chriſtianorum 66 a. damnatum ibid. holocauſti 16 a. incenſi 126 a. 159 a. 160 a. teſtimonij 14 b. 219 b. thymiamatis 160 a
Altare, ſacrificium & ſacerdos conjuncta ſunt 66 a
Alt[illegible]mus martyr 183 a
Alva civitas 117 b
Alul civitas 39 a. 47 a
Alula villa 39 a
Alus Iſraelitarũ commanſio 117 b. 124 a. 131 b
Amaad civitas 2 a
Am[illegible]nia 14 b
Amalec civitas 117 b
Amalec Eliphaz Eſau filius ibid
Amalecinum 18 b
Amalecitæ populi 117 b rapiunt Siceleg urbem 13 b. 226 b. ſubjugati à Davide 218 a victi à Chodorlahomor 38 b. à Davide 125 b. à Joſue 122 b. 125 b. 221 b. à Saule 225 a. earum victoria 215 b. 216 b
Amalecitis regio 117 b
Amalricus Hieroſolymorum rex 94 a. 187 a Balduini frater 45 a. Damiatam fruſtra obſidet 122 b. Pelufium evertit ibid. [illegible] caſtra 45 a
Aman, aman 39 b
Aman ab Aſſuero rege ſecundus Judæorum hoſtis 251 b. ſuſpenſus 193 b. 251 b. eius ſuperbia, tyrannis 251 b
Amana, amana fluvius 75 a
Amana mons ibid
Amaonis Roboam regis uxor 50 b
Amanum urbs 188 a
Amanus mons 75 b
Amarkahob 131 b
Amaſa dux militiæ abſalom à Joab per fraudem occiſus 129 a. 130 a eius patria 5 a
Amaſias rex Juda 107 b. 193 a. eius cædes 25 b. 257 a. idololatria 257 a. pater ibidem victoria 10 a. b 52 a. 130 a. 257 a
Amath urbs 2 a. 107 a. b
Amath villa 74 b
Amathæus filius Chanaan 107 b
Amathæ civitas 136 a
Amathe urbs 107 a. b
Amathæi, amatheni populi 107 a
Amathenis regio ibid
Amatheos urbs ibid
Amathenis regio ibid
Amathi urbs ibid
Amatites regio 4 a. 107 a
Amathus caſtrum 75 b. villa ibid
Ameryſius Galilææ vicus 101 b
Aminadab domus 22 a. in ea arca Domini ib.
Amiternia urbs 183 a
Amma civitas 2 a. fluvius 75 a
Ammad urbs 107 a
Amman urbs regia 34 a
Amman ea regio ibid
Ammath urbs 107 a
Ammaum, ammaus civitas 47 a
Ammaus vicus 139 a
Ammon filius Lot, ammonitarum progenitor 31 b. 205 b. eius mater 205 b
Ammon, urbs regia 34 a. Levitica 108 b
Ammoni civitas 14 b
Ammonitæ populi 34 a. 9 à Davide ſubjugati 128 a. b. Iſraelitis dominati 222 a. à Judæis victi 40 b. 90 b. 222. 224 & ſeipſos occidunt 234 b. eorum in Galaaditas crudelitas 87 a. metropolis 34 a. origo ib. ſedes ib.
Ammonitis regio 34 a. à Davide vaſtata 128 a. à Saule 90 b
Ammodidor Levitica civitas 101 b
Amna civitas 2 a
Amnis Jeruſalem 116 b
Amnon Davidis filius Thamar ſororem oppreſſit 51 a. 128 a. ab Abſolone fratre occiſus 25 b. 51 a. 69 a. 128 b
Amæniam 14 b
Amon Levitica civitas 2 a. 108 b
Amon Manaſſis filius rex Juda 193 a. 240 ſepultura 151 a
Amenæ urbs 19 b
Amor amorem allicit 146 b. difficilia reddit facilia 147 a
Amordus Damaſceni regni præfectus Chriſtianis auxilio eſt 81 a
Ammorræi & amorrhæi populi 31 b. 117 b. Engaddi incolæ à Chodorlahomor cæſi 47 b. Hermon montis incolæ 83 b. à Ioſue deleti 119 b. ab Iſraelitis cæſi 31 a. lapidibus cælitus obruti 40 b. 110 a. à Salomone ſubacti 101 b. eorum origo 31 b. reges quinque à Ioſue ſuſpenſi 47 a. 31 b. regio 31 b regnum ibid
Amorrhæi flumen 117 b
Amorrhæus Chanaan filius amorrhæorum parens 31 b
Amorrhæus mons 117 b. montis via 125 b
Amos Propheta 238 a. eius martyrium & mors 55 b. 237 b. patria 55 b. prophetia 237 b. ſepulchrum 55 b
Amos Sirach Judæorum dux 195 b. 252 b
Amola civitas 14 b
Amothor Levitica civitas 101 b
Amphar civitas 136 a
Amphipolis civitas 277 a
Amphitheatrum Jeroſolymæ 152 b. Veſpaſiani 78 a
Amri rex Iſrael 233 a. Samariæ urbis conditor 19 b
Amthar civitas 136 a
Amygdalon ſtagnum 165 a
Anaarath civitas 35 a
Anab civitas 59 b. vicus ibid
Anacletus Papa Græcus, martyr 149 b. 28[illegible] b eius decreta 284 b
Anaelus Babylonius Judæorum pontifex 259 b
Ananeel turris 168 a
Anani propheta Aſam regem objurgat 233 a incarceratur ib. eius filius ibid
Anania Chriſti diſcipulus D. Paulum apoſt. baptizat 85 a. 274 a. eius domus Damaſci 83 a
Anania civitas 14 b
Ananiæ Pontificis domus 153 a
Ananias captivus in Babylonem abductus 241 b. in fornacem ardentem mittitur 246 a
Ananias pſeudopropheta contra Jeremiam prophetat. 243 a, b. eius mors à Jeremia prædicta ibid
Ananias & Saphira ſubitò moriuntur 273 a
Ananus Judæorum pontifex Simonem Gioræ filium acrabara expellit 70 a. eius crudelitas 163 b. 281 a. monumentum 157 b
Anaſtaſius I. imp. 196 b. II 197 a
Anaſtaſius I. Papa 196 a. II. ibid. b. III. 198 a IV. 199 a
Anathon civitas 163 a. Hanathon & Nathon dicta ibid.
Anathot levitica civitas 14 b
Anathot turris ibid. viculus Jeremiæ patria 14 b. 144 a. b
S. Andreas apoſt. Petri frater 111 b. eius civitas 137 a. domus ibid. electio 111 b. 264 a. martyrium 284 b. patria 137 a. peregrinatio 284 b. reliquiæ Conſtantinopolim ex achaia tranſlatæ 281 a. vocatio 263 a. eum quotidie S. Miſſam celebraſſe 66 a
Andromeda à bellua marina devoranda à Perſeo liberata 23 a
Andronicus Oniam Pontificem occidit 254 a
Anea villa 39 b
Anec 2 a
Anem Levitica civitas 35 a. loci nomen 39 b
Aner abrahæ frater 90 a
Aner Levitica civitas 70 b
Aneth civitas 35 a
Angaris mons 151 b
Angelus abacuc in Babylonem transfert 173 b. 247 a. apoſtolos è carcere educit 153 a. 273 a. [illegible] 173 a. 271 b. apparet S. annæ Deiparæ virginis matri 160 a. Cornelio Centurioni 274 a. Balaam ariolo 54 b. Gedeoni 72 b. 222 a. Joſepho nutritio Chriſti 161 a. b. 218 b. Manue Sampſonis patri 221 b. D. Paulo apoſtolo 166 a. Zachariæ Joannis baptiſtæ patri 160 a. 263 a. aſſyrios occidit 174 a. 239 b. à Davide in cædem Jeruſalem extento gladio viſus 210 a. Eliam paſcit 233 b. Heliodorum flagellat 162 a 253 b. Herodem punit 161 a. 275 cum Jacobo patriarcha luctatur 207 a. Jeſum confortat 170 a. Judæos [illegible] 210 a juvat 255 b. Petrum apoſt. è carcere liberat 166 a 275 b. piſcinam movet 156 a. 263 b. Tobiæ comes 240 a
Angeli in æterna beatitudine confirmati 201 a. Chriſto miniſtrant 262 a. convivio excepti ab abrahamo 31 b. 205 a. à Lot 205 a Jacobo Patriarchæ obviant 33 a. 207 a Lot è Sodoma educunt 205 a. Moyſem ſepelierunt 218 a
Angelorum chori novem 201 a. creatio ibid officium ibid. ruina ibid. templum 49 b. 151 a
Angularis lapis 167 a. porta ibid. turris anguli porta 167 a
S. Anacletus Papa 194 b
Aniel 2 a
Anim civitas 39 b
Anima collis aquæ ductus 16 b
Anima humana, ejuſque dotes 201 b. corporis domina, ad ſimilitudinem Dei facta ibid.
Animalia quæ in arca Noe conſervata 205 a
Anin 14 b
S. Anna Deiparæ virginis mater 142 b. 259 b ejus domus 153 b. filiæ 260 a. b. mariti tres 259 b. & ſeq. obitus 153 b. 194 b 260 b. obviatio viro 167 a. patria 142 b. ſepulchrum 171 b. templum 153 b. ei Gabriel angelus apparet 160 a
Anna Helcanæ Levitæ uxor, Samuelis prophetæ mater 223 b
Anna Judæorum pontifex 262 a. Caiphæ ſocer 270 b. ejus domus 153 a
Anna propheti∫ſa Evangelica 261 b
Anna Tobiæ uxor 239 a. 240 a
Annus quid 192 a. magnus quot annis conſtet 96 b. anni ſolaris diviſio 191 a
Anon rex Ammon legatos Davidis violat 128 a
Antaradus & Antetadus urbs 184 b. à quo condita ibidem. Epiſcopatu nobilis ibid.
Anthedon urbs regia Idumææ 22 b. 131 b
Anthemius Imperat. 196 a
Antichriſtus ubi naſciturus 81 b. 285 a, ejus aſcenſio 171 a. 285 b. caſtrametatio 39 b. miracula & ſigna fallacia 285 a. mors 171 a 285 b. perſecutio in Eccleſiam 69 b. 285 b eo regnante juge Chriſtianorum ſacrificium triennio publicè ceſſabit ib. de eo Danielis Prophetia 148 a
Antigoni Ariſtobuli filij mors 219
Antigoni Ariſtobuli fratris cædes 163 b. 268 b
Antilibanus mons 2 a. 86 a. regio 75 b
Antiochena Syriæ regio 95 b. 107 b
Antiochia Piſidiæ urbs 275 a
Antiochia Syriæ urbs 97 b. 98 a. 275 a. patriarchatu nobilis ib. in ea Chriſtianorum Eccleſia 274 b. Petri apoſt. cathedra 275 a
Antiochi Syrorum [illegible] dicti 116 a
Antiochus epiphanes Syriæ rex 107 b. 253 b

Ægy-

Ægyptum invadit 255 b. & ſeq. Antichriſti figura 257 a. 258 a. Jovis [illegible] ſtatuam ubi erexit 27 a. Judæorum [illegible] ſacrificium triennio ſuſtulit 69 b. 254 b obſidet Doram civitatem 72 b. Maſſadum caſtellum 39 a. patria obſes Romæ 255 a templum Elymaidis ſpoliare tentat 255 b Hieroſolymitanum ſpoliat, & polluit 155 b. 254 b. Triphon ducem perſequitur 187 a. à vermibus conſumitur 255 b. [illegible] ædificia 107 b. 222 153 a. crudelitas 107 a. 152 a 153 a. 254 b. exercitus ſtrages 47 b. idololatria 153 a. 157 b. pater 253 a. perſecutio in Judæos 193 b. 254 b. Phaſaon ab Alexandro Jannæo capta 75 b. vallis 175 b
Antiochus Eupator Syriæ rex 254 a. 255 b Bethſuran urbem cepit 44 a. 256 a. Judæam invadit 256 a. cum Judæis pacem init ibid. ejus mors ibid. pater 255 b
Antiochus Magnus Syriæ rex capitur 255 a Syriam invadit ibid. vincitur 253 b. 253 a ejus filius 253 a. mors ibid. victoriæ ibid
Antiochus Pius 27 a
Antiochus Sedetes Syriæ rex 257 a. Jeruſalem obſidet 258 a. fœdus cum Judæis init 257 a b. eius mors 258 a
Antiochus Seleuci filius Syriæ rex Apamiæ conditor 188 b
Antiochus Soter Syriæ rex 252 b
Antiochus Theos Syriæ rex ibid
Antiopia urbs 102 b
Antipater Herodis aſcalanitæ pater 70 b. capit Memphim 122 b. Peluſium 122 b. Judææ procurator à Romanis factus 258 b eius filij 259 a. mors ibid
Antipatrida, & antipatris urbs 70 b. à quo condita ibid. Epiſcopatu clara ibid. juxta eam montes ibid
Antiſtes unde nomen habet 67 a
Antonia arx 152 b
Antoninus Caracalla Imp. 195 a
Antoninus Pius Imp. 194 b
D. Antonius Eremita 125 a. eius ependyte S. Hilarion uſus 134 b
Antonius Imp. Climacem montes pervios fecit 2 b. eius epigramma iiſdem montibus inciſum 2 a
Antonius Romanus Conſul Cleopatræ amator 47 b
Antrum D. Jacobi 174 a. Petri ibid
Anua pagus 136 b. villa 25 a. urbs 136 b
Anuath vicus 25 a
Aocabi Iudææ terminus 25 b. 39 b
Apadno nomen loci 39 b
Apamea Syriæ urbs 97 a. 188 a. b
Apamea regio 188 b
Apamia antiochi regis mater 188 b
Apamia regio ibid
Apamia urbs, Cœleſyriæ metropolis ibid. à archiepiſcopali ſede nobilis 186 b. 188 b. à Rom. obſeſſa, à Saracenis capta 188 b
Aphæca turris 25 b
Aphara 14 b
Aphec amorrhæorum terminus 116 b. campeſtria 234 a. urbs 2 b. 35 a. 223 b. 234 a
Apheca amorrhæorum terminus 116 b. caſtellum ibid. a. civitas 35 a. 39 b
Apherima civitas Samaritis adempta, Iudæis traditur 25 b
Aphe[illegible]dommim 46 a
Aphin 14 b
Aphoni 30 a
Aphra vicus 15 a
Aphraim civitas 35 a
Apis Ægyptiorum Deus 112 b. 121 a. eius ſimulachrum 121 b. templum ibid. a. b. de eo Cambyſis Perſarum regis iocus 116
Apobaterion nomen loci 97 b
Apocalypſis Ioannis Evangeliſtæ 284 a
S. Apollinaris Epiſcop. Ravennæ paſſus 281 b
Apollinis templum Gazæ 133 b
Apollodorus Lyſimachi frater 134 a
Apollonia urbs regalis 21 a. 25 b. 72 b. 277 a
A[illegible]nius antiochi [illegible] exercitus dux 254 b. & ſeq. Jonatha Machabæo inſidias ſtruens profligatur 24 b
Apollonius Theſſalonicenſis dux 253 b
Apollos Iudæus alexandrinus Epheſi Evangelium prædicat 278 a
Apoſtolorum opera 153 a. 241 b. 152 a
Apoſtolus quid ſignificat 69 a
Apoſtoli Evangelij doctores ordinantur 64 a. b. ſacerdotes 64 b. ſacerdotium officium fundit 65 b
Apoſtolorum acta à D. Luca quando ſcripta 181 a. Concilium 150 b. 176 a. diviſio 150 b electio 164 b. flagellatio 153 a. fuga 173 a. incarceratio 153 a. ſtabula 174 b. [illegible] è carcere 153 a. nomina 164 b. 164 a. 96 dum lotio 150 b. ſacrificium 65 b. & ſeq. ſymbolum 150 b
Apoſtolos Miſſæ ſacrificium celebraſſe 63 b & ſeq. mundum univerſum docuiſſe 68, b ordinaſſe Epiſcopos & ſacerdotes 67 b
Appamena urbs 188 a
Appij Forum 280 a
S. Apolegius Brixiæ paſſus 281 b
Aqua naturalis 120 a, è petra 117 b, 121 b. 125 b 221 b, è templo 169 a
Aquæ calidæ 129 b. Contradictionis Iſraelitarum 73, miniſo 117 b, 216 a cryſtallinæ 221 a, elementares 16. Gabaon 17 b. Jericon civitas 23 a. Magedo 73 b. Maron 102 a. Mataræ, [illegible], Maſrephothmaim, Maſſerephot, 2 b. Merom, Maron, marmor 102 a. 109 a
Aquæductus 16 b. 160 a. 174 b. 175 a. b
Aquarum inundatio 72 a. porta 167 b. putens 6 b. urbs 34 a
Aquenſis urbs 185 a. territorium 280 b
Aquila aurea 162 a
Aquila Iudæus D. Pauli apoſt. hoſpes 277 b eius uxor ibid
Ar urbs 31 b
Arab civitas 10 b
Araba campeſtria 129 b. mare 32 a. villa 35 a 136 b
Arabathone civitas 40 a
Arabes populi 119 a
Arabia regio 75 b. & ſeq. triplex eſt 76 a, eius deſcriptio 75 b. & ſeq. deſertum 31 b, 84 b incolæ & ſitus 75 b
Arabia DESERTA 76 a. 95 b, quæ animalia gignit & nutrit 76 b. Beriara dicta ibid eius incolæ, metropolis, ſitus ibi. EVDÆMON 76 b. FELIX 76 a. 95 b. ab Abrahami filijs primum occupata 77 a. auri, argenti & gemmarum ferax 76 b. thurifera & aromatifera 76 b, eius animalia [illegible] ræ 77 a. fertilitas 76 a. b, incolæ 77 a. 77 a metropolis 76 a. nomina diverſa ibid. in ea D. Paulus apoſtolus prædicavit 77 b, PETRÆA 77 b. & ſeq. 95 b, alabaſtri ferax 78 a. unde Petræa dicta 77 b. 129 b. ſterilis & arenoſa 78 a, eius incolæ 77 b. metropolis 77 b. 129 b. varia nomina 77 ſitus, ib, PRIMA 76 a. eius metropolis 80 a. SECVNDA 76 a. eius metropolis 32 a. TERTIA 77 b
Arabicus ſinus 123 b
Araboth Moab campeſtria 129 b
Araceus Chanaan filius 187 a
Arachis urbs ibid
Arad fons 35 a. 121 a. urbs regia 39 b. ab Iſraelitis everſa ibid
Arad Cananæus rex ab Iſraelit. victus 119 a. 116 b
Arada Iſraelitarum manſio 117 b 215 b
Aradij populi 184 b
Aradius Chanaan filius ibid
Aradius & arados civitas ibid
Arados inſula ibid
Aram Naharim regio 95 b
Aram oppidum 78 a. 81 a. regio 95 a
Aram Sem filius 81 a. 95 a. 99 a. Damaſci conditor 99 a. Hus regionis princeps ib. eius filius 100 a
Arama civitas 102 a
Aramæa regio 95 a
Aramæi & aramæni populi ibid
Aran oppidum 78 a, 117 a
Arath regio 39 b. villa 15 a
Arbe urbs 45 b
Arbel vicus 78 a, 136 b
Arbella civitas 78 b. 39 b. oppidum 102 a
Arbellæ regio 102 a. oppidum ibid
Arbelorum ſpelunca à Ioſepho munita, à Bacchide expugnata 102 a
Arbi 15 a
Arboc urbs 49 b
Arbor ex qua crux Chriſti facta 102 a. ſcientiæ boni & mali 201 b, eius fructus primis parentibus prohibiti ibid. vitæ ibid
Arbores Hiericuntinas roſas proferentes 17 a pulchræ, ſed ſteriles 39 b
Arca fœderis qualis ſit & quæ contineat 159 a conſervata in domo Aminadab 22 a. in Maſpha 11 b. in Silo 30 b. à Philiſthæis capta 5 b, 30 b. 123 b. in templo Dagon collocata, idolum Dagon contrivit 121. 223 a in agrum Betſemitarum per vaccas remiſſa 21 b à Davide Hieroſolymam tranſlata 22 a. ponitur in monte Sion 132 a. in templo ib, abſconditur 159 a. ſecundum quoſdam in Babyloniam tranſfertur ib, è Babylone reducitur ibid. Romæ in triumphum portatur, ibidemque conſervatur ibid
Arca Noë fabricatur 202 b, ubi poſt diluvium quievit 97 b. 202 a. eius altitudo, latitudo, longitudo 202 b, diſpoſitio 203 a. reliquiæ ubi ſerventur 97 b. in ea quæ conſervata 203 a
Arca oblationis 162 a
Arce urbs 135 a
Arcadius Theodoſij 1. filius imp. 196 a Samuelis Prophetæ oſſa à Iudæa in Thraciam tranſtulit 19 a
Arcas urbs à quo condita 187 a. Epiſcopali ſede clara ibid. à Saracenis capta ibid
Arce, arcam urbs 129 b. 135 a
Arches urbs 185 a
Archelais vicus 25 b
Archelaus Herodis filius Iudææ tetrarcha 25 a ab eo b. archelais vici conditor 25 a. Heliaxi fontis rivuli in rivos deduxit 17 a. in exilium relegatus 261 a. eius ſomnium 40 a. 44 a
Archiataroth civitas ibid
ἀρχιερεύς
Arctus urbs 2 a. 120 b
Archiſynagogæ Tiberiadis, filia à mortuis à Chriſto excitatur 141 b
Archivum Hieroſolymitanum 152 b. & ſeq.
Arcus triumphalis Titi Veſpaſiani 159 a
Ardea [illegible] locus 35 b. [illegible] 155 a. [illegible] ibid
Aregba civitas 42 a
Arecon urbs 129 b
Arechon civitas 21 a
Aremac urbs 203 a
Arcia, nomen loci 10 a
Arena vitria 26. 32 a
Arenoſum deſertum 121 b
Areopolis urbs 32 a. 129 a
Areos idolum ibid
Aretas rex 83 a. 130 a. 274 a
Areth ſaltus 120 a
Arethuſa lacus 97 b
Areuna area 155 a
Argaticon 78 a
Argento arabia felix abundat 75 b. duplo æris pretio id divendit ibid
Argob regio 78 b. 79 b. urbs 78 b. à Jair filio Manaſſe capta 75 b
S. Arias 189 a
Ariel Martis idolum 32 a. urbs ibid. quid allegoricè ſignificat ibid
Arim loci nomen 15 a. villa 25 b
Arima civitas 19 a
Arimanum Levitica civitas 34 a
Arimathæa, arimathia levitica civitas 19 a. b
Arimma Levitica civitas 34 a
Ariſtarchus Pauli Apoſt. diſcip. 278 b. 280 a
Ariſtobolus alexandri Iannæi filius cum fratre de regno contendit 258 b. captivus Romam abductus 70 b. 258 b. Roma elapſus alexandrium

drium caſtellum reſtaurare tentat 70 b
Ariſtobolus Herodis aſcalonitæ filius à patre occiſus 155 a
Ariſtobolus Hyrcani filius Judæorum Pontifex & rex 130 a. 194 a. 258 a, b. agelum caſtellum occupat 25 a. Ituræos devicit 110 a. 258 b. matrem incarcerat, fratrem occidit 258 b moritur ibid
Ariſtobolus Hyrcani Iannæi filius Iudæorum Pontifex 259 a, eius mors ibid
Ariſtoteles alexandrinæ Bibliothecam inſtituit 177 a
Arithmeticā Abraham Ægyptios docuit 96 b
Aruch ſaltus 40 a. villa ibid
Arius rex Spartanorum ſeu Lacedæmoniorum Legatos ad Judæos miſit 253 b
Arnas mons 134 b. urbs ibid
Armamentarium regum Iuda 153 b. Salomonis ibid
Armenia major 97 a.b. eius montes ibid. in quarum Noe poſt diluvium quievit 97 a. 203 ubi Bartholomæus Apoſt. Evangelium prædicavit 182 b
Armeni populi 151 b. 174 b. 177 b, Libani montis accolæ 111 a
Arn[illegible]lus Imp. 198 a
Arnon civitas 31 b, rupes, ibid, torrens 31 b. 109 b. 129 b. 216 b.
Arnonis latronum ſpelunca 31 b
Aroer regio 78 b, urbs 31 b. 78 b 129 a. ariel & ariopolis cur dicta 31 a. Epiſcopali ſede clara, ib. Moabitarum metropolis 31 b, hodie Petra dicta 32 a. a Seon amorrhæorum rege capta 31 b. eius muri terræ motu corruerunt 31 a
Aromata optima creſcunt in arabia 76 b. ex India in Europam quomodo exportari ſolent 125 b
Aroſeth gentium civitas 102 a. b. 109 a
Arphis vicus 78 b. 99 b
Arphaxat Medorum rex à Nabuchodonoſore victus 248 b
Arphaxad Sem filius 96 a. 192 a. 203 b. eius filius 203 b. ſepulchrum 246 b
Arphaxad ei populi 96 a
Arphaxat magnus à Matthæo Evangeliſta devictus 175 b
Arsaces rex Demetrium vincit 157 a
Arſacidæ Perſarum reges dicti 116 b
Arſamites pagus 123 b
Arſiſſa locus 97 b
Arſur villa 70 b. urbs ibidem, Godefrido de Bullion obſeſſa, a rege Balduino capta ibid
Artaxerxes aſſuerus Priscus Perſarum rex 248 b
Artaxerxes Longimanus Perſarum rex 1[illegible] b 247 b. an idem cum aſſuero 248 a
Artaxerxes Magnus 251 a
Artaxerxes Perſarum rex 246 b. 248 b
Arvat villa 25 b
Arumia civitas 20 a
aruſdinetum 25 b ejus vallis ibid
arx antiochi 152 a. David 150 a. Sion ib. Turris [illegible] b
aſa civitas 25 b [illegible] b
aſa rex Juda 193 a. 232 b. Ændam expugnatam ſub ver[illegible] a. Gabaam reſtaurat 17 a. Geraram capit 53 a. Idola avertit & comburit 172 a. 232 b. Maſpha ædificijs munivit 17 b. a Syris ſubſidium quærit 232 b. & ſeq. eius mors 232 a. pacis 232 b. victoria de Æthiopibus 51 a. 54 a. 232 b
aſach Levitica civitas 4 a
aſachron mons 136 b
aſael frater Joab ab abner confoſſus 16 b
aſael Syriæ rex Geth urbem expugnavit 22 b
aſamon mons 116 b
aſan civitas 40 a. 131 a
aſar 131 a
aſara civitas 101 b
aſarnam Judæ terminus 40 a
aſarſual civitas 132 b
aſarſuſa, aſarſuſim 132 b
aſaſonthamar urbs 47 b
aſcalon campus 132 b. lacus 132 b. 135 a. vallis 132 b
aſcalon & aſcalona urbs 131 a, b. Epiſcopatu & Comitatu clara ib. una ex Philiſtæorum ſatrapijs 132 a. Saracenorum hodie propugnaculum ibid
aſcalonitæ Philiſtinorum reges dicti 132 a
aſcalonitæ 50 a. Samſone interempti 132 a 132 b
aſcenſio antichriſti 171 a. 286 b. Chriſti 171 a
aſcenſus ruborum 14 a. ſcorpionis 40 a
aſdod urbs 21 a
aſedech urbs 112 a
aſedoth civitas 118 a
aſedothphaſga civitas 120 b
aſem civitas 132 a
aſemona civitas 40 a. Iſraelit. 26 manſio 119 b
aſena civitas 40 a
aſeneth Putiphāris Heliopoleos Sacerdotis filia, uxor Joſephi Patriarchæ 70 a. 108 a
aſenna 132 b
aſephon 70 b
aſer Jacobi Patriarchæ filius 1 a. 207 a. eius benedictio a patre accepta quomodo impleta 12. 13 b. mater, quæ 1 a. 207 a
aſer civitas 71 a. vallis 13 b. villa 71 a
ASER TRIBUS 1 a. eius caſtrametatio 214 ſors 1 a
aſergadda civitas 132 b
aſerim civitas 117 b
aſermachimoth urbs 73 b
aſernai Judæ terminus 40 a
aſeroth Iſraelitarum 14 manſio 117 b. 215 a. urbs 72 b
aſeſima, aſerſual civitas 132 b
aſina locus 34 b. 217 a
aſiongaber civitas & Judæorum portus 118 a 231 a. 234 b. Iſraelitarum 32 manſio 118 a 215 b
aſnoth civitas 102 a
aſmona Iſraelitarum 26 manſio 119 b
aſna civitas 48 b
aſochis & aſochitos Galilææ oppidum 116 a
aſom civitas 132 b
aſopiſpo 70 b
aſor regia civitas 15 a. 25 b. 40 a. 48 b. 102 b 105 a. 121 a. Chanaan metropolis 102 b. una ex Decapoleos, ib. à Joſue deſtructa 102 b 109 a. a Jabin reſtaurata 102 b
aſora civitas 102 a
aſornoba, aſor nova civitas 40 a
aſotum civitas 101 b
aſphaltites, aſphaltitis lacus 44 b. 52 a. 109 b
aſphar lacus 40 a
aſſaron urbs 30 a
aſſeddim, aſſedim civitas 103 a
aſſemon & aſſemoth civitas 132 b
aſſernai Judææ terminus 40 a
aſſima oppidum 40 b
aſſor regia civitas 102 b
aſſuerus Magnus rex 193 b. 247 b. 215 a. Xerxes dictus 251 a. ejus convivium ibid. filius, uxor ibid
aſſumptio B. Mariæ virginis 171 b. 176 b
aſſur filius Sem Ninive urbis conditor 95 b
aſſur regio ibid
aſſurii populi 89 a
aſſyria regio 95 b. ejus ſitus ibid
aſſyrij populi 95 b. ab abrahamo victi 90 a 204 b. a Bethulienſibus fuſi & fugati 137 b 249 a. Damaſcum captam evertunt 82 b Sodomam ſpoliat 204 b. eorum cædes 174 a. caſtra ib. caſtrum 166 b. coloniæ Damaſcum miſſæ 82 b. monarchia 95 b. 97 a. victoria de Sodomitis 52 b. 90 a. 204 b
aſſyſini populi Chriſtianam religionem expetunt 187 a. eorum terra ibid
aſtaol civitas 22 a
aſtaroth caſtellum 78 b. idolum 96 b. ab Iſraelitis cultum 98 b. 220 b. 222 a. Deus Sidoniorum 8 a. idoli fanum à Salomone extructum 170 b. templum 216 b
aſtarothcarnaim urbs Levitica 88 b. 116 b. Og regis Baſan regia ſedes 78 b. in ea Iobi Prophetæ domus ibid
aſtaroth, carnaim urbs 78 b
aſtarte Sidoniorum Dea 8 a. Tyriorum 10 b. ab Iſraelitis culta 98 b. a Salomone 8 a
aſtemet vicus 40 b
aſterius Romanæ urbis ſenator 113 a. Martyr ibid. eius prece portentoſum dæmonis miraculum abolitur ibid
aſto villula 22 b
aſtronomiæ qui primi inventores 96 a. b. eam Ægyptios abraham docuit 96 b. Babylonij primique coluerunt ibid
aſuri populi 89 a
aſyla homicidarum 38 b
ataroth civitas 25 b
ataroth addar civitas 17 a. 25 b
atharoth ſophan civitas 34 b
ataroth civitas 25 b
athach civitas 40 b
athalia Judæ regina 193 a. 236 a. ſemen regium David interfici curat ibid. eius cædes & mors 164 b. 236 b. filius 236 a. idololatria 235 b. 236 a. maritus 235 b. pater ib.
athalim civitas 136 b
D. athanaſij ſepulchrum 127 b. ſermo de miraculo crucis 185 b
athar civitas 131 b
atharoth civitas 34 b
athenis Paulus apoſt. prædicat 277 b. eius primus Epiſcopus quis 277 a. 283 b
athar 40 b
athona civitas ibid
atomos quid 101 b
atrium Enon 107 b. Hieroſolymitani templi exterius 162 a. gentium ib. interius 160 & ſeq. Iudæorum ibid, ſacerdotum 159 b
attalia Pamphiliæ urbs 275 a
atyria regio 95 b
augusta regia civitas 25 b
auguſti Romanorum reges dicti 116 b
auguſtulus Imp. 196 a
auguſtus Imp. 116 b. 194 a. 259 a. Gazam urbem Iudæis ablatam Syriæ attribuit 134 a Herodis aſcalonitæ teſtamenti executor 134 a. eius orbis totius deſcriptio 41 b. 87 b 261 a. filia 91 a. templum 29 b. 72 a. 112 b 115 a. ei quinquennales ludi ab Herode dicati 72 a. vide Octavianus
avim civitas 15 a
avitus Imp. 196 a
avium creatio 201 a
aula regia agrippæ 115 b. Herodis 165 b. regum Juda 150 a. Machabæorum 152 b
aulon campus & vallis 72 a. 109 b
auothiair oppida Baſan 79 b
auran urbs 78 b
auranitæ populi ibid
auranitis regio ibid. & ſeq.
aurelius antonius Imp. 46 b 195 a
aurifodinæ 118 a
auro arabia felix abundat 76 b. auro legis ſanguis Evangelij pretioſior eſt 157 b
auſitis regio 99 a
autocratorida urbs Galilææ 141 b
axa filia Caleb 133 b. eius maritus ibid
axab, axaph civitas regalis 1 b
aza civitas 25 b. 153 b
azadada confinium Judæ 40 b
azael Syriæ rex 235 b. Benadad regem ſtrangulo ſuffocat ibid. ab Eliſæo unctus 82 b. 233 b. Iſraelitas affligit 236 a. b
azan urbs 134 a
azanoth vicus 136 b
azanoththabor civitas 103 a
azar fluvius 96 a
azarias rex Juda 193 a. 237 a
azarias puer in Babylonem captivus abductus 241 b. in fornacem ardentem projectus 246 a
azariæ propheta 232 b
azeca & azecha urbs 40 b. 219 a. 225 a
azmaoth, azmaveth 15 a
azone civitas 56 a
azar regia civitas 102 b
azotus urbs 21 a. 223 b. 273 b. capta ab aſſyrijs 21 a. à Jonatha Machabæo 21 a 157 a. Epiſcopatu claruit 21 a. [illegible] 21 a

212. 257 a.una ex Philiſtinorum ſatrapijs 21 a. Azoti mons, municipium, templum, torrens, turres ibid. via 27 b. villula 21 b
Azotij populi ibid
Azymorum dies 142 a

B.

BAal idolum 82. 162 98 b. 221 b. 233 a 234 b eius ara extructa 294 b. 233 a. deſtructa 72 b. 222 a. 236 a b. 240 b. fanum 26 a. b. 126 b. 130 a. 221 b. combuſtum [illegible] [illegible] vaſis aureis exornatum 236 a. lucus 72 b [illegible] a. 231 a. 236 a. b. 240 b. Prophetarum & ſacerdotum cædes 36 a. 233 b. 236 a. 241 a [illegible] ſtatuæ erectæ 238 a. deſtructæ 235 a. 236 a [illegible] b. templum 79 a. 233 a 236 a. b
[illegible] Baala urbs 222 a 130 b
[illegible] r nomen loci 25 b
[illegible] & Baalath urbs 21 b
[illegible] th 56 a
[illegible] & Baalgath mons 2 b. urbs ibid
[illegible] non mons 79 a
[illegible] dolum 222 a
[illegible] civitas 126 b. vicus ibid
[illegible] ſim campus 175 a. urbs 22 a
[illegible] ar vicus 15 a
[illegible] o Iſboſeth regem interficit 227 a
[illegible] ceps Archadis præfectus 185 a
[illegible] mira virtutis 126 b. vallis ibid
[illegible] Iſrael Judam tribum infeſtat 232 b
[illegible] in reſtauravit 59 a, eius domus delerur 233 a. filius ibid. idololatria, mors ibid
[illegible] turris 96 a. à quibus conſtructa 103 b
[illegible] altitudo ibid
[illegible] urbs 92 b. 95 a. 238 b. 241 b. 242 a [illegible] 146 a, 247 a. Chaldaicarum gentium caput 95 a. à quo condita 96 a. 105 b
[illegible] Ægypti 121 b
[illegible] regio 95 b. & ſeq. 97 a. ejus origo & ſitus 96 a
Babylonica captivitas 214 a. ejus relaxatio 248 a. tranſmigratio 143 a
Babylonij populi 96 a. b. an Aſtronomiæ inventores 96 a. b. obſervatores ibid. belliçoſi ibid damaſcum evertunt 82 b. Iſraelitis dominati 98 b. eorum monarchia 95 b 96 b. 97 a. 213 b. 242 b.
Baca vicus 2 b. 208 a
Bacar vallis 103 a. 188 a
Baccades nomen loci 136 b
Bachides Demetrij Syriæ regis exercitus dux 256 b. arbelorum ſpeluncam capit 102 a. Judæos occidit 256 a. Maſaloth expugnat 111 a. ejus in Bethſecæ incolas ſævitia 71 b
Bahalbeth urbs 109 a
Behaliephon civitas 118 a. nomen loci, ibid
Bahurim caſtrum & oppidum 15 a. 128 b
Bala mons promontorium 21 b. urbs 22 a. 54 a. 32 b.
Bala Rachael ancilla 10 b. 101 a. 207 a. cum Ruben concumbit 207 b. eius filij 20 b. 10 a. 207 a.
Balaa civitas 131 b
Balaam Levitica civitas 71 a
Balaam magus ab aſina ſua increpatur 32 b 217 a. Iſraeli benedicit 126 b. 130 a. 217 a ejus conſilium malignum 217 a. mors ibid b. propheta 77 a. 217 a. ſucceſſores tres magi 77 b
Balaat civitas 132 b
Balac rex moab 130 a. 216 b. & ſeq
Balam civitas regia 40 b 71 b
[illegible] principis patria 49 a
[illegible] urbs 188 a
[illegible] urbs ibid
[illegible] quercus 219 a. 30 b
[illegible] urbs 109 a
[illegible] Imp. 195 a
[illegible] Suites amicus B Iob. 95 a. 99 b. 209 a
[illegible] de Ballion I. Ieruſalem rex 2 b. 177 [illegible] Aconem 177 b. Berytum 185 b. Ptolemaidem 6 b. Sidonem 8 b. Tripolim 187 [illegible] agit 177 180 b. Sandalium caſtrum [illegible] 7 a. Tyrum fruſtra oppugnat 12 b. eius Epitaphium 177 b. frater 43 a. 177 a. 180 b. ſepultura 177 a
Balduinus II. Ieruſalem rex 182 a à Saracenis captus 12 b
Balduinus III. Jeruſalem rex 9 a. 94 a. b. 176 a. Boſram recuperare fruſtra tentat 80 a. ſuffragus 114 b. eius caſtra, clades 111 a. Damaſcena expeditio irrita 83 b. fuga 112 a pugna cum Damaſcenis 93 a. vita periculoſa 80 a
Balduinus IV. Jeruſalem rex Baccadis incolas delet 136 b. Boſræ agros vaſtat 80 a. Zoram expugnat 100 b. ejus ædificia 112 a. clades 113 a. pugna cum Saladino ib. victoria 103 a. 115 a
Bale urbs 54 a
Bale rex Edom 119 b
Baleth urbs 22 b
Baleoma civitas 54 a
Balloth 15 a
Balbath civitas 132 b
Balneæ 75 b. 85 a. 143 b. 128 a
Baloth civitas 40 b
Balſalida civitas 26 a
Balſamum ubi naſcatur 18 a. 47 a. b. 52 b. 54 a. eius deſcriptio 47 b. & ſeq. hortus è Judæa in Ægyptum translatus ibid. vinea ibid
Balthaſar Babyloniæ rex 147 a. eius mors 247 b. à Daniele prædicta ibid a. pater ib.
Balthaſaris magi oblatio 77 b. patria ibid a
Balthaſar Nabuchodonoſoris filius 241 b
Balthens Judæorum Pontificis 160 a
Bamoth vallis 126 b
Bamothbaal civitas 126 b. mons 126 b. 130 a
Bananiæ Salomonis exercitus principis patria 44 b
Bane civitas 21 b
Baptiſmus arena factus hominem ſatat 132 a Chriſti 261 a. baptiſmi efficacia 68 a. b
Barac Judicis patria 105 a. pugna cum Siſara 26 b. 158 b. 143 a. 212 a. victoria 101 b 105 a. 124 b. 157 b. 158 b. 212 a
Barach civitas 21 b
Barachiæ ducis pater 146 b
Barad 152 b
Baraſa civitas à Juda Machabæo incenſa 31 a
Barath 152 b
Barcæi populi 44 a
Barcea oppidum ibid
Bare nomen loci 157 a
Barecca viculus 21 b
Bariciani populi 44 a
Baris turris 152 b
Barnabas Apoſt. 274 a. 275 a. antiochiam miſſus 274 b. gentium doctor 67 b. 275 a 276 b. Pauli comes 152. 276 b. [illegible] ad Hebræos epiſtolam Græcè [illegible] 281 a. à Paulo ſecedit 277 a. ejus martyrium ib
Baraab regio 77 b
Bartholomæi apoſtol. electio 111 b. 264 a martyrium 282 b
Bartimæus cæcus à Chriſto illuminatus 269 a
Baruch Notarius & Scriba Jeremiæ 242 a. b in Ægyptum abductus 245 b. in Babylonem abit ibidem. Jeremiæ prophetias legit 161 b. 142 a. 245 b. ejus liber. 245 b
Barutus Syriæ emporium 185 b
Baſan quercus 79 a. regio 75 a. 79 a. b. 91 a. 92 a. ejus civitates & oppida 75 a. 79 b. fertilitas ibid. incolæ, latitudo, longitudo 79 a. baſan via 100 b
Baſanitis regio 79 a. 94 a
Baſcama oppidum 52 a
Baſcath, baſecat, baſechad urbs 40 b
Baſemath filia Salomonis cui nupta 112 b
Baſilica Hieroſolimitani templi 160 b
D. Baſilii ordinis monachi 15 b. 124 b
Baſiliſcus Imp. 196 b
Bataldis regio 97 b
Batanæa regio 79 b. Zonodoro ablata, Herodi attributa 100 a. Philippo Herodis filio teſtamento relicta ibid
Batanæi populi 79 b
Batania regio ibid
Bathanæa regio 71 b. 79 b
Bathe 2 b
Bathuel civitas 135 a
Bathul civitas ibid. b
Bauram civitas 25 a
Baziotia civitas 132 a
Beatitudo cæli 286 b
Becera arabiæ Felicis urbs 77 b
Bachar urbs 21 b
Bedar municipium 2 b
Bedegene nomen loci 79 b
Bedſamim civitas 131 a
Beelphegor idolum 127 a. ab Iſraelitis cultum 98 b. 217 a. eius fanum 127 a. 129 b
Beelſephon civitas 118 loci nomen ibidem
Beelmeon civitas 115 b
Beelzebub idolum accaron. Deus 20 b. 234 b 246 b. ab Iſraelitis cultum 98 b. ejus fanum 6 a
Beer puteus 126 b
Beerelim civitas 119 b. 126 b
Beerelim civitas 126 b
Beerſhura & beerſhera urbs 79 b
Befferon oppidum 44 a
Bel idolum 204 a. 247 a. eius templum 139 a 247 a
Bela urbs 54 a
Belasfort caſtrum 2 b. 3 b
Beleb civitas 108 b
Belenas urbs 106 b
Beleus fluvius 2 b
Belfort caſtrum ibid
Belgæ amicitiam cum Alexandro magno ineunt 242 a
Belina, Belinas, bellena urbs 86 a. 106 b
Bellifort caſtrum à quibus conditum 33 b
Bellinas urbs 106 b
Bellofort caſtrum 2 b
Belma villa 157 a
Belſethim Iſraelitarum 42 manſio 126 a
Belus fluvius 2 b. 54 a. b
Belus Nemrod filius 203 b. eius Imago divino honore culta, aſylum ſeis 204 a. diverſa nomina 203 b. & ſeq.
Benadad azaelis filius Syriæ rex ab Iſraelitis victus 236 b
Benadad Damaſci & Syriæ rex capit abelam [illegible] ibidem ahion ibid b. Cenereth 105 a. Dan ibid b. Tib eiſdem 241 [illegible] captus & dimiſſus 52 a 234 a Iudæis contra Iſraelitas opitulatur 235 a. Samariam obſidet 29 b 234 a 235 b. eius mors 235 b
Benamerium vicus 129 b
Benedictionis vallis 40 b
benedictus I. Papa 199 b
benedictus II. 197 a
benedictus III. ibid
benedictus IV 198 a
benedictus V. ibid
benedictus VI. ibid
benedictus VII ibid
benedictus VIII. ibid
benedictus IX. 198 b. 199 b
benedictus X. ibid
benedictus XI. 199 b
benedictus XII. ibid
beneiachan Iſraelitarum 28 manſio 118 a, 113 b
beheonim civitas 131 a
benhennom valles 269 b. & ſeq. 238 b. 240 b
beniamin Iacobi Patriarchæ filius 14 a. 117 b 208 a. eius mater ibid
beniamen nomen loci 152. porta 16 a. regnum 58 b
BENIAMIN TRIBUS 14 a. 219 b. Iudæ in regni ſciſſione adhæret 231 b ab aliis tribubus pene deleta, & quare 17 a 4.50 a. 220 b. eius caſtrametatio 114 b
benit civitas 16 a
bera vicus 2 b, urbs [illegible]
bereamoth civitas 136 b
berdan villa [illegible]
berenica Chalcidis regia [illegible]
berenice civitas 95 b. [illegible]
bergaber præfectus argob 72 b. baſan 79 a
beriara regio [illegible]

Bernardi de Scampis civitas 5[illegible] a
Bernardus de Breidenb Mogunt. Ecclesiæ Decanus & Camerarius 3[illegible] b
Berenice Agrippæ regis soror regina [illegible] eius regia 1[illegible]
Berenice Ptolomæi Philadelphi filia 11[illegible] b. eius frater, mariti, mors ibid. a fratre vindicata 1[illegible] a
Beromus [illegible]
Berosus 57 b. 58 a. 201 b
Beroth [illegible] 118 a
Beryth [illegible] 152
Berotha, berotha [illegible] 101 a
Berucha [illegible] 152
Berzna 127 b
Berzamoth civitas 151 b
Besda urbs 79 b
Bersabe civitas 108 b. 154 a. 157 a
Bersabee civitas 109 b. 118 a. 121 b. & seq. 123 a. 208 b. 133 b. Christianis [illegible] Patriarcharum sedes [illegible] 155 a
Bersan civitas 82 a
Bersabe civitas [illegible] a
Bersabium [illegible] ibid.
Berythus & Berytus urbs 86 a. 158 a b [illegible] quæ conditæ [illegible] Romanorum colonia ibid. [illegible]
Berzellai [illegible] Galaad Davidi [illegible] 158 b. & seq. 170 a
Besara oppidum 3 a
Besatan nomen loci 40 b
Beseel artifex tabernaculi fabricator 122 b. 119 b
Besor torrens 131 a. 226 b
Besbor quondam civitas 201 b
Betara [illegible] oppidum [illegible] a
Betarsaha civitas [illegible] ibid
Betaniph villa 11 b
Beten civitas 3 a
Beth [illegible]
Betharbara nomen loci 126 b [illegible] 201 b
Bethaca Samariæ vicus 71 a
Bethacara [illegible] 40 b
[illegible]

Bethan civitas 34 [illegible]
Bethanabrum [illegible] 77 b
Bet[illegible] villa 41 [illegible]
[illegible] civitas 16[illegible]
Betharamtha a Romanis capta 16 a
Beth[illegible] 118 [illegible]
Betheloh vicus 34 b
[illegible] 117 a
[illegible] civitas 153 a
Bethlehem [illegible] 43 b. desertum 44 a. [illegible] 43 b. 229 b. 91a 22 a
Bethlehem Galilææ civitas 43 b. 11 a
Bethlehem Iudæ civitas 43. 44 a. & seq. 20 7 b. [illegible]
Bethmaacha, bethmacha civitas 104 a
Bethmar [illegible] civitas 113 a
Bethnam vicus 21 a
Betharico 103 a
Bethnam [illegible] civitas 32 a
Bethnopolis [illegible] 19 a
Bethomania, [illegible] 26 a
[illegible] civitas 3 a
Bethoron [illegible] urbs 16 a. 155 a. superior Levitica civitas 16 a
Beth[illegible] vicus 169 a
Bethphage, bethphaga civitas [illegible]
Bethphelet civitas 15 b
Beth[illegible] 127 a
Bethrehob Levitica civitas [illegible]
Bethsabee Viriæ uxor 118 a. 219 b. 130 a. Davidi nupta 218 a. eius adulterium 131 a. 218 a. [illegible] 218 a
Bethsaida Decapolis civitas 157 a. b. 166 a. eius Christus [illegible] 157 b. 164 b
Bethsaida desertum 84 b. 157 a. 205 a b. [illegible] 157 a. piscina 156 a
Bethsamis [illegible] 157 b
Bethsan 66 a
Bethsames Iuda urbs Zeviticæ [illegible]
Bethsames Neptalim civitas [illegible]
Bethsames civitas 103 a
Bethsamitarum arcam Dei [illegible] 14 b. 124 a
Bethsan Decapolis civitas 71 a. 90 b. 226 b. [illegible] 15 b
Bethsan civitas ibid
[illegible] civitas 71 b. [illegible] ibid
Bethsemes & [illegible] 20 b. 55 b. 103 a
Bethsimoth [illegible] urbs 112 a
Bethsura bethsur, bethsoron, bethsur civitas 44 a. 157 a. [illegible] 44 a. fons ibid. villa ib
Bethsura ab Antiocho Eupatore capta 155 b 156 a
Bethul [illegible] civitas 133 a
Bethulia Galilææ urbs 137 b. ab Holoferne obsessa 137 b. 228 b. & seq. eius castellum 137 b. 139 a
Bet[illegible] civitas 44 a
Beth[illegible] civitas 21 b [illegible] ibid
Beth[illegible] carcer 153 a
Be[illegible] 7 b
Be[illegible] nomen loci 79 b
Be[illegible] urbs 19 a
Betul civitas 153 a
Berut, beruth oppidum 90 b. villæ duæ 71. urbs regia 44 b. 220 a
Be[illegible] vicus 133 b
Bezetha civitas 166 b. mons ibid
Bezecugo Damascenorum Procurator Sichem urbem evertit 30 b
Biblet Phœniciæ civitas 185 b
Biblii populi ib
Bibliotheca insignis 117 a
Biblium, biblus Phœniciæ civitas 185 b
Bigamia 201 a. b 206. b
Bitha a urbs à Romanis capta 16 a
Bithinia 176 a. 177 a. 184
Bitumen è mari mortuo quomodo colligitur 52 b, ad quid utile 52 b. Bituminis lacus 44

[illegible] 44 b
Blasphemiæ pœna 174 a. 214 b
B[illegible] 111 b
Boca maioris Syriæ pars 101 a
Boca [illegible] Syria minor 8[illegible] a
Bodanim populi 167 a
[illegible] 172 b
[illegible] 1[illegible] b
[illegible] Nili ostium 121 a
[illegible] Damascenorum rex 28 b
Bombycin[illegible] Damascenorum 22 a. Tripolitanum 1[illegible] b
Bononiensis Epist. [illegible] I. II. b. 106 b. III. & IV. [illegible] V. [illegible] VII. [illegible] VIII. 209 b. IX. 16[illegible] a
[illegible] 16 a
[illegible] 44 b
Booz [illegible] 161 a. Obed patris [illegible] 41 b. 216 b. [illegible] 41 b. 74 b. 222 a
Bo[illegible] vicus 25 a
Bo[illegible] 16 a
Bos [illegible] ab Ægyptiis [illegible] 116 a
Bo[illegible], [illegible] urbs 79 b
Bo[illegible] 15 b
Bo[illegible] & refugii civitas 127 a. 219 b. desertum 127 a
Bo[illegible] urbs 79 b
Bostra, bostron, bostra, bostrum Arabiæ deserte metropolis 76 a. 79 b. & seq. 80 a. 118 a. archiepiscopalis sedes nobilis 75 b, 80 a. [illegible] capta 79 b
Bo[illegible] 116 b. 215 b. Villis 23 b. 215 b
Botrium, botrum, botrus, botrys, Phœniciæ civitas 185 b
Bo[illegible] duodecim 161 b. die Dominico [illegible] agentes 48 a
Bozra urbs 79 b. 118 a
Brachmane 184 b
B[illegible] à Iulio Cæsare subacti 158 a
Brocardus 30 a. 86 a
B[illegible] Romanus Senator 188 b. 159 a
[illegible] Ægypti urbs 184 a. fluvius ibid regio ib
[illegible] nomen loci 116 b
[illegible] torres 162 b
[illegible] Heroum Magnificentiæ vide Balduinus, Eustachius Godefridus
[illegible] urbs a Turcis capta 137 b
[illegible] urbs 80 a
Buserei urbs 79 b
Busiris Ægypti metrop. 184 b. flumen, regio ibi.
Busiris busserei urbs 79 b
Butyrit Ægypti civitas 116 b
Buris civitas 82 b
Buzidomææ civitas 127 a
Byblos Phœniciæ civitas 185 b
Byra civitas 28 b
Byssus Damascena 82 b

C.

CAbrothaba israelitarum 13 mansio 124 a
Capseel civitas 44 b
Cabul castrum 113 b. civitas 53 a. terra 9 a. 113 b
Cadaverum vallis 175 b. & seq
Cademot civitas Levitica 127 a. desertum solitudo ibid
Cades civitas 5 a. 104 b. & sequ. 118 b. desertum 118 b. 125 b. 134. b. israelitarum 33 mansio 118 b. 226 a. palma 118 b
Cadesbarne civitas 7 a. 118 b. desertum 118 b
Cadimoh Levitica civitas 128 a
Cademi torrens 137 b
Cadmus Phœnicis Phœniciæ regis frater Græcas litteras Græcos docuit 5 b
Cadumim & Cadumim torrens 137 b
Cæci illuminatio 18 a. b. 37 b. 71 b
Cædesa urbs 105 b
Cælum credentib. apertum 153 a. 179 a. 180 a empyreum Dei & angelorum sedes 101 a ubi sit 170 a
Cæna nomen loci 44
Cænopolis civitas 166 b.

Cæſarea maritima 71 b. Palæſtinæ 71 b. [illegible]
ejus amphitheatrum & theatrum 71 a. [illegible] colæ ibidi diverſi [illegible] 71 b. [illegible] templum 72 a. Pancadis, Paniæ, Paniatis [illegible] & Philippi 72. 86 a. 93 a. 97 a. 105 b. & ſeq. 108 a. [illegible] Stratonis [illegible] b. Cæſareæ [illegible] 72 a. [illegible] 72 a. 74 a. [illegible]
Cæſareum regia [illegible] 150 [illegible]
Cain Adami filius 4 a. 202 a. Abel fratrem occidit 4 b. 202 a. ejus ædificia 4 a. 17 a. filij artium mechanicarum inventores 202 a. mors 35 b. 202 a. ſacrificium 46 a. 17 a. 202 a
Cain caſtrum, ſort, mons 35 b
Cainan Patriarcha 191 a. 202 b
Camarim 26 a
Caiphas Iudæorum pontifex 35 b. 170 b. [illegible] palatium 191 b
Caiphas urbs 35 b
Caius Caligula Imp. 193 b. 124 b
Caius I. Papa 195 b
Caleb Chanaan terræ explorator 133 b. 215 b. 217 a. 219 b. Enachim ex Hebron pellit 43 b. [illegible] filia 133 b. ſepulcrum 44 b. uxor 41 a
Callirhoe [illegible] 128 a
Calliſtus I. Papa 195 a. II. 199 a. III. 200 a
Calvariæ mons 175 a. ſiſſura 175 b. & ſeq. templum 177 a
Calvariarum turres trophæum Tamerlanis 84 a
Camela urbs 67 a. [illegible] b
Camelorum copia ubi 67 a
Camelus mons 87 a
Camon civitas [illegible] a
Campanarum uſu Iudæi carebant 14[illegible] b
Campeſtria deſerti 16 b. Idumææ 11[illegible] b. Iericho 16 b. 18 b. Medan. 93 a. Moab 129 a. b
Campi ſilvæ 44 b
Campſarim 26 a
Camſonis Soldani Ægypti mors 121 a
Campus Eſdrelon 35 b. Faba 37 b. de Oallis 123 a. Iericho 18 b. Libani [illegible] b. 5 b. Magedo 35 b. magnus 35 b. 37 b. Maiphe 32 a. [illegible] lemaidis 6 a. regius 72 b. Sabæ 35 b. 37 b. ſanctus 137 b. Sidonis 8 a. ſolitudinis 18 b
Cana urbs 26 a. 80 a. Galilææ 138 a. major 3 a minor 3 a. 138 a
Canan nomen 138 a
Cananææ filia à dæmonio liberata 3 b. 86, 265 b. ejus patria 3 b. 8 b
Cananæorum ſtrages & ſubmerſio 138 b
Canath, Canatha civitas 53 b. 80 a. Canathenſis 80 a
Cancellaria Ieroſolymitana 152 b
Candelabrum aureum templi Ieroſolymitani 160 a. Romæ in triumphum portatur & reponitur 159 a
Cane 71 b
Canis fluvius 2 b. 2 a. paſſus 2 a
Canatha urbs 80 a
Canopicum Nili oſtium 112 a
Cantorum ſuggeſta templi Hieroſolymitani 161 b
Capella in loco nativitatis Chriſti 43 b
Capernaum civitas 103 b. fons 104 a
Caphara civitas 16 b. vicus 16 b
Capharath oppidum 138 a
Capharbarucha civitas 44 b. villa ibid
Capharnaum civitas Galilææ metropolis 72 a. 103 b. & ſeq. 109 a. deſertum 107 a fons 104 a. regii ibid. b
Caphraſaba campus 70 b
capharſalama, capharſarama urbs 70 b
capharſoreth torrens 22 a. vicus ibid
capherdago vicus 22 a
caphetera murus 167 a
Caphira civitas 26 b. vicus ibid
capitolia 149 a
Capitolium 150 a
Cappadocia locus, in quo D. Georgius draconem interemit. 13 b. regio 95 a. b
Cappadoces 95 b
Capræ montibus gaudent 86 b
Capſeel civitas 44 b
Captivitatis chriſti via 172 b
Caræa civitas 41 a
Carcer Petri 166 a. Ieroſolymitana [illegible] 151 a. regius 170 a
Caria [illegible] 16
Cariathaim civitas 41 a
Cariathaim Levitica civitas 104 a. 127 a
Cariathiarim urbs 40 b
Cariathbaal urbs 22 a
Cariathiarim urbs 22 a
Cariathſenna, cariathſepher urbs regia 133 b
Carinus Imp. 195 b
S. Cariotti abbatis ſepulcrum 41 a
Carioth civitas 45 b. 127 a
Carioth terrain 102. 18 b
carmel mons 33 b. 41 a
carmeleon vallis 138 a
carmeli fons 36 a. [illegible] ibid
Carmelitarum origo 36 a
Carmelon vallis 137 a
Carmelum promontorium 36 a
Carmelus mons 3 a. 6 a. 62 a. 35 b. 45 a. 97 a. carmelus maris mons 35 b
Carmon præſidium [illegible] b
Carnaim civitas [illegible] a. gigantes [illegible] b
Carnaim Aſtaroth urbs ibid
Carnaim civitas 80 a
Carnea vicus 16 b. 78 b
Carnion præſidium 80 b
Caro ſpiritui rebellis 202 a. carnium eſus Noe conceſſus 203 b
Carolus I. Magnus Imp. 197 b. II. calvus dictus ibid III. craſſus ibid IV. 199 b. V. 230 b
Carta Levitica civitas 138 a
Cartam civitas 104 b
Carta Levitica civitas 138 a
Carthago Africæ urbs Tyri colonia 30 b
Carthan, carthar Levitica civitas 104 b
carus Imp. 195 b
Caſaloth civitas 36 a
Caſbim civitas 32 a
Caſdim populi 96 a
Caſed Nachor fratris Abrahæ filius 96 a
Caſij ſovis templum 118 b
caſiotis regio 118 b
caſis vallis civitas 20 a
caſius 118 b. mons 97 a. 118 b
caſphin civitas 21 a
caſphor civitas 80 b
caſphin civitas 22 a
Caſſiotis regio 118 b. caſſius Romanus Senator 135 a
caſtellorum nomen loci 148 a
caſtellum contra vos 169 b
caſtra aſſyriorum 174 a. ceſtij 181 a, chaldæorum 180 b. Damaſcenorum 191 b. Dan 22 a Herodis 173 a. ad murum [illegible] 118 b. 124 a. Pompeij 181 a. Romanorum 160 b. Saladini Syriæ regis 138 a. Simonis Machabæi 25 a. Titi Veſpaſiani 3 b. 14 a
caſtrum album 186 a. aſſyriorum 166 b. Sarmcis 20 a. Indi 3 b. Lamberti, Lamperti 3 b 66 a 27 a. novum 3 b. peregrinorum 3 b. 37 a. regium 3 b. 4 b. Roberti 130 a
Catachryſea auri fodina 118 a
catena aurea in templo Jeroſolymitano ſuſpenſa 164 b
cateth, cathetheth civitas 138 b
catharinæ virginis corpus ab angelis in montem Sina translatum 124 b. monaſterium ibid. ſacellum 43 b. ſepulchrum 124 b
cato caſtrum 73 b
cavan nomen loci 80 b
cavea Roob 80 b. Tyri 4 b
cayrus Ægypti urbs 121 b
cedar civitas 80 b. 103 b. regio 80 b. 118 b. & ſeq. in ea nundinæ celebres 98 b. & ſeq. tabernacula 98 b. & ſeq
cedar Iſmaelis filius 118 b
cedaſa urbs 3 a
cedes Levitica civitas 36 a. 45 a. 104 b
cedes Neptalim urbs 103 b. 104 b
cedeſa urbs 104 b
cedeſſa urbs 3 a
cedimoth urbs Levitica 127 a
cedri Libani 110 b
cedrina domus 150 a
cedron [illegible] 12 b
Cedron torrens 173 a. vallis 165 b. 173 a
Ceelon Levitica civitas 128 a
Celidium [illegible] 137 b
Celeſtin [illegible] 215 b
Celta civitas 45 [illegible] ibid. villula ibid
Celſus D. Hieronymus 183 a. b. 3. [illegible] 154 b
Cemiterium publicum Ieroſolymitanum 172 a
Cendebæus Antiochi [illegible] a Machabæis devictus 22 b. 24 b. 25 b
cenderena palm[illegible] 2 b
ceni civitas 109 a
Cenereth, cenereth civitas 103 a. 143 b. mare 139 b
Cenez civitas 119 a. regio ibid
Cenezæi populi 119 a
Cenſorem Moyſis 41 b
Cent regio Philiſthinorum 61 a
Centmoth civitas 105 a
Centurio confeſſor & martyr 146 b. Chriſti latus lancea aperit 172 b
Centurionis ſervus verbo à Chriſto ſanatur 103 b. 164 a. ſynagoga 103 a
Cepharnoma vicus 80 b
Cephas urbs 114 a
Cephina civitas 36 b. vicus ibid
ceremoniarum Eccleſiæ [illegible] 66 b
Ceſalephabus civitas 138 b
Ceſlen Zeritarum civitas 38 a
Ceſil civitas 45 a. 77 b
Ceſon Levitica civitas 36 a
Ceſtius [illegible] dux 16 a. 18 a. 7 b. 144 b
Ceſtij caſtrametatio 181 a
Cethim terra 28 a
Cethlis civitas 43 a
Cethron, cetron urbs 138 b
Cetura uxor abrahæ 108 a. ejus filij ibid
Chabalon, chabelon regio 9 a
Chaſul civitas 3 a
Chabul caſtrum 113 b. terra 9 a. 112 a
Chabulon regio 9 a
Chal urbs 18 a
Chalap urbs 2 a
Chalcedonenſe concilium 196 a
Chalcidica regio, Chalcidis regnum 105 a
Chalcis urbs Syriæ 105 a
Chaldæa regio 96 a. b
Chaldæi populi ibid. aſtronomiam ab Abrahamo edocti 96 b. aſtrorum obſervatores ibid. bellicoſi ibid. Iſraeli dominantur 156 b eorum caſtra 180 b. lingua Hebræa aſſinis 57 b. monarchia 95 b
Chaldæus Babylonis rex 96 a
Chaldæi [illegible] 97 b
Chali civitas 3 b
Cham Noe filius 202 b. patrem nudum deridet 203 b. Africam in diſperſione gentium accepit 204 a
Cham terra 116 a
Chamoth, chammathda 107 a. b
Chamzoe villula 41 b
Chamos Moabitarum idolum 99 b. 129 a. b ejus fanum 116 b. 171 a
Chana civitas 3 a. 104 a. 138 a
Chanaan filius Cham à Noe maledictus 203 b ejus ſepulchrum 186 b
Chanaan terra 86 b. 97 b. 107 b
Chananæa regio 96 b
Chananæi populi 39 b. 107 b. Iſraeli dominari 98 b. Salomonis tributarii 101 a
Chaphira 41 b
Charabe vicus 105 a
Charan Meſopotamiæ civitas 204 a
Charitatis exemplum 157 a. 173 b
Charmel mons 35 b. 45 a
Charra Meſopotamiæ civitas 96 a. b
Charta Levitica civitas 138 a
Charan civitas 104 b
Chaſalus villula 127 b
Chaſiam populi

Chaſed Nachor fratris abrahæ filius 96 a.
Chaſelath civitas 138 b
Chaſloim populi 24 a
chaslon villa 16 b
Chaſſelatabor civitas 138 b
Chazbi loci nomen 45 b
Chebar fluvius 97 b
Chebbom civitas 45 b
Chebron Levitica & refugij civitas 49 b
Chedar civitas 80 b. regio 128 b
Chedes urbs 104 b
Chenereth, Chennereth mare 159 b
Cephri 36 b
Cheros urbs 132 b
Chermela 139 b
Chermon mons 89 b
Cherubim Paradiſum cuſtodit 207 a, duo ſuper arcam Dei 159 b
Cheſelethtabor civitas 138 b
Cheslon 22 a
Chezib nomen loci 45 b
Chiddechel fluvius 97 a
Chineret mare 159 b
Chirlothtabor civitas 138 b
Choba, chobaa nomen loci 50 a. villa b
Chobar fluvius 97 a
Chodorlahomor Aſſyriorum rex 32 b. 47 b 119 b. 127 a. 130 b. ejus cum Sodomitis bellum 32 b. 58 b. 79 a. 204 b
Chorazain chorazin Galilææ civitas 81 a
Chore Eſau filius 100 a
Choreb mons 111 b
Choron caſtrum 9 a
Chorozaim, Chorozain Galilææ civitas 81 a 81 a
Chorræi gigantes 54 a
Chriſtiani feris objecti non laniantur 12 a. b unde Galilæi & Nazaræi dicti 108 b. 141 a quando ſic primum appellati 174 b. eorum caſtrametatio 85 b. cruciſ greſſionis 164 b. expeditio in Saracenos 83 a, b. 125 a. orandi mos 179 a. peregrinationes ad ſepulchrum Chriſti 78 a, 177 b. perſecutiones 22 a, b. 194 b. proceſſiones 164 b. ſepeliendi mos 175 b
Chriſtus naſciturus prædicitur 17 a b. 205 a. 204 b. 206 a. 208 b. 224 b. 238 b. 241 b annuntiatur 55 b. 141 a. 161 a. concipitur 56 a. 141 a. 194 a. naſcitur 38 b. 41 b. & ſeq. 43 b. 194 a. 161 a. circumciditur 41 a. 261 b. a Magis adoratur, 41 a, b. 43 b. 261 b. in templo offertur 17 b. 261 b. defertur in Ægyptum 123 a. 125 b. 135 a. 261 b. reducitur in Nazaret 261 b. educatur 141 a. ſedet inter doctores 28 a. 157 b. 261 b. baptizatur 20 a 60 b. 262 a. jejunat 91 a. 182 a. a diabolo tentatur 18 b. 19 a. 157 b. 262 a. Capharnai habitat 103 b. 262 b. cum Samaritana loquitur 27 a. 112 a. Galilæam prædicando bis circuit 108 b. 263 a. 265 a tempeſtatem ſedat 100 b. 263 a. Matthæum è telonio vocat 114 b. & ſequ. 143 b. 263 b. eligit 12 Apoſtolos 111 b. 264 a. peccatrici peccata remittit 154 a. 264 b. præcipitatur 141 a. 142 a. 265 a. Phariſæis ſignum Ionæ prophetæ dat 91 b. 266 a. Petro claves promittit 106 a ſtatерem pro ſe & Petro ſolvit 113 a. 266 b adulteram abſolvit 162 b. 267 a. lapidatur 162 a. 268 a. Zachæū vocat 18 a, 269 a. ungitur 169 a. 269 a. equitat ſuper aſinam 167 a. 169 a. 173 a. 269 a. flet 169 a. 169 b. 199 a coram gentibus clarificatur 61 a. 162 a, 269 negotiatores è tẽplo ejicit 163 a. 163 b. 269 ficui ſterili maledicit 169 b. 269 b. viduæ oblationē probat 162 b. 169 b. prædicit futura 173 a. 169 b. a Iuda venditur 131 b. 270 a. cum Apoſtolis agnum paſchalem comedit 170 b. 270 a. Euchariſtiam inſtituit 61 b 62 a. b. & ſequen 150 b. 270 a. cur ſub panis & vini accidentibus 63 b. & ſequ Deo patri obtulit 62 a. b. & ſeq. tranſit torrentem Cedron 172 a. 170 b. conſolatur filias Ieruſalem 178 a. 271 b. matrem Ioanni commendat 179 a. 271 b. cruce deponitur 175 b. 180 a. 271 b. ſepelitur 175 b. 271 b. apparet Magdalenæ 175 b. 272 a. mulieribus 180 a. 272 a Petro 174 a. 272 a. Emanuntis 47 a, 180 a. 272 a. X. Apoſtolis 150 b. 272 a. Thomæ 150 b. 272 ſeptem diſcipulis 204 b. 139, b. 272 XI. Apoſtolis ac 500 fratribus 272 b. Iacob 174 a. 272 b, veniet ad judicium 172 b, 172 b
Chriſtus Eccleſiæ caput 170 b. fundamentum 167 a. Evangelij doctor 61 a. Galilæus dictus 108 b. 141 a. Iudæis dorſum, gentibus faciem oſtendit 178 b. & ſequ. Nazaræus, & Nazarenus dictus 141 a. pellicanus eſt 61 b primogenitus & unigenitus 42 a. proclamatur tribus è cælo teſtimonijs 60 b & ſequ. ſacerdos ſecundum ordinem Melchiſedech 61 b. 62 a b. ſummus 60 b. 61 & ſeq. ſacramentis vim & effectum præſtat 61 a. b.
Chriſti ætatis anni 194 a. aſcenſio 170 b. 272 b. charitas ſumma 63 b. civitas 103 b. 141 a domus 103 b. educatio 141 a. effigies 106 a. b. a Iudæis per ſoſſa ſanguinem emittit 183 a. b. latus lancea perfoditur 179 b. 271 b. loca ſancta ſibi conſpurcat a. 43 b. miracula 32 a. b, 8 b. 18 a. b. 37 a. 73 a. 79 a. 84 b. 86 a. b. 103 b. & ſeq. 106 a. 110 a. & ſeq. 112 a. 137 a. b. 138 a & ſequen. 143 a. b. 135 b. 169 a. 171 b. 263 b. & ſequen. 267 b. & ſeq mons 111 b. mors 179 b. 271 b in morte prodigia 146. 179 b. & ſequ. 271 b. nativitas paſtoribus annunciata 41 a. 49 b. paſſio 12 a. 151 a. b. 155 b. 163 a. & ſeq. 165 b. 170 a. 172 b. & ſequ. 178 b. 179 a. b. 180 a, 170 & ſequ. patria 103 b. 108 b. 141 a. prædicatio 103 b. 104 a. 111 b. 140 a. 157 b. 263 a 267 a. reſurrectio 179 b. 272 a. ſacerdotium 60 a. 61 a ſacrificium cruentum & incruentum 61 a. b. 179 b ſepulchrum 175 b. 177 b & ſequ. 272 a. ad id chriſtianorum peregrinationes 78 a. 177 b. ſermo 111 b. 264 a b. & ſequent. 266 & ſeq. 270 a. b. ſtatura 106 a. b. transfiguratio 61 a 142 a, 166 a, veſtigia 104 b. 142 a. 170 b. vita 26 & ſeq.
Chriſtum cum Angelis ab Abrahamo convivio exceptum 51 b & ſeq Euchariſtiam inſtituens verum & proprium ſacrificium inſtituiſſe 26 a. b. & ſeq. in Euchariſtia verè eſſe 63 b
Chryſorrhoas fluvius 81 b-97 a 184 a
Chuttheorum gens 27 a
Chuzica caſa Ioannis monachi 16 b
Cibſaim Levitica civitas 26 a
Cidaris Iudæorum pontificis 160 b
Cidiſſus civitas 104 b
Cilicia regio 95 a. 98 a
Cimana vicus 138 b
Cina civitas 45 b
Cinæi populi ibid
cinæi Moyſis cognati 39 b
Cingulum Iudæorum Pontificis 160 a
Circus oblongus 154 b, rotundus 152 b
Ciſion Levitica civitas 35 a
Ciſon & ciſſon torrens 35 b. 36 a. 138 b. 143 a
Ciſterna Bethaniæ 169 b. Bethleem 43 b, Ioſeph. 138 b. Sira 54 b. Socoth 35 a. vetus 138 b
Citron urbs 138 a
Civitas Andrææ Apoſt. 137 a. Bernardi de Scampis 75 b. Chriſti 103 b. 141 a. David 41 b. 149 b. equitum 139 b. inferior 152 a b. Iovis 28 a. Iuda 41 b. nova 166 b. palmarum 18 a. Petri Apoſt. 137 a. prima à quo condita 203 a. ſalis 54 a. ſancta 148 a. Schytarum 71 a. ſecunda 165 a. ſolis 22 b ſuperior 149 b. virorum 144 b
Civitates in ſcripturis vocantur etiā vicus & villæ 77 b. quæque potentiores olim ſuos reges habebant 95 a. Levitarum 57 a. refugij ibid
Claudi ſanatio 162 b, 237 a
Claudius I. Imp. 79 a. 100 b. 194, b. 225 b. & ſeq II. 195 a
Claves Petro promiſſæ 106 a. 266 a. datæ 104 b. 272 b
Clavi Domini reperiuntur 176 b. Romam deferuntur 177 a
Clauthmon clautomon locus flentium 116 b
Clemens I. papa, 194 b. 283 b, eius mater 194 b. paſſio 283 b. II. 196 b. III. 195 a. IV. ibid b. V. b. ibid. VI. b. ibid. VII. ibid. VIII. b. ibid IX, b. ibid. X, ibid.
Cleopatra Ægypti regina Engaddi vineas in Ægyptum tranſtulit 47 a. margaritam quanto pretio emit 77 a
Cleophas S. Mariæ maritus 200 a
Cleophas diſcipulus Chriſti domum Chriſtum in Eccleſia m dedicaſſe 47 a. patria ibidem ei chriſtus apparet 47 a, 180 a. 172 a
S. Cletus papa 154 b. 283 a. paſſio 283 a
Climax montes ibid
Coa Phœniciæ civitas 6 a
Codibarich urbs 149 b
Cœleſyria Syriæ majoris pars 81 a. 95 b
Cœna Domini 61 & ſequen 159 b. 170 a. cur Deipara & fœminæ non interfuerint 64 b.
Cœnaculum angeli 153 a. Sion 150 b
Collis Achillæ 38 b. aquæductus 17 b. Olivetti 169 b
Colonia 21 a. Agrippina 10 a. Claudia 6 a Flavia 17 b
Coloſſeum Romanum 78 a
Columbarium 171 a
Columna coronationis 177 a. flagellationis 150 b. ignis & nubis 120 a
Columnæ æreæ 171 a. marmoreæ 28 b. 43 a Seth lateritia 96 a. vitreæ 124 b
Comagena regio 56 a
Communicantes, verè corpus chriſti accipiunt 63 a
Concha ærea 161 b
Concionis vallis 172 a
Concupiſcentiæ ſepulchra Iſraëlitarum 13 manſio 124 a. 215 a
Conradus I. Imp. 198 a. II. ibidem III. 199 a ejus Damaſcena expeditio 83 b. IV. 199 b
Conſiſtorium Iudæorum 153 a
Conſtantia civitas 135 a, 136 a
Conſtantienſe concilium 200 a
Conſtantinopolis à Turcis capta ibid
Conſtantinopolitanum concilium I, 195 b II. 196 b, III, 197 a. IV, ibid. b
Conſtans 1 Imp, 195 b. II 157 a
Conſtantinus Magnus I. Imp. 42 b. 135 a. 195 a
Contradictionis aquæ Iſraëlitarum 33. manſio 110 b, 216 a
Convallis illuſtris 72 a. Mambre 49 b. 51 b
Copar vicus 81 a
Coracinus piſcis 104 a
Coriatha civitas 117 a
Cornan, corbana 162 a
Corderum montes 97 b
Core rebellio & interitus 125 a. 180 a 216 a
Corea, coreæ urbs 72 b
Cornelius centurio baptizatur 83 a. 274 a. primus cæſareæ Epiſcopus 72 a
Cornelius Ianſenius Gandavenſis Epiſcopus 91 a. b
cornelius papa 195 a
Corona Domini invenitur 176 b. Romam defertur 177 a
Coronam ſpineam reges Hieruſalem geſtant 149 a
Corozaim, corozain Galilææ civitas 81 a 109 a
Corræi 21 b
Coth Phœniciæ urbs 6 a
Crac urbs 129 b
Craccum, crach caſtrum 186 a
Craſſus conſul Romanus 239 a
Creaturæ chriſto naſcenti blandiuntur 41 a morienti compatiuntur 146 b. 179 b. & ſeq
Creta inſula 67 b
Crocodilorum copia ubi 71 b. 74 a. 122 a
Crucigerum ordinis inſtitutio 176 b
Crudele facinus 154 a
Crux Chriſti ex qua arbore facta 20 a. 171 a portatur 164 a. erigitur 178 b abjicitur, & ſordibus operitur 176 a. ab Helena inve- natur

nitur ibid. b
Crucis caſtrum 10 a. Chriſti longitudo 164 b pars in templo Calvariæ collocatur 177 b à Perſis aſportatur 167 a. ab Heraclio reducitur ibid. a. b. in bello aſſumitur 83 b pars altera Romam defertur 177 a. Feſtum exaltationis inſtituitur 167 b, inventionis 176 b. glorificatio 175 a. monaſterium 10 a Nicodemi inſigne miraculum 185 a. notæ in veſtibus Iudæorum 158 a. ſignum in aëre apparet ibid. ſupplicium prohibetur 176 b templum 6 a. 10 a. via 164 a
Crucigreſſionum origo 164 b
Crypta ſubterranea 155 a
Curiæ quinque Paleſtinæ ſeu Iudæorum 85 b
Curia Hieroſolymitana 153 a
Cuzumobarech urbs 149 b
Cydæſſa vicus 3 b
Cydida urbs 104 b
Cypreſſi Libani 110 b. Sion 151 b
Cyprus caſtellum 16 b
Cyrene Africæ civitas 82 b
Cyrus Perſarum rex 247 a. 248 a. eius pietas 159 a 248 a.
Cyſo torrens 138 b

D.

DAbarita Levitica & refugij civitas 36 a
Dabbaſeth civitas 159 a
Dabereth Levitica & refugij civitas 36 a
Dabir regia civitas 32 a. 133 b, Academia Paleſtinæ 133 b
Dabir rex Eglon 47 a
Dabira villula 138 a
Dabrath Levitica & refugii civitas 36 a
Dadan urbs Idumææ 119 a
Dæma civitas 133 b
Dæmones porcos ſubmergunt 79 a. 163 b Sanctorum reliquias horrent 29 b
Dæmoniaci curati 88 a. 163 b, 164 b
Dæmonis de victima diſparente præſtigiæ 112 b. & ſeq.
Dagon arx 28 b. idolum Philiſtinorum 21 a 134 a. 223 b
Dahua, Dahiud 45 b
Dalila Samſonis amaſia 24 b. 123 a
Damaſcena aqua 82 a. byſſus 82 a. pruna 81 b 82 a. regio 76 a. 82 a. roſa 81 b. Syria 76 a. 82 a
Damaſcene regio 82 a
Damaſceni Davidis tributarij 82 b. eorum Coloniæ in Africam tranſmiſſæ ibid. in Galaaditas crudelitas 87 a. quot millia incendio perierint 84 a
Damaſcenus ager 45 b. 81 b. 101 b. à Chriſtianis vaſtatur 82 a ejus terra miræ virtutis 46 b. archiepiſcopus 101 b. pannus 82 a. rex in fruſta concerpitur 83 b
Damaſcus Eliezer filius 82 b
Damaſcus Syriæ metropolis 81 b. & ſeq. 83 & ſeq.
Damaſus I. Papa 195 b. II. 198 b
Damiata urbs 122 b. & ſeq
Dameſec urbs 81 b
Damna Levitica civitas 139 a
Damnaba villa 32 a. 117 b
Dan caſtra 22 a. civitas 105 a b. & ſeq. fons 109 a. 112 b. & ſeq. fluvius 109 a. mons 16 a. vicus 106 b
Dan Iacobi Patriarchæ filius 20 b. 207 a. ejus mater ibid
DAN TRIBUS 20 b
Dana civitas 105 a
Dani Sidonem claſſe obſident 8 b
Daniel Propheta in Babylonem abductus 241 b. & ſeq. Bel idolum evertit 247 a. exaltatur 242 b. jejunat 247 b. & ſequ. Suſannam liberat 243 a. ſomnia interpretatur 242 b. 246 a. 247 a. ejus cibatio 173 b. 247 a. 70 hebdomadæ 193 b. 247 b. prophetia 248 a. viſio 247 a
Danſa civitas 46 a
Danus fons 109 a
Daphca, Daphchah Iſraëlitarum 9. manſio 119 a. 124 a. 211 b
Daphne & Daphnis fons 106 b. 113 b
Daran civitas 39 a
Daria vicus 84 b
Daroma 46 a
Dasbath Levitica & refugii urbs 36 a. 139 a
Daron caſtrum 119 a. civitas, ibid
Dathan rebellio & interitus 125 a. 216 a
Datheman caſtrum 32 a. oppidum ibid
David Rex 193 a. Arcam Domini in Jeruſalem transfert 22 a. 227 b. armiger Saulis 225 a. Iſraelitas numerat 38 b. 229 a. Levitas in claſſes diſtribuit 59 b. 229 b. princeps 400 virorum 53 b. 126 a. propoſitionis panes edit 19 a. 225 a. Saul haſtam & ſcyphum tollit 226 b. oram pallij abſcindit 50 a. 226 a, à Semei maledicitur 15 a. 228 b. ungitur in regem 41 b. 125 a. 227 a. eius adulterium 151 a. 228 a. ædificia 148 a. 149 b. & ſeque. a. 155 a. arx 150 a. civitas 41 b 149 b. domus 38 b. fœdus cum Ionatha 37 a. 225 a. fornix triumphalis 54 a. fortitudo 44 b. fuga 15 a. 17 a. b. 19 a. 35 a. b 38 b. 40 b. 46 a. 48 a. 129 a. 171 a. 225 b. & ſeq. 228 b. gloria 225 b. homicidiũ 128 a. monomachia cum Goliath 24 b. 55 a. b. 225 a. mors 230 a. palatium 150 a. pater & patria 41 b. pietas 152 a. pœnitentia 152 a. 228 a. porta 168 a. prophetia de Chriſti ſacerdotio 60 b. Pſalmi 229 a. ſedes 49 b. 150 a ſepulchrum 41 b. 152 a. 231 a. ſolium 150 a. 227 a. regia 150 a. theolatria 170 b. 227 b. thronus 150 a. turris 168 b. victoria 15 b. 19 b. & ſequen. 22 b. 24 a. 34 a. 40 b 45 a. 46 b. 54 a. 82 a. b. 89 a. 133 a. 135 b. 148 a. & ſeq. 150 a. 175 a. b. 227 b, 228 a. uxor 15 a. 89 a.
Debbaſeth civitas 139 a
Debera oppidum 46 a
Debir civitas 32 a
Deblatha, deblathaim civitas 127 b. deſertum ibid
Debora phrophetiſſa Iſraëlis Iudex 16 b. 192 a. 221 a. ejus palma 26 b. 221 a. prælium cum Siſara 16 b. 74 b. 137 b. 138 b. 221 a. victoria 102 b. 124 b.
Deboræ Rebeccæ nutricis ſepulchrum 16 a 19 a. 20 a. 30 b. 207 b.
Decalogus promulgatur 27 a. 124 b. 212 a. 217 b. in arca cuſtoditur 159 a. Romæ in triumphum portatur ibid
Decapolis regio 107 a
Decius Imp. 195 a
Deda civitas 46 a. 119 a
Dedanim Idumææ urbs 119 a. ſaltus 119 b
Delean civitas 46 a
Delta Ægypti pars 122 a
Demetrius Gadarenſis Pompeij magni libertus 85 b
Demetrius Soter Syriæ rex 25 b. 256 a. ejus principum fuga 4 a
Demetrius Soteris filius rex 257 a
Denaba Idumææ civitas 119 b
Deſerti campeſtria 16 b. mare 52 a. ſpelunca 55 a
Deſertum Arabiæ 31 a. 84 b. arenoſum 131 b Bethſaide 84 b. Boſor 127 a. Cades 118 b 125 b. Cadeſbarne 118 b. Capharnai 107 a Deblata 127 b. Engaddi 48 a. Etham 119 b. Hai 18 a. Iaſa 128 a. Iericho 18 b. Idumææ 120 b. Iuda, Iudææ 51 a. Maon 52 a Moab. 129 b. Quarentana 19 a. Sur 124 b. Thebaidos 125 a. Thecuæ 55 b.
Deus quid 101 a. Iraelitis in columna nubis & ignis adeſt 124 a. mundum ſex diebus creat 201 a. b. opera bona etiam in ſtatu peccati facta remunerat 11 b
Deus Sabbatum ſanctificat 202 a. ejus conſtitutio certa & firma 68 a. num peccata eam impediant ibi. ultio in malos 32 b. 47 b. 52 b. ei duobus modis aliquid offerimus 63 a
Deuteronomij liber ubi à Moyſe ſcriptus 130 b. 218 a. explicatur 126 a. 129 b. ſervatur in arca 159 a. 218 a.
Diabolus Chriſtum tentat 18 b. 19 ejus mons 18 b. eum Chriſtus vincit 179 a
7. Diaconi ordinantur 170 b, 273 b
Dibon Moabitarum excelſum 32 a. urbs ibid
Dibongad Iſraelitarum 39 manſio 128 b. villa 32 b.
Didius Iulianus Imp. 195 b
Didrachmum monetæ genus 115 a
Dies artificialis & naturalis 191 b
Diglat fluvius 97 a
Diluvium 192 a. 203 a. ejus cauſſa 202 b
Dimon urbs 32 a
Dimona civitas 46 b
Dina Iacobi Patriarchæ filia 207 a. conſtupratur 30 b. 207 a. uxor B. Iob 99 a
Dio cæſarea urbs regia 22 b. 142 b
Diocletianus Imp. 195 b. Eccleſiam perſequitur 12 b
Dion oppidum 184 a
Dionyſius Alexandriæ Epiſcopus 152 a
Dionyſius Areopagita Athenienſis Epiſcopus 277 b. ejus martyrium 283 b
Dionyſius Papa 195 a
Dioſpolis civitas 28 a. 184 a
Diviſio Apoſtolorum 150 a
Diviſionis petra 46 a
Divitis epulonis domus 153 b
Dium oppidum 184 a
Dizahab aurifodina 118 a
Doch arx 26 b. 257 b
Dodanim Idumææ urbs 119 a
Domata Palæſtinæ plana ſunt 153 b
Domicilium Abrahami 85 a
Dominica dies à bobus celebrata 48 a
Domini ſaltus mons 42 a
Domitianus Imp. 194 b. ejus in Eccleſiam perſecutio 283 a
Dommim 46 a
Domnus Papa 197 a
Domus Andreæ Apoſt. 137 a. carceris 150 a cedrina ibid. concilij 161 b. Davidis 38 b 150 a. divitis epulonis 153 b. Domini 157 a Eliæ 174 a. Ephraim 38 b. Epularum 153 b exterior templi Ieroſolymitani 159 b. fortium 151 a hiatus 127 a. Iacob 38 b. interior templi Ieroſolymitani 158 b. Ioſeph 38 b Levitæ 28 a. B. Mariæ virginis 151 a. Meſſa 153 b. principes Phariſæorum ibid. Regis 150 a. ſaltus Libanj 153 b. San 71 a. Simonis coriarij 25 a. ſolis 21 b. voluptatis 79 b. Uriæ 151 a. vulgi 154 a. Zachariæ ſacerdotis 55 b
Donus II. Papa 198 a
Dor civitas 72 b. regio ibid
Dora civitas 5 b. 71 b
Doreon urbs Idumææ 116 a
Dornephath civitas 72 b
Dotham. dotha, dothaim, dothain, dotham, dothan oppidum 139 a
Draconis fons 169 a
Druſus auguſti Cæſaris privignus 71 b
Druſus turris 71 b. 72 b
Duma Idumææ metropolis 53 b. Iudæorum toparchia 119 b. regio 46 b. 119 b
Duma Iſmaelis filius 119 b

E.

EBal mons 26 b
Ebezinthia 47 a
Ebron, vide Hebron
Ebur ubi naſcitur 76 b
Eccleſia Catholica 170 b. Cedar tabernaculis confertur 99 a. Latina cur aliquot Hebraica nomina uſurpat 65 b. militans 148 a ſponſa Chriſti eſt 168 b. Synagogæ præfertur 60 b. 157 b. triumphans 148 a. ejus quanta dignitas 60 b. Perſecutiones 10. 194 b. & ſequen. ſalus unde 179 b
Eccleſiaſticæ traditiones quatenus ſervandæ 145 a. b
Ecdippa, Ecdippon urbs 1 b
Echela villa 45 a. 46 b

Eccenias

Ectenias urbs regalis 29 b
Edenia civitas 107 a
Edenna civitas 46 a
Eder campus 49 a. civitas 46 b. turris 49 a
Edeſſa civitas 83 b
Edom regio 46 b. urbs 127 b
Edom eſau cur dictus 206 a
Edom principum regia 125 b
Edomia 16 a
Edrai urbs 85 a. 107 a
Edrehi urbs 85 a
Eduma villa 16 b. 26 b
Effrem municipium 26 b
Effron urbs 85 a
Eglaim civitas 127 b
Eglon civitas 47 a. villa ibid
Eica Idumæorum urbs 119 b
Elæon mons 170 b
Elam Palæſtinæ urbs 119 b
Elba 4 b
Elcath Levitica urbs 2 a
Elcæſeus 107 a
Elceſe nomen loci ibid
Eleale civitas 127 b. villa ibid
Eleazar Aaronis pontificis filius 17 a. 58 a. 117 a. patris in pontificatu ſucceſſor 58 a. 110 b. 216 b. eius ſepulchrum 17 a. b
Eleazari Samæi filij patria 142 a
Eleazari ſcribæ martyrium 254 b
Elchat Levitica civitas 2 a
Elementorum creatio 201 a
Eleutheropolis civitas 47 a. regio ibid
Eleutherus fluvius 2 a. b. 3 b. 4 a. b. 7 a
Elias Propheta 37 a. baal Pſeudoprophetas occidit 36 a. 133 b. Deum tranſeuntem videt 82 b. 119 b. 122 b. mortuum ſuſcitat 7 a 233 b. in Paradiſum terreſtrem translatus 129 b. 236 a paſcitur ab Angelo 64 a. 155 a 233 b. à corvo 26 a. 233 b. a vidua 7 a. pluviam à Deo impetrat 36 a. 233 b. eius apparitio 143 a. 266 a. cœnaculum in quo mortuum reſuſcitavit adhuc oſtendi 7 a domus 174 a. epiſtola 235 fons 36 a. fuga 133 a. 155 a. 233 b. jejunium 233 b. Jordanis tranſitus 18 b. juniperus 155 a. monaſterium 143 a. mors 285 b. prædicatio contra AntiChriſtum 285 b. patria 34 b. prophetia 234 a. ſacrificium 36 a. 233 b. ſpelunca 36 a. 119 b. 122 b. zelus 234 b
Eliaſib Joachim filius Judæorum pontifex 250 b. eius domus 151 b
Eliezer procurator domus Abrahæ 82 a. 106 a
Elimelech bethleemitæ patria 41 a. peregrinatio 41 a. 221 b
Elim civitas 119 b. Iſraelitarum 6. manſio 119 b. 211 a. puteus 119 b. 126 b
Eliphaz eſau filius 117 b. 125 b
Eliphaz Themanites rex amic⁹ Job 99 b. 109 a
Eliſæus Propheta aquas amaras dulces reddit 17 a. 235 a. Azaelem in Syriæ regem ungit 28 b. Eliæ diſcipulus 82 b. 155 b. mortuus mortuũ ſuſcitat 37 b. 236 b. apud Sunamitidem hoſpitatus 37 b. 235 a. Syros excæcatos in Samariam ducit 139 a. 235 b. ei⁹ fons 17 a. 36 a. miracula 135 a. b. mors 236 b. patria 70 a. peregrinationes 37 b. 38 a. prophetia 235 b. 236 b. reliquiæ ubi nunc 236 b. ſepulchrũ 29 b. 236 b. ſpelunca 36 a
Elizabeth Zachariç ſacerdotis uxor 56 a. 161 a
Elmelech, elmeleth civitas 4 a
Elolath 47 a
Elon civitas 109 a
Elon Iſraelis Judex 192 b. 212 b. eius patria 136 b. 144 b. ſepultura 144 b
Elrath Levitica civitas 2 a
Eltece, elteco, eltecon 22 a
Elthei 47 a
Eltholad civitas 133 b
Elul 47 a
Emath civitas 107 a. regio 3 b. 107 a. terra 107 a. turris 167 b
Emath magna 107 b. parva, rabba ibid
Emathdor Levitica civitas 101 b
Emathin urbs 107 a
Emaus caſtellum 47 a. civitas ibid, una ex toparchijs ibid
Emeſa urbs 188 b
Emim gigantes 117 a. 129 a. 130 b
Emiſa, emiſſa urbs 188 b
Emmaus civitas 47 a. vicus 139 a
Emon oppidum 26 b
Enabris manſio 139 a
Enachim gigantes 21 a. 24 a. 49 b. 133 b
Enadda civitas 36 a. villa 47 b
Enaim civitas 47 b
Enam, enan vicus 107 b
Enaſor civitas ibid
Endor civitas 36 a. 72 b. torrens 36 a
Enfion urbs 85 a
Engadda urbs 47 b
Engaddi civitas 47 b. una ex toparchijs 48 a deſertum 48 a. vineæ in Ægyptum translatæ 47 b
Engallim civitas 48 a. vicus ibid
Enganna civitas 85 a
Engannim Levitica civitas 36 b. 48 a. vicus ibid
Engaris mons 131 b
Engaddi vicus 48 a
Enhadda civitas 36 a
Enhaſor civitas 107 b
Ennom vallis 169 b
Ennon oppidum 26 b. 72 b
Enoch Cain filius 4 a
Enoch prima orbis civitas ibid.
Enoch patriarcha 192 a. in paradiſum terreſtrem tranſlatus 46 a. 202 b. eius filius 202 b, mors 285 b. pater 202 b. prædicatio contra antichriſtum 285 b. prophetia 202 b
Enon vicus 107 b
Enos Seth filius 192 a. 202 a
Enoia urbs 4 a
Enſemes fons 26 b
S. Edoaldi martyrium 281 a
Epaphræ epiſcopi Coloſſenſis martyrium ib.
Epha Abrahami nepos 77 b
Epha oppidum 142 b. regio 77 b
Ephebia Jeroſolymitana 154 b
Epheſinum concilium 196 a
Ephod Judæorum pontificis 160 a
Ephra civitas 72 b. quercus ibid
Ephraa civitas 26 a
Ephraim civitas 72 b. domus 38 b. mons 26 b montana ibid. municipium ibid. porta 167 b, regnum 252, ſaltus 32 b. vicus 26 b
Ephraim Joſephi patriarchæ filius 25 a. 208 a eius mater 70 a
EPHRAIM TRIBUS 25 a
Ephrata Caleb uxor 41 a
Ephrata civitas 41 a. regio ibid
Ephrem municipium 26 b. vicus ibidem
Ephron civitas Levitarum 26 b. 30 a. 48 a. 85 a. mons 48 a. vicus 26 a
Ephron Seor filius 48 a
Ephrona civitas aut vicus 115 b
Epiphania civitas 107 b. oppidum 83 b
Epiſcopi unde nomen habent 67 a. Apoſtolorum ſucceſſores ibid. eorum munus ibid
Epularum domus 153 b
Equites aurati, ubi & quales creentur 178 a
Equitum civitas 139 b
Equorum curriculum 164 b. porta 156 b. porta orientalis 167 b
Ereb 48 a. regio 75 b
Erebinthonicus vicus 180 b
Ereccon terminus Dan 22 a
Eremmon vicus 133 b
Ergab lapis 17 a
Ermon mons 89 b
Eroge mons 174 a
Erithræum mare 125 b
Eian civitas 48 a
Eſau Iſaaci patriarchæ filius 46 b. 206 a. 208 a cur edom dictus 206 a. cur Seir 54 b. 206 a. Jacobo fratri occurrit 93 b. 207 a. primogenita vendit 57 b. 205 a. reconciliatur 93 b. 207 a. Idumæam inhabitavit 46 b. ejus trigamia 206 b
Eſau loci nomen 84 b. mons 54 b. regio 46 b 54 b
Esbus civitas 127 b
Eſdras legit legem coram populo 161 b. 250 b. luget peccata populi 250 b. ejus viſio 246 b
Eſdrelon campus 35 b. 36 b. civitas 36 b
Eſebon Levitica civitas 127 b. piſcinæ ibid. terra ibid
Eſem civitas 132 b
Eſer civitas 102 b
Eſerimoth Iſraelitarum 14 manſio 117 b
Eſmona Iſraelitarum 36 manſio 119 b. 215 b
Eſna civitas 48 b
Eſtom, eſton civitas ibid.
Eſſa oppidum 184 a
Eſſæorum origo 154 b
Eſſemon oppidum 184 a
Eſſeni Judæorum ſecta 258 a. eſſenorum porta 156 b
Eſſia civitas 118 a
Eſter regina 251 a. b
Eſthamo Levitica civitas 48 b
Eſthaol urbs 22 a
Eſthemo, eſthemoa Levitica civitas 48 b. vicus ibid
Etam civitas 48 b. 133 b. petra 78 b. villa 133 b
Eth nomen loci 48 b
Etha civitas 133 b
Ethæi populi 48 b
Ethæus Chanaan filius 48 b
Etham civitas 27 b. deſertum 119 b. Iſraelitarum 3. manſio 120 a. 211 a
Ethan fluvius 120 a. petra 48 b
Ether civitas 48 b. 133 b
Ethicon urbs 115 a. pagus ibid
Ethim terra 26 b. 28 a. vicus 139 a
Etna 48 b
Eva Adami uxor 201 b. per ſerpentem ſeducta 202 a. ejus filij ibid. lectus ſaxeus 39 a b. ſepulchrum 45 a
Evæa civitas 185 b
Evæi gigantes 4 b. 117 b
Evæus Chanaan filius 117 b. 185 b
Evariſtus Papa 194 b
Euchariſtia quare inſtituta 63 b. & ſeq. cur ſub panis & vini accidentibus ibidem. ejus conſecratio 68 b. fructus 63 b. & ſeq. inſtitutio 61 b. & ſeq. 150 b. 270 a. oblatio 62 & ſeq. eam verum ſacrificium eſſe 62. 63
Eudæmon Arabia 76 b
Eve civitas 185 b
Eufrates, vide Euphrates
Eugenius Imp. 196 a
Eugenius I. Papa 197 a. II. ibid. b. III. 199 a. IV. 200 a
Evila ſolitudo 120 a
Evin 48 b
Eunuchus Æthiops Candacis Reginæ baptizatur 21 a. 24 b. 44 a. 273 b. ejus fons 21 a 44 a
Euphrantis & euphratenſis regio 96 a
Euphrates fluvius 97 a. 201 b. 205 b. Iſraeliticæ terræ terminus 98 a
Euripi Jeroſolymitani 165 a
Euſebius Cæſareæ Paleſtinæ epiſcopus 12 a 72 a
Euſebius Pamphili 52 a
Euſebius Papa 195 b
Euſtachij de Bullion fortitudo 180 b
Euſtachio Gremer Sydon urbs hæreditario jure donatur 8 b
Euſtochij virginis ſepulchrum 43 b
Eutychij ſuſcitatio 279 a
Eutychianus Papa 195 a
Euzoius Cæſareæ Paleſtinæ epiſcopus 72 a
Exaltationis S. Crucis feſtum quando inſtitutum 167 b
Exedræ templi Jeroſolymitani 161 b
Exul civitas 133 b
Ezechias rex Judæ 123 a. 239 a. eius ædificia 151 b. 156 a. 165 b. 171 b. 174 b. 175 a. b. filius

lius 240 b. oratio 239 b. pietas 172 a. 239 a. ei ſignum ſanitatis datur 161 b. 239 b
Ezechielis Prophetæ mors 246 b. prophetia 213 b. 243 b. & ſeq. 245 a. 246 a. viſio 243 b. 246 b. uxor moritur 244 a
Ezel lapis 17 a
Ezarael fons 36 b

F.

FAba caſtellum 37 b
Fabianus Papa 195 a
Facere pro ſacrificare 64 b. & ſeq
Facidia Rhinocoruræ vicus 120 a
Facies Chriſti 154 a
Fames magna 17 b. 29 b. 34 b. 154 a. 157 a
Fanuel civitas 28 b
Fanum Baal 26 b. 126 b. Phogor 227 a
Farura villula 22 b
Felix I. Papa 195 a. II. 195 b. 196 b. III. 196 b IV. 196 b, 200 a. V. 200 a.
Felix Julia civitas 185 a
Felix Syriæ præſes 279 b. & ſeq
Ferdinandus Imp. 200 b. II. ibid. III. ibid. IV. ibid.
Ferrandus mons 186 a
Ferrea porta 165 b
Feſcennius Siſynnius 283 b
Feſtus Judææ præſes 72 a. 280 a
Fictilis porta 167 b
Ficus arida 169 b. 269 b
Fidei Catholicæ teſtimonium inſigne 48 a
Figuli ager 173 b
Filia Sion pars Jeruſalem 152 a b
Flavia colonia urbs 71 b
Flavia Domicilla 283 a
Flentium ſeu fletuum locus 16 b
Fletus quercus 16 a. 19 a-20 a
Florentinæ urbis inſignia 81 b
Florentinum concilium 200 a
Flori Judææ Præſidis crudelitas 154 b. 156 b 163 b
Flumen Illyrij oppidum 141 b
Fluvius Ægypti 131 a. Ptolemaidis 6 a. Sabbaticus 108 a. Torrens 24 b
Fogor villa 130 a
Fons Æuam 25 a. Æthiopis 21 a, 44 a. Agar 131 a. aquarum viventium 6 b. Bethuliæ 139 a. draconis 169 b. Eliſæi 17 a. Emaus 47 a. Eunuchi Candaces reginæ 21 a. 44 a. Ezrael 36 b. Gabaon 17 b. hortorum 107 b & ſeq. Jacob 17 b. Jeſu 47 b. 48 a. judicij 118 b. B. Mariæ 56 a. Meſphat, Miſphat 118 b. Mephtoa 19 a. Ramathæ 29 a. 3. regij 174 b. Samariæ 30 a. Samſon 24 a. Sephorritanus 139 a. ſolis 16 b. Thaphuæ 74 b. templi Ieroſolymitani 160 a. Tubania 36 b. virus 104 a
Fontis porta 167 a
Fora, Foras fluvius 97 a
Fornix triumphalis Titi Veſpaſiani 159 a
Fortunatus Diaconus martyr 281 b
Forum lignarium 165 a. magnum 154 a. materiarum 165 a. pecuarium 156 b. piſcarium 154 a. rerum venalium ibi. ſcrutariarum ibid b. ſuperius 151 a
Foſſa Ieruſalem 148 a. 168 b. templi Ieroſolymitani 163 b
Fovea Ieremiæ 174 b
Franciſcani cuſtodiunt ſepulchrum Domini 177 b. eorum monaſterium 150 b
Francorum Damaſcena expeditio 83 b
Fredericus I. Barbaroſſa Imp. 5 b. 199 a. Suevorum & Vindelicorum dux 83 b. ejus expeditio Damaſcena 85 b. mors & ſepultura 83 a. II. 199 a. III. ibid. b. 200 a. IV. 200 a
Fratres Ptolemaidem obſident 5 b
Frobeleth vicus 139 b
Fulconis Hieroſolymorum regis mors 6 a
Fullonis ager 173 b. monumentum 171 a. piſcina 174 b
Furnorum turris 168 b

G.

GAas mons 27 a. torrens ibid
Gaba Levitarum & regia civitas 3 a. 17 a. 139 b
Gabaa Levitica & regia civitas 17 a. 48 b. viculus 48 b
Gabaad civitas 17 a
Gabaæ mons 17 a
Gabaath civitas ibid
Gabaatha villa 48 b
Gabaathites 17 b
Gabae Levitica & regia civitas 17 a
Gabala galilææ urbs 4 a
Gabalena regio 46 b
Gabaon Levitica & regia civitas 17 b. collis 152 a. fons 17 b. lapis ibid. montes, piſcina, villa ibid
Gabaonitæ populi 17 b
Gabara civitas 139 a
Gabaragana oppidum 4 a
Gabaraganæi populi ibid
Gabareni, gabaritæ populi 139 b
Gabatha caſtellum 25 a civitas Levitarum & regia 17 a. oppidum 48 b. tribunal 162 a viculus 48 b. villa 139 a
Gabathon Levitarum civitas 22 b
Gabe, gabee Levitica & regia civitas 17 a. oppidum 72 a
Gabenſes 139 b
Gaber urbs 72 b
Gabinius Romanus Curias Palæſtinæ conſtituit 81 a. 258 b
Gabrielis Archangeli apparitio 160 a. 260 a. 261 a, b. templum 141 b
Gabſeel civitas 44 b
Gad Jacobi Patriarchæ filius 31 a. 207 a. eius mater ibid
GAD TRIBUS 31 a
Gadara urbs 85 a. b. 88 a. curia 2. Palæſtinæ 85 b. eius lacus 91 a
Gadare oppidum 4 a
Gadareni populi 4 a. eorum regio 88 a
Gadarenſium cædes 85 b
Gadaris urbs 85 a. b
Gadda civitas 49 a. villa ibid
Gaddara urbs 85 a. b
Gaddera 49 a
Gaddi civitas 32 b. mons ibid
Gader regia civitas 49 a
Gadera Levitica civitas 27 a
Gaderoth urbs 27 a
Gadgad mons Iſraelitarum 29. manſio 120 a 215 b
Gadi civitas 32 b
Gador civitas 22 b
Gadora villa 49 a
Gaggada nomen loci 120 a
Galaad civitas 86 b. & ſeq. mons 85 b. & ſeq. regio 86 b. & ſeq. terra 85 b. & ſeq
Galaad Machir filius 87 a
Galaadina regio ibid
Galaaditæ populi ibid
Galaaditim & galaaditis regio 86 b. & ſeq.
Galadena regio 87 a
Galadeni populi ibid
Galades mons 85 b
Galadina galaditica regio 87 a
Galgal regia urbs 17 b. 73 a
Galgala civitas 17 b. 108 a. loci nomen 17 b 20 a. pagus 17 b. via 115 b
Galgalis urbs 17 b. villula 73 a
Galged mons 85 b. 86 b
Galienus Imp. 113 a. 195 a
Galilææ regio 5 b. 108 a. b. gentium 3 b. 95 a 108 a. inferior 108 a. ſuperior 2 b. 5 a. 101 a eius fertilitas 108 b. mare 139 b. montes 6 a. planities 35 b. 37 a. eam Chriſtus prædicando bis circumivit 108 b
Galilæi populi bellicoſi 108 b. apoſtoli dicti ibid. Chriſtiani 141 a. 108 b. galilæus Chriſtus dictus ibid
Galiloth loci nomen 14 b
Gallim civitas 127 b. vicus 22 b
Galon urbs 87 b
Gamala, gamale urbs 87 a. ejus arx, fons, incolæ ibid
Gamalielis ſepulchrum 152 a
Gamalienſium ſtrages 87 b
Gamalitica regio ibid
Ganges fluvius 201 b
Gareb collis 180 b
Gariſima 140 a
Gariſim mons Samariæ 27 a. templum ibid
Gaſith Curia Jeroſolymitana 153 a
Gaulademan, gaulalim, gaulana, gaulane urbs 87 b
Gaulanitica, & gaulanitis regio 87 b
Gaulon civitas Levitica & refugij 87 b. & ſeq villa 88 a
Gaulonitica, gaulonitis regio 87 b, 88 a
Gazæi populi 135 a. eorum clades 134 a
Gaza Levitica civitas 133 b. 134 a. b. 135 a. una ex Philiſtinorum ſatrapijs 133 b. maritima 135 a. nova 134 b. planities 134 a. turres ibid
Gazara, gazaris Levitica civitas 27 a. 133 b
Gazer, gazera Levitica civitas 27 a. 133 b. 134 a. villa 27 a
Gazophilacia templi Jeroſolymitani 161 b
Gazophilacium 162 a
Geba Levitarum & regia civitas 17 a. villa 17 a
Gebal civitas 46 b. 185 b. mons 27 b
Gebalena regio 46 b
Gebbethon urbs Levitarum 22 b
Gabeer civitas 17 a
Geboreel civitas 22 b
Gedeon Iſraelitarum Judex 33 a. 34 a. b. 35 a 192 b. 221 a. b. eius patria 72 b. ſepulchrum 72 b. vellus 72 b. 221 a. victoria de Madianitis 128 b. 221 b. ei angelus apparet 71 b 221 a
Gedera gederothaim civitas 49 a
Gedor civitas 22 b
Gehenna gehennom 169 b. & ſeq
Gelaſius Cæſareæ Paleſtinæ epiſcopus 72 a
Gelboe civitas 36 b. montes ibid
Gellous vicus ibid
Gelbel urbs regia 73 a
Gelſiloth nomen loci 14 a
Gelim oppidum 73 a
Gelo civitas 49 a
Gemela vallis 54 a
Genath porta 167 b
Geneſar lacus 139 b. terra 140 a
Geneſareth ſtagnum 139 b
Geneſarites lacus ibid
Genezareth terra 140 a
Genuenſium victoriæ 5 b. 6 b. 72 a
Geometriæ antiquitas 96 a. b
Geon fluvius 121 b. 201 b
Georgia caſtrum 4 a
D. Georgij caſtrum ibid. draconicidium 13 b martyrium 28 a. patria 4 a. ſepulchrum 28 a. templum 13 b. 28 a. vallis 13 b
Gerara, geraris urbs regia 134 b. torrens, vallis ibid
Geraritica geraritis regio ibid
geraſa urbs 88 a. b. & ſeq. caſtrum, viculus ibid
geraſeni populi 88 a. geraſenorum regio ibid.
geraſis, geraſa urbs ibid
gergaſi urbs 88 a
gergaſſi civitas 89 a
gergeſa urbs 88 a
gergeſæi populi 88 a
gergeſæus Chanaan filius 88 a. 185 a
gergeſenorum regio ibid
gerinum oppidum 45 b
geris urbs 185 a
germanorum Damaſcena expeditio 83 b
gerſon civitas 89 a
S. gervaſij martyrium 281 b
geſſa Levitica civitas 128 a
geſſen terra 120 a
geſſiri regio 89 a

geſſur

geſſur regia urbs ibid.
geſſuri populi 86 a. regio ibid.
geſſur regia urbs 89 a
geſura, geſuri regio ibid
getacopher, getepher viculus 140 a
geth regia urbs ſatrapia Philiſtinorum 22 b
gethefer, gethepher, gethoſer, gethoper viculus 140 a
gethremmon urbs Levitica 22 b. 27 b. 73 a
gethſemani villa 170 a
gezer Levitica civitas 27 a
gheſur regia urbs 89 a
gheſuri regio ibid
ghezib nomen loci 45 b
ghilhad mons 85 b
gholan urbs 87 b
gibbeton urbs Levitica 22 b
gibel civitas 46 b. 185 b
gibelina provincia 133 a
gibelnoc nomen loci 47 b
giblec civitas 185 b
giblij populi ibid
gideroth, giderothaim civitas 49 a
giezi famulus Elizæi prophetæ 38 a. 235 a. b
gigantum origo 102 b. terra 78 b. vallis 19 b 178 a
gilia mons 85 b
gilgal urbs 17 b
gilhad mons 85 b
gilim oppidum 73 a
gilo civitas 49 a
ginæa vicus 73 a
ginais Samariæ vicus 73 b
ginaim oppidum 73 a
gion fons inferior 175 a. fons ſuperior ibid. mons ibid. torrens ibid. vallis 178 a
Giron civitas 109
Giſcala Galilææ civitas 34 b
Giſcalis oppidum 17 b
Giſon 49 a
Goatha mons 175 a
Gob Levitica civitas 19 a
Gobel 185 b
Gobolitis regio 46 b
Godefridus de Bullion antipatridam obſidet 70 b. Ieruſalem rex 149 a. 177 a. eius epitaphium 177 b. humilitas 149 a. pietas 158 b ſepultura 177 a. virtus & victoria 149 a 158 b. 180 b.
Godolias Iudæorum præſes 18 b. eius cædes 111 a. 145 a.
Goſna urbs 27 b
Gog ſepulchrum 39 a
Goim gentes Galgalis incolæ 73 a
Golam, golan urbs 87 b
Golgol urbs 17 b
Golgotha mons 175 a
Goliath gigantis cædes 24 b. 54 b. 55 b. 225 a, patria 22 b. 54 b
Gomorrha civitas Sodomorum 44 b. 49 a. 52 b. 53 b
Gophnitica toparchia 27 b
Gordæi montes 97 b
Gorgiæ contritio, cædes 56 b. 255 a
Goſen civitas 49 a. regio 49 a. 120 a
Goſon urbs 49 a
Gradus arcis 151 a. domus Pilati 155 b. ſion 151 a
Græcas literas quis primus invenerit 5 b
Grana civitas 80 a
Granatus malus arbor 18 a
Grapte regia 156 b
Gregis porta 168 a. turris 49 a
Greſſus ſpacium 164 a
Guaremundus Hieroſolymitanus patriarcha frater Balduini II. 12 b. eius mors 4 b
Guido Hieroſolymitanus rex 9 b
Guphna, guphne urbs 27 b. guphnenſis regio ibid
Gymnaſium Hieroſolymitanum 154 b

H.

HAalon Tartarorum Impe. Damaſcum expugnat 83 b
Habitaculum Rechabitarum 165 a
ſacerdorum 154 b. ſcrutariorum ibid
Haceldemach ager 173 b. mons ibid
Hacoc Levitica civitas 4 a
Hadar urbs regia 39 b
Hadid civitas 28 b
Hadrach oppidum 75 b
Hadrielis Molathitæ patria 135 a
Hames civitas 35 a
Hæmorrhoiſſæ ſanguifluæ domus, patria, ſtatua 106 a. b
Hai civitas 18 a. deſertum ibid
Haila urbs 119 b
Hailon Levitica civitas 21 a
Hierſemes civitas 22 b
Halgul civitas 39 a
Ham nomen loci 32 b
Hamath, hammath urbs 107 a. b
Hammon Levitica civitas 108 b
Hammothdor Levitica civitas 101 b
Hamon Levitica civitas 2 a. 108 b
Hanameel Ieremiæ patruelis 14 b
Hanathon civitas 136 a
Haomarus Saracenorum dux 6 b. 83 a
Harab regio 75 b
Harama urbs 134 b
Haran Meſopotamiæ civitas 86 b
Haran nomen loci 15 a
Harma urbs 134 b
Haroer urbs Syriæ regio ibid
Haroſeth gentium civitas 102 a
Haſer Enon vicus 107 b
Haſor regia civitas 102 b. 107 b
Haſtaroth urbs 78 b
Hauothiair oppida regionis Baſan 79 b
Hauran urbs 78 b
hauranitis regio ibid
Hazor civitas 102 b
Hebal mons 17 a. b
Heber Sale filius hebræorum progenitor 203 b
Hebræi ibid. eorum lingua prima eſt 201 b
Hebraica aliquot nomina cur in Latina Eccleſia in uſu manſerint 65 b
Hebron civitas Levitica & refugij 49 b. mons montana, piſcina ibidem vallis 51 via 55 b,
Hebrona Iſraelitarum 31 manſio 120 a, 215 b
Hecatompolis inſula 67 b
Heder urbs regia 39 b
Heirſemes civitas 22 b
Helam civitas 18 a
Helba civitas 4 b
Helcheſæi nomen loci 107 a. helcheſæus ibid
Heleb civitas 108 b
Helenæ adiabenorum reginæ pietas 157 a 180 b, 176 a. regia 157 Mauſoleum 180 b
Helena Conſtantini Magni mater crucem Domini quærit 176 a b. ſupra 30 templa in terra ſancta erigit 177 a. inſigniæ eius ædificia 26 a. 36 a. 42 b. & ſeq. 43 b. 49 b 55 b. & ſeq. 137 a. b. 158 a. 143 b. 150. 151 b. 162 b. 169 a. 170 b. 171 a, b, 173 b, 174 b
Heleph civitas 18 a. 108 b
Hellacer præſidium 4 b
Heli Iſraelitarum Iudex 193 a. 225 a. b. eius indulgentia in liberos & mors 223 b
Helim civitas 219 b
Helioporus ab angelis flagellatus 162 a. 153 b
Heliopolis Cœleſyriæ urbs 108 b
Helizæi prophetæ patria 70 a. ſepulchrum 128 b, vide E
helkeſæi vicus 107 a
Helma villa 137 a
Gelmon deblathaim Iſraelitarum 40 manſio 127 b. 216 b
Helon Levitica civitas 22 b. 27 b, 50 a. 109 a 127 b
heinfredus Baro de Torono jeroſolymitani regni conſtabularius 3 b. 9 b
hemona civitas 18 a
henam, henan vicus 107 b
Henoch Cain filius 4 a. prima orbis urbs ibid
Henochia ibid
henrici Auſtriæ ducis Damaſcena expeditio 83 b
hephron urbs 85 a
heraclius Imp. crucem portat 167 a. b
herbertus Tiberiadis epiſcopus 145 b
hercules Tyriorum Deus 10 b
hereb regio 75 b
hered regia urbs 39 b
heres urbs 122 b
herma civitas 134 b
hermon mons 2 b. 4. b. 5 b. 36 b. 86 a. 89 b
hermonium mons 36 b
herodes I. Aſcolonita Iudæorum rex 85 b. 112 b. 194 a. 259 a, b. 261 a. balſami poſſeſſor 47 b. innocentes occidit 132 a, 261 b. eius ædificia 4 a, 28 b. 29 b. 39 a. 50 a. 70 b. 71 b. & ſeq. 112 b. 115 a, 128 a. 131 a 150 b. 152 a, b. 153 a. & ſeq. 157 b. 162 a, & ſequen. 165 a. b, & ſeq. 194 a. 259 b. avaritia 152 a. 259 b. aula regia 131 b. carcer 166 a. caſtra 175 a. crudelitas 154 b. 250 b. domus 231 b. filij 101 b 261 b. mors 128 a. palatium 72 a. 165 b. patria 132 a. prælium 134 a. ſoror 132 a. victoria 50 a. 20 a. vivarium 566 ei quæ ab Auguſto donata 78 b. & ſeq.
herodes II. antipa galilææ præfectus 261 b. eius ædificia 33 a. 143 b. 166 a. clades 128 b impietas 166 a. mors 274 b. uxor ibid
herodes III. Agrippa rex Iudææ 274 b. eius ædificia 22 a b. crudelitas 154 a. 166 a. 274 b mors 72 a 181 a. 275 a. ſepulchrum 181 a
herodium caſtrum 50 a
heromit villa 50 a
heroum Ægypti civitas 120 b
heſer civitas 102 b
heſron civitas 48 b
heth nomen loci 48 b
hethæi populi ibid
hethæus Chanaan filius ibid
hethalon urbs 4 b
hettan prædium 27 b
hevæi gigantes 4 b. 15 b. 17 b. 89 b. 117 b
hibelis urbs 22 b
hidckel fluvius 97 a
hierapolis civitas ibid
hiericho, & hiericuntinæ roſæ 17 a. 18 b
hiericus civitas 18 a
hieromiace & hieronis fluvius 85 a
D. hieronymi cellula 40 a. 43 a. 183 a. corpus Romam tranſlatum 43 a. crypta 43 b deliciæ 184 a. lectus 43 a. pœnitentiæ ſtudium 183 ſepulchrum 43 a. viſio 183 b
hieroſolyma 87 b. 148 a
S. hilarionis abſtinentia, jeiunium 134 b. cellula ibid
hippene oppidum 89 b. & ſeq
hippeni populi ibid
hippicus turris 165 b. & ſeq
hippodion fluvius 85 a
hippodromus 19 b. 154 b
hippos oppidum 89 b
hippus mons 85 b. oppidum 89 b
hiram Tyriorum rex 9 a. 20 b. 32 a. 230 b
hiſtoriæ veritas fundamentum eſt intelligentiæ ſpiritualis 145 a
hoba nomen loci 90 b
hollandiæ comes eſt rex Jeruſalem 177 b. Imperator 199 b
hollandi Ptolemaidem obſident 5 b
holofernes dux 82 a. 248 b. ejus cædes 137 b 193 b. 249 a, caſtra 137 a. b
holon urbs Levitica 50 a
hom nomen loci 32 b
homicidarum aſyla 58 b. homicidij lex 58 b 203 b
homo quo die, quo menſe creatus 201 b. ad quid ibid. ejus anima & corpus ibid. miſeria 202 b
homonæa nomen loci 140 a
hor mons 120 b. 130 a
horeb mons 121 b
horem, horez civitas 109 a
horma civitas 2 b. 3 b. 4 b. 39 b. 134 b
horologium Achaz 162 b. 238 b. 239 b
horræi gigantes 54 b

Horti ſuburbani jeruſalem 180 b. hortorum fons 107 b.& ſeq.
Hortus balſami 47 b. concluſus 170 a. Herodis 166 b. Oliveti 170 a. Oza 151 a. regis ib. regius 170 a.ſepulchri Domini 175 b
Hoſa civitas 4 b
Hoſpitale fratrum S. Joannis 70 b. publicum Jeroſolymæ 166 b. Dominorum Teutonicorum 6 a
Hucac, hucoc Levitica civitas 4 a
Hucoca,hucuca civitas 115 b
Hugo de S. Audemaro Tiberiadis præfectus 92.143 b
Humilitatis exemplum 150 b. 167 b
Hus Aram filius Trachonitidis princeps Damaſci conditor 82 a
Hur Chaldæorum oppidum 96 b. 204 a
Hus,Huſitis,huz regio 96 a. b
Hydropici ſanatio 153 b
Hyrcania, hyrcanium caſtellum 27 b
Hircanus jannæi filius cum fratre de regno contendit 258 b
Hyrcanus judæorum pontifex 27 a. 29 b. 46 b.159 a. ejus arx 152 b. hoſpitale 166 b. ſepulchrum 165 b. victoria 121 a.129 a
Hyſſopi domus 34 b

I.

JAbes Galaad civitas 90 a.nemus 92 a
Jabin regis Aſor cædes 102 a.b. 138 b. 219 a regia 102 b
Jabin rex iſraels dominatur 102 b. à jahel occiditur 102 b. 121 a
Jabir urbs Levitica & regia 133 a
Jabis,jabis Galaad,jabiſſa,jabiſus civitas 90 a
Jabneel civitas 109 a
Jabnia civitas 23 a
Jaboc torrens 32 b. 34 a
Jacanam, jachanam Levitica civitas 140 b
Jachin columna 161 a
S.Jacobus Alphæus ſive minor apoſt. 260 b. 272 b. ieroſolymitanus epiſcopus 276 b. 279 b.281 a.eius antrum 174 a.electio 111 b 264 a.epiſtola 281 a.fratres 260 b.ieiunium 174 a.martyrium 163 b. 281 a. orandi ſtudium 281 a.ordinatio 150 b. parentes 260 b.reliquiæ ubi nunc 281 a. ſepultura 165 b 281 a. templum 174 a
Jacobus Patriarcha,12.19 b.192 b.206 a. pro Eſau benedicitur 206 b. filios benedicit 208 b. Laban inſervit 86 b. 206 b. Sichem incola 30 b. 207 a. eius coniugium 206 b domus 38 b. 49 b. fœdus cum Laban 86 b 207 a.fons 27 b.fuga 16 a.115 a.206 b. habitatio 133 a. 207 a.lapidem,in quo dormierat,adhuc oſtendi 16 a. liberi 207 a. lucta cum angelo 31 b. 34 a. 207 a. mors 208 b obviatio angelis 33 a. planctus 25 b. 208 b profectio in Ægyptum 125 b. 208 b. puteus 27 b. reconciliatio cum Eſau 34 a. b 207 a reditus in patriam 86 a. 207 b. ſcala 16 a. 206 b.ſepulchrum 46 a.208 b. tabernacula 49 a.86 b.207 a.vadum 115 a. viſio 16 a.206 b.uxores 206 b
S.Jacobus Zebedæus ſeu maior 206 b. 272 b eius electio 111 b.264 a,martyrium 154 a 274 b.parentes 260 b.patria 142 a. ſepulchrum 285 a.templum 154 b.vocatio 263 a
Jacopata Galilææ civitas 140 b
Jaddus judæorum pontifex ab Alexandro magno adoratur 27 a.181 b.252 a
Jadela civitas 140 b
Jaſta civitas 23 b
Jagur civitas 50 a
Jahaſah Levitica civitas 128 a
Jahel Aber Cinæi uxor Siſaram interficit 102 b. 114 b.121 a
Jahir & jair civitas 90 b
Jairites ibid
Jair Galaadites iſraelitarum iudex 192 b.221 b.eius patria 80 a
Jair Manaſſe filii victoria 78 b.79 b
Jamnia civitas 23 a, una ex toparchiis ibid Galilææ vicus 109 a
Jamſuph mare 123 b
Jamuel oppidum 50 a
Janoe urbs 27 b. vicus ibid.
Janon civitas ibid
Janua villa 140 b
Janum civitas 50 a
Japha Galilææ oppidum 140 b
Japhet Noe filius 202 b. 203 b. Europam cum ſuis occupat 204 a.ioppe urbis conditor 23 a
Japhiæ montes 73 a
Japhe civitas 23 a. b
Jaramoth Levitica civitas 36 b
Jardin vicus 50 a
Jarden fluvius 109 a
Jaret Malaleel filius 202 b
Jarepſel civitas 18 a
Jarim civitas 22 a.23 a. mons 23 ſilva ibid
Jarimoth ,iarmuth urbs 50 b
Jaſa Levitica civitas 128 a. deſertum ibid
Jaſon iudæorum pſeudopontifex apoſtata 11 a.154 b. 254 a
Jaſparis Magi oblatio 76 a. 77 b, patria ibid regia 76 a
Jaſpha civitas 23 a
Jaſſa Levitica civitas 128 a
Jazer Levitica civitas 32 b.& ſeq.flumen 33 a.mare ibid.
Ibelis urbs 22 b
Icoc civitas 115 b
Idololatriæ origo & progreſſus 204 a
Idumæa civitas 119 b.125 b campeſtria 120 b. deſertum 120 b. regio 46 b 93 b,duplex, inferior & ſuperior 46 b
Idumæi populi 24 a.40 b. 46 b.50 b.54 a
Idume urbs 119 b
Iebarim iſraelitarum 38.manſio 128 a. 216 b
Jebtaan urbs 73 a
Jebnael,iebnahel civitas 109 a
Jebneel,civitas 21 b
Jeboc torrens 32 b
Jebſan Levitica civitas 27 a. 27 b
Jebron urbs Levitica 22 b
Jebus,Iebuſæum civitas 148 a.porta 108 a
Jebuſæi populi 148 a.149 b.& ſeq
Jebuſſalem civitas 148 a
Jecbaa civitas 33 a
Jecdaan 50 a
Iechonnam urbs 140 b
Iecmaan Levitica civitas 27 b
Iecnam,iecona.ieconam,Levitica civitas ibid
Iectel civitas 30 a
iectar Levitica civitas ibid
iecteel petra 50 a
iedaba,iedala civitas 140 b
iedna 50 b
ieſleti civitas 27 b
iegar ſahadura mons 86 b
iegbaa civitas 33 a
iehu rex iſrael 34 a,73 b.236 a
ielon 237 a
iemni pagus 73 a
iephleti civitas 27 b
iepthahel vide ieptael
iepta civitas 50 b
ieptaell torrens 4 b.140 b.vallis ibid
iepte iſraelitarum iudex 18 b.32 a.32 b.192 a.222 a.filiam immolat 32 b.222 a.eius patria 187 a.pugna 25 b. 51 a. 33 b. ſepulchrum 87 a victoria 31 b. 33 b,votum 33 b.222 a
ierala urbs 88 a
iercon aquæ civitas 23 a
ieremias Propheta 14 b. 18 b arcam Domini, ignem perpetuum & altare incenſi abſcondit 126 a.159 a.capitur 161 b.167 a. incarceratur 150 a.243 a. 244 a.b. liberatur 150 a 246 a. eius catenæ 243 a. b.epiſt.243 a.245 b fovea 174 b. lapidatio 125 a. 245 b. liber 242 a.b.patria 14 b. prophetia 113 b. 165 b 170 a.241 a.b.242 a.b.243 a. 244 a.ſepulchrum 125 a.245 b.threni 174 b.245 a.turris 14 b.viſio 243 a
Iericho urbs 17 a.una ex toparchiis 18 a.everſa 218 b.Campeſtria 16 b.18 b, Campus 18 a.b.deſertum ibid.turris ibid.via 20 b
Iericon 23 a
Ierimoth,jerimuth civitas 50 b
Iermoth urbs Levitica 36 b
Iermucha , jermus villa 50 b
Ieroboam joas filius rex Iſrael 237 a
Ieroboam rex iſrael 30 a.b. 34 a. 231 b. & ſeq eius idololatria 16 a.20 a,26 a.105 b. 231 a. pater 26 a.patria 30 a. rebellionis contra Roboam cauſſa 28 b
Ieron civitas 109 a
Ierphel civitas 18 a
Iervel ſolitudo 50 b, 55 b
JERUSALEM CIVITAS Levitica & regalis 60 a,83 a,89 a.148 a.b.& ſeq.,eius antiquitas 149 b. encomion 147 b & ſeq. excidij præſagia 281 a. b, ad eam undique religionis ergo concurritur 177 b.
Ieſſa Levitica civitas 128 a
Ieſſe patris Davidis ſepulchrum 41 b. vide Iſai
Ieſſen terra 120 a
Ieſſur urbs regia 89 a
Ieſſuri regio ibid
Ieſu fons Ægypti 47 b.48 a
Ieſus Sirach 253 a
Ieta Levitica civitas 50 b
Ietabata iſraelitarum 30 manſio 120 b.215 b
Iethaba urbs 50 b
Iethael ibid
Iethan Levitica civitas ibid. vicus ibid
Iethela civitas 23 a
Iether Levitarum civitas 50 b
Iethira villa ibid
Iethnad civitas 50 b
Iethoel petra ibid
Iethonam Levitica civitas 140 a
Iethræus 50 b
Iethremmon Levitica urbs 22 b
Iethrites 50 b
Iethro Moyſis ſocer 45 b. 209 b.211 b. ſacerdos urbis Madian 121 a.209 b.eius filia 121 a. 209 b.211 b.
jethſon Levitica civitas 127 a.128 a
jettan 50 b
jezabelis idololatria 233 a.impietas 73 a,234 a.maritus 73 a. 233 a. mors 73 a. 236 a. pater 8 a
jezer Levitica civitas 32 a
iezethel urbs 130 a
iezrael civitas regalis 51 a, 73 a. regnum 38 b vallis 37 a.via 37 a.vicus 73 a
iezrael Ephratæ filius 51 a
iezraelis civitas ibid
igarſaadutha mons 86 b
ignis à cœlo ſacrificium abſumit 155 a. 157 a 202 a.213 a. judæos comburit 158 a.214 a 216 a, perpetuus cælitus demittitur 213 b. & ſeq.in altari ſervatur 161 a.214 a. à jeremia abſconditur 126 a.161 a, 214 a. invenitur 161 a, 214 a
iim civitas 135 a
ilex ſletus 16 a,Mambre 51 b
imaginum & picturæ uſus 106 a. b.154 a.155 a 158 b. 159 b. 160 b. 161 b. 163 a. 213 b. 230 b
incendium iſraelitarum 13, manſio 120 b, 215 a
india 76 b.125 b. indi 152 a
indi,indin caſtrum 3 b.4 b
infernus ubi ſit 170 a
innocentum puerorum crypta 43 b.templum 45 b
ioab homicida 17 b.54 b.227 a.229 a. res geſtæ 34.101 a. 228 mors 230 a
ioachaz regis iuda captivitas 241 a
S. JoachimS. Annæ Deiparæ matris maritus 194 a. 259 b. eius Domus 153 b, occurſus uxori 167 a. obitus 153 b.260 a, patria 142 a ſepulcrum 171 b
ioachim rex juda 22 a
ioakim rex juda 241 b.& ſeq.
S. joan. Apoſt.270 a. 272 a.273 a.ante portam Latinam 283 b, in Patmos exulat 284 a. eius

ius Apocalypſis 284 a. contemplatio 146 b crucis ſgreſſio 164 b. electio 111 b. 264 a, epiſtolæ 284 a. habitatio 151 a. nuptiæ 138 a obitus 285 a. parentes 260 b. patria 142 a ſepulchrum 285 a. ſtatio ſub cruce 180 a 271 b. vocatio 263 a

S. Joannes Baptiſta in ſpelunca abſconditus 56 a. in deſerto Quarentana commoratus 19 a. 46 a. baptizat 20 a. 60 b, 72 b. 74 a. 126 b. & ſeq. 261 a. Chriſtum digito demonſtrat 19 a. 127 a. ejus conceptio 160 a 194 a. 261 a. in utero matris exultatio 56 a 261 a, nativitas ibid. circumciſio ibid. prædicatio 51 a. 262 a. teſtimonium de Chriſto ibid. b, incarceratio 128 b. 262 b. decollatio 29 b. 128 b. 265 a. parentes 55 b. & ſeq 261 a. ſacellum 20 b. ſepulchrum 29 b. 128 b. templum 19 a. 30 a. 83 a

Joannes Hyrcanus Judæorum Pontifex 158 a. ejus monumentum 165 b. pater 257 b

Joannes Leviæ filius ſeditioſus 4 a. ejus patria ibid

Joannis Machabei mors 129 a, 256 b

Joannis monachi caſa 16 b

Joas rex Iſrael 236 b., & ſeq. ejus triumphus 257 b. 167 b

Joas rex Juda 236 b. eius ædificia 162 a. cædes 151 b. 236 b

Joathane rex Juda 238 a. eius ædificia 155 a 162 b

Joab ſocer Moyſis 118 a. eius patria 118 a

Joab Propheta 99 a. b. 208 a. eius domus 78 b patientia 99 b. 209 b. a. patria 99 a. ſepulchrum 93 b. uxor 99 a

Jobæchus torrens 32 b

Jochocham Levitica civitas 140 b

Joel Propheta 283 a

Joel Samuelis Prophetæ filius 133 a

Jojoda Judæorum pontifex 236 b. eius ſepulchrum 152 a

Jonapa Galilææ civitas 140 b

Jonas Propheta 23 a. à mortuis ſuſcitatus 7 a eius patria & ſepulchrum 140 a

Jonathas machabæus 3 b. 28 a. 256 b. & ſeq eius ædificia 15 b. 58 b. 53 b. 167 a. cædes 6 a 32 a. 157 b. captivitas 6 a. 10 a. 257 b. fuga 40 a. gloria & honor 6 a. 10 a, 257 a. victoria 3 a. 4 a. 21 a. 44 a. 102 b. 257 a

Jonathas Saulis regis filius 15 b. 224 b. & ſeq ejus cædes 36 b. 90 b. fœdus cum Davide 17 a. 44 b. 56 b. 225 a. b. ſepultura 90 b. victoria 16 b. 19 b. 224 b

Jonitera Galilææ civitas 140 b

Joppe civitas 23 a

Jor fons, fluvius 109 a

Joram rex Iſrael 234 a. 235 a. eius mors 73 a b. 236 a

Joram rex Juda 235 b. & ſeq

Jordanis fluvius 51 a. 109 a. b. 139 b. major & minor 109 b. eius campeſtria, longitudo, montes ibid. nemora 73 b. origo 93 a. tranſitus 17 b. 20 a. 130 b. tumuli 14 b

Joſapata Galilææ civitas 140 b

Joſaphat rex Juda 34 a. 234 a. b. & ſeq. eius claſſes in Ophir miſſæ 118 a. 234 b. filius 235 b. prælium cum Idumæis 40 b. vallis 172 a. victoria 40 b 54 b. 55 a. b

Joicelinus Tiberiadis urbis præfectus 143 b

Joſephi ab Arimathæa patria 29 a. pietas 175 b

Joſephus hiſtoricus, Galilææ præfectus 136 b à Veſpaſiano captus 140 b. 282 a. eius ædificia 87 b, 101 b. 102 a. 107 a. 109 a. 137 a 140 b

Joſephus nutritius Chriſti 41 b. 125 a. 135 a 261 a. b. eius ſepulchrum 171 b

Joſephus Patriacha 15 b. 25 a, 120 b, 139 a. 207 a. Ægypti princeps 208 a, eius caſtitas 207 b. ciſterna 138 b. & ſeq. domus 38 b. filij 70 a. 208 b. incarceratio 207 b. mater 70 a 207 b. mors 209 a. oſſa ex Ægyto allata ubi ſepulta 28 a. 210 a. prædium 18 a. ſepulchrum ibid. & ſeq. ſomniorum interpretatio 207 b. venditio 143 b, 207 b. uxor 70 a

Joſias rex Juda 240 b. & ſeq. idola deſtruit 16 a, 170 b. & ſeq. 172 a. eius cædes 35 b. 70 b 73 b. 241 b. nativitas prædicta 232 a

Joſue dux Iſrael 192 b. 215 b. 218 a. b. & ſeq. Moyſis ſucceſſor 129 b, 217 a. eius habitatio 31 a. mors 220 a. ſepulchrum 27 a. 30 b victoriæ 1 b. 3 a. 16 a. 18 a. 20 b. 23 b. 30 b 40 b. 47 a. 49 a. & ſeq. 51 a. b. 53 b. 73 a. b. & ſeq. 102 a. b. 118 a, 122 b. 133 b. & ſeq. 140 b 211 b. 218 b. & ſeq. urbs 30 b. 219 b. ei ſol & luna obediunt 20 b. 30 b. 47 a. 219 a

Jota Levitica civitas 50 b. 51 a

Jotapata Decapoleos civitas 112 b. 140 b

Iris ſignum fœderis 203 b

Iron civitas 109 a

Iſaac Patriarcha 51 b. 209 a. b. 206 b. à patre immolatur 134 b. 155 a. 205 b. eius domicilium 49 b. 133 a. 134 b. 136 a. filij 206 a fœdus cum Abimelec 133 a. incunabula à S. Paula viſitata 134 b. mors 208 a. oppidum 133 a. patria 134 b. putei ibid. ſepulchrum 46 a. uxor 206 a

Iſachar civitas 37 a. Jacobi Patriarchæ filius 35 a. 207 a

ISACHAR TRIBUS 35 a

Iſai pater Davidis 41 b. 225 a. ejus pater 41 b 222 a. ſepulchrum 41 b

Iſaias Propheta ſocer Manaſſis regis 240 b eius martyrium 174 b. 240 b. prophetia 32 b. 113 b. 172 b. 238 a, 240 b. ſepultura 174 b viſio 238 a

Isboſeth Saulis filius rex 33 a. 89 a. 227 a. eius mors 227 a

Iſcariot vicus 28 a

Iſcariotes ibid

Iſmael Abrahæ filius 118 b. 131 a. 133 a. 205 a 216 a. eius circumciſio 119 a. 205 a. ejectio & propagatio 205 b. mater 131 a. pugna cum fratre 205 b

Iſmaelitæ populi 118 b. & ſeq. 131 a. 205 b. Agareni & Saraceni dicti 119 a. 205 b

Iſrael regnum 38 b. 231 b

Iſtemo Levitica civitas 48 b

Iſthmus 7 a

Iſtimon Levitica civitas 48 b

Itabyrius mons 142 b

Itham prædium 27 b

Ithobaldus Tyriorum rex 11 a. 185 b

Ithur iſmaelis filius 110 a

Ituræa regio 3 b. 110 a. via 13 b

Ituræi populi 110 a

Jucadan civitas 51 a

Jud civitas 23 b

Juda deſertum 15 a. regnum 38 b. 231 b

JUDA TRIBUS 38 b

Judææ deſertum, montana 51 a

Judæorum orandi mos 157 a. ſepeliendi 172 a

Judæ Galilæi patria, ſeditio, & mors 87 b

Judas Jacobi Patriarchæ filius 38 a. 207 a

Judas iſcariotes in Apoſtolum eligitur 111 b 274 a. Chriſtum vendit 151 b. 270 a. tradit 173 a. 270 b. ſeipſum ſuſpendit 175 a. 271 a crepuit medius ibid. eius patria 28 a

Judas Judæorum dux 120 a

Judas Machabæus 255 a. & ſeq. eius ædificia 44 a. 157 b. 255 a. cædes 21 a. 39 a. 40 a. 256 b. fœdus cum Romanis 256 b. victoriæ 12 a. & ſeq. 25 a. & ſeq. 32 & ſeq. 44 a 47 & 56 b, 70 b. 80 a, 87 a, 111 a, 129 a. 255 256

Judas Quiriacus, crucem Domini invenit 176 b. crucigerorum ordinis inſtitutor, ibidem martyr ibid

Judas Thaddæus vide, Thaddæus

Judiciaria porta 168 a

Judicij fons 118 b. locus 156 b. 163 a. 168 a. puteus 135 a

Judicium extremum 172 a. 186 a

Judith heroicum facinus 157 b. 249 a

Julia, juliada, julias oppidum 33 a. 90 b. & ſeq

Julianus Apoſtata Imperat. 83 a. 158 a. eius mors 32 a. ſtatua fulmine truncatur 106 b

Julij Cæſaris cædes 259 a

Jupiter Belus, Saturni filius 203 b. Babyloniæ rex ibid. Nini pater 204 a. Tyriorum Deus 10 b, ejus civitas 18 a. columna aurea 10 b. ſtatua divino honore culta 27 a. 41 b 204 a. templum 10 b. 27 a. 118 b

Juſtinianus Imp. 124 b. 196 b. II. 197 a

Juſtinus I. Imp. 196 b. II. ibid

Juſti judaicarum hiſtoriarum ſcriptoris patria 145 b

Jutah civitas 51 a

Izatæ regis ſepulchrum 180 b

L.

LAban cum Jacob fœdus init 86 b. 207 a

Labana Levitica civitas 51 a

Labanath civitas 4 b

Labaoth civitas 135 a

Labatham 33 a

Labium & labrum æneum 161 a

La Bocha nomen loci 186 a

Laboth 51 a

Lachis civitas 25 b. villa ibid

Lachim, lacum civitas 120 a

Lacus Aſcalon 135 a. Gadaræ 91 a. Jeruſalem inter 2. muros 165 b

Ladabar 33 a

Lahem civitas 41 a

Lais, laiſa civitas 105 b

La loquea, nomen loci 186 a

Lamachara lapis 17 a

Lamberti caſtrum 3 b 6 a. 7 a

Lamech patriarcha Cain occidit 35 b. 202 a primus bigamus 202 a

Lamina aurea Judæorum pontificis 160 b

Lamberti caſtrum 5 b

Lancea Domini Romam defertur 177 a

Lapides duo Onychini 160 a

Lapilli ad faciliorem partum conducibiles 19 b

Lapis adjutorij 21. 23 b. angularis 167 a. Ezel 17 a. Gabaon 17 b. zoeleth 170 a

Laſa civitas 128 a. eius fontes ibid.

Laſaron mons 30 a. urbs ibid

Lateranenſe concilium 123 a. templum 155 b 159 b

Latro dexter martyr 146 b

Latronum crurifragium 176 a. 271 b. cruces abijciuntur 176 a. inveniuntur ibid. b. exitus diſpar 180 a

Lavacrum pecorum 156 a. 161 b. ſacerdotum 161 b

Laudo Papa 198 a

Laudaleon caſtrum 7 a

Lauretanum templum 141 b

Lays, laiſa civitas 105 b

Lazari Matthæ fratris martyrium 282 b. prædicatio ibid. à mortuis reſuſcitatio 169 a 268 b

Lazarus hulceroſus 153 b. 168 a

Lebanon mons 110 a

Lebaoth civitas 135 a

Lebbæus vide Taddæus

Lebbem villa 135 a

Leba caſtrum 28 a. Levitica civitas 51 a. Iſraelitarum 17 manſio 120 b. 215 b

Lebona caſtrum 28 a

Lechi nomen loci 23 b

Lecum, lecun civitas 110 a

Leemas civitas 51 a

Legio civitas 140 b

Legio dæmonum expellitur 88 a. legio quot contineat 88 a. b

Lehem civitas 41 a

Lemna caſtrum 28 a

Leo Imp. I. 196 a. II. ibid 197 a. III. 197 a. IV. 197 a.

Leo Papa I. Magnus 166 a. II. 197 a. III. 197 b IV. ibid. V. 198 a. VI. ibid VII. ibid. VIII. ibid. IX. 198 b. X. 200 b. XI. ibid

Leopardi ubi 89 b

Leopardorum mons 186 a

Leopoldus Imp. 200 b

Lepna caſtrum 28 a

Leproſorum valetudinarium Capharnai 110 a 84.

a. Samariæ 28 a
Leſem, Leſem dam, Leſen, leſan dan civitas 105 b
Leucoſyria regio 95 b. Leucoſyri populi ibid
Levi Jacobi Patriarchæ filius 30 b. 57 a. 207 a
LEVI TRIBUS 57 a. 58 a. ad ſacerdotium à Deo aſſumpta 57 a.b. 215 b
Levitæ domus 28 a. uxor nimio concubitu necata 17 a. 220 a. b. Levitæ cur per univerſas Iſraelitarum tribus diſperſi 59 a. in 24 claſſes diſtributi 59 b. & 229 b eorum civitates 58 a, b 219 b. decimæ 58 a, 219 b. dignitas 58 a. immunitates ibid. miniſterium per hebdomadas diviſum 59 b. & ſeq 229 b. numerus 57 a. 58 a. 59 b. 214 b. 217 a officia 57 b. 60 a. principes 24 à Davide conſtituti 59 b. reditus 56 a. ſacrificium poſt Chriſti mortem illegitimum 60 a
Lex homicidij 203 b. naturæ 201 b. decem præceptorum 124 b. 212 a
Lia Jacobi Patriarchæ uxor 1 a. 31 a. 35 a. 57 a 136 a. 207 a, ejus ſepulchrum 46 a
Libanus mons 3 b. 4 a. 5 b. 81 b. 86 a. 110 a. b ejus abietes 110 b. campus 2 b 4 b. cedri, cupreſſi, nix, olibanum 110 b. planicies 5 b regio 111 a. ſacharum 110 b. ſaltus 110 a. 114 a. ſilva, thus 110 b. valles 111 a
Libanica regio 111 a
Libias urbs 128 a
Lidda civitas 28 a. 29 vicus 28 a
Lingua maris mortui 52 a
Linguarum diviſio 203 b
S. Linus Papa 194 b. 281 b. eius paſſio 281 a
Lithoſtrotos tribunal 163 a
Liturgia quid 65 b. ab Apoſtolis celebrata ibid. & ſeq
Livia Tiberij Cæſaris mater 128 a
Livias urbs ibid
Lobna Levitica civitas 51 a. villa ibid.
Loche civitas 51 a
Locus ſlen ium 26 b. ſacrificij 257 a
Lod civitas 18 b
Lodabar 33 a
Lodadig, Lohabid civitas 18 b
Lolius Romanus, Damaſcum capit 82 b
Lot patriarcha 55 b. 204 b. & ſeq. captus ab Abram liberatur 52 b. 90 a, 204 b. eius filiæ 51 b. 205 b inceſtus 45 a. 51 a, 129 a. 205 b. ſpelunca 45 a. 51 b. uxor in ſtatuam ſalis converſa 55 a. 205 a
Lotarius I. Imp. 107 b. II 199 a
S. Lucas Evangeliſta 277 b. imaginem Deiparæ virginis pinxit 141 b. 281 a eius mors 28 a. reliquiæ ibid
Luciani Antiocheni apologia 179 b
Luciferi cum tertia parte Angelorum ruina 201 a
Lucilius baſſus, Romanus 50 a. 128 b
Lucius I. Papa 105 a, II. 199 a. III. ibid
Lucus ſethſan 55 b. Moloch 170 b
S. Ludovici Franciæ regis ædificia 8 b. 28 b pietas 8 b
Ludovici Franciæ regis Damaſcena expeditio 83 a.b. 123 a filius & uxor 123 a
Ludovicus I, Imp. 197 a. II. ib, III. ib IV. 198 a 199 a
Luith, Luitha oppidum 128 a
Lunæ creatio 201 b, forma in templis Saracenorum 158 b
Lutetia Pariſiorum 121 b
Luter æneus 161 b
Lux creatur 201 a
Luza civitas 16 a. 26 b. 28 a
Lycus fluvius 2 a
Lyda, lydda civitas 28 a
Lyſanias Herodis Aſcalonitæ filius Abilenæ tetrarcha 301 b. 261 b, ejus fratres ibidem
Lyſimum urbs 191 b
Lyſias Dux 44 a. 255 a. ejus mors 256 a
Lyſimachus Apollodori frater 154 a. ejus cædes 162 b

M.

MAacha & Maachati civitas & regio 91 a. b
Maacha Tholmai regis Geſſur filia, à Davide capta, in uxorem ducta 89 a. mater Thamar & Abſolon ibid
Maalon Ruth maritus 44 b
Maara Sidoniorum 4 b. 5 a
Mabortha urbs 30 b
Macarius Jeroſolymitanus Epiſcopus 176 b
Maceda urbs 51 b. ſpelunca 47 a. 51 b
Macellum Jeruſalem 156 b
Maceloth Iſraelitarum 22. manſio 120 b. 215 b
Machabæorum ædificatio 149 b. 255 a. b. arx 152 b. caſtrum 171 a. habitatio 152 b. martyrium 254 b. palatium 155 a. b. patria 23 b res geſtæ 255 & ſeq. ſepulchra 23 b
Machanedan civitas 101 a
Machatæi populi 91 a
Machati civitas & regio ibid
Macherus caſtrum & oppidum 128 a b
Machmas civitas 28 a. vicus ibid
Machmata, Macmeth urbs 73 b
Machres vallis 165 b
Macoth 73 b
Madaba urbs 128 b
Madian Abrahami filius 77 b. 120 b
Madian Arabiæ Felicis regio 77 b. 120 b 128 b. urbs regia Amalec 120 b. 121 a. 128 b
Madianæa regio 120 b
Madianæi, madianitæ populi ibid
Magdala regio 91 b
Magdalel civitas 111 a
Magdalgad civitas 51 b
Magdalienna villa 28 b
Magdalum caſtrum 142 a, civitas Ægypti 121 a
Madgalus nomen loci 121 a
Magdiel ci[illegible]as 111 a. viculus 37 a
Magedan regio 91 b
Mageddo aquæ 73 b, campus 35 b. 73 b. civitas 75 b
Magedens, magedon regio 91 b
Mageth civitas 33 a
3. Magi Hieroſolymam veniunt 41 b. 42 b 77 b. reges fuerunt 77 a. eorum nomina, oblatio, patria ibid
Magicarum artium periti ubi 121 a
Magmas civitas 28 a
Magnes lapis, ferrum attrahit 78 a. 124 b. 125 b
Magnetis ſcopuli 125 b
Magnus campus 35 b
Mahanaim Levitica civitas 33 a. 89 a
Mahometus Pſeudo[illegible]ta, 96 b. ex qua gente ortus 119 a. ejus cadaver arca ferrea incluſum ibid, delubrum mirè à Turcis & Saracenis cultum 78 a. 119 a. impoſturæ ib. Pontifex & ſacrificuli comburuntur 84 a religio propagatur 83 a. ſepulchrum 78 a
Majoma & majomia portus Gazæ 135 a
Malachiæ prophetia 97 a. 251 b
Malaleel Patriarcha 202 b
Mala punica ſeu granata 160 a
Malbec urbs 109 a
Malchi mutilatio & ſanatio 173 a. 270 b
Maledomim caſtrum & villula 14 a
Mamaluchi à Selimo cæſi 84 a. 121 b
Mambre convallis 49 b. 51 b. ilex, quercus, terebinthus 51 b. 52 urbs 49 b
Mamotta regio 76 a
Manaath regio 73 b
Manahemi cædes 155 a
Manaim Levitica civitas 33 a. deſertum 33 a
Manaſſes Jaddi Judæorum Pontificis frater templum in monte Gariſim conſtruxit 27 a. 252 a
Manaſſes Joſephi Patriarchæ filius 58 a. 70 a 208 a. b. ejus mater 70 a. 208 a
Manaſſes rex Juda 193 a. Iſaiæ Prophetæ ſocer 140 b. eius ædificia 155 a, crudelitas 174 b. 40 b. idololatria 170 a. 240 b. pœnitentia 240 b. ſepultura 151 a
MANASSE TRIBUS DIMIDIA CIS JORDANEM 70 a
MAMASSE TRIBUS DIMIDIA TRANS JORDANEM 75 a
Manath, manahath, manerit regio 73 b
Manna quale 211 b. pluit 124 a. 211 b. ſervatur in arca 159 a, 211 b. ab Iſraelitis faſtiditur 124 a. 215 a. quando ijs primum defecit 17 b. 218 b
Manue Samſonis pater 24 a. 222 b. ejus ſepulchrum 24 a
Manus abſolon 174 b
Maon civitas 52 a. deſertum ib
Mara civitas 91 b. fons 121 a. Iſraelitarum 5 manſio 121 a. 211 a
Maraclea Phœnicis civitas 186 a
Marath fons 121 a. Iſraelitarum manſio ibid
S. Marcus Evangeliſta Alexandriæ Epiſcopus 117 a. 276 a. Divi Petri comes 275 b. ejus Evangelium 276 a. paſſio 117 a. 276 a. prædicatio 116 b. 117 a. 276 a. reliquiæ ubi nunc 276 a. templum Venetijs ibid
Marcus Popilius Romanus, 254 a
Mare Ægyptiacum 116 b. 122 a. æneum 161 b. deſer 152 a. Erithræum 123 b. Galilææ 139 b. magnum 3 b. 5 a. mediterraneum 5 a. mortuum 52 a noviſſimum 6 a occidentale 5 a. orientale 52 a. Phœnicium 3 b. 5 b. primum 52 a. rubrum 123 b. & ſeſabuloſum 131 b. ſalinarum, ſalis 52 a. Sodomiticum ibid. ſolitudinis ibid. Tiberiadis 139 b
Mare in ſcriptura pro occidente poni 5 a. pro omni aquarum congregatione 33 a
Mareone regalis civitas 29 b
Mareſa, mareſia urbs 53 a
Mareth civitas ibid
Margad, margath caſtrum 186 a
Margarita Ludovici X. Galliæ regis uxor 123 a
Margarita unio à Cleopatra, quanto pretio empta 77 a
Mariæ Ægyptiacæ converſio 177 b. pœnitentia 178 a. ſacellum 177 b
Maria Cleophæ 160 b
Maria Deipara Virgo cur cœnæ Domini non interfuerit 64 b. mater & virgo 41 b. & ſeq ejus conceptio 153 b. 194 a. 160 nativitas 141 a. 194 a. 260 a. parentes 194 a. 160 a. patria 141 a. præſentatio 161 a. 260 a. domicilium 141 a, b. annunciatio 55 b. 141 a. b. 261 a. viſitatio 56 a. 261 a. fuga in Ægyptum 125 b. 135 a. 261 b. in ea habitatio 47 b. obviatio filio 164 b. crucis greſſio ib. ſtatio ſub cruce 180 a. 271 b. fidei conſtantia 146 b. 180 a. contemplatio 146 b. dolores 180 a. ſepelitio filij 175 b. 180 a. habitatio 151 a. 153 b. obitus 151 a. 276 b, ſepulchrum 171 a. b. aſſumptio in cælum 171 b 276 b. fons 56 a. imago à D. Luca depicta 141 b. 281 a. laudes 42 a, templum 45 b. 141 b. 151 a. 164 b. 171 b.
Maria Jacobi 272 a
Mariæ Joannis marci matris domus 165 a
Maria Judæa filium comedit 34 b. 282 a. eius patria 34 b
Maria Magdalena 267 a. 268 b. Chriſti caput ungit 169 a. pedes rigat 154 a. ſtat ſub cruce 180 a. plorat ad ſepulchrum 175 b. 272 a cum poſt reſurrectionem prima videt 175 b. 282 a. ejus caſtellum 169 a. caſtrum 141 a domus ibid, obitus 283 a. patria 141 a. pœnitentia 282 a
Maria moyſis ſoror 21 a. lepra percutitur 117 b & ſeq. 215 a. ejus mo[illegible]8 b. 216 a. ſepulchrum 118 b. 121 a. 216 a
Maria Salome 260 b
Mariamne Herodis Aſcalonitæ uxor 70 b 259 b. turris 148 b, 165 b. 166 a
S. Marina 287 b
S. Marini martyrium 72 a
Marion regalis civitas 29 b
Mariſa, mariſſa urbs Idumææ 121 a
Maron aquæ 102 b
Maronitæ populi 111 a
Marus, vicus 37 a
Martha magdalenæ ſoror 268 b. 282 b. ejus caſtellum, domus, 169 a. hoſpitalitas 169 a 267 a. obitus 283 a
S. Martialis 282 b
S. Martianus martyr 281 b
Martis idolum 32 a
Martyres feris objecti non laniantur 12 a. b

Maſal Levitica civitas 5 a
Maſaloth urbs 111 a
Maſan Levitica civitas 5 a
Maſepha civitas 18 a. 53 a.
Maſerephot ſalinæ 2 b
Maſpha, maſphat, Levitica civitas 18 b. 33 a.b 129 a. terra 4 b
Maſphe campus 3 a. Levitica civitas 33 a
Maſrephothmaim ſalinæ 2 b
Maſſada caſtellum 39 a. fons 39 a
Maſſepha 129 a
Maſſerephot ſalinæ 2 b
Maſtoim mons 142 & ſeq.
Maſurit Iſraelitarum 27 manſio 121 b
Mathana civitas 128 b. ſolitudo ibid
Mathanites ibid
Mathon collis 16 b
Mathuſala Patriarcha 202 b
Matrimonij inſtitutio 201 b. confirmatio 203 b.
Matthæi Apoſtoli & Evangeliſtæ vocatio 114 b. 143 b. 163 b. telonium e quo vocatus adhuc demonſtrari 115 a. electio 111 b. 264 a Evangelium 275 b. martyrium ibid
Matthiæ Apoſtoli electio 67 a. 150 a. b. 272 prædicatio martyrium 285 a
Matthias Imp. 200 b
Mais nomen loci 186 a
Mauſoleum Helenæ 180 b. Joſephi Patriarchæ 28 a
Maxiia 23 b
Maximiani Imp. perſecutio 12 a.b. 195 b
Maximianopolis urbs 70 b
S. Maximinus Epiſcopus 282 b
Maximus tyrannus 201 b
Meah turris 168 b
Mecha Arabiæ Petrææ urbs 78 a
Mechanicarum artium inventores qui 202 a
Mechanum villa 53 a
Medaba Ammonitar. civitas 127 a, 128 b. 129 a
Medalas civitas 141 a
Medan campeſtria, fons planicies 93 a
Medin civitas 53 a
Medeba urbs 128 b
Medemena civitas 135 a
Media porta 165 b. turris ibid
Mediterraneum mare 5 a
Medorum monarchia 95 b. 97 a. regio 96 b
Megbis civitas 18 b
Megeſaphar nomen loci 91 b
Megmas civitas 28 a
Meiaiercom civitas 23 a
Mela vallis 54 a
Melani montes 117 b
Melcha lacus 111 a
Melchioris magi patria, oblatio 77 a.b
Melchiſedech Abræ benedicit 36 a.b. 62 a. 104 b. Chriſti typus 60 a. 62 a. b. Hieroſolymæ conditor 148 a. Sacerdos Dei 62 a.b. 104 b Salem rex 19 b. 62 b. 104 b. eius genealogia incerta, quid deſignet 62 a. menſa 36 b. palatium 74 a. ſacrificium 61 b. 62 a. 209 b. Sem Noe primogenitum eſſe volunt 57 b. 204 b
Melchom idolum Ammonitarum 34 a. eius fanum 170 b
Meledinus Soldanus 125 a
Meliſenda regina 172 a
Mellam, mellen Levitica civitas 129 a
Mello civitas 28 b. vorago 151 a.b
Melta lacus 111 a
Memnonis ſepulchrum 5 a
Memphis Ægypti urbs 121 a.b
Memphis Ogdor regis filia 121 a
Mendeſicum nili oſtium 122 a
Mennith urbs 33 b
Menois oppidum 155 a
Menſa aurea propoſitionis 160 a. Romæ in triumphum portatur 159 a. menſa apud D. Paulum altare ſignificat 66 a
Mephaat, mepher, Levitica civitas 129 a
Merala civitas 141 a
Mergiſafar nomen loci 84 b
Mergium nomen loci 111 a
Meridionalis mons 174 a
Merodach Babyloniorum rex 96 b
Merom aquæ 102 a
Merome nomen loci 141 a
Meron aquæ 1 b. 102 a. lacus ibid
Meroth 5 a
Merom aquæ 102 a
Merrus vicus 57 a
Meſaphar montes 113 a. vicus 111 b
Meſopotamia regio 95 b. & ſeq.
Meſphat fons 118 b
Meſphe civitas 18 b
Meſra caſtrum 57 a
Meſraim Cham filius Philiſtinorum progenitor 24 a. 116 a
Meſraim regio 116 a
Meſſa domus 153 b
Meſſabara nomen loci 187 a
Meſſal Levitica civitas 5 a
Metellus Romanus Damaſcum capit 82 b
Methane civitas 128 b
Metcha Iſraelitarum 25 manſio 121 b. 215 b
Micha regio 91 a
Michæ Ephraimitæ idolum 105 b. 110 a
Micheas moraſtites propheta 53 a. 134 a.b. 238 a. eius patria 53 a. prophetia 41 b. 234 b. 238 a. ſepulchrum, templum 53 a
Michol Saulis filia Davidis uxor 127 b. 225 b
Milites aurati ubi creentur 178 a
Minæus Ægypti rex memphitidis conditor 121 a
Miphaat Levitica civitas 129 a
Miphiboſeth filius Jonathæ 228 a. 229 a. eius patria 33 b
Miraculum 43 b. 108 a
Miſor Levitica civitas 129 a. moabitarum regio ibid
Miſphat fons 118 b
Miſraim regio 116 a
S. miſſæ nomen unde deſumptum 65 b. ſacrificium a Chriſto inſtitutum 66 b. ab Apoſtolis celebratum 65 b. & ſe, ſacerdotum malitia inquinari nequit, 67 a. ad mundi finem durabit 69 a.b
Moab campeſtria Iſraelitarum 42. manſio 129 a. 216 b, 217 b. civitas 31 b. 129 a, deſertum 129 b. montana regio ibid
Moab Davidis exercitus ducis cædes 230 a homicidium 227 a, 229 a. prælium cum Abſolom 229 a
Moab Loth filius moabitarum progenitor 51 b, 129 a 205 b
Moabitæ populi 31 b. 40 b. 127 a. 129 a. 217 a
Moabitis regio 129 a
Modin campus, civitas, deſertum, mons, ſpeluncæ 23 b
Moguntini Archiepiſcopi ſuffraganeus quem titulum uſurpat 8 b
Molada civitas 136 a
Molathi molathites ibid
Moloch idolum 169 b. 240 b. eius locus 170 b
Monachi D. Baſilij ordinis 15 b. 124 Franciſcani 43 b. Græci 19 a, 20 a. 30 a. 143 a
Monaſterij VVeſtphaliæ urbis Epiſcopi ſuffraganeus quem titulum uſurpat 6 a
Monaſterium D. Baſilij 15 b. D. Catharinæ virginis 124 b. S. Crucis 20 a. Eliæ prophetæ 143 a. Franciſcanorum. 150 b. D. Joannis Baptiſtæ 19 a. moyſis 143 a. S. Sabbæ 54 a
Monobazi regis Adiabenorum regia 157 a
Mons Abdiæ 74 a. Amalec 28 b. Amorrhæus 117 b. Bala 21 b. Calvariæ 175 a. Dei 30 a diaboli 18 b. Engaris 131 b. Ephraim 16 b Eſau 54 b. Feret 5 a. Ferrandus 186 a, filiæ Sion 155 a. Fortis 5 a. 9 a. Gaas 27 a. Galaad 85 b. Garizim 27 b. Gelboe 36 b. Hebal 27 a.b. Hermon 2 b. 36 b. 89 b. Hor 130 a. Iarim 23 a. inclytus 170 b. Leopardorum 186 a meridionalis 174 a. offenſionis 170 b. Olivarum ibid. peregrinus 186 b. Pharam 123 a Pingvis 30 a. Prophetarum 74 a. Quarentana 19 a. regalis 129 b. Samſon 135 b. ſanctus 149 b. 170 b. ſaron 7 a.b. ſcandali 171 a ſcorpionis 40 a. Seir 24 a. 54 b. Selmon 30 a. Semeron 29 b. 30 a. Septentrionalis 181 a. Silo 30 b. Sophim 30 b. Tabor 142 b & ſeq. templi 155 a
Montana Ephraim 16 b, Hebron 49 b. Iudææ 51 a. moab 129 b, Saram 4 b
Montes Antipatridæ 70 b. excelſi 5 a. Gabaon 17 b. Jericho 18 b. melani 117 b. Nazareth 141 a. Ptolemaidis 6 a. Tyri 5 a. Zabulon 141 a
Monumentum Abſolon 174 b. Chaleb 44 b Davidis 152 a
Moraſthi vicus 53 a
Moraſthites ibid
Moria mons 134 b. 155 a
Mortuum mare 52 a. 53 a
Moſera, moſeroth Iſraelitarum 27 manſio 121 b. 215 b
Moyſes Iſraelitarum Dux 123 b. 124 a. 127 a 192 b, 209 b. & ſeq. Decalogi tabulas frangit 124 b. 212 b. Deuteronomium ſcribit 118 a. 130 b. 218 a. Iſraelitis explicat 126 a 129 b. exploratores in terram promiſſionis mittit 118 b. 125 b. Iſraelitas numerat 129 b, 214 b. 217 a. Ioſue ſucceſſorem conſtituit 129 a 217 a. mara aquas amaras dulces reddit 121 a. 211 a. eius acta ad montem Sinai 124 b. 211 & ſeq. ætatis anni 126 a. 192. b. 218 a. apparitio 143 a. 266 a, diffidentia 117 b educatio 125 a. 209 b. faciei ſplendor 24 b 213 a, filij 209 b. 211 b. fuga 121 a. 128 b. 209 b. jeiunium 124 a, 212 b. monaſterium 143 a. mors 126 a. 218 a. orationis vis 122 b 123 b. 212 b. prophetia 101 a. ſepulchrum 126 a. 218 a. ſocer 121 a. 209 b. 211 b. tabernaculum 17 b. 30 b. virga Romæ in triumphum portatur 159 a. viſio rubi ardentis 121 b. 209 b. uxor 122 a. 209 b. 211 b
Moacra urbs 129 b
Muliebres turris 161 a
Mulieres cur cœnæ Domini non interfuerint 64 b. ſacerdotes eſſe nequeunt ibid
Mundi creatio 201 a,b. duplex interitus 96 a
Murus Jeruſalem antiquus 155 a. exterior 166 medius 165 a
Muſcarum turris 6 a

N.

NAaliel torrens 129 a
Naalol, naalon, naaloth, Levitica civitas 141 a
Naama civitas 53 a
Naamana lepra mundatur 38 a. 235 a
Naamath oppidum 92 a
Naamathites ibid
Naara, Naaratha, Naarath civitas 28 b
Naaroth civitas 35 a
Naas Ammonitarum regis cædes 90 b. & 224 b
Naaſon, naaſſon civitas 44 a. 212 a
Nabaioth Iſmaelis primogenitus 33 b, 77 b
Nabaal Davidis nuncios repellit 45 a. 226 a eius mors, uxor ibid
Nabatha urbs 33 b. 77 b
Nabathæa regio ibid
Nabathæi, nabathei populi ibid
Nabathena Arabiæ pars ibid
Nabatheni Arabiæ populi 77 b
Nabo civitas 129 b. mons ibid
Naborth 28 b
Naboth habitatio 51 a. lapidatio 37 a. 234 a vinea ibid
Nabotholia urbs 80 a
Nabuchodonoſor Babyloniæ rex 113 b. 243 a Dei flagellum 148 b. Jeruſalem obſidet 344 a. amens cum feris verſatur 246 a.b. eius ſtatua aurea adoratur ibid victoriæ 8 a 9 b. 11 b. 40 b. 121 a. 48 b. 157 a. 180 b. 241 b 245 a. viſio ſtatuæ 242 b
Nabuthæi Nabuthei Arabiæ populi 33 b. 77 b
Nabuzardan Nabuchodonoſoris, exercitus princeps 245 a
Nachor Abrahami frater 204
Nachor ſarug filius, pater Thare a
Nahaliel torrens
Naid terra

Naida civitas 37 a. terra ibid
Naim, Nain civitas 56 b. 57 a. Idumeæ vicus 121 b
Naoth nomen loci 28 b
Nais Samariæ vicus 70 b
Naorath villa 28 b
Naphathdor civitas 72 b
Napaloſa urbs 30 b
Narama nomen loci 92 a
Narabata civitas 73 b. regio ibid
Narbathene toparchia ibid
Naſib civitas 53 a
Naſor civitas 107 b
Natatoria Siloe 171 b
Nathanael Chriſti diſcipulus 262 b. ejus patria 158 a
Nathinæi 17 b. 219 a. eorum domus 153 b. habitatio 155 a. officium 17 b. 153 b. 156 a. 161 b
Nathon civitas 136 a
Naum Masloth Iudæorum dux 252 b
Naum Prophetæ patria 107 a. prophetia 339 b
Nauvia Saracenorum baſilica Damaſci 83 a
Nazra viculus 141 a
Nazareth civitas 141 b. fons ibid. montes ibid
Neama civitas 53 a
Neapolis urbs 28 b. 30 b. 47 b
Nebloſa turris 108 b
Nebo civitas 19 a. 129 b. mons 129 b
Neblan civitas 53 a
Neceb civitas 112 a
Nechao Ægypti rex 35 b. 70 b. 242 a
Neela civitas 141 b
Neemias Artaxerxis Perſarum regis pincerna 250 b eius ædificia 148 b. 250 b
Neheleſcol torrens 23 b
Nehiel, neiel civitas 5 b
Neila viculus 91 a
Neleſinum caſtrum 186 b
Nemora Jordanis 73 b
Nemrim oppidum 129 b
Nemrod Babyloniæ monarcha I. 203 b
Nemrod terra 96 b
Nemus Abrahæ 131 a. Copar 94 a. Libes 92 a Paneadis 94 a. 114 a
Nephat civitas 72 b
Nephim caſtrum 186 b
Nepthali vide neptalim
Nepthoa fons 19 a
Nepſam civitas 53 a
Neptalim civitas 112 a. b. mons 104 b. 112 b
Neptalim Jacobi Patriarchæ filius 101 a. 207 a. eius mater ibid
NEPTALIM TRIBUS 101 a
Nero Romanorum Imp. 88 b. 194 b. 281 a. Eccleſiam perſequitur 261 b. Iudæis gratificatur 155 b. eius mors 282 a
Nerodiada N Neronias civitas 106 a
Neſib civitas 53 a
Netira ducis patria 142 a
Nerophati civitas 53 b
Netophatites ibid
Nethupha, Netuphati civitas ibid
Neuphrus baſtrum 186 b
Neach civitas 112 a
Nicanoris blaſphemia & cædes 256 b. ſtrages 25 a. 70 b. 255 a
Nicodemi imago 185 a. b. pietas 175 b. & ſepulchrum 152 b
Nicopolis civitas 47 a
Nigra guarda caſtellum 112 b
Nilus fluvius 121 b. & ſeq. 201 b
Ninive civitas 95 b. 239 a
Ninus Babyloniæ monarchia 204 a
Ninus urbs 95 b
Nitria oppidum 121 b
Nix perennis ubi 89 b. Tyri vendi ſolita ibid
No civitas 117 a
Noa civitas 142 a
Noan nomen loci 28 b
Noaha civitas ibid
Nob nobe Levitica civitas 19 a. 13 b. 126 a
Noe patriarcha 202 b. & ſequ. ejus ætatis anni 203 b arca ubi quieverit 87 b. arcæ reliquiæ ubi ſervenitur ibid. filij 202 b
Noe mors 203 b. pater 202 b. ſacrificium 203 a
Nomades Arabiæ deſertæ incolæ 76 a
Nomina aliquot Hebraica cur Latina Eccleſia uſurpat 65 b
Noph Ægypti urbs 121 a
Nophet civitas 73 b
Noradinus Damaſcenorum rex 93 a
Noran, nomen loci 28 b
Norvegij ad terram ſanctam religionis ergo peregrinati 8 b. Sidonem urbem claſſe obſident 8 b
Nova civitas 166 b
Nundinæ celeberrimæ 98 b. & ſeq.
Nyſa civitas 71 a

O.

Oba regia urbs 94 a
Obedientiæ exemplum 155 a 165 b. 205 b
Obed Iſai pater 41 b. 222 a
Oblatio quotuplex 63 a. b
Oboth Iſraelitarum 37. manſio 122 b. 216 b
Occidentale mare 5 a
Oceanus ibid
Ochocias rex Iſrael 20 b. 234 a. eius mors 73 b. 234 b.
Ochozias rex Iuda 71 a. 72 b. 236 a
Octavius Auguſtus Romanorum Imp. 194 a 259 a. quæ Herodi Aſcalonitæ donavit 78 b. & ſeq. 89 b, 100 a. eius ſtatua 72 a. ab eo Romani Imp. Auguſti dicti 116 b
Odolla Odollam regia civitas 53 b. petra, ſpelunca, vicus ibid
Offenſionis mons 170 b. 231 b
Offora civitas 19 a
Oſni civitas 29 b
Oggigas rex Baſan 75 a. 79 a. b. 129 a. eius cædes 78 b. 85 a. 89 b. debellatio 87 b. 216 b lectus ferreus 34 a. regia ſedes 78 b. 85 a. regio & regnum 87 b. victoria 54 a
Ogdous rex Memphitis urbis conditor 121 a
Oldæ propheteſſæ domus 165 a
Olivarum mons 170 a
Oliveti collis 169 b. hortus 170 a, mons ibid b.
Ominæ, Ommæi gigantes 130 b
Omijm gens 31 b
On civitas 120 a
Oniæ regio 120 a. templum ibid
Onias Judæorum Pontifex 253 b, Judæ Machabæo apparet 256 b. eius mors 254 a
Onias ſacerdos S. oniæ filius 256 a
Onion urbs 120 a
Ono civitas 19 a
Onij civitas 120 a
Onychini lapides 160 b
Ooli civitas 5 b
Opera bona etiam in ſtatu peccati facta ſuam remunerationem habere 11 b
Operari pro ſacrificare 64 b. & ſeq.
Ophel turris 155 a
Opher regia civitas 140 a
Ophir Indiæ regio 118 a
Ophlas turris 155 a
Ophni civitas 19 a
Ophora civitas ibid
Opobalſamum 47 b
Oraculū templi Hieroſolymitani 158 b. 157 b
Oram civitas 109 a
Orationis vis 7 a. 113 a
Ordinis ſacramentum 67 b
Oreb mons 122 b. 209 b. 211 b. petra 28 b. 122 b 173 b
Oreb Madianitarum principis cædes 28 b
Orientale mare 52 a
Originis ſepulchrum 13 a
Ornæ area 155 a
Orona, Oronam, Oronas Arabiæ urbs 119 b
Orontes fluvius 97 a
Orla urbs 79 b
Orthoſia, Ortoſias civitas 187 a
Oſa civitas 4 b
Oſee Propheta 237 b
7 Oſtia Nili 122 a
Oſtracina, Oſtracine urbs 122 b
Othoniel frater Caleb 133 b. eius uxor ibid
Ovium binus in anno partus 96 a
Oza civitas 18 a. hortus 151 a
Ozenſara urbs 28 b
Oziæ ex Davidis heroibus patria 78 b
Ozias rex Iuda 237 a. b. eius ædificia 119 a. 167 a. 168 a. b. præſumptio & ſacrificium 174 a 237 b. vineæ 45 a

P.

Pacis templum 159 a
Padam Aram regio 95 b
Pœnitens verè à ſacerdote abſolvitur 69 a
Pœnitentiæ exemplum 152 a. 154 a. 172 a. 178 a
Pagida fluvius 2 b
Palæſtina in 4. partes diviſa 85 b. ejus Academia 133 b. tecta plana ſunt 153 b
Palæſtini populi 24 a
Palæſtra 151 a. 151 b. 154 b. 166 b
Palætyrus urbs 13 b
Palatium Agryppæ 155 b. Caiphæ pontificis 151 b. Davidis 150 a. Herodis 165 b. Judæorum pontificum 151 b. Machabæorum 155 a. pilati ibid. b. Romanorum præſidium 155 b. Turcarum Jeroſolymæ 150 b. 155 b
Palma Cades 118 b. Deboræ 16 b
Palmæ 142 a. 171 a
Palmarum civitas 18 a. 47 b
palmer civitas 54 b
Palmira urbs 92 a
Palmirena regio & ſolitudo ibid.
Palmyra civitas ibid
Pamphylus martyr 72 a
Paneas civitas 105 b. 106 b. à Chriſtianis obſeſſa 81 a. fons 105 b. 109 a regio 112 b, ſilva 114 a. b
Paneus fons 109 a
Paneas civitas 106 a
Panium agrum 112 b
Panius mons ibid
Pannier civitas 54 b
Pantheon templum 133 a. 170 b
Paradyſus terreſtris 129. 201 b. à Cherubim cuſtoditur 202 a
Parath fluvius 97 a
Pariſienſis Epiſcopi ſuffraganeos, quo titulo utitur 72 a
Parthi Mariſſam evertunt 121 a
Parthorum regio 96 b
Paſchalis I. 197 b. II papa 43 a. 199 a
Paſellum oppidum 28 b
Paſſagium quid 115 a
Paſſus canis 2 a. pagani ibid
Paſtophoria templi Jeroſolymitani 161 b
Patros Ægypti urbs 125 a
S. Paula Romana 7 b. 29 b. 44 b. & ſeq. 134 b ejus epitaphium 43 a. hoſpitale 42 b. monaſteria ibid. ſepulchrum 43 a
S. Paulus Apoſtolus 6 a. 8 b. 12 a. baptizatur 83 a captus 50 b. 279 b, caſſum pro ſedicit 151 a. Chriſtianos perſequitur 82 b. 172 a. 273 b. ſequ. Gentium Apoſtolus & Doctor 67 275 a. laborat manibus 277 a. petrū reprehēdit 276 b. prædicat in Arabia 77 b. 83 a. Damaſci ibid in Græcia 278 b. in occidente 281 a. Romam vinctus ducitur 8 b. 280 a Romæ habitat ibid. b. Saulus prius dictus 83 a. tabernaculorum ſutor 277 b. ejus converſio 82 b. 84 a. b. 274 a. Epiſtolæ 277 b 278. 279 flagellatio 277 a. fuga 83 a. 274 a incarceratio 72 a. 277 a. 280 a. lapidatio 175 a. martyrium 281 b. miracula 278 a. 279 a. naufragium 280 b. patria 17 b. præceptor 152 a. raptus in tertium cælum a. 276 a templum 84 b. cum Miſſæ ſacrificium celebraſſe 66 a
Paulus Papa I. 197 b. II. 200 a. III. 200 b. IV ibid V. ibid
Peccata, an ſacerdotij poteſtatem tollant 86 & ſequ. ante diluvium quæ 202 b
Peccatum, animæ mors 202 a
Pecorum creatio 201 b
S. Pelagiæ pœnitentia ſepulchrum & tugurium 172 a
Pelagius Papa I. 196 b. II. ibid.

Pella,

Pella, pelle, pellentis civitas 92 b
Peloſa urbs 30 b
Peluſiacum Nili oſtium 122 a.b
Peluſium Ægypti urbs 122 b.& ſeq
Pentapolis regio 55 b
Peræa regio 33 a.b
Perath fluvius 97 a
Peregrinorum caſtrum 5 b.37 a.hoſpitale 166 b.mons 186 b. ſepulchra 173 b
Periſtereon 171 a
Perſarum monarchia 9 .59b 97 a.regio 96 b
Perſeus Andromedam à morte liberat 23 a
Perſicus ſinus 123 b
Petra columbarum 171 a, Deſerti Arabiæ petrææ metropolis 32 a.50 a.77 b.129 b. 130 a.diviſionis 46 a.Etan.48 b. inciſa 57 a. Oreb 28 b.Odollam 53 b.Scorpionis ibid
Petra fluit 117 b.122 b.123 b.211 b
S.Petrus Apoſtol.113 a. 140 a. 194 a. 272 a. à Paulo reprehenſus 276 b. eius ambulatio ſuper mare 140 a. antrum 174 a. Cathedra Antiochiæ 275 a. Romæ ibid.b.civitas 137 a claudi ſanatio 161 a. 162 b. 273 a. concio 150 b.161 a.273 a. confeſſio 106 a. 266 a.domus 157 a.electio 104 b. 111 b 264 a epiſtolæ 276 a. incarceratio 166 a. 273 a 274 b.liberatio 166 a. 273 a. 274 b. martyrium 281 b. à Chriſto prædicitur 104 b miracula 23 a. 281 a. 273 a. negatio 151 b 270 b.patria 137 a, piſcatio 104 b. 140 a 263 a. pœnitentia 174 a. primatus 104 b 271 b.ſocrus 137 a.templum 23 a.83 a,137 a b.143 b.151 a. 154 a.219 a. umbra infirmos ſanat 273 a.vocatio 263 a,zelus 173 a.270 b
Phacee Romeliæ filius rex Iſrael 30 a. 238 a
Phacea rex Iſrael 238 a.eius cædes 80 a
Phaleg patriarcha 203 b.& ſeq.
Phaltiel Michol Saulis filiæ maritus 127 b. eius patria 15 a
Phannel civitas 28 b, 34 a.nomē loci 33 b 34 a.
Phanicies 123 a
Phaora villa 130 a
Phara civitas 28 b
PHARAN DESERTUM 116 a. montis oppidum 123 a
Pharai ex fortibus Davidis patria 15 a
Pharaux Antiochi 75 b
Pharaonis regia 124 b.ſubmerſio ibid a
Pharaſim urbs 22 a
Pharaton civitas 28 b
pharatonites populi ibid
Pharis turris 166 a
Phariſæi Judæorum ſecta 154 b.218 a
Pharos turris 123 a
Pharfar, pharphar fluvius 81 b.92 b
Pharus turris 6 a
Phaſeli Herodis Aſcalonitæ fratris mors 28 b.166 a.259 a.
Phaſelis, phaſelum oppidum 28 b
Phaſelus turris 165 b.166 a
Phaſga mons 126 a. 130 a.regio 126 a. 130 a
Phatros urbs 123 a
Phaturer civitas Ægypti ibidem vicus ibid
Phelletis Tyri regis mors 31 a
Pheſdomin 46 a
Phetros Ægypti urbs 123 a
Phiahiroth Iſraelitarum 4 manſio 123 a
Philiala phialæ fons 93 a
phialæ aureæ 160 a
Phihahiroth Iſraelitarum 4. manſio 123 a.211 a
Philadelphia urbs regia 34 a
Philippi Adeodati Francor.regis victoria 6 b
Philippi Apoſtoli domus 72 a. electio 111 b 264 a.martyrium 278 a.patria 137 a. prædicatio 278 a
Philippus Diaconus 21 a.173 a.eius filiæ 72 a 279 b
Philippus Herodis filius tetrarcha Ituræa & Traconitidis 79 a.88 a.110 a.112 b,261 b.eius ædificia 105 b. mors & ſepultura 91 a
Philippus Imp. 199 a
Philiſtæa regio 24 a
Philiſtæi populi 15 b.23 b.24 a.55 a.54 b
Philiſtiim populi 24 a.via 125 b
Philiſtina regio 24 a
Philiſtiim populi ibid. eorum cædes 23 b 75 a.b. 225 a.reges 24 a.victoria 23 b
Philo Iudæus 276 a b
Phinees Eleazari filius 17 a. eius zelus 130 b 217 a
Phiſon fluvius 201 b
Phitom, phiton, Ægypti civitas 123 a
Phœneticum Nili oſtium 122 a
Phœnice Syriæ regio 5 b
Phœnices Græcarum litterarum inventores 5 b
Phœnicia ſyriæ regio ibid
Phœnicium mare 3 b.5 b
Phœnix avis 77 a
Phœnix Agenoris filius I. phœniciæ rex 5 b 10 b
Phœnix ſyriæ regio ibid
Phogor moabitarum idolum 127 a.130 a mons 130 a.villa ibid
Phora fluvius 97 a
Phunon civitas 123 b. Iſraelitarum 36 manſio 123 b.216 b
Phul Aſſyriorum rex 31 a
Picenus ager 141 b
Pila vallis 163 b
Pilatus Judææ præſes Chriſti res geſtas ad Tiberium Imp. ſcribit 274 a. ejus exilium & mors 274 b.palatium 155 b
Pinea ſylva 8 b
Piſanum caſtrum 156 a
Piſcina fullonis 174 b. Gabaon 17 b. Hebron 49 b.inferior 171 b. interior 156 a. probatica 156 a, Samariæ 30 a.Siloe 171 b. ſion 151 b ſuperior 174 b.vetus 156 b
Piſcinæ Eſebon 127 b
Piſcium quot genera 139 b,& ſeq
Piſcium forum 154 a,porta 167 b
Pius Papa I.194 b,II,200 a.III.ibid.IV.200 b V.ibid.
Planicies Galilææ 35 b.37 a. Libani 5 b.medan 93 a. Neptalim 113 a
Platea lata 166 b. portæ aquarum 151 b.portæ Ephraim 166 b
Plato in Ægyptum peregrinatus 121 a
Polyandrion nomen loci 170 a
Pompeius magnus Romanus 28 b,184 a. ejus ædificia 85 b. 121 a,cædes 118 b. caſtra 181 a pietas 157 b,ſepulchrum 118 b.victoria 70 b 157 b. 258.
Pons Antoniæ 156 b.Beli fluvij 51 b. capharnai 113 a.Cedron 171 a.Sion 151 b.ſublicius 67 a.
Pontifex unde dictus 67 a
Pontifex Judæorum ſemel in anno Sancta ſanctorū intrat 158 b. ejus palatium 151 b. ſtola 152 b.veſtes quales 160 a.ei nuſquam niſi Hieroſolymæ reſidere licuit & quare 59 a
Pontij Tripolitani Comitis cædes 186 b
Poppea Neronis uxor pro Judæis intercedit 155 b
Porcorum duo millia à dæmonibus in mare præcipitata 79 a.88 b.236 b
Porphyria urbs 31 b
Porſina urbs ibid
Porta ærea 161 b. anguli 167 a. antiqua 168 a aquarum 167 a. aquilonaris templi Hieroſolymitani 162 b. aurea 167 a. Auſtralis templi 162 b.Beniamin 167 a.cuſtodiæ 156 b.David 168 a, Ephraim 167 b. equorum 156 b.equorū Orientalis 167 b. Eſſenorum 156 a.excelſa templi 162 b. ferrea 165 b. fictilis 167 b. fontis ibidem fundamenti 162 b.Genath 167 b.Gregis 168 a.horti Herodis 167 b. horti regis ibidem Iebus 168 a. judicialis 168 a.judiciaria ibid.media 165 b negotiatorum 168 a.nova 161 b.occidentalis templi 162 b,Orientalis 176 a.orientalis ſidonis urbis 8 b. Orientalis templi 162 b. palatij pontificis 167 b.piſcium ibid.prior 156 b.regis 162 b. ſacra 161 b. ſeir 162 b .S. Stephani 167 b.168 a. ſtercoris 168 a. ſterquilinij ibid. ſublimiſſima templi 162 b.ſuperior 151 b.ſur 162 b. turrium muliebrium 168 a.vallis ibid.vetus ibid
Portæ ſion 151 b
Porticus columnarum 156 b.ſalomonis 160 b templi Hieroſolymitani 161 b
Prædia ſuburbana Hieroſolymæ 180 b
Prædium Ioſeph 28 a.220 a
Præſepe Domini inſigni templo decoratum 42 b. Romam translatum 43 b. ubi conſervetur ibid
Præſidium ſion 150 a
Præſumptionis punitio 174 a
Prætorium Hieroſolimitanum 155 b
Presbyteri unde nomen habent 67 a.b
Priapus idolum 127 a
Primogeniti ante Levitarum ortum ſacerdotali officio fungebantur 57 a.b
Primogenituræ jus 57 b.125 a
Primum mare 52 a
Principis phariſeorum domus 153 b
Priſcilliani Epiſcopi Lyſanij urbis cædes 101 b
Priſcorum vita quare prorogata 96 b
Probatica forum Ieroſolymitanum 56 b
Probatica piſcina ibid.a
Probus Imp. 195 a
Proceſſionum origo 164 b
Prophetarum mons 74 a .ſpeluncæ ibid
Propitiatorium templi Hieroſolymitani 159 b
Propoſitionis menſa 159 a.160 a
Proſtibulum Hieroſolymitanum 154 b
Pruna Damaſcena 81 b.82 a
Pſephina turris 168 b
Ptolemaida, ptolemais phœniciæ civitas 2 b 3. 4. 5. 6.
Ptolemaicis campus, fluvius, montes, portus 6 a.
Ptolemenſes ibid
Ptolomæus Ægypti fluvius 113 b
Ptolomæus Evergetes Ægyti rex 252 b
Ptolomæus Lathyrus Alexandrum Iudæorum regem profligat 70 b.& ſeq. Aſochin oppidum capit 136 b
Ptolomæus philadelphus Ægypti rex 151 b.ejus Bibliotheca 117 a,252 b. victoria 34 a
Ptolomæus philometor Ægyti rex 3 b. 4 a. 257 a
Ptolomæus philopator Ægypti rex 253 a. ejus victoria 135 b.253 a
Publicani qui 114 b.cur infames ibid
Pueri cantant Oſana 173 a. Helizæo illudentes, ab urſis laniati 16 a.10 a.125 a
Purpureus color 5 b.10 a. ejus nobilitas ibid
Putaha nomen loci 93 a
Putei bituminis 44 b.Iſaac 134 b. 206 b
Puteus Agar 132 b. aquarum viventium 6 b 7 a.Beer 126 b.Eſna ibid.Iacob 27 b.Iudicij 135 a.ſira 54 viventis & videntis 136 a
3.Pyramides ex calvarijs occiſorum 84 a
Pyramides regum Tyri 10 a
Pyramis ſepulchri B.Iob 93 a
Pyri vallis 175 b
Pyrgus Stratonis 163 b
Pytagoras philoſophus in Ægyptum peregrinatus 123 a

Q.

Quarentanadeſertum 19 a.mons 17 a.19 a
Quercus Baſan 79 a. Epha 72 b. Hebron 16 a.19 a.20 a.mambre 51 b.Rogel 174 b.ſichem 29 a.30 b.Sichimorum 29 a
Quinquennales ludi Auguſto Cæſari dicati 72 a
Quiriacus crucem Domini invenit 176 b Crucigerorum ordinis inſtitutor ibid. martyr ibid.
Quirinus ſyriæ præſes 87 b

R.

RAab meretricis maritus 21 b
Rabba urbs regia 23 b.34 a.53 b
Rabbath filiorum Ammon Arabiæ felicis metropolis 34 a.76 a

Rabbath Moab urbs 31 b
Rabboth civitas 37 b
Racath, Raccath civitas 113 b
Rachel, Iacobi Patriarchæ uxor 14 a 19 b. 86 b. 266 b. eius filij 207 a.b. mors 19 b. 207 b ſepulchrum 19 b
Ragaba caſtellum 93 a
Raguel Moyſis ſocer 121 a
Rama civitas 6 b. 14 b. 19 a, b. 29 a. vicus 113 a. villa 19 b. 29 a. 53 b, 113 a. 142 a
Ramatha, Ramathæ, Ramathaim, Ramatha ſophim Levitica civitas 29 a
Ramathæ fons 29 a
Ramath lechi nomen loci 23 b
Rameſſe, Ægypti civitas 123 b. Iſraelitarum 1. manſio 123 b. 210 b. regio 123 b. 208 b
Rameth, Ramoth Levitica civitas 37 b
Ramothgalaad Levitica & refugij civitas 34 a. vicus ibid
Ramula urbs 29 a
Raphace urbs 235 a
Raphaim gigantes 34 a. 74 a. 78 b. 79 a. terra 78 b. 79 a. vallis 19 b. 178 a
Raphanæa, Raphanæ civitas 186 b
Raphia urbs 135 b
Raphadim Iſraelitarum 11. manſio 123 b. 124 a. 211 b
Raſalinæ, Raſiline nomen loci 93 a. 142 a
Ravennæ reliquiæ Eliſæi prophetæ quieſcunt 236 b
Raſin Syriæ & Damaſci rex 119 b. 238 b. eius mors 82 b
Razon Eliada filius Damaſci rex 82 b
Rebbo villa 53 b
Rebecca Iſaac patriarchæ uxor 206 a. eius ſepulchrum 64 a
Rebellionis vindicta 125 a. 174 b. 180 a. 216 a
Rebla, Reblatha urbs 113 b
Recanatenſis ager 142 b
Reccat civitas 113 b
Recem Madian regis regni ſedes 119 b
Recem, Receme civitas 14 b. 129 b
Rechabitarum habitatio 165 a. origo 236 a religio 165 a. b. 142 b
Rechath civitas 113 b
Rechob Levitica civitas 7 a
Refugij civitates 58 b, 219 b
Reges ſuos olim potentiores quæque urbes habebant 95 a
3. Reges, unde venerint 77 a. eorum nomina & oblatio ibid
Regia Agrippæ 155 b. Bernices reginæ 156 b Davidis 150 a. Grapte 156 b. Helenæ 157 a Herodis 165 b. Machabæorum 155 a. Monobazi 157 a
Regio Auſitidis 98 a. Baſan 75 a. Dor. 72 b Gadarenorum 38 a. Galaad 86 b. Geraſenorum, Gergeſinorum 88 a. Sephela 14 b Tyri 10 a
Regium caſtrum 3 b. 4 b
Regius campus 72 b. 170 a
Rekem civitas 50 a
Reliquiæ ſanctorum colendæ 29 a.b
Reguli filius ſanatur 138 a
Remmon civitas levitarum 19 b. 135 a. 135 b 142 a. petra 19 b. vicus 135 b
Remmono civitas Levitarum 142 a
Remmompharez Iſraelitarum 16. manſio 123 b. 215 b
Remphtis civitas 29 a
Reſina optima ubi naſcatur 86 b
Reſſa Iſraelitarum 18 manſio 123 b. 215 b
Rethma Iſraelitarum 15 manſio 123 b. 215 a
Rethom 37 b
Reu patriarcha 104 a
Rhinocolura, Rhinocorura civitas 131 a. 135 b. torrens 131 a
Ribla urbs 113 b
Richardus imp. 199 b
Richardus Anglorum regis ædificia 132 b victoria 6 b
Rithma Iſraelitarum 15 manſio 123 b
[illegible]berti caſtrum 138 a
[illegible]us Bavarus Imp. 200 a
Roboam Iudæ rex 231 b. & ſeq. eius ædificia 21 a. 22 b. 23 b. 27 b. 40 b. 41 b. 44 a
Robuſtorum ager 14 b. 17 b
Rodolphus I. Imp 199 b II. 200 b
Rogel fons 170 a. quercus 174 b
Rogelim oppidum 34 a
Ronob Levitica civitas 7 a
Romanorum caſtra 180 b
Roma urbs 53 b
Roob urbs Levitica 7 a. 19 b. petra 19 b. regio 3 b. 7 a. cavea 8 b
Rooba Levitarum vicus 37 b
Roth civitas 34 b
Ruben Jacobi patriarchæ filius primogenitus 49 b. 57 b. 126 a. 207 a.b
RUBEN TRIBUS 126 a
Rubrum mare 123 b. & ſeq
Ruma civitas 29 a. 53 b. Galilææ vicus 142 a
Ruta miræ magnitudinis 128 b
Ruth Booz uxor 41 a. b. 44 b. 221 b. & ſequ. ejus patria 41 a, 129 b

S.

SAab 142 a
Saanaim civitas 113 b
Saarim civitas 24 a. 135 b
Saba caſtellum 35 b. 37 b. civitas regia 76 a. regio ibid
Saba filius Chus 76 a
Sabæ campus 35 b. 36 b
Sabæa regio 76 a
Sabæi populi ibid
Sabam, Sabama urbs 130 a
Sabarim civitas 19 b. 113 b. villa 113 b
S. Sabæ Abbatis monaſterium 54 a. templum 6 a
Sabbaticus fluvius 118 a
Sabbatum à Deo ſanctificatum 203 a. eius tranſgreſſor lapidatur 119 a. 216 a
Sabe civitas 130 b
Sabee civitas 135 b
Sabinianus Papa 196 b
Sabul caſtrum 113 b. & ſeq. terra 114 a
Sacerdos unde dictus 67 b
Sacerdotes majores, qui 67 a. minores ibid. mali verè conſecrant & ſacramenta adminiſtrant 68, 69. eorum munus ſacrificare 62 a. 66 a
Sacerdotium & ſacrificium conjuncta ſunt 66 a
Sacha Sachaca civitas 54 a
Sacrono civitas 24 a
Sacoth urbs 34 b
Sacrificium quid 63 a, veteris & novæ legis differentia 60 a. 61 a
Sadada urbs 114 a. pagus ibid
Saducenorum origo 154 b. 158 a
Saffa Saffra civitas 142 a
Sahananim, ſabannim civitas 113 b
Said urbs 8 a
Sa[illegible]n urbs 122 a
Saladinus Ægypti, Damaſci, & Syriæ rex 3 b 79 a. 80 b. 132 b. eius caſtra 142 a. clades 2 b. 13 a. 113 a. prælium cum Chriſtianis 113 a victoria 6 b, 80 a. 113 a. 114 a. 139 a. 149 b
Salamitis 74 a
Salcha, ſalchata, ſalecha civitas 94 a
Sale Patriarcha 203 b
Salem civitas 74 a. 148 a. villa 19 b
Salim nomen loci 74 a. oppidum ibid
Salinæ 2 b. 54 a
Salinarum mare 52 a. vallis 54 a, 130 a
Salis civitas 54 a. mare 52 a. ſtatua 55 a. vallis 54 a
Saliſſa urbs 54 a
Salmanaſſar Aſſyriorum rex 11 a. 239 a
Salmona Iſraelitarum 35 manſio 124 a
Salome Herodis Aſcalonitæ ſoror 132 a
Salome vicus 93 b
Salomas B Annæ Deiparæ virginis matris maritus 260 b
Salomon rex in Ophir claſſes mittit 118 a. 231 a. ſapientiam à Deo impetrat 17 b. 230 a ungitur in regem 175 b. 229 b, 230 a. eius ædificia 9 a. 16 a. 21 b, 26 a. 27 a. 73 b. 100 b. 102 b. 151 a. 155 a. 155 a. 156 a, b. 157 a. 158 b. 159 b. 160 a b. & ſeq. 162 a. & ſequ. 178 a Gloria 230 a. idololatria 8 a. 82 b. 170 b 171 b. 231 b. judicium 230 a. libri 230 a.b mors 231 b. nativitas 228 a. oratio 231 a. palatium 156 a. 231 a. parentes 228 a. philoſophia 230 b. porticus 160 b. ſepultura 152 a. ſtagnum 156 a. templum 157 a. theolatria 157 a. 230 b. thronus 163 a, 131 b
Salumias vicus 37 b
Salutaris provincia 133 a
Sama, Samaa civitas 54 a
Samachonitis lacus 102 a
Samad Lod & Ono civitarum conditor 18 b 19 a
Samaræa urbs regia 24 b
Samaraim civitas 19 b
Samaria civitas regia 29 b. & ſeq. regio 5 b 29 b. 74 a
Samariæ fons 30 a. lacus 30 a. leproſorium 28 a. montes 30 a. piſcina ibid regnum 38 b templum Auguſto Cæſari dicatum 29 b turris 30 a
Samarienſis regio 74 a
Samaritæ, Samaritani 73 b
Samaritis regni Iſrael metrop. 29 b. regio 74 a
Samaron urbs 142 b
Same civitas 54 a
Sameron civitas 142 b, mons 30 a
Samir civitas 30 a, 54 a
Samſon excæcatur 133 b. 223 a. Gaſæ portas in montem defert 133 b. 135 b 223 a. Nazaræus Dei 222 b. occidit leonem 24 b. 222 b. Philiſtæos maxilla 23 b, 223 a. Philiſtæam uxorem ducit 221 b. ejus fons 24 a. 223 a mons 135 b. mors 134 a. 223 a. parentes 24 a 221 b. patria 22 a. b, 24 a. ſepulchrum 24 a ſpelunca 48 b
Samuel Judæorum pontifex & Judex 223 b lapidem adjutorij erigit 21 b, 224 a. Nazaræus Dei 223 b. à Pythonica ſuſcitatur 226 b. ungit Davidem in regem 41 b. 221 a. ſaulem 224 a. ejus judicij locus 18 b. mors 226 a. orationis vis 224 b. oſſa in Thraciam ab Arcadio Imp. tranſlata 29 a. parentes 223 a patria 29 a. ſepulchrum ibid
San domus civitas 71 a
Sanabellet, ſamariæ dux 27 a
Sanan civitas 54 a
Sanctorum reliquiæ colendæ 29 a, b
Sanctuarium templi Jeroſolymitani 159 b
Sanctum ſanctorum 158 b
Sanctum ſeculare 160 b
Sanctum templi Jeroſolymitani 159 b
Sandalido caſtrum 7 a
Sandalium caſtrum 3 b. 6 b. 7 a
Sanguinum eſus prohibitus 203 b
Sanguinus Turca Chriſtianorum perſecutor 93 a. Montem Ferrandum caſtrum obſidet 186 a. ejus caſtra 93 a
Sanhedrim curia Jeroſolymitana 153 a
Sanim vicus 30 a
Sanior mons 89 b
Sanir civitas 30 a. mons 88 b. 98 b
Sannanim civitas 113 b
Saor 130 b
Sapha, loci nomen 181 a
Saphata vallis 54 a
Sapphet urbs 7 b. 114 a
Saphoni 30 a
Saphon civitas 34 b
Saphora Galilææ urbs 142 b
Saphorine civitas ibid. villa 136 b
ſara civitas 24 a
ſaraa civitas 24 a. villa 22 a. vicus 24 a
ſaraceni populi 119 a. Agareni & Iſmaelitæ prius dicti 118 b. & ſeq. 131 a. corpore fœtent 48 a. 171 b. eorum claves 84 a. cremus 134 b. origo 119 a. 131 a. peregrinatio ad Mahumeti ſepulchrum 77 a victoria 6 b 8 b. 12 b. 73 b. 80 a. 85 a. 149 a. 158 a. b
ſara uxor Abrahæ 204. ejus cellulæ 134 b. ſepulchrum 46 a

saræ Ephraim filiæ ædificia 16 a. 26 a. 28 b
saraim civitas 24 a
sara civitas ibid.
sarathaſar 130 b
saradacha 34 b
sardinella vicus 93 b
sardonix gemma, ubi naſcatur 76 a
sarea civitas 24 a
sareda 30 a
sarepta ſidoniorum civitas 3 b. 7 a. eius ſilva ibid
sarga civitas 24 a
sargon Aſſyriorum rex Azotum capit 25 a
sarid civitas 142 a
sarim civitas 24 a
sarion mons 89 b
sarith civitas 142 a
sarohen civitas 135 b
saron civitas 30 a. 34 b. mons b. 4 b. 7 a. b. 30 a regio 30 a. 124 a
sarona civitas 30 a. mons ibid
saronas regio 142 a
sarphath civitas 7 a
sara Phœniciæ metropolis 9 b
sarthan locus 34 b. 74 a. 130 b
saruc Patriarcha 204 a
saſima civitas 37 b
satthim nomen loci 130 b
saturnus Babyloniæ monarcha I. 203 b Nemrod dictus ib. Tyriorum Deus 10 b
save civitas 130 a. vallis 72 a. 130 b
saul Iudæorum rex 17 a. Davidem perſequitur 225 b. 226 a. exercitum recenſet 44 b. 71 b 90 b. Gabaonitas confœderatos delere tentat 17 b. Nobe civitatem delet 19 a. 226 a. cum Prophetis vaticinatur 28 b. 224 a 225 b. Pythoniſſam conſulit 36 a. 226 b. rex proclamatur 224 b. ſacrificans à Deo abijcitur ibid. ungitur in regem 17 b. 29 a 224 a. ejus cadaver in muris Bethſan ſuſpenſum 71 a. 90 b. cædes & mors 36 b. 71 a. 90 b. 226 b. caſtra 36 b. civitas 19 a. 7. filij crucifixi 17 a. 229 a fornix triumphalis 45 a. invidia 225 b. pallij oram David abſcindit 54 a. 226 a patria, regia 17 a. ſepultura 17 a 90 b. ſpelunca 54 a. victoria 45 a. 46 b. 90 a 120 a. zelus 15 b
scalæ ſanctæ 155 b
scandalium ſcandarium caſtrum 7 a
scaurus Romani exercitus dux 129 b. & ſeq
scatha civitas 54 a
scenæ urbs 34 b
scenitæ populi 76 a
schytopolis civitas 71 a
schytopolitanorum in Judæos crudelitas 35 b 71 a
scipio Romanus Antiochum Magnum capit 255 b
scopos nomen loci 181 a
ſcopoli magnetis 125 b. ſidonis 7 b
scorpionis aſcenſus 40 a. 53 b
scribendi artis quis inventor 5 b
scutariorum habitaculum 154 b
schythiæ Andræas Apoſtolus prædicavit 284 b
saba regio 76 a
sebaſte urbs 29 b
sebaſtus portus Cæſareæ Palæſtinæ 71 b
sebei oppidum 87 a
sebenniticum Nili oſtium 122 a
sebeth civitas 87 a
seboim Pentapolis civitas 52 b. 53 b
sedada civitas 114 a pagus ibid
sedechias rex Juda 243 & ſeq. in Babylonem proficiſcitur 243 a. Caldæis tributarius ibid. ijs rebellis ibid. b. Jeremiam prophetam incarcerat 244 a Mathania prius dictus 44 a. propherias contemnit 113 b. eius fœdus cum Ægyptijs 243 b. fuga 16 b. 113 b. 267 b. captivitas 16. 28 b. 113 b. 245 a. excæcatio 113 b. 245 a incarceratio 113 b. 245 a. in eo Ezechielis & Jeremiæ propheriæ quomodo impletæ 113 b. 245 a
sedes David 150 a. Dei loquentis 159 b. regis Judæ in templo Hieroſolymitano 161 b
Sedetes Hieruſalem obſidet 158 a
Seeſima civitas 37 b
Segethen nemus 29 a
Segor Pentapolis civitas 53 b. 54 a
Segub Atam oppidum expugnat 78 a
Scheſima civitas 37 b
sehir mons 93 b
Sohon rex 31 b
Seir civitas 39 b. deſertum 54 b. mons 24 a. 46 54 b. 86 a. 93 b. porta 162 b. regio 46 b. 54 b. 93 b
Seira Idumææ civitas 54 b. mons 93 b. puteus 54 b
Sela civitas 19 b. 129 b
Selab 24 b
Selaba vicus 30 a
Selcha, ſelchat civitas 94 a
Selebin civitas 24 b
Seleucia civitas 94 a. 97 a
Seleucus Ceraunus Syriæ rex 253 a
Seleucus Gallinicus ſyriæ rex 252 b
seleucus Nicanor Babyloniæ rex 252 b
seleucus Philopator ſyriæ rex 253 b. ejus papater ibid. mors ibid
salim civitas 135 b
selimus Turcarum imperator Campſonem Ægypti ſoldanum victum occidit 84 a 121 a. capit Damaſcum & ſyriam 84 a. Hieroſolymam 149 b Memphim Ægypti urbem 121 b. Mamaluchos delet, 84 a
selmon mons 30 a
Sem, Noe primogenitus 57 b. 202 b. 203 b 204 a. Melchiſedechum eſſe volunt 57 b
semechonitis lacus 102 a
semei Abner Judæorum dux quot annis præfuit 193 b. 252 b
semei Davidi maledicit 15 a. 228 b. veniam à David impetrat 229 a, occiditur ex præcepto David 230 a
semeia propheta ad Roboam regem Juda mittitur 232 a
semeron civitas 142 b. mons 29 b
semer nomen loci 29 b
semron urbs 142 b
senaa civitas 19 b
senam civitas 54 a
70. ſenatores Judæorum 153 a
sene rupes 16 a, 19 b
seniores populi 153 a
seniorum concilium ibid
senir mons 89 b
senna oppidum 54 b. petra ſeu rupes 19 b. turris 28 b
sennaar campus 203 b
sennacharib Aſſyriorum rex Judæos oppugnat 18 a. Lachim capit 25 b. 239 b, Lobnam obſidet 51 a. 239 b. Peluſium fruſtra oppugnat 122 b. à filijs occiditur 239 b. ejus exercitus ab Angelo deletur ibid
sennim vallis 115 b
senon civitas 37 a
senonenſis Epiſcopi ſuffraganeus quem titulum uſurpat 72 a
senſema, ſenſenna civitas 135 b
sententia in Chriſtum prima mortis 151 a. ſecunda flagellationis 155 b. tertia crucifixionis 163 a. b
seon Amorrhæorum regis cædes 117 b. 216 b regnum 86 a
seon civitas 37 b mons 89 b. villa 37 b
seora civitas 54 a
sephama oppidum 114 a. vicus ibid
sephar urbs 134 b
sephara vallis 45 a
sephela regio 54 b
sepher mons Iſraelitarum 20 manſio 114 a 215 b.
sephar urbs 124 a. 134 b
sephora Moyſis uxor 121 a. 209 b. 211 b
sephoris Galilææ civitas 143 b. villa 136 b
sephoritanus fons 139 b
sephoron, ſephorum. ſephorus civitas 142 b
sephrona civitas aut vicus 115 b
sepulchrum D. Chatharinæ virginis 124 b
Chriſti 42 b. 157 b. 177 b. & ſe. 172 a. Davidis 41 b. 152 a. 151 a. Deboræ Rebeccæ nutricis 36 a. 19 a. 20 a. 207 b B. Mariæ virginis 171 a. b. S. Memnonis 5 a. Rachael 19 b. Samſonis 24 a
Sepulchra concupiſcentiæ Iſraelitarum 13. manſio 124 a. 215 a Judæorum 172 a. Machabæorum 23 b. peregrinorum 173 b Regum Juda 152 a
Sar civitas 114 a
Seraban vicus 107 b
Serapis, Memphiticus Deus 121 b
Serpens æneus à Moyſe in deſerta erectus 123 a. 126 b. ab Ezechia rege contritus 239 a figura Chriſti 125 b. 146 a
Serpentum ſtagnum 181 b
Seſecha civitas 104 b
Seſeima, ſeſenna civitas 37 b
Seth, Adami filius 202 a
sethim arbores 130 b. nomen loci ibid
secim nomen loci 130 b. torrens ibid
severus ſulpitius Bethlehem inviſit 41 a
sicaminum oppidum 142 b
siceleeh, ſiceleg urbs 135 b. 226 b
sicha Levitica civitas 30 b
sicham Levitica & refugij civitas 30 a. 2207 a. quercus 29 a. 207 b. therebinthus 29 a
sichima, ſichimi urbs Levitica 30 a
sichimorum quercus, therebinthus 29 a
sida Phœniciæ vicus 7 b
sidon Chanaan filius 7 b
sidon Phœniciæ civitas 7 b. 8 a. b. ſidonis via 13 a
sidonij populi ibid. ſidoniorum dij 8 a. opificia ibid. ſpelunca 4 b
sinaim civitas 113 b
silior urbs 9 a
silei 54 b
siloi civitas 30 b. mons ibid
soloe fons, natatoria, piſcina 171 b. turris 168 b. vallis 172 b
siluani epiſcopi ſociorumque martyrium 134 b.
silua Bethel 20 a. Copar 94 a. fletus 175 b. frugifera 181 a. Iarim 23 a. Libani 114 a. Paneadis 94 a. 114 a. b. pinea 8 b. regiæ venationis 102 a. Ziph. 56 b
sim oppidum 187 a
simeon Jacobi Patriarchæ filius 30 b. 131 a 207 a
SIMEON TRIBUS 131 b
S. simon Apoſtolus, dictus Cananæus 133 a Zelotes 260 b. Jeroſolymitanus Epiſcopus 181 a. eius electio 111 b. 264 a. nuptiæ 138 a. patentes 260 b. paſſio 281 a, patria 138 a
simonis Coriarij in Joppe domus 13 a. 274 a
simon Cyrenæus, fert crucem Domini 164 b 271 b
simonis Gioræ filij patria & mors 39 a. ſcelera 70 a. 86 a
simonis leproſi domus 169 a. 269 a
simon Machabæus, dux & Pontifex Judæorum 44 a. 257 eius ædificia 11 a. 124 a. 152 b. mors 26 b. 257 b. victoria 25 a. 150 a. 155 a. 257 b
simonis Phariſæi domus 153 a. 264 b
simonias vicus 142 a
simyra oppidum 187 b
sin civitas 122 b. deſertum 124 a. Iſraelitarum 8. manſio 124 a. 211 a. oppidum 54 b. 187 a
sina deſertum Iſraelitarum 12. manſio 124 a 211 b. mons 122 b. 124 a. b. oppidum 54 b
sinai deſertum 124 a. mons 1 a. 124 a. 211 b. & ſeq an idem cum Oreb 122 b
singar fluvius 97 a
sion arx 150 filia pars Jeroſolymæ 152 a. b mons 89 b. 149 b. piſcina 151 b. pons, petræ ibid
sior civitas 9 a. 54 b. fluvius 121 b
sira ciſterna, puteus 54
sir bonus lacus, pilus
sireo, ſirion mons
sis clivus eminens
siſara cædes & debellatio 35 b. 10

115 b.137 b. 158 b. 222 a.
Sitim nomen loci 130 b.torrens ibid
Siris urbs 112 b
Soan Ægypti urbs 124 b
Soar civitas 54 a
Soba urbs & regio 94 a.b
Sobal regio 77 b.94 a
Socho civitas 54 b.55 a.viculus ib
Sochot civitas ibid.viculus 55 a
Socot ciſterna 55 a.civitas 34 b.54 b.55 a.Iſraelitarum 2.manſio 124 b.21 a
Sodoma urbs pentapolis 44 b.52 b. 53 b.55 a 204 b. & ſeq.
Sodomitæ ab Aſſyriis victi 52 b.79 a. 204 b eorum peccata 52 b. 205 a
Sodomiticum mare 52 a
Sogane,ſoganeæ civitas 94 b
Solis civitas 22 b.domus 21 b.fons 16 b
Solidus Gallicus Turonicus monetæ genus 113 a
Solium David 150 a.regnum Iuda ibid. ſalomonis 165 a
Solyma civitas 148 a. vicus 94 b
Sophan civitas 34 b
Sophena civitas 94 a
Sophim mons 29 a.30 b
Sophoniæ prophetia 241 a b
Sorphænicię metropolis 9 b
Sorec torrens 24 a.b
Sorech torrens 22 a. vicus ibid
Soreth torrens 24 b
Soria regio 95 a
Spelunca Adam 39 a. arabiæ 95 a. deſerti 55 a.duplex 46 a.Eliæ 36 a.119 b.inſignis 89 b. Lot 45 a.51 a. maceda 51 b. Odollam 53 Saul 54 a. Sidonior.4 b. ſuetæ 94 b.ſpeluncæ Galilææ 142 b.modin 23 b.regiæ 167 a
Spiculatoris D. Jacobi majoris martyrium 154 a
Spongia Domini,ubi ſervatur 177 a
S.Stephanus ordinatur Diaconus 150 b. 173 b.videt cælum apertum 155 a. 273 b. lapidatur 172 b 273 b. ejus porta 167 b. 168 a ſepulchrum 152 a
Stola Judæorum pontificis 152 b
Stratonis pyrgus 71 b.163 b.turris 21 a. 71 b. 163 b.
Stratopedon 166 a
Struthium ſtagnum 166 a
Suba urbs 94 a
Subimbre urbs 73 b
Sublicius pons 67 a
Subube urbs 73 b
Succucula Judæorum pontificis 60 a
Sudarium Chriſti 154 a
Suchi ſueta civitas 95 a
Suggeſta cantorum templi Jeroſolymitani 161 b
Suhi civitas 95 a. ſuhites ibid
Suita ſuites civitas ibid
Sula civitas 37 b
Sulamitis 37 b.74 a
Sulem vicus 37 b
Suna,sunam civitas 37 b. ſunamitis ibid
Sunem civitas ibid
Superhumerale Judæorum pontificis 160 a
Sus deſertum 124 b. 134 b. porta 162 b. via 115 b
Suri Phœniciæ urbs 9 b
Suria regio 95 a
Suſis urbs 111 b
Syala fons 93 a
Sydon oppidum 187 a
Syron Phœniciæ urbs 7 b
Syene Ægypti urbs 122 a
Synedrium 163 a
Synochis oppidum 187 a
Syor urbs 9 a
Syra ciſterna,puteus 54 a
Suri populi 82 b.95 b
Syria regio 77 b. 83 a. 84 a. 95 & ſeq. Cava, Cœle,Cœles,Curva 81 a.Damaſci 76 a.82 a.duorum fluviorum 95 b.humilis 81 a.inferior ibid. Libanica 111 a. Maacha 91 a. major minor 81 a.Soba 94 a.Sobal,Zobal 77 b
Siriacum mare 95 a
Syrij populi 98 a.eorum lingua Hebrææ confinis 97 b.mercaturæ 98 a. natura ibid.
Syrin urbs 121
Syrophœnicia regio 9 a. Syrophœnices ibid
Syrophœniſſæ mulieris patria 3 b

T.

TAbariæ lacus 139 b
Tabatha vicus 136 a
Tabernacula Cedar 98 b.& ſeq.
Tabernaculum Aber Cinæi 114 b. Moloch 169 b.Moyſis 17 b. 50 b.124 b.Sion 152 a teſtimonij 17 b
Tabitha à Petro Apoſtolo à mortuis ſuſcitata 23 a. 274 a
Tabor Levitarum civitas 142 b. mons 61 a. 142 b.& ſeq.
Tabulæ Decalogi divinitus Moyſi datæ 124 212 b In arca ſervantur 159 a.Romæ in triumphum portantur ib. ibidem conſervantur 159 b
Tabularium Jeroſolymitanum 152 b
Tabyrius mons 142 b
Tacaſtin civitas 145 b
Tadmor civitas 91 a
Taffu civitas 55 a
Talem 55 a
Timar civitas 95 a
Tamerlanes Parthorum Imp. Damaſcum expugnat,& evertit 83 b & ſeq.Gentium terror dictus ibid. eius victoriæ monumentum 84 a
Tamor civitas 95 a
Tanac Levitica civitas 74 b villa ibid
Tanariæ turris 9 b
Tancredus Tiberiadis urbis præfectus 143 b 188 b.
Taniticum,Nili oſtium 112 a.124 b
Tanis,Taphnis Ægypti metropolis 49 b.124 b.125 a
Taphua urbs 30 b. 55 a
Taphuæ fons,terra,torrens 74 b
Tapium Ægypti oppidum 126 a
Taphua civitas 55 a
Tarichea,Tarichæa,tarrachia urbs 73 b
Tarſa civitas 104 b
Tarſus Ciliciæ urbs 27 b
Tartari Damaſcum expugnant 83 b
Taurus mons 95 a. 97 b
S. Tecla virgo & martyr D. Pauli diſcipula 281 b
Teglatphalaſar Aſſyriorum rex capit Abelam 101 a.Abion ibid. b. Aſor 102 b. Damaſcum 82 b,238 b. Iſraelitas captivos abducit 31 a.238 b
Telem civitas 55 a
Telonium Capharnai 114 b
Tema & Teman urbs 99 b.125 b
Tempe 169 b
Templi militiæ fratres 28 b
Templum Ægypti 120 b, 256 a. Angelorum 49 b.Apollinis 133 b. trium Apoſtolorum in monte Thabor 143 a. Auguſti Cæſaris 29 b.72 a.112 b 125 a.Bethlemiticum 42 b 43 a.b.Calvariæ montis 177 a.Caſij Jovis 118 b.S.Crucis 6 a. Eliæ prophetæ 7 b. Gabrielis Archangeli 141 b Garizim 27 a.252 a.S.Georgij 13 b.280 a.Hebron 49 b ad fontem Jacob 27 b. Jeroſolymitanum Judæorum 155 a.157 a.b. & ſeq. S. Joannis Baptiſtæ 19 a. 30 a. 83 a.S. Mariæ virginis 9 b.43 b 141 b.D.Pauli Apoſt.84 b.D.Petri 137 a. b.143 b.S. Sabbæ 6 a. Saracenorum Damaſceni 83 a,84 a.duodecim thronorum 143 b
Temyres Parthorum Imp.gentium terror 83 b
Terebinthi vallis 55 a
Terebinthus Bethel 20 a. Mambre 51 b. Sichem 29 a
Terra Adrach 75 b. Aſſyſinorum 187 a. aurea 118 a. Chabul 9 a. Cham 116 a. Elebon 117 b. Ethim 26 b.Galaad 86 b. & ſeq.Genezar 140 a.Gigantum 78 b.Hus 99 a.Maſpha 4 b.Nemrod 96 a.Raphaim 79 a. Sabul 114 a.Taphue 74 b. thbob 34 b.viſionis 155 a Zabul 114 b
Terræ motus magnus 32 a.158 a. 174 a. 179 b
Teſan 55 a
Teſtudinum copia ubi 3 b
Teſtudo trans foſſam Jeruſalem 167 b
Tetron urbs 138 b
Teutonici Domini 3 b. 4 b.5 a. 6 a
Thaat Iſraelitarum 23,manſio 125 a. 115 b
Thadamora civitas 92 a
Thaddæi Apoſtoli electio 111 b. 264 Epiſtola 284 b. martyrium ibid. parentes 260 b prædicatio 284 b
Thadmor civitas 92 a
Thalca 136 a
Thalla vicus 115 a
Thamar Davidis filia,ab Ammone fratre violata 25 b.51 a.89 a.228 a. b.ejus mater 89 a
Thamar Judæ patriarchæ geminos gignit 45 b. 207 b.
Thamat urbs, 92 a
Thamma civitas 30 b.24 b.125 a.villa 25 a
Thamma Eliphaz primogeniti Eſau concubina 117 b
Thamnas Philiſtinorum civitas 14 b
Thamnata civitas 24 b.30 b
Thamnatſara,Thamnatſare civitas una ex toparchijs 40 b.Joſue hæreditaria 31 a. 219 b
Thamnatica, Thamnitica civitas 30 b
Thamor Syriæ urbs 92 a
Thanach Levitica civitas 74 b
Thanathſelo civitas 31 a. villa ibid.
Thanius lucus 42 b
Thaphel nomen loci 130 b
Thare Iſraelitarum 24.manſio 125 a. 215 b
Thare patriarcha 204 a
Tarela civitas 20 a
Tharſis Indiæ regio 118 a
Tharſis in Biblijs pro mediterraneo mari ſubinde poni 52.118 a
Thebæ Ægypti civitas 5 b. 125 a. ejus portæ quot 25 a
Thebæi martyres Coloniæ Agrippinæ 125 a eorum patria ibid
Thebæi populi 74 b
Thebais regio 125 a
Thebaidos deſertum ibid
Thebani populi 74 b
Thebes Ægypti & Græciæ populi 74 b
Thebes civitas 74 b.vicus ibid
Thebitæ populi 74 b
Thecua civitas 55 b.vicus ibid.
Thecuæ deſertum ibid
Thecue civitas ibid
Thecueni,thecuites, populi 55 b
Thecuitis Abſolonem Davidi reconciliat 55 b.
Thella vicus 55 b.125 a
Thema & Theman Idumææ metropolis 99 b. 125 b
Theman Eliphaz filius 125 b
Themanites 99 b
Themna civitas 24 b
Thenach Levitica civitas 74 b
Thenath villa 31 a
Theodoricus Flandrorum Comes 83 b. ejus Damaſcena expeditio ibid
Theodoricus Hollandiæ VI. Comes Jeruſalem rex 177 b
Theodorus philadelphi tyrannus 88 a.ejus pater 75 b. theſaurus ab Alexandro Jannæo direptus 75 b. 88 a
Theophilus Cæſareæ palæſtinæ Epiſcopus 72 a
Theotecnus Cæſareæ palæſtinæ Epiſcopus ibid
Therebintus vide terebintus
Thermoth civitas 92 a
Therſa civitas 74 b
Thesba,thesbe civitas 34 b

Thesbites ibid
Thecon civitas 115 a. pagus ibid
Thob. terra 34 b
Thocen civitas 116 a
Tholad civitas 133 a
S. Thomas Apoſtolus Chriſti vulnera palpat 146 b. 150 b, 272 b. eius electio 111 b. 264 a. martyrium 204. prædicatio ibidem
Tholmai rex Geſſur 89 a. eius filiam David uxorem duxit ibid
Thophel nomen loci 130 b
Thopitis lacus 97 b
Thor civitas 115 b
Thoron caſtrum 52 a, 9 a
Thoſpites lacus 47 b
Thou rex Emath fœdus cum Davide init 107 b.
Thour portus & emporium maris rubri 125 b.
Threni Ieremiæ prophetæ 174 b, 245 a
Thronus Davidis 150 a. Salomonis 163 a
Thuicis 55 b
Thuribulum Judæorum pontificis 160 b
Thus optimum ubi naſcatur 76 b, 110 b. in divinis ſacrificijs adoletur 76 a. ejus colligendi modus 76 b
Tiara Judæorum pontificis 160 b
Tiberias urbs Decapoleos metropolis 139 b 143 b
Tiberiadis mare 139 b. tiberienſes aquæ ibid a.
Tiberius Romanorum Imp. 143 b, 194 a. 274 a. eius mater 128 a. uxor 33 a
Tichon civitas 115 a, pagus ibid
Tigrida urbs 28 a
Tigris fluvius 95 b. & ſeq 97 a. b. 201, b
Timotheus Ammonitarum dux à Juda Machabæo profligatur 87 a, 255 b
S. Timotheus D. Pauli diſcipulus 277 a. b. Epheſiorum Epiſcopus 67 b, 277 b. 278 a
Tina 55 b
Tintinabula Iudæorum pontificis 160 a
Titanes Noe filij Tanis urbis conditores 124 b.
Titus D. Pauli diſcipulus 278 b. Cretæ Archiepiſcopus 67 b. 278 b eius martyrium 282 a
Titus Veſpaſianus Roman Imp. 283 a, Ieruſalem evertit 182 a. intrat Sanctum ſanctorum 157 b, montem Sion 150 a. eius arca triumphalis 169 a. caſtrametatio 142 a, 180 b & ſequ. commiſeratio in Iudæos 154 a. mors 283 a. perclitatio 180 b, triumphus 89 a. 159 a. 282 a. victoria 140 b. 148 b. 149 b. 157 b 180 b
Titulus Dominicæ Crucis Hebraicè, Græcè, & Latinè ſcriptus 178 b; annis 300 ſub terra jacet 176 a. reperitur ibid. b. Romam defertur 176 a
Tobias 239 b. 240 a. eius patria 112 b
Tonumbeius à Selimo Turcarum Imp. captus 121 b
Toparchiæ quinque Palæſtinæ 85 b. 258 b
Tophel nomen loci 130 b
Thophet vallis 169 b
Torcularia Hieroſolymitani regis 152 a
Tornacenſis Epiſcopi ſuffraganeus quem titulum uſurpat 7 b
Toronum caſtrum 52. 9 a
S. Torpes martyr 281 b
Torrens Ægypti 31 a. Beſor 133 a. botri 23 b Caphaſorech 22 a. Cedron 172 a. fluvius 24 b. Geraræ 134 b. Gion 175 b. Ieruel 55 b. Taphuæ 74 b
Tortoſa Phœniciæ civitas 184 b
Tortoſia civitas 187 a
Trachon mons 89 b. regio 99 b
Trachones meatus ſubterranei 100 a, montes ibid. b
Trachonitæ populi 100 a
Trachonitis regio 99 b. & ſeq. ejus via 11 b
Trachonus mons 89 b
Tracon, Traconitis regio 99 b
Traianus fluvius 125 b
Traianus Hiſpanus Rom. Imp. 184 b, 194 b
Trajectenſis Epiſcopi ſuffraganeus quem titulum gerat 49 b
Transſamnani toparchia 33 b
S S. Trinitas per Angelos figurata 51 b. & ſeq.
Trevirenſis Archiepiſcopi ſuffraganeus quem titulum habet 21 b
Tripolis Phœniciæ civitas 187 a. b
Triſtanus Ludovici X. Gallorum regis filius 125 a
Triumphus Chriſti in die palmarum 173 a, b Ioas regis Iſrael 167. Titi Veſpaſiani 159 a 182 a
Troglodytæ populi 77 a
Troglodytica, & troglodytis regio 77 a
Trogodytæ populi ibid
Trophymus Maſſiliæ princeps fit Chriſtianus 282 b
Tuſor Phœniciæ metropolis 9 b
Tubania fons 36 b
Tubianæi Arabiæ populi 33 b, 77 b
Tugurium S. Pelagiæ 172 a
Tunica Domini inconſutilis 180 a
Turcæ Ieruſalem capiunt 149 b. eorum palatium 150 b. 155 b. peregrinatio ad Mahometis ſepulchrum 78 a. ſepulchra 172 a
Turcomanni populi 187 a
Turres buccinatorum 162 b. è calvarijs occiſorum 3 à quo conſtructæ 84 a. mulichris 168 a
Turris Anathoth 14 b. Angularis 168 a. Baris 152 b. buccinatorum 162 b. centum cubitorum 168 b David ibid. Druſus 71 b. excelſa 168 b, felicitatis 61 b. furnorum 168 b gregis 49 a. Libani 100 b. magna 168 b. maledicta 6 a. media 165 b. muſcarum 6 a. nebloſa 168 b. regia 150 a, Senna 28 b. Sichem 30 b. Siloe 168 b. Stratonis 21 a, 71 b. 163 b
Tanariæ 9 b viridis ibid
Tychicus Diaconus Pauli Apoſt. diſcipulus 277 b. 280 b
Tyrannio tyri epiſcopus martyr 12 b
Tyras Iaphet filius, tyri urbis conditor 10 b
Tyrij Judæorum fratres dicti 12 a. eorum in fide ſervanda conſtantia 12 a. b. Dij & idololatria 10 b. fœdus cum Romanis 11 b mercatura 10 a. 82 a. in re navali peritia 10 a
Tyriorum ſcala mons 7 b
Tyri Archiepiſcopus quot ſub ſe Epiſcopos habuit 12 b. 13 a. arx 9 a. caveæ 4 b. cum Hieroſolyma confœderatio 11 a. portus 10 a Pyramides 10 a. regio 2. via 13 b
Tyropæon vallis 151 b
Tyrus Phœniciæ metropolis 2 b. 5 a. b. 6 a. 9 [illegible] b. 11 a. b. 12 b. 13 a
Ty[illegible]iqua urbs 11 b. 13 a
Tzo[illegible] Phœniciæ metropolis 9 b

V.

VAdum Iacob 113 a
Valania fluvius 5 a. 187 b. & ſequen. urbs 188 a
Valens Imp. 195 b
Valentinianus I. Imp. 195 b. II. 196 a. III. ibid
Valentinus Papa 197 b
Valerius Imp 195 a
Valetudinarium 110 a. 156 a. 166 b
Vallis arundineti 25 b. Aſer 13 b. Baaras 126 b Bamoth 126 b. Benedictionis 40 b. Bethoron 16 a botri 23 b. cadaverum 175 b. & ſeq. Carmelon 138 a. Caſis 20 a. Cedron 163 b. 172 a. Conciſionis 172 a. filiorum Ennom 169 b. fontis 178 a. S. Georgij 13 a Geraræ 134 b. gigantum 19 b. 178 a. Hebron 51 b. Iezrael 37 a. Ioſaphat 172 a. montium 172 a. pingvis 172 a. porta 168 a. profunda 168 b. Raphaim 19 b. 178 a. regia 174 b. regis 72 a. ſalinarum, ſalis 54 a. Save 72 a. Semnim 115 b. Sephata 54 a. b ſilveſtris 44 b. 52 a terebinchi 55 a
Vannigeri populi 187 a
Varus Romanus Sephorim captam incendit 142 b
Vaticanus mons 314 a
Vcoca, Vcuca civitas 154 b
Velana urbs 3 b
Velum templi Hieroſolymitani, quale 160 b in morte Chriſti ſcinditur 160 b 271 b Romæ ſervatur 159 b
Veneris ſtatua 42 b, 176 a
Venetiæ urbs 121 b
Veneti Ptolomaidem obſident 56. Tyrum recuperant 12 b
Veronicæ domus & peplum 154 a
Veſpaſianus Im. Romanus 194 b. 282 a. ejus amphitheatrum 78 a. caſtra 139 a. victoria 182 b. 38 a. 79 b. 85 b, 87 b. 140 b. 143 b
Veſtes Chriſti dividuntur 184 a. Iudæorum pontificis 160 a. ſacerdotum 159 b
Veſtibulum exterius templi Hieroſolymitani 162 a. interius 160 b
Vetezobra vicus 54 b
Via Ægypti 125 b. agri fullonis 172 b. Amorrhæi montis 125 b. Anathot 172 b. Baſan 106 b. Bethagan 71 a. Bethleem 10 a. 178 a Bethoron 16 a. captivitatis Chriſti 172 b Crucis 164 a. Deſerti 172 b. Emaus 178 a Engaddi 172 b. Gabaon 178 a. Galgala 125 Galilææ 18 b. Gaza 178 a. Hebron 55 b Iericho 20 b. 172 b. Ieruſalem 31 a. Iezrael 37 a. introitus equorum 164 b. Ioppe 178 a Ituræ 13 b. maris 125 b. maris rubri 125 b Philiſtiim ibidem publica 174 a. regia 14 a 55 b. Samariæ 181 b. Sichem 31 a. Sidonis 13 b. Silo 31 a. 178 a. Sur 125 b. Siriæ 143 b Trachonitidis 100 b. Tyri 13 b. Vallis 38 a
Victorinus epiſcopus martyr 283 a
Vicus Ieruſalem 181 b. montanis 144 a
Vina nomen loci 188 a
Vinea balſami 47 b. Engaddi ibid Naboth 37 a. Sorec 24 b
Vineæ primus cultus 203 b
Vinum Cos optimum 24 b. vinum, fugiendum 45 a
Virgines à Judæis in excidio ſervantur 90 a 128 b. 210 b
Vitalianus Papa 197 a
Vitalis martyr 281 b
Vitellius Rom. Imp 194 b
Vitrum ubi primo inventum 2 b. 3 a
Vitula conternans civitas 54 a
Vitulus aureus erigitur & adoratur 16 a, 26 a 57 a 105 b. 124 a. 212 b. 232 a
Viventis & videntis puteus 136 a
Vlama vicus 144 a
Vlpiani L. L. doctoris patria 11 b
Vnio gemma, ubi naſcatur 76 b
Vniverſitas Palæſtinæ 133 b
Voluptas aſſidua faſtidium parit 76 b
Voluptatis domus 79 b
Vr, ura oppidum 96 b. 97 a
Vrbaal urbs regia 154 b
Vrbanus I. Papa 195 a II. 199 a. III. ib. IV. 199 b. V. ibid VI. 206 a. VIII. ibid
Vrbes Levitarum & ſacerdotum 58 a. b. refugij 58 b
Vrbs aquarum 34 a, ſilvarum 22 a
Vriæ Hethæi cædes 34 a. 228 a. domus 151 a patria 48 b
Vriæ Prophetæ mors 22 a patria ibid
Vrias ſacerdos 238 b
Vrna aurea 159 a
Vs terra. 90 a
Vulgi domus 154 a. ſepulchra 171 b 172 a
Vz terra 99 a

X.

XAloth vicus 7
Xenodochium Jeroſolymitanum

Xyſtum porticus ibid
Xyſtus 164 b
Xyſtus I. Papa 194 b. II. 195 a. III. 196 a. IV. 200 b. V. ibid.

Y.

Ybilis urbs 22 b

Z.

Zabul caſtrum 113 b. terra 114 a
Zabdiæ patria 30 a
Zabulon Galilææ civitas 144 b. montes 141 a. terra Galilææ gentium regio 9 a
Zabulon, Jacobi Patriarchæ filius 136 a. 207 a
ZABULON TRIBUS 136 a
Zachæus è ſycomora à Chriſto vocatur 18 a. 269 a
Zacharias Jojada filius inter templum & altare occiſus 22 a 162 a. 136 b. ejus patria ibid. ejus ſepulchrum 174 b
Zachariæ Prophetæ corpus Damaſci conſervatur 83 a. Saracenis etiam honorificum ibid. prophetia 249 b. 250 a. viſio 149 b
Zacharias ſacerdos, Joannis Baptiſtæ pater 261 a. ejus domus 55 b. prophetia 56 a. ſacrificium 60 a. ei Angelus apparet 160 a. 261 a
Zamzommim gigantes 34 a
Zanachim civitas 73 b
Zanoa villa 56 b
Zannohua ibid
Zanoe civitas 24 b. 56 a
Zaph urbs 22 b
Zaphalla Africæ urbs 138 a
Zara Æthiopum rex ab Aſa profligatur 53 a
Zaracin civitas 73 b
Zared, zareth torrens 24 b. 130 b. vallis 130 b
Ζεβάϛη urbs regalis 29 b
Zebedæi uxor & filij 260 b. patria 142 a
Zebulun Jacobi Patriarchæ filius 136 a
Zelpha ancilla *Liæ* 1 a. ejus filij 12-31 a
Zenodoro Bathanæa regio, ab Auguſto Cæſare adempta 79 b
Zeno Iſauricus Imp. 196 a. b
Zephet civitas 28 b. 124 a
Zephrona civitas 115 b
Zeugma oppidum 97 a
Zin deſertum 125 b. oppidum 54 b
Ziph civitas, deſertum, mons, ſilva, vicus, viri nomen 56 b
Ziphæi populi ibid
Ziphrona civitas 115 b
Zoan Ægypti urbs 124 b
Zoar civitas 54 a
Zobal Syriæ regio 77 b
Zoeleth lapis 170 a
Zomzommim gigantes 34 a
Zona Judæorum Pontificis 160 a
Zonoa civitas 56 a
Zooara civitas 54 a
Zor Phœniciæ metropolis 9 b
Zora nomen loci 100 b
Zored torrens 24 b
Zoroanda lacus 97 b
Zorobabel Judæorum dux 248 templi Hieroſolymitani inſtaurator 11 a. 177 a. 249 b
S. Zoſimæ Eremitæ patria & tugurium 7 b
Zozim gigantes 32 b
Zozim gigantes ab Aſſyrijs deleti ibid.
Zylinum linum primarium ubi conficiatur 81 a

FINIS.

Theatri Terræ Sanctæ duerniones & tabulæ geographicæ eo ordine, quo in opere collocari debent.

Eſt primus ternio, videlicet titulus & præfationes, quem ſequitur tabula univerſalis duobus foliis, quæ conglutinanda ſunt.
Poſt eam, Tribus Aſer folio ſeparato.
Inde ipſum opus ſequitur.
A. B. C. inter C. & D ponitur tabula trium Tribuum, Ephraim, Beniamin, & Dan, uno folio comprehenſarum.
D. huic duernioni imponitur Tribus Gad, ante initium eius tribus.
E. in hoc duernione collocanda eſt Tribus Iſachar, dimidia Manaſſe intra Jordanem, & Zabulon, uno quoque folio coniunctæ. Et in fine duernionis Tribus Juda, uno ſolo folio, ubi illa tribus incipit.
F. G. H. I. K. in hoc duernione K. collocetur altera dimidia tribus Manaſſe extra Jordanem.
L. M. N. huic duernioni N. in medio inſeritur tribus Neptalim.
O. P. & huic duernioni P. inſerenda eſt in medio deſerti Pharan tabula.
Q. huic duernioni Q. in fine imponatur tabula Ruben tribus, ubi ea incipit.
R. in hoc ſtatuatur tribus Simeon ad exordium eius tribus.
S. inter S. & T. tabula geographica urbis Hieroſolymæ eſt collocanda, duobus foliis contenta, quæ conglutinari debent.
Inde ſequuntur reliqui operis duerniones uſque ad finem. T. V. X. Y. Z. Aa. Bb. Cc. Dd. Ee. Ff. Gg. Hh. Ii. Kk. Ll. Mm. Nn. Oo. Pp. Qq.

00063215

Digitized with financial assistance from
Observer Research Foundation
on 17 May, 2019